Nordisk Råd

---

60. session

2008

Helsingfors

Nordisk Råds 60. session 2008, Helsingfors

© Nordisk Råd, København 2009

ISBN: 978-87-91885-04-4

Tryk: Rosendahls - Schultz Grafisk, København 2009
Redaktion: Åsa Eidenert, Birthe Lien og Cathrine Rodalgaard
Oplag: 90

Nordisk Råds sessionsprotokol findes elektronisk på:
www.norden.org/nr/sessionsprotokol/sk

Printed in Denmark

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Telefon (+45) 3396 0400
Telefax (+45) 3311 1870

www.norden.org

Det nordiske samarbejde
Det nordiske samarbejde er et af de ældste og mest omfattende regionale samarbejder i verden. Det omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøerne, Grønland og Åland. Samarbejdet styrker samhørigheden mellem de nordiske lande med respekt for de nationale forskelle og ligheder. Det øger mulighederne for at hævde Nordens interesser i omverdenen og fremme det gode naboskab.

Samarbejdet blev formaliseret i 1952 med *Nordisk Råds* oprettelse som forum for parlamentarikerne og regeringerne i de nordiske lande. I 1962 underskrev de nordiske lande Helsingforsaftalen, som siden har været den grundlæggende ramme for det nordiske samarbejde. I 1971 blev *Nordisk Ministerråd* oprettet som det formelle forum til at varetage samarbejdet mellem de nordiske regeringer og de politiske ledelser i de selvstyrende områder, Færøerne, Grønland og Åland.

Indholdsfortegnelse

Indkaldelse til sessionen	5
Deltagerliste	7
Regeringsrepræsentanter og valgte medlemmer	9
Dagsorden og Sagsliste	21
Oversigt over sessionen	29
Protokol	31
Indholdsfortegnelse protokol	32
Protokol mandag 27. oktober	33
Protokol tirsdag 28. oktober	78
Protokol onsdag 29. oktober	148
Sager m.m.	249
Medlemsforslag/Udvalgsforslag (A-sager)	251
Ministerrådsforslag (B-sager)	401
Beretninger (C-sager)	537
Meddelelser (D-sager)	695
Spørsmål (E-sager)	809
Dokumenter	933
Vedtag	1103
Fremstillinger/Rekommandationer	1105
Interne vedtag	1148
Øvrige vedtag	1150
Præsidium, sekretariat, sagkyndige m.m.	1155
Supplement	1173
Uddeling av Nordisk Råds priser	1175
Ärendelista	1183
Uddrag fra referater fra Præsidiemøter 2008	1189
Valg	1193
Register	1195
Oversigt over sagernes behandling	1197
Personregister	1210
Emneregister	1238
Plan over sessionssalen	1250

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Tel +45 3396 0400
Fax +45 3311 1870
nordisk-rad@norden.org
www.norden.org

Danmarks, Finlands, Islands, Norges og Sveriges regeringer
Færøernes Landsstyre, Grønlands Hjemmestyre, Ålands Landskabsstyrelse
Nordisk Ministerråd samt
valgte medlemmer og suppleanter i Nordisk Råd

3. oktober 2008

Nordisk Råds 60. session i Helsingfors, 2008

Der indkaldes hermed til Nordisk Råds 60. session. Sessionen afholdes i dagene fra den 27. - 29. oktober i Helsingfors, Finland.

Foreløbigt program for sessionen vedlægges tillige med Præsidiets forslag til dagsorden og regler for sessionens gennemførelse.

Med venlig hilsen
Nordisk Råd

Erkki Tuomioja
Præsident

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

Deltagerliste

(Oprettet ifølge § 4 i arbejdsordningen og godkendt ved mødet den 27. oktober 2008)

Regeringsrepræsentanter – Hallituksen edustajat[1]

Aasland, Tora, (SV) Norge
Abelsen, Arkalo, (At), Grønland
Adelsohn-Liljeroth, Lena, (m), Sverige
Árni M. Mathiesen, (Sj.), Island
Berthelsen, Per, (S), Grønland
Bildt, Carl, (m), Sverige
Björgvin G. Sigurðsson, (A), Island
Björklund, Jan, (fp), Sverige
Björling, Ewa, (m), Sverige
Borg, Anders, (m), Sverige
Carlgren, Andreas, (c), Sverige
Dam á Neystabø, Helena, (Jvfl.), Færøerne
Eidesgaard, Jóannes, (Jvfl.), Færøerne
Eriksson, Viveka, (Lib), Åland
Erlandsson, Eskil, (c), Sverige
Gade, Søren, (V), Danmark
Geir H. Haarde, (Sj.), Island
Giske, Trond, (A), Norge
Guðlaugur Þór Þórðarson, (Sj.), Island
Haarder, Bertel, (V), Danmark
Hedegaard, Connie, (KF), Danmark
Husmark Pehrsson, Cristina, (m), Sverige
Hyssälä, Liisa, (cent), Finland
Johannesen, Kaj Leo, (sb), Færøerne
Karlsen, Finn, (At), Grönland
Karlsson, Runar, (ÅC), Åland
Kielsen, Kim, (S), Grønland
Kiviniemi, Mari, (cent), Finland
Lehtomäki, Paula, (cent), Finland
Lundberg, Britt, (ÅC), Åland
Marø, Tommy, Grønland
Niclasen, Jørgen, (Ft), Færøerne
Olsen, Annika, (Ft), Færøerne
Pekkarinen, Mauri, (cent), Finland
Perämaa, Mats, (Lib), Åland
Poulsen, Troels Lund, (V), Danmark
Rasmussen, Anders Fogh, (V), Danmark
Reinfeldt, Fredrik, (m), Sverige
Risikko, Paula, (saml), Finland
Røys, Heidi Grande, (SV), Norge
Sander, Helge, (V), Danmark
Sarkomaa, Sari, (saml), Finland
Solheim, Erik, (SV), Norge
Sjögren, Katrin, (Lib), Åland
Stoltenberg, Jens, (A), Norge
Stubb, Alexander, (saml), Finland
Støre, Jonas Gahr, (A), Norge
Wallin, Stefan, (sv), Finland
Vanhanen, Matti, (cent), Finland
Vapaavuori, Jan, (saml), Finland
Väyrynen, Paavo, (cent), Finland
Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir, (Sj.), Island
Þórunn Sveinbjarnardóttir, (A), Island

[1] Angående tidspunkt for regeringsrepræsentantenes tilstedeværelse ved sessionen henvises til Nordisk Råds delegationssekretariat

Medlemmer – Jäsenet

Arhinmäki, Paavo, (vänst), Finland
Arnesen, Bendiks Harald, (A), Norge
Árni Páll Árnason, (A),Island
Asmyhr, Hans Frode, (FrP), Norge
Autio, Risto, (cent), Finland
Barfod, Line, (EL), Danmark
Bisgaard, Per, (V), Danmark
Bohlin, Sinikka, (S), Sverige
Bonnesen, Erling, (V), Danmark
Brodén, Anita, (fp), Sverige
Brodersen, Henrik, (DF), Danmark
Brørby, Berit, (A), Norge
Christensen, Troels, (V), Danmark
Christensen, Ole Vagn, (S), Danmark
Dahl, Bente, (RV), Danmark
Dahl Jakobsen, Katrin, (Jvfl.), Færøerne
Ehn, Johan, (FS), Finland
Eklöw, Raija-Liiisa, (Lib), Åland
Eng, Sigrun, (A), Norge
Enger, Inger S., (Sp), Norge
Feldt-Ranta, Maarit, (sd), Finland
Fredriksen, Jan-Henrik, (FrP), Norge
Gestrin, Christina, (sv), Finland
Grönfeldt Bergman, Lisbeth, (m), Sverige
Gustafsson, Billy, (s), Sverige
Haglö, Kerstin, (s), Sverige
Hansen, Karten, Miðflokkurin, Færøerne
Helgi Hjörvar, (A), Island
Hildeng, Britt, (A), Norge
Holmberg, Kari Lise, (H), Norge
Homann, Sidsel, (SV), Danmark
Hoydal, Høgni, (Tj), Danmark
Jensen, Mogens, (S), Danmark
Johansson, Ann-Kristine, (s), Sverige
Johansson, Mats, (m), Sverige
Kallis, Bjarne, (kd), Finland
Kantola, Ilkka, (sd), Finland
Karhuvaara, Arja, (saml), Finland
Karlström, Fredrik, (ObS), Åland
Kierkemann, Marianne, (m), Sverige
Kjartan Ólafsson, (Sj.), Island
Knakkergaard, Anita, (DF), Danmark
Kolbrún Halldórsdóttir, (VG), Island
Kristensen, Henrik Dam, (S), Danmark
Kristján Þór Júlíusson, (Sj.), Island
Larsen, Anne Margrethe, (V), Norge
Linander, Johan, (c), Sverige
Lindholm, Jan, (mp), Sverige
Linna, Elina, (v), Sverige
Lønning , Inge, (H), Norge
Motzfeldt, Josef, (IA), Grønland
Mäkelä, Jukka, (saml), Finland
Niinistö, Ville, (gröna), Finland
Nistad, Thore A., (FrP), Norge
Oinonen, Lauri, (cent), Finland
Olsen, Gunn, (A), Norge
Olsson, Hans (s), Sverige
Olsson, Kent, (m), Sverige
Pedersen, Marion, (V), Danmark
Pedersen, Torny, (A), Norge
Peltonen, Tuula, (sd), Finland
Polfjärd, Jessica, (m), Sverige
Ragnheiður Ríkharðsdóttir, (Sj.), Island
Rajala, Lyly, (saml), Finland
Reikvam, Rolf, (SV), Norge
Ryan, Inge, (SV), Norge
Salling, Augusta, (At), Grønland
Sihto, Paula, (cent), Finland
Sindal, Niels, (S), Danmark
Siv Friðleifsdóttir, (F), Island
Solberg, Hill-Marta, (A), Norge
Stenberg, Maria, (s), Sverige
Tabermann,Tommy, (sd), Finland
Thomsen, Ib, (FrP), Norge
Tjernberg, Gunilla, (kd), Sverige
Tornberg, Stefan, (c), Sverige
Tuomioja, Erkki, (sd), Finland
Tørresdal, Bjørg, (KrF), Norge
Wahlström, Göte, (s), Sverige
Wallmark, Hans, (m), Sverige
Wegendal, Lars, (s), Sverige
Virolainen, Anne-Mari, (saml), Finland
Woldseth, Karin S., (FrP), Norge

Närvarande suppleanter

Brandin, Claes-Göran (s), Sverige
Gunnarsson, Rolf (m), Sverige
Hansen, May (SV), Norge
Jensen, Siv (FrP), Norge
Lindgren, Else-Marie (kd), Sverige
Nilsson, Nils Oskar (m), Sverige
Wetterstrand, Maria (mp), Sverige

Ændringer i deltakerlisten

Ændringer 27. oktober:
Siv Jensen erstatter Hans Frode Asmyhr
May Elisabeth Hansen erstatter Inge Ryan
Nistad, Thore A. deltager ikke under sessionen
Jan Lindholm erstattes af Maria Wetterstrand resten af dagen (kl. 17.04)

Ændringer 28. oktober:
Þórunn Sveinbjarnardóttir ersætter Bjørgvin G. Sigurðsson
Statsminister Geir Haarde forlod sessionen (kl. 11.39)
Johan Ehn forlod sin plads i salen kl. 15.48

Ændringer 29. oktober:
Mats Johansson erstattes af Rolf Gunnarsson hele dagen

Regeringsrepræsentanter og medlemmer samt suppleanter efter land og partier

(ved sessiones begyndelse)

Danmarks Riges Delegation

Regeringsrepresentanter

Anders Fogh Rasmussen, f. 1953
statsminister

Bertel Haarder, f. 1944
samarbejdsminister

Connie Hedegaard, f. 1960
klima- og energiminister

Søren Gade, f. 1963
forsvarsminister

Troels Lund Poulsen, f. 1976
miljøminister

Helge Sander, f. 1950
videnskabsminister

Medlemmer

(Valgt af Folketinget den 13. november 2007)

Venstre (V)

Medlemmer	*Suppleanter*
Erling Bonnesen, f. 1955 folketingsmedlem	*Eyvind Vesselbo*, f. 1946 folketingsmedlem
Troels Christensen, f. 1954 folketingsmedlem	*Henrik Høegh*, f. 1952 folketingsmedlem
Marion Pedersen, f. 1949 folketingsmedlem	*Edmund Joensen*, f. 1944 folketingsmedlem
Per Bisgaard, f. 1955 folketingsmedlem	*Flemming Damgaard Larsen*, f. 1951 folketingsmedlem

Socialdemokratiet (S)

Medlemmer	*Suppleanter*
Mogens Jensen, f. 1963 folketingsmedlem	*Thomas Jensen*, f. 1970 folketingsmedlem
Ole Vagn Christensen, f. 1943 folketingsmedlem	*Carsten Hansen*, f. 1957 folketingsmedlem
Henrik Dam Kristensen, f. 1957 folketingsmedlem	*Mette Gjerskov*, f. 1966 folketingsmedlem
Niels Sindal, f. 1950 folketingsmedlem	*Karen J. Klint,* f. 1947 folketingsmedlem

Dansk Folkeparti (DF)

Medlemmer	*Suppleanter*

Henrik Brodersen, f. 1964
folketingsmedlem

Anita Knakkergaard, f. 1947
folketingsmedlem

Hans Kristian Skibby, f. 1969
folketingsmedlem

Tina Petersen, f. 1965
folketingsmedlem

Det Konservative Folkeparti (KF)

Medlemmer

Knud Kristensen, f. 1953
folketingsmedlem

Suppleanter

Mike Legarth, f. 1960
folketingsmedlem

Socialistisk Folkeparti (SF)

Medlemmer

Karina Lorentzen, f. 1973
folketingsmedlem

Sidsel Homann, f. 1978
folketingsmedlem

Suppleanter

Ole Sohn, f. 1954
folketingsmedlem

Anne Baastrup, f. 1952
folketingsmedlem

Det Radikale Venstre (RV)

Medlem

Bente Dahl, f. 1948
folketingsmedlem

Suppleant

Enhedslisten (EL)

Medlem

Line Barfod, f. 1964
folketingsmedlem

Suppleant

Uden partitilknytning

Medlem

Pia Christmas-Møller, f. 1961
folketingsmedlem

Suppleant

Per Ørum Jørgensen, f. 1970
folketingsmedlem

Tjóðveldisflokkurin (TF)

Medlem

Suppleant

Høgni Hoydal, f. 1966
lagtingsmand

Inuit Ataqatigiit (IA)

Medlem

Suppleant

Juliane Henningsen, f. 1984
folketingsmedlem

Færøernes Delegation[1]

Landsstyrets representanter

Annika Olsen, f. 1975
landsstyrekvinde for indenrigssager

Helena Dam á Neystabø, f. 1955
landsstyrekvinde for forskning og kultur

Jóannes Eidesgaard, f. 1951
landsstyremand for finans og økonomi

Jørgen Niclasen, f. 1969
landsstyremand for udenrikssager

Kaj Leo Johannesen, f. 1964
lagmand

Medlemmer

(Valgt af Førøyas Lagting den 30. september 2009)

Javnaðarflokkurin (Jvfl.)

Medlem

Katrin Dahl Jakobsen, f. 1951
lagtingsmand

Suppleant

Andrias Petersen, f. 1947
lagtingsmand

Miðflokkurin

Medlem

Jenis av Rana, f. 1953
lagtingsmand

Suppleant

Karsten Hansen, f. 1944
lagtingsmand

[1] Indgår i Danmarks Riges Delegation

Grønlands Delegation[2]

Landsstyrets representanter

Tommy Marø, f. 1964
landsstyremedlem for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

Per Berthelsen, f. 1950
landsstyremedlem Finanser og Udenrigsanliggender

Finn Karlsen, f. 1952
landsstyremedlem for Fiskeri og Fangst

Kim Kielsen, f. 1964
landsstyremedlem for Boliger, Infrastruktur og Råstoffer

Arkalo Abelsen, f. 1946
landsstyremedlem for Familie og Sundhed

Medlemmer

(Valgt av Grønlands Landsting den 18. januar og 7. oktober 2008)

Inuit Ataqatigiit (IA)

Medlem

Josef Motzfeldt, f. 1941
landstingsmedlem

Suppleant

Ane Hansen, f. 1961
landstingsmedlem

Attasut (At)

Medlem

Augusta Salling, f. 1954
landstingsmedlem

Suppleant

Siumut (S)

Medlem

Suppleant

Lars Emil Johansen, f. 1946
landstingsmedlem

[2] Indgår i Danmarks Riges Delegation

Finlands Delegation

Regeringsrepresentanter

Alexander Stubb, f. 1968
utrikesminister

Jan Vapaavuori, f. 1965
bostadsminister, nordisk samarbetsminister

Liisa Hyssälä, f. 1948
social- och hälsovårdsminister

Mari Kiviniemi, f. 1968
förvaltnings- och kommunminister

Matti Vanhanen, f. 1955
statsminister

Mauri Pekkarinen, f. 1947
handels- och industriminister

Paavo Väyrynen, f. 1946
utrikeshandels- och utvecklingsminister

Paula Lehtomäki, f. 1972
miljöminister

Paula Risikko, f. 1960
omsorgsminister

Sari Sarkomaa, f. 1965
undervisningsminister

Stefan Wallin, f. 1967
kultur- och idrottsminister

Medlemmar

(Valda av Riksdagen 23 september 2008)

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (Finlands Socialdemokratiska Parti) (sd)

Medlemmar/Jäsenet

Maarit Feldt-Ranta, f. 1968
riksdagsledamot

Ilkka Kantola, f. 1957
riksdagsledamot

Tuula Peltonen, f. 1962
riksdagsledamot

Tommy Tabermann, f. 1947
riksdagsledamot

Erkki Tuomioja, f. 1946
riksdagsledamot

Suppleanter/Varajäsenet

Eero Heinäluoma, f. 1955
riksdagsledamot

Krista Kiuru, f. 1974
riksdagsledamot

Pauliina Viitamies, f. 1969
riksdagsledamot

Antti Vuolanne, f. 1967
riksdagsledamot

Suomen Keskusta (Centern i Finland) (cent)

Medlemmar/Jäsenet

Risto Autio, f. 1954
riksdagsledamot

Lauri Oinonen, f. 1947
riksdagsledamot

Janne Seurujärvi, f. 1975
riksdagsledamot

Paula Sihto, f. 1961
riksdagsledamot

Suppleanter/Varajäsenet

Oiva Kaltiokumpu, f. 1950
riksdagsledamot

Timo Kaunisto, f. 1963
riksdagsledamot

Hannes Manninen, f. 1946
riksdagsledamot

Markku Pakkanen, f. 1960
riksdagsledamot

Kansallinen Kokoomus (Samlingspartiet) (saml)

Medlemmar/Jäsenet	*Suppleanter/Varajäsenet*
Arja Karhuvaara, f. 1954 riksdagsledamot	*Jari Larikka*, f. 1965 riksdagsledamot
Ulla Karvo, f. 1960 riksdagsledamot	*Petri Pihlajaniemi*, f. 1968 riksdagsledamot
Jukka Mäkelä, f. 1960 riksdagsledamot	*Petri Salo,* f. 1959 riksdagsledamot
Lyly Rajala, f. 1951 riksdagsledamot	*Lenita Toivakka*, f. 1961 riksdagsledamot
Anne-Mari Virolainen, f. 1965 riksdagsledamot	*Henna Virkkunen*, f. 1972 riksdagsledamot

Vasemmistoliitto (Vänsterförbundet) (vänst)

Medlem/Jäsen	*Suppleanter/Varajäsenet*
Paavo Arhinmäki, f. 1976 riksdagsledamot	*Kari Uotila*, f. 1955 riksdagsledamot
	Unto Valpas, f. 1944 riksdagsledamot

Svenska Folkpartiet (Ruotsalainen Kansanpuolue) (sv)

Medlem/Jäsen	*Suppleant/Varajäsen*
Christina Gestrin, f. 1967 riksdagsledamot	

Vihreä Liitto (Gröna Förbundet) (gröna)

Medlem/Jäsen	*Suppleant/Varajäsen*
Ville Niinistö, f. 1976 riksdagsledamot	*Heli Järvinen,* f. 1963 riksdagsledamot

Suomen Kristillisdemokraatit (Kristdemokraterna i Finland) (kd)

Medlem/Jäsen	*Suppleant/Varajäsen*
Bjarne Kallis, f. 1945 riksdagsledamot	*Leena Rauhala*, f. 1942 riksdagsledamot

Perussuomalaiset (Sannfinländerna) (ps/saf)

Medlem/Jäsen	*Suppleant/Varajäsen*
	Raimo Vistbacka, f. 1945 riksdagsledamot

Ålands Delegation[3]

Landskapsregeringens representanter

Runar Karlsson, f.1953
landskapsregeringsledamot med ansvar för Trafikavdelningen

Britt Lundberg, f. 1963
landskapsregeringsledamot med ansvar för Utbildnings- och kulturavdelningen

Mats Perämaa, f. 1962
landskapsregeringsledamot med ansvar för Finansavdelningen samt sjöfartsfrågorna från Näringsavdelningen

Katrin Sjögren, f. 1966
landskapsregeringsledamot med ansvar för Social- och miljöavdelningen

Viveka Eriksson, f. 1956
lantråd, leder Ålands landskapsregering

Medlemmar

(Valda av Ålands lagting den 5 november 2007)

Liberalerna på Åland (lib)

Medlem

Raija-Liisa Eklöw, f. 1947
lagtingsledamot

Suppleant

Frisinnad samverkan (FS)

Medlem

Suppleant

Johan Ehn, f. 1975
lagtingsledamot

Åländsk Center (ÅC)

Medlem

Suppleant

Veronica Thörnroos, f. 1962
lagtingsledamot

Obunden samling (ObS)

Medlem

Fredrik Karlstrøm, f. 1973
lagtingsledamot

Suppleant

[3] Indgår i Finlands delegation

Islands Delegation

Regeringsrepresentanter

Geir H. Haarde, f. 1951
statsminister

Árni Mathiesen, f. 1958
finansminister

Guðlaugur Þór Þórðarson, f. 1967
sundhedsminister

Þórunn Sveinbjarnardóttir, f. 1965
miljøminister

Björgvin G. Sigurðsson, f. 1970
samarbejdsminister

Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir, f. 1965
undervisningsminister

Medlemmer

(Valgt af Alþingi den 31. maj 2007)

Sjálfstæðisflokkurinn (Selvstændighedspartiet) (Sj.)

Medlemmer

Kjartan Ólafsson, f. 1953
altingsmedlem

Kristján Þór Júlíusson, f. 1957
altingsmedlem

Ragnheiður Ríkharðsdóttir, f. 1949
altingsmedlem

Suppleanter

Ólöf Nordal, f. 1966
altingsmedlem

Árni Johnsen, f. 1944
altingsmedlem

Björk Guðjónsdóttir, f. 1954
altingsmedlem

Samfylkingin (Den Socialdemokratiske Alliance) (A)

Medlemmer

Árni Páll Árnason, f. 1966
altingsmedlem

Helgi Hjörvar, f. 1967
altingsmedlem

Suppleanter

Einar Már Sigurðarson, f. 1951
altingsmedlem

Steinunn Valdís Óskarsdóttir, f. 1965
altingsmedlem

Vinstrihreyfingin – grænt framboð (Venstre-Grønne) (VG)

Medlem

Kolbrún Halldórsdóttir, f. 1955
altingsmedlem

Suppleant

Steingrímur J. Sigfússon, f. 1955
altingsmedlem

Framsóknarflokkurinn (Fremskridtspartiet) (F)

Medlem

Siv Friðleifsdóttir, f. 1962
altingsmedlem

Frjálslyndi flokkurinn (De Liberale)

Suppleant

Jón Magnússon, f. 1946
altingsmedlem

Norges Delegasjon

Regeringsrepresentanter

Jens Stoltenberg, f. 1959
statsminister

Tora Aasland, f. 1942
forsknings- og højere utdanningsminister

Trond Giske, f. 1966
kirke- og kulturminister

Heidi Grande Røys, f. 1967
fornyelsesminister, samarbeidsminister

Erik Solheim, f. 1955
miljøminister

Jonas Gahr Støre, f. 1960
utenriksminister

Medlemmer

Valgt i Stortinget 14. oktober 2008

Arbeiderpartiet (A)

Medlemmer

Bendiks H. Arnesen, f. 1951
stortingsrepresentant

Berit Brørby, f. 1950
stortingsrepresentant

Sigrun Eng, f. 1951
stortingsrepresentant

Britt Hildeng, f. 1943
stortingsrepresentant

Asmund Kristoffersen, f. 1944
stortingsrepresentant

Reidar Sandal, f. 1949
stortingsrepresentant

Hill-Marta Solberg, f. 1951
stortingsrepresentant

Varamedlemmer

Gunn Karin Gjul, f. 1967
stortingsrepresentant

Inger Løite, f. 1958
stortingsrepresentant

Sverre Myrli, f. 1971
stortingsrepresentant

Tore Nordtun, f. 1949
stortingsrepresentant

Gunn Olsen, f. 1952
stortingsrepresentant

Torny Pedersen, f. 1946
stortingsrepresentant

Signe Øye, f. 1945
stortingsrepresentant

Fremskrittspartiet (FrP)

Medlemmer

Jan-Henrik Fredriksen, f. 1956
stortingsrepresentant

Hans Frode Kielland Asmyhr, 1970
stortingsrepresentant

Varamedlemmer

Siv Jensen, f. 1969
stortingsrepresentant

Vigdis Giltun, f. 1952
stortingsrepresentant

Thore A. Nistad, f. 1949
stortingsrepresentant

Ib Thomsen, f. 1961
stortingsrepresentant

Karin S. Woldseth, f. 1954
stortingsrepresentant

Solveig Horne, f. 1969
stortingsrepresentant

Kari Kjønaas Kjos, f. 1962
stortingsrepresentant

Henning Skumsvoll, f. 1947
stortingsrepresentant

Høyre (H)

Medlemmer

Kari Lise Holmberg, f. 1951
stortingsrepresentant

Ivar Kristiansen, f. 1956
stortingsrepresentant

Inge Lønning, f. 1938
stortingsrepresentant

Varamedlemmer

Øivind Halleraker, f. 1951
stortingsrepresentant

Gunnar Gundersen, f. 1946
stortingsrepresentant

Erna Solberg, f. 1961
stortingsrepresentant

Sosialistisk Venstreparti (SV)

Medlemmer

Rolf Reikvam, f. 1948
stortingsrepresentant

Inge Ryan, f. 1956
stortingsrepresentant

Varamedlemmer

Magnar Lund Bergo, f. 1949
stortingsrepresentant

May Elisabeth Hansen, f. 1953
stortingsrepresentant

Kristelig Folkeparti (KrF)

Medlem

Dagfinn Høybråten, f. 1955
stortingsrepresentant

Varamedlem

Bjørg Tørresdal, f. 1958
stortingsrepresentant

Senterpartiet (Sp)

Medlem

Inger S. Enger, f. 1948
stortingsrepresentant

Varamedlem

Åslaug Haga, f. 1959
stortingsrepresentant

Venstre (V)

Medlem

Anne Margrethe Larsen, f. 1950
stortingsrepresentant

Varamedlem

Odd Einar Dørum, f. 1943
stortingsrepresentant

Sveriges Delegation

Regeringsrepresentanter

Lena Adelsohn-Liljeroth, f. 1955
kulturminister

Carl Bildt, f. 1949
utrikesminister

Jan Björklund, f. 1962
skolminister

Ewa Björling, f. 1961
handelsminister

Eskil Erlandsson, f. 1957
jordbruksminister

Andreas Carlgren, f. 1958
miljøminister

Christina Husmark Pehrsson, f. 1947
socialförsäkringsminister og samarbetsminister

Fredrik Reinfeldt, f. 1965
statminister

Anders Borg, f. 1968
finansminister

Medlemmar

(Valda av Riksdagen den 1 oktober 2008)

Sveriges socialdemokratiska arbetareparti (s)

Medlemmar

Christer Adelsbo, f. 1962
riksdagsledamot

Sinikka Bohlin, f. 1947
riksdagsledamot

Monica Green, f. 1959
riksdagsledamot

Billy Gustafsson, f. 1948
riksdagsledamot

Ann-Kristine Johansson, f. 1962
riksdagsledamot

Göte Wahlström, f. 1951
riksdagsledamot

Lars Wegendal, f. 1949
riksdagsledamot

Maria Stenberg, f. 1966
riksdagsledamot

Suppleanter

Kerstin Haglö, f. 1955
riksdagsledamot

Laila Bjurling, f. 1947
riksdagsledamot

Claes Göran Brandin, f. 1948
riksdagsledamot

Peter Hultqvist, f. 1958
riksdagsledamot

Sylvia Lindgren, f. 1945
riksdagsledamot

Peter Jonsson, f. 1962
riksdagsledamot

Hans Olsson, f. 1951
riksdagsledamot

Mona Sahlin, f. 1957
riksdagsledamot

Moderata samlingspartiet (m)

Medlemmar

Lisbeth Grönfeldt Bergman, f. 1948
riksdagsledamot

Marianne Kierkemann, f. 1950
riksdagsledamot

Mats Johansson, f. 1951
riksdagsledamot

Suppleanter

Anna Tenje, f. 1977
riksdagsledamot

Katarina Brännström, f. 1950
riksdagsledamot

Rolf Gunnarsson, f. 1946
riksdagsledamot

Kent Olsson, f. 1944
riksdagsledamot

Jessica Polfjärd, f. 1971
riksdagsledamot

Hans Wallmark, f. 1965
riksdagsledamot

Lars Lindblad, f. 1971
riksdagsledamot

Nils Oskar Nilsson, f. 1935
riksdagsledamot

Cecilia Widegren, f. 1973
riksdagsledamot

Centerpartiet (c)

Medlemmar

Johan Linander, f. 1974
riksdagsledamot

Stefan Tornberg, f. 1957
riksdagsledamot

Suppleanter

Erik A. Eriksson, f. 1969
riksdagsledamot

Karin Nilsson, f. 1956
riksdagsledamot

Folkpartiet liberalerna (fp)

Medlem

Anita Brodén, f. 1948
riksdagsledamot

Suppleant

Christer Winbäck, f. 1953
riksdagsledamot

Kristdemokratiska samhällspartiet (kd)

Medlem

Gunilla Tjernberg, f. 1950
riksdagsledamot

Suppleant

Else-Marie Lindgren, f. 1949
riksdagsledamot

Vänsterpartiet (v)

Medlem

Elina Linna, f. 1947
riksdagsledamot

Suppleant

Lars Ohly, f. 1957
riksdagsledamot

Miljöpartiet (mp)

Medlem

Jan Lindholm, f. 1951
riksdagsledamot

Suppleant

Maria Wetterstrand, f. 1973
riksdagsledamot

Dagordning

Nordiska rådets 60:e session i Helsingfors den 27 - 29 oktober 2008

Måndagen den 27 oktober 2008

Kl. 14.00–16.00

1 Sessionens öppnande

2 Fastställande av närvarolista

3 Godkännande av dagordning

4 Regler för sessionens genomförande – information om procedur vid voteringar

Regler for sessionens genomförande 2008 (Dokument 2)

5 Generaldebatt

Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7)

Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9)

Kl. 16.00-17.00

6 Utrikesministrarnas redogörelse

Försvarsministrarnas redogörelse

Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5)

Redegørelse om insatser mot menneskehandel (Dokument 11)

Försvarsministrarnas redogörelse (Dokument 6)

Redogörelse om säkerhetssituationen i Nordatlanten (Dokument 16)

Kl. 17.00-18.00

7 Norden i närområdet

Ministerrådsförslag om Arktiskt samarbetsprogram 2009-2011, B 253/presidiet

Redogörelse om resultat från Arktisk konferens i september 2008 (Dokument 18)

Ministerrådsförslag om riktlinjerna för NMR samarbete med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013, B 254/presidiet

Ministerrådsförslag om Nordiskt-Baltiskt mobilitetsprogram, B 258/presidiet

Ministerrådsförslag om riktlinjer för NMRs samarbete med Nordvästra Ryssland 2009-2013, B 255/presidiet

Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap, A 1440/kultur

Tisdagen den 28 oktober 2009

Kl. 10.00–11.00

8 De nordiska samarbetsministrarnas frågetimme

Kl. 11.00-12.00

9 Nordiska ministerrådets program 2009

Islands Statsministerns presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4)

Kl. 12.00–14.00 Lunchpaus

Kl. 14.00-17.00

10 Nordiskt toppmöte

Temadebatt med de nordiska statsministrarna och ordförandena för de största oppositionspartierna om Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen

Onsdagen den 29 oktober 2008

Kl. 09.00–12.00

11 Ett hållbart Norden

Ministerrådsförslag om miljöhandlingsplan 2009-2012, B 257/miljø

Ministerrådsförslag om strategi för hållbar utveckling 2009-2012, B 256/ miljø

Ministerrådsförslag: Ramprogram för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012, B 251/ miljø

Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO (Dokument 10)

Medlemsforslag om nordiskt samarbete kring nyttjande ch märkning af GMO-produkter, A 1428/medborger

Medlemsforslag om Norden som GMO-fri zone, A 1432/medborger

Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik, A 1447/näring/miljø

12 Ett hälsosamt Norden

Ministerrådsförslag om ny institutionsstruktur under MR-social, B 261/velferd

Utvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne, A 1454/velferd

Medlemsförslag om förbud mod transfetter, A 1411/medborger/velferd

Udvalgsforslag om Asylbørn, A 1452/medborger

Medlemsforslag om människohandel för tvångsarbete, A 1445/medborger

Medlemsforslag om kultur og helse, A 1390/kultur/velferd

Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner, A 1433/velferd

Kl. 12.00–13.00 Lunchpaus

Kl. 13.00-15.00

13 Ett globaliserat Norden

Redogörelse om det nordiska globaliseringsarbetet, (Dokument 15)

Redogörelse om samexistens och kulturell komplexitet, (Dokument 12)

Ministerrådsförslag om inrättandet av ett nordiskt innovationspris, B 259/näring

Redogörelse om integreringen av jämställdhet i NMRs verksamhet (Dokument 13)

Medlemsförslag om Nordisk innovationspolitik, A 1441/näring

Medlemsforslag om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi, A 1431/velfærd

14 Ett gemensamt och kunnigt Norden

Ministerrådsförslag om samarbetsprogram för arbetslivsområdet 2009-2012, B 250/näring

Ministerrådsförslag om regionalpolitiskt samarbetsprogram, B 260/näring

Redogörelse om Norden – en ledande dynamisk kunskaps- och kompetensregion. Utbildningsministrarnas strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008-2010, (Dokument 14)

Redogörelse om samarbetet med frivilligsektorn, (Dokument 8)

Udvalgsforslag om styrkelse af nordisk lovsamarbejde, A 1453/medborger

Medlemsforslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet, A 1422/medborger

Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske lands uddannelsessystemer, A 1436/kultur

Kl. 15.00–16.00

15 Planer för det nordiska samarbetet 2009

Nordisk Råds årsberetning 2007 (Dokument 1)

Medlemsförslag om ändring av Nordiska rådets arbetsordning § 73 Partigrupper, A 1430/presidiet

Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris, A 1429/kultur

Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009, B 252/præsidiet/C 2

Nordisk Ministerråds samlede virksomhed – årsregnskab for 2007 (C 1)

Kontrolkomitéens redegørelse om virksomheden 2008 samt komitéeforslag om Nordisk Ministerråds projekthåndtering (Dokument 17), A 1451/kk

Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007 (C 3/kk)

Beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007 (C 4/kk)

Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007 (C 5/kk)

16 Avskrivning och upprätthållande av rekommendationer, framställningar och interna beslut

17 Val

Val av medlemmar till Nordiska rådets presidium

Val av Nordiska rådets president

Val av Nordiska rådets vicepresident

Val av medlemmar till Nordiska rådets utskott samt kontrollkommitté

Val av ordförande och vice ordförande till Nordiska rådets utskott samt kontrollkommitté

Val av medlemmar till Nordiska rådets valkommitté

Val till Nordiska kulturfondens styrelse samt val av revisorer

Val till Nordisk Handicappolitisk Råd

18 Tal av den nyvalda presidenten

19 Fastställande av tid och plats för nästa session

20 Sessionens avslutande

Sagsliste sessionen 2008

A. Medlemsförslag

A 1390/kultur/velferd	Medlemsforslag om kultur og helse (framlagt av Dagfinn Sundsbø)
A 1411/medborgar/ välfärd	Medlemsförslag om förbud mot transfetter (väckt av den socialdemokratiska gruppen i Nordiska rådet)
A 1422/medborgar	Medlemsförslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (väckt av Den konservativa gruppen i Nordiska rådet)
A 1428/medborgar	Medlemsförslag om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (väckt av Mittengruppen i Nordiska rådet)
A 1429/ presidiet/kultur	Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets Litteraturpris (väckt av Ragnar Erlandsson och Raija-Lisa Eklöw)
A 1430/presidiet	Medlemsforslag om endring av Nordisk Råds arbeidsordning § 73 Partigrupper (framlagt av Hans Frode Asmyhr, Jan-Henrik Fredriksen, Thore A. Nistad, Ib Thomsen og Karen S. Woldseth)
A 1431/velfærd	Medlemsforslag om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (fremlagt af Line Barfod)
A 1432/medborger	Medlemsforslag om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (fremlagt af den Venstresocialistiske Grønne Gruppe i Nordisk Råd)
A 1433/velferd	Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner (framlagt av Fremskrittspartiets medlemmer i Nordisk Råd)
A 1436/kultur	Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (fremlagt af Den Socialdemokratiske Gruppe i Nordisk Råd)
A 1440/kultur	Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (väckt av Dagfinn Sundsbø och Bente Dahl m.fl. i Mittengruppen i Nordiska rådet)
A 1441/näring	Medlemsförslag om nordisk innovationspolitik (väckt av Mittengruppen i Nordiska rådet)
A 1445/medborgar	Medlemsförslag om människohandel för tvångsarbete (väckt av Den Socialdemokratiske Gruppe)
A 1447/næring/miljø	Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan for klimavenlig transportpolitik (fremlagt af Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe)
A 1451/kk	Kommittéforslag om projekthantering i Nordiska ministerrådet (väckt av Kontrollkommittén)
A 1452/medborger	Udvalgsforslag om asylbørn (fremlagt af Medborger og forbrugerudvalget)
A 1453/medborger	Udvalgsforslag om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (fremlagt af Medborger og forbrugerudvalget)
A 1454/velferd	Udvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne (framlagt av Velferdsutvalget)

B. Ministerrådsförslag

B 250/näring	Program for Nordisk Ministerråds samarbejde på arbejdslivsområdet: "Med fokus på globaliseringen og demografiske udfordringer"
B 251/miljø	Ministerrådsforslag: Ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbrug 2009-2012
B 252/presidiet	Ministerrådsforslag til planer og budget 2009
B 253/presidiet	Ministerrådsforslag om Arktisk Samarbejdsprogram 2009-2011
B 254/presidiet	Ministerrådsforslag: Retningslinjer for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen 2009-2013
B 255/presidiet	Ministerrådsforslag: Retningslinjer for det fremtidige samarbejde med Nordvestrusland 2009 - 2013
B 256/miljø	Ministerrådsforslag: Ny strategi for bæredygtig udvikling, "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden, reviderad utgåva med mål och prioriteringar 2009-2012"
B 257/miljø	Ministerrådsforslag: Nordiska ministerrådets miljøhandlingsprogram 2009-2012
B 258/presidiet	Ministerrådsförslag om Nordisk-Baltisk mobilitetsprogram 2009-2013
B 259/näring	Ministerrådsförslag om etablering av innovationspris
B 260/näring	Ministerrådsförslag om nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009-2012
B 261/velferd	Ny organisationsstruktur på Social- og helseområdet

C. Berättelser

C 1	Nordisk samarbejde 2007 – Beretning om Nordisk Ministerråds virksomhed
C 2	Forslag till Nordisk Ministerråds planer og budget 2009
C 3/kk	Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007
C 4/kk	Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007
C 5/kk	Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007

D. Ikke-avskrevne rekommandasjoner og fremstillinger

*5/2003/välfärd	Pensioner och förtidspensionering
*2/2004/næring	Open Source Software
*7/2004/medborgar	Samarbetsprogram på konsumentområdet 2005-2010
*18/2005/kultur	Arktisk forskning (første at-sats)
*5/2006/presidiet	Rapport och konferens om samhällssäkerhet
*7/2006/miljø	Fokus på miljø i Nord (anden at-sats)
*9/2006/medborger	Rettsvitenskapelig forskning om havområdene i nord og en traktat i Arktis (anden at-sats)
*10/2006/miljø	Kontrolsystem for udslip af toiletaffald i Østersøen

*14/2006/præsidiet	Styregruppe for håndtering af kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens
*16/2006/välfärd	Bekämpning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området
*17/2006/välfärd	Barn och ungas väntetider innom psykiatrivården i Norden
*18/2006/medborger	Kampagne imod formidling af sexkøb
*21/2006/miljø	Nordisk samarbejde om biobrændsler i trafikken
*23/2006/kultur	Deklaration om nordisk språkpolitik (tredje og fjerde at-sats)
*24/2006/kultur	Nabolands-tv etter digitaliseringen (første at-sats)
*26/2006/næring	Komparativt studie om iværksættere i Norden
*3/2007/presidiet	Nordisk samordnare för gränhindersfrågor
4/2007/miljø	Integrerad syn på förvaltning av Östersjön
5/2007/välfärd	Psykiatrivården i Norden
6/2007/medborger	Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner
*7/2007/miljø	Nordisk oppfølging av Stern-rapportens anbefalinger
*8/2007/miljö	Gemensamma nordiska initiativ för att verkställa Europeiska unionens direktiv 2006/32/EG om den offentliga sektorns energianvändning
9/2007/miljø	Bæredygtig energipolitik uden A-kraft
10/2007/præsidiet	Nrdisk indsats til FN's klimakonference i København 2009
11/2007/kultur	Norden – en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion. MR-U:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010
12/2007/kultur	Srukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid
*13/2007/kultur	Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag
14/2007/välfärd	Initiativ for en internasjonal avtale om rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland
*15/2007/medborger	Bekæmpelse af menneskehandel
16/2007/näring	Ny nordisk mat
*17/2007/presidiet	Budget 2008

Interne beslutninger

1/2005	EU's direktivforslag til softwarepatent

Dokument

1	Nordisk Råds årsberetning 2007
2	Regler for sesjonens gjennomføring 2008
4	Statsministrarnas presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009
5	Utrikesministrarnas redogörelse
6	Försvarsministrarnas redogörelse
7	Samarbetsministrarnas redogörelse
8	Redogörelse om Nordiska ministerrådets samarbete med frivilligsektorn

9 Redogörelse om gränshindersarbetet

10 Redegørelse om GMO-politik indenfor Norden

11 Redogörelse om människohandel

12 Redegørelse om kulturel kompleksitet

13 Redogörelse om jämställdhet

14 Status för MR-U:s strategi 2008-2010

15 Redogörelse om det nordiska globaliseringsarbetet

16 Redogörelse om säkerhetssituationen i Nordatlanten

17 Kontrolkomiteens rapport om virksomhed 2008

18 Redegjørelse fra Nordisk Ministerråds konferense: *Common Concern for the Arctic*

Oversigt over sessionen

Rådets plenummøder blev afholdt i Eduskunta i Helsingfors. Placeringen i salen fremgår af særskilt liste. Udvalgenes, delegationernes, ministerrådets og præsidiets møder, sekretariaternes og pressens arbejde m.m. fandt sted i forskellige lokaler i Eduskunta.

Plenummøder
Mandag 27. oktober 2008 kl. 14.00–18.00
Tirsdag 28. oktober 2008 kl. 10.00–17.00
Onsdag 29. oktober 2008 kl. 09.00–16.00

Udvalgsmøder
Kultur- og Utdannelsesutvalget, Velferdsutvalget, Medborger- og Forbrukerutvalget, Miljø- og naturressursutvalget og Næringsutvalget
Mandag 27. oktober 2008 kl. 10.00–12.00

Præsidiemøde
Mandag 27. oktober 2008 kl. 10.00–12.00

Andre møder
Præsidiet og The Parliamentary Association of North-west Russia (PANWR)
Søndag 26. oktober 2008 kl. 16.00–17.00

Præsidiets møde med Vestnordisk Råds presidium
Søndag 26. oktober 2008 kl. 16.00–17.00

Præsidiet og statsministrene
Tirsdag 28. oktober 2008 kl. 09.30–10.00

Præsidiet og udenrigsministrene
Mandag 27. oktober 2008 kl. 12.00–14.00

Præsidiet, Det russiske Føderationsråd og Dumaen
Onsdag 29. oktober 2008 kl. 08.00-09.00

Præsidiets møde med Baltisk Forsamling
Onsdag 29. oktober 2008 kl. 08.00-09.00

Kontrolkomiteens møde
Søndag 26. oktober 2008 kl. 16.00–17.00

Valgkomiteens møde
Søndag 26. oktober 2008 kl. 16.00–17.00

Særskilte arrangementer
Debatt om den Nordliga dimensionen
Søndag 26. oktober 2008 kl. 17.00–20.00

Uddeling av Nordisk råds priser i Kulturhuset
Tirsdag 28. oktober 2008 kl. 18.30–20.00

Den finske regerings modtagelse i Ständerhuset
Tirsdag 28. oktober 2008 kl. 20.00

Protokol

Innehållsförteckning: Protokoll från 60:e sessionen

Måndag 27 oktober

1. Sessionens öppnande
2. Fastställande av närvarolista
3. Godkännande av dagordning
4. Regler för sessionens genomförande - information om procedur vid voteringar
5. Generaldebatt
6. Utrikesministrarnas redogörelse
   Försvarsministrarans redogörelse
7. Norden i närområdet

Tisdag 28 oktober

8. De nordiska samarbetsministrarnas frågetimme
9. Nordiska ministerrådets program 2009
10. Nordiskt toppmöte

Onsdag 29 oktober

11. Ett hållbart Norden
12. Ett hällsosamt Norden
13. Ett globaliserat Norden
14. Ett gemensamt och kunnigt Norden
15. Planer för det nordiska samarbetet
16. Avskrivning och upprätthållande av rekommendationer, framställningar och interna beslut
17. Val
18. Tal av den nya presidenten
19. Fastställande och plats för nästa session
20. Sessionens avslutande

Protokoll for Nordisk Råds 60. session, Helsingfors

Presidenter: Erkki Tuomioja (1-5), Christina Gestrin (6-7), Kent Olsson (7), Sinikka Bohlin (8-9), Inge Lønning (10), Árni Páll Árnason (11), Niels Sindal (12), Kent Olsson (13), Berit Brørby (14), Erkki Tuomioja (15-20)

Mandag 27. oktober 2008
Kl. 14.00 – 18.00

Presidenter: Erkki Tuomioja (1-5), Christina Gestrin (6 - 7), Kent Olsson (7)

1. **Sessionens öppnande**
2. **Fastställande av närvarolista**
3. **Godkännande av dagordning**
4. **Regler för sessionens genomförande samt information om procedur vid voteringer**
5. **Generaldebatt**
6. **Utrikesministrarnas och Försvarsministrarnas redogörelse**
7. **Norden i närområdet**

1. Sessionens öppnande

Erkki Tuomioja, Nordiska rådets president:
Ärade ministrar, ambassadörer, representanter för parlament och parlamentariska organisationer, inbjudna gäster och bästa medlemmar i Nordiska rådet, mina damer och herrar!

Samtidigt som jag på Finlands riksdags vägnar önskar er hjärtligt välkomna till Helsingfors och riksdagshuset önskar jag som president för Nordiska rådet utrycka min glädje över att se er alla församlade här hos oss i denna plenisal för att inleda Nordiska rådets 60 session.

De nordiska länderna och det nordiska samarbetet inom ramen för Nordiska rådet har varit vägvisare för gränslöst samarbete och det som man kallar medborgarnas Europa. Dessa prestationer består, men de kan inte upprepas. Borde man därför nu gå in för en radikal förändring som skär ner de institutionella ramarna för samarbetet så att de motsvarar dess förändrade roll och betydelse? Detta skulle enligt min mening vara en förhastad slutsats. Nordiska rådets sessioner kunde säkert genomföras i lite nedbantad omfattning, vilket vi på sätt och vis står i beråd att göra nu här i Helsingfors, och en eller en annan nordisk institution kunde kanske rationaliseras, men som helhet utgör de nordiska institutionerna egentligen en ganska tunn byråkrati.

Det att Nordiska rådets möten omramas med en del mottagningar och kvällsfester, som visserligen blivit färre med åren, är ingenting att göra sig lustig över. De utgör viktiga tillfällen för nordiska politiker att umgås och lära känna varandra, vilket fortfarande är av stor betydelse, men som tyvärr utnyttjas alltför litet av de nordiska partiledarna och toppolitikerna.

Fastän det fortsättningsvis återstår överraskande mycket att göra för att få bort gränshindren är det också sant att det traditionella nordiska samarbetet inte nödvändigtvis längre behöver just de nuvarande institutionella ramarna. Det bör finnas beredskap till förändring, men det gäller också att beakta det nordiska samarbetets växande betydelse för strävandena att stärka de nordiska ländernas ställning i världen.

Det här kommer kanske tydligast till uttryck i statsministrarnas beslut att lyfta globaliseringen till ett tyngdpunktsområde i det nordiska samarbetet, någonting som rådet tagit initiativ till. Den pågående krisen på finansmarknaderna kommer med rätta att ge alldeles ny vikt till de diskussioner kring globaliseringen som vi kommer att ha under dessa dagar. I diskussio-

nerna är det också viktigt att vi öppet kan behandla de spänningar, som kan spåras mellan rådet och ministerrådet beträffande hur vi hanterar globaliseringsfrågorna.

Samarbetet med närområdena har mycket naturligt blivit den geografiska och politiska inriktning där Nordiska rådet har mest att ge. Inom denna sektor har helt nya möjligheter öppnat sig efter det kalla krigets slut. Nordiska rådet vill vara med också i den nordiska dimensionens politik och vi intresserar oss naturligtvis också för EU:s blivande Östersjöstrategi. Därför arrangerades igår i denna sal en särskild parlamentarisk debatt om den nordliga dimensionen. Utan att gå närmare in på den debattens innehåll, många av er var ju själva närvarande, kan jag konstatera, att den visade på ett stort intresse och starkt engagemang för utvecklandet av den Nordliga dimensionens politik hos parlamentarikerna i vår region.

Säkerhets- och försvarspolitiken stod länge utanför rådets kompetens. Tidigare ansågs det t.o.m. olämpligt för försvarsministrarna att delta i rådets sessioner. Nu har också försvarsministrarna sin egen debatt i sessionens program. Ingen känner sig längre besvärad av att tre länder hör till Nato medan två håller fast vid den militära alliansfriheten. Den konservativa partigruppen, som nyligen i ett medlemsförslag tyckte att Nordiska ministerrådet borde främja Sveriges och Finlands anslutning till Nato, har senare dragit bort denna provocerande punkt från sitt förslag. Den frågan är inte aktuell för vare sig Sverige eller Finland och Nordiska rådet är inte heller rätt plats för ställningstaganden om det.

Men annars är det behövligt och välkommet att säkerhetspolitiken behandlas i rådet. De nordiska länderna har mycket uppskattad erfarenhet av och kunskap i både militär och civil krishantering samt beredskap att ta itu med globaliseringens många utmaningar. En av de mest centrala utmaningarna är klimatförändringen som många i dag ser som det värsta hotet mot vår säkerhet.

Bästa åhörare!
Vi firar i år i hela världen ett för mänskligheten mycket viktigt jubileumsår. Det har förflutit 60 år sedan antagandet av FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Värnandet om de grundläggande mänskliga rättigheterna har alltid stått oss nordbor nära och har från början haft ett grundmurat stöd också hos Nordiska rådet. Många händelser på olika håll i världen utvisar dessvärre med all tydlighet att kampen för de mänskliga rättigheterna måste fortsätta. Denna kamp kräver också i fortsättningen en stark insats av de nordiska länderna. Vår insats och vårt försvar av de mänskliga rättigheterna behövs både ute i världen, i våra närområden och också här hemma i Norden.

Med dessa ord önskar jag er alla än en gång hjärtligt välkomna och förklarar Nordiska rådets 60:e session öppnad.

2. Fastställande av närvarolista

Præsidenten: Et forslag til deltagerliste er blevet omdelt i salen. Under dette punkt vil jeg minde om, at eventuelle ændringer i deltagerlisten skal afleveres skriftligt til den siddende præsident og til protokolføreren ved podiet, midt for formandsstolen.

Deltagerlisten blev godkendt med nedenstående ændringer.

Ændringer i deltagerlisten:

Siv Jensen erstatter **Hans Frode Asmyhr** den 27. oktober 2008
May Elisabeth Hansen erstatter **Inge Ryan** den 27. oktober 2008
Tore A. Nistad deltager ikke under sessionen
Minister **Össur Skarphéðinsson** deltager ikke under sessionen.

Rådet besluttede at fastsætte deltagerlisten i overensstemmelse hermed.

3. Godkännande av dagordning

Præsidenten: Vi går til punkt 3 på dagsordenen: Godkännande av dagordning. Præsidiets forslag til dagsorden for sessionen er blevet omdelt i salen.

Rådet besluttede at fastsætte dagsordenen i overensstemmelse med det omdelte forslag.

4. Regler för sessionens genomförande – information om procedur vid voteringar

Dokumentation:
- Regler for sessionens gennemførelse 2008 (Dokument 2)

Præsidenten: Præsidiets forslag til regler for sessionens gennemførelse er blevet omdelt i salen. Reglerne omfatter først og fremmest regler for taletid under de enkelte debatter.

Jeg skal særligt gøre opmærksom på den at-sats, hvoraf det fremgår, at alle punkter opsat på dagsordenen får den tid til behandling som er afsat i dagsordenen. Såfremt debatten vil overskride den afsatte tidsramme foreslås det, at præsidenten kan afslutte debatten selv om der resterer flere talere på talelisten.

Bemærk, at der er givet mulighed for, at alle gæstende parlamentarikere kan tale i de enkelte debatter.

Jeg skal oplyse om, at præsidenten vil være meget opmærksom på, at taletiderne i debatten overholdes. Samtidig skal jeg gøre opmærksom på, at alle der ønsker replikker skal vise deres nummerskilt, når de vil bede podiet om ordet.

Udover reglerne om taletid ved sessionen gælder naturligvis også de regler for sessionen som fremgår af Nordisk Råds forretningsorden.

Information om, hvordan afstemninger skal foregå vil blive givet, når det er aktuelt.

Jeg beder deltagerne være opmærksomme på, at forhåndstilmeldinger til den trykte talerliste skal indleveres senest 20 minutter før debatten begynder. Rådssekretariatet tager imod tilmeldinger til talerlisten i lokale E 246. Der tager man også gerne imod talemanuskripter for kommende talere. Tilmeldinger til talerlisten efter dette tidspunkt skal gøres til podiet.

Jeg skal også gøre opmærksom på, at justerede taler tilbageleveres ved udgangene.

Afslutningsvis vil jeg påminde jer om, at alle mobiltelefoner i salen skal være slukket samt at rygning i salen er forbudt.

Rådet bifaldt Presidiets forslag til regler for sessionens gennemførelse.

5. Generaldebatt

Dokumentation:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7)
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9)

Samarbetsministrarnas redogörelse, Dokument 7

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**, Dokument 7:
Herr president! Nordiska vänner! Jag ska ge en överblick över de viktigaste resultaten och aktiviteterna hittills under vårt ordförandeskap.

Vi är nu inne i det sista kvartalet av ordförandeskapet. Vi har genomfört mycket i vårt program, som kallas *Kraftsamling*. Precis som herr president nämnde i sitt öppningsanförande har programmet genomsyrats av statsministrarnas globaliseringsinitiativ. Det ställer krav på ett utvidgat samarbete mellan alla sektorer.

Vi har därför tagit initiativ till en genomlysning av pågående verksamheter. Vi har också tillsatt en utredare som ska analysera ministerrådsreformen från 2005 samt budgeten och budgetprocessens nuvarande utformning. Slutsatser och förslag kommer att presenteras den 10 december.

Vi har satt frågor om *konkurrenskraft* högt på agendan. Konkurrenskraft handlar om att möta global konkurrens och minska utanförskapet på ett hållbart sätt. Den senaste tiden visar hur vikigt det är att vi, de nordiska länderna, är väl rustade för att möta internationell turbulens.

I april anordnade vi det första nordiska globaliseringsforumet i Riksgränsen, med konkurrenskraft som tema. Forumet underströk vikten av fortsatta ansträngningar inom ramen för globaliseringsarbetet.

Vi har arrangerat ett seminarium om den nordiska elmarknaden, och vi har antagit en ny handlingsplan för det nordiska energisamarbetet.

Vår andra huvudprioritering har varit *klimat*. Norden kan, bör och ska vara föregångare i klimatarbetet. Vi har genomfört en arktisk konferens på Grönland med ett brett deltagande och stort medialt intresse. Vi har tillsammans utarbetat ett arbetsprogram inför klimattoppmötet i Köpenhamn 2009, med huvudmålet att bidra till ett så bra förhandlingsresultat som möjligt.

Vidare har vi beslutat om ett nytt arktiskt handlingsprogram för perioden 2009–2011 och en ny strategi för hållbar utveckling för åren 2009–2012. Vi har under året även beslutat om ett nytt miljöhandlingsprogram för åren 2009–2012.

Utbildning, forskning och kultur leder våra samhällen framåt. Det är glädjande att Toppforskningsinitiativet har sjösatts. Programmet får 480 miljoner svenska kronor under fem år. Under rubriken *Kreativitet* har vi velat markera vikten av erfarenhetsutbyte och gemensamma satsningar inom skolans område. Vi har bland annat anordnat en konferens om kultur i skolan och arrangerat erfarenhetsutbyte om entreprenörskap inom utbildningsområdet.

Sverige har tillsammans med övriga nordiska länder lagt grunden till ett mer vässat och resultatinriktat språksamarbete. En ny organisationsstruktur har beslutats, och 3,5 miljoner danska kronor har avsatts för at säkra barns och ungdomars nordiska språkförståelse.

Vårt fjärde k har varit *koordinering*. Vi har ett särskilt ansvar när det gäller närområdena. Vi har därför under vårt ordförandeskap beslutat om nya riktlinjer för närområdessamarbete, det vill säga med Estland, Lettland och Litauen samt med nordvästra Ryssland, för perioden

2009–2013. Samarbetet fokuserar på områden av gemensamt intresse. Vi har även tryggat den långsiktiga finansieringen av det vitryska exiluniversitetet, European Humanities University i Vilnius, genom etablerandet av en *trust fund*.

Herr president! I morgon presenterar Island programmet för det isländska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2009. Jag hoppas att Island ska känna samma tillförsikt inför det kommande året som jag och vi gjorde när vi tog över efter Finlands mycket goda arbete.

Samarbetet med Nordiska rådet är ovärderligt. Genom att lyssna och samarbeta kan vi föra det nordiska samarbetet vidare till nya framgångar. Om detta är jag övertygad.

Ville Niinistö (Medborgar- och konsumentutskottets talsperson):
Herr President! Som ordförande för Medborgar- och konsumentutskottet vill jag ta upp ett särskilt viktigt ärende i denna debatt, som vi i utskottet tycker behöver ha mer nordiskt fokus och framtida gemensamma satsningar.

Detta ärende gäller migrations- och flyktingpolitik. Medborgar- och konsumentutskottet har i år lagt särskild fokus på dessa frågor.

Migrationsfrågor spelar i dag en mer central politisk roll än tidigare, och de nordiska länderna möter samma utmaningar på området, vad gäller både arbetsbetingad migration och flyktingpolitik.

Då ett nordiskt land ändrar sina bestämmelser kring migration och invandring, kan detta ha praktiska konsekvenser för de andra nordiska länderna. Olika stränga regelverk, och förändringar i detta regelverk, resulterar i en ojämn migrationsström till de olika länderna. Detta är ohållbart på många sätt: Det gör det svårare att ha tillräckligt med resurser till en rättvis hantering av migrationsfrågor, och detta är humanitärt ohållbart, särskilt för individuella asylsökare.

Invandringsfrågorna i de nordiska länderna är inte enbart nationella angelägenheter. Det är något vi har gemensamt. Vi behöver inse att vi på detta område påverkar varandra, och därför bör temat tas upp och diskuteras inom ramarna för det nordiska samarbetet.

Medborgar- och konsumentutskottet önskar att den verklighet och de utmaningar de nordiska länderna står inför i dag ska avspeglas i ministerrådets prioriteringar och i den formella ministerrådsstrukturen.

En mera samspelad nordisk migrationspolitisk linje är viktig för att kunna strukturera och möjliggöra en humanitär och samtidigt hållbar invandring till de nordiska länderna.

Ett regionalt samarbete är också viktigt i relation till EU:s förhandlingar om en gemensam migrationspolitik och gemensamma europeiska standarder på området. Ett starkare nordiskt samarbete skulle också ge Norge och Island bättre chans att påverka arbetet i EU.

Det nordiska samarbetet bygger på Helsingforsavtalet från 1962. I avtalet står det att vi skall utveckla samarbetet mellan de nordiska länderna och främja den nära gemenskap som råder i fråga om kultur, ekonomi och rätts- och samhällsuppfattning. Migrations- och flyktingfrågor omfattar alla dessa områden.

Att vi gemensamma strävar efter höga humanitära standarder standarder i asylprocessen i hela Europa är viktigt för att garantera att förstalandsprincipen kan fungera: Att asylsökarens process hanteras i det landet i Schengenområdet han först anländer till.

Därför vill jag på Medborgar- och konsumentutskottets vägnar uppmana Nordiska ministerrådet att skapa ett samarbetsforum kring migrations- och flyktingpolitik på ministerrådsnivå.

Tack för ordet!

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys,** Dokument 7:
Gode president! Jeg kommer rett fra en paneldebatt som Ungdommens Råd arrangerte, med spørsmålet: Hvilket språk skal det nordiske samarbeidet foregå på i framtida? Den nordiske språkdeklarasjonen slår fast at et av målene i nordisk språkpolitikk er at alle nordenboere skal kunne kommunisere med hverandre, først og fremst på et skandinavisk språk. Men her har nok for lite skjedd. Nettopp i ei tid med økende globalisering og internasjonalisering er det viktigere enn noen gang å legge vekt på vårt eget kulturelle og språklige opphav, og ta vare på våre nære relasjoner i Norden. Det nordiske samarbeidet framover skal, som før, foregå på de skandinaviske språkene norsk, dansk og svensk, og vi må nok gjøre mer for å sikre at så kan skje.

Det er helt nødvendig i denne sammenheng at vi gjør en innsats i forhold til ungdommen vår i de nordiske landene. Engelsk tar over i visse situasjoner som kommunikasjonsspråk. Det er ikke et ukjent fenomen at vi overvurderer våre kvalifikasjoner på engelsk, og undervurderer vår egen evne til å forstå de nordiske språkene. Da er det viktig å minne om punktet i Helsingfors-avtalen, om at undervisning og utdanning i passende ustrekning skal omfatte undervisning i de andre nordiske landenes språk, kultur og samfunnsforhold. Det må bli en god vane å bruke de nordiske språkene, og vi må legge til rette for det, bl.a. i skolen. Det må ikke fortsette som nå, at studenter fra nordiske land som avlegger eksamen ved universitetet i et annet nordisk land, ikke får gjøre det på sitt eget språk. Det må være klart for det enkelte universitet og lærested at en ikke kan legge seg til en slik praksis, i strid med grunnleggende forutsetninger for det nordiske fellesskapet.

Den norske regjeringa legger stor vekt på spørsmålet om nabospråkforståelse. Det er lagt fram to stortingsmeldinger for perioden 2007–2008 der dette har vært ett av temaene. I begge meldingene ble det pekt på at de nordiske språkene og nabospråkforståelsen møter stadig økende utfordringer og gradvis taper terreng til engelsk. Det nordiske språkfellesskapet er viktig i sammenheng med kultur og tradisjon, men i vår tid er dette fellesskapet også viktig for Norden som en enhetlig, konkurransekraftig næringsregion i en globalisert verden. Vi er en region med 25 millioner mennesker. Om det språklige og kulturelle fellesskapet mellom de nordiske landene blir svekket, vil det også få ringvirkninger for regionens samlede konkurransekraft.

Norsk, svensk og dansk ligger så nær hverandre at vi må kunne insistere på at nordmenn, svensker og dansker, og også ålendinger og finlandssvensker – alle – skal kunne bruke sitt eget språk i internordisk kommunikasjon i alle offisielle fora. Men så må vi selvsagt ta hensyn til islendinger, finner, grønlendinger og til dels samer, som vanligvis ikke har et skandinavisk språk som morsmål. Og da er tolking løsningen, og vi må ha nok tolking. Det er viktig likevel at alle får øving i å høre, lese og tale det skandinaviske andrespråket sitt, og at en ikke automatisk går over til engelsk, selv om det kan virke effektivt for kommunikasjonen der og da. Presset mot de mindre språkene, som våre nordiske, er for sterkt til at vi kan slå oss til ro med at de formelle vedtakene er på plass. Vi må arbeide aktivt og målrettet – og sammen – for å ta vare på vår nordiske fellespråklige arv.

Rolf Reikvam (Den ventresosialistiske grønne gruppen, SV):
President! Det nordiske samarbeidet hviler på tre grunnleggende pilarer – for det første det institusjonalisterte parlamentarikersamarbeidet i Nordisk Råd. For det andre er det regjeringssamarbeidet gjennom de elleve ministerrådene. Og for det tredje har vi det folkelige nordiske samarbeidet.

Det er en økende entusiasme og glød rundt det nordiske samarbeidet i Nordisk Råd. Også det folkelige samarbeidet gjennom foreningen Norden har en økende entusiasme og en økende interesse. Trusselen mot det folkelige samarbeidet er at det blir kutt i bevilgningene til f.eks. kultur, til Norpris-programmene og til Norjobb. Slike kutt vil lett ramme den folkelige delen av samarbeidet og kunne svekke dette på en uheldig måte. For oss i Nordisk Råd kan det av og til oppleves som om man mangler en del entusiasme og glød i ministerrådssamarbeidet. Vi har av og til en følelse av – og dette er erfaringer basert på bl.a. budsjettgruppearbeidet – at politikerne i for liten grad tar initiativ og tar ansvar for det samarbeidet

som skal foregå i Ministerrådet – altså for lite politisk involvering i denne delen av samarbeidet. Der tror jeg det ligger en del store utfordringer i tiden framover. Vi må vitalisere denne delen av samarbeidet. Klarer vi å vitalisere dette samarbeidet i Ministerrådet på andre måter enn det som er tilfellet i dag, tror jeg mulighetene er store for en kraftig styrking av det nordiske samarbeidet.

I kjølvannet av globaliseringsinitiativene har det skjedd mye bra. Det ligger bl.a. en erkjennelse av at vi sammen har viktige fortrinn. Og som en forutsetning for å ta nye initiativ, er vi nødt til å erkjenne det. Jeg føler på mange måter at den erkjennelsen ligger klar, og at den ligger i bunnen.

Vi kan gjennom et tettere samarbeid i Norden styrke og utnytte våre fortrinn og de styrker som ligger i det. Jeg vil gi ros til Ministerrådet når det gjelder toppforskningsprogrammet. Der viser man en evne til å tenke stort – større enn det vi vanligvis gjør i nordisk samarbeid. Det er lagt opp til et program med en økonomisk ramme på nærmere 5 milliarder kr i løpet av en femårsperiode, og det er bra. Det er viktig, nettopp for å utnytte og styrke de nordiske forskningsprogrammene.

Vi er nødt til i Norden, hvis vi skal være med i en internasjonal konkurranse omkring forskning, å arbeide tettere sammen. Vi er nødt til å tenke miljø og gode og tunge forskningsmiljøer som kan være med i den internasjonale konkurransen. Den satsingen på miljø og klima som ligger i dette toppforskningsprogrammet, er veldig bra. Dessuten synes vi også det samarbeidet som vi nå legger opp til fram mot toppmøtet i København høsten 2009, er bra. Der kan vi stå sammen. Vi kan klare å påvirke dette toppmøtet på en meget god måte hvis vi klarer å utnytte våre felles ressurser. Det er den store utfordringen, ikke bare politisk, men også på det folkelige plan, at vi klarer å involvere folkelig organisasjoner og folkelig deltakelse fram mot toppmøtet i København.

Kári Páll Højgaard, Vestnordisk Råds president:
Tak, hr. præsident. Vestnordisk Råds tema i 2008 er samarbejde om redningsopgaver og styrkelse af redningskapacitet i Nordatlanten. Rådets årsmøde vedtog en anmodning til Nordisk Råd og Ministerråd om at nedsatte arbejdsgrupper, som skal udarbejde en rapport om søfartssikkerhed, som skal lægges til grund for samarbejdet mellem nationerne ved Nordatlanten, omkring sikkerhedsspørgsmål. Rapporten skal danne grundlag for et fælles forslag til Den Internationale Søfartskommission samt en aktionsplan for, hvordan indsatser skal koordineres i tilfælde af større ulykker til søs.

Uddannelsessamarbejde og kontakt og kendskab mellem uddannelses- og forskningsmiljøer står højt på Vestnordisk Råds dagsorden. Derfor har vi opfordret Nordisk Ministerråd og de vestnordiske regeringer til at nedsætte en arbejdsgruppe, som skal undersøge, beskrive og anbefale grundlaget for at oprette nordiske højskoler i Vestnorden. Det vil styrke Vestnordens fælleskab og samarbejdet med det øvrige Norden i den unikke, fællesnordiske ånd.

Kære venner, den store økonomiske krise, der har sat sine spor i hele verden, har ramt Island særlig hårdt. Jeg vil opfordre hele Norden til at støtte vores islandske venner i kampen for at genskabe stabile økonomiske forhold. De nordiske stater er retsstater og har en lang tradition for demokratisk styring. Når vi står over for uenigheder og stridsspørgsmål med andre lande, så løser vi dem i en dialog eller i værste tilfælde ved domstolene. At britiske myndigheder på en offentlig hjemmeside med en liste over regimer, som landet har udstedt *freezing orders* til, har listet Islands bank blandt Al-Queda, Taleban og Nordkorea, er uforståeligt og noget, som vi i Norden ikke burde finde os i.

Til sidst vil jeg på Vestnordisk Råds vegne udtrykke vores tilfredshed med vores samarbejdsaftale med Nordisk Råd og de muligheder, der ligger i, at relevante rekommandationer og sager af fælles interesse kan tages til behandling i hinandens organer. Sammenhold giver styrke.

Tak, præsident.

Høgni Hoydal (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, Tj.):
Præsident! Dette bør være en særlig session for Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. For med den globale finanskrise og den internationale energi-, miljø- og klimakrise har det nordiske samarbejde, de nordiske værdier og den nordiske solidaritet fået deres største udfordring i nyere tid. Den moderne verdens produktion, energiforbrug og forurening har nået sin grænse, og den moderne vestlige verdens finanskapitals vækst uden nogen grænsehindringer har også nået sin grænse.

Resultaterne er åbenbare. Vi har privatiseret den ubegrænsede vækst og profitjagt, og nu socialiserer vi tabene og virkningerne af, at det hele bryder sammen. Vi har internationaliseret uhindret konkurrence om lån, produktion og spekulation, men vi nationaliserer nu igen oprydningen, og den enes brød bliver den andens død i denne nationale oprydning. Mest åbenbart er dette hos vores islandske venner, hvor eksempelvis den britiske regerings forholdsregler kollektivt har straffet en hel nation for enkelte individers og virksomheders handlinger.

Nu må vi vise nordisk solidaritet og finde fælles nordiske løsninger på det spørgsmål. Vi bør også gå videre og tale om fælles nordiske løsninger på reguleringen af finanskapitalen fremover, ja, hvorfor ikke en fælles nordisk valuta eller et fælles nordisk finanstilsyn. Og vi må fokusere på bæredygtig produktion, miljøbeskyttelse og klimaforandringer. Dette bør også være det globaliseringsinitiativ og de initiativer inden for grænsehindringer, vi tager i nordisk sammenhæng. Måske burde de nordiske samarbejdsministre være løst fra alle deres andre opgaver for kun at arbejde med denne sag det næste år. Tak.

Lisbeth Sejer Gøtzsche, præsident Ungdommens Nordiske Råd:
Høje Nordiske Råd, kære venner. Ungdommens Nordiske Råd holdt i weekenden sin session, hvor 55 ungdomspolitikere fra alle de nordiske lande deltog. Som genvalgt præsident for UNR vil jeg hermed overbringe de varmeste hilsener fra vores session.

Vi har i tre dage diskuteret politik lige fra ligestilling til atomkraft. Vi har selvfølgelig også diskuteret situationen på Island. Ungdommens Nordiske Råd erklærer sin solidaritet med Island under de økonomiske omvæltninger, og vi understreger nødvendigheden af nordisk samarbejde i disse svære tider. I en krisetid må vi stå sammen, og vi vil sammen bevise, hvad det nordiske samarbejde egentlig er, for står vi ikke sammen i en krisetid, er der absolut ingen grund til at gøre det i en fredstid.

I UNR har vi i de seneste år fokuseret meget på sprog og kultur. Jeg vil gerne sige tak for de 455.000 danske kroner, vi har fået fra Nordisk Råd til tolkning og oversættelse. Men selv om vi er glade for disse penge, stopper vi ikke vores kamp for at øge sprogforståelsen blandt den nordiske ungdom. Undervisning i de skandinaviske sprog i skolerne har nået bunden, og der er et omgående behov for mere undervisning. I UNR kræver vi mindre snak, og vi kræver handling. Vi vil have konkrete tiltag i form af øget undervisning i de skandinaviske sprog i alle de nordiske lande.

Men sprogundervisning gør det ikke alene. Norden i Fokus kom i sidste uge med en undersøgelse blandt ungdommen i Norge om kendskabet til det nordiske samarbejde. Heraf svarede 90 procent, at de havde under middel kendskab til det nordiske samarbejde, og 28 procent svarede, at de overhovedet ikke havde noget kendskab. Vi står i en situation, hvor sprogforståelsen blandt ungdommen bliver mindre og mindre, samtidig med at ungdommens kendskab til det nordiske samarbejde er bekymrende lavt. Der er altså akut behov for at sikre sprogundervisningen i skolerne, men denne undervisning skal også handle om kultur og traditioner.

Jeg er bekymret for det nordiske samarbejdes fremtid, når ungdommens kendskab til samarbejdet er så lavt. Vi har derfor dedikeret vores næste session i Ungdommens Nordiske Råd til netop fremtiden for det nordiske samarbejde, og vi håber, I vil gennemgå jeres budget for kultur og uddannelse og sikre, at vi prioriterer de rigtige sager og især prioriterer ungdommens sprog- og kulturforståelse. Så lad os en gang for alle vende den negative udvikling i

sprog og kendskab og sikre, at vi også i fremtiden har et nordisk samarbejde.

Mange tak for ordet.

Samarbetsminister **Runar Karlsson**, Dokument 7:
Herr president! Det nordiska samarbetet är unikt på mångt sätt. Inom Norden har vi uppnått många samarbetsformer till stor nytta för alla de nordiska länderna. Om vi som region i norra Europa vill fortsätta vara en stark region både ekonomiskt, socialt och miljömässigt, måste vi nog ännu mera stärka vårt samarbete och då förhoppningsvis ännu mera konkret och handlingskraftigt.

Vi måste få bort de handelshinder som fortfarande finns kvar så att det uppnås en högre konkurrens inom bland annat. handeln. Här tycks det fortfarande finnas en viss uppdelning på marknaden, trots att det inte längre är tillåtet vare sig i Norden eller i Europa.

Inom det miljömässiga planet måste vi fortsätta vår kamp för våra havsområden. Alla de nordiska länderna omges av stora havsområden, har långa kuststräckor osv. Här är det nog en överlevnadsfråga för alla de nordiska ländernas fortsatta miljömässiga kamp. En renare miljö kräver också renare energi. Här har de nordiska länderna kommit långt. Låt oss fortsätta satsa på ren energi såsom bland annat biokraft och vindkraft som åtminstone ett reellt komplement till dagens energisystem.

Vi måste också tillsammans satsa på mera klimatneutrala energiformer. Miljöarbetet kostar lite mera i början men betalar sig mångfalt i det långa loppet.

Till sist, herr president, har jag en önskan inför hela Nordiska rådet. Jag önskar att Nordiska rådet ännu en gång undersöker möjligheterna att införa ett gemensamt personnummer i hela Norden. Det skulle säkert göra det smidigare och mindre byråkratiskt att flytta mellan länderna.

Anita Brodén (Mittengruppen, fp):
Herr President, delegater! Jag vill ta tillfället i akt och lyfta fram ett medlemsförslag om en miljöpolicy i Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet. Förslaget har mottagits väl, vilket jag gläder mig över, och arbetet pågår nu för att utarbeta ett betänkandeförslag. Tillsammans med skarpa ministerrådsförslag om hållbar utveckling, Arktis, miljö och klimat visar vi nu en proaktiv hållning. Beslutet om miljöpolicyn för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet kommer förhoppningsvis att kunna fattas 2009.

Vi kan ändå i våra nationella parlament lyfta fram frågan direkt, och det är det jag vill uppmuntra er alla att göra. Behovet av en miljöpolicy är akut.

Några har kommit väldigt långt i det här arbetet, och jag vill speciellt lyfta fram Finland. Man har kartlagt hela verksamhetens klimatpåverkan. Man har arbetat fram en miljöhandbok där det finns konkreta mål men också specifika ansvarspersoner. Man kommer att utvärdera detta arbete 2010.

Andra nordiska länder har tagit fram elsparplan, ett grönt Storting och miljömålsättning, och självklart finns det väldigt många goda exempel. Låt oss inspireras av varandras engagemang, och låt oss också agera kraftfullt hemmavid!

Lagmand **Kaj Leo Johannesen**:
Hr. præsident! I 2003 vedtog det færøske Lagting at søge om fuldgyldigt medlemskab af Nordisk Råd. Der er siden da brugt en del kræfter på at diskutere og behandle den sag, der til sidst blev udmøntet i det såkaldte Ålandsdokument, som blev besluttet i september 2007. Færøerne opnåede ikke med Ålandsdokumentet selvstændigt medlemskab, men vi fik en politisk hensigtserklæring om, at de selvstyrende lande skal have mulighed for at deltage på lige fod med de andre lande i det nordiske fællesskab. Det opfatter jeg selvfølgelig som et fremskridt, et første skridt, selv om jeg synes, at der er noget tilbage at ønske med hensyn til vores jævnbyrdighed, selv efter at Ålandsdokumentet er vedtaget.

Jeg skal understrege, at det fortsat er vores mål, at Færøerne får et fuldt medlemskab i det nordiske arbejde. Det forudsætter selvfølgelig en ændring af Helsingforsaftalen, men spørgsmålet er, om tiden ikke er inde til at se nærmere på aftalen, for den trænger givetvis til at blive opdateret til gavn for alle parter. Det vil jeg og min regering arbejde konstruktivt for i en positiv dialog med vores nordiske venner.

Hr. præsident! Det nordiske fællesskab har vist sin styrke i den aktuelle verdensomspændende finanskrise, hvor især vores naboer mod nord – Island – er kommet i meget alvorlige økonomiske vanskeligheder. Det er en situation, som vi færinger grundet de nære historiske og familiære bånd mellem Island og Færøerne har fulgt meget tæt. I den forbindelse vil jeg også udtrykke min glæde over, at de nordiske lande, Norge, Sverige og Danmark, har givet Island en økonomisk håndsrækning.

Vi ved, at det islandske folk har den indre styrke, der skal til, for at klare disse udfordringer og komme styrket ud af krisen.

Tak, hr. præsident.

Landsstyremedlem **Joánnes Eidesgaard:**
Præsident. Mens finanskrisen raser verden over, har vi uden flovhed blæst liv i det oldnordiske ord grådighed. Det har ikke været in i de sidste mange år at bruge ordet grådighed i karakteristikken af nyliberalismen. Man har meget elegant kaldt det for profitmaksimering eller gunstig indtjening, men resultatet har været det samme: De frie markedskræfter har skullet tilfredsstille grådigheden.

Efter at regeringer og nationalbanker har reddet bankerne og dermed også spekulanterne, er det nu vores politiske opgave også at have målrettede initiativer for de mennesker, som kommer til at mærke konsekvenserne af finanskrisen.

De ultimative ideologier har spillet fallit. Vi så det i 1989, da Østblokken brød sammen og den kommunistiske model viste sig ikke at være levedygtig, fordi systemet ikke respekterede det enkelte menneske og derved ikke formåede at opbygge et solidarisk samfund.

Nu, 20 år senere, ser vi et nyt sammenbrud, denne gang i det kapitalistiske system. Det er et tegn på, at grådighed og ønsket om markedskræfternes frie spil har vist sig uegnet til at opbygge et stabilt økonomisk system med det solidariske velfærdssystem som målsætning. Vi afskriver ikke markedsøkonomien; vi mener ikke, at staten skal eje det hele, men samfundet skal stille krav og sætte grænser. Jeg er overbevist om, at den nye markedsøkonomi må suppleres med sociale velfærdsordninger for at virke tilfredsstillende. Ingen velfærdsstat kan være levedygtig på sigt, medmindre den trimmes af kravene fra den internationale markedskonkurrence. Dette er essensen i den nordiske samfundsmodel, og i dette lys bør vi arbejde. Tak.

Rolf Reikvam:
Det gleder meg å høre en sosialdemokrat tale så klart og tydelig om kapitalismens undergang. Jeg regner med at det kanskje er andre også som kommer til å tale tydelig om det.

Jeg er veldig enig i det som Joánnes Eidesgaard dro opp, og hans analyse av krisen. Mitt spørsmål til Eidesgaard er: Vil sosialdemokratene her på denne sesjonen være med på å uttale kritikk av det økonomisk-politiske systemet som han så sterkt angrep i sitt innlegg, og der vi også gir klar støtte til Island og den situasjonen som Island er kommet i?

Landsstyremedlem **Joánnes Eidesgaard**:
Tak for replikken. Jeg mener, det er meget nødvendigt, at vi er realistiske og indser, at de ultimative ideologier har spillet fallit - det er ikke, fordi jeg ser dem repræsenteret her i dag - men det bliver nødvendigt for os, som er regeringsbærende i de nordiske lande, at vi stiller de rigtige krav til mekanismerne og sætter grænser og har et absolut krav om, at det er det enkelte menneske, der skal værdisættes snarere end grådighed efter profit og andre afkast.

Så ja, som socialdemokrat vil jeg absolut tilslutte mig, at vi kommer med en udtalelse om det.

Jan Lindholm (Mittengruppen, mp):
Herr President! Oavsett om vi som ledamöter i Nordiska rådet tillhör oppositionen eller majoriteten i våra nationella parlament har vi det gemensamt att vi alla är blåslampan på våra respektive regeringar. Det innebär för en del att man naturligtvis är opposition mot sina partikamrater i hemparlamenten i många frågor.

Den här generaldebatten utgår från samarbetsministrarnas redovisning av arbetet, och det är möjligt att jag är en otålig och otacksam ledamot av rådet, men jag tycker att kraftsamlingen skulle kunna ge något mer konkret.

För ett år sedan tog Nordiska rådet ett beslut om att rekommendera de nordiska ländernas regeringar att sätta i gång och jobba med klimatflyktingproblematiken. Jag har inte sett något resultat av det. Jag tycker inte att jag kan se något resultat av en vilja som uttrycks i vackra ord om att sätta i gång ett gemensamt arbete för att stärka vår energiförsörjning, för att minska vår sårbarhet och för att förbättra infrastrukturen på många områden mellan de nordiska länderna där vi kan samarbeta. Jag tycker inte heller att jag ser så många konkreta resultat annat än fler och fler vackra ord när det gäller Östersjön och omhändertagandet av den.

Det kanske är otacksamt, men jag tycker att det är viktigt att vi i Nordiska rådet fortsätter att inte bara säga ja, tack och amen till det som våra ministrar presenterar, utan vi måste fortsätta att vara lite krävande.

Undervisnings- og kulturminister **Helena Dam á Neystabø**:
Hr. præsident. Som ny undervisnings-, forsknings- og kulturminister på Færøerne er det vigtigt for mig at understrege, at det nordiske samarbejde generelt og på mine fagområder i særdeleshed har en overordentlig stor gensidig betydning for både Færøerne og det øvrige Norden. Hellere end at aftrappe samarbejdet og ligestillingen mellem de store og de små nordiske lande bør man derfor styrke ligestillingen og ligeværdet mellem alle de nordiske lande.

Der er fremsat forslag om at sætte ligestillingen ud af kraft mellem de nordiske sprog i Nordisk Sprogråd. Ifølge forslaget skal Færøerne, Grønland og Åland og samer herefter tildeles observatørstatus i det omorganiserede Nordiske Sprogråd. Holdningen synes at være, at statsmagt og politisk magt er ensbetydende med kulturel betydning og rettigheder. Det er ikke en kulturforståelse, man ville forvente i Nordisk Råd, og tanken strider imod intentionerne i Ålandsaftalen, og jeg vil indtrængende opfordre til, at forslaget ikke bliver implementeret.

NordForsk er det næste tema, jeg vil berøre. Vi har på Færøerne bevist og dokumenteret, at vi formår at være med på topforskningsplan. Hvad angår for eksempel klimaforskning og oceanografi, er vi absolut fremme i forreste række. Fuldt færøsk medlemskab i Nordforsks bestyrelse er derfor meget vigtigt og ligeledes meddelt i Ålandsaftalen.

Til sidst vil jeg nævne nabolands-tv. I en digital tidsalder er det meget vigtigt at drage nytte af nordisk nabolands-tv. Især er det en ordning, som de små nordiske lande kan have råd til at benytte sig af. Så jeg kan kun tilslutte mig dem, der siger, at er nordisk samarbejde vigtigt, så er nordisk nabolands-tv også meget vigtigt.

Tak for ordet.

Bjørg Tørresdal (Midtengruppen, KrF):
Arbeidet i Nordisk Råd er stort og omfattende både i antall, i tema og i omfang. Det handler ikke bare om Nordisk Råds indre samarbeid, men veldig mye om våre nabolands relasjoner og om globalisering og internasjonalisering. Alt dette er bra, men det må ikke gå på bekost-

ning av det praktiske, politiske, nære samarbeid de nordiske land imellom. Nordisk Råd må ikke glemme å være en pådriver for akkurat dette praktisk arbeidet.

La meg gi tre eksempler. Eksemplene nr. én: To kommuner i Norge, Røyrvik og Lierne i Nord-Trøndelag har et prosjekt på gang med sine søsterkommuner i Sverige om å produsere velferdstjenester, skole, politi og helsetjenester i kommuner som har spredt bosetting. Kanskje klarer de å ta vare på sin bosetting om de klarer å samhandle over grensen.

Eksempel nr. to: Rovdyrpolitikk er krevende både for Finland, Sverige og Norge, og vi har mye felles grense. Rovdyrene ser ikke grensen, og vi må forstå rovdyrpolitikken sammen. Konfliktnivået er høyt, og vi kan oppnå mye ved å samarbeide praktisk om dette.

Et tredje eksempel: Aldri har det vært så viktig at våre barn og unge lærer de nordiske språk, den nordisk kultur og den nordiske historie. Derfor har det aldri vært så viktig å initiere flere og mer omfattende utvekslingsprogrammer med barn og unge. Skal vi unngå at vi snakker engelsk når vi treffes i Nordisk Råd om 20, 25 eller 30 år, må vi ha langt flere utvekslingsprogrammer. Og som det ble sagt her, ungdommen må kjenne innholdet i nordisk samarbeid.

Mogens Jensen (Den Socialdemokratiske Gruppe, S):
Ja tak, hr. præsident. Tak til den svenske samarbejdsminister for en god redegørelse og også, synes jeg, for et godt gennemført svensk formandskab.

Der er ingen tvivl om, at vi har fået en ny dynamik i det nordiske samarbejde. Globaliseringsprojektet, som har ejerskab hos statsministerene, er uden tvivl en ny fokus og giver nye muligheder for at styrke det nordiske samarbejde – en model, som egentlig også allerede er gennemført på kultur- og uddannelsesområdet, hvor vi også i en periode har valgt at prioritere ressourcer, prioritere vores muligheder og vores politik på et bestemt område. Det er noget, der er kommet for at blive, tror jeg, i Nordisk Råd, men jeg synes, det er vigtigt, at vi siger til os selv, at fokusering er vigtig. Det er vigtigt, at man kan se klart og tydeligt, hvad vi står for i det nordiske samarbejde, men jeg synes, det er lige så vigtigt at sige, at det ikke må ske på bekostning af den folkelige forankring af det nordiske samarbejde. Hvis vores fokusprojekter betyder, at folkelige netværk forsvinder, at styringen af det nordiske samarbejde i langt højere grad sker i embedsmandsgrupper og ved ministermøder, så mener jeg, at vi gør det nordiske samarbejde en bjørnetjeneste. Og derfor synes jeg også, at sessionen her skal sende et klart signal om, at ja, vi er klar til at fokusere, vi er klar til at udpege de store projekter, der skal kendetegne det nordiske samarbejde. Men vi siger lige så klart, at vi ikke er klar til, at det skal medføre en uhensigtsmæssig centralisering af det nordiske samarbejde; vi er ikke med på, at det skal betyde en reduktion af de nordiske, folkelige netværk og de folkelige mødepladser, som er den egentlig kerne i det nordiske samarbejde.

Siv Friðleifsdóttir (Midtengruppen, F):
Jeg har vært medlem av Nordisk Råd og det nordiske samarbeidet i mange, mange år, og jeg har sett hvor viktig det nordiske samarbeidet er. Vi kan nevne kultur, miljø, likestilling, Baltikum og mange, mange andre områder. Det er ofte man har måttet forsvare dette samarbeidet. Noen sier det er snikk-snakk. Det kommer ikke noe ut av det. Det er absolutt ikke riktig.

Nå ser jeg et nytt bevis på hvor viktig dette samarbeidet er. Som dere vet, og som mange har snakket om, står Island i en stor bankkrise akkurat nå. Da kan man merke en sterk forståelse for oss og en stor solidaritet med oss. Norden har rakt ut en hjelpende hånd. Jeg vil her nevne Norge, Sverige, Danmark. Finland er i EU, så de har en litt annen situasjon, men der kommer det også sterk støtte. Så sammen med Det internasjonale valutafondet håper jeg at vi kommer oss opp av den krisen vi står i.

Vi har gode muligheter. Vi har fisk. Vi har energi. Vi har økende turisme, og vi har unge utdannede folk. Med den hjelpen vi finner at vi kan få hos våre venner her, og den solidariteten dere viser, er jeg helt sikker på at vi kommer oss opp. Det vil ta tid, men vi kommer til å klare det. Det er meget godt for meg som en stor nordist og oss islendingene som har vært

en stor del av det nordiske samarbeidet, å føle og oppleve den støttende hånd som nå er bak vår rygg.

Tusen takk for det.

Redogörelse om gränshindersarbetet, Dokument 9.

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**, Dokument 9:
Herr president, mina vänner! Jag ska också här i dag ge en översikt av gränshindersarbetet. En fullständig redogörelse över detta finns också i skriftlig form. Arbetet med att undanröja gränshinder mellan de nordiska länderna tillhör de mest prioriterade uppgifterna för det nordiska samarbetet. Det tror jag att vi alla kan skriva under på.

Gränshindersarbetet är viktigt också för att stärka Nordens konkurrenskraft. Det handlar om att främja företagsamhet men också om att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Under de senaste fem åren har inte mindre än 29 konkreta gränshinder kunnat undanröjas och fler blir det för varje år, och måste så bli. Bara under 2008 har åtta hinder kunnat undanröjas och ytterligare förbättringar har gjorts genom nya informationsinsatser. Låt mig ge några exempel.

Personer som arbetar och betalar skatt i Danmark men är folkbokförda i ett annat nordiskt land och därmed saknar svenskt personnummer kommer snart att ingå i ett särskilt adressregister. Det kommer att göra det lättare för dem att bland annat öppna bankkonto i Sverige och utföra andra vardagliga ärenden. Isländska studenter som studerar och bor i ett annat nordiskt land har nu möjlighet att få föräldrapenning från Island när de får barn. Det har också blivit möjligt för personer som jobbar i Norge men är bosatta i Sverige att efter nordiskt aktivitetsstöd i samband med långtidssjukskrivning få arbetslöshetsersättning i Sverige. Det är nu också möjligt för arbetslösa som bor i Sverige att ta deltidsarbete i Danmark och samtidigt få rätt till kompletterande a-kassa från Danmark.

De skandinaviska regeringarna har beslutat att avsätta medel för att varje år ta fram gränsregional statistik som underlag för bättre lokal och regional planering i gränsregionerna. Det här ser jag som en väldigt viktig satsning. Dessutom har insatser gjorts för att göra den information som finns mer lättillgänglig. Vi har bland annat sjösatt en nordisk socialförsäkringsportal. Den ska ge vägledning i olika skeden i livet, till exempel när det gäller bosättning, pendling och studier i ett annat nordiskt land.

Nordiska ministerrådets informationsportal "Hallå Norden" har också byggts ut i år. Dessutom har en särskild databas över gränshinder skapats. Det här ser jag som väldigt viktigt. Förhoppningsvis kommer databasen att kunna utgöra ett bra redskap för dialog om och prioritering av vilka hinder som det är mest angeläget att ta itu med. Men det gäller också att undvika att nya hinder uppkommer i ny lagstiftning.

Herr president! Mycket har gjorts, men det finns fortfarande många gränshinder kvar att lösa upp. Gränshindersforum har varit verksamt sedan början av 2008 för att bland annat driva på arbetet med att lösa konkreta gränshinder. Jag vet att ambassadör Ole Norrback som är ordförande för Gränshindersforum kommer efter mig på talarlistan. Han kommer att närmare redogöra för forumets arbete.

Ole Norrback, ordförande för Gränshindersforum, Dokument 9:
President! Värderade representanter för de nordiska folken. Tack för förtroendet att fortsätta jobbet mot gränshinder. Jag vill också tacka medlemmarna i Gränshindersforum för mycket stort engagemang och också sekretariatet för gott samarbete under det dryga halvår vi har jobbat. Jag tänker inte kommentera den förteckning av problem, som anses lösta här. Men jag tänker kort redogöra för det jobb vi utför.

Jag vill tacka alla parlamentariker för gott samarbete. Jag har besökt alla nordiska parlament och träffat de flesta av er.

Jag vill bara säga att för att gränshinder skall kunna avskaffas krävs politiska beslut. Gränshindersforumet kan påpeka problemen, men vi har inte makt att avlägsna dem, men det har ni. Ni har ansvaret.

Vi har delat upp arbetet i två grupper. Det första är de gränshinder som redan finns. Där har ni alla parlamentariker möjlighet att vara aktiva, ställa spörsmål och skriva brev till myndigheter. Vi har sänt brev till myndigheterna och med bästa vilja i världen kan man inte säga att svaren till alla delar varit särskilt upplyftande. De är runt formulerade, de hänvisar till tidigare och kommande utredningar, men det som egentligen behövs är ett förslag till hur man ska lösa problemen. Sådana svar lyser alltför ofta med sin frånvaro. Det gäller alla nordiska länder. Det behövs mera förslag till konkreta åtgärder för att komma framåt när det gäller gränshinder som finns. Det var den ena biten.

Den andra biten är det preventiva arbetet. Gränshinder uppstår varje gång vi stiftar nya lagar utan samordning av lagstiftningen mellan de nordiska länderna. Medborgar- och konsumentutskottets förslag om att man ska börja samordna bättre behöver allt understöd, och det är helt samstämmigt med det vi tänker oss också i Gränshindersforum. Det är det förslag som vi kommer att ge till statsministrarna i morgon om att man i beredningen av lagar bättre än hittills tar reda på motsvarande lagstiftning och regler i andra länder för att undvika att nya gränshinder uppstår.

Till det här krävs det också en attitydförändring både med klarare politiska vilja men också en attitydförändring inom administrationen. Över huvud taget kan man säga att allt internationellt samarbete i alla sammanhang egentligen syftar till att undanröja gränshinder. Därför samarbetar vi internationellt, och när Norden har valt globaliseringen som en stor fråga så är det väl också rimligt att Norden försöker föregå med gott exempel att själv undanröja de gränshinder som man skapat genom bristande samordning av lagstiftningen.

Sedan ska vi komma ihåg att med fem självständiga länder som kommer att stifta lagar så kommer vi att ha gränshinder också i framtiden. Det är de onödiga, fullständigt omotiverade som vi ska avlägsna så fort som möjligt.

Sammanfattningsvis ville jag säga att det behövs en bättre samordning av den politiska retoriken, den politiska viljan och det politiska handlandet om vi verkligen menar att gränshinder ska avskaffas. Det behövs i alla länder, och i alla länder är vi lika goda kålsupare, inget land är värre och inget land är värst. Vi är lika allihop. Det är ni som har makten när det gäller gränshindren. Använd den.

Høgni Hoydal:
Præsident! Jeg vil takke Ole Norrback og det svenske formandskab for den fine udredning. Jeg har bare et spørgsmål til Norrback: Har jeg forstået det rigtigt, at i den del, der handler om præventiv grænsehinderarbejde, er det sådan også for de medlemmer i Norden, der står uden for EU, at EU-lovgivningen kan indebære en ny grænsehindring. Er det et voksende problem? Og hvordan påtænker man at løse det?

Ole Norrback:
Herr president! Det är inte något problem. Island och Norge tillämpar EU-direktiven i samma utsträckning och på samma områden som vi andra gör. Det som är ett bisarrt problem är att direktiven implementeras olika i de olika nordiska länderna, medlemsländer och icke-medlemsländer. Direktiven som var avsedda att avlägsna gränshindren skapar nya sådana genom att implementeringen avviker. Det är en bisarr situation.

Det är helt nödvändigt, om handeln ska löpa mellan länderna och folk kan röra sig fritt, att samordningen av ny lagstiftning förbättras. Det är egentligen bara att leva upp till tidigare beslut eller till Helsingforsdeklarationens både bokstav och anda.

Sinikka Bohlin (Den socialdemokratiska gruppen, s):
Herr president! Jag vill tacka Ole Norrback för det goda samarbete som vi har haft under året som har gått. Det som glädjer oss i rådet mest, naturligtvis, är att vi har fått Gränshinders-

forum. Vi kommer alla ihåg diskussionerna om gränsombudsman och hur vi skulle hitta en organisation. Nu har vi en organisation, som finns först samlat under statsministrarna, men också i varje land, så vi har alla möjligheter att följa upp det här.

Det är ju ändå så att vi är här för våra medborgare, för att underlätta deras möjligheter att flytta mellan olika länder. Det kan också så vara att den finansiella kris som vi lever i just nu gör att den rörligheten blir ännu större än den är i dag – vi kanske behöver varandra mycket!

Sedan är det alltid roligt att höra att det är några hinder som försvinner under vägen. Efter skatteportalen har vi nu också fått en socialförsäkringsportal. Redan, fast den är ganska ny, är den välbesökt i dag. Människor som vill flytta mellan länder får där information om vad som gäller – vad är det för hinder eller möjligheter jag har när jag flyttar mellan länderna?

Men vi ska inte tro att vi har avskaffat alla hinder. I den svenska delegationen fick vi nyligen en redovisning från "Hallå Norden" om att vi fick 15 nya existerande hinder! Det problemet har vi, som Ole Norrback var inne på, ett stort ansvar i våra parlament att följa de lagförslag som kommer, vare sig det är ett EU-direktiv eller våra nationella lagar, och att klara ut om det finns några nya hinder som skapas när vi avskaffar något av de gamla hindren.

Något som också är viktigt med både Ole Norrbacks grupp och vår nationella samordnare är att vi följer upp arbetet. Meningen är att man årligen ska rapportera till statsministrarna, och det tycker jag är väldigt bra eftersom det är viktigt att statsministrarna har den övergripande rollen, och att vi i oppositionen årligen får ta del av dessa rapporter. Men jag tror ändå att vi kanske bör ha ett ännu närmare samarbete med Ole Norrback i rådet under året, när vi känner behovet så får vi redovisningarna, så att vi känner att vi alla är med i samma båt och ror åt samma håll.

Det allra viktigaste är ändå att vi skapar möjligheter för både företag och enskilda människor att fritt röra sig i Norden, som vi nu har hållit på med i över 50 år. Jag tror, som sagt, att det kommer att bli ännu viktigare i framtiden att vi ger människorna möjlighet att flytta.

Jag skulle avsluta med att säga att för mig är det nordiska samarbetet som ett äktenskap: vi lovar att älska varandra i nöd och lust. Lusten till arbete i Norden har vi alltid, men också när det kommer situationer med nöd. En sådan nödsituation har vi nu i till exempel Island. Till alla isländska vänner säger jag nu: Vi kommer att älska er i både lust och nöd!

Ann-Kristin Johansson (Den socialdemokratiska gruppen, s):
Herr president nordiska kolleger! Att främja integrationen mellan våra nordiska länder har alltid varit högt upp på den nordiska dagordningen, och vi har som vision ett gränslöst Norden.

Jag bor själv i gränslandet mellan Sverige och Norge och möter ständigt både enskilda människor och företagare som vittnar om olika former av gränshinder som är negativa för enskilda individer, företag och den nationella tillväxten. Det här har vi haft uppe år ut och år in och diskuterat.

Glädjande är att höra redovisning av det arbete som sker i Gränshindersforum. Det är precis ett sådant konkret arbete som måste genomföras. Det är också viktigt att det här sker i nära samarbete med de organisationer som finns etablerade mellan länderna och att detta kopplas ihop. Jag tänker bland annat på Gränsetjänsten i Eda mellan Sverige och Norge, uppe i Haparanda–Torneå, "Øresund Direkt", men också "Hallå Norden". En samordning av den här verksamheten är a och o – konkret, nära arbete med dem som ständigt stöter på problemen.

Jag förutsätter att Gränshindersforum får fortsätta även efter 2010. Varför då? Jo, det är viktigt med långsiktighet i arbetet. Människor kan inte få nog av information och kunskap. Därför behövs också "Hallå Norden", dit man kan vända sig för att få information och sedan slussas vidare till Gränsetjänsten, som är specialiserad på Sverige–Norge-frågor.

Vi parlamentariker har, precis som Ole Norrback säger, uppdraget att följa det arbete som sker när det gäller gränshinder i våra nationella parlament, ställa frågor och ifrågasätta för att hålla frågan levande i respektive land, fråga om nya lagförslag har checkats mot ländernas regelverk och ha de nordiska glasögonen på hela tiden.

Det handlar om att nå vår vision, som jag tycker så mycket om: Ett gränslöst Norden, där människor och företag kan röra sig över gränserna, se nordisk tv, välja utbildning i ett annat land. Det krävs långsiktighet framöver och långvarigt arbete. Då kan vi lyckas med vår vision om ett gränslöst Norden!

Kent Olsson (Den konservativa gruppen, m):
President! Norden blir allt viktigare. Intresset för Norden blir allt större. Allt fler flyttar mellan de nordiska länderna. Då är det viktigt att vi kan få undan de gränshinder som finns.

Jag vet inte hur många gånger jag har stått här i talarstolen och sagt att gränshinderfrågan är den avgörande frågan för Norden och hur ofta vi har skällt och tyckt att det inte går framåt. Därför känns det för en gångs skull glädjande att gå från den negativa till den positiva sidan och kunna konstatera att det har skett någonting under det här året. Det tycker jag är oerhört positivt.

Inte så sagt att vi är nöjda – det tror jag inte – det återstår oerhört mycket att göra – men jag tycker ändå att man någon gång ska konstatera att det har gjorts något under det svenska ordförandeskapet, att det har gjorts något från Ole Norrbacks sida och att man är på gång med att lösa de gränshinder som vi har. Fortfarande är det, som sagt, oerhört viktigt att vi går vidare med detta.

Det sades också tidigare att det inte bara gäller att ta bort de gamla gränshindren, utan det gäller också att inte skapa nya gränshinder. Ole Norrback var inne på vilken roll vi som politiker har i detta. Jag tror det är oerhört viktigt i det nya samarbete som vi har, när allt fler människor flyttar i Öresundsregionen eller mellan Haparanda och Torneå, att se till att vi kan leva och bo i Norden. Vi har sett exempel i den nordiska socialförsäkringsportalen, och det finns andra exempel på detta.

Jag brukar gå upp och skälla här, och därför känns det oerhört positivt att kunna säga att det ser bättre ut än tidigare. Men ta nu inte detta beröm som att man inte behöver jobba vidare, utan se till att man kan gå upp här nästa år också och säga: Bra skött!

Johan Ehn (Den konservativa gruppen, FS):
Arbetet kring gränshinder mellan nordiska länder har löpt på i en ganska god takt. Ändå finns mycket kvar att göra för att minimera de problem som nordiska medborgare upplever när de i sin vardag rör sig mellan de olika nordiska länderna.

Inom utbildningsområdet har man satt igång ett arbete gällande kartläggning av gränshinder, vilket är bra och nödvändigt. Här har funnits och finns problem som gör att nordiska medborgare som valt att studera i annat nordiskt land än sitt hemland kan stöta på praktiska bekymmer både i vardagen och i studierna. Genom att aktivt övervaka detta och genom en god kommunikation med de studerande är utsikterna goda för att kunna identifiera och därefter lösa dylika problem.

Vidare har man startat ett arbete som syftar till att högre utbildning inom Norden skall kunna få ömsesidigt erkännande mellan länderna. För att skapa en fri och öppen arbetsmarknad är detta en viktig fråga att lösa. I samband med detta vill jag dock lyfta fram en annan fråga som har liknande betydelse i möjligheten att fritt kunna röra sig mellan de nordiska ländernas arbetsmarknader efter avlagd examen. Inom framför allt offentlig sektor ställs ofta formella krav på en viss utbildningsnivå för att vara kompetent för en viss tjänst. För att då åstadkomma största möjliga rörlighet inom arbetsmarknaden skulle det vara ytterst önskvärt att de nordiska länderna hade en liknande profil på sina kompetenskrav inom enskilda yrkesområden.

Låt mig ta ett exempel för att förklara problematiken. I Finland har man inom den sociala sektorn gått in för att personer som skall kunna anställas som socialarbetare skall ha en examen som motsvarar minst magisternivå. Motsvarande tjänst i Sverige kräver dock enbart en examen som motsvarar kandidatnivå. Därmed uppstår en osund konkurrens mellan de nordiska länderna om den krympande mängd arbetstagare som finns på arbetsmarknaden. Speciellt kommer detta att drabba ett område som Åland där en majoritet av de studerande väljer Sverige som studieland efter avslutade gymnasiestudier.

Ovanstående var bara ett exempel; troligen finns även andra områden som kan drabbas negativt av att man inom Norden inte har en gemensam syn på grundläggande kompetens för vissa yrkesområden. Jag hoppas därför att gränshindersgruppen och Nordiska ministerrådet under kommande arbete kan ägna dessa frågor en viss uppmärksamhet och att man också kunde påbörja en diskussion som skulle syfta till en mera gemensam syn på grundläggande examen inom vissa områden där en osund konkurrens mellan de nordiska länderna annars riskerar uppstå.

Ole Norrback:
Herr president! Först vill jag understryka behovet av uppföljning av besluten när det gäller gränshinder och över huvud taget av det nordiska samarbetet. Det väcks många goda förslag och projekt, men uppföljningen är alltför ofta dålig av besluten. Vi upplever detta mycket starkt när det gäller gränshindersarbetet.

Det andra är att jag vill tacka alla parlamentariker som lever upp till sitt ansvar. Jag vill än en gång säga att detta inte löses om inte politikerna tar ansvar för detta.

Avslutningsvis: Det talas om att det ser bättre ut när det gäller gränshinder, men jag säger att det ser bättre ut men det ser inte bra ut.

Bente Dahl (Midtergruppen, RV):
Tak hr. præsident, mine damer og herrer. Som ordfører for Midtergruppen vil jeg sige tak til samarbejdsministrene for en meget fin redegørelse om grænsehindringsproblematikker. Det er en fornøjelse at læse om de indsatser, der betyder, at forskellige områder er blevet mere tilgængelige for naboerne i Norden. Det er en fornøjelse at læse om de sager, der er i støbeskeen.

Nordisk merværdi er overskriften i vort samarbejde. Vi har 50-60 års samarbejde bag os. Det er en løbende og dynamisk proces, der aldrig må slutte. Vi opnår hele tiden landvindinger. Derfor kan vi vel også efterhånden gå fra at tale om grænsehindringer til at tale om den proces, vi er i gang med. Det er et unikt samarbejde set med verdens øjne.

Er der så plads til forbedringer? Ja, det er der altid. Vi kan blandt andet udskifte ordet grænsehindringer med andre ord. Ord betyder noget. Det er ikke ligegyldigt, hvad vi siger. Vi kan for eksempel. fortælle verden om hinanden, at vi arbejder med udvikling af det indre nordiske marked, eller fortælle, at vi arbejder med at udvikle et netværk og relationer i Norden. Vi udvikler ved at fjerne hindringer. Ja, men vi behøver jo ikke nøjes med at nævne hindringerne. Vi kan nævne det positive formål først og bagefter fortælle, hvordan vi vil opnå resultatet – vision, strategi, handling.

I Midtergruppen noterer vi os med stor tilfredshed, at vi foretager os noget for at knytte Norden tættere sammen. Vi noterer os de visioner, der arbejdes med i øjeblikket. Det omfatter tiltag som certificeringsordninger og skatteaftaler og tiltag inden for sundhedssektoren, uddannelse, kortlægning med mere - alt sammen meget fine ting. Vi arbejder gerne med, og vi kunne også sætte lidt nyt fokus på at lave incitamenter til at fremme bevægeligheden inden for Norden. Frem for at befolkningerne vælger det internationale og besøger andre lande, skulle de vælge Norden. Gode ideer har vi jo alle sammen.

Endelig mener vi, at det i dag er på sin plads at nævne den globale finanskrise og de problemer, som også nordiske lande slås med lige nu. En krise af de dimensioner kan vi ikke klare alene i Norden. Det er et positivt tegn på nordisk samarbejde, at de nordiske lande er-

klærer sig parat til at hjælpe Island. Det vil jeg bare nævne her. Selv om det er nævnt flere gange, synes jeg nok, det er værd at tage med i en sådan tale, som jeg holder her i dag.

Det afgørende i arbejdet er at skabe nordisk merværdi. Afgørende er det også, at vi formår at formidle de opnåede resultater til omverdenen. Nordisk merværdi er godt, hvis merværdien bliver kendt og brugt af mange og dermed skaber endnu mere nordisk merværdi. Tak for ordet.

Johan Linander (Mittengruppen, c):
Herr president! Nordiska vänner! Målsättningen med gränshindersarbetet borde vara att det ska vara lika enkelt att bo och arbeta eller studera i två olika nordiska länder som inom ett land. Om det ska uppnås måste det till en större vilja, en vilja att samordna nordisk lagstiftning och en vilja att nya lagar som stiftas inte ska medföra konsekvenser för våra gränsgångare. Men det krävs också en vilja till speciallagstiftning för de människor som bor och arbetar på olika sidor om en nordisk gräns då det inte går att harmonisera två nordiska länders lagstiftning.

Det kanske kan låta drastiskt med speciallagstiftning, men detta handlar inte om ett fåtal personer. Bara i mina hemtrakter i Skåne är det fler människor som dagligen pendlar över till Danmark för at arbeta eller studera än som bor i en normalstor svensk kommun. Det är alltså inte ett fåtal personer det handlar om.

Det krävs alltså en större vilja, en vilja till handling. Det får snart vara nog med allt tal om att vi ska göra saker – nu får det också hända något! Det är inte för våra länders skull utan för alla de nordiska medborgare som varje dag råkar ut för stora eller små problem som vi som lagstiftare faktiskt har skapat.

Debatten blev afsluttet.
Dokument 7 og 9 blev taget til efterretning.

6. Utrikesministrarnas redogörelse Försvarsministrarnas redogörelse

Dokumentation:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5)
- Redogörelse om insatser för att bekämpa människohandel (Dokument 11)
- Försvarsministrarnas redogörelse (Dokument 6)
- Redogörelse om säkerhetssituationen i Nordatlanten (16)

Christina Gestrin overtog ledelsen af forhandlingerne.

Utrikesministrarnas redogörelse, Dokument 5 och 11

Utrikesminister, **Carl Bildt**, Dokument 5 og 11:
Fru president! Ärade ledamöter! Under de månader som har gått sedan Sverige efterträdde Finland som ordförande i Nordiska ministerrådet har världsläget i flera viktiga avseenden kraftigt förändrats. En gradvis skärpning under hela året av motsättningarna i södra Kaukasus ledde i början av augusti till en militär urladdning som kulminerade i en rysk invasion av grannlandet Georgien. Några veckor senare bröts den globala ekonomins positiva utveckling med hög tillväxt och en snabbt växande världshandel. En amerikansk finansiell kris utlöste kedjereaktioner på alla världens marknader med stigande räntor och fallande tillgångsvärden som följd.

Norden har i högsta grad berörts av denna utveckling. Det enskilda land som har drabbats allra hårdast av den globala finanskrisen är Island, vars regering har tvingats till drastiska åtgärder och stora garantiåtaganden för att försöka dämpa krisens omfattning. Stödinsatser har gjorts också på nordisk basis och för att garantera de isländska bankernas åtaganden gentemot sparare i andra nordiska länder. På nordiskt initiativ har Europeiska rådet den 16 oktober uttalat stöd för och solidaritet med Island.

Konflikten i Kaukasus har funnits på dagordningen såväl vid de gemensamma överläggningarna vid utrikesministermötet den 18 april som i de täta bilaterala kontakter som har förevarit utrikesministrarna emellan. De nordiska länderna har därtill varit mycket aktiva i den europeiska unionen liksom i egenskap av ordförandeländer i OSCE, Finland, och Europarådet, Sverige, för att bidra till en lösning av konflikten, försvara folkrättens grunder och Georgiens territoriella integritet.

Sedan några veckor finns nordiska observatörer på plats i Georgien inom ramen för Europeiska unionens 200 man starka observatörsstyrka. Sverige bidrar dessutom med styrkans data- och kommunikationsutrustning.

Det växande internationella intresset för nordområdena och Arktis på senare år understryker behovet av effektiva övervakningssystem och samarbete mellan de nordiska länderna för att bevaka gränsövergångarna, skydda miljön och ta till vara de nya ekonomiska möjligheter som erbjuds i regionen. En redogörelse om den civila säkerhetssituationen i Nordatlanten har lämnats in till Nordiska rådet i enlighet med dess önskemål.

Norden samarbetar i dag operativt om sjöövervakning och förbereder motsvarande arrangemang för luftövervakning. Före årets slut kommer den norske tidigare utrikes- och försvarsministern Thorvald Stoltenberg att presentera en rapport om framtida utvecklingsmöjligheter för det nordiska utrikes- och försvarssamarbetet.

Samarbetet i närområdet är en central del av ministerrådets arbete. Nya riktlinjer för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen samt med nordvästra Ryssland har utarbetats för perioden 2009–2013. Dessa riktlinjer har fått de nordiska och baltiska utrikesministrarnas

stöd. Vid *European Humanities University* i Vilnius studerar nu 2 500 vitryska studenter med stöd från Nordiska ministerrådet.

Nordens roll i globaliseringen har även detta år tillhört de högt prioriterade frågorna. Den 8–9 april arrangerades Globaliseringsforum i Riksgränsen, där statsministrarna antog Riksgränsdeklarationen, som handlar om bland annat Nordens konkurrenskraft och våra möjligheter att gemensamt bidra till at uppnå klimatmålen.

En betydande framgång för det nordiska samarbetet var Europeiska unionens beslut att utveckla en Östersjöstrategi. Danmark, Sverige och Finland har i likhet med de övriga fem strandstaterna aktivt bidragit till processen. Möjligheterna för Östersjöregionen att bilda skola för det regionala samarbetet inom Europeiska unionen är mycket goda.

Just nu pågår också en översyn av Östersjöstaternas råd mot bakgrund av de förändringar av förutsättningarna som skett i och med Europeiska unionens utvidgning. Förhoppningsvis kommer vi att kunna enas om en nödvändig reformering av CBSS till en organisation som är bättre anpassad till den nya tidens utmaningar och behov.

Nordiska ministerrådet har antagit ett nytt samarbetsprogram om Arktis. Inom ramen för det svenska ordförandeskapet arrangerades en konferens om regionen på Grönland. Syftet var att öka medvetenheten, i inte minst inom Europeiska unionen, om Arktis betydelse. Det är viktigt att visa respekt för havsrätten när det gäller den fortsatta aktiviteten i denna allt viktigare region.

Arbetet för att stärka insatserna mot människohandel har fortsatt. Östersjöstaternas råd, som innefattar även Ryssland, har tagit över frågan från den gemensamma nordisk–baltiska aktionsgruppen. Den rapport som Nordiska rådet har efterlyst, om människohandel i både Norden och Baltikum, har lämnats in. Också Nordiska ministerrådet har lämnat in en skriftlig redogörelse om sina insatser för att bekämpa människohandel.

Norden ger avsevärda bidrag till fredsfrämjande insatser runtom i världen. I Afghanistan finns trupper och stabiliseringsinsatser från samtliga nordiska länder. De nordiska utrikesministrarna enades i april om en gemensam handlingsplan för samarbetet i just Afghanistan. Handlingsplanens syfte är att underlätta utvecklingen av gemensamma ståndpunkter och uttalanden samt att stärka samordningen av tekniskt och ekonomiskt bistånd till detta hårt sargade land.

En framgångsrik insats inom ramen för Europeiska unionen genomförs i Tchad, och nordiska insatser sker också i betydande omfattning ibland annat Kosovo.

Låt mig, fru president, till sist notera att samtliga nordiska länder stöder Finlands kandidatur till FN:s säkerhetsråd för perioden 2013–2014.

Rolf Reikvam (Den venstresosialistiske grønne gruppen, SV):
President: Carl Bildt berørte så vidt krisen på Island i sin innledning. Han startet med å vise til krisen på Island, og han viste også til at Europaparlamentet har vedtatt solidaritet og støtte til Island.

Jeg går ut fra at det har vært politisk kontakt mellom Island og Sverige om den situasjonen som har oppstått. Mitt spørsmål til Carl Bildt er derfor følgende: Utover den generelle solidaritetsstøtte, utover det at vi har forståelse og er opptatt av å vise solidaritet med Island, hvilke tiltak ser Carl Bildt at de nordiske landene kan iverksette overfor Island? Nå snakker vi ikke bare om vedtak i form av resolusjoner, men helt konkret: Hva vurderer Carl Bildt som det viktigst nå i forhold til den situasjonen som Island er i, og i forhold til den kunnskap som jeg regner med at Carl Bildt har på bakgrunn av de politiske kontaktene som har vært mellom Island og Sverige? Takk president.

Carl Bildt:
Fru ordförande! Jag kan svara kort, även om det går lite utanför ramen för utrikesministrarnas redogörelse. Låt mig bara säga detta.

Ja, det har varit ett solidaritetsuttalande av allmän karaktär. Vi har tyckt att det har varit viktigt att visa politiskt och mänskligt stöd till Island i en utsatt situation. Sedan har det självfallet också varit betydande tekniska kontakter när det gäller att hantera konkreta frågeställningar relaterat till konkreta delar av det isländska finansiella systemet. Jag ska inte gå in i detaljerna i detta.

Vårt råd till den isländska regeringen har varit att så snabbt som möjligt gå in i förhandlingar med Internationella valutafonden om ett stabiliseringsprogram. Det är förutsättningen och basen för de ytterligare åtgärder som kan bli aktuella också från nordisk sida när det gäller att ytterligare hjälpa och stödja Island. Detta kommer att bli föremål för överläggningar mellan statsministrarna senare under dagen.

Utrikesminister **Jonas Gahr Støre**, Dokument 5 og 11:
I en tid hvor så mye forandrer seg, er det godt at vi har Nordisk Råd, som har eksistert siden 1950-tallet, som er stabilt, og som kaller oss sammen til sesjon hvert eneste år. Jeg vil slutte meg til Carl Bildts redegjørelse på vegne av utenriksministrene, som tegnet et bilde av de dramatiske hendelsene som skjer rundt oss.

Jeg vil begynne med å knytte en kommentar til den finansielle krisen og situasjonen på Island. Jeg mener det er viktig at det i tillegg til at det kommer solidaritetsuttrykk fra hvert enkelt nordisk land, også kommer et klart budskap fra sesjonen i Nordisk Råd. Her er vi fem nordiske land sammen, og her får man også uttrykk for nordisk solidaritet langs flere politiske kanaler, utenrikspolitisk og langs hele den bredden av politiske saksfelt som vi behandler. Situasjonen i Island er vanskelig og krevende. Diskusjonen om årsaker og hendelser vil Island med sikkerhet ta, men nå mener jeg det er viktig at Island får klare signaler om støtte fra det internasjonale samfunnet, slik at man kommer seg over den akutte krisen man er i. Norge hadde i forrige uke en arbeidsgruppe i flere dager i Island for å danne seg et bilde av situasjonen, i tett kontakt med islandske myndigheter. Vi støtter de bestrebelsene som Island nå gjør med IMF om å få på plass en pakke, og jeg håper at Norge og de nordiske land vil finne sin rolle i å støtte opp om den.

Så vil jeg si to ord om nærområdesamarbeidet. I morgen reiser mine kolleger Carl Bildt og Alexander Stubb og jeg til St. Petersburg for å være med i EUs nordlige dimensjon-møte sammen med Island, Norge og Russland. Det vi ser i vår region av regionale samarbeidsordninger, er blant de mest nyskapende og målrettede som vi har i Europa i dag. Det går en krets fra Arktisk samarbeid via Barentssamarbeid til Østersjøsamarbeid, og rundt det ligger den nordlige dimensjonen. Jeg mener dette pålegger oss et særlig ansvar, men også en spesiell mulighet til å engasjere samarbeid med Russland i våre nærområder, hvor vi bygger på erfaringene vi har fra grenseregionalt samarbeid, folk-til-folk-samarbeid, kultursamarbeid, transport, næringsmessig, infrastruktur, helse – på en lang, lang rekke områder. Her har de nordiske landene en spesiell mulighet.

Fra norsk side er vi fokusert på Arktis så lenge vi har formannskapet i Arktisk Råd, Det overtas av Danmark i april for to år, og deretter av Sverige. Det er altså seks år med nordisk formannskap – i den tiden da Arktis for alvor kommer på den internasjonale dagsordenen som et område som kommer til å kreve klok politisk styring for å mestre menneskelig aktivitet.

Så vil jeg, helt til sist, tilbake igjen til Nordisk Råd, som har eksistert siden 1950-tallet. Nå er det en tid for diskusjon om internasjonale samarbeidsordninger på globalt nivå. I FN, når det gjelder *Bretton Woods*-institusjonene, diskuteres det, hvorvidt disse institusjonene er relevante i møtet med dagens krise. Det er bra at en slik diskusjon finner sted, men jeg mener at vi som nordiske land, som er små i den store sammenheng, må passe på at også vår stemme blir hørt i den debatten. Nå skjer en utvidelse fra G7, G8 til kanskje 15 og 20 land

som kommer sammen for å diskutere den internasjonale samarbeidsstrukturen på det finansielle området. Det er bra, men det vil ikke være bra om det betyr at aktive internasjonale stater med store bidrag til det internasjonale samarbeidet også finansielt, som de nordiske land, ikke blir hørt i den prosessen. Og kanskje kan det også gi oss et påskudd til å diskutere, hvordan vårt eget nordiske samarbeid fungerer i den bredere europeiske sammenheng, slik at det er oppdatert, og trygt for å møte framtidige utfordringer.

Rolf Reikvam:
President! Først en takk til Jonas Gahr Støre for klar tale når det gjelder situasjonen på Island. Jeg kan også opplyse om at det vil bli lagt fram en resolusjon her i løpet av denne sesjonen, slik at vi får mulighet til å vise vår solidaritet med Island.

Men hvis vi går til det utenrikspolitiske samarbeidet, ligger det i dag utenfor Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. Nå har utenriksministeren satt i gang et utredningsarbeid om det framtidige samarbeidet. Mitt spørsmål til Jonas Gahr Støre blir derfor: Ser han for seg at det utenrikspolitiske samarbeidet kan bli en integrert del av det formaliserte nordiske samarbeidet, slik at det på sikt blir etablert et eget ministerråd for utenrikspolitikk, i regi av Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd?

Jonas Gahr Støre:
President! Nå vil den gruppen som er nedsatt med Thorvald Stoltenberg som leder, levere sin rapport til utenriksministrene den 18. desember 2009 når vi møtes i København. Man er blitt enige om å ha et ekstraordinært utenriksministermøte i midten av februar i Oslo, for å gi utenriksministrenes svar på den rapporten. Hva som ligger av forslag der, kan ikke jeg forskuttere, men jeg har i en annen kapasitet, tidlig på 1990-tallet, vært med på den reformen som løftet denne redegjørelsen, som Carl Bildt akkurat gav, inn i denne sal, hvor man brøt det tabuet at man kunne diskutere utenriks- og forsvarspolitiske spørsmål i Nordisk Råds sesjon med egne redegjørelser. Det i seg selv er et veldig viktig skritt.

Jeg vil ikke nå ta stilling til om det er klokt å lage en slik struktur på de nordiske utenriksministermøtene. Jeg registrerer at disse møtene fungerer meget godt og fleksibelt og kommer sammen spontant når det er nødvendig. Men hvis det er ønske fra Nordisk Råd å ha den diskusjonen med ministrene, er selvfølgelig ministrene åpne for å reflektere over det.

Erkki Tuomioja, Nordiska rådets president:
President! Jag vill tacka utrikesministrarna för deras redogörelse, även om den var nästan kemiskt rentvättad, om inte av kontroversiella ämnen så åtminstone av kontroversiella uttalanden. Men kanske är det bra så, om vi kan utgå från att det återspeglar en enstämmighet de nordiska länderna emellan och inte det faktum att det var omöjligt att komma till mer långtgående slutsatser.

Om globaliseringen kommer vi att ha en mer utförlig diskussion i morgon, men jag vill dock lite kommentera finanskrisen redan nu. Den behandlas här i redogörelsen, liksom i de flesta andra sammanhang, som något av en naturkatastrof, som om det inte samtidigt skulle vara fråga om misstag och missbedömningar som vi alla har varit med om att göra, inklusive Island. Och det vi nu väntar oss är inte enbart vilka nödåtgärder som nu behövs för att garantera funktionsdugligheterna i det finansiella systemet i en krissituation utan också hur vi kommer in på de nödvändiga strukturella reformer som behövs för att detta inte skall upprepas om 10-15 år. Därför önskar vi se ett starkt nordiskt engagemang från de nordiska länderna, som om de vill, en grupp länder vilkas röst gärna tas i betraktande av andra, även om vi inte sitter med i G7 eller G8.

Men, president, en annan fråga som jag ville ta upp är att tyvärr har vi inte under den här rådssessionen en separat diskussion med biståndsministrarna. En av de mest konkreta frågor vi har att handlägga gäller NDF:s framtid. Det kommer vi att från presidiets sida diskutera i morgon med statsministrarna, men jag vill säga att på grund av alla diskussioner vi haft i olika parlamentariska sammanhang, i nationella delegationer och andra, att det finns en stark parlamentarisk opinion att vi vill se en nordisk lösning för NDF:s framtid. NDF har under sin nästan 20-åriga existens dokumenterats som en effektiv kanal för stöd till världens

fattigaste länder och fonden är fortsättningsvis fullt operativ. Även om en kapitalökning av NDF är osannolik i dag kan organisationen snabbt anpassa sig till ett reviderat mandat och vill inleda aktiviteter närmast omedelbart. Därför vill vi starkt plädera för en nordisk lösning, det vill säga att antingen NDF bibehålls eller att kapitalet förvaltas, med en separat fond i till exempel NIB Nefco och att kapital åter för det som gäller en miljard euro förvaltas av en nordisk institution.

Line Barfod (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, EL):
Vi står midt i en række globale kriser, der har ført til en helt ny sikkerhedspolitisk situation. Det er et system, der er brudt sammen. Hele ideen om, at man bare skal overlade alt til de frie markedskræfter, hele nyliberalismen, er skyld i de store kriser, vi står i.

Når Island står midt i en katastrofal situation, er det ikke, fordi de er blevet angrebet af et andet land med soldater, men så er det fordi man har givet markedskræfterne fri og ladet grådige spekulanter bestemme. Når vi står med store klimaproblemer, er det ikke kun nogle, der kommer til os udefra, så er det i høj grad også resultatet af de politiske beslutninger, man har truffet, om at lade markedet bestemme. Når vi står med en stor fødevarekrise, hvor mange mennesker dør af sult rundt om i verden, på trods af, at der bliver produceret mad nok til at alle kunne spise sig mætte, så er det fordi vi har ladet markedet regulere det hele.

De systemer har vist sig ikke at holde; de er brudt sammen. Når store systemer bryder sammen, kan man risikere, at det fører til, at der kommer nye krige og konflikter. Man diskuterer nu, hvem der bliver de nye supermagter efter USA. Man diskuterer, at der på grund af finanskrisen ikke er råd til at gøre noget ved klima- og fødevareproblemet.

I Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe mener vi, at det er tværtom: Vi mener, at vi skal bruge muligheden for at gøre noget ved klimaet. Netop hvis vi investerer i klimaet, kan vi investere klogt og få sat gang i økonomien igen. Hvis vi ikke investerer i klimaet, kommer det til at koste os meget, meget dyrere, så der er brug for at tænke klogt. Vi kan også bruge de muligheder, der nu ligger i systemernes sammenbrud til at satse på demokrati og til at satse på, at vi politisk skal bestemme, at borgerne skal være med til og have gennemsigtighed i de beslutninger, der bliver truffet. Vi skal sikre, at man også internationalt styrker de demokratiske organisationer, frem for at man lader supermagter og markedskræfter bestemme.

Der er brug for, at vi beslutter os for, hvad det er for nogle muligheder, der er nu, og hvordan vi vil udnytte de muligheder. I det nordiske samarbejde har vi en lang tradition for at satse på demokrati og for også internationalt at arbejde for demokratiske løsninger. Vi bør bruge de muligheder, der ligger nu med den globale krise, til at sige: Det giver os nogle store problemer, men det giver os også muligheder for at satse på demokrati, det giver os muligheder for at investere klogt i klimaet, og det giver os muligheder for at satse på at løse nogle af de store problemer, vi har på verdensplan. Tak.

Jan-Henrik Fredriksen (uten partigruppetilknytning, FrP):
Det er artig å høre at de på den ytterste venstre fløy harselerer over finanskrisen når vi vet at lands finansielle situasjon har gått overende og vi vet at våre egne land taper store penger og arbeidsplasser hver eneste dag. Det hadde vært en fordel å være noe mer tro mot sin egen befolkning og kanskje ikke i så stor grad tro mot en ideologi.

Men over til det jeg skulle spørre Line Barfod om. Jeg vet at hun ikke sitter i posisjon. Da vi besøkte Grønland i sommer, opplevde vi at de der har 14 ganger flere tilfeller av incest enn vi har i de nordiske land, kanskje 16 ganger flere mord og 20 ganger flere selvmord. Voldtekter og incest er en dagligdags foreteelse. Når skal Danmark ta et initiativ, slik at også befolkningen på Grønland kan få et likeverdig liv på linje med oss i det øvrige Norden?

Line Barfod:
Der er ingen tvivl om, at der er store udfordringer på Grønland i forhold til at sikre, at man får nedbragt antallet af både selvmord, incesttilfælde og andre store sociale problemer. Det ved jeg, at der er mange i Grønland der arbejder med, og det er noget, som man diskuterer

meget i Grønland. Jeg er især glad for at se, at mange unge i Grønland også diskuterer det og prøver at se, hvad man kan gøre.

Det er klart, at der er brug for, at vi ikke bare fra Danmark, som har et særligt ansvar, men fra alle nordiske lande diskuterer, hvad vi kan gøre for at sikre, at alle børn og unge i Norden har udsigt til en god barndom, en god fremtid og gode social kår. Det mener jeg er vigtigt at have en dialog om; det har vi løbende med Grønland. Jeg synes, det er fint, hvis andre nordiske lande også går ind i dialogen med Grønland, men jeg tror, at den måde, man bedst udvikler et land på, er ved hjælp af dialog og demokrati.

Anne Margrethe Larsen, Medborger- og forbrukerutvalgets talsperson, Dokument 11:
Kjære nordiske venner. Først vil jeg takke den svenske utenriksministeren for en god redegjørelse og for begge utenriksministrenes perspektiver på de utfordringene vi står overfor.

I en meningsmåling som ble offentliggjort i forrige uke, kom det fram at det nordiske samarbeidsområdet som har størst oppslutning blant nordiske borgere, er bekjempelse av organisert kriminalitet. Handel med mennesker er en av de groveste formene for organisert kriminalitet i vårt samfunn. Menneskehandel er internasjonal, kynisk, raskt voksende og organisert kriminalitet som innebærer grove brudd på menneskerettighetene til ofrene som blir utsatt for det. Dens internasjonale karakter kaller på godt internasjonalt samarbeid på flere nivå for å bekjempe dette. Dette skjer bl.a. gjennom FN, Europarådet og Nordisk Råd. Menneskehandel med seksuelle formål er groteske overgrep mot enkeltmennesket som de nordiske borgere forventer at vi nordiske politikere skal samarbeide om for å få bort fra våre samfunn.

Det er bred politisk enighet om at menneskehandel skal bekjempes. Jeg er glad for at Nordisk Ministerråd også deler Rådets engasjement for å bekjempe menneskehandel i Norden og Nordens nærområder. I sin redegjørelse kommer Ministerrådet og utenriksministeren inn på den innsatsen de gjør i sakens anledning. Det framgår at det først og fremst er forebyggende aktiviteter som prioriteres. Dette skjer gjennom utvekslingsprogram og kompetanseutveksling – det være seg for tjenestemenn i forvaltningen, representanter for politi, toll- og grensekontroll. Dette er gode tiltak som må til for å få bukt med dette problemet. Jeg vil også gi ros til Ministerrådets initiativ for å koordinere all innsatsen mot menneskehandel fra forskjellige organisasjoner i våre områder, for å unngå dobbeltarbeid og for å synliggjøre aktivitetene på dette feltet.

Det er imidlertid ett område som jeg må gi noen kritiske merknader til. Det er ikke i forhold til hva Ministerrådet gjør, men hva det unnlater å gjøre, for disse ofrene for menneskehandel. I en rekommandasjon fra Nordisk Råds sesjon i 2007 tok vi til orde for å opprette *safehouses*, krisesentre eller beskyttelseshus, som er viktige for ofrene for menneskehandel.

Det er utrolig viktig at de som har vært utsatt for disse overgrepene, får hjelp til å komme i gang med et vanlig liv igjen. Dette er også viktig for å hindre at ofrene blir utsatt for de samme overgrepene på nytt. Det viser seg at flere ikke klarer å komme seg ut av situasjonen på egen hånd og ender opp i armene på menneskehandlere på nytt etter at de er kommet tilbake til sine hjemland. Her må vi hjelpe praktisk.

Jeg har selv besøkt et av disse *safehouses* og sett hvilket fantastisk tilbud det er. Jeg har sett hvordan det hjelper kvinner til å virkeliggjøre sine drømmer om et vanlig liv. Derfor ønsker vi at Nordisk Råd fortsatt skal arbeide for å etablere *safehouses* i Norden, Nordvest-Russland og Baltikum, gjerne i samarbeid med lokale aktører.

Carl Bildt:
Fru president! I korthet vill jag tacka för stödet till det som har gjorts från Nordiska ministerrådets sida. Detta är en prioriterad verksamhet, och det finns ett mycket brett stöd för de olika åtgärderna. Det enda som diskussionen egentligen gäller är finansieringen av så kallade *safe houses*. Där är det så, om jag har förstått det rätt, och jag hoppas att så är fallet, att de existerande reglerna inte gör det möjligt för Nordiska ministerrådet att ge kontinuerligt stöd till denna typ av verksamhet.

Dessutom är erfarenheten att har man internationellt, i det här fallet nordiskt stöd, och inte nationellt stöd innebär det att när det internationella stödet faller bort, det nordiska i det här fallet, upphör verksamheten. Det är inte det vi vill åstadkomma. Jag delar helt bedömningen av hur viktigt detta är, men uppmuntra det med lokal och nationell finansiering! Det måste jag säga är något av ett anständighetskrav på varje land att man är beredd till en fullödig finansiering av *safe houses*. Det ska man inte behöva gå till internationella organisationer för.

(Applåder)

Anne Margrethe Larsen:
Jeg takker for svaret. Vi vet at Nordisk Ministerråd har gitt dette svaret, men vi vil framholde at det er svært viktig at Nordisk Råd kan jobbe mot lokale organisasjoner med folk til folksamarbeid, nettopp for å få *safehouses* på plass. Det må Nordisk Råd være en pådriver for.

Takk!

Kolbrún Halldórsdóttir (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, VG):
Præsident. Det rækker ikke med den ene linje, som vi fik i hr. Carl Bildts første tale, om menneskehandel. Menneskehandel og kampen mod menneskehandel er et vældig alvorligt emne, og jeg har to ting, der skal siges tit, og som skal siges hver gang, vi diskuterer dette alvorlige emne. Det første er fattigdom. Fattigdom er årsagen til menneskehandel; ingen rige mennesker er slaver. Det skal nævnes igen og igen, så vi bliver flere, der vil huske det faktum, når vi diskuterer uddannelsespolitik, når vi diskuterer velfærdspolitik og udenrigspolitik, at fattigdom er årsagen.

Men det andet, som skal siges tit og hver gang, vi diskuterer menneskehandel, er efterspørgsel. Efterspørgsel er årsagen. Altså, det er i vore lande, et marked for menneskelige kroppe til seksuelle formål er, og der findes ingen ligestilling i diskussionen om det, som foregår imellem dem, som køber, og dem, som sælger. Med det slået helt fast – at fattigdom og efterspørgsel er årsager til menneskehandel – skal vi selvklart igangsætte andre tiltag, der kan hjælpe, mens vi venter på større lighed mellem nationer, mellem mennesker.

Det er glædeligt, at jeg i ministrenes redegørelse kan genkende mange af vores forslag fra Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe angående menneskehandel. Det er fint, at vi får en udredning af, hvilke positive effekter længere ophold for ofrene har i forhold til opklaring af den hæslige bagvedliggende kriminalitet, at man i nordisk regi laver udveksling af erfaringer mellem landene, og at vi forebygger blandt unge i afsenderlandene og andre fine ting.

Men det kan blive langt bedre. Allerede for flere år siden var jeg med til at fremsætte et forslag i Island på nordisk niveau – forslag, hvor der fokuseredes direkte på ofrene. Ofrene skal have hjælp. Ikke bare i *safehouses*, men uanset hvor vi finder ofrene, trænger de til hjælp – i deres egne lande og i vores lande, og det er vigtigt.

Tak.

Inge Lønning (Den konservative gruppe, H):
Da vi for et år siden hadde den tilsvarende utenrikspolitiske debatt, så den internasjonale situasjonen vesentlig annerledes ut enn den gjør i dag. Den gang var den preget av optimisme etter en meget langvarig oppgangstid i økonomisk henseende og en rimelig høy grad av politisk stabilitet. I dag vet vi alle at vi er på vei inn i en tid med betydelig usikkerhet og med alvorlig ruskevær.

Det er riktig, som Norges utenriksminister pekte på, at i en slik situasjon vil alle internasjonale organisasjoner settes på prøve, og man vil spørre etter deres relevans og deres evne til å møte de nye utfordringer. Det gjelder selvfølgelig også Nordisk Råd.

Vår styrke i en slik situasjon er naturligvis at de mer enn 50 år med institusjonalisert samarbeid har ført til at det er en gjensidig tillit og gjensidig forståelse mellom de nordiske land, som man ikke finner særlig mange andre parallelle eksempler til i dagens verden. Det gjør at de nye utfordringene kan utløse noe av den kapital som vi har bygget opp, og gjøre den rentebærende. Det forutsetter at vi ikke betrakter vårt nordiske samarbeid som et alternativ til alle de videre samarbeidsorganisasjoner vi hver for oss deltar i, det at vi i Norden har en asymmetrisk arkitektur. Noen av oss deltar fullt ut i EU-samarbeidet, noen deltar fullt ut i NATO-samarbeidet. Det gir oss i denne situasjon en sjanse til å vise det komparative fortrinn ved vårt nordiske samarbeid. Vi kan i alle de større internasjonale organisasjoner tale med én røst, og vi kan oppnå mer dersom vi samordner våre standpunkter i Norden.

Jeg forstår i og for seg de representanter som i dagens situasjon har et behov for å lufte sine fordommer når det gjelder kapitalismen og store systemer, men jeg tror for min del at det er et relativt uinteressant bidrag til å møte de utfordringene vi står overfor. Det som trengs, er ikke vidløftige ideologiske analyser, men det som trengs, er vilje til innsats.

Sigrun Eng (Den sosialdemokratiske gruppen, A):
Det nordiske forsvars- og utenrikspolitiske samarbeidet har det siste året vært mer aktivt enn på lenge, som også utenriksminister Gahr Støre orienterte om – nødvendigvis ikke slik at alle de fem nordiske land er med på alt. Vi har flere eksempel på at både to og tre land kan utvikle samarbeid på særskilte områder der fellesinteressene er sterkest. Det sikrer en dynamisk utvikling av samarbeidet at enkeltland finner sammen for å løse felles problemer som berører disse land mest.

Norge, Finland og Sverige utdyper samarbeidet om spørsmål som vedrører felles utfordringer i nordområdet, både med hensyn til nye utfordringer som klima, miljø og energi og med hensyn til vårt naboskap med Russland. Videre styrkes samarbeidet med Danmark og Island om spørsmål som berører det nordlige Atlanterhavet og Arktis. Norge og Island inngikk i 2007 en avtale om tettere samarbeid, dette som et resultat av at USA trakk sine fly og helikopter tilbake fra Keflavikbasen. I denne avtalen er det spesielt nevnt muligheter for utvikling av samarbeid ved anskaffelse av redningshelikopter. Det er viktig at havområdene mellom våre land blir dekket av tilstrekkelig kapasitet som trygger aktiviteten i dette utfordrende og ressursrike området. Kjøp av samme helikoptermateriell gir en bedre mulighet for forbedret samtrening og erfaringsutveksling samt at det kan lede til en felles ressursutnyttelse. Norge har derfor inngått en samarbeidsavtale med Island for å finne ut om det vil være gunstig å gjøre felles anskaffelser.

Det er gode grunner til å rope et varsku for sikkerhetssituasjonen i Nord-Atlanteren. Den økte trafikken både av tankskip og cruiseskip kan belaste områdenes ressurser til det ytterste, og det kan være nyttig med et bredere samarbeid. Men den økte trafikken på sjøen øker muligheten for at det kan skje en ulykke. Da er det viktig å ha god kunnskap om hverandres kompetanse, utstyr og rutiner.

Jeg ser tida går, så til slutt har jeg lyst til å gi honnør til Vestnordisk Råd som har satt sikkerhetssituasjonen på dagsordenen. Jeg var selv på en konferanse i Torshavn i juni i år der vi hadde en prøvelse på det. Det er viktig at vi ser på de problemstillingene som Færøyene, Grønland og Island står overfor i det området, og Norge har selvfølgelig en spesiell rolle i den sammenhengen, føler jeg. Som representant for regjeringspartiet i Norge vil jeg understreke at vi har felles interesser for å overvåke nettopp de havområdene. Nye sjøveger gir oss større utfordringer. Det løses best sammen.

Bendiks H. Arnesen (Den sosialdemokratiske gruppen, A):
Fra norsk side ser vi på nordområdene som et meget viktig satsingsområde. Nordområdene blir betraktet som et energipolitisk kraftsentrum, men også som et område for store miljøpolitiske utfordringer. Dette er noe som også merkes gjennom det fokus som er satt på dette området fra verden omkring. Nordområdene har ikke noen gang før hatt et slikt positivt fokus, og forventningene til aktivitet og utvikling er meget store. Men den forventa aktiviteten innebærer også mange utfordringer, både miljømessig og på flere andre områder. I så måte

er det svært viktig med samarbeid og god dialog over landegrensene fordi dette angår så mange.

Her er Barentssamarbeidet et meget godt eksempel. Barentssamarbeidet ble etablert i 1993 etter norsk initiativ, og Barentsrådet har deltakelse fra alle de nordiske land, Russland og Europakommisjonen. Ni land har observatørstatus. Det er også meget positivt at dette samarbeidet har 13 fylker og regioner representert, og at tre urfolksgrupper er med i dette arbeidet. Dette betyr at Barentssamarbeidet er helhetlig, og det er inkluderende. Jeg oppfatter det slik at satsingen i nordområdene blir meget godt mottatt av innbyggerne som berøres, men jeg oppfatter også et ufravikelig krav om at satsingen må gi næringsutvikling, sysselsetting, bosetting, og at miljøet må ha høgeste prioritet. Dette er forventninger som jeg deler, og målsettinger som det må være mulig å kombinere.

Jan-Henrik Fredriksen:
I Norge har vi opplevd en nedbemanning av Forsvaret over lang, lang tid. Det er, slik jeg ser det, særdeles viktig at Norge står for en naturlig suverenitet i nord. I dagens situasjon har vi i Finnmark en stående avdeling på 70 mann som skal ivareta denne suvereniteten. Dette er et område som er større enn Danmark. Mener representanten Arnesen at en stående avdeling på 70 mann ivaretar norsk suverenitet i nord?

Bendiks H. Arnesen:
Nå har vi i Norge nettopp behandlet langtidsplanen for Forsvaret, som også innebærer økte økonomiske ressurser. Vi har laget en plan som skal skape et mer effektivt forsvar, hvor man satser mer på teknologi og mindre på antall baser. Jeg mener at vi har laget en langtidsplan som er veldig god, og hvis vi nå får til et nordisk samarbeid på området, har vi et forsvar i Norge og Norden som vi kan være trygge på.

Árni Páll Árnason (Den Socialdemokratiske Gruppe, A):
Fru præsident. Først om sikkerhedssituationen i Nordatlanten. Det glæder os at få denne redegørelse fra udenrigsminister Carl Bildt her i dag. Nordisk Råds Præsidium har diskuteret spørgsmålet om sikkerhedssituationen i Nordatlanten siden december sidste år. Vi er også glade for at se den interesse, som udenrigsministrene har vist i forhold til sikkerhedsspørgsmålene, og hvordan det nordiske samarbejde kan udvides på sikkerhedsområdet, og vi ser frem til at diskutere disse spørgsmål med Thorvald Stoltenberg nu i december, og ser frem til det videre samarbejde med ministrene det næste år.

Men det er umuligt kun at diskutere den sædvanlige sikkerhed under disse omstændigheder, og man bør naturligvis tænke på økonomisk sikkerhed, nu hvor vi går igennem denne finanskrise, som rammer os alle. Det er helt sikkert, at når vi kommer ud af denne krise, vil vi alle sammen få brug for en fællesnordisk udarbejdelse af forslag til, hvordan vi bedre kan forsvare vores befolkninger, og hvordan vi kan få en indsats, så vi fremover får et bedre europæisk regelsæt på dette område, så vi ikke har den modsætning, som vi har i dag, mellem internationale og europæiske aktive banker og nationale bankmyndigheder og national lovgivning, som begrænser bankerne og i høj grad modstrider markedets opbygning.

Det er rigtigt, som nogen har sagt her tidligere, at Island ikke er blevet angrebet med våben på den almindelige måde, men Island har været angrebet. Det er helt klart, at vi ikke har været i stand til at forsvare os mod udenlandske spekulanter, som har set muligheder i spekulationshandel med vores valuta. Og det er derfor helt nødvendigt, at når vi ser fremad, ser på hvordan vi kan lægge et sundt grundlag for videreopbygningen i Island, at vi tænker på, om det er holdbart at have et åbent marked uden nogen begrænsninger på kapitalfrihed og en meget lille valuta, som er meget let at manipulere med. Vi ser de utrolige konsekvenser af dette for den islandske befolkning i dag.

Tak.

Bjarne Kallis (Mittengruppen, kd):
Fru president! I flera talomgångar har man hänvisat till krisen i Island. Jag vill ställa några frågor.

För en tid sedan återgav många tidningar i Finland, Sverige och i andra länder vad Internationella Valutafonden skrev i sin rapport i juli 2008. Det nämndes i rapporten att ekonomin i Island är närmast avundsvärd. Man öste beröm över egentligen alla ekonomiska faktorer i ekonomin i Island. Nu frågar jag: Hur kunde man komma fram till ett sådant resultat för bara två tre månader sedan?

Den andra frågan är: Hur reagerade man i Island när man läste IMF:s rapport om hur väldigt bra den isländska ekonomin är?

Árni Páll Árnason:
Fru præsident! Nu er det ikke min rolle at forsvare IMF, men jeg tror, at IMF sagde i sin rapport, at det langsigtede grundlag for den islandske økonomi var misundelsesværdigt, men advarede også mod ustabilitet i økonomien.

Det er naturligvis helt klart, at det ikke var islandske investorer, som opbyggede så store banker. Der var internationale investorer, som fandt det i deres interesse at låne disse banker penge til lavere renter, end selve staten kunne få i udlandet. Og det er naturligvis noget, som den internationale finansverden vil tage stilling til i fremtiden, altså hvordan dette kunne ske, og hvor stor adgangen til billig kapital var, og hvor urealistiske forventningerne måske var.

Försvarsministrarnas redogörelse, Dokument 6 och 16

Forsvarsminister **Søren Gade**, Dokument 6 og 16:
Tak for det. Ærede præsident, regerings- og parlamentsmedlemmer og tilhørere her i salen. I Norden har vi en mangeårig tradition for samarbejde på mange områder og selvfølgelig også på forsvarsområdet. Vi har længe haft et godt og velfungerende forsvarssamarbejde, der er formaliseret i to fora, nemlig for det første NORDCAPS, som står for *Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support*. NORDCAPS fokuserer på koordination samt fælles uddannelse og træning af soldater til fredsstøttende operationer. For det andet har vi NORDAC, *Nordic Armaments Cooperation*, og det drejer sig om forsvarsmaterielsamarbejde. Ud over samarbejdet i de her to fora har det nordiske forum gennem længere tid været ramme om mange substantielle politiske drøftelser, og vores nordiske samarbejde udvikler sig løbende.

Grundlaget for fællesskabet er ud over vores geografiske nærhed også det værdifællesskab, der eksisterer mellem vores lande, blandt andet en del af de nordiske landes engagement i og viljen til at bidrage til løsning af konflikter og problemer rundtomkring i verden. Og når nu jeg befinder mig her i Helsinki, og når nu talen falder på bidrag til problem- og konfliktløsning, så tillader jeg at udtrykke et stort tillykke til Finland og til tidligere præsident Martti Ahtisaari for tildelingen af Nobels fredspris. Martti Ahtisaari har om nogen fortjent denne fornemme anerkendelse for sin utrættelige indsats gennem mange år i fredens tjeneste, senest i forbindelse med sit hverv som FN's særlige udsending i Kosovo.

Da Danmark overtog stafetten for det nordiske forsvarssamarbejde efter et velgennemført svensk formandskab i 2007, valgte vi at prioritere fire områder. Det drejer sig som punkt et om videreudbygning af det nordiske initiativ for Vestbalkan og Ukraine. Som punkt to Kapacitetsopbygning i Afrika, som punkt tre Humanitær folkeret med særlig fokus på håndtering af tilbageholdte, og som punkt fire har vi en vision om på sigt at kunne bidrage til en fredsstøttende FN-operation, for eksempel i Afrika, med en fælles nordisk enhed. Vi har været ambitiøse, men heldigvis har alle deltagerlandene bidraget konstruktivt og engageret til at føre samarbejdet fremad. Det er derfor mit klare indtryk, at vi vil opnå gode resultater, som det kommende finske formandskab kan bygge videre på.

Lad mig sige lidt om de enkelte samarbejdsområder. Angående det internationale engagement har de nordiske lande undersøgt potentialet for at styrke det nordiske samarbejde i Af-

ghanistan. Selv om den geografiske placering af de enkelte nordiske landes militære styrker giver nogle naturlige begrænsninger for samarbejdes omfang, holdes potentialet hele tiden for øje. I år har der bl.a. været fokus på at styrke erfaringsudvekslingen vedrørende de såkaldte *improvised explosive devices* – altså *ied'er* eller i daglig tale vejsidebomber. Der har også været arbejde på at styrke samarbejdet om lufttransport til og fra de nordiske lande og Afghanistan. Sideløbende med det praktiske samarbejde har vores fællesnordiske møder på alle niveauer været gode anledninger til erfaringsudvekslinger og drøftelser af situationen og indsatsen i bl.a. Afghanistan.

Balkan er også en vigtig region, hvor de nordiske lande tager ansvar. Det Nordiske Initiativ er navnet på vores fælles støtte til Vestbalkan. Dette initiativ er blevet udvidet til også at omfatte de baltiske lande, og dermed deltager vores baltiske venner i arbejdet på Vestbalkan, hvor der bl.a. finder et vigtigt arbejde sted med opbygningen af de enkelte landes forsvarsministerier – i lighed med det gode norskledede initiativ, vi ser i Montenegro.

Også i forhold til et andet højaktuelt område, nemlig Ukraine, hvor samarbejdet kaldes det nordisk-baltiske initiativ, bidrager de baltiske lande. Ukraine er ikke mindst, set i lyset af den seneste tids uro i regionen, et centralt samarbejdsland. Og med henblik på at videreføre og udbygge den positive udvikling i landet udarbejdede vi fra dansk side før sommeren i år et stykke papir, der foreslår yderligere samarbejdsområder. Papiret blev positivt modtaget af Ukraine, og vi vil nu i samarbejde med vores nordiske og baltiske venner arbejde videre med at konkretisere forslagene.

Også Afrika er i fokus. Under dansk formandskab har en nordisk arbejdsgruppe undersøgt om det vil være muligt for de nordiske lande at etablere et tættere samarbejde vedrørende kapacitetsopbygning i Afrika, specielt med fokus på det østlige Afrika. Arbejdsgruppens overordnede forslag er blevet præsenteret for en række af de afrikanske partnere, som tog positivt imod initiativet. På det nordiske forsvarsministermøde til november på Bornholm vil vi drøfte de konkrete forslag på baggrund af en fælles nordisk rapport. Hensigten med den nordiske støtte er at bidrage til opbygningen af de afrikanske sikkerhedsstrukturer under Den Afrikanske Union. Det er således vigtigt, at kontinentet etablerer egne krisestyringskapaciteter, så det i højere grad end nu kan håndtere og forebygge konflikter.

Men der er næppe tvivl om, at der i en årrække fremover stadig vil være brug for fredsbevarende styrker under FN, også i Afrika. Vi har derfor en ambition om efter 2010 at kunne etablere et fælles nordisk FN-bidrag til for eksempel Afrika. Det er dog klart, at de nordiske landes nuværende store engagement i internationale operationer vil have stor indflydelse på, hvordan de enkelte lande har mulighed for at bidrage til denne FN-enhed.

Overholdelse af de folkeretlige regler også i konfliktsituationer vægtes meget højt i alle de nordiske lande. Konflikterne i bl.a. Irak og Afghanistan har sat emnet højt op på den internationale dagsorden, og der er behov for at sikre, at de enkelte landes væbnede styrker er uddannet i de folkeretlige regler og dermed kan optræde korrekt og professionelt i deres arbejde. De nordiske lande har derfor i 2008 indledt et styrket samarbejde på området. Det drejer sig bl.a. om udveksling af information vedrørende folkeretlige forhold, blandt andet håndtering af tilbageholdte. Der er også taget initiativ til, at de nordiske landes folkeretsjurister kan deltage på hinandens kurser. Det er et samarbejde, der vil blive videreført og i så vidt muligt omfang udbygget i de kommende år.

Der er i de nordiske lande en fælles forståelse for, at den militære indsats ikke kan stå alene, men at den må suppleres med indsatser til gavn for civilbefolkningen, den såkaldte civilmilitære samtænkning. Danmark udsendte tidligere på året et papir med forskellige forslag til en styrkelse af det nordiske samarbejde på området. Det drejer sig blandt andet om erfaringsudveksling og deltagelse på hinandens kurser med observatører. Det er på et område, der er så vigtigt, men så afhængigt af sikkerhedssituationen i et givent missionsområde, ingen tvivl om, at udveksling, indsamling og systematisk læring af erfaringer vil have stor værdi for missionsuddannelsen.

Det nordiske forsvarssamarbejde har i 2008 også været præget af det arbejde, der finder sted for at undersøge potentialet for generelt at udvide det hidtidige nordiske forsvarssamarbejde. Det indledende initiativ blev præsenteret ved det norsk-svenske mulighedsstudie. Dette blev snart afløst af det, der hedder, NORDSUP, *Nordic Supportive Defence Structures*, hvor også Finland deltog, og hvor der er blevet identificeret et stort antal potentielle samarbejdsområder. De enkelte lande udpegede selv de områder, de ønsker at indgå samarbejde om, og de er altså ikke forpligtet af det fulde potentiale af samarbejdet. Danmark har senest meddelt, at man også forventer at indtræde i dette samarbejde. Den formelle iværksættelse vil ske, når de nordiske lande undertegner et såkaldt *memorandum of understanding* på det nordiske forsvarsministermøde på Bornholm den 11. november i år.

Lad mig også knytte et par bemærkninger til det nordatlantiske område, som i de senere år har fået øget strategisk betydning, ikke mindst som konsekvens af klimaforandringerne. Med udsigten til, at der åbnes for alternative sejlruter via Nordøst- og Nordvestpassagen, samt den stigende grad af oplevelsesturisme i de arktiske farvande er der opstået nye udfordringer for de nordiske landes maritime beredskaber. Vi har derfor indledt en øget dialog med henblik på at undersøge, hvorledes vi kan samarbejde om at klare de udfordringer, der vil følge for beredskabet vedrørende bl.a. søredning og miljø. Det er vigtigt med et samarbejde på dette område - et samarbejde, som både kan og vil give stor merværdi for det enkelte land.

Lad mig slutte af med varmt at takke de øvrige nordiske lande for deres gode og konstruktive bidrag under det danske formandskab. Jeg synes bestemt, vi har haft mange gode og værdifulde drøftelser her i 2008, og jeg mener også, at vi i 2008 er kommet et stykke videre med konkrete samarbejdsprojekter. Jeg er sikker på, at vi vil fortsætte den gode udvikling under det finske formandskab i 2009. Tak for opmærksomheden.

Inge Lønning, presidiets talsmand, Dokument 6 og 16:
President! Takk til den danske forsvarsminister for redegjørelsen som viser at det er en meget bredt og praktisk orientert samarbeid mellom de nordiske land, ikke minst når det gjelder å samordne innsatsen i internasjonale operasjoner.

Jeg skal konsentrere oppmerksomheten om det som gjelder vårt eget kontinent og våre egne nærområder. Presidiet vil på sitt møte i desember i København få besøk av Thorvald Stoltenberg, den tidligere norske utenriksminister og forsvarsminister, som vil redegjøre for den studie han skal presentere for utenriksministerne senere samme måned. Det er etter Presidiets oppfatning et særdeles positivt initiativ som er tatt når det gjelder å gi denne utredningsoppgaven til en så erfaren mann på det utenriks- og sikkerhetspolitiske området som Thorvald Stoltenberg.

Under normale omstendigheter ville den situasjonen vi er inne i, ha utløst en veritabel opprustning av de enkelte lands forsvar. Det som har vært tilfellet de seneste årene har vært det motsatte, nemlig at alle de nordiske land har bygget ned sin innsats på forsvarsområdet hvis man vurderer ressursbruken på forsvarsbudsjettene sammenlignet med den totale ressursbruk over statsbudsjettene. Det skyldes at vi har vært inne i en ganske langvarig periode hvor man ikke har vurdert det slik at det var alvorlige trusler i vår del av verden. Nå er vi inne i en situasjon hvor forholdene er vesentlig mer uforutsigbare. USA har trukket tilbake sitt nærvær fra Island, og Danmark og Norge har inngått en avtale med den islandske regjering om å overta noe av den funksjon som basen på Keflavik tidligere hadde. Det er positivt. Det er også positivt at vi nå undersøker mulighetene for å samordne forsvarsutgiftene mellom de nordiske land ved å undersøke hvor langt vi kan komme når det gjelder å løse utdanningsoppgavene når det gjelder militært personell i fellesskap, hvor langt vi kan løse de oppgavene som gjelder å avholde øvelser og dermed holde oppdatert vår forsvarskapasitet i fellesskap. Jeg vil også tro at det ligger betydelig muligheter når det gjelder å løse de patruljeringsovervåkingsoppgavene som våre store havområder og grenseområder utgjør. På alle disse områdene taler alt for at de nordiske landene i fellesskap vil kunne oppnå betydelig større gevinster av sin ressursinnsats på forsvarsområdet enn det vi gjør når vi opererer hver for oss.

Sett fra Presidiets synsvinkel er dette en utvikling som nettopp bekrefter det vi tidligere var inne på i denne debatten. Nemlig at vi har en gjensidig tillitskapital i forholdet mellom de nordiske land som gjør at vi med større trygghet kan inngå i forpliktende gjensidig forpliktende samarbeid, også på det mest følsomme av alle områder, det som har med nasjonal suverenitet og forsvaret av nasjonal suverenitet å gjøre.

Ændringer i deltagerlisten:

Jan Lindholm erstattes af **Maria Wetterstrand** resten af dagen.

Rådet besluttede at fastsætte deltagerlisten i overensstemmelse hermed.

Presidenten meddelte, at taletiden under dagsordenspunkt 7 ville blive forkortet med et minut.

Line Barfod:
Tak for ordet, og tak for redegørelsen fra forsvarsministeren.

Jeg vil sige, at det har været lidt svært at forberede både denne debat og den forrige om udenrigsministrenes redegørelse, fordi vi ikke har kunnet få dem på skrift på forhånd. Og jeg mener, at det er et problem, at vi ikke får de dokumenter, som vi skal diskutere, så vi har mulighed for at forberede os på debatten om dem.

I forhold til sikkerhed og forsvar synes jeg det er væsentligt at minde om, som præsidenten gjorde, da vi startede, at det i år er 60-året for menneskerettighedskonventionen. Jeg synes, det var væsentligt, at forsvarsminister Søren Gade havde det med. Det er jo både en diskussion, som vi har i Folketinget, og noget, som vi også har diskuteret meget i Nordisk Råd, nemlig hvordan vi kan sikre, at vi overholder menneskerettighedskonventionen.

Vi har debatten om, hvad vi gør i forhold til USA's CIA-overflyvninger, og hvad vi gør for at sikre, at de nordiske lande ikke medvirker til tortur. Det er en væsentlig debat fortsat at have, også i de nordiske lande: Hvad gør vi for at sikre respekten for menneskerettighederne?

Det er også vigtigt at diskutere de nye trusler, vi står over for. Vi talte om finanskrisen, og nogle sagde, at det bare er en ideologisk debat, men den er jo væsentlig, når vi har tilladt spekulanterne, at de bruger forskellige spil. Altså, det er jo de rene væddemål, der bliver indgået. Bare i forbindelse med det finansieringsinstrument, der hedder derivater, er der indgået væddemål for beløb på flere gange verdens bruttonationalprodukt. Hvis det pludselig braser sammen, står vi med endnu større problemer, end vi har lige nu. Vi bliver nødt til at forholde os til, hvordan vi imødegår en sådan trussel.

Det er hele spørgsmålet om Nordatlanten og søsikkerhed, som der også ligger et dokument om, som det er væsentligt at forholde sig til. Der er hele spørgsmålet om it og om, hvordan man på grund af it er blevet utrolig sårbare i vore lande. Hvad gør vi, hvis enten andre lande eller kriminelle netværk begynder at angribe os? Vi har indimellem set, at nogle af de statslige organisationer er blevet angrebet ved hjælp af store computernetværk, der er i stand til at lægge dem ned. Hvad gør vi mod det? Hvad gør vi, hvis nogen angriber vores elektricitetsforsyning? Hvad gør vi, hvis nogen angriber vores vandforsyning osv.?

Der er mange nye trusler, vi står over for, som ikke kan besvares med soldater. Der vil der være god nytte af, at vi fællesnordisk diskuterer, hvad det er for nogle nye trusler, vi står over for, og hvad vi kan gøre fællesnordisk for at prøve at få et forsvar mod de trusler. Vi må også fælles diskutere, hvordan vi sikrer civil sikkerhed, og hvordan vi sikrer, at civilbefolkningen er sikret, hvad enten det er i tilfælde af klimakatastrofer eller andre ting, der rammer os. Når energisystemet bryder sammen eller andet, hvordan sikrer vi os så? Vi har tidligere diskuteret fugleinfluenza: Hvad er det, vi kan gøre der sammen?

Der er god brug for, at vi fællesnordisk begynder at diskutere de nye trusler, og hvad vi fælles kan gøre mod dem.

Kent Olsson (Den konservativa gruppens talsmand):
President! Det känns lite märkligt att gå upp här och ta en debatt i försvarspolitiska frågor. För ett antal år sedan hade det varit helt omöjligt att diskutera säkerhetsfrågor med utgångspunkt i hur man i de nordiska länderna då såg på detta – det var något som de skulle sköta själva. Men det är skönt att förändringens vindar kommer, och som det har sagts tidigare av försvarsministern från Danmark är ett vidgat försvarssamarbete på gång.

Vi har från den konservativa gruppens sida lagt ett medlemsförslag med sikte på ett närmare samarbete. I det förslaget hade vi från början, som presidenten sade, att vi på sikt ville se Sverige och Finland som medlemmar i Nato. Det tog vi tillbaka med tanke på att få ett enigt presidieförslag, och det ser vi ut att kunna få enligt skrivningarna. Över alla partier ser man alltså det nordiska försvarssamarbetet som ett positivt drag.

Vad är det då som vi vill uppnå? Först och främst kan man säga att med den närhet som vi har till Ryssland är det, tycker jag, självklart att försvars- och säkerhetspolitiska frågor egentligen borde ha kommit in i debatten långt tidigare. Och som har sagts tidigare, och som vi kanske kommer in mera på lite senare, är det klart att inmarschen i Georgien gav många av oss en tankeställare, var vi egentligen har vårt grannland.

Men som Inge Lønning var inne på är vi i en situation där det gäller att få ut så mycket som möjligt av de pengar vi har, och vi vet ju att i de flesta länderna har pengarna till försvaret minskat. Därför ser vi det som viktigt att genom samarbete kunna få försvarsekonomin att gå ihop. Vi vet att styckpriset för materiel blir allt dyrare. Teknik- och kostnadsutvecklingen gör att vi måste samarbeta på ett helt annat sätt. Vi har ju också mobiliseringsförsvar, och vi har betydligt mindre och mer flexibla insatsstyrkor. Med tanke på de 120 miljarder kronor som vi nu har borde det vara lätt att se de stordriftsfördelar som finns.

Ibland tror jag att vi ska samarbeta bilateralt, ibland ska vi samarbeta med tre länder och ibland kanske det är så att vi ska samarbeta mellan alla våra nordiska länder.

Det som vi ser är samverkans brygga på utbildning, övning, övervakning, materielsamarbete och bidrag till internationella insatser. Ett nordiskt försvarsforskningsinstitut tar vi fram som ett exempel på detta, och försvarsmateriel är naturligtvis också ett naturligt samarbetsområde.

Dokument 5 blev taget til efterretning
Dokument 11 blev taget til efterretning
Dokument 6 blev taget til efterretning
Dokument 16 blev taget til efterretning

7. Norden i närområdet

Dokumentation:

- Ministerrådsförslag om Arktiskt samarbetsprogram 2009-2011 (B 253/presidiet)
- Redogörelse om resultat från Arktisk konferens i september (Dokument 18)
- Ministerrådsförslag om riktlinjerna för NMR samarbete med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013 (B 254/presidiet)
- Ministerrådsförslag om Nordiskt-Baltiskt mobilitetsprogram (B 258/presidiet)
- Ministerrådsförslag om riktlinjer för NMRs samarbete med Nordvästra Ryssland 2009-2013 (B 255/presidiet)
- Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur)

Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011 (B 253/presidiet)

Presidiet foreslår att
Nordiska rådet rekommenderer Nordiska ministerrådet,
att genomföra ministerrådsförslaget om "Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011"

Ministerrådsförslag om riktlinjerna för NMR samarbete med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013 (B 254/presidiet)

Presidiet föreslår att
Nordiska Rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet
att, med beaktande av de synpunkter som förs fram i detta betänkande, genomföra Ministerrådsförslag B 254/Presidiet om riktlinjer för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013

Ministerrådsförslag om Nordiskt-Baltiskt mobilitetsprogram (B 258/presidiet)

Presidiet föreslår att
Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att genomföra Ministerrådsförslag B 258/Presidiet om Nordisk-Baltiska mobilitetsprogram 2009-2013

Ministerrådsförslag om riktlinjer för NMRs samarbete med Nordvästra Ryssland 2009-2013 (B 255/presidiet)

Presidiet föreslår att
Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att, med beaktande av de synpunkter som förs fram i detta betänkande, genomföra Ministerrådsförslag B 255/Presidiet om riktlinjer för samarbetet med Nordvästryssland 2009-2013

Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur)

Kultur- og uddannelsesudvalget foreslår at
Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer
1) *at* arbejde videre for, at der kortlægges og iværksættes policies og aktiviteter i forbindelse med initiativet omkring den nordlige dimensions kulturpartnerskab. Endvidere at det kortlægges, hvilke synergieffekter, der kan opnås med udgangspunkt i Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativ i 2009 og initiativet KreaNord om kreative næringer
2) *at* arbejde for, at der oprettes strukturer og netværk der sikrer, at kunstudøvere og -organisationer i bred forstand kan tage del i og indgå på ligeværdig basis i kulturpartnerskabet

Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011, B 253/presidiet

Samarbejdsminister **Per Berthelsen**, B 253/presidiet:
Tak, fru præsident. Der er voksende fokus på de arktiske områder, da det er den del af jorden, hvor klimaændringerne er blevet mest synlige, og hvor afsmeltning af polarisen både skaber nye muligheder og vanskelige udfordringer.

De nordiske regeringer mener, at de har et specielt ansvar i de arktiske områder, og Nordisk Ministerråd har derfor over længere tid arbejdet med arktiske spørgsmål. Til dette formål blev det første arktiske samarbejdsprogram udarbejdet i 1996 som en del af det daværende nærområdeprogram. Det nuværende 3-årige program løber fra 2006 til 2008.

Det fremlagte forslag til arktisk samarbejdsprogram skal i perioden 2009-2011 være Nordisk Ministerråds platform for samarbejde om arktiske spørgsmål med landene i Arktisk Råd, med EU om udviklingen af Det Arktiske Vindue i EU's nordlige dimension og med Nordens arktiske naboer i Vest. Programmet supplerer de øvrige nordiske strategier og programmer, herunder Strategi for Bæredygtig Udvikling, miljøhandlingsprogrammet samt ministerrådets samarbejde med Nordvestrusland.

Det fremlagte forslag til program er også en opfølgning af samarbejdsministrenes beslutning om at gøre Norden til en aktiv del af det regionale samarbejde i Nordeuropa. Erfaringen viser, at Nordisk Ministerråd er en god platform for landene til at opnå indflydelse og gevinster i relation til den politiske dagsorden i andre fora for regionalt samarbejde. Målsætningerne og prioriteringerne i programmet er i høj grad en forlængelse og konsolidering af den igangværende nordiske indsats i Arktis, nemlig at fokusere på klimaændringer og miljøgifte i Arktis, at understøtte opfølgning og udbredelse af resultaterne af nordisk forskning i Arktis samt at bidrage til, at det internationale arbejde, som gennemføres i regi af Det Internationale Polarår, kan have langsigtet virkning.

Planlægningen og gennemførelsen af Nordisk Ministerråds samarbejdsaktiviteter i forhold til det arktiske område skal vejledes af følgende målsætninger:

1) en udvikling og forbedring af livskvaliteten for befolkningen og de økologiske og økonomiske forudsætninger for fortsat bosætning i det arktiske område

2) et øget kendskab til og indsatser mod klimaændringer, miljøgifte og tungmetaller i Arktis

3) støtte til den arktiske befolknings sociale og kulturelle udvikling samt

4) bevaring af den arktiske natur, naturkvaliteterne og den biologiske mangfoldighed samt en bæredygtig udnyttelse af regionens ressourcer.

Det understreges, at arktiske initiativer og aktiviteter normalt skal tages af de nordiske lande inden for Arktisk Råd. Men Nordisk Ministerråds egne initiativer er aktuelle, såfremt Arktisk Råd ikke bedømmes at være det rette forum.

Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011 har været i høring blandt NGO'er og organisationer blandt oprindelige folk, og alene positive tilkendegivelser er blevet modtaget, herunder fra Sametinget. Budgettet for Det Arktiske Samarbejdsprogram har de seneste år været berammet til ca. 8,3 millioner danske kroner, og rammen for 2009 forventes at være af samme størrelsesorden, nemlig ca. 8,1 millioner danske kroner. Programmet suppleres af en række arktiske initiativer og indsatser, som gennemføres og finansieres af de enkelte fagministerråd, hvor beslutningen træffes i de respektive fagministerråd.

Ministerrådet ser frem til at høre rådets synspunkter angående det fremlagte forslag. Mange tak.

Maria Wetterstrand (Mittengruppen, mp):
Fru President! Klimatförändringarna hotar Arktis, men Arktis är också ett potentiellt hot mot klimatet. Man tror att kanske 25 procent av världens tillgångar på olja och gas finns under polarisen, som nu är på väg att smälta.

På Antarktis finns ett fördrag som innebär att de länder som har intressen där har förbundit sig att inte utvinna mineraler och andra fyndigheter på Antarktis, för att bevara naturen och motverka konflikter som annars skulle kunna uppstå.

Jag undrar om det har diskuterats mellan ministrarna i Norden att ta ett initiativ till något motsvarande Arktisfördrag, för att lämna ett bidrag till att olja och gas som i dag finns under polarisen får stanna där och inte komma upp och därmed förbrännas och orsaka ytterligare klimatförändringar, som i sin tur kan ha en negativ inverkan på bland annat Arktis.

Niels Sindal, Præsidiets talsmand B 253/presidiet:
Fru præsident, kære venner. Det arktiske nyder jo manges interesse, og vi har allerede hørt flere indlæg i dag, der beskriver vigtigheden af samarbejde omkring det cirkumpolare. Mange regeringer er optaget af, hvad der egentlig foregår, og hvad det betyder for netop deres land; EU har en holdning, FN har en rolle at spille i forhold til kontinentalsokkeldiskussionen. Så et stærkt nordisk samarbejde omkring det arktiske er en nødvendighed, og det er meget positivt, at de nordiske lande har fundet sammen om at løse de stærkt stigende udfordringer inden for det arktiske område.

Klimaforandringerne, som vi har nævnt flere gange, påvirker jo alle, men på forskellig vis. Nogle lever med frygten for højere vandstand, nogle har fået en lunere sommer, men for de mennesker, der bor i det arktiske område, er virkeligheden en anden. Det er ikke kun klimaforandringer, der påvirker dagligdagen, det er også sociale problemer i forhold til en globaliseret verden – og det er lige fra Sibirien til Alaska. Konkret kan man sige, at fangerne i Grønland har svært ved at jage og fiske på normal vis, isen opfører sig ikke, som den plejer, og i Sydgrønland kan man dyrke kartofler og grønsager, men der er ingen fisk.

I polaråret forsker man i alle disse sager, og logikken er vel, at vi egentlig godt ved, hvad der er galt, vi kender godt problemfeltet, og jeg håber, at vi, når det internationale polarår er overstået, kan få samlet resultaterne, så det kommer befolkningerne til gode.

Krydstogtturismen er stigende, den kommercielle søfart tager til, mulighederne for at sejle i det arktiske er, som vi hørte tidligere i forhold til mindre is og højteknologiske skibe, meget bedre, og alligevel har vi et alt for dårligt beredskab i forhold til sikkerhed til søs i Nordatlanten.

Så udfordringer er der nok af. Så det er positivt, at Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram er fremlagt i dag – og tillykke til den nye minister fra Grønland, Per Berthelsen – og i de kommende år skal vi måske udvikle dette samarbejde til også at indbefatte vores parlamenter lidt mere, så det bliver en dialog mellem Ministerrådet og de folkevalgte.

Budgetrammen er cirka den samme. Så vidt jeg ved, er den sat lidt ned, og det er jo ikke ligefrem den vej, vi ønsker i Nordisk Råd, vi vil faktisk hellere gå den anden vej og øge budgetrammen, men de enkelte lande har jo mulighed for selv at spæde til, hvis der er nogle gode projekter, de gerne vil gennemføre.

Det er således vores opfattelse i Præsidiet, at det nordiske samarbejde omkring det arktiske bør styrkes og yderligere udvikles. Vi i Norden har viden, og derfor har vi også forpligtelsen. Så Præsidiet støtter Nordisk Råds rekommandationer, men det må vel være tilladt at give et godt råd: Det arktiske fortjener den allerstørste opmærksomhed.

Så vil jeg tillade mig, fru præsident, at svare på det spørgsmål, der blev stillet før, idet jeg i min egenskab af næstformand i råstofudvalget for Grønlands undergrund kan svare på det

forslag, der blev stillet om at lade gas og olie blive i jorden. Det er lidt sent, vi har allerede uddelt 12 koncessioner til efterforskning, vi har allerede lavet store mineaftaler i forhold til hele Grønland som sådan, så man kan sige, at det er en del af Grønlands kommende rigdom, som man forsøger at efterforske nu. Men for alle projekter er der beskrevet et langt miljøregelsæt, så man tager vare på sagerne. Tak.

Rolf Reikvam (Den venstresosialistiske grønne gruppen, SV):
President! Det blir et spørsmål til Niels Sindahl. Det går ikke direkte på programmet. Programmet er bra på alle måter. Det er framtidsrettet og tar opp helt sentrale spørsmål knyttet til Arktis og arktisk område. Mitt spørsmål går på organiseringen. Dette programmet skal vi i nordisk sammenheng realisere, hovedsakelig gjennom Arktisk Råd. Det er jo der vi har samarbeidet, og det er et samarbeid der veldig mange land inngår, mange som ikke er så nær knyttet til dette området som mange av våre land i det nordiske samarbeidet.

Mitt spørsmål til Niels Sindal går rett og slett på om vi har en hensiktsmessig organisasjonsform for å kunne realisere disse politiske målene som ligger i dette programmet. Hos oss har vi diskutert behovet for et eget ishavsråd, der færre land deltar, altså de land som ligger rundt ishavene – om det er behov for et eget råd som bl.a. kan diskutere seilingsleder også videre. Spørsmålet er: Har vi funnet en god organisasjonsform på dette? Og har vi de riktige institusjonene for å ivareta dette programmet?

Nils Sindal:
Rolf Reikvams spørgsmål er ikke det eneste spørgsmål i den retning, det grønlandske hjemmestyre har også foreslået noget tilsvarende. Og det er jo klart, at fra Vladivostok til Fairbanks og fra Sydgrønland og op til Nordpolen, det er jo et mægtigt område - er der mange projekter. Så det er også min opfattelse, og det var derfor, jeg betonede i mit indlæg, at samarbejdet skal udvikles, og med det mener vi sådan set udvikles også i forhold til organisation. Jeg har hørt udenrigsminister, forsvarsminister og andre gode talere i dag alle nævne Arktis, og jeg er helt sikker på, at man ved en større indsats vil være nødt til at skabe en anden organisation. Og med resultaterne fra Det internationale Polarår og så videre., ja, så får vi et bedre og bedre konkret billede af, hvordan indsatsen skal gennemføres, og det kan jo godt foregå, om jeg så må sige, a la carte, sådan at nogle lande tager sig af noget og nogle andre lande tager sig af noget andet, men så man har en organisation, der overordnet ved, hvad der foregår. Så jeg er sådan set helt enig med spørgeren. Tak.

Bilyana Raeva, Europaparlamentet:
President; honourable colleagues! Allow me to speak English, after following the debate of the first panel concerning the languages spoken in the region.

In the last 20 years we have been trying to build the Arctic as a genuine zone of peace and fruitful cooperation. During this time, several issues – pollution, climate change, fishery stocks, energy supply – have merged, and they have focused the attention on the high North. At the end of May, in Ilulissat, a declaration was adopted seeking application of the international law of the sea to the Arctic against the conclusion of a specific legal agreement for the region. This was of significant importance for the international community, and of course of particular interest for the European Union, which counts three Arctic nations amongst its member states, and two neighbours, closely related to the European Economic Area agreement.

Currently, the Arctic region was not governed by any multi-lateral norms and regulations, as it was never expected to become a navigable waterway or an area of commercial exploitation. In the same time, maritime traffic in the Arctic waters has increased exponentially in recent years, owing to more frequent passage of cruise ships as well as increased drilling off shore.

This month the European Parliament adopted a resolution on the Arctic governance, asking those questions to be taken into account by both the European Union and the Arctic states. We are convinced that the awareness of the Arctic importance in a global context needs to be

raised further by a stand-alone Arctic policy. To that point, the Parliament called on the Commission to address at least the following issues:

- Climate change and adaptation
- Indigenous populations and livelihoods
- Cross-border cooperation in maritime safety
- Cross-border political or legal structures that could provide for environmental protection or mediate political disagreement of the resources and navigable waterways in the high North.

We have called on the European Commission also to consider the Arctic's role in the formulation of the energy policy for Europe, facilitating the European Union and the Arctic states to work closely for secure energy supply.

To conclude, we put two other questions to the Commission in order to have a more pro-active role: What are the elements of the European Union Arctic policy and the European Union's strategy in order to face these challenges? The second one was: The European Union has already the Arctic window and the Northern Dimension. What coordination are we going to have with the Arctic Council and with the Arctic nations? I hope that we are going to have these answers also in the first ever organized Northern Dimension Parliamentary Forum at the end of February 2009 in the European Parliament, to which I welcome you.

Thank you very much.

***Bilyana Raevaa tale i dansk oversættelse*:**
Hr. Præsident, ærede kolleger! Tillad mig at tale engelsk efter at have fulgt den første paneldebat vedrørende de sprog der tales i regionen.

I de sidste 20 år har vi forsøgt at opbygge Arktis som en uspoleret zone med fred og frugtbart samarbejde. I løbet af denne periode har adskillige problemer – forureningen, klimaforandringerne, fiskebestanden og energiforsyningen – vist sig, og dette har rettet opmærksomheden mod det høje nord. I slutningen af maj blev der i Ilulissat vedtaget en erklæring med henblik på at søge anvendelse af international søret i Arktis og dermed indgå en konkret juridisk aftale for regionen. Dette var af særlig vigtighed for det internationale samfund og naturligvis af særlig interesse for Den Europæiske Union, som har tre arktiske lande blandt medlemmerne og to nabolande som er tæt knyttet til EØS-aftalen.

På nuværende tidspunkt er den arktiske region ikke underlagt nogen multilateral retlig norm eller regulering, idet man aldrig havde forventet at regionen ville udvikle sig til en brugbar vandvej eller et område med mulighed for kommerciel anvendelse. Samtidig er den maritime trafik i de arktiske have steget eksponentielt i de seneste år, hvilket skyldes en hyppigere, krydstogtstrafik samt øget *offshore*-boring.

I denne måned har Europaparlamentet godkendt en resolution vedrørende administrationen af Arktis, hvori de spørgsmål, som skal tages i betragtning af både den Europæiske Union og de arktiske lande, bliver stillet. Vi er overbeviste om at der, via en selvstændig Arktisk politik, skal fokuseres endnu mere på vigtigheden af Arktis i en global sammenhæng. Således anmodede Parlamentet Kommissionen om i hvert fald at behandle følgende punkter:

- Klimaforandring og tilpasning
- Oprindelige befolkninger og livsgrundlag
- Grænseoverskridende samarbejde om maritim sikkerhed
- Grænseoverskridende politiske eller juridiske foranstaltninger som kan sikre beskyttelsen af miljøet eller mægle ved politiske uoverensstemmelser i forhold til ressourcerne og de farbare vandveje i det høje nord.

Vi har anmodet Europakommissionen om også at tage Arktis' rolle med i betragtning ved formuleringen af den europæiske energipolitik, hvilket vil gøre det lettere for den Europæiske Union og de arktiske lande at arbejde tæt sammen for at opnå en sikker energiforsyning.

Afslutningsvis skal nævnes at vi stillede to andre spørgsmål til Kommissionen for at sikre en mere proaktiv rolle: Hvilke elementer indgår i den Europæiske Unions arktiske politik og den Europæiske Unions strategi med henblik på at møde disse udfordringer? Det andet spørgsmål var: Den Europæiske Union har allerede "det arktiske vindue" og "den nordlige dimension". Hvilken koordinering skal vi have med Arktisk Råd og de arktiske lande? Jeg håber at vi også får svarene på disse spørgsmål ved det første organiserede parlamentariske forum om den nordlige dimension i slutningen af februar 2009 i Europaparlamentet, hvortil jeg byder jer velkommen.

Mange tak.

Per Berthelsen:
Tak, fru præsident. Jeg vil bare sige, at jeg har fuld forståelse for den bekymring, der udvises, for det arktiske område. Det er et sart og følsomt område, men jeg kan desværre ikke garantere, at man vil lade olien ligge i undergrunden, for det er jo også det arktiske områdes mulighed for at sikre en fremtid, hvor det kan stå på egne ben. Men lad os i fremtiden være fælles om at sikre miljø så meget som overhovedet muligt uden at stoppe de potentielle muligheder for selvudvikling i de arktiske områder.

Med disse ord vil jeg i hvert fald sige, at jeg er glad for, at der dog er en positiv stemning – ikke mindst udtrykt fra hr. Niels Sindal – for vigtigheden af at samarbejde om det arktiske område. Jeg vil slutte af med at sige, at jeg personligt ønsker, at I som parlamentarikere også vil huske vigtigheden af disse spørgsmål, når I behandler jeres nationale forskningsprioriteringer og -budgetter. Lad os stå sammen for at sikre, at miljøet skades så lidt som muligt uden at ødelægge fremtidsmulighederne i det arktiske område.

Rådet bifaldt præsidiets rekommandation i anledning af Ministerrådsforslag B 253/presidiet – Rek. 8/2008

Redogörelse om resultat från Arktisk konferens i september 2008, Dokument 18

Samarbejdsminister **Berthel Haarder**, Dokument 18:
Mange tak. Når man tænker på fortiden, er det jo fantastisk glædeligt, at vi nu her i Nordisk Råd som noget helt naturligt kan drøfte udenrigs- og forsvarspolitik, og glædeligt, at vi også har åbnet Det Arktiske Vindue. Det startede sådan set i 2002 under det danske EU-formandskab med en ministerkonference i Ilulissat; jeg var selv medvært som europaminister. Det fortsatte med ministermødet i Bruxelles om den nordlige dimension i 2005, og i 2007 tog Ministerrådet så initiativ til at sætte fokus på EU's engagement i Arktis ved at udarbejde en rapport og ved at forberede en konference. EU-rapporten blev færdig her til sommer og udgjorde grundlaget for konferencen, som blev afholdt i Ilulissat i september. Titlen på konferencen var *Common Concern for the Arctic*, og jeg står med rapporten her; den er lige udkommet, og man kan få den ude i forgangen.

Den omhandler alle disse meget komplicerede arktiske emner, meget perspektivrige, og også alle de udfordringer, der følger af udviklingen i Arktis. Deltagerne i Ilulissat var ikke bare de nordiske lande og EU Kommissionen, det var også Rusland, Canada og USA. Derudover deltog også Kina og Korea, hvilket siger lidt om den interesse, som det arktiske område har for store dele af verden. Jeg vil gerne takke min grønlandske kollega for det samarbejde, vi havde om konferencen i Ilulissat.

Der var ved konferencen repræsentanter for de oprindelige folk, der var forskere, der var eksperter, der var spændende forelæsninger og en paneldebat, som jeg også selv deltog i. Opgaven var at få EU til at interessere sig for det arktiske område, EU Kommissionen var stærkt repræsenteret, og timingen var meget god, idet Kommissionen netop nu er i gang med at forberede en meddelelse om EU's arktiske politik og det arktiske engagement.

Formålet var ikke at formulere en fælles konklusion eller en anbefaling, formålet var at skabe et diskussionsforum for fremtidig koordinering af indsatser i Arktis. Konferencen blev opsummeret af en repræsentant fra EU Kommissionen og af den svenske ambassadør Hans Corell, som var konferenceformand. Han havde 40 anbefalinger fra konferencen, og disse anbefalinger kan man finde i bilag til den redegørelse, som vi drøfter her, og som er fremsendt til Nordisk Råd.

Nordisk Ministerråd vil nu gennemgå disse 40 anbefalinger og vil komme med konklusioner på et senere tidspunkt, og vi opfordrer Nordisk Råd til at komme med synspunkter på, hvordan vi bedst kan følge op på disse 40 anbefalinger. Vi har en fælles interesse i at holde det arktiske på den internationale dagsorden.
Tak, fru formand.

Josef Motzfeldt (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, IA):
Fru præsident. Det er mig en glæde at kunne konstatere, at konferencen i Ilulissat har båret frugt. Det er meningen, at konferencen skal munde ud i definition af målsætninger for, hvordan man fortsætter med processen.

Det fremgår, at EU ønsker at øge sin kundskab om, hvordan EU's politik påvirker situationen i de arktiske områder, ligesom det fremgår, at EU ønsker at styrke det internationale engagement i udviklingen i de arktiske områder og koordineringen af indsatser på området. Det er også oplyst, at EU Kommissionen således er ved at forberede en meddelelse om arktisk politik og arktisk engagement.

Jeg vil gerne her efterlyse dokumenter, hvoraf det fremgår, at man inddrager befolkningerne i de arktiske områder. Hvis det skulle være forbigået EU Kommissionens opmærksomhed – men forhåbentlig ikke Ministerrådets opmærksomhed – vil jeg gerne her henlede opmærksomheden på, at der bor mennesker i de arktiske områder, og jeg finder det magtpåliggende, at de bliver nævnt og inddraget i processen. Der står blandt andet, at konferencen skal være et startskud til at styrke samarbejdet om arktiske spørgsmål – ikke noget om arktiske lande eller arktiske folk.

Til sidst synes jeg, at det er værd at bemærke, at EU Kommissionen fremhæver at anvende bæredygtighed som et generelt gældende princip. Jeg har lagt mærke til, at bæredygtighed står i citationstegn. Dette hænger efter min mening også meget dårligt sammen med EU's seneste tiltag inden for begrænsninger af sælskindsimport i medlemslandene – sælskindsproduktion, som netop baserer sig på bæredygtig udnyttelse af levende ressourcer.

Allersidst vil jeg gerne udtrykke min glæde over, at Det Arktiske Vindue efterhånden synes at være gennemsigtigt igen.

Debatten blev afsluttet.

Dokument 18 blev taget til efterretning.

Kent Olsson overtog forhandlingerne.

Ministerrådsförslag om riktlinjerna för Nordiska ministerrådets samarbete med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013, B 254/presidiet, og
Ministerrådsförslag om Nordisk-Baltiska mobilitetsprogram, B 258/presidiet

Samarbetsminister **Jan Vapaavuori**, B 254/presidiet och B 258/presidiet:
Herr talman! Nordiska ministerrådets samarbete med de baltiska länderna är i dag mera politiskt och bygger på gemensamma intressen och gemensam finansiering. På det nordiska statsministermötet i Punkaharju i juni 2007 underströk man att det fördjupade samarbetet med Baltikum stärker hela Östersjöområdets konkurrenskraft och möjlighet att dra nytta av globaliseringen.

Förslaget till riktlinjer med Estland, Lettland och Litauen för åren 2009-2013 presenteras för Nordiska rådet som ministerrådsförslag.

De nya riktlinjerna skall ligga som grund för alla ministerrådenas samarbete med de baltiska länderna. Nordiska ministerrådet har fört en tät dialog med balterna och på detta sätt tillsammans med dem byggt upp de nya riktlinjerna. På det gemensamma nordisk-baltiska utrikesministermötet i Pärnu i september i år bekräftades stödet från länderna.

Målsättningen för Nordiska ministerrådets samarbete med Baltikum är att bidra till att skapa en stark Östersjöregion med ökad tillväxt, välfärd och konkurrenskraft. Ministerrådets nätverk i Östersjöregionen är unik med fem kontor. Deras mångåriga samarbete med Estland, Lettland och Litauen ger en god förutsättning för att bidra till en starkare Östersjöregion.

Nordiska ministerrådets nätverk över Östersjön och samarbetet med nordiska, baltiska och ryska partners har också en central betydelse då man verkställer den nordliga dimensionen, vilken ju också är en prioritet för Nordiska rådet.

Det nordisk-baltiska samarbetet bygger på värden som demokrati, gott förvaltningsskick, jämlikhet, yttrandefrihet och tolerans. De nordiska och baltiska länderna samarbetar med regionens grannland i öst, det vill säga Vitryssland. Det gränsregionala samarbetet är ett viktigt instrument för detta.

I Nordiska ministerrådets samarbete med Baltikum har man satt i fokus bland annat miljö, klimat, energi, forskning, innovation och kreativa industrier.

Under de kommande åren skall hörnstenen i det nordisk-baltiska samarbetet ligga i de gemensamma mobilitetsprogrammen, som presenteras för Nordiska rådets som ministerrådsförslag. Man kommer att introducera mobilitets- och nätverksprogram för offentlig förvaltning, näringsliv och kultur åren 2009-2013. Genom dessa förstärker och utvecklar man det existerande samarbetet.

Programmens huvudprinicip är deltagande på lika fot både vad gäller finansiering och styrning. Kontoret i Tallinn kommer att administrera programmet för offentlig förvaltning och kontoret i Riga för näringsliv.

Såväl de nordisk-baltiska mobilitetsprogrammen som samarbetet generellt kommer att evalueras av de nordiska samarbetsministrarna. Riktlinjerna med de baltiska länderna genomgår en grundlig evaluering år 2011, och år 2013 görs ytterligare en evaluering.

Christina Gestrin, Presidiets talsperson, B 254/presidiet:
Herr president! När vi behandlar ministerrådets förslag till riktlinjer för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen för de fyra närmaste åren är det med tillfredsställelse vi kan påminna oss om den roll Nordiska rådet och ministerrådet har spelat när det gäller samarbetet med våra närmaste grannar på södra sidan av Östersjön. När den geopolitiska situationen i Baltikum förändrades radikalt för snart tjugo år sedan var det i hög grad Nordiska rådet som visade vägen för samarbetet mellan de baltiska länderna och Norden.

Presidiet ställer sig generellt positivt till ministerrådsförslaget och rekommenderar dess genomförande. Prioriteringarna och samarbetsformerna är relevanta och det är viktigt att de utarbetas gemensamt, i nära dialog mellan nordiska och baltiska parter. Den grundläggande principen om likvärdighet och jämbördighet beträffande både prioriteringar och också finansiering som man nu allt mera börjat gå in för är av fundamental betydelse och är naturligtvis en följd av bl.a. det faktum, att de baltiska staterna numera har blivit fullvärdiga medlemmar av europeisk integration och regionalt samarbete.

Presidiet anser å andra sidan också, att de senaste årens politiska och ekonomiska utveckling och den nya jämbördiga principen för samarbetet gör att de nordiska kontorens roll och

funktion inte längre kan tas för given utan att också kontorens verksamhet utsätts för en granskning inom ramen för den kontinuerliga utvärderingen som riktlinjerna föreskriver.

Presidiet önskar också understryka att med tanke på det aktiva samarbetet finner man det högst anmärkningsvärt att Nordiska rådet och det nära parlamentariska samarbetet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen inte över huvud taget nämns i de nya riktlinjerna.

Johan Linander, Presidiets talsperson, B 258/presidiet:
Herr ordförande, nordiska vänner! Ministerrådet har lagt fram ett förslag om att införa gemensamma nordisk-baltiska mobilitetsprogram för offentlig administration, näring och kultur. Jag kan vara kortfattad och säga att presidiet tycker att detta är väl övervägda program och därför vill rekommendera ministerrådet att genomföra förslaget.

Trivimi Velliste, president for Baltisk Forsamling
Mr President, dear Colleagues! This year has been symbolically important for all three Baltic nations. Lithuania, Latvia and Estonia celebrate the 90th anniversary of their independence. Nine decades ago, Estonians, Latvians and Lithuanians fought for their freedom and self-determination, and then, 17 years ago, we succeeded in regaining our paradise, lost in the Second World War. On the 23 August 1989, on the 50th anniversary of the notorious Molotov–Ribbentrop pact, more than one million Estonians, Latvians and Lithuanians joined their hands on highways from Tallinn to Riiga and from Riiga to Vilnius. This human chain has been named the Baltic Way. Next year we will proudly celebrate the 20th anniversary of the Baltic Way, which is an important milestone in our common historic memory.

Mr President, whenever we build our future, we always lay it on the foundations of the past. History never ends. New challenges always arise. The best way to address them is doing it together. Baltic–Nordic parliamentary cooperation is an excellent way to do so. Only through very close cooperation can we take more short steps towards the future.

Mr President, by way of concluding may I, on behalf of the Baltic Assembly, extend to our Nordic friends our warmest congratulations on the occasion of the 60th session of the Nordic Council. We thank you for your warm hospitality, your cooperation and your friendship. Tack så mycket!

Trivimi Vellistes tale i dansk oversættelse:
Hr. Præsident, kære kolleger! Dette år har været symbolsk vigtigt for alle tre baltiske lande. Estland, Letland og Litauen fejrer 90-året for deres uafhængighed. For ni årtier siden kæmpede estere, lettere og litauere for frihed og selvstyre, og for 17 år siden lykkedes det for os at genvinde vores paradis som blev tabt under den anden verdenskrig. Den 23. august 1989, på 50-års dagen for den velkendte *Molotov-Ribbentrop-pagt*, tog over en million estere, lettere og litauere hinanden i hænderne på vejene fra Tallinn til Riga og fra Riga til Vilnius. Denne menneskelige kæde har fået navnet "den baltiske kæde". Næste år vil vi med stolthed fejre den baltiske kædes 20 års jubilæum, hvilket er en vigtig milepæl i vores fælles historie.

Hr. Præsident, når vi opbygger vores fremtid, vil den altid hvile på fortidens fundament. Historien slutter aldrig. Nye udfordringer vil altid opstå, og den bedste måde at møde dem på er i fællesskab. Det baltisk-nordiske parlamentariske samarbejde er en fremragende måde at gøre det på. Kun gennem et meget tæt samarbejde kan vi tage flere små skridt i retning af fremtiden.

Hr. Præsident, lad mig afslutningsvis, på Baltisk Forsamlings vegne, sende vore nordiske venner de varmeste lykønskninger i anledning af Nordisk Råds 60. session. Vi takker jer for jeres varme gæstfrihed, jeres samarbejde og jeres venskab. Tack så mycket!

Rådet bifaldt præsidiets rekommandation i anledning af Ministerrådsforslag B 254/presidiet – Rek. 9/2008

Rådet bifaldt præsidiets rekommandation i anledning af Ministerrådsforslag B 258/presidiet – Rek. 10/2008

Christina Gestrin overtog forhandlingerne

Ministerrådsförslag om riktlinjer för Nordiska ministerrådets samarbete med Nordvästra Ryssland 2009-2013, B 255/presidiet

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys**, B 255/presidiet:
Gode president! I vårt samarbeid med nærområdene står vårt samarbeid med Russland i en særstilling. I Nordvest-Russland møter vi russiske partnere i praktisk og konkret samarbeid. Vi bygger opp kunnskap om hverandre, og vi lærer å håndtere felles utfordringer sammen. Vi skaper tillit mellom innbyggerne i landene våre. Vi opplever at Russland markerer seg i sin posisjon stadig sterkere. Det har ført til nye utfordringer, men disse utfordringene kan ikke møtes på noen annen måte enn ved å fortsette med dialog og samarbeid. De nordiske landene deler mange interesser og utfordringer med Russland, og vi kan bare møte utfordringene og utnytte potensialet sammen med våre russiske samarbeidspartnere.

Nordisk Ministerråds Russland-program har hatt fokus på det konkrete samarbeidet, på å bygge opp kontakten mellom miljøer i Russland og de nordiske landene, på å fremme demokrati, god forvaltning og likestilling. Det er bygd opp nettverk og lagt til rette for grenseregionalt samarbeid.

Et hovedmål for det regionale samarbeidet har vært å medvirke til regional stabilitet og utvikling, noe en i dag kan se flere kjennetegn på. Men den kanskje største suksessen er en allmenn normalisering og avmystifisering av forholdet mellom vanlige folk i regionen. For 15 år siden var det knapt 3 000 grensepasseringer over Storskog grensestasjon i Finnmark. I dag er det over 100 000 grensepasseringer pr. år.

Nye retningslinjer for Nordisk Ministerråds samarbeid med Nordvest-Russland for 2009–2013 er utarbeidet i tett kontakt med de regionale partnerne i Nordvest-Russland og føderale myndigheter i Moskva. Målet er å fremme utvikling, skape grunnlag for et forsterket naboskap som kan medvirke til sikkerhet og stabilitet. Samtidig er det viktig at Russland deltar som aktiv og likeverdig partner. Fokuset er på en demokratisk samfunnsutvikling, åpne pluralistiske relasjoner over grensene og å fremme økonomisk samarbeid og handel. Nordisk Ministerråds samarbeid skal utfylle de nasjonale initiativene fra de enkelte nordiske landene, og gjennom tett koordinering skal det skapes synergi med arbeidet i de andre rådene, Østersjørådet, Barentsrådet og Arktisk Råd.

Arbeidet vil bli videreført innenfor områder der det allerede er et godt og veletablert samarbeid, som for eksempel tiltak mot menneskehandel, som vi også har vært innom tidligere i debatten. Samtidig vil det bli lagt vekt på en rekke nye områder: miljø, klima, energi, forskning. Alle disse temaene er jo en del av det nordiske globaliseringsarbeidet som vi nå har stort fokus på, men kampen mot korrupsjon er et nytt tema.

Et viktig område er styrking av demokratiutvikling og sivilsamfunn, gjennom samarbeid om lokal forvaltning, god forvaltningsskikk, medie- og journalistsamarbeid og ikke minst, NGO-samarbeid.

La meg avslutte med å framheve Nordisk Råds samarbeid med Nordvest-Russland som svært viktig i vår felles innsats for å utvikle og styrke samarbeidet med et stort og viktig naboland.

Sinikka Bohlin, Presidiets talsperson, B 255/presidiet:
Fru president! Vi i presidiet stöder förslaget till riktlinjer för det framtida samarbetet med nordvästra Ryssland. Vi vill alltså fortsätta och vidareutveckla det gamla samarbetet i nära dialog mellan båda parterna. Vi ställer oss helt bakom den grundläggande principen att

samarbetet ska bygga på likvärdighet och jämbördighet vad gäller prioriteringar men också finansiering. Vi delar också uppfattningen att samarbetet ska följas upp. Det gör vi också i Nordiska rådet.

Det är angeläget att samarbetet tar fasta på och främjar grundläggande demokratiska, medborgerliga och mänskliga rättigheter. Därför bör man ha ambitionen att utöka kontakterna och samarbetet med NGO:er, från folk till folk.

Vi anser att det är både realistiskt och praktiskt att avgränsa det geografiska samarbetsområdet till nordvästra Ryssland. Vi vill ändå från presidiet betona att även de regioner som ingår i den ryska geografiska bestämningen av Nordvästryssland, till exempel Archangelsk och Komi, kan ingå i samarbetet.

Samarbetet inom ramen för den nordliga dimensionen, de nuvarande partnerskapen för miljö respektive hälsa och social välfärd, är prioriterade uppgifter som också kan medverka till konkreta uppgifter och praktiska resultat för den nordliga dimensionen. Framtida nya områden kan vara till exempel transport, logistik och kultur.

En viktig sak måste nämnas, nämligen att vi behöver ha en nära samordning mellan den nordliga dimensionen och EU:s framväxande Östersjöstrategi. Den nya nordliga dimensionen har en särskild betydelse eftersom Ryssland liksom Norge och Island deltar jämbördigt med de EU-länder som ingår. En situation där den nordliga dimensionen och EU:s Östersjöstrategi utvecklar sig längs två helt olika spår skulle inte bidra till att främja vare sig samarbetet eller tillväxten i området.

Jag är tacksam för att jag från ministern fick höra att ni uppskattar att Nordiska rådet finns och gärna vill samarbeta. Vi har ett regelbundet samarbete med både federationsrådet och duman samt med de regionala parlamenten. Vi har ett gemensamt uttalande och försöker hitta de praktiska frågorna. Det är ett nära samarbete, och vi vill gärna fortsätta det.

Fru president! Vi rekommenderar alltså att Nordiska ministerrådet med beaktande av de synpunkter som vi här har fört fram genomför förslaget om riktlinjer för samarbetet med nordvästra Ryssland 2009–2013.

Hans Wallmark (Den konservativa gruppen, m):
Fru president! Samarbete inom ramen för den nordliga dimensionen är av stor betydelse. Det handlar om klimatfrågor kring Östersjön, ekonomi och sociala utmaningar som hiv/aids. För oss fem nationer i Norden är det självklart att söka sig mot EU-stater som Estland, Lettland, Litauen och Polen men också mot vår stora granne i öster, Ryssland. Det sistnämnda ligger också till grund för ministerrådsförslaget om framtida samarbete med Nordvästryssland 2009–2013.

Presidiet betonar vikten av att samarbetet tar fasta på och främjar grundläggande demokratiska, medborgerliga och mänskliga rättigheter. Speciellt understryks kontakter och utbyte med företrädare för det civila samhället och NGO:er. I allt detta håller jag med.

Men hur mycket av våra relationer av våra relationer med Ryssland präglas i dag av förhoppningar och hur mycket av realism?

Vid utarbetandet av riktlinjer sägs att man har tagit hänsyn till utvecklingen i Ryssland. Verkligen? Har man tagit hänsyn till anfallet på Georgien och förra årets IT-attack mot Estland?

Vidare noteras att samarbetet ska ske mellan likvärdiga parter utifrån gemensamma värderingar. Verkligen? Har vi samma syn på parlamentarisk demokrati och på pressfrihet?

Presidiet anser att utbytet med Nordvästryssland kan stärkas genom ett mer regelbundet samarbete på högre politisk nivå. För egen del vill jag understryka vikten av just det civila samhället. Jag anser att allt parlamentariskt utbyte och alla gemensamma organ måste vila

på en delad värderingsgrund. Samarbetet ska utvärderas 2011 och 2013. Om inte förr kommer det så att finnas anledning att återkomma till dessa frågor och se om det var förhoppningar eller realism som vägledde oss.

Kanske kan någon upplysa oss om vad som egentligen hände med det viktiga nordiska kontoret i Sankt Petersburg? Det har ju i vart fall tidigare inte getts diplomatisk status av Ryssland, utan det har tvärtom enligt Kontrollkommittén rapport 2007 varit stora problem. Är det så vi bygger samarbete? Verkligen?

Kent Olsson (Den konservative gruppes talsperson), B 255/presidiet:
President! Hans Wallmark var förut litet grann inne på frågan om Norden och EU verkligen ska samarbeta med Ryssland efter vad som hände under Georgienkonflikten. Låt mig direkt säga att min uppfattning är att det som hände mellan Ryssland och Georgien är oförlåtligt. Man har brutit mot alla internationella konventioner. Vi vet att massor av människor blev dödade och skadade i Georgien. Vi har sett en invasion i ett land av ett annat land som tillhör Europarådet. Det är unikt.

Låt oss heller inte glömma av att Ryssland är vår största nordiska granne. Vi har ett samarbete med nordvästra Ryssland som fungerar bra. Vi har ett Barentssamarbete, vi har ett arktiskt samarbete och vi har ett Östersjösamarbete. Jag tillhör dem som tror att det är viktigt att inte isolera Ryssland, trots att vi kan och bör kritisera dem i detta läge.

Jag tror också att det är viktigt att vi fortsätter samarbetet för att kunna bidra till den demokratiska utvecklingen i Ryssland. Det finns mycket som går åt rätt håll i Barentsregionen, även om det fortfarande finns betydande problem vad gäller infrastruktur. Vi har i dag flyglinjer som fungerar lite dåligt. De kommer att läggas ned. Vi har ett samarbetsområde som gäller vägnät och infrastruktur som är oerhört viktiga.

Det samarbete vi ska ha och som jag ser som det kanske viktigaste är det regionala samarbetet. Det regionala samarbetet fungerar bra. Vi som har varit i nordvästra Ryssland för en tid sedan kan konstatera att det finns ett behov av detta samarbete. Detta samarbete upplever jag fungerar på ett bra mycket bättre sätt än det samarbete som de nordiska, enskilda staterna har med Ryssland. Det vi talar om just nu är faktiskt det samarbete vi ska ha mellan nordvästra Ryssland och de nordiska länderna.

Den demokratiska samhällsutveckling som vi kan hjälpa till att få uppfattar jag som oerhört viktig. Där talar vi om grundläggande mänskliga rättigheter och rättsstatsprinciper. Erfarenheterna visar att vi har fått en större förståelse mellan länderna uppe i Barentsregionen. Det samarbetet ska gälla, som någon har nämnt tidigare, utbildning, forskning, innovation, kreativa industrier, miljö, klimat och energi. Vi ska inte glömma av att vi har många viktiga samarbetsområden, som jag nämnde tidigare, Östersjösamarbetet, Barentssamarbetet, där miljön spelar en oerhört stor roll, och energisituationen som också spelar en stor roll.

Fru president! Trots att vi i dag med fog kan säga kritiska saker om Ryssland är jag övertygad om att presidiets förslag är rätt.

Rådet bifaldt præsidiets rekommandation i anledning af Ministerrådsforslag B 255/presidiet – Rek. 11/2008

Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap, (A 1440/kultur)

Gunilla Tjernberg Kultur- och utbildningsutskottets talsperson, A 1440/kultur:
Fru President! Vi har i Norden gemensamma grundläggande värderingar, och vi har en gemensam historia. Det är bra. Men själva kittet mellan våra nordiska länder är kulturen, och det är ovärderligt.

Under Finlands ordförandeskap i Europeiska unionen 2006 och i Nordiska ministerrådet 2007 påbörjades en diskussion om att skapa ett speciellt kulturpartnerskap inom den nordliga

dimensionen. Mot denna bakgrund har Mittengruppen i Nordiska rådet lagt fram ett förslag i Kultur- och utbildningsutskottet om att stödja detta arbete, inte minst mot bakgrund av att det finns ett långsvarigt kulturellt samarbete redan i dag mellan de nordiska länderna.

Det här förslaget har behandlats i utskottet, och det har också varit på en höring med Kulturdepartementet i Sverige om partnerskapets överordnade målsättningar. Efter att ha gjort en del överväganden har utskottet beslutat att ställa sig bakom medlemsförslaget. Man vet också här att många aktiviteter på detta område redan pågår.

Det är dock viktigt för utskottet att understryka att det här stödet baserar sig på att kulturpartnerskapet uteslutande ska genomföras med den utgångspunkten att nya medel tillförs. Men det här är också en stor möjlighet inom ramen för det globaliseringsarbete som vi i Nordiska rådet också kommer att arbeta med framöver. Understrykas bör dock att resultatet av den nordiska konsten och kulturen måste ses på lång sikt.

Utskottet kommer mycket noga att följa de satsningar som görs av ministerrådet särskilt när det gäller kulturpartnerskapsområdet i den här frågan. De nordiska kulturministrarna lägger fram ett särskilt utspel under november månad som handlar om globalisering och kultur, och det ser vi med stor förväntan fram emot. Utskottet välkomnar också detta utspel.

Jag vill med det här yrka bifall till Kultur- och utbildningsutskottets att-satser, som finns med i era handlingar. Bifall till förslaget!

Debatten blev afsluttet.

Rådet bifaldt Kultur- og uddannelsesudvalget rekommandation i anledning af A 1440/kultur – Rek. 12/2008

Forhandlingerne afsluttedes kl. 18.14. Sessionen blev udsat til næste dag, tirsdag den 28. oktober kl. 10.00.

Tirsdag 28. oktober 2008
Kl. 10.00 – 17.00

8. De nordiska samarbetsministrarnas frågetimme

Presidenter: Sinikka Bohlin (8 - 9), Inge Lønning (10)

Ændringer i deltagerlisten:

Þórunn Sveinbjarnardóttir ersætter Bjørgvin G. Sigurðsson

Rådet besluttede at fastsætte deltagerlisten i overensstemmelse hermed.

Sinikka Bohlin overtog ledelsen af forhandlingerne.

Presidentent meddelte, at taletiden er begrænset til et minut for spørgsmål og til to minutter for svar.

E 18/2008: Fråga till Sveriges regering om den nya avslyssningslagen kränker finländarnas mänskliga rättigheter

Paavo Arhinmäki (Den vänstersocialistiska gröna gruppen, vänst.):
Arvoisa puhemies! Esitän kysymyksen Ruotsin yhteistyöministerille. Ruotsin parlamentti hyväksyi hallituksen esityksestä kesäkuussa sotilastiedustelulaitos FRA:lle oikeuden seurata kaikkea Ruotsin rajat ylittävää sähköistä viestinliikennettä. Tämä merkitsee sitä, että suomalaisten sähköpostiviestit, lanka- ja GSM-puhelut, tekstiviestit, nettisivujen selaushistoria ja internetissä erilaisiin keskustelupalstoihin osallistuminen on täysin vapaasti Ruotsin viranomaisten luettavissa ja kuunneltavissa. Laki koskee erittäin vahvasti myös suomalaisia, sillä arviolta 95 prosenttia kaikista Suomen ulkomaille menevistä viesteistä kulkee Ruotsin kautta. Suomen tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnion mukaan Ruotsin tuore salakuuntelulaki voi olla ristiriidassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan kanssa. Artikla takaa jokaiselle oikeuden yksityisyyden ja kirjeenvaihdon salaisuuteen. Kysynkin Ruotsin yhteistyöministeriltä: Miten Ruotsin hallitus takaa sen, ettei Ruotsi loukkaa suomalaisten ihmisoikeuksia?

Paavo Arhinmäkis tale i svensk oversættelse:
Ärade talman! Jag ställer en fråga till svenska samarbetsministern. I juni godkände Sveriges riksdag en regeringsproposition som gav Försvarets radioanstalt, FRA, rätt att följa med all elektronisk kommunikation som passerar de svenska gränserna. Detta innebär att finländares e-postmeddelanden, tråd- och mobiltelefonsamtal, sms, webbläddringshistoria och deltagande i skilda webbdiskussionsforum kan totalt fritt läsas och avlyssnas av svenska myndigheter.

Lagen angår mycket starkt även finländare eftersom uppskattningsvis 95 procent av alla meddelanden från Finland utomlands går via Sverige. Enligt finländska dataombudsmannen, Reijo Aarnio, strider Sveriges nya avlyssningslag eventuellt mot artikel 8 i Europeiska människorättskonventionen. Denna artikel garanterar var och en rätt till skydd för sittprivatliv och sin korrespondens. Därför frågar jag svenska samarbetsministern: Hur garanterar svenska regeringen att Sverige inte kränker finländarnas mänskliga rättigheter?

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**:
Tack så mycket för frågan. Jag tror att också frågeställaren är medveten om den diskussion om FRA och signalspaning som har förekommit i Sverige och som förekommer fortfarande.

Det finns en proposition som håller på att förberedas och kommer att tillsändas riksdagen, där vi dels ska säkerställa vikten av signalspaning, men också efterlevnaden och den personliga integriteten ska säkerställas.

Paavo Arhinmäki:

Kysyisin Suomen yhteistyöministeri Vapaavuorelta, mihin toimiin Suomen hallitus ryhtyy ja millä tavalla se on yhteydessä Ruotsin hallitukseen sen suhteen, että suomalaisten ihmisoikeudet turvataan ja suomalaisten yksityisyydensuojaa ja kirjeenvaihtosalaisuutta ei rikota?

Paavo Arhinmäkis tale i svensk oversættelse:
Jag ber finländska samarbetsministern Vapaavuori redogöra för vilka åtgärder Finlands regering ämnar vidta och hur den kontaktat svenska regeringen för att se till att finländarnas mänskliga rättigheter tryggas och deras rätt till skydd för privatliv och korrespondens inte kränks?

Samarbetsminister **Jan Vapaavuori**:
Arvoisa puhemies! Kuten kysyjä hyvin tietää, asia on hyvin tiedossa ja se on hyvin Ruotsin hallituksen tiedossa. Viimeistään nyt se on tullut Ruotsin hallituksen tietoon, eikä meillä ole mitään syytä epäillä, etteikö Ruotsin hallitus tätä asianmukaisesti hoitaisi.

Samarbetsminister ***Jan Vapaavuori tale i svensk oversættelse:***
Ärade talman! Som frågeställaren väl känner till är vi och svenska regeringen väl medvetna om frågan. Senast nu har Sveriges regering blivit medveten om den och vi har inga orsaker att misstänka att svenska regeringen inte tar hand om frågan som sig bör.

E 19/2008: Spørsmål til Sveriges regjering om oppfølgning på den nordiske språkdeklarasjonen

Britt Hildeng (Den sosialdemokratiske gruppen, A):
Jeg har et spørsmål til den svenske samarbeidsministeren. Den nordiske språkdeklarasjonen er full av ambisiøse mål for det nordiske språkfellesskapet. Her som på andre områder gis det en retorisk velvilje og støtte til målsettingene, men denne velviljen følges ikke alltid opp av praktisk og med taktisk handling. Det er nå gått to år siden den nordiske språkdeklarasjonen ble vedtatt, men fortsatt er det ikke blitt laget noen handlingsplan for hvordan denne skal følges opp. Vil samarbeidsministeren bidra til at det nå konkret utarbeides en helhetlig handlingsplan, slik Nordisk Råd bad om da deklarasjonen ble behandlet for to år siden?

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson:**
Tack så hemskt mycket för frågan. Det frågeställaren tar upp är ju en fråga som är otroligt viktig både för ministerrådet och Nordiska rådet, och inte minst för våra medborgare!

Jag känner också personligen hur frågan om språkförståelse blir allt viktigare. Inte minst hörde vi om detta i går. På samarbetsministrarnas sammanträde i går beslutades också att skicka ut ett förslag till ny språkkonvention till samtliga nordiska länder, och ministerkolleger till mig berättade just om hur man ska informera sina kolleger i riksdag och parlament för att alla ska inse fördelarna med detta.

Synpunkter på förslaget till språkkonvention kommer att komma in i januari månad, och sedan ska det fastställas en språkkonvention, som ska genomsyra vårt arbete.

E 20/2008: Fråga till den danska regeringen om det går att ompröva skatteavtalet Sverige och Danmark och därmed mellan Skåne och Sjælland

Hans Wallmark (Den konservativa gruppen, m)**:**
Fru ordförande! Jag har en fråga till den danska samarbetsministern. Vi kan ju se en glädjande utveckling i Öresundsregionen, att medborgare bor i ett land och arbetar eller studerar i ett annat, och kultur söker man över Sundet.

Det är ju så att det finns ett skatteavtal mellan Sverige och Danmark, som man åtminstone från svensk sida uppfattar är lite orättvist. Danska medborgare som arbetar i Danmark men bor på den skånska sidan betalar även fortsättningsvis skatt i Danmark, vilket gör att skånska kommuner beräknar att de går miste om lite mer än 1 miljard kronor om året på grund av det

här skatteavtalet, och det är pengar som används framför allt till lokala saker som hälsovård, skolor och lokal kultur som bibliotek.

Min fråga till den danska samarbetsministern är om han tror att det går att ompröva skatteavtalet mellan Sverige och Danmark och därmed mellan Skåne och Sjælland.

Samarbejdsminister **Bertel Haarder**:
Tak. Vi fik i går en meget god redegørelse her fra vores grænsehindringsforumsgruppe, som var repræsenteret og sad og lyttede til debatten i går. Vi fik hele listen over emner, som drøftes i grænsehindringsforummet, og der var det spørgsmål med. Jeg kan forsikre om, at det drøftes, og jeg kan forsikre om, at det også på regeringsplan bliver drøftet, for det er et meget vigtigt spørgsmål i Øresundsregionen. Der er jo i øjeblikket en ordning, ifølge hvilken man sender penge fra den ene stat til den anden, altså når borgere får service uden at betale skat, kommer pengene fra det andet land. Men denne ordning er til drøftelse finansministrene imellem, og derfor tror jeg, at jeg kan love, at spørgsmålet nyder stor opmærksomhed.

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson:**
Fru ordförande! Vad jag ville komplettera med var just det som frågeställaren också tog upp, nämligen att när skattepengarna från Danmark – hur många de nu än är – kommer in till Sverige så har Sverige haft en ordning att fördela ut dem inom det svenska skatteutjämningssystemet, så de har fördelats över hela landet.

För en månad sedan har nu regeringen antagit ett utredningsdirektiv som menar att vi ska särskilt titta på hur skattepengar som kommer in från till exempel Danmark ska fördelas just till de kommuner där det finns personer boende men som arbetar i Danmark. Jag tycker det är bra om Sverige också tar ett tag i den frågan.

Hans Wallmark (Den konservativa gruppen, m):
Fru ordförande! Det är ju så att just det här är det enda negativa skatteavtalet som finns mellan Sverige och Danmark. Det fungerar inte lika dåligt mellan till exempel Sverige och Finland eller Sverige och Norge. Dessutom är de danska medborgarna som bor på den svenska sidan också angelägna om detta.

Så, fru ordförande, det finns väl skäl att återkomma och kontrollera om samarbetsministrarna kanske har ordnat detta till nästa session.

E 21/2008: Fråga till Sverige och Finlands regeringar om boendebaserade fyramånaders regel i Finland för att motta sociala bidrag i Finland

Maarit Feldt-Ranta (Den socialdemokratiska gruppen, sd):
Fru president! Jag har en fråga till Sveriges och Finlands regeringar. I Finland gäller en boendebaserad fyramånadersregel om den sociala tryggheten. Den 1 augusti i år skedde en författningsändring i Finland som säger att personer som kommer från ett EU-land eller ett EES-land måste vara anställda minst fyra månader i Finland innan han eller hon omfattas av den boendebaserade tryggheten i Finland och därmed får barnbidrag, bostadsbidrag, folkpension och familjepension. Författningen försvårar avsevärt för Finland att rekrytera arbetskraft från t.ex. från Norge och en medborgare från Sverige som anställs i Finland utesluts med detsamma från den sociala tryggheten i sitt eget land. Därmed uppstår en fyramånaders period utan social trygghet.

Vilka åtgärder tänker regeringarna i Sverige och Finland vidta för att undanröja detta problem?

Samarbetsminister **Jan Vapaavuori**:
Arvoisa Puhemies! Kuten kysyjä totesi, niin kysymys on säädöksestä, joka juontaa juurensa vuodelle 2004, jolloin edustamani puolue ei ollut hallituksessa toisin kuin kysyjän puolue. Ehkä kysymys olisi parempi osoittaa silloiselle sosiaaliministerille.

Kysymys on lyhyesti siitä, että Suomeen työskentelemään tuleva henkilö kuuluu välittömästi ensimmäisestä päivästä työskentelyyn liittyvän sosiaaliturvan piiriin. Henkilö ansaitsee siten työeläkettä, on tapaturmavakuutettu ja hänellä on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin. Jotta henkilö kuitenkin otettaisiin Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin tilanteessa, jossa hän ei tosiasiallisesti muuta Suomeen asumaan, edellytetään vähintään neljän kuukauden työsuhdetta. Tällöin henkilö on asumisperusteisen sosiaaliturvan piirissä työskentelyn aloittamisesta lukien, jos työsuhde on vakinainen, tai määräaikaisena vähintään neljän kuukauden pituinen. Vaatimus vähintään neljän kuukauden työskentelystä ei siten ole odotusaika sosiaaliturvan piiriin pääsemiseksi, vaan vakuuttamisen ehto kysymyksessä mainitun asumisperusteisen sosiaaliturvan osalta. Tämä laki tosiaan säädettiin meillä edellisen hallituksen aikana, ja sen tarkoituksena oli nimenomaan estää Baltian maista mahdollisesti Suomeen tulevaa sosiaaliturvashoppailua tai -turismia, jota sittemmin ei osoittautunut syntyneeksi.

Mutta, arvoisa puhemies, Suomen sosiaali- ja terveysministeriön tarkoituksena on laajemminkin selvittää maahanmuuttoon ja maahanmuuttoon liittyvien eri säännösten ja sosiaaliturvan välistä suhdetta, ja tässä yhteydessä myös asumisperusteiseen sosiaaliturvaan kuulumisen edellytykset tulevat lähiaikoina tarkasteluun.

Samarbetsminister ***Jan Vapaavuoris tale i svensk oversættelse:***
Ärade talman! Som frågeställaren slog fast handlar det om en författning som har sin upprinnelse år 2004, då mitt parti inte satt i regeringen i motsats till frågeställarens parti. Kanske frågan hellre bör ställas till dåvarande socialministern.

Det handlar i korthet om att personer som kommer till Finland för att arbeta omfattas omedelbart från första dagen av arbetsrelaterad social trygghet. De tjänar alltså in arbetspension, är försäkrade mot olycksfall och har rätt till offentliga hälsovårdstjänster. För att personer däremot skall omfattas av finländsk bosättningsbaserad social trygghet i en situation där de egentligen inte flyttar till Finland för att bosätta sig där, förutsätts en anställning på åtminstone fyra månader. Då omfattas personerna av bosättningsbaserad social trygghet från och med första dagen på arbetet ifall anställningsförhållandet är stadigvarande eller tidsbestämt för åtminstone fyra månader. Kravet på arbete i åtminstone fyra månader är därmed inte en karenstid för att omfattas av social trygghet utan ett försäkringsvillkor för den bosättningsbaserade sociala trygghet som togs upp i frågan. Denna lag stiftades faktiskt under föregående regering och dess syfte var uttryckligen att hindra eventuell socialskyddsshopping eller trygghetsturism från de baltiska staterna till Finland, vilket sedermera visat sig vara en falsk rädsla.

Men, ärade talman, finländska social- och hälsovårdsministeriet har för avsikt att ingående utreda relationen mellan skilda invandrings- och med invandring relaterade bestämmelser samt social trygghet, och i detta samband granskas även förutsättningarna för att omfattas av bosättningsbaserad social trygghet inom kort.

E 22/2008: Fråga till Sveriges regering om rimligheten i att ministerrådet avvisar att behandla särskilda områden/sektorer som saknar eget ministerråd

Lars Wegendal (Den socialdemokratiska gruppen, s):
Fru president! Min fråga är till den svenska samarbetsministern. För ett par år sedan förändrade ministerrådet sin politiska organisation. Man gick från 20 ministerråd till elva, tror jag. Detta gjorde man med löftet att inga områden trots detta skulle glömmas bort.

Näringsutskottet kommer här på sessionen att behandla ett ministerrådsförslag om en ny strategi för hållbar utveckling. Här erkänner miljöministrarnas transportsektorns stora betydelse för CO_2-utsläppen och för det samlade miljöarbetet, men man avvisar att behandla detta område med hänvisning till att det inte finns något ministerråd för transportområdet.

Min fråga är med anledning av detta: Är detta en rimlig behandling av denna viktiga sakpolitiska fråga, och är detta ministerrådets fortsatta hållning när det gäller frågor inom områden som saknar ett eget ministerråd?

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson:**
Fru president! Det som frågeställaren tog upp är den förändring av ministerrådens antal som skedde 2005. Vi har beslutat att utvärdera den, och i december ska det komma en rapport om hur det förändrade arbetet blev och vilka effekter det har fått. Då får vi ta ställning till detta.

Det känns viktigt att vi nu gör en genomlysning av detta, inte minst mot bakgrund av samtliga statsministrars viljeyttring och krav på att vi nu ska arbeta utifrån en globalisering och utifrån toppforskning där just miljö, energi och klimat är de allra viktigaste frågorna. Det får naturligtvis genomlysa både ministerrådets arbete och sekretariatets sätt att arbeta.

Sedan tar jag för givet att när det gäller stora och viktiga frågor på olika områden kommer ministrarna att kunna träffas också utanför Nordiska ministerrådets ram.

Lars Wegendal:
Fru president! Jag tackar för svaret. Den principiella frågan är den viktiga i detta sammanhang, det vill säga om man i fortsättningen från ministerrådets sida kommer att hänvisa till att det inte finns ett ministerråd för vissa sakfrågor och att man därför inte vill behandla de ärendena. Eller kommer man att anstränga sig för att föra in alla typer av frågor i något av de existerande ministerråden?

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**:
Fru president! Jag vill inte föregripa den utredning som sker, där man ska genomlysa förändringen av antalet ministerråd och hur sakfrågorna har hanterats. Det är utredarens uppdrag, och det ska redovisas i december.

Jag tycker att det är utomordentligt att vi nu får en uppföljning av den förändring som gjordes när det gäller antalet ministerråd, var frågorna behandlas och hur. Inte minst är detta viktigt mot bakgrund av statsministrarnas starka yttrande av att det är toppforskning, klimat, miljö och energi som gäller. Det är frågor som ska genomlysa alla ministerråd och också sekretariatets sätt att arbeta.

E 23/2008: Spørgsmål til de nordiske regeringer om medvirken til bevarelsen og udviklingen af de små håndværksfag i Norden

Bente Dahl (Midtergruppen, RV):
Tak, fru præsident. Jeg har et spørgsmål til alle ministrene. I Norden har håndværkere af alle fag i århundreder kunnet uddanne sig og leve af deres håndværk. Det er ikke mere tilfældet, den industrielle fremstilling har overtaget det meste og godt for det. Men vi har stadigvæk brug for nogle, der kan udøve håndværkshvervet i samfundet. Norden som helhed kan løfte en naturlig udvikling med uddannelse og erhverv. Det har vi arbejdet med i Kultur- og Uddannelsesudvalget i Nordisk Råd igennem nogle år. Mit spørgsmål er, om samarbejdsministrene vil medvirke positivt i forhold til de anbefalinger, der foreligger i de undersøgelser, der er foretaget, og som er nordisk finansieret, sådan at vi også fremover kan bevare og udvikle de små håndværksfag i Norden.

Samarbejdsminister **Bertel Haarder**:
Problemstillingen er ganske klart, at industrialiseringen har gjort, at visse små håndværk bliver klemt og bliver glemt. Det gør vi i Danmark en del for at modvirke, for vi har fortsat den gammeldags lærlingeuddannelse - vi har mesterlæren, som altså er virksomhedsbaseret i stedet for skolebaseret.

Men også i Danmark er der håndværk, som er i fare, og hvis et nordisk samarbejde kan afhjælpe det problem, så går vi stærkt ind for et nordisk samarbejde.

E 24/2008: Fråga till Norges regering om problemet med att endast folkbokförda personer i Norge har rätt till en personlig läkare

Lyly Rajala (Den konservativa gruppen, saml.):
Arvoisa puheenjohtaja! Ensimmäinen on lähinnä enemmänkin lakoninen kysymys: Pitääkö meidän nostaa kädet pystyyn?

Meillä oli Suomessa toissapäivänä kunnallisvaalit, ja noilla turuilla ja toreilla sai jatkuvasti, etenkin tuolla pohjoissuomalaisena kansanedustajana, vastata kysymyksiin, miksi Ruotsissa työnsä tehneet ja tänne paluumuuttajat edelleen maksavat mm. tuplaveroja ja -sairausvakuutusmaksuja. Joka päivä näitä kysymyksiä tulee eteen. Tästä on esimerkkinä viime kevään Suomen valtuuskunnan kokous, jossa rajaestefoorumin puheenjohtaja Ole Norrback vastasi, kun kysyin, miten on mahdollista, että verotus nousee paluumuuttajilla: "Kuten huomaatte rajaestefoorumi toimii, mutta väärään suuntaan." Minun mielestäni tämä vastaus ei ollut tyydyttävä.

Mutta sitten kysymys Norjan yhteistyöministerille:

(Puheenjohtaja: Huomautan, että lyhyt kysymys. Aikanne on ohi!)

Norjassa on voimassa omalääkärijärjestelmä, jonka mukaan kaikilla Norjassa kirjoilla olevilla on oikeus omalääkäriin. Jos henkilöllä ei ole omalääkäriä, hänen pitää maksaa hoidosta korkeampi omavastuuosuus. Esimerkiksi Pohjois-Norjassa on kuitenkin paljon työntekijöitä, jotka asuvat Suomessa. Norjassa työskentelyn perusteella heillä on oikeus Norjan sairaanhoitopalveluihin, mutta ei omalääkäriin. Tästä seuraa kaksi ongelmaa: Lääkäriaikojen saaminen ilman omalääkäriä on hyvin vaikeaa, koska omalääkärin on priorisoitava omia potilaita ...

(Puheenjohtaja: Olisitteko ystävällinen ja esittäisitte kysymyksen!)

...ja toisekseen koska, vaikka saisikin ajan, joutuu maksamaan korkeamman hinnan kuin Norjassa asuvat.

Mihin toimiin Norjan hallitus aikoo ryhtyä kuvatun ongelman poistamiseksi?

Lyly Rajalas tale i svensk oversættelse:
Ärade ordförande! Först snarare en lakonisk fråga: måste vi sträcka upp händerna?
I Finland hade vi kommunalval i förrgår och överallt fick man kontinuerligt, särskilt som nordfinsk riksdagsledamot, svara på frågor om varför personer som arbetat i Sverige och flyttat tillbaka till Finland fortfarande betalar bland annat dubbelskatt och dubbla socialavgifter. Sådana frågor ställs varje dag. Ett exempel på detta är ett möte med Finlands delegation där ordföranden för gränshinderforumet Ole Norrback svarade på min fråga hur det är möjligt att återflyttare betalar mer skatt: "Som ni märker fungerar gränshindersforumet men riktningen är fel." Jag ansåg detta svar vara otillfredsställande.

Men nu frågan till norska samarbetsministern:

(Ordföranden: Märk, endast en kort fråga. Er tid är slut!)

I Norge tillämpas ett system med personliga läkare enligt vilket alla som folkbokförts i Norge har rätt till en personlig läkare. Har en person däremot inte en personlig läkare måste personen betala en högre avgift för vården. Till exempel i norra Norge finns det dock många anställda som bor i Finland. På basis av arbetet i Norge har de rätt till norska sjukvårdstjänster men inte till en personlig läkare. Detta orsakar två problem: utan en personlig läkare är det mycket svårt att få läkartid eftersom personliga läkare skall prioritera sina egna patienter

(Ordföranden: Kunde ni vänligen ställa frågan?)

... och för det andra fast man fick en tid så måste man betala en högre avgift än personer bosatta i Norge.

Vilka åtgärder ämnar norska regeringen vidta för att undanröja detta problem?

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys:**
Takk for spørsmålet. Jeg er ikke helse- og omsorgsminister så jeg kan ikke fullt ut besvare spørsmålet. Det jeg vet om fastlegesystemet i Norge, er at alle har rett på akutthjelp, altså er du i en akuttsituasjon, skal du ha hjelp, og til samme pris som de norske. Hvordan det er med bestilt fastlegetime vet jeg ikke nok om, så det må jeg eventuelt sjekke ut med helseministeren og sende representanten svar i ettertid. Utover det er det vel å si at det er et spørsmål som vi også kan ta med oss til den norske grensehinderrepresentanten og se om vi kan jobbe videre med det inn i Grensehinderforumet.

E 25/2008: Fråga till Norges regering om planläggning av vägar och järnvägar i gränsområdet mellan Norge och Sverige

Ann-Kristin Johansson (Den socialdemokratiska gruppen, s):
Jag har en fråga till den norska samarbetsministern. Jag deltog förra veckan i ett gränsregionalt samarbete på gränsen mellan Sverige och Norge, närmare bestämt i Värmland. Där pekades det på ett av de allra viktigaste politiska områdena för att få ökad samhällsutveckling och möjligheter för människor och inte minst varor att röra sig fritt mellan länderna, och det är gränsöverskridande kommunikationer och behovet av gemensam planläggning av vägar och järnvägar över gränsen. Det behövs tydliga signaler från den svenska och den norska regeringen att detta behövs.

Min fråga är: Kommer dessa signaler att vara tydliga från den norska regeringen till Statens Vegvesen och de norske statsbaner om behovet av att samordna planerna för att satsningarna möts på gränsen? Jag tänker bland annat på riksväg 2 och 61 på den svenska sidan och järnvägen mellan Oslo och Stockholm.

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys**:
Takk igjen for spørsmålet, som er høyst relevant. Nå skal Regjeringa i gang med en ny norsk transportplan, som gjelder for den neste tiårsperioden. Spørsmålet, slik jeg ser det, er høyst relevant å diskutere i nettopp planlegginga, og det er det vi er i gang med nå. Så jeg tar med meg representantens sterke syn, som jeg fullt ut deler. Det er helt naturlig at både vei og jernbane møtes på grensen. Vi har jo tidligere jobbet med bl.a. tog, og vi bør gjøre mer for det, men også på veisiden er det helt naturlig at vi har et samarbeid og en sammenheng i planarbeidet. Så jeg tar med meg representantens syn.

E 26/2008: Fråga till Norges regering om förtydligande av begrepp i förhållande till den nordiska välfärdsmodellen; skattepolitik och socialförsäkringssystemet

Göte Wahlström (Den socialdemokratiska gruppen, s):
Fru President! Min fråga går också till den norska samarbetsministern. Tydlighet är viktigt i politiken. Nordiska rådets kansli har gett ut ett utkast där man skriver: Den nordiska välfärdsmodellen har varit en succé. Den har skapat trygga och solidariska samhällen. Välfärdsmodellen har varit en väsentlig förklaring till att de nordiska länderna placerat sig i världstoppen då man jämför både internationell konkurrenskraft och bärkraftig utveckling.

Nordiska ministerrådet skriver: En modernisering av skattesystemet och det sociala trygghetssystemet ska göra att man på ett sådant sätt skapar förutsättningar för att arbete lönar sig och främja möjligheten till att kombinera arbete och familjeliv.

I realiteten har det här inneburit att vi har länder i det nordiska samhället som håller på att sänka skatter och förändrar på ett sådant sätt att socialförsäkringssystemet försämras.

Då är min fråga: Vilka slutsatser drar den norska samarbetsministern av denna otydlighet i begreppen, och på vilket sätt tänker hon reagera för att få tillbaka tydligheten i arbetet och för att hanteringen av ord och handling ska bli på ett annorlunda sätt?

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys:**
Nå vil jo jeg si at selv om vi har ulik skattepolitikk i de ulike nordiske landene, er det likevel mange ting ved de nordiske landenes skattepolitikk som også forener oss. I en internasjonal målestokk har vi jo et forholdsvis høyt skattenivå, selv om vi har ulik innretning på det sammenlignet med en del andre land i verden.
I Norge har vi gjort vesentlige skatteendringer også i neste års budsjett. Vi omfordeler, vi skjerper formuesskatten for dem med høy inntekt, og gir ut store lettelser for dem med lav formue. En typisk minstepensjonist med nedbetalt hus vil være blant dem som får skattelettelse av den norske regjeringen for neste år.

Men som jeg sa: Selv om andre nordiske regjeringer velger en annen skattepolitikk, er likevel det overordnede at vi opprettholder en felles finansiering av de viktigste velferdstjenestene, et viktig element i den nordiske velferdsmodellen som vi skal ta vare på. I tillegg har vi det med fagforeningstilknytning og organisering også på arbeidsgiversiden som er et viktig element ved velferdsmodellen. Så vi har flere andre trekk enn bare skattemodell som er en fellesnevner for den nordiske velferdsmodellen.

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**:
Från svensk sida och från den svenska regeringen kan jag också glädjande säga att 180 000 fler personer har kommit i arbete under de senaste två åren med den politik som nu bedrivs. Det ska vi vara väldigt glada för, med tanke på den finanskris som vi befinner oss i, när vi behöver just det som frågeställaren är ute efter, nämligen att ha resurser till en välfärd. Då är det väldigt viktigt att väldigt många människor kommer i arbete.

Jag kan instämma i det som frågeställaren nämnde, det som nu också finns från Nordiska rådet, nämligen att arbete ska löna sig men att vi också måste ha pengar till välfärden. Det går hand i hand.

Göte Wahlström:
Fru President! Debatten med den svenska ministern kan vi naturligtvis ta i det svenska parlamentet. Men jag är som ledamot av Välfärdsutskottet väldig oroad över den förskjutning som sker från de skrivningar som Nordiska rådet har gått ut med och den reala politk som vi kan se exempelvis i sverige i dagsläget.

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**
Jag håller med om att vi kan spara den politiska debatten till den svenska riksdagen. Men eftersom frågeställaren tog upp detta som ett klart politiskt budskap vill jag gärna besvara det också.

Jag kan glädjande nog säga att det i den svenska riksdagen finns en majoritet för en stor del av den skattesänkning som regeringen har föreslagit.

E 27/2008: Fråga till Sveriges regering om radioaktiv nedsmutsning av Östersjön

Raija-Liisa Eklöw (Mittengruppen, Lib.)**:**
Jag vill ställa min fråga till Sveriges samarbetsminister fru Cristina Husmark Pehrsson. Vi är alla väldigt beroende av Östersjöns kondition och det läggs ned ett stort arbete på nedsmutsningen vad beträffar övergödningen. Det som man däremot lägger mindre arbete på är att förhindra den radioaktiva nedsmutsningen som hotar Östersjön. Vi vet redan i dag att Östersjön är bland de mest radioaktiva havsområdena. Alla länder runt Östersjön är lika stora bovar, men jag känner till att Sverige håller på och arbetar på stationer för slutförvar, stationer som är planerade längs kusten. Det finns nya expertrön som säger att dessa slutförvaranläggningar borde förläggas till inlandet.

Hur ställer sig Sveriges regering till att man i miljökonsekvensbedömningar tar dessa nya rön i beaktande och arbetar starkt för att anläggningarna fås till inlandet?

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**:
Fru President! Nu är vi framme vid en av många sådana frågor som kommer upp under frågestunden, nämligen att frågor ställs till oss som samarbetsministrar men vi är inte ansvariga för dem hemma. Därför kan det bli så, vilket tyvärr händer ganska ofta, att vi inte har detaljkunskapen om vissa frågor.

Det här är en fråga som tillhör miljöminister Andreas Carlgren i Sveriges regering, och därför kommer jag att ta med frågan hem till honom. Vi kommer att återkomma till frågeställaren.

E 28/2008: Spørsmål til Norges regjering om oppfølgningen på tiltak for næringsutviklingen i Barentsregionen

Bendiks H. Arnesen (Den sosialdemokratiske gruppen, A):
Jeg har et spørsmål som jeg antar den norske samarbeidsministeren er den rette til å svare på. Nordisk Råd har gjennomført et arbeid med å belyse situasjonen for urfolk i Barentsregionen, og da særlig i Nordvest-Russland. På bakgrunn av dette ble det i 2005 besluttet at Ministerrådet i sitt program skulle inkludere tiltak for næringsutvikling for urfolk i dette området. I samme omgang ble også helsesituasjonen i området satt på dagsordenen.

Mitt spørsmål er: Hvordan går dette arbeidet, og har den nordiske innsatsen bidratt til flere arbeidsplasser og bedre velferd for urfolk i denne delen av Barentsregionen?

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys**:
Takk til representanten Bendiks H. Arnesen for et viktig spørsmål. Det er viktig at også urfolks situasjon blir løftet inn i Nordisk Råds sesjon. Det har vi hatt før, og det er viktig at vi har det også på denne sesjonen. Jeg vil gjerne gi ros til det arbeidet som representanter for Nordisk Råd gjør for urfolk, som sjølsagt gjør at ministrene er nødt til å svare på det. Jeg opplever at det blir gjort mye godt arbeid. Blant annet tar programmet for Nordvest-Russland nettopp utgangspunkt i lokale forhold, får med russiske aktører, frivillige lag og organisasjoner, jobber lokalt med konkrete spørsmål, og ikke minst innenfor helse- og velferdsspørsmål er det sentralt. Det kan være knyttet til alt fra folks ordinære helsesituasjon, men også større spørsmål som hiv/aids-situasjonen.

Jeg kan ikke svare på antall arbeidsplasser, men jeg vet at vi bruker penger på det. Ganske mye penger går til programmet for Nordvest-Russland, men også andre program er inne og understøtter det arbeidet. Jeg vet også at helseministeren har et særlig fokus på disse spørsmål, og jeg antar at han ville kunne ha svart enda mer detaljert på det, men absolutt – det blir jobbet med spørsmålet og i et godt samarbeid med representanter fra Nordisk Råd.

E 29/2008: Spørsmål til Sveriges regering om grensehindringer ved kjøp av reseptpligtig medisin i Sverige

Siv Friðleifsdóttir (Midtengruppen, F):
Jeg har et spørsmål til den svenske samarbeidsministeren, og det går på grensehindringer og adgang til medisin. Vi kan ta det eksempelet at en islending som har resept, kan få kjøpe medisin i norske og danske apoteker, slik jeg har forstått det. Men hvis samme person kommer til et svensk apotek, får vedkommende person ikke kjøpe sin medisin. Medisin er viktig for folk, så jeg vil gjerne spørre den svenske samarbeidsministeren: Er dette riktig? Er det riktig at dette går på personnummer? Og hvis det er slik, skal den svenske regjeringen arbeide aktivt med å avskaffe denne grensehindringen?

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**:
Fru president! Tack för frågan! Vi arbetar aktivt på den frågan genom att vi nu planerar en avreglering av apoteksmonopolet också i Sverige. Det är någonting som har skett bland annat i Norge där vi ser att det finns många fler apotek. Vi ser också hur prisbilden har gynnat kunden.

Det är socialminister Göran Hägglund som ansvarar för denna fråga. Jag vet att man arbetar på detta. Främsta orsaken är naturligtvis att tillgängligheten ska öka och att priset ska kunna påverkas nedåt. Med ökad service utgår jag från att också den här frågan kommer att lösas.

E 30/2008: Spørgsmål til Sverige regering om social dumping

Line Barfod (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, EL):
Tak. Jeg har et spørgsmål til den svenske minister om social dumping. Vi har i det seneste år set en række domme fra EF-Domstolen, der undergraver fagbevægelsens kamp for at sikre lige løn- og arbejdsvilkår for de arbejdere, der kommer til vore lande fra især Østeuropa. Hvad har man gjort fra Nordisk Ministerråds side, og hvad planlægger man at gøre, for at sikre, at vi i Norden kan opretholde gode løn- og arbejdsvilkår, og at vi også, når det offentlige sender arbejder i udbud, kan holde fast i krav om, at det skal være på lige løn- og arbejdsvilkår med vores egne arbejdere, så vi ikke oplever social dumping, ikke oplever, at de arbejdere, der kommer fra andre lande, bliver groft udnyttet i vores lande?

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**:
Jag vet att arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin är engagerad i denna fråga, och Sveriges regering står bakom de arbetsrättsliga regler som har gällt och kommer att gälla.

Line Barfod:
Jo, men det jeg spurgte om var, om man i det nordiske samarbejdet har diskuteret det, og man fra nordisk ministerrådsside vil tage initiativer for at få drøftet og forsikret, at vi ikke oplever social dumping i vores lande og at vi heller ikke af EF-domstolen, bliver tvunget til at der er social dumping i vores lande.

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**:
Jag kan inte svara på om arbetsmarknadsministrarna i ministerrådet har haft den frågan uppe. Jag ska föra den vidare till arbetsmarknadsministern.

E 31/2008: Spørgsmål til Islands regering om nedlæggelsen af Forbrugerministerrådet i 2005 og oprettelse af et embedsmandsudvalg

Henrik Dam Kristensen (Den Socialdemokratiske Gruppe, S):
Tak for det. Jeg vil først og fremmest adressere mit spørgsmål til den islandske minister, og jeg vil gerne tale om forbrugerområdet.

I 2005 blev Forbrugerministerrådet nedlagt. Samtidig blev det besluttet at gennemføre et samarbejdsprogram for forbrugerområdet, som skulle løbe fra 2005 til 2010, og der blev etableret en embedsmandsgruppe. Det nuværende svenske formandskab har meddelt, at embedsmandsgruppen ikke kan varetage opgaven, så nu står vi altså med et nordisk samarbejde, hvor der ikke er nogen samarbejdsmulighed, når det gælder hele forbrugerområdet, og jeg tror faktisk, at der er mange nordiske borgere, som føler, at hele forbrugerspørgsmålet er meget nærværende og har betydning for dem.

Jeg vil gerne spørge det kommende formandskab, altså den islandske minister, om man, indtil vi får den forkerte beslutning fra 2005 rettet op, som et minimum vil sikre, at vi i fremtiden har et embedsmandsudvalg, så vi kan få forbrugerspørgsmålene på dagsordenen også i Nordisk Råd.

Samarbetsminister **Þórunn Sveinbjarnardóttir:**
Fundarstjóri. Mér er kunnugt um það, að það hefur verið lögð niður sú nefnd eða þetta neytendasamstarf ár 2005. Mér er einnig kunnugt um það að það er verið ad meta árangurinn af því að leggja þetta niður með þessum hætti. Rádherranefndin ber hvorki ábyrgð á né hefur möguleiki á ad fylgja eftir samstarfsáætlun á sviði neytendamála þó að neytendamálaráðherrarnir hafa ákveðið að halda samstarfi sinu áfram. Mér er ekki kunnugt nákvæmlega um framhald þessara mála, en þetta hlýtur að vera eitt af því sem að Ráðherranefndin á íslensku formennsku sinni tekur til athugunar. Þakk fyrir.

Samarbetsminister ***Þórunn Sveinbjarnardóttirs tale i dansk oversættelse:***
Hr. præsident. Jeg vil tale islandsk. Mødeleder. Ja, jeg er bekendt med, at det pågældende udvalg eller forbrugersamarbejde blev nedlagt i 2005. Jeg er også bekendt med, at man er i færd med at evaluere resultatet af, at det blev nedlagt på denne måde. Ministerrådet har hverken ansvar for eller har mulighed for at følge op på en handlingsplan for samarbejde på konsumentområdet, selv om forbrugerministrene ville have besluttet at videreføre deres samarbejde. Jeg kender ikke sagens videre forløb i detaljer, men det må være noget af det, som ministerrådet og Island under formandskabet næste år tager op til overvejelse.

Henrik Dam Kristensen:
Jeg spurgte ganske konkret, og der er måske andre ministre, måske den svenske minister, som så kan svare: Det embedsmandsudvalg som man lovede skulle fortsætte da man nedlagde Ministerrådet er nu uden diskussion blevet nedlagt. Vil man fastholde dette embedsmandsudvalg, eller vil man ikke fastholde dette embedsmandsudvalg? Det må der kunne svares på.

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson:**
Fru president! Eftersom frågan konkret ställdes också till mig kan jag svara precis som jag gjorde till en tidigare frågeställare att nu utvärderas 2005 års reform. Vi ska titta närmare på om det är ett bra antal ministerråd, om det är för många, om det är för få, om vi ska ta tillbaka några och hur de ska arbeta. Det är ett intensivt arbete som pågår. Vi kan inte svara på frågeställarens fråga därför att den utreds just nu.

E 32/2008: Spørgsmål til Sveriges regering om FRA-loven i forhold til Europakonvensjonen

Rolf Reikvam (Den venstresosialistiske grønne gruppen, SV):
Jeg skal prøve å være kort. Mitt spørsmål er til Cristina Husmark Pehrsson. Vi skal tilbake til FRA-loven, som var det første spørsmålet i dag. Det er vel en lov som har skapt utrygghet, og rundt om i Norden, og i andre land, har folk følt at denne loven truet rettssikkerheten. Også folkerettseksperter har sagt at den kan være i strid med Europakonvensjonen.

Mitt spørsmål er: Er Cristina Husmark Pehrsson enig i at det kan være konflikter med Europakonvensjonen med den loven som er vedtatt? Når vil det komme endringsforslag? Vi vet at det ligger vel 15-16 endringsforslag på 15-16 punkter. Når vil det komme, og hvilken framdrift ser hun for seg på dette lovutkastet?

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson:**
Svaret blir likalydande med det som jag gav i mitt första svar, nämligen att nu förbereds de ytterligare tilläggen till och förtydligandet av lagstiftningen som det också har beslutats om. Det handlar om en viktig signalspaning. Det handlar om integritet. Självklart är ambitionen att det inte ska stå i strid med någon lagstiftning.

E 33/2008: Fråga till Grönlands landsstyre om ett skyddsfördrag för Antarktis liknande det för Arktis

Anita Brodén (Mittengruppen, fp):
Fru president! Jag ställer frågan till Grönlands samarbetsminister. I går redogjordes för ministerrådets arktiska program. Jag tycker att det är mycket bra, men det ställdes en fråga under gårdagen som inte blev besvarad. Jag är väl medveten om att det finns likheter såväl som olikheter mellan Arktis och Antarktis. Jag vill ändå ställa frågan om det, när arbete nu pågår med Arktis och ni har diskuterat den här frågan, har förts något samtal om att söka ett liknande skyddsfördrag som nu finns för Antarktis.

Samarbejdsminister **Per Berthelsen**:
Ja, der er stort fokus på det arktiske område, men den forskel, der er mellem Arktis og Antarktis, er jo, at der bor folk i det arktiske område. Og det arktiske område er utrolig sart, fordi det kolde klima gør, at nedbrydningen af forurening og sådan noget går meget langsomt. Derfor er det ikke mærkeligt, at der er så meget fokus på det.

Men jeg synes, det er vigtigt at pointere, at det folk, der bor i Arktis, har utrolig svære levevilkår. Havets ressourcer er meget, meget ustabile, og de bliver endnu mere ustabile på grund af den klimaændring, der foregår. Så man må forstå, at de arktiske folk med de potentialer, der er for rigdomme, især vedrørende olie, er spændte på, om der kan blive fundet olie, for det er deres eneste vej frem til at få skabt en selvbærende økonomi, der vil gøre, at de gør sig uafhængige af verden udenfor.

E 34/2008: Fråga till Norges och Sveriges regeringar om samarbetet om tågtrafik och infrastruktur

Jan Lindholm (Mittengruppen, mp):
Fru president! Min fråga går i första hand till Norges och Sveriges ministrar. Klimatutmaningen är som jag ser det en av de riktigt stora frågorna som vi måste hantera. Där är transportsektorn det svåra området, där vi inte har bra lösningar för att minska utsläppen och påverkan på klimatet. Jag har vid sessionen i Köpenhamn och den i Oslo, alltså de två senaste åren, frågat om spårbunden trafik eftersom jag tror att det är en av de viktiga komponenter vi kan satsa på. Specifikt gäller det möjligheten till snabbtågsförbindelse mellan Stockholm och Oslo som jag ser som en av de centrala delarna i ett förbättrat infrastrukturnät i Norden.

Vi hade i våras ett seminarium i Stavanger om tågtrafik och infrastruktur. Där var det en forskare från KTH som hade ett färdigt koncept för de delsträckor där det behövs åtgärder. Jag tror att vi är ganska överens om att det är bråttom.

Min fråga är helt enkelt, eftersom jag inte ser några spår i den svenska infrastrukturpropositionen: Hur går samarbetet? Norge har ju varit väldigt positivt till det här när jag har ställt frågan förut. Hur går det?

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys**:
I motsetning til under sesjonen i København, der jeg var litt dårlig opplyst om hvordan det gikk med tog til Stockholm, kan jeg i alle fall svare at vi har fått tog både til Stockholm og Gøteborg – ikke bare har vi fått tog, men vi har doblet antall reisende. Vi var oppe i 0,5 million passasjerer i 2007. Det sier litt om – som også spørreren er opptatt av – det potensialet som ligger i å få folk fra bil og mer forurensende kjøretøy over på tog, som er miljøvennlig. Det bør vi gjøre mer av.

I Norge har vi nå satt i gang planlegging av dobbeltspor Oslo–Ski, som er en forutsetning for også å få til hurtigtog i framtiden. Det vil være en kostnad på 11 milliarder norske kroner. Det sier seg selv at det vil ta flere budsjettår å få dette på plass, men vi legger nå føringene. Vi har økt bevilgningene på jernbanesiden, slik at vi forhåpentligvis også i framtiden – ikke altfor langt fram i tid – kan ha på plass hurtiggående tog, for det er jo det som kan utkonkurrere fly. I dag går togene dessverre for seint i forhold til det tidsperspektivet som altfor mange passasjerer har.

Så i alle fall fra norsk side gjør vi det vi kan for også å få til hurtiggående tog mellom Norge og Sverige. Vi har også utredningen og utbedringen av Kongsvingerbanen, slik at vi får flere korridorer for å frakte folk til Sverige.

E 35/2008: Fråga till Sveriges och Finlands regeringar om upprättelse av ett gemensamt program för att åtgärda fukt och mögel i skolorna

Tuula Peltonen (Den socialdemokratiska gruppen, sd):
Arvoisa puheenjohtaja! Esitän kysymyksen Ruotsin ja Suomen yhteistyöministereille ja mahdollisen lisäkysymyksen Norjan yhteistyöministerille.

Tutkimusten mukaan Pohjoismaissa on edelleen hälyttävän paljon kosteus- ja homevaurioista kärsiviä koulurakennuksia. Pelkästään Suomessa noin 6 000 koulurakennuksesta 80 prosenttia on sisäilmaltaan jollain tavoin viallisia. Meillä puolessa kouluista on kosteusvaurioita ja oppilaat ja opettajat altistuvat terveysvaaroille kosteusvaurioiden vuoksi. Äskettäin tarkastetun väitöskirjan mukaan 25 prosenttia homekoulun oppilaista allergisoituivat kouluissa esiintyville homeille Suomessa.

Kysymykseni siis onkin: Aikovatko yhteistyöministerit yhteistyössä perustaa homekoulujen korjaamiseksi yhteisen ohjelman?

Tuula Peltonens tale i svensk oversættelse:
Ärade ordförande! Jag ställer en fråga till svenska och finländska samarbetsministrarna samt en eventuell följdfråga till norska samarbetsministern.

Enligt undersökningar finns det fortfarande alarmerande många skolbyggnader med fukt- och mögelskador i Norden. Enbart i Finland är inneluften i 80 procent av de cirka 6 000 skolbyggnaderna på något sätt undermålig. Hos oss har hälften av skolorna fuktskador och elever och lärare utsätts för hälsorisker på grund av fuktskador. Enligt en nyss granskad doktorsavhandling blir 25 procent av eleverna i en mögelskola allergiska mot mögel som förekommer i skolor i Finland.

Min fråga är därmed: Ämnar samarbetsministrarna i samarbete upprätta ett gemensamt program för sanering av mögelskolor?

Samarbetsminister **Jan Vapaavuori**:
Arvoisa puheenjohtaja! On totta, että varsinkin Suomessa on paljon rakennuksia – kouluja, päiväkoteja, julkisia tiloja – jotka kärsivät kosteus- ja homeongelmista. Varsinkin Suomessa kysymys on niistä virheistä, jotka tehtiin 60- ja 70-luvuilla laajan kaupungistumisen aikana, jolloin rakennettiin hyvin paljon, ja öljykriisin aikana, jolloin haluttiin rakentaa tiiviimmin mutta ei oikein vielä tunnettu, miten esimerkiksi kosteus erilaisissa rakenteissa kehittyy. Tämän jälkeen rakentamismääräykset ovat olennaisesti kehittyneet. Meillä samantyyppisiä ongelmia ei enää ole uusissa taloissa.

En tiedä, mikä tilanne on Ruotsissa. En tiedä, mikä tilanne on Norjassa tai Tanskassa. Mutta uskoisin, että kysymys on ennen kaikkea pitkälti kansallisesta päätöksenteosta ja siitä, että kun näitä kosteusvaurioisia rakennuksia, päiväkoteja ja kouluja, pitää korjata, niin vastuu on paikallisilla viranomaisilla ja kunnilla.

Varmasti tälläkin sektorilla ainakin tutkimuksellinen yhteistyö Pohjoismaissa on varmasti paikallaan.

Samarbetsminister Jan Vapaavuoris tale i svensk oversættelse:
Ärade ordförande! Det är sant att särskilt i Finland finns det många byggnader – skolor, daghem, offentliga utrymmen – som har fukt- och mögelproblem. I Finland handlar det särskilt om misstag som gjordes i samband med den omfattande urbaniseringen på 60- och 70-talen då det byggdes mycket, samt under oljekrisen då man ville bygga tätare men inte riktigt ännu kände till hur till exempel fukt uppkommer i skilda konstruktioner. Därefter har byggnadsbestämmelserna utvecklats avsevärt. Likadana problem har vi inte längre med nya hus.

Jag känner inte till situationen i Sverige. Jag känner inte heller till situationen i Norge eller Danmark. Jag tror dock att det främst handlar om nationellt beslutsfattande och att när dessa

fuktskadade byggnader, daghem och skolor, skall saneras bärs ansvaret av lokala myndigheter och kommunerna.

Säkert torde det vara på plats med åtminstone nordiskt forskningssamarbete även inom denna sektor.

E 36/2008: Spørgsmål til Danmarks og Sveriges regeringer om situationen for Norden i Fokus

Ole Vagn Christensen (Den Socialdemokratiske Gruppe, S):
Tak fru præsident. Mit spørgsmål er til den danske og til den svenske samarbejdsminister, og det er vedrørende situationen for Norden i Fokus i Danmark. Problemet er, at den administrative beslutning i Nordisk Ministerråd har medført, at Norden i Fokus i Danmark ikke længere, som i de øvrige nordiske lande, varetages af Foreningen Norden. Foreningen Norden har ellers lavet et stort og vigtigt oplysningsarbejde om Norden i Danmark, hvilket også afspejles i den danske befolkning, idet kendskabet til det nordiske samarbejde er næsthøjest i Norden med 89 pct. Det er det samarbejde, man nu uden varsel eller forudgående kritik lægger over til en ansat i Nordisk Ministerråd, der samtidig skal varetage øvrige kommunikationsopgaver for ministerrådet. Det er en løsning, der har den konsekvens, at det meget brugte nordiske hus i København, Frederiks Bastion, en projektstilling og ikke mindst muligheden for folkeligt forankrede informationsprojekter ikke længere eksisterer fra 2009. Jeg vil derfor gerne spørge den svenske formand for Nordisk Ministerråd og den danske samarbejdsminister, om man har fundet eller i nærmeste fremtid finder en løsning, der lever op til det løfte at sikre, at Norden i Fokus bliver i Foreningen Norden, så dette vigtige arbejde også i Danmark er folkeligt forankret og hænger sammen med det nordiske engagement.

Samarbejdsminister **Bertel Haarder**:
Tak, fru formand. Jeg har fået en henvendelse fra den danske Foreningen Norden om det spørgsmål, og jeg har også skrevet til Nordisk Ministerråds Sekretariat og bedt om, at man overvejer sagen igen, og så sent som i går havde jeg en kort samtale med generalsekretæren for Nordisk Ministerråd. Jeg kan ikke sige, hvad løsningen bliver, og jeg kan ikke love noget, for det er jo i sidste ende Ministerrådets beslutning. Men jeg kan love, at vi vil holde stærkt øje med sagen, og at vi ønsker, at den danske Foreningen Norden skal føle sig godt behandlet. På den anden side skal vi jo finde den mest hensigtsmæssige administrative struktur, og det er det, jeg har en dialog med Halldór Ásgrímsson om.

E 37/2008: Fråga till Finlands regering om grunderna för att beviljas invalidpension i de nordiska länderna

Bjarne Kallis (Mittengruppen, kd):
Jag ställer frågan till den finska samarbetsministern. Det är en fråga som inkommit till Hallå Norden och på finska lyder: Kysymykseni koskee työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisperusteita eri Pohjoismaissa. Koomista on, että sama henkilö voidaan luokitella Ruotsissa työkyvyttömäksi mutta Suomessa työkykyiseksi. Onko tässä mitään järkeä? Henkilö voi saada myönteisen eläkepäätöksen yhdestä maasta mutta kieltävän toisesta. Tällainen menettely voi johtaa suuriin taloudellisiin ongelmiin. Erityisen vaikeaksi tilanne muodostuu, jos eläke myönnetään maasta, jossa henkilö on työskennellyt vain muutaman vuoden, muttei siitä maasta, jossa hän on työskennellyt esimerkiksi 20 vuotta. Nykyiset työkyvyttömyyseläkkeen myöntämiseen liittyvät säännöt ja käytännöt eivät tue kansainvälistä ja pohjoismaista liikkuvuutta, vaikka samaan aikaan juhlapuheissa ylistetään Pohjolan avoimia rajoja.

Aikooko ministerineuvosto tehdä jotain tämän kaltaisen epäoikeudenmukaisen lainsäädännön muuttamiseksi ja missä aikataulussa?

Bjarne Kallis tale i svensk oversættelse:
Jag ställer frågan till den finska samarbetsministern. Det är en fråga som inkommit till Hallå Norden och på finska lyder: Min fråga gäller grunderna för att bevilja invalidpension i de nordiska länderna. Det är komiskt att samma person kan anses vara arbetsoförmögen i

Sverige men arbetsför i Finland. Finns det något förnuft i det? En person kan få ett positivt pensionsbeslut i ett land men ett negativt i ett annat. Ett dylikt förfarande kan orsaka stora ekonomiska problem. Situationen blir särskilt svår ifall pension beviljas av ett land där personen arbetat endast i ett par år men inte av det land där personen arbetat i till exempel 20 år. Nuvarande regler och praxis kring beviljande av invalidpension stöder varken internationell eller nordisk rörlighet fastän man samtidigt prisar de öppna nordiska gränserna i festtal.

Ämnar ministerrådet göra något för att ändra sådan här orättvis lagstiftning och när ämnar de vidta åtgärder?

Samarbetsminister **Jan Vapaavuori**:
Arvoisa puheenjohtaja! Tämä ei kuulu suoraan vastuualueeseeni enkä tunne yksityiskohtia, mutta tämä on hyvä esimerkki siitä, että meillä Pohjolassa on edelleen itsenäisiä valtioita, jotka tekevät itsenäisiä päätöksiä omissa parlamenteissaan. Varsinkin vero- ja sosiaalipolitiikan keskeiset kysymykset ovat sen tyyppisiä asioita, jotka koetaan keskeisesti kuuluviksi kansalliseen suvereniteettiin.

Kaikkein vaikeimmat rajaesteet liittyvät nimenomaan sen tyyppisiin kysymyksiin, jotka koskevat sosiaali- ja veropolitiikkaa. Tämä on erinomaisen hyvä esimerkki siitä ja myös siitä, että kansallisesti on omaksuttu erilaisia käytäntöjä mm. siitä, miten työkyvyttömyys määritellään.

Kysyjä kysyi, onko tässä mitään järkeä. Voisi sanoa, että rajattoman Pohjolan näkökulmasta tässä ei ole mitään järkeä. Toisaalta kun itsekussakin kansallisvaltiossa on haluttu omalla tavalla näitä asioita määritellä ja päättää omissa parlamenteissa pitkien keskustelujen jälkeen, järjestelmät vain ovat ajautuneet hieman erityyppisiksi.

Tämä on nimenomaan tyyppiesimerkki niistä asioista, joita perustetun rajaestefoorumin agendalla on koko ajan ja joihin haetaan koko ajan ratkaisuja. Helppoja ratkaisuja ei ole olemassa, mutta tahtotila niiden löytämiseen on suuri.

Samarbetsminister ***Jan Vapaavuoris tale i svensk oversættelse:***
Ärade ordförande! Detta tillhör egentligen inte mitt ansvarsområde och jag känner inte till detaljer, men detta är ett gott exempel på att vi i Norden fortfarande har självständiga stater som fattar oberoende beslut i sina egna parlament. Centrala skatte- och socialpolitiska frågor är särskilt sådana ting som upplevs vara viktiga beståndsdelar av nationell suveränitet.

De allra svåraste gränshindren handlar uttryckligen om sådana frågor som gäller social- och skattepolitik. Detta är ett ypperligt exempel på det och även på att man nationellt börjat tillämpa skild praxis bland annat kring definitionen av arbetsoförmåga.

Frågeställaren frågade om det finns något förnuft i det. Man kunde säga att ur perspektivet av ett gränslöst Norden finns det inget förnuft i det. Å andra sidan då varje nationalstat velat definiera dessa frågor på eget sätt och besluta om dem efter långa debatter i sina egna parlament, har systemen helt enkelt blivit något annorlunda.

Detta är uttryckligen ett typexempel på de frågor som hela tiden finns på dagordningen för det etablerade gränshindersforumet och till vilka det hela tiden söks lösningar. Det finns inga enkla lösningar men viljan att finna dem är stark.

E 38/2008: Spørgsmål til Finlands regering om sikkerhedsproblemer og forsinkelser ved bygningen af a-kraft-værket Olkiluoto III

Sidsel Homann (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, SF):
Tak præsident. Jeg har et spørgsmål til den finske samarbejdsminister om atomkraft. Finlands regering har i april over for Nordisk Råd bekræftet en række sikkerhedsproblemer og års forsinkelse af bygningen af det nye a-kraft-værk Olkiluoto III. Kan ministeren bekræfte, at det i august i år blev dokumenteret, at svejsearbejdet ved bygningen af atomreaktoren skete

uden kvalificerede retningslinjer i mere end et år, at nødvendige test af svejsearbejdet ikke blev udført, at entreprenøren i over et år ikke har haft en kvalificeret person til at overvåge svejsearbejdet, og at disse fejl først blev dokumenteret af Greenpeace og en tv-station, og at statens inspektion derefter måtte bekræfte fejlen ved svejsearbejdet?

Samarbetsminister **Jan Vapaavuori**:
Arvoisa puheenjohtaja! En Suomen hallituksessa vastaa sen paremmin ydinvoimaloiden rakentamisesta kuin ydinturvallisuudestakaan enkä sen takia voi sen paremmin kiistää kuin vahvistaa mitään, mitä puhuja sanoi.

Voin sen kuitenkin vakuuttaa, että Suomessa ydinturvallisuus on aivan ehdotonta maailman huippua. Jos rakentamisvaiheessa, niin kuin isojen laitosten rakentamisessa joskus on joitakin ongelmia, ne hoidetaan pois päiväjärjestyksestä ja tästäkin laitoksesta tulee yksi maailman turvallisimmista ydinvoimaloista.

*Samarbetsminister **Jan Vapaavuoris tale i svensk oversættelse**:*
Ärade ordförande! I Finlands regering ansvarar jag inte för byggandet av kärnkraftverk och inte heller för kärnsäkerheten, och därför kan jag varken bestrida eller befästa något av det som talaren framförde.

Men jag kan dock garantera att kärnsäkerheten i Finland hör till den absolut bästa i världen. Om det i byggnadsskedet uppstår problem, vilket ibland sker när stora anläggningar byggs, avhjälps de omedelbart och även denna anläggning kommer att bli ett av världens säkraste kärnkraftverk.

E 39/2008: Fråga till Norges regering om upphovsrätt och illegal fildelning på nätet

Mats Johansson (Den konservativa gruppen, m):
Fru president! Min fråga går till den norska ministern och gäller upphovsrätt, närmare bestämt vårt gemensamma arbete i Norden för att bekämpa illegal fildelning på nätet.

Piraternas verksamhet är ju gränslös, dessvärre. Nu får vi i Sverige rapporter om att våra pirater har börjat flytta sin verksamhet till Norge. Det kan bero på att vi nu i Sverige håller på att implementera EU:s sanktionsdirektiv för att göra det svårare för dessa människor att bedriva sin kriminalitet.

Jag undrar förstås vad som sker i Norge och vilka initiativ som den norska regeringen tar på det här området för att bekämpa piraterna.

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys**:
Takk for spørsmålet fra representanten. Dette er faktisk et område der vi har et meget godt felles nordisk lovsamarbeid. Vi har embetsmanngruppe som møtes flere ganger i året. Meg bekjent møtes de faktisk denne uken. Og det sier litt om bestrebelsen på å få så samsvarende lover som overhodet mulig. Grensehinderarbeidet er for eksempel et godt eksempel på at man jobber i lag for å harmonisere lovene.

Vår lov i Norge er teknologinøytral som de andre nordiske landenes lov er. Men, som spørreren sier, er det selvfølgelig det som skjer på nettet som det er vanskeligst å kontrollere.

Vi kommer til å ha dette med oss i revideringen av den åndsverksloven som vi vedtok i Stortinget i 2004 eller 2005. Den er ganske ny, men det skal skje en revurdering, og da tar vi spørsmålet med.

For min del er spørsmålet oppe i en personvernkommisjon som jeg satte ned i fjor, som skal levere sin rapport til meg før jul i år. De kommer til å ha sett på disse spørsmålene. Så det betyr at Regjeringen skal behandle dette spørsmålet i løpet av neste år, men da først og fremst i lys av personvernspørsmålet. Men også, som jeg sa, i lys av revidering av åndsverksloven kommer vi selvfølgelig til å følge med i hva som skjer i EU, og ikke minst i våre naboland.

E 40/2008: Spørgsmål till Sveriges regering om deltagelse fra Åland, Grønland og Færøerne i det nordiske sprognævn

Høgni Hoydal (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, Tj.):
Mit spørgsmål er til den svenske samarbejdsminister, og det gælder ganske enkelt det nordiske sprognævn. Det har været nævnt, at også de tre lande Åland, Grønland og Færøerne har haft selvstændig repræsentation. Efter vores kamp for at få selvstændigt medlemskab, fik vi justeret Ålandsdokumentet, så det sagde, at Grønland, Åland og Færøerne skulle kunne deltage aktivt i alle nævn og institutioner under det nordiske samarbejde.

Derfor er mit spørgsmål, om samarbejdsministrene vil tage skridt til at sikre, at Grønland, Færøerne og Åland har pladser i de udvalg, som de ønsker at få plads i.

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**:
Fru president! Høgni Hoydal har varit med i den diskussion som föregick i Ålandsdokumentet. Det var ett arbete som engagerade också statsministrarna. Vi har diskuterat de självstyrande områdenas delaktighet och möjlighet att kunna påverka i Nordiska ministerrådet. Vi kom på mötet på Åland fram till ett Ålandsdokument, och vi har antagit det i Nordiska ministerrådet, och vi tycker att vi har kommit en bra bit på väg.

När det gäller representationen för de självstyrande områdena och vad de kan vara delaktiga i är det upp till respektive land att göra en sådan bedömning.

E 41/2008: Spørgsmål till Sveriges regering om sprogforståelse og nabolands-tv

Mogens Jensen (Den Socialdemokratiske Gruppe, S):
Tak, fru præsident. Mit spørgsmål er også til den svenske samarbejdsminister. Jeg tror, at vi alle er enige om, at den fællesnordiske sprogforståelse er et fundament for det udbytterige samarbejde, som vi har mellem de nordiske lande, og at en af kilderne til sprogforståelsen er nabolands-tv og muligheden for at se hinandens tv-kanaler de nordiske lande imellem. Det står det ikke godt til med, hvis vi ser rundt på de nordiske lande. Faktisk er Danmark det eneste sted, hvor der en politisk reguleret pligt til at sende nabolands-tv. Sammenligner man de nordiske lande, fremgår det, at Sverige er det land, hvor der er de dårligste muligheder for at opleve nabolands-tv. Så jeg vil spørge den svenske samarbejdsminister, hvad den svenske regering vil gøre for at sikre og styrke udbuddet af nabolands-tv i Sverige?

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**:
Fru president! När vi nu återigen tar upp språkfrågan, som tycks bli allt viktigare, vill jag också lyfta fram möjligheterna att på Internet följa respektive lands program och nyhetssändningar på ett bra sätt. Jag tror att vi kanske ännu inte har börjat använda den tekniken fullt ut. Via Internet har vi stor möjlighet att följa ett lands nyhetssändningar och program på ett väldigt bra sätt.

Vi tror ibland att det inte finns någon överspillningseffekt med digital sändning, men det gör det fortfarande i gränsregionerna. Men de går kanske inte alltid till samma hushåll som de analoga överspillningseffekterna gjorde.

Jag kan bara instämma i att det är väldigt viktigt med språkförståelsen. Vi kan via Internet på ett bra sätt följa sändningar, och om det blir stor efterfrågan kommer också producenterna att ta in de kanalerna i sitt utbud.

E 42/2008: Spørgsmål til Danmark, Finland og Sveriges regeringer om støtte fra de nordiske EU-lande til fangst og udnyttelse af sæler

Josef Motzfeldt (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, IA):
Tak. Jeg har et spørgsmål til den finske, den svenske og den danske samarbejdsminister. De nye hindringer i den frie handel med sælskind, som EU-Kommissionen har foreslået i juli i år, har vakt stor utilfredshed hjemme i Grønland. I den situation er det derfor glædeligt, at vi også har fået nordisk opbakning til fangst og udnyttelse af sæler, som er i vore farvande. De nordiske fødevareministre har nemlig på deres møde i Växjö i juni måned vedtaget en fælles erklæring om forvaltning af sæler i Norden.

Betyder dette nu, at vi i sælspørgsmålet kan være sikre på helhjertet nordisk støtte fra de nordiske EU-lande i Bruxelles?

Samarbejdsminister **Bertel Haarder**:
Der er en såkaldt inuitundtagelse, som Danmark vil arbejde for at vi bevarer. Vi mener, at Det Europæiske Fællesskab bør optræde socialt forsvarligt, have respekt for dyrevelfærd, biodiversitet og bæredygtig udnyttelse af naturens ressourcer. Hertil hører hensyntagen til den befolkning, som altid har levet af naturen, og som også skal have mulighed for at gøre det i fremtiden. Så Grønland kan være sikker på, at de grønlandske interesser vil blive varetaget.

E 43/2008: Spørgsmål til Islands regering om islændinge ikke fortsat skal investere i naturlige energiresurser (vandkraft, geometrisk energi)

Kjartan Ólafsson (Den Konservative Gruppe, Sj.):
Fru præsident. Jeg har et spørgsmål til den islandske samarbejdsminister, og jeg vil spørge på islandsk. Í gær hélt Line Barfod frá Danmörku, sem kemur frá Vinstrisósalistunum, grænu gruppunni, ræðu, og hún talaði mikið um það að nú þyrftum við á Norðurlöndunum að fjárfesta í loftlagsmál. Við höfum mikið á vettvangi Norðurlandaráðs rætt einmitt um umhverfismál og hvernig við megum bæta okkar umhverfi sem best, og við erum að undirbúa okkur jafnframt undir þennan stóra fund sem verður í Kaupmannahöfn í 2009. Mín spurning til ráðherrans er: Er ekki sjálfgefið og einboðið að við íslendingar höldum áfram að fjárfesta í okkar orkuauðlindum, bæði vassafli og gufuafli, þannig að við getum lagt okkar að mörkum varðandi loftlagsmálum með því að virkja hreina orku?

Kjartan Ólafssons tale i dansk oversættelse:
Fru præsident. Jeg har et spørgsmål til den islandske samarbejdsminister, og jeg vil spørge på islandsk. I går holdt Line Barfoed fra Danmark, som kommer fra Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe og hun talte meget om, at vi i Norden nu er nødt til at investere i klimaspørgsmål. Vi har i Nordisk Råds sammenhæng diskuteret meget netop miljøspørgsmål og hvordan vi bedst kan forbedre vores miljø, og vi er samtidigt i færd med at forberede os for det store møde, der holdes i København i 2009. Mit spørgsmål til ministeren er: Giver det ikke sig selv, og er det ikke uundgåeligt at vi i Island fortsætter med at investere i vores energiressourcer, både vandkraft og geotermisk energi, således at vi kan bidrage til klimaspørgsmålet ved at udnytte ren energi?

Samarbejdsminister **Þórunn Sveinbjarnardóttir**:
Fru præsident. Frú forseti. Að sjálfsögðu munu íslendingar halda áfram ad nýta þá orku sem að hægt er ad nýta á Íslandi, en eins og þingmaðurinn veit vel og við getum kannski rætt betur á Alþingi þá erum við ad undirbúa rammaáætlun um nýtingu og verndun landssvæða og þar með með afgreiðslu rammaáætlunarinnar sem að verður lögð fyrir þingið 2009 til 10. Þá höfum við áætlun til langs tíma um nýtingu orkukosta á Íslandi en að sjálfsögðu er það eins og þingmaðurinn veit vel stefna ríkisstjórnarinnar og væntanlega flestra stjórnmálaflokka á Íslandi ad stuðla að sjálfbærri nýtingu orkakosta.

Samarbejdsminister ***Þórunn Sveinbjarnardóttirs tale i dansk oversættelse:***
Fru præsident. Selvfølgelig vil Island fortsat udnytte den energi, der kan udvindes i Island, og som ærede parlamentsmedlem er velorienteret om – hvilket vi måske kan drøfte nærmere i Altinget – så er vi i færd med at udarbejde en rammeplan om udnyttelse og bevaring af landområder og dermed en behandling af rammeplanen, der vil blive fremlagt i Altinget i 2009-2010. Dermed får vi en langsigtet plan for udnyttelse af energiressourcerne i Island, men naturligvis er det, hvilket ærede parlamentsmedlem er velvidende om, regeringens såvel som de fleste politiske partiers politik i Island, at man bør arbejde for en bæredygtig udnyttelse af energiressourcerne.

E 44/2008: **Fråga till Norges regering om föräldrarpenning och -ledighet till fädrar**

Paula Sihto (Mittentruppen, cent.):
Arvoisa rouva puheenjohtaja! Esitän kysymykseni Norjan yhteistyöministerille. Kysymykseni koskee Norjan isyysrahaa, joka on osoittautunut olevan varsin epätasa-arvoinen etuus. Norjassa isillä ei ole oikeutta isyyslomaan, koska Norjan lainsäädännön mukaan isyysraha on sidottu vain äitiin. Jos lapsen äiti asuu ja työskentelee toisessa Pohjoismaassa, jää isä täysin ilman isyyslomaa. Vanhempainrahaa isät voivat saada ainoastaan, jos lapsen äiti ei pysty elättämään lasta. Annan esimerkin: Suomalainen merimies työskentelee Norjan lipun alla ja kuuluu siten Norjan sosiaaliturvan piiriin. Hänen suomalainen vaimonsa asuu ja työskentelee Suomessa. Perheeseen syntyy vauva, mutta isällä ei ole oikeutta isyyslomaan ja isyysrahaan.

Aikooko Norjan hallitus muuttaa lakia niin, että myös esimerkin kaltaisilla isillä on oikeus vanhempainrahaan ja vanhempainlomaan?

Paula Sihtos tale i svensk oversættelse*:*
Ärade fru ordförande! Min fråga ställer jag till norska samarbetsministern. Min fråga gäller norska faderskapspenningen som visat sig vara en ganska ojämlik förmån. I Norge har fäder inte rätt till pappaledighet eftersom enligt norsk lagstiftning är faderskapspenningen kopplad endast till modern. Ifall barnets moder bor och arbetar i ett annat nordiskt land blir fadern helt utan pappaledighet. Föräldrapenning kan fäder endast få ifall barnets modern inte klarar av att försörja barnet. Jag ger ett exempel: en finländsk sjöman arbetar under norsk flagg och omfattas därmed av norsk social trygghet. Hans finländska fru bor och arbetar i Finland. Familjen får ett barn men fadern har rätt varken till pappaledighet eller till faderskapspenning.

Ämnar norska regeringen ändra lagen så att även i exemplet nämnda fäder får rätt till föräldrapenning och föräldraledighet?

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys**:
Den norske regjeringen har gjort mye når det gjelder svangerskapspermisjon for begge foreldre. Men som representanten er inne på, er dette et av de spørsmål som ikke er løst. Jeg kan heller ikke gi noe tidspunkt for når dette spørsmålet kan bli løst. Men jeg vet at den norske representanten i Grensehinderforumet har jobbet med saken overfor barne- og likestillingsministeren, som har ansvaret for området. Jeg tar bare med meg representantens synspunkt, og vi skal fortsette med å jobbe videre med selvstendig opptjening for fedre.

E 45/2008: Fråga till Danmarks regering om möjligheten för att kunna ta körkort i sitt hemland även om man är bosatt i ett annat nordiskt land

Marianne Kierkemann (Den konservartiva gruppen, m):
Fru president, jag ska avsluta väldigt kort. Ett av de gränshinder som redovisas som undanröjt är möjligheten för danska körskollärare som arbetar i Danmark men är bosatta i Sverige att förnya sitt körskollärarkörkort i Danmark. Detta är naturligtvis mycket positivt. Men min fråga gäller "normala" körkort. Jag tror att den danska samarbetsministern kan vara rätt person att ställa den till.

För att ta körkort i ett nordiskt land krävs att man är permanent bosatt eller har studerat i landet i minst sex månader. Att man ska vara permanent bosatt i landet där man tar körkort

leder till att man, som student till exempel, inte kan ta körkort i sitt eget hemland och på sitt eget språk.

Jag menar att det vore rimligt att man som medborgare i ett nordiskt land kunde välja att ta körkort i sitt eget hemland, vilket med gällande regler inte är möjligt.

Är samarbetsministern beredd att medverka till att undanröja även detta gränshinder?

Samarbejdsminister **Bertel Haarder**:
(146) Da vi nu er ved afslutningen af spørgetiden, vil jeg gerne sige, at spørgetiden har været meget interessant, for der er kommet en række eksempler på grænsehindringer, som vi skal tage op i regeringerne, og derfor er det godt, at grænsehindringsforummet med Ole Norrback i spidsen arbejder med sagerne.

Vi har noteret de eksempler, der er på grænsehindringer, og vi vil føde dem ind i grænsehindringsforummet og gøre så meget som muligt, for jeg kan kun sige, at det eksempel, vi hørte her, jo er et oplagt eksempel på noget, der burde kunne løses, så vi anerkender køreundervisning og kørekort, som er erhvervet i andre nordiske lande. Det burde være en selvfølge.

Jeg synes, jeg vil takke alle medlemmerne, som har hjulpet med at sætte fokus på grænsehindringer, og vi skal huske at fortælle de nordiske borgere, at en af grundene til, at vi skal have Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd, er, at vi skal hjælpe borgerne ved sådanne grænsehindringer, som jo ikke bare er noget, der er der fra gammel tid; nogle af disse hindringer bygges jo op med ny lovgivning, og der skal vi huske at tjekke, om den nye lovgivning skaber grænsehindringer. Undskyld, fru formand, men jeg havde lyst til at konkludere lidt på denne debat.

Debatten blev afsluttet.

9. Nordiska ministerrådets program 2009

Dokumentation:

- Islands Statsministerns presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskaps-program 2009 (Dokument 4)

Islands Statsministerns presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskaps-program 2009, Dokument 4

Statsminister **Geir H. Haarde:**
Det er våre verdier og våre verdivalg som bestemmer hvilke veier vi velger å ta her i livet. De er en slags veiviser – et kompass. Felles verdisyn, historie og kultur styrker så sannelig vår posisjon som nordboere i en verden i stadig forandring. Jeg har den ære å presentere det islandske formannskaps program for neste år, som faktisk heter "Det nordiske kompass". Det vil bli distribuert her i salen.

Globaliseringen er en prosess som påkaller stadig selvevaluering og revurdering av verdier og prioriteringer. De siste ukers utvikling på det internasjonale finansmarkedet har vist oss hvor fort vinden kan snu, og i hardt vær som dette er det større behov enn noen gang for nordiske verdier og samhold.

Til grunn for de målsettinger Island foreslår for det nordiske samarbeidet i 2009 under overskriften "Det nordiske kompass", ligger verdier som det lenge har hersket enighet om i nordisk samarbeid: initiativ, skaperkraft, mangfoldighet og felles ansvar. Disse verdiene er nå som før ledestjerner i den viktige oppgaven vi står overfor: å sikre Nordens konkurranseposisjon i framtiden og legge et lodd på vektskålen i internasjonalt samarbeid, slik at det kan oppnås enighet om de tiltak som må gjennomføres for å motvirke klimaproblemene.

I en globalisert tid, når konkurranse om kapital, mennesker og kunnskap på det internasjonale markedet er så hard som vi nå har sett eksempler på, må kreativitet og innovasjonskraft nyttes til det ytterste. Uten nyskaping og solide kunnskaper mister vi forspranget, og det blir andre som peker ut kursen. Vårt viktigste mål må alltid være en felles utnyttelse av den nordiske ekspertisen, slik at vi kan sikre synergi, ikke bare nordisk, men internasjonalt. Et ambisjonsrikt nordisk program for toppforskning, Fra Norden til Verden, blir satt i gang i 2009. Der legges det vekt på tverrfaglig forskning og innovasjon og samarbeid mellom institusjoner og bedrifter for å fremme forskning, nyskaping, innovasjon og ekspansjon i næringslivet. I programmets første etappe ligger fokus på klima og miljø. Den ekspertise som de nordiske landene har på det feltet, er en ressurs for hele verden som det er viktig å få fram i lyset.

Nordens særstilling på helse- og velferdsområdet er også en ressurs som kan brukes til pionervirksomhet og eksport. Rundt om i verden ser man på det nordiske velferdssystemet med sin fleksibilitet som en hjørnestein for Nordens konkurranseposisjon. Dette er hevet over enhver tvil, for på samme måte som en bedrift sikres en sterk posisjon gjennom de ansattes velferd og kunnskaper, er et sterkt velferdssamfunn med et godt skolesystem og velferdstilbud, en grunnvoll og en kraftkilde for videre økonomisk vekst. Derfor er det viktig å videreutvikle det nordiske velferdssystemet, slik at de verdiene det bygger på, fortsetter å styrke borgere og bedrifter i et internasjonalt og åpent økonomisk system. Island vil i sin formannskapsperiode forberede neste etappe i det nordiske toppforskningsprogrammet, der fokus nettopp vil ligge på helse- og velferdssaker.

Vi behøver et sterkt felles nordisk universitetssystem, innovasjonskraft og samarbeid med arbeidslivet. Da kan vi skape en strøm av ideer og kapital og bygge opp klyngevirksomhet – en slags møteplass for innovatører og forskere.

Det er tre nordiske forskningsorganer som har en nøkkelrolle i denne sammenheng: NordForsk, Nordisk InnovationsCenter og Nordisk Energiforskning. Island legger stor vekt på å styrke det innbyrdes samarbeidet mellom disse tre organene og deres tilknytning til innova-

sjonssentre i de aktuelle land og til næringslivet. Dessuten er det en prioriteringssak å styrke kunstfagene og deres tverrfaglige tilknytning til universitetenes tradisjonelle fagområder, så idérikdom og skaperkraft kan bli en energiinnsprøytning i kulturrelatert arbeidsliv. På det området har Norden alle muligheter til å ta ledelsen.

Island og de andre nordlige områdene har ikke unngått følgene av klimaendringene. Hver og en av oss her i salen har ansvar for klimaproblemene, men det er bare mulig å bekjempe dem i et forpliktende internasjonalt samarbeid. Det er derfor en nødvendig oppgave for de nordiske landene å fremme naturens sak av full kraft på den internasjonale arena, ikke bare med ord, men også med gjerninger

I Islands formannskapsperiode vil miljø, energi og klimasaker stå i fokus i alt internasjonalt arbeid på vegne av Ministerrådet. I Norden eksisterer det en bred teknisk kunnskap som trengs for å øke bruken av gjenvinnbare energikilder og styre energibruken til fordel for miljøet. Denne innsikten må vi formidle til hele jordens befolkning.

Islendingene er stolte av at det er den islandske bedriften Marorka som får Nordisk Råds Natur- og miljøpris denne gang. I samsvar med Islands viktigste programpunkter i nordisk samarbeid har bedriften utviklet en teknikk for å redusere skipenes forurensende energibruk og dermed minske forurensningen til sjøs. Denne teknikken gjør gagn for hele verden i kampen mot klimaproblemene og er dessuten resultatet av et fruktbart forskningsarbeid som har blitt finansiert med bidrag fra islandske og nordiske fond.

Vi islendinger har lenge sett på oss selv som en utpost mot vest i nordisk samarbeid. Vi tar også oppgaven med å vokte økosystemet og de levende ressursene i havet alvorlig. De problemene vi nå står overfor som følge av klimaendringer, forurensning og større utvinning av naturressursene, legger et enda større ansvar på våre skuldre.

Havet er halve fedrelandet for oss som bor ved Nord-Atlanteren. Island ligger mellom strømbeltene som følger Golfstrømmen fra sør, og strømmer som kommer fra de nordlige havområdene. Dette har skapt rike fiskebanker. Endringer i havstrømmene kan ha utslagsgivende effekt på levekår og utkomme for folkene i nord.

Større press på naturressursene i polarområdene og mer sjøfart i de nordlige farvann som følge av at det åpnes nye skipsleier mellom Europa og Asia, skaper både muligheter og farer. Island legger stor vekt på at det straks blir iverksatt en kartlegging av sårbare områder i Nord-Atlanteren. En slik kartlegging vil skape et grunnlag for koordinerte og planlagte handlinger dersom økosystemet i havet blir satt i fare. Dette er så sannelig en stor oppgave, men veldig presserende. Norden bør ta den på seg som et ledd i framtidsplanene om vern av havet.

Ut vil ek – denne setningen forstår forhåpentligvis alle nordboere. Snorre Sturlason, forfatteren av Edda, Heimskringla og Egils saga, sa dette – *ut vil ek* – da norskekongen forbød ham å reise tilbake til Island på 1200-tallet. I senere tid har islendingene utvidet betydningen av disse gylne ord og også brukt dem i den islandske ekspansjonen på det internasjonale markedet, deriblant finansmarkedet, som nå så sannelig har hatt alvorlige konsekvenser. Jeg vil bruke ordene her for å minne om at vårt selvbilde og vår samfølelse som nordboere i stor grad ligger i språket, i vår felles historie, kultur og verdier, som jeg kom inn på i starten.

På det nordiske språkområdet skal vi prioritere de nordiske språkene i vår kommunikasjon og bidra til gjensidig forståelse ved å bruke språkene i skolesystemet og være ivrige formidlere av nordisk kultur. Vi må bygge på vår felles fortid, samtidig som vi styrker samholdet og retter blikket framover. I denne sammenheng kommer jeg tilbake til verdien av mangfold, menneskehetens mangfold, – arbeidstakere, bedrifter og nasjoner. Den nordiske kulturen er ikke *ei hellig ku*.

Erfaringen viser at der forskjellige kulturer blandes med god vilje og skaperglede, der oppstår det noe nytt og overraskende. Derfor er det vår viktigste plikt å styrke den sosiale rikdommen og støtte opp om levende kultur og undervisning. Det er ikke minst viktig for oss nå

når det går i motbakke. Samtidig må vi styrke slektskap og samfølelse mellom de nordiske landene, for nå som tidligere er det de virkelige verdiene som vil vise oss veien.

Line Barfod (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, EL):
Tak. Statsministeren sagde, at der var stor enighed blandt de nordiske lande. Jeg vil gerne høre, om Island, inden de fremlagde formandsprogrammet, har diskuteret det med de øvrige nordiske lande. Om der er enighed blandt alle nordiske lande om det, der står i formandsprogrammet om, at man skal liberalisere sundhedsområdet, at man skal begynde at lave sundhedsområdet om, så det bliver et marked, og at man skal handle med sundhed. Er det noget, der er diskuteret blandt de nordiske lande, og er der enighed blandt alle de nordiske lande om, at vi skal til at betragte sundhed som et marked. Så kan vi risikere, at det går lige så galt der, som vi har set på finansmarkedet?

Statsminister **Geir H. Haarde:**
Jeg vil begynne med å si at dette programmet har man utarbeidet på samme måte og i samme tradisjon som tidligere her i Nordisk Råd og i Nordisk Ministerråd. Det er selvfølgelig formannslandet, i dette tilfellet Island, som har ansvaret for dette programmet og for dets innhold.

Jeg tror at representanten fra Danmark har misforstått litt av det som står her. Jeg vet ikke om representanten har hatt anledning til å lese igjennom programmet. Det står ikke noe om liberalisering av sunnhetssystemet eller om markedsføring i den forstand – om privatisering av sunnhetssystemet. Det er heller ikke på vårt program. Vi har ikke det i tankene. Men jeg har understreket i mine innledende ord her at vi ser det nordiske sunnhetssystem og velferdssystem som en modell for andre, en modell som godt kan eksporteres til andre land.

Så kan vi selvfølgelig ikke ta ansvar for hva forskerne forsker. Frihet til forskning er jo et grunnleggende prinsipp – også når det gjelder toppforskningsprogrammet. Så vi stiller ikke krav eller setter forskrifter når det gjelder slike forskningsprosjekter.

Rolf Reikvam (Den venstresosialistiske grønne gruppen, SV):
Dette programmet er åpenbart skrevet lenge før finanskrisen slo skikkelig inn over de nordiske land og spesielt inn over Island. Det står med rimelig klar tekst at Island legger vekt på å åpne markedet for sunnhetstjenester og vil identifisere eventuelle hindringer med henblikk på å fjerne dem. Det er jo ganske klar tale om hva som skal være målet på dette området. Jeg synes det er merkelig at man vil bruke Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd til en slik kamp. Jeg ønsker og håper at statsministeren vil kommentere det.

Et spørsmål til til statsministeren går på finanskrisen. Når Island nå har formannskapet, og vi går inn i 2009 med en ganske stor og omfattende krise, ville det ikke være naturlig at dette var et tema i programmet, slik at vi virkelig kunne dokumentere det nordiske samarbeidet, at det er vilje til et nordisk samarbeid. Så spørsmålet er: Burde det ikke stått noe om krisen og forslag hvis vi skal jobbe med den framover?

Statsminister **Geir H. Haarde:**
Det er riktig at dette formannskapsprogram har vært under forberedelse i løpet av hele året, og gode deler av det ble selvfølgelig forberedt og skrevet innen den store finanskrisen rammet Island, innen den internasjonale finansielle krise slo så hardt til på vårt finansielle system.

Om det så skal bli tema i vårt formannskapsprogram, kan vi selvfølgelig diskutere. Vi har tenkt å ta det opp i et globaliseringsforum som vi planlegger i februar måned. Men det ligger i sakens natur når det gjelder denne finansielle krisen, at vi arbeider med den dag og natt i øyeblikket, i disse dager, og vi håper å få de største problemene løst i løpet av året 2008. Nå vet jeg ikke om det var det spørsmålet som representanten hadde i tankene, men det vil jeg gjerne si. Jeg vil også gjerne tilføye at jeg setter stor pris på den nordiske solidaritet som jeg har opplevd her, både her i debatten i Nordisk Råd og også i regi av Ministerrådet, spesielt statsministrene.

Høgni Hoydal (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, Tj):
Fru præsident. Islands formandskabsprogram er klart og fokuseret. Det nordiske kompas med de nordiske værdier skal give os mulighed for at sætte en fælles kurs og navigere i det hav og de strømme, som globaliseringen har åbnet.

Kursen er sat i fire hovedretninger: For det første uddannelse, forskning og innovation; for det andet kultur, ligestilling og velfærdsinnovation; for det tredje klimastrategi og for det fjerde; et globaliseret Norden, hvor Island vælger at fokusere på havet, havmiljøet og samarbejdet med Nordens nærområder. Herunder sætter Island igen fokus på Nordens vestlige og sydlige naboer, altså Canada, Irland, Skotland og så videre, og det finder jeg positivt.

Island formår altså i sit program at se hele kompasset rundt - også til Norden - i et perspektiv, der dækker den enorme region, vi er, ikke bare mod øst, men også mod vest og syd.

Men vi i den Venstresocialistiske Grønne Gruppe har også fundet visse punkter i programmet at kritisere. Vi ønsker større fokus på nordisk solidaritet og fælles velfærdsløsninger og på, at man ikke omtaler sundheds- og velfærdsydelser som en vare, der skal sælges, men som en social rettighed. Og specielt de afsnit i programmet, som statsministeren allerede har svaret på, og som handler om individualiserede velfærdsydelser og handel med sundhedsydelser, vil vi kritisere.

Men globaliseringens oprørte hav ændres jo hurtigt, og vi bliver nødt til at tage nyt bestik af kursen og indimellem også at justere kompasset. Vi håber også, at Island vil tage det nødvendige samarbejde for Norden - også på finansområdet og inden for udenrigspolitikken - op i den kommende tid. Med disse ord vil jeg ønske Island held og lykke med formandskabet og mere generelt ønske den islandske statsminister held og lykke.

Kolbrún Halldórsdóttir (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, VG):
Fru præsident. Tillykke til Island med formandskabet til næste år og med det program, der ligger på bordet. Desværre har den islandske regering ikke indtil nu interesseret sig så meget for kampen mod menneskehandel, og jeg er lidt ked af, at menneskehandel kun bliver nævnt i en sætning i programmet, og at der ingen handling er. Jeg håber, at vi kan ændre det, når vi arbejder os hen mod året.

Jeg vil også kraftigt kritisere, at der står i programmet, at Island under sit formandskab vil arbejde på at åbne markedet for sundhedstjenester. Det er lige meget, hvad vores statsminister siger, for efter min bog og efter min menig betyder det på et tydeligt sprog privatiseringer. Jeg spekulerer på, om de islandske socialdemokrater er glade for den sætning, som findes i programmet. Jeg ved, at det sædvanligvis er sådan, at de enkelte regeringer i sådan et program ikke fremmer emner, som ikke har bred opbakning fra de andre nationer. Så jeg vil gerne vide, om den islandske regering har opbakning fra de andre skandinaviske regeringer til dette.

Jeg vil til sidst også nævne klimaforhandlingerne. Det er ikke gået så godt i Island med at begrænse udslip, delvis på grund af, at regeringen ikke har besluttet nogle konkrete regler om en begrænsning, og efter at det nyeste aluminiumsanlæg blev bygget i Island, er udslippet nu 17 t pr. person om året. Vi hørte i går fra talerstolen, at udslippet i Sverige er 6 t pr. person. Vi ved også, at Island fik en meget større bevilling end andre lande i Kyoto – den såkaldte islandske paragraf. Det, som må stå klart, er, at Island til sidst må komme med og begynde at mindske sit udslip. Men jeg må oplyse om, at der er en fare for, at den islandske regering vil prøve at få den islandske paragraf med i København i 2009. Naturværnsorganisationer protesterer, NGO'erne protesterer, og vi i Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe i Skandinavien opfordrer den islandske regering til at ændre sin klimapolitik og tage fuldt ansvar. Det gør vi kun, hvis vi uden undtagelser opfylder de krav, som kommer i den nye klimaprotokol ved topmødet i København i 2009. Tak, fru præsident.

Jan-Henrik Fredriksen (uten partigruppetilknytning, FrP):
Jeg hører at man ønsker å angripe alt som måtte være privat eller privatisering.

Da har jeg et spørsmål til den siste som hadde innlegg her. Er det slik at offentlige hender er varmere enn private hender? Eller er det mulig at det faktisk er flere enn det offentlige som kan gi en god, varm omsorg?

Ændringer i deltagerlisten:

Statsminister **Geir Haarde** forlod sessionen kl. 11.39

Rådet besluttede at fastsætte deltagerlisten i overensstemmelse hermed.

Kolbrún Halldórsdóttir:
Fru præsident. Det er min mening, at samfundsansvaret er vigtigt inden for velfærdssystemet. Sådan har vi arbejdet i Island, og vi lægger vægt på, at vi står sammen om velfærdssystemet. Vi har private indslag i det. Nogle af dem er meget positive, andre af dem er det ikke. Hvis vi begynder at sælge velfærdsydelser til dem, som har penge, så kommer dem, som ikke har penge, til ikke at få noget. Det er min mening.

Árni Páll Árnason (Den Socialdemokratiske Gruppe, A):
Fru præsident. Den sidste taler spurgte om de islandske socialdemokraters stilling til spørgsmålet om åbne markeder inden for sundhedsydelser. Det er min forståelse af disse ord, at de er rettet til spørgsmålet om et åbent marked, dvs. adskillelsen af køberen og yderen af tjenesten.

Sådan et system har vi været i gang med at introducere i Island, men det er helt klart, at det ikke er rigtig privatisering. Vi har brugt et forbillede fra Sverige, et system, som har været brugt i f.eks. Stockholms län nu i mere end 15 år, og det, som systemet har medført, er bedre brug af skattepenge og bedre mulighed for politikere for at se, hvor ydelserne skal være. Men det er helt klart, at der ikke er tale om privatisering af sundhedssystemet, og derfor er det beklageligt, at den misforståelse er kommet op. Det er slet og ret ikke det syn, som vi står for. Tak.

Kolbrún Halldórsdóttir:
Fru præsident. Det her med misforståelsen kender jeg godt fra Island, for vi har snakket om privatisering af sundhedssektoren i Island, den sidste taler og jeg. Vi har et ord på islandsk, som hedder "orðhengilsháttur". Nu ved jeg ikke, hvad det er på skandinavisk, men med hensyn til det her med sprog, og hvad privatisering betyder, og hvad åbent marked betyder, må vi altså ikke glemme at sige, at vi taler om politik, og det er klart, at et åbent marked for sundhedstjenester bygger på, at tjenesten bliver købt, og så bliver den privatiseret lidt efter lidt.

Jeg kender ikke det svenske system så godt, men jeg har hørt kritiske røster om det, og der er andre her i salen, som kan undervise os islændinge i, hvordan det er gået i Sverige de sidste 10-15 år. Så vidt jeg ved, er den øgede privatisering blevet kritiseret af os fra venstresiden, og vi kritiserer det i Island, at vi har en stor rørelse inden for, altså et krav om at sælge sundhedstjenester.

Line Barfod:
Tak. Jeg vil først sige, at jeg finder det dybt utilfredsstillende, at ministrene ikke er til stede under hele det her punkt, hvor vi diskuterer statsministerens forelæggelse af Islands formandskabsprogram. Det er et problem i den måde, man har sammensat dagsordenen på, at der åbenbart ligger to møder på én gang. Det mener jeg at man må sørge for at undgå en anden gang.

Sidst Island havde formandskabet, husker jeg, at noget af det, man lagde vægt på, var demokrati. Jeg syntes, det lød utrolig spændende dengang, at Island lagde så stor vægt på

demokrati og mente, at det var det grundlæggende. Det skal man lede ret længe efter, når man læser det islandske formandskabsprogram i dag.

Det, man taler om i forhold til at åbne markedet for sundhedstjenester, er jo det stik modsatte. I et demokratisk system bestemmer vi fælles, hvad det er for nogle sundhedsproblemer, som vi mener, er de vigtige, hvor vi vil sætte ressourcerne ind, og hvem vi prioriterer, skal have behandling og omsorg. Når man i stedet gør sundhed til et marked, så er det ikke demokratisk besluttet, hvad der skal prioriteres; så er det der, hvor man kan tjene flest penge, der bliver prioriteret.

I Danmark har man desværre i flere år arbejdet med at gøre sundhedsvæsenet til et marked, og vi kan se, at det i høj grad er der, hvor man kan tjene penge, der bliver prioriteret. Det er operationer af knæ og lignende, der bliver prioriteret, mens f.eks. de ældre medicinske patienter bliver nedprioriteret. Der er ofte ikke engang en til stede til at holde dem i hånden, mens de dør, fordi man prioriterer der, hvor man kan tjene penge.

Vi kan også se, at det giver store problemer i forbindelse med, hvad man giver af behandling. Der er et eksempel med en virksomhed, hvor man har tungt arbejde, så medarbejderne får ondt i skuldre og ryg. Fordi man har lavet et marked på helseområdet, får de nu operationer på et privathospital, men det hjælper bare ikke med en operation. De bliver ved med at være syge. Hvis de havde været under det offentlige sundhedsvæsen, havde de i stedet fået nogle andre behandlinger, der havde kunnet hjælpe dem, og man var gået ind og havde ændret på arbejdsmiljøet på virksomheden.

Så problemet er, at når man gør det til et marked, fjerner man den demokratiske beslutning, og derfor har vi et problem, i forhold til at vi ellers har prioriteret demokratiet. Det at gøre sundhedsområdet til et marked er det stik modsatte af det, som den islandske statsminister stod og sagde i sin redegørelse om den nordiske særstilling på sundheds- og velfærdsområdet. Det, der har været hele hjørnestenen i den nordiske velfærdsmodel, er netop, at vi demokratisk beslutter, hvor vi lægger ressourcerne, frem for at lade markedet bestemme. Vi ser lige nu konsekvenserne på finansområdet, på klimaområdet, på fødevareområdet og på energiområdet af, at man har ladet markedet bestemme. Lad os ikke gøre det samme på sundhedsområdet. Det har alt for stor betydning for vores borgere.

Mogens Jensen (Den Socialdemokratiske Gruppe, S):
Tak for et spændende og omfattende program fra det islandske formandskab. Som formand for Kultur- og Uddannelsesudvalget i Nordisk Råd har jeg selvfølgelig med særlig interesse læst sektorplanen for forskning, kultur og uddannelse, og her er der mange fokusområder, som er fuldstændig i overensstemmelse med de prioriteringer, vi også har i Nordisk Råds Kultur- og Uddannelsesudvalg.

Det gælder styrkelsen af samarbejdet mellem universiteterne i Norden, forbedringer af Nordic Master-programmet og også samarbejdet mellem masterprogrammet og *The Nordic Centers of Excellence*. Herunder også det nye initiativ, som jeg synes er spændende, som Island tager i forhold til samarbejdet mellem kunstuddannelserne og de øvrige universitetsuddannelser i Norden. Det gælder en udvidelse af topforskningsprojektet, som efter min opfattelse nok er det vigtigste nordiske projekt, vi har i øjeblikket. Det gælder fokus på de kreative industrier og også fortsættelsen af det nordiske computerspilsprogram. Det gælder opfølgning på UNESCO-konventionerne om kulturel mangfoldighed, kulturminder og kulturarv og så det særlige fokus, som jeg er glad for at Island sætter på de handicappedes adgang til kulturoplevelser og kulturdeltagelse. Og endelig opfølgning på sprogdeklarationen, hvor Island ønsker at gennemføre en undersøgelse af, hvordan man kan øge børn og unges interesse for de nordiske nabolandes kultur og sprog. Til sidst ønsker man jo også i det islandske program at sætte fokus på det stigende antal unge, som ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, hvilket er et fælles stort problem for de nordiske lande.

Det vil jeg gerne kvittere for i det islandske formandskabs program, men jeg vil også gerne henlede det islandske formandskabs opmærksomhed på en række andre vigtige indsatsområder, som vi gerne vil samarbejde om. Det gælder kultur i skolen: Hvordan fremmer vi

børns kreative kompetencer, som er så vigtige for innovationsudviklingen i Norden? Vil Island også være med til at sikre, at vi i Norden har som målsætning at etablere en kulturskole i hver eneste kommune i Norden? Jeg har noteret mig, at Island vil undersøge kunstundervisningens rolle i de nordiske skolesystemer. Det synes jeg er positivt. Det gælder også, at vi forsøger at kigge på computerspil som den sociale foreningsbaserede aktivitet, det også er, og understøtte dette arbejde, og så gælder det styrkelsen af den nordiske public service-model inden for tv-mediet, som er vigtig.

Vi glæder os til at samarbejde med det islandske formandskab om programmet og ser frem til et godt samarbejde.

Helgi Hjörvar (Den Socialdemokratiske Gruppe, A):
Præsident, kære nordiske venner, jeg takker Geir Haarde, statsminister, for indledningen af formandskabsprogrammet.

Som I alle ved, er det som vanlig i Island, at det går stærkt og hurtigt og kraftigt, men desværre denne gang nedad. Men vi takker for de gode ord om Island, som vi har hørt her fra talerstolen gang på gang. Og der kommer jo en dag efter denne dag, og med en del optimisme kan man sige, at *"what goes down must come up"*.

Det er passende, at vi, når vi skal til at genopbygge økonomien i Island i 2009, samtidig har formandskabet i vort nordiske samarbejde. Det er passende, fordi den genopbygning må grundlægges på nordiske værdier i langt højere grad, end det er sket i Island i de seneste år. Dette formandskabsprogram bliver fremlagt i turbulente tider.

Vi har en finanskrise, og vi ved ikke, om den bliver til en verdenskrise. Vi må afvente udviklingen, og vi må være parate til at foretage ændringer i programmet. Hvis det bliver til en verdenskrise i 2009, bliver vores opgaver i alle de nordiske lande helt andre, end vi tænkte de ville blive. Og hvis vores samarbejde skal være dynamisk, aktuelt og levende, må vi adressere det, for vi er her for at udveksle erfaringer og ideer og støtte hinanden i de opgaver, som vi har til daglig i vores respektive lande.

Men verdenskrisen vil også kaste skygge på vores hovedopgave. Når man hører diskussionen fra Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe her i dag, kunne man tro, at sundhedssystemet var hovedopgaven i vores formandskabsprogram. Men det er det jo ikke. Hovedopgaven er miljøet. Hovedopgaven er klimaændringerne, og vi ved jo alle, at Danmark har det store internationale ansvar at holde FN's konference i december. Og det allerallervigtigste er, at vi får en international aftale i København i december 2009. Og vi ved, at det bliver sværere, når vi har økonomisk krise. Det bliver sværere at få ressourcer til miljøarbejdet; det bliver sværere at sætte skatter og gæld på firmaerne, når vi har økonomisk krise; det bliver sværere at sætte grænser for, hvor langt man kan gå i forurening osv. Og jo sværere det bliver, desto hårdere må vi kæmpe for at opnå vores mål angående klimaet, for økonomiske kriser kommer og går, men hvis klimakrisen kommer, medfører den økonomiske kriser i årtier.

Jeg siger tak, præsident - eller som vi siger i Island i disse dage: spasiba.

Marion Pedersen (Midtergruppen, V):
Tak, fru præsident. Ja, jeg har det ligesom Line Barfod, at jeg føler mig lidt til grin ved at stå her på talerstolen og at tale til en minister, som ikke er til stede. Det er muligt, han har embedsfolk siddende i lokalet, men jeg synes, at det mindste, man kunne have gjort, var at sende en anden minister, når nu statsministeren er så travlt optaget.

Programmet for det næste år har vi også først kunnet få her på sessionen - jeg er ikke så hurtig til at læse, hvis jeg skal sætte mig ordentligt ind i nogle ting - og det synes jeg også er et problem, for vi bør have det, minimum en uge før sessionen starter.

Jeg har været med i et globaliseringsinitiativ fra første færd inden for Nordisk Råd, og jeg sad faktisk som formand for den gruppe, Nordisk Råd nedsatte. Der har hele tiden været fuld opbakning fra Nordisk Råds side til hele det projekt, og i starten var Nordisk Ministerråd me-

get nølende, for ikke at sige ikke-eksisterende i debatten. Men da statsministrene tog det op og syntes, at det var en god idé, så adopterede de ideen fuldt ud.

Problemet for os parlamentarikere er så, at vi nu er kørt ud på et sidespor. Nu er det en succes, og alle vil gerne være forældre til en succes, ingen vil være det til en fiasko. Hver gang, der kommer noget fra Nordisk Ministerråd om globalisering, er det færdigt og ikke til diskussion. Vi blev lovet, og vi forventede, da vi startede det her projekt, at vi ville blive inddraget, ikke bare i planlægningen, men også i udviklingen af ideer, og langt de fleste af ideerne var faktisk vores fra starten. Jeg håber, statsministeren for Island vil leve op til de oprindelige intentioner. Vi som parlamentarikere håber, at det ikke endnu en gang vil være en masse kønne ord uden noget som helst indhold eller handling. Nordisk Råd har nu bidraget med 60 mio. kr. til globaliseringspuljen, og jeg venter stadig på at høre om, hvad der kommer af penge fra de nationale kasser, og hvornår de kommer.

Men endnu en gang vil jeg udtrykke min undren over, at det ikke er muligt at lægge møder på andre tidspunkter end der, hvor ministeren burde sidde her i salen. Tak.

Rolf Reikvam:
Jeg registrerer også at den islandske statsministeren ikke velger å lytte til det vi har å si. Når han ikke ønsker å lytte til – eller det kommende islandske formannskapet ikke ønsker å høre fra Nordisk Råd, vil ikke jeg benytte meg av min taletid. Takk!

Dokument 4 blev taget til efterretning.

Sessionen blev udsat til kl. 14.00.

10. Nordiskt toppmöte

Dokumentation:
- Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15)

Temadebatt med de nordiska statsministrarna och ordförandena för de största oppositionspartierna om Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen, Dokument 15

Inge Lønning overtog ledelsen af forhandlingerne.

Erkki Tuomioja, Nordisk Råds president, Dokument 15**:**
President, statsministrar, ärade gäster, bästa medlemmar i Nordiska rådet, mina damer och herrar, Globaliseringen är inget nytt fenomen för oss i Norden. Redan vikingarna strävade efter att spränga de geografiska gränserna. Som små, öppna och exportberoende länder har vår välfärd redan länge berott på vår förmåga att dra nytta av världsmarknaderna.

Globaliseringen är ett annat namn för den internationalisering vi är vana vid. Skillnaden i dag är att vi med hjälp av ny teknologi upplever världsmarknadernas förändringar i realtid. Och ännu viktigare: Vi lever i en värld med 6,3 miljarder människor jämfört med bara 2,3 miljarder ännu vid andra världskrigets slut. Gemensamt beroende är på både gott och ont något ingen mera kan undvika vare sig stormakten eller den minsta staten.

Vi i Norden tillhör vinnarna i globaliseringen, men den ställer oss också inför utmaningar och ger oss skyldigheter och ansvar. Nordisk samverkan har varit, är och kommer att förbli en framgångsfaktor och en nödvändighet. Nordiska rådet välkomnar att statsministrarna har tagit fasta på rådets initiativ och lyft globaliseringen till det centrala ämnet i det nordiska samarbetet. Samtidigt kan vi inte förbigå att sättet på vilket detta har gjorts och hur till exempel globaliseringskonferensen arrangerades samt de sega förhandlingar vi har fört kring globaliseringsbudgeten har lätt till onödiga spänningar i förhållandet mellan parlamentarikerna och ministerrådet, spänningar som jag hoppas vi i framtiden kan undvika.

Vi delar också statsministrarnas strävan att genom ökat samarbete förstärka de nordiska ländernas konkurrenskraft, förmåga att anpassa sig till globaliseringens krav och utmaningar samt att stärka vår närvaro och vårt agerande på de globala marknaderna. Men samtidigt måste det nordiska samarbetet också inrikta sig på att åstadkomma en bättre globaliseringsförvaltning som ger svar på globaliseringens utmaningar.

Även om globaliseringen ökar välståndet i hela världen är det en utmaning för alla i världen att detta ökade välstånd fördelas allt ojämnare människorna, samhällsgrupperna, länderna och regionerna emellan. Den andra utmaningen är hur man kan förvalta globaliseringen. Den avtagande tron på demokratins funktionsduglighet som återspeglas i ett sjunkande valdeltagande och misstro mot den parlamentariska påverkningens effektivitet är följder av de nationella demokratiska institutionernas oförmåga att utöva tillräckligt inflytande på den globala utvecklingen.

I och med den aktuella finanskrisen har detta blivit klart för alla. Det är svårt att hitta röster som ännu skulle plädera, i marknadsfundamentalismens anda, för att man borde överlåta åt marknadskrafterna att själva klara sin egen kris utan statlig och internationell inblandning.

Vi behöver definitivt en bättre reglering av den internationella finansmarknaden, fullständig transparens, ett slut på skumma skatteparadis och destabiliserande spekulation, rättvisare spelregler för investeringar och styrningsinstrument, som ser till att företag bättre kommer att bära sitt ekologiska och samhälleliga ansvar.

Här finns behov och möjligheter för nordisk aktivitet och nordiska initiativ. De nordiska länderna kan, om vi vill, i olika internationella förhandlingsprocesser och organisationer världen över utöva ett mycket större inflytande än vad vår numerära vikt ger. Vårt aktiva och an-

svarsfulla engagemang i FN och andra internationella sammanhang betyder att vi njuter ett gott anseende, men också den framgång vår nordiska välfärdsmodell har gett oss har skapat oss trovärdighet och förstärkt vår rykte.

Det är ingen slump att våra länder brukar finnas bland de tio bästa i nästan alla internationella "skönhetstävlingar" om konkurrenskraft, bärkraftig utveckling, FoU-andel av BNP, jämställdhet, skattegrad med mer vårt välfungerande och universella system för utbildning, hälsovård, socialskydd et cetera har vi kunnat skapa och upprätthålla ett inhemskt och internationellt framgångsrikt näringsliv.

Globaliseringen handlar inte bara om ekonomi. Den handlar också om medvetenhet om förhållanden i andra delar av världen, om medvetenhet om handlande som har eller får globala konsekvenser såsom klimatförändringen och andra miljöhot. Den handlar om att ta ett ansvar för att främja ett balanserat utnyttjande av jordens resurser, för att främja välståndsutveckling och välfärdsfördelning på global nivå, för att sprida demokrati, mänskliga rättigheter och jämlikhet. Perspektivet måste alltså vidgas från att bara handla om hur man på bästa sätt utnyttjar och anpassar sig till globaliseringen, till hur man kan använda sig av globaliseringen för att påverka politiska, sociala och ekonomiska processer i ett globalt perspektiv. En jämnare fördelning av globaliseringens frukter ligger i de nordiska ländernas, och i hela globens, intresse.

Statsminister **Fredrik Reinfeldt,** Dokument 15**:**
Herr president! Ärade ledamöter! Vid Nordiska rådets grundande skapade man en arena för fördjupat samarbete mellan våra länder. Det är ett samarbete som har tjänat oss väl. Det känns därför extra högtidligt att få stå här vid denna sextionde session i denna ärofulla institution.

Jag har i tidigare sammanhang talat mycket om den nordiska modellen och om den styrka och det stora värde vi fäster vid den. Men nu färgas vår vardag inte lika mycket av den framtidstro vi kände så sent som vid vårt Globaliseringsforum, i Riksgränsen i vintras, som av den oro som följt i den globala finanskrisens spår.

Vi inser att många amerikaner har lånat för mycket. Via nya, innovativa finansinstrument har dessa problem i sin tur spritts över världen. Vi har lärt oss att ett enskilt lands tillkortakommanden kan bli en hel världs problem.

Jag tror att en viktig utgångspunkt även är att se och förstå den oro som människor nu känner till följd av detta. Vi hör mycket om den i Sverige. Småsparare ställer sig frågan: Är mina pengar säkra på kontona? Företagare och hushåll som märker att blodomloppet, de finansiella institutionerna, i ekonomin inte fungerar. Det finns inte lån att få, och det är väldigt svårt att få affärerna att komma i gång eller att komma vidare i livet om man behöver byta bostad.

I alla länder finns en liknande oro. I många fall har oron blivit en krass verklighet. Det slår naturligtvis hårt mot enskildas ekonomi såväl som mot viktiga finansiella institutioner och den finansiella stabiliteten.

Det är en prövning för den globala ekonomin som vi står inför, och många frågar sig om det finns skäl att ifrågasätta globaliseringen i dess helhet? Jag vill hävda att så inte är fallet. En allt öppnare värld är bra för Norden, våra ekonomier och medborgare, men även en sådan värld behöver trafikregler. Marknadsekonomi och frihandel är fortsatt de bästa verktyg vi har för tillväxt och välstånd, men de behöver lagar och regler för att fungera tillfredställande.

De gamla finansiella trafikreglerna är inte anpassade till att vi i dag har en global och inte nationell konkurrens. De är inte heller full ut anpassade till att vi har öppna i stället för slutna ekonomier. Lösningen på detta är inte att vi sluter oss från omvärlden. Den är inte att vare sig göra politiken osynlig eller allomfattande, utan stark där den verkligen behövs.

Om vi tidigare har definierat politikens uppgifter som nationella krävs nu att vi ser dem ur ett globalt perspektiv. Vi måste helt enkelt visa att problem och lösningar hänger ihop och matchar varandra.

Globaliseringen är fortsatt en möjlighet, men måste nu gå från att vara en revolterande tonåring till att bli en ansvarstagande vuxen. I detta har politiken en roll att fylla, men inte genom krav på en ny ekonomisk världsordning eller rop på protektionism.

Förtroendet för systemet måste återupprättas inom själva systemet. Vad som nu har hänt är inte orsakat av frihandel eller öppenhet. Förtroendet har försvunnit delvis därför att allvarliga brister i det finansiella systemet och statliga regleringar har blottlagts. Det är brister som kan åtgärdas, men som kräver ansvarstagande och samarbete mellan länder. I den processen är varje lands ansträngningar, oavsett storlek, lika viktiga.

Den viktigaste uppgiften i detta arbete är att vi gemensamt säkerställer att banksystemet börjar fungera igen. Det gäller såväl handeln mellan banker som möjligheten att tillföra kapital till banker som saknar detta. Vi måste ha en struktur för att kunna hantera om banker blir nödlidande – allt detta i en internationell kontext och med förståelse för att vad som görs i ett land också måste få sin motsvarighet i andra.

Det krävs samling i våra länder, i Norden, Europa och helst också i världen. Vi som tidigare har sett samma samling kring ett europeiskt politiskt ledarskap, som den som varit möjlig de senaste veckorna, påminns inte minst om att EU är som bäst när vi utsätts för prövning.

En viktig lärdom är också att det inte gick att samla några få stora, utan det behövdes hela Europas kraft för att utverka en grundsyn för hur vi gemensamt skulle agera, men fortsatt med uppfattningen att det måste ta sin utgångspunkt inom ramen för nationellt ansvarstagande.

Vi måste alla ta vårt ansvar, men vi måste välja att göra det samlat och tillsammans med andra. Inte minst for små länder som de nordiska är det en styrka om vi förmår utgå från samlande institutioner som Internationella valutafonden. Det är också viktigt att de åtgärder som utformas grundas på välgrundade analyser och samlat. Att agera förhastat och splittrat är inte till gagn för någon.

Låt oss också komma ihåg att dessa gemensamma åtgärder måste komma på plats och fungera, men att det inte helt får överskugga vår vilja att föra diskussioner också om annat. För världen stannar inte i finansorons spår, även om det kan kännas så nu. Hur paradoxalt det än kan låta måste vi fortsatt se och söka lösningar också på våra andra globala utmaningar.

Det handlar om jobben och företagandet. Där har våra export- och importinriktade företag fortsatt allt att vinna på en utveckling där handelsbarriärer rivs och gränser suddas ut. Men det ställer, som sagt, ökade krav också på politiken.

Det handlar om våra välfärdsmodeller, där vi ständigt måste påminna oss om att det är genom arbete och företagande vi har hittat utrymmet att bygga våra omvittnat välfungerande nordiska välfärdssystem. Vår förmåga att kunna erbjuda dessa välfärdstjänster i framtiden är beroende av att vi lyckas i konkurrensen med jobben och företagandet.

Inte minst den demografiska utvecklingen, med en snabbt åldrande befolkning, ger oss skäl att reflektera över hur vi bäst skapar grund for att finansiera vår välfärd i framtiden. I detta blir en politik för arbete och företagande allra viktigast. Utan människors arbetsinsatser kommer vi inte att ha några resurser till välfärden. Så enkelt är sambandet.

Tätt länkat till allt detta står också klimatfrågan, vår tids kanske största mänskliga prövning. Vår miljöpolitik som kombinerar tillväxt med lösningar på miljöproblem har gjort den nordiska miljötekniksektorn till en av de främsta i världen.

Med ett nytt globalt, än mer ambitiöst klimatavtal kommer det politiska systemet att ställa högre krav på företag att leverera lösningar. Det gäller inte bara här i Norden, utan över hela världen. Det här är en möjlighet för oss som inte får underskattas.

Marknaden för klimatanpassad energi kan år 2050 ha ett totalt värde av över 3 000 miljarder dollar och sysselsätta över 25 miljoner människor. Om vi lyckas vända klimatutmaningen till en ekonomisk möjlighet finns alltså goda möjligheter att stärka Nordens konkurrensmöjligheter.

Låt oss se klimattekniken som ett steg i den industriella revolutionen. Det började med automatiserade mjölkvarnar och masugnar. Det var ju den tidens teknologiska under. Det fortsatte vidare till bilar producerade på ett löpande band, flygplan som på rad rullades ut till startbanorna.

När land, hav och luft inte längre utgör barriärer för människan ställs vi inför nya utmaningar. Vår tids trappsteg är energin. Här har ett Norden som samarbetar kring ekonomi, forskningsansträngningar och utbildningsinsatser alla förutsättningar som krävs för att bli vinnare i en allt mer konkurrensutsatt värld.

Vår värld har alltid varit i ständig förändring. Det tål att påminnas om när vi nu upplever oro, problem och ekonomisk nedgång. Det är vår förmåga att anpassa oss och enskilda människors arbetsinsatser som har möjliggjort den otroliga utveckling som vi har sett. Genom ett framgångsrikt samarbete grannar emellan har vår region byggt några av de mest konkurrenskraftiga ekonomierna i världen.

Vi är små ekonomier som genom öppenhet och handel lyckats dra stor nytta av globaliseringen. Genom att kombinera innovationskraft, entreprenörskap och företagande med en skattefinansierad välfärd har vi lyckats skapa en region som på ett alldeles särskilt effektivt sätt kan parera vad som ibland beskrivs som globaliseringens negativa effekter.

Høgni Hoydal (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, Tj):
Hr. præsident, jeg takker Sveriges statsminister for talen. Statsministeren sagde, at vi skulle oprette nye finansielle trafikregler i stedet for de eksisterende. Jeg har tænkt mig at spørge om dette i en nordisk sammenhæng: Har man blandt de nordiske statsministre diskuteret en samlet nordisk løsning for at adressere finanskrisen, som den er nu, og også diskuteret, hvordan man forhindrer finanskriser fremover?

Statsminister **Fredrik Reinfeldt:**
Herr president! Vi har fört en viktig diskussion om de problem som finns på Island och hur vi kan vara en del av en nordisk solidaritet för att med stöd i ett IMF-program, som är på väg på plats, vara en del av den lösning vi hoppas ska bli långsiktig och hållbar på Island. Det har inte förts specifika diskussioner om trafikregler i den nordiska kretsen. Vi har ju ett beslut i Europeiska rådet nu senast som lägger grund för hur vi ska agera mot nödlidande finansiella institutioner, jobba med insättargarantier och kunna tillföra tillkommande medel till finansiella institutioner som så behöver. Det är grundat i de besluten som vi nu försöker skyndsamt genomföra det i Sveriges riksdag senare i veckan, för att kunna få på plats instrumenten för finansiell stabilitet.

Høgni Hoydahl:
Ja, undskyld mig, når jeg siger, at vi jo mener, at vi skal finde en fællesnordisk løsning også med hensyn til at hjælpe Island i forbindelse med en IMF-løsning. Har Sveriges statsminister nogen reservationer til de krav, som stilles til en hjælpepakke? For jeg deler ikke statsministerens tro på, at vi bare skal have mere af det samme for at ændre verdenskrisen fremover; vi skal også mere refleksivt lave dybtgående ændringer. Har man reservationer over for krav fra IMF om mere marked, mere privatisering for eksempel?

Statsminister **Fredrik Reinfeldt:**
Herr President! Den globala turbulens vi har sett har kanske hårdare än någon annanstans drabbat Island. Men då får man komma ihåg att det isländska finansiella systemet i omfattning har varit tio gånger större än den samlade bruttonationalprodukten på Island. Jag kan inte hitta någon motsvarighet till det. Det är klart att det har skapat grund för en utsatthet som kanske inte går att översätta till andra länder och som förklarar en del av förloppet.

Jag indikerade att vi är en del av att försöka vara med och rekonstruera detta. Jag delar inte uppfattningen att det inte skulle kunna ske inom ramen för IMF, som har mycket lång och gedigen erfarenhet kring detta och också tillför resurser från institutionen själv. Det har talats om 2 miljarder dollar som IMF själv för in i den här särskilda nödlidandeplanen - någonting som jag tycker att det finns anledning att välkomna. Det kommer i övrigt, som sagt, att handla om nordiska och möjligen andra länder i det som vi nu ska försöka arbeta fram.

Hans Frode Asmyhr (uten partigruppetilknytning, Frp), Dokument 15:
Ærede president! La meg først takke statsministeren for et interessant innlegg. Det gledet meg også at han fremhevet at markedsøkonomien tross alt i de tider vi er i, er et av de beste verktøy som vi har, selv om vi alle er enige om at det også er et verktøy som trenger klare spilleregler.

I det nordiske samarbeidet i Nordisk Råd, og når vi også hører på de to innleggene som har vært her så langt, hører vi at den nordiske velferdsmodellen på en måte blir forgudet. Og det er mye positivt å si om den nordiske velferdsmodellen, men vi må også være klar over at det er svært mange innbyggere i våre land som faller utenfor det som skal være verdens beste velferdsmodell. I Norge, som skal være et av de fremste velferdsland i verden, et av de rikeste land i verden, ser vi som arbeider med politikk der, at det er mange innbyggere som modellen ikke klarer å fange opp. Utenlandske turister som kommer til Oslo, blir møtt av tiggere, prostituerte og narkomane, et tegn på at noe også er galt i et nordisk land.

Statsminister Reinfeldt har nå vært statsminister i en del år. Han har vel også da fått identifisert en del feil som den nordiske velferdsmodellen har. Mitt spørsmål til statsministeren er følgende: Er vi for bevisste på fordelene med den nordiske velferdsmodellen? Og glemmer vi helt og er for lite bevisste, ubevisste på, på manglene den har?

Statsminister **Fredrik Reinfeldt**:
Herr President! Jag har alltid haft den uppfattningen att politik ska ta sin utgångspunkt i enskilda människor och inte försöka beskriva sin ambition utifrån en modell. Det blir lätt så att man då helt tappar bort de enskilda människorna. När vi säger "modell" är det ett sätt att försöka beskriva en sorts gemensam ambition, men jag tycker att det är riktigt att alltid komma ihåg den där utgångspunkten.

Brister vi har upplevt i Sverige, oavsett vad vi kallar det, som leder till mänskliga tillkortakommanden är till exempel brister i den svenska psykiatrin, brister i uppföljning av missbruksproblem, brister i rättsväsendet, som inte kommer nödställda som lever i skuggan av våld och brott till stöd, inte minst barn som växer upp i våldsamma miljöer. Det finns många saker som brister också i utvecklade samhällen. Det kan ibland vara svårt att se det, och man måste skrapa lite på ytan.

Politiken är alltid bäst när den är samhällskritisk, när den kommer nära inpå människor och försöker ta det som utgångspunkt. Vi har försökt formulera en politik för att möta bland annat de brister jag just nämnde.

Hans Frode Asmyhr:
Takk for svaret. Jeg synes også det er bra at statsministeren fremhever at det ikke er modeller som er det viktige, men at det er den enkelte innbygger i de nordiske land. Jeg ser det også slik at han da vil ta med seg de erfaringer han har gjort seg som statsminister så langt for også å fremheve de utfordringer som mange enkeltindivider i de nordiske land har, i sine dialoger med de andre nordiske regjeringslederne.

Statsminister **Fredrik Reinfeldt**:
Herr President! Ja, det finns all anledning att föra de här diskussionerna. Eftersom väldigt mycket av mitt tal och våra diskussioner handlar om globaliseringens effekter kan jag säga att utgångspunkten är att Sverige, och Norden, ska möta ökad konkurrens med längre utbildningar och mer kvalificerad arbetskraft. Jag har ingenting emot det. Men vi måste inse att människor inte är lika och att alla inte har samma förutsättningar. Det kommer till exempel att leda till en diskussion, som vi redan har i Sverige, om att de som är lågproduktiva, har en kortare utbildning och har svårare att hävda sig i arbetslivet: Vart ska de ta vägen i ett samhälle där man ställer väldigt höga krav på dem som ska rymmas i arbetslivet?

Den typen av frågor har lett oss till att formulera svar som handlar om att aktivt sänka trösklar och mycket mer aktivt jobba med matchning för att få in dem som stått länge utanför den svenska arbetsmarknaden, det vi kallar vår tids nya arbetslinje. Det är ett exempel, och det finns säkert andra som vi har anledning att se på. Utgångspunkten ska vara just den att man ser att det finns brister i det egna samhället, hur nöjd man än är, och sedan ta det som utgångspunkt för att utforma politiken.

Jan Lindholm (Mittengruppen, mp), Dokument 15:
Herr President! För oss som inte har disputerat i nationalekonomi är det risk att trampa i klaveret i den här turbulenta finanskrisen, med alla de spekulationer som finns. Det är lätt att i debatten få uppfattningen att det som regeringarna arbetar med i första hand är att rädda spekulanternas uppblåsta förmögenheter och kanske inte rädda ekonomin för de vanliga medborgarna. Det är en bild.

Jag tänkte passa på tillfället att fråga, när vi nu har alla de nordiska statsministrarna här, och jag börjar med den svenske statsministern: Är det så - det antyddes i anförandet – att man ser en koppling mellan finanskrisen och de klimathot vi står inför på ett mer konkret sätt?

Jag tycker att det borde vara ganska möjligt att använda en del av alla dessa tusentals miljarder som regeringarna nu stoppar in till att väldigt tydligt börja bygga det samhälle som vi behöver för att klara den värld vi vet kommer som en följd av klimatförändringarna. Väldigt konkret har vi när det gäller Norden ett behov av att snabbt ta fram en nordisk infrastruktur som är klimatsmart, som håller i morgondagens värld. Jag vet att det är långa terminsprocesser för infrastruktur, men diskuterar man det? Det skulle jag vilja veta.

Statsminister **Fredrik Reinfeldt**:
Herr president! Jag kan lugna frågeställaren med att jag inte är disputerad i nationalekonomi, men jag tror ändå att det är viktigt att försöka förstå behovet av trafikregler och att möta den här väldigt turbulenta situationen med nya regelsystem. Den lagstiftning som vi nu ber Sveriges riksdag att ta ställning till har ju inte funnits på plats tidigare. I avsaknad av det finns risk att problemen eskalerar.

Jag höll precis innan jag åkte till ett toppmöte i Peking i helgen ett seminarium med utgångspunkt i hur de finansiella resurserna i världen ska kunna styras på ett sätt som gör att klimatfrågan får stöd som leder till omställning. Framför allt skulle jag vilja säga att det handlar om de privata investeringsflödena. Hur kan man med olika värderingsinstrument synliggöra för människor vad som är mer klimatriktiga finansiella investeringar. Det finns en diskussion om detta i de finansiella branscherna som jag tycker är väldigt intressant. Flera av oss har påpekat att det just i ett läge där vi ser över finanssystem och finansstruktur finns all anledning att föra in den diskussionen. Jag tror på konsumentmakt och jag tror att företagets egna ambitioner i dag väldigt mycket är att göra det som är klimatriktigt. Då måste det också finnas en sådan analys, finnas en möjlighet för värderingsinstitut och andra – det kan också vara frivilligorganisationer – att bedöma vad som är klimatriktigt. Det är min uppfattning, och det finns en sådan diskussion, att det delvis är på väg fram exempel på detta.

Sedan vill jag bara tydliggöra, för det nämns väldigt stora belopp hela tiden när det gäller de garantier och annat som ställs ut, att vi har varit väldigt tydliga i vår svenska utgångspunkt.

Vi ska inte skicka notan till skattebetalarna. Den stabiliseringsfond vi begär Sveriges riksdags stöd för att inrätta kommer att finansieras med avgifter som vi lägger på bankerna. Jag förutsätter att vi förhoppningsvis inte ska skicka någon nota alls till svenska skattebetalare. Trots att det nämns stora siffror kommer det inte att påverka någons plånbok, åtminstone inte i det perspektivet. Det finns alltid de som förlorar stora resurser i sådan här finansiell turbulens. Det är också viktigt att vi har en insättningsgaranti som är riktad just mot att säkra småspararnas pengar. Det är därför jag menar att vi tar det här på allvar.

Jan Lindholm:
Herr president! Jag frågade mer om de offentliga aktörernas, staternas, möjlighet att agera och investera i klimatsmart teknik för framtiden. Nu nämner statsministern konsumenterna. Jag tycker att det är ett väldigt intressant spår. Just när det gäller infrastruktur är det faktiskt så att de enskilda konsumenternas samlade investeringar är vida större än de som samhället kan göra. Tyvärr har konsumenterna gjort felaktiga investeringar de senaste åren. Men det är jättespännande om det nu pågår en process för att försöka få de enskilda att göra de klimatsmarta investeringarna. Det kanske är det vi ser när den svenska bilindustrin kollapsar. Det kanske är så att vi ska uppmana de nordiska bilkonsumenterna att vänta fem år med att köpa nästa bil. I och för sig slår det hårt mot industrin i dag, men det kanske är det som är det smarta på sikt. Vad anser ministern om det?

Statsminister **Fredrik Reinfeldt:**
Herr president! Bilindustrin är numera amerikanskägd, kan jag säga. Jag tror att jag ska akta mig för att föra en detaljerad diskussion just om det. Får jag bara säga att man i de finansiella flödena räknar med att ungefär 85 procent är privata flöden. Den som inte har någon diskussion om de privata investeringsflödena i världen kommer att missa många av klimatmålen.

Låt oss titta på de offentliga flödena. Vi har bett Gunilla Carlsson leda en särskild internationell kommission för att titta på hur biståndsmedel kan användas på ett sätt som klimatsäkrar biståndet. Jag kan gärna också ställa frågan hur det ska vara med övriga offentliga investeringar. Då får man dock komma ihåg en sak, och det är ofta klimatforskare – apropå vem som är disputerad – som påpekar detta. Det bästa är om ni använder en korrekt prissättning av CO_2, *put a price on carbon*, som de säger. Då kommer väldigt mycket av investeringsflödena att rätta in sig gentemot en prissättning som har tagit in de negativa effekter för miljö och klimat som finns om man använder fossila bränslen i för stor utsträckning.

Jag tror att det viktiga i så fall är att ha rätt avvägda styrmedel. Min känsla när jag är i Kina till exempel är att det finns många ambitioner på miljöområdet. Grundproblemet som gör att de inte har kommit tillräckligt långt är att de inte prissätter CO_2-utsläppen på ett riktigt sätt och att de subventionerar energipriserna. Det gör att det blir felaktiga beteenden i ekonomin.

Paavo Arhinmäki (Den vänstersocialistiska gröna gruppen, vänst), Dokument 15:
Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että Pohjoismaat pärjäävät globalisaatiossa vain jos säilytämme pohjoismaisen hyvinvointimallin: maksuttoman koulutuksen, korkean koulutustason, turvallisen yhteiskunnan, jossa kukaan ei putoa turvaverkkojen ulkopuolelle. Mutta nyt tässä globaalissa talouskriisissä Pohjoismaiden pitää toimia yhdessä myös sen suhteen, että meidän pitää vaatia rajoituksia täysin vapaana laukkaaville markkinavoimille. Myös Pohjoismaissa viimeisen 10-15 vuoden aikana on edennyt uusliberalismi, ja se uusliberalismi on tämän päivän näkökulmasta vanhanaikaista politiikkaa. Rahamarkkinoiden sääntely sen sijaan on uudenaikaista politiikkaa. Nyt tarvitaan Pohjoismailta yhteisiä toimia, joilla pyritään sääntelemään globaaleja rahamarkkinoita. Esimerkiksi Tobinin vero on yksi tällainen malli, jota Pohjoismaiden pitäisi yhdessä voimakkaasti ajaa.

Kysynkin pääministeri Reinfeldtiltä: Mitä yhteisiä toimia Pohjoismaat ovat suunnitelleet rahamarkkinoiden hillitsemiseksi ja miten IMF:n apuun Islannille on suhtauduttu? Tiedämme, että IMF:n avun tulokset esimerkiksi Argentiinassa ovat olleet kaikkea muuta kuin hyvää kansalle, tavallisille ihmisille.

Paavo Arhinmäkis tale i svensk oversættelse:
Ärade talman! För det första måste det sägas att Norden klarar av globaliseringen endast ifall vi bevarar den nordiska välfärdsmodellen: gratis utbildning, hög utbildningsnivå, ett tryggt samhälle där ingen faller utanför sociala skyddsnät. Men nu i denna globala ekonomiska kris måste de nordiska länderna även verka tillsammans för att kräva gränser för fritt rännande marknadskrafter. De senaste 10–15 åren har nyliberalismen gjort framsteg även i Norden, och denna nyliberalism är gammaldags politik ur denna tids perspektiv. En reglering av penningmarknaden är däremot tidsenlig politik. Nu behövs gemensamma nordiska åtgärder för att reglera den globala penningmarknaden. Tobinskatten är ett exempel på en sådan modell som de nordiska länderna bör gemensamt verka för.

Därför frågar jag statsminister Reinfeldt: Vilka gemensamma åtgärder har de nordiska länderna planerat för att stävja penningmarknaden och hur har man förhållit sig till att Island får stöd av IMF? Vi vet ju att i till exempel Argentina har IMF-hjälpen resulterat i allt annat än något som gagnar folket, vanliga människor.

Statsminister **Fredrik Reinfeldt**:
Herr president! Slutsatserna är att vi har vunnit väldigt mycket på globalisering och möjligheter att kunna finansiera goda företagsprojekt och få god avkastning på våra pensionspengar i en alltmer öppen ekonomisk värld. Men det finns också risker förknippat med detta och det nämnde jag i mitt anförande.

Det vi har lärt oss är att vi behöver system på plats som garanterar småsparares insättningar så att de inte känner oro eller tror att de måste ta ut alla pengar så fort det blir oroligt. Det andra är att man måste ha någon form av möjlighet att tillföra kapital, framför allt till systemviktiga finansiella institutioner. Men då gör vi naturligtvis det på sådant sätt att vi tar betalt för detta. Vi har, som det heter, faciliterat våra respektive riksbanker att vara mycket aktiva inför detta, men det är ju någonting som görs på marknadsmässig grund.

Vi måste också kunna agera mot finansiella institutioner som är nödlidande på ett sätt som dessutom är lika mellan olika länder. Allt detta har ju under kort tid tagits fram i Europa och genomförs nu i de olika europeiska länderna. Det är min förhoppning att man får något liknande på plats också globalt. Vi har ju sett vad som inte fungerar. Den amerikanska metoden att gå bara på nödlidande institutioner och inte bry sig om de andra riskerar att sprida misstro och leda till brister i förtroende. Att de stora länderna pratar med varandra som om de små inte fanns fungerar inte heller. De täcker inte hela det finansiella systemet. Jag tror att Europa är på gång med något väsentligt, lagom, kloka och avvägda regleringar som inte förstör det som skapar livskraft i vår ekonomi men som ändå balanserar det faktum att det som en gång var nationellt nu har blivit globalt.

Jag vet inte om det tillfredsställer frågeställarens uppfattningar och syn på hur detta ska fungera, men jag tror trots allt att det är en väldigt klok avvägning så långt som vi har kunnat komma. Det kommer att också leda vidare till en diskussion om IMF. Där har trots allt, till skillnad från mycket annat, varit en plats där alla länder fått vara med. Sedan finns också en diskussion om makten i IMF och Världsbanken. Den kommer säkert att nu föras tydligare. Jag tror mer på att förnya och modernisera de institutionerna än på utropandet av en ny ekonomisk världsordning. Åtminstone tänker jag vara skeptisk tills jag vet vad den nya världsordningen innehåller. Det har inte varit alldeles tydligt för mig.

Presidenten lukkede for flere replikker og gik herefter over til at følge talerlisten.

Helle Thorning-Schmidt, partiformand, S:
Det er en ære og glæde at være her i dag. De møder, som vi i de her dage holder i Nordisk Råd, vil vi huske som nogle af de meget vigtige møder i Nordisk Råd. Det, vi har sat os for, er at diskutere globalisering, og man kan jo netop sige, at den bekymring, som står over alt andet ved dette møde i Nordisk Råd, nemlig den finansielle krise, med al tydelighed – måske også for stor tydelighed – viser, hvad globaliseringen egentlig betyder. Hvis der var nogle, der var i tvivl om, hvad globaliseringen var, før den finansielle krise, er hver eneste borger

blevet klar over, hvad globalisering også kan betyde på både godt, og i de her dage, også på ondt.

I alle vores lande, i de nordiske lande, har der været hjælpepakker oven på den finansielle krise. Der har været mindre vækst, der har været rentestigninger, der har været afskedigelser, og mange af vores borgere er dybt bekymrede. Særlig vores venner i Island har problemer, og også på denne Nordiske Råds session har vi mærket, at de nordiske landes naboskab og bånd er stærke. Jeg vil gøre mit til, at vi også i Danmark kan hjælpe det Island, som i øjeblikket beder os om hjælp.

Den finansielle krise viser os jo det, som mange af os socialdemokrater har vidst i ganske mange år, nemlig at markedet er en god tjener, men at markedet også er en elendig herre. Markedet kan nemlig kun fungere til gavn for alle, hvis det reguleres politisk. Det er også den tankegang, som dybest set har skabt den nordiske velfærdsmodel, som vi alle sammen er så glade for. Da det gik galt i den finansielle sektor, var det netop staten, der måtte tage over, og politikken måtte igen spille en rolle. Og når alt dette har lagt sig, når alt det med den finansielle krise er slut, så tror jeg, at det, der vil stå tilbage, er, at politik betyder noget. Det er lige præcis det, vi skal tage med os, når vi skal løse de kommende års kæmpestore udfordringer.

Vi i de nordiske lande, ja, faktisk hele verdenssamfundet, står over for to store udfordringer. Finanskrisen truer familiernes og virksomhedernes økonomiske stabilitet og tryghed, og klimakrisen truer vores natur og vores samfund. Og vi ved også, at vi ikke har råd til at fejle. Det vil være en fejl, hvis vi i de kommende måneder og år ikke sikrer vores velfærdsøkonomier mod det voldsomme økonomiske tilbageslag, som vi står i lige nu. Og det vil være en fejl ikke at bruge Nordens samlede stemme til at modvirke de klimaforandringer, som vi også er klar over at vi står over for. Men den største fejl, vi kan begå i den kommende tid, vil være, hvis vi ikke forstår, at finanskrisen og klimakrisen skal løses på en og samme tid.

Vi ved, at de to kriser stikker dybt, og vi ved også, at løsningen af både finanskrisen og klimakrisen betyder, at vi skal finde en ny sammenhæng mellem markedet og de politiske kræfter, og den røde tråd skal være, at vi bliver nødt til at forlange regulering for at klare de to udfordringer. Jeg er bekymret for, at der er mange, der i den kommende tid vil sige, at når vi nu har finanskrisen, kan vi ikke også samtidig løse klimakrisen. Vi så allerede for nogle uger siden ved det europæiske topmøde, at der er visse kræfter i Europa, som forsøger at bremse udviklingen af de smarte klimaløsninger med henvisning til den finansielle krise. Jeg mener, at det er der, vi i disse år skal sætte ind. Jeg tror, at vi klart og tydeligt skal sige, at hvis vi skal løse den finansielle krise, skal vi samtidig klare klimaudfordringerne. Vi skal vise, at man både kan have et velfærdssamfund og være konkurrencedygtig, og vi skal vise, at man på en og samme tid kan løse klimaproblemerne og problemerne i den finansielle sektor. Og at vi ikke vil acceptere, at den finansielle krise bliver brugt som en dårlig undskyldning for enten at skære ned på vores velfærdssamfund eller lade være med at løse klimakrisen. Europa, Norden, verdenssamfundet må ikke nå til den forkerte konklusion, netop en konklusion, der siger: I dag løser vi den finansielle krise; i morgen løser vi klimakrisen. Vi bør ikke diskutere klimakrisen i et rum og den finansielle krise i et andet lokale.

Jeg er helt overbevist om, at hvis vi løser klimakrisen og har smarte klimaløsninger, så står vi over for en fremtid, der kan skabe ny vækst, nye job, ny industri, og derfor kan kun fremadrettede klimaløsninger være med til at løse den aktuelle finanskrise. Der er ikke nogen modsætning mellem klimaløsninger og økonomisk fremdrift. Det er opskriften på det, vi skal gøre i den kommende tid, i de næste år og i årene, der kommer. Vi skal forstå, at klimakrisen er skabt af mennesker og skal løses af mennesker og gennem politik, og vi skal forstå, at finanskrisen ligeså er skabt af mennesker og skal løses af mennesker og gennem politik. Verden har brug for mere politik, ikke mindre, og jeg tror, at Norden har en enestående chance for at gå forrest. Tak for ordet.

Rolf Reikvam (Den venstersosialistiske grønne gruppen), Dokument 15**:**
Det er vel ikke så mange grunner til å være uenig i den retorikken som ble brukt i dette innlegget. Men hva er politikken? Den er det vanskelig å få tak i. Krisen skal løses gjennom politikk – eller av politikk.

For å prøve å forstå hva svarene var, har jeg behov for å være litt konkret og ta utgangspunkt i det danske samfunn. Krisen er jo ikke så veldig stor i Danmark ennå, men den blir vel sikkert større. Helt konkret i forhold til det danske samfunn: Hvordan skal de løse krisen? Hvilke tiltak mener sosialdemokratene må settes inn i Danmark for at man kan løse denne krisen som stat?

Helle Thorning-Schmidt:
Jeg ser krisen, den finansielle krise, som en krise i to stadier. Det første, vi skal gøre, er at skabe stabile rammer i den finansielle krise. Derfor har de danske Socialdemokrater taget et stort ansvar og bidraget til, at vi kunne komme i gang med de finansielle pakker, hvor vi bl.a. har lagt et redningsnet, et sikkerhedsnet, ud over de danske banker og på den måde sikret den finansielle stabilitet.

Men der er også et stadie, der kommer efter den finansielle krise her og nu. Der skal vi gøre to ting – mindst. For det første skal vi sikre, at krisen ikke bider sig fast i den danske økonomi. Derfor har Socialdemokraterne valgt det klare synspunkt, at vi skal holde en fast og sikker hånd under væksten og økonomien, så krisen og ledigheden ikke bider sig fast i dansk økonomi. Så vi skal give et lille skub til økonomien for at sikre økonomisk fremgang. Det er det ene.

For det andet må vi ikke tøve med at sætte gang i investeringer, der skal sikre smarte klimaløsninger. Det gælder på vores infrastruktur i hovedstaden, hvor vi bliver nødt til at tage nogle nye og ikke før benyttede skridt for at sikre en infrastruktur, der er klimasmart; det er det næste, vi skal gøre. Så løsningen er grundlæggende investeringer i fremtiden – ikke det modsatte, hvor vi lader være at investere, bruger krisen som en dårlig undskyldning for at rive velfærdssamfundets fundament ned. Vi skal i stedet investere os ud af krisen.

Rolf Reikvam:
La meg prøve å gripe fatt i dagens situasjon i Danmark innenfor finansnæringen. Det er sannsynlig at det også i Danmark har vært for liten regulering av finansnæringen. Vil de danske sosialdemokratene i tiden framover stille krav om en strengere regulering av finansnæringen? Helt konkret: Ser du for deg at det vil bli et av svarene deres?

Helle Thorning-Schmidt:
Det er klart, at vi skal have en strammere regulering af finanssektoren, og når Socialdemokraterne i Danmark tog ansvaret for den finansielle pakke, som vi vedtog for to uger siden, var det netop med krav om, at banksektoren skulle reguleres langt bedre. En af de ting, Socialdemokraterne har været oprørte over, er, at bankdirektørerne har haft mulighed for at lønne sig selv i aktieoptioner, hvilket har medført en meget uheldig incitamentsstruktur i den danske bankverden. Så et af vores krav har været, at man indfører et fuldstændigt stop for det i de næste to år, og så har vi lagt en plan for, hvorledes vi fremover skal regulere den danske banksektor. Der er bestemt behov for et bedre finanstilsyn og en bedre regulering.

Statsminister **Geir Haarde**:
Jeg vil begynne med å takke Nordisk Råd for å sette denne viktige saken på dagsordenen. En av de nordiske samarbeidsoppgavene neste år blir jo å begynne forberedelsene til siste halvdel av toppforskningsinitiativet. Det dreier seg nettopp om forskning på velferds- og helsespørsmål i et globaliseringsperspektiv.

Det er virkelig god grunn til å se på de nye oppgavene vi står overfor i velferdssamfunnet i fellesskap, og lære av hverandres erfaringer. Det blir en oppgave for oss islendinger å sørge for at dette arbeidet får en god og effektiv oppstart. Derfor har jeg store forventninger til diskusjonen her i dag og legger vekt på at det blir tatt hensyn til rådets synspunkter i det arbeidet som ligger foran oss.

Det nordiske velferdssystemet er gjerne brukt som en praktisk målestokk for andre nasjoner når det gjelder velferdssaker. I Norden bruker vi store økonomiske midler for å bygge opp det beste velferdssystemet man kjenner til i verden. Den økonomiske krisen vi nå konfronteres med, gjør det desto mer påkrevd å iaktta velferdssystemene våre. Vår viktigste oppgave er riktignok å passe på at vi fortsatt kan sørge for trygghet for våre innbyggere. Samtidig er behovet for å effektivisere, om noe, enda mer påkrevd. Vi må sørge for å få så mye som mulig igjen for hver krone vi setter inn i systemet. Det er de utfordringene vi nå står overfor, i et nøtteskall.

Vi betaler for sosial sikkerhet fra våre felles kasser. I det nordiske velferdssystemet har alle rett til bistand. Det er et sikkerhetsnett for høy og lav, uavhengig av inntekter og økonomisk stilling. Det er vi stolte av, og vi setter vår ære i følge denne grunnregelen. Med henblikk på dette har det skapt forundring at Norden skulle plassere seg blant verdens rikeste land. I globaliserte omgivelser for handel og konkurranse kommer Norden heldig ut på rankinglister som måler de elementene som har betydning for å nå et godt økonomisk resultat. Slike elementer er f.eks. konkurranseevne, innovasjonsevne, kreativitet, bruk av ny teknologi og gjensidig tillit mellom mennesker. For øyeblikket ser det riktignok ikke så godt ut økonomisk sett, men vi må ikke glemme at vi har hatt velstand og økonomisk vekst i Norden de siste årene. Derfor er det ikke annet å vente enn at man spør seg om hvordan Norden kan opprettholde velferdssystemet på samme tid som de plasserer seg i spissen når det gjelder gode økonomiske resultater.

Det er mangt som peker mot at det nettopp er en positiv forbindelse mellom disse to elementene som kjennetegner de nordiske landene. Forskning viser at mennesker i land der det hersker sosial trygghet, har en mer positiv holdning til meningsfrihet og globalisering. For små land, som de nordiske landene, spiller meningsfrihet en stor rolle, og slik frihet har hersket i våre land i lange tider. Adgang til internasjonale markeder er en viktig forutsetning for å sikre folk en god levestandard. I en globalisert verden må små land være i stand til å ta del i internasjonal konkurranse. Dette medfører dessverre ofte stor risiko, slik vi nettopp har sett eksempel på. Til tross for dette må det videre målet være å ta sterk del i den internasjonale konkurransen, selv om det i fremtiden må være strengere tilsyn og klarere rammer.

Med det nordiske velferdssystemet har vi knyttet et fullmasket sikkerhetsnett for våre innbyggere. Det er designet med tanke på risikoutjevning og beskytter mot den største smellen når noe går galt. Vågemot er nemlig et nøkkelpunkt når det gjelder nyskaping, som igjen spiller den største rollen når det gjelder konkurranseevne i en globalisert verden. Det er påpekt at det nettopp kan være denne årsakssammenhengen som skaper maskinen. Et sterkt velferdssystem stimulerer innbyggernes initiativ og vågemot og gjør at folk har større sannsynlighet for å tore å sette nye ideer ut i livet. På forskjellige områder har vi gått ulike veier for å sikre velferden i landene våre, med den nordiske velferdsmodellen som fellesnevneren. På samme måten som man har til felles å se på et sterkt velferdssystem som en god investering på kortere eller lengre tid, er det ikke dermed sagt at de offentlige instansene behøver å administrere det i ett og alt eller ta seg av alle tjenester, selv om det betales for med offentlige midler. Dette er et dyrt system. Det vet vi, og det burde dra fordel av varierte organisasjonsformer på flest mulig områder innen helse- og samfunnssektoren og på den måten sikre en økonomisk utnyttelse av ressursene. Utviklingen går nå også i den retning at selvstendige instanser kan påta seg disse oppgaver i større grad enn det som er vanlig i dag, og det blir mulig å dra mer fordel av det individuelle initiativ.

På Island har vi god erfaring med privatdrevne tjenester og omfattende avtaler med både veldedighetsorganisasjoner, foreninger, private parter og stiftelser. Videre mener jeg at det også er vel verdt å undersøke om de nordiske land ikke bør øke samarbeidet om opprettelse av et nordisk marked for medisiner og helsetjenester og arbeide for konkrete felles løsninger på dette området. Det kan skje ved at man bl.a. avskaffer de grensehindringer som måtte være til stede. Et konkret samarbeid på dette området vil kunne tilføre den nordiske velferdsmodellen et nytt, spennende og mer dynamisk perspektiv.

Ideen om den globale landsbyen, som ble presentert tidlig i siste halvdel av forrige århundre, har for lenge siden blitt til virkelighet. Grensene mellom nasjoner og stater har blitt uklarere, og geografisk avstand spiller liten rolle. Med mer effektiv teknikk og frihet i næringslivet har den globale økonomiske sammensmeltningen blitt et faktum. Det betyr at misgrep og gale avgjørelser kan sette i gang kjedereaksjoner med alvorlige konsekvenser. Derfor står verdenssamfunnet nå overfor faren for et økonomisk krakk i en målestokk ingen har sett maken til. Virkningene fra en krise på verdens felles markeder kan nå merkes i alle verdenshjørner, og hvis alt går på verste måte, vil det til slutt ikke finnes noe hus eller hjem som er uberørt av krisen. Island må, på samme måte som andre nasjoner, forholde seg til konsekvensene av denne krisen. En av de viktigste oppgavene blir å forhindre forlis av islandske hjem, for mange har mistet mye, både arbeid og økonomiske midler. Har det noen gang vært bruk for et sterkt nasjonalt velferdssystem og nordisk solidaritet, er det nettopp i en tid som denne.

Marion Pedersen (Midtergruppen, V):
Hr. præsident. Først vil jeg undskylde over for dem af mine kolleger, der var til stede til kl. 12. De har hørt det, jeg nu vil gentage, men det har Islands statsminister ikke, da han ikke blev og hørte alle vore indlæg.

Jeg har været med i globaliseringsinitiativet fra første færd inden for Nordisk Råd. Jeg sad som formand for den gruppe, Nordisk Råd nedsatte. Der har hele tiden været 100 procent opbakning fra Nordisk Råd til projektet. I starten var Nordisk Ministerråd meget tøvende, men efter at statsministrene gik ind, har de adopteret ideen fuldt ud.

Problemet for os parlamentarikere i Nordisk Råd er nu, at vi føler, at vi er kørt ud på et sidespor. Hver gang, der kommer noget fra Nordisk Ministerråd om globalisering, er det færdigt og ikke til diskussion. Vi blev lovet, da vi startede initiativet – og vi forventede sådan set også, kan man sige – at blive inddraget i planlægningen og i udviklingen af ideerne. Jeg håber, statsministeren for Island under sit formandskab vil leve op til det løfte, vi fik i starten. Vi håber som politikere, at det ikke endnu en gang – selv om vi også indimellem selv bruger det - vil være en masse smukke ord og ingen handling. Vi vil meget gerne se handling og være inddraget. Nordisk Råd har nu bidraget med 60 mio. kroner til globaliseringspuljen, og jeg vil godt spørge, hvornår vi ser de nationale bidrag til finansieringen, som vi fik stillet i udsigt. Tak!

Statsminister **Geir H. Haarde**:
Jeg vil bare påminne det jeg sa tidligere i min tale, at vi har store forventninger til diskusjonen her i dag. Vi legger vekt på at det blir tatt hensyn til Rådets synspunkter i det arbeidet som ligger foran oss. Jeg understreker og gjentar disse ord.

Marion Pedersen:
Jeg hørte, at ministeren sagde før, at han lagde vægt på diskussionerne her i dag, men det er altså lidt svært at diskutere ud i den tomme luft. Vi var i hvert fald tre eller fire, der var på talerstolen, efter at statsministeren var gået, og vi følte, at vi talte ud i den tomme luft, og det er ikke det, vi i Nordisk Råd normalt forbinder med dialog.

Statsminister **Geir H. Haarde**:
Jeg beklager hvis det er blitt problemer med kalenderen her. Jeg vil bare peke på at programmet i dag begynte et kvarter eller 20 minutter for sent, og det kan ikke skrives på min regning.

Presidenten: Det er herved bekræftet, at det ikke skal sendes regning til statsminister Haarde for dette.

Sidsel Homann (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, SF):
Tak. Den globale finanskrise har ført til en forfærdelig situation, særlig på Island, hvor alle rammes hårdt af krisen – også almindelige mennesker, som ikke har spekuleret. Den her finanskrise har rigtig mange årsager. Den frie, uregulerede markedsøkonomi har vist sig uholdbar, men der er jo desværre også årsager til, at netop Island rammes så hårdt af kri-

sen. Derfor er mit spørgsmål: Hvordan kunne den islandske regering lade situationen komme så vidt?

Statsminister **Geir H. Haarde**:
Representanten snakket om uregulert markedsøkonomi. Slik var det ikke hos oss. Vi fulgte presis det samme regelverk som de øvrige land i Europa, nemlig regelverket som kommer direkte fra EU, gjennom EØS-avtalen. Det var det regelverket man hadde på finansmarkedet og i andre deler av vår økonomi, stort sett.

Det som var problemet, var kanskje to ting: Dette regelverket generelt sett – ikke bare på Island – var ikke godt nok. Og det har man blitt enige om i hele verden, både i USA og i Europa, at det må man gå gjennom og forsøke å gjøre noe med. Det må repareres, så å si. Det vil vi selvfølgelig ta fullt hensyn til. Det andre, som var et enda større problem, var at vårt banksystem var blitt for stort i henhold til resten av økonomien. Men bankene vokste jo innenfor reglene – innenfor loven og regelverket som jeg nettopp har beskrevet. Etterpå kan man si at regjeringen og selvfølgelig bankene selv burde gjort noe med det. Man hadde satt i gang tiltak for å forsøke å få størrelsen i bedre forhold til økonomien, men dessverre ble det ikke tid til å ferdiggjøre de ting. Det er synd, men slik er det. Nå arbeider vi dag og natt for å komme oss gjennom denne krisen som, som representanten sa helt korrekt, rammer mange vanlige mennesker – vanlige hushold og hjem. Vi arbeider dag og natt for å komme oss gjennom dette. Og så er jeg ikke i tvil om at om cirka to år vil den islandske økonomien komme tilbake i full kraft og i full fart, og da vil levestandarden gå opp igjen hos oss.

Sidsel Homann:
Jeg er overbevist om, at det nok skal blive bedre. Jeg synes, det er rigtig vigtigt, at vi, når vi kigger tilbage, får lært så meget, som vi overhovedet kan, af den krise, så det ikke kommer til at ske igen. Derfor synes jeg, det er meget vigtigt, at vi er helt sikre på, hvad det er, der er sket. Jeg tænker for eksempel på de solvenskrav, der har været til de islandske banker, som jo har kunnet have et helt enormt udlån. Man har fra den islandske regerings side ikke fulgt med i, hvad der er sket, og i hvert fald ikke grebet ind tidsnok. Føler du slet ikke, at den islandske regering burde have grebet ind på et tidligere tidspunkt i den her krise?

Statsminister **Geir H. Haarde**:
Vårt finanstilsyn, i samarbeid med andre lands tilsvarende organisasjoner, fulgte selvfølgelig med utviklingen i bankene. Men det er ganske lett å komme etterpå å si at man burde ha grepet inn på et tidspunkt – at man burde ha gjort ditt eller datt. Selvfølgelig er det da klart at hadde man gjort det, ville saker og ting eventuelt ha gått annerledes.

Men det vi nå skal gjøre, er å studere grundig hva var det egentlig som skjedde? Hva var årsaken til at dette gikk så galt? Hvor ligger ansvaret for de enkelte beslutninger? Vi har planer om en såkalt hvit bok om dette for å kunne plassere ansvaret hvor det hører til. Hvis noen har brutt loven – vært på den forkjærte side av loven – så vil vedkommende selvfølgelig bli straffet.

Line Barfod (Den Venstresocialistiske Grønne gruppe, EL):
Tak. Vi er alle dybt berørt af den situation, der er i Island, og jeg må indrømme, at det har chokeret mig en del at høre nu, at den islandske rente er blevet forhøjet med seks procentpoint. Jeg er bange for, hvad det kommer til at betyde for mange islandske virksomheder og for mange islandske borgere, der risikerer at måtte gå fra hus og hjem. Så jeg synes, det er væsentligt at få afklaret: Er det Den Internationale Valutafond og de nordiske lande, der har stillet krav om, at man skulle hæve renten? Eller hvilken type krav er det, der nu bliver stillet fra Den Internationale Valutafond og fra de nordiske lande til Island?

Det undrer mig også, at den islandske statsminister i sin tale her kan blive ved med at tale for mere marked. Både i lyset af det, der nu er sket på finansmarkedet, og i lyset af den debat, vi havde, inden statsministeren gik til frokost, om et marked for sundhedsydelser og de problemer, der er med at lave sundhedsydelser. Og så står statsministeren alligevel og siger, at det er noget af det, vi nu skal satse på fremover. Har statsministeren ikke overvejet, at vi måske har brug for mere regulering og ikke for mere marked?

Statsminister **Geir H. Haarde**:
Første spørsmålet dreier seg om renteforhøyelsen på Island i dag, i morges. Den forhøyelsen er en del av en pakke som Det internasjonale Valutafondet og islandske myndigheter er blitt enige om. Dette er et korttidstiltak, håper vi, noe som skal gi troverdighet og støtte, slik at vi kan få et fungerende valutamarked i stand igjen. Det er veldig viktig. Det er veldig viktig fordi med et fungerende valutamarked får vi reetablert en kurs, en stabilisert kurs, av den islandske krone, og det er et veldig viktig tiltak i kampen mot inflasjonen. Den er viktig for alle husholdninger og alle familier på Island. Det er det viktigste å få inflasjonen ned. Når så den begynner å komme ned, kan renten følge ganske raskt etterpå. Så vi ser dette som et nødvendig, midlertidig tiltak.

Når det så gjelder det jeg har sagt i min tale her om anvendelse av ulike organisasjonsformer innenfor velferdssystemet, er det et spørsmål som dreier seg utnyttelse av ressurser og offentlige midler. Det er bare et slikt spørsmål, ikke om hvem som skal betale, men om vi kan utnytte ressursene på en mer effektiv måte, slik at vi kan gjøre mer for samme beløp penger. Det er ganske enkelt, men jeg har lagt merke til at det er det samme på venstrefløyen i Danmark og i de øvrige nordiske land som på Island, man nekter å forstå enkelte ting.

Line Barfod:
Jeg prøver at forstå, hvad det er, der sker. Det er det, jeg ser i det danske sundhedsvæsen, hvor man længe har været i gang med at gøre det til et marked. Og hvor jeg ser, hvad det betyder for de mennesker, der ikke har den type sygdom, man kan tjene penge på; hvad det betyder for de ældre patienter, der ikke får så god pleje; hvad det betyder for kvinder, der ofte må føde, uden at der er en jordemor til stede; hvad det betyder, at man kun ser på, hvor man kan tjene penge på sundhedsvæsenet, i stedet for at se demokratisk på, hvad det er, vi vil prioritere i sundhedssystemet.

I forhold til, hvad Den Internationale Valutafond kræver af Island, lagde jeg mærke til, at statsministeren sagde: Vi har brug for et stærkt velfærdssystem, hvis vi skal klare os igennem krisen. Der vil jeg jo gerne høre, om Den Internationale Valutafond er inde og stille krav om, at der skal ændres på velfærdssystemet i Island, herunder om Valutafonden også er med til at kræve, at man skal lave mere marked bl.a. på sundhedsområdet.

Statsminister **Geir H. Haarde**:
Valutafondet har ikke stilt noen betingelser vi ikke kan akseptere.

Når det gjelder velferdssystemet, er det selvfølgelig i våre egne hender hva vi gjør. Men det er klart at vi har et underskudd, og vil få et underskudd til neste år, i våre statlige finanser. Hvordan vi behandler det, er vår egen sak.

Når det gjelder marked, markedskrefter osv., har Valutafondet ikke sagt noe som helst om dette. Jeg la merke til at representanten kritiserer at vi har for mye marked og for store markedskrefter på Island. Valutafondet fokuserer, akkurat som vi gjør, selv i dette øyeblikket, på de kortvarige problemer, på problemene som må tas hånd om akkurat nå i øyeblikket, de neste seks, 12, 18 månedene. Vi har et program på to år, men vi forestiller oss, og det er meningen, at om 18 måneder eller to år har vi kommet gjennom dette og begynt å få økonomisk vekst igjen og muligheter til å forbedre velstanden i landet.

Jutta Urpilainen, partiordförande, sd:
Arvoisa puheenjohtaja, hyvät pohjoismaiset ystävät! Elämme globalisoituneessa maailmassa, jossa riskit ja mahdollisuudet ovat yhteisiä. Globaali finanssikriisi on ravistellut yhteiskuntiamme viime aikoina ja taloudellinen epävarmuus on lisääntynyt. On mahdotonta varmuudella arvioida kriisin seurauksia, mutta on täysin selvää, että edessämme on vaikeita aikoja.

Olen erittäin huolestunut Islannin vaikeasta tilanteesta: maan hyvinvointi on vaarassa ja ihmiset ovat hädässä. Nyt tarvitaan pohjoismaista solidaarisuutta, yhteydenpitoa ja yhteis-

työtä. Pääministereiden päättämän pohjoismaisen asiantuntijaryhmän perustaminen oli oikea askel tässä tilanteessa.

Nyt olisi kohtalokasta nostaa kädet pystyyn tai ryhtyä ajamaan alas hyvinvointijärjestelmiämme Pohjoismaissa. Nyt on päinvastoin tarve vahvistaa ihmisten luottamusta yhteiskuntaan ja talousjärjestelmään. Tarvitsemme tulevaisuusinvestointeja terveyteen, osaamiseen ja infrastruktuuriin, jotta talouden rattaat pysyvät liikkeessä ja jotta pystymme joustavasti selviytymään mahdollisista talouden rakennemuutoksista.

Euroopan unioni voisi olla yksi parhaimmista globalisaation hallinnan välineistä. Se edellyttää kuitenkin, että yhteisiin tavoitteisiin sitoudutaan ja että yhteistyötä tiivistetään uusilla politiikan osa-alueilla. Mielestäni Euroopan unionin talouspolitiikkaa tulisi koordinoida vielä systemaattisemmin ja EU:n ulkopolitiikassa pitäisi pureutua makrotalouden ongelmiin. Maailman suurimpana sisämarkkina-alueena EU:lla on globaalia vaikutusvaltaa, ja sitä on käytettävä kestävämmän talousjärjestelmän luomiseksi.

Euroopan unionilla on välineet harjoittaa globaalia johtajuutta ja muokata kansainvälistä järjestelmää. Sen voima ei perustu sotilaalliseen voimankäyttöön, vaan diplomatiaan, kumppanuuteen, yhteisiin periaatteisiin ja laajenemiseen. Mikäli EU puhuu yhdellä äänellä se voi saada tuloksia myös aikaan.

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät ystävät! On erityisen tärkeää, että EU:n jäsenvaltiot sitoutuvat yhteisesti sovitun ilmastopolitiikan toteuttamiseen. Ilmastonmuutosta vastaan on taisteltava johdonmukaisesti, oli taloussuhdanne mikä tahansa. Se on lupaus, jonka olemme antaneet tuleville sukupolville.

Pohjoismailla on erityinen vastuu toimia ilmastonmuutoksen vastaisen taistelun eturintamassa, koska YK:n odotettu ilmastohuippukokous järjestetään Kööpenhaminassa joulukuussa 2009 ja samaan aikaan Ruotsi toimii Euroopan unionin puheenjohtajamaana. Meillä Pohjoismailla ei ole varaa epäonnistua.

Tilanteessa, jossa nykyisen globaalin talousjärjestelmämme opit näyttäytyvät puutteellisilta, meillä Pohjoismailla on mahdollisuus siirtyä kestävälle kasvu-uralle. Tarvitsemme säädellyn markkinatalouden, joka on ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä. EU:n tasolla on luotava sellaiset standardit ja säädökset, että hyvissä työoloissa ja ympäristöystävällisesti tuotetut tuotteet saavat markkinoilla pysyvän kilpailuedun. Jokaisesta tuotteesta on käytävä ilmi sen ympäristökuormitus. Kasvu voisi perustua enemmän tietoon ja luovuuteen, palveluyrittäjyyteen sekä ympäristöteknologioihin. Uskon, että aineettoman hyvinvoinnin merkitys tulee entisestään kasvamaan.

Panostamalla ympäristöteknologioiden tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä ottamalla niitä itse käyttöön voimme luoda uusia kasvualoja myös Pohjoismaihin. Pitkällä tähtäimellä saamme suunnattoman kilpailuedun, mikäli onnistumme vähentämään päästöjä ja energiankulutusta.

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät ystävät! Globalisaation myötä yhteiskuntamme ovat kulttuurisesti monimuotoisempia. Suomessakin harjoitetaan nykyään liberaalimpaa maahanmuuttopolitiikkaa kuin ennen. Tulevina vuosina tarvitsemme enemmän työperäistä maahanmuuttoa, koska väestömme ikääntyy.

Maahanmuuttajien kotouttaminen ei käy käden käänteessä, vaan yhteiskunnalta vaaditaan pitkäjänteistä sitoutumista. Koulutusjärjestelmällä on tärkeä rooli sekä maahanmuuttajien kotouttamisessa että kulttuurisen monimuotoisuuden vaalijana. Ei riitä että opimme suvaitsemaan erilaisia ihmisiä, vaan meidän on opittava kunnioittamaan ja arvostamaan erilaisuutta.

Arvoisa puheenjohtaja! Globalisaatiossa on monta puolta. On meistä poliitikoista kiinni, mitä sen puolta me vahvistamme. Nyt jos koskaan tarvitsemme vahvempaa yhteistä politiikkaa.

Jutta Urpilainens tale i svensk oversættelse:
Ärade ordförande, bästa nordiska vänner! Vi lever i en globaliserad värld där vi delar på risker och möjligheter. Den globala finanskrisen har skakat våra samhällen den senaste tiden och den ekonomiska osäkerheten har ökat. Det är omöjligt att med säkerhet förutspå följderna av denna kris men det är helt klart att tuffa tider väntar oss.

Jag är ytterst bekymrad över den svåra situationen i Island: landets välfärd är i fara och människorna i nöd. Nu behövs nordisk solidaritet, kontakter och samarbete. De nordiska statsministrarnas beslut att tillsätta en nordisk expertgrupp var ett steg i rätt riktning i denna situation.

Nu vore det ödesdigert att sträcka upp händerna eller börja avveckla våra välfärdssystem i Norden. Däremot bör man nu stärka människornas förtroende för samhället och det ekonomiska systemet. Vi behöver framtidsinriktade investeringar i hälsa, kompetens och infrastruktur så att ekonomins kvarnar fortsätter att mala på och så att vi kan flexibelt klara av eventuella strukturförändringar i ekonomin.

Europeiska unionen kunde utgöra ett av de bästa instrumenten för att kontrollera globaliseringen. Det förutsätter dock att man förbinder sig till gemensamma målsättningar och att samarbetet intensifieras inom nya politiska sektorer. Jag anser att Europeiska unionens ekonomiska politik borde samordnas ännu mer systematiskt och att man även bör behandla makroekonomiska problem i samband med EU:s utrikespolitik. Som världens största inre marknad har EU globalt inflytande som måste utnyttjas för att skapa ett hållbarare ekonomiskt system.

Europeiska unionen förfogar över instrument för att utöva globalt ledarskap och påverka det internationella systemet. Dess makt baserar sig inte på användande av militärt våld utan på diplomati, partnerskap, gemensamma principer och utvidgning. Ifall EU talar med en röst kan den även få till stånd resultat.

Ärade ordförande, bästa vänner! Det är ytterst viktigt att EU-medlemsstaterna förbinder sig att genomföra den gemensamt överenskomna klimatpolitiken. Vi måste konsekvent kämpa mot klimatförändringen oberoende av konjunktur. Detta är ett löfte vi gett kommande generationer.

Norden har ett särskilt ansvar att gå i bräschen för kampen mot klimatförändringen eftersom det förväntade FN-klimattoppmötet arrangeras i Köpenhamn i december 2009 samtidigt som Sverige är ordförandeland i Europeiska unionen. Vi i Norden har inte råd att misslyckas.

I en situation där det nuvarande globala ekonomiska systemets läror visat sig vara bristfälliga har vi i Norden en möjlighet att gå in för hållbar tillväxt. Vi behöver en reglerad marknadsekonomi som är ekologiskt och socialt hållbar. På EU-nivå måste det skapas sådana standarder och författningar att i goda arbetsförhållanden och miljövänligt producerade produkter få en permanent konkurrensfördel på marknaden. Av varje produkt måste det framgå dess miljöbelastning. Tillväxten kunde i högre grad basera sig på information och kreativitet, serviceföretagande samt miljöteknologi. Jag tror att betydelsen av immateriell välfärd kommer att bli allt större.

Genom att satsa på forskning och produktutveckling kring miljöteknologi samt själva ta i bruk sådan teknologi kan vi även skapa nya tillväxtområden i Norden. På lång sikt får vi en oerhörd konkurrensfördel ifall vi lyckas minska på våra utsläpp och vår energiförbrukning.

Ärade ordförande, bästa vänner! I och med globaliseringen har våra samhällen blivit kulturellt mer heterogena. Även i Finland driver man numera en liberalare invandringspolitik. De kommande åren behöver vi allt mer arbetskraftsinvandring eftersom våra befolkningar föråldras.

Det går inte att i ett nafs integrera invandrare utan det krävs ett långsiktigt engagemang av samhället. Utbildningssystemet spelar en viktig roll i samband med såväl integrering av in-

vandrare som värnande av kulturell pluralism. Det är inte tillräckligt att vi lär oss tolerera annorlunda människor utan vi måste även lära oss att respektera och uppskatta olikhet.

Ärade ordförande! Globaliseringen är mångfasetterad. Det beror på oss politiker vilka sidor vi stärker. Nu eller aldrig behöver vi en starkare gemensam politik.

Statsminister **Jens Stoltenberg,** Dokument 15**:**
Først vil jeg takke presidiet for å organisere denne debatten på den måten de gjør. Det har de gjort nå et par-tre år, og jeg mener det er en god erfaring at de organiserer temadebatter i plenum på den måten de har gjort det i dag. Spesielt er det bra at de har valgt et tema som er veldig aktuelt, nemlig globalisering, finanskrisen og den nordiske modellen.

Jeg skal dele med dere noen refleksjoner om finanskrisen og hvordan den kan påvirke vårt eget arbeid både med globalisering og den nordiske modellen.

Den første refleksjonen er følgende: Den globale finanskrisen er en lenge varslet krise som kom overraskende på oss. Det har lenge vært advart fra Det internasjonale pengefondet, fra Verdensbanken, fra OECD og fra veldig mange andre om at de store ubalansene, de store underskuddene - spesielt i amerikansk økonomi, men også i andre lands økonomier - ikke kunne vare ved, men ville lede til store problemer. Så at det kommer problemer, er ikke overraskende. Det som derimot er overraskende, er omfanget, tempoet og det nøyaktige tidspunktet. Verden er overraskende nok overrasket over en krise og over problemer som på mange måter var varslet.

Det som er lærdommen er, at det å ha store underskudd i statsfinanser, store underskudd i utenriksøkonomien, det å finansiere forbruk, det å finansiere stadig økende boligpriser gjennom lån, ikke er en bærekraftig strategi. Det lager bobler og økonomiske ubalanser som skaper problemer.

Det er noe vi har tatt inn over oss i de nordiske land. Vi har gjennom mange år lagt vekt på å ha orden i våre økonomier, orden i våre statsfinanser. Det er et uttrykk for at det å ha orden i økonomien også er den beste forsikring mot ubalanser, problemer og tilbakeslag.

Den andre lærdommen, og refleksjonen, er, som flere har vært inne på, at også denne internasjonale finanskrisen minner oss om at markedene ikke kan styre seg selv. Markedskreftene kan ikke styre, de må styres. Det er en lærdom vi har fått før, men som man noen ganger glemmer eller undervurderer betydningen av. Vi må helt tilbake til 1930-tallet, eller til krakket i 1929, for å finne tilsvarende, like alvorlig, internasjonal finansiell krise. Også etter den krisen var den entydige lærdommen at en passiv stat som overlot markedene til seg selv, ikke var det rette svaret. Krisene, tilbakeslaget, på 1930-tallet var innledningen til en lang periode med en mer aktiv stat, med styring, og der staten tok ansvaret for å jevne ut svingningene i økonomien. Jeg er tilhenger av og tror på den type tilnærming.

Jeg er også sikker på at når vi oppsummerer og trekker lærdom av de dype internasjonale økonomiske problemene vi ser nå, vil en lærdom være at vi må ha et fellesskap, statlige myndigheter, som tar ansvaret for å jevne ut, for å regulere og styre markedskreftene og de internasjonale kapitalbevegelsene. Det handler om finanspolitikk, det handler om pengepolitikk, det handler om at man tar ansvar.

Så vet jeg at noen hevder at før eller siden vil markedskreftene igjen finne balanser og skape stabilitet. Det er kanskje riktig at hvis man først lar markedet kjøre økonomien veldig hardt i én retning, sprekker det og går i en helt annen retning, og så oppstår det en ny balanse. Men problemet er at i mellomtiden påføres mennesker og økonomier store kostnader, store sosiale problemer. På lang sikt er det altså for lenge å vente for å ta hånd om, ta tak i og ta ansvar for de store problemene som økonomiske kriser og tilbakeslag medfører. Derfor må fellesskapet ta ansvar for å styre, regulere, markedskreftene.

Den tredje lærdommen er knyttet til omfanget, størrelsen, på den krisen vi nå ser, og den er knyttet til at det er en internasjonal krise. Vi har hatt tilbakeslag og kriser før, og vi kommer

til å ha det igjen, men det som er spesielt med denne, er at den er global, og at den har et omfang og en størrelse som vi sjelden – om noen gang – har sett maken til. Det henger sammen med globaliseringen, at verden er så integrert, at vi er så avhengige av hverandre. Bildet på det er at europeiske banker sliter, går over ende, på grunn av misligholdte boliglån i USA. Det er et bilde på hvor avhengige vi er blitt av hverandre, og på hvor global økonomien er.

Men svaret på det er ikke å stenge grensene, svaret på det er ikke at land blir innadvendte. Det var én av feilene verden gjorde etter krisen på 1930-tallet. Svaret er ikke å lukke grensene, men å lage regler, politisk styring, på tvers av landegrensene. Derfor mener jeg at både forhandlingene om en internasjonal frihandelsavtale og de initiativ som nå er tatt for å forsøke å lage mer enhetlige og mer helhetlige internasjonale regler for å kontrollere internasjonale finansmarkeder for soliditet, for innsyn, for kontroll med *ratingselskaper*, er tiltak som nettopp skal gjøre at vi fortsatt skal ha en global økonomi og fortsatt ha frihandel. Men det skal være en kontrollert, styrt global økonomi, der vi reduserer faren for denne typen økonomiske tilbakeslag.

Den fjerde lærdommen, eller refleksjonen, er at den internasjonale finanskrisen viser den nordiske modellens styrke, men også dens sårbarhet. Det er ingen tvil om at de nordiske landene, som har en sterk offentlig sektor, som har gode sosiale ordninger, som legger stor vekt på utjevning, som har forholdsvis sterke fagforeninger, et velorganisert arbeidsliv, er bedre rustet til å stå imot, til å håndtere, den store internasjonale finanskrisen enn land som i utgangspunktet har mer sosial ulikhet og en svakere offentlig sektor. Bare eksistensen av en stor offentlig sektor bidrar til å dempe virkningene av en internasjonal finanskrise. Den viser vår modells styrke, men den viser også vår modells svakhet, fordi vår modell rammes av to ting.

Det ene er at hvis arbeidsløsheten nå stiger, undergraver det selve bærebjelken i den nordiske modellen, som er høy sysselsetting, lav arbeidsløshet. Det vi vet, er at arbeidsløsheten lett biter seg fast når den først har steget. Så selv om finanskrisen kan gå over, selv om de internasjonale konjunkturene kan snu, vet vi at høy ledighet ofte biter seg fast og skaper varige problemer og varig svekkelse av vår nordiske modell.

Det andre er at økonomiske tilbakeslag aldri rammer jevnt, de rammer alltid ujevnt. De som fra før av har de mest utrygge jobbene, de laveste lønningene, det mest utsatte livet, er de som rammes først og sterkest i en økonomisk nedgangstid. Så det kan godt hende at vi som land gjennomsnittlig sett kommer forholdsvis godt og raskt igjennom den internasjonale finanskrisen, men vi kan likevel bli hardt rammet – fordi noen rammes hardt, og fordi den sosiale ulikheten øker og biter seg lett fast. Derfor er det å være opptatt av hvordan vi kan bidra til både å motvirke virkningene av den internasjonale finanskrisen, og det å bidra til at den i minst mulig grad fører til ny sosial ulikhet, noe av det som vil kjennetegne en nordisk modell best i vår håndtering av den internasjonale finanskrisen.

Den femte refleksjonen jeg vil dele med dere, er å støtte Helle Thorning-Schmidt og alle de andre som sier at vi selvsagt ikke må la den internasjonale finanskrisen komme i veien for vårt arbeid med klimaproblemene. Finanskrisen håper vi skal være forholdsvis kortvarig; den vil gå over. Klimaproblemene er langvarige, de vil være der og må håndteres uavhengig av den internasjonale finanskrisen. Den internasjonale finanskrisen må ikke brukes som en unnskyldning for ikke å håndtere den internasjonale klimakrisen.

Presidenten meddelte, at hver replik herefter vil blive begrænset til et minut.

Jan Lindholm:
Herr president! Jag brukar ställa frågan till Norges samarbetsminister, de tre år jag har varit med i Nordiska rådet, om snabbtågsförbindelse mellan Stockholm och Oslo. Det är en viktig infrastrukturfråga för mig. Jag tänkte passa på nu, när vi diskuterar både finanskrisen och klimatkrisen, att ställa en fråga om infrastruktur och Norge. Jag har nämligen pratat med många norrmän om hur man använder sin oljefond, och många norrmän har sagt till mig:

Det är ju synd att vi inte har använt de pengarna i större utsträckning till att bygga morgondagens hållbara samhälle

Min fråga är: Pågår det en debatt? Kommer vi att få se Norge som mera offensivt när det gäller att satsa på en samordnad nordisk infrastruktur som håller för morgondagens krav?

Statsminister **Jens Stoltenberg:**
Ja!

Árni Páll Árnason (Den Socialdemokratiske Gruppe, A):
Hr. præsident! Jeg er taknemlig for den indholdsrige tale. Det er helt klart, at vi nu ser frem til, hvad der kan ske, når vi har et åbent finansielt marked, og hvad dette kan medføre for almindelige borgere. Statsminister Stoltenberg nævnte her krakket i 1929, og at svaret klart ikke var at lukke grænserne, og det er jeg helt enig med ham i. Svaret er naturligvis mere og klarere international regulering. Men så må man også spørge sig selv: Har vi måske boet i en falsk tryghed? Har vi måske overbevist os selv om, at vi kunne stå uden for EU, og at vi ligesom Danmark og Sverige kunne stå uden for euroen? Vi har boet i en falsk tryghed og overbevist os selv om, at vi ikke behøvede at deltage fuldt og helt i det europæiske projekt, og at vi bare kunne deltage delvis. Det kunne betyde, at omkostningerne er blevet større nu, når alt er gået galt.

Statsminister **Jens Stoltenberg:**
President! Jeg mener det er et veldig viktig og sentralt spørsmål å diskutere hvorvidt små land som Island får mer trygghet ved å gå inn i EU. Jeg mener det er en interessant og viktig debatt. Men jeg vil si at personlig har jeg i Norge hatt så store problemer med å håndtere den norske EU-debatten, at nå å prøve å blande meg inn i den islandske vil være helt feil. Jeg tror jeg skal konsentrere meg om min egen og ønske lykke til på Island.

Line Barfod:
Tak. Vi har hørt en del om, at en af grundene til, at det er gået så galt med finanskrisen, er den manglende regulering, men også den manglende offentlighed om, hvad der foregår. Den samme manglende offentlighed har vi jo nu om, hvad det er for krav, der bliver stillet fra Den Internationale Valutafonds og fra de nordiske statsministres side til Islands regering. Derfor vil jeg høre, om den norske statsminister kan sige noget om, hvad det er for nogle krav, og om den norske statsminister kan svare på, om der slet ikke er nogen reservationer fra de nordiske statsministres side over for de krav, der bliver stillet af Den Internationale Valutafond. Vi har jo andre steder i verden oplevet, at der bliver stillet krav, som går den stik modsatte vej af den nordiske velfærdsmodel.

Til sidst vil jeg gerne spørge til et af kravene fra Den Internationale Valutafond, som går ud på at genoprette en velfungerende banksektor. Hvis det kommer til at indebære, at man kræver, at bankerne igen skal privatiseres, er det så noget, den norske statsminister vil gå med til?

Statsminister **Jens Stoltenberg:**
President! Det er Island og Det internasjonale pengefondet som inngår en avtale. Jeg kjenner ikke detaljene i den avtalen, men jeg legger til grunn, og vet, at Geir Haarde og den islandske regjeringen som er bredt sammensatt, mener at ingen av de kravene som stilles der, er uakseptable for dem og strider mot den islandske velferdsmodellen. Men det jeg vil si, er to ting. Det er at når Island nå er i ferd med å inngå en avtale med Det internasjonale pengefondet, gir det et fundament som gjør det mye enklere for andre land, som Norge og andre land, å bidra med lån fra de andre nordiske sentralbankene. Så avtalen med IMF gjør det lettere også å få lån fra andre land.

Så vil jeg understreke at det er minst to grunner til at Norden bør stille opp for Island. Den ene er at det er et broderfolk, de er nær oss. Vi har tette historiske forbindelser, og hvis det nordiske samarbeidet skal ha mening, må det i hvert fall ha mening når et land i Norden har alvorlige problemer. Men det andre er at det er i vår interesse. Vi er tjent med at Island får

kontroll på sin økonomi igjen. Mange i Norge handler med Island, og vi må kunne vise at verdenssamfunnet kan stille opp for et land som sliter med internasjonal finanskrise.

Johan Linander (Mittengruppen, c):
Ordförande! Statsminister Stoltenberg talade mycket om internationellt samarbete, om att stängda gränser är inga lösningar och om att små länder har svårt att klara sig själv.

Min spontana fråga blir då givetvis: När får vi från svensk sida hälsa Norge välkommet i EU?

Statsminister **Jens Stoltenberg:**
President! Norge er i den spesielle situasjonen at vi er det eneste landet i verden som har forhandlet fram en medlemsavtale med EU og så stemt den ned i en folkeavstemning, og det har vi gjort ikke bare én gang, men to ganger. Sånn sett er vi veldig gode på å forhandle medlemskapssøknader med EU, men vi er ikke så gode på å bli medlem.

Jeg personlig er jo en sterk og engasjert tilhenger av norsk medlemskap, men jeg har respekt for at det norske folk har stemt det ned. Så jeg har viet meg til andre prosjekter i livet enn å prøve å oppnå det umulige. Inntil videre anser vi det som en ikke aktuell problemstilling i Norge, simpelthen fordi det må skje noe dramatisk. Det må skje en radikal endring i det norske folks holdning til EU dersom den saken skal komme opp igjen. Jeg takker for at dere ønsker oss velkommen. Jeg skulle gjerne deltatt i selskapet, men jeg får ikke lov!

Siv Friðleifsdóttir (Midtengruppen, F):
Vi på Island setter stor pris på det initiativ som Norge har tatt, ved å rekke ut en hjelpende hånd til oss i vår bankkrise. Andre nordiske land har også vist oss forståelse og solidaritet og vil hjelpe til. Det takker vi dypt for.

På Island er det nå to ideer om hvordan Norge kunne ha kommet inn med finansiell støtte til oss i bankkrisen. Den ene ideen er slik: Hvis regjeringen fra Islands side hadde kommet tidligere til Norge, ville Norge ha kunnet ta et initiativ mulig for hele Norden. Vi kunne da ha fått støtte og ikke måttet gå til Det internasjonale pengefondet eller gjøre noe på annen måtte. Det er den ene ideen.

Den andre ideen – og den har jeg mer tro på – er slik at Norge ikke ville ha kommet inn med signaler om finansiell støtte hvis man ikke først hadde på plass en avtale med Det internasjonale pengefondet. Det var en klar forutsetning for Norge først å ha det på plass. Stoltenberg sa i sitt tidligere svar at det da var lettere for Norge å komme inn. Og da vil jeg gjerne spørre: Var det en klar forutsetning for at dere kom inn?

Statsminister **Jens Stoltenberg:**
Jeg tror jeg vil nøye meg med å gjenta det jeg sa, nemlig at det er lettere for Norge å bidra med lån overfor andre land når det er en avtale med pengefondet i bunnen. Og det henger jo sammen med at verken Norge, Sverige eller Danmark – eller Finland, for den saks skyld – er satt opp med et apparat til på en måte å gjennomføre den type gjeldsprogrammer, samarbeidsprogrammer, som IMF gjør. Det kan IMF. Men når først det programmet er på plass, er det lettere for oss å legge noen lån oppå det.

Så er det jo slik som alle de nordiske statsministrene har understreket, at det nå er viktig at vi følger spillereglene. Det er de nordiske sentralbankene som nå håndterer og skal beslutte når det gjelder den henvendelsen som har kommet fra den islandske sentralbanken om kreditter/lån. Det er tenkt ulike former, ulike innretninger, på det. Norge, Sverige og Danmark har allerede stilt noen kreditter til disposisjon, og så får vi nå se om det er grunnlag for å forlenge eller utvide dem.

Det er lettere med IMF enn uten IMF. Det er vel lite interessant å spekulere om hvordan det hadde sett ut uten IMF.

Hans Wallmark (Den Konservativa Gruppen, m):
Herr ordförande! Det är inte ofta jag delar Rolf Reikvams åsikter och frågor, men jag måste ändå fortsätta de frågor som han ställde. Vad menas med reglerad ekonomi?

Man skulle kunna peka på tre faktorer som vi har i den så kallade finanskrisen. Det ena är att man försöker bygga säkerhetsnät genom att trygga betalningsströmmar och ställa kapital till förfogande för att öka tryggheten. Det andra är att man pratar om spelregler, gemensamma trafikregler. Det tredje är att man samarbetar internationellt länder emellan, som vi gör i Norden och också på EU-basis. Utöver dessa faktorer, vad menas med reglerad ekonomi?

Om det inte menas något mer än detta skulle man väl kunna använda ett annat ord. Varför inte låna den gamla fina, av Ludwig Erhard introducerade tyska termen "social marknadsekonomi". Då betonar man nämligen två viktiga aspekter: det sociala och att det handlar om marknadsekonomi.

Statsminister **Jens Stoltenberg:**
Det er vel litt avhengig av om vi snakker om nasjonalt eller internasjonalt. Når vi snakker nasjonalt, er jeg tilhenger av økonomier der vi har en sterk offentlig sektor, der de viktigste oppgavene i samfunnet er løst gjennom fellesskapet, betalt gjennom skatteseddelen, enten det er helsevesen, pensjoner eller utdanning, og der vi har et velorganisert arbeidsliv med sterke fagforeninger, med kollektive lønnsavtaler. I det hele tatt det som på mange måter kjennetegner de nordiske velferdssamfunnene – og for å finansiere dette, et forholdsvis høyt skattenivå. Det er kortversjonen av svaret på nasjonalt nivå.

Men den krisen vi nå står overfor, illustrerer også at vi trenger noe tilsvarende på internasjonalt nivå. Og der er det mange ulike initiativer. Jeg mener det i hvert fall er tre ting som er interessante. Det ene er å lage mer internasjonale regler når det gjelder regnskapsføring, åpenhet og verdsetting, slik at man altså i mindre grad kan oppleve at institusjoner, finansprodukter, som man trodde var solide, ikke var det, og at det er lettere å vite hva man handler med og investerer i.

Det andre er lønnssystemer. Jeg tror man må være enige om at en del av de lønnssystemene vi har hatt, har bidratt til å forsterke krisen. Og det tredje er rating-byråene, som altså ikke har den uavhengigheten de bør ha.

Bjarne Kallis (Mittengruppen, kd):
Herr president! Statsministern konstaterade att många varningar om en finansiell kris kom i ett tidigt skede, men ändå kom krisen överraskande. Man kan fråga sig hur det kom överraskande om man var varnad för en kris!

Den finansiella krisen bottnar mycket långt i spekulation och kanske också i girighet. Statsministern sade att vi behöver regler med vilka vi kan styra marknaderna och marknadskrafterna. Med vilka konkreta åtgärder anser statsministern att man kan reglera spekulation

Statsminister **Jens Stoltenberg:**
Først bare til det paradokset: Poenget mitt var at for eksempel OECD og IMF har publisert mange studier som viser at den type store underskudd som ikke minst amerikansk økonomi var utsatt for, ikke er vedvarende og vil føre til ulike typer av reaksjoner. Derfor advarte man, men man greide ikke å forutse tidspunkt, omfang og hurtigheten i det som nå skjer. Derfor var det altså en varslet overraskende krise.

Så til hva slags type reguleringer. Det er mange forskjellige typer reguleringer jeg mener kan være nødvendige. Det er alt fra for eksempel at vi får på plass en avtale innenfor Verdens handelsorganisasjon. Jeg mener at det å få en avtale om handel er viktig for å sikre verdensøkonomien. Jeg mener at for eksempel det å sikre mer åpenhet om finansinstitusjoner, felles regler for verdsetting, kanskje krav til rating-byråer, også vil redusere mulighetene for spekulasjon. For det man har problemer med nå, er at man har ratet selskaper høyt som egentlig er lite verdt.

Lagman **Kaj Leo Johannesen,** Dokument 15**:**
Hr. præsident, nordiske venner! Finanskrisen har rystet verden og har indtil videre kostet utallige milliarder af kroner. Men finanskrisen er kun en af mange kriser på verdensplan. Vi har klimakrise, vi har fødevarekrise, og vi har ressourcekrise, bare for at nævne nogle.

Fælles for disse udfordringer er, at den enkelte nation ikke kan være alene om løsningen. Det drejer sig om globale udfordringer med globale løsninger. Her bør vi samle de nordiske kræfter, således at vi står sammen ikke bare om fordelene, men også om at finde fælles løsninger, som er nødvendige, når problemerne viser sig. Det er vores opgave som politikere at sikre fælles forståelse for de relevante årsagssammenhænge for siden på baggrund heraf at finde de bedste løsninger.

Globaliseringen har sammen med den intensive teknologiske udvikling skabt betragtelig velstand gennem øget samhandel, information og kommunikation mellem landene. Der har været betydelige forskydninger i arbejdsstyrken, og behovet for øgede kompetencer har været medvirkende til omskoling og videreuddannelse af arbejdskraften til gavn for mere udvikling.

Kulturelt er vi også blevet rigere med et større udbud af kulturelle udbud samtidig med en øget harmonisering, idet de samme tilbud efterhånden findes overalt. Globaliseringen har således givet os fordele, men der er også ulemper, som vi i så overvældende grad har oplevet i den sidste tid.

Som de fleste andre lande har vi også på Færøerne udarbejdet fremtidsvisioner og strategier, hvor målet er at sikre kompetenceudviklingen og selvfølgelig at styrke konkurrenceevnen, således at vi gennem globaliseringens muligheder kan være blandt de forreste nationer i velfærd for vores borgere. Men i denne iver efter at fokusere og udnytte de nye globale muligheder, har vi glemt globaliseringens svage sider. Den anden side af globaliseringens tveæggede sværd, hvor udviklingen i finanssektoren er gået hurtigere end etableringen af de systemer, der skal sikre, at vi ikke kollektivt mister styringen af udviklingen. Vi har forsømt at udvikle samsvarende internationale reguleringssystemer. Det er her, vi må sætte ind med samarbejde mellem landenes finanstilsyn, således at overvågningen gør det muligt at sætte ind på et så tidligt tidspunkt, at mulige kriser fanges i begyndelsesstadiet.

Bankernes internationale aktiviteter har medført enorm vækst i den enkelte banks muligheder, der rækker langt ud over det enkelte lands økonomiske formåen, hvis bankerne skulle komme i en situation med manglende likviditet.

Krisens følgevirkninger har været begrænsede for Færøerne, fordi de gunstige forbrugsmuligheder begyndte relativt sent. Man kan sige, at vi kom for sent til toget. Vi var ikke mere end kommet i gang, før bankerne begyndte at stramme tøjlerne igen. Vores pengeinstitutter har derfor stort set undgået at overfinansiere boliger m.v, og derudover er vore pengeinstitutter omfattet af den danske ordning om finansiel stabilitet. Hermed skulle de færøske pengeinstitutter være godt rustet til at modstå fremtidens udfordringer.

Nu hvor alle er så optaget af finanskrisen, må vi ikke glemme de øvrige globale udfordringer. På Færøerne fokuserer vi meget på at optimere energiforbruget i fiskerierhvervet og i opdrætserhvervet. Det er vigtige økonomiske og miljømæssige foranstaltninger, og på flere af disse områder har vi udviklet innovative energibesparende løsninger.

Den nordiske velfærdsmodel er kendt verden over. Den har vist sig at være en af hovedårsagerne til, at Norden som region klarer sig så godt på mange områder. På verdensplan er vi blandt de førende lande, når det gælder konkurrenceevne, teknologi og kreativitet. Men vi må være opmærksomme på, at vi ikke overser kilderne til den nordiske succes og forsømmer at udvikle disse, nu hvor den økonomiske vækst ser ud til at reduceres betydeligt. Udfordringen bliver at få en fornuftig samfundsøkonomi, som ikke går på kompromis med vores velfærdsmodel.

Gennem tryghed, som bl.a. omfatter social sikkerhed, hjælp i arbejdsløshedssituationer og under sygdom, og gennem stabilitet i alderdommen opnår vi vores styrke - en social sikkerhed, som gør, at alle har lige adgang til uddannelse. Denne sociale sikkerhed er medvirkende til, at folket har overskud til at være kreative og innovative. Dette er vigtige forhold i vores trivsel, som også vores virksomheder drager stor nytte af. Med vores fælles nordiske værdier har vi en god platform til at udvikle de nordiske lande. Vi må ikke sætte velfærden over styr på grund af kortsigtede økonomiske udfordringer.

Vi har med finanskrisen fået en af historiens bedste muligheder for, at alle landes regeringer, når de sætter ind med penge og knowhow, bruger en stor del på at indføre bæredygtige løsninger vedrørende alternativ energi. Det er nok den eneste løsning - det er den eneste løsning, og det tror jeg at vi alle ved inderst inde. Der skal ressourcer til, for at vi både kan få styr på klimaet og få økonomisk vækst.

Ændringer i deltagerlisten:

Johan Ehn forlod sessionen for resten af dagen kl. 15.48
Rådet besluttede at fastsætte deltagerlisten i overensstemmelse hermed.

Statsminister **Anders Fogh Rasmussen,** Dokument 15**:**
Hr. præsident. Den internationale økonomi er rystet af den finansielle krise. Den har også ramt vore lande, og især giver det selvfølgelig bekymring at iagttage situationen på Island. Vi hilser aftalen mellem Island og Den Internationale Valutafond velkommen, og vi håber, at det lykkes at finde løsninger på de udestående finansielle spørgsmål i et samarbejde mellem de nordiske centralbanker og centralbanker i andre lande.

Der er en betydelig risiko for, at den finansielle krise også vil føre til en afmatning i den reale økonomi, og der er en risiko for, at den finansielle krise vil betyde, at vi taber de langsigtede udfordringer af syne.

De langsigtede udfordringer er bl.a. bekæmpelse af den globale fattigdom, og det er at bekæmpe de menneskeskabte klimaforandringer. Der er behov for kontant politisk lederskab, både når det gælder det korte sigt og det lange sigt. På kort sigt skal vi stabilisere de finansielle markeder. I Danmark har vi som i en række andre lande ydet statsgaranti til de private banker med henblik på at sikre tilstrækkelig likviditet.

Dernæst skal vi forebygge, at en lignende finansiel krise kan opstå i fremtiden, ved at udarbejde et internationalt sæt af regler, som på en bedre måde regulerer de finansielle markeder, sikrer gennemsigtighed, transparens, på de finansielle markeder, sikrer fælles regler om kontrol og tilsyn, sikrer fælles regler om retvisende værdiansættelse af aktiver. Med andre ord: Vi skal sikre et internationalt regelsæt, der tilpasser reguleringen af kapitalmarkederne til nutidens globaliserede kapitalmarked. Så vidt det korte sigt.

Men så er der nogle langsigtede udfordringer, som det er afgørende nødvendigt at vi holder fast i, for finanskrisen er midlertidig, men andre globale udfordringer består, og det gælder bl.a. bekæmpelse af global fattigdom og bekæmpelse af menneskeskabte klimaforandringer.

Det mest effektive middel til at bekæmpe den globale fattigdom er frihandel, det er at give de fattige lande friere og nemmere adgang til verdensmarkedet. Hvis nogen har været i tvivl om det, så skulle de bare have lyttet til de røster, der lød fra vore asiatiske partnere, da vi i sidste uge holdt topmøde mellem EU og Asien. Derfra lyder det, at nu advarer de imod, at vi indskrænker fri handel som svar på den finansielle krise. De kræver, at vi holder fast i principperne om fri handel og nem adgang til verdensmarkedet. Eller lyttet til vore baltiske venner, som vi holdt møde med i går, og som også siger, at nu gælder det om at holde fast i principperne, som gælder på EU's indre marked, om fri bevægelighed, frie kapitalbevægelser, fri konkurrence, fri handel. For de ved af erfaring, at det er det, der har skabt velstand og vækst. Ved hjælp af det frie marked og den frie handel er hundreder og atter hundreder af millioner fattige i verden blevet hevet ud af fattigdom og har fået en bedre tilværelse, og i kraft af EU's indre marked med fri bevægelighed over landegrænserne er der skabt millioner

af nye job i Europa. Det må vi aldrig glemme. Men i øjeblikket myldrer interventionister og protektionister frem overalt og bruger finanskrisen som undskyldning for igen at lukke markedet, indføre protektionisme og lave intervention, som skal forhindre den frie adgang til markedet. Hvis vi gør det, vil det være at gentage den fejl, som blev begået i 1930'erne efter det amerikanske krak i 1929, for da lukkede man verden af, da indførte man protektionisme, da indskrænkede man den frie handel, og det førte til økonomiske og sociale ulykker og forlængede krisen.

Så det, vi skal gøre, er at afvise protektionisme, vi skal afvise forvridende statsstøtte, og vi skal forlange fremskridt i de internationale frihandelsaftaler for at sikre, at de fattige lande får ordentlig og fri adgang til verdensmarkedet, så de kan tjene deres egne penge og bekæmpe fattigdommen. Der er brug for ægte international solidaritet.

Der er også brug for solidaritet med de kommende generationer, ved at vi bekæmper de menneskeskabte klimaforandringer. Der er nogle, der siger: Jamen i lyset af den finansielle krise har vi ikke råd til at føre en ambitiøs klimapolitik og en ny energipolitik. Men det er efter min opfattelse en helt forkert konklusion. Tværtimod er det sådan, at en ny klimavenlig energipolitik lige præcis også er den politik, der skal til for at skabe og sikre en langsigtet holdbar økonomisk vækst. Det er sådan, at mindre afhængighed af høje oliepriser, mindre afhængighed af stærkt svingende oliepriser vil være med til at stabilisere vore økonomier. Det er sådan, at en ny energipolitik, der sikrer en bredere variation af energikilder, i stedet for at vi er afhængige af nogle få energikilder, vil gøre vore økonomier mere robuste, og det er sådan, at udvikling i det hele taget af en stærkere grøn energiøkonomi vil skabe ny vækst og vil skabe i tusindvis, ja, millioner af nye job globalt.

Det kræver konkret handling nationalt, og det kræver, at vi indretter vore skattesystemer, så de bliver, ja, grønne skattesystemer, der belønner arbejdsindsats og belønner energibesparelser. Det kræver, at vi fører en visionær transportpolitik, en grøn transportpolitik med grøn infrastruktur med vægt på kollektiv transport, med udvikling af grønne biler eller grønt brændstof til biler for at nedbringe udslippet af drivhusgasser. Og det kræver, at vi fører en ambitiøs politik med udvikling af vedvarende energi. I Danmark har vi sat os det mål at fordoble andelen af vedvarende energi fra de nuværende 15 procent til fremover 30 procent. På EU-plan kræver det, at vi får gennemført EU's ambitiøse energipakke med de ambitiøse mål for udvikling af vedvarende energi, for stigende energieffektivitet og i det hele taget en større energisikkerhed. Og på globalt plan kræver det, at vi når et resultat på den store internationale klimakonference i København i december 2009.

Det, der er behov for, er en ny, grøn industriel revolution, udvikling af en ny, grøn energiteknologi, energibesparelser, der vil føre til bedre klima, vil give en bedre økonomi og vil give en bedre energisikkerhed, ny, grøn energiteknologi i form af mere vedvarende energi, mere vedvarende energi vil give bedre energiklima og vil skabe tusindvis af nye job. Vi skal skabe en grøn motor for vækst, grøn vækst, det er det, det drejer sig om. Der er ikke nogen modsætning mellem en ambitiøs klimapolitik og vækstpolitik. Grøn vækst er ikke en del af problemet, det er en del af løsningen.
Tak, hr. præsident.

Presidenten afkortede herefter talerlisten til tre korte replikker (der var anmeldt seks talere på listen).

Anita Brodén (Mittengruppen, fp):
Herr President! Jag tyckte att det var mycket intressant att höra avslutningen av statsminister Rasmussens föredrag där det talades om grön ekonomi. Det tackar jag särskilt för.

I fredags presenterades en EU-finansierad parallell Sternrapport i Sveriges riksdag, TEEB-rapporten, *The Economics of Ecosystems and Biodiversity*. Den gör det lättare för oss att förstå och räkna med värdet av naturens tjänster – ren luft, rent vatten, koldioxidlagring och så vidare. Enligt rapporten förlorar den globala ekonomin mellan 14 000 och 35 000 miljarder svenska kronor på den pågående skogsskövlingen, vilket är betydligt mer än Wall Street, det vi tappade på börskrisen tillsammans. Och detta pågår år efter år.

Min fråga till statsminister Rasmussen är om han anser att det nu är ett bra tillfälle att finna ett ekonomiskt system som också inbegriper naturens tjänster.

Statsminister **Anders Fogh Rasmussen:**
Hr. præsident, jeg er meget glad for det spørgsmål, for jeg synes, at en af de faktorer, som vi i de kommende år skal lægge vægt på, er at indbygge værdien af naturen og miljøet, når der bliver truffet politiske beslutninger om infrastrukturinvesteringer, når vi i det hele taget træffer politiske beslutninger om indretningen af vores energipolitik, transportpolitik og også andre politikområder. Jeg er en stor tilhænger af et markedsøkonomisk system, men et markedsøkonomisk system, der fungerer på den måde, at man også tager hensyn til de omkostninger, der reelt er for naturen og miljøet ved en række af de beslutninger, vi træffer.

Christina Gestrin (Mittengruppen, sv):
Herr president! Frågan om Östersjöns miljö är också av vikt när man talar om sysselsättning och näringsidkande i de nordiska länderna. För ett år sedan godkändes Helcoms aktionsprogram för *Baltic Action Programme* BSAP som målsättning för att förbättra Östersjöns miljötillstånd 2021 så att havet uppnår en god ekologisk nivå. Programmet är unikt och på många sätt en verklig möjlighet för Östersjöländerna tillsammans att rädda havet, kanske är det vår sista möjlighet att göra det.

Intressant just nu är att ordförandelandet för Helcom för de två kommande åren är Ryssland. Ordförandelandet har faktiskt lyft upp frågan om BSAP upp till regeringsnivå. Nu är alltså verkligt momentum för oss i de nordiska länderna att påskynda implementeringen av BSAP. Nationella program borde vara uppgjorda år 2010. Det är inte så enkelt. Allt tyder inte på att den här processen går så bra som vi önskar. På de senaste implementeringsgruppsmötet behandlades ett förslag att om att förbjuda utsläpp av svartvatten till havet från passagerarfartyg.

Tanken är att Helcom kunde föreslå att man kunde förbjuda utsläpp av svartvatten i havet. För att detta ska vara möjligt måste enighet nås bland länderna inom implementeringsgruppen till vilket alla de nordiska länderna hör. Danmark var inte villigt att göra det, vilket naturligtvis förvånar. Estland och Ryssland stödde det. Det är något som vi i Nordiska rådet har fört fram, och därför frågar jag:

Är det möjligt att tänka sig att globaliseringsinitiativet också kunde omfatta genomförande av BSAP och att man använde en del av globaliseringspengarna till detta projekt?

Statsminister **Anders Fogh Rasmussen:**
Det tør jeg ikke tage stilling til på stående fod. Det er vi naturligvis villige til at se nærmere på. Ingen skal være i tvivl om, at vi tillægger miljøet i Østersøen absolut højeste prioritet, og det er min opfattelse, at det kan være relevant at arbejde med det, ikke bare i forbindelse med globaliseringen, men måske navnlig i forbindelse med EU's kommende Østersøstrategi.

Henrik Dam Kristensen (Den Socialdemokratiske Gruppe, S):
Hr. præsident! Der var mange spændende tiltag i statsministerens tale, og mange af dem tror jeg vi skal fortsætte debatten om hjemme i det danske Folketing. Jeg lagde mærke til, at både den danske og den norske statsminister var optaget af, at den finansielle krise ikke måtte betyde, at vi lukker vores grænser, og at der skulle laves regler i en global økonomi. Det tror jeg at langt de fleste, der er til stede her i salen, er enig med de to statsministre i. Så vil det være lidt spændende at se på, hvad vi indtil nu har kunnet konstatere, for der er vel to ting, man kan konstatere. Den ene er, at USA – verdens supermagt – har haft svært ved at træffe beslutninger og den amerikanske kongres har været igennem nogle nærmest pinlige afstemninger, hvorimod eurolandene plus UK en søndag for nogle uger siden mødtes i Paris. De reddede ikke den finansielle krise, men jeg tror nok, at de beslutninger, der blev taget den dag, var med til at sikre, at de finansielle institutioner ikke smeltede ned.

Derfor er mit spørgsmål til statsministeren: Hvis vi nu skal have orden i den globale økonomi, og hvis vi skal have lavet de gennemsigtige regler, kan man så forestille sig, at de nordiske statsministre minus Finland kan sætte den internationale dagsorden, eller er det andre,

eksempelvis eurolandene, som kommer til at sætte dagsordenen og reglerne for en sådan global økonomi?

Statsminister **Anders Fogh Rasmussen:**
Henrik Dam Kristensen peger selvfølgelig på et væsentligt spørgsmål, nemlig at de lande i EU, der er med i euroen, danner en gruppe, der træffer væsentlige beslutninger, som også påvirker os andre. Jeg tror, det er realistisk at forudse, at det er en gruppe, som vil spille en større og større rolle i den kommende tid. Det betyder ikke, at vi andre ikke kan spille en rolle, men det er helt afgjort, at eurogruppen i stigende grad vil spille en rolle, og derved vil det blive mere og mere synligt, at det koster at stå uden for euroen. Det koster økonomisk, og det ser vi i Danmark i øjeblikket, fordi vi betaler en højere rente, end man gør i eurolandene, og det koster politisk, fordi vi er sat uden for indflydelse. Derfor er min konklusion på Henrik Dam Kristensens spørgsmål: Jo, at Danmark bør være medlem af eurogruppen. Det kræver som bekendt en folkeafstemning, før vi kan blive det. Det er nok for tidligt at træffe beslutning om noget sådant, men jeg er ikke i tvivl om, at konklusionen på det spørgsmål, som Henrik Dam Kristensen har stillet, er, at små økonomier bør gå med i større valutaer for at få valutasikkerhed.

Steingrímur J. Sigfússon partiformand, VG):
Hr. præsident! Debatten i dag præges ganske naturligt af den internationale eller skal vi sige den globaliserede finanskrise, som lige nu ryster hele verden, og som specielt ramte os islændinge i forbindelse med det gigantiske kollaps af vores finanssystem og arbejdsliv. Vi islændinge står ved enden af en epoke, hele verden står ved enden af en epoke. Det er en epoke præget af nyliberalisme, privatiseringer og en blind tro på markedet, som nu er forbi. Kapitalisme kombineret med nyliberalisme er kollapset inden i sig selv. Farvel til den, nu er der kun begravelsen tilbage.

Det, der er sørgeligt, er, at det verden over vil ramme den brede befolkning hårdt, og i Island, hvor der blev skabt et lille laboratorium på privatiseringens og markedsøkonomiens præmisser, er prisen særdeles høj for folk i almindelighed, og smerten er særdeles stor. Tusindvis af mennesker er blevet ramt gennem både personlige og økonomiske tab og er i dybt chok. Vores fjende er den nyliberalistiske politik, men politikerne, institutterne, en ukritisk presse, og finansielle risikonarkomaner er også skyldige. Det er sandelig trist for alle os, som har haft et formål, nemlig et velfungerende, solidarisk velfærdssamfund i Norden, at vi ikke har kunnet værne om det. I stedet for har vi ladet os narre af en amoralsk grådighedsideologi. En ting er det nu vigtigt at fremhæve, nemlig at hovedansvaret for det, der er hændt i Island, ligger hos os selv. Det må vi islændinge erkende, det må vi se i øjnene, det må vi arbejde med. Den globale finanskrise, Lehman Brothers, Storbritanniens angreb og alt det der har selvklart gjort det ret meget værre, men vi må først og fremmest selv tage ansvaret for de fejl, vi har gjort.

Jeg må dog sige, at det, som Storbritannien og Gordon Brown har gjort vedrørende landets største virksomhed, nemlig udtalt sig til omverdenen om, at landet er på vej til at gå konkurs, og om nye antiterroristlove mod Island og sat os, eller den islandske finmark på en liste ved siden af Al-Queda, Iran, Myanmar, Nordkorea, og hvad det måtte være, er uacceptabelt. Jeg håber, at Nordisk Råd og de nordiske ministre, ikke mindst statsministrene, vil udtale sig stærkt imod dette. Storbritanniens angreb har kostet os dyrt økonomisk, men sårer os endnu mere som et land, som et folk. So I will say this from this podium in the Finnish parliament in Helsinki: Shame on you Mr. Brown, this is not how a real statesman behaves!

Nu er der mere end nogensinde brug for, at Norden står sammen. Jeg har kritiseret den islandske regering konstant de sidste tre uger for ikke at have henvendt sig formelt til de andre nordiske lande. Det er rent ud sagt uforståeligt, at en islandsk delegation allerede sad og forhandlede om lån fra Rusland, før en uformel anmodning om lån blev fremlagt for det øvrige Norden. Nu er vi desværre som det eneste tilbageværende alternativ kommet i IMF's hænder, og den islandske centralbank har i dag sat renten op med hele seks procent med katastrofale konsekvenser til følge for de almindelige husholdninger og mindre virksomheder.

Jeg er bange for, at det kun er starten på det, som vi kan vente. Selvfølgelig tror vi i Island på, at vi kan arbejde os ud af vanskelighederne, men det bliver svært, og det bliver smertefuldt undervejs. Da vil det være af stor betydning at blive mødt af forståelse og venskab i de andre nordiske lande. Jeg vil derfor bruge denne lejlighed til at opfordre alle toppolitikere i Norden til, at vi sætter nordisk samarbejde på dagsordenen i et endnu større omfang end før, også hvad angår økonomisk samarbejde og valutasamarbejde.

Fire ud af fem nordiske lande har endnu deres selvstændige valuta, den islandske krone er hårdt ramt. For min del er jeg ikke i tvivl om, hvorhen vi burde vende os. Vi skal vise, at vi er kommet til den konklusion, at vi har et behov for at samarbejde med andre i den henseende. Det vil være med Norge, der ligesom Island er et EØS-land, og med de andre nordiske lande. Jeg håber virkelig og foreslår derfor, at vi formelt kan begynde at se nærmere på, om de nordiske lande kan stå endnu tættere sammen, hvad angår øget økonomisk samarbejde og valutasamarbejde. Vi kan til og med undersøge, om en sammenslutning af nordiske mønter vil være en mulighed.

De kolossale økonomiske konsekvenser af neoliberalismens sammenbrud kræver, at vi overvejer alt på ny. Den bedste vej at gå for Norden er at stå sammen og værne om vores nordiske velfærdssamfund og vores miljø. Åbne demokratiske samfund med fælles ansvar, bæredygtighed og blandede økonomisystemer på nordisk maner, hvor staten tager ansvar for velfærdssystemet, og en robust infrastruktur med klare spilleregler på områderne, og hvor markedet opererer som en tjener, men ikke som en herre, er svaret. Tak.

Vicelandsstyreformand **Finn Karlsen:**
Ullumikkut oqallinnissamut peqataanissannut qaaqquneqarninnut qujanaq. Naalakkersuisuni siulittaasorput naalakkersuisullu tamaasa sinnerlugit ullumikkut oqallisigisamut Kalaallit Nunaata taamaalillunilu immaqa aamma issittormiut isumaat saqqummiunniarpara.

Nunarsuarmi qanilliartornermik oqallinneq piffissami kingullermi allamik sammiveqalerpoq. Tamannami aamma ullumikkut oqallisigineqartup qulequtaani ersippoq. Oqaaseq aningaasaqarnikkut ajornartorsiorneq saqqummernikuuvoq. Maannakkut nunarsuarmi qanilliartorneq atugarissaarnissarlu kisimik apeqqutaajunnaarput. Maannakkut apeqqutaalerpoq oqaaseq aningaasaqarnikkut ajornartorsiorneq isumaqarnersoq oqaatsit taakku allat marluk isumaarunnikuunerinik! Imaluunniit aasakkat sulinngiffeqarnerup siorna isumaa immaqa maannakkut allanngornikuuvoq!

Atugarissaarneq nunani avannarlerni inuiqatigiinni tamani qitiuvoq. Qaasuitsup killeqarfiata avannaani kujataanilu. Inuiaqatigiit siuariartornissaannut qinigaasugut annertuumik akisussaaffeqarpugut, tamannalu innuttaasut ulluinnarni atugarisaannut sunniuteqartarpoq.

Inuit ataasiakkaat inuunerissaanerminnik nalilersuigaangamik amerlasuunik tunngaveqartarput. Pingaarnerpaajuvoq inuttut naleqarluartutut misigisimanissaq.

Kalaallit Nunaanni novembarip 25-anni namminersorneq pillugu siunnersuut inuiaqatigiinni taasissutigisussaavarput. Namminersorneq pillugu inatsit inuiattut akuerineqarnitsinnik kinguneqartussaavoq. Uagutsinnut isiginneriaaserput, allallut isiginneriaasiat, toqqissisimanissatsinnut apeqqutaasorujussuupput. Uagutsinnut qanoq isiginerput toqqissisimalluta inuulluarnissatsinnut pingaaruteqarpoq.

Uagut avannaamioqatigiinni namminersortut statsministerit peqatigalugit imminut nappassinnaasumik ineriartornissaq pillugu nalunaarut nutaaq akuersissutigaarput. isumaqatigiissutigaarput pingaaruteqartoq "nunarsuarmi kinguaariit maannakkut inuusut kinguaariillu aggersut inuunermi atugarisaasa pitsanngorsarnissaat aammalu inuunermik assigiinngitsutigut atugassaqarfiusumik nunarsuup attatiinnartitsisinnaanissaa"

Tamanna erseqqissarpara uagut inuiattut ukiorpassuarni nunami immamilu uumasunik inuuniuteqaratta.

Tamanna aamma oqaatigaara nunarsuarmi uumassutsip ajutoorneratigut maannakkut aningaasaqarnerup ajutoornera suunngitsutut isikkoqalersittussaammagu.

Oqaaseq "imminut nappassinnaasumik", Ilulissani qaammammi kingullermi nuannaarutigisatsinnik Nordisk Ministerrådi peqatigalugu qaaqqusisuuffigisatsinni ataatsimiititsinermi oqallinnerup aamma takutilluarpaa.

Ilulissani ataatsimeersuarneq aqqutigalugu maannakkut imatut angusaqartigaagut, nunani siuarsimasuni - minnerpaamilluunniit Europami - nassuarutigineqarmat CO_2-p nunarsuaq tamaat sunneraa. Tamassuma kinguneri minnerunngitsumik issittumi ersaripput.

Taamaammat nuannaarutigeqaarput nunani avannarlerni suleqatigiinnermi ministerit aamma EU-Kommissioni - kiisalu Frankrigi EU-p ministerådiani siulittaasuusoq - Ilulissani ataatsimeersuarnermi taamatut amerlatigisunik peqataatitaqarmata. Upperaarput tamanna EU-Kommissionip europami issittumut ataatsimeerullugu politikkissamut siunnersuutis-saani anguniakkanut pitsaasumik sunniuteqassasoq. Taamaalillunilu aamma imminut nappassinnaasumik ineriartornissamut alloriarfiussalluni.

CO_2 pillugu oqallinnerup aningaasaqarniarneq, imminut naappassinnaasumik ingerlatsineq inuillu atugarissaarnissaat ataatsimoortilerpai.

Taamaalilluta imermik nukissiuutit tunngavigalugit aluminiumik aatsitsiviliorsinnaanerup avatangiisinut teknikikkut, aningaasaqarnikkut inuiaqatigiinnullu kingunissai maannakkut misissorparpugut.

Suliniut taanna piviusunngortissagutsigu, tamassuma kingunerissavaa Kalaallit Nunaanni suliffissaqartitsinerup aningaasatigullu siuariartorneq. Aammattaaq nunarsuarmi aluminiumik tunisassiornermi $C0_2$-mik aniatitsineq taamatut suliniuteqanermi annikillisinneqassaaq.

Eqqarsaatigeriarsiummi nukissiuutit aamarsuartortut atorlugit aluminiumik tunisassioraanni aluminiu tonsi ataaseq tunisassiarigaanni CO_2 16 tonsit missaanni aniatinneqartarpoq. Imermik nukissiiuuteqarluni tunisassiarigaanni aatsitsivimmi teknologi ilanngullugu CO_2 1,5 tonsi aniatinneqartussaavoq. CO_2-p aniatinneqartup millissutaa malunnaateqaqaaq.

Tamanna nunarsuarmi imminut nappassinnaasumik nukissiuutinik atuinermut assersuutissaavoq. Nukissiuutit eqqortut atorneqartariaqarput. Tassa atoqqinneqarsinnaasut. Uanilu imermik nukissiuutit!

Taamaalillutalu aningaasaqarniarneq atugarissaarnerlu uterfigeqqippagut. EU-mut peqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarnitsigut ukiuni aggersuni ilinniartitaanerup qaffassarnissaata aningaasalersornissaa qulakkeerparput. Inuiaqatigiinni ineriartoqqinnissamut aqqutissaavoq suni tamani ilinniagaqarneq ilinniaqqittarnerlu. Tamanna suliffissaqarnissamik periarfissiivoq, taamaalillunilu isertitsiveqarnissamik periarfissiilluni, inuiaqatigiinnilu atugarissaarneq annertusassallugu, tamannalu Avan-naamioqatigiinni inuit pisinnaatitaaffiattut isigaarput.

Præsidenti. Nunarsuarmi qanilliartornissamik suliniuteqarnermi tunngaviusumik piumaqaat imatut paasinikuuara nunani avannarlermioqatigiinni inuiqatigiinni atugarissaarnissamik kissaateqarneq aamma ukiut 50-it qaangiuppata aningaasatigut tunngavissaqassasoq. Kisiannili aningaasaqarneq pialunnik ilisimatuut pikkorissut tunngaviligaannik tunisassiornikkut kisimi pilersinneqarsinnaanngilaq.

Nunani avannarlerni eqqumiitsuliortut ukiut ingerlaneranni nunarsuarmi niuerfinni takutitsilluartarnikooqaat. Eqqumiitsuliortut taakku ataatsimoorullugu kulturitsinnik aallaaveqarput. Tassunga ilaliullugu kulturikkut isumassarsiat - teknikkikkut pialunnut sanilliullugit - ilaaruminaaqaat, kulturitsinnit aallaaveqarnerat pissutigerpiarlugu. Tamanna uannut imatut isumaqarpoq oqaatsit nutaaliat atorlugit isumassarsiorluarluni tunisassiornernik taaneqartar-tut, tassunga tunngatillugu tapersiissutissaqaqisut. Taamaammat neriuppunga ukiuni ag-gersuni

nunarsuarmi qanilliartornissamik ataatsimoorullugu suliniuteqarnitsinni pissusissamisoortumik tamanna inissaqassasoq. Taamaaliornikkut atugarissaarneq imminut nappassinnaanermik aningaasaqarnikkullu silatusaarnermik tunngaveqassaaq.

Qujanaq oqaaseqarsinnaagama.

Vicelandsstyreformand Finn Karlsen tale i dansk oversættelse:
Hr. præsident. Tak for invitationen til at deltage i debatten her i dag. Jeg vil på vegne af min landsstyreformand og hele landsstyret prøve at give et grønlandsk og dermed måske også et arktisk perspektiv på debatten i dag.

Globaliseringsdiskussionen har på det seneste taget en ny drejning. Det afspejler sig jo også i det tema, som er angivet for drøftelsen her i dag. Ordet finanskrise er dukket op. Nu er det ikke længere et spørgsmål om globalisering og velfærd. Spørgsmålet er nu om ordet finanskrise betyder, at de to andre ord ikke længere giver nogen mening! Eller måske haft fået en helt ny mening end vi troede, før vi gik på sommerferie!

Velfærd er centralt for alle vore nordiske samfund. Både på den ene og den anden side af polarcirklen. Vi har som folkevalgte et stort ansvar for opbygningen af det samfund, som sætter betingelserne for vore befolkningers dagligdag.

For den enkelte er der mange ting, der spiller ind, når man skal gøre op, om man har et godt liv. Man skal, frem for alt, føle sig værdifuld som menneske.

Vi skal i Grønland den 25. november have en vejledende folkeafstemning om forslaget til en selvstyrelov. En selvstyrelov som vil anerkende os, som et folk i folkeretlig forstand. Den måde, som vi ser os selv på, og som andre ser os på, er vigtig for vores samlede velbefindende. Den positive oplevelse af os selv er en vigtig forudsætning for ægte velfærd.

Vi, fra de selvstyrende lande i Norden, har i dag sammen med statsministrene vedtaget en fornyet erklæring om bæredygtig udvikling. Vi er enige om, at det er afgørende at "forbedre livskvaliteten på jorden for nuværende og kommende generationer og at bevare jordens evne til at opretholde liv i al dets mangfoldighed".

Jeg fremhæver dette, fordi vi som folk har mange års erfaring i hvad afhængighed af jordens og havets levende ressourcer vil sige. Og jeg nævner det, fordi sammenbrud i jordklodens økologiske system vil få den nuværende finanskrise til at blegne.

Bæredygtighedsbegrebet beskriver også fint hele diskussionen på den konference, som vi, sammen med Nordisk Ministerråd, havde æren af at være medvært for i Ilulissat i sidste måned.

Med konferencen *Common Concern for the Arctic* er vi nu kommet så langt, at det også er erkendt af den industrialiserede verden, eller i det mindste af Europa, at CO_2 påvirker hele kloden. Effekterne er synlige ikke mindst i Arktis.

Det var derfor en stor glæde for os, at både de nordiske samarbejdsministrene og EU-Kommissionen, samt Frankrig, som formand for EU's ministerråd, var så godt repræsenteret på konferencen i Ilulissat. Vi tror på, at dette vil have en positiv indflydelse på de målsætninger, som kommer til at fremgå af EU-Kommissionens kommende forslag til en fælles europæisk arktisk politik. Og dermed forhåbentlig også en skridt videre på vejen frem til en bæredygtig udvikling. Og netop CO_2-diskussionen bringer både det finansielle, det bæredygtige og det velfærdsmæssige sammen.

Vi undersøger således i øjeblikket de miljømæssige, tekniske, økonomiske og samfundsmæssige konsekvenser af at etablere et aluminiumssmelteværk baseret på energi fra vandkraftanlæg.

Hvis vi realiserer dette projekt vil det betyde beskæftigelse og økonomisk vækst hos os i Grønland. Desuden vil et sådant projekt reducere væksten i verdens CO_2 udslip ved aluminiums produktion.

Tænk på, at hvis man producerer aluminium ved hjælp af energi fra et kulkraftværk, betyder det at udslip på ca. 16 tons CO_2 for hvert ton aluminium. Produceret på vandkraft er udslippet med sammen teknologi i smelteværket kun 1,5 tons CO_2. Det er en CO_2besparelse der er til at tage og føle på.

Dette er et eksempel på at vækst i jordens forbrug af energi kan være bæredygtig. Det handler om at bruge den rigtige energi. Den fornybare. I dette tilfælde vandkraft!

Og dermed er vi tilbage ved finanserne og velfærden. Vi har gennem vores partnerskabsaftale med EU sikret finansiering af en kraftig stigning i uddannelses aktivitet i de kommende år. Nøglen til fortsat udvikling af vores velfærdssamfund er uddannelse og efteruddannelse på alle niveauer. Dette giver jobmuligheder og dermed muligheder for at skabe indkomst og udbygge det velfærdssamfund, som vi her i Norden betragter som en menneskeret.

Hr. præsident. Den grundlæggende præmis for globaliseringsinitiativet har jeg forstået som ønsket om at de nordiske velfærdssamfund skal have et økonomisk grundlag også om 50 år. Men økonomi kan skabes af andet en produktion af nye dimser, som dygtige forskere har skabt grundlag for.

Nordiske kunstnere har gennem tiderne gjort sig godt på verdensmarkedet. Kunstnere som har rod i vores fælles kultur. Hertil kommer, at mange kulturideer ikke er så lette for andre at kopiere, sammenlignet med en teknisk dims, netop fordi de udspringer af vores kultur. For mig betyder dette, at det, man med et moderne udtryk kalder de kreative industrier, har meget at bidrage med i denne sammenhæng. Så jeg håber, at dette kan få sin naturlige plads i vores fælles globaliseringsbestræbelser i de kommende år. Til gavn for den velfærd der bygger på bæredygtighed og økonomisk sund fornuft. Tak for ordet.

Presidenten meddelte, at alle replikker og svar på replikker herefter vil blive begrænset til et minut.

Jan-Henrik Fredriksen (uten partigruppetilknytning, Frp):
Man skal være forsiktig med å blande seg i for stor grad inn i andre lands interne forhold, men jeg må si at da Velferdsutskottet besøkte Grønland, fikk vi erfare at man har en voldtektsrate som ligger skyhøyt over raten i Norden, en incestrate som ligger skyhøyt over Norden. Man har en selvmordsrate som er 20 ganger høyere enn ellers i Norden, og det samme gjelder i forhold til drap. Det er så store sosiale problemer på Grønland at det går ut over enormt mange mennesker. Selv om det er slik at både klimakrisen og finanskrisen er utrolig viktige, kan vi ikke glemme våre egne innbyggere.

Jeg har et spørsmål: I hvor stor grad er fokuset på å heve det sosiale tilbudet og det sosiale nivået for innbyggerne i Grønland til stede hos den grønlandske regjering i dag?

Vicelandsstyreformand **Finn Karlsen:**
Qujanaq hr. præsident Nutsernerata ilaannanngua tusaavara, kisianni paasivara Kalaallit Nunaanni inuttut atugarisat pillugit apeqqutaasoq

Kalaallit Nunaanni politikikkikkut isortuutinngisaannarparput Kalaallit Nunaanni inuttut atugarisatigut ajornartorsiuteqartugut. Oqaatigissavarali Kalaallit Nunaanni ajunngitsorpassuit ingerlasut oqaatigineqanngisaannartut. Naalakkersuisuniit oqaatigissavarput inuit atugarissaanngitsut atugarissaarnerulernissaat pimoorullugu suliarigatsigu. Ukiuni kingullerni aningaasarpassuarnik aningaasaliisarnikuuvugut inuit inuttut atugarisatigut ajornartorsiortut pitsaanerusumik atugassaqalersinniarlugit aammalu meeqqat pitsaanerusumik atugassaqalersinniarlugit. Kisiannili tamani Kalaallit Nunaaniinnaanngitsoq inuttut atugarisatigut ajornartorsiortoqarpoq. Oqareernittuut pimoorullugu suliniutigaarput innuttaasut inuttut atugarisatigut ajornartorsiortut pitsaanerusumik atugassalersinniarlugit.

Vicelandsstyreformand Finn Karlsen tale i dansk oversættelse:
Tak hr. præsident! Jeg hørte kun en lille del af oversættelsen, men så vidt jeg forstår, er spørgsmålet omkring sociale problemer i Grønland.

Vi har i Grønland fra politisk side aldrig lagt skjul på, at vi i Grønland har sociale problemer. Jeg må dog sige, at der er mange positive ting i Grønland som aldrig bliver nævnt. Vi skal fra landsstyrets side gøre opmærksom på, at vi arbejdet intenst på at, personer der lever under ringe vilkår kan få et bedre liv. Vi har i de sidste år bevilget mange midler for at folk, der har sociale problemer kan få bedre livsbetingelser, og for at forbedre børns vilkår. Det kan dog ikke være hemmelighed for nogen, at der alle vegne er sociale problemer og ikke kun i Grønland. Som sagt arbejder vi intenst på at indbyggere, der har sociale problemer kan få bedre livsvilkår.

Høgni Hoydal:
Hr. præsident. Jeg vælger en helt anden tilgang end den forrige replikant. Jeg tager afstand fra, at man taler om Grønland og det grønlandske folk som et folk, som sættes i en slags klientrolle, eller som skal administreres udefra. Jeg betragter selvsagt det grønlandske folk som et ligeværdigt folk i nordisk sammenhæng, og det leder så til mit spørgsmål.

Det er, om hr. Finn Karlsen har en mening om, at de grønlandske og også de færøske og ålandske oppositionsledere ikke er inviteret med til dette nordiske topmøde, altså at vi ikke har oppositionsrepræsentanterne fra Grønland, Færøerne og Åland med til dette møde, om han har en mening om det og måske vil støtte sådan en tanke til næste års møde.

Vicelandsstyreformand **Finn Karlsen:**
Assut akiuminaatsippara sooq illuatungiliuttut immikkut qaaqquneqarsimannginnersut.Uanga nammineq peqataasut allattorsimaffianniinngilanga, Naalakkersuisut siulittaasuat peqaataasinnaajunnaarmat sinnerlugu peqataagama. Takusinnaavarali politikerit illuatungiliuttut nunat allaneersut ataatsimeersuarnermi uani oqaaseqartartut. Aammattaarli nalunngilara landstingimi politikeri illuatungiliuttuneersoq ataatsimeersuarnermi uani peqataasoq.

Vicelandsstyreformand Finn Karlsen tale i dansk oversættelse:
Jeg har meget svært ved at svare på, at oppositionen ikke har fået en speciel invitation. For mit vedkommende står jeg ikke engang på deltagerlisten, da jeg på grund af at Landsstyremedlemmet har været nødt til at melde afbud, deltager på hans vegne. Jeg kan dog se, at oppositions politikere fra andre lande har taget ordet under denne session. Jeg er dog vidende om, at der en landstings politiker fra oppositionen, der deltager under sessionen.

Lantråd **Viveca Eriksson,** Dokument 15:
Herr president, bästa nordiska vänner! Den finansiella oron, lågkonjunkturen, framväxten av nya globala aktörer som Brasilien, Indien, Kina och Ryssland påverkar oss alla i större eller mindre utsträckning. Förändringar i räntor, kapitaltillgång, livsmedels- och energipriser, omlokalisering av produktion och ökad internationell konkurrens påverkar vår vardag och våra livsbetingelser.

Vi lever i en komplex värld där ekonomisk tillväxt och välstånd för allt fler åtföljs av ökade inkomstklyftor, finansiella systemkriser och en påfrestning på miljön och klimatet. I en global nätverksekonomi där konkurrensen tvingar fram minimala lager och snabba leveranser för att minimera kostnaderna får en kris i det finansiella systemet snabbt effekter på likviditeten och betalningsförmågan. Bilindustrin är ett bra exempel på en nätverksindustri där svårigheten för hushållen att låna sätter stopp för produktionen och därmed för systemet med underleverantörer.

Det kan tyckas märkligt att inte erfarenheterna från tidigare finanskriser har givit tillräckliga kunskaper för att tygla och reglera marknadskrafterna. De flesta nordiska länder har starka centralbanker och regleringar som har ringat in risktagande enlig affärsmässiga principer. De isländska finansiella problemen är ett kapitel för sig, men det nordiska finanssystemet kommer att kunna bidra till en återhämtning och en stabilisering.

I USA och vissa andra länder har grundläggande principer lagts åt sidan. Marknadernas synliga och osynliga händer måste regleras och den entreprenör som söker vinst skall också bära risken. När säkerheterna paketeras om med allt osäkrare innehåll och säljs vidare liksom kedjebrev blir avståndet mellan långivare och låntagare för stort och för anonymt.

Enkelt uttryckt: enligt den åländska och förhoppningsvis nordiska modellen tar man bankdirektören i handen och ser honom eller henne i ögonen. Så skapas och upprätthålls ömsesidigt förtroende, också i stora system såsom det finansiella. Marknaden har inte bara händer utan också ett ansikte och därmed en moral som utrycker ömsesidigheten, beroendet och kopplingen mellan risk och ansvar. En finansiell moral innebär att de som berikar sig inte skall göra det på bekostnad av dem som har en svagare ekonomi. Marknadens moral och ansikte bör också innefatta jämlikhet.

Herr president!
Centralbanker och regeringar i USA, Europa och andra länder har samverkat kring omfattande insatser för att skapa stabilitet och återupprätta det förtroende som behövs för att likvida medel skall sätta den finansiella och reala ekonomin i rörelse och balans. Norden är en del i den processen, och kanske är vår nordiska modell en lösning på en del av problemen. Den nordiska modellen kombinerar marknadsekonomi med statliga regleringar och sociala trygghetssystem. Den generella skattefinansierade välfärden är lika viktig som det ekonomiska välstånd som har privat företagande som drivkraft. Stabila institutioner, utbildning för alla, frihandel och en ansvarsfull ekonomisk politik är en del av förklaringarna till de nordiska ländernas framgångar.

Den nordiska välfärdskapitalismen är inte ett självgående system. Den hålls samman genom jämlikhet och moral eller om man så vill solidaritet. När det finansiella systemet i världen löper amok kanske det är där som lösningen skall sökas. Vi måste också ställa oss frågan om den nordiska modellens möjligheter och begränsningar när det gäller miljö- och klimathoten. Också den frågan måste utgå från moral med ansvaret för kommande generationer i fokus.

Mona Sahlin, partiordförande (s), Dokument 15:
Herr president! Så här dags i debatten är förstås mycket redan sagt, och väldigt mycket klokt. Jag skulle som socialdemokrat vilja komplettera mina socialdemokratiska kolleger, framför allt Helle, Jutta och Jens, med dels några hyllningsord till politik i dessa dagar, dels en definition av vår nordiska modell. Det är ju ett uttryck som många använder, men som vi fortfarande menar lite olika saker med.

Ett starkt välfärdssamhälle, som vi har haft och har i Norden, har varit flexibelt, inte stelt. Det har varit öppet, inte slutet. Och det har verkligen handlat om enskilda människor, inte minst enskilda kvinnor, vars villkor radikalt har blivit mer jämställda tack vare vår nordiska modell. Våra framgångar har inte kommit trots utan tack vare ett rättvist skatteuttag och en generell gemensam sektor. Vi har i stort lyckats kombinera ekonomisk utveckling och rättvis fördelning.

Det vi nu, som många har sagt tidigare i dag, måste visa är att grön politik och ekonomisk tillväxt också förutsätter varandra. Jag är annars rädd för att, som många har sagt tidigare, finanskrisen skulle användas som ett skäl till att sänka ambitionerna på klimatområdet. Det har vi i alla partier ett gemensamt ansvar för att se till att det inte blir så.

Klimatkrisen lär nog överleva finanskrisen, och om vi ska överleva klimatkrisen krävs det mer insatser, inte färre.

Nu kommer det också tuffa tider för många löntagare och företag i Norden, och då är det verkligen politikens uppgift att vara tydlig – både om problemen men framför allt också om vilka möjligheter och lösningar vi ser.

Kanske är det också så att allt fler i dag ser att det är välfärdsstaterna som står som starkast mitt i krisen. Har man ordning i sin ekonomi, medborgare som hyfsat mycket litar på att man

får trygghet och stöd, en gemensam offentlig sektor, starka fackliga organisationer och en stark företagsanda, då står man också stark i alla kriser.

Vi har i Norden vågat släppa det gamla för att bejaka det nya. Det har varit viktigt att slåss för det, och det kommer att vara viktigt i fortsättningen med. För mig är politiken garanten för stabilitet. Precis som den isländske kamraten sade här tidigare är marknaden en bra tjänare men nästan alltid en riktigt usel herre. Vem i dag vill se sjukhus eller skolor på börsen? Ingen, tror jag!

Finanskrisen härjar, och när den sprider sig mellan länderna blir det allt tydligare hur strategiskt viktigt det är att vi har internationella samarbeten i EU och IMF, men också vilken viktig roll FN skulle kunna spela.

Här kommer också diskussionen om Island in. Att visa solidaritet med våra nordiska bröder och systrar på Island är naturligt för oss, men det är också viktigt att säkerställa att det stöd som vi nu diskuterar hamnar i rätt händer – i det isländska folkets händer. EU:s starka initiativ är väldigt viktiga, och det är bra att alla våra regeringar både medverkar i och utvecklar det samlade internationella agerandet. Alla marknader behöver ju regler för att fungera, och jag tror alla i dag ser att de regelverk som hittills har funnits inte har varit tillräckliga.

Men bakom och kanske vid sidan om finanskrisen pågår det minst en annan kris – inte bara klimatkrisen. Det handlar om jobben. Detta har vi bara sett början på i Norden. Den kan inte bara skyllas på den internationella finanskrisen eller på lågkonjunkturen, det löser ingenting. Däremot behövs det verkligen en mycket mer aktiv politik och en mycket starkare solidaritet, och det tror jag bör stå i centrum för debatten nu – debatten om hur entreprenörskap i dag ser ut, hur teknikutvecklingen i dag kan se ut, om hur fler ska kunna komma i arbete, fler i utbildning. Då måste vi våga diskutera att om vi ska kunna ha framtidsinriktade investeringar i kunskap, kompetens och välfärd så måste vi ha rättvisa skatter. Vi måste också ha effektiva skatter för att kunna ställa om våra samhällen i riktning mot en grön och hållbar utveckling.

Den 24 november, ganska snart, kommer vi nordiska socialdemokrater att samlas till ett jobbtoppmöte i Stockholm för att försöka ta till vara de många intressanta erfarenheter från de nordiska länderna som finns och som ännu mer skulle kunna tjäna som förebild i utvecklingen av en starkare arbetslinje och en utvecklad nordisk modell. Jag tänker på den danska arbetsmarknadsmodellen med flexicurity, jag tänker på den norska inkluderingspolitiken och jag tänker på de mycket goda resultaten inom det finska utbildningsväsendet. Det är tre intressanta exempel, som förtjänar mer uppmärksamhet då vi socialdemokrater i Norden nu ska vidareutveckla vår jobbpolitik.

Det kommer att handla om utbildning och kompetensutveckling till de många människor som nu riskerar varsel, om att stärka trygghetssystemen för de sjuka och arbetslösa, om forskningspengar till industri- och tjänstebranscher som är hårt pressade i dag, om klimatinvesteringar i ny förnybar energi, om att bygga lägenheter, om att tidigarelägga järnvägssatsningar, om stöd till nyföretagande till de anställda i företag som nu varslar.

Det går att använda lågkonjunkturen för att rusta den nordiska arbetsmarknaden för framtiden. Som jag ser det har den nordiska modellen kanske aldrig – inte i min livstid i alla fall – varit så viktig som den är just nu, och politiken sällan varit så avgörande som den är just nu, så jag hoppas att den nordiska socialdemokratin den kommande tiden kan visa en politik både för stabilitet i finanssektorn men också för stabilitet för dem som nu riskerar jobben.

Hans Frode Asmyhr:
Representanten Sahlin påpekte at vi nå har en krise for innbyggeres arbeid, og at mange antageligvis vil miste sin jobb i den tiden vi nå går inn i. Hun nevnte at å satse på entreprenørskap, forskning og så videre er viktig i den tiden som kommer.

I et tidligere innlegg sa statsminister Stoltenberg at en stor offentlig sektor er avgjørende for velstanden i de nordiske land. Han nevnte ikke noe om næringslivets betydning for å bygge velferd. Sverige er et stort industriland, Sverige er et land som har bygget en god industri, og som har satset på å eksportere varer som de har produsert i utlandet. Dette har bidratt til å bygge det svenske velferdssamfunnet.

Det vi nå trenger, er en aktiv næringspolitikk. Hvilken rolle mener representanten Sahlin at privat sektor har i å bygge en nordisk velferd?

Mona Sahlin:
Självklart har företagande, entreprenörskap, näringsliv och småföretag en otroligt stor betydelse när det gäller att skapa jobb och därmed skatteintäkter som ger möjlighet att bygga välfärd. Men välfärd i sig bygger också jobb. Om inte välfärdssystemen är starka, precis som Jens Stoltenberg sade, och vi har en stark utveckling när det gäller forskning och jämställdhetspolitik blir det svårare för entreprenörerna och de nya idéerna att hitta en roll i våra nordiska samhällen.

Poängen med den nordiska modellen är att man där har förstått att jobb ger välfärd och att välfärd också ger jobb. Det vet jag att Jens Stoltenberg också ser.

Jan Lindholm:
Herr president! Vi har nu hört hur ledarna för socialdemokraterna i Danmark och Finland har varit tydliga om betydelsen av investeringar i infrastruktur. Jag fick ett väldigt rakt svar, ett ja, från statsministern i Norge om att man kommer att vara mycket aktivare på det området.

Mona Sahlin har pratat om jobben. Vi vet att vi behöver utvidga våra arbetsmarknadsregioner. Det pratar vi ofta om som kommunalpolitiker runtom i Sverige. På slutet fick vi höra lite kommentarer om investeringar som Mona Sahlin ser i framtiden. Där nämndes också järnväg.

Jag är väldigt nyfiken på hur socialdemokraterna i Sverige ser på möjligheten att ta fram en nordisk transportinfrastrukturplan – jag tror att just den nordiska dimensionen är viktig här – för järnvägar, vägar, bredband, telefoni och så vidare. Vi behöver ha en bra infrastruktur, och den ska inte vara gammalmodig. Den infrastrukturen ska klara de klimatförändringar vi ser framför oss.

Mona Sahlin:
Jag kan fatta mig nästan lika kort som Jens Stoltenberg gjorde och svara absolut ja. Det här kommer att spela en viktig roll i det jobbtoppmöte som den nordiska socialdemokratin kommer att ha i november. För att ha gemensamma investeringar som skapar både jobb, välfärd och ett bättre klimat ska man kunna samordna dem i Norden. Jag svarar alltså också obetingat ja.

Hans Wallmark:
Herr president! Temat för det här toppmötet är klimat och globalisering. Vi har i går och i förrgår också ganska mycket diskuterat Ryssland och relationerna till Nordvästryssland.
Vi har ju sett hur energileveranser kan användas som ett politiskt verktyg och i vissa fall nästan som ett vapen. Mona Sahlin har också markerat när det gäller gasledningen och *Nord Stream* i Östersjön och uttalat betänkligheter. Jag skulle därför i korthet vilja höra något om hur Mona Sahlin ser på Ryssland i relation till Norden i den globaliserade kontexten.

Avslutningsvis får jag lyckönska Mona Sahlin och säga att det är väl valt att ha ett jobbtoppmöte för socialdemokratin i just Stockholm. Då kan man ju visa vad som har hänt i Sve-

rige, där man varaktigt har ökat antalet jobb med 180 000. Det är ett gott exempel som Mona Sahlin kan lyfta fram i sitt eget land.

Mona Sahlin:
Herr president! Det var sjyst att ta upp ett så jättelikt ämne som Ryssland när jag har max en minut på mig att svara. Men jag vill säga att på jobbtoppmötet den 24 november kan vi också diskutera hur viktig en stark arbetslöshetskassa och ett starkt trygghetssystem är just nu när så många förlorar jobbet. Det finns många lärdomar att dra i Sverige.

När det gäller energiförhållandet och utvecklingen mellan Europa i övrigt och Ryssland tror jag att det är oerhört avgörande att se att om Norden och därmed också stora delar av Europa kan bli mer självförsörjande på energi kommer det att spela en stor roll, både för stabiliteten och för den säkerhetspolitiska utvecklingen i vår del av Europa. Oavsett hur man ser på gasledningen måste miljöhänsynen för Östersjöns skull spela en väldigt stor roll. Därför är inte bara jag utan den samlade oppositionen i Sveriges riksdag väldigt tveksam till gasledningen. Men jag hoppas att vi kan diskutera Ryssland mer uttömmande en annan gång, i Sveriges riksdag till exempel.

Siv Jensen, partileder, Frp, Dokument 15:
Internasjonale sosialister og proteksjonister har våknet opp nå. Og jeg synes jeg sporer en egen glød blant mange av dem i disse krisetidene. En av de norske venstreorienterte avisene skrev på forsiden for ikke lenge siden: *Endelig krise. Endelig krise*. Noen har altså endelig fått noe de kan diskutere. Det mantraet som nå messes, er altså at kapitalismen kollapser, markedsøkonomien har spilt fallitt, og det verden trenger, er mer styring, mer regulering og mer politisk innblanding. De reelle årsakene, de faktiske bakgrunnsforholdene, sammenhengene er altså mindre viktige å fokusere på og få frem i debatten, som er med på å skape mye uro og frykt hos mennesker som kanskje ikke forstår alle sammenhengene bak den situasjonen som nå har oppstått.

Dessverre er det mange som kjemper for å utnytte denne situasjonen til å snu samfunnsutviklingen. Man snakker om i enkelte miljøer at finanskrisen er det samme for markedet som Berlin-murens fall var for kommunismen. Det representerer jo et brudd med den nordiske historien, hvor vi har stolt på markedet og trukket opp klare skiller mellom politikk og økonomi. Ja, markedet skal ha rammer og retningslinjer. Det er faktisk en forutsetning for at markeder skal fungere, at de er vel regulerte. Men nå tas det jo til orde for at markedet skal erstattes av politikk. Det er det grunn til å advare mot. Det er ikke mangel på reguleringer som har ledet oss ut i den situasjonen vi nå står i. Det er vel snarere tvert imot feilreguleringer som har gitt oss den situasjonen. Derfor er det viktig at Norden står samlet mot presset om å innføre proteksjonistiske tiltak og massereguleringer i kjølvannet av finanskrisen. Vi skal lære av krisen, vi skal innføre fornuftige korreksjoner. Men vi må ikke la noen få utnytte denne situasjonen til å snu den positive utviklingen, som mye av liberaliseringen tross alt har medført. Svarene nå er ikke mer stat og mer regulering eller mindre frihandel eller mer proteksjonisme. Man bruker altså dette nå til en kamp mot liberale ideer og de positive funksjonene som markedet tross alt har brakt med seg.

Vi fikk selvsagt varslene om denne konjunkturnedgangen før finanskrisen var et faktum. Jeg er enig med flere av talerne her som har sagt at man må ikke nå skyve mye av det som nå skjer, konjunkturnedgangen, ensidig over på finanskrisen som forklaring. Man må snarere tvert imot være opptatt av å ta ansvar for å bidra til at nedgangstider og resesjon ikke blir så tøffe og så sterke som de kan bli uten at vi møter dem med reelle tiltak.

Jeg mener at noe av det viktigste vi nå kan gjøre, er å fokusere på hvordan vi kan øke den økonomiske veksten gjennom fornuftige investeringer, f.eks. infrastruktur, f.eks. i næringer som er nødt til å vokse ut av den situasjonen vi i dag står i. Eksempelvis vet vi at også verden er omfattet av en energikrise. Ingenting ville vært bedre enn at man nå, særlig fra Nordens side som har enorm kompetanse på energiproduksjon, nettopp utviklet dette videre, til å ta grep innenfor Europa og verden for å utvikle bedre og mer velfungerende energimarkeder.

Vi må ha fokus på å løse mange av disse utfordringene gjennom skattesystemet – ikke gjennom mer skatt, men gjennom lavere skatt. Vi må ha fokus også på mange av svakhetene i den nordiske modellen, for det er jo ikke slik. Når man hører på debatten her i salen, får man inntrykk av at den nordiske modellen for det første er helt lik og er uten feil. Den nordiske modellen, eller disse typer modeller vi fremhever – i Norge snakker vi om den norske modellen – har mange feil. Og en av de største feilene er at den ikke er særlig effektiv. Det er jo ikke slik at en stor offentlig sektor nødvendigvis er en god offentlig sektor. Det er jo ikke slik at en stor offentlig sektor nødvendigvis er en effektiv offentlig sektor som legger forholdene til rette for at innbyggerne får gode helsetjenester og gode velferdstjenester. I mange sammenhenger oppleves det jo faktisk som det motsatte, at de står i veien for at vi får de helsetjenestene og de velferdstjenestene som vi faktisk ønsker oss.

Og så synes jeg det er verdt å fokusere på at de reguleringer og den utbredelse av en global markedsøkonomi som vi har sett gjennom i hvert fall to tiår, har åpnet opp for sårt trengte investeringer i fattige land. Resultatet er altså at millioner av mennesker er blitt løftet ut av fattigdom som følge av liberaliseringen. Økonomisk frihet er også en grunnleggende menneskerettighet som må respekteres på linje med andre menneskerettigheter. Denne utbredelsen av markedsøkonomi har altså gitt opphav til den raskest voksende reduksjon av fattigdom og sult som verden har sett hittil i historien. Det har også ligget til grunn for politikken i mange av de nordiske landene. Og at det prinsippet nå utfordres, bekymrer meg. Verden har altså blitt et tryggere sted på grunn av åpenhet og markedsøkonomi, ikke et mindre trygt sted. Jeg hørte enkelte debattanter her i går ...

Presidenten: Taletiden er ute.

Siv Jensen: President, jeg vet vi er konkurrenter på den hjemlige arena, men jeg håpet at jeg kunne få snakket ferdig.

Presidenten: Det var feil. Det er et halvt minutt igjen.

Siv Jensen: Da sporet jeg selvfølgelig helt av. Det er altså ikke slik at vi har fått kriger som følge av mer åpenhet og mer markedsøkonomi. Vi har fått færre. Vi har fått mindre sult, vi har fått færre katastrofer, og mange mennesker er løftet ut til noe bedre. Disse prinsippene må vi holde fast på, selv når vi nå står overfor en krise, som mange mennesker føler frykt for. Da må vi som politikere være så ansvarlige at vi får frem de bakenforliggende årsakene til at denne krisen har oppstått, og ikke bruke anledningen til å komme tilbake til systemer som har spilt fallitt, og som vi må bruke all vår energi for å bekjempe.

Statsminister **Matti Vanhanen**, Dokument 15**:**
Arvoisa puhemies! Puhemies on kellon kanssa oikeassa, koska tämä kello käynnistyy aina minuutin myöhässä.

Minulla on ilo saada käyttää viimeinen puheenvuoro tässä debatissa, joka on erittäin monipuolisella tavalla käsitellyt päivän aihetta. Meitä täällä ei tarvitse vakuuttaa siitä, mikä merkitys globalisaatiolla on Pohjoismaiden hyvinvointiin. Meitä ei myöskään tarvitse vakuuttaa siitä, etteikö menossa oleva finanssikriisi tulisi vaikuttamaan syvällisesti sekä Pohjoismaihin että globaalitalouteen ja politiikkaan. Tämä finanssikriisi tulee olemaan väliaikainen, mutta globalisaation muut vaikutukset tulevat koko ajan muuttamaan toimintaedellytyksiämme.

Maailmanlaajuisen kilpailun luonne on muuttunut ja muuttuu yhä nopeammin. Laajat poliittiset uudistukset ja teknologian kehitys vievät valtiot talousmallikilpailuun. Miljoonat ihmiset tulevat maailmanlaajuisille työmarkkinoille joka vuosi. Maailmanlaajuinen kysyntä on suuntautumassa itään, nousevien talouksien tarpeisiin. Siellä kasvavat ns. volyymitaloudet, jotka muuttavat kaikki vertailuparametrit melko täydellisesti seuraavien vuosikymmenten kuluessa. Yritykset järjestävät uudelleen arvoketjujaan, mikä vaikuttaa eri toimipaikkojen toimintaan. Toimipaikkojen kilpailu kovenee, mutta ne voivat myös hyödyntää kilpailuetujaan entistä suuremmilla ja monimuotoisemmilla markkinoilla.

Nämä muutokset ovat avanneet monia uusia mahdollisuuksia ja auttaneet miljoonia, oikeastaan satoja miljoonia, ihmisiä pois köyhyydestä, mutta samalla ne ovat synnyttäneet uusia haasteita ja lisänneet monien tuntemaa epävarmuutta tulevaisuudesta.

Pohjoismaat ovat selviytyneet muuttuvassa maailmantaloudessa toistaiseksi hyvin. Pohjolan huomattavista vahvuuksista huolimatta haasteita löytyy kuitenkin aina vain lisää. Monilla aloilla Pohjoismaiden nykyinen etumatka muihin maihin on jo kaventumassa.

Vaikka alueen kilpailukykyprofiili sisältää monia etuja, siinä on myös eräitä keskeisiä haittatekijöitä, jotka todennäköisesti käyvät ajan mittaan yhä kalliimmiksi meille. Erityisesti työn korkea verotus aiheuttaa yhä enemmän ongelmia Pohjoismaiden kansalaisten liikkuvuuden lisääntyessä.

Perustoimintaympäristön ja yleisten kilpailukykytekijöiden vahvuudet tuskin riittävät ylläpitämään menestyksemme johtoasemaa tulevaisuudessa. Päästäksemme tuottavuudessa ja kilpailukyvyssä seuraavalle tasolle Pohjoismaiden on pyrittävä nykyistä tarmokkaammin panostamaan innovatiivisuuteen ja luovuuteen sekä mikro- että makrotasolla.

Pohjoismaiden taloudet ovat onnistuneet herättämään mielenkiintoa ulkomailla ja etenkin houkuttelemaan ulkomaista pääomaa tarjoamalla vahvoja valmiuksia kohtuuhintaan. Mutta inhimillisen pääoman houkuttelemisessa on onnistuttu heikommin.

Pohjoismailla on myös kasvava tarve edistää pohjolan integraatiota osana koko maailman markkinoita.

Globalisaation jatkuminen on Pohjoismaille hyvin tärkeää; pienten avointen talouksien ryhmänä se kärsisi suhteettoman paljon paluusta taloudelliseen nationalismiin. Alueen poliittisten päättäjien tulisi pyrkiä luomaan vakaita maailmanlaajuisia instituutioita tukemaan taloudellisen yhdentymisen kestävää kasvua. Alueen on kuitenkin myös vahvistettava kykyään kilpailla maailmantaloudessa. Muutoin sen nykyinen vahva asema voi vähitellen rapistua muiden alueiden saavuttaessa sen etumatkaa ja menestyksekkäisiin talouksiin kohdistuvien vaatimusten muuttuessa.

Vaikka monet tarvittavista muutoksista on toteutettava paikallisella, kansallisella tai EU-tasolla, voi Pohjoismaiden alueellisella yhteistyöllä olla suuri merkitys monilla aloilla. Luettelen niistä muutaman:

1) Yhä syvempi alueellisten markkinoiden yhdentyminen on ratkaisevan tärkeää, jotta selvitään pienten kansallisten markkinoiden päällekkäisistä kuluista.
2) Maailmanlaajuista tieteellistä huippuosaamista on helpompi saavuttaa alueellisesti Pohjoismaiden puitteissa ja inhimillistä pääomaa voidaan houkutella tehokkaammin, jos ympäri maailmaa tulevilla kyvyillä on helppo pääsy koko alueelle.
3) Klusterien kehittämistä voidaan tehostaa vahvemmalla alueellisella kilpailulla ja klusterien välisellä yhteistyöllä.
4) Pohjoismaiden yrityksille alueena tarjoaman erityisarvon viestittäminen voi auttaa yksittäisten alueiden sijoittumista markkinoille.
5) Pohjoismaiden yhteinen näkemys globalisaation keskeisistä osatekijöistä voi osaltaan tehostaa kansallista poliittista keskustelua.

Erinomaisena esimerkkinä alueintegraatiosta on jatkuva rajaesteiden poistamistyö ministerineuvostossa. Jopa preventiivinen estetyö, jolla pyritään jo lainsäädäntövaiheessa ottamaan huomioon estevaikutukset, on herättänyt kiinnostusta myös unionin komissiossa.

Arvoisa puhemies! Globaali finanssikriisi on heikentänyt merkittävästi maailmatalouden näkymiä. Samalla sen välittömät vaikutukset ovat tuntuneet voimakkaasti myös Pohjolassa. Erityisesti Islanti on joutunut poikkeuksellisen vaikeaan tilanteeseen. Meidän muiden Pohjoismaiden velvollisuus on tukea Islantia sen pyrkimyksissä vakauttaa taloudellinen tilanteensa. Myös muissa Pohjoismaissa kriisi on edellyttänyt poikkeuksellisia toimia rahoitusjärjestelmän vakauden turvaamiseksi.

Syntyneessä tilanteessa Pohjoismaiden tulee nojautua vahvuuksiinsa: hyvin toimiviin instituutioihin, hyvin hoidettuun julkiseen talouteen ja talouden hyvään reaaliseen Pkilpailukykyyn. Samalla kun huolehdimme rahoitusjärjestelmän toimivuudesta ja pyrimme pehmentämään talouskasvun hidastumista, meidän on olennaisen tärkeää jatkaa pitkän ajan kilpailukyvyn vahvistamista. Meidän on myös aktiivisesti vaikutettava siihen kansainväliseen keskusteluun, jolla saadaan kansainvälisiä sääntöjä rahoitusmarkkinoille, ja niistä tässä on kyse.

Mainitsen vain yhden tärkeän periaatteen: läpinäkyvyys. Pankki omien tarkastajien, luottoluokituslaitosten ja kansallisten rahoitustarkastusten pitää kyetä näkemään pankin taseen sisälle, mitä siellä on. Ei käy, että jälkeenpäin löytyy satoja miljardeja roskaluottoja, jotka on myyty täydestä hinnasta toiselle puolelle maailmaa ja on sekoitettu sillä pankkien välinen luottamus. Läpinäkyvyys on tärkein sääntö markkinataloudessa. Kun se toteutuu, ostaja tietää, mitä ostaa ja osaa itse määritellä hinnan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vain kaksi johtopäätöstä pohjoismaisittain:
Ensinnäkin, avoimina talouksina Pohjoismailla on erityinen syy pyrkiä huolehtimaan siitä, ettei taloudellinen taantuma johda Euroopassa protektionismiin ja yksipuolisiin toimenpiteisiin, jotka haittaavat muita maita.

Toiseksi, Pohjoismaiden velvollisuus on myös huolehtia, ettei Euroopan Unioni lyö talouden heikkenemisen takia laimin pyrkimyksiään isojen globaalien haasteiden ratkaisemiseksi. Ennen kaikkea meidän on pidettävä huolta siitä, ettei ilmastopolitiikan tavoitteista tingitä.

Statsminister Matti Vanhanens tale i svensk oversættelse:
Ärade talman! Talmannens klocka går rätt eftersom denna klocka kommer i gång alltid en minut för sent.

Jag har glädjen att få komma med det sista inlägget i denna debatt som ytterst mångsidigt behandlat temat för dagen. Vi här behöver inte övertygas om betydelsen av globaliseringen för välfärden i Norden. Vi behöver inte heller övertygas om att den pågående finanskrisen kommer att grundligt påverka såväl de nordiska länderna som den globala ekonomin och politiken. Denna finanskris kommer att gå över men globaliseringens övriga följder kommer kontinuerligt att förändra våra verksamhetsförutsättningar.

Den globala konkurrensens karaktär har förändrats och förändras allt fortare. Omfattande politiska reformer och teknologisk utveckling ställer staterna inför en konkurrens kring ekonomisk modell. Miljontals människor kommer in på den globala arbetsmarknaden varje år. Den globala efterfrågan håller på att riktas mot ost och behoven hos uppkommande ekonomier. Där växer så kallade volymekonomier som kommer att omvälva alla jämförelseparametrar de kommande decennierna. Företagen omorganiserar sina värdekedjor, vilket påverkar verksamheten vid skilda enheter. Konkurrensen mellan enheter blir hårdare men de kan även utnyttja sina konkurrensföredelar på en allt större och mångsidigare marknad.

Dessa förändringar har erbjudit nya möjligheter och hjälpt miljoner eller egentligen hundratals miljoner människor att fly fattigdomen, men samtidigt har de orsakat nya utmaningar och ökat mångas osäkerhet inför framtiden.

Tills vidare har Norden klarat sig bra i den skiftande globala ekonomin. Trots Nordens många starka sidor uppkommer det hela tiden fler utmaningar. Inom många områden håller det nordiska försprånget till övriga länder redan på att minska.

Fastän områdets konkurrenskraftsprofil omfattar flera fördelar ingår i den även vissa centrala olägenheter som troligtvis blir allt dyrare för oss med tiden. Särskilt den höga arbetsbeskattningen orsakar allt mer problem i och med att rörligheten ökar bland nordiska medborgare.

Den grundläggande verksamhetsmiljöns och de allmänna konkurrensfaktorernas starka sidor räcker knappast till att garantera vår framgång och ledande ställning i framtiden. För att

uppnå nästa produktivitets- och konkurrenskraftsnivå bör Norden sträva att mer energiskt satsa på innovation och kreativitet på både mikro- och makronivå.

De nordiska ekonomierna har lyckats väcka intresse utomlands och särskilt locka utländskt kapital genom att erbjuda stark beredskap till ett facilt pris. Vi har dock lyckats sämre att attrahera mänskligt kapital.

I Norden finns det även ett växande behov att främja nordisk integration som en del av den globala marknaden.

Det är ytterst viktigt för Norden att globaliseringen fortsätter. Som en grupp av små öppna ekonomier drabbades Norden oproportionerligt mycket av en återgång till ekonomisk nationalism. Områdets politiska beslutsfattare bör försöka skapa stabila globala institutioner för att stöda en hållbar tillväxt av ekonomisk integration. Området bör dock även stärka sin konkurrensförmåga i den globala ekonomin. Annars kan dess nuvarande starka ställning så småningom försämras när andra områden knappar in på dess försprång och de krav som ställs på framgångsrika ekonomier förändras.

Fastän många nödvändiga förändringar måste genomföras på lokal, nationell eller EU-nivå kan nordiskt regionalt samarbete ha stor betydelse inom flera sektorer. Jag skall räkna upp ett par:

1) En allt djupare regional marknadsintegration spelar en avgörande roll för att vi skall klara av de överlappande kostnader som orsakas av små nationella marknader.
2) Global vetenskaplig spetskompetens är lättare att uppnå regionalt i nordisk kontext och mänskligt kapital kan lockas effektivare ifall förmågor från hela världen får lätt tillgång till hela området.
3) Utvecklingen av kluster kan effektiviseras med starkare regional konkurrens och samarbete mellan kluster.
4) Kommunikation om det särskilda värde som Norden erbjuder företag som ett område kan hjälpa enskilda områden att etablera sig på marknaden.
5) En gemensam nordisk syn på centrala bidragande globaliseringsfaktorer kan för sin del intensifiera den nationella politiska debatten.

Ett utomordentligt exempel på regional integration är ministerrådets kontinuerliga arbete med att avlägsna gränshinder. Det preventiva hindersarbetet, det vill säga att man försöker beakta hinderföljder redan i lagstiftningsskedet, har rentav väckt intresse hos EU-Kommissionen.

Ärade talman! Den globala finanskrisen har klart försämrat utsikterna för den globala ekonomin. Samtidigt har även dess direkta följder upplevts starkt i Norden. Särskilt Island har hamnat i en exceptionellt svår situation. Vi övriga nordiska länder har en skyldighet att stöda Island då landet försöker stabilisera sin ekonomiska situation. Även i övriga Norden har krisen föranlett exceptionella åtgärder för att garantera stabilitet i finansieringssystemet.

I den uppkomna situationen bör Norden förlita sig på sina starka sidor: fungerande institutioner, välskötta offentliga ekonomier och ekonomins goda reella konkurrenskraft. Samtidigt som vi ser till att finansieringssystemet fungerar och försöker dämpa avmattningen i ekonomisk tillväxt, är det ytterst viktigt att vi fortsätter stärka konkurrenskraften på lång sikt. Vi bör även aktivt påverka den internationella diskussionen kring internationella regler för finansmarknaden, och här handlar det just om dem.

Jag skall ta upp endast en viktig princip: öppenhet. Kontrollanter, kreditklassificeringsinstitutioner och nationella finansinspektioner bör kunna se vad som döljer sig bakom en banks balansräkning. Det är inte rätt att man i efterhand finner skräpkrediter på hundratals miljarder som sålts till fullt pris till andra sidan av jordklotet och därmed minskat förtroendet mellan banker. Öppenhet är den viktigaste regeln i en marknadsekonomi. Då den uppfylls vet köparna vad de köper och kan själva ställa fast priset.

Ärade talman! Avslutningsvis endast två nordiska slutsatser: För det första har de nordiska länderna som öppna ekonomier ett särskilt intresse att se till att den ekonomiska recessionen inte leder till protektionism och ensidiga för andra länder skadliga åtgärder i Europa. För det andra har Norden även en skyldighet att se till att Europeiska unionen inte försummar sina ansträngningar att lösa stora globala utmaningar på grund av den ekonomiska nedgången. Framför allt bör vi se till att man inte ger avkall på målsättningarna för klimatpolitiken.

Kolbrún Halldórsdóttir (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, VG):
Hr. præsident. Vi islændinge er jo meget taknemlige for de varme ord, som vi har fået her i dag, om hjælp i den krise, som pågår i Island. Men de nordiske statsministre har udtrykt deres tilfredshed med, at Island har lavet en aftale med Den Internationale Valutafond, og i en udtalelse på Islands statsministers hjemmeside er det konstateret, at de nordiske lande vil støtte den plan, når den bliver behandlet i fondens bestyrelse. Nu er det sådan, at på nuværende tidspunkt ved man ikke meget om, hvilke krav Den Internationale Valutafond vil stille, når det kommer til stykket. Det, som vi ved, er jo, at i dag besluttede Centralbanken i Island at hæve sine interne renter med seks procentpoint, dvs. til 18 procent. Det er tankevækkende for folk, at de nordiske statsministre er parate til offentligt at støtte IMF's planer, inden de foreligger.

Jeg vil gerne høre, om statsminister Vanhanen støtter IMF's krav om højere interne renter og muligvis liberalisering af infrastrukturen i det islandske velfærdssystem

Statsminister **Matti Vanhanen:**
En halua ryhtyä neuvomaan, mitä toisen maan pitää tehdä, mutta haluaisin kuitenkin kannustaa siihen, että IMF - joka on erittäin kokenut organisaatio maailmassa - pystyy antamaan myös suosituksia, jotka ovat koeteltuja ja voivat lisätä luottamusta. Muiden maiden kannalta IMF on eräänlainen luottoluokituslaitos. Se tekee tutkimuksia, esittää suosituksia ja tekee yhdessä maan hallituksen kanssa suosituksensa ilman, että jokaisen muun mahdollisen luotonantajan täytyy tehdä sitä samaa työtä. Toivon, että IMF:n rooli ymmärrettäisiin myös tätä kautta.

Statsminister Matti Vanhanens tale i svensk oversættelse:
Jag vill inte börja säga vad ett annat land bör göra men jag vill ändå uppmuntra till att IMF – som är en mycket erfaren världsorganisation – även kan utfärda rekommendationer som är beprövade och kan öka förtroendet. Med tanke på andra länder är IMF en slags kreditklassificeringsinstitution. Den forskar, kommer med rekommendationer och utfärdar tillsammans med landets regering sina rekommendationer utan att varje annan eventuell kreditgivare måste utföra samma arbete. Jag hoppas att IMF:s roll uppfattas även på detta sätt.

Sinikka Bohlin (Den socialdemokratiska gruppen, s):
Herr President! Senast vi upplevde en ekonomisk kris, i varje fall i Sverige och i Finland, var bankkrisen i början av 90-talet. Många blev arbetslösa. Det finns en grupp som vi har pratat väldigt lite om, och det är unga akademiker, kulturarbetare och andra som förlorade jobbet eller aldrig fick något jobb, och som kanske i Finland fortfarande inte ens har fått något jobb och har hamnat under fattigdomsgränsen.

I dag har vi samma läge framför oss. Väldigt många unga studerande med stora studielån känner en väldigt stor oro inför framtiden.

Min fråga är om statsministern tillsammans med sina kolleger har uppmärksammat den här frågan. Vi pratar om globalisering, högre utbildning, forskning och Norden – en vinnarregion i en globaliserad värld. Det kanske finns en nordisk lösning för de unga som vi verkligen vill satsa på för att klara av dessa utmaningar.

Statsminister **Matti Vanhanen:**
Huomaan, että ajattelen kysyjän kanssa hyvin samalla tavalla. Nyt tässä talouden laskusuhdanteessa tai taantumassa on erittäin tärkeää, että pyrimme pehmentämään tämän haitallisia työllisyysvaikutuksia. Siinä on vastuu sekä julkisella sektorilla että myös pohjoismaisilla

yrityksillä. Nyt niiden pitää käyttää vahvoja taseitaan siihen, että ne pitävät ihmisiä töissä, kehittävät omaa toimintaansa, tutkivat ja ovat sitten valmiimpia globaaleille markkinoille, kun uusi nousukausi alkaa.

Statsminister Matti Vanhanens tale i svensk oversættelse:
Jag märker att jag och frågeställaren tänker mycket likadant. Nu i denna konjunkturnedgång eller recession är det ytterst viktigt att vi försöker dämpa dess skadliga följder för sysselsättningen. För detta ansvarar såväl den offentliga sektorn som nordiska företag. Nu måste de utnyttja sin starka balansräkning för att hålla människor sysselsatta, utveckla sin verksamhet, forska och därmed vara bättre förberedda för den globala marknaden när det nya uppsvinget inleds.

Paavo Arhinmäki:
Pääministeri Vanhanen sanoi puheenvuorossaan, että olemme onnistuneet keräämään pääomia Pohjoismaihin, ja hän ei tarkoittanut vain henkisiä vaan myös taloudellisia pääomia. Kuitenkin, jos ajattelemme globaalia kapitalismia, niin yksi sen suurimmista mätäpaiseista ja siitä johtuvan finanssikriisinkin syistä on epäterve verokilpailu maiden välillä. Erityisen akuutti ongelma on veroparatiisit. Ne ovat globalisaation käänteisiä Robin Hoodeja, vievät köyhiltä rikkaille.

Kysynkin pääministeri Vanhaselta: Pitäisikö teidän mielestänne veroparatiisit purkaa? Ja kun tiedämme, että myös EU:n alueella on veroparatiiseja, niin aikovatko Pohjolan pääministerit yhdessä ja julkisesti toimia veroparatiiseja vastaan?

Paavo Arhinmäkis tale i svensk oversættelse:
I sitt inlägg sade statsminister Vanhanen att vi lyckats samla ihop kapital i Norden, och han avsåg inte endast intellektuellt utan också ekonomiskt kapital. Ifall vi dock tänker på global kapitalism så är en av dess största bölder och en orsak till den uppkomna finanskrisen en osund skattekonkurrens mellan stater. Ett särskilt akut problem är skatteparadisen. De är globaliseringens motsatta Robin Hoods, de tar från fattiga och ger till rika.

Därför frågar jag statsminister Vanhanen: Anser ni att skatteparadisen bör avskaffas? Och eftersom vi känner till att det finns skatteparadis även inom EU, ämnar de nordiska statsministrarna tillsammans och öppet motarbeta skatteparadis?

Statsminister **Matti Vanhanen:**
EU:n sisäisillä veroeroilla on ilman muuta vaikutusta avoimen kilpailun toteutumiseen, mutta jos vaaditaan näiden veroerojen poistamista, se edellyttäisi sitä, että unionille annettaisiin kompetenssi tai päätösvalta verotukseen liittyvissä asioissa. Useimmat Euroopassa ovat olleet sitä mieltä, että verotus pidetään kansallisessa päätöksenteossa, ja tämä on myös oma kantani.

Tiettyjä minimistandardeja pitää asettaa. Voi sanoa, että ympäristöverotus on paras esimerkki siitä, että täytyy olla ohjaavaa ympäristöverotusta, jossa tarvitaan selkeitä, riittäviä minimistandardeja, mutta kaiken kattavaa verotuksen toimivallan siirtämistä unioniin en kannata.

Statsminister Matti Vanhanens tale i svensk oversættelse:
EU-interna skatteskillnader påverkar utan tvekan genomförandet av fri konkurrens, men ifall man kräver att dessa skatteskillnader skall avlägsnas måste unionen ges kompetens eller beslutanderätt i beskattningsfrågor. I Europa anser de flesta att beskattningen bör förbli inom nationellt beslutsfattande, och detta är även min åsikt.

Vissa minimistandarder bör dock finnas. Det kunde sägas att miljöbeskattning är det bästa exemplet på att vi måste ha styrande miljöbeskattning där det behövs klara och tillräckliga minimistandarder, men jag stöder inte att allomfattande beskattningskompetens överförs till unionen.

Rolf Reikvam:
President! Statsminister Vanhanen sa at han ikke ville gi råd til Island i den økonomiske situasjonen som de er i. Det svarte han på et spørsmål fra Kolbrun Halldorsdottir. Samtidig sa han at han støttet opp om den pakken som Det internasjonale pengefondet nå legger opp til.

Tidligere har statsminister Geir Haarde sagt at den renteøkningen som nå ligger inne, som kom i dag på Island, en renteøkning med seks prosent opp til 18 prosent, var en del av denne pakken. I og med at Vanhanen støttet denne pakken, har han ikke da vært med og gitt råd til Island om hvorledes de skal takle den situasjonen som de er oppe i? Det virker jo som en fraskriving av ansvar. Det er mulig det er en god pakke, det utelukker vi ikke. Men uansett er det å fraskrive seg ansvar hvis han sier han ikke gir råd, men samtidig sier at han støtter pakken.

Statsminister **Matti Vanhanen:**
Voidaan kysyä, ehkä vähän sarkastisesti, johtuuko koron nosto IMF:stä vai siitä reaalitalouden tilanteesta, johon Islanti on joutunut. Muistan hyvin sen, kuinka noin 15 vuotta sitten itse maksoin 16 prosentin korkoa Suomessa sen takia, että meillä oli finanssikriisi. Talous sukelsi 7 prosenttiyksikköä yhden vuoden aikana ja seuraavana vuonna vielä 3 prosenttiyksikköä. Korot nousivat reaalitaloudesta johtuen, ei sen tähden, että joku on meille jotain neuvonut.

Statsminister Matti Vanhanens tale i svensk oversættelse:
Det kunde frågas, kanske smått sarkastiskt, om räntehöjningen beror på IMF eller den realekonomiska situation i vilken Island hamnat. Jag kommer väl ihåg hur jag betalade 16 procents ränta i Finland för cirka 15 år sedan därför att vi upplevde en finanskris. Ekonomin djupdök sju procentenheter under ett år och ännu tre procentenheter året därpå. Räntorna höjdes på grund av realekonomin, inte därför att någon hade tillrått oss att göra något.

Debatten blev afsluttet kl. 17.18. Sessionen blev udsat til onsdag den 29. oktober kl. 9.00.

Onsdag 29. oktober 2008
Kl. 09.00 – 16.00

11. Ett hållbart Norden

Ændringer i deltagerlisten:

Mats Johansson erstattedes af **Rolf Gunnarsson** hele dagen.

Rådet besluttede at fastsætte deltagerlisten i overensstemmelse hermed.

Árni Páll Árnason overtog ledelsen af forhandlingerne.

Dokumentation:

- Ministerrådsförslag om miljöhandlingsplan 2009-2012 (B 257/miljø)
- Ministerrådsförslag om strategi för hållbar utveckling 2009-2012 (B 256/ miljø)
- Ministerrådsförslag om handlingsplan för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012 (B 251/ miljø)
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO (Dokument 10)
- Medlemsforslag om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning af GMO-produkter (A 1428/medborger)
- Medlemsforslag om Norden som GMO-fri zone (A 1432/medborger)
- Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik (A 1447/näring/miljö)

Ministerrådsförslag om miljöhandlingsplan 2009-2012 (B 257/miljø)

Miljø- og Naturresurseudvalget foreslår at
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at arbejde aktivt for, at Ministerrådets samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland kommer til at omfatte relevante miljøprojekter
at gennemføre Ministerrådsforslag B 257/miljø om et handlingsprogram for det nordiske miljøsamarbejde 2009-2012 under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i nærværende betænkning om forslaget

Ministerrådsförslag om strategi för hållbar utveckling 2009-2012 (B 256/ miljø)

Miljø- og Naturresurseudvalget foreslår at
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at snarest etablere formålstjenlige fora til at gennemføre et officielt nordisk regeringssamarbejde om transportsektorens udvikling i miljø- og klimavenlig retning
at udvikle, tilpasse og publicere en overvågning af samfundsudviklingen baseret på sæt af indikatorer; herunder indikatorer for social, økonomisk og økologisk bæredygtighed
at gennemføre Ministerrådsforslag B 256/miljø om "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden, reviderad utgave med mål och insatser 2009-2012" under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget

Ministerrådsförslag om handlingsplan för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012 (B 251/ miljø)

Miljø- og Naturresurseudvalget foreslår at
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at styrke det nordiske samarbejde med henblik på at udvikle metoder og reguleringsmekanismer til at nedsætte energiforbrug og klimagasudslip i jordbrugs-, skovbrugs-, fiskeri- og levnedsmiddelsektorerne
at arbejde aktivt for, at Ministerrådets samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland kommer til at omfatte relevante fiske-, jord-, skovbrugs-, og levnedsmiddelprojekter

at gennemføre Ministerrådsforslag B 251/miljø om "Ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbrug, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012" under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget

Medlemsforslag om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning af GMO-produkter og Norden som GMO-fri zone (A 1428/medborger og A 1432/medborger)

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår at
Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att redogöra för de åtgärder ministerrådet vidtagit eller har för avsikt att vidta gällande utvecklandet av en gemensam, nordisk politik för användning av GMO:er ved Sessionen 2008
att i samråd med de nordiska ländernas regeringar utreda möjligheterna för att skärpa rådande normer och regler, så att konsumentens önskemål och rättighet för att veta om en produkt tillverkats med eller av GMO:er tillgodoses
att ordna en konferens med temat säker och etisk konsumtion, konsumenters rättigheter och möjligheter på den globala marknaden, under år 2008. Konferensen skal samtidigt belysa vilka EU-direktiv och förordningar som gäller inom ramen för genteknik och märkning av produkter som framställts med hjälp av GMO, samt hur dessa har anpassats till de nordiska EU-medlemsländernas lagstiftning, jämte vilka motsvarande lagar och förordningar som gäller i Norge och på Island

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer
at arbejde for og støtte op om, at landbrug og branchens organisationer gennem frivillige overenskomster kan indføre GMO-frie zoner i de nordiske lande
at arbejde for, at EU anerkender at der kan indføres GMO-fri zoner

Reservation:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att i samråd med de nordiska ländernas regeringar underlätta så att det går att tillmötesgå konsumenters önskemål och intressen att få veta ifall en produkt tillverkats med eller av GMO:er

Nordiska rådet rekommenderer de nordiske ländernas regeringer
att inte försvåra för lantbruk och branschorganisationer att genom egna överenskommelser frivilligt verka för införandet av lokala GMO-fria zoner

Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik (A 1447/näring/miljö)

Näringsutskottet och Miljø- og Naturresurseudvalget foreslår att
Nordiska rådet rekommenderar Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar
att utarbeta en gemensam nordisk handlingsplan för klimatvänlig transportpolitik med fokus på:

- Gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt inom transportsektorn med koppling till det föreslagna toppforskningsinitiativet inom det gemensamma nordiska globaliseringsarbetet
- Ökat nordiskt samarbete för utveckling och användning av energieffektiva, klimatvänliga och miljöanpassade transportlösningar för luft-, land- och sjötransporter

- Inrättande av en idébank för erfarenhetsutbyte (*best practice*). Denna idébank bör fokusera på diskussioner om förutsättningar för och konsekvenser av gemensamma nordiska initiativ för att inkludera flyg- och sjötransport i klimatavtalen, differentierad CO_2-avgiftspolitik för flygtrafiken, satsning på klimatvänlig kollektivtrafik i storstäderna och satsningar på förnybara energikällor (vindkraft, vattenkraft, bioenergi och vätgasenergi samt bränsleceller) samt inrättande av infrastruktur för exempelvis hydrogen och elbilar (*plug-in hybrid*) i syfte att stimulera en marknad för miljövänligare bilar
- Gemensamma nordiska lösningar för att i större utsträckning stimulera en övergång av varutransport från väg till tåg- och sjötransport
- Hur järnväg och tågtrafik byggs ut, utvecklas och samordnas bättre i Norden med särskilt fokus på förbindelserna mellan större städer i Skandinavien och Finland och vidare till övriga Europa
- Stimulera utvecklingen av nattåg och nattliga rutter med färja som alternativ till flyg på lämpliga sträckningar i Norden

Ministerrådsförslag om miljöhandlingsplan 2009-2012, B 257/miljø

Miljöminister **Andreas Carlgren,** B 257/miljø:
Herr president, nordiska vänner! Under den senaste tidens finanskris har många ställt sig frågan: Kommer nödvändiga klimatåtgärder att få vänta nu? Men svaret måste vara entydigt nej. Klimatkrisen kommer inte att vänta på vad som sker på Wall Street. Den är verklig, den fortsätter i full takt. Vi har också en gång för alla lärt oss att klimat och ekonomi hänger ihop. Det lärde vi oss genom den Sternrapport som lämnades hösten 2006. Vi vet att kostnaderna för att låta klimatkrisen gå vidare på sikt skulle motsvara ett världskrig i Europa och i världen.

Vi vet också att miljön är en del av svaret på de åtgärder som behövs. När krisen i dag jämförs med 30-talets kris vet vi att det var en kris där våra nordiska samhällen gick in med förutsättningar och förhållanden som var helt annorlunda än de som sedan kom ut ur krisen. Kris är också tillfällen att bygga om samhällen och ekonomier. Som den gången då en nordisk välfärdsmodell – trygghet, arbetarskydd, en global ordning för den ekonomiska politiken – växte fram kommer vi nu att se att gröna ekonomier, investeringar i ny teknik, grön utveckling och en internationell ordning för klimatfrågorna blir en del av svaret. Och vi måste se till att det blir det samlade budskapet från Nordens politiker. Räddar vi inte klimatet klarar vi inte ekonomin, och det kommer att kräva handling nu.

De nordiska länderna spelar ju också en roll långt större än vår storlek motiverar, både i Europa och på det globala planet, när miljöfrågorna diskuteras. Vi gör det därför att andra lyssnat på oss när vi har varit föregångare och pådrivare för klimatet. Vi fortsätter att vara ledande och ska därför sätta miljöfrågorna högt också på den nordiska dagordningen.

Det ska vi för det första göra genom att agera kraftfullt både var och en och gemensamt för att hejda miljöproblem. Det som görs i ett land påverkar andra länder. Insatser mot luftföroreningar, övergödning och farliga kemikalier minskar problem också i grannländerna.

För det andra ska vi göra det genom samverkan som visar vägar också för andra länder. Miljöfrågorna är frågor som vi vet inte stannar vid de nordiska gränserna, men Norden kan visa vägen. Nationella åtgärder och åtgärder i Norden ska också innebära att vi förbättrar miljön i Östersjön. Det krävs stora insatser för våra havsområden. De nordiska länderna har en nyckelroll att spela vid mötet i Köpenhamn nästa år när vi behöver nå den globala överenskommelse som klimatet kräver. Danmark förbereder konferensen och har ordförandeskapet. Vi har i Sverige en viktig roll genom EU:s ordförandeskap. De nordiska länderna behöver arbeta gemensamt med förberedelserna och gör det mycket intensivt.

Vi ska inte heller underskatta hur stora finansiella flöden som kommer att behöva mobiliseras för att på allvar vända klimatutvecklingen runt om i världen med ny teknik och med an-

passning i andra länder, inte minst bland de fattigaste som annars drabbas. Som nordiska politiker i några av världens rikaste länder måste det vara självklart för oss att vi har ett stort ansvar för att Norden ska kunna bidra till att leda världen mot nya vägar, både när det gäller att minska utsläppen och att använda och sprida teknik för detta.

För det tredje ska vi slå vakt om och satsa på det som är bra och effektivt i vårt regelbundna samarbete. Det nordiska miljöhandlingsprogrammet ska sätta avtryck inte bara genom att vi ger stöd till hundratals projekt och samarbetet i de olika arbetsgrupperna utan också genom det internationella arbetet. Låt mig ta några exempel.

Åtgärder mot klimatutsläpp minskar också luftföroreningar. Vi lyfter i miljöhandlingsprogrammet särskilt fram vårt arbete inom IMO om att begränsa koldioxidutsläpp och svavelföroreningar från sjötransporter. Gemensamt arbetar vi för bindande globala avtal för att minska och om möjligt förbjuda tungmetallanvändning. Klimatet och kemikalieanvändningen är avgörande frågor för Arktis framtid. Därför förlänger vi strategin för klimat- och miljögifter i Arktis till år 2012. Kommande generationer ska kunna bada vid rena stränder kring våra hav.

Nu genomförs EU:s marina direktiv och Helcoms handlingsplan. EU ska ta fram en Östersjöstrategi. Jag och mina nordiska miljöministerkolleger har beslutat att Norden ska presentera konkreta förslag för utveckling och tydligare nordisk samordning för förvaltning och planering av våra hav.

Vi fortsätter vårt framgångsrika samarbete för hållbar konsumtion och produktion. Svanen har visat sig vara ett mycket framgångsrikt miljömärkningsinstrument. Senast häromveckan uppmärksammades Svanen i en brittisk studie som världsledande miljömärke.

Jag ska avsluta med att säga att jag mycket har uppskattat samarbetet med andra miljöministrar för att presentera planen, och jag ser också fram mot Nordiska rådets viktiga behandling av den.

Christina Gestrin (Mittengruppen, sv):
Herr president! Tack så mycket, minister Carlgren. Jag vill gratulera Sverige som reserverat fem miljoner euro för Östersjön. Vi är avundsjuka i alla fall här i Finland över att ni har gått så långt som att ni satt åt sidan en så stor summa pengar för att förverkliga bland annat Helcoms BSAP. Det jag skulle vilja fråga om är vad miljöministrarna egentligen avser när de talar om att man måste göra upp förvaltningsplaner för Östersjön? Det finns en liten risk om man börjar göra upp nya planer när vi just har godkänt Helcomplanen, som man borde fokusera på att genomföra i stället för att starta nya planer och nya arbetsgrupper.

Miljöminister **Andreas Carlgren:**
Jag vill säga till Christina Gestrin att min bedömning dock är, även om vi göra stora insatser också i Sverige, att vart och ett av de nordiska länderna kring Östersjön ger viktiga bidrag och kommer att ge viktiga bidrag när det gäller insatserna för Östersjömiljön.

När det gäller frågan om förvaltningsplanen kan jag säga att det är ett arbete som dels ska ligga helt i linje med just Helcomarbetet – det är en del av arbetet för att fullfölja ambitionerna i Helcoms plan – dels är det tänkt att vara helt i överensstämmelse med respektive lands egna nationella system för att planera. Men genom att vi samordnar, känner till varandra och skapar också nordisk medvetenhet gemensamt har vi mycket större förutsättningar att få bra planering av hur havsmiljön disponeras just för att uppfylla de krav som också kommer att ställas för miljön.

Ann-Kristin Johansson, Miljö- och naturresursutskottet talsperson, B 257/miljø:
Herr president, nordiska kolleger! Jag tackar för ministerns redogörelse för strategin. Det är positivt att Nordiska ministerrådet lägger fram långsiktiga riktlinjer för samarbetet inom miljöområdet. Den opinionsundersökning som har genomförts i våra nordiska länder visar att miljö- och klimatpolitiken är ett av de ämnen som medborgarna anser hör till de viktigaste frågorna för nordiskt samarbete. Precis som ministern säger ska vi inte låta finanskrisen bromsa upp det viktiga miljöarbetet.

Det nya handlingsprogrammet ställer upp fyra huvudmål:

- Klimat och luft
- Havs- och kustområden
- Biologisk mångfald och ekosystem
- Hållbar användning och produktion

Miljö- och naturresursutskottet är i stort sett enigt i dessa prioriteringar. Vi har också bidragit till ministerrådets arbete genom att bland annat sända en skrivelse till ministrarna där vi har beskrivit våra prioriteringar i det nordiska samarbetet. Inte minst ska Norden vara mycket aktivt i det här arbetet. Vi ska ta ledartröjan på oss.

Det är bra att kunna konstatera, när miljöhandlingsprogrammet nu ligger färdigt, att ministerrådet i mycket stor utsträckning har delat utskottets prioriteringar. Det är positivt när det finns en hög grad av samsyn i de överordnade linjerna när det gäller miljösamarbetet. Det är också viktigt att ministrar och parlamentariker möts regelbundet för en utvecklande dialog. Precis som vi hade möjlighet till i går vid vårt gemensamma lunchmöte. Det är så vi kan komma framåt i detta så viktiga arbete.

Jag vill på utskottets vägnar tacka ministrarna för detta och uttrycka vår förhoppning om att denna tradition kan fortsätta framöver.

Kolleger! På några punkter hade vi i miljö- och naturresursutskottet önskat större precisering av ministerrådets målsättningar. Det gäller bland annat miljösamarbetet med Nordens närområden i Baltikum och Ryssland. Utskottet anser att det är av stor betydelse att Ministerrådets verksamhet på alla nivåer omfattar ett starkt samarbete i alla baltiska länder och med viktiga parter i nordvästra Ryssland.

En annan viktig del är Biologisk mångfald. Där vill jag peka på behovet av ökat samarbete runt förvaltning av våra stora rovdjur. Vi hade möjlighet under lunchmötet i går att diskutera frågan, och det kändes väldigt bra. Vi måste hitta lösningar och inte minst se över koordineringen av förvaltning, inventeringsmetoder och ökat forskningssamarbetet. Ett sådant förstärkt internationellt samarbete önskas dessutom av såväl Bernkonventionen som EU-kommissionen.

Avslutningsvis vill jag peka på vikten av att medborgarna blir mer delaktiga i miljöarbetet. Jag vill peka på bland annat behov av ökad folkbildning och dialog för att medvetengöra nordborna om omställningsbehov och ta vara på människors kreativitet och förmåga att ta ansvar. Och viktigaste av allt, vår framtid, barnen och de unga måste ges möjlighet att vara delaktiga genom skolan eller på annat sätt. Medborgarnas delaktighet måste prioriteras i vårt fortsatta nordiska miljösamarbete. Vi vill från utskottets sida sätta stort fokus på just detta i vårt arbetsprogram för 2009.

Jag vill med detta föreslå att utskottets betänkande antas.

Lantrådsledamot **Katrin Sjögren**, B 257/miljø**:**
Herr president, bästa nordister! Från Ålands sida välkomnar vi väldigt mycket ett nytt handlingsprogram för miljön. I den alldeles färska opinionsundersökningen: Vad är viktigt i Norden? framgår det helt tydligt och klart att miljöarbetet är det som medborgarna i Norden skattar väldigt högt och anser att är en mycket angelägen fråga.

Hur vi uppnår ett hållbart samhälle handlar om hur vi bedriver jord-, skogs- och vattenbruk, hur vi ordnar utbyte av energi och materia mellan samhället och naturen och hur pass miljövänligt vi lever på fritiden och på jobbet. För att miljöarbetet skall bli framgångsrikt måste det drivas på flera plan: globalt, europeiskt, nordiskt, nationellt, på kommunnivå och på individplan. Norden har en viktig och angelägen uppgift när det gäller miljön.

Vad är det som först kommer att sätta stopp för människans framfart och tvinga fram ett förändrat beteende? Är det miljötaket eller är det resursgolvet eller är det klimatförändringen

eller är det finanskrisen? Finanskrisen kopplas den här gången till en fastighetsbubbla samtidigt som att den globala ekonomin inte är hållbar; den bygger på fossila bränslen. Vi vet också att runt hörnet finns faktorer som *Peak Oil och Peak Coal.*

Alla politiker har en målsättning att vilja göra en liten skillnad. Det fokus som ställs på Norden 2009 är mycket stort och mycket ansvarsfullt, dels genom klimatmötet i Köpenhamn, men också genom Sveriges EU-ordförandeskap och Sveriges vilja att sätta Östersjön högt på agendan. Tanken svindlar för oss i Norden, men den stärker också – framåt Norden!

Anita Brodén (Mittengruppen, fp):
Herr president! Med anledning av att ministerrådets förslag till miljöhandlingsprogram inbegriper biologisk mångfald vill jag återigen nämna om den EU-finansierade rapporten, som kan ses som en parallell Sternrapport som helt nyligen presenterats, TEEB (*The Economy of Eco-systems and Biodiversity*). Den ökar förståelsen av det verkliga ekonomiska värdet av de varor och tjänster som naturen förser oss med såsom rent vatten, ren luft, bördig jord, pollinering eller lagring av koldioxid.

Trots att vi människor är helt beroende av dessa ekosystemtjänster, klarar vårt ekonomiska system inte av att hantera och värdera de här produkterna och tjänsterna, för de har inte något pris och de har ingen marknad. Enligt TEEB-rapporten förlorar den globala ekonomin den svindlande summan 14 000–35 000 miljarder svenska kronor på den pågående skogsskövlingen. Det är mer än Wall Street tappade under bankkrisen. Men den här förlusten är inte bara större, utan den pågår hela tiden, år efter år.

Då skogen exploateras slutar naturen att producera sina tjänster som den hittills försett oss med alldeles gratis. Det är framför allt världens fattigaste som påverkas. De lever ju i stor utsträckning på det som naturen ger.

Vi måste därför förbättra våra ekonomiska system och modeller och fatta sådana politiska beslut som garanterar ett fortsatt tryggt utbud av ekosystemtjänster av hög kvalitet. Genom att trygga biodiversiteten investerar vi i vårt eget och de kommande generationernas välbefinnande. Några goda exempel finns redan. Costa Rica är ett exempel, där har man utvecklat ett betalningssystem för ekosystemtjänster.

Jag vill uppmana Nordiska rådet och de nordiska regeringarna att bättre ta hänsyn till naturens mångfald, både politiskt och ekonomiskt. Vi behöver utveckla fungerande incitament, som hjälper oss att agera och att handla på ett hållbart sätt. Våra ekonomiska verktyg och finansiella mekanismer måste utvecklas till att integrera också naturen och ekosystemens värde.

Jag vill avsluta med att citera Andreas Carlgren, vår svenske miljöminister: "Kris är tillfällen att bygga om samhällen och ekonomier."

Rådet bifaldt Miljø- og naturresurseudvalgets rekommandation i anledning af B 257/miljø – Rek. 13/2008

Ministerrådsförslag om strategi för hållbar utveckling 2009-2012, B 256/ miljø

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys,** B 256/miljø:
For tredje gang blir det i Nordisk Råd presentert et forslag til en nordisk strategi for arbeidet med å fremme bærekraftig utvikling. Ministerrådets strategi for bærekraftig utvikling tar utgangspunkt i deklarasjonen fra de nordiske statsministrene fra 9. november 1998. I deklarasjonen framgår det at arbeidet for en bærekraftig utvikling er en av de viktigste utfordringene i dette hundreåret.

Statsministrene har på sitt møte her i Helsingfors igjen tatt opp denne utfordringa for å markere at arbeidet med å fremme bærekraftig utvikling skal holde fram med kraftfulle innsatser fra de nordiske land. Denne utfordringa har ikke blitt mindre i dagens situasjon med krisa i

finansmarkedet. Det er desto viktigere at våre nordiske land står i lag med fokus på det langsiktige arbeidet for bærekraftig utvikling.

Med utgangspunkt i en evaluering av gjennomføringa av den gjeldende strategien bestemte samarbeidsministrene i slutten av 2007 at det skulle utarbeides en revidert og mer fokusert strategi for bærekraftig utvikling 2009-2012. Den reviderte strategien skal fokusere på de områder der Norden har felles interesser og utfordringer, spesielt gode forutsetninger for å medvirke til bærekraftig utvikling, og der det nordiske samarbeidet skaper en særlig merverdi. Videre skulle den reviderte strategien medvirke til å styrke og påvirke relevante internasjonale prosesser som i EU, OECD og i FN.

En nordisk ekspertgruppe fikk i oppdrag å ta fram et forslag til strategi og gjennomføre en høring i de relevante ministerråd og hos de nasjonale interesseorganisasjonene. Samarbeidsministrene har drøftet forslaget på flere møter og vedtok i september å sende forslaget til Nordisk Råd.

Strategien støtter opp under statsministrenes globaliseringsinitiativ. Mange av elementene i globaliseringsinitiativet er også inkorporerte i strategien. Men strategien supplerer også globaliseringsinitiativet fordi den har et breiere fokus på de andre utfordringene, medregnet det sosiale aspektet.

Ministerrådet har valgt å formulere en overordnet strategi og la hver enkelt sektor presisere utforminga i sine arbeidsplaner. Den reviderte strategien er derfor langt kortere enn den forrige.

Det er ventet at sektorene i Nordisk Ministerråd i sin virksomhet identifiserer hvordan de best kan medvirke til å nå målsettingene og imøtekomme de utfordringene som strategien omfatter. Samtidig er det viktig at landa også bakker opp om dette nasjonalt, slik at det blir skapt synergi mellom den nasjonale og den nordiske gjennomføringa.

Interessen for arbeidet med bærekraftig utvikling i Norden er stor. En nordisk konferanse om bærekraftig utvikling som ble arrangert i Odense nylig, samlet 350 mennesker fra Norden for å vurdere hva en lokalt kan gjøre for å møte klimautfordringa. Det er det breie engasjementet for klimaarbeid som er særlig viktig, fordi vi vet at klimautfordringene griper inn i alle aspekter ved bærekraftig utvikling.

Når det gjelder oppfølging av strategien i Ministerrådet, er det viktig at både de enkelte sektorbudsjettene støtter bærekraftig utvikling, og at det sentralt blir satt av øremerkte midler til nødvendig oppfølging av strategien. Likens bør rapportering av innsatsene vedrørende bærekraftig utvikling bli en integrert del av rapporteringa fra Ministerrådet.

Ministerrådet ser fram til Nordisk Råds synspunkt på det framlagte forslaget og tar sikte på at den reviderte strategien kan tre i kraft 1. januar 2009.

Jan Lindholm, Miljö- och naturresursutskottet talsperson, B 256/miljø:
Herr President! Jag vill börja med att tacka ministern för redogörelsen för den nya strategin för hållbar utveckling. Som jag påpekade i mitt korta inlägg i generaldebatten är jag en otålig ledamot som vill se snabba och konkreta resultat. Jag tycker att våra steg framåt alltid är för korta och för långsamma.

Det är nu 15 år sedan Brundtlandrapporten lades fram. Tyvärr togs den inte på allvar av den tidens politiker och många år har gått förlorade. Även om tid är en av de viktigaste faktorerna när vi skall ställa om till ett långsiktigt hållbart sätt att leva och planera våra samhällen kan vi inte gråta över de förlorade åren. Man kan inte backa tiden. Men den här gången kan vi visa att vi har insett hur alvarlig utmaningen är genom att våga ta många tuffa men tyvärr nödvändiga beslut.

Den strategi vi tar ställning till avser visserligen bara perioden 2009 till 2012, men ett viktigt framsteg är att ministerrådet även har lagt till ett långsiktigt perspektiv på själva förändringsarbetet.

Förslaget är tydligare än tidigare när man nu fokuserar på några prioriterade områden. Det är även bra att man försöker väga in såväl ekonomiska som sociala aspekter på begreppet bärkraftig eller hållbar utveckling.

Ministerrådets huvudfokus ligger naturligtvis på hur vi gemensamt kan bidra till att minimera klimatförändringen och hur vi även gemensamt kan hantera konsekvenserna av den klimatförändring vi inte kan undgå att drabbas av.

Det finns en hel del positivt i förslaget, men jag måste koncentrera mig på att lyfta fram det som för Miljö- och naturresursutskottet är det viktigaste vi vill tillföra.

Vi saknar transportsektorn i strategin. Ministerrådet anför att orsaken till att transportsektorn inte är inkluderad i strategin är att den inte utgör ett självständigt arbetsområde inom Nordiska ministerrådet. Vi är i utskottet mycket oroade över att ett så viktigt område som transportsektorn kan uteslutas ur strategin.

Det finns idag rätt väl utvecklade styrmedel och fungerande teknik för hållbara lösningar inom industrin och för den byggda miljön. Det är transportsektorn som är den stora utmaningen. Det är där utsläppen fortsätter att öka och där finns även de stora behoven av nytänkande.

Vi ser stora utmaningar främst när det gäller den nordiska infrastrukturen för att tillfredsställa ett växande behov av såväl transporter som resande i och mellan våra länder. Det handlar främst om spårbunden trafik och om en utveckling av sjöfarten. I vårt betänkande uppmanar vi ministerrådet att sätta igång samarbetet. Ett delmål borde vara att snarast möjligt binda ihop de fyra storstadsområdena, Stockholm, Göteborg, Oslo och Köpenhamn med snabbtåg av en sådan kvallitet att ingen längre kan ha behov av flyg på dessa sträckor.

Senare på dagordningen behandlas ett medlemsförslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik. I det förslaget pekar vi i utskottet på att transportsektorn år 2005 stod för hela 22 procent av de samlade utsläppen inom EU och EES. En fortsatt ökning av utsläppen från transportsektorn är, menar vi, inte möjlig inom ramen för utvecklingen av en hållbar framtid.

Utskottet vill även lyfta fram behovet av uppföljning. Ministerrådet har tidigare gett ut publikationer med särskilda indikatorer för en hållbar utveckling. Vi har uppfattat att det har varit ett stöd för politikerna både som varningslampa och sporre i arbetet och uppmanar därför ministerrådet att även fortsättningsvis med jämna mellanrum publicera indikatorer för en utveckling i hållbar riktning.

Med dessa ord, herr president, föreslår jag att Nordiska rådet antar utskottets förslag till betänkande och uppmanar ministerrådet att beakta de synpunkter som framförs i det samma.

Rådet bifaldt Miljø- og naturresurseudvalgets rekommandation i anledning af B 256/miljø – Rek. 14/2008

Ministerrådsförslag om handlingsplan för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012, B 251/ miljø

Jordbruksminister **Eskil Erlandsson**, B 251/miljø:
Herr president! Det nuvarande handlingsprogrammet för Ministerrådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2005–2008 var det första samlade programmet för det ministerråd som bildades 2001. Detta program hade som syfte att säkra ett politiskt helhetsperspektiv med utnyttjande av naturresurserna genom hela livsmedelskedjan.

Då programmet löper ut i år, påbörjades förra året en utvärdering av programmet. Av utvärderingen framgick att ett nytt program med fördel kunde vara kort och precist, flexibelt i förhållande till nya utmaningar under hela perioden, sektorsövergripande samt ha en internationell utblick.

En arbetsgrupp med uppgift att komma med ett förslag till ett nytt program för perioden 2009–2012 tillsattes. Förslaget diskuterades av ansvariga ministrar vid ministerrådsmötet i juni 2008 i Växjö. På mötet beslutades att översända förslaget till Nordiska rådet.

Ramprogrammet inleds med en vision: Ett konkurrenskraftigt Norden tillgodoser med hållbart nyttjande av de biologiska naturresurserna människornas behov av god livskvalitet och säkra livsmedel och bidrar till en positiv global utveckling.

Som grund för ramprogrammet gäller bland annat att de nordiska statsministrarna har givit Nordiska Ministerrådet i uppgift att profilera Norden som global aktör för att möta framtidens stora utmaningar, globalisering och klimatförändring. Denna utgångspunkt är viktig för samarbetet.

De nordiska länderna har antagit en strategi för hållbar utveckling för perioden 2009–2012 "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden". Genom den ska principen om hållbar utveckling fortsatt integreras i arbetet inom alla samhällssektorer. Ministerrådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk eftersträvar att genomföra hållbarhetsstrategins målsättningar inom ramen för sitt verksamhetsområde.

Ramprogrammet består av sex fokusområden som ger gemensam nordisk nytta. Syftet med programmet är att samarbetet ska bidra till utvecklingen av konkurrenskraftig produktion; bidra till att förbättra förutsättningarna för de nordiska länderna att möta klimatförändringen och dess utmaningar; tillförsäkra kommande generationer genetisk mångfald; stödja en hållbar utveckling av kust och landsbygden i Norden och dess kultur; vidareutveckla den nordiska välfärdsmodellen med vikt på god folkhälsa och djurhälsa samt ett gott djurskydd; och bidra till genomslag för gemensamma värderingar i internationella processer och forum. Ett nytänk i förhållande till det nuvarande programmet är att ordförandeskapets program kommer att ha större vikt. Ramprogrammet utgör de överordnade ramarna, medan ordförandeskapets program kompletterar detta genom sina prioriteringar inom dessa ramar. Dessa båda program kommer att tillsammans utgöra handlingsprogrammet för samarbetet inom ministerrådet.

Ramprogrammet kommer att träda i kraft den 1 januari 2009. Jag ser fram emot Nordiska rådets synpunkter angående det presenterade förslaget till ramprogram.

Jan Lindholm:
Herr president! Vi pratar i dessa tider mycket om *peak oil* som en viktig faktor. Vi vet att det behövs olja för att producera livsmedel. Det tror jag att alla har lärt sig, och det finns många olika tal som vi har hört: För att producera 1 kg vete krävs 1 kg olja och så vidare. Men det talas väldigt sällan om *peak phosphor*, som ju i livsmedelssammanhang är nästan lika viktigt och, efter vad jag har förstått, nästan lika nära förestående. Dessutom är fosforresurserna i världen så att säga än mer orättvist fördelade än oljeresurserna. Jag vet att Kina och Marocko har stora tillgångar. Det finns en del i Kanada också.

Hur ser diskussionen bland de nordiska jordbruksministrarna ut när det gäller möjligheten att försörja oss med livsmedel när vi i framtiden drabbas av *peak phosphor*?

Eskil Erlandsson:
Herr president! De funderingar som finns på det här området utgår från principen att bruka utan att förbruka. Det innebär att vi ska nyttja kretsloppet på rätt sätt. Det handlar om att en naturresurs inte ska försvinna ut i tomma intet utan brukas och återbrukas. Vi ska ta vara på de restprodukter vi lämnar ifrån oss, både människor och djur, och göra det på ett natur-

ligt och bra sätt, så att den näring som i många år har försvunnit ut, för det mesta till vattensystemen, kan återbrukas.

Helgi Hjörvar, Miljø- og Naturresurseudvalget talsmand, B 251/miljø:
Kære nordiske venner. Jeg takker ministeren for redegørelsen for rammeplanen for det primære erhvervsliv. Det primære erhvervsliv har måske ikke været højt på dagsordenen i løbet af det sidste år, men efter finanskrisen kommer det nok lidt højere på dagsordenen i den kommende tid. Det er positivt, at Ministerrådet har en rammeplan inden for området holdbar udvikling i det nordiske område.

Vi har jo i Nordisk Råd haft en del anbefalinger i de sidste år, og jeg vil især nævne resolution nummer fem fra 2008 angående at redde fiskeribestandene og fiskerierhvervet. Men rammeplanen er jo en rammeplan for de fire år, og det vigtige er, hvordan vi ser det i formandskabsprogrammerne fra det ene år til det andet, så vi har kontinuitet på området det næste år i Islands formandskabstid. Så jeg mener, at når man ser på, at havet jo er halvdelen af vort fædreland, må vi lægge stor vægt på fiskeri inden for det primære erhvervsliv.

Der har vi jo en del sager, som man kan beskæftige sig med, og det vigtigste for at nå dem er måske, at man i løbet af det næste år reviderer fiskeripolitikken i EU. Der har man jo gjort det store, at man har anerkendt, at EU's fiskeripolitik i 25 år er slået fejl, og at den skal revideres i 2012. I Norden har vi en del erfaring med systemet inden for fiskeri, for vi har jo hver vores system: De tre EU-lande har et, og så har Norge, Færøerne, Island og Grønland hver sit. Vi kan jo bruge vores erfaring i den debat, som der vil være om EU's fiskeripolitik i løbet af det næste år. Hvis det lykkes at få indflydelse på EU's fiskeripolitik, kan det jo blive et emne i diskussionerne om medlemskab af EU i Island og eventuelt i andre lande.

Så er der jo selvfølgelig også de internationale forhandlinger på FN-plan om klimaændringerne, som er vigtige i den sammenhæng. Der har vi jo for eksempel præsenteret miljøvenlig energi inden for skibsfarten. Jeg nævner Marorka, som vi fik præsenteret i går, og der er en del andre initiativer inden for klimagassektoren. Tak præsident.

Ann-Kristin Johansson:
Herr President! Nordiska kolleger! Jag vill skicka med några tankar från mig när det gäller ramprogrammet för nordiskt samarbete inom primärnäringarna. De representerar ekonomiskt betydelsefulla näringar och har stor betydelse för samhället, håller landsbygden levande i alla våra nordiska länder och är viktiga för klimatproblematiken.

Den ökade efterfrågan på biobränsle ställer nya krav på produktion av biomassa och utveckling av nya produktionssystem. Samtidigt måste vi ställa den etiska frågan: Till vad ska jorden och skogen användas? Hur ska vi bruka dem framöver? Hur hanterar vi den möjliga konflikten mellan efterfrågan på närproducerade livsmedel, biobränslen, industrins behov, ökad användning av trä, rekreation och biodiversitet?

De gröna primärnäringarna har samtidigt en enorm potential, och här behövs det konkreta förslag för att stimulera och utöka detta ännu mer. Här finns en betydande del av Nordens framtid: fler jobb, en långsiktigt hållbar tillväxt, en biologisk mångfald och inte minst produktion av god och säker mat.

Kolleger! Jag kan konstatera att klimatförändringar i Norden kommer att få stora konsekvenser på naturresurserna. Primärnäringarna måste anpassa sig. Ännu så länge är det svårt att veta vilka konsekvenserna blir, men att det blir förändringar måste vi vara klara över. Klimatförändringarna påverkar jordbruket och skogen både positivt och negativt. Vi måste därför öka vår kunskap, och därför behövs det mer forskning för att vara förberedd på förändringarna och att ha förebyggande åtgärder inom både jordbruk och skog.

Skogstillväxten kommer att öka med ett varmare klimat. Vi får nya trädslag, som kan bli mer konkurrenskraftiga men kanske också mer känsliga. För att behålla mångformiga och rika skogar i framtiden krävs det mer naturvårdsinsatser.

Vi vet att förändringarna kommer, men vi vet inte hur det blir. Vi måste vidta anpassningsåtgärder, och här kan Norden gå i bräschen, bland annat i ökad forskning och försöksverksamhet.

Den etiska diskussionen måste med: Till vad ska vi använda mark i Norden och i hela världen? Här har vi i Norden en viktig roll i att ta ledartröjan i den diskussionen. Jag vill att vi producerar goda, säkra och hållbara livsmedel på vår mark här i Norden. Vi som konsumenter ska kunna välja och välja bort, och därför behövs det tydlig märkning av livsmedel. Vi måste få ökad kunskap och information när vi är i affärerna. Och inte minst ska våra barn och ungdomar bli utbildade i skolan till kloka konsumenter.

Ole Vagn Christensen (Den Socialdemokratiske Gruppe, S):
Tak, præsident og kære nordiske venner. Det program, som vi her står med, er et vigtigt program. Der er lagt op til, at vi omkring primærerhvervene i de nordiske lande kan få skabt en ny dimension. Når jeg siger, at det er vigtigt for de nordiske lande, er det ikke bare nok at sige, at det er vigtigt for de nordiske lande, for det er også vigtigt for de nærområder, som vi har knyttet til de nordiske lande. Ja, man kan faktisk sige, at det her er en vigtig del af den nordiske dimension, hvor der ligesom gives et indhold til den nordiske dimension, for når Nordisk Råd netop har tilsluttet sig, at Ministerrådets ansvar selvfølgelig ligger i, at forslagene også bliver gennemført, er det, der blev efterlyst, et spørgsmål om, at Ministerrådet og den nordiske dimension bliver knyttet sammen.

Når det har så stor betydning, er det, fordi det, som det også er blevet sagt af andre, drejer sig om, at vi får et bedre klima, at vi får en bedre energiudnyttelse, og at vi tager hensyn til de biologiske naturressourcer. Det her er jo en kamp, som alle vi parlamentarikere sådan set også fører i vores parlamenter. Derfor er det en kraftig opbakning til Ministerrådet om virkelig at tage sig sammen og gøre noget for disse primærerhverv.

Når jeg har sagt det, vil jeg understrege det ved at sige, at det selvfølgelig kræver, at der også sker en nytænkning i fiskerierhvervet i forhold til havets ressourcer, men at det også kræver, at de menneskelige behov for god livskvalitet, såsom sikre fødevarer, er det, der kommer ud af at sikre en bæredygtig indsats. Det er også det, der gør, at vi kan få involveret den stærkeste gruppe, nemlig forbrugerne, i dette arbejde, som er så vigtigt. Så der ligger en stor opgave med reguleringsmekanismer til at nedsætte energiforbruget og klimagasudslippet, så vi kan sikre, at vi ikke skal bruge den mængde fossile brændstoffer, som vi gør i dag.

Der er med rammeprogrammet blevet lagt op til, at det kan blive et handlingsdygtigt grundlag for realisering af forslaget om at sikre, at vi sådan set også i fremtiden får tilgodeset både primærerhvervenes behov og forbrugernes behov. Tak, hr. præsident.

Rådet bifaldt Miljø- og Naturresurseudvalgets rekommandation i anledning af B 251/miljø – Rek. 15/2008

Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO, Dokument 10

Jordbruksminister **Eskil Erlandsson,** Dokument 10:
Herr ordförande! Medborgar- och konsumentutskottet i Nordiska rådet har behandlat A 1428, Medlemsförslag om nordiskt samarbete om nyttan och märkning av GMO-produkter. I det sammanhanget har utskottet beslutat att be Nordiska ministerrådet att redogöra för de åtgärder ministerrådet vidtagit eller har för avsikt att vidta gällande utvecklingen av en gemensam nordisk politik för användande av GMO vid sessionen 2008.

I Nordiska ministerrådet har frågan om en möjlig gemensam nordisk plattform med hänsyn till användningen av GMO varit aktuell i flera omgångar.

Då flera av länderna är bundna av EG-regler om GMO-användning, och det inte har funnits omedelbar enighet om genomförandet av dessa regler, har man inte sett några fördelar med att utveckla en gemensam nordisk hållning. Däremot har det funnits flera exempel på erfa-

renhetsutbyte av mer praktisk karaktär. Detta gäller bland annat frågor om samexistens av GMO-grödor samt konventionella respektive ekologiska grödor. Ett annat exempel är ett nordiskt-baltiskt samarbetsprojekt som gällt miljöaspekter vid användande av GMO.

Elina Linna, Medborgar- och konsumentutskottet talsperson, A 1428/1432/medborger:
President! Nordiskt samarbete är i vissa sammanhang oerhört viktigt. När det gäller manipulering av vår mat handlar det om vår egen hälsa och kommande släktleds hälsa. Vårt ekosystem är känsligt, och det finns en stor oro för vad genmanipulerad mat kan leda till. Jag ska här som utskottets talesperson redogöra för två olika medlemsförslag om detta ämne som har behandlats i ett sammanhang av rådets Medborgar- och konsumentutskott.

Mittengruppen har lagt fram ett medlemsförslag om nordiskt samarbete om användning och märkning av GMO-produkter. Under behandlingen av detta förslag lade Den vänstersocialistiska gröna gruppen, som jag tillhör, fram ett tilläggsförslag om att Nordiska rådet ska rekommendera de nordiska ländernas regeringar att Norden förklarar sig vara en GMO-fri zon.

En remittering av förslagen i de nordiska länderna har genomförts. Remissvaren var överlag positiva till förslagen. En muntlig höring med ministerrådet har tyvärr inte varit möjlig att genomföra i utskottet då ministerrådet inte har velat medverka i en sådan. Utskottet har därför anmodat ministerrådet att redogöra för åtgärder som vidtagits och som planeras att vidtas. Som vi hörde redogjorde jordbruksminister Erlandsson för svaret, som finns som Dokument 10.

Av dokumentet framgår att man anser att det inte finns enighet om implementering av reglerna i EU och därmed inte ser en fördel med att skapa en gemensam nordisk hållning.

Utskottet tackar för redogörelsen, men vi hade förväntat oss en mer informativ och upplysande redogörelse än den som nu föreligger.

Vi anser därmed att det nu finns ännu större skäl att framföra den andra att-satsen i förslaget om att i samråd med de nordiska ländernas regeringar utreda möjligheterna att skärpa rådande normer och regler så att konsumenternas önskemål och rättigheter till kunskap om en produkt tillverkas av eller med GMO tillgodoses.

Utskottet vill också uppmana ministerrådet att lägga fokus på konsumenternas rättigheter och möjligheter på den globala marknaden genom att arrangera en konferens med temat säker och etisk konsumtion.

Utskottet instämmer samtidigt i att problemet med GMO är utbrett i de nordiska länderna. Därför vill vi att rådet rekommenderar de nordiska regeringarna att uppmana jordbruksnäringen och branschen att arbeta för att ingå frivilliga överenskommelser som siktar mot GMO-fria områden i Norden.

President! När det gäller förslaget om en GMO-fri zon menar utskottet att det finns en juridisk komplikation för genomförande av en sådan zon i Norden då det strider mot EU-rätten. Därför föreslår utskottet att rådet ska uppmana de nordiska regeringarna att arbeta för att EU erkänner att det kan införas GMO-fria zoner. President! Jag vill härmed yrka bifall till utskottets förslag.

Hans Wallmark, reservanternes talsperson A 1428/1432/medborger:
Herr president! Livsmedel och mediciner som är eller har framställts med hjälp av GMO är mycket starkt reglerade och undersökta. Och de finns i ökad omfattning i vår vardag. Som remissinstanserna framhåller är GMO-produkter minst lika säkra som konventionellt förädlade livsmedel.

Medborgar- och konsumentutskottet hade i samband med mötet i Stavanger ett seminarium om GMO i Norden. Det visade sig att vissa länder som Sverige har mer omfattande forskning kring och användning av GMO än andra. Samtidigt växer intresset från både forskarvärlden och industrin. Det kan handla om exempelvis potatis/kartofler.

Vetenskap är som bekant ett tveeggat svärd. Rätt hanterat kan det göra gott, fel hanterat kan det ställa till med skada. När det nu fokuseras på GMO kan det ändå finnas anledning att påminna om att forskningen kan leda till möjligheten att bättre framställa mat som kan hjälpa till att fler kan födas på vår jord. Det handlar om utvecklingen av nya mediciner, men också om att finna användningen av produkter som kan leda till lägre klimatpåverkan och mindre resursutnyttjande.

Inom EU-området strider sannolikt påtvingade GMO-fria zoner mot gällande regelverk. Det går inte att tvinga fram. Framför allt skulle detta kunna få konsekvenser för lant- och skogsbrukare i deras möjligheter att få använda egen mark och egendom. Det finns därför inga skäl att verka för partiella förbud.

Ifall man däremot på frivillig grund vill avstå från GMO, att sluta sig samman som en del i marknadsföring eller skapa ett aktivt konsumentval, har vi inget att invända mot det. Tvärtom. Då utnyttjas just möjligheten att skapa aktiva konsumenter och medborgare, som kan göra egna självständiga val utan att någon tvingas till något.

I det sammanhanget kan det finnas anledning att påminna om Mittengruppens ursprungsförslag om att säkra att konsumenterna har tillräckligt med information om vad produkterna innehåller. På så sätt skapas förutsättningar att göra egna val. Det är en inställning vi reservanter delar.

Avslutningsvis ska vi enligt utskottets förslag till beslut rekommendera de nordiska länderna att arbeta för att EU erkänner GMO-fria zoner. Men hörni ni! För egen del finner jag det en smula pikant att en del av de länder som ändå valt att stå utanför EU-samarbetet tycker att Nordiska rådet är rätt väg att gå för att påverka och uttala sig till EU. Vore inte eget medlemskap en bättre väg att gå? Och en del partier som är rent allmänt kritiska och som är emot EU vill nu att vi ska påverka. Var ser de själva gränsen mellan överstatlighet och mellanstatligt samarbete?

Herr ordförande! Bifall till reservationen och förslag till nya beslut, och avslag på utskottets förslag till beslut.

Elina Linna:
President! Jag håller med Hans Wallmark om att vetenskap är ett tveeggat svärd. Men att GMO skulle leda till säkrare livsmedelsproduktion och att det också skulle leda till större livsmedelsproduktion finns det inga bevis för.

Vi brukar tillämpa försiktighetsprincipen när det gäller produkter eller påverkan i naturen och när vi tänker hållbar utveckling. Det är inte bevisat att GMO leder till hållbar utveckling.

Min fråga till Hans Wallmark är: Vill han inte att vi ska leva efter försiktighetsprincipen när det gäller GMO?

Hans Wallmark:
Herr ordförande! Jag håller med Elina Linna om att man ska använda sig av försiktighetsprincipen. Det görs också i en del fall där man använder sig av GMO-produkter, det vill säga att man har en säkerhetszon i förhållande till andra som brukar mark. Man använder sig alltså av olika former av sådana inslag.

I grunden tror jag att forskning och utveckling är rätt väg att gå. Möjligheten att GMO kan leda till mindre klimatpåverkan, mindre resursutnyttjande och mer mat till fler tycker jag är tillräckligt bärande argument för att även använda sig av forskningens möjligheter.

Jan Lindhom:
Herr president! Hans Wallmark använde som ett av sina argument för att säga ja till GMO-grödor att han vill att konsumenterna ska ha möjlighet att göra sina egna val. Jag vill hävda att det är precis tvärtom.

Erfarenheten hittills är nämligen att GMO-grödor lätt infiltrerar konventionella grödor, och det finns till och med bönder i vissa länder som har blivit ersättningsskyldiga för så kallad genstöld på grund av det – det har tagits upp i domstolar. I praktiken innebär detta att den som vill odla GMO-fri gröda faktiskt fråntas äganderätten till generna i de grödor man odlar.

Jag menar alltså att GMO omöjliggör rätten till egna val, herr president.

Hans Wallmark:
Herr president, ärade kolleger! Jag lovar att vi svenskar ska lämna Helsingfors om ett par timmar, åka hem till Stockholm och fortsätta våra inrikespolitiska diskussioner i vår riksdag i stället för i er riksdag – nu är det ju bara svenskar som deltar i den här debatten.

Jag vill dock säga att jag tycker att egna val just skapas genom att man har möjlighet att som konsument välja huruvida man vill använda sig av en GMO-produkt eller en produkt som är baserad på GMO-inslag eller inte. Det tycker jag är ett eget val. Därför tycker jag, som jag sade, att Mittengruppens förslag om olika former av märkning och upplysning om vad produkterna innehåller är rätt väg att gå.

Jag tror, herr ordförande, på medborgarna och konsumenterna; inte alltid på lagstiftarna.

Kolbrún Halldórsdóttir (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, VG):
Hr. præsident. Nej, det er ikke bare svenskere, der deltager i denne debat. Vi fra Island er vældig glade – jeg er i hvert fald – for dette forslag, som har rødder i FN's aftale om biologisk mangfoldighed fra 1992. Denne aftale er jo sammen med klimaaftalen den allervigtigste miljøaftale, som det internationale samfund nogensinde har lavet.

Det er altså et spørgsmål om sikkerhed for at kunne bevare en biologisk mangfoldighed i dyrkning af forskellige typer korn i stedet for en udvikling hen imod, at der kun findes få genmodificerede kornsorter, som multinationale firmaer, der behersker genteknologien, har monopol på. Der er adskillige risici forbundet med dyrkning af genmodificerede planter i forbindelse med høst, overlevelse og miljø, men også angående bøndernes selvstændighed i forhold til genteknologiske firmaer, som har mulighed for at styre kornproduktionen.

Nu ved vi, at EU-regler gør målet lidt kompliceret for os her i Norden. I EU er det desværre i hænderne på storproducenterne at sætte normerne, og de udvikler flere og flere genmanipulerede produkter.

Jeg er enig med Elina Linna om forsigtighedsprincippet. Det er vigtigt at have det i tankerne her, når vi diskuterer dette forslag. Vi forbrugere og forbrugerorganisationerne vil jo sikre, at de madvarer, vi spiser, som vi tilbyder vores gæster, som vi giver til vores børn, ikke udgør en risiko for menneskers sundhed.

I forslaget vil man altså sikre forbrugerne tilstrækkelig information om, hvad produkterne indeholder, samt mulighed for at træffe forbrugerpolitiske beslutninger grundet på kundskab. Det er efter min mening vældig fornuftigt, og jeg håber, at de nordiske nationer kan arbejde videre med GMO-frie zoner og udvikle den ideologi, så den kommer videre i verden.

Raija-Liisa Eklöw (Mittengruppen, Lib):
Herr president! Norden som global vinnarregion har varit ledande tema i Nordiska rådets arbete de senaste åren.

Detta tema kan kopplas ihop med mycket, men några ytterst konkreta saker har inte kommit fram hittills. Det Norden nu har möjlighet att börja profilera sig på är vår hållning mot GMO, om vi så bestämmer förstås. Vi kan få stora konkurrensfördelar inom livsmedelsproduktionen om vi kan erbjuda våra konsumenter rena produkter även i denna bemärkelse.

Det har tagits flera initiativ i Nordiska rådet mot GMO. Vi diskuterar GMO-fria zoner i Norden, och vi diskuterar märkning av produkter.

Vad vore bättre än att få Norden till en GMO-fri zon? Vinnarregion även i den bemärkelsen? Detta för att våra människor och vår natur inte ska riskera att drabbas av de skador som produkter med GMO medför. Våra barn får allergier, våra skogar förstörs, vår artrikedom i växtriket och djurriket kan bli skadad.

Är det då värt att satsa på detta? Är det inte bättre att låta Norden visa vägen i hållbar riktning utan genmodifiering av våra grödor? Det vi förstör en gång blir aldrig återställt - bara

det är värt att tänka på. Vad kan bli bättre "brand" för Norden än en global Svanmärkt produkt utan genmodifiering? Miljöminister Carlgren tog upp tidigare att Svanen har blivit ett världsomfattande miljömärke som erkänns i hela världen.

Jag som ålänning vill förstås satsa på vår egen ö. Att bevara ett ösamhälle som frizon är lätt fysiskt om man så bestämmer. Men kampen måste föras gemensamt – vi har mot oss stora ekonomiska intressen som vill stärka de genmodifierade produkternas framfart i Europa.

Med den inställning som jag har är det lite svårt att ta ställning för det förslag som förelås till beslut, men det finns möjlighet att lägga ner sin röst i omröstningen i så fall.

Ville Niinistö (Mittengruppen, gröna):
Herr president! Jag har varit en av dem som har skrivit under det här förslaget från Mittengruppen om Nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter. Sedan har vi behandlat det i Medborgar- och konsumentutskottet tillsammans med Den vänstersocialistiska gröna gruppens förslag om GMO-zoner.

Jag vill hävda att det är precis det argument som Hans Hallmark hade som är bakom tanken att man ska godkänna majoritetens förslag till beslut. Det vill säga, att om vi vill garantera medborgarnas och konsumenternas möjligheter att påverka hela produktionskedjan i matproduktion och jordbruket måste de ju exakta kunna veta om en produkt har producerats med hjälp av GMO eller inte. Det vet man inte i dagsläget. Märkningen måste skärpas och det är precis det som Mittengruppens förslag grundar sig på. Att marknaden på något sätt skulle sköta det här själva kommer inte att fungera, och vi ser exempel i världen där GMO-produkter har tagit över hela marknaden på grund av starka internationella aktörer. Det vill vi motverka i Norden, och det tycker jag är i allas intresse. Att möjliggöra en samexistens, att det finns traditionella matvaror och landsbruk, betyder att vi enligt försiktighetsprincipen måste på alla möjliga sätt garantera att vi har minst samma villkor att fortsätta i stället för att låta det vara öppet i marknaden som stödjer mera GMO-produkter.

Sedan vill jag säga att de kontroller som man har när man kontrollerar hälsoeffekter av GMO-produkter är kortvariga men konsekvensen av ekologiska systemet är långvariga, man till exempel ökar toleransen för bekämpningsmedel är det belastande för hela miljön, inte bara oss själva. Man vet inte vilka konsekvenser det kommer att ha på de organismer man kommer att producera, man vet inte alla konsekvenser som det får.

Det är klart att det inte är bra för miljön att man skulle börja använda mer bekämpningsmedel även i Norden. Man vet inte vilken påverkan de här produkterna kommer att ha på andra traditionella matvaror. Jag känner inte till dem tillräckligt väl men biologiska experter har inte varit de som har kontrollerat systemet, det är samma GMO-forskare som själva jobbar för de internationella företag som vill få mer GMO-produkter till marknaden.

När det gäller försiktighetsprincipen är det klart att vi måste stödja majoritetens förslag här att göra det möjligt för Norden att vara ett konkurrenskraftigt område som tillåter GMO-fria zoner, och det ska vara en nordisk fördel i konkurrensen inom lantbruket, och därför tycker jag att det är klart att vi måste jobba inom EU för att göra det möjligt att ha bindande GMO-fria zoner, om områdena i Norden vill göra det.

Debatten blev afsluttet.
Dokument 10 blev taget til efterretning.

Presidenten meddelte, at der i den omdelte version af "Sammenstilling af forslag til beslut" var klippet dele af en sætning ud vedr. medlemsforslag A 1428/1432/medborger. Den fulde ordlyd af første at-sats i rekommandationen til de nordiske landes regeringer lyder:

"at arbejde for, at EU anerkender, at der kan indføres GMO-fri zoner i de nordiske lande"

Votering over A 1428/1432/medborger:
44 medlemmer stemte for Medborger- og Forbrugerudvalgets forslag:
Paavo Arhinmäki, Bendiks H. Arnesen, Árni Páll Árnason, Risto Autio, Line Barfod, Per Bisgaard, Sinikka Bohlin, Anita Brodén, Henrik Brodersen, Berit Brørby, Ole Vagn Christensen, Bente Dahl, Raija-Liisa Eklöw, Sigrun Eng, Inger S. Enger, Maarit Feldt-Ranta, Christina Gestrin, Billy Gustafsson, Kerstin Haglö, Karsten Hansen, Britt Hildeng, Sidsel Homann, Mogens Jensen, Ann-Kristine Johansson, Bjarne Kallis, Anita Knakkergaard, Kolbrún Halldórsdóttir, Henrik Dam Kristensen, Anne Margrethe Larsen, Jan Lindholm, Elina Linna, Ville Niinistö, Gunn Olsen, Hans Olsson, Marion Pedersen, Torny Pedersen, Tuula Peltonen, Rolf Reikvam, Inge Ryan, Maria Stenberg, Ib Thomsen, Erkki Tuomioja, Göte Wahlström, Lars Wegendal.

16 medlemmer stemte for reservanternes forslag:
Hans Frode Asmyhr, Jan-Henrik Fredriksen, Lisbeth Grönfeldt Bergman, Rolf Gunnarsson, Marianne Kierkemann, Kjartan Ólafsson, Johan Linander, Inge Lønning, Jukka Mäkelä, Kent Olsson, Jessica Polfjärd, Gunilla Tjernberg, Stefan Tornberg, Bjørg Tørresdal, Anne-Mari Virolainen, Hans Wallmark.

23 medlemmer afgav ikke stemme.

Rådet bifaldt således Medborger- og Forbrugerudvalgets forslag til rekommandation i anledning af A 1428/1432/medborger – Rek. 16/2008, Rek. 34/2008.

Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik, A 1447/näring/miljö

Inge Ryan, Næringsutvalgets talsmann, A 1447/näring/miljö:
Gode president! Gode nordiske venner! Klimaendringene er her. Nye satellittmålinger viser at issmeltinga i det nordlige Grønland skjer i et dramatisk omfang, og mye raskere enn tidligere antatt. Global oppvarming rammer de fattigste hardest, men om vi ikke finner en løsning på klimaproblemet, vil det også skape svært kritiske problemer i Norden. Vi kan i dette århundret oppleve at Arktis og deler av Grønlandsisen smelter, at havet stiger, og at de nordiske land rammes av ekstremvær i hittil ukjent omfang. Artsmangfoldet vil reduseres. Våre rike naturressurser, som for eksempel fisk, er truet. I dag er vi med på å forverre dette problemet.

Norden har høye utslipp av klimagasser. Utslippene øker spesielt mye fra biler, fly og skip, som brenner av fossile drivstoff. Klimagassutslipp fra transport står allerede for mer enn en fjerdedel av Nordens bidrag til den globale oppvarmingen. Og utslippene øker i takt med trafikkveksten. Slik kan vi ikke fortsette. Samtidig er både folk og næringsliv avhengige av gode samferdselsløsninger, også mellom landene. Derfor er det tid for et sterkere nordisk samarbeid om en klimavennlig transportpolitikk.

Forslaget er opprinnelig fremmet av Den venstresosialistiske grønne gruppen. Det har vært til grundig behandling, med både seminarer og høringer i vår partigruppe og i Næringsutvalget. Under siste utvalgsmøte i Reykjavik ble Næringsutvalget og Miljø- og naturressursutvalget enige om det forslaget som vi skal ta stilling til i dag. Som nordiske parlamentarikere anbefaler vi de nordiske regjeringene om å lage en felles handlingsplan for klimavennlig transportpolitikk. Vi ønsker en slik plan framlagt på sesjonen neste høst – like i forkant av FNs klimatoppmøte i København. Slik kan Norden vise vei i klimapolitikken på det krevende transportområdet.

Vårt forslag fremmer en rekke konkrete tiltak Norden bør samarbeide om. Jeg vil trekke fram tre utfordringer:

Det er for det første å gjennomføre felles forsknings- og utviklingsprosjekter for klimavennlig transport. En slik satsing bør kobles til det foreslåtte toppforskningsinitiativet i Norden. Felles nordisk forskning bør også kobles til etablering av en felles idé- og kunnskapsbank om kli-

mavennlig transportpolitikk. Vi må utvikle gode virkemidler som reduserer biltrafikk og flytrafikk, og som utvikler grønne alternativer.

For det andre må vi få fart på det nordiske toget – samarbeide om å bygge ut en moderne jernbane og et attraktivt kollektivtilbud, også mellom de nordiske land. Jeg er klar over at toget har sine begrensninger på Island, Færøyene og Grønland, men for resten av Norden er dette en stor mulighet. På sikt må vi ha som mål at toget skal utkonkurrere flytrafikken mellom de største byene i Skandinavia. Vi må også samarbeide om å overføre gods fra vogntog på vei til tog og båt.

Den tredje utfordringen jeg vil ta opp, er et nordisk samarbeid om miljøteknologi og fornybare drivstoff i veitrafikken og i skipstrafikken. Her nevner jeg forslag om utbygging av infrastruktur for elbiler – med ladepunkter og servicestasjoner – og den skandinaviske hydrogenveien. Hydrogenveien er under bygging fra Stavanger via Oslo og vestkysten av Sverige til Danmark. Ved å støtte opp om fornybare drivstoff, grønne infrastrukturer og markeder for grønn teknologi kan Norden gå foran i en klimaomstilling av veitransporten.

Nordisk Råds miljøpris gikk i år til det islandske firmaet Marorka, som har utviklet it-verktøy som vesentlig kan redusere energiforbruk og utslipp i sjøfarten. De nordiske land er store sjøfartsnasjoner. Lasteskip og ferjer er mer miljøvennlige enn fly og bil, men står likevel for betydelige klimagassutslipp. Det foregår mye spennende utviklingsarbeid, blant annet på Island, i Finland og i Norge, for å redusere skipenes energiforbruk samt å introdusere hydrogen og sertifisert biodrivstoff i ferjer og lasteskip. Norden bør samarbeide mer om grønn sjøtransport.

Til slutt: Det haster med å komme i gang. Finanskrisen må brukes som en mulighet til å løse klimakrisen. Vi bør følge opp initiativet fra FNs miljøprogram, UNEP, om å lage en "Global grønn New Deal", etter mønster av New Deal, som bidrog til å trekke verden ut av den store depresjonen på 1930-tallet. En grønn klimaomstilling kan skape mange nye arbeidsplasser og bli et nytt kjennetegn på den nordiske velferdsmodellen.

Anne-Mari Virolainen, Miljö- och naturresursutskottet talsperson, A 1447/näring/miljö:
Kuljetus ja liikenne vastaa noin kolmasosasta hiilidioksidipäästöjä. Tällä sektorilla, toisin kuin muilla, ei ole onnistuttu vähentämään päästöjä viime vuosina, ja erityisesti Pohjoismaiden yhteiset panostukset liikennesektorin sopeuttamiseksi tulevaisuuden ilmastovaatimuksiin ovat jokseenkin vaatimattomia. Liikennesuoritteiden korkea määrä on kansantalouden kasvun kannalta hyvä, mutta ilmastonäkökulmasta haaste on valtava. Koordinoitu pohjoismainen liikennepolitiikka täydentää jo käynnistettyjä ilmasto- ja ympäristöpoliittisia aloitteita ja pitkän aikavälin panostuksia.

Eri kuljetusmuodoilla on vahvuutensa ja heikkoutensa, mutta yhteistä kaikille on, että kaikkien on minimoitava päästönsä. Poliittisilla vaikutuskeinoilla on kannustettava kunkin liikennemuodon edistymistä parhaaseen saavutettavissa olevaan päästötasoon. Käsittelyssä olevassa ympäristö- ja luonnonvaravaliokunnan ja elinkeinovaliokunnan mietinnössä todetaankin, että on tutkittava mahdollisuutta sisällyttää sekä lento- että meriliikenne kansainväliseen ilmastosopimukseen. Lisäksi yhteispohjoismaiset ratkaisut, joilla entistä tehokkaammin kannustetaan tavarakuljetusten siirtymistä tieliikenteestä raide- ja meriliikenteeseen, ovat kannatettavia. Myös logistiikkaosaamisen kasvattamisella on odotettavissa sekä taloudellisia että ekologisia hyötyjä.

Pohjoismaiden on toimittava yhteistyössä tutkimus- ja tuotekehitysprojekteissa siten, että kansalaisten hyvinvointi varmistetaan samalla kun välttämättömät supistukset hiilidioksidipäästöissä toteutetaan. Esitetty huippututkimushanke sopii tähän erinomaisesti, ja ideapankki parhaista käytännöistä on erittäin tervetullut. Pohjoismaisen yhteistyön lisääminen energiatehokkuuden, ilmasto- ja ympäristömyönteisten liikenneratkaisujen kehittämiseksi ja käyttämiseksi ilma-, maa- ja meriliikenteessä on erityisen tärkeää. Myös uusiutuvien energialähteiden käytössä on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia, ja erityisesti toisen sukupolven biopolttoaineilta odotetaan paljon.

Mielenkiintoisen konkreettisen esimerkin merenkulun energiankäytön vähentämisestä ja kehittämisestä ilmastoystävällisempään suuntaan antaa Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2008 ympäristöpalkinnon saaja, johon jo edellinenkin puhuja viittasi. Islantilainen Marorka-yhtiö on kehittänyt ohjelmiston, jonka avulla alukset ovat saavuttaneet huomattavia polttoainekulutuksen ja päästöjen vähennyksiä.

Suomessa hallitus antoi eduskunnalle kuluvana syksynä liikennepoliittisen selonteon, jonka ilmastonmuutosta koskevassa osassa mm. todetaan, että energiansäästö- ja ilmastotavoitteet saavutetaan edistämällä joukkoliikennettä, panostamalla ympäristöystävällisiin kuljetusmuotoihin ja siirtymällä biopohjaisiin polttoaineisiin liikenteessä.

Joukkoliikenteen kehittämisen lisäksi on syytä mainita myös Suomen vähäpäästöisiä ajoneuvoja suosiva veropolitiikka, jolla on saatu jo konkreettisia tuloksia.

Vaikka kansalliset toimenpiteet liikenteen päästöjen vähentämiseksi ovatkin ensisijaisia, pohjoismaisella yhteistyöllä voidaan liikennesektorilla ottaa suuria askeleita. Sen vuoksi myös ympäristövaliokunta ja elinkeinovaliokunta kannattavat pohjoismaisen ilmastoystävällisen liikenne- ja kuljetuspoliittisen toimintasuunnitelman laatimista ensi vuoden istuntoon mennessä, jolloin se olisi käytettävissä YK:n ilmastokonferenssin kokoontuessa Kööpenhaminassa.

Anne-Mari Virolainens tale i svensk oversættelse:
Transporter och trafiken står för cirka en tredjedel av koldioxidutsläppen. Inom denna i motsats till andra sektorer har man inte lyckats reducera utsläppen de senaste åren, och särskilt de samnordiska satsningarna på att anpassa trafiksektorn till framtida klimatkrav har varit rätt så anspråkslösa. Det stora antalet trafikprestationer är positivt med tanke på nationalekonomisk tillväxt men ur ett klimatperspektiv utgör det en väldig utmaning. En samordnad nordisk trafikpolitik kompletterar redan inledda klimat- och miljöpolitiska initiativ och långsiktiga satsningar.

Skilda transportmedel har sina starka och svaga sidor men alla har det gemensamt att de alla måste minimera sina utsläpp. Med metoder för politisk påverkan bör man sporra varje transportmedel att sträva efter den utsläppsnivå som optimalt kan uppnås. I det betänkande av miljö- och naturresursutskottet samt näringsutskottet som nu behandlas slås det därmed fast att man bör utreda möjligheterna att inkludera flyg- och sjötransport i det internationella klimatavtalet. Behjärtansvärda är även samnordiska lösningar som effektivare stimulerar till en övergång av varutransporter från väg- till tåg- och sjötransport. En ökning av logistikkompetens kan också förväntas producera både ekonomisk och ekologisk nytta.

Norden måste verka tillsammans i forsknings- och produktutvecklingsprojekt för att säkerställa medborgarnas välfärd samtidigt som nödvändiga koldioxidutsläppsreduktioner genomförs. Det föreslagna spetsforskningsprojektet lämpar sig väl för detta och en idébank kring bästa praxis är ytterst välkommen. Det är mycket viktigt att öka det nordiska samarbetet för att utveckla och utnyttja energieffektiva samt klimat- och miljövänliga trafiklösningar i luft-, land- och sjötrafik. Det finns även mycket outnyttjad potential i förnybara energikällor och det förväntas mycket särskilt av andra generationens biobränslen.

Ett intressant konkret exempel på minskning och miljövänlig utveckling av energibruket inom sjöfart är vinnaren av Nordiska rådets miljöpris år 2008, som redan föregående talare tog upp. Isländska företaget Marorka har utvecklat en programvara som hjälper fartyg att klart minska sin bränsleförbrukning och sina utsläpp.

I höst i Finland lämnade regeringen riksdagen en trafikpolitisk redogörelse i vars kapitel om klimatförändringen sägs bland annat att energiinbesparings- och klimatmålen uppnås genom att främja kollektivtrafik, satsa på miljövänliga transportmedel och övergå till biobränslen i trafiken.

I tillägg till en utveckling av kollektivtrafik är det även skäl att nämna den finländska skattepolitik som gynnar miljövänliga bilar och som redan gett konkreta resultat.

Fastän nationella åtgärder är primära då det handlar om att reducera trafikutsläpp kan det göras stora framsteg inom trafiksektorn med hjälp av nordiskt samarbete. Därför förespråkar även miljöutskottet och näringsutskottet upprättandet av en nordisk miljövänlig trafik- och transportpolitisk verksamhetsplan till sessionen nästa år, då den kunde utnyttjas i samband med FN-klimatkonferensen i Köpenhamn.

Sidsel Homann (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, SF):
Tak, præsident. Klimakrisen må og skal standses. Det kræver en stærk indsats nu og her. Derfor er det afgørende, at vi i Norden går foran, og at vi igangsætter tiltag, der kan sikre en bæredygtig fremtid. Vi skal i Norden gå foran og vise resten af verden, hvordan vi på trods af og på grund af finanskrisen prioriterer kampen mod klimaforandringer. Det er afgørende, at vi viser handlekraft og lederskab især frem mod klimatopmødet i København næste år. Vi kan vise resten af verden vejen.

Derfor fandt vi det i VSG bekymrende, at Ministerrådets strategi for en bæredygtig udvikling ikke indeholder tiltag på transportområdet. Transportområdet udgør mere end en femtedel af klimaudslippet, og området er derfor helt afgørende i nedbringelsen af det samlede udslip. Indsatsen på transportområdet skal indeholde mange facetter. Det handler om udbygning af klimavenlige transportmuligheder, det handler om at skabe markeder for mere miljøvenlige transportmidler, og det handler om at sikre fællesnordisk forskning og udvikling.

Derfor er vi meget glade for, at vores forslag har fået opbakning i både Nærings- og i Miljø- og Naturresurseudvalget. Men det kommer sikkert ikke bag på mange, at vi gerne havde set, at nogle af de mere konkrete dele af vores forslag var blevet fastholdt. For eksempel er afgifter et helt afgørende redskab i kampen for nedbringelse af udslip fra transportsektoren. Det handler f.eks. om trængselsbeskatning i storbyerne, om differentieret CO_2-afgift på flytransport og om økonomiske incitamenter til reduktion fra For eksempel skibstransporten. Jeg håber derfor meget, at den kommende idébank vil gå tilbage og kigge på vores oprindelige forslag, hvor vi har nogle af de her ideer i.

Men som sagt takker vi meget for den velvillige behandling i udvalgene og ser frem til den kommende handlingsplan næste år

Lisbeth Grönfeldt Bergman, Den konservativa gruppens talsperson, A 1447/näring/miljö:
Herr president! Kolleger! Den konservativa gruppen delar uppfattningen att det nu är dags för en dialog om hur de nordiska länderna kan samverka effektivt i transportpolitiska frågor och planeringen av Nordens infrastruktur. De här frågorna kräver långsiktighet, och vi vet alla att det nu efter flera års positiv ekonomisk utveckling väntar sämre tider. Då är det särskilt viktigt att planera och påbörja projekt för att stå rustade när det vänder uppåt igen.

God infrastruktur är något av en grundförutsättning för att skapa utveckling och tillväxt. Alla är beroende av goda transporter, och vårt klimat kräver av oss att de dessutom ska vara miljövänliga.

Forskning är grunden för teknikutveckling. Samverkan i forsknings och utvecklingsfrågor kan snabba upp processerna så att vi fortare får fram smarta lösningar.

Så kommer jag till sjöfarten. Transport av gods på sjön mellan de nordiska länderna och mellan de nordiska länderna och världen i övrigt är av stor betydelse för oss. Det är energieffektivt och, sett per ton fraktat gods, förhållandevis miljövänligt. Men det finns en stor potential hos sjöfarten att ytterligare minska utsläppen både i havet och i luften. Det kan bli mycket bättre.

De båda utskotten skriver i betänkandet att även sjötransporter bör omfattas av internationella bestämmelser om avgifter alternativt kvoter för CO_2-utsläpp. De nordiska ländernas regeringar uppmanas att arbeta för att denna synpunkt tas med i kommande klimatförhandlingar.

Utskotten påpekar också att syftet inte är att lägga hinder i vägen för sjöfartens utveckling utan i stället att skapa incitament för näringslivet att utveckla teknologi som minskar sjöfartens CO_2-utsläpp. Det är bra, men det är också nödvändigt att påpeka att det krävs långsiktighet i lagstiftning, kravställande och regeltillämpning. Korta ledtider med ändrade krav och regler är inte till gagn för en positiv utveckling av överförande av godstransporter från väg till vatten. Det tar flera år att utveckla tekniska miljösmarta lösningar och motorer, och det tar likaledes flera år att bygga nya fartyg.

Med detta påpekande menar vi i Den konservativa gruppen, i likhet med utskottets förslag, att en handlingsplan för ökat samarbete om klimatvänlig transportpolitik och infrastruktur i Norden bör presenteras i samband med sessionen nästa år, strax före FN:s klimatkonferens , med fokus på att skapa gemensamma forsknings och utvecklingsprojekt inom transportsektorn och med koppling till toppforskningsinitiativet i det nordiska globaliseringsarbetet. Det är ett initiativ som vi ser mycket positivt på, och som jag för egen del är väldigt glad över. Jag tror på den typen av megaprojekt för att entusiasmera unga människor och skapa framtidstro. Bifall till utskottets förslag!

Ole Vagn Christensen:
Tak, hr. præsident og gode nordiske venner. Ud over vore primære erhverv har vi i Norden gode muligheder, når det drejer sig om energi og miljø. Og det forslag, som er fremsat her om en klimavenlig transportpolitik er meget nødvendigt for os alle, fordi det jo er noget, som vi alle er berørt af. Transportkorridorer er særdeles vigtige ikke alene for Norden, men også for nærområderne, og igen kan vi tale om, at det er en opgave for den nordiske dimension.

Opgaven er at skabe klimavenlige transportkorridorer, og det kan kun gøres, hvis man koordinerer indsatserne i Norden, hvor vi jo har transportkorridorer inden for luft, land og transport. Når man skal se på de klimavenlige løsninger, er det vigtigt at kunne finde løsninger inden for alle tre områder og se på, hvad der er de bedste løsninger.

Den samme vurdering bør ske i forbindelse med den personlige transport og den kollektive transport, altså hvordan fornybare energier i større udstrækning kan implementeres. Det er jo her, vi er stærke i Norden, vi kan jo det med vindkraft, og vi kan jo også det med bølgekraft, bioenergi og affaldsenergi, og vi kan snart også det med brændselsceller. Der er absolut ingen grund til, at vore store byer bliver forurenet af partikler fra de fossile brændstoffer.

Jo før vi kan komme i gang med at få skabt et marked for hydrogen- og elbiler, jo før vil vi kunne skabe markeder for disse teknologier, og det er jo heller ikke så dårligt, når vi så også kan få vores andel af den nordiske innovation til at ekspandere på disse områder.

Så alt i alt er det godt, at det her forslag er fremsat, og at der er blevet taget godt imod det. Nu venter vi så på handlingsprogrammet, men det må ikke tage for længe, for vi står med en verden omkring os, som også venter på, at forslaget bliver realiseret, at der skabes nytænkning og muligheder for at skabe både beskæftigelse og et renere klima, og på den måde vil vi også kunne få forstærket vores økonomi i Norden. Og det er heller ikke så dårligt.

Jan Lindholm:
Herr president! Förslaget till handlingsplan för klimatvänlig transportpolitik är ett fall framåt. Klimatvänlig transportpolitik – jag fokuserar på det ordet. Vi vet alla att vi måste se till att minska påverkan på klimatet för att inte den förändring som har skett och är på gång ska bli större än nödvändigt. Vi har målet att stoppa temperaturhöjningen.

Jag vill lägga till en sak. När vi har politiska debatter och diskussioner i samhälle förmår vi ofta inte ta mer än en hänsyn åt gången. Jag vill lägga till – och jag hoppas att någon kan uppfinna ett bra ord för det så småningom – det som jag kallar för "klimattålig".

Vi måste minska klimatpåverkan men samtidigt, när vi nu förhoppningsvis gör stora investeringar, måste vi se till att den klimatvänliga transportinfrastrukturen är robust och klarar de förändringar som vi inte kan undvika. Det kommer att ske förändringar och höjning av temperaturen.

Man kan enkelt beskriva det som sker som att atmosfären laddas med mer energi än vi är vana vid. Denna laddning kan få många olika konsekvenser. Det innebär att atmosfären kan bli både varmare och kallare. Den kan bli torrare och fuktigare. Lufttrycket kan bli högre och lägre. Det resulterar i att väderfenomenen blir mer markanta, och de kan också bli mer långvariga.

Det här innebär påfrestningar. Vi måste, samtidigt som vi inriktar oss på detta, ha en teknik som är underhållsvänligare, materialsnålare och tar hänsyn till ökade risker för skred, häftig nederbörd och som klarar avrinning på ett annat sätt än dagens vägar och järnvägar. Vi måste bygga teknik som klarar vind på ett annat sätt än i dag.

Jag kallar det klimattålig teknik så länge. Kom gärna med ett bättre namn, men ta med det i det framtida arbetet!

Rådet bifaldt Näringsutskottets forslag til rekommandation i anledning af A 1447/näring – Rek. 17/2008.

12. Ett hälsosamt Norden

Niels Sindal overtog ledelsen af forhandlingerne.

Dokumentation:

- Ministerrådsförslag om ny institutionsstruktur under MR-social (B 261/velferd)
- Utvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne (A 1454/velferd)
- Medlemsförslag om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd)
- Udvalgsforslag om Asylbørn (A 1452/medborger)
- Medlemsforslag om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar)
- Medlemsforslag om kultur og helse (A 1390/kultur/velferd)
- Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner (A 1433/velferd)

Ministerrådsförslag om ny institutionsstruktur under MR-social, B 261/velferd

Velferdsudvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å gjennomføre ny organisasjonsstruktur på sosial- og helseområdet gjennom etableringen av "Nordisk Velferdssenter" med hovedkontor i Stockholm, oppstart 1. januar 2009

Utvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne, A 1454/velferd

Velfærdsudvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ta initiativ til videre forskning, nasjonalt og nordisk, rundt barn- og unges helseproblemer og sosiale forhold og de samfunnsøkonomiske perspektiver og gevinster som ligger i en tverrfaglig og tverrvitenskaplig satsing på dette området

å ta initiativ til at det etableres et nettsted som formidler den forskningen som gjøres i de nordiske land som har relevans for arbeid med barn- og unges helseproblemer og sosiale forhold

å ta initiativ til etablere et Nordisk Barnebarometer

å oppmuntre til at det etableres Barnas Hus i alle de nordiske landene og selvstyrende områder

å vurdere etablering av en nordisk koordinator for utsatte barn og unge i Norden og selvstyreområdene

Medlemsförslag om förbud mod transfetter, A 1411/medborgar/välfärd

Medborger- og Forbrugerudvalget og Velferdsudvalget foreslår att

Nordiska rådet rekommenderer Nordiska ministerrådet

att övriga länder inom Nordiska rådet följer Danmarks exempel och därmed begränsar innehållet av de skadliga transfettsyrorna i livsmedel til högst två gram industriellt framställda transfettsyror per 100 gram fett i maten

att la en lovregulering med en grense på høyst 2 gram transfettsyrer per 100 gram fett i matvarene gjennomføres senest fem år etter at denne rekommandasjonen er vedtatt

att la de nordiske EU/EØS - landene arbeide for at det samme initiativet som i Danmark blir behandlet i regi av EU/EØS, slik at EU/EØS landene kan innføre en lovregulering på to gram industrielt framstilt transfettsyrer per 100 gram fett i maten

att oppfordre produsentene til merking av transfettfrie næringsmidler

Udvalgsforslag om Asylbørn, A 1452/medborger

Medborger- og forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at A) etablere et samarbejde på tværs af landene med det formål at administrere Dublin-forordningens definition af "nærmeste familie", således at uledsagede børn får mulighed for at ansøge om asyl i det land, hvor nærmeste familie opholder sig

at B) de nordiske lande følger Norges *"best practice"*, hvorved at ingen uledsagede børn udvises medmindre børnene kan modtages sikkert af familiemedlemmer eller andet netværk, der både har vilje og evne til at tage imod dem

at C) de nordiske regeringer arbejder for at fremme Norges *"best practice"* i europæisk og international sammenhæng

at D) give børnefamilierne præference frem for ikke-børnefamilier ved at fremme en hurtigere behandling af deres asylansøgning

at E) sikre børnene en ordentlig og professionel konsultation og information om deres ansøgning

at F) sikre at alderstestning af børnene foregår af uafhængige fagfolk med relevant kompetence og kendskab og hensyntagen til de mindreåriges etniske og kulturelle baggrund

at G) fremme udviklingen af bedre og mere sikre metoder for alderstestning af asylbørn

at H) FNs børnekonvention har forrang for national udlændingelovgivning og immigrationsregler

at I) omsorgen for asylbørnene bliver varetaget af børneværn eller lignende humanitære organisationer og ikke af udlændingemyndigheder. Asylbehandlingen skal adskilles fra omsorgen for børnene

at J) asylbørnenes dagligdag så vidt muligt normaliseres, således at de under deres ophold på asylcentre får adgang til samfundets tilbud om uddannelses - og fritidsaktiviteter

at K) sikre at asylbørnene får en individuel plan som blandt andet skal omfatte en værgeordning, juridisk rådgivning, helbredsundersøgelser, medicinsk og psykologisk hjælp, opholdssted, undervisning, fritidsaktiviteter og andre relevante tilbud for det enkelte barn

at L) alle unge asylansøgere (18-25 år) tilbydes samme adgang til ungdoms- og erhvervsuddannelser som andre unge i opholdslandet

at M) afviste asylansøgere omfattes af et selv-forsørgelsesprogram. Målet med selvforsørgelsesprogrammet er at forbedre de afviste asylansøgeres situation, så de bedre er i stand til at vende tilbage til eget land

at N) politiet efterforsker forsvindingerne blandt asylbørn på lige fod med andre forsvundne børn

at O) myndighederne er særligt opmærksom på den belastning det er for et barn, der sendes til udlandet med det formål at skaffe opholdsgrundlag for familiemedlemmer

Medlemsforslag om människohandel för tvångsarbete, A 1445/medborgar

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at Nordisk ministerråd i sin pågående udarbejdelse af en nordisk handlingsplan mod *trafficking* indarbejder menneskehandel for arbejdskraftudnyttelse i henhold til Menneskerettighedskonventionens artikel 4 om forbud mod slaveri og tvangsarbejde

Medlemsforslag om kultur og helse, A 1390/kultur/velferd

Kultur- og Velfærdsudvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å medvirke til en økt innsats for å styrke den forskningsbaserte kunnskapen om kunsten og kulturens, folkeopplysningens og frivillig sektors betydning for folkehelsen ved at det settes av midler til nordisk samarbeid mellom etablerte miljøer og nettverk på området

å bidra til at det arrangeres en større konferanse innen kultur og helse hvert annet år for å inspirere etablerte og nye aktører innen området, vise fram nye prosjekter og evaluere prosjekter som er gjennomført

å medvirke til at kultur og helse blir et etablert innslag i nasjonale og nordiske utdannelser innenfor helse- og rehabiliteringsutdannelser, innovasjon og innen relevante kunst- og kulturutdannelser

Ministerrådsförslag om ny institutionsstruktur under MR-social, B 261/velferd

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson,** B 261/velferd:
Herr president! Vänner! Det här handlar om en redogörelse och institutionsgenomgång på social- och hälsovårdsområdet. Jag ska alltså ge en redogörelse för hur de nordiska social- och hälsoministrarna har reformerat de nordiska institutionerna på det sociala området.

I Visby i juni beslutade man om att etablera en ny nordisk institution på det sociala området. Beslutet är ett led i ambitionen att modernisera och effektivisera samarbetet på det sociala området. Den nordiska ämbetsmannakommittén för social och hälsopolitik ombads för två år sedan att gå igenom de institutioner och samarbetsorgan som fanns på det sociala området. Mer effektivitet och fler målinriktade insatser efterfrågades. Detta skulle också ge bättre möjlighet att följa upp de mål som satts upp för verksamheten.

I en utredning föreslogs att antalet institutioner skulle minska från sex till fem, medan samarbetsorganen Nomesko och Nososko samt tidningen "Social- och hälsovårdsnytt" skulle fortsätta som förut. Detta bedömdes inte vara tillräckligt.

Efter diskussioner inom ämbetsmannakommittén beslöt man att det fortsatta arbetet skulle inriktas på att de sex institutionerna skulle minska till två. Den ena institutionen skulle verka på det sociala området och den andra på folkhälsoområdet. Vidare skulle Nordiska institutet för odontologiska material omvandlas till ett samarbetsorgan.

En särskilt organisationskommitté med representanter för samtliga nordiska länder skulle förbereda verkställandet av den framtida organisationsstrukturen. Organisationskommittén avlämnade sin slutrapport i maj i år, och så här blev deras förslag: Nordiska folkhögskolan för folkhälsovetenskap kommer att kvarstå med verksamheten fortsatt placerad i Göteborg.

På det sociala området slås fyra institutioner samman, nämligen Nordiska samarbetsorganet för handikappfrågor, Nordiska utbildningsprogrammet för social service, Nordisk uddannelsescenter for døvblindepersonale och Nordiskt center för alkohol och drogforskning. Det blir en gemensam institution med namnet Nordiskt välfärdscenter.

Den sammanslagna institutionens huvudsäte kommer att vara i Stockholm, men verksamheterna kommer även fortsättningsvis att vara spridda i Norden. Det är meningen att Nordiskt välfärdscenter ska vara i drift från och med 1 januari 2009. Förutom alla andra praktiska detaljer som måste klaras ut är man för närvarande sysselsatt med att rekrytera en direktör för välfärdscentret.

Vid sidan av de två institutionerna på folkhälso- och socialområdet har vi frågan om Nordiska institutet för odonologiska material. Jag vill informera er om att man i år har tillsatt en utredning för att undersöka konsekvenserna av att ombilda detta institut till ett samarbetsorgan under 2009. För närvarande gör Norge och ministerrådets sekretariat en analys av de juridiska och ekonomiska konsekvenserna av en sådan omvandling.

Målet med omvandlingen är att förbättra institutets förankring i nationella forskningsmiljöer för att uppnå samarbetsvinster. Först när denna konsekvensanalys är klar kommer de nordiska social- och hälsoministrarna att fatta beslut om institutets framtid. Jag vill understryka att ministrarnas grundvillkor för att göra förändringen är att den nordiska förankringen upprätthålls och att omläggningen inte blir dyrare.

Som ett led i arbetet med institutionsgenomgången togs också tidskriften Social- och hälsovårdsnytts framtid upp till diskussion. Ministrarna beslöt i juni månad att tidningen skulle läggas ned som papperstidning. Detta hänger inte minst samman med att man för närvarande arbetar med att ta fram en ny kommunikationsstrategi. I avvaktan på att en ny strategi tas fram på det här området kommer ett nyhetsblad att sändas ut till "Social- och hälsovårdsnytts" tidigare prenumeranter.

Den reformering av det sociala området som jag har redogjort för är frukterna av en process som startade för två år sedan. Meningen var att insatserna på det sociala området skulle bli mer målinriktade på de områden som ska prioriteras. Det är viktigt att lägga till att förändringarna hela tiden har skett i tätt samarbete med samtliga institutioner på samarbetsområdet. Även Nordiska rådets Välfärdsutskott har ingått i dialogen om utformandet av dagens ministerrådsförslag.

Jag är övertygad om att förändringarna leder till en kraftinjicering i vårt gemensamma arbete med att stärka den nordiska välfärdsmodellen i ljuset av globaliseringens utmaningar och möjligheter.

Siv Friðleifsdóttir, Velferdsutvalgets talsmann, B 261/ velferd:
Velferdsutvalget har behandlet B 261/velferd, Ministerrådsforslag om ny organisasjonsstruktur på sosial- og helseområdet.

Ministerrådet for sosial- og helsepolitikk besluttet på sitt ministermøte 11.–12. juni 2006 å be embetsmannskomiteen for sosial- og helsepolitikk om å sette i gang en gjennomgang og vurdering av seks institusjoner og to samarbeidsorganer på området.

Velferdsutvalget ser at på møtet som ministrene hadde i juni 2008, ble det besluttet å etablere en ny nordisk institusjon, Nordisk Velferdssenter, med hovedkontor i Stockholm, som vil være i drift fra 1. januar 2009.

Velferdsutvalget har vært i dialog med de forskjellige institusjonene på et tidlig stadium i prosessen og fikk en orientering om sammenslåingen av institusjonene allerede på Velferdsutvalgets septembermøte i 2007.

Ut fra tilbakemeldinger til Velferdsutvalget fra berørte instanser og ut fra målsettingen i ministerrådsforslaget støtter Velferdsutvalget nyetablering av Nordisk Velferdssenter. Vi ser at ministrene kan konsentrere de nordiske ressursene gjennom denne organiseringen og styrke fokuset på velferd og det sosialpolitiske området, akkurat som samarbeidsminister Cristina Husmark Pehrsson sa i sin tidligere tale.

Velferdsutvalget er positivt til formålet med gjennomgangen av de seks institusjonene og de to samarbeidsorganene, og vet at det vil gi en større effektivitet på området og en mer målrettet innsats av prioriteringsområdet innenfor sosial- og helsespørsmål. En ytterligere målsetting er å styrke institusjonenes rolle som redskap for EK-S, med fokus på å oppnå politisk fastsatte mål om nordisk nytte.

Velferdsutvalget merker seg at embetsmannskomiteen har forhandlet seg frem til et forslag til en ny struktur, bestående av to institusjoner. Den ene institusjonen vil ha fokus på folkehelseperspektivet, den andre vil fokusere på det sosialpolitiske området. Folkehelseperspektivet vil fortsatt være i regi av Nordiska høgskolan för folkhälsovetenskap i Göteborg.

Velferdsutvalget mener det er positivt å dele opp det helse- og sosialpolitiske området i to på denne måten. Samtidig konsentreres innsatsen rundt etablerte institusjoner i nordisk regi.

Den nye institusjonen Nordisk Velferdssenter er en sammenslåing av de sosiale institusjonene Nordisk samarbeidsorgan for handikapspørsmål, Nordisk utdanningsprogram for utvikling av sosialtjenesten, Nordisk utdannelsessenter for døvblindepersonal og Nordisk nemnd for alkohol- og narkotikaforskning.
Velferdsutvalget merker seg at det i forbindelse med institusjonsgjennomgangen i januar 2008 ble satt i gang en utredning om konsekvensene for Nordisk Institutt For Odontologiske Materialer. Denne utredningen er ennå ikke ferdig, men planen er at dette instituttet skal gå over til samarbeidsorgan i løpet av 2009.

Velferdsutvalget vil gjerne bli orientert om det endelige utfallet av organiseringen når den er ferdig fremforhandlet, og deretter få jevnlig oppdatering på hvordan sammenslåingen av de forskjellige organisasjonene fungerer. Det vil også være ønskelig med en evaluering av sammenslåingen etter en tids funksjon, siden det her er snakk om sammenslåing av forskjellige organisasjoner med forskjellige strukturer, kulturer og saksområder.

For Velferdsutvalget er det primært at de forskjellige saks- og kompetanseområder blir ivaretatt og videreutviklet selv om de nå blir samlet under en paraply som heter Nordisk Velferdssenter, i Stockholm.

På denne bakgrunn viser Velferdsutvalget til ministerrådsforslaget som er fremlagt her under sesjonen, og sluttrapporten fra organisasjonskomiteen for det sosial- og helsepolitiske området, og vi anbefaler Nordisk Råd å gjennomføre ny organisasjonsstruktur på sosial- og helseområdet gjennom etablering av Nordisk Velferdssenter med hovedkontor i Stockholm, og med oppstart 1. januar 2009.

Rådet bifaldt Velferdsutvalgets rekommandation i anledning af B 261/velferd - Rek. 18/2008.

Utvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne, A 1454/velferd

Jessica Polfjärd, Velferdsutvalgets talsperson, A 1454/velferd:
Herr President! Nordiska vänner! Välfärdsutskottet har under året fördjupat sig i frågan om "Hvordan krenkede barn blir syke voksne". Vi bestämde ett tema som vi kände var viktigt och en fråga som vi gärna ville belysa och titta lite mer på.

Vi har under året haft föreläsningar för att få mer information och kunna fördjupa oss i frågorna. Vi har också varit på olika besök, och sommarmötet hölls på Grönland för att utifrån våra ståndpunkter titta på den sociala välfärden.

Vi pratar ofta om den nordiska välfärdsmodellen, och rent statistiskt har vi det bra. Barn växer upp i trygga miljöer. Spädbarnsdödligheten är låg. Trots detta finns det barn i våra länder, i våra nära omgivningar, som mår dåligt. Kanske var det värre än vi trodde i delar av Norden. Vi såg att det finns barn som drabbas av sjukdom utifrån av att man har haft en

dålig uppväxt och en otrygg miljö. Många utvecklar psykisk sjukdom, men även somatisk sjukdom. Det går hand i hand med förhållandena där man har vuxit upp.

En del barn kommer aldrig att bli vuxna utan väljer att begå självmord i stor utsträckning. Vi kunde se på Grönland att självmordsfrekvensen bland framför allt pojkar var väldigt hög. Jag tror att det här var någonting som vi visste om men kanske inte i vilken omfattning.

Frågan är naturligtvis huruvida vi kan göra någonting åt det här på nordisk basis. Vi har landat i att vi lägger fram fem förslag där vi föreslår konkret handling.

Vi föreslår att man ska ta initiativ till vidare forskning nationellt och nordiskt kring barns och ungas hälsoproblem.

Vi vill att den forskning som finns ska kunna samlas på ett och samma ställe för att ligga till grund för frågan och där man kan söka information. Här har vi inte ett konkret förslag utan anser att det finns en vinst i att man kan samordna det på ett nordiskt sätt, men ändå att de institutioner som är berörda ska kunna samla information på samma ställe.

Vi vill dra nytta av de nordiska erfarenheter som görs. Det görs mycket bra när det gäller barn som är sjuka, och man ser att det finns möjligheter att rädda barn. Trots att de har haft dåliga uppväxtförhållanden finns det faktorer som gör att de kan ha en bra miljö som vuxna.

Vi har tagit del av det isländska "Barnahuset", och vi har i Sverige redan börjat arbeta med den modellen. Det innebär att man har trygga förhållanden när man intervjuar barn som har bevittnat våld, varit utsatta för sexuella övergrepp etcetera. Vi vill att denna erfarenhet ska komma alla nordiska länder och de självstyrande områdena till del. Därför vill vi föreslå att man uppmuntrar att barnahus etableras.

Vi föreslår att det ska finnas en nordisk koordinator för barn och unga i Norden och i de självstyrande områdena.

Vi har i utskottet varit eniga om förslaget, och jag tycker att vi har fört en väldigt konstruktiv diskussion. Vi kommer nu att ta avstamp i nästa års tema för att kunna göra ytterligare förbättringar på området.
President! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Samarbetsminister **Jan Vapaavuori,** A 1454/velferd:
Herr president! Barn och ungas välbefinnande är ett högt prioriterat område för de nordiska social- och hälsoministrarna och att dagens kränkta barn löper stor risk att bli morgondagens sjuka vuxna är något man fortsättningsvis kommer att ta på mycket stort allvar. Psykisk hälsa är ett område som Ministerrådet kommer att prioritera under 2009. Barn- och ungdomsperspektivet har vi i detta sammanhang blivit mycket smärtsamt påminda om här i Finland. Det förebyggande arbetet i samtliga nordiska länder är något som de nordiska social- och hälsoministrarna värnar starkt.

Vikten av att inkludera samhällets svaga grupper utgör en av grundpelarna i den nordiska välfärdsmodellen. Särskilt barnen riskerar att bli speciellt utsatta. Konkreta tilltag för stöd till barn i riskgrupper och systematiskt förebyggande arbete prioriteras därmed såväl i Nordiska ministerrådets samarbetsprogram på social- och hälsoområdet som i ministerrådets strategi för barn och unga i Norden.

Under förra årets finska ordförandeskap i Nordiska ministerrådet var en hälsosam utvecklingsmiljö för barn och unga ett fokusområde. Det svenska ordförandeskapet har i år fortsatt på samma linje genom att särskild uppmärksamhet har riktats mot våld och övergrepp mot barn och barns delaktighet och inflytande i samhället inte minst vad gäller hälso- och sjukvårdsinsatser för barn.

Som konkreta tilltag i år vill jag gärna nämna att ministerrådet tillsammans med Europarådet i september arrangerade seminarier om hur våld mot barn kan stoppas, principer för barnvänligt rättsväsende och olika samarbetsformer för att stärka barns rättigheter i Europa.

Den nordiska konferensen "Barnet og rusen" hölls i september i Norge med nästan 500 deltagare från Norge, Finland, Danmark, Sverige och Grönland. Konferensens målsättning var att ytterligare systematisera det nordiska samarbetet för att stävja barns utsatthet i förhållande till föräldrarnas missbruk.

Redan idag finansierar den Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) en halvtidsanställd forskningskoordinator på Mittuniversitetet i Sverige. Koordinatorns huvuduppgift är att skapa en översikt över nordisk barn- och ungdomsforskning. NORDBUK skall på sitt möte i november diskutera tjänstens framtid, men kommer även att diskutera ett finskt förslag om en nordisk ungdomsbarometer.

Jag vill även gärna nämna att en av kärnaktiviteterna för Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap (NHV) är att utföra, samla och förmedla nordisk forskning på folkhälsoområdet. Barnperspektivet och förebyggande arbete utgör en viktig del av verksamhet.

Som ni förstår räcker inte mina tre minuter till att ytterligare räkna upp alla de initiativ som är igång inom detta viktiga område, inte minst genom att förstärka dialogen mellan forskare och praktiker. Jag vågar emellertid lova att de nordiska social- och hälsoministrarna fortsättningsvis kommer att hålla det förebyggande arbetet för utsatta barn och unga mycket högt på agendan.

Rådet bifaldt Velferdsutvalgets rekommandation i anledning af A 1454/velferd – Rek. 19/2008.

Medlemsförslag om förbud mod transfetter, A 1411/medborgar/välfärd

Henrik Dam Kristensen, Medborger- og Forbrugerudvalgets talsmand, A 1411/medborgar/välfärd:
Hr. præsident. Det her forslag går ud på at begrænse indholdet af transfedtsyrer i fødevarer. Jeg har selv haft den fornøjelse, at jeg på nærmeste hold har kunnet følge den her sag igennem en årrække.

Det starter som så mange gange med, at vi har nogle forskere, som er dygtige og engagerede, og som igennem deres forskning finder ud af, at der her er et område, som vi bør regulere; her bør vi gøre noget. Det førte til, at Danmark i 2004 fik nogle regler, der begrænsede stoffet til højst at udgøre to gram per 100 gram fedt i maden. Det førte til, at EU-Kommissionen anlagde sag mod Danmark, fordi man sagde, at det var handelsbegrænsninger. Og de af os, der kender noget til EU-systemet, ved, at det vægter meget, når EU efterfølgende trækker det tilbage og anerkender, at Danmark fagligt set havde ret i at indføre et sådant forbud. Det er ikke hver dag, EU-Kommissionen i realiteten strækker våben. Det viser, at der er stærke argumenter bag det.

Jeg vil bare give et par enkelte eksempler:

Professor Steen Stender fra Danmark vurderer, at der med de danske grænseværdier er ca. 500 danskere årligt, der undgår at dø for tidligt på grund af blodprop i hjertet. På den anden side vurderer han også, at der er 50.000 EU-borgere, som rent faktisk dør for tidligt, fordi de får for mange transfedtsyrer igennem deres mad - altså nogle klare eksempler på, at det her ikke er godt for forbrugerne, tværtimod.

Det har også vist sig, at der rundtomkring i verden er nogle, der har taget action i forhold til det danske forslag. Byen New York har rent faktisk forbudt transfedtsyrer på deres restauranter. Store virksomheder som MacDonald's er i øjeblikket ved at sikre, at de bruger færre transfedtsyrer, fordi de kan se, at der er en god sag her.

Jeg kan se, at der også i vores diskussion er nogle, som siger, at også det her kan klares ad frivillighedens vej. Min gode kollega Hans Wallmark er en af dem, som argumenterer for det. Jeg synes, frivillighed kan være ganske fornuftigt i en række situationer, og jeg synes, der er mange eksempler på, at man med frivillighed kan komme langt. Men lige præcis her har vi et område, hvor vi har fagligheden bag os, og hvor der ikke er nogen omkostninger for erhvervslivet ved at lave et sådant forbud som det danske. Der er altså kun vindersituationer for alle parter. Derfor synes jeg ikke, at de, som ikke vil være med på en frivillig ordning, skal have lov til at kunne vinde her. Altså de virksomheder, som ikke vil tage den forskning, som vi rent faktisk har på området, ad notam. Derfor synes jeg ikke, at frivillighed er vejen frem i den her situation. Tværtimod synes jeg, at vi her har en situation, hvor de nordiske lande kan gå forbrugernes ærinde og tage forbrugernes parti.

Jeg vil bare gøre opmærksom på, at også Europa-Parlamentet har set, at her er der noget, vi bør gøre noget ved, og derfor er Europa-Parlamentet nu i gang med også at træffe beslutninger på det her område.

Så min opfordring til Nordisk Råd skal være, at vi skal vedtage det her forslag. Det er til gavn for forbrugerne, det er ikke til skade for virksomhederne, og vi kan rent faktisk vise, at vi er et foregangsland og er på forbrugernes side. Så derfor min stærke anbefaling om at vedtage dette forslag. Tak, hr. præsident.

Johan Linander, reservanternes talsperson, A 1411/medborger:
Herr president! Det är inte så ofta vi blir ideologiska i de här talarstolarna, men just här känner jag att det finns en ideologisk skillnad i synen på lagstiftning. Från i det här fallet socialdemokratiskt håll tycker man att man kan reglera om det inte visar sig att det är något problem att reglera, medan jag som liberal säger att vi bara ska reglera om vi verkligen vet att det behövs.

För Sveriges del har den frivilliga vägen vad gäller transfetter lett längre än Danmark har nått med sin partiella reglering av hur mycket transfett man får använda. Sverige har alltså kommit längre. Vi har mindre transfett i maten utan att ha någon reglering. Alltså behövs inte regleringen. Då ska vi heller inte reglera. Det är en naturlig inställning för en liberal, men det kanske inte är så för alla. Jag anser i vart fall att frivilligheten räcker.

Henrik Dam Kristensen:
En liberal holdning kan jo føre til mange ting, også til mange skadelige ting. Her er et eksempel på, at en liberal holdning fører til skadelige ting, for der er jo ikke en nedgang i Sverige eller andre steder, hvor de har frivillighed. Svenske forbrugere har jo ikke nogen reel mulighed for at træffe et valg, hvor de kan fravælge transfedtsyrer. Det kan man kun gennem et forbud, og her er der overhovedet ingen omkostninger. Jeg forstår simpelt hen ikke, at ens liberalisme går så vidt, at man ikke vil give folk et reelt valg, en reel mulighed for at vælge. For det får man ikke med frivillighed, det får man kun med et forbud - og det er med til at sikre folkesundheden, det er med til at sikre forbrugerne.

Tuula Peltonen, Välfärdsutskottets talsperson, A 1411/medborgar/välfärd:
Herr president, kära vänner! Nu skall jag inte sjunga, utan tala på mitt modersmål.
Hyvinvointivaliokunta on yhteistyössä kansalais- ja kuluttajavaliokunnan kanssa käsitellyt perusteellisesti elintarvikkeiden transrasvojen kieltämistä koskevaa jäsenehdotusta A 1411. Aloite oli alun perin sosiaalidemokraattisen puolueryhmän.

Hyvinvointivaliokunnan enemmistö on mietintöön hyvin tyytyväinen. Katsomme, että Pohjoismaiden neuvoston tulee pitää asiaa tärkeänä ja uskomme, että se voi osaltaan vaikuttaa siihen, että Pohjoismaat toteuttavat konkreettisia toimia elintarvikkeiden transrasvapitoisuuksien alentamiseksi ja sen myötä kansanterveyden edistämiseksi.

Monet tutkimukset ovat osoittaneet elintarvikkeiden transrasvojen vaikuttavan haitallisesti mm. sydämeen ja verisuoniin. Transrasvapitoinen ruoka lisää huonon LDL-kolesterolin

määrää ja vähentää hyvän HDL-kolesterolin määrää elimistössä. On arvioitu, että EU:n alueella kuolee vuosittain 50 000 ihmistä ennenaikaisesti transrasvoja sisältävien elintarvikkeiden vuoksi. Transrasvoja on esimerkiksi pikaruoka-annoksissa, kekseissä, kakuissa ja popcorneissa.

Arvoisa puheenjohtaja! Tanskaa ei voida tässä keskustelussa sivuuttaa, sillä Tanska on kaikille muille Pohjolan maille ja itsehallintoalueille erinomainen ja noudattamisen arvoinen esimerkki. Siellä on löytynyt poliittista voimaa ja vahvaa tahtoa elintarviketeollisuuden rakennemuutosten toteuttamiseen. Siellä ei ole tyydytty vain puhumaan ennaltaehkäisevistä toimista ja kannustamaan niihin, vaan on todella toteutettu merkittäviä, kansanterveyttä edistäviä lainmuutoksia.

Tanskan viranomaiset päättivät jo vuonna 2004 rajoittaa transrasvojen käyttöä elintarvikkeissa siten, että sadassa grammassa rasvaa sallittiin enintään kaksi grammaa teollisesti tuotettuja transrasvahappoja. Lain rikkomisesta säädettiin seuraamukseksi enintään kaksi vuotta vankeutta. Tanskassa elintarvikkeiden transrasvojen määrä onkin nykyään hyvin vähäinen, mikä hyödyttää koko väestöä sosiaaliryhmään katsomatta.

Tässä yhteydessä haluan tähdentää, että edellytykset terveyden vaalimiseen vaihtelevat sosiaalisten olosuhteiden mukaan. Vaikka elintarvikkeiden transrasvahappopitoisuudet ovat monissa maissa viime vuosina merkittävästi vähentyneet, tiettyihin ryhmiin kuuluvat pohjoismaalaiset voivat altistua huomattavasti muita enemmän haitallisille transrasvoille. Niiden pitoisuudet ovat hyvin korkeita joissakin elintarvikkeissa, erityisesti pikaruoassa ja esimerkiksi huoltoasemilta ja vastaavista paikoista ostetuissa elintarvikkeissa.

Arvoisa puheenjohtaja! Kansanterveydellisten näkökohtien ja niiden poliittisten tavoitteiden vuoksi, joilla pyritään antamaan kaikille yhteiskuntakerroksille yhtäläiset mahdollisuudet huolehtia omasta terveydestään, on tärkeää, että transrasvojen osalta sääntelytoimet toteutetaan kaikissa Pohjoismaissa ja itsehallintoalueilla. Elintaso- ja elämäntapasairauksien ehkäiseminen on läntisen maailman suurimpia terveyshaasteita. Koko elämän kestävän hyvän terveyden perusta lasketaan jo lapsuus- ja nuoruusvuosina.

Elintarviketeollisuuden on tärkeä kantaa oma yhteiskuntavastuunsa ja vaikuttaa osaltaan siihen, että kuluttajat saavat turvallista ruokaa. Tässä yhteydessä kannattaa mainita, että EU:n komissio katsoi vuonna 2006, että Tanskan rajoittavaa lainsäädäntöä saatettaisiin pitää kaupan esteenä, koska elintarviketeollisuus ei voinut myydä tuotteitaan Tanskaan elintarvikkeiden transrasvahappoja rajoittavaa lakia rikkomatta. Maaliskuussa 2007 EU:n komissio kuitenkin luopui kilpailunvääristämiskanteen vireillepanosta Tanskaa vastaan ja asettui tukemaan Tanskan tiukkoja määräyksiä niiden kansanterveydellisen merkityksen vuoksi.

Lopuksi haluan valiokunnan nimissä vedota pohjoismaisiin kollegoihini, jotta me tänään toimisimme tässä asiassa yksituumaisesti. Meillä on erinomainen tilaisuus osoittaa omien maidemme hallituksille, että tuemme yksimielisesti konkreettisia toimia kansanterveyden lujittamiseksi ja kehityksen suuntaamiseksi kohti yhteiskuntaa, joka edistää jokaisen jäsenensä terveellistä elämäntapaa. Meillä on suuri vastuu puolustaessamme kuluttajia, tavallisia ihmisiä, jotka tietämättään käyttävät terveydelle vaarallisia elintarvikkeita. Ennen pitkää Pohjolan rohkea esimerkki vaikuttaa muihinkin maihin, ja meidän tavoitteenamme tuleekin olla, että saamme vietyä läpi tiukat transrasvasäädökset myös EU-tasolla.

Pyydän tukea salista ja yhtymistä hyvinvointivaliokunnan ja kansalais- ja kuluttajavaliokunnan mietintöön A 1411.

Tuula Peltonens tale i svensk oversættelse:
Herr president, kära vänner! Nu skall jag inte sjunga, utan tala på mitt modersmål.
Välfärdsutskottet har i samarbete med Medborgar- och konsumentutskottet behandlat ingående medlemsförslaget A 1411 om förbud mot transfetter i livsmedel. Initiativet togs ursprungligen av socialdemokratiska partigruppen.

Majoriteten av Välfärdsutskottet är mycket nöjd med betänkandet. Vi anser att Nordiska rådet bör prioritera denna fråga och tror att den kan för sin del medverka till att de nordiska länderna vidtar konkreta åtgärder för att minska halten av transfetter i livsmedel och därmed främja folkhälsan.

Flera undersökningar pekar på att transfetter i livsmedel är skadliga bland annat för hjärtat och blodkärlen. Mat som innehåller transfetter ökar nivån av dålig LDL-kolesterol och sänker nivån av god HDL-kolesterol i kroppen. Det har uppskattats att inom EU dör 50 000 människor per år för tidigt på grund av transfetter i livsmedel. Transfetter finns till exempel i snabbmat, kex, kakor och popcorn.

Ärade ordförande! I denna diskussion kan vi inte förbise Danmark eftersom landet utgör ett utmärkt och eftersträvansvärt exempel för övriga nordiska länder och självstyrande områden. Där har man haft politisk styrka och stark vilja att genomföra en strukturförändring i livsmedelsindustrin. Där har man inte nöjt sig med prat om preventiva åtgärder och uppmuntran utan det har verkligen gjorts omfattande lagförändringar som främjar folkhälsan.

Redan år 2004 beslöt danska myndigheter begränsa bruket av transfetter i livsmedel så att högst två gram industriellt producerade transfettsyror får ingå i hundra gram fett. Ifall det bryts mot lagen kan sanktionen bli fängelse i högst två år. Detta har resulterat i att i Danmark finns det numera mycket litet transfetter i livsmedel, vilket gagnar hela befolkningen oberoende av socialgrupp.

I detta sammanhang vill jag poängtera att förutsättningarna för att måna om hälsan varierar efter sociala förhållanden. Fastän halten av transfettsyror i livsmedel har minskat klart i flera länder de senaste åren, kan nordbor som tillhör vissa grupper bli utsatta för skadliga transfetter klart mer än andra. Halten av transfetter är mycket hög i vissa livsmedel, särskilt snabbmat och livsmedel som köps på bensinstationer och motsvarande ställen.

Ärade ordförande! På grund av folkhälsoaspekter och de politiska målsättningar vars mål är att ge alla samhällsskikt lika möjligheter att måna om sin hälsa, är det viktigt att åtgärder för att reglera transfetter vidtas i alla nordiska länder och självstyrande områden. Förebyggande av sjukdomar som beror på levnadsstandard och levnadssätt utgör en av de största hälsoutmaningarna i västvärlden. Grunden för en livslång god hälsa läggs redan under barndoms- och ungdomsåren.

Det är viktigt att även livsmedelsindustrin tar sitt samhällsansvar och ser för sin del till att konsumenter får trygg mat. I detta samband är det skäl att nämna att år 2006 meddelade EU-kommissionen att den danska restriktiva lagstiftningen kan betraktas som ett handelshinder eftersom livsmedelsindustrin inte kan sälja sina varor i Danmark utan att bryta mot lagen om förbud mot transfettsyror. I mars 2007 gav dock EU-kommissionen upp rättssaken mot Danmark om konkurrensförvridning och började stöda de danska strikta bestämmelserna på grund av deras betydelse för folkhälsan.

Avslutningsvis vill jag på utskottets vägnar vädja till mina nordiska kollegor om enighet i samband med denna fråga idag. Vi har en utomordentlig möjlighet att visa för regeringarna i våra länder att vi stöder enhälligt konkreta åtgärder för att stärka folkhälsan och styra utvecklingen mot ett samhälle som främjar varje samhällsmedlems hälsosamma levnadssätt. Vi har ett stort ansvar att försvara konsumenter, vanliga människor, som omedvetet använder hälsovådliga livsmedel. Förr eller senare påverkar Nordens orädda exempel även andra länder, och vårt mål bör därmed vara att driva igenom strikta transfettbestämmelser också på EU-nivå.

Jag ber er om stöd och att ni omfattar Välfärdsutskottets samt Medborgar- och konsumentutskottets betänkande om A 1411/medborgar/välfärd.

Hans Wallmark:
Herr president! I synen på de skadliga, industriellt skapade transfetterna tror jag att alla här i är ganska eniga. Det är i fråga om metoder vi skiljer oss åt.

Det finns två vägar att välja. Den ena leder via Kungsträdgården till Riksdagen i Stockholm och den andra går via debatten här i Nordiska rådet i Helsingfors: Frivillighet eller tvång, konsument- och medborgarmakt eller politikerstyre?

Herr president! På väg till Riksdagen passerar jag varje dag Max hamburgerrestaurang i Stockholm. Vid dörren finns information om öppettider samt vilka valutor och betalkort som kan användas. Rent parentetiskt, herr president, som är från Danmark, går det som bekant bra att betala med fler kort än kun Dankort i Sverige. En av skyltarna förklarar att inga produkter baseras på transfetter. Det tycker jag är bra. Kunderna och medborgarna kan därmed göra egna medvetna val. Vill man ha produkter med transfetter eller inte?

Medvetna medborgare gör medvetna val, inte bara när det gäller transfetter utan också när det gäller annat som är skadligt eller hälsovådligt. Är det bra att ett härdat transfett ersätts av andra fetter? Vore det inte rent av bättre med generellt sett magrare och nyttigare produkter?

Vi som reserverat oss tror att god konsumentmakt handlar om att kunna fatta beslut baserat på den egna kunskapen. Vi tror att detta är bättre än förbud och begränsningar.

Herr president! I Danmark finns förbud medan så inte är fallet i Sverige. Är det då stor skillnad mellan länderna i fråga om transfetter? Inte enligt de siffror som finns tillgängliga. Transfetter sjunker snabbt i Sverige. I Sverige ligger vi i dag enligt Livsmedelsverket under den lagstiftade danska nivån vad gäller industriellt tillverkade transfetter. Ett förbud hade således varit värdelöst i Sverige. Förklaringen står att finna vid just den där Maxrestaurangen i Kungsträdgården i Stockholm som skapar möjligheter för alla konsumenter att varje dag göra en egen reflexion: Mat med transfett eller inte, mat med tillsatser eller inte?

Livet handlar om att välja vägar, vid hamburgerrestaurangen såväl som i valet mellan överstatlighet och nationernas samarbete. Herr president! Jag yrkar bifall till reservationen och avslag på utskottets förslag till beslut.

Siv Friðleifsdóttir:
Hr. president! Jeg vil gjerne få spørre om hvordan man kan si at det er bra at transfettsyrene minsker i maten og se på det som positivt, men så vil man absolutt ikke ha en regel på det, et maksimumstall, og har argumenter mot det. Man sier at da kan man muligens ha inn mettede fettstoffer isteden, og det er mulig at det blir like helseskadelig og så videre. Hvordan kan man se positivt på at det synker ned, men så hvis man vil ha det enda lavere, nei da er det ganske dårlig da ser man bare svart?

Det ble også sagt at i Sverige er det lave tall på transfettsyrer, men jeg kan fortelle dere at på Island er de høye, muligens fordi vi importerer ganske mye fra Amerika. Så jeg støtter sterkt at vi gjør det samme som Danmark med gode resultater for å verne vårt folk.

Hans Wallmark:
Herr ordförande! Det går väl alldeles utmärkt att säga att man är positiv till att ha låga industriellt framställda transfetter och frivillighet. Just Sverige är ju ett exempel på det. Sverige har i dag lägre nivåer på industriellt framställda transfetter än vad den danska lagen reglerar.

Dessutom går det alldeles utmärkt att argumentera för en lägre användning av vissa produkter men samtidigt inte välja förbudets väg. Så har vi till exempel gjort när det gäller alkoholen, både i Sverige och i Island. Jag tror att den förra talaren liksom jag är intresserad av att se en låg användning av alkohol, men vi vill inte ha ett generellt alkoholförbud.

Ville Niinistö (Mittengruppen, gröna):
Herr president! Jag har lite svårt att förstå att någon vill göra det här till en liberal frihetsfråga. För mig är det en fråga om industriellt producerade fetter som naturligen inte skulle finnas och som har visat sig vara mycket skadliga för människans hälsa. Då är det klart - om man är en särskild frihetsvän och vill göra det möjligt för människor att leva ett långt liv och inte drabbas av marknadens dåliga produkter som man som medborgare och konsument inte vet tillräckligt mycket om - att man i sådana fall måste ha förbud och sätta den enskilde människans frihet före marknadens frihet därför att dessa produkter uppenbart är skadliga. Om man går frivillighetsvägen finns det risk att grupper i Sverige och i Finland drabbas, och jag pratar om tiotusentals, i alla fall tusentals, människor som köper vissa billiga utländska produkter med mycket transfetter. Det kan få allvarliga konsekvenser om man är liberal och lämnar dessa utanför skyddsnätet. Det tycker jag är ganska oansvarigt.

Hans Wallmark:
Herr ordförande! Min liberale vän Ville Niinistö förstår inte varför det här är en fråga om liberalism eller inte. Det är väl därför att han i just den här frågan har valt förbudets väg. Annars får han ju fortsätta att vara den liberala rösten i finsk politik.

Det är det som är själva huvudfrågan. Det motargument som motståndarna inte kan komma med är: Hur kommer det sig att det land – Sverige – som har valt frivillighetens väg i stället för förbudets väg i dag har en lägre nivå än det danska förbudet när det gäller industriellt framtagna transfetter?

Jan Lindholm (Mittengruppen, mp):
Herr president! Det måste påpekas att Hans Wallmark har fel när han säger att svenska konsumenter har lägre halter av transfetter än danska konsumenter. Det är sakligt fel.

Det han påstår är att om man står med ena foten i en hink kokande vatten och den andra i en ishink så skulle man må bra. Ingen av fötterna mår bra av det!

Genomsnittskonsumtionen är lägre i Sverige, men det görs fortfarande årligen tester av transfetter i produkter i Sverige, på restauranger och snabbmatskedjor, man går in i butiker och köper produkter och testar dem i lab. Det finns fortfarande många produkter med höga transfetthalter i Sverige, och de konsumeras tyvärr av grupper som köper stora mängder av dessa produkter.

Det här är precis samma synsätt som vi har inom många andra områden. Vi försöker från samhällets sida med politiska beslut göra det enklare för konsumenter att slippa ta alla dessa val själva. Vi vill förebygga ohälsa genom att se till att produkter som är direkt skadliga inte finns i handeln.

Argumentet att svenskar skulle konsumera mindre transfetter är alltså i sak fel. Det finns många konsumenter som har höga halter i sin konsumtion.

Hans Wallmark:
Herr ordförande! Den föregående talaren konstaterade just att den generella nivån var lägre, och sjunkande, i Sverige och att produkter försvinner bort. Då måste man ställa sig frågan: Varför försvinner produkter från den svenska marknaden? Jo, därför att medborgare och konsumenter gör ett aktivt val därför att de har möjligheter att göra det.

Jag, som passerar Max-restaurangen i Kungsträdgården i Stockholm, kan varje dag se skylten där restaurangen gör reklam som framhäver att man inte har transfettsprodukter. Därmed kan medborgaren och konsumenten göra det aktiva valet, inte bara vad gäller transfettprodukter utan även andra produkter.

Jag tror att den föregående talaren och jag – och egentligen hela Nordiska rådet – är överens om att inte bara transfetter utan även en del andra produkter är farliga och skadliga, och därför gäller det att skapa medvetenheten, insikten, hos medborgarna och konsumenterna snarare än hos lagstiftarna.

Henrik Dam Kristensen:
Tak hr. præsident. Jeg forstår mere og mere, hvorfor liberalismen ikke rigtig finder fodfæste i de nordiske lande, for det er nogle argumenter, som jeg ikke synes holder i den virkelige verden. Min gode kompis Hans Wallmark taler om, at frivilligheden har hjulpet i Sverige. Det har den ikke. Indtaget af transfedtsyrer i Sverige er markant højere, end det er i Danmark, fordi vi her har valgt den rene linje; vi har indført et forbud mod noget, som vi ved skader menneskers helbred.

Man kan ikke på en række områder, når det gælder *fastfood*, når det gælder en række restauranter, og når det gælder kiks og kager, som forbruger tage det frie valg. Det, liberalismen vil her, er det frie valg, så virksomheder ikke behøver at leve op til den viden, vi har fået, til gavn for den almindelige forbruger. Virksomheder skal have lov til stadig væk at bruge gammeldags metoder. Det er den liberalisme, som vi ser i fuldt flor i øjeblikket, og som jeg ikke rigtig forstår, hvis jeg skal være helt ærlig.

Anita Brodén (Mittengruppen, fp):
Herr president! Transfetter har väckt både oro och debatt – det märker vi inte minst här i dag – men också synpunkter på hur vi på effektivaste sätt ska begränsa deras användning. Att de ska begränsas är alla överens om. En minskning av alla typer av fetter är ur folkhälsosynpunkt värdefullt, inte enbart transfetter.

I Sverige har Livsmedelsverket i uppdrag att följa detta, och Livsmedelsverket kan konstatera att vi har kommit ned på lika låg nivå som Danmark, men vi har gjort det på frivillig basis: genom diskussioner med livsmedelsbranschen, genom konsumentkrav, genom upplysning och genom en väldigt stor offentlig debatt. Varför då lagstifta om någonting som kan uppfyllas frivilligt?

Jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Debatten blev afsluttet.

Votering over A 1411/medborgar/välfärd:
42 medlemmer stemte for Medborger- og Forbrugerudvalgets og Velferdsutvalgets forslag: Paavo Arhinmäki, Bendiks H. Arnesen, Risto Autio, Line Barfod, Sinikka Bohlin, Henrik Brodersen, Berit Brørby, Ole Vagn Christensen, Katrin Dahl Jakobsen, Bente Dahl, Raija-Liisa Eklöw, Sigrun Eng, Inger S. Enger, Maarit Feldt-Ranta, Christina Gestrin, Billy Gustafsson, Kerstin Haglö, Karsten Hansen, Britt Hildeng, Sidsel Homann, Ann-Kristine Johansson, Ilkka Kantola, Kolbrún Halldórsdóttir, Henrik Dam Kristensen, Anne Margrethe Larsen, Jan Lindholm, Elina Linna, Ville Niinistö, Gunn Olsen, Hans Olsson, Marion Pedersen, Torny Pedersen, Tuula Peltonen, Rolf Reikvam, Inge Ryan, Augusta Salling, Paula Sihto, Siv Friðleifsdóttir, Maria Stenberg, Bjørg Tørresdal, Göte Wahlström, Lars Wegendal.

16 medlemmer stemte imod Medborger- og Forbrugerudvalgets og Velferdsutvalgets forslag: Hans Frode Asmyhr, Anita Brodén, Jan-Henrik Fredriksen, Lisbeth Grönfeldt Bergman, Rolf Gunnarsson, Arja Karhuvaara, Fredrik Karlström, Marianne Kierkemann, Kjartan Ólafsson, Johan Linander, Kent Olsson, Jessica Polfjärd, Ib Thomsen, Gunilla Tjernberg, Stefan Tornberg, Hans Wallmark.

25 medlemmer afgav ikke stemme.

Rådet bifaldt således Medborger- og Forbrugerudvalgets og Velferdsutvalgets rekommandation i anledning af A 1411/medborger/välfärd – Rek. 20/2008.

Udvalgsforslag om Asylbørn, A 1452/medborger

Anne Margrethe Larsen, Medborger- og forbrukerutvalgets talsmann, A 1452/medborger:
Hvordan mottar vi de enslige mindreårige asylsøkerne som kommer til våre nordiske land? Jo, vi i Norden, som ønsker å se på oss selv om barns beskyttere, lar hvert år hundrevis av barn forsvinne uten at vi med sikkerhet kan si hvor det er blitt av dem. Det antas at de fleste av dem har reist videre av fri vilje, til familie eller venner, men det er ikke usannsynlig at flere av dem kan ha blitt utsatt for kriminelle handlinger – og det uten at vi, storsamfunnet, har brydd oss om å finne ut av det. Med dette forslaget vi legger fram i dag, ønsker Medborger- og forbrukerutvalget å gjøre noe mer med dette. Ja, med dette forslaget har de nordiske land en mulighet til å rette opp situasjonen og gjøre livet bedre og tryggere for de mindreårige asylsøkerne som kommer til våre land.

Rettighetene til asylbarna er mangelfulle, hevder mange, og det har vært ulik behandling av enslige mindreårige asylsøkere i Norden. Gjennom felles nordiske tiltak ønsker vi å bedre forholdene for de mindreårige asylsøkerne og å få et mest mulig likt lovverk på feltet. Derfor har Medborger- og forbrukerutvalgets leder tidligere på sesjonen foreslått å styrke det nordiske samarbeidet omkring asyl- og innvandringspolitikken.

Antall barn som kommer som enslige mindreårige asylsøkere til Norden varierer – fra Island med 3 på ett år til Sverige med 2 766 på et halvt år. Det sier seg selv at problemstillingen vil være ulik fra land til land, men uansett er det problemer forbundet med enslige mindreårige asylsøkere som må tas på alvor.

Det har tidligere vært mye fokus på de såkalte ankerbarn: Barn som kommer til et land som et anker for resten av sin familie. De siste undersøkelsene fra de nordiske land viser at dette ikke lenger er et så stort antall. De langt fleste i dag er faktisk krigsbarn, andre er offer for menneskehandel. Mange av dem har også et stort behov for medisinsk og juridisk oppfølging, og dette må vi følge opp. En kortere saksbehandlingstid er også et svært viktig tiltak, foruten reelle utdanningsmuligheter for den enkelte.

Noe av det viktigste i arbeidet med mindreårige asylbarn er å gi dem en individuell oppfølging. Dette er enkeltmennesker – alle med sin historie og sine behov. En gjennomgangstone i forslaget er at denne gruppen skal møtes som individer.

Det er flere vanskelig sider ved denne saken. Hvorvidt enslige mindreårige asylsøkere kan overlates til kvotering, nær familie, istedenfor å bo i asylmottak er et eksempel på dette. Det kan bli utnyttet.

En annen utfordring er alderstesting. Dessverre er det både tidkrevende og til tider vanskelig å aldersbestemme ungdommer. Det som er bekymringsfullt med det, er at det sannsynligvis går voksne rundt i våre mottak som mindreårige. De burde selvsagt aldri ha vært der, men siden det er lang ventetid, og de hevder å være mindreårige, vel så skjer nok dette. Det er derfor veldig viktig – som vi har i ett av åre punkter – at Norden forsker og utvikler andre, raskere og bedre måter å alderbestemme på.

Som man kan se av vårt forslag i dag, legger utvalget fram 14 punkter for en bedre og sikrere hverdag for enslige mindreårige asylsøkere, og vi håper å få tilslutning til forslaget. Slik kan Norden vise at vi tar hensyn til og arbeider etter Barnekonvensjonen. Dette forplikter oss som parlamentarikere til å gjøre noe med situasjonen for enslige mindreårige asylsøkere i hvert vårt land.

Kjartan Òlafsson (Den Konservative Gruppe, Sj.):
Ég vil stuttlega fara yfir þessa tillögu borgaranefndarinnar. Ég er samþykkur þessari tillögu, og eins og ég hef skilið málið, varð til þverpólitískur hópur innan borgaranefndarinnar, sem vann gott verk og vann þessa vinnu sem lýsir svo vel okkar norræna samstarfi. Í niðurstöðum þessa vinnuhóps, sem kemur fram í tillögu borgaranefndarinnar, þar er aðalatriðið, sem eru börnin. Það eru börnin sem eru aðalatriðið og það eru börnin sem eiga

að hafa forgang. Ég sé enga ástæðu, herra forseti, til að eyða meiri tíma í þetta, herra forseti. Ég vil mæla með því að þessi tillaga sé samþykkt.

Kjartan Òlafssons tale i dansk oversættelse:
Præsident. Jeg vil tale på islandsk. Jeg vil gennemgå Medborger- og Forbrugerudvalgets forslag ganske kort. Jeg støtter dette forslag, og det er blevet til på den måde at der var en tværpolitisk gruppe inden for Medborger- og Forburgerudvalget, der udførte et godt stykke arbejde og på en måde der er et godt eksempel på vores nordiske samarbejde. I arbejdsgruppens konklusion, hvilket fremgår af Medborger- og Forbrugerudvalgets forslag, sættes fokus på børnene. Det er børnene, der er det vigtigste og de skal prioriteres. Jeg ser ingen grund til at bruge mere tid på dette, hr. præsident. Jeg anbefaler at dette forslag bliver vedtaget.

Bjørg Tørresdal (Midtengruppen, KrF):
Jeg vil sterkt anbefale det som ligger som en anbefaling å ta med seg hjem til våre regjeringer og til vårt arbeid med lover på dette området. Men det må være slik at dette forplikter, for denne listen er så konkret. Den er en sjekkpunktliste. Vi kan alle klare å gjennomføre hvert eneste punkt i vår lovgivning og ikke minst i vår praktisering av lover når det gjelder asylbarn og asylbarnefamilier.

Det er en omfattende liste, en veldig flott og gjennomtenkt liste som utfordrer norsk asylpolitikk og nordisk asylpolitikk, for det er et stort forbedringspotensial. Måten vi behandler asylbarn på i Norden, er ikke god nok. Vi behandler dem dårligere enn våre egne barn.

Asylbarn er først og fremst barn, dernest asylsøkere. Jeg vil ta frem tre av de 14 punktene som ligger her, og si noe om dem. Punkt H, at Barnekonvensjonen må stå over annen lovgivning. I Norge er det slik i dag at dersom foreldrene har brutt utlendingslovgivningen, f.eks. med uklarheter om sin identitet, risikerer de at en av foreldrene blir sendt ut av landet. Barnekonvensjonen, som sier at et barn skal vokse opp med sin mor og far, blir brutt av en formell feil i prosessen.

Så vil jeg ta opp punkt I, at asylbarn bør bli tatt vare på av barnevern eller lignende organisasjoner. Det betyr i klartekst at barn ikke skal vokse opp i asylmottak. De skal ikke vokse opp i flyktningleire, fordi de kommer fra vanskelige situasjoner og må vokse opp i hjem der omsorg er det viktigste.

Så et siste punkt som jeg vil ta frem. Det er det siste punktet, punkt O. Nå fikk vi høre at det ikke er alle barn som kommer alene, som er ankerbarn. De kommer fra en reell situasjon der de har mistet sine foreldre eller mistet kontakten med sine foreldre. Men det kommer også noen som er sendt av sine familier som et framtidshåp. Disse barna er kanskje ikke sviktet av sine foreldre, men er i alle fall utnyttet av en vanskelig situasjon i hjemmet, og det må vi som mottakerland ta på alvor. Det siste punktet forteller noe om riktig holdning overfor disse små som kommer til et nytt hjem i Norden. Vi må ta dem på alvor. Vi må ta dette sjekkpunktet med tilbake og forklare hva vi har gjort i vårt eget land når det gjelder forbedring på dette punktet.

La oss ikke bare vedta denne anbefalingen. Det vil jeg anbefale dem, men la oss også ta dem med tilbake og sjekke ut hvor vi har blitt bedre når det gjelder dette.

Rådet bifaldt Medborger- og Forbrugerudvalgets rekommandation i anledning af A 1452/medborger – Rek. 21/2008

Medlemsforslag om människohandel för tvångsarbete, A 1445/medborgar

Maria Stenberg, Medborgar- och konsumentutskottet talsperson, A 1445/medborger:
President, nordiska kolleger! Mycket går att säga och har sagts i dessa tider av finansiell världskris, men en sak är i alla fall säker: människohandlarna har försäkrat sig om att kunna fortsätta att tjäna grova pengar på att sälja människor och deras kroppar. Handeln med

människor, tillsammans med vapen och droger, är en mycket lukrativ bransch för skrupellösa kriminella och välorganiserade brottslingar. Det ger oss en fingervisning om vad och vilka vi har att bekämpa.

I flera år har vi parlamentariker tillsammans med Nordiska ministerrådet haft fokus på handeln med kvinnor för sexuella ändamål. Det är nu dags att även se den växande handel som sker med människor för tvångsarbete. Dessa människor lever och arbetar under rent vidriga förhållanden, där arbetsmiljön är rent livsfarlig och den betalning som de får för sitt många gånger hårda kroppsarbete är så obetydlig att de aldrig, aldrig lyckas bli fria från människohandlarnas järngrepp.

Jag tror inte en enda av oss i den här kammaren kan säga att vi inte har fått information om att det sker en handel med människor även på det här sättet. De finns där ute, i bygg- och anläggningssektorn, i jordbrukssektorn och i tjänstesektorn. De lever och slavar mitt ibland oss, och vi måste agera även för de här offren.

Vi som arbetar politiskt ska naturligtvis ta vårt ansvar, men även arbetsmarknadens parter har ett stort och gemensamt ansvar. Arbetsgivarorganisationer och fackföreningsrörelsen borde samarbeta i större utsträckning för dessa människor, och här borde det finnas ett gott utrymme för en nordisk samsyn på detta vansinne.

Svenska Byggnadsarbetareförbundet har skrivit en ganska uppmärksammad bok som handlar om just detta, och boken har faktiskt hjälpt till att lyfta upp och fokusera på denna växande grupp av utsatta människor.

Fattiga människor har genom århundraden varit utsatta för diverse slavarbeten. Ska vi verkligen stå upp för en nordisk välfärdsmodell och det goda samhället, ja då måste vi också ta ett gemensamt grepp om denna handel med människor. Det här borde vara ett ypperligt tema för våra gemensamma arbetsmarknadsministrar att ägna tid och engagemang åt under åren som kommer. Eftersom EU-kommissionen har uppmanat sina medlemsstater att under 2009 göra en extra insats mot trafficking, borde vårt gemensamma nordiska svar bli: "Klart att vi i Norden ska göra en extra insats mot trafficking!" men även att handel med människor för arbetskraftsutnyttjande ska väckas som fråga inom EU och att den även ska finnas med i nästa redogörelse för gjorda insatser från Nordiska ministerrådet.

Jag, liksom Medborgar- och konsumentutskottet, anser därför att förslaget att Nordiska ministerrådet ska inarbeta även denna grupp i den nordiska handlingsplanen om människohandel är ett bra första steg. Jag kommer ivrigt, herr president, att följa frågans utveckling.

Kolbrún Halldórsdóttir, talsmand for Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, A 1445/medborgar:
Hr. præsident. Nordisk Råds initiativ til at arbejde med disse menneskehandelssager er meget vigtigt i hele verden, og hvor man kommer, ved nationer rundt omkring i verden, at initiativet fra Norden er stærkt, og det ændrer synspunkter i de lande, som vi arbejder med.

Vi i Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe lægger stor vægt på dette emne, og vi vil se nordiske lande arbejde sammen på at ændre den situation. Vi ser, hvordan mænd, kvinder og børn søger efter bedre liv i vore rige lande, og hvordan folk er parate til at betale høje beløb til kriminelle organisationer. De bliver lovet et godt liv, men så er det ikke sandt; det er ikke et godt liv, som venter disse mennesker. Det ved vi så meget om nu.

Jeg er så glad for, at Nordisk Råd står sammen om politik og ideologi. Det er et kraftigt forsøg på at ændre de situationer, som pågår i verden. Slavehandel er noget, som vi må stoppe, og de nordiske lande har kraft til at arbejde videre med det. Tak.

Line Barfod (Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, EL):
Der er ingen tvivl om, at menneskehandel er et stort problem og desværre et stærkt stigende problem. Det gælder også menneskehandel til tvangsarbejde. I slavetidens USA

kunne man få en ung mandlig slave til landbrugsarbejde for det, der i dagens penge svarer til ca. 4.000 dollar. I dag kan man købe en ung mandlig slave til landbrugsarbejde i USA for 500 dollar. Det siger lidt om, hvor slemt det står til.

Derfor er der god brug for, at vi bliver ved med at prioritere menneskehandel meget højt, ikke kun af humanitære årsager, men i høj grad også, fordi det at acceptere slaveri i vores lande er en trussel mod vores samfund. Når der foregår slaveri, er det med til at forrå vores samfund, og det er med til at nedbryde vilkårene for os alle sammen. Og det, at der findes kriminelle organisationer, der lever af slaveri, er også med til at udbrede korruption og sort økonomi i vores lande. Derfor er det afgørende, at vi fastholder menneskehandel som en meget høj prioritering i vores arbejde.

Desværre prioriterer Ministerrådet det ikke længere så højt, som det har gjort. Både i Sveriges formandskabsprogram for i år og i Islands formandskabsprogram for næste år er indsatsen mod menneskehandel kun nævnt med en halv sætning. Det er derfor afgørende, at vi i Nordisk Råd bliver ved med at kræve, at menneskehandel skal stå højt på dagsordenen, og at vi også i vores nationale parlamenter arbejder klart for, at menneskehandel skal have en høj prioritering, og for, at der skal gøres en stor indsats – ikke kun i form af konferencer, men i høj grad også i form af handling. Der skal ske noget.

Som det er blevet sagt af de tidligere talere, så har vi diskuteret menneskehandel til sexindustrien, til prostitution, en del, men der er brug for, som det også diskuteres her i forslaget, at der bliver gjort noget ved menneskehandel til tvangsarbejde. Her er der ingen tvivl om, at der er god brug for at tage arbejdsmarkedets parter med. Men der er også brug for, at vi arbejder videre og ser på menneskehandel til tiggeri, menneskehandel til lommetyveri og andet, som er et stærkt stigende problem i vores lande. Vi ser, at Oliver Twist er genopstået. Der er altså brug for, at vi gør noget for sikre, at vi både hjælper ofrene – giver dem en ordentlig hjælp – og gør noget for at indskrænke efterspørgslen.

Der er i høj grad brug for, at vi inddrager hele civilsamfundet i spørgsmålet om, hvad vi kan gøre. Jeg tror på, at det er vigtigt, at vi giver ofrene noget hjælp, giver dem mulighed for uddannelse og arbejde og på andre måder sikrer dem en fremtid, hvis vi skal fjerne en del af fødekæden for bagmændene og mellemhandlerne. Men vi er også nødt til at lave oplysningskampagner i vores lande og fortælle om, at der findes slaver, for det er der stadig mange der ikke ved. Og vi er nødt til at gøre noget ved efterspørgslen og fortælle folk, hvad det er, de skal holde op med, hvis vi skal have stoppet slaveriet. Så der er god brug for, at vi i Nordisk Råd fortsat arbejder meget med det her område og holder Ministerrådet fast på, at der skal handling til. Tak.

Rådet bifaldt Medborger- og Forbrugerudvalgets rekommandation i anledning af A 1445/medborger – Rek. 22/2008

Medlemsforslag om kultur og helse, A 1390/kultur/velferd

Risto Autio, Kultur- och utbildningsutskottet talsperson, A 1390/kultur:
Herra presidentti! Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta yhdessä hyvinvointivaliokunnan kanssa ehdottaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle, että kulttuuri erilaisine taidemuotoineen otetaan osaksi monialaista terveydenhuoltoa sekä hoiva- että ennaltaehkäisevässä työssä.

Valiokunnat viittaavat uuteen kulttuuri- ja terveysfoorumiin, joka osoittaisi havaintoja eri taidemuotojen (liikunta, musiikki, draama tai kuvataide) merkityksestä kansanterveyttä ja yleistä hyvinvointia lisättäessä. Viisautta on löytää terveyden hyvät olemassa olevat hankkeet ja valjastaa ne soveltaen yhteiseen käyttöön. Nyt jo monet edistämisprojektit eri pohjoismaista vahvistavat käsitystä siitä, että taide on hoitoinstrumentti siinä missä peruslääketiede. Mm. Skånessa todistettiin, miten vanhustenhoitokodissa laitostunut seniori sai musiikin ja tanssin avulla elämäänsä uutta laatua ja sisältöä. Havainto oli, että vanhuksen olo parani, itse hoiva helpottui, syntyi säästöä, ja jopa laitosten työilmapiiri parani. Skånen hanketta seurannut Göteborgin yliopiston professori Gunnar Bjursell todensi

tieteen ja taiteen relevantin kohtaamisen sekä rajoja ylittävän perusterveydenhuollon tutkimuksen tarpeen.

Valiokunnat ehdottavat, että ministerineuvosto käynnistäisi hankkeen, joka tukisi yhteispohjoismaisen terveyttä edistävän kulttuuristrategian kehittämistä mm. keräämällä tutkimus- ja kokemustietoa, luomalla välineitä saavutettujen hyvien kokemusten tiedottamiseksi, kannustamalla rohkeisiin rajoja ylittäviin hoivainnovaatioihin sekä osoittamalla varoja erilaisiin projekteihin.

Kulttuuri ja terveys -hanke ei saa jäädä vapaaehtoistyötä tekevien puuhasteluksi. Perusterveydenhuollossa on rohkeasti otettava vastaan uusia keinoja tukemaan olemassa olevia käytäntöjä ja siten helpottamaan mm. ikäihmisten hoivaan liittyviä kasvavia paineita. On toivottavaa, että hoito- tai kuntoutuslaitos nähtäisiin rohkeasti paikkana, jossa kulttuuri ja tiede kohtaavat ja jossa ihmiset ennakkoluulottomasti oppivat uutta ja saavat elinvoimaa.

Vaatimus ei voi olla kuitenkaan yksipuolinen. Terveysala ei voi huutaa kulttuuriväkeä vain keikoille. Taiteilijat eivät myöskään voi kohdata tarjousta rahankiilto silmissään. Kulttuuri ja terveys on kahden sektoritoiminnan ennakkoluuloton kohtaaminen, jonka merkitys olisi mitä parhainta yhteiskunnallista, kansanterveyttä ja kansantaloutta kohentavaa toimintaa.

Kulttuurin ja terveyden välinen linkki on aloitettava varhaiskasvatuksesta. Lapselle monipuolinen, itsetuntoa rohkaiseva taideopetus on parasta ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa. Päiväkotileikit ovat luonnollista taideterapiaa, mutta ne jäävät, kun lapsi siirtyy peruskouluun. Lapsen luovuutta ei saa rajoittaa tai tukahduttaa ahtailla opetusohjelmilla, vaan koulutyön rinnalla pitää olla riittävä määrä itseilmaisua tukevaa taideopetusta. Valiokunnat toivovat, että kulttuurin ja terveyden yhteydestä saadaan nopeasti riittävä määrä tutkimusta aikaiseksi.

Herra presidentti! Pyydän, että neuvosto antaisi kannatuksensa kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan sekä hyvinvointivaliokunnan asiasta antamalle mietinnölle.

Risto Autios tale i svensk oversættelse:
Herr president! Tillsammans med Välfärdsutskottet föreslår Kultur- och utbildningsutskottet Nordiska ministerrådet att kultur inklusive dess skilda konstarter inkluderas i tvärsektoriell hälsovård samt vård och preventivt arbete.

Utskotten hänvisar till det nya kultur- och hälsoforum som kunde lyfta fram observationer av betydelsen av skilda konstarter (motion, musik, drama och bildkonst) för främjandet av folkhälsa och allmän välfärd. Det vore klokt att identifiera existerande lyckade hälsoprojekt och tillämpat utnyttja dem gemensamt. Redan nu stärker otaliga projekt i de nordiska länderna uppfattningen om att konst är ett vårdinstrument på samma sätt som grundläggande medicin. Bland annat i Skåne lade man märke till att en senior som avtrubbats på ett vårdhem fick ny kvalitet och innehåll i sitt liv tack vare musik och dans. Resultatet var att senioren mådde bättre, själva vården underlättades, det sparades pengar och arbetsklimatet på institutionerna rentav förbättrades.

Professor Gunnar Bjursell vid Göteborgs universitet som följt med projektet i Skåne bekräftade att det finns ett behov att studera det relevanta mötet mellan vetenskap och konst samt gränsöverskridande primärvård.

Utskotten föreslår att ministerrådet inleder ett projekt som bidrar till utvecklingen av en samnordisk strategi för kultur som hälsofrämjande åtgärd bland annat genom att samla in forsknings- och erfarenhetsbaserad information, skapa redskap för att informera om erhållna goda erfarenheter, uppmuntra till orädda gränsöverskridande vårdinnovationer och avsätta medel till skilda projekt.

Projektet 'Kultur och Hälsa' får inte bli något som endast baserar sig på frivilligarbete. I primärvården måste man djärvt utnyttja nya metoder för att stöda existerande praxis och därmed minska det ökande trycket på bland annat vård av äldre människor. Det är önskvärt

att vård- och rehabiliteringsinstitutioner uppfattas modigt som ställen där kultur och vetenskap möts och där människor fördomsfritt lär sig nya ting och får livskraft.

Detta krav kan dock inte vara ensidigt. Hälsovården kan inte bara erbjuda ströjobb till kulturfolk. Konstnärer kan inte heller ta emot erbjudanden med pengar för ögonen.

Kultur och hälsa är ett fördomsfritt möte mellan två sektorfunktioner som kunde utgöra bästa möjliga samhällsverksamhet för att främja folkhälsan och samhällsekonomin.

Länken mellan kultur och hälsa måste skapas i samband med småbarnspedagogiken. För barn är mångsidig undervisning i estetiska ämnen som stärker självkänslan bästa möjliga preventiv hälsovård. Dagislekar är naturlig konstterapi men de glöms bort när barnen övergår till grundskolan. Barnens kreativitet får inte begränsas eller undertryckas med snäva undervisningsprogram, utan skolarbetet bör kompletteras med tillräckligt mycket undervisning i estetiska ämnen som stöder deras sätt att uttrycka sig. Utskotten hoppas att det snabbt forskas tillräckligt i sambanden mellan kultur och hälsa.

Herr president! Jag ber att rådet understöder Kultur- och utbildningsutskottets samt Välfärdsutskottets betänkande om denna fråga.

Inger S. Enger (Midtengruppen, Sp):
Jeg skal komme med en kort oppfølging til Risto Autios gode og fyldige innlegg. Det var min forgjenger og forslagsstiller i Kultur- og utdanningsutvalget som tok tak i dette. Bakgrunnen var at han hadde sett mye godt arbeid i et norsk prosjekt som heter *NaKuHel*, Natur-Helse-Kultur. Dette er et rehabiliteringstilbud hvor frivillige organisasjoner samarbeider med psykiatriske sykehus gjennom ulike tiltak, for eksempel turgrupper, sangkor og så videre. Poenget er at dette er et systematisert arbeid knytta opp mot frivillig sektor. Bakgrunnen var naturligvis å gjøre det lettere for pasientene å komme tilbake til samfunnet på en god og deltakende måte.

I Norge er helsebudsjettet preget av reparering og forebygging. 99 prosent brukes til reparasjon, en prosent til forebygging. Dette må snus, og frivillig sektor vil være en viktig ressurs der. I Norden finnes det mye godt, fellesnordisk helsefremmende arbeid. Vi kan lære av hverandre. Det finnes utviklings- og forskningsinnsatser på ulike områder spredt rundt på høgskoler og universiteter i Norden. Men det har til nå ikke vært noen samordnet, god innsats. Med dette forslaget vil dette viktige arbeidet settes i system.

Siv Friðleifsdóttir, Velferdsutvalgets talsmann, A 1390/kultur/velferd:
Sammen med Kultur- og utdanningsutvalget har Velferdsutvalget foretatt en omfattende behandling av forslaget om kultur og helse. Det var enighet om at første trinn i behandlingen av medlemsforslaget skulle være å gjennomføre en konferanse om temaet "Kultur för livet". Denne konferansen ble avholdt i Lund i oktober i 2007.

På konferansen var det et betydelig engasjement og vitenskapsdeling både fra deltakere fra helseområdet og kulturområdet og fra tunge forskermiljøer. Det ble dokumentert at kunst og kultur, i kraft av sin egen verdi, også har en helsemessig, behandlende effekt på forskjellige typer pasienter og lidelser. Følelser som glede, sorg, gjenkjennelse, mestring, trygghet og mange andre emosjoner er fremtredende. Følelsene og engasjementet som kunst og kultur skaper, kan fungere som en ren terapeutisk metode – dvs. som behandling – men også i forebyggende øyemed. Under konferansen ble det også presentert en handlingsplan, "Ny nordisk plattform for kultur og helse".

Erfaringene fra konferansen har inngått i premissgrunnlaget for den videre behandlingen av medlemsforslaget. De to utvalgene arrangerte bl.a. en felles høring under januarmøtet i Stockholm i 2008. Dit kom to svenske ministre og gav meget positive signaler om arbeidet med kultur og helse.

Forslaget nevner en rekke tiltak som kan være positive i det videre arbeidet framover. Det er fem punkter jeg vil trekke frem her.

- Ett tiltak er styrking av forsknings- og nettverksarbeidet på området kultur og helse. Her er det verdt å merke seg at dette bør skje i regi av allerede etablerte miljøer og nettverk, som for eksempel Nordiska högskolan för folkhälsvetenskap og senter for "Kultur og helse".

- Et annet tiltak er en koordinering av det nordiske nettverket for kultur og helse. Her har regionen Skåne stilt seg positiv til midlertidig å påta seg å ivareta denne oppgaven inntil det blir etablert en fast organisasjonsstruktur for det nordiske samarbeidet.

- Et tredje tiltak er en nordisk konferanse for kultur og helse hvert annet år for å inspirere etablerte og nye aktører og evaluere nye og gjennomførte prosjekter på dette området.

- Et fjerde tiltak er at det bør skje en kunnskapsutvikling hos og en bevisstgjøring av ansatte i helse- og rehabiliteringsinstitusjoner/organisasjoner om helseeffekten som ligger i kunst- og kulturområdet. Det bør også tas initiativ til at helse og kultur blir et etablert innslag i relevante nasjonale og nordiske utdannelser.

- Til slutt det femte tiltaket: Utvalgene mener at det bør etableres et nordisk kommunalt pilotprosjekt mellom flere kommuner som allerede arbeider med temaet kultur og helse, for å se på nytteverdien av samarbeidet på bred front.

Gjennom behandlingen av dette forslaget mener jeg at vi som politikere er blitt mer bevisstgjort i forhold til den terapeutiske virkningen kultur har på oss mennesker. Jeg er spesielt glad for at dette arbeidet er sterkt rettet mot noen av de aller svakeste mennesker vi har i samfunnet, mennesker som ikke har en "stemme" for å ytre sine behov, som er helt avhengige av hjelp, og som i stor grad lever sitt liv innenfor institusjonenes vegger.

Det kreves nye tiltak for å møte framtidens utfordringer innen folkehelse, livskvalitet og velferd. Med dette forslaget har vi en gyllen mulighet til å få fram noen av tankene og ideene innen velferden som vil gjøre hverdagen til mange nordboere betydelig bedre.

Med disse ord ber jeg om støtte fra salen til forslaget om kultur og helse – et forslag som både Velferdsutvalget og Kultur- og utdanningsutvalget enstemmig har stilt seg bak.

Vicelantråd, **Britt Lundberg**, A 1390/kultur:
Herr president, kära kollegor! Kultur och hälsa är ett mycket angeläget ämne och jag är mycket glad att det har tagits initiativ i denna mycket viktiga fråga.

När man tittar på detta område konstaterar man snabbt att det är väldigt brett; man kan se och vet av forskningsresultat också att kultur kan ha läkande effekt. Det finns försök som visar att musik i en operationssal kan leda till snabbare läkning osv. Man kan också konstatera att hur miljön är utformad i olika, låt oss säga, psykiatriska mottagningar och liknande kan ha påverkan hur behandlingen och terapin framskrider.

Det är också uppenbart att våra nya moderna välfärdssjukdomar och också stressjukdomar kan underlättas och tillfriskningen blir snabbare med hjälp av kultur i olika former. Det som är svårt är förstås att mäta vilken kulturens roll har varit i tillfrisknandet, om det har hjälpt att den svårt utbrända personen har börjat måla, sjungit i kör osv.

Jag tror också att kulturen har en väldigt viktig roll att spela när det gäller det förebyggande hälsoarbetet och även här är det precis som när det gäller det läkande att det handlar om stimulans. Däremot är det svårt att få pengar för förebyggande åtgärder när det gäller kultur och hälsa; ett av problemen är väl att det är så svårt att veta vilken påverkan detta har haft och kanske till och med ett positivt ekonomiskt utslag i sista ändan. Därför välkomnar jag väldigt kraftigt det vi har diskuterat i dag på kulturministermötet om att ta fram indikatorer som kan mäta effekten.

Jag fick höra i somras av länspolismästaren i Stockholm, Carin Götblad, att 1.500 svenskar tar livet av sig varje år och att det bland ungdomar är vanligare att man dör i självmord än i trafikolyckor. Jag vet inte om siffrorna är typiska för Norden, men i vilket fall som helst talade Carin Götblad om hur viktigt det var att polisen arbetar förebyggande. Även här tror jag att kulturen skulle ha en otroligt viktig roll att spela.

När det gäller arbetslivet tror jag att kulturen skulle kunna spela en fantastisk roll genom att öka arbetsgemenskapen och trivseln på arbetsplatserna. Här har det gjorts många försök med att ta in både teater och kulturella besök och diskutera efteråt, men också där personalen gör olika kulturella saker tillsammans, så det är också en sak som jag tror att är underskattad och där det finns mycket att utveckla.

Herr president! Jag funderade till sist på förslaget till beslut som för all del innehåller seminarier, mera forskning osv., men jag kommer på ministerrådsmötet eller min kollega från Åland, beroende på till vilket ministerrådsmöte frågan kommer, att också arbeta för att det kommer ut någonting mera konkret. Jag tror nämligen att förutom eldsjälar måste det också ges pengar till olika projekt så att det verkligen kommer igång på olika platser. Det viktigaste nu är att vi får goda exempel i vården och på olika platser runt i samhället som visar att kulturen har en enorm effekt på hälsan.

Ragnheiður Ríkharðsdóttir, (Den Konservative Gruppe, Sj.):
Hr. præsident. Jeg ønsker at tale mit modersmål. Ágætu Norðurlandaráðsfulltrúar. Við ræðum hér tillögu um tengsl heilsu og menningar, og ég styð þessa tillögu sem kemur frá menningar- og menntanefnd og velferðarnefnd innan Norðurlandaráðs. Ég held að það skipti mjög miklu máli, að þessir tveir ólíku þættir séu skoðaðir í heild sinni, og ég held að við þurfum að líta á þá báða fra barnæsku til fullorðinsára. Heilsa og menntun eru samtvinnaðir þættir og þeir skipta máli í uppeldi barns vegna þess að þá fylgir það barninu á fullorðinsárum. Menningin sem þáttur innan heilsugeirans hefur forvarnargildi, og það er afar mikilvægt að vinna þessa tillögu sem hefur áherslu á forvarnargildið, vegna þess að fram til þessa hefur innan heilbrigðiskerfisins áherslan verið á að lækna en ekki á að beita forvörnum. Eg sé ekki mun á að fjármagna það að lækna heldur en að beita forvörnum. Þess vegna segi ég að við séum að sjúkdómavæða en við ættum að heilsuvæða. Og með áherslu á menntun og menningu inni í heilbrigðisgeiranum þá stuðlum við að heilsuvæðingu norðurlandaþjóða og það er mikilvægt. Það skiptir líka máli hér hin fjölfaglega samvinna innan menntunargeirans þannig að þeir sem mennta sig á heilbrigðissviði þurfi að taka hluta af menningunni inn í sitt nám sem og þeir sem mennta sig á menningarsviði taki heilusviðið inn í sitt nám. Það sem hér liggur fyrir er áskorun til Norðurlandaþjóða um að skoða þessa tvo þætti, skoða þá sameiginlega, hvernig þeir geta unnið saman. Það mun skipta máli í framtíðinni, og herra forseti, ég skora á þingheim að veita þessari tillögu brautagengi.

Ragnheiður Ríkharðsdóttirs tale i dansk oversættelse:
Hr. præsident. Jeg ønsker at tale mit modersmål.
Kære medlemmer af Nordisk Råd. Vi drøfter her et forslag om en kobling mellem helse og kultur, og jeg støtter forslaget, der kommer fra Nordisk Råds Kultur- og Uddannelsesudvalg og Velfærdsudvalg. Jeg mener, at det er meget vigtigt, at disse to forskellige dele betragtes som en helhed, og jeg mener, at vi bør betragte på dem begge to lige fra barndommen og ind i voksenalderen.

Helse og uddannelse er forbundet med hinanden og vigtige i barnets opdragelse, fordi de følger barnet helt op i voksenalderen. Kulturen som en integreret del af sundhedssektoren har en forebyggende effekt, og det er overordentlig vigtigt at behandle dette forslag, der fokuserer på den forebyggende effekt, da man inden for sundhedssektoren hidtil har prioriteret at behandle frem for at forbygge. Vi investerer flere penge i at behandle end i at forebygge.

Derfor siger jeg, at vi fremmer sygdomme mens vi snarere burde fremme sundhed. Og ved at fokusere på uddannelse og kultur inden for sundhedssektoren så fremmer vi nordboernes sundhed, og det er vigtigt. Her spiller tværfagligt samarbejde inden for uddannelsessektoren

også en stor rolle således at de, der uddanner sig på sundhedsområdet, tager en del af kulturen ind i deres uddannelse, mens de, der uddanner sig på kulturområdet, tager sundhedsaspektet med i deres uddannelse. Det, der foreligger her, er en opfordring til de nordiske folk, at de undersøger hvordan disse to aspekter, undersøger dem samlet, og hvordan de kan arbejde sammen. Det vil være af stor betydning fremover, og hr. præsident, jeg opfordrer forsamlingen til at støtte dette forslag.

Rådet bifaldt Kultur- og Uddannelsesudvalgets og Velferdsutvalgets rekommandation i anledning af
A 1390/kultur/velferd – Rek. 23/2008.

Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner, A 1433/velferd

Jan-Henrik Fredriksen, Velferdsutvalgets talsmann, A 1433/velferd:
Ærede president! Kjære venner! Ifølge Verdens Helseorganisasjon står ca. 3 millioner jenter i fare for å bli utsatt for kjønnslemlestelse. Kjønnslemlestelse er akkurat like umenneskelig som det høres ut, og er i alle varianter et alvorlig fysisk overgrep. Det er diskriminerende mot kvinner, og et ulovlig inngrep i barn og kvinners privatliv. Kjønnslemlestelse rammes av torturforbudene i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og FNs barnekonvensjon.

Fremskrittspartiet har fremmet dette forslaget som har vært til behandling i Velferdsutvalget, og som utvalget har sluttet seg til. Forslaget har også vært på en høringsrunde hos de nordiske myndigheter og organisasjoner som arbeider med denne problematikken. Når vi ser på responsen og høringssvarene som er kommet, er vi overbevist om at Norden har noe å bidra med når det gjelder arbeidet mot kjønnslemlesting. Det er kun høringssvaret fra danske myndigheter som stiller seg skeptisk til forslaget.

Det er altså ingen tvil om at kjønnslemlestelse er ulovlig, og at tradisjonen med å lemleste jenter er fullstendig uønsket i Norden. Det er heller ingen tvil om at det er et bredt politisk ønske, på tvers av partigrenser, om å avverge at jenter og innvandrerjenter lemlestes.

Utfordringen er, som innenfor så mange andre områder, at det er vanskelig å bli enige om metoder for å bekjempe kjønnslemlestelse. Det tragiske faktumet er at den manglende enigheten om aktuelle metoder, direkte forhindrer å beskytte jenter i Norden mot å bli lemlestet. I tillegg synes det å ha blitt et argument fra ulike hold om at loven mot kjønnslemlestelse så sjelden blir benyttet, og man bruker dette som et bevis for at lemlesting av jenter bosatt i Norden ikke foregår.

De fleste høringssvarene peker på nødvendigheten av tiltak utover lovgivning. Det pekes på behov for utdannelse, informasjon, forebyggende arbeid og konkrete tiltak. Mange av høringsinstansene mener det er viktig med langsiktig satsing på forebyggende arbeid i regi av frivillige organisasjoner. I tillegg må myndigheter både innen helse, utdanning og barnevern arbeide med konkrete tiltak for å hindre lemlestelse av jenter og kvinner.

I flere av de nordiske land har man, eller har hatt, handlingsplaner mot kjønnslemlestelse. Men som den svenske barneombudsmannen også tar til orde for i sitt høringssvar, vil en felles nordisk handlingsplan mot kjønnslemlestelse være veien å gå. Den bør peke på betydningen av lovforbud mot kjønnslemlestelse i de nordiske land, hvilke myndigheter som har ansvaret for å implementere forbudet, samt å forebygge at lemlestelse skjer innen respektive land, slik at ingen flere jenter eller kvinner i Norden skal utsettes for dette umenneskelige ritualet.

Det er slik i dag at Frankrike er det eneste landet som aktivt straffeforfølger kjønnslemlestelse. Vi ønsker derfor å foreslå for Nordisk Ministerråd at man ser nærmere på problemstillinger knyttet til kjønnslemlestelse med sikte på å fremme tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av nordiske borgere og andre som oppholder seg i et nordisk land. Vi ber også om at de nordiske lands regjeringer tar et internasjonalt initiativ rettet mot land hvor

kjønnslemlestelse praktiseres, med sikte på at disse landene etablerer et lovverk som effektivt motarbeider kjønnslemlestelse. Takk, president.

Arja Karhuvaara (Den Konservativa Gruppen, saml):
Ärade president! Det är bra att Välfärdsutskottet har tagit fram frågan om kvinnoomskärelsen och vill få även de nordiska länderna med i kampen mot misshandel av flickor. Ärendet blir allt synligare med ökande invandring från länder där omskärelse fortfarande är vardag. Det är helt enkelt oacceptabelt att föräldrar och fullvuxna människor skär bitar och klipper med olika slags knivar sina bebisar och barn. Det är misshandel, oavsett från vilket perspektiv man tänker på saken.

Ärade president! Ansvaret att ändra kulturen i världen är en uppgift som alla partner och funktionärer borde ta på allvar. Hälsovården, skolor, kvinnosjukhus, medier och invandrararbetare måste tala om omskärelse med det rätta namnet och tala tydligt ut att det alltid är kriminellt att hålla fast vid den här traditionen. Man måste sluta med den så småningom.

Här pratar vi bara om flickor men på samma sätt borde man diskutera pojkarnas religiösa misshandel, som jag kallar det. Det är viktigt att vi ger en gemensam signal ut till världen genom att acceptera det förslag som här föreligger. Jag hoppas att vi kan följa aktivt hur våra regeringar lyckas i detta arbete.

Världen ändrar sig, och kulturer borde också följa med, speciellt i sådana fall där individer och deras hälsa skadas. Inte binder kineser flickornas fötter heller numera, men till och med högt utbildade föräldrar klipper och skär sina egna barn. Har det någonting med civilisationen att göra?

Debatten blev afsluttet.

Rådet bifaldt Velferdsutvalgets forslag til rekommandation i anledning af A 1433/velferd - Rek. 24/2008 og 35/2008.

Forhandlingerne blev udsat til kl. 13.00

13. Ett globaliseret Norden

Kent Olsson overtog ledelsen af forhandlingerne.

Presidenten meddelte at, alle taletider blev skåret ned med et minut.

Dokumentation:

- Redogörelse om det nordiska globaliseringsarbetet, (Dokument 15)
- Redogörelse om samexistens och kulturell komplexitet, (Dokument 12)
- Ministerrådsförslag om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring)
- Redogörelse om integreringen av jämställdhet i NMRs verksamhet (Dokument 13)
- Medlemsförslag om Nordisk innovationspolitik (A 1441/näring)
- Medlemsforslag om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (A 1431/velfærd)

Ministerrådsförslag angående inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring)

Näringsutskottet föreslår att
Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att instifta det föreslagna nordiska innovationspriset

Reservation:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att inte instifta det föreslagna nordiska innovationspriset

Medlemsförslag om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring)

Näringsutskottet föreslår att
Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
att stärka de regionala aktörernas legitimitet och kompetens i innovationspolitiken
att utveckla gemensamma nordiska strategier då det gäller utveckling av regioner med svag konkurrenskraft
att stärka det nordiska innovationssamarbetet så visionen om Norden som ett gränslöst innovationsområde kan realiseras

Näringsutskottet föreslår att
Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar
att betona den regionala synvinkeln i det europeiska innovationssamarbetet så att även de nordeuropeiska länderna som inte är medlemmar i EU kan delta i samarbetet

Medlemsforslag om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (A 1431/velferd)

Velferdsutvalget foreslår at
Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
å ikke foreta seg noe i anledning av Medlemsforslag A 1431/velfærd om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi

Reservation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
å utarbeide en handlingsplan der følgende forslag inkluderes:
- initiativ til at demokratiutviklingen i arbeidslivet og medarbeiderskapt innovasjon av velferdsytelser styrkes i nordiske velferdsprosjekter og inkluderes i den nordiske globaliseringsstrategien gjennom initiativer også utenfor Norden
- initiativ til at brukerskapt innovasjon av velferdsytelser styrkes i nordiske velferdsprosjekter og inkluderes i den nordiske globaliseringsstrategi gjennom initiativer også utenfor Norden

Redogörelse om det nordiska globaliseringsarbetet, Dokument 15

Samarbejdsminister **Björgvin G. Sigurðsson**, Dokument 15:
Præsident! Nordisk Ministerråd har haft globaliseringens muligheder og udfordringer meget højt på dagsordenen for en tid, en satsning, der nu begynder at bære frugt. Det nordiske globaliseringsarbejde har ikke bare givet resultater i form af konkrete projekter og initiativer, men indebærer også en stærkere fokusering i det nordiske samarbejde. Vi arbejder med at tilpasse det nordiske samarbejde til det 21. århundredes krav. Det vil også det kommende islandske formandskab arbejde intensivt videre med. Alt tyder på, at globaliseringen vil få den største indvirkning på vores nordiske landes velfærd og fremgang en lang tid fremover. Det nordiske samarbejde skal derfor være et politisk redskab til støtte for vore lande i den globaliserede verden.

At det nordiske samarbejde fokuserer på globaliseringens muligheder og udfordringer, er i dag mere vigtigt end nogensinde før. Den globale finanskrise viser, hvor tæt sammenkoblet alle verdens lande er, og hvor sårbare de enkelte lande kan være. Visse udfordringer må helt enkelt mødes på en bred front i et flernationalt samarbejde. På for eksempel klima- og miljøområdet har vi længe vidst, at det kræver globale løsninger at tackle problemer der har konsekvenser for hele verden. Derfor er Nordisk Ministerråd i fuld gang med at bidrage positivt til forhandlingerne om en ny global klimaaftale ved FN-klimakonferencen i København i december 2009. Det vil den finske miljøminister komme nærmere ind på senere i dag.

Globaliseringen handler lykkeligvis ikke bare om problemer, der findes også muligheder. Det gælder specielt for vore nordiske lande. Det er det, som vi skal fokusere på. Det er vigtigt, at vi fortsat ser positivt på globaliseringen. Igennem at udnytte dens muligheder kan vi skabe flere nordiske arbejdspladser, tiltrække nye medborgere og i sidste ende skabe bedre velfærd for vore medborgere. I et globaliseret konkurrencemiljø er innovation og vellykket profilering af virksomheder og ideer meget vigtigt. Vi arbejder derfor på en bred front med globaliseringsinitiativer, som støtter et innovativt Norden. Vi er også i gang med initiativer, der skal hjælpe til med at profilere Norden ude i verden. Verden råber på nye bæredygtige energiløsninger, og her kan Norden gå i spidsen. Det nordiske topforskningsinitiativ med i første omgang fokus på klima, energi og miljø er derfor meget spændende. Der bliver gjort rede for dette initiativ om et øjeblik.

Et nordisk EnergiExpo, *Nordic Climate Solutions*, der finder sted i slutningen af november 2008, er et andet spændende globaliseringsinitiativ. Der præsenteres ny nordisk miljø- og energiteknologi. Hensigten er at promovere nordiske miljø- og energiteknologiske

løsninger globalt. Der arbejdes også på at styrke fælles nordiske innovationsindsatser i Asien. En nordisk innovationspris forelægges Nordisk Råd her under sessionen. Prisen har som formål at belønne nordiske innovationer. Forberedelserne til globaliseringsforummet i 2009 er også i fuld gang. I lighed med Nordisk Råds session skal det kommende globaliseringsforum i Island fungere som inspirationskilde for det nordiske samarbejde og tage aktuelle udfordringer op.

Præsident, mere information om alle 14 konkrete globaliseringsinitiativer findes i den redegørelse, der netop er fremlagt for de nordiske statsministre. I fællesskab står vi på solid grund for at kunne udnytte globaliseringens muligheder og møde dens udfordringer.

Miljöminister **Paula Lehtomäki,** Dokument 15:
Arvoisa herra presidentti, hyvät Pohjoismaiden neuvoston jäsenet!
Pohjoismaat toimivat aktiivisesti ja yhdessä ilmastonmuutoksen vastaisen taistelun eturivissä. Yhteinen tahtomme on saada aikaan kattava kansainvälinen sopimus ilmastonmuutoksen torjumiseksi Kööpenhaminassa joulukuussa 2009.

Kansainväliset neuvottelut ovat nyt jännittävässä vaiheessa. Finanssikriisi ei vähennä tarvetta aikaansaada nopeita toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Ilmastokriisi ei odota, että saamme muut asiamme järjestykseen. Ilmastokysymykseen pitää löytää ratkaisu, jotta ylipäätään edes voimme ratkaista muita ongelmia.

Suurin osa ilmastokaasuista syntyy läntisissä teollisuusmaissa. Samalla teollisuusmailla on käytettävissään tekniset ratkaisut, joilla voidaan kääntää kehityksen suuntaa. Ilmastonmuutoksen torjunta ei kuitenkaan ole mahdollista ilman taloudellisesti edistyneiden kehitysmaiden osallistumista.

Pohjoismailla on ainutkertainen rooli neuvotteluissa, kun Ruotsi toimii Euroopan unionin puheenjohtajana syksyllä 2009 ja Tanska isännöi Kööpenhaminan ilmastokonferenssia joulukuussa 2009. Pohjoismaat yhdessä ja erikseen pyrkivät tukemaan Tanskan ja Ruotsin tärkeää työtä.
Prosessiin liittyvät pohjoismaiset aloitteet ovat tärkeitä, ja siksi Pohjoismaiden ministerineuvostossa on käynnistetty yhteispohjoismaisia toimia osana suurempaa globalisaatioaloitetta. Yhteiset toimet täydentävät eri Pohjoismaiden omia panostuksia. Ministerineuvosto on päättänyt panostaa 9 miljoonaa Tanskan kruunua, noin 1,2 miljoonaa euroa, globalisaatioaloitteen tähän osioon.
Ministerineuvoston helmikuussa 2008 asettama COP 15 -työryhmä on keskeisessä roolissa. Lähtökohta on Balilla viime vuonna hyväksytty toimintaohjelma. Sen pohjalta tehdään analyysejä auki olevista tärkeimmistä ongelmakohdista ja työstetään näistä kysymyksistä aloitteita, järjestetään korkean tason työpajoja, joihin osallistuu myös kansainvälisten tahojen avainhenkilöitä jne.
On myös luonnollista, että Pohjoismaat yhdessä tuovat esille arktisen alueen ja sen luonnon erityispiirteet kansainvälisissä neuvotteluissa. Ministerineuvosto on päättänyt tukea näyttelyitä, filmejä ja tapahtumia, joilla arktista aluetta tehdään tunnetuksi jo ennen Kööpenhaminan kokousta, mutta ennen kaikkea sen aikana paikan päällä.
Herra presidentti! Me toivomme ja olemme vakuuttuneita siitä, että voimme yhdessä edistää neuvotteluita tavoitteinamme kattava ja vahva tulos Kööpenhaminassa vuoden päästä.

Paula Lehtomäkis tale i svensk oversættelse:
Ärade herr president, bästa medlemmar av Nordiska rådet!
Norden verkar aktivt och tillsammans i förgrunden för kampen mot klimatförändringen. Vår gemensamma önskan är att få till stånd ett omfattande internationellt avtal om förebyggande av klimatförändringen i Köpenhamn i december 2009.

De internationella förhandlingarna är nu inne i ett spännande skede. Finanskrisen minskar inte på behovet att vidta snabba åtgärder för att hindra klimatförändringen. Klimat-

krisen väntar inte på att vi får ordning på våra andra problem. Det måste hittas en lösning till klimatfrågan för att vi överhuvud skall kunna lösa andra problem.

Klimatgaser uppstår mest i västliga industriländer. Samtidigt förfogar industriländer över tekniska lösningar som kan vända på utvecklingen. Klimatförändringen kan dock inte förebyggas ifall ekonomiskt avancerade utvecklingsländer inte deltar.

Norden spelar en unik roll i förhandlingarna eftersom Sverige är ordförandeland i Europeiska unionen hösten 2009 och Danmark står värd för klimatkonferensen i Köpenhamn i december 2009. Tillsammans och separat strävar de nordiska länderna att stöda det viktiga arbete som Danmark och Sverige utför.

Nordiska initiativ kring processen är viktiga och därför har Nordiska ministerrådet inlett samnordiska åtgärder som ingår i ett större globaliseringsinitiativ. Gemensamma åtgärder kompletterar de nordiska ländernas egna satsningar. Ministerrådet har beslutat satsa 9 miljoner DKK, cirka 1,2 miljoner euro, på denna del av globaliseringsinitiativet. Den arbetsgrupp som ministerrådet tillsatte i februari 2008, COP 15, spelar en central roll. Dess arbete baserar sig på det handlingsprogram som antogs på Bali ifjol. På basis av programmet analyseras viktigaste öppna problem, upprättas initiativ kring dessa frågor, hålls workshopar på hög nivå i vilka det även deltar nyckelpersoner från nationella aktörer och så vidare.

Det är även naturligt att Norden tillsammans lyfter fram Arktis och särdragen i dess natur i samband med internationella förhandlingar. Ministerrådet har beslutat stöda utställningar, filmer och evenemang som synliggör Arktis redan före mötet i Köpenhamn men framför allt på ort och ställe under mötet.

Herr president! Vi hoppas och är övertygade om att vi tillsammans kan bidra till förhandlingarna så att resultatet blir heltäckande och starkt i Köpenhamn om ett år.

Samarbejdsminister **Bertel Haarder**, Dokument 15:
Her i Norden vil vi gerne kendes på, at vi har en stærk miljø- og energipolitik, og at vi er innovative, at vi forsker, og at vi derigennem har nogle af verdens mest avancerede samfund.

Det er netop dette billede af de nordiske lande og det nordiske samarbejde, som vi styrker med dette topforskningsinitiativ. Det forudsætter en styrkelse af vidensgrundlaget, en styrkelse af forskningsindsatsen. Vi vil skabe forudsætninger for et samarbejde mellem alle de nordiske lande, sådan at vi derved kan løse opgaver, som vi ellers ikke kunne løse – det er det, man kalder, at vi opnår kritisk masse. Vi vil derved skabe forudsætninger for større effekter af allerede eksisterende nationale forskningsinitiativer.

Med topforskningsinitiativet etablerer vi et grundlag for et samarbejde med lande uden for Norden. Programmet forventes på alle niveauer at udvikle strategier for at bruge ressourcer både fra EU og fra de nationale forskningsråd og fra private virksomheder. Topforskningsinitiativet skal profilere det nordiske forsknings- og innovationsområde, synliggøre nordiske forsknings- og innovationssatsninger. Programmets ledelse og sekretariatet forventes at arbejde aktivt for at udvikle et samarbejde med virksomheder, med erhvervslivet generelt, baseret på langsigtede ambitioner om at styrke båndene mellem forskningsmiljøerne i den private og den offentlige sektor. Programmet udvikler også samarbejdet mellem de tre nordiske institutioner, NordForsk, Nordisk InnovationsCenter og Nordisk Energiforskning, ligesom også de nationale forskningsråd er involveret.

Programmet omfatter effektstudier og tilpasning til klimaforandringer, vekselvirkning med kryosfæren, nanoteknik og energieffektivitet, integration af vindkraft i stor skala, holdbar bioenergi og udskilning og lagring af kuldioxid. Enhver, der har fulgt klimadebatten, vil kunne se perspektivet i disse forskningsområder.

Sammenlagt er der en offentlig basisfinansiering på 480 millioner svenske kroner. Den offentlige finansiering består af midler fra Nordisk Ministerråd, fra medlemslandene samt fra de nævnte nordiske institutioner.

Erkki Tuomioja, Nordiska rådets president:
President! Om vi tar ministerrådets redogörelse om status för det nordiska globaliseringsarbetet och tittar på de 14 olika konkreta globaliseringsinitiativen där kan man konstatera att samtliga, kanske med undantag av själva globaliseringsforumet, är sådana projekt som har varit en del och som kommer att vara en del av det nordiska samarbetet, oberoende om vi ger det rubriken "Globalisering" eller inte. Detta betyder naturligtvis inte att det här skulle vara meningslöst och icke värdefullt, men det bevisar att även om vi inte använt ordet har vi arbetat med samma frågor och de projekt som ger oss bättre möjligheter att upprätthålla vår konkurrenskraft och anpassa till globalisering hela tiden.

Om jag snabbt kommenterar globaliseringsforumet, som i och för sig inte var något misslyckat möte, utan tvärtom, så hade vi problemet där att det parlamentariska inslaget från Nordiska rådet var begränsat till hela tre deltagare av 100! Då nästa globaliseringsforum förbereds väntar vi att inte enbart parlamentarikerna utan medborgarsamhället och medborgarorganisationerna skulle vara mycket mera med och representeras på själva forumet. Därtill har vi från rådets sida klargjort vår önskan att vi skulle kunna vara med på förberedelserna för globaliseringsforumet samt hur vi utvecklar globaliseringsinitiativen överhuvudtaget. Men det som saknas och som kommit fram under våra diskussioner här på sessionen är att vi behöver också globaliseringsinitiativ som ger svar på hur vi bättre kan hantera globaliseringen i och med finanskrisen och andra utmaningar. Är det egentligen detta med klimatförändringen och förberedelserna till förhandlingar kring det som representerar den delen av globaliseringsarbetet i nordiska sammanhang som behövs?

Med detta önskar jag att ministerrådet i framtiden också skulle komma fram med nya initiativ om en bättre globaliseringshantering och om vårt samarbete kring dessa frågor.

Mogens Jensen, Kultur- og Uddannelsesudvalgets talsmand, Dokument 15:
Tak, hr. præsident. Også i Kultur- og Uddannelsesudvalget er vi begejstrede for det nordiske globaliseringsprojekt. En lang række af globaliseringsprojekterne falder også inden for Kultur- og Uddannelsesudvalgets arbejdsområde. Det gælder den nordiske topforskning – som jeg jo nok vil kalde globaliseringsprojektets flagskib, som flere andre også har gjort det – det gælder bekæmpelse af grænsehindringer i Norden, udvikling af det nordiske forsknings- og innovationsområde, fremme af højere uddannelse i Norden, en god oplæring af unge og voksne samt endelig udvikling og profilering af Norden som et center for kreative industrier. På alle disse punkter føler udvalget, at vi med projektet her er nået langt og har mulighederne for at placere Norden stærkt i en globaliseret verden.

Men udvalget har også sammen med kulturministrene gjort opmærksom på, at hvis vi skal tale om et stærkt Norden i globaliseringen, er vi også nødt til at have en kulturel dimension i vores globaliseringsprojekt, og her har udvalget peget på tre områder, som vi synes det er vigtigt at tænke ind i globaliseringsprojektet.

Det handler for det første om, hvordan vi sammen kan styrke arbejdet med at udvikle de kreative kompetencer hos børn og unge i Norden. Vi ved jo alle, at hvis vi skal konkurrere, så er det, vi konkurrerer på i Norden, vores menneskelige udviklingskraft, det er den uddannelse og de kompetencer, som hvert enkelt menneske har, og der mener vi, at et helt grundlæggende fundament for at fremme innovation og kreativ udvikling kun kan skabes ved også at sikre, at vi i skolesystemet fremmer de kompetencer hos børn og unge. Her peger udvalget altså på en satsning i de nordiske grundskoler: Hvordan styrker vi de kreative kompetencer, det kreative indhold i vores grundskoler, og hvordan sikrer vi også, at vi etablerer kulturskoletilbud, som det bl.a. er sket i Norge, over hele Norden?

Herudover skal vi udvikle vores computerspilsprogram, og vi skal som det tredje udvikle samspillet mellem kunstnere og virksomheder gennem direkte støtte til samarbejdsprojekter mellem kunstnere og virksomheder i de nordiske lande.

Får vi de elementer indarbejdet i globaliseringsinitiativet, kan det kun blive endnu stærkere, og det vil vi gerne i Kultur- og Uddannelsesudvalget samarbejde med Ministerrådet om.

Lisbeth Grönfeldt Bergman, Den konservativa gruppens talsperson, Dokument 15:
Herr President! Globalisering – ett ord som rymmer så mycket. Globalisering innebär självfallet utmaningar men också möjligheter. Jag vill här i dag understryka de möjligheter globaliseringen ger till vår del av världen, om vi tar vara på dem, om vi kraftsamlar genom utbildning, forskning, företagskluster och investeringskapital, om vi samverkar i regioner, om vi satsar på innovativ kraft och innovationer och uppmuntrar nya uppfinningar. Vi ligger i framkant på flera områden – miljöteknik, informationsteknologi, medicinsk teknik, för att nämna några.

Det är med glädje vi i Den konservativa gruppen har tagit del av redogörelsen om globaliseringsarbetet. Det är också glädjande med den rejält stora gemensamma forskningssatsningen och glädjande med belöning för innovationer.

Det är också välkommet att vi nu skapar lättnader för näringslivet i Norden. Det ser vi exempel på i de igångsatta insatserna i form av projektet om bättre tjänstehandel i Norden. Vi ser resultat i form av mer likartade krav på lastbilar på vissa sträckor. Att det blir lättare att verka för det nordiska näringsliv som redan finns är naturligtvis jättebra, men ibland glömmer man bort att det även krävs incitament för att skapa kreativitet och entreprenörsanda så att fler vill starta och driva egna företag.

Det finns många olika sätt att främja lusten att starta eget, och även på detta område måste det vara möjligt att lära av varandra. Naturligtvis fyller de nordiska utbildningssystemen en viktig funktion här, men vi ser sedan ett antal år tillbaka till exempel att hantverksindustrin utarmas – åtminstone är det så i Sverige.

Med detta menar vi att man inte löser alla problem genom bara toppforskning och högre utbildning. Det handlar också om att väcka människors entreprenörslust. Den som startar ett företag ska inte behöva ha hög utbildning eller stort kapital, utan det ska vara möjligt ändå.

Det finns många i Norden som har lust att starta egen näringsverksamhet, och många uppfyller drömmen. Men alltför ofta händer det att framför allt små och medelstora företag tvingas stänga och göra konkurs. Det sänder dåliga signaler till unga människor som funderar på att starta eget. Därför är bättre kunskap om hur man på bästa sätt omsätter idéer och skaparkraft till att driva ett framgångsrikt företag avgörande för att attraheras av tanken över huvud taget.

För att skapa största möjliga nordiska nytta och med kraft möta globaliseringens utmaningar och ta till vara våra möjligheter tycker vi att det är viktigt att på alla håll säkerställa en positiv nordisk attityd till entreprenörsanda och skaparglädje. Vi vill se fler i Norden som vill, vågar och vinner.

Rolf Reikvam (Den venstresosialistiske grønne gruppen, SV):
Globalisering er blitt vår tids mantra. Det kan brukes til det meste. Det kan også brukes til å forklare egen feilslått nasjonal politikk. Internasjonalt samarbeid og internasjonal handel er ikke noe nytt. Det nye er at den nye teknologien vever oss tettere sammen. Det gamle er at store deler av verden, den fattige delen av verden, fortsatt faller utenfor det vi vanligvis kaller globalisering.

Dette globaliseringsprosjektet startet opprinnelig med en utredning fra Mandag Morgen i København, der de pekte på at vi har en del fortrinn. De nordiske land har fortrinn som det er viktig å ta vare på. Dette skapte en erkjennelse, tror jeg. Dette skapte en erkjennelse hos mange av oss om at skal vi utnytte disse fortrinn på en god måte, må det til et tettere samarbeid.

Disse 14 prosjektene som nå ligger her, er bra, men som presidenten for Nordisk Råd påpekte, er det gamle ting. Det er ting som vi har jobbet med ganske lenge. Det aller meste av dette er ting som vi har holdt på med i mange år, og som har vært viktig for oss. Det gjør det ikke mindre viktig, kjære venner. Det er fortsatt like viktig.

Jeg vil spesielt trekke fram toppforskningsprogram, som mange andre også har gjort her. Der viser Ministerrådet og Nordisk Råd en vilje til å tenke stort. Det kan være nødvendig når vi snakker om globalisering. Når vi snakker om å framelske våre egne fortrinn, er det behov for å tenke stort. Dette toppforskningsprosjektet har en økonomisk ramme på nærmere 5 milliarder kr over fem år. Det er viktig. Det er viktig fordi vi på denne måten kan klare å samle og styrke disse forskningsmiljøene våre. Så jeg håper inderlig at når disse prosjektene skal realiseres, konkretiseres, i ulike forskningsprosjekter, er en klar på at dette skal brukes bevisst til å styrke forskningsmiljøer i Norden, tette samarbeid og lage gode, tunge, sterke forskningsmiljø som er i stand til å konkurrere internasjonalt.
Så vil jeg til slutt beklage at vi ikke nytter denne muligheten som vi hadde på denne sesjonen, til å vise vår solidaritet med Island i den økonomiske situasjonen de er i.

Dokument 15 blev taget til efterretning.

Redogörelse om samexistens och kulturell komplexitet, Dokument 12

Kulturminister **Lena Adelsohn-Liljeroth**, Dokument 12:
Herr president, ledamöter! Kulturministrarna fick ansvar för att på ministerrådets vägnar bemöta rekommendationen om samexistens och kulturell komplexitet. Min uppgift i dag är därför att överlämna den rapport som arbetsgruppen har lagt fram. Den finns tryckt och är tillgänglig utanför dörrarna till salen. Den är på ungefär 20 sidor så den är lätt att ta sig igenom.

Syftet med gruppens arbete har varit att ur ett brett perspektiv belysa den nordiska situationen, ge förslag till förändringar och genomföra en konferens på samma tema. Den kommer att äga rum i Stockholm den 12–13 november.

Arbetsgruppen har bestått av Tomas Bokstad från Sverige, Shanti Brahmachari från Norge, Trevor Davies från Danmark och Pasi Saukkonen härifrån Helsingfors. De har inspirerats av den mängd av initiativ som tas inom området, Unescos konvention om främjande av och skydd för mångfalden av kulturyttringar, det europeiska året för interkulturell dialog och Europarådets vitbok om interkulturell dialog.

I Norden pågår nu ett mångfaldsår i Norge. I Sverige ser vi en nära koppling mellan det internationella och det interkulturella, vilket är en av flera slutsatser som vi har dragit efter det mångkulturår som vi själva hade 2006. Arbetsgruppen har följt två konferenser, i Köpenhamn och Oslo, arrangerade av Nordiskt forum för interkultur som samlar stora delar av det nordiska civila samhället. Gruppen har också påverkats av den europeiska motsvarigheten *The Civil Society Platform for Intercultural Dialogue*.

Gruppen lyfter fram ett antal problem i sin rapport. Jag vill särskilt nämna alla människors grundläggande rättighet att ha tillgång till kultur, både som publik och som utövare. Det finns ju en demokratisk brist som vi alla är medvetna om och som bottnar i att samhället, det vill säga institutioner och myndigheter, vare sig det är medvetet eller omedvetet, stänger ute delar av befolkningen. Här spelar naturligtvis också medierna en viktig roll.

Men, vilket är roligare, bland möjligheterna pekar arbetsgruppen på kulturens förmåga att skapa mening och identitet, liksom att kunna fungera som ett sammanhållande kitt. De nordiska länderna kan enskilt och tillsammans ytterligare väva in mångfald och kulturell komplexitet i samhällets alla delar. Det finns också möjligheter till konstnärlig utveckling och inte minst ekonomisk potential i det kreativa mångfaldsområdet.

Vad är det då som arbetsgruppen rekommenderar att vi ska ta ställning till. I korthet har jag här några punkter.

- Att det nordiska samarbetet ska erkänna och stödja mångfalden av uttryck och identiteter. Det handlar om att se möjligheter och inte problem från utgångspunkten att mångfalden berikar våra länder.
- Att Norden har mångfald och kulturell komplexitet bör vara en naturlig del hos nordiska institutioner och organisationer. Det kan ske genom att stödja utvecklingen av interkulturella mötesplatser samt att ytterligare höja standarden hos våra gemensamma institutioner.
- De nordiska kulturprogrammen bör i högre grad välkomna en ökad internationalisering, där mångfalden också ses som en resurs. Det bör naturligtvis även finnas plats för nya former av kulturella uttryck.
- Den fria kultursektorn bör få ökat stöd och därmed också möjligheter att utbyta information och samarbeta med varandra.

Redogörelsen är också positiv till att utveckla indikatorer som i framtiden kan mäta utvecklingen. Det talas till exempel om inrättandet av ett observatorium som på akademisk nivå föreslås utveckla strategi och policy för ökad tillgänglighet, ett arbete som med fördel kan kombineras med utvecklandet av just en serie olika indikatorer.

Arbetsgruppen förordar inte att vi skapar nya strukturer utan menar att vi här bör inleda samarbete med strukturer som redan finns. I förlängningen kan det också innebära inrättandet av nya och flexibla nätverk.

När det gäller utbildningsområdet ser arbetsgruppen det som väsentligt att det sker en breddad rekrytering till högre utbildningar och att det även här finns goda möjligheter till ett ökat nordiskt erfarenhetsutbyte. Att använda sig av expertis från mångfaldsområdet lyfter gruppen också fram som angeläget.

Avslutningsvis vill jag uppmuntra er alla att delta av konferensen i Stockholm den 12–13 november med möjlighet att träffa deltagare från hela Norden och att naturligtvis också ta del av kultur i olika former.

Mogens Jensen:
Jeg vil gerne takke den svenske kulturminister for redegørelsen. Det er et vigtigt arbejde, der med arbejdsgruppen er sat i gang. Jeg lyttede med interesse til de initiativer, der allerede er igangsat i både Norge og Sverige på området. Det her handler jo om, at vi er lande, der har skrevet under på UNESCO's konvention om kulturel mangfoldighed og har forpligtiget os til at gennemføre en lang række initiativer. Jeg ventede at høre fra ministeren, hvad der sker i Danmark, men det kan vi desværre ikke få at høre her i dag, fordi den danske kulturminister desværre ikke har prioriteret at deltage i Nordisk Råds session. Det kan jeg selvfølgelig ikke spørge den svenske kulturminister om. Jeg vil selvfølgelig

beklage, at vi fra dansk side endnu ikke kan byde på så meget på det her område, for den danske regering har desværre ikke prioriteret at udarbejde en plan for kulturel mangfoldighed og for, hvordan vi vil implementere UNESCO-konventionen. Det skal jeg kun beklage – og også at den danske kulturminister ikke kunne være her og eventuelt kommentere spørgsmål.

Inge Lønning, Presidiets talsmand, Dokument 12:
Hr. president, det var en nesten utilgivelig glipp fra presidentens side. "Præsidiet er særdeles tilfreds med de initiativer og aktiviteter, som Rekommandation 14/2006/presidiet har givet anledning til", står det i saksdokumentet. Det går jeg ut fra kulturministrene kan ta til seg. Det er meget sjelden at Presidiet er "særdeles tilfreds" med noen ting, og jeg vil tro at det kan bli lenge til neste gang også. Men det som har skjedd i denne sak, er jo egentlig et paradeeksempel på friksjonsfri kommunikasjon mellom Rådet og Ministerrådet. Vi har oppnådd det vi tok sikte på da vi vedtok rekommendasjonen i København i 2006. Derfor er det svært tilfredsstillende at vi kan anse behandlingen av rekommendasjonen for ferdigbehandlet.
La meg bare føye til at det betyr naturligvis ikke at de underliggende utfordringene med dette er besvart. Det er også arbeidsgruppens innstilling et klart bevis på. Man har en hel rekke med forslag til hvorledes de respektive nordiske land kan håndtere dette på en bedre måte i fremtiden. Det dreier seg jo egentlig om innenriksperspektiver på globaliseringen, det som er innholdet i denne sak. Det blir flere og flere medborgere i samtlige nordiske land som har mer enn én kulturell identitet. Det er en ny situasjon. Det er en positiv situasjon, og utfordringen til oss politikere er å ta vare på de kvaliteter som ligger i at mennesker har mer enn én kulturell identitet, og gjøre det mulig at mennesker kan leve med flere kulturelle identiteter og bidra til å berike det samfunn de lever i, nettopp av den grunn.

Dokument 12 blev taget til efterretning.

Ministerrådsförslag om inrättandet av ett nordiskt innovationspris, B 259/näring

Samarbetsminister **Jan Vapaavuori**, B 259/näring:
Herr Talman. Med innovationspriset svarar samarbetsministrarna på globaliseringsutmaningarna och förverkligar därmed statsministrarnas globaliseringsinitiativ från statsministermötet i juni 2007 i Punkaharju.
Med innovationsprisförslaget vill statsministrarna understryka den allt viktigare uppgift som innovationerna har i samarbete mellan många aktörer i Norden. Med nya innovationer stöder vi nordens och samhällens konkurrenskraft och välfärd. Många innovationspolitiska åtgärder som detta prisförslag riktar sig till är att främja en utvecklingen av en innovationsvänlig miljö i Norden.

I en alltmer komplicerad, gränslösare värld, där dagens finanskris är ett klart bevis på hur världen krympt, krävs alla insatser för att åstadkomma innovationer som hjälper oss att anpassa både näringslivet och samhället till allt snabbare förändringar.

Vi bör skapa och stöda en miljö där innovation, nytänkande och skapande premieras. De nya arbetsplatserna kommer framförallt från ett innovativt näringsliv där de små och medelstora företagen spelar en nyckel roll. Där skapas också de nya framtida arbetsplatserna.

Huvudföremålet med ett nordiskt innovationspris är med andra ord att främja innovation, nytänkande på samhällets alla nivåer och därmed öka uppmärksamheten i Norden om innovationernas betydelse för hela samhället. Priset riktar sig mot framtiden, något som är unikt för pris i allmänhet. Vi kan inte stanna upp nu - allra minst med dagens utmaningar framför oss!

Ministerrådsförslaget ger därmed sitt kraftiga stöd till att genom en övergripande innovationspolitik skapa en innovationsmiljö som förstärker Nordens konkurrenskraft. Detta bidrar till att reformera både näringslivet, samhällsekonomin och det nordiska samarbetet.

Globaliseringsinitiativen som helhet bör också ses som en del av den nya dagordningen för det nordiska samarbetet. Vi vet att teknologin inte har gränser. Det framtida globala samarbetet kommer att präglas av samhällsmodeller som konkurrerar med varandra. De konkurrerar genom sin innovativa styrka och förmåga att ta vara på innovationerna för att bygga vidare på sina respektive samhällsmodeller.

Vår välfärdsmodell har aldrig varit statisk. Vi i Norden innoverar oss till att förbli, om bara möjligt, också i framtiden ledande adapterande välfärdssamhällen.

Bästa vänner! Innovationspriset kommer under inga omständigheter att påverka finansieringen eller uppskattningen av de övriga prisen. Däremot är innovationspriset ett utmärkt komplement till de övriga prisen.

Bjarne Kallis, Näringsutskottets talsperson, B 259/näring:
Herr president Genom åren har det inkommit många förslag om inrättande av nya nordiska pris. Nordiska rådet har i samtliga fall intagit en ganska restriktiv inställning till upprättande av nya priser för att upprätthålla statusen av de redan existerande nordiska priserna inom kultur, litteratur, musik, film samt natur- och miljöpriset. I juni 2007 presenterade statsministrarna vid sitt möte förslaget om inrättande av ett innovationspris. Frågan har behandlats åtminstone två gånger av näringsutskottet, och i början intog näringsutskottet en skeptisk hållning till införandet av det nya priset. Nu anser ändå utskottet att det pris som nu föreslås har en annan profil än de i dag existerande priser som jag nyss nämnde. Det skiljer sig på åtminstone fyra avgörande punkter från de pris som i dag delas ut.

För det första är det ett pris som utdelas på ett annat område än kultur. Det är ett pris som delas ut exempelvis för ny teknik, nya produkter inom energi, miljö, klimat eller hälsoområde. Priset är inte heller en penningsumma såsom de nordiska priserna är på 350000 danska kronor. Priset är ett konstverk av en nationell konstnär. Priset delas inte ut av Nordiska rådet utan av statsministern i det nordiska land som har ordförandeskapet i det nordiska regeringssamarbetet. För det fjärde äger inte utdelningsceremonin rum i samband med Nordiska rådets session utan i samband med det nyinstiftade globaliseringsforumet.

Eftersom profilen är en annan anser utskottet att det inte står i konflikt med dagens nordiska priser. Efter omröstningen där ordförandens röst var avgörande föreslår utskottet att Nordiska rådet rekommenderar ministerrådet att instifta det föreslagna nordiska innovationspriset.

Lars Wegendal (Den socialdemokratiska gruppen, s):
Herr president! I Nordiska rådet diskuterar vi ofta och på största allvar vår nordiska budget. Ibland blir vi upprörda över att de anslagna medlen inte räcker till. Ibland blir vi retade till vansinne av den maktlöshet vi känner inför alla dessa nordiska projekt som kostar pengar och av hur svårt det är att få en transparent belysning av dessa projekt, vilken kostnad de innebär och vilken nordisk nytta de har.

Samtidigt har vi under ett antal år varit väldigt återhållsamma med medlemsförslag. Vi har faktiskt varit det efter en omfattande dialog med ministerrådet för fyra–fem år sedan i syfte att förbättra innehållet i det nordiska samarbetet. Det är i skenet av detta som vår uppfattning ska ses, när nu ministerrådet lägger fram ett förslag om ett innovationspris.

Redan 2007 var man i Presidiet i Nordiska rådet tydlig: Man ville inte ha fler nordiska priser. Detta var av flera skäl, naturligtvis ekonomiska, men också för att man är rädd för att de befintliga nordiska priserna riskerar att devalveras om pris efter pris presenteras. Man ville ha fastlagt en formell ordning för hur nya priser skapas och att det ska ske i dialog mellan rådet och ministerrådet.

I dag är situationen den att ministerrådet delar ut ett bioenergipris på 50 000 danska kronor, ett folkhälsopris på 50 000 danska kronor och ett matpris på 100 000 danska kronor, utöver de priser som vi såg delas ut i går kväll. Det är alltså priser som ministerrådet har instiftat helt emot Nordiska rådets vilja. Samtidigt har vi i rådet fullt huvudbry med att finansiera den verksamhet som vi har.

Nu har det blivit så att det är ministrarna och ministerrådet som helt utan dialog vill instifta ett pris. Just innovationspriset är ett pris som statsministrarna fick idén om vid sitt möte i Punkaharju sommaren 2007. Det är ett pris på tre gånger 100 000 danska kronor och vars administration beräknas kosta omkring en miljon danska kronor. En miljon danska kronor!

Det är ett pris som är helt frikopplat från Nordiska rådet och som ska delas ut av statsministern i Nordiska ministerrådets ordförandeland varje år. Det här förslaget lägger ministerrådet fram i slutet av september månad, helt utan diskussion och med siktet inställt på att det ska delas ut redan i februari 2009.

Herr president! Jag vill gärna poängtera att vi socialdemokrater har en positiv hållning till näringslivsbefrämjande åtgärder, men att vi i detta ärende av ekonomiska skäl och i akt och mening att värna våra nordiska prisers värde menar att vi ska avvisa detta ministerrådsförslag.

Avslag på utskottets förslag om att inrätta ännu ett ministerrådspris och bifall till reservationen!

Lisbeth Grönfeldt Bergman, Den konservativa gruppens talsperson, B 259/näring:
Herr president! Som jag sade i mitt tidigare anförande i globaliseringsfrågan måste vi ta vara på våra möjligheter genom att kraftsamla, samverka, satsa på innovativ kraft och genom att också uppmuntra och belöna innovationer. Jag sade att vi med glädje såg att man föreslår ett innovationspris. Det är glädjande med belöning för innovationer.

Jag tror inte att man behöver ha någon längre utläggning om varför det är så viktigt att belöna och uppmuntra innovationer. Det förstår man nog själv. Det är där grunden till framgångsrika företag läggs. Jag tror att det är ganska självklart att vi är positiva till ett innovationspris.

Den konservativa gruppen är positiv till att instifta ett innovationspris, och jag yrkar därför bifall till näringsutskottets förslag.

Marion Pedersen (Midtergruppen, V):
Tak. Jeg vil godt spørge formanden for Næringsudvalget, hvordan hun kan sidde på et møde den 24. september i Reykjavik sammen med alle de andre - minus en - og anbefale at forkaste forslaget. Der var kun en, der ytrede sig for forslaget den 24. september. Det er altså en måned og 24 dage siden. Efter det har udvalget ombestemt sig - i hvert fald halvdelen af udvalget - og formanden har brugt sin dobbelte stemme til at majorisere den beslutning, vi traf for 15 uger siden. Hvad er der sket i den mellemliggende tid, der har fået formanden til at vende 180 grader?

Lisbeth Grönfeldt Bergman:
Herr president! Jag kan bara meddela att det förslag som hade lagts från sekretariatet var att vara positiv till instiftandet av innovationspriset. Det var jag självfallet med om

att utforma, och det var det som låg som underlag för det beslut som sedan förkastades av en stor majoritet.

Att man i ett och samma utskott kan fatta olika beslut vid två olika tillfällen är inte särskilt märkvärdigt, men det understryker vikten av ansvarskännande politiker som är närvarande vid mötena. Annars kan man få denna sorts hoppande majoriteter hela tiden.

Marion Pedersen:
Nu var det rent faktisk sådan, at der kun manglede en i udvalget i går, og det var en, som var syg, så han er lovligt undskyldt, synes jeg. Af dem, der stemte, stemte vi første gang alle sammen minus en.

Lisbeth Grönfeldt Bergman:
Herr president! Jag ska inte ta upp någon längre tid med detta. Det här verkar vara en storm i ett vattenglas eller en revolution i en ankdamm.

Vad jag menade var att första gången vi fattade beslut om detta var ganska många frånvarande. De var från min grupp.

Lars Wegendal:
Herr president! I september 2004 lämnade Den konservativa gruppen in ett medlemsförslag om ett nordiskt innovationspris. Detta behandlades av presidiet, som tillsatte en arbetsgrupp. Denna arbetsgrupp kom fram till att ett nordiskt pris som bekostades över den nordiska budgeten inte var ändamålsenligt och ville att man undersöka om Nordiska investeringsbanken var beredd att finansiera det hela. NIB behandlade frågan och gav svaret att man inte var beredd att gå in med finansiering. Då drog Den konservativa gruppen tillbaka sitt medlemsförslag, i april 2007.

Min första fråga till Lisbet är om det finns något samband mellan det att den konservativa gruppen tog tillbaka sitt förslag i maj 2007 och att den moderata statsministern från Sverige lade fram sitt förslag en månad senare.

Den andra frågan: På vilket sätt kommer det föreslagna priset att skilja sig från det natur- och miljöpris som delades ut i går till företaget Marorka, för en innovation inom miljöområdet?

Lisbeth Grönfeldt Bergman:
Herr president! Den första frågan kan jag besvara med att jag faktiskt inte vet om det har något samband, men det är klart att det kan ha ett samband.

Den andra frågan, hur det kommer att skilja sig, är det svårt att svara på. Det handlar ju om att ta fram nya produkter som kan vara inom skilda områden. Det kan ju vara inom något helt annat område som det ges ett innovationspris nästa år och nästnästa år igen, så det kan komma att skilja sig avsevärt från det priset.

Lars Wegendal:
Herr president! Jag uppfattar svaret på den andra frågan som att utskottets ordförande inte har en aning om hur det kommer att skilja sig från innevarande års natur- och miljöpris. Det är jag faktiskt väldigt bekymrad över.

Jag hoppas att ordföranden är medveten om att detta är ett pris som är uppdelat i tre delar med 100 000 i varje del, att det kommer att gå helt vid sidan om Nordiska rådet – det är ministerrådet som kommer att styra detta – och att det tar medel ifrån den verksamhet som vi har att göra här.

Billy Gustafsson (Den socialdemokratiska gruppen, s):

Herr president! Min och den socialdemokratiska gruppens uppfattning i sak framgår med all önskvärd tydlighet av reservationen. Jag känner ändå att jag vill ge några kommentarer.

Jag är alldeles övertygad om att när man inrättar den här typen av pris finns det ett mycket stort egenvärde i att vi kan fatta den typen av beslut i konsensus. Vad man vill uppnå med ett sådant pris är väl att det ska uppfattas som en hedersbetygelse, att man ska känna att det medför stor status att få priset. Man behöver inte ha alltför livlig fantasi för att kunna föreställa sig hur upplevelsen blir när man får ett pris som man vet att en stor grupp av Nordiska rådets parlamentariker inte står bakom utan är motståndare till. Jag hävdar att prisets värde devalveras genom att vi inte har en gemensam uppfattning, och då blir jag fundersam och tycker det är lite märkligt att en liten majoritet vill driva igenom en rekommendation om att inrätta detta pris.

Jag känner också ett behov av att få kommentera den i mina ögon något märkliga utskottsbehandlingen. För cirka en månad sedan, vid vårt möte på Island, var det ett så gott som enigt utskott som ville anta en rekommendation om att inte inrätta priset – det var en ledamot som inte hade den uppfattningen. Häromdagen, här i Finland, togs det ett nytt beslut utan att det väl egentligen har hänt någonting i sak. Däremot resulterade den nya behandlingen i lika röstetal i utskottet, och ordföranden lade sin utslagsröst.

Jag hoppas för egen del att detta är ett undantag, så att det inte blir en framtida arbetsmodell att rösta så länge att man får fram det önskade beslutet. Det tror jag vore förödande.

Bjarne Kallis:
För det första vill jag konstatera att en minoritet inte kan driva igenom detta ärende. Detta ärende och det här beslutet fattas av en majoritet, det är alldeles klart. För det andra vill jag konstatera att den som kommer att erhålla priset, ifall ett sådant pris instiftas, aldrig kommer att känna till att beslutet skulle ha fattats efter omröstning, tvärtom kommer personen eller det företag som erhåller priset att sporras till att göra ytterligare innovationer. I den här salen har man under de senaste veckorna och under de senaste dagarna poängterat betydelsen av innovationer som skapar välstånd. Om Nordiska rådet kan bidra till att den här utvecklingen fortsätter finner jag det vara väldigt viktigt att vi inrättar detta pris, som på inget sätt konkurrerar med det pris som nu finns. I mitt anförande sade jag på vilket sätt det här skiljer sig från nuvarande pris och det var också grunden till att vi fattade det positiva beslutet.

Billy Gustafsson:
Jag kan konstatera att det är några frågor vi är alldeles överens om, nämligen för det första att det är majoriteten som fattar beslut. Däremot är vi uppenbarligen inte överens om att det vore önskvärt att ha en bred majoritet bakom sig när man fattar den typen av beslut.

Det andra som vi är överens om är att det i och för sig är oerhört önskvärt att kunna stödja innovationer, nytänkande och utveckling. Däremot har vi uppenbarligen olika uppfattning om huruvida det här priset kan bidra till det.

Bjarne Kallis:
Den åsikten skall vi rösta om, alltså om det bidrar till att nya innovationer kommer. Som jag tidigare sade tror jag att morot är bättre än piska. Ger man pris sporrar det till nya utmaningar och nya innovationer.

Ole Vagn Christensen (Den Socialdemokratiske Gruppe, S):
Tak, hr. præsident. Hvem er vi, som sidder her i denne sal? Er vi parlamentarikere, eller er vi gæster ved embedsmandskomiteernes og Ministerrådets session?

Når jeg stiller det spørgsmål, er det på grund af den mærkværdige oplevelse omkring den nordiske innovationspris. På trods af beslutningen om, at skulle en sådan pris indstiftes, så skulle Nordisk Råd involveres, er dette ikke sket med det her fremsatte forslag fra embedsmandskomiteerne og Ministerrådet. Vi må derfor erkende, at med den beslutningsproces, der her er foregået omkring forslaget, er vi gjort til gæster og ikke delegerede.

Men vi har heldigvis vores stemme, som vi kan bruge, og det er helt klart, at det bør være et nej, for det, der er sket i Erhvervsudvalget, er også en situation, som man kan betragte med stor betænkelighed: Man har en god behandling på Island, man er i den situation, at man der får en klar udtalelse fra udvalget, og så kommer vi her, og så får vi at vide, at nu skal vi tage det her om, fordi vi befinder os i en situation, hvor der måske kan være flertal for et andet forslag. Det, der så sker, er, at vi stemmer, og så viser det sig, at vi har seks stemmer på hver side, og så siger formanden: Så er det min stemme, der er afgørende. I stedet for at tænke på hele udvalget, tænker man meget isoleret på, hvordan man kan hjælpe disse ministre til, at de kan gennemføre, ja, nærmest voldtage sessionen.

Med disse ord har jeg klart understreget, at vi skal have et nej.

Marion Pedersen:
Som rosinen i pølseenden er der en masse af det, jeg havde tænkt mig sige, der er blevet sagt, så jeg har streget en masse.

Allerførst vil jeg sige, at hele den danske delegation står bag mindretallets anbefaling om at stemme nej til forslaget. Det er altså en samlet dansk delegation, uanset partitilhørsforhold. I maj sidste år sendte Nordisk Råds Præsidium, som det også tidligere er blevet sagt, et brev til den finske samarbejdsminister om, at det er vigtigt for Nordisk Råd, at man forholder sig meget restriktivt til nye priser.

På et møde på Åland i september - også sidste år - gentog jeg som formand for globaliseringsgruppen over for ministeren, at vi var modstandere af flere nordiske priser, fordi vi ikke ønsker at ende op med "månedens" nordiske pris. Næringsudvalget har også hele tiden - i hvert fald indtil i mandags, som I allerede har hørt - været skeptiske over for forslaget. Da vi så holdt vores møde i mandags for at nikke vor accept af den skriftlige indstilling, som vi på nær en var enige om for 5 uger siden, lod formanden sin stemme være afgørende for, at udvalget skulle gå ind for forslaget.

Hvad der er foregået i de 5 mellemliggende uger, som i den grad har fået fire medlemmer til at vende 180 grader, har jeg stadig væk ikke fået svar på, og jeg forstår det simpelt hen ikke. Det skal være noget specielt at modtage en pris, der har Nordisk Råd som afsender, og lige nøjagtig en innovationspris har man i hver anden lille by i de nordiske lande. Det bliver brugt i argumentationen i planer og budget for 2009, at Nordisk Råd skal involveres i arbejdet omkring konceptet for innovationsprisen. Det skulle ske for at sikre, at prisen passer ind i rådets prispolitik. Nu er det så sådan, at der ikke har været møder eller kontakter; vi har bare fået at vide, at sådan er det.

Jeg vil appellere til forsamlingen om at gøre som den danske delegation og halvdelen af Næringsudvalget, nemlig at stemme nej.

Debatten blev afsluttet.

Votering over B 259/näring:
20 medlemmer stemte for Näringsutskottets forslag:
Risto Autio, Christina Gestrin, Lisbeth Grönfeldt Bergman, Rolf Gunnarsson, Arja Karhuvaara, Fredrik Karlström, Marianne Kierkemann, Kristján Þór Júlíusson, Johan Linander, Inge Lønning, Jukka Mäkelä, Kent Olsson, Jessica Polfjärd, Ragnheiður Ríkharðsdóttir, Paula Sihto, Siv Friðleifsdóttir, Gunilla Tjernberg, Stefan Tornberg, Hans Wallmark

46 medlemmer stemte imod Näringsutskottets forslag:
Paavo Arhinmäki, Bendiks H. Arnesen, Hans Frode Asmyhr, Line Barfod, Per Bisgaard, Sinikka Bohlin, Erling Bonnesen, Henrik Brodersen, Berit Brørby, Ole Vagn Christensen, Katrin Dahl Jokobsen, Bente Dahl, Raija-Liisa Eklöw, Sigrun Eng, Maarit Feldt-Ranta, Jan-Henrik Fredriksen, Billy Gustafsson, Kerstin Haglö, Karsten Hansen, Helgi Hjørvar, Britt Hildeng, Sidsel Homann, Høgni Hoydal, Mogens Jensen, Ann-Kristine Johansson, Ilkka Kantola, Anita Knakkergaard, Kolbrún Halldórsdóttir, Henrik Dam Kristensen, Anne Margrethe Larsen, Jan Lindholm, Josef Motzfeldt, Gunn Olsen, Hans Olsson, Marion Pedersen, Torny Pedersen, Rolf Reikvam, Inge Ryan, Niels Sindal, Maria Stenberg, Tommy Tabermann, Ib Thomsen, Erkki Tuomioja, Bjørg Tørresdal, Lars Wegendal

17 medlemmer afgav ikke stemme.

Rådet bifaldt således reservanternes forslag til rekommandation i anledning af B 259/näring – Rek. 25/2008.

Redogörelse om integreringen av jämställdhet i NMRs verksamhet, Dokument 13

Kultur- och jämställdhetsminister **Stefan Wallin**, Dokument 13:
Ärade ordförande, bästa åhörare! Nordiska ministerrådets rapportering till Nordiska rådet år 2008 beskriver den process för jämställdhetsintegrering som Nordiska ministerrådet skall arbeta med.

Processen för jämställdhetsintegring i Nordiska ministerrådet beskriver NMR:s mål för jämställdhetsarbetet och kan egentligen uttryckas i två mål:

- Ett som fokuserar på fackministerområden
- Ett med fokus på interna frågor

Det långsiktiga målet för integrering av jämställdhet för fackministerråden innebär att samtliga fackministerråd till år 2012 ska identifiera och integrera relevanta jämställdhetsperspektiv i sitt verksamhetsområde.

Delmålet är satt till 2009 och omfattar det nordiska globaliseringsarbetet. De 14 projekten under Globaliseringsagendan som genomföras i Nordiska ministerrådet skall integrera jämställdhet i projekten genom följande åtgärder:

- Att på seminarier och konferenser ska något/några relevanta jämställdhetsfrågor lyftas fram och synliggöras.
- Att sträva efter att föreläsare och deltagare på seminarier och konferenser inbjuds och
- Väljs så att en balans mellan kvinnor och män uppnås.
- En strävan ska vara att belysa och problematisera jämställdhetsaspekter inom sitt område.

NMR:s jämställdhetsarbete bör därför tydligare kopplas till de prioriterade globaliseringsinsatserna. Likaså kan jämställdhetsarbetet fungera som en viktig del och förebild i utvecklandet av Nordiska ministerrådets tvärsektoriella samarbete.

De årliga ordförandeskapsprogrammen bör utformas så att jämställdheten problematiseras och lyfts fram inom programmets prioriterade områden.

Det finska ordförandeskapsprogrammet år 2001 tog upp jämställdhet för första gången som ett prioriterat tema. Efter det har ordförandeskapsprogrammen tagit upp jämställdhet som ett eget område. Sverige nämner i år i sitt ordförandeskapsprogram jämställdhet på flere ställen.

Ett antal indikatorer har utarbetats för att stöda processen för jämställdhetsintegreringen och utvärderingsarbetet.

För att uppnå dessa mål ska samtliga fackministerråd ha tillgång till arbetsverktyg, en checklista för jämställdhetsarbete i NMR:s arbetsprocesser samt självfallet också rådgivning.

I processen för jämställdhetsintegrering i NMR:s sekretariat har utarbetats några specifika delmål, som skall vara uppnådda år 2012.

Processen för jämställdhetsintegrering i NMRS tar utgångspunkt i Handlingsplan for Ligestilling i Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd sekretariat år 2006-2008. Processen har utarbetats i samarbete med personalavdelningen.

Ämbetsmannakommittén för jämställdhet (ÄK-JÄM) arrangerar årligen seminarier om hur man skall integrera jämställdhet i verksamheten. Seminarierna riktar sig till ämbetsmannakommittéernas ordföranden och till de nordiska institutionernas direktörer.

Bästa parlamentariker! Flera aktuella studier påvisar att jämställdhet är en mycket viktig faktor för nordisk utveckling. I studien "Global Press – nordiska lösningar?", som presenterades för de nordiska statsministrarna på det första nordiska globaliseringsforumet i april 2008, sägs, att "länderna behöver utveckla tydliga styrkeprofiler till stöd för en tydlig positionering inom världsekonomin. De nordiska länderna har förutsättningar för detta. Det finns tydliga fördelar på områden som jämställdhet och miljö. Problemet ligger i att ta till vara dessa fördelar bättre för ekonomisk vinning".

Och, jag avslutar med att säga att det är säkert här som en del av agendan på det fortsatta arbetet om jämställdhet finns. Jag tror att miljö och jämställdhet innehåller direkta nyttor, också i ekonomiskt hänseende.

Tack för uppmärksamheten.

Maria Stenberg, Medborger- och konsumentutskottets talsperson, Dokument 13:
Herr President! Nordiska kolleger! Och tack, ministern, för redogörelsen! Visst kan vi säga att jämställdheten i våra nordiska länder har gått framåt genom tiderna. Men det går inte att i dag luta sig tillbaka och anse att jobbet är avslutat eller att jämställdhetsarbetet fortsätter utan politiska initiativ eller politiska ambitioner. Medborgar- och konsumentutskottet anser att arbetet med jämställdhetsfrågor måste hållas aktuellt och levande på den politiska dagordningen, och där är redogörelsen från Nordiska ministerrådet och den här debatten en del.

Vi kan konstatera att det nordiska samarbetet och den nordiska modellen med en gemensamt finansierad välfärd har varit en framgångsrik strategi både för kvinnor och för män.

Vi har organiserat vårt välfärdssamhälle på ett sådant sätt att jämställdheten ändå har haft en chans att bli bättre, till exempel en allmän barnomsorg och att omsorgen om våra äldre är väl utbyggd. Det måste vara praktiskt möjligt att kombinera jobb och familjeliv!

Från en nordisk konferens i Stockholm kunde det rapporteras att jämställdheten i hemmen går starkt framåt, men att jämställdheten på arbetsmarknaden går mycket, mycket långsammare.

Lika lön för lika arbete är långt ifrån verklighet, men verkligt är att kvinnor oftare än män arbetar deltid. Att kvinnor och unga dessutom får hålla till godo med de otryggaste anställningsformerna är ett alltför vanligt fenomen i våra nordiska länder. Det finns rapporter som handlar om löneskillnader, och där verkar utvecklingen, tyvärr, i både Finland och Danmark gå åt helt fel håll; skillnaden mellan mäns och kvinnors löner ökar, i stället för att minska, som ambitionen ändå borde vara.

Föräldraförsäkringen ska ses som en god start för ett jämställt föräldraskap, men den borde kunna organiseras så att den ytterligare främjar jämställdheten. Här borde även pappornas möjligheter lyftas fram, så att de faktiskt inte diskrimineras. Det är klart att det finns mycket kvar att göra innan vi kan säga att vi lever i ett jämställt samhälle.

För att stärka och utöka jämställdhetsdebatten anser Medborgar- och konsumentutskottet att vi även borde lyfta upp frågan om hur vi egentligen har det med jämställdheten när det gäller etnisk härkomst, klass, religion, handikapp, ålder och sexuell läggning. Ett gott och jämställt nordiskt välfärdssamhälle borde verkligen klara av integration och tolerans, där olika människor med säkert olika behov och förutsättningar faktiskt kan få leva ett jämställt liv. Här gäller det att politiken verkligen samlar ihop sig och driver på arbetet åt rätt håll.

Dokument 13 blev taget til efterretning.

Medlemsförslag om Nordisk innovationspolitik, A 1441/näring

Stefan Tornberg, Näringsutskottets talsperson, A 1441/näring:
Herr ordförande! Mittengruppen i Nordiska rådet har lagt fram ett medlemsförslag om en utvecklad nordisk innovationspolitik. Mittengruppen anser att de nordiska länderna bör utveckla sina nationella innovationsstrategier i ett tätt samarbete med varandra samt utveckla en gemensam hållning gentemot innovationer. Här finns en gemensam nordisk nytta. Det är också ett förslag som ligger i linje med den diskussion vi har haft om den gemensamma nordiska globaliseringspolitiken.

Innovationer sker inte enbart inom det tekniska och forskningsintensiva fältet. Innovationer kan äga rum i arbetslivet eller i medborgarorganisationer, inom den privata eller den offentliga sektorn. Här lyfter Mittengruppen fram en viktig aspekt, att i dag är innovationspolitiken i huvudsak inriktad på den privata sektorn. Innovationer kan också omfatta nya typer av politisk organisering eller alternativa synsätt. Innovationer inom tjänstesektorn kan och bör vara såväl användar- som medarbetarfokuserade.

Näringsutskottet tillstyrker Mittengruppens förslag och anser att det nordiska samarbetet ska säkra att Norden på ett optimalt sätt nyttjar de möjligheter som ett internationellt samarbete ger till nytta för den nationella utvecklingen. Vi menar från Näringsutskottet att Norden aktivt bör bidra till utvecklingen på den internationella arenan på områden där vi har speciella kompetenser och där vi önskar göra ett avtryck i den internationella utvecklingen.

Utvecklingen av politiken inom innovationsområdet är ett område där vi i de nordiska länderna kan dra fördelar av varandras erfarenheter och kunskaper. Kort sagt – här finns en tydlig nordisk nytta.

Herr ordförande! Jag upplevde i diskussionen om priset att det finns en stor samling i den här församlingen bakom en utvecklad innovationspolitik. Jag yrkar att vi tillstyrker näringsutskottets förslag.

Rådet bifaldt Näringsutskottets rekommandation i anledning af A 1441/näring - Rek. 26/2008, Rek. 36/2008.

Medlemsforslag om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi, A 1431/velfærd

Jan-Henrik Fredriksen, Velferdsutvalgets talsmann, A 1431/velferd:
Aller først har jeg lyst til å si at slik jeg ser det - om man stemmer det ene eller det andre - går ikke jorda under, for det er slik at utskottet i veldig, veldig mye er helt enig.

Det mindretallet her har tatt opp, er faktisk at man skal inkludere samspillet mellom demokratiutvikling i arbeidslivet og medarbeiderskap til innovasjon, dialog mellom utfører og mottaker av velferdstjenester. Flertallet har ment - i forhold til en satsing på globalisering at det som våre statsministre, og senere Nordisk Ministerråd, har fulgt opp - at satsingsområdene skal være klima, energi og miljø, sunnhet og velferd. Så er det slik at flertallet har ment at sunnhet og velferd faktisk dekker opp de forslagene som ligger i mindretallets innstilling. Videre tar mindretallets forslag også opp en stor romantisering, slik jeg ser det - kanskje ikke på papiret, men i virkeligheten - at det vil være hensiktsmessig med en arbeidsdeling mellom de nordiske land etter forskjellig ekspertise og kompetanse. Da får man lett en lokaliseringsdebatt på bordet som jeg tror det vil være mer lønnsomt om Nordisk Ministerråd og våre statsministre faktisk forholder seg til, enn at vi gjør denne debatten i denne sal.

Det er også slik at både flertallet og mindretallet viser til rapporten "Norden som en global vinnerregion". Den er utgitt av Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. Nordiske styrkeposisjoner har noen fellesnevnere som likhet, kort avstand til makten, høy arbeidsmoral og personlig ansvar, bærekraftig utvikling og helhetstenking.

Verden vil aldri gå under om man føyer til det som er forslaget fra mindretallet. Men slik jeg ser det, burde det være ivaretatt av det som ligger der i dag.

Marion Pedersen:
Tak, præsident. I argumentationen for at stemme mod forslaget siger flertallet, at de mener, at det er inkluderet i Nordisk Råds globaliseringsstrategi. Jeg læser det ikke så tydeligt, som Jan gør, så jeg vil spørge, hvorfor det er så stort et problem at konkretisere det, hvis det alligevel står der, sådan at ingen er i tvivl om, at det skal med. Hvordan kan man være imod, at der står medarbejderskabt innovation, hvilket vil kunne skabe nye arbejdspladser i en tid, hvor vi på grund af den økonomiske usikkerhed sikkert får mere arbejdsløshed? Jeg støtter mindretallets resolution.

Jan-Henrik Fredriksen:
Jeg har ingen problemer med å forstå det du sier, men det er snakk om hva man velger som strategi.

Hvis man tar *klima,* så kan man godt dele opp klima i mange ulike punkter. Man kan dele opp *energi* i mange ulike deler, man kan dele opp *miljø*, man kan dele opp *sunnhet*, og man kan dele opp *velferd*.

Men er det slik at en strategi som skal favne alt, er det vi behøver, når vi kanskje trenger en strategi i forhold til globalisering som kanskje bør være noe spisset?

Det har også betydning i forhold til den kapitalen og de pengene som Nordisk Råd faktisk sitter på. Hadde vi hatt all verdens av penger, ja, så kunne vi ha favnet så bredt vi bare ønsket, men med de summene vi har i dag, tror jeg det er viktig at vi spisser hvordan vi bruker dem.

Line Barfod, reservanternes talsperson, A 1431/velferd:
Tak. Netop, som den tidligere taler siger, fordi vi har brug for at specificere, hvor det er, vi sætter ind, er det vigtigt, at vi ikke bare tager det brede begreb *innovation*. Alle i verden satser på innovation. Det, der er det særlige for Norden, er, at vi har en stor styrke i demokrati; det er, at vi har nogle dygtige, veluddannede medarbejdere, der er gode til at komme med nye ideer; at vi har nogle dygtige borgere, der er gode til at indgå i en dialog om innovation, udvikling af nye produkter, nye måder at gøre tingene på. Det er det, vi er særlig gode til i Norden, og det synes jeg er vigtigt vi får med i vores globaliseringsstrategi. Hvis det ikke er med, så kommer vi bare til at efterligne alle de andre i verden. Det, vi kan, er noget særligt, og det er det, vi skal satse på.

Derfor er jeg også glad for, at Socialdemokraterne og Midtengruppen har støttet den reservation, som vi er kommet med, og støtter vores forslag. Og jeg vil gerne opfordre alle dem, der ønsker, at vi skal satse på demokratiudvikling, der ønsker at satse på vores dygtige medarbejdere og borgere, til at stemme nej til flertallet i Velfærdsudvalget, sådan at vi får med, at vores globaliseringsstrategi skal bygge på det, vi i Norden er dygtige til og skal blive endnu bedre til.

Debatten blev afsluttet.

Votering over A 1431/velferd
39 medlemmer stemte for Velferdsutvalgets forslag:
Bendiks H. Arnesen, Hans Frode Asmyhr, Risto Autio, Per Bisgaard, Sinikka Bohlin, Henrik Brodersen, Berit Brørby, Ole Vagn Christensen, Raija-Liisa Eklöw, Sigrun Eng, Maarit Feldt-Ranta, Jan-Henrik Fredriksen, Christina Gestrin, Lisbeth Grönfeldt Bergman, Rolf Gunnarsson, Billy Gustafsson, Kerstin Haglö, Bjarne Kallis, Arja Karhuvaara, Fredrik Karlström, Marianne Kierkemann, Kjartan Ólafsson, Anita Knakkergaard, Kristján Þór Júlíusson, Anne Margrethe Larsen, Johan Linander, Jan Lindholm, Inge Lønning, Jukka Mäkelä, Gunn Olsen, Hans Olsson, Torny Pedersen, Maria Stenberg, Tommy Tabermann, Ib Thomsen, Gunilla Tjernberg, Stefan Tornberg, Göte Wahlström, Lars Wegendal

15 medlemmer stemte imod Velferdsutvalgets forslag:
Paavo Arhinmäki, Line Barfod, Erling Bonnesen, Bente Dahl, Sidsel Homann, Høgni Hoydal, Mogens Jensen, Ann-Kristine Johansson, Kolbrún Halldórsdóttir, Henrik Dam Kristensen, Josef Motzfeldt, Ville Niinistö, Marion Pedersen, Rolf Reikvam, Siv Friðleifsdóttir,

29 medlemmer afgav ikke stemme.

Rådet bifaldt Velferdsutvalgets forslag til rekommandation i anledning af A 1431 – ikke foretage sig noget.

14. Ett gemensamt och kunnigt Norden

Berit Brørby overtog ledelsen af forhandlingerne.

Dokumentation:

- Ministerrådsförslag om samarbetsprogram för arbetsmarknadsfrågor 2009-2012 (B 250/näring)
- Ministerrådsförslag om regionalpolitiskt samarbetsprogram (B 260/näring)
- Redogörelse om Norden – en ledande dynamisk kunskaps- och kompetensregion. Utbildningsministrarnas strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008-2010 (Dokument 14)
- Redogörelse om samarbetet med frivilligsektorn (Dokument 8)
- Udvalgsforslag om styrkelse af nordisk lovsamarbejde (A 1453/medborger)
- Medlemsforslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (A 1422/medborgar)
- Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske lands uddannelsessystemer (A 1436/kultur)

Ministerrådsforslag om program for arbejdslivsområdet 2009-2012 (B 250/näring)

Näringsutskottet föreslår att

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at gennemføre Ministerrådsforslag om samarbejdsprogram på arbejdslivsområdet 2009-2012

Ministerrådsförslag om regionalpolitiskt samarbetsprogram (B 260/näring)

Næringsudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at gennemføre ministerrådsforslag om samarbejdsprogram om regionalpolitik 2009-2012

Udvalgsforslag om styrkelse af nordisk lovsamarbejde (A 1453/medborger)

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at styrke samarbejdet i forberedelsen af de nationale positioner forud for fastlæggelsen af europæiske og internationale beslutninger, og at koordinere de nationale implementeringer af de europæiske og internationale regler

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at indarbejde henvisninger til relevant lovgivning i de øvrige nordiske lande, når forslag til nye love fremlægges i de nationale parlamenter samt oplyse om eventuelle konsekvenser i forhold til de øvrige nordiske lande

Forslag til intern beslutning:

Medborger- og Forbrugerudvalget rekommanderer Nordisk Råd

at Nordisk Råd pålægger alle Rådets fagudvalg at arbejde for at forbedre de nordiske parlamenters samarbejde om indholdet i ny lovgivning, herunder den nationale implementering af EU-direktiver

at Nordisk Råds Kontrolkomité undersøger Nordisk Ministerråds funktion i det nordiske lovsamarbejde, herunder om de afsatte økonomiske midler til lovsamarbejde bliver anvendt hensigtsmæssigt

Medlemsforslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (A 1422/medborgar)

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att främja, utveckla och skapa möjligheter för att förstärka, utveckla och samordna polisens möjligheter att arbeta över gränserna i Norden

at indgå en samarbejdsaftale mellem politimyndighederne i de nordiske lande med henblik på at opnå en bedre udnyttelse af de materielle ressourcer og mandskab. Samarbejdsaftalen skal desuden sikre medarbejdernes rettigheder ved samtjeneste eller andre former for udveksling af medarbejdere

Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (A 1436/kultur)

Kultur- og Uddannelsesudvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at afsætte de fornødne ressourcer til, at der kan iværksættes et forskningsprojekt i de nordiske lande senest i 2009, der med udgangspunkt i både kvantitative og kvalitative data (forskning i undervisnings- og klasserumspraksis) undersøger, hvilke former for praksis i de nordiske landes grundskoler og ungdomsuddannelser, der fører til at eleverne (med særlig fokus på tosprogede og læsesvage elever) tilegner sig de nødvendige færdigheder og kvalifikationer, der skal til for at kunne gennemføre en kompetencegivende uddannelse. Projektet skal give både fagligt pædagogiske og politiske anbefalinger til, hvordan gennemførelsesprocenten på de kompetencegivende uddannelser højnes væsentligt og til hvordan restgruppen reduceres væsentligt

at de nordiske landes undervisningsministre sætter fokus på, hvordan de nordiske lande kan lære af hinanden på uddannelsesområdet for at løse udfordringerne omkring restgruppeproblematikken og frafald på ungdomsuddannelserne

Ministerrådsförslag om samarbetsprogram för arbetsmarknadsfrågor 2009-2012, B 250/näring

Social- och hälsovårdsminister, **Liisa Hyssälä,** B 250/näring:
Esittelen työelämän ministerineuvoston MR-A:n puolesta Pohjoismaiden neuvoston käsiteltäväksi ministerineuvoston ehdotuksen työelämäalan yhteistyöohjelmaksi vuosille 2009-2012. Tämä ohjelma korvaa MR-A:n nykyisen, vuosien 2005-2008, yhteistyöohjelman. Tässä on otettu pitkän aikavälin kehityssuunnat lähtökohdaksi: globalisaatio, väestörakenteen kehitys ja ilmastonmuutokset.

Me olemme kaikki saaneet kokea, että työvoiman liikkuvuus maiden rajojen yli on lisääntynyt, ja tämä kehityssuunta avaa uusia mahdollisuuksia rekrytoida Pohjoismaista puuttuvaa työvoimaa maidemme ulkopuolelta. Se antaa siis mahdollisuudet laajentaa työvoimapohjaa, jotta me voimme vastata tähän väestörakenteen kehitykseen pitkällä aikavälillä. Samanaikaisesti var-

mastikin maiden välillä tiukkenee kilpailu pätevästä työvoimasta. Samalla globalisaatio aiheuttaa sen, että ihmiset menettävät työpaikkojaan ja työvoiman syrjäytymisriski kasvaa tietyillä aloilla Pohjoismaissa.

Kehitys vaikuttaa myös useampien työntekijöiden työn sisältöön ja organisointiin. Kielteiset vaikutukset Pohjoismaiden työympäristöön näkyvät esimerkiksi sosiaalisena polkumyyntinä sekä työkuormituksen ja joustavuusvaatimusten lisääntymisenä. Tämän takia meidän päätavoitteemme on vahvistaa pohjoismaisten työmarkkinoiden sopeutumiskykyä ja vetovoimaa siten, että varmistetaan yksittäisten työntekijöiden voimavarojen kestävä käyttö. Tämä edellyttää, että palkansaajan turva ja joustavuus sekä työ- ja yksityiselämän yhteensovittaminen ovat tasapainossa. Tämän takia olisi lisättävä työntekijöiden elinikäistä oppimista, työmarkkinoiden vetovoimaa ja aktiivista työvoiman rekrytointia kolmansista maista. Täten pystymme nopeammin korvaamaan työpaikkojen menetykset aloilla, jotka kärsivät kilpailun kiristymisestä maailmanmarkkinoilla sekä tarjoamaan osaavaa työvoimaa uusille kasvualoille.

Erityisesti demograafista kehitystä ajatellen päätavoitteena on hyödyntää maiden sisäisiä työvoimareservejä mahdollisimman tehokkaasti. Se tarkoittaa muun muassa syrjäytyneiden ryhmien työelämään integroimista, tasa-arvon edistämistä, vanhempien työntekijöiden työurien pidentämistä, sairauspoissaolojen vähentämistä sekä työvoiman tarjonnan ja kysynnän kohtaamisen vahvistamista.

Tarkoitus on myös edistää hyvinvointia ja osallisuutta, tuottavuutta tukevaa työympäristöä sekä kannustaa työntekoon. Lisäksi tavoitteena on herättää huomiota ja lisätä pohjoismaista yhteistyötä kansainvälisillä foorumeilla. Ja edelleen haluamme vaikuttaa monialaiseen pohjoismaiseen yhteistyöhön rajaesteiden poistamiseksi ja ehkäisemiseksi sekä työvoiman vapaan liikkuvuuden edistämiseksi Pohjoismaissa.

Tämän yhteistyöohjelman toteutuksesta vastaa työelämän ministerineuvosto MR-A ja työelämän virkamieskomitea EK-A ja sen kolme jaostoa. Lisäksi nämä hallinnoivat projektivaroja, joita käytetään myös sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Toivon, että Pohjoismaiden neuvosto haluaa ottaa tämän ohjelman vastaan pohjoismaisen työelämäalan yhteistyön pohjaksi seuraavan neljän vuoden ajaksi. Tämä on ajankohtainen meillä kaikkialla Pohjoismaissa.

Liisa Hyssäläs tale i svensk oversættelse:
På vägnar av ministerrådet för arbetsliv MR-A presenterar jag ministerrådsförslaget om programmet för arbetslivsområdet 2009–2012 för behandling vid Nordiska rådet. Detta program ersätter MR-A:s nuvarande samarbetsprogram för 2005–2008. Programmet baserar sig på vissa långtidstrender: globalisering, demografisk utveckling och klimatförändringar.

Vi har alla fått uppleva att det rör sig allt mer arbetskraft över statsgränserna och denna trend erbjuder nya möjligheter att rekrytera arbetskraft som fattas i Norden från andra länder. Den gör det alltså möjligt att utvidga arbetskraftsutbudet så att vi på lång sikt kan svara på de utmaningar som den demografiska utvecklingen ställer.

Samtidigt blir säkert konkurrensen om kompetent arbetskraft hårdare mellan länderna. I samma veva resulterar globaliseringen i att människor förlorar sitt arbete och utslagningsfaran ökar inom vissa branscher i Norden.

Utvecklingen påverkar även innehållet i och organiseringen av allt fler anställdas arbete. I den nordiska arbetsmiljön framkommer de negativa följderna till exempel som social dumpning samt en ökning av arbetsbördan och flexibilitetskraven. Därför är vårt huvudmål att stärka den nordiska arbetsmarknadens anpassningsförmåga och attraktivitet för att garantera ett hållbart utnyttjande av enskilda anställdas resurser. Detta förutsätter en balans mellan löntagares säkerhet och flexibilitet samt arbets- och privatliv. Därför bör man öka livslång inlärning bland anställda, arbetsmarknadens attraktivitet och aktiv arbetskraftsrekrytering från tredje länder. På så sätt kan vi snabbare ersätta förluster av arbetstillfällen inom branscher som drabbas av hårdare konkurrens på världsmarknaden samt erbjuda kompetent arbetskraft till nya tillväxtområden

I samband med den demografiska utvecklingen är huvudmålet att så effektivt som möjligt utnyttja ländernas interna arbetskraftsreserver. Det innebär bland annat en integrering av utslagna grupper i arbetslivet, ett främjande av jämställdhet, en förlängning av äldre anställdas arbetskarriär, en minskning av sjukfrånvaron samt en förstärkning av mötet mellan utbudet av och efterfrågan på arbetskraft.

Avsikten är även att främja välfärd och delaktighet, en arbetsmiljö som stöder produktivitet samt uppmuntrar till arbete. Ett annat mål är att väcka intresse och öka det nordiska samarbetet på internationella forum. Ytterligare vill vi påverka det tvärsektoriella nordiska samarbetet för att avlägsna och förebygga gränshinder samt främja arbetskraftens fria rörlighet i Norden.

Ministerrådet för arbetsliv MR-A samt ämbetsmannakommittén för arbetsliv ÄK-A och dess tre avdelningar svarar för att detta samarbetsprogram genomförs. Ytterligare administrerar de projektmedel som utnyttjas enligt överenskomna målsättningar. Jag hoppas att Nordiska rådet anammar detta program som grundval för det nordiska arbetslivssamarbetet under följande fyra år. Det handlar om en aktuell fråga överallt i Norden.

Maarit Feldt-Ranta (Den socialdemokratiska gruppen, sd):
Fru president! Den stora frågan på arbetsmarknaden är också hur vi kan tackla den nya ekonomiska situationen. På arbetsmarknadssidan hotar den finansiella kris som just pågår att leda till stigande arbetslöshet. De nordiska arbetsmarknadsministrarna har för några veckor sedan vid sitt möte kommit fram till att den nuvarande finansiella krisen visar behov av ökad flexibilitet på arbetsmarknaden. Vi känner alla till begreppet *flexicurity* som handlar om två saker, flexibilitet och säkerhet. Min mening är att tyngdpunkten nu om någonsin mer skall ligga på säkerhetssidan.

Jag undrar vad ministern tycker: Ska vi faktiskt öka på flexibiliteten eller på säkerheten för att trygga situationen i nuvarande läge?

Liisa Hyssälä:
Arvoisa puheenjohtaja! Tämä joustoturvakysymyshän on ollut hyvin paljon nyt EU:ssa agendalla, ja meillähän siitä vastaa erikseen toinen ministeri, joten en ole sen alan kovin suuri asiantuntija. Mutta kyllä tällaisessa työvoimatilanteessa, jossa me tarvitsemme työvoimaa ulkopuolelta, me tarvitsemme ikääntyvien tilalle uutta työvoimaa ja meillä on kokonaan uudenlaiset työmarkkinat käsissä, kun ajatellaan sitä, mihin Pohjoismaissa on totuttu, meidän on syytä luoda yhteisiä pelisääntöjä sekä Pohjoismaitten kesken että EU-tasolla. Meillä on myös niitä esimerkkejä – ikävä kyllä – joissa pelisääntöjä ja yhteistä lainsäädäntöpohjaa on puuttunut, ja silloin ne eivät ole olleet työntekijöiden edun mukaisia. Samalla, kuten sanoin tuossa, kaikille Pohjoismaille alkaa olla yhteistä se, että demograafiset muuttujat vaikuttavat sillä tavalla, että näihin asioihin on kiinnitettävä entistä suurempi huomio.

Liisa Hyssäläs tale i svensk oversættelse:
Ärade ordförande! Denna fråga om *flexicurity* har behandlats ofta i EU på sistone och hos oss svarar ju en annan minister separat för den, så jag är inte en särskilt stor expert på området. Men i en sådan här arbetskraftssituation där vi behöver extern arbetskraft behöver vi nog ny arbetskraft för att avlösa till åren komna och vi har att göra med en helt ny arbetsmarknad med tanke på vad man vant sig vid i Norden. Det finns skäl att skapa gemensamma spelregler såväl mellan de nordiska länderna som på EU-nivå. Det finns – tyvärr nog – även exempel på situationer där det fattats spelregler och ett gemensamt lagstiftningsunderlag, och då har de anställdas intressen inte beaktats. Samtidigt, såsom jag just sade, börjar alla nordiska länder ha det gemensamt att demografiska variabler får sådana följder att allt mer uppmärksamhet måste fästas vid dessa frågor.

Billy Gustafsson, Näringsutskottets talsperson, B 250/näring:
Fru President! Näringsutskottet har behandlat det program som här har beskrivits och som handlar om arbetslivsområdet 2009-2012. Målsättningen med programmet är att lägga fast ett

strategiskt fokus för det formella nordiska regeringssamarbetet och arbetslivsområdet, speciellt sett mot den bakgrund som globaliseringen innebär.

Ministerrådet har pekat ut tre områden som man menar täcker in det här. Det handlar om sysselsättning och arbetsmarknadsområdet, arbetsmiljöområdet och arbetsrättsområdet. Programmet anger insatser och målsättningar som utskottet i allt väsentligt kan ställa sig bakom.

Utskottet pekar emellertid i sitt betänkande på att den så kallade Lavaldomen kommer att få konsekvenser för den nordiska arbetsmarknaden och att det innebär förändringar för fackföreningsrörelsens möjligheter att agera. Utskottet anser att det är mycket viktigt att de nordiska länderna följer upp, värderar och drar slutsatser av Lavaldomen.

Utskottet anser att det finns behov av ett tätt nordiskt samarbete för att kunna skydda och utveckla den nordiska modellen. Utskottet är enigt med programmets fokus på EU och andra internationella forum, men då med utgångspunkt i att stärka och utveckla den nordiska arbetsmarknadsmodellen.

Gränshinderproblematiken är ett område som utskottet har arbetat med, och det är därför positivt att det finns med som ett fokusområde.

Utskottet vill framhålla att de nordiska länderna bör fokusera mer på att involvera och dra nytta av de resurser som finns bland invandrare i de nordiska länderna. Utskottet påpekar också att inom arbetsmiljöområdet är individperspektivet viktigt att fokusera på.

Det sociala kapitalets vikt för att främja produktivitet och möjligheter för företag att expandera är ett perspektiv som utskottet menar saknas i ministerrådets förslag och som man bör lägga fokus på.

Samarbetsprogrammet bär en prägel av att vara en övergripande vision, och mer konkreta åtgärder förs inte upp under de målsättningar man framhåller i programmet. Utskottet anser att målsättningarna är relevanta för området och förväntar sig att mer konkreta insatser kommer att framgå av de årliga verksamhetsplaner som utskottet utgår från att man blir orienterad om.

Mot denna bakgrund anser utskottet att ministerrådsförslaget om samarbetsprogram för arbetslivsområdet 2009-2012 bör genomföras.

Rådet bifaldt Näringsutskottets forslag til rekommandation i anledning af B 250/näring – Rek. 27/2008.

Ministerrådsförslag om regionalpolitiskt samarbetsprogram,B 260/näring

Samarbetsminister, **Cristina Husmark Pehrsson**, B 260/näring:
Fru president! De nordiska länderna måste samarbeta för att möta globaliseringens utmaningar men också dess möjligheter. Om detta är vi säkert överens. På gemensam grund kan vi då stärka våra länders konkurrenskraft.

Målet med regionalpolitiken är att alla delar av våra länder ska nå tillväxt trots olika förutsättningar. Därför har de nordiska ministrarna inom näringsliv, energi och regionalpolitik antagit ett nytt regionalpolitiskt samarbetsprogram. Programmet har godkänts vid de nordiska närings-, energi- och regionalministrarnas årliga möte 2008, i Umeå.

Programmet fastställer ramarna och huvudinriktningen på det regionalpolitiska samarbetet inom Nordiska ministerrådet under de kommande fyra åren, 2009–2012.

Programmet har ett antal målsättningar som ska prägla de kommande årens nordiska samarbete inom regionalsektorn. Det handlar om att skapa hållbar samhällsutveckling utifrån ekonomiskt, socialt och hållbart miljö och klimatperspektiv. Målen syftar även till att skapa en utveck-

ling som främjar jämställdhet och bidrar till tillgänglighet i frågor som berör bland annat infrastruktur och arbetsmarknad.

För att realisera programmets mål och intentioner kommer fyra tematiska arbetsgrupper att tillsättas. Temat för dessa arbetsgrupper är: stadsutveckling, landsbygdsutveckling, gränsregionalt samarbete och tredje generationens regionalpolitik.

Den tredje generationens regionalpolitik handlar om vad nationella aktörer kan göra för att möta de ekonomiska, demografiska och miljömässiga utmaningar som Nordens regioner i dag står inför.

Fru president! Nordiska ministerrådet kommer genom dessa arbetsgrupper att lyfta fram profilerade insatser och projekt under nuvarande programperiod. Målet är att tydliggöra det nordiska samarbetets aktiva roll och på ett hållbart sätt möta nya gemensamma utmaningar och riva existerande gränshinder.

Bjarne Kallis, Näringsutskottets talsperson, B 260/näring:
Fru president Nordiska ministerrådet har lagt fram ett förslag till regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009-2012. Programmet fastställer ramarna och huvudinriktningen på det regionalpolitiska samarbetet inom NMR under de kommande fyra åren. Förutom överlappningarna med närings- och energipolitiken, omfattar den nordiska regionalpolitiken ett flertal närbesläktade områden, såsom tillväxt och innovationspolitik, utjämningpolitik.

Näringsutskottet anser att samarbetsprogrammet prickar in en rad relevanta områden, men att det är ett mycket övergripande dokument. I förslaget framhålls tre huvudsakliga insatsområden för nämnda period, nämligen: Globalisering och gränsöverskridande samarbete, Erfarenhetsutbyte och kunskapsuppbyggnad samt "Tredje generationens" regionalpolitik. Den första regionens regionalpolitik dominerades av utjämning, den andra generationens av tillväxt och i den tredje generationens är det kunskapsskapande och kunskapssamlande som är en viktig central punkt.

Ministerrådet har i sitt förslag definierat den tredje generationens regionalpolitik som att "aktivera och integrera samtliga regioner och lokalsamhällen i den europeiska och globala ekonomin så att deras innovativa kapacitet och tillväxtpotential kan tillvaratas på bästa möjliga sätt".

Detta låter väldigt ambitiöst och långtgående men föga konkret. Näringsutskottet hade gärna sett några förslag till konkreta åtgärder som exempel på vad ministerrådet har tänkt sig göra inom detta område.

Utskottet vill framhålla att den sociala dimensionen bör tas i beaktande i större utsträckning. De nordiska länderna upplever en ökad invandring från de "nya" medlemsstaterna i EU men även från länder utanför EU. Dessa personer faller ofta utanför det nordiska samarbetets fokus. Här finns en potential till exempel. i form av kvalificerad arbetskraft som inte bör försummas.

Fru president! Näringsutskottet ser fram emot en tät dialog med ministerrådet om konkretiseringen av programmet och ställer sig bakom de intentioner och inriktningar som pekas ut för arbetet fram till år 2012.

Ole Vagn Christensen (Den Socialdemokratiske Gruppe, S):
Tak, fru præsident. Kære nordiske venner. Det tør jeg sige efter den afstemning, vi har haft. Vi står fast omkring det nordiske parlamentariske samarbejde.

Regionalpolitikken er for vore nordiske lande et væsentligt område, og det er jo godt, at der er lagt et samarbejdsprogram op her, men som det er sagt af udvalgets talsmand, kræves der politisk handling. Nu bor jeg selv i sådan et område, og jeg ved, at mens vi sidder her, er der flere, der flytter ind til storbyerne, og færre, der bliver tilbage i yderområderne.

Derfor må vi have de erfaringsbanker så hurtigt som muligt, så de kan fortælle os, hvilke erfaringer der er gjort i de forskellige lande med den skæve udvikling, som vi alle kan se er foregået.

Der er kræfter nok, vi er oppe imod. Noget væsentlig er det, der foregår med demografien, hvor unge kvinder i stort antal flytter til storbyområderne, og det gør de jo, fordi universiteterne er placeret der, hvilket betyder, at de ikke vender tilbage og i mange tilfælde på grund af, at de netop finder nogle andre unge i universitetsmiljøet, således at der skabes nye miljøer omkring storbyerne, men det giver jo ikke os ude i yderområderne en styrke.

Disse eksempler fra hverdagen kræver, at vi får nye måder at tænke regionalpolitik på, og her er det jo rigtigt, at det er den tredje regionalpolitik, det drejer sig om. Hvis ikke det sker, må vi se i øjnene, at yderområdernes affolkning forstærkes. Vi kan bare se det på de større jordbrug, der affolkes, og det samme sker med fiskeriets strukturforandringer.

Det med, at der mangler kvinder i yderområderne, kan løses med den indvandring, der foregår, men denne indvandring kan sammen med anden indvandring skabe et indvandringspres, så denne metode løser ikke problemet med manglende kvinder i yderområderne. Så alt i alt er det dejligt, hvis vi hurtigt kan få denne idébank op at stå.

Rådet bifaldt Näringsutskottets forslag til rekommandation i anledning af B 260/näring - Rek. 28/2008.

Redogörelse om Norden – en ledande dynamisk kunskaps- och kompetensregion. Utbildningsministrarnas strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008-2010, Dokument 14

Undervisnings-, Forsknings- og Kulturminister, **Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir**,
Dokument 14:
På vegne av Ministerrådet for utdanning og forskning gir jeg herved følgende redegjørelse.

Det er en glede for meg å hevde at det nordiske utdannings- og forskningssamarbeidet har gjort flere store fremskritt i 2008. Under denne redegjørelsen er det ikke tid til å gå igjennom alt, men jeg vil løfte frem noen saker innenfor de ulike fokusområdene som strategien omfatter.

Store deler av utdannings- og forskningssamarbeidet i 2008 bærer preg av det pågående globaliseringsarbeidet. MR-Us område har hovedansvar for fire av de 14 globaliseringsprosjektene, og medansvar for ytterligere seks. Slik har globaliseringsarbeidet i stor grad påvirket de sakene jeg vil nevne her:

Det første jeg vil nevne, er forskningsområdet, hvor mange i MR-U har gjort en stor innsats.

Et ambisiøst og omfattende forslag til toppforskningsprogrammet har tatt form i 2008. Toppforskningsprogrammet omfatter klima, energi og miljø, som vi kjenner. Fordi toppforskningsinitiativet ble grundig behandlet tidlig i sesjonen, avstår jeg fra å gå videre med flere detaljer. Jeg vil bare si at dette initiativet stiller store krav til samarbeidet mellom nordiske organisasjoner, som NordForsk og NIS, og internasjonale organer som finansierer forskning og utvikling. Dette krever også mye tettere samspill mellom næringsliv, universiteter og offentlige forskningsinstitusjoner enn det vi har sett tidligere.

Siden NordForsk ble etablert i 2005, har utviklingen vært svært positiv. Mer enn 11 000 forskere er i dag involvert i forskningsaktiviteter finansiert av NordForsk. NordForsk har utviklet en programpakke med et bredt spekter av finansieringsinstrumenter og gode evalueringsprosesser, på linje med internasjonal vitenskapelig praksis. NordForsk har i dag en prosjektportefølje på over to hundre prosjekter.

På skoleområdet vil jeg her løfte fram globaliseringsprosjektet "En god opplæring for unge og voksne". Den overordnede målsettingen er å få enda flere unge til å fullføre en utdannelse etter

grunnskolen. Prosjektet skal også øke kunnskapen om hvordan lese- og skriveundervisningen for voksne kan gjøres bedre enn i dag.

Videre har det første komparative studiet om de nordiske lærerutdanningene blitt igangsatt i 2008. Lærerutdanningen og lærernes rolle ble diskutert under en temadiskusjon i går under MR-Us møte. Dette kommer vi til å følge opp.

Når det kommer til voksnes læring, vil jeg her nevne det viktige arbeidet som skjer i regi av Nordisk Nettverk for Voksnes Læring, NVL. At NVL har en sterk forankring i våre land, vises gjennom en positiv evaluering. Organiseringen blir ny fra 2009, da NVL skal arbeide mer mål- og resultatorientert for å nå nye målgrupper. Samspillet mellom NVL og Nordplus Voksen bør også styrkes. I 2007 deltok mer enn 2 100 deltakere på NVLs aktiviteter.

Innen høyere utdanning vil jeg omtale satsingen på å utvikle internasjonalt konkurransedyktige nordiske masterprogrammer. Dette initiativet har blitt svært godt mottatt av våre nordiske læreseter, og følges opp av en ny utlysning av ytterligere programmer. Dette initiativet bidrar til å profilere Norden som en attraktiv utdanningsregion som skal tiltrekke unge talenter.

På språkområdet har Ministerrådet i 2008 konsentrert seg om å forsøke å skape de beste rammene for arbeidet – herunder en evaluering av den fremtidige organiseringen av språksamarbeidet, med sikte på en ny organisasjon fra og med 2009. Videre håper jeg at kultursamarbeidet kan bidra til å vekke de unges interesse for kultur og språk. Det vil jeg legge vekt på i Ministerråd–Kultur, MRK, og fremme samarbeidet mellom disse ministrene.

Nordplus rammeprogram for 2008–2011 ble offisielt lansert i november 2008. Det totale programbudsjettet øker med den baltiske innbetalingen, til over 65 mill. danske kroner i 2008. Hvis man også legger til det separate Nordplus språk og kultur, vil 300 mill. danske kroner omsettes i løpet av de neste fire årene programperioden varer. Flere tusen deltar i programmene hvert år.

Til sist vil jeg nevne IT-området, der et topplederforum har blitt etablert. eScience fremmes som et flaggskip, og en ekspertgruppe arbeider for å ta frem forslag til nordiske innsatser som utvikler Norden som en fremgangsrik IT-region.

Jeg kunne nevne mange flere konkrete saker, men med dette mener jeg at det nordiske samarbeidet på utdannings- og forskningsområdet står sterkere enn noensinne. Og det er viktig at vi fortsetter dette samarbeidet på best mulig måte i fremtiden.

Britt Hildeng, Kultur- og utdanningsutvalgets talsmann, Dokument 14:
Kultur- og utdanningsutvalget sluttet seg i fjor til strategien for utdannings- og forskningsområdet for 2008–2010, under forutsetningen av at utvalgets synspunkter ble hensyntatt. Strategien slik den foreligger i dag, er både oversiktelig og har mange gode ambisjoner. Kultur- og utdanningsutvalget er tilfreds med at innspill og forslag vi har kommet med, er fulgt opp i strategien.

I fjor fremmet vi et forslag om å etablere en dialog med de nasjonale forskningsråd om strukturelle hindringer for nordisk forskningssamarbeid og diskusjon om løsninger på disse, dette som et ledd i videreutviklingen av det nordiske området for forskning og innovasjon.

Gjennom den skriftlige redegjørelsen som vi har fått, vet vi at generalsekretæren nylig har hatt møte med direktørene for samtlige større nasjonale forsknings- og innovasjonsinstitusjoner, blant annet om deres engasjement i globaliseringsinitiativet. I denne forbindelsen ble spørsmål om åpningen av de nasjonale forskningsråd for nordiske institusjoner og samfunnsorganer tatt opp. Vi mener at en åpning av nasjonale forskningsprogrammer for det nordiske vil være et betydelig løft for det nordiske forskningssamarbeidet.

Ideen om en nordisk forsknings- og innovasjonsregion er satt høyt på den nordiske dagsordenen. Jeg syns den strategien som nå er blitt fremlagt, gjør at vi har kommet et godt stykke på vei mot det som vi i sin tid har satt som mål.

Vi ser med glede på at Nordisk Råds medlemsforslag om et komparativ studie av de nordiske lærerutdanningene er fulgt opp, og at lærerutdanningene og lærerens rolle har vært gjenstand for diskusjon på utdanningsministrenes møte nå under sesjonen. Vi er videre positive til planene om å utvikle en nordisk masterutdanning.

Nordisk Råds Kultur- og utdanningsutvalg slutter seg til strategien for utdannings- og forskningsområdet 2008–2010, og anser at kunnskap og forskningsinitiativene er ivaretatt. Utvalget har også hatt et godt og informativt møte med de nordiske forskningsministrene under sesjonen, og vi ønsker en fortsatt løpende, eller årlig, redegjørelse fra Ministerrådet om hvordan strategien forløper og hvilke konkrete initiativer som settes i verk.

Mogens Jensen (Den Socialdemokratiske Gruppe, S):
Også herfra tak til den islandske undervisningsminister for redegørelsen. Det er jo et program, som vi i nogen tid har samarbejdet med Ministerrådet om, og jeg er ligesom den forrige taler fuldstændig enig i, at på en lang række områder er denne strategi et stærkt udtryk for, at vi på uddannelses- og forskningsområdet har et stærkt nordisk samarbejde og også et stærkt potentiale for synergi de nordiske lande imellem.

Vi havde jo i går et glimrende møde imellem Kultur- og Uddannelsesudvalget og undervisnings- og forskningsministrene, hvor vi havde lejlighed til at udveksle synspunkter. Jeg skal også bare her gentage, at i udvalget finder vi det utrolig vigtigt, at vi med undervisningsministrene får iværksat en indsats i alle de nordiske lande i forhold til, hvordan vi styrker de kreative, kulturelle og æstetisk-musiske kompetencer i grundskolen. Det er blevet nævnt nogle gange efterhånden, ikke mindst fra min side her under sessionen, men det er også, fordi det er vigtigt, og det er grundlaget for ikke alene, at vi opnår et stærkt, højt stadie for kunstnerisk, kreativ og innovativ aktivitet, men også fordi sammenspillet mellem de musisk-kreative fag og kompetencer og de almindelige, normale faglige kompetencer rent faktisk øger den faglige indlæring. Så den bemærkning også herfra: Det område finder vi utrolig vigtigt.

Så skal jeg til sidst bare sige, at vi også glæder os til en opfølgning på Den Nordiske Sprogdeklaration, som vi jo vedtog for 2 år siden. Her afventer vi nu en klar handlingsplan fra undervisningsministeren side. Den er blevet lovet, vi glæder os til at se den.

Dokument 14 blev taget til efterretning.

Redogörelse om samarbetet med frivilligsektorn, Dokument 8

Samarbeidsminister **Heidi Grande Røys**, Dokument 8:
President! Jeg har fått den svenske samarbeidsministerens manus, så hvis det blir litt svensk innimellom, får vi skrive det på kontoen for godt naboskap.

En stor del av styrken i det nordiske samarbeidet henter vi ut av den kontakt vi har med foreninger og organisasjoner, ikke minst der mye av arbeidet skjer på ideelt grunnlag. Kontakter med frivillighetssektoren er et veldig godt eksempel på den nordiske tradisjonen for samhandling med sine naboer til å knytte kontakter og utveksle kunnskap. Demokrati, dialog og nærhet til beslutningstakere er også vesentlig i den nordiske modellen. Derfor er det naturlig at Nordisk Ministerråd har en lang tradisjon for samarbeid med frivillige organisasjoner i Norden.

Jeg skal kort presentere hvorledes den nye strategien blir gjennomført i Ministerrådet. Grunnleggende er det at alle ministerråd har ansvar for aktivt og på eget initiativ å få med de frivillige organisasjonene i beslutningsprosesser og informere dem om aktuelle initiativ i Ministerrådet.

Ved siden av å arrangere samlinger med frivillige organisasjoner samarbeider de ulike fagområdene med de frivillige organisasjonene, blant annet ved at organisasjoner blir tildelt penger for å gjennomføre prosjekt; ved at representanter for frivillighetssektoren blir invitert til seminar og konferanser; ved at organisasjoner blir involvert i nye kompaniskap som Ministerrådet inngår, spesielt i Baltikum og Russland; ved at de frivillige organisasjonene blir invitert som rådgivende

organ ved utforming av rapporter og analyser, og ved at det blir utvekslet gjensidig informasjon på ulike fagområder.

Ministerrådet ser også på de frivillige organisasjonene som viktige lobbyister og initiativtakere.

Fagministerrådet ivaretar samarbeidet med frivillighetssektoren på sine respektive områder. I sum blir drevet et mangfoldig og aktivt samarbeid med frivillighetssektoren.

Det sivile samfunnet, deriblant de frivillige organisasjonene, er et bærende element i Ministerrådets nabopolitikk og NGO-programmet. NGO-programmet er det mest spesialiserte programmet i Ministerrådets arbeid med de frivillige organisasjonene. Programmet ble initiert i 2006 og har et årlig budsjett på ca. 5 mill. danske kroner. De frivillige organisasjonene kan søke bidrag fra programmet til internasjonale samarbeidsprosjekt.

Ministerrådet arrangerer også en konferanse for frivillige organisasjoner på de ulike samarbeidsområdene. Formålet med konferansen er å informere de frivillige organisasjonene om den globaliseringssatsing som pågår i Ministerrådet. Ministerrådets sekretariat er nå i gang med å planlegge konferansen som skal arrangeres i slutten av 2008 eller i begynnelsen av 2009.

Det tette og folkelig forankrede nordiske samarbeidet er og har lenge vært en styrke for våre land. Gjennom Ministerrådets satsing håper vi at frivillighetssektoren også blir en viktig komponent i gjennomføringen av globaliseringsinitiativet, som jo vil prege Ministerrådets arbeid i mange år framover.

Bente Dahl, Kultur- og Uddannelsesudvalgets talsmand, Dokument 8:
Fru præsident. Tak til samarbejdsministrene og specielt samarbejdsministeren, Heidi Grande Røys, som har fremlagt redegørelsen vedrørende frivilligsektoren. Redegørelsen beretter om strategien, som ministeren også fremlagde for sektoren. Det er sådan, at den ifølge redegørelsen har til hensigt at arbejde for samarbejde med frivilligorganisationerne i Norden, Nordvestrusland, Hviderusland og de baltiske lande for at styrke civilsamfundet. Det er jo vældig fin hensigt, og det er vældig vigtigt at styrke civilsamfundet. Det er vi vist enige om alle sammen. Men man kunne godt gøre det mere ambitiøst, end redegørelsen lægger op til.

Jeg var i Nordvestrusland i september med en nordisk delegation, og her så vi mange samarbejdsprojekter. Med Norge var der rigtig mange, der var nogle med Finland, men de andre lande i Norden var der ikke særlig mange med. Og i redegørelsen omtales der samarbejdsprojekter med hele Norden. Jeg vil gerne have dem uddybet. Det vil jeg søge at få i tiden fremover.

Ministerrådet har da også taget initiativ til en konference, som, hvis jeg forstår det rigtigt, skal se på, hvordan man kan fremme frivilligindsatsen og netværksdannelserne. Nordisk merværdi kommer der i samarbejdet mellem alle os nordboer. Det kommer der af samarbejde mellem ministre, mellem parlamentarikerne, og i den sammenhæng er det da vældig skuffende, at den danske kulturminister ikke fandt vej til vores møde, som vi havde her fra kl. 12-13 mellem Kultur- og Uddannelsesudvalget. Samarbejdet foregår ikke mindst i det folkenære samarbejde, på NGO-området og i arbejdet i det civile samfund.

Jeg håber og ser frem til, at en omlægning, en anden måde at bruge midlerne på i globaliseringsindsatssammenhængen, vil give mere nordisk merværdi, som mærkes derude i befolkningerne. Det er utrolig vigtigt, at der gives mulighed for at styrke den frivillige sektor, og det kan gøres på mange måder. Hvilke måder vi skal tage fat på, kan afdækkes ved de her konferencer, som Ministerrådet lægger op til. Men vi er enige om, at det er utrolig vigtigt at styrke den frivillige sektor, civilsamfundet. Vi skal udvikle det folkenære nordiske arbejde, for uden det fundament er der ikke noget at lave en globaliseringsindsats over.

Tak for ordet.

Dokument 8 blev taget til efterretning.

Udvalgsforslag om styrkelse af nordisk lovsamarbejde, A 1453/medborger

Hans Wallmark, Medborger- och konsumentutskottets talsperson, A 1453/medborger:
Fru president! Jag tänker ta de två förslag som kommer nu rätt hurtigt.

Utskottets förslag går ut på en större medvetenhet om den nordiska dimensionen när vi stiftar lag i respektive land. Detta är ju något av kärnan i vårt nordiska samarbete. Hur påverkar vi varandra, hur påverkas vi av varandra?

Utskottet föreslår att det sytematiskt upplyses och informeras om relevant lagstiftning när nya förslag planeras i de olika nordiska parlamenten.

Via Gränshindersforum har vi ett organ för att försöka ta bort dåliga bestämmelser och underlätta för samordning. Låt det vi som parlamentariker nu skapar förutsättningar för med ena handen inte tas bort med den andra genom att vi hemma i våra respektive länder tar fram nya lagar som inte är samordnade och koordinerade.

Ambassadör Ole Norrback är ordförande i Gränshindersforum. Han har här vid Nordiska rådets session konstaterat: Sammanfattningsvis ville jag säga att det behövs en bättre samordning av den politiska retoriken, den politiska viljan och det politiska handlandet om vi verkligen menar att gränshinder ska avskaffas. Det behövs i alla länder, och i alla länder är vi lika goda kålsupare, så inte något land är värre och något land är värst. Vi är lika allihop.

Vidare konstaterade han att det är parlamentarikerna som har makten när det gäller gränshindren. Hans uppmaning löd: Använd den! Just så! Låt oss använda den makten, här i Helsingfors och hemma!

Bifall till utskottets förslag!

Rådet bifaldt Medborger- og Forbrugerudvalgets forslag til rekommandation i anledning af A 1453/medborger – Rek. 29/2008, 37/2008 og IB 1/2008.

Medlemsforslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet, A 1422/medborger

Hans Wallmark, Medborger- och konsumentutskottets talsperson, A 1422/medborger:
Fru president! Det kommer fortsatt att gå hurtigt, för nu fattar vi kloka beslut då det går hurtigt.

Den konservativa gruppen har lagt fram ett medlemsförslag om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet. Det handlar om möjligheterna att ta hjälp av varandra.

Fokus är på det polisiära samarbetet. Fokus är på de enskilda medborgarna. Fokus är på att stärka det nordiska samarbetet. Allt detta gör att ett enigt utskott ställer sig bakom dessa förslag om att förstärka, utveckla och samordna polisens möjligheter att arbeta över gränserna i Norden.

Utöver ett enigt utskott, fru president, och en omfattande remissomgång med många kompetenta svar, som finns i möteshandlingarna, vill jag även för egen del ödmjukt avsluta med att säga att de konservativa förslagsställarna är lika nöjda med behandlingen som förhoppningsvis med resultatet av ökat samarbete när det gäller att bekämpa gränsöverskridande otrygghet.

Bifall till utskottets förslag, fru president!

Rådet bifaldt Medborger- og Forbrugerudvalgets forslag til rekommandation i anledning af A 1422/medborger – Rek. 30/2008

Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske lands uddannelsessystemer, A 1436/kultur

Mogens Jensen, Kultur- og Uddannelsesudvalgets talsmand, A 1436/kultur:
Fru præsident. Unges frafald i uddannelsessystemet er en alvorlig udfordring for alle de nordiske lande. Den Socialdemokratiske Gruppe har derfor fremsat et forslag om fællesnordisk forskning i frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer. Kultur- og Uddannelsesudvalget støtter op om medlemsforslaget.

Forslaget lægger op til, at man fra Nordisk Ministerråds side afsætter ressourcer til et forskningsprojekt, som undersøger og sammenligner de nordiske landes grundskoler og ungdomsuddannelser og deres undervisningspraksis, så man kan pege på, hvordan man sikrer, at den svageste gruppe kan klare sig igennem uddannelsessystemet uden at falde fra før tid. Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativ har også fokus på dette område med et studie, der skal klarlægge, hvilken forskning som allerede eksisterer i Norden på dette område. Den Socialdemokratiske Gruppes forslag ligger i fin forlængelse af dette arbejde.

Der er behov for fællesnordisk forskning, der går i dybden på området. Det skal være en målrettet og fælles komparativ forskning, som giver svar på, hvilke gode praksisser vi kan lære af. Det er jo nordisk nytte, når det er bedst.

Vi peger på i Kultur- og Uddannelsesudvalget, at det især er vigtigt at undersøge minoriteters - tosprogede elevers - situation i grundskolen og på ungdomsuddannelserne, ligesom det især er vigtigt at undersøge mænds og læsesvage gruppers muligheder og barrierer for at afslutte en erhvervsfaglig grunduddannelse.

I Norden må det være ambitionen at have et uddannelsessystem, som giver flest mulig elever færdigheder og mulighed for at gennemføre en kompetencegivende uddannelse. Kultur- og Uddannelsesudvalget støtter varmt forslaget.

Paavo Arhinmäki, Den vänstersocialistiska gröna gruppens talsperson, A 1436/kultur:
Arvoisa puheenjohtaja! Ensinnäkin pitää sanoa, että on erittäin tärkeää, että Pohjoismaiden neuvosto kiinnittää huomiota koulupudokkaisiin ja pyrkii toimimaan yhdessä pohjoismaisella tasolla hyvien käytänteiden ja hyvien toimenpiteiden puolesta. Nimittäin ne, jotka ovat koulupudokkaita ja jotka eivät jatka toiselle asteelle - niin kuin me täällä Suomessa kutsumme - ovat se porukka, joka syrjäytetään yhteiskunnasta ensimmäisenä ja jo ennen kuin he ovat täysi-ikäisiä ja ennen kuin heillä on mahdollisuuksia. Sen vuoksi meidän poliitikkoina ja päättäjinä pitää tehdä kaikkemme, jotta jokainen nuori saa koulutuksen ja jotta jokainen nuori löytää sellaisen paikan, jossa viihtyy ja pääsee eteenpäin elämässä. Sen vuoksi on minusta erinomaisen hyvä, että tämä ehdotus on saanut täällä tukea ja selvitetään näitä hyviä käytänteitä.

Suomalaisena ja Suomen valtuuskunnan puheenjohtajana joudun kuitenkin myös toteamaan ja ajattelin tämän asian kohdalla nostaa esiin sen, että tietysti helpottaisi meidän suomenkielisten työtä, jos nämä paperit olisivat myös saatavilla suomeksi. Esimerkiksi tämän asian kohdalla osa kulttuurivaliokunnan esityksistä on suomeksi mutta osa, esimerkiksi pyydetyt lausunnot ja niihin tulevat kommentit, ovat ymmärtääkseni tanskan kielellä. Täytyy myöntää, että vaikka ruotsin kieli vielä menisi, mutta kun pitäisi lukea tanskaa, niin se on hyvin hankalaa.

Toivoisin, että tähän kiinnitettäisiin jatkossa enemmän huomiota, jotta myös suomenkieliset voivat tasapuolisesti osallistua Pohjoismaiden neuvoston toimintaan.

Paavo Arhinmäkis tale i svensk oversættelse:
Ärade ordförande! För det första måste det sägas att det är ytterst viktigt att Nordiska rådet fäster uppmärksamhet vid bortfall i skolan och försöker tillsammans verka för bästa praxis och nyttiga åtgärder på nordisk nivå. De som avbryter sin skolgång och inte fortsätter till andra stadiet utgör, åtminstone i Finland, nämligen den grupp som slås först ut i samhället och redan innan de blir fullvuxna och innan de får möjligheter till något. Därför måste vi som politiker och beslutsfattare göra vårt yttersta för att alla unga erhåller en utbildning och finner ett sådant

ställe där de trivs och kommer vidare i livet. Därför anser jag det vara utomordentligt fint att detta förslag understötts här och att bästa praxis utreds.

Som finländare och ordförande för Finlands delegation måste jag dock även ställa fast och i samband med denna fråga tänkte jag ta upp att vi finskspråkiga hade det naturligtvis enklare att arbeta ifall dessa papper var tillgängliga även på finska. Till exempel i samband med denna fråga finns en del av kulturutskottets förslag på finska medan en del, till exempel begärda utlåtanden och kommentarer till dem, är endast på danska vad jag kan förstå. Jag måste medge att fastän svenska ännu nog går an, är det mycket besvärligt när man borde läsa danska.

Förhoppningsvis fästs mer uppmärksamhet vid detta i fortsättningen så att även finskapråkiga kan delta i Nordiska rådets verksamhet på lika fot.

Debatten blev afsluttet.

Rådet bifaldt Kultur- og Uddannelsesudvalgets forslag til rekommandation i anledning af A 1436/kultur – Rek. 31/2008.

15. Planer för det nordiske samarbetet 2008

Erkki Tuomioja overtog ledelsen af forhandlingerne.

Dokumentation:

- Nordisk Råds årsberetning 2007 (Dokument 1)
- Medlemsförslag om ändring av Nordiska rådets arbetsordning § 73 Partigrupper (A 1430/presidiet)
- Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (A 1429/kultur)
- Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009 (B 252/præsidiet/C 2)
- Nordisk Ministerråds samlede virksomhed – årsregnskab for 2007 (C 1)
- Kontrolkomitéens redegørelse om virksomheden 2008 samt komitéeforslag om Nordisk Ministerråds projekthåndtering, Dokument 17 (A 1451/kk)
- Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007 (C 3/kk)
- Beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007 (C 4/kk)
- Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007 (C 5/kk)

Medlemsförslag om ändring av Nordiska rådets arbetsordning § 73 Partigrupper (A 1430/presidiet)

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet beslutar

att ändra Nordiska rådets arbetsordning § 73 andra stycket och första meningen till: En partigrupp måste omfatta minst fyra medlemmar och representera minst två länder

Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (A 1429/kultur)

Kultur- og Uddannelsesudvalget foreslår at

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att revidera stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris så att Åland ges rätt att utse egna representanter till bedömnings-kommittén och att delta i nomineringsprocessen på samma sätt som Färöarna och Grönland

Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009 (B 252/præsidiet/C 2)

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* öka anslaget för 1-2205-2 Nordisk kulturfond med 1.000.000 DKK

2) *att* öka anslaget för 1-2203-1 för Dispositionsmedel kultur med 1.000.000 DKK

3) *att* inom ramen för 1-2203-1 Dispositionsmedel kultur öronmärka 1.000.000 DKK för Orkester Norden och 500 000 DKK för den nordiska biblioteksveckan.

4) *att* skapa en ny budgetpost 5-2085-1 Globaliseringspuljen för kulturprojekt med en ram på 2.000.000 DKK för globaliseringsinitiativ på kulturområdet

5) *att* inom anslaget för 2-4110-1 Projektmedel – Arbejdsmarked og miljö öronmärka 139.000 DKK för Nordjobb projektet

6) *att* minska anslaget för 5-0445-1 Formandskabspuljen med 500.000 DKK

7) *att* minska anslaget för 6-0820-1 Kundskab- og netverk med 500.000 DKK

8) *att* minska anslaget för 6-0910-1 Politiske initiativer med 200.000 DKK

9) *att* minska anslaget för 6-0980-1 Partnerskab og gränseregionalt samarbete med 300.000 DKK

10) *att* minska anslaget för 5-0460-1 Holdbart Norden med 500.000 DKK

Komitéeforslag om Nordisk Ministerråds projekthåndtering (A 1451/kk)

Kontrollkommittén föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att fokusera på ett mindre antal projekt, som kan kallas profilfrågor och som fokuserar på Nordisk nytta

att konkret ändamål, transparens och uppföljning bör ledsaga projektinitieringen och hanteringen på Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet företar en mer kritisk genomgång av projekten, och evaluerar huruvida man har nått de politiska eller andra mål som satts upp och att kunskapen från projekten delas med relevanta parter

att se över definitionen för projekt, som bör tydliggöras

Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007 (C 3/kk)

Nordisk Råd beslutter

at tage revisionsberetningen for Nordisk Ministerråd 2007 til efterretning

Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007 (C 4/kk)

Nordisk Råd beslutter

at tage regnskab og revisionsberetning for Nordisk Råd 2007 til efterretning

Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007 (C 5/kk)

Nordisk Råd beslutter

at godkende Nordisk Kulturfonds regnskab for 2007 og indvilge fondens styre ansvarsfrihed

at tage årsberetning og revisionsberetning for Nordisk Kulturfond 2007 til efterretning

Medlemsförslag om ändring av Nordiska rådets arbetsordning § 73 Partigrupper, A 1430/presidiet

Rolf Reikvam, Presidiets talsmand, A 1430/presidiet:
Jeg skal ikke bruke hele tiden, men være veldig kort. Dette er opprinnelig et forslag fra Fremskrittspartiet i Norge. Presidiet imøtekommer forslaget langt på vei, i og med at vi foreslår en endring av reglene, slik at for å etablere en nordisk partigruppe skal det nå kreves minst fire medlemmer og representanter fra to land - altså en endring fra det gamle systemet, dagens system, med fem medlemmer og tre land. Dette gjør vi - noen med ikke så veldig mye entusiasme - men vi gjør det for å imøtekomme et ønske og de endra realitetene som er når det gjelder partier og partistruktur i de nordiske land.

Jeg håper at dette langt på vei vil være en hjelp for Fremskrittspartiet og de andre partier som ikke har dannet partigruppe.

Rådet bifaldt presidiets forslag til rekommandation i anledning af A 1430/presidiet - IB 2/2008

Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris, A 1429/kultur

Fredrik Karlström, Kultur- och utbildningsutskottets talsperson, A 1429/kultur:
Herr president! Jag har fått den stora äran att presentera Kultur- och utbildningsutskottet historiska betänkande.

Jag borde kanske inte börja mitt första inlägg på mitt första sessionsmöte med dessa ord, men jag gör det ändå. Jag vill säga som en ökänd radioprofil i Sverige brukar säga om ett annat litteraturpris, nämligen: Äntligen!

Den åländska delegationen lämnade in ett medlemsförslag 2004 som handlar om att stadgarna till det nordiska litteraturpriset bör ändras så att Åland ska ha rätt att delta i arbetet med Nordiska rådets litteraturpris på samma sätt som de två andra självstyrda områdena. Det här ärendet har diskuterats, utretts och behandlats i nordiska sammanhang sedan dess, alltså i snart fem års tid, men nu är vi framme vid målet och beslut ska fattas.

Man har hävdat i argumentationen mot Åland att grunden för litteraturpriset bygger på de olika språkområdena i Norden, men om man är riktigt ärlig har de i praktiken varit knutet till nationerna.

Vinnarna presenteras alltid från respektive land, inte språkområde, och om det de facto skulle vara språkområdena som i praktiken var grunden för om ett verk kan/eller får nomineras borde det väl i så fall bara ha funnits en bedömningskommitté för vartdera språkområde. Så är inte fallet utan stadgarna i sig talar uttryckligen om nationella bedömningskommittéer.

Jag märker att tiden går fort när man har roligt, så jag får hoppa till sluttampen!

Det har varit många och långa diskussioner om detta ärende det senaste året, men på Island blev utskottet helt enigt och beslöt att gå in för att be Nordiska ministerrådet att revidera stadgarna för litteraturpriset.

Som jag ser det blir dagens historiska beslut ett glädjande beslut för Åland, men det är också speciellt glädjande för det nordiska samarbetet och i synnerhet för den nordiska litteraturen som helhet. I och med detta beslut kommer nu den åländska litteraturen att kunna vara med och berika den nordiska litteraturen; dessutom tror jag att övriga nordiska litterära verk kommer att få betydligt mycket mer uppmärksamhet på Åland efter detta beslut. Som jag ser det har detta historiska beslut bara vinnare.

Kultur- och utbildningsutskottet föreslår alltså att Nordiska rådet rekommenderar ministerrådet att revidera stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris så att Åland ges rätt att utse egna representanter till bedömningskommittén och att delta i nomineringsprocessen på samma sätt som Färöarna och Grönland.

Tommy Tabermann (Den Socialdemokratiska Gruppen, sd):
Ärade president! Kultur- och utbildningsutskottet är alltså enigt i denna fråga som tidigare har varit svår på grund av Finland. Alla de finska medlemmarna i Kultur- och utbildningsutskottet är nu alltså bakom att Åland skall ha rätt att ha fullt mandat i valet av nordiska litteraturpriset. Allt som stärker kulturens och litteraturens ställning och roll i Norden är värt ett stöd, och en åländsk kandidatur kan inte skada utan är till glädje och nytta för många i hela Norden. Jag hoppas att detta beslut sporrar Åland att ge stöd åt sina författare och sin litteratur så att priskommitténs arbete blir ännu knepigare i framtiden.

Vicelantråd **Britt Lundberg**:
Herr president! Att kulturpristagare som hittills utses landsvis och språkområdesvis har varit mycket orättvist mot Åland. Vi har inte behandlats på ett jämlikt sätt. Den åländska behörigheten inom kulturområdet gör att ingen bör överta rätten att nominera åländska kandidater. Det handlar om vårt immateriella kulturarv. Verk som författas på Åland av ålänningar speglar vår kultur och våra lokala sedvänjor. Jag vill med kraft framföra att litteratur inte bara handlar om språk; det finns ett värde i vilket språk verket är skrivet på, men verk kan översättas. Språket är ett medel. Berättelser och traditioner är som sagt mer än ett språk. Det speglar samhället och kulturen där den har sitt ursprung. Litteraturpriset är även en mycket viktig kanal för Åland att profilera sina författare, på samma sätt som det är för Grönland och Färöarna. Om någon funderar på om det faktiskt finns tillräckligt underlag på Åland för att nominera varje år en egen pristagare, så kan jag garantera att det är en hederssak att vi har kvalitet på våra nomineringar. Har vi inga tillräckligt kvalificerade kandidater kommer vi inte heller att nominera någon. Precis som det i dag gäller för det stora nordiska musikpriset.

Herr president! Det är oerhört centralt och viktigt för Åland att liksom alla andra nordiska aktörer att alla ska ha rätt att nominera kandidater. Jag har aldrig förstått vad det kunde finnas för argument att stänga oss utanför. Jag vill tacka presidiets medlemmar för er framsynthet och uppskattar verkligen att ni stöder oss och föreslår att även Åland ska delta i nomineringsarbetet liksom alla andra. Min förhoppning är nu att även Nordiska rådets medlemmar är lika demokratiska och kloka.

Paavo Arhinmäki (Den Vänstersocialistiska Gröna Gruppen, vänst):
Ärade talman! Jag kommer att säga ungefär samma saker som riksdagsledamot Tabermann sade på svenska, men nu säger jag dem på finska.

Minusta on erittäin ilahduttavaa, että nyt olemme tämän keskustelun jälkeen päässeet siihen tulokseen, jossa yksimielisesti esitetään, että Ahvenanmaa saa itse asettaa oman ehdokkaansa kirjallisuuspalkinnon saajaksi.

Meidän ei pidä ahtaasti ajatella maiden rajoja Pohjolassa eikä tiettyjä alueita, vaan meidän pitää ajatella kirjallisuutta, mikä on kirjallisuudelle parasta. Kyllä kirjallisuuden pa-

rasta ja kiinnostavuutta edistää se, että Ahvenanmaa omana alueenaan saa myös mahdollisuuden nimetä oman ehdokkaansa. Se ei ole keneltäkään pois, vaan se on lisää kirjallisuudelle ja se on lisää Ahvenanmaalle. Sen vuoksi minusta on hienoa, että nyt pääsemme yksimielisesti päättämään siitä, että Ahvenanmaa saa jatkossa saman mahdollisuuden kuin kaikki muutkin alueet Pohjolassa. Se on minulle Suomen delegaation puheenjohtajana suuri ilon aihe.

Paavo Arhinmäkis tale i svensk oversættelse:
Ärade talman! Jag kommer att säga ungefär samma saker som riksdagsledamot Tabermann sade på svenska, men nu säger jag dem på finska.

Jag anser det vara ytterst glädjande att vi efter denna diskussion kommit fram till det resultatet att det enhälligt föreslås att Åland skall själv få ställa upp en litteraturpriskandidat.

Vi bör inte snävt fokusera på statsgränser i Norden eller på vissa områden, utan vi måste tänka på litteraturen, vad som är bäst för litteraturen. I litteraturens intresse är nog och intresset främjas av att Åland som ett eget område även får en möjlighet att ställa upp en egen kandidat. Det går inte ut över någon annan utan det bidrar till litteraturen och det gagnar Åland. Därför anser jag det vara utmärkt att vi nu kan enhälligt besluta om att i fortsättningen får Åland samma möjligheter som alla andra områden i Norden. Som ordförande för Finlands delegation är det en stor glädjekälla för mig.

Rådet bifaldt Kultur- og Uddannelsesudvalgets forslag til rekommandation i anledning af A 1429/kultur – Rek. 32/2008.

Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009, B 252/præsidiet/C 2

Samarbetsminister, **Jan Vapaavuori**, B 252/ presidiet/C 2:
Ärade president! Jag vill i min redogörelse ge en översikt över de viktigaste frågorna som rör samarbetsministrarnas budgetförslag inför nästa års verksamhet. En fullständig redogörelse för budgetförslaget för 2009 finns i skriftlig form.

Jag välkomnar Nordiska rådets engagemang i budgeten inför 2009. Det är glädjande att vi slutligen har lyckats komma överens, inte minst vad gäller Föreningen Nordens Förbund.

För 2009 är Nordiska ministerrådets totala budgetram 879,8 miljoner danska kronor. Ramen är oförändrad jämfört med 2007. Globaliseringsarbetet kommer även under 2009 att vara ett centralt område för Nordiska ministerrådets verksamhet.

För 2009 har 60 miljoner danska kronor avsatts till globaliseringsinitiativet. Det nordiska ministerrådet är indelat i flera samarbetsområden. En omfördelning kommer att ske mellan de olika samarbetsområdena på 35 miljoner danska kronor nästa år.

Statsministrarnas globaliseringsprioriteringar har varit styrinstrument i omfördelningsprocessen. Samarbetsområdena får vidkännas neddragningar med mellan to och fem procent. För kultursektorns del blir budgetreduktionen ca to procent. Samarbetsministrarna ha beslutat att bidra med en neddragning med upp till 11 procent, från de anslag som vi direkt förfogar över.

Vårt arbete för att möta globaliseringens utmaningar förväntas prägla det nordiska ministerrådssamarbetet under många år framöver. En gemensam nämnare för globaliseringsprojekten är att de ställer stora krav på arbete mellan de olika samarbetsområdena.

För att möta detta behov och behovet av en mer transparent budgetprocess, har vi tillsatt en utredare för att bland annat göra en utvärdering av 2005 års ministerrådsreform,

då antalet ministerråd reducerades från 18 till 11. Det är ett arbete som sker parallellt med den interna utvärdering som görs av sekretariatet i Köpenhamn.

Utredaren, ambassadör Stellan Ottosson, kommer även att analysera budgeten och budgetprocessens nuvarande utformning, med fokus på resultat, tydlighet, framåtblickande kapacitet och politisk betydelse.

Ordförandeskapet har också tagit initiativ till en genomgång av globaliseringsrelevant verksamhet inom respektive fackministerråd samt medverkat till en genomgång av vilka projeket som bedrivs inom samarbetet. Resultaten av dessa inventeringar är viktiga ingångsvärden i utvärderingsuppdraget.

Utbildning, forskning och kultur leder våra samhällen framåt. Det är därför särskilt glädjande att vi nu är överens om innehållet i och formerna för aktiviteter inom ramen för Toppforskningsinitiativet.

Det är allvarligt att dagens ungdomar i Norden upplever att de har svårigheter att förstå varandras språk, såväl över de nordiska språkgränserna som inom den skandinaviska språkfamiljen.

Sverige har under ordförandeåret tillsammans med de övriga nordiska länderna arbetat aktivt för att lägga grunden till ett mer vässat och resultatinriktat språksamarbete.

På kort sikt får vi kanske acceptera att tolkning, i vissa fall, måste användas för att tillgodose kommunikationsbehovet. Men på längre sikt bör kommunikationsproblem kunna överbryggas med förstärkt undervisning i grannspråken.

Vi kommer även under 2009 att bidra till den i år inrättade fonden för att säkerställa driften av det vitryska exiluniversitetet *European Humanities University* i Vilnius.

Avslutningsvis tänkte jag uppehålla mig något vid den kompromiss som vi uppnått angående budgeten inför nästa år.

Ur kulturministrarnas budget avsätts 2 miljoner danska kronor till globaliseringsinitiativ inom kulturens område. Nordiska Kulturfonden tilldelas 1 miljon danska kronor. Därutöver erhåller Orkester Norden 1 miljon danska kronor och bibliotekens Skymningstimme 500 000 danska kronor. Kultursektorn bidrar med 500 000 danska kronor till dessa förstärkta insatser.

Vi i Norden har mycket att vara stolta över och mycket som vi måste bygga vidare på. Vårt nära nordiska samarbete ger oss en stark plattform för att möta framtidens utmaningar.
Jag hoppas att Nordiska rådet med denna redogörelse, och med det skriftliga budgetförslaget, kan godkänna ministerrådets budget för 2009.

Berit Brørby, Presidiets talsmann, B 252/ presidiet/C 2:
Det er et motvillig budsjettkompromiss som nå skal vedtas, et motvillig kompromiss på begge sider, både parlamentarikerne og Ministerrådet.

Fra parlamentarikersiden vil jeg hevde at det er et stort forbedringspotensial i Ministerrådet når det gjelder å la parlamentarikerne ha reell innflytelse på budsjettets innhold. Ikke minst må Ministerrådet se på parlamentarikerne som viktige medspillere, ikke som motspillere.

Vanlig politisk arbeid, slik vi kjenner det fra våre nasjonale parlamenter, er jo at politikerne, det vil si de folkevalgte, har innflytelse. De får svar på sine spørsmål fra regjeringens medlemmer, ikke fra byråkratiet. De er vant til at fagministeren er opptatt av sitt politikk- og ansvarsområde, at han eller hun kan det godt, gir føringer og signaler og – ikke minst – samtaler med parlamentarikerne om løsninger, også om endringer i budsjet-

tets innhold. Dette må overføres i Nordisk Råd. Det vil vitalisere eierskapet til hele budsjettet.

Jeg mener at det må til en kraftig fornying av budsjettprosessen mellom Rådets parlamentarikere og regjeringens medlemmer. Parlamentarikerne har ett viktig våpen som så langt ikke er tatt i bruk, nemlig Helsingforsavtalens § 64, som rett og slett betyr at parlamentarikerne kan bestemme innholdet i budsjettet. Hvis det ikke er store motforestillinger eller "synnerliga skäl", som det heter i paragrafen, vil altså vårt budsjettforslag bli vedtatt, eventuelt mot regjeringens protester.

Fagministrene må drøfte med sine utvalg - og nå er det ikke lenger snakk om ikke å kunne gjøre det, de skal drøfte med sine fagutvalg i Rådet hvilke prioriteringer som er viktige - skape eierskap og selv forsvare og forklare sine budsjettområder. Det må de nemlig gjøre i sine parlament.

Summert opp kan man si at dette handler om makt, ikke om småpenger hit eller dit. Det handler om makt og innflytelse, maktfordeling mellom parlamentarikere og regjeringssiden, hvorav Ministerrådet etter min vurdering har en kultur som heller involverer en embetsmannskomité enn en fagminister.

En evaluering av hele budsjettprosessen og hvordan en skal få mer makt til det folkevalgte, parlamentariske, nivå, vil legges fram til behandling i presidiets møte i desember.

Mye kunne vært sagt, men tiden tillater ikke det nå. Men jeg håper virkelig at regjeringssiden fra nå av ser Nordisk Råd og parlamentarikerne som viktige medspillere for å få et mer dynamisk budsjett og et større eierskap til innholdet i budsjettet. Alt annet vil være å gå med ryggen inn i framtida, og det har vi i hvert fall ikke råd til.

Kent Olsson, Den konservativa gruppens talsperson, B 252/ presidiet/C 2:
President! I det läge som är nu ska jag inte tala så väldigt mycket kring budgeten. Jag ska bara konstatera att det som har varit i budgetgruppen är att det har tagit lång tid att komma överens, men till slut kom vi överens.

Jag tror det är viktigt att understryka att vi måste ha ett annat sätt att arbeta än vad vi har haft tidigare. Det finns fel både från den parlamentariska sidan och från ministerrådets sida i detta, men vi måste ha ett mer konstruktivt samarbete än vad vi har haft hittills. Det går inte att lägga så mycket tid på att kunna flytta på så lite pengar.

Nu ska jag inte orda mer om detta, Berit Brørby har sagt tillräckligt i den frågan. Däremot tänker jag orda lite grann om Den konservativa gruppens förslag.

Liksom tidigare tycker vi att vi gör av med lite för mycket pengar i Nordiska rådet. Vi kommer att lämna en anteckning till protokollet, som nu ligger på era bord, där vi har tagit fram ett besparingsförslag på cirka 18,2 miljoner kronor. Vi tycker det är viktigt att inte använda för mycket av skattebetalarnas pengar, och vi ser inga bekymmer att kunna genomföra det förslaget.

I det papper som ni kan se på bordet pekar vi på ett antal förslag: Politikerutveckling vuxnas lärande, att man kan ta bort 5 miljoner till Nordiskt institut för kunskap om kön, och så vidare. Och så har vi en minskning på dataspelsprogram; dock tar vi inte bort hela posten. Det är ändå intressant att slå upp en svensk tidning från den 9 oktober 2008 och kunna läsa: "Dataspel går framåt. Nya företag startas, fler personer anställs och i fjol ökade omsättningen med nästan 50 procent jämfört med 2006." Då ställer man sig frågan: Är detta verkligen något som vi i Nordiska rådet behöver ge mer pengar till?

Med detta, herr president, vill jag bara be att den konservativa gruppens förslag läggs som en anteckning till protokollet, för att spara in en votering så här i slutet.

Rolf Reikvam:
På grunn av tiden skal jeg prøve å være kort. Etter å ha hørt samarbeidsministeren fra Finland forsvare dette kompromisset, føler jeg at det er ganske uvirkelig. Dette har vært en kamp. Det har vært en kontinuerlig kamp om hver eneste krone. Når jeg hører han snakke, kan det nesten virke som om han ikke har hatt noe å gjøre med denne prosessen i forkant, i og med at han står fram og forsvarer den på den måten han gjør.

Fra budsjettgruppens side var det satt noen få mål, og noen av målene var å redusere disse store kuttene på kultursiden. Det var målet. Det var store kutt på kultur i det opprinnelige forslaget. For å få det til la vi fram mange forslag, vi la fram kompromissforslag, og vi foreslo kutt på andre budsjettposter. Alt ble møtt med en sammenhengende motvilje. Det var situasjonen. Det slet vi med, og det kjempet vi med. Etter hvert kom vi fram til et kompromiss. For meg viser det én ting, at samarbeidsministeren i for liten grad involverer seg i denne prosessen. Dette er et politisk budsjett. Det skal være et budsjett fastsatt av politikere på ulike nivåer. Det er politikere, regjeringer og parlamentarikere. For oss som har vært med i denne prosessen, kan det virke som om det er byråkratene som har tatt grep om det, og det er uheldig. Det er uheldig av flere grunner, for alle sammen – både ministre og parlamentarikere – må ha et eierforhold til dette. Først når vi får et eierforhold til vårt eget budsjett, betyr det noe for oss, og vi får et aktivt forhold til det.

Så det er min sterke oppfordring i tiden framover – jeg ser tiden går, tiden går jo om jeg ser det eller ikke – at vi må få til en annen type samarbeid. Vi må få til et sterkere engasjement, spesielt fra ministrenes side overfor oss parlamentarikere, slik at vi kan få til gode kompromisser og unngå noen av disse unødvendige maktkampene vi har hatt.

Så helt til slutt: Etter det vedtaket som vi fattet tidligere i dag, har vel vi frigjort 1 mill. kroner. Jeg håper inderlig at de pengene – jeg regner med at vi skal ha det opp i Presidiet – vil gå inn i kultur og kultursamarbeid, som er grunnpilaren i det vi holder på med.

Hans Frode Asmyhr (uten partigruppetilknytning, FrP):
Ærede president! En kort kommentar fra min side: Fremskrittspartiets gruppe i Nordisk Råd, som faktisk består av fem medlemmer, har ikke hatt muligheten til å delta i dette arbeidet. Vi vil signalisere at det er en utilfredsstillende situasjon at 20 prosent av den norske delegasjonen ikke har mulighet til å delta i et så viktig arbeid som budsjettarbeidet. Nå skal det legges til at lederen for budsjettgruppen, stortingsrepresentant Berit Brørby, har informert oss undervegs, og hun skal ha skryt for det. Men ikke å være en del av den faste gruppen synes vi er utilfredsstillende, og det viser også noe om behovet for reformer i det nordiske samarbeidet, slik at alle kan delta på like fot.

Vi mener, i likhet med Den konservative gruppe, at det er rom for endringer i Nordisk Ministerråds budsjett, ikke minst innenfor administrative kostnader innenfor Ministerrådets sekretariat. Vi har registrert at Den konservative gruppe har lagt frem en protokolltilførsel. Vår gruppe støtter opp om dette, og vi ber om at det blir protokollført.

Lars Wegendal (Den socialdemokratiska gruppen, s):
Herr president! Jag hade inte från början tänkt gå upp i den här debatten, men vid gårdagens festligheter, där Nordiska rådets priser delades ut, fick jag inspiration till ett kort inlägg. Filmpristagaren Roy Andersson talade om hur sir Winston Churchill hade reagerat när man förslog att kulturbudgeten skulle betala de ökade försvarskostnaderna. Han hade då ställt den retoriska frågan: Vad finns det då att försvara?

Jag vill bara kort påminna om att efter statsministrarnas besked om att globaliseringsinitiativet skulle finansieras inom ramen för det nordiska samarbetet kom ett första förslag från ministerrådet i årets budgetarbete om att kulturbudgeten skulle minskas med 10 procent. Efter högljudda protester gick man tillbaka och återkom sedermera med ett förslag på en minskning om 6 procent. Det har sedan legat till grund för budgetgruppens arbete och har väl i föreliggande förslag landat på en minskning med 2 procent. Det är en enligt min mening för stor men acceptabel minskning.

Jag vill här konstatera att om ministerrådet hade fått bestämma – och då inkluderas alla ministrar, även kulturministrar – hade det kulturella samarbetet minskat med en tiondel. Jag beklagar den prioriteringen och gläder mig åt budgetgruppens framgångar.

Avslutningsvis vill jag konstatera att det i budgetförslaget finns en miljon danska kronor anslagna till det tidigare debatterade innovationspriset. Jag utgår från att Nordiska ministerrådet återkommer till Nordiska rådet så snart som möjligt för att diskutera en alternativ användning av denna miljon. Varför inte i sir Winston Churchills anda återföra ytterligare medel till den nordiska kulturen?

Rådet bifaldt presidiets forslag til rekommandation i anledning af 252/presidiet – Rek. 33/2008.

Kontrolkomitéens redegørelse om virksomheden 2008 samt komitéeforslag om Nordisk Ministerråds projekthåndtering, Dokument 17, A 1451/kk

Kjartan Ólafsson, Kontrolkomittéens formand, A 1451/kk:
Hr. præsident. Jeg vil holde min tale på islandsk. Sem talsmaður eftirlitsnefndar mun ég gera stutta grein frá starfi nefndarinnar og niðurstöðum á siðasta ári. En að öðru leyti vísa ég til skýrslu eftirlitsnefndarinnar í skjali númer 17. Meginverkefni nefndarinnar eru tvö: Annað er að samþykkja skýrslu ríkisendurskoðunnar um ársreikninga og starf Norðurlandaráðs, Norrænu Ráðherranefndarinnar og Norræna Menningarsjóðsins. Hitt verkefnið er að standa fyrir sérstökum rannsóknum á völdum verkefnum, þemum eða greinum að eigin frumkvæði. Hvað varðar skýrslu ríkisendurskoðunar, staðfestir eftirlitsnefndin að ríkisendurskoðun hafi gert fáar athugasemdir við ársreikninga og störf Norrænu Ráðherranefndarinnar, Norðurlandaráðs og Norrænu Menningarsjóðsins. Nefndin leggur því til, að þingfundur Norðurlandaráðs samþykki ársreikningana og skýrslu ríkisendurskoðunar um Norðurlandaráð og Norrænu Ráðherranefndina fyrir árið 2007. Ásamt því að samþykkja ársreikning Norræna Menningarsjóðsins fyrir 2007 fallist ég á að stjórn sjóðsins skuli ekki bera lagalega ábyrgð og samþykki ársskýrslu og skýrslu endurskoðunarinnar um sjóðinn fyrir árið 2007. Jafnframt skal það tekið fram að eftirlitsnefndin mun fylgja eftir þeim tillögum sem fram komu í skýrslu ársins, í skýrslum næsta árs. Að því sögðu mun ég fjalla nánar um rannsókn eftirlitsnefndarinnar að eigin frumkvæði. Í fyrra samþykkti nefndin að einbeita sér að verkefnum hjá Norrænu Ráðherranefndinni og kom í ljós að Norræna Ráðherranefndin lætur vinna um 1.800 verkefni á ári hverju. Það er heilmikið. Skrifstofa Norrænu Ráðherranefndar hefur umsjón með um 800 verkefnum. Önnur verkefni eru í umsjón norrænna stofnana og samstarfsstofnana og vinnuhópa. Með tilliti til fjölda verkefna og áhuga nefndarinnar á að kynna sér upphaf, líftíma, lok og mat á verkefnum ákvað eftirlitsnefndin að líta nánar á verkefnamedferð Norrænu Ráðherranefndarinnar með því að skoða nánar fjögur verkefni. Verkefnin fjögur voru: NORDPLUS, Kortlegging á lestrar- og skriftarkunnáttu, Jákvæðir þættir í atvinnulífinu og Tenglslanet um orkumál á Eystrasaltsvæðinu. Eftir að hafa skoðað þessi verkefni hefur eftirlitsnefndin komist að þeirri niðurstöðu að mörk þessa verkefna eru góð, en það má bæta verkefnastjórnina enn frekar. Eftirlitsnefndin telur að fjögur lykilorð skuli vera að leiðarljósi: Norrænt notagildi, markmið, gagnsæi og eftirfylgni. Nefndin hefur því lagt fram nefndartillögu A 1451 um verkefnaumsjón hjá Norrænu Rádherranefndinni. Efni tillögunnar er dregið saman í fjórum meginsetningum, þar sem Ráðherranefndin er hvött til að einbeita sér að færri verkefnum, að upphaf verkefna og meðferð stjórnist af raunverulegum markmiðum, að fram fari gagnrýnni yfirferð og mat á verkefnum og að skilgreining verkefna verði skýrari. Eftirlitsnefnd leggur til at Norðurlandaráð samþykki tillöguna og stuðli þannig að bættri verkefnaumsjón hjá Ráðherranefndinni. Tak, hr. præsident

Kjartan Ólafssons tale i dansk oversættelse:
Hr. præsident. Jeg vil holde min tale på islandsk. Som talsmand for Kontrolkomitéen vil jeg gøre kort rede for komitéens arbejde og konklusioner i det foregående år. Jeg henviser i øvrigt til Kontrolkomiténs Rapport i Dokument nr. 17.

Udvalget har to hovedopgaver: Dels at godkende Rigsrevisionens beretninger om Nordisk Råds, Nordisk Ministerråds og Nordisk Kulturfonds årsregnskaber og virksomhed. Dels kan komitéen på eget initiativ stå for særlige undersøgelser af udvalgte projekter, temaer eller sektorer. I forhold til beretningerne fra Rigsrevisionen, kan Kontrolkomitéen konkludere, at der blot er få bemærkninger til Nordisk Ministerråds, Nordisk Råds og Nordisk Kulturfonds årsregnskaber og virksomhed. Komitéen foreslår derfor, at Nordisk Råd tager Rigsrevisionens beretninger om Nordisk Råds og Nordisk Ministerråds årsregnskaber og virksomhed for 2007 til efterretning.

Udover at tage Nordisk Kulturfonds årsregnskab for 2007 til efterretning, bevilger de fondens bestyrelse ansvarsfrihed og godkender fondens årsberetninger samt Rigsrevisionens beretninger om fonden for 2007. Endvidere skal det nævnes, at Kontrolkomitéen vil følge op på beretningens anbefalinger i næste års rapport.

Når dette er sagt, vil jeg komme nærmere ind på de undersøgelser, Kontrolkomitéen på eget initiativ har stået for. Sidste år vedtog komitéen at koncentrere sig om projekthåndteringen hos Nordisk Ministerråd hvor det viste sig at Nordisk Ministerråd årligt har ca. 1.800 projekter. Det er ikke så lidt. Heraf administrerer Nordisk Ministerråds sekretariat ca. 800 projekter. De øvrige projekter administreres af nordiske institutioner, samarbejdsorganer og arbejdsgrupper.

Med tanke på det store antal projekter og komitéens ønske om at undersøge initiering, levetid, afslutning og evaluering, valgte Kontrolkomitéen at undersøge Nordisk Ministerråds projekthåndtering ved at sætte særlig fokus på fire projekter. De fire projekter var: NORDPLUS, Kortlægning af læse- og skrivefærdigheder, Positive faktorer i arbejdslivet samt Energinetværk i Østersøregionen. Efter gennemgang af de konkrete projekter, kunne Kontrolkomitéen konstatere at mange af disse projekter var gode men at projekthåndteringen kunne forbedres yderligere.

Kontrolkomitéen anser at man bør satse på fire nøglebegreber: Nordisk nytte, målrettethed, gennemsigtighed og opfølgning. Komitéen har fremlagt komitéforslag A 1451/kk om Nordisk Ministerråds projekthåndtering. Komitéens forslag er sammenfattet i fire atsatser, hvor ministerrådet opfordres til at fokusere på et mindre antal projekter, at projektinitiering og håndtering bør styres af konkrete mål, at der foretages en mere kritisk gennemgang og evaluering af projekterne og at definitionen af projekterne bliver tydeliggjort.

Kontrolkomitéen foreslår, at Nordisk Råd vedtager forslaget og dermed bidrager til en bedre projekthåndtering i Nordisk Ministerråds regi. Tak, præsident.

Marianne Kierkemann (Den konservativa gruppen, m):
Herr President! Nordiska vänner! Nordiska rådet är en verksamhet med folklig förankring hos våra 25 miljoner medborgare i Norden, och den övergripande tanken är nordisk nytta. Sedan starten 1952 har verksamheten vuxit, och nya projekt och institutioner har startats. För närvarande pågår ca 1 800 projekt, inklusive de projekt som administreras av institutioner i Nordiska ministerrådets regi. Verksamheten kostar ca 900 miljoner danska kronor per år. Med stor respekt för våra skattebetalares pengar tycker jag att de kan kräva en effektiv verksamhet.

Cristina Husmark Pehrsson har initierat en genomlysning av pågående verksamheter samt budgeten och budgetprocessen i nuvarande utförande, som har efterlysts tidigare. Denna genomlysning väntas bli klar i december månad.

Dessutom har Kontrollkommittén på eget initiativ undersökt projektstyrningen hos Nordiska ministerrådet. Jag tycker att de har gjort ett mycket förtjänstfullt arbete och att de kommittéförslag som läggs fram är mycket bra.

Man brukar få tydliga möjligheter att styra upp projekthanteringen, och det viktigaste förslaget, som jag ser det, är: Har projektet nordisk nytta, och vad är de konkreta målen?

Sedan har man en massa andra förslag. Jag kunde inte höra vad Kjartan sade, men jag ställer mig bakom de förslag som Kontrollkommittén har lagt fram.

Kontrollkommitténs förslag syftar, som jag uppfattar det, till att vitalisera och skärpa profilen på Nordiska rådet, vilket jag tror är nödvändigt.

Sannolikheten att budgeten ska öka är inte så stor, vilket innebär att varje projekt som startas tar resurser från pågående projekt. I Nordiska ministerrådet behöver därför företas en kritisk genomgång av alla pågående projekt – och jag menar alla pågående projekt – och avsluta de projekt som inte är framgångsrika ur ett nordiskt perspektiv.

Det är ett oerhört viktigt reformarbete som har startats för att göra Nordiska rådet smalare, vassare och mer resultatinriktat för att kunna vara en kraftfull aktör för ett starkt och enat Norden i Europa i framtiden.

Debatten blev afsluttet.

Rådet bifaldt Kontrolkomitteens rekommandation i anledning af A 1451/kk – Rek. 38/kk.

Dokument 1 blev taget til efterretning
C 1 blev taget til efterretning
C 2 blev taget til efterretning
Dokument 17 blev taget til efterretning
C 3/kk blev taget til efterretning
C 4/kk blev taget til efterretning
C 5/kk blev taget til efterretning

Bilag til dagsorden punkt 15 - B 252/præsidiet/C2

Konservativa gruppens förslag inför NMR:s budget 2009

Den konservativa gruppen i Nordiska rådet anser att rådets totala budget bör minskas. NMR:s totala budget är på 874 417 000 DKK och i linje med vårt förslag lämnar gruppen härmed ett specificerat besparingsförslag på 2,1 % av den totala budgeten, vilket innebär en besparing på ca 18 249 000;-.

Besparingsförslag

1. **2-3127-2, s. 59, Politikutveckling vuxnas lärande, 6 455 000;-**
Vi anser att man inom ramen för det nordiska inte bör satsa på detta. Vuxnas lärande står de enskilda länderna för varför det inte är nödvändigt med en extra nordisk insats här.

2. **2-2520-1, s. 56, Rådgivningsgruppen för Nordiskt samarbete om vuxnas lärande, 1 103 000;-**
I konsekvens med vårt förslag om besparing punkt 1 föreslår vi att dessa pengar också sparas.

3. 1-4480-3, s. 48, Nordiskt institut för kunskap om kön, 5 000 000;-
De verkliga utmaningarna i att förbättra kvinnors situation består i att bekämpa trafficing och könssjukdomar, vilket tillhör ett av den konservativa gruppens prioriteringsområden. Ett nordiskt institut för kunskap om kön anser vi inte vara ett prioriterat område för det nordiska samarbetet, varför denna post bör tas bort i sin helhet.

4. 5-0180-3, s. 124, NMRS Sekretariat, 1 000 000;-
Sekretariatets totala budget är på 71 274 000;-. Den konservativa gruppen har redan tidigare sett med oro på att sekretariatets budget växer, vilket visat sig vara ett faktum de senaste åren. Vi anser att det bör vara rimligt för sekretariatet att utföra sina uppgifter på ett bra sätt med en mindre budget. Därför föreslår vi en nedskärning med 1 000 000;-.

5. 1-2223-1, s. 35, Nordisk journalistisk vidareutbildning, 2 491 000;-
Syftet med utbildningen sägs vara att skapa och vidhålla medias intresse för nordisk samhörighet och kulturell gemenskap. Metoden är högst tveksam då den går ut på att låta journalister träffas via kurser och seminarier för att uppnå målet.

5. 1-2221-2, s. 28, Nordiska dataspelsprogram, 2 200 000;-
Trots att NMR reducerat posten med 1 402 000;- är 10 938 000;- fortfarande mycket pengar att avsätta till en institution inom det nordiska samarbetet som syftar till att främja produktionen av dataspelsprogram. I grund och botten bör konsumenterna på en fri marknad avgöra vilka dataspel som håller hög kvalitet och således efterfrågas. Ett första steg är därför att minska posten med 2 200 000;-.

Det finns samtidigt ett antal områden som vi vill prioritera; nordiskt samarbete kring miljöfrågor och hållbar utveckling, fortsatt reformering av det nordiska samarbetet, undanröjande av gränshinder och främjande av gränsregionalt samarbete, stärka Nordens roll i det europeiska samarbetet, främjande av innovationskraft och tillväxt i Norden och Östersjöområdet samt bekämpning av trafficing och narkotikahandel.

16. Avskrivning och upprätthållande av rekommandationer, framställningar och interna beslut

Presidenten: Afskrivning og opretholdelse af rekommandationer, fremstillinger og interne beslut. Oversigt over hvilke, som afskrives, og hvilke Nordisk Råd ønsker nye meddelelser over næste år, fremgår af sammenstillingen af forslag til beslut. Medlemmerne har mulighed for at bede om ordet angående rekommandationer eller fremstillinger, som ikke har været til debat tidligere.

Beslut att lägga till handlingarna
a) som slutbehandlade ärenden
Presidiet, Kultur- och Utbildningsutskottet, Medborger- och Konsumentutskottet, Välfärdsutskottet, Miljö- och Naturresursutskottet och Näringsutskottet har föreslagit att Nordiska rådet lägger meddelandena till handlingarna och anser följande rekommendationer för rådets del *slutbehandlade:*

D. Meddelelser

*5/2003/välfärd	Pensioner och förtidspensionering
*2/2004/næring	Open Source Software
*18/2005/kultur	Arktisk forskning (første at-sats)
*5/2006/presidiet	Rapport och konferens om samhällssäkerhet (anden at-sats)
*9/2006/medborger	Rettsvitenskapelig forskning om havområdene i nord og en traktat i Arktis (anden at-sats)
*14/2006/præsidiet	Styregruppe for håndtering af kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens
*16/2006/välfärd	Bekämning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området
*21/2006/miljø	Nordisk samarbejde om biobrændsler i trafikken
*3/2007/presidiet	Nordisk samordnare för gränhindersfrågor
4/2007/miljø	Integrerad syn på förvaltning av Östersjön
6/2007/medborger	Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner
8/2007/miljö	Gemensamma nordiska initiativ för att verkställa Europeiska unionens direktiv 2006/32/EG om den offentliga sektorns energianvändning (første at-sats)
10/2007/præsidiet	Nrdisk indsats til FN's klimakonference i København 2009
11/2007/kultur	Norden - en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion. MR-U:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010
12/2007/kultur	Strukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid
14/2007/välfärd	om initiativ for en internasjonal avtale om rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland
15/2007/medborger	Bekæmpelse af menneskehandel (første at-sats)
17/2007/presidiet	Budget 2008

b) i avvaktan på nya meddelanden
Presidiet, Kultur- och Utbildningsutskottet, Välfärdsutskottet, Medborgar- och Konsumentutskottet, Miljø- och Naturresursutskottet samt Näringsutskottet har föreslagit att Nordiska rådet lägger meddelandena till handlingarna och *avvaktar nästa års meddelande* i anledning av följande ärenden:

D. Meddelelser

*7/2004/medborgar	Samarbetsprogram på konsumentområdet 2005-2010
*5/2006/presidiet	Rapport och konferens om samhällssäkerhet (første at-sats)
*7/2006/miljø	Fokus på miljø i Nord (anden at-sats)
*10/2006/miljø	Kontrolsystem for udslip af toiletaffald i Østersøen
*17/2006/välfärd	Barn och ungas väntetider innom psykiatrivården i Norden
*18/2006/medborger	Kampagne imod formidling af sexkøb
*23/2006/kultur	Deklaration om nordisk språkpolitik (tredje og fjerde at-sats)

*24/2006/kultur	Nabolands-tv etter digitaliseringen (første at-sats)
*26/2006/næring	Komparativt studie om iværksættere i Norden
*5/2007/välfärd	Psykiatrivården i Norden
*7/2007/miljø	Nordisk oppfølging av Stern-rapportens anbefalinger
*8/2007/miljö	Gemensamma nordiska initiativ för att verkställa Europeiska unionens direktiv 2006/32/EG om den offentliga sektorns energianvändning (anden at-sats)
*9/2007/miljø	Bæredygtig energipolitik uden A-kraft
*13/2007/kultur	Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag
*15/2007/medborger	Bekæmpelse af menneskehandel (anden og tredje at-sats)
*16/2007/näring	Ny nordisk mat

Presidiets uppföljning av interna beslut

Internt beslut 1/2005
EU's direktivforslag til softwarepatent

Nordisk Råd beslutter
at orientere EU's Ministerråd for IT og Europa-Parlamentet om nærværende forslag

Presidiets meddelande

Kommissionen har dragit tillbaka sitt förslag om ett EU direktiv om softwarepatent. Enligt uppgift har kommissionen heller inte för avsikt att väcka frågan igen. Därför är det inte relevant längre att informera EU's ministerråd for IT och Europaparlamentet om rådets förslag.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Presidiet

att Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att IB 1/2005 för rådets del är *slutbehandlad*

17. Val

Berit Brørby, Valgkomiteens leder:
(366) Før jeg legger fram valgkomiteens forslag til valg av personer og fordeling på utvalg, vil jeg bare si noe om Nordisk Råds forretningsorden, det vil si det som på det nordiske språket kalles arbeidsordning for Nordisk Råd.

Siden 2001 har vi hatt følgende bestemmelser, blant annet § 48 som regulerer hvor mange medlemmer det kan være i presidiet, altså maksimalt 13, og § 54 som sier noe om størrelsen på utvalgene, nemlig 13–15 medlemmer, ikke flere, ikke færre.

Jeg synes disse reglene er for stivbeinte, lite fleksible, og jeg mener at det er i alle partigruppers interesse å få til større fleksibilitet når det gjelder hvor mange medlemmer det skal være i utvalgene, slik at når et parti, som for eksempel Fremskrittspartiet i Norge, har medlemmer nok i Nordisk Råd til å kunne få et medlem i hvert utvalg, burde det være mulig.

Jeg vil be Presidiet om å se nærmere på hele arbeidsordningen, se om det er andre kriterier som skal legges inn for sammensetningen av utvalgene, for eksempel om alle lands partigrupper skal være representert i alle organ, om det skal være klare krav til å nominere en kvinne og en mann til alle poster, slik at fordelingen med en kvinne kunne blitt bedre i utvalgene, og en rekke andre kriterier.

Så til dagens valg er det følgende å si: Av rådets 87 medlemmer er 33 medlemmer kvinner. Valgkomiteen har helt slavisk fulgt partigruppene og delegasjonenes nomineringer og fordelt plassene ut ifra det. Den svenske delegasjonen som skal ha henholdsvis president- og visepresidentposten neste år, har nominert Sinikka Bohlin som president og Kent Olsson som visepresident. Det er blitt en god sedvane i Valgkomiteen at når landets delegasjon leverer et enstemmig forslag, gjør ikke valgkomiteen noen egne vurderinger av ledelsesvalget. Vi vil derfor ønske lykke til med et viktig ledelsesarbeid.

Dermed, president, overlater jeg Valgkomiteens enstemmige innstilling i dine hender.

Valg af Nordisk råds præsident og vicepræsident

Valgkomiteen havde foreslået, at **Sinikka Bohlin** (s) Sverige (Den socialdemokratiska gruppen) skulle vælges til Nordisk Råds president for 2009.

Rådet bifaldt Valgkomitteens forslag.

Valgkomiteen havde foreslået, at **Kent Olsson** (m) Sverige (Den konservativa gruppen) skulle vælges til Nordisk Råds vicepresident for 2009.

Rådet bifaldt Valgkomitteens forslag.

Valg af medlemmer til Nordisk Råds Præsidium
Valgkomiteen havde foreslået, at **Præsidiet** i 2009 skulle have følgende sammensætning:

Den Socialdemokratiske Gruppe:
Sinikka Bohlin (s), Sverige, *president*
Berit Brørby (A), Norge,
Erkki Tuomioja (sd), Finland
Árni Páll Árnason (A), Island
Niels Sindal (S), Danmark

Midtergruppen:
Dagfinn Høybråten (KrF), Norge
Christina Gestrin (sv), Finland,
Johan Linander (c), Sverige
Marion Pedersen (V), Danmark

Den Konservative Gruppe:
Inge Lønning (H), Norge
Kent Olsson (m), Sverige, *vicepresident*
Kjartan Ólafsson (Sj.), Island

Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Rolf Reikvam (SV), Norge

Rådet bifaldt Valgkomiteens forslag.

Valg av medlemmer til Nordisk råds udvalg samt Kontrolkomité

Valgkomiteen havde foreslået, at **Kultur- og Uddannelsesudvalget** i 2009 skulle have følgende sammensætning:

Den Socialdemokratiske Gruppe:
Britt Hildeng (A), Norge
Mogens Jensen (S), Danmark, *formand*
Tommy Taberman (sd), Finland
Monica Green (s), Sverige
Katrin Dahl Jakobsen (Jvfl), Færøerne

Midtergruppen:
Risto Autio (cent), Finland
Bente Dahl (RV), Danmark, *næstformand*
Inger S. Enger (Sp), Norge
Gunilla Tjernberg (kd), Sverige
Troels Christensen (V), Danmark

Den Konservative Gruppe:
Ragnheiður Ríkharðsdóttir (Sj), Island
Mats Johansson (m), Sverige
Fredrik Karlström (ObS), Åland

Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Josef Motzfeldt (IA), Grønland
Kolbrún Halldórsdóttir (VG), Island

Valgkomiteen havde foreslået, at **Medborger- og Forbrugerudvalget** i 2009 skulle have følgende sammensætning:

Den Socialdemokratiske Gruppe:
Bendiks H. Arnesen (A), Norge
Maarit Feldt-Ranta (sd), Finland
Henrik Dam Kristensen (S), Danmark, *næstformand*
Maria Stenberg (s), Sverige

Midtergruppen:
Anne Margrethe Larsen (V), Norge
Ville Niinistö (gröna), Finland, *formand*

Den Konservative Gruppe:
Knud Kristensen (KF), Danmark
Hans Wallmark (m), Sverige
Jukka Mäkelä (saml), Finland
Kari Lise Holmberg (H), Norge
Ulla Karvo (saml), Finland

Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Elina Linna (v), Sverige
Karina Lorentzen (SF), Danmark

Uden partigruppetilknytning:
Karin S. Woldseth (FrP), Norge
Henrik Brodersen (DF), Danmark

Valgkomiteen havde foreslået, at **Miljø- og Naturresurseudvalget** i 2009 skulle have følgende sammensætning:

Den Socialdemokratiske Gruppe:
Helgi Hjörvar (A), Island
Ann-Kristine Johansson (s), Sverige
Illka Kantola (sd), Finland
Asmund Kristoffersen (A), Norge, *formand*

Midtergruppen:
Anita Brodén (fp), Sverige
Raija-Liisa Eklöw (Lib), Åland
Augusta Salling (At), Grønland
Jan Lindholm (mp), Sverige
Per Bisgaard, (V), Danmark
Jenis av Rana (Miðflokkurin), Færøerne

Den Konservative Gruppe:
Ivar Kristiansen (H), Norge
Anne-Mari Virolainen (saml) Finland

Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Sidsel Homann (SF), Danmark, *næstformand*
Paavo Arhinmäki (vänst), Finland

Uden partigruppetilknytning:
Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP), Norge

Valgkomiteen havde foreslået, at **Velfærdsudvalget** i 2009 skulle have følgende sammensætning:

Den Socialdemokratiske Gruppe:
Hill-Marta Solberg (A), Norge
Göte Wahlström (s), Sverige, *næstformand*
Tuula Peltonen (sd), Finland
Reidar Sandal (A), Norge
Christer Adelsbo (s), Sverige

Midtergruppen:
Siv Friðleifsdóttir (F), Island, *formand*
Paula Sihto (cent), Finland

Den Konservative Gruppe:
Marianne Kierkemann (m), Sverige
Arja Karhuvaara (saml), Finland
Jessica Polfjärd (m), Sverige

Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Line Barfod (EL), Danmark

Uden partigruppetilknytning:
Anita Knakkergaard (DF), Danmark
Ib Thomsen (FrP), Norge
Jan-Henrik Fredriksen (FrP), Norge

Valgkomiteen havde foreslået, at **Næringsudvalget** i 2009 skulle have følgende sammensætning:

Den Socialdemokratiske Gruppe:
Sigrun Eng (A), Norge
Billy Gustafsson (s), Sverige
Ole Vagn Christensen (S), Danmark
Lars Wegendal (s), Sverige

Midtergruppen:
Janne Seurujärvi (cent), Finland
Lauri Oinonen (cent), Finland
Bjarne Kallis (kd), Finland
Stefan Tornberg (c), Sverige
Erling Bonnesen (V), Danmark

Den Konservative Gruppe:
Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Sverige, *formand*
Kristján Þór Júlíusson (Sj.), Island
Lyly Rajala (saml), Finland, *næstformand*

Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Inge Ryan (SV), Norge

Uden partigruppetilknytning:
Thore A. Nistad (FrP), Norge
Pia Christmas-Møller (up), Danmark

Valgkomiteen havde foreslået, at **Kontrolkomitéen** i 2009 skulle have følgende sammensætning:

Den Socialdemokratiske Gruppe:
Sigrun Eng (A), Norge
Billy Gustafsson (s), Sverige

Midtergruppen:
Bjarne Kallis (kd), Finland, *næstformand*
Gunilla Tjernberg (kd), Sverige

Den Konservative Gruppe:
Ulla Karvo (saml), Finland, *formand*
Kristján Þór Júlíusson (Sj.), Island

Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Sidsel Homann (SF), Danmark

Rådet bifaldt Valgkomiteens forslag.

Valg av formand og næstformand til Nordisk Råds udvalg samt Kontrolkomité

Valgkomiteen havde indstillet **Mogens Jensen** (S), Danmark til formand for Kultur- og Uddannelsesudvalget med **Bente Dahl** (RV), Danmark som næstformand.

Valgkomiteen havde indstillet **Ville Niinistö** (gröna), Finland til formand for Medborger- og Forbrugerudvalget med **Henrik Dam Kristensen** (S), Danmark som næstformand.

Valgkomiteen havde indstillet **Asmund Kristoffersen** (A), Norge til formand for Miljø- og Naturresurseudvalget, med **Sidsel Homann** (SF), Danmark som næstformand.

Valgkomiteen havde indstillet **Siv Friðleifsdóttir** (F), Island til formand for Velfærdsudvalget, med **Göte Wahlström** (s), Sverige som næstformand.

Valgkomiteen havde indstillet **Lisbeth Grönfeldt Bergman** (m), Sverige til formand for Næringsudvalget med **Lyly Rajala** (saml), Finland som næstformand.

Valgkomiteen havde indstillet **Ulla Karvo** (saml), Finland til formand for Kontrolkomiteen, med **Bjarne Kallis** (kd), Finland som næstformand.

Rådet bifaldt Valgkomiteens forslag.

Valg av medlemmer til Nordisk råds valgkomité

Valgkomiteen havde foreslået, at **Valgkomitéen** i 2009 skulle have følgende sammensætning:

Den Socialdemokratiske Gruppe:
Lars Wegendal (s), Sverige, *formand*
Maarit Feldt-Ranta (sd), Finland

Midtergruppen:
Siv Friðleifsdóttir (F), Island,
Marion Pedersen (V), Danmark

Den Konservative Gruppe:
Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Sverige, *næstformand*
Kari Lise Holmberg (H), Norge

Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Elina Linna (v), Sverige

Rådet bifaldt Valgkomiteens forslag.

Valg til Nordisk Kulturfonds styrelse samt valg av revisorer

Nordisk Kulturfonds Bestyrelse 2009-2010

	Forslag til medlemmer	**Forslag til suppleanter**
Fra Danmark:	Bente Dahl (RV)	Mogens Jensen (S)
Fra Finland:	Risto Autio (cent)	Tommy Tabermann (sd)
Fra Island:	Helgi Hjörvar (A)	Siv Friðleifsdóttir (F)
Fra Norge:	Rolf Reikvam (SV)	Karin S. Woldseth (FrP)
Fra Sverige:	Lars Wegendal (s)	Kent Olsson (m)
Fra Færøerne:	Skal ikke nominere i 2008	Skal ikke nominere i 2008
Fra Grønland:	Josef Motzfeldt (IA)	Augusta Salling (At)
Fra Åland:	Henry Lindström (ÅC)	Camilla Gunell (s)

Rådet bifaldt Valgkomiteens forslag.

Parlamentarisk revisor og revisorsuppleant Nordisk Kulturfond 2009-2010

	Forslag til medlem	**Forslag til suppleant**
Fra Danmark:	Ole Vagn Christensen (S)	Sidsel Homann (SF)

Rådet bifaldt Valgkomiteens forslag.

Valg til Nordisk Handicappolitisk Råd

	Forslag til medlemmer	**Forslag til suppleanter**
Fra Danmark:	Karen J. Klint (S)	Bente Dahl, (RV)
Fra Finland:	Arja Karhuvaara (saml)	Tuula Peltonen (sd)
Fra Island:	Þuríður Backman (VG)	Guðmundur Magnússon, (VG)
Fra Norge:	Ivar Kristiansen (H)	Anne Margrethe Larsen (V)
Fra Sverige:	Ronny Olander (s)	Marianne Kierkemann (m)

Rådet bifaldt Valgkomiteens forslag.

18. Tal av den nyvalda presidenten

Nordisk Råds kommende præsident **Sinikka Bohlin:**
Ärade president! Kära vänner! Jag vill säga några ord på svenska och några få ord på finska.

På det nyvalda presidentskapets vägnar vill jag tacka för det förtroende som visats oss och särskilt för den tillit som visats mig som nyvald president. Jag lovar att med stor glädje och stort engagemang försöka att tillsammans med er och Kent Olsson leda nästa års arbete från och med den 1 januari 2009.

Hyvät ystävät! Haluaisin tänään sanoa suuret kiitokset Erkki Tuomiojalle ja Christina Gestrinille arvokkaasta ja vaikuttavasta panoksestanne. Kautenne on ollut intensiivinen ja jännittävä jakso pohjoismaisessa yhteistoiminnassa. [1]

Ni har märkt att vi har haft en intensiv debatt här och många frågor. Visst har jag också en vision inför framtiden, för det år som kommer. Jag kan säga det med tre ord: gemenskap, grannskap och globalisering.

Gemenskap är Norden för mig. Det är där vi bor och som hjärtat slår för. Vi har hinder, men vi har också glädjeämnen som språket och kulturen. Dessutom har vi det nära samarbetet med frivilligorganisationerna. Grannskapet är våra grannländer runt Östersjön och i nordvästra Ryssland, så vi har utmaningar som fyller Nordliga dimensionen med innehåll. Vi ska också följa EU:s arbete med den EU-strategi som nu kommer för Östersjöregionen.

Vi har också fått ett nytt ämne på dagordningen. Det är säkerhetspolitiken.

Globaliseringen har vi talat om här i flera dagar. Visst har vi ett ansvar för att tillsammans i Norden skapa en stabil och hållbar ekonomisk, ekologisk och social tillväxt.

Klimatfrågan kommer vi aldrig att glömma bort. Vi har ett helt år på oss att förbereda inför den stora klimatkonferensen i Köpenhamn 2009. Det är en viktig milstolpe i vårt nordiska miljöarbete.

Vi har haft en bra dialog med det svenska ordförandeskapet på regeringssidan under 2008, och jag ser fram emot en fortsatt god dialog med ministerrådet i dess helhet och speciellt med det kommande isländska ordförandeskapet.

Avslutningsvis, herr president, vill jag framföra ett varmt tack för de utmärkta arrangemangen samt den generositet och vänlighet som mött oss alla här i riksdagshuset under den 60:e sessionen. I första hand riktar jag mig till Finlands delegation och dess sekretariat samt det finska presidentskapet. På Nordiska rådets svenska delegations vägnar önskar jag er välkomna till rådets 61:a session i Stockholm i oktober 2009. Varmt tack och på återseende någonstans i Norden!

---

[1] ***Svensk oversættelse:***
Kära vänner, jag vil idag säga stort tack till Erkki Tuomijoa och Christina Gestrin för den värdefulla och effektiva insats. Er period har varit en intensiv och spännande fas i det nordiska samarbetet.

19. Fastställande av tid och plats för nästa session

Efter indbydelse fra Sveriges delegation til Nordisk Råd foreslås det, at rådets næste ordinære session, den 61. session, afholdes i uge 44 i år 2009 i Stockholm (27 - 29 oktober).

Kan rådet godkende dette? Svaret er ja.

20. Sessionens avslutande

Erkki Tuomioja, Nordiska rådets president:
Jag vill tacka personligen er alla rådsmedlemmar och tjänstemän för det stöd och den förståelse jag har mött under utövningen av presidentsfunktionen. Jag vill också tacka alla tolkar och tjänstemän som har möjliggjort denna session, och jag önskar er alla en trevlig resa hem.

Nordiska rådets 60:e session förklaras härmed avslutad.

Sessionen afsluttedes kl. 16.14.

Sager m.m.

BETENKNING OVER MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1390/kultur/velferd

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalget
og Velferdsutvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00037-21

Kultur- og utdanningsutvalget og Velferdsutvalgets betenkning over

Medlemsforslag om helse og kultur

1. Kultur- og utdanningsutvalgets og Velferdsutvalgets forslag

Kultur- og utdanningsutvalget og Velferdsutvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å medvirke til en økt innsats for å styrke den forskningsbaserte kunnskapen om kunsten og kulturens, folkeopplysningens og frivillig sektors betydning for folkehelsen ved at det settes av midler til nordisk samarbeide mellom etablerte miljøer og nettverk på området

å bidra til at det arrangeres en større konferanse innen kultur og helse hvert annet år for å inspirere etablerte og nye aktører innen området, vise fram nye prosjekter og evaluere prosjekter som er gjennomført

å medvirke til at kultur og helse blir et etablert innslag i nasjonale og nordiske utdannelser innenfor helse- og rehabiliteringsutdannelser, innovasjon og innen relevante kunst- og kulturutdannelser

2. Bakgrunn

Nordisk Råd har til behandling et medlemsforslag fra Midtengruppen om kultur og helse (A 1390/kultur). Det ble besluttet å utsette den videre behandlingen av forslaget til etter konferansen "Kultur för livet" ble avholdt (Lund, 3.- 5. oktober 2007), slik at erfaringer fra denne konferansen kunne inngå i premissgrunnlaget for behandlingen av medlemsforslaget. På konferansen ble blant annet handlingsplanen "Ny nordisk plattform for kultur og helse" presentert.

Medlemsforslaget ble besluttet behandlet i samarbeid mellom Velferdsutvalget og Kultur- og utdannelsesutvalget.

Forslaget viser til at frivilligsektor er en sentral ressurs både for videreutvikling av demokratiet og for tilrettelegging for kulturopplevelser og kulturell egenaktivering av innbyggerne. Det brede aktivitetsspektret innen idretts- og friluftsliv, musikk, dans og teater, folkeopplysning og humanitært arbeid m.m., gir i tillegg til sin egenverdi, økt livskvalitet og bedre helse.

I forslaget framholdes det også at den nordiske velferdsmodellen gir alle tilgang til gode og likeverdige helsetjenester uansett økonomi og sosial status. Helsetjenestene krever en stor og stadig økende andel av offentlige budsjetter, samtidig som det er allment kjent at en økt satsing på helsefremmende tiltak vil kunne redusere behovet for behandling av sykdom.

Videre pekes det på at de nordiske landene er preget av liknende levekår, sterke frivillige organisasjoner og et godt utviklet partnerskap mellom det offentlige og det sivile samfunn. Dette gjelder spesielt kulturlivet. Det finnes derfor gode forutsetninger for å overføre erfaringer og utvikle felles strategier for kultur i et fellesnordisk helsefremmende arbeid.

Nordisk Råd

A 1390/kultur/velferd

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalg
og Velferdsutvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00037-21

3. Høring

Velferdsutvalget og Kultur- og utdannelsesutvalget arrangerte i fellesskap en høring på medlemsforslaget A 1390/kultur/velferd under januarmøtet i Stockholm 2008. Innledere på høringen var kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m), stassekretæren for eldre- og folkehelseområdet, Ragnwi Marcelind (kd), Sverige, forslagsststiller og leder av Midtengruppen i Nordisk Råd, Dagfinn Sundsbø (sp), Norge, professor Gunnar Bjursell, Göteborgs universitet og enhetssjef i "Kultur i vården", Christina Gedeborg-Nilsson, representant for region Skåne/Kultur Skåne, Sverige.

Statssekretær Ragnwi Marcelind sa at det er behov for en bevisst bruk av kultur for å fremme helse, f. eks i rehabilitering, og at dette vil bli tatt med i "Folkehälsopropositionen" som den svenske regjeringen har under utarbeidelse. Hun informerte om at det pågår en dialog mellom de frivillige organisasjonene og den svenske regjeringen om prinsipper for samarbeidet. Videre utalte hun at det svenske formannskapet for Nordisk Ministerråd vil legge opp til at temaet "kultur og helse" diskuteres på de nordiske sosialministrenes (MR-Sosial) møte 2.- 3. juni 2008.

Dagfinn Sundsbø (sp), Norge, presenterte medlemsforslaget fra Midtengruppen. Han viste til det paradokset at 99 % av helsebudsjettene går til behandling, mens kun 1 % går til forebygging. Han understreket at deltakelse i kulturliv og frivillige organisasjoner har en egenverdi, men gir også helseeffekter. Videre vektla han at intensjonen med forslaget ikke er at frivilligsektor skal overta offentlige oppgaver innenfor sosial- og helseområdet. Det sentrale er å skape nordisk nytte gjennom erfaringsutveksling.

Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth orienterte om at kulturministeren og eldre- og folkehelseministeren i Sverige hadde uttalt seg sammen om betydningen av en satsning på kultur og helse. Hun informerte om at den svenske regjeringen har satt i gang en større kulturpolitisk utredning som også skal berøre samarbeidet mellom kultur, helse og folkehelse. Avslutningsvis foreslo hun at dette temaet også skulle tas opp på det årlige samrådsmøtet mellom utvalget og de nordiske kulturministrene.

Professor Gunnar Bjursell gjennomgikk den vitenskapelige statusen på området og rapporterte om en sterk økende interesse for temaet bl.a. i form av artikler i fremtredende vitenskapelige tidsskrifter som *Nature* og *Science*. Han pekte på at det er to sider/aspekter av kultur og helse: Kultur brukt som terapeutiske metode (behandling), og kultur som forebygging. Han viste til at det var dokumenterte effekter på begge områder.

Bjursell mente at det er behov for å styrke grenseoverskridende/flerfaglig forskning innenfor dette temaet, samt at kultur og helse inkluderes i relevante utdanninger. Det vil videre være

at kultur og helse har blitt et satsningsområde for Göteborgs universitet hvor det er opprettet et senter for kultur og helse. Over 600 forskere og relevante aktører fra hele Norden er tilknyttet et nettverk om kultur og helse. Det vil videre være viktig med forskning på nordisk nivå om kultur og helse. Nordiska Hälsovårdshögskolan i Göteborg kan spille en viktig rolle i dette.

Enhetssjef "Kultur i vården", Christina Gedeborg-Nilsson, redegjorde for Region Skånes arbeid med kultur og helse. Utgangspunktet er at kultur skal være tilgjengelig for alle. Videre er det også et helseøkonomisk aspekt i satsningen på kultur i helse- og omsorgssektoren. Gjennom sitt arbeid med kultur og helse har Region Skåne sett et behov for nordiske samarbeid og erfaringsutveksling. De arrangerte derfor en konferanse i Lund i oktober 2007 i samarbeid med bl.a. Nordisk kulturfond om kultur og helse. Et viktig resultat av konferansen var utarbeidelsen av "Ny nordisk handlingsplan for kultur og helse" i 8 punkter, (se eget bilag).

4. Utvalgenes synspunkter

Velferds- og Kultur- og utdanningsutvalgets vil tydeliggjøre den nordiske nytten som ligger i et tverrfaglig og tverrvitenskapelig samarbeid innenfor temaet kultur og helse. Målet er at kultur skal være en selvskreven faktor i formuleringen av framtidens politikk innen folkehelse og livskvalitet. Tilførselen av profesjonell og frivillig organisert kunst og kultur er en viktig faktor, særlig med tanke på en økende vektlegging av innhold og livskvalitet i helsesektoren.

Utvalgene viser til "Ny nordisk plattform for kultur og helse", som peker på at det kreves bl.a. nye tiltakfor å møte framtidens utfordringer innen folkehelse, livskvalitet og velferd. Utvalgene vil medvirke til at kunsten og kulturen får en betydningsfull rolle i et folkehelseperspektiv, og samtidig at det utformes en politikk der kunst- og kulturopplevelser som fremmer helsen står i fokus.

Utvalgene viser til at medlemsforslaget fra Midtengruppen ønsker at Nordisk ministerråd skal etablere et prosjekt som bidrar til å utvikle en felles nordisk strategi for kultur som helsefremmende tiltak gjennom å:

- samle forskningsbasert kunnskap om kulturens, folkeopplysningens og frivillige sektors betydning for folkehelse
- stimulere til utprøving av nye tiltak for å nå flere og større målgrupper
- skape nordiske arenaer for kunnskaps- og erfaringsutveksling for organisasjoner og miljøer som arbeider med kultur som helsefremmende verktøy
- avsette midler til å gjennomføre tiltakene nevnt over.

Utvalgene peker på at disse forslagene er innarbeidet i utvalgenes nye atsatser i konklusjonen (se pkt. 1 og pkt. 6), som er basert på medlemsforslaget, konferansen i Lund i 2007 og "Nye nordisk plattform for kultur og helse".

Utvalgene mener at arbeidet med kultur og helse ikke bare skal fokusere på frivillighet og frivilligsektor. Det er viktig å anta et bredere perspektiv som fokuserer på sektorovergripende samarbeid. Det er ønskelig å bidra til at kultur og helse blir et likeverdig område for behandling og forebygging også i etablerte helseinstitusjoner og rehabiliteringsinstitusjoner. Samtidig må det skapes møteplasser mellom helsefaglig ansatte i ulike disipliner og nivåer, fagpersoner og institusjoner innen kunst- og kulturområdet, og frivillige institusjoner og organisasjoner. Utvalgene mener også

at det er essensielt at det fokuseres på forskning, slik at sammenhengen mellom kultur og helse kan dokumenteres og ulike metoder i dette arbeidet kan evalueres. Utvalgene ønsker å bidra til en økt bevissthet og kunnskap om betydningen og virkning av kultur i helsesammenheng.

Styrking av forskning- og nettverk på området kultur og helse
På denne bakgrunn foreslår utvalgene at nordisk forskning omkring folkehelse og samfunnsøkonomiske perspektiver og gevinster av tverrfaglig og tverrvitenskapelig satsning på kultur og helse i Norden bør gis prioritet. Dette bør skje i form av støtte til etablerte miljøer og nettverk på området. Utvalgene viser i den forbindelse som eksempler til Nordiska högskolan for folkhälsovetenskap (NHV) og senteret "Kultur och hälsa" ved Universitetet i Göteborg, som har gjort en satsning innenfor dette området, og som allerede har et etablert nettverk mellom forskere og andre relevante aktører.

Koordinering av det nordiske nettverket for kultur og helse
Utvalgene mener at det er nødvendig å etablere en mer permanent samarbeidsplattform for kultur og helse i Norden som skal ha som formål å skape nordiske arenaer for kunnskaps- og erfaringsutveksling for personer, organisasjoner og miljøer som arbeider med kultur som helsefremmende verktøy. Forslaget om et slikt koordinerende organ var også en del av tidligere nevnt plattform for kultur og helse, og kan blant annet ivareta oppgaver som samarbeidsorgan, koordinere aktiviteter og nye prosjekter, aktivt følge utviklingen på feltet i de nordiske landene, utarbeide en utviklingsarena og databank over "kultur og helse"-prosjekter, etablere en nordisk webmøteplass og arrangere seminarer og konferanser. Samarbeidsorganet bør legges i tilknytning til allerede eksisterende nettverk eller miljøer, og bør ha et nordisk styre med rådgivende sakkyndige medlemmer.
Utvalgene noterer at Region Skåne allerede har et etablert arbeid med kultur og helse, og at Region Skåne har stilt seg positiv til midlertidig å påta seg å ivareta denne oppgave inntil det blir etablert en fast organisasjonsstruktur for det nordiske samarbeidet om kultur og helse.

Nordisk konferanse for kultur og helse
Utvalgene foreslår at det arrangeres en større konferanse hvert annet år for å inspirere etablerte og nye aktører innen området, for å vise fram nye prosjekter, og evaluere prosjekter som er gjennomført. Konferansen kan samtidig fungere som en utviklingsarena og være en tverrfagligmøteplass for alle som er engasjert i arbeidet med kultur og helse. En slik møteplass er særlig viktig innen kultur og helse fordi det samler mange aktører som ellers har liten kontaktflate med hverandre i sitt ordinære virke.

Kultur og helse som obligatorisk innslag i nasjonale og nordiske utdannelser
Utvalgene mener at det også må skje en kunnskapsutvikling og en bevisstgjøring av ansatte i helse- og rehabiliteringsinstitusjoner/organisasjoner om helseeffektene som ligger i kunst- og kulturområdet. For å oppnå varige resultater mener utvalgene at det bør tas initiativ at kultur og helse blir et etablert innslag i nasjonale og nordiske utdannelser innenfor helse- og rehabiliteringsutdannelser og innen relevante kunst- og kulturutdannelser.

Et kommunalt pilotprosjekt i nordisk regi
Utvalgene vil gjerne at det tas initiativ til et nordisk kommunalt pilotprosjekt for å prøve nye former for tverrfaglig og tverrvitenskapelig samarbeid innen kultur og helse. Prosjektet bør omfatte 3-5 sammenliknbare kommuner i Norden som allerede arbeider med temaet kultur og helse.

5. Konklusjon

Kultur- og utdanningsutvalgets og Velferdsutvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å medvirke til en økt innsats for å styrke den forskningsbaserte kunnskapen om kunsten og kulturens, folkeopplysningens og frivillig sektors betydning for folkehelsen ved at det settes av midler til nordisk samarbeid mellom etablerte miljøer og nettverk på området.

å bidra til at det arrangeres en større konferanse innen kultur og helse hvert annet år for å inspirere etablerte og nye aktører innen området, vise fram nye prosjekter og evaluere prosjekter som er gjennomført

å medvirke til at kultur og helse blir et etablert innslag i nasjonale og nordiske utdannelser innenfor helse- og rehabiliteringsutdannelser, innovasjon og innen relevante kunst- og kulturutdannelser

Nordisk Råd

A 1390/kultur/velferd

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalget og Velferdsutvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00037-21

Haderslev den 25. juni 2008
Kultur- og uddannelsesudvalget:

Bente Dahl (RV), næstformand
Britt Hildeng (A)
Mogens Jensen (S), formand
Josef Motzfeldt (IA
Heidi Petersen (Tj)
Ragnheidur Rikharðsdóttir (Sj.)
Dagfinn Sundsbø (Sp)
Tommy Tabermann (sd)
Gunilla Tjernberg (kd)

Nuuk 23. juni 2008
Velferdsudvalget:

Line Barfod (EL)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Arja Karhuvaara (saml)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Jessica Polfjärd (m)
Göte Wahlström (s),næstformand
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Ib Thomsen (FrP)

Medlemsforslag om kultur og helse

Nordisk Råd

A 1390/kultur/velferd

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalg
og Velferdsutvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00037-21

Kultur gir helse

I Norden er frivillig sektor en sentral ressurs både for videreutvikling av demokratiet og for tilrettelegging for kulturopplevelser og kulturell egenaktivisering av innbyggerne. Det brede aktivitetsspekteret innen idretts- og friluftsliv, musikk, dans og teater, folkeopplysnings- og humanitært arbeid m.m., gir i tillegg til sin egenverdi, økt livskvalitet og bedre helse. Dette er dokumentert i Norden gjennom forskning og erfaring fra ulike kultur- og helseprosjekter de siste årene.

I den nordiske velferdsmodellen er tilgang på gode og likeverdige helsetjenester til alle, uavhengig av egen økonomi og sosial status, en grunnleggende rettighet. Helsetjenestene krever en stor og stigende del av offentlige budsjetter. Samtidig er det en allmenn erkjennelse av at økt satsing på helsefremmende tiltak, vil kunne bidra til å redusere behovet for behandling av sykdom. Både for å fremme folkehelsen og for å begrense veksten i helsebudsjettene, er det derfor riktig å satse på kultur som helsefremmende tiltak.

De nordiske landene er preget av like levekår, sterke frivillige organisasjoner og et godt utviklet partnerskap mellom det offentlige og det sivile samfunn. Dette gjelder spesielt kulturlivet. Det ligger derfor godt til rette for å overføre erfaringer og utvikle felles strategier for kultur i et fellesnordisk helsefremmende arbeid.

På bakgrunn av ovenstående foreslår midtengruppen at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å etablere et prosjekt som bidrar til å utvikle en felles nordisk strategi for kultur som helsefremmende tiltak gjennom å:

- samle forskningsbasert kunnskap om kulturens, folkeopplysningens og frivillig sektors betydning for folkehelsen
- stimulere til utprøving av nye tiltak for å nå flere og større målgrupper
- skape nordiske arenaer for kunnskaps- og erfaringsutveksling for organisasjoner og miljøer som arbeider med kultur som helsefremmende verktøy
- avsette midler til å gjennomføre tiltakene nevnt over

Stockholm, 24. april 2006

Mikko Alatalo (cent)
Heli Berg (fp)
Jónína Bjartmarz (F)
Tarja Cronberg (gröna)
Bente Dahl (RV)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Joan Erlandsen (V)
Ragnar Erlandsson (ÅC)
Barbro Feltzing (mp)
Agne Hansson (c)
Kári P. Højgaard (Sjfl.)
Dagfinn Høybråten (KrF)
Michael Aastrup Jensen (V)
Anne Margrethe Larsen (V)
Kristian Pihl Lorentzen (V)
Pehr Löv (sv)
Lauri Oinonen (cent)
Runar Patriksson (fp)
Marion Pedersen (V)
Aulis Ranta-Muotio (cent)
Leena Rauhala (kd)
Gabriel Romanus (fp)
Simo Rundgren (cent)
Irene Simonsen (V)
Tuve Skånberg (kd)
Dagfinn Sundsbø (Sp)
Gunilla Tjernberg (kd)
Pekka Vilkuna (cent)
Augusta Salling (at)

Nordisk Råd

A 1390/kultur/velferd

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalget
og Velferdsutvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00037-21

BETENKNING OVER MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A1403/miljø/næring

Behandles i:
Miljø- og naturressurseutvalget og Næringsutvalget

Bilag:
- Reservation
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00030-42

Miljø- og naturressurseutvalget og Næringsutvalgets betænkning over

Medlemsforslag om felles rovdyrforvaltning i Norden

1. Utvalgenes forslag

Miljø- og naturressurseutvalget og Næringsutvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Finlands, Norges og Sveriges regeringer,

at etablere en fællesnordisk terminologi og metode for indberetning i forbindelse med de tre landes eksisterende forvaltningsplaner for store rovdyr

at på længere sigt udarbejde samordnede forvaltningsplaner på populationsniveau

at arbejde aktivt for at opnå de målsatte bevaringstilstande for de forskellige bestande og arter og opfyldelse af internationale forpligtelser

at myndighederne forstærker dialogen med berørte medborgere og interessegrupper

at rovdyrbestandene forvaltes med en størst mulig grad af forudsigelighed for nærings- og andre samfundsinteresser, særligt i grænseområderne

at styrke den fælles forskningsindsats med øget fokus på sociologiske discipliner (konfliktløsning, bibringelse af accept osv.) og samarbejdet om at tiltrække større grad af EU-finansiering til rovdyrforskning

2. Bakgrund

Nordisk Råd har siden 2001 arbejdet med rovdyrforvaltning i de tre lande. Rådet har vedtaget flere rekommandationer samt gennemført seminarer og høringer med sigte på at etablere et stærkt nordisk samarbejde indenfor dette område. Rådet har kendskab til de internationale forpligtelser som findes på området, samtidig som man anerkender landenes nationale

anstrengelser for at finde brugbare forvaltningsmodeller som tilgodeser såvel rovdyr- som næringsinteresser. Rådet anser dog, at et stærkt nordisk samarbejde er ønskværdigt på dette område, og at spørgsmålet om en fælles nordisk rovdyrforvaltning frem for alt er aktuel imellem Sverige, Norge og Finland.

Nordisk Råds Miljø- og Naturresurseudvalg og Næringsudvalg har siden april 2007 behandlet medlemsforslag A 1403/miljø/næring, hvor ønsket er, at man skaber en fælles nordisk rovdyrpolitik mellem Sverige, Norge og Finland, som tilgodeser både næringslivs- og rovdyrinteresser. Udvalgene nedsatte en arbejdsgruppe med 2 medlemmer fra hvert udvalg til at arbejde videre med spørgsmålet. Arbejdsgruppens resultater har dannet udgangspunkt for drøftelserne for tre fællesmøder mellem de to berørte udvalg.

3. Høring

I december 2007 blev der holdt et "fact-finding-møde" i Stockholm, hvor arbejdsgruppen inviterede repræsentanter fra de tre landes forvaltninger samt eksperter på området, til at klarlægge landenes synspunkter på området. Deltagerne var:

- Terje Bø, seksjonssjef for viltseksjonen, Direktoratet for naturforvaltning i Norge
- Robert Franzén, Naturvårdsverket, Sverige
- Janne Pitkänen, Jord- skogsbruksministeriet i Finland
- John Linnell, Senior Research Ecologist, Norsk institut for naturforskning (NINA)
- Åke Petterson, den svenske regerings udreder

Sverige, Robert Franzén, Naturvårdsverket
Den Svenske Riksdag vedtog i 2001 en overordnet rovdyrpolitik, hvor målsætningerne var, at man skulle opretholde et minimum antal dyr i de forskellige bestande, og arbejde med etapemålsætninger; at renskøtselsområdet skulle have særlige vilkår; brud på jagtloven skulle have større konsekvenser; ansvaret skulle deles ud på regionerne, og der skulle involveres flere aktører; og der skulle afsættes flere penge og ressourcer til området. Bestanden af bjørn (2350-2900 bjørne) er nu over det fastsatte minimumniveau (100 foryngelser pr. år); los er under (måltallet er 300 foryngelser pr. år, og der var 246 i 2006); kongeørne er over, der er ca. 1700 kongeørne (600 foryngelser pr. år); jærv ligger under, etapemålet for jærv var sat til 90 foryngelser pr. år, men antallet ligger på 78 for 2007. Ulvebestanden er på ca. 150 dyr, og målet er 20 foryngelser pr. år, der var 15 i 2006, så ulvebestanden ligger også under måltallet. I 2007 har regeringen igen øget indsatsen og ressourcerne på området. De største konflikter i Sverige, hvad angår rovdyrforvaltningen er: Rensdyrerhvervet, jægerne og jagt med løse hunde, øvrige husdyrejere og menneskers utryghed ved rovdyrene. Svenskerne er glade for samarbejdet med de to andre lande; især på overvågningsområdet fungerer det godt.

Norge, Terje Bø, Direktoratet for naturforvaltning
Norge er delt op i otte regioner, som hver har nationalt fastsatte målsætninger for bestandene. Der er store forskelle mellem de otte regioner. Nogle er isolerede og har ingen kontakt med de andre skandinaviske lande, mens andre regioner deler bestande som færdes over grænserne. Norges store antal fåreavlere og rensdyravlere har indflydelse på den førte rovdyrpolitik. Dette, kombineret med at man i Norge ønsker at folk skal have muligheder for at bo og virke over hele landet, gør, at man er interesseret i at holde bestandene på et lavt niveau. Dette øger igen nødvendigheden af god overvågning af dyrene, og forskning på området. Der vurderes at være omkring 30-40 ulve i Norge (inklusive grænseområderne). Der findes omkring 60 jærve i Norge, og det nationale mål er, at der

er 39 foryngelser årligt. Jærven tager 13.000 får årligt, og disse bliver kompenseret af staten. Målet for los er 65 årlige foryngelser, og bestanden er stabil på dette tal. Målet for bjørne er 15 årlige foryngelser, men dertil er man ikke nået endnu. Især bjørne er svære at overvåge, og man bruger i stigende grad DNA-analyser til dette. Ulvene færdes over store afstande, eksempelvis er ulve, mærket i Norge, genfundet både i Nordsverige og Nordfinland.

Finland, Janne Pitkänen, Jord- och skogsbruksministeriet
De aktuelle bestandstal for Finland er: Bjørn 930-990, los 1300-1350, ulv 270-300 og jærv ca. 100. Der har været en voldsom stigning (57%) i antallet af rovdyrskader i Finland i 2007 i forhold til 2006. Der er behov for ressourcer til dækning af disse skader, og Finland har for nyligt revurderet sin forvaltningspolitik. Der findes nu godkendte forvaltningsplaner for bjørn, ulv og los. Der findes udkast til forvaltningsplan for jærv. Alle bestande, undtaget jærv, ligger over de fastlagte forvaltningsmålsætninger. Forud for revisionen af forvaltningspolitikken foregik der en omfattende høringsrunde, og den nye plan betragtes som en bindende basis for fremtidens politik på området. I forvaltningsplanen bliver der taget hensyn til Bern-konventionen om mangfoldighed, og Finland har ikke problemer med f.eks. indavl blandt ulvestammen, da der sker udveksling mellem Finland fra Rusland. Finske ulve vandrer også til Sverige, og dette skal der også tages højde for i forvaltningsplanen. Her har man en særlig udfordring, når vandrende ulve skal passere renskøtselsområder, idet ulveantallet i disse områder ikke kan øges. Finlands repræsentant pointerede at forvaltningen af rovdyrstammerne er et nationalt anliggende. På det grundlag kan det nordiske samarbejde udvikles, navnlig indenfor forskning og forskningsfinansiering.

John Linnell, Norsk institut for naturforskning
Det overordnede budskab til det politiske system er, at der er gode muligheder for samarbejde indenfor specifikke områder: Forskning, hvor Norge og Sverige allerede samarbejder under formelle rammer, og hvor Finland er involveret mere uformelt. På overvågningsområdet samarbejder Norge og Sverige fuldstændig, mens Finland kun er med når det gælder ulvebestanden. Der er uklarhed i terminologien imellem landene, dette gør sammenligninger vanskelige, og på selve forvaltningsområdet er der tiltag som ville være nyttige, især at skabe en fælles forståelse for, at de individuelle lande har ansvar for alle arter, hver især, og at man ikke kan "dele" det imellem sig. Rovdyrene bevæger sig over grænserne, og det er nødvendigt at denne bevægelighed er mulig, for at bestandene skal bestå på langt sigt. EU har igangsat en proces som opmuntrer til populationsforvaltning på tværs af grænser, for at gøre det lettere for landene at tilpasse forvaltningen til nærområdernes behov. En betingelse er dog at forvaltningen sker ud fra en helhedsvurdering af bestandene.

Videre må man arbejde med konflikthåndtering, idet det er af stor betydning at have befolkningens støtte for at forvaltningstiltag skal være effektive. Øget samarbejde ville have betydelige fordele, f.eks. ville forvaltningen have større effektivitet, og med mere vidensdeling og udveksling af information om *best practices* kunne man forhindre konflikter og "tale med en stemme" i f.eks. internationale fora, og derved have større gennemslagskraft.

Åke Pettersson, den svenske regerings udreder
I december 2007 forelå Åke Petterssons udredning om den svenske rovdyrforvaltning. Hans hovedpointer er, at forvaltningen skal regionaliseres; dialogen med medborgere og interessegrupper skal forstærkes; der skal opsættes tolerranceniveauer for at skabe en øget accept for rovdyrpolitikken og for at begrænse antallet af konflikter mellem mennesker og rovdyr, og den illegale jagt skal bekæmpes. Desuden bør det nordiske og øvrige internationale samarbejde forstærkes.

Se http://www.regeringen.se/sb/d/9900/a/93634 for en opsummering af udredningen.

Præsentationerne fra "fact-finding"-høringen i december 2007 findes her: http://www.norden.org/nr/utskott/miljo_naturresurs/Nya_sidor/Konferenser_Hearings/sk/Konferenser.asp?lang=&p_id=299

eller ved at gå ind på Nordisk Råds hjemmeside: www.norden.org og se under præsidium og udvalg/miljø- og naturresurseudvalget/konferencer.

4. Utvalgenes synspunkter

På baggrund af informationerne fra eksperterne og den øvrige foreliggende viden finder udvalgene, at de største perspektiver for et fordybet nordisk samarbejde om rovdyrpolitikken kunne ligge inden for:

- Første skridt: Etablering af en fællesnordisk terminologi og metode for indberetning (redovisning) i forbindelse med de tre landes eksisterende forvaltningsplaner for rovdyrene
- På længere sigt: Der bør kunne udarbejdes samordnede forvaltningsplaner
- En styrket fælles forskningsindsats med øget fokus på sociologiske discipliner (konfliktløsning, bibringelse af accept etc.)
- Genoprettelse af tilliden mellem myndigheder, berørte medborgere og interesseorganisationer, ikke mindst i forhold til rovdyrbestande i grænseegnene mellem Norge, Finland og Sverige
- Nordisk samarbejde om at tiltrække større grad af EU-finansiering til rovdyrforskningen

I forbindelse med arbejdet har udvalgene ønsket at invitere de relevante ministre fra de tre lande til et fælles møde med de to udvalg, og man stiller sig positive overfor et forslag fra den svenske miljøminister om et mø-

Udvalgene besluttede desuden at sende en udtalelse om styrket nordisk samarbejde til de svenske myndigheder i forbindelse med høringsproceduren for den svenske udredning om rovdyrforvaltning.

5. Konklusion

På baggrund af ovenstående indstiller Miljø- og naturressurseutvalget og Næringsutvalget, at

Nordisk Råd rekommanderer Finlands, Norges og Sveriges regeringer,

at etablere en fællesnordisk terminologi og metode for indberetning i forbindelse med de tre landes eksisterende forvaltningsplaner for store rovdyr

at på længere sigt udarbejde samordnede forvaltningsplaner på populationsniveau

at arbejde aktivt for at opnå de målsatte bevaringstilstande for de forskellige bestande og arter og opfyldelse af internationale forpligtelser

at myndighederne forstærker dialogen med berørte medborgere og interessegrupper

at rovdyrbestandene forvaltes med en størst mulig grad af forudsigelighed for nærings- og andre samfundsinteresser, særligt i grænseområderne

at styrke den fælles forskningsindsats med øget fokus på sociologiske discipliner (konfliktløsning, bibringelse af accept osv.) og samarbejdet om at tiltrække større grad af EU-finansiering til rovdyrforskning

Stavanger den 15. april 2008

Miljø- og Naturresurseudvalget:
Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Anita Brodén (fp)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Gunnar Gundersen (H)
Helgi Hjörvar (A)
Kaj Leo Johannesen (sb)
Ann-Kristine Johansson (s)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), leder
Jan Lindholm (mp)
Augusta Salling (A)
Kristen Touborg (SF), næstformand
Anne-Mari Virolainen (saml)

Næringsudvalget:
Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), ordförande
Sigrun Eng (A)
Monica Green (s)
Billy Gustavsson (s)
May Elisabeth Hansen (SV)
Bjarne Kallis (kd)
Ulla Karvo (saml), vice ordförande
Kristján Þor Júliusson (Sj.)
Karsten Lauritzen (V)
Thore A. Nistad (FrP)
Julie Rademacher (S)

Reservation

Avskaffande av det nuvarande skyddet av stora rovdjur för att trygga människors och näringars säkerhet

De nordiska länderna bör avstå från de nuvarande planerna att skydda stora rovdjur. Direktiven från Europeiska unionen som kräver skydd av stora rovdjur bör för det första inte utsträckas att gälla utanför EU:s område. Samtidigt bör man framför allt i varje land utreda vilka grundlagsenliga rättigheter som skyddar människolivet och näringarna för faran som stora rovdjur utgör.

I Finland uttalas detta bland annat i grundlagens 8 §. Det nuvarande skyddet av stora rovdjur och planerna på att skydda stora rovdjur står helt uppenbart i konflikt med andan och avsikten i denna paragraf i Finlands grundlag. Av allt att döma är läget det samma i alla nordiska länder. EU-direktiv och praxis härledda utgående från dem ska inte utsträckas till länder utanför EU, vilket nu uppenbarligen håller på att ske.

I Finland har man fått leva ungefär 100 år utan fara för stora rovdjur fram till 1990-talet, när den nuvarande politiken som gynnar stora rovdjur bland annat under inflytande från EU krävde att stora rovdjur bör skyddas. Hänvisningarna till att stora rovdjur inte har orsakat dödsfall på hundra år saknar grund, eftersom det inte har funnits stora rovdjur. Dock dödades en man som var ute och joggade av en björn på 1990-talet i Ruokolahti i Östra Finland. Det har inträffat många ytterst farliga situationer, ur vilka man klarat sig tack vare antingen god skjutskicklighet, tur eller sällskapet som har gett första hjälpen eller kallat på bland annat ambulanshelikopter. Om rovdjuret i dessa fall hade mött en ensam vandrare, skulle antalet människor dödade av rovdjur vara större.

På grund av Finlands nuvarande rovdjurspolitik har de verkliga naturvännerna i stor utsträckning försvunnit från naturen. Skogsägarna fjärmar sig från sina skogar, då de inte vågar röra sig i dem. Detta är skadligt med tanke på skogsvården och även Finlands virkesförsörjning. Frågan har

också näringspolitisk betydelse. Likaså är de stora rovdjuren ett arbetarskyddsproblem bland annat vid skogsplantering, -röjning och -vård. Det har förekommit många risklägen uttryckligen i samband med sådant arbete. När människorna är rädda inte bara för att röra sig, utan också för att arbeta i den egna skogen, går möjligheten till ekologiskt och naturvänligt skogsbruk förlorad. Likaså har till och med skogsmaskinförare upplevt rädsla för rovdjur i Finlands skogar. Bär och svampar blir i allt större utsträckning oplockade när man inte vågar röra sig till skogs som tidigare. Också fiskare har fått möta rovdjursfarans realitet i skogstrakter.

Finland är ett land som är helt bebott; varje område är någons boendemiljö eller fritidsmiljö. Exempelvis i mellersta Finland är kvinnor och barn rädda i sin boendemiljö på grund av den reella rovdjursfaran. Man vågar bland annat inte låta barn sova i vagn ute på gården på grund av faran för varg och lodjur som stryker alldeles intill husens stenfötter. Många sommarstugor står oanvända på grund av risken för stora rovdjur till och med i mellersta Finland. Man är tvungen att röra sig i bil av rädsla och fara för rovdjur, medan man tidigare tordes gå eller cykla. Motionering i naturen har minskat på grund av rädslan för rovdjur på landsbygden och till och med i närheten av samhällen.

På kartan kan vissa områden se ut som ödemarker, där man föreslår att det finns plats för rovdjur, men dessa trakter är emellertid människors hem- och boendemiljö, där det bor barnfamiljer och åldringar. Vissa törs knappt gå ut till sin postlåda trots att det bara handlar om några hundra meter. Likaså måste barnen köras med bil till skolan ända hemifrån på grund av rovdjursfaran. Allt detta orsakar samhället kostnader.

Tidigare bjöd naturen och terrängen frid och trygghet. Nu är läget ett annat på grund av rovdjursfaran och rädslan som den ger upphov till. Förslaget att man ska ge ifrån sig ljud när man rör sig i naturen strider mot naturvänners önskan att röra sig ljudlöst i naturen och lyssna på naturens egna ljud.

Det är välkänt att rovdjuren orsakar skada för renskötseln, men när rovdjuren ökar sprider sig skadorna också till får- och kreatursskötsel samt hästuppfödning. På vissa gårdar hålls boskapen inne i ladugården också på sommaren uttryckligen på grund av rovdjursfaran, eftersom tidigare betesmarker längre bort från gårdscentrumet är farliga. Likaså upplever gårdar med ekologisk produktion att den stora rovdjursrisken gör det omöjligt att låta boskapen gå på skogsbete.

Stora rovdjur har rätt att leva, men inte på den nuvarande rovdjurspolitikens villkor. Utrensning av så kallade störda individer är inte alls en tillräcklig åtgärd. Det är fel att kalla ett intelligent rovdjur stört, eftersom det bara söker mat där den är lättast tillgänglig, det vill säga bland mänsklig bebyggelse. Hundskall har blivit som "vällingklockor" för vargen. Då rovdjur inte får jagas i stor utsträckning, förlorar de sin naturliga rädsla för människan och byggd infrastruktur. Därför vore fri jakt av stora rovdjur enligt vapenlagarna det bästa sättet att vårda rovdjursstammarna. Det skulle bevara rovdjurens naturliga instinkter. Det nuvarande läget utgör dessutom en fara för vargens genuppsättning, eftersom vargen lätt kan para sig med vissa hundraser och följden är ytterst farliga varghybrider. Om dessa i sin tur parar sig med vargar, riskeras hela vargstammens genetiska arv. Eftersom jakt av bland annat björn är mycket farlig, borde det ges ändamålsenlig jaktutbildning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Lauri Oinonen, att Miljø- og naturressurseutvalget og Næringsutvalget föreslår, att

> Nordiska rådet rekommenderar Finlands, Norges och Sveriges regeringar

att avskaffa skyddet av stora rovdjur för att trygga säkerheten som hör till människans grundläggande rättigheter. Detta är motiverat även med tanke på säkerheten för olika näringar, vilka samhället redan nu måste betala allt större ersättningar för rovdjursskador

Skyddet av stora rovdjur bör genomföras i separata stängslade viltreservat, där ovan beskrivna risksituationer kan undvikas.

Stavanger den 15. april 2008

Lauri Oinonen (cent)

Nordisk Råd

A1403/miljø/næring

Behandles i:
Miljø- og naturressurseutvalget og Næringsutvalget

Bilag:
- Reservation
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00030-42

Nordisk Råd

A1403/miljø/næring

Behandles i:
Miljø- og naturressurseutvalget og Næringsutvalget

Bilag:
- Reservation
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00030-42

Medlemsforslag

om felles rovdyrforvaltning i Norden

Store rovdyr er et naturlig element i den nordiske fauna. Samtidig brukes utmark, skog og fjell som beitemark for stor- og småfe. Dette fører til at ulv, bjørn, jerv og gaupe spiser og skader husdyr for mer enn 100 millioner kroner hvert år, bare i Norge.

Rovdyr er streifdyr beveger seg over landegrenser med ulik forvaltning. En felles forvaltning og bestandsmålinger mellom Norge, Sverige og Finland vil kunne bidra til å ivareta ønsket om fortsatt store rovdyr i naturen, samtidig som man kan begrense skadene på husdyr og dempe konfliktene og lidelsene.

Tidligere forslag som berører rovdyr har vært tatt opp i Miljø- og naturressursutvalget, fra et verneperspektiv. Dette er viktig, men det er like viktig å ha med næringsperspektivet. I denne sammenhengen er næringsperspektivet jordbruk og reindrift.

Mot bakgrunn av ovenstående foreslår Den sosialdemokratiske gruppen, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å arbeide for en felles rovdyrpolitikk mellom Norge, Sverige og Finland som ivaretar både næringsinteresser og rovviltinteresser

Oslo, 1. februar 2007

Sigrun Eng (A)

Nordisk Råd

A
1411/medborgar/välfärd

Behandles i:
Medborgar- och konsumentutskottet och Välfärdsutskottet

Bilag:
- Medlemsforslag
- Reservation

J.nr. 07-00042-21

Medborgar- och konsumentutskottets och Välfärdsutskottets betänkande över

Medlemsförslag om förbud mot transfetter

1. Medborgar- och konsumentutskottets och Välfärdsutskottets förslag

Medborger- og forbrukerutvalget og Velferdsutvalget föreslår att

Nordiska rådet rekommenderer Nordiska ministerrådet

att övriga länder inom Nordiska rådet följer Danmarks exempel och därmed begränsar innehållet av de skadliga transfettsyrorna i livsmedel till högst två gram industriellt framställda transfettsyror per 100 gram fett i maten

å la en lovregulering med en grense på høyst to gram transfettsyrer per 100 gram fett i matvarene gjennomføres senest fem år etter at denne rekommandasjonen er vedtatt

å la de nordiske EU/ EØS - landene arbeide for at det samme initiativet som i Danmark blir behandlet i regi av EU/ EØS, slik at EU/ EØS landene kan innføre en lovregulering på to gram industrielt framstilt transfettsyrer per 100 gram fett i maten

å oppfordre produsentene til merking av transfettfrie næringsmidler

2. Bakgrunn

Den Sosialdemokratiske Gruppe fremla et forslag om et forbud mot transfettsyrer i matvarer på Medborger- og forbrukerutvalgets møte 25. september 2007. Medlemsforslaget lå til behandling i Medborger– og forbrukerutvalget. Velferdsutvalget ble orientert om medlemsforslaget på sitt møte 30. oktober 2007, etter at sekretariatet hadde vurdert at denne saken også har stor relevans for Velferdsutvalget med særlig tanke på de negative helseffektene av for mye transfettsyrer i matvarer.

Begge utvalgene var enige i at dette tema skulle bli behandlet i fellesskap på januarmøtet 2008 ved å innkalle en ledende ernæringsekspert på området Steen Stender, overlege ved Gentofte Amtssygehus.

3. Kommentar

Medlemsforslag om at transfettsyrer i matvarer bør reduseres kan sees på som et viktig forebyggende prinsipp i et folkehelseperspektiv. Flere vitenskapelige rapporter peker på mange negative effekter av transfettsyrer i matvarer, som for eksempel hjerte- og karsykdommer. Mat som inneholder transfetter øker nivået av det dårlige kolesterolet (LDL) i menneskekroppen, og senker nivået av det gode kolesterolet (HDL).

De nordiske landene bør i fellesskap arbeide for å sikre nordboerne god tilgang til sunne matvarer og av den grunn arbeide for å begrense skadelig transfettsyrer i matvareproduksjonen og følge Danmark, som allerede i 2004 besluttet å begrense transfettsyre i matvarer til høyst to gram industrielt fremstilt transfettsyrer per 100 gram fett i maten.

4. Høring

På denne bakgrunn ble det arrangert en muntlig høring for Velferdsutvalget og Medborger- og forbrukerutvalget den 30. januar 2008 i Stockholm, hvor ernæringsekspert Steen Stender, overlege ved Gentofte Amtssygehus, redegjorde for problemstillinger rundt transfettsyrer i matvarer.

Steen Stender viste til vitenskapelige rapporter som påviser de farlige effektene transfettsyrer har i matvarer for menneskers helse. Transfettsyrer er en fellesbetegnelse for et stort antall fettsyrer som finnes i matvarer. Det er vanskelig for kroppen og utskille de industrielt fremstilte transfettsyrene og ved bare en mindre økning av dette produktet i matvarene øker risikoen for hjerte- og karsykdommer markant.

I 2004 innførte Danmark et forbud mot mer enn to gram transfett per 100 gram fett i matvarene. Lovgivningen er fulgt opp med sanksjoner på opptil to års fengsel om loven ikke blir overholdt. Dette har resultert i at Danmark i dag har et meget lavt nivå av inntak av transfetter i matvarer. Den danske lovgivningen har vagt internasjonal oppmerksomhet, og et forbud etter den danske modellen er i dag gjennomført i New York og er i ferd med å gjennomføres av McDonalds og Kentucky Fried Chicken restauranter verden over.

McDonalds og Kentucky Fried Chicken endret innholdet på fastfoodproduktene sine etter en offentliggjøring av forskningsresultater i et velansett medisinsk tidsskrift som publiserte artikler om det danske forbudet.

EU-Kommisjonen meddelte i 2006 at den restriktive lovgivningen i Danmark kunne betraktes som et handelshinder, fordi matvareindustrien ikke kunne selge varene i Danmark, uten at de overholdt loven. I mars 2007 ga EU-Kommisjonen opp å føre rettssak mot Danmark for konkurransevridning og gav Danmark medhold i de strenge reglene sett i et folkehelseperspektiv.

I følge Steen Stender kunne de strenge grenseverdiene for transfettsyrer reddet tusenvis av menneskeliv om de ble innført i EU med nesten 500 millioner EU-borgere. Rundt 50 000 borgere i EU dør en for tidlig hjertedød fordi de har spist matvarer med industrielt fremstilt transfettsyrer.

Steen Stender har sjekket et typisk "transfettmåltid" i en rekke land fra 2005-06. Her følger det samlet industrielt fremstilt transfett i et fastfoodmåltid, 100 gram kjeks/kaker og 100 gram mikrobølgepopkorn, for de nordiske landene:

- Danmark: 0,4 gram
- Finland: 10 gram
- Sverige: 14 gram
- Norge: 16 gram
- Island: 35 gram

Før Danmark innførte sitt forbud på to prosent transfetter per 100 gram fett i matvarene, lå det tilsvarende danske tallet på 30 gram (2001). Steen Stender mente at Islands høye tall er forbundet med relativ mye import av amerikanske produkter.

Av statistikkene fremgikk det at i flere av de nordiske landene har bruken av transfettsyrer i matvarer gått nedover. I følge Steen Stender er det viktig å være klar over at gjennomsnittstallene kan dekke over en sosial ulikhet. Visse matvarer inneholder et meget høyt innhold av transfettsyrer, som fastfood og matvarer en kjøper på bensinstasjoner og lignende. Dette kan medføre at visse befolkningsgrupper kan være mer utsatt enn andre med et alt for høyt inntak av transfettsyrer.

Mange nordboere er ikke klar over de helsemessige følger av inntak av transfettsyrer i matvarer og søker derfor heller ikke forbrukerinformasjon om skadevirkningene. Forbrukerveiledning er ikke tilstrekkelig her.

I følge Steen Stender er det viktig at det kommer en lovregulering på dette området i alle land, slik at det er mulig å nå alle samfunnslag, i et forebyggende helse- og forbrukerperspektiv.

Matvareprodusentene vil trenge en viss tid for kunne gjennomføre endringer og innholdet i matvarene.

5. Utvalgenes synspunkter

Majoriteten av utvalgene var generelt enige i at innholdet av transfettsyrer i matvarer bør begrenses og følge danske lovgivning. Det var også enighet om at Norden bør kunne gå foran som et godt eksempel i forhold til EU og andre aktører på det globale verdensmarkedet. Noen utvalgsmedlemmer mente at transfettsyrer kan begrenses gjennom internasjonale og europeiske regler.

Velferdsutvalget og Medborger- og forbrukerutvalget var enige om å gjøre forslaget om til et felles utvalgsforslag på vegne av begge utvalgene.

De nordiske landene kan innføre en lovregulering på området samtidig som det er mulig å fremme samme lovregulering av transfettsyrer i matvarer gjennom EU/EØS- samarbeidet.

Utvalgene vil også påpeke at det forventes at næringsmiddelindustrien, matvareprodusentene og andre involverte aktører skal kunne forholde seg til dette foreslåtte tidsperspektivet, og omlegge matvareproduksjonen til et begrenset nivå transfetter. Ut fra disse begrunnelsene er det etablert to ny "at- satser" i forslaget.

Velferdsutvalget og Medborger- og Forbrukerudvalget ønsket å fremme en felles betenkning om A 1411/medborgar/välfärd om forbud mot transfetttsyre. Medborger- og forbrukerutvalget gjennomførte en avstemning over medlemsforslaget på sitt aprilmøte 2008 og Velferdsutvalget hadde sin avstemning over medlemsforslaget på sitt sommermøte 2008.

Et flertall i Medborger- og forbrukerutvalget vedtok medlemsforslaget, mens et flertall i Velferdsutvalget besluttede "å ikke foreta seg noe".

Nordisk Råd

A 1411/medborgar/välfärc

Behandles i:
Medborgar- och konsumentutskottet och Välfärdsutskottet

Bilag:
- Medlemsforslag
- Reservation

J.nr. 07-00042-21

Velferdsutvalget og Medborger- og forbrukerutvalget kan ikke ha det samme forslag med ulik ordlyd til behandling under sesjonen. Det er kun mulig at fremme en felles betenkning for begge utvalgene såfremt utvalgene gjennomfører en avstemning sammen på septembermøtet 2008.

Utvalgene gjennomførte derfor en felles avstemning på utvalgsmøtet i Reykjavik den 24. september 2008. Resultatet blev som det fremgår av konklusjonen.

6. konklusjon
På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget og Medborger- og forbrukerutvalget att Nordiske Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

> *att* övriga länder inom Nordiska rådet följer Danmarks exempel och därmed begränsar innehållet av de skadliga transfettsyrorna i livsmedel til högst två gram industriellt framställda transfettsyror per 100 gram fett i maten
>
> *att* la en lovregulering med en grense på høyst to gram transfettsyrer per 100 gram fett i matvarene gjennomføres senest fem år etter at denne rekommandasjonen er vedtatt
>
> *att* la de nordiske EU/ EØS - landene arbeide for at det samme initiativet som i Danmark blir behandlet i regi av EU/ EØS, slik at EU/ EØS landene kan innføre en lovregulering på to gram industrielt framstilt transfettsyrer per 100 gram fett i maten

Reykjavik den 24. september 2008

***Velferdsutvalget**:*
Troels Christensen (V)
Anita Knakkergaard (DF)
Karina Lorentzen (SF)
Gunn Olsen (A)
Tuula Peltonen (sd)
Reidar Sandal (A)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Göte Wahlström (s), næstformand

Medborger- og forbrukerutvalget:
Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Henrik Dam Kristensen (S) , næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Ville Niinistö (gröna) , formand
Jørgen Poulsen (RV)
Maria Stenberg (s)

Deretter vedtog et større flertall:

> *att* oppfordre produsentene til merking av transfettfrie næringsmidler

***Velferdsutvalget**:*
Troels Christensen (V)
Anita Knakkergaard (DF)
Karina Lorentzen (SF)
Gunn Olsen (A)
Tuula Peltonen (sd)
Reidar Sandal (A)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F) , formand
Göte Wahlström (s) , næstformand
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Ib Thomsen (FrP)

Medborger- og forbrukerutvalget:
Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Henrik Dam Kristensen (S) , næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Ville Niinistö (gröna) , formand
Jørgen Poulsen (RV)
Maria Stenberg (s)
Karin S. Woldseth (FrP)

Reservationstekst

Nordisk Råd

A
1411/medborgar/välfärd

Behandles i:
Medborgar- och konsument-
utskottet och Välfärdsutskot
tet

Bilag:
- Medlemsforslag
- Reservation

J.nr. 07-00042-21

I fråga om begränsning av fetter i livsmedel följer Norden, med undantag för Danmark, de regler som finns i EU. Istället för lagstiftning har en annan väg valts. I stället för att reglera mängden industriellt framställda transfetter har diskussioner förts med livsmedelsindustrin i syfte att få producenterna att använda fettråvaror med en högre andel omättat fett eller minska fettinnehållet. Att utesluta delvis härdade fetter som råvaror i livsmedel kan vara ett sätt, men konsekvensen får inte bli att dessa fetter ersätts med andra fetter med lika högt eller högre innehåll av mättat fett.

Risken med förbudslinjen är att andelen mättat fett ökar vilket skulle ha minst lika stora hälsomässiga konsekvenser som härdat fett. En annan risk är att livsmedlens hållbarhet minskar, vilket i slutänden kan leda till ökade kostnader och resursslöseri.

Sedan mitten av 1990-talet har mängden transfett i till exempel svenska livsmedel sjunkit betydligt. En utveckling mot minskade halter av skadliga fetter är således redan på gång. Allt tyder på att minskningstakten fortsätter. Detta visar på att en dialog med livsmedelindustrin är verkningsfull. Det är också ett värde i sig att följa gemensamhetslagstiftningen.

Trots risk med för mycket information på livsmedelsförpackningar anser vi att detta är viktigt för att konsumenterna skall kunna göra egna upplysta val. Med tydlig märkning finns möjlighet att välja bort produkter med härdat eller mättat fett eller göra en avvägning däremellan.

Mot denna bakgrund reserverar vi oss mot medlemsförslaget om förbud mot transfetter.

Reykjavik den 24. september 2008

Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Rolf Gunnarsson (m)
Marianne Kierkemann (m)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Jessica Polfjärd (m)
Ib Thomsen (FrP)
Karin S. Woldseth (FrP)

Medlemsförslag om förbud mot transfetter

Nordisk Råd

A
1411/medborgar/välfärd

Behandles i:
Medborgar- och konsumentutskottet och Välfärdsutskottet

Bilag:
- Medlemsforslag
- Reservation

J.nr. 07-00042-21

Det finns ännu ingen färdig bild över vad de så kallade transfetterna innebär för människors hälsa. Men allt fler vetenskapliga rapporter vittnar om negativa effekter, framför allt en ökad risk för hjärt- och kärlsjukdomar. Enkelt kan beskrivas att mat som innehåller transfetter ökar halten av det dåliga kolesterolet (LDL) i människokroppen och sänker halten av det goda kolesterolet (HDL).

Enligt nordiska näringsrekommendationer bör vi begränsa vårt intag av transfettsyror "i möjligaste mån". Men dessa rekommendationer räcker inte. Norden måste, på grundval av försiktighetsprincipen, gå längre och verka för ett förbud inom såväl Nordiska Rådet som EU. De nordiska länder bör följa det danska exemplet och införa en gräns för hur mycket transfetter som ska få finnas i våra livsmedel. Redan 2004 beslutade Danmark om en gräns på högst två gram industriellt framställda transfettsyror per 100 gram fett i maten.

Inför EU-parlamentets omröstning om transfetterna bedrev den europeiska fettindustrin en hård kampanj. Det danska beslutet utmålades som ett handelshinder och EU-Kommissionen stämde Danmark för brott mot den inre marknadens regler. Europaparlamentets högerfalang vann omröstningen, men en majoritet i parlamentet uppmanade ändå EU att vidta åtgärder för att minska intaget av transfettsyror.

Exempelvis i Sverige finns endast vaga rekommendationer och det är frivilligt för tillverkare att redovisa transfetter i produkternas innehållsförteckning. Det svenska livsmedelsverket säger sig vara positivt till ett minskat intag, men tycker att frågan ska lösas inom EU. Verket rekommenderar ett lågt sammanlagt intag av fett, snarare än ett lågt intag av transfett, vilket vi menar är en något förlegad inställning. En omvärdering av människors behov av nyttigt fett håller på att ske.

De nordiska länderna bör gemensamt arbeta för att säkra tillgången till så sunda livsmedel som möjligt för sina invånare och bör därför garantera att de skadliga transfettsyrorna i livsmedel begränsas.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Den socialdemokratiska gruppen att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att övriga länder inom Nordiska rådet följer Danmarks exempel och begränsar innehållet av de skadliga transfettsyrorna i livsmedel

Köpenhamn den 25 april 2007

Bendiks H. Arnesen (a)
Ann-Kristine Johansson (s)
Per Kaalund (S)
Ilkka Kantola (sd)
Maria Öberg (s)

Nordisk Råd

A 1422/medborgar

Behandles i:
Medborgar- och konsument-utskottet

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00310-13

Medborgar- och konsumentutskottets betänkande över

Medlemsforslag om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet

1. Udvalgets forslag

Medborgar- och konsumentutskottet foreslår at:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att främja, utveckla och skapa möjligheter för att förstärka, utveckla och samordna polisens möjligheter att arbeta över gränserna i Norden

at indgå en samarbejdsaftale mellem politimyndighederne i de nordiske lande med henblik på at opnå en bedre udnyttelse af de materielle ressourcer og mandskab. Samarbejdsaftalen skal desuden sikre medarbejdernes rettigheder ved samtjeneste eller andre former for udveksling af medarbejdere.

2. Baggrund

Den konservative gruppe har stillet et medlemsforslag om "Nordisk kraftsamling kring gränsöverskrideande utrygghet".

Et udvidet samarbejde kunne indebære, at politimyndighederne i de enkelte lande på visse betingelser kunne begære hjælp og assistance fra andre nordiske kolleger. I givet fald skulle de hidkaldte tjenestemænd adlyde befalingerne fra det land, hvor indsatsen finder sted.

Det kunne også være relevant at hidkalde tjenestemænd ved f.eks. store idrætsbegivenheder, hvor det tilrejsende publikum skaber uroligheder for værtslandet. I givet fald er det en fordel, at politiindsatsen er mere "international" i spørgsmålet om personkendskab og sprogkundskaber. Udover at assistere et andet lands politi, ville det have den fordel, at politiet lærer af hinandens politiarbejde.

Forslagsstillerne gør opmærksom på, at der allerede i dag findes regler for fælles politi-samarbejde mellem lande blandt andet i EU/Schengen-samarbejdet og gennem Prüm-traktaten. Men forslagsstillerne ønsker at forbedre samarbejdet udover EU-grænser f.eks. mellem Norge og Sverige

Medborger- og Forbrugerudvalget har i 2002 behandlet og vedtaget et medlemsforslag (A 1311/medborger) om politiet i et nordisk perspektiv. Forslaget omhandlede dengang fælles uddannelse af specialister indenfor politi til at bekæmpe den grænseoverskridende kriminalitet. Dette udvalgsforslag blev afvist af Ministerrådet med henvisning til, at der var et udpræget samarbejde om trafficking, menneskehandle, korruption og hvidvaskning af penge.

Sekretariatet gør opmærksom på, at alle nordiske lande deltager i Schengen-samarbejdet. Det indebærer, at personkontrollen ved de indre grænser er ophævet, og suppleret med fælles regler for passage af de ydre grænser. Derudover indebærer Schengen-samarbejdet også en styrkelse af landenes samarbejde om at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet, illegal indvandring m.m.

Ingen af de nordiske lande har underskrevet Prüm-traktaten. Prümtraktaten er en aftale mellem Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrig, Luxembourg, Nederlandene og Østrig. Traktaten omfatter blandt andet udveksling af informationer i kriminalsager samt andre former for politisamarbejde, herunder fælles patruljering og politioperationer, mulighed for grænsepassage uden forudgående tilladelse samt samarbejde i tilfælde af store begivenheder, katastrofer, og alvorlige uheld.

Medlemsforslaget "om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet" A/1422/medborgar blev fremlagt på Medborger- og Forbrugerudvalgets møde den 25. september 2007. Udvalget besluttede at sende forslaget i skriftlig høring.

3. Høring

Medlemsforslaget har været sendt til høring hos følgende instanser (de, der har svaret er markeret med fed):

Danmark: **Sekretariatet for Ministeren for Nordisk Samarbejde**, **Politiforbundet**, Foreningen Norden.
Finland: **Inrikesministeriet.**
Åland: **Ålands landskapsregering, Ålands Polisförening r.f.**
Island: **Rigspolitidirektørembedet.**
Sverige: **Rikspolisstyrelsen**, Brottesförebyggande rådet, **Polisförbundet.**
Norge: Utenriksdepartementet, **Politiets fellesforbund**.

Danmark: Politiforbundet gør opmærksom på, at forbundet er medlem af Nordisk Politiforbund (NPF). NPF består af de nationale politiorganisationer i Danmark, Finland, Norge, Island og Sverige. Derfor finder Politiforbundet det mest hensigtsmæssigt at svare på vegne af NPF.

NPF har behandlet sagen på sit møde i Stockholm den 10. oktober 2007. Forbundet finder forslaget interessant, og er åbne overfor at udvide og forbedre samarbejdet over grænserne.

Ifølge NPF er de muligheder, som forslaget skitserer delvist omfattet af Prüm-traktaten og Schengen-aftalen. F.eks. eksisterer der allerede i dag mulighed for forfølgelse og anden efterforskning henover grænserne. Spørgsmålet er derfor om de aftaler, der allerede omhandler nordisk politisamarbejde udnyttes godt nok, skriver NPF.

NPF finder det hensigtsmæssigt, at der indgås en samarbejdsaftale, der regulerer de politimæssige foranstaltninger i forbindelse med store sportsbegivenheder, internationale topmøder og lignende begivenheder, der berører flere af de nordiske lande. Politienhederne skal naturligvis ledes af det lands politi, hvor indsatsen finder sted.

NPF gør dog opmærksom på, at der *er* etableret et mere uformelt tæt samarbejde i dag. Eksempelvis ved "high-risk" fodboldkampe og ligeledes i forbindelse med demonstrationerne om Ungdomshuset i København i marts 2007, hvor dansk politik lånte materiel af svensk politi.

Det er således NPFs opfattelse, at der ligger et stort uudnyttet potentiale i et mere formelt, grænseoverskridende samarbejde. Ressourcesituationen indenfor politiet i de nordiske lande er dog krævende og utilfredsstillende, og derfor bliver der prioriteret. Det forhindrer en større udnyttelse af samarbejdet, mener NPF.

I den forbindelse ville det være hensigtsmæssigt, at Nordisk Råd, udover den allerede etableret ordning om udveksling af personale i statsadministrationen, påtog sig en opgave med at udvide samarbejdet og etablering af en udvekslingsordning mellem de operative tjenestemænd i de nordiske lande. Det ville, ifølge NPF, reducere den grænseoverskridende kriminalitet.

Også Baltikum-arbejdet kunne blive udnyttet bedre ved en fælles nordisk indsats eksempelvis mod berigelseskriminalitet. Ligeledes nævner NPF, at de nordiske lande har opbygget værdier og løn- og ansættelsesbetingelser, der kunne være værdifulde at viderebringe til Baltikum.

Endelig gør NPF opmærksom på, at der pågår drøftelser i EU om yderligere intensivering af politisamarbejdet i forhold til EUROPOL og SIS (Schengen Information System). Der er igangsat arbejde om bekæmpelse af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet, og om udveksling af informationer om voldelige urostiftere i forbindelse med større arrangementer. Også EuroCOP (European Confederation of Police), som alle nordiske politiorganisationer er medlem af, forfølger disse sager.

NPF gør slutteligt opmærksom på, at forbundet gerne vil bidrage til et tættere samarbejde og dialog med Nordisk Råd.

Det danske Justitsministerium, Rigspolitiet, gør opmærksom på, at Rigspolitiet er i et tæt og tillidsfuldt samarbejde med de øvrige nordiske landes politimyndigheder i forbindelse med forebyggelse og efterforskning af strafbare forhold og grænseoverskridende kriminalitet. Samarbejdet er primært forankret i de nordiske politisamarbejdsfora og arbejdsgrupper vedrørende grænseoverskridende kriminalitetsområder, politiuddannelse og kriminaltekniske emner.

Rigspolitiet oplyser, at det nordiske politifora og arbejdsgrupper i øjeblikket er genstand for et analysearbejde med henblik på, at undersøge behovet for en ny og forbedret struktur for det nordiske politi-samarbejde. Hertil kommer, at det nordiske politisamarbejde generelt er velfungerende og kendetegnet ved mange væsentlig og uformelle kontakter mellem politimyndighederne.

På den baggrund mener Rigspolitiet og Justitsministeriet, at de problemstillinger, der berøres i medlemsforslaget, kan behandles indenfor de eksisterende rammer af det nordiske samarbejde. Der er derfor ikke behov for yderligere initiativer fra Nordisk Råd, ifølge det danske Justitsministerium.

Finland: Inrikesministeriet, Polisavdelningen, skriver at, rigspoliticheferne har fremmet politisamarbejdet på flere måder. Eksempelvis har man i 2001 undertegnet en protokol om certificering af fingeraftryksekspertер, i 2002 en traktat om nordisk politisamarbejde, i 2004 en tillægstraktat om udlåning af materiel. (Ved verdensmesterskaberne i idræt i Finland 2005, lånte Finland køretøjer fra Sverige på baggrund af tillægstraktaten). I 2004 blev ordenspolitiet også omfattet af det nordiske samarbejde, da der blev nedsat en arbejdsgruppe om ordenspolitiets virksomhed. De har beskæftiget sig med afviklingen af store offentlige arrangementer. I 2005 blev endnu en protokol underskrevet om identifikation af ulykkesofre ved katastrofer.

Derudover har rigspoliticheferne i 2005 nedsat en arbejdsgruppe for at forbedre koordineringen af de talrige eksisterende samarbejdsfora. Flere af arbejdsgruppens rekommandationer er allerede gennemført.

Også PTN-gruppen (Politi- og Told i Norden), som koncentrer sig om narkotika, har udviklet et operativt nordisk samarbejde gennem et internationalt kontaktpersonsnetværk. Kontaktpersonerne udgør et unikt data- og samarbejdsnetværk mellem alle de nordiske lande.

I 2006 har Finland også taget initiativ til at gennemføre fælles analyser, som udgør grundlaget for den operative virksomhed indenfor politiet. Dertil kommer, at de nordiske rigspolitichefer har besluttet at sammenligne og samarbejde omkring DNA-profiler.

Endelige nævner den finske Polisavdeling, at det internationale politisamarbejde forbedres kontinuerligt, og samarbejdet lønner sig særligt gennem multilaterale aftaler. Prüm-traktaten har udvidet mulighederne for grænseoverskridende operativt samarbejde. Jo flere grænselande, der tilslutter sig traktaten, jo mere nyttigt er det, skriver Finlands Polisavdeling.

I EU findes der desuden et retligt netværk (ATLAS-samarbejdet), der indeholder oplysninger om retssystemerne i de enkelte lande. Sådanne typer af samarbejde kunne man også have indenfor de nordiske lande, slutter den finske Polisavdeling.

Åland: Ålands landskapsregering meddeler blot, at de støtter medlemsforslaget. Ålands Polisforening meddeler, at medlemmerne af Ålands Polisförening er instillet på at deltage i samarbejdet for at forstærke, udvikle og samordne arbejdsopgaverne over grænserne i Norden.

Island: Rigspolitidirektørembedet henleder opmærksomheden på, at politisamarbejdet har været til diskussion på møder mellem de nordiske rigspolitichefer. På det seneste møde, blev det besluttet, at Danmarks rigspolitichef skulle undersøge de nordiske landes lovgivning på dette område, herunder undersøge, om der er lovgivning, der hindrer det nødvendige politisamarbejde.

Sverige: Rikspolisstyrelsen støtter forslaget. Sverige indgår allerede i internationalt forpligtende politisamarbejde i EU og i Schengensamarbejdet. Det omfatter også grænseoverskridende overvågning og forfølgelse samt fælles patruljering i Øresundsregionen.

Derudover har en arbejdsgruppe under de nordiske rigspolitichefer udarbejdet forslag til, hvordan det nordiske samarbejde bør udvikles. Der er "Forslag om forenklede procedurer for politiafhøringer i andet nordisk land" og "Forslag om at gøre fælles tjeneste". Rigspolistyrelsen har i 2004 henstillet til den svenske regering at vedtage den nødvendige lovgivning. Dette har regeringen endnu ikke besvaret.

Derudover er den nordiske visionsgruppes rapport om EU/Schengen-samarbejdet blevet godkendt af rigspolitichefferne i 2006. Målene er:
- at udvikle en aktiv, samordnet og kraftfuld nordisk polisiær holdning indenfor EU/Shcengen-samarbejdet
- på sigt at udvikle et mere vidtrækkende samarbejde end hvad EU/Schengen kræver
- at arbejde for, at de forpligtelser, som vedtages, leder til et bedre grænseoverskridende politisamarbejde og operative resultater.

Derudover vil politimyndigheden i Norrbottens län gerne udbygge samarbejdet mellem svensk, norsk og finske politi. Politi-direktoratet i Norge har fremlagt et forslag til, hvordan der kan gøres fælles tjeneste mellem Sverige og Norge.

Rikspolisstyrelsen skriver, at der er stor vilje til at udvikle det nordiske politisamarbejde. Styrelsen vil følge udviklingen og vurdere, hvorvidt der er anledning til at gøre regeringen opmærksom på behovet for at vedtage de forslåede forpligtelser.

Høringssvar fra Sveriges Polisförbundet er omfattet af ovenstående høringssvar fra Nordisk Politiforbund (NPF), Danmark.

Norge: Høringssvar fra Politiets fellesforbund er omfattet af ovenstående høringssvar fra Nordisk Politiforbund (NPF), Danmark.

4. Udvalgets synspunkter

Medborger- og Forbrugerudvalget bakker op om målsætningerne i forslaget. Der er ingen tvivl om, at udvalget ønsker at fremme, udvikle og skabe muligheder for at forstærke og samordne politiets muligheder for at arbejde over grænser i Norden.

Det er imidlertid ikke åbenlyst om de eksisterende rammer og lovgivning er tilstrækkelig for at nå målet. Der pågår et udpræget internationalt og nordisk politisamarbejde både i formelle og i mere uformelle regi. De nordiske politifora og arbejdsgrupper er i færd med at undersøge behovet for en ny forbedret struktur. Dertil kommer, at der tilsyneladende er et uudnyttet potentiale og muligheder for øget samarbejde, såfremt det bliver prioriteret.

Medborger- og Forbrugerudvalget er samtidigt opmærksom på, at eventuel udvidede brug af tjenestemænd på tværs af de nordiske grænser, kræver ændringer i lovgivning og overenskomster samt krav til sprogkundskaber m.m. Det er en særdeles stor udfordring.

På den anden side er der udbredt vilje og ønske om at udvikle politisamarbejdet blandt de nordiske lande. Det svenske formandskab har samtidigt bebudet, at de vil tage emnet op i 2008. Justitsministrene har således emnet på dagsordenen på møde i februar 2008.

Grundet sagens komplekse og omfattende karakter ønsker udvalget en grundig drøftelse gennem en mundtlig høring af relevante parter.

5. Mundtlig høring

Håkon Karlsson, Länspolismästare fra den svenske Rikspolis og Peer Withagen fra det Nordiske Politiforbund var som led i en mundtlig høring inviteret til at gennemgå deres synspunkter og erfaringer omkring nordisk politi-samarbejde.

Begge parter var enige om, at der var behov for øget samarbejde - mere end der eksisterer i dag. I dag findes der bilaterale og nordiske aftaler, der kan iværksætte planlagte operationer, men der mangler muligheder

Nordisk Råd

A 1422/medborgar

Behandles i:
Medborgar- och konsumentutskottet

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00310-13

for samarbejde i de såkaldte "her & nu situationer". Der er flere situationer, hvor det kunne være ønskeligt. Der blev blandt andet. nævnt muligheden for et Øresundspoliti, et tættere samarbejde ved grænseområderne i Sverige, Finland og Norge, ligesom der i konkrete tilfælde; Ungdomshussagen i København, hooliganisme i forbindelse med fodbold osv., ønskes aftaler for et mere formelt samarbejde.

Både Rikspolisen og Nordisk Politiforbund ønskede en egentlig samarbejdsaftale for at opnå en bedre udnyttelse af ressourcerne og bedre mulighed for operativt samarbejde.

De inviterede parter var dog også enige om, at der er en række praktiske foranstaltninger, der skal udredes inden. Eksempelvis nævnes medarbejdernes rettigheder, arbejdsvilkår, retsbeskyttelse m.m. Dertil kommer sprogbarrierer, forskellige uddannelser, og manglende kendskab til fremmed udstyr og materiel.

Den mundtlige høring gav anledning til at Medborger- og Forbrugerudvalget ønskede at omformulere og nuancere at-satsen.

6. Konklusion

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår at

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att främja, utveckla och skapa möjligheter för att förstärka, utveckla och samordna polisens möjligheter att arbeta över gränserna i Norden

at indgå en samarbejdsaftale mellem politimyndighederne i de nordiske lande med henblik på at opnå en bedre udnyttelse af de materielle ressourcer og mandskab. Samarbejdsaftalen skal desuden sikre medarbejdernes rettigheder ved samtjeneste eller andre former for udveksling af medarbejdere

Helsingfors den 27. oktober 2008

Bendiks H. Arnesen (A)
Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Kari Lise Holmberg (H)
Høgni Hoydahl (Tj.)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Henrik Dam Kristensen (S), næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Jukka Mäkelä (saml)
Ville Niinistö (gröna), ordförande
Maria Stenberg (s)
Hans Wallmark (m)
Karin S. Woldseth (FrP)

MEDLEMSFÖRSLAG

Nordisk Råd

A 1422/medborgar

Behandles i:
Medborgar- och konsument-utskottet

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00310-13

Medlemsforslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet

Redan i dag finns möjligheten till gemensamma polisiära insatser i vissa EU-länder. Regleringen finns i det så kallade Prümfördraget som Tyskland, Frankrike och fem andra länder har tillträtt och nu föreslås att i stora delar gälla i hela EU. Detta utökade samarbete över gränserna är i grunden bra men ändå något begränsat, i och med att det handlar om arbete enbart inom EU. Vi önskar att man även tittar på hur samarbetet kan förbättras över EU-gränser, som till exempel mellan Norge och Sverige.

Det finns flera fördelar med gemensamma insatser. Dels kan vi lära av varandra när det gäller polisarbete, dels kan ett enskilt land vara särskilt behjälpt av medverkan från andra länders polis - detta för att på så vis undvika att allt för många av det egna landets poliser binds upp av en enskild insats. Vid stora idrottsevenemang är det till exempel inte ovanligt att de som begår brotten reser till det land där arrangemanget hålls enbart för att skapa oroligheter. Då kan det vara en fördel att även polisinsatsen är mer "internationell" i fråga om personkännedom, språkkunskaper m.m.

Det finns stora fördelar med att införa ett fördjupat brottsbekämpande samarbete mellan de nordiska länderna. Varje land bör vid behov kunna begära hjälp från en annan stats brottsbekämpande myndigheter. Vi vill verka för att de nordiska länderna ger myndigheter möjlighet att under vissa förhållanden begära hjälp från andra nordiska kollegor. Detta måste ske på ett ansvarsfullt sätt som innebär att det land som påkallar hjälpen alltid har kontroll över den gemensamma insatsen. Detta kan till exempel innebära att regelverket utformas så att de tjänstemän som kallas in till en gränsöverskridande insats lyder under lagen och det enskilda landets myndighetsledning utifrån vilket land de för tillfället befinner sig i. Vid gemensam tjänstgöring bör det dessutom alltid vara en tjänsteman från det land i vilket insatsen pågår som för befälet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Den konservative gruppen att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att främja, utveckla och skapa möjligheter för att förstärka, utveckla och samordna polisens möjligheter att arbeta över gränserna i Norden

Stockholm, den 6 september 2007

Kent Olsson (m)

Nordisk Råd

A 1422/medborgar

Behandles i:
Medborgar- och konsumentutskottet

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00310-13

Nordisk Råd

A 1423/miljö och näring

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet och Näringsutskottet

Bilag:
- Medlemsförslag

J.nr. 07-00362-24

Miljö- och naturresursutskottet och Näringsutskottets betänkande över

Medlemsförslag om nordisk kraftsamling för at rädda fiskebestånden och fiskerinäringen

1. Udvalgenes forslag

Miljø- og Naturresurseudvalget og Næringsudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at man i forbindelse med udarbejdelsen af handlingsplan på fiskeriområdet 2009-12 prioriterer en række strategiske udredninger og projekter om centrale problemstillinger nævnt i denne betænkning med henblik på at kunne styrke og underbygge nordiske positioner i de kommende års forhandlinger i de internationale fora, herunder revisionen af EU's fælles fiskeripolitik i 2012

at i særlig grad prioritere udredninger og projekter inden for følgende emner:

- Klimaforandringer og fiskeresurserne samt fremme af energibesparende fiskeriformer
- Sammenhængende og integrerede forvaltningsplaner (inkl. restaurering) for større havområder som eksempelvis Østersøen, Barentshavet og Nordatlanten med inddragelse af fiskerinæringen samt andre aktører og interesser
- Sikring af fiskeriets lønsomhed under foranderlige natur- og samfundsmæssige betingelser (fiskeri-, regional-, arbejdsmarkeds- og turismepolitikker m.fl.)
- Udvikling og afprøvning af systemer, der effektivt forhindrer ulovligt fiskeri.

2. Baggrund

I september 2007 fremsatte Den Konservative Gruppe forslag om nordisk kraftsamling för at rädda fiskebestånden och fiskerinäringen.

Resumé af forslaget
Forslagsstillerne tager udgangspunkt i, at fiskeresurserne må udnyttes på en bæredygtig måde, der giver forbedrede arbejdsvilkår for erhvervsfiskerne. Der redegøres for de forskellige overordnede vilkår for fiskeripolitikken i de nordiske lande, herunder samspillet med EU-fiskeripolitikken. Norden bør blive mere aktiv til at påvirke fiskeripolitikken i EU. Ligeså må den nødvendige kontrol med fiskeri-reguleringen indrettes, således at den er effektiv uden at være for bureaukratisk. Både overfiskeri og illegalt fiskeri må forhindres. Endelig foreslås det, at erhvervsfiskernes viden i større omfang skal inddrages i forvaltningen af fiskeriet.

Forslagsstillerne konkluderer med at foreslå, at Nordisk Ministerråd bør nedsætte en arbejdsgruppe, der skal præsentere konkrete forslag til langsigtede og ansvarsfulde markedsbaserede løsninger på fiskeriområdet.

3. Udvalgets behandling af medlemsforslaget

Miljø- og Naturresurseudvalget og Næringsudvalget har behandlet medlemsforslaget på udvalgsmøder den 30. oktober 2007 i Oslo, på fælles udvalgsmøder den 30. januar 2008 i Stockholm, og den 15. april 2008 i Stavanger, Norge. I forbindelse med mødet i Stockholm afholdt de to udvalg en fælles høring om nordisk fiskeripolitik.

4. Høring

I forbindelse med behandlingen af medlemsforslag A 1423/miljö/näring om nordisk kraftsamling för at rädda fiskebestånden och fiskenäringen afholdt Nordisk Råds Miljø- og Naturresurse- og Næringsudvalg et miniseminar den 30. januar 2008 i Riksdagen i Stockholm, hvortil også medlemmer af de nordiske landes parlamenter og Nordisk Ministerråd blev inviteret. Seminarets titel var "Fiskeriet mellem natur og næring - perspektiver for europæisk og nordisk samarbejde om fiskeripolitikken"

Udviklingen i EU's fiskeripolitik med særligt sigte på betydningen for de nordiske lande blev belyst af *Olle Hagström*, EU-Kommissionens Generaldirektorat for Fiskeri og Maritime Forhold.

Herefter var det forbrugernes (konsumenternes) muligheder for en værdibaseret påvirkning af fiskeriforvaltningen, som blev introduceret af *Sissel Rogne,* professor og direktør i Bioteknologinemnda. Nordisk Ministerråd havde den 28. januar 2008 i Stockholm afviklet en konference om bioetik i fiskeriforvaltningen, herunder om mærkning og sporbarhed af fangster i havet. Professor *Rogne* præsenterede i sit indlæg hovedpointerne fra denne konference.

På baggrund af Rapport 2007 från Sveriges Riksdags Miljö- och jordbruksutskott om "Uppföljning av de fiskepolitiska insatsernas resultat och konsekvenser för företag inom fiskeområdet" præsenterede *Sven Gunnar Persson,* Sveriges riksdags Miljö- och jordbruksutskott, og *Christer Åström*, Riksdagens utredningstjänst, et indlæg om status og perspektiver for svensk fiskeripolitik i et nordisk perspektiv.

Endelig fremlagde *Asmundur Gudjónsson,* seniorrådgiver ved Nordisk Ministerråds Sekretariat i sit indlæg synspunkter på det nordiske fiskerisamarbejde – styrker, svagheder og fremtidsperspektiver.

De fire indlæg findes tilgængeligt ved henvendelse til Nordisk Råds Sekretariat.

5. Udvalgets synspunkter

Fiskeriet er forskelligt i de nordiske lande, dels i forhold til dets samfundsøkonomiske betydning, dels i forhold til de forvaltningssystemer, der er etableret. EU-medlemslandene Danmark, Finland, Sverige samt Åland henholder sig til den fælles EU-fiskeripolitik. EU's politik på området er bl.a. karakteriseret af kvotesystemer og en del subsidieordninger til næringen. EU's fælles fiskeripolitik står overfor en gennemgang i 2012.

Færøerne, Grønland, Island og Norge har udviklet deres egne forskellige systemer for fiskerireguleringen.

I nogle af de nordiske lande kobles fiskeripolitikken i et vist omfang sammen med regionalpolitikken. I andre lande er dette i mindre omfang tilfældet.

Mangfoldigheden i de nordiske fiskerier er på samme tid en styrke og en udfordring for samarbejdet om fiskeripolitikken såvel i forhold til de nordiske lande indbyrdes som i forhold til at påvirke fiskeripolitikken på europæisk og globalt plan.

Nordisk Ministerråd har iværksat arbejdet med en handlingsplan for bl.a. fiskerisamarbejdet 2009-12. Det kan forventes, at denne handlingsplan i løbet af 2008 vil blive forelagt Nordisk Råd som et ministerrådsforslag.

Miljø- og Naturresurseudvalget og Næringsudvalget er opmærksomme på den to-delte problemstilling, der kendetegner fiskerinæringen: Vanskeligere indtjeningsmuligheder for visse dele af fiskeriflåden og stedvis hårdt belastede fiskestammer på grund af overfiskning af flere arter.

De to udvalg deler forslagsstillernes bekymringer om for stort bureaukrati i visse dele af fiskeriforvaltningen, og en stor grad af ulovligt fiskeri til trods for et stort forvaltningsapparat. Endelig finder de to udvalg, at fiskereguleringssystemer, der medvirker til et stort udsmid af fisk, bør ændres på en måde, der fremmer en størst mulig grad af udnyttelse af den fisk, der fanges.

Fiskerinæringen er afhængig af adgang til stærke og reproducerende fiskebestande. Her bør anlægges langsigtede betragtninger. Forvaltningsplaner, der sigter på at genoprette visse truede bestande må udarbejdes med bidrag fra såvel fiskerinæringen, forskningen og myndighederne.

De pågående klimaændringer kan vise sig at få stor indflydelse på sammensætningen, udbredelsen og fordelingen af fiskeresurserne i bl.a. Østersøen og Nordatlanten. Det bør udredes, hvorvidt disse ændrede forhold vil få indflydelse på, hvilke lande og fiskerier, der fremover vil kunne høste gevinster i form af bedre fiskerimuligheder, og hvilke lande, der vil blive svagere stillet.

I forhold til det ulovlige fiskeri finder udvalgene, at der såvel nationalt som internationalt må sættes ind mod denne form for kriminalitet. Her må forskellige virkemidler tages i brug. Såvel internationale aftaler og kontrolforanstaltninger, som inddragelse af forbrugernes (konsumenternes) beslutningsmagt gennem mærkning og sporbarhedssystemer, må udvikles og benyttes i en international skala til at komme ulovlighederne til livs.

I medlemsforslaget lægges der op til, at en ministerrådsarbejdsgruppe skal fremsætte konkrete forslag for Nordisk Råd. Udvalgene ønsker på baggrund af den indhentede information at præcisere de konkrete områder af fiskerisamarbejdet, man ønsker et fremtidigt styrket nordisk samarbejde om. Udover den interne erfaringsudveksling inden for Norden finder udvalgene, at det er af største betydning, at Nordisk Ministerråd i de

Nordisk Råd

A 1423/miljö och näring

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet och Näringsutskottet

Bilag:
- Medlemsförslag

J.nr. 07-00362-24

Nordisk Råd

A 1423/miljö och näring

Behandles i:
Miljö- och
naturresursutskottet och
Näringsutskottet

Bilag:
- Medlemsförslag

J.nr. 07-00362-24

kommende år gennemfører fælles projekter, der, med et strategisk sigte og byggende på de nordiske erfaringer med fiskeriforvaltning, kan styrke de nordiske positioner, når EU's fiskeripolitik skal revideres i 2012. Nordisk Ministerråds handlingsplan 2009-12 på fiskeriområdet må afspejle denne prioritering og afsætte tilstrækkelige resurser til at gennemføre de nødvendige udredninger, studier og projekter, der kan understøtte de nordiske synspunkter i de internationale fora. Blandt de vigtige emner i den sammenhæng vil blive

- Klimaforandringer og fiskeresurserne samt fremme af energibesparende fiskeriformer
- Sammenhængende og integrerede forvaltningsplaner (inkl. restaurering) for større havområder som eksempelvis Østersøen, Barentshavet og Nordatlanten med inddragelse af fiskerinæringen samt andre aktører og interesser
- Sikring af fiskeriets lønsomhed under foranderlige natur- og samfundsmæssige betingelser (fiskeri-, regional-, arbejdsmarkeds- og turismepolitikker m.fl.)
- Udvikling og afprøvning af systemer, der effektivt forhindrer ulovligt fiskeri.

6. Konklusion

På baggrund af ovenstående foreslår Miljø- og Naturresurseudvalget og Næringsudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at man i forbindelse med udarbejdelsen af handlingsplan på fiskeriområdet 2009-12 prioriterer en række strategiske udredninger og projekter om centrale problemstillinger nævnt i denne betænkning med henblik på at kunne styrke og underbygge nordiske positioner i de kommende års forhandlinger i de internationale fora; herunder revisionen af EU's fælles fiskeripolitik i 2012

at i særlig grad a prioritere udredninger og projekter inden for følgende emner:

- Klimaforandringer og fiskeresurserne samt fremme af energibesparende fiskeriformer
- Sammenhængende og integrerede forvaltningsplaner (inkl. restaurering) for større havområder som eksempelvis Østersøen, Barentshavet og Nordatlanten med inddragelse af fiskerinæringen samt andre aktører og interesser
- Sikring af fiskeriets lønsomhed under foranderlige natur- og samfundsmæssige betingelser (fiskeri-, regional-, arbejdsmarkeds- og turismepolitikker m.fl.)
- Udvikling og afprøvning af systemer, der effektivt forhindrer ulovligt fiskeri

Stavanger den 15. april 2008

Nordisk Råd

A 1423/miljö och näring

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet och Näringsutskottet

Bilag:
- Medlemsförslag

J.nr. 07-00362-24

Miljø- og Naturresurseudvalget
Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Anita Brodén (fp)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Gunnar Gundersen (H)
Helgi Hjörvar (A)
Kaj Leo Johannesen (sb)
Ann-Kristine Johansson (s)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), leder
Jan Lindholm (mp)
Augusta Salling (A)
Kristen Touborg (SF), næstformand
Anne-Mari Virolainen (saml)

Næringsudvalget
Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), ordförande
Sigrun Eng (A)
Monica Green (s)
Billy Gustavsson (s)
May Elisabeth Hansen (SV
Bjarne Kallis (kd)
Ulla Karvo (saml)
Kristján Þor Júliusson (Sj.)
Karsten Lauritzen (V)
Thore A. Nistad (FrP)
Julie Rademacher (S)

MEDLEMSFÖRSLAG

Nordisk Råd

A 1423/miljö och näring

Behandles i:
Miljö- och
naturresursutskottet och
Näringsutskottet

Bilag:
- Medlemsförslag

J.nr. 07-00362-24

Medlemsförslag om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen

För att det nordiska fisket skall överleva krävs en långsiktigt hållbar fiskeripolitik där naturresurserna brukas på ett uthålligt sätt samtidigt som yrkesfiskarnas arbetsvillkor förbättras och kompetensen tillvaratas. Målet bör vara en lönsam fiskenäring som lockar unga entreprenörer till fiskenäringen och en naturresursförvaltning som hela Norden kan visa upp som ett föredöme för omvärlden.

I syfte att säkra beståndets förnyelse är det nödvändigt att förhindra såväl överfiske som illegalt fiske. Här krävs en gemensam nordisk strategi som främjar fiskarnas förutsättningar och villkor. En stor del av insatserna inom det nordiska fisket bedrivs inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik. Den sätter exempelvis ramar för uttag av bestämda kvoterade fiskarter. Bestämmelser för bland annat kust- och inlandsfiske, fritidsfisket och fiskevården, som i huvudsak är nationella regler, kompletterar EU:s gemensamma fiskepolitik. Island och Norge liksom Färöarna, Grönland och Åland står utanför EU:s gemensamma fiskeripolitik. Förvaltningen knyts emellertid samman redan nu genom bilaterala- och flerpartsavtal mellan kuststaterna. Mot denna bakgrund bör vi inom ramen för det nordiska samarbetet sträva efter en gemensam kraftsamling för att säkra såväl fiskens som den nordiska fiskenäringens långsiktiga hållbarhet.

EU fäster i dag stor vikt vid upprättande av förvaltnings- och återhämtningsplaner. Eftersom nästan hela Östersjöns kust numera ligger inom EU är förutsättningarna för att åstadkomma positiva resultat med en gemensam politik mycket goda. Det är ändå viktigt att Norden intar en mer aktiv roll och blir en pådrivande kraft i utvecklingen av fiskeripolitiken inom EU. Det är samtidigt nödvändigt och eftersträvansvärt att fisket kontrolleras. Kontrollarbetet bör dock kunna göras enklare och mer effektivt för att minska den administrativa bördan för fisket. Det är mot denna bakgrund värt att känna till att fiskares administrativa börda ofta är större än för flertalet andra näringsidkare. Tekniska lösningar för kontrollen bör sökas

samt synergier med övrig sjöfart i syfte att säkerställa en effektiv fiskerikontroll och säker sjöfart.

Den som är yrkesfiskare på hel- eller deltid är starkt beroende av respektive nationell företagarpolitik. Eftersom småföretagarna är en viktig grupp i Nordens länder måste de känna tilltro till att regelverken är motiverade och att myndigheter ser till att de efterlevs. Gällande regelverk måste anpassas till det småskaliga fisket så att förtroendet mellan yrkesfiskare, myndigheter och forskare förbättras. Yrkesfiskarna har stora kunskaper om fiskbestånd, hav och miljö som i dag inte tas till vara i tillräcklig omfattning.

Vi måste skapa möjlighet för de praktiska yrkesutövarna att delta i och påverka förvaltningsprocessen. Detta skulle i praktiken t.ex. kunna innebär att fiskarna blir delägare i fiskebestånden. På så vis får yrkesfiskarna ett direkt ekonomiskt intresse för den långsiktiga avkastningen och blir därmed pådrivande i fiskevården. Med detta ökar också ansvaret och incitamenten för att leva upp till gällande regler istället för att arbeta runt dem för att klara sig.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Den konservativa gruppen att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att skapa förutsättningar för långsiktiga, ansvarsfulla marknadslösningar för att säkra nordisk fiskerinäring. En arbetsgrupp bör tillsättas med uppdraget att inom ett år presentera konkreta förslag till Nordiska Rådet. Arbetsgruppen bör bestå av medlemmar från både de nordiska länderna och de självstyrande områdena

Stockholm den 18 september 2007

Lisbeth Grönfeldt Bergman (m)
Kari Lise Holmberg (H)
Mats Johansson (m)
Per Ørum Jørgensen (KF)
Arja Karhuvaara (saml)
Ulla Karvo (saml)
Marianne Kierkemann (m)
Kjartan Ólafsson (Sj)
Kristján Þór Júliusson (Sj)
Ivar Kristiansen (H)
Inge Lønning (H)
Jukka Mäkelä (saml)
Allan Niebuhr (KF)
Kent Olsson (m)
Jessica Polfjärd (m)
Lyly Rajala (saml)
Ragnheiður Ríkharðsdóttir (Sj)
Hans Wallmark (m)
Jógvan við Keldu
Anne-Mari Virolainen (saml)

Nordisk Råd

A 1423/miljö och näring

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet och Näringsutskottet

Bilag:
- Medlemsförslag

J.nr. 07-00362-24

BETÆNKNING OVER MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1424/medborger

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00366-9

Medborger- og Forbrugerudvalgets betænkning over

Medlemsforslag om bekæmpelse af røveri og overfald af vognmænd i Norden

1. Medborger- og Forbrugerudvalgets forslag

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at der sker en styrket koordination mellem regioner og mellem de nordiske lande i øvrigt for at komme disse overfald og røverier til livs

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at afsætte midler til en nordisk plan om sikre hvilepladser og en bedre politiindsats mellem de nordiske lande på området

2. Baggrund

Den Konservative Gruppe har stillet et medlemsforslag om bekæmpelse af røveri og overfald på vognmænd i Norden.

Baggrunden er, at det er et udbredt og voksende problem i hele Norden, og i særdeleshed i Vest- og Sydsverige. Flere chauffører har sagt op af frygt for at blive truet på livet. Hver 6. chauffør har været udsat for overfald indenfor de seneste tre år.

Overfaldene finder sted på usikre rastepladser, færgeterminaler, omladningspladser mv. I visse tilfælde stjæles hele køretøjet, i andre tilfælde foregår røverierne ved kapring og våben. Ofte bliver ofrene bedøvet, får forgiftet deres mad og drikkevarer, eller der sprøjtes gas ind til chauffører, der sover. Det er særligt de værdifulde godstransporter, der er i fare. Blandt andet transport af medicin, computere og hospitalsudstyr, og ikke sjældent er der tale om bestillingsarbejde.

Der er samtidigt en stigning i antallet af overfald og røverier mod private autocampere, der overnatter på rastepladser. I 2007 er der således næsten sket en fordobling fra 34 overfald i 2006 til 65 overfald i 2007.

Sikre rastepladser er blot en del af løsningen. Overvågning er ikke tilstrækkelig afskrækkende. I Sverige vil de første to sikre rastepladser ikke være indhegnede, da det frygtes, at det sender forkerte signaler omkring værdien af godset. Samtidigt er responstiden urimelig lang, når der tilkaldes hjælp.

Der er tilsyneladende tale om bandekriminalitet, og erfaringen er, at banderne flytter fra len til len. Det er derfor afgørende, at kommunikationen og samarbejdet mellem distrikterne og mellem de nordiske lande styrkes.

Forslaget blev fremlagt på Medborger- og Forbrugerudvalgets møde den 25. september 2007. Udvalget besluttede, at sende forslaget i skriftlig høring.

3. Høring

Medlemsforslaget har været sendt til høring til følgende instanser (de, der har svaret er markeret med fed):

Danmark: **Sekretariatet for Ministeren for Nordisk Samarbejde,** Fagforeningen 3F samt Foreningen Norden.
Finland: **Kommunikationsministeriet**, Finlands Transport och Logistik SKAL, **Vägförvaltningen.**
Island: **Rigspolitidirektørembedet**.
Norge: Utenriksdepartementet, Transportbedrifternes landsforening.
Sverige: Vägverket, Rikspolisstyrelsen, **Svenska Transportarbetareförbundet, Sveriges Åkeriföretag**.

Danmark
Rigspolitiet, som er under Justitsministeriet, oplyser, at der er etableret et såkaldt E6 og E4-samarbejde mellem politiledere i E6 og E4-motorvejsbyerne Oslo, Göteborg, Malmö, København og Stockholm. Dette arbejde omfatter blandt andet identificering af aktuelle kriminalitetsområder med henblik på at iværksætte fælles efterforskning og andre koordinerende operative tiltag. Hertil kommer, at det nordiske politisamarbejde generelt er velfungerende og kendetegnet ved mange væsentlige og uformelle kontakter mellem politimyndighederne.

Rigspolitiet er i et tæt og tillidsfuldt samarbejde med de øvrige nordiske landes politimyndigheder i forbindelse med forebyggelse og efterforskning af strafbare forhold.

På den baggrund mener Rigspolitiet og Justitsministeriet, at de problemstillinger, der berøres i medlemsforslaget, kan behandles indenfor de eksisterende rammer af det nordiske samarbejde. Der er derfor ikke behov for yderligere initiativer fra Nordisk Råd, ifølge det danske Justitsministerium.

Finland
Kommunikationsministeriet meddeler, at de ikke har nogen kommentarer til forslaget.

Vägforvaltningen oplyser, at raste- og parkeringspladserne ikke er opdelt. De kan benyttes af alle vejtrafikanter. Der er en tendens til, at der bygges større rastepladser med service hele døgnet. Eventuelle kriminelle handlinger er, ifølge Vägforvaltningen, lettere at optage på sådanne rastepladser.

Nordisk Råd

A 1424/medborger

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00366-9

Det er dog ikke Vägforvaltningens opgave at overvåge eller følge op på eventuelle kriminelle handlinger, der finder sted. Det er udelukkende en politimæssig opgave. Derudover er det den virksomhed, der driver rastepladsen, der følger op på anvendelse af området.

Vägforvaltningen mener, at særligt ved de store byer, er der stort behov for parkerings- og køområder til lastbiler. Det er dog primært transporterhvervet og dem, der køber transporttjenester, der har ansvar for at bygge, undersøge og overvåge sådanne områder.

Island
Rigspolitidirektørembedet meddeler, at blandt andet på grund af Islands geografiske beliggenhed, har der så vidt vides, ikke fundet sådanne hændelser sted.

Sverige
Sveriges Åkeriföretag støtter og bakker op om forslaget. I 2006 noterede politiet i Västra Götaland 512 overfald i Vest- og Sydsverige, og tallet er stigende. Sveriges Åkeriföretag gør opmærksom på, at Europaparlamentet for nyligt har publiceret en rapport, hvoraf det fremgår, at der stjæles for 8,2 milliarder euro i Europa.

En af årsagerne er manglen på tilstrækkeligt antal sikre parkeringspladser. Det medfører, at chaufførerne tvinges til at parkere på mindre oplyste steder. En anden årsag er parkeringspladsernes udformning. Utilstrækkelig belysning, buskadser, og blandet parkering for private bilister og lastbilschauffører, gør det nemt at smyge sig frem til lastbilerne. Behovet for flere sikre parkeringspladser stiger også som følge af den øgede godstransport på vejene. Det kræver mere plads til opstilling af vogne, når chaufførerne skal tage sine lovfæstede hviletid eller vente op lodsning.

Derfor bakker Sverige Åkeriföretäg op om forslagets to at-satser, som de nævner, også ligger på linje med den Fælles forklaring fra Justits- og indenrigsministerierne i EU om beskyttelse af eksportchauffører mod organiseret kriminalitet (2003/C 24/02)

Svenska Transportarbetareförbundet støtter også fuldt ud medlemsforslaget. Forbundet har arbejdet med problemstillingen siden 2002, og indsamlet viden fra svenske og udenlandske chauffører, der har været udsat for overfald og røveri. Forbundet har forsøgt at informere om, at det er chaufførerne, vognmændene og øvrige aktørers sikkerhed, der skal i fokus, ikke godset.

I Sverige er det først og fremmest politiet i Västra Götaland og Vägverket, der har taget hånd om problemerne. Man har undersøgt sikkerheden på rastepladser, først og fremmest på E6 og gennemført foranstaltninger, der mindsker ulykkestilfældene. Spørgsmålet om transportsikkerhed er dog meget komplekst, og der er meget der skal gøres.

Svenska Transportarbetareförbundet mener, at det er vigtigt at få en koordinering gennem en nordisk handlingsplan. Først og fremmest bør man dog anvende den lovgivning, der allerede findes. Forbundet konstaterer f.eks., at mange mindre foretagende mangler et systematisk arbejdsmiljøarbejde på arbejdspladserne. Det indebærer, at der ikke gøres nogen risikovurderinger på trods af øget kriminalitet, og krisehåndtering efter røveri og overfald ikke bliver sat i stand. Politiet efterspørger risikovurderinger og handlingsplaner som en præventiv foranstaltning. Derfor mener forbundet, at transportørerne har et stort ansvar for at forbedre sikkerheden for arbejdstagernes skyld.

Når det angår parkeringspladser, findes der planer hos Vägverket om at prøve at skabe nogle strategiske og sikre rastepladser. Forbundet mener, at dette arbejde skal koordineres over grænserne i Norden. Det kan både være ressourcebesparende og skabe bedre forudsætninger for at skabe et net af sikre parkeringspladser i Norden.

I Sverige har politiet indledt en dialog med aktørerne i branchen, hvilket Svenska Transportarbetarförbundet mener, er den rette vej at gå. Problemerne med transportsikkerhed kan ikke bare løses polisiært, men også gennem den eksisterende lovgivning på området. Det er vigtigt, at man indregner forsikringsselskaber, ejerne og transportkøbernes rolle. De kan med den eksisterende lovgivning stille krav om sikre transporter, som f.eks. gør det umuligt at køre med værdifuldt gods i kapel-vogne (åbne ladvogne med plastikpresenning). Forbundet anser ikke, at der tages ansvar og stilles tilstrækkelig krav i dag. Forbundet mener, der kræves politisk vilje og indsatser fra myndigheder for at gennemføre en holdningsændring på det punkt.

4. Udvalgets synspunkter

Medborger- og Forbrugerudvalget støtter op om at-satserne i medlemsforslaget. Det er en yderst alvorlig udvikling, at gods og chaufførernes sikkerhed i den grad er i fare.

De økonomiske konsekvenser af godsrøverierne antager over otte milliarder euro på europæisk plan. Men det er først og fremmest de menneskelige omkostninger og konsekvenser, der bekymrer Medborger- og Forbrugerudvalget. Statistikken viser, at vold og overfald mod chauffører er i stigning. Overfaldene har en særdeles grov karakter, flere er blevet truet på livet og ønsker at opsige deres job.

Det tyder på, at der er tale om organiseret bandekriminalitet. Det tyder også på, at særligt Sverige er udsat. Alligevel mener udvalget, at der er god grund til at styrke hele den nordiske indsats mod vejpiraterne. Banderne opererer på tværs af landene, og en øget kommunikation og fokus på problemstillingen kan bidrage til at optrevle kriminaliteten.

5. Konklusion

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at der sker en styrket koordination mellem regioner og mellem de nordiske lande i øvrigt for at komme disse overfald og røverier til livs

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at afsætte midler til en nordisk plan om sikre hvilepladser og en bedre politiindsats mellem de nordiske lande på området

Stockholm, den 30. januar 2008

Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Kari Lise Holmberg (H)
Henrik Dam Kristensen (S), næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Jukka Mäkälä (saml)
Ville Niinistö (gröna), ordförande
Hans Wallmark (m)
Karin S. Woldseth (FrP)

Nordisk Råd

A 1424/medborger

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00366-9

MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1424/medborger

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00366-9

Medlemsforslag om bekæmpelse af røveri og overfald af vognmænd i Norden

Vejpirater spreder skræk på vejene og gør vognmænds arbejdsbetingelser og vilkår urimelige. Det er desværre et udbredt fænomen i hele Norden, som ulykkeligvis har ramt Sverige hårdest. Problemet har nu fået et sådant omfang i Vest- og Sydsverige, at flere chauffører har sagt deres job op af frygt for at blive truet på livet. Der er brug for en særlig nordisk indsats, som igen kan sikre vognmændene ordentlige arbejdsforhold.

En hollandsk undersøgelse udarbejdet af NEA, en hollandsk forskningsinstitution, for Europa-Parlamentet, viser at én ud af seks chaufførerudsættes for overfald over en periode på tre år. Tendenserne viser ydermere, at problemet er stigende. Hvert år mistes der gods for over 8,2 mia. euro i Europa som resultat af røveri og overfald. Det betyder et tab på 6,72 euro pr. transport. I perioden 2003-2006 foregik 41 procent af alle røverierne under transporten. Næsten 60 procent fandt sted i forbindelse med hvil eller andre form for stop.

Mere end 25 procent af overfaldene fandt sted på usikre rastepladser, mens de resterende 25 procent fandt sted ved færgeterminaler, omladningspladser mv. 60 procent af hændelserne vedrørte tyverier, uden at man kender til fremgangsmåden. I 15 procent af tilfældene stjæles hele køretøjet, inklusive lasten. Yderligere 15 procent foregik ved kapring og væbnet røveri. Der har siden det danske formandskab i 2002 været fokus på problemet, som også er taget op i EU-sammenhæng. Det er et første skridt på vejen, og det er godt.

Men problemet er stigende i Vest- og Sydsverige, og det kræver en særlig fokuseret og målrettet indsats i Norden. Gerningsmændenes fremgangsmetoder er ubarmhjertige. Overfaldene sker ofte ved, at ofrene bedøves, enten ved, at sprøjte gas ind til den sovende chauffør eller ved at tilsætte et bedøvende middel i mad og drikkevarer. Det er især højværdigods så-

som medicin, computere og hospitalsudstyr, der er i høj kurs, og ofte er der tilsyneladende tale om bestillingsarbejde.

Sikre rastepladser er blevet set som løsningen på problemet. Men sikre rastepladser har meget varierende sikkerhedsniveau, og der er endnu ikke etableret mange af dem. Den første er ved at blive etableret i Nordfrankrig. Samtidig er der ikke ens standarder for sikre rastepladser. I Sverige vil de første to rastepladser ikke være indhegnede, fordi det frygtes, at ville sende forkerte signaler omkring værdien af stykgods. I Sverige er der imidlertid flere eksempler på, at tyvene ikke lader sig afskrække med overvågning alene. Samtidig er erfaringen, at der er en responstid på flere timer, når der tilkaldes hjælp. Det er ikke rimeligt.

Vejpiraterne slår også i stigende grad til mod almindelige autocampere, der overnatter på rastepladserne. Efter en periode med fald i antallet af overfald, synes tendensen nu at vende. I år er der næsten sket en fordobling i antallet fra 34 overfald i 2006 til 65 overfald de første syv måneder af 2007 i den forbindelse.

Der er tilsyneladende tale om organiseret bandekriminalitet. Erfaringerne viser, at banderne har succes med at flytte fra et len til et andet, i takt med at deres aktiviteter bliver identificeret og optrævlet af politiet. For at imødekomme bandernes kriminelle gøren, er det afgørende at der sker en styrkelse af kommunikationen mellem de forskellige len. Samtidig skal kommunikationen og samarbejdet styrkes generelt mellem de nordiske lande på området, for at forhindre, at banderne opererer på tværs af de nordiske landegrænser.

På baggrund af ovenstående foreslår forslagsstilleren, at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at der sker en styrket koordination mellem regioner og mellem de nordiske lande i øvrigt for at komme disse overfald og røverier til livs

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

a*t* afsætte midler til en nordisk plan om sikre hvilepladser og en bedre politiindsats mellem de nordiske lande på området

København den 20. september 2007

Allan Niebuhr (KF)

Nordisk Råd

A 1424/medborger

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00366-9

BETÆNKNING OVER MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1426/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00402-14

Velfærdsudvalgets betænkning over

Medlemsforslag om et nordisk sundhedsområde

1. Utvalgets forslag

Velfærdsudvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ta initiativ til at det settes ned en ekspertgruppe i regi av Nordisk Ministerråd, som innen to år skal kartlegge om et nordisk samarbeid om sjeldne sykdommer og ressurskrevende behandlinger er mulig, med fokus på en nordisk nytteverdi

2. Bakgrunn

Velferdsutvalget har mottatt et medlemsforslag fra Midtengruppen om et nordisk helseområde. Medlemsforslaget viser til at alle nordiske land har selvstendige helse- og sosialvesen. Samtidig reiser pasienter, helsepersonell og studenter stadig mer mellom de nordiske landene. Av den grunn bør de nordiske landene opparbeide et tettere samarbeid for å utvikle mer sammenhengende helse- og sosialområder i Norden. Medlemsforslaget viser til at dette kan øke stordriftsfordeler og kvaliteten innenfor helse- og sosialsektoren.

Medlemsforslaget peker på at det bør innføres frie valg av behandlingssteder i Norden, første omgang for pasienter med livstruende sykdommer. På denne måten er det mulig å bruke den samlede behandlingskapasiteten mer effektivt.

Videre foreslås det at utdanning av helsepersonell og spesielt leger skal harmoniseres. Landene skal i felleskap dimensjonere og bidra til at det utdannes nok antall leger. Spesialistutdannelsen skal kunne harmoniseres slik at alle spesialister kan ta del i hverandres spesialkunnskap i de nordiske landene. Medlemsforslaget viser til at spesialisthelsetjenester som for eksempel kreftbehandling er et område som med fordel kan organiseres i nordisk regi med tanke på kapasitet, utdannelse og kunnskap. For å kunne tilby pasienter med sjeldne sykdommer et behandlingstilbud av høy kvalitet, krever det et større befolkningsgrunnlag.

Forslaget viser til at de nordiske landene kan samarbeide om å utvikle tiltak for kliniske retningslinjer, anbefalinger av legemidler og utveksle kunnskap i forhold til forebyggende tiltak for å fremme god folkehelse.

Det foreslås at de nordiske landene kan samarbeide om felles nordisk innkjøp av medisiner som vil kunne presse prisene ned og spare helse- og sosialsektoren for milliarder av kroner. I dag er det store forskjeller mellom de nordiske landene i forhold til hva landene betaler for medisiner som anvendes.

3. Høring

Det vises til at medlemsforslaget om et nordisk helseområde er svært omfattende og inkluderer mange sektorer. Velferdsutvalget besluttet på utvalgsmøtet 30. januar 2008 at medlemsforslaget skulle sendes ut på høring til de nordiske landene og naturlige samarbeidspartnere. Sekretariatene til de nasjonale delegasjonene har vært ansvarlig for å velge ut hvem som skal høres i forhold til medlemsforslaget i de respektive nordiske land. I tillegg er forslaget sendt ut på høring til:

Nordisk nemnd for alkohol- og narkotikaforskning (NAD),
Nordisk samarbeidsorgan for handikapspørsmål (NSH),
Nordisk utdannelsessenter for døvblindepersonale (NUD),
Nordisk utdanningsprogram for utvikling av sosialtjenesten (NOPUS),
Nordisk institutt for odontologisk materialprøvning (NIOM),
Nordiske högskolan for folkhälsovetenskap (NHV).

Høringen hadde svarfrist innen 1. mai 2008.

Det har kommet inn 29 høringssvar til sekretariatet, som er inngått i behandlingen av medlemsforslag A 1426/velferd.

Velferdsutvalget vil bemerke at det er stor forskjell på svarene mht til omfang og dypde i diskusjonen av de ulike delene av medlemsforslaget. Representanter for nordiske myndigheter og departementer har i stor grad omfattende svar, mens det er mange av fagorganer som har svart utelukkende på forslaget som angår deres område direkte. Det er også eksempler på mindre organisasjoner og institusjoner som har stilt seg svært positiv til medlemsforslaget, men som ikke har drøftet mulig fordeler og ulemper ved forslagene, og som selv ikke har konkrete ansvarsoppgaver innenfor forslagområdene direkte.

Det er stor overvekt av instanser som har uttalt seg negativt til at *pasienter med livstruende sykdommer skal kunne fritt velge behandling i Norden*. Det er ni høringsinstanser som er imot, tre som er for, og en som uttaler seg mer generelt positivt. De fleste avventer EU-direktiv som skal åpne for fritt valg for behandling i hele EU/EØS-området også for planlagt behandling, og ikke bare akutt sykdom, slik tilfellet er i dag.

Det er overveiende enighet at det ikke er noen grunn til en *harmonisering av lege- eller spesialistutdannelsen i Norden*. Det er 10 instanser som har motforestillinger, fire som er positive og en som uttaler seg i positiv retning. De fleste høringsinstansene mener at det er tilstrekkelig at leger og annet helsepersonell har adgang til å utdanne seg i hele Norden/EU-området, og at det er fri utveksling av arbeidskraft i Norden/EU. Det finnes både en nordisk avtale og et EU-direktiv på dette området.

Av de som uttaler seg om *kvalitetsutvikling*, er det fem som er positive, otte negative, og tre som er generelt positive, men som ikke har vært konkrete i sitt remissvar. De fleste "tunge" instansene er negative til en felles nordisk kvalitetsutvikling. Velferdsutvalget vil nevne at mange av

høringsinstansene påpeker at det foregår et allerede godt samarbeid i Norden som indirekte gir god effekt på kvalitetsutviklingen.

Av de høringsintansene som uttaler om et felles nordisk innkjøp av *medisin*, er det syv som er for en form for samarbeid, mens fem er imot. Det er "tunge" instanser på begge sider.

Velferdsutvalget vil bemerke at forslaget om et felles nordisk innkjøp av medisin er allerede til behandling i NMR hos helseministrene. Velferdsutvalget mener det bør bes om en redegjørelse av resultatene som den ekspertgruppen har kommet frem til og som skulle gi sin redegjørelse i juni 2008.

4. Utvalgets synspunkter

Velferdsutvalget mener at det er rimelig at det er ulike synspunkter på innholdet i medlemsforslaget om et nordisk sunnhetsområde. Det omfatter ulike interessegrupper, som naturlig vil ha noe motstridende interesser.

De fleste høringssvarene viser at de fleste er generelt positiv til nordisk samarbeid, og mange peker på godt fungerende områder innen helseområdet. Noen stiller seg også generelt positiv til tanken om et felles helseområde i Norden, men når det diskuteres mer konkret, er det ingen instanser som går inn for forslagene slik de er formulert i medlemsforslag A 1426/velferd.

På bakgrunn av høringssvarene er det ikke grunnlag for å foreslå et nordisk sunnhetsområde, slik forslag til vedtak er formulert i medlemsforslag A 1426/velferd, om et nordisk helseområde.

Velferdsutvalget vil likevel trekke fram at det er mange høringsinstanser som er positive til deler av forslagene. Det gjelder særlig når det gjelder behandling av sjeldne sykdommer og kostnadskrevende behandlinger. Der er det stor enighet om at et nordisk og eventuelt europeisk samarbeid er nyttig, både faglig, for kvaliteten av behandlingen, og ressursmessig for øvrig.

Når det kommer til felles innkjøp av medisiner så er det omtrent like mange høringsinstanser som er for som imot et samarbeid om legemiddelanbefalinger og innkjøp til offentlige behandlingssteder. Her pågår det et arbeid hos helseministrene i Nordisk Ministerråd, og Velferdsutvalget mener det er grunn til å avvente redegjørelsen fra ekspertgruppen som kommer med sine resultater i juni 2008.

5. Konklusjon

Velferdsutvalget ser på Midtengruppens medlemsforslag A 1426/velferd om et nordisk helseområde, som et godt initiativ for å konkretisere det nordiske samarbeidet, og fornye viktige helsepolitiske områder. Velferdsutvalget vil påpeke at medlemsforslaget er kompleks og ville trenge en mer omfattende utredning hvis noen av forslagene skulle settes ut i livet. Velferdsutvalget viser til at det ikke er grunnlag for å gå videre med forslaget slik det foreligger etter innkomne høringssvar. Velferdsutvalget kan ikke anbefale at det etableres et nordisk helseområde, ut fra høringssvarene som har kommet og vil anbefale at det ikke foretas noe ytterligere i forbindelse med medlemsforslag A 1426/velferd om et nordisk helseområde.

Samtidig vil Velferdsutvalget gjerne ta initiativ til at det settes i gang et arbeid rundt nordisk samarbeid om sjeldne sykdommer og kostnadskrevende behandlinger. Det er også mulig at det kan være grunnlag for et nordisk samarbeid innenfor legemiddelområdet, men Velferdsutvalget vil

anbefale Nordisk Ministerråd og avvente NMRs ekspertgruppe som skal legge fram sine synspunkter i juni 2008.

På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ta initiativ til at det settes ned en ekspertgruppe i regi av Nordisk Ministerråd, som innen to år skal kartlegge om et nordisk samarbeid om sjeldne sykdommer og ressurskrevende behandlinger er mulig, med fokus på en nordisk nytteverdi

Nordisk Råd

A 1426/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00402-14

Nuuk 23. juni 2008

Line Barfod (EL)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Arja Karhuvaara (saml)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Jessica Polfjärd (m)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Ib Thomsen (FrP)
Göte Wahlström (s), næstformand

MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1426/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00402-14

Medlemsforslag om et nordisk sundheds-område

De nordiske lande har selvstændige sundhedsvæsener. Men patienter, medarbejdere og studerende rejser i stigende grad mellem de fem lande. Derfor bør landene gå langt tættere sammen for at udvikle et sammenhængende sundhedsområde. Det rummer samtidig muligheden for øget stordrift og kvalitet i behandlingen.

Frit valg ordning
Der skal indføres frit valg, i første omgang for patienter med livstruende sygdomme. Det vil betyde, at f.eks. kræftpatienten frit vil kunne vælge strålebehandling i de andre nordiske lande. På den måde bruger man den samlede behandlingskapacitet bedst muligt.

Uddannelsesområdet
Universiteternes lægeuddannelser skal harmoniseres, både i forhold til indhold og optag. Landene skal i fællesskab dimensionere lægeuddannelsen, så det sikres, at der samlet uddannes nok læger, og at alle landene bidrager nok til uddannelsen af læger. På sigt bør de øvrige sundhedsuddannelser også harmoniseres.

Speciallægeuddannelserne skal harmoniseres. Det vil give lægerne bedre mulighed for at tage dele af deres speciallægeuddannelse i de øvrige nordiske lande.

Specialeplanlægningen skal ske langt mere nordisk. Oplagt er de højtspecialiserede funktioner. Kræftbehandlingen er f.eks. et område, der med stor fordel kan organiseres i nordisk regi, mht. kapacitet, uddannelser og viden. I erkendelse af, at det kræver et større befolkningsunderlag, hvis patienter med sjældne sygdomme skal tilbydes behandling af høj kvalitet, kunne man også forestille sig et europæisk samarbejde på længere sigt.

Kvalitetsudvikling
De nordiske lande skal arbejde sammen om at udvikle kliniske retningslinjer, rekommandationer af lægemidler og dele viden i forhold til forebyggelse- og sundhedsfremmende tiltag, så vi i højere grad bliver bedre til at forene ressourcer og viden til glæde og gavn for alle borgere i Norden.

Fælles medicinindkøb
De nordiske lande skal samarbejde om køb af medicin i fælles udbud (f.eks. ved at lave et nordisk Amgros, der er den danske indkøber af sygehusmedicin). Fælles nordiske indkøb vil kunne presse priserne markant ned på medicin og dermed spare sundhedsvæsenet for milliarder danske kroner. I dag er der store forskelle på, hvad de nordiske lande betaler for deres medicin. Norge betaler f.eks. op til 25 procent mindre enn Danmark for nye biologiske lægemidler mod leddegigt.

På baggrund af ovenstående foreslår Midtergruppen, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at de nordiske lande tager initiativ til at skabe et sammenhængende nordisk sundhedsområde

København, den 12. oktober 2007

Risto Autio (cent)
Anita Brodén (fp)
Bente Dahl (RV)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Ragnar Erlandsen (ÅC)
Christina Gestrin (sv)
Kári P. Højgaard (Sjfl.)
Dagfinn Høybråten (KrF)
Bjarne Kallis (kd)
Anne Margrethe Larsen (V)
Johan Linander (c)
Jan Lindholm (mp)
Ville Niinistö (gröna)
Lauri Oinonen (cent)
Augusta Salling (At)
Janne Seurujärvi (cent)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F)
Dagfinn Sundsbø (Sp)
Gunilla Tjernberg (kd)
Stefan Tornberg (c)

Nordisk Råd

A 1426/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00402-14

BETÄNKANDE ÖVER MEDLEMSFÖRSLAG

Nordisk Råd

A 1428/medborgar og
A 1432/medborgar

Behandles i:
Medborger- og
Forbrugerudvalget

Bilag:
- Reservation
- To Medlemsforslag;
A 1428/medborger og
A 1432/medborger

J.nr. 08-00051-7

Medborgar- och konsumentutskottets betänkande över

Medlemsförslag om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter og medlemsforslag om at Norden erklærer sig en GMO-fri zone

1. Utvalgets forslag

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att redogöra för de åtgärder ministerrådet vidtagit eller har för avsikt att vidta gällande utvecklandet av en gemensam, nordisk politik för användning av GMO:er ved Sessionen 2008

att i samråd med de nordiska ländernas regeringar utreda möjligheterna för att skärpa rådande normer och regler, så att konsumentens önskemål och rättighet för att veta om en produkt tillverkats med eller av GMO:er tillgodoses

att ordna en konferens med temat säker och etisk konsumtion, konsumenters rättigheter och möjligheter på den globala marknaden, under år 2008. Konferensen skal samtidigt belysa vilka EU-direktiv och förordningar som gäller inom ramen för genteknik och märkning av produkter som framställts med hjälp av GMO, samt hur dessa har anpassats till de nordiska EU-medlemsländernas lagstiftning, jämte vilka motsvarande lagar och förordningar som gäller i Norge och på Island

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at arbejde for og støtte op om, at landbrug og branchens organisationer gennem frivillige overenskomster kan indføre GMO-fri zoner i de nordiske lande.

at arbejde for, at EU anerkender, at der kan indføres GMO-frie zoner

2. Bakgrunn

Midtergruppen fremlagde sit medlemsforslag om nordisk samarbejde omkring brugen og mærkning af GMO-produkter den 30. januar 2008.

Forslaget vil sikre, at forbrugerne har tilstrækkelig information om, hvad produkterne indeholder og består af samt mulighed for at træffe bevidste forbrugerpolitiske valg.

EU regulerer til dels brugen af GMO i levnedsmidler og foderstoffer, men visse animalske produkter, der er fremstillet ved hjælp af GMO, er undtaget. Det er derfor levnedsmidler, der er fremstillet ved hjælp af GMO'er skal mærkes. Men levnedsmidler fra dyr (æg, kød, mælk), der er fodret med GMO-foder, skal ikke mærkes.

Ifølge forslagsstillerne, er der ikke tilstrækkelig viden om, hvordan dyr, der fordres med GMO'er, bliver påvirket af kosten og ej heller, hvordan mennesker derigennem påvirkes af de animalske produkter såsom kød, æg og mejeriprodukter fra dyr, der er fodret med GMO-foder. Midtergruppen rekommanderer derfor, at de nordiske lande skal samarbejde omkring GMO-sagerne.

I forbindelse med udvalgets behandling af forslaget, stillede Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe et tillægsforslag om, at Nordisk Råd skulle rekommandere de nordiske landes regeringer, at Norden erklærede sig som en GMO-fri zone.

Ifølge Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe har tre europæiske lande, Østrig, Grækenland og Polen, erklæret sig som GMO-fri zoner, og flere nye områder kommer til i Frankrig, Italien, Storbritannien, Irland, Portugal, Kroatien og Ungarn.

Hensigten er både at forhindre dyrkning af GMO, og at hindre import af genmodificeret korn som fødevare for mennesker og foder for dyr.

Forslagsstillerne fremhæver, at GMO hverken har øget produktiviteten eller løst problemerne indenfor landbruget. Tværtimod øges behovet for nye pesticider på grund nyt immunt ukrudt, der vokser frem.

Derfor anbefaler forslagsstillerne, at de nordiske lande arbejder for snarest at erklære Norden for en GMO-fri zone. Det vil både styrke bæredygtig udvikling i regionen samt underbygge den positive miljø- og sundhedsmæssige image, som landene efterstræber.

Ved at gøre Norden til en GMO-fri zone, ville man samtidigt kunne garantere en produktion af økologiske GMO-frie produkter, hvilket kunne være en konkurrencefordel for Norden, ifølge forslagsstillerne.

Udvalget valgte at behandle de to forslag sammen.

Forslagenes at-satser har forskellige karakter og er rettede mod forskellige instanser. Udvalget besluttede derfor på sit møde den 30. januar 2008, at forslagene både skal belyses gennem en mundtlig høring ved at indkalde en ekspert eller repræsentant, og gennem indhentning af skriftligt materiale og høringssvar.

Sekretariatet har forsøgt at få en embedsmand fra ministerrådets sekretariat til at redegøre for de tiltag ministerrådet har foretaget, eller agter at foretage vedrørende udviklingen af en fælles, nordisk politik for anvendelse af GMO.

Nordisk Råd

A 1428/medborgar og
A 1432/medborgar

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Bilag:
- Reservation
- To Medlemsforslag;
A 1428/medborger og
A 1432/medborger

J.nr. 08-00051-7

Ministerrådets sekretariat har dog ikke ønsket at medvirke ved Medborger- og Forbrugerudvalgets møde, men henviser til en TemaNORD-rapport om GMO i de nordiske lande. Udvalget vil derfor anmode Ministerrådets formandskab om at redegøre for forslagets to første at-satser ved sessionen 2008.

Nedenfor findes et resumé af de skriftlige høringssvar, der er indkommet.

3. Høring

Forslagets ene at-sats om at erklære Norden GMO-fri zone er sendt i skriftlig høring til følgende instanser. (De, der har svaret, er markeret med fed).

Danmark: **Sekretariatet for Ministeren for Nordisk Samarbejde**, Forbrugerrådet, Landbrugsraadet, Danmarks Fødevareforskning, Det Økologiske Råd, Økologisk Landsforening, Foreningen Norden.

Fødevareministeriet og Miljøministeriet oplyser, at der findes en omfattende EU-lovgivning, der regulerer markedsføring og brug af GMO. Ministerierne skriver, at lovgivningen bygger på forsigtigsprincippet og fastslår, at der altid foretages en videnskabelig vurdering før godkendelsen. Derudover har Danmark vedtaget en lov, der sikrer, at genmateriale fra genmodificerede planter ikke spreder sig til andre afgrøder, og at landmænd, der dyrker GMO-planter, er særligt uddannede.

Endelig er det Ministeriernes vurdering, at indførelsen af en GMO-fri zone i Norden ville være i strid med EU-retten.

Grønland: **Departementet for Infrastruktur og Miljø**.

Departementet for Infrastruktur og Miljø vurderer at Grønland kan indgå i en GMO-fri zone. I Grønland har der siden 1. januar 2004 været forbud mod import og anvendelse af GMO. Om end der i loven er mulighed for dispensation, har der ikke været indgivet en ansøgning siden loven trådte i kraft.

Finland: Jord- och skogsbruksministeriet

Åland: **Ålands Natur og Miljö**

Ålands Natur og Miljø bakker op om forslaget. De skriver, at Natur og Miljø allerede for 10 år siden arbejdede for at beskytte Norden og Europa mod GMO-afgrøder. Natur og Miljø er først og fremmest bekymret for de risici som GMO udgør for den biologiske mangfoldighed. Endvidere har det vist sig, at GMO-udviklingen ikke har bidraget til at bekæmpe sulten i den tredje verden. Tværtimod er det blevet vanskeligere for den trejde verden at forsørge sig selv ved hjælp af lokale levnedsmidler.

Natur og Miljø mener derfor ikke, at genmodifiering er foreneligt med en holdbar udvikling.

Island: Neytendasamtökin-Forbrugerorganisationen., Sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneytið - Fiskeri- og landbrugsministeriet, Talsmaður neytenda - Forbrugertalsmanden, Viðskiptaráðuneytið - Erhvervsministeriet Umhverfisráðuneytið - Miljøministeriet, Náttúruverndarsamtök Íslands - Naturværnsorganisationen

Norge: **Norges Bondelag. Miljødepartementet.**

Norges Bondelag støtter op om forslaget om en GMO-fri zone. De henviser til, at de norske landbrugsorganisationer har en klar holdning i denne sag. Landbruget bekræfter sin restriktive og afventende holdning til brug af GMO i levnedsmidler. De baserer deres standpunkt på et forsigtighedsprincip, omend de ikke er principielt modstandere af brugen af teknologien.

Miljødepartementet påpeger, at i henhold til norsk ret og internationale forpligtelser, kan Norge ikke indføre et generelt forbud mod udsætning af alle GMO-typer i Norge. Der kræves en grundig vurdering af, hver enkelte GMO hver for sig, og der stilles strenge krav til en godkendelse. Derudover arbejder Madtilsynet med at udvikle regler for sameksistens mellem GMO-vækster og konventionelle/økologiske landbrug.

Miljødepartementet forsikrer, at Norges regering vil videreføre den restriktive politik overfor brugen af GMO. Fremstiling og brug af GMO sker på en etisk og samfundsmæssig forsvarlig måde, således som norsk genteknologilov kræver. Miljødepartementet gør opmærksom på, at muligheden for at vælge GMO-frit i Norge også afhænger af strenge regler hos nabolande og handelspartnere.

Sverige: **Konsumentverket/Konsumentombudsmannen(KO), Greenpeace, Ekologiska Lantbrukarna, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Livsmedelsverket**

Konsumentverket/KO stiller sig positivt til forslaget. En GMO-fri zone kunne have fordele for forbrugerne, så forbrugerne kan fravælge animalier, som er produceret uden GMO-foder. Konsumentverket fremhæver, at GMO-dyrkning medfører risikospredning og dermed GMO-indblanding i ellers GMO-frie dyrkninger. En GMO-fri zone medfører, at forbrugerne kan have tillid til at levnedmidler er frie for GMO. Det forbedrer også forholdene for de økologiske producenter, der ellers løber en riskiko, såfremt deres produkter bliver blandet med GMO. Endelig nævner Konsumentverket, at der fortsat ikke er tilstrækkelig kendskab til konsekvenserne af GMO i naturen. Forsigtighedsprincippet vejer tungt, og derfor kunne en GMO-fri zone øge forudsætninger for forbrugernes tillid til maden.

Greenpeace hilser forslaget velkommen. Greenpeace skriver, at der i dag findes over 4.200 GMO-frie regioner i Europa. Det tyder på en vis skepsis overfor de sundhedsmæssige og de miljømæssige aspekter af GMO-anvendelse samt en bekymring overfor magtforholdene mellem de store kemifirmaer og landbrugene. Greenpeace nævner også, at det kan være strategisk smart at indføre en GMO-fri region netop i Norden, da der endnu ikke findes nogen kommerciel GMO-dyrkning i denne region. Ifølge Greenpeace spredes GMO-dyrkning til tilsvarende økologiske eller konventionelle afgrøder i området. Det kan påføre de omkringliggende landbrug ekstraudgifter. Greenpeace pointerer, at hele samfundet betaler for de indirekte omkostninger for anvendelsen af GMO. Derfor bør en GMO-fri zone indføres inden det er for sent.

Eftersom efterspørgslen efter økologiske produkter er stigende i Norden, er det ønskværdigt, at vi sikrer den, skriver Greenpeace.

Greenpeace er tilfredse med, at de sundhedsmæssige risici nævnes i forslaget. Dog mener Greenpeace, at miljøproblemerne skal betones mere, da det er irreversible miljøkonsekvenser, der er mest bekymrende. Greenpeace ser desuden gerne, at der i større udstrækning satses på forskning, der fører til, at miljømålene kan opnås samtidigt med at fremme de eftertragtede økologiske produkter.

Ekologiska Lantbrukarna er enige med forslagstillerens vurderinger af, at GMO-produktion i jordbrug medfører alt for store miljø- og sundhedsmæssige risici. Det er derfor, at økologiske landbrug i hele verden afstår fra disse produktionsmidler.

Ekologiska Lantbrukarna påpeger også de økonomiske aspekter. Alt for ofte tages det for givet, at landbruget har en økonomisk fordel af GMO-udsætning. For eksempel anvendes GMO-teknik til at gøre afgrøder tolerante overfor bekæmpelsesmidlet glyfosat. Det har nu medført et voksende problem med gryfosat-ressistente afgrøder i Nord- og Sydamerika. Det har forårsaget enorme meromkostninger for landbruget og øget miljøbelastningen.

Samtidigt har forbrugerne tydeligt markeret sig imod GMO-produkter, mener Ekologiske Lantbrukarna. Ifølge Ekologiska Lantbrukarna er markedet for GMO-produkter helt dødt, bortset fra animalieprodukter fra dyr, der er fodret med GMO. Det er de eneste GMO-produkter, der er undtaget fra mærkning. Derfor mener Ekologiske Lantbrukarna, at der er gode sundheds- og miljømæssige samt økonomiske begrundelser for at indføre en GMO-fri zone i Norden.

Jordbruksverket ser ingen muligheder for, at de nordiske lande kan vedtage en GMO- fri zone i Norden. Derimod findes der mulighed at afstå for dyrkning eller anvendelse af GMO gennem frivillige overenskomster mellem landbrug.

Jordbruksverket henviser til den omfattende EU-regulering, der er på området, både hvad angår udsætning og anvendelse af GMO i foder og i levnedsmidler. Godkendelserne beror på videnskabelige vurderinger af risici for mennesker og dyrs sundhed samt for miljøet. Produkter som opfylder kravene i EU-lovgivningen har adgang til markederne i EU. Kun i tilfælde af en velbegrundet antagelse, der bygger på videnskabelige vurderinger, kan produkter undtagelsesvist forbydes. Derfor finder Jordbrukverket det i strid med EU-retten at indføre et generelt forbud mod GMO.

De i forslaget nævnte GMO-frie zoner i visse EU-lande er ikke godkendt af EU. Polen har anmeldt et lovforslag om et generelt forbud mod dyrkning af GMO i visse zoner. Dette forslag blev afvist af EU-Kommissionen, skriver Jordbruksverket.

Naturvårdsverket påpeger, at det indenfor EU-retten ikke er tilladt at indføre et generelt forbud mod udsætning af GMO. Såfremt man ønsker at indføre GMO-frie zoner, skal EU-lovgivningen i givet fald ændres, skriver Naturvårdsverket. Naturvårdsverket henviser dog til, at landbrugene gennem frivillige overenskomster kan indføre GMO-frie zoner. Det spørgsmål har for eksempel været oppe Jämtlands län.

Livsmedelsverket henviser ligeledes til EU-lovgivningen indenfor området. De henviser til at GMO-produkter skal godkendes både af EU's videnskablige komité, af eksperter i hvert enkelt medlemsland og af EU's institutioner. Livsmedelsverket har, i kraft af deres ekspertviden om levnedsmidlers påvirkning på sundheden, fundet at GMO-produkter som godkendes indenfor EU er lige så sikre, som de traditionelle levnedsmidler.

Indenfor EU-retten er det ikke mulighed for at indføre et generelt forbud mod GMO. Livmedelsverket anser heller ikke, at der er anledning til at oprette en GMO-fri zone, eftersom EU's lovgivning for godkendelse af GMO, er en af de strengeste i verden.

4. Utvalgets synspunkter

Medborger- og Forbrugerudvalget beklager, at Ministerrådets sekretariat ikke vil bidrage til at få belyst denne sag mundtligt ved en teknisk gennemgang af Ministerrådets hidtidige policy og vedtagelser på dette område. Medborger- og Forbrugerudvalget ønsker derfor at anmode det svenske formandskab om at redegøre for forslagets to første at-satser på sessionen 2008.

Endvidere ønsker udvalget at vedtage en at-sats, som pålægger Ministerrådet at sætte fokus på forbrugernes rettigheder og muligheder på det globale marked ved at arrangere en konference med temaet sikker og etisk forbrug i 2008.

Konferencen skal bl.a. belyse, hvilke EU/EØS-direktiv/regler, der gælder, indenfor genteknologi og mærkning af produkter, der er fremstillet ved hjælp af GMO for alle Nordiske lande. Desuden, hvordan reglerne er tilpasset de nordiske landes lovgivning, herunder hvilke tilsvarende love, der gælder i Norge og Island.

Forslagets femte at-sats vedrører et GMO-frit Norden. Medborger- og Forbrugerudvalget har gennemgået de skriftlige høringssvar fra relevante institutioner i de nordiske lande. Høringssvarene fordeler sig således, at miljø- og forbrugerorganisationerne generelt støtter op om forslaget og erklærer sig enige i det politiske mål om et GMO-frit Norden. Høringssvar fra myndighederne pointerer imidlertid, at det ville være i strid med EU-retten, at vedtage en sådan en erklæring.

Hvor miljø-og forbrugerorganisationerne har forholdt sig til de politiske mål i medlemsforslaget, har myndighedernes svar først og fremmest lagt vægt på den juridiske kompleksitet i at erklære Norden for GMO-frit.

EU-Kommissionen har den 12. oktober 2007 besluttet at afvise en tilsvarende polsk anmodning om undtagelse fra de europæiske regler vedrørende udsætning af GMO. Såfremt EU-Kommissionen skulle kunne give dispensation, skal der forligge nyt videnskabeligt materiale. Det gjorde der ikke ved Polens anmodning, og det er yderst tvivlsomt, om de nordiske lande ville kunne fremlægge tilstrækkeligt med nyt videnskabelig dokumentation for at kunne få en undtagelse.

På den baggrund afstår Medborger- og Forbrugerudvalget at vedtage femte at-sats, da det juridisk set ikke er holdbart. I stedet for opfordrer udvalget de nordiske regeringer til at arbejde for, at EU anerkender at der kan indføres GMO-frie zoner.

Medborger- og Forbrugerudvalget anerkender samtidigt, at bekymringen for udsætning og dyrkning af GMO er udbredt blandt mange organisationer og blandt befolkningen. Derfor ønsker Medborger- og Forbrugerudvalget at opfordre landbruget og branchen til at arbejde for frivillige overenskomster, der sigter mod GMO-fri områder i Norden.

5. Konklusjon

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att redogöra för de åtgärder ministerrådet vidtagit eller har för avsikt att vidta gällande utvecklandet av en gemensam, nordisk politik för användning av GMO:er ved Sessionen 2008

att i samråd med de nordiska ländernas regeringar utreda möjligheterna för att skärpa rådande normer och regler, så att konsumentens önskemål och rättighet för att veta om en produkt tillverkats med eller av GMO:er tillgodoses

Nordisk Råd

A 1428/medborgar og
A 1432/medborgar

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Bilag:
- Reservation
- To Medlemsforslag;
A 1428/medborger og
A 1432/medborger

J.nr. 08-00051-7

att ordna en konferens med temat säker och etisk konsumtion, konsumenters rättigheter och möjligheter på den globala marknaden, under år 2008. Konferensen skal samtidigt belysa vilka EU-direktiv och förordningar som gäller inom ramen för genteknik och märkning av produkter som framställts med hjälp av GMO, samt hur dessa har anpassats till de nordiska EU-medlemsländernas lagstiftning, jämte vilka motsvarande lagar och förordningar som gäller i Norge och på Island

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at arbejde for og støtte op om, at landbrug og branchens organisationer gennem frivillige overenskomster kan indføre GMO-fri zoner i de nordiske lande.

at arbejde for, at EU anerkender at der kan indføres GMO-frie zoner.

Stavanger den 15. april 2008

Tore Northun (A)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Maria Stenberg (s)
Anne Margrethe Larsen (V)
Ville Niinistö (gröna), formand
Elina Lina (v)

Reservation och nytt förslag

Livsmedel och mediciner som är eller framställs med hjälp av GMO är mycket starkt reglerade och undersökta. Som remissinstanserna framhåller är GMO-produkter minst lika säkra som konventionellt förädlade livsmedel. Fodermedel som innehåller GMO är omöjliga att spåra när de metaboliserats.

Det finns därför inga sakliga skäl att verka för partiella förbud inom delar av EU. Detta skulle dessutom kunna medföra rättsövergrepp för de producenter som finns innanför de tänkta zonerna och som vill använda sig av GMO-produkter. Dessa skulle hamna i en makaber konkurrenssituation gentemot producenter utanför zonerna.

Vi har däremot inga invändningar mot att man på frivillig grund vill avstå från GMO, förutsatt att alla inblandade är överens. Vi anser också att det kan vara av värde att de konsumenter som så önskar skall ha möjlighet att veta om GMO har använts för framställningen av ett livsmedel.

På baggrund af ovenstående foreslår reservanterne, at

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att i samråd med de nordiska ländernas regeringar underlätta så att det går att tillmötesgå konsumenters önskemål och intressen att få veta ifall en produkt tillverkats med eller av GMO:er

Nordiska rådet rekommenderer de nordiske ländernas regeringer,

att inte försvåra för lantbruk och branschorganisationer att genom egna överenskommelser frivilligt verka för införandet av lokala GMO-fria zoner

Stavanger den 15. april 2008

Hans Wallmark (m)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Kari Lise Holmberg (H)
Jørgen Poulsen (Y)
Karin S. Woldseth (FrP)
Henrik Brodersen (DF)

Nordisk Råd

A 1428/medborgar og
A 1432/medborgar

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Bilag:
- Reservation
- To Medlemsforslag; A 1428/medborger og A 1432/medborger

J.nr. 08-00051-7

MEDLEMSFÖRSLAG

Nordisk Råd

A 1428/medborgar og
A 1432/medborgar

Behandles i:
Medborger- og
Forbrugerudvalget

Bilag:
- Reservation
- To Medlemsforslag;
A 1428/medborger og
A 1432/medborger

J.nr. 08-00051-7

Medlemsforslag om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter

I Norden pågår för tillfället en livlig diskussion kring odling och användning av genmodifierade organismer (GMO:er) i livsmedel. Diskursen handlar delvis om GMO-odlingens inverkan på ekosystemet och på den ekologiska mångfalden, delvis om rätten till information om en produkt tillverkats av eller med GMO:er.

En viktig del av det nordiska samarbetet på konsumtionsområdet går ut på att stärka konsumentskyddet och konsumentens rättigheter på den globala marknaden. Konsumenten bör på basen av produktens förpackning ha tillgång till tillförlitlig information om vad produkten innehåller och består av, samt ha möjligheten att själv styra sin konsumtion genom egna, medvetna val. Genom att öppet redogöra för hur en produkt framställs, bidrar man till transparens i produktionskedjan.

Förslaget att införa märkning av produkter som framställts med hjälp av GMO:er, har fått brett stöd bland allmänheten såväl i de nordiska länderna som i övriga Europa. Idag har vi inte tillräckligt med kunskap om hur de djur som matas med GMO-foder påverkas av kosten. Vi känner inte heller till hur människan som konsumerar dessa animaliska produkter så som kött, ägg och mejeriprodukter, påverkas i sin tur. GMO-foder används redan på den nordiska marknaden i viss mån.

I de nordiska EU-medlemsländerna reglerar EU-lagstiftningen vilka GMO-produkter som är tillåtna samt i vilken mån produkter som framställts av dessa ska märkas. Som medlemmar i EEA-EFTA, följer även Norge och Island primärt dessa EU-regler. Enligt EU-direktivet från år 2003, skall produkter som innehåller mer än 0,9 % GMO märkas. Lagen har dock visat sig innehålla beklagliga kryphål, då samma principer inte gäller för animaliska produkter som framställts med hjälp av GMO-foder. Motioner gällande en skärpning av lagen så att även märkning av produkter som produ-

cerats med hjälp av GMO-foder omfattas, har presenterats bl.a. i Sverige och i Finland.

GMO-odlingars inverkan på ekosystemet väcker även oro både hos traditionella och ekologiska odlare. Det är svårt att kontrollera spridningen av genmodifierade växter, och risken för att inte längre kunna odla ekologiskt på grund av "GMO-kontaminering" finns, om odling av GMO-växter accepteras. Genom att utlysa Norden till en GMO-fri zon skulle man kunna garantera produktion av rent ekologiska och GMO-fria produkter, vilket kunde vara en konkurrensfördel för Norden.

Mittengruppen rekommenderar att de nordiska länderna samarbetar kring GMO-frågorna, och överväger ett gemensamt, regionalt ställningstagande och angreppssätt gällande GMO:ers användning och märkning i Norden. För att kunna samordna och komplettera regelverk, behövs en kartläggning av de bestämmelser som gäller på detta område både inom EU och i nationell lagstiftning. Genom skärpta normer och regler på GMO-området, kan Norden föregå med gott, ansvarstagande exempel, där medborgarnas önskemål och säkerhet tagits i beaktande. Det finns även ett stort behov av oberoende forskning för att öka förståelsen av GMO:ers inverkan på ekosystemet och näringskedjan, kring vilket de nordiska länderna med fördel kunde samarbeta.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Mittengruppen att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att redogöra för de åtgärder ministerrådet vidtagit eller har för avsikt att vidta gällande utvecklandet av en gemensam, nordisk politik för användning av GMO:er

att i samråd med de nordiska ländernas regeringar utreda möjligheterna för att skärpa rådande normer och regler, så att konsumentens önskemål och rättighet för att veta om en produkt tillverkats med eller av GMO:er tillgodoses

att ordna en konferens med temat säker och etisk konsumtion, konsumenters rättigheter och möjligheter på den globala marknaden, under år 2008

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Mittengruppen att

Nordiska rådet beslutar

att arrangera ett expertåhörande kring vilka EU-direktiv och förordningar som gäller inom ramen för genteknik och märkning av produkter som framställts med hjälp av GMO, samt hur dessa har anpassats till de nordiska EU-medlemsländernas lagstiftning, jämte vilka motsvarande lagar och förordningar som gäller i Norge och på Island

Oslo den 29 oktober 2007

Risto Autio (cent)
Anita Brodén (fp)
Bente Dahl (RV)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Joan Erlandsen (V)
Ragnar Erlandsson (ÅC)
Christina Gestrin (sv)
Svend Erik Hovmand (V)
Kári P. Højgaard (Sjfl.)
Dagfinn Høybråten (KrF)
Bjarne Kallis (kd)
Ulrik Kragh (V)
Anne Margrethe Larsen (V)
Jan Lindholm (mp)
Johan Linander (c)
Ville Niinistö (gröna)
Lauri Oinonen (cent)
Marion Pedersen (V)
Augusta Salling (At)
Janne Seurujärvi (cent)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F)
Dagfinn Sundsbø (Sp)
Gunilla Tjernberg (kd)
Stefan Tornberg (c)

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Bilag:
- Reservation
- To Medlemsforslag; A 1428/medborger og A 1432/medborger

J.nr. 08-00051-7

MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1428/medborgar og
A 1432/medborgar

Behandles i:
Medborger- og
Forbrugerudvalget

Bilag:
- Reservation
- To Medlemsforslag;
A 1428/medborger og
A 1432/medborger

J.nr. 08-00051-7

Medlemsforslag om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone

Tre europæiske lande, Østrig, Grækenland og Polen, havde i sommeren 2007 erklæret sig som GMO-fri zoner (GM-free zones), områder uden genmodificerede organismer. Forinden havde også det schweiziske folk besluttet i en folkeafstemning at forbyde genmodificerede planter. Store dele af Frankrig og Italien er nu GMO-fri zoner og antallet områder stiger i andre europæiske lande, for eksempel i Storbritannien, Irland, Portugal, Kroatien og Ungarn. Hensigten med at erklære sig som GMO-fri zoner har været at forhindre dyrkning af genmodificerede organismer, men også at hindre import af genmodificeret korn som fødevare for mennesker og foder for dyr. Forklaringen på det hurtigt stigende antal GMO-fri zoner, er en stadig mere udbredt skepsis overfor de sundhedsmæssige aspekter af dyrkning af genmodificerede levnedsmidler samt forbrug af disse.

Producenter af genmodificerede fødevarer har fra begyndelsen hævdet, at disse produkter er løsningen på adskillige globale problemer indenfor landbruget: At de kan mindske brug af pesticider i landbrugsområder ved at indeholde gift i sine gener, og at de på den vis øger produktiviteten og mindsker sult og nød i fattige lande. Hverken det ene eller det andet ser nu ud til at stemme overens med realiteten. Produktiviteten øges som regel ikke på grund af genmodificering, og behovet for pesticider øges tværtimod når nyt immunt ukrudt vokser frem. Årsagen til sult i fattige områder er som regel heller ikke mangel på mad, men snarere at maden er for dyr for de fattigste samfundsgrupper. Genmodificeret produktion og medfølgende ekstra udgifter har med andre ord ikke ført til lavere madpriser, men derimod til dyrere produktion, som er mere skadelig for økologien og miljøet.

Ulemperne ved genmodificeret produktion er blevet mere synlige, selv om der er blevet forsket opsigtsvækkende lidt i dens påvirkning. Produktionen ser ud til at have negative påvirkninger på menneskers og dyrs helbred, for eksempel i form af øget allergi. Desuden er der for megen usikkerhed

forbundet med forbruget af genmodificerede produkter til, at en storstilet produktion uden videre kan forsvares. Den forskning som er blevet lavet på området peger i retning af, at forbrug af genmodificerede produkter har en negativ påvirkning på helbredet.

Det er desuden et spørgsmål om sikkerhed for at kunne bevare den biologiske mangfoldighed i dyrkning af forskellige typer korn, i stedet for en udvikling hen imod, at der kun findes få genmodificerede kornsorter som multinationale firmaer, der behersker genteknologien har monopol på. Der er adskillige risici forbundet med dyrkning af genmodificerede planter i forbindelse med høst, overlevelse og miljø. Men også angående bønders selvstændighed i forhold til genteknologiske firmaer, som har mulighed for at styre kornproduktionen.

Det er vigtigt at Norden står sammen om at forhindre brug af genmodificerede organismer til dyrkning såvel som til foder. Norge har allerede taget eksemplariske skridt ved at afvise ansøgninger om tilladelse til dyrkning af genmodificerede planter, og ved at oprette et selvstændigt forskningsinstitut der undersøger miljø- og helbredsmæssige virkninger af genteknologien.

Det anbefales, at de nordiske lande arbejder for snarest at erklære Norden for en GMO-fri zone. Det vil både styrke bæredygtig udvikling i regionen samt underbygge den positive miljø- og sundhedsmæssige image, som landene efterstræber.

På baggrund af ovenstående foreslår Den Venstresocialistiske Grønne Gruppen, at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone

Stockholm, den 30. januar 2008

Line Barfod (EL)
May Elisabeth Hansen (SV)
Kolbrún Haldórsdóttir (VG)
Elina Linna (v)
Josef Motzfeldt (IA)
Lars Ohly (v)
Rolf Reikvam (SV)
Kristen Touborg (SF)

Nordisk Råd

A 1428/medborgar og
A 1432/medborgar

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Bilag:
- Reservation
- To Medlemsforslag;
A 1428/medborger og
A 1432/medborger

J.nr. 08-00051-7

BETÄNKANDE ÖVER MEDLEMSFÖRSLAG

Nordisk Råd

A 1429/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00461-17

Kultur- och utbildningsutskottets betänkande över

Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris

1. Kultur- och utbildningsutskottets förslag

Kultur- och utbildningsutskottet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att revidera stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris så att Åland ges rätt att utse egna representanter till bedömningskommittén och att delta i nomineringsprocessen på samma sätt som Färöarna och Grönland

2. Bakgrund

Medlemmarna i den åländska delegationen till Nordiska rådet har ställt ett medlemsförslag om att revidera stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris så att Åland ges rätt att utse egna representanter till bedömningskommittén och delta i nomineringsprocessen på samma sätt som Färöarna och Grönland. Medlemsförslaget motiveras med att:

- Åland står helt utanför arbetet med Nordiska rådets litteraturpris
- De nominerade kandidaterna presenteras alltid landsvis och inte per språkområde
- Litteraturen påverkas av berättartraditioner och avspeglar specifika och egenartade kulturella och andra samhälleliga omständigheter i författarens omgivning, där författarens "nationella" hemvist och hembygd kan ha stor betydelse
- Litterära verk från Åland utges ofta på mindre förlag och får därmed en begränsad spridning varför det inte kan tas för givet att medlemmarna för det svenska språkområdet känner till den åländska litteraturen
- Som ett led i att stärka de självstyrande områdenas roll i det nordiska samarbetet ges möjlighet för dem att delta i de samnordiska institutionernas och samarbetsorganens arbete på samma villkor som länderna – detta innebär att Färöarna, Grönland och Åland kan ansöka om fullt medlemskap i nämnda organ inom ramen för Helsingforsavtalet.

Med den utgångspunkt man haft hittills i språkområdena, kan det tilläggas, att ett skönlitterärt verk är en helhet som består av många flera egenskaper än det språk verket är skrivet på. Litteraturen påverkas av berättartraditioner och avspeglar specifika och egenartade kulturella och andra samhälleliga omständigheter i författarens omgivning, där författarens 'nationella' hemvist och hembygd kan ha stor betydelse.

Till detta kommer att litterära verk från de självstyrande områdena såsom Åland ofta ges ut av mindre förlag och att verken därför får en begränsad spridning. Det är inte självklart att medlemmarna som representerar de svenska språkområdena känner till den åländska litteraturen.

3. Tidigare behandling

Ålands delegation till Nordiska rådet har i ett brev daterat den 6 september 2004 till Nordiska rådets presidium föreslagit en förändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris. I brevet argumenteras för att Åland inte har samma möjligheter för att delta i Nordiska rådets litteraturpris som de övriga självstyrande områdena samt för att kulturen tillhör de sakområden som enligt självstyrelseordningen hör till Ålands kompetensområde. Samtidigt är kulturen ett av de ur självstyrelsesynpunkt allra viktigaste områdena att bevaka och särreglera. Därför menar Ålands delegation i Nordiska rådet att de gällande stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris medför att Åland inte kan delta i nomineringen och bedömningen av litteraturpriset på samma villkor som de övriga självstyrande områdena. Delegationen anmodade Nordiska rådets presidium att diskutera frågan varefter Nordiska rådet kan rekommendera de nordiska ländernas regeringar att se över stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris så att alla självstyrande länder kan delta på lika villkor.

Dessutom har förslaget om ändring av stadgarna också blivit behandlat i Presidiet och i Kultur- och utbildningsutskottet på utskottsmötet i Stavanger i april 2008, men utskottet blev inte enigt då.

4. Om Nordiska rådets litteraturpris

Nordiska rådets litteraturpris har instiftats av de nordiska ländernas regeringar i enlighet med Nordiska rådets rekommendation nr. 1/1961. Angående bedömningskommittén för litteraturpriset lyder § 3 i stadgarna enligt följande:

§ 3. Bedömningskommittén
Valet av det verk som skall prisbelönas företas av en bedömningskommitté, som består av 10 ordinarie medlemmar, två från vardera Danmark, Finland (en från varje språkområde), Island, Norge och Sverige, samt i förekommande fall adjungerade medlemmar från Färöarna, Grönland och det samiska språkområdet.

De ordinarie medlemmarna samt en suppleant från varje land utses av Nordiska ministerrådet för fyra år i sänder. Hälften av medlemmarna och alla suppleanter skall bytas ut efter fyra år. Ingen medlem eller suppleant kan sitta i kommittén mer än två fyraårsperioder.

Medlem och suppleant skall vara sakkunniga när det gäller det egna landets litteratur och i största möjliga utsträckning också grannländernas. Kommittén förutsätts skaffa sig information om litteraturen från de språkområden som inte är direkt representerade i kommittén, och upprätthålla kontakt med relevanta instanser inom respektive språkområde.

Vad angår själva nomineringsproceduren stipuleras det i § 4 enligt följande:

§ 5. Nomineringsproceduren
Bedömningskommittén fattar beslut om pristagaren på grundval av förslag från de nationella kommittéerna.

Varje nationell kommitté kan föreslå högst två verk. Dock kan utöver dessa högst tio verk nomineras ytterligare ett verk på färöiska, ett på grönländska och ett på samiska. Nomineringen av verk på färöiska, grönländska och samiska sker av respektive författarorganisation i dessa områden.

Har verk på färöiska, grönländska och/eller samiska nominerats skall en företrädare för respektive författarorganisation adjungeras till kommittén. På så sätt adjungerad medlem deltar i kommitténs arbete på samma villkor som de ordinarie medlemmarna.

Före den 1 december skall varje nationell kommitté och författarorganisationen på Färöarna och Grönland och i det samiska språkområdet sända tre exemplar av de föreslagna verken till var och en av de nationella kommittéerna och författarorganisationen på Färöarna och Grönland samt i det samiska språkområdet.

Om ett föreslaget verk inte föreligger på danska, norska eller svenska skall vederbörande nationella kommitté eller författarorganisation i Finland, på Island, Färöarna och Grönland samt i det samiska språkområdet efter samråd med sitt nationella sekretariat sörja för att det omedelbart översätts till ett av de tre nämnda språken.

Senast två veckor före den tidpunkt vid vilken priset delas ut skall kommittén meddela sitt beslut med motivering till Nordiska rådets presidium.

5. Kultur- och utbildningsutskottets synpunkter

Nordisk Råds litteraturpris er oprettet med det formål at styrke de nordiske sprog og specifikt for at rette opmærksomheden mod litteratur på de nordiske sprog. Disse er: svensk, islandsk, dansk, norsk, finsk, færøsk, grønlandsk og samisk. Arbejdet med litteraturprisen har været organiseret således, at det enkelte land vælger sine egne repræsentanter, der skal indgå i bedømmelseskomiteen. Det enkelte lands ordinære repræsentanter udgør herefter sammen med deres suppleant en national bedømmelseskomité. Såfremt et værk på færøsk, grønlandsk eller samisk er blevet nomineret har det pågældende land/sprogområde ret til at få et adjungeret medlem med i bedømmelseskomiteen.

Kultur- og Uddannelsesudvalget i Nordisk Råd behandlede medlemsforslaget fra den ålandske delegation senest på Kulturudvalgets møde den 24. september 2008 i Island. Her var hele udvalget enig om, at Åland bør have samme status i Nordisk Råds litteraturpris som de øvrige selvstyrende områder.

Udvalget er bekendt med nomineringsprincipperne og bedømmelseskomiteens sammensætning, som det har set ud indtil nu. Sammensætningen har været baseret på sprogområderne i Norden, men udvalget ser ikke, at der er noget til hinder for at Åland ligestilles. Selv om sprogene spiller en vigtig rolle, argumenterer udvalget med, at det udelukkende giver øget mangfoldighed og at det vil være en berigelse for den nordiske litteratur, såfremt Åland får samme status som de øvrige selvstyrende områder.

Derfor bør Ålandsk litteratur fremover kunne nomineres på samme vis som færøsk, grønlandsk og/eller samisk litteratur. Det betyder, at vedtægterne for litteraturprisen skal ændres således, at komiteen består af

10 ordinære medlemmer, to fra hvert af landene Danmark, Finland (en fra hvert sprogområde), Island, Norge og Sverige. Såfremt der forekommer litteratur fra et eller flere af de selvstyrende områder, det vil sige fra Færøerne, Grønland, det samiske sprogområde og nu også Åland, skal der tillige indgå adjungerede medlemmer fra disse områder i bedømmelseskomiteen.

Med udgangspunkt i det eksisterende sprogmæssige afsæt mener udvalget ikke, at en selvstændig nomineringsret for Åland vil rykke drastisk på sprogbalancen i prisen. I dag nomineres tre værk fra det svenske sprogområde, to værk fra hver af sprogområderne islandsk, norsk og dansk, et værk fra det finske sprogområde samt mulighed for at nominere et værk fra det samiska område, fra Færøerne, Grønland - og fremover altså også Åland.

En nomineringsret for Åland vil derfor indebære, at det svenske sprogområde vil få fire værk nomineret, hvilket udvalget synes er udmærket, idet grundlaget for litteraturprisen bør være, at der fokuseres på kvalitet og såvel sprogmæssig som national mangfoldighed, og at Åland derfor bør indgå på lige fod med de øvrige selvstyrende områder.

Det er Kultur- og Uddannelsesudvalgets opfattelse, at Nordisk Råds litteraturpris fortsat skal være en pris for de nordiske sprog, men at man samtidig i det nordiske samarbejde bør tilgodese nationale interesser - og ikke mindst ønsket fra de selvstyrende områder om at indgå i samarbejdet på ligeværdig basis.

Det skal videre præciseres, at rådet ikke alene kan ændre på vedtægterne for Nordisk Råds litteraturpris, men at dette skal gøres i overensstemmelse med de nordiske kulturministre. Derfor vil Nordisk Råd efter en forventelig vedtagelse af betænkningen på sessionen 2008 rette henvendelse til kulturministrene med henblik på, at der sker de nødvendige ændringer af vedtægterne for litteraturprisen.

Nordisk Råd

A 1429/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00461-17

Nordisk Råd

A 1429/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00461-17

6. Konklusion

Kultur- och utbildningsutskottet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att revidera stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris så att Åland ges rätt att utse egna representanter till bedömningskommittén och att delta i nomineringsprocessen på samma sätt som Färöarna och Grönland

Helsingfors den 27. oktober 2008

Risto Autio (cent)
Bente Dahl (RV), næstformand
Inger S. Enger (Sp)
Kerstin Haglö (s)
Britt Hildeng (A)
Katrin Dahl Jakobsen (Jvfl.)
Mogens Jensen (S), formand
Mats Johansson (m)
Fredrik Karlström (ObS)
Josef Motzfeldt (IA)
Hans Olsson (s)
Tommy Tabermann (sd)
Gunilla Tjernberg (kd)

MEDLEMSFÖRSLAG

Nordisk Råd

A 1429/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00461-17

Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris

Bedömningskommittén för Nordiska rådets litteraturpris består av 10 ordinarie medlemmar, två från vardera Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. När ett verk nomineras från Färöarna, Grönland eller det samiska språkområdet utökas kommittén med en adjungerande medlem från det aktuella språkområdet. Verk på färöiska, grönländska eller samiska nomineras av respektive områdes författarorganisation. Åland nämns inte alls i stadgarna och följaktligen har inte någon åländsk författarorganisation getts möjlighet att nominera verk av åländska författare. Det skall enligt stadgarna inte heller utses någon adjungerande medlem från Åland som kan delta i bedömningskommitténs arbete om Finlands nationella bedömningskommitté skulle nominera ett verk från Åland.

Motivet till att Åland står helt utanför arbetet med Nordiska rådets litteraturpris har sagts vara att Åland har svenska som språk och därför ingår i det svenska språkområdet i Finland. Mot detta talar att de nominerade kandidaterna alltid presenteras landvis och i förekommande fall som författare från Färöarna, Grönland eller det samiska språkområdet.

Ett skönlitterärt verk är en helhet som består av många fler egenskaper än det språk som verket är författat på. Litteraturen påverkas av berättartraditioner och avspeglar specifika och egenartade kulturella och andra samhälleliga omständigheter i författarens omgivning, där författarens "nationella" hemvist och hembygd kan ha stor betydelse.

Till detta kommer att litterära verk från de självstyrande områdena såsom Åland ofta ges ut av mindre förlag och att verken därför får en begränsad spridning. Det är inte självklart att medlemmarna som representerar de svenska språkområdena känner till den åländska litteraturen.

Nordisk Råd

A 1429/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00461-17

Vidare hänvisas till Nordiska ministerrådets redogörelse om initiativ som kan förstärka de självstyrande områdenas deltagande i nordiskt samarbete. I redogörelsen föreslås att de självstyrande områdena kan delta i de samnordiska institutionernas och samarbetsorganens arbete på samma villkor som länderna. Detta innebär att Färöarna, Grönland och Åland kan ansöka om fullt medlemskap i nämnda organ inom ramen för Helsingforsavtalet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Ragnar Erlandsson och Raija-Lisa Eklöw att

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att revidera stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris så att Åland ges rätt att utse egna representanter till bedömningskommittén och att delta i nomineringsprocessen på samma sätt som Färöarna och Grönland

Mariehamn den 26 oktober 2007

Ragnar Erlandsson (ÅC) *Raija-Lisa Eklöw (Lib)*

BETENKNING OVER MEDLEMSFORSLAG

Nordiska rådet

A 1430/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00462-5

Presidiets betenkning over

Medlemsforslag om endring av Nordisk Råds arbeidsordning

1. Förslag

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet beslutar

att ändra Nordiska rådets arbetsordning § 73 andra stycket och första meningen till: En partigrupp måste omfatta minst fyra medlemmar och representera minst två länder

2. Bakgrund

Till Nordiska rådet har ett medlemsförslag om ändringar i Nordiska rådets arbetsordning vad angår reglerna för de nordiska partigrupperna i Nordiska rådet inkommit. I förhållande till gällande arbetsordning föreslås:

Å endre § 73 i Nordisk Råds forretningsorden, 2. ledd, første setning til: "En partigruppe må ha minst 4 medlemmer og representere minst 2 land eller representere minst 20 % av et lands delegasjon"

Förslaget är ställt av det norska Fremskrittspartiets medlemmar i Nordiska rådet. I förslaget argumenteras för att det politiska landskapet i de nordiska länderna har förändrat sig sedan de nordiska partigrupperna etablerades 1985. Först och främst har nya partier vuxit fram och en del av dem har inte funnit sin plats i den existerande strukturen för de nordiska partigrupperna. Därmed menar förslagsställarna att de existerande reglerna för de nordiska partigrupperna verkar hindrande för fri meningsyttring och det hänvisas i det sammanhanget till Helsingforsavtalet att olika politiska åsikter skall vara representerade i Nordiska rådets ledande organ.

Vidare argumenteras det för att ett parti som representerar 20-25 % av ett lands delegation skall betraktas som en politisk grupp på lika linje med de existerande nordiska partigrupperna.

Nordiska rådet

A 1430/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00462-5

3. Presidiets synpunkter

I samband med att de nordiska partigruppernas inflytande i Nordiska rådet förstärktes beslöt rådet också att ställa högre krav för att kunna bilda en nordisk partigrupp. Före år 1996 krävdes det som ett minimum fyra medlemmar från minst två länder. Vid Nordiska rådets session 1996 tilldelades partigrupperna större inflytande och större ekonomiska resurser och kraven för att bilda en partigrupp förändrades till att vara minst fem medlemmar från minst tre länder. Detta skall tolkas som ett uttryck för att det fanns ett önskemål om att partigrupperna skall vara nordiska till sin karaktär. Principen om minst tre för att uppfattas som nordisk går igen i många nordiska sammanhang, inte minst i Nordiska kulturfondens kriterier för att vara stödberättigad.

Presidiet noterar att det politiska landskapet, speciellt i Norge och Danmark, har förändrats i.o.m. framväxten av nya partier som etablerat ett signifikant parlamentariskt underlag. De nya partierna har inte sökt om medlemskap eller samarbete i de existerande nordiska partigrupperna och har därför varit utanför det partipolitiska samarbetet i Nordiska rådet. Presidiet menar att det är viktigt att inkludera istället för att exkludera olika politiska åsikter i det nordiska samarbetet. Därför vill Presidiet bifalla förslagsställarnas initiativ om att förändra kraven för att bilda en partigrupp så att det krävs minst fyra medlemmar och parlamentarisk representation i minst två länder

Vad angår förslaget om att ett nationellt parti som har en representation på minst 20 % av en nationell delegation skall betraktas som en nordisk partigrupp ställer sig presidiet avvisande. Konstruktionen med nordiska partigrupper är inte förenlig med direkt nationell representation för politiska partier.

4. Konklusion

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet beslutar

att ändra Nordiska rådets arbetsordning § 73 andra stycket och första meningen till: En partigrupp måste omfatta minst fyra medlemmar och representera minst två länder

Stockholm den 30 januari 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Christina Gestrin (sv), vicepresident
Dagfinn Høybråten (KrF)
Johan Linander (c)
Sverre Myrli (A)
Kent Olsson (m)
Lyly Rajala (saml)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), president

MEDLEMSFORSLAG

Nordiska rådet

A 1430/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00462-5

Medlemsforslag om endring av Nordisk Råds arbeidsordning § 73 Partigrupper

I Helsingforsavtalen fra 1962 konstateres at i "Nordisk Råd samarbeider de nordiske lands.... folkevalgte forsamlinger og landenes regjeringer....." (Art 44).

Av samme avtale fremgår at parlamentene velger for et år av gangen sine representanter til Nordisk Råd. Ved valgene skal forskjellige politiske meningsretninger gis representasjon i rådet. De valgte representanter utgjør sitt parlaments delegasjon til Nordisk råd. Arbeidet i Nordisk Råd skjer således på basis av de nasjonale delegasjoner.

Av Helsingforsavtalen fremgår at "Plenarforsamlingen utpeker, for et kalenderår, ved årlig ordinær sesjon et presidium bestående av en president og det antall andre medlemmer som angis i forretningsorden for Nordisk Råd. Ulike politiske meningsretninger skal være representert i presidiet. Hvert land skal være representert i presidiet."

Siden Nordisk Råds etablering i 1952 har det vært ulike former for partipolitisk samarbeid. Begrepet *Nordiske partigrupper* kom først med i Nordisk Råds forretningsorden i 1985. Kravet var at en gruppe måtte omfatte minst fire medlemmer. Disse skulle komme fra minst to land. I 1996 ble disse regler endret til minst fem medlemmer og representere minst tre land.

Det politiske landskap i de nordiske land har endret seg betydelig siden 1985. Nye partier er etablert og har vokst seg til. Eksisterende nordiske partigrupper passer ikke til disse partiene. Samtidig kan disse partier ha en sterk posisjon i sine egne parlament. Den etablerte struktur med nordiske partigrupper virker hindrende for den frie politiske meningsytring og bør derfor endres slik at intensjonen i Helsingforsavtalen om at ulike politiske meningsretninger skal være representert i Nordisk Råds ledende organer, blir oppfylt.

Nordiska rådet

A 1430/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 07-00462-5

Regler kan formuleres for å skape universelt samarbeid eller for å utelukke enkelte oppfatninger. Vi er av den oppfatning at Nordisk Råd vil være tjent av en åpen debatt i Nordisk Råds organer og vi synes det ville være naturlig at et parti som utgjør 20-25 % av et lands delegasjon blir å betrakte som en politisk gruppe på lik linje som de *nordiske partigrupper,* med de samme rettigheter og forpliktelser som disse har.

På bakgrunn av ovenstående foreslår forslagstillerne at

Nordisk Råd beslutter

å endre §73 i Nordisk Råds forretningorden, 2. ledd, første setning til:

"En partigruppe må ha minst 4 medlemmer og representere minst 2 land eller representere minst 20% av et lands delegasjon"

Oslo, 13. november 2007

Hans Frode Asmyhr (FrP)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Thore A. Nistad (FrP)
Ib Thomsen (FrP)
Karin S. Woldseth (FrP)

BETÆNKNING OVER MEDLEMSFORSLAG

norden

Nordisk Råd

A 1431/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:

- Reservation
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00031-10

Velferdsutvalgets betænkning over

Medlemsforslag om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi

1. Velferdsutvalgets forslag

Velferdsutvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ikke foreta seg noe i anledning av Medlemsforslag A 1431/velfærd om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi

2. Bakgrunn

Velferdsutvalget mottok et medlemsforslag fra Venstresosialistisk grønne gruppe, 15. januar 2008, "Om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi".

Velferdsutvalget hadde medlemsforslaget oppe til behandling på utvalgsmøtet den15. april 2008 i Norge, Stavanger.

Medlemsforslaget viser til rapporten "Norden som global vinnerregion" utgitt av Nordisk råd og Nordisk ministerråd. I rapporten ble det trukket fram at kort maktdistanse, arbeidsmoral og personlig ansvar, bæredyktig utvikling og en helhetstenkning, er sentrale deler i den Nordiske velferdsmodellen.

Medlemsforslaget trekker fram at det er viktig at disse nordiske verdiene blir inkludert i den nordiske globaliseringsstrategien.

Medlemsforslaget viser til at dette kan gjøres ved at de nordiske landene styrker:

- samspillet mellom demokratiutvikling i arbeidslivet og medarbeiderskapt innovasjon

- dialogen mellom utfører og mottaker av velferdstjenester
- samspillet mellom næringsliv, forskere, brukere og utførere

Medlemsforslaget viser til at et bedre samspill mellom de nevnte områdene vil kunne skape en innovativ velferdsprosess som kan bidra til at det produseres flere og bedre tekniske hjelpemidler og serviceløsninger for mennesker med et funksjonshinder. Medlemsforslaget viser til at det kan skapes nye arbeidsplasser og en utvikling av velferdsprodukter, systemer og prosesser. En koordinering av disse prosessene og av salg og tilgjengelighet av disse velferdsproduktene, vil være viktige velferdsorienterte elementer i den nordiske globaliseringsstrategi.

Medlemsforslaget mener det er hensiktmessig med en arbeidsdeling mellom de nordiske landene etter forskjellig ekspertise og kompetanse.

3. Utvalgets synspunkter

Velferdsutvalget viser til at verden har blitt stadig mer globalisert. Det gir mange utfordringer, men også mange muligheter for de nordiske landene. Mange av de utfordringene som globaliseringen skaper, kan ikke løses av et enkelt land, men krever at land og regioner samarbeider og opptrer koordinert. De nordiske landene har store fordeler i en sterk global konkurranse ved at de nordiske landene deler mange felles likhetstrekk som gjør den nordiske regionen unik i en global sammenheng. Velferdsutvalget ser det som naturlig å prøve og utvikle felles løsninger på felles globale utfordringer.

Velferdsutvalget vil vise til at spørsmål rundt globalisering er et prioritert område for Nordisk Råd siden rapporten om "Norden som global vinnerregion" ble lagt fram april 2006. Det ble etablert en tverrsektoriell arbeidsgruppe for spørsmål rundt globalisering.

Den 18. og 19. juni 2007, samlet de nordiske statsministrene seg i Punkaharju, Finland. Etter dette møtet kom en uttalelse fra de nordiske ministrene om å forholde seg positiv til de nye mulighetene og utfordringer for Norden som globaliseringen medfører. I uttalelsen ble det lagt vekt på å imøtegå de globale utfordringene ved å videreutvikle en nordisk modell, der den fremtidige velferden for nordboerne, bedrifters konkurranseevne, sysselsetting og tilvekst, felles kultur og en satsing på en bærekraftig utvikling, er viktige komponenter.

Velferdsutvalget viser til at de nordiske ministrene fokuserte på tre hovedområder med underliggende prosjekter: Et mer viten- og kunnskapsbasert Norden, et synligere Norden og et mer velfungerende Norden (materielt og immaterielt).

Velferdsutvalget viser til at under sesjonen 2007 ble det holdt en redegjørelse om globalisering og tiltenkte prosjekter ut fra disse tre hovedområdene.

Velferdsutvalget vil henvise til bilag 1 til redegjørelsen om globalisering, der det stod følgende under fokusområde et mer viten- og kunnskapsbasert Norden:

1. Fremme af nordisk topforskning
"Statsministrenes tilkendegivelse ved pressemeddelelsen i juni 2007 om fremme af nordisk topforskning under globaliseringsarbejdet indeholder fem temaområder; klima, energi, miljø, sundhed og velfærd. Der vil kunne skabes synergi i arbejdet ved at tematisere som følgende:

- Klima, energi og miljø

- Sundhed og velfærd

Som opfølging på statsministrenes beslutning om fremme af nordisk topforskning igangsættes et programmeringsarbejde indenfor de to områder, dog således at arbejdet med programmering af område et vil starte umiddelbart, mens område to vil blive igangsat senere, og bygge på de erfaringer der gøres under programmering af område et. En sådan prioritering vil være i tråd med det fokus der er på klima, energi og miljø på internationalt plan".

Velferdsutvalget viser til at medlemsforslaget fra Venstresosialistisk grønne gruppe trekker fram nordiske verdier som bør inkluderes i den nordiske globaliseringsstrategien.

Norden har historisk lykkes med å finne en økonomisk modell som i stor grad bygger på en sterk innovasjonskraft, entrepenørskap og en aktiv bedriftsutvikling i en kombinasjon med en skattefinansiert velferd. De nordiske landene utgjør en liten andel av den globale økonomien, men Norden har på tross av det, vært gjennom mange år, en vellykket aktør i en global konkurranse. Norden har hevdet seg blant annet gjennom et høyt innovasjonstempo, flere verdensomspennende bedrifter, et høyt kunnskaps- og forskningsnivå og en relativt langsiktig stabil økonomi tilvekst. Kunnskap og innovasjon utgjør hovedbasen for mange arbeidsplasser i våre nordiske land.

Velferdsutvalget vil peke på at arbeid og tilvekst ligger til grunn for den nordiske velferdsmodellen. Med tanke på vår demografiske utvikling og raskt aldrende befolkning er det viktig å ha en dynamisk prosess for å sikre gode forutsetninger for arbeidsplasser og en tilvekst som kan sikre et konkurransedyktig Norden i en globalisert verden.

Som medlemsforslaget peker på, tydeliggjorde rapporten "Norden som global vinnerregion" utgitt av Nordisk råd og Nordisk ministerråd at nordiske styrkeposisjoner har noen fellesnevnere som: likhet, kort avstand til makten, høy arbeidsmoral og personlig ansvar, bærekraftig utvikling og helhetstenkning. Medlemsforslaget peker på at dette er viktige fundament for den medarbeiderskapte og den brukerskapte innovasjonen av velferdsgoder, både fysiske velferdsprodukter så vel som velferdsprosesser og mer sammensatte serviceoppgaver. Velferdsutvalget støtter medlemsforslagets syn på at det er viktig å ta elementer som kjennetegner den nordiske velferdsmodellen inn i det videre globaliseringsarbeidet.

Nordisk Råd

A 1431/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:

- Reservation
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00031-10

Nordisk Råd

A 1431/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:

- Reservation
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00031-10

4. Konklusjon

Da Velferdsutvalget behandlet medlemsforslag A 1431/velferd om medarbeider- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi, mente flertallet at både den globale satsingen som Nordisk råd har gjort, og redegjørelsen på sesjonen 2007, viser at det er et klart målrettet fokus på riktige arbeidsoppgaver. Globaliseringssatsningen er også vist gjennom budsjettmessige prioriteringer. Flertallet mener dermed at de tiltakene som medlemsforslaget reiser, er inkludert i NRs globaliseringsstrategi.

På bakgrunn av det overstående vil Velferdsutvalget foreslå at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ikke foreta seg noe i anledning av Medlemsforslag A1431/velfærd om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi

Stavanger, den 15. april 2008

Solveig Horne (FrP)
Arja Karhuvaara (saml)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Jessica Polfjärd (m)
Paula Sihto (cent)
Ib Thomsen (Frp)

Reservation

Et mindretall foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å utarbeide en handlingsplan der følgende forslag inkluderes:

- initiativ til at demokratiutviklingen i arbeidslivet og medarbeiderskapt innovasjon av velferdsytelser styrkes i nordiske velferdsprosjekter og inkluderes i den nordiske globaliseringsstrategien gjennom initiativer også utenfor Norden

- initiativ til at brukerskapt innovasjon av velferdsytelser styrkes i nordiske velferdsprosjekter og inkluderes i den nordiske globaliseringsstrategi gjennom initiativer også utenfor Norden

Begrunnelse for mindretallets forslag:

Mindretallet viser til at verden har blitt stadig mer globalisert. I rapporten "Norden som global vinnerregion" utgitt av Nordisk råd og Nordisk ministerråd ble det trukket fram, at kort maktdistanse, arbeidsmoral og personlig ansvar, bæredyktig utvikling og en helhetstenkning, er sentrale deler i den nordiske velferdsmodellen. Disse nordiske verdiene bør inkluderes i den nordiske globaliseringsstrategien.

Mange av de utfordringene som globaliseringen skaper, kan ikke løses av et enkelt land, men krever at land og regioner samarbeider og opptrer koordinert. De nordiske landene har store fordeler i en sterk global konkurranse ved at de nordiske landene deler mange felles likhetstrekk som gjør den nordiske regionen unik i en global sammenheng.

Norden har historisk lykkes med å finne en økonomisk modell som i stor grad bygger på en sterk innovasjonskraft, entrepenørskap og en aktiv bedriftsutvikling – i en kombinasjon med en skattefinansiert velferd. De nor-

diske landene utgjør en liten andel av den globale økonomien, men Norden har på tross av det, vært gjennom mange år, en vellykket aktør i en global konkurranse. Norden har hevdet seg blant annet gjennom et høyt innovasjonstempo, flere verdensomspennende bedrifter, et høyt kunnskaps- og forskningsnivå og en relativt langsiktig stabil økonomisk tilvekst. Kunnskap og innovasjon utgjør hovedbasen for mange arbeidsplasser i våre nordiske land.

Mindretallet peker på at med tanke på vår demografiske utvikling og raskt aldrende befolkning er det viktig å ha en dynamisk prosess for å sikre gode forutsetninger for arbeidsplasser og en tilvekst som kan sikre et konkurransedyktig Norden i en globalisert verden.

Mindretallet mener at forslaget kan være med på å fremme en utvikling av flere og bedre tekniske hjelpemidler og serviceløsninger for at mennesker skal kunne klare seg med sine handikap. Det ser også at en økt satsing på utvikling av hjelpemidler vil kunne bidra til å motvirke de sterkt økende utgiftene innenfor helse og sosialbudsjettene. En utvikling av hjelpemidler vil også kunne føre til økt livskvalitet for funksjonshemmede og eldre og bedre og trygge arbeidssituasjonen innen pleie og omsorgssektoren.

En annen gevinst er at forslaget vil kunne skape nye arbeidsplasser gjennom en utvikling av velferdsprodukter, -systemer og -prosesser.

Mindretallet mener at en koordinert innsats for utbredelse og for salg av velferdsprodukter, -systemer og -prosesser utenfor Norden vil være viktige, velferdsorienterte elementer i den nordiske globaliseringsstrategien.

Stavanger, den 15. april 2008

Line Barfod (EL)
Siv Fridleifsdottir (F)
Gunn Olsen (A)
Hans Olsson (s)
Tuula Peltonen (sd)

Nordisk Råd

A 1431/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:

- Reservation
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00031-10

MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1431/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:

- Reservation
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00031-10

Medlemsforslag om medarbejder- og bruger-indflydelse i nordisk globaliseringsstrategi

I de nordiske velfærdssamfund er medarbejder- og brugerbaseret innovation vigtige drivkræfter.

Rapporten "Norden som global vinderregion" udgivet af Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd tydeliggjorde, at nordiske styrkepositioner som kort magtdistance, arbejdsmoral og personligt ansvar, bæredygtighed og helhedstænkning samt lighed er centrale i de nordiske velfærdsmodeller. De er også vigtige for den medarbejderskabte og den brugerskabte innovation af velfærdsgoder. Det gælder både fysiske velfærdsprodukter såvel som velfærdsprocesser og mere sammensatte serviceopgaver. Nogle eksempler illustrerer dette:

- Høreapparatet giver mange ældre og mange dårligt hørende et rigere liv i flere år. Teknikken bliver stadig mere veludviklet. Den er udviklet i en tæt dialog med brugerne.
- Båren i en ambulance kan tages ud og ind med patient hurtigt og enkelt, og uden tunge løft. Teknikken er udviklet sammen med ansatte, der har brug for at undgå de mange, tunge løft og dårlige arbejdsstillinger.
- Skovbørnehaven tilføjer friluftslivet og en opvækst med og i naturen til den traditionelle børnepasning. Skovbørnehaver er etableret af forældre og pædagoger. Denne form for institution inspirerer både til nye skovbørnehaver, og inspirerer også ofte mere traditionelle børneinstitutioner, der ikke er placeret i naturen.

Disse nordiske styrkepositioner er det vigtigt at inkludere i den nordiske globaliseringsstrategi. Det kan ske ved, at de nordiske lande i et samarbejde styrker:

a) samspillet mellem demokratiudvikling i arbejdslivet og medarbejderskabt innovation
b) dialogen mellem de, der servicerer og de, som modtager velfærdsydelser

c) samspil mellem næringsliv, forskere, brugere og udførere

En styrkelse af disse samspil kan bidrage afgørende til innovation af velfærdsprodukter og velfærdsprocessen. Den kan ikke mindst bidrage til at udvikle flere og bedre tekniske hjælpemidler og serviceløsninger, for at mennesker skal kunne klare sig bedre selv med et handicap. Man vil kunne skabe nye arbejdspladser og udvikling af velfærdsprodukter, -systemer og -processer. En koordineret indsats for udbredelse og for salg af velfærdsprodukter, -systemer og -processer udenfor Norden vil være vigtige velfærdsorienterede elementer i den nordiske globaliseringsstrategi. Det kan i den forbindelse være hensigtsmæssigt med en arbejdsdeling mellem de nordiske lande med forskellige ekspertiser/kompetencer.

På baggrund af ovenstående foreslås det , at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at udarbejde en handlingsplan, hvorigennem:

- demokratiudvikling i arbejdslivet og medarbejderskabt innovation af velfærdsydelser styrkes i nordiske velfærdsprojekter og inkluderes i den nordiske globaliseringsstrategi gennem initiativer også udenfor Norden
- brugerskabt innovation af velfærdsydelser styrkes i nordiske velfærdsprojekter og inkluderes i den nordiske globaliseringsstrategi gennem initiativer også udenfor Norden

København, den 14. januar 2008

Line Barfod (EL)

Nordisk Råd

A 1431/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:

- Reservation
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00031-10

BETENKNING OVER MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1433/ velferd

Behandles i:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00159-9

Velferdsutvalgets betenkning over

Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse

1. Utvalgets forslag

Velferdsutvalget foreslår at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

> *å* se nærmere på problemstillinger knyttet til kjønnslemlestelse med sikte på å fremme tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av nordiske borgere og andre som oppholder seg i et nordisk land

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landenes regjeringer

> *å* ta et videre initiativ internasjonalt, særlig rettet mot land der kjønnslemlestelse praktiseres, med sikte på at disse land etablerer et lovverk som effektivt motvirker kjønnslemlestelser

2. Bakgrunn

Velferdsutvalget behandler et medlemsforslag fra Fremskrittspartiet (Norge), om nordiske tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner. Medlemsforslaget viser til at det har vært en betydelig innvandring til de nordiske land de seneste 20 årene fra land hvor kjønnslemlestelse praktiseres.

Medlemsforslaget viser til at det er barn som er mest utsatt for kjønnslemlestelse, antakelig fordi overgreppet lettere lar seg gjennomføre overfor denne gruppen. Det foreligger i følge medlemsforslaget ingen overskriver over hvor mange som er bosatt i et nordisk land og som har vært utsatt for overgrepet. I følge tall fra Statistisk Sentralbyrå befinner det seg omkring 9.000 kvinner under 20 år fra land som praktiserer omskjæring. I følge Demographic and Health Surveys blir opptil 99 pst. av

kvinnene omskåret i noen av disse landene. I det norske tidsskriftet Dagens Medisin står det at i tidsrommet 2004-2007 har omkring 500 kvinner besøkt poliklinikken for omskårede på Ullevål sykehus i Oslo.

Forslaget fremhever at det dreier seg om et alvorlig problem som rammer særlig svake og forsvarsløse grupper, og at det på den bakgrunnen bør tas et nordisk initiativ for å beskytte disse gruppene.

Nordisk Råd

A 1433/ velferd

Behandles i:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00159-9

3. Høring

Høringssvar på medlemsforslag (A 1433/velferd) om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner.

Velferdsutvalget besluttet på sitt møte 15. april 2008 å sende medlemsforslaget ut på høring med frist 1. september. Det kommet inn til sammen

17 høringsuttalelser fra henholdsvis:

1. Svenska FN-förbundet (S)
2. Institut for Menneskerettigheder (DK)
3. Finlands Läkarforbund (Fi)
4. Socialstyrelsen (S)
5. Barneombudsmannen (S)
6. a) Ministeren for Sundhed og forebyggelse (DK)
7. b) Udenrigsministeriet
8. Sveriges läkarförbund
9. Sosial- och hälsoministeriet (Fi)
10. Redd barna (N)
11. Kvinnosaksförbundet Unionen (Fi)
12. Justitieministeriet (Fi)
13. Barneombudet (N)
14. Umsögn (IS)
15. MIRA (N)
16. RIFFI (S)
17. Förbundet för mänskliga rättigheter (Fi)
18. Internationella Kvinnoförbundet (S)

Remissvarene har inngått i arbeidet med betenkningen over medlemsforslag A 1433/velferd om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner.

4. Utvalgets synspunkter

Kjønnslemlestelse eller omskjæring av jenter/kvinner er å betrakte som et tradisjonsbundet ritual som griper inn i jentens/kvinnes fysiske integritet, som strider mot menneskerettens grunnleggende krav om respekt for verdighet.

Kjønnslemlestelse av jenter og kvinner er knyttet til kulturell praksis og folkegrupper, og ikke til bestemte nasjonalstater eller religion. Praksisen er først og fremst utbredt i flere afrikanske land, men også blant enkelte grupper i Midtøsten og Asia. WHO anslår at ca 3 millioner jenter står i fare for å bli utsatt for kjønnslemlestelse.

I følge høringsuttalelser fra menneskerettighetsorganisasjoner i Norden, er den fysiske integriteten vernet ved en rekke bestemmelser i de internasjonale og regionale menneskerettighetsinstrumenter, som den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen art. 3, i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, art. 7, og i FNs konvensjon om tortur og annen grusom, umenneskelig og nedverdigende behandling eller straff. Videre heter det i anbefalingene fra FNs flyktningekommisjon om kjønnsrelatert forfølgelse fra 2002 at kjønnsrelatert vold, så som lemlestelse av kvinners kjønnsorganer, volder alvorlige lidelser og smerter, og således kan falle innenfor rammene av forfølgelsesbegrepet i FNs flyktningekonvensjon.

Det er en særlig bestemmelse om beskyttelse av barn mot omskjæring i FNs barnekonvensjon, art. 24, som fastslår at: "deltakerstatene skal ta alle effektive og passende forhåndregler med henblikk på avskaffelse av tradisjonsbundne ritualer som er skadelige for barns helse".

I alle nordiske land er det lovforbud mot kjønnslemlestelse, enten i særlovgivning som i Norge, Sverige og Island, eller som følge av bestemmelser i andre lover, som straffeloven i Finland. Loven gjelder selv om selve lovbruddet, kjønnslemlestelsen skjer utenfor Norden, når det gjelder kjønnslemlestelse av jenter/kvinner som bor eller er statsborger i et av de nordiske landene. Det er også lovforbud mot kjønnslemlestelse i flere land i Afrika.

Det er også opplysningsplikt og avvergelsesplikt fra/til myndigheter når det er mistanke om at en jente kan bli utsatt for kjønnslemlestelse. Noen av høringssvarene peker på at det er en veldig utsatt posisjon for det barnet/kvinnen som myndighetene iverksetter tiltak for å beskytte, og at det må tas hensyn til alle de kompliserende faktorene rundt det faktum at utøverne av denne volden er jentens egen familie/nærmiljø.

I mange av høringssvarene vises det til at det har vært/er handlingsplaner mot kjønnslemlestelse i de nordiske landene, en rekke tiltak fra myndigheter innen skole, helse og barnevern, og støtte til tiltak fra frivillige organisasjoner. Arbeidet har ført fram, men det er fremdeles arbeid som gjenstår, så lenge denne typen kjønnsrelatert vold skjer mot barn og kvinner som bor i Norden, og at denne tradisjonen fremdeles holdes i hevd i folkegrupper i verden.

5. Konklusjon

Det er overveiende positive høringssvar på medlemsforlaget A 1433/ velferd: om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner.
Det er bare høringssvaret fra danske myndigheter som stiller seg tvilende til at det vil være noen særlig nordisk nytteverdi forbundet med å knytte sammen de nordiske landenes innsatser på dette området. Remissvaret gir en grundig gjennomgang av mange tiltak som gjøres i dansk regi mot kjønnslemlestelse av jenter/kvinner.

De fleste høringssvarene peker på nødvendigheten av tiltak ut over lovgivning. Det pekes på behov for utdannelse, informasjon, forebyggende arbeid og konkrete tiltak. Mange av høringsinstansene peker på det viktige i langsiktig satsning på forebyggende arbeid i regi av frivillige organisasjoner, og i tillegg at myndigheter både innen helse, utdanning og barnevern arbeider med konkrete tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av jenter/kvinner.

De fleste av høringssvarene som uttaler seg om et nordisk samarbeid på internasjonalt plan, stiller seg positive til et slik nordisk internasjonalt initiativ til arbeid mot kjønnslemlestelse.

På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å se nærmere på problemstillinger knyttet til kjønnslemlestelse med sikte på å fremme tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av nordiske borgere og andre som oppholder seg i et nordisk land

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landenes regjeringer

å ta et videre initiativ internasjonalt, særlig rettet mot land der kjønnslemlestelse praktiseres, med sikte på at disse land etablerer et lovverk som effektivt motvirker kjønnslemlestelser

Helsingfors den 27. oktober 2008

Line Barfod (EL)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Arja Karhuvaara (saml)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Gunn Olsen (A)
Tuula Peltonen (sd)
Jessica Polfjärd (m)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Ib Thomsen (FrP)
Göte Wahlström (s), næstformand

Nordisk Råd

A 1433/ velferd

Behandles i:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00159-9

MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1433/ velferd

Behandles i:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00159-9

Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner

Det har i løpet av de seneste 20 år vært en betydelig innvandring til flere nordiske land fra land hvor kjønnslemlestelse praktiseres. Kjønnslemlestelse er en kriminell handling som rammer kvinner, og kjønnslemlestelse er i strid med lovverket i samtlige nordiske land, samt felles nordiske bestrebelser mot kjønnsdiskriminering og for likestilling mellom kvinne og mann.

Det er barn som er mest utsatt for kjønnslemlestelse, antagelig fordi overgrepet lettere lar seg gjennomføre overfor denne gruppen. Det foreligger ingen oversikter over hvor mange som er bosatt i et nordisk land og som har vært utsatt for overgrepet, men i Norge befinner det seg, i følge tall fra Statistisk Sentralbyrå, omkring 9.000 kvinner under 20 år fra land som praktiserer omskjæring. I noen av disse landene blir, ifølge National Demographic and Health Surveys (DHS), opptil 99 % av kvinnene omskåret. I følge det norske tidsskriftet Dagens Medisin, har i tiden fra 2004 til 2007, omkring 500 kvinner besøkt poliklinikken for omskårede på Ullevål sykehus i Oslo.

Det må fremheves at det dreier seg om et alvorlig problem som rammer særlig svake og forsvarsløse grupper, og at det mot den bakgrunn bør tas et nordisk initiativ for å beskytte disse gruppene.

På bakgrunn av ovenstående foreslår Fremskrittspartiet at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å se nærmere på problemstillinger knyttet til kjønnslemlestelse med sikte på å fremme tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av nordiske borgere og andre som oppholder seg i et nordisk land

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landenes regjeringer

å ta et videre initiativ internasjonalt, særlig rettet mot land der kjønnslemlestelse praktiseres, med sikte på at disse land etablerer et lovverk som effektivt motvirker kjønnslemlestelse

Oslo, 1. april 2008

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) *Ib Thomsen (FrP)*
Jan-Henrik Fredriksen (FrP) *Karin S. Woldseth (FrP)*
Thore A. Nistad (FrP)

Nordisk Råd

A 1433/ velferd

Behandles i:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00159-9

BETÆNKNING OVER MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1436/kultur

Behandles i:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00168-8

Kultur- og Uddannelsesudvalgets betænkning over

Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer

1. Udvalgets forslag

Kultur- og uddannelsesudvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at afsætte de fornødne ressourcer til, at der kan iværksættes et forskningsprojekt i de nordiske lande senest i 2009, der med udgangspunkt i både kvantitative og kvalitative data (forskning i undervisnings- og klasserumspraksis) undersøger, hvilke former for praksis i de nordiske landes grundskoler og ungdomsuddannelser, der fører til at eleverne (med særlig fokus på tosprogede og læsesvage elever) tilegner sig de nødvendige færdigheder og kvalifikationer, der skal til for at kunne gennemføre en kompetencegivende uddannelse. Projektet skal give både fagligt pædagogiske og politiske anbefalinger til, hvordan gennemførelsesprocenten på de kompetencegivende uddannelser højnes væsentligt og til hvordan restgruppen reduceres væsentligt

at de nordiske landes undervisningsministre sætter fokus på, hvordan de nordiske lande kan lære af hinanden på uddannelsesområdet for at løse udfordringerne omkring restgruppeproblematikken og frafald på ungdomsuddannelserne

2. Baggrund

Den Socialdemokratiske Gruppe har fremsat forslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer som kultur- og uddannelsesudvalget har fået til behandling. Forslagsstillerne peger på, at de nordiske lande ligner hinanden samfundsmæssigt, og at det derfor er fordele ved at forske på nordisk plan på uddannelsesområdet. Uddannelsesområdet er vigtigt i forhold til,

hvordan landene klarer sig i den globale konkurrence, hvilket også er påpeget af både de nordiske statsministre og uddannelsesministre i 2007.

Forslaget lægger op til, at man fra Nordisk Ministerråds side afsætter ressourcer til et forskningsprojekt, der undersøger og sammenligner de nordiske landes grundskoler og ungdomsuddannelser, og som kan pege på, hvordan man sikrer at den svageste gruppe kan klare sig igennem uddannelsessystemet uden at falde fra før tid. Projektet skal munde ud i både fagligt pædagogiske og politiske anbefalinger, der forbedrer gennemførelsesprocenten i landene. Videre ønsker forslagsstillerne, at de nordiske landes undervisningsministre sætter fokus på hvordan landene kan lære af hinanden på uddannelsesområdet for at løse udfordringerne omkring restproblematikken.

Forslaget blev lagt frem på udvalgets møde i april 2008. Forslaget blev sendt til skriftlig høring.

3. Høring

I Danmark:
Sekretariatet for Ministeren for Nordisk Samarbejde
Foreningen Norden
Danmarks Lærerforening
Gymnasieskolens Lærerforening
Danske gymnasieelevers sammenslutning
Landsorganisationen i Danmark
Dansk Arbejdsgiverforening
Danske skoleelever

I Finland:
Finlands Studentkårers Förbund
Undervisningssektorns Fackorganisation
Undervisningsministeriet

I Island:
Menntamálaráðuneytið (Kultur- og uddannelsesministeriet)
Samband íslenskra framhaldsskólanema (Forbund for islandske gymnasie- og tekniske skoles elever)
Kennarasamband Íslands (Islandsk Lærerforbund)
(udvalget har ikke modtaget høringssvar fra de islandske myndigheder)

I Norge:
Sekretariatet for nordisk samarbeidsminister (Utenriksdepartementet) som sender til berørte statlige myndigheder, herunder Utdanningsdirektoratet og Det Kongelige Kunnskapsdepartement
Herudover:
Norges forskningsråd
NIFU STEP (Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning)
Skolenes landsforbund
Studentenes landsforbund
Utdanningsforbundet
Folkeuniversitetet
Elevorganisasjonen
UNIO Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannelse

I Sverige:
Vetenskapsrådet (Utbildningsdepartementet)
Vinnova (Utbildningsdepartementet)
Statens skolverk (Utbildningsdepartementet)
Sveriges Förenade Studentkårer (SFS)
Lärarnas riksförbund

Lärarförbundet
Sveriges Elevråds Centralorganisation (SECO)

Danmark:
Dansk arbejdsgiverforening svarer, at forskningsprojektet om frafald og restgrupper bør fremmes i Nordisk Råd, idet der på både nationalt og internationalt plan er behov for at sætte yderligere fokus på sammenhængen mellem kundskaber fra grundskolen, og de unges muligheder for at fortsætte i en ungdomsuddannelse.

Udenrigsministeriet, Kontoret for Norden støtter, at de erfaringer, som de andre nordiske lande har gjort med at få elever igennem en uddannelse deles og nyttiggøres i en nordisk kontekst. Ministeriet påpeger, at der tidligere har været anvendt nordiske midler til en fælles opfølgning på PISA, "Northern Lights on PISA" (NMR publikation fra 2006) og at der fortsat bliver det. Hvad angår frafaldsproblematikken vil de gerne støtte projekter og beslutninger, der kan være med til at øge elevers gennemførelse og at reducere frafald/*drop-out*. De nævner projektet, "Fra skole til arbejdsliv" som afslutter med en konference den 18. november 2008, hvor *drop-out* problematikken er blevet undersøgt som et tillægsprojekt. Dette afsluttes i 2009.

Gymnasieskolernes Lærerforening støtter forslaget, som de mener komplementerer de bestræbelser GL har sat i gang for at få belyst og sat ind overfor frafaldet i de gymnasiale uddannelser. GL har overfor myndighederne efterspurgt en frafaldsundersøgelse, og har henvist til en ny htx-undersøgelse, som viste at over halvdelen af eleverne har overvejet at springe fra uddannelsen.

Finland:
Finlands studentkårers förbund (FSF) støtter forslaget, og byder det velkommen.

Undervisningssektorns Fackorganisation mener, at projektet kan gennemføres, men at det bør defineres og udvikles videre for at være af størst mulig nytte for Finland. Man har forsket meget i frafald på uddannelser i andet stadie (gymnasiale uddannelser) i Finland, og der henvises til, at denne forskning kan være et nyttigt bidrag til et nyt projekt på nordisk plan. De er enige i, at det er vigtigt at være opmærksomme på indvandrerstuderende. De andre nordiske lande har længere erfaringer med indvandrere end Finland, og der kan man lære af hinanden. Til sidst foreslår UF, at man bør få særlige politiske rekommandationer om, hvordan undervisningen for indvandrere skal tilrettelægges for at nedbringe frafaldet.

Det finske undervisningsministerium peger på de initiativer som Nordisk Ministerråd forbereder eller har igangsat på området. De nævner, at der under globaliseringsinitiativet ligger et projekt som har som mål at fremme god uddannelse hos unge og voksne. Det overordnede mål, er at forbedre muligheden for at flere unge færdiggør en grunduddannelse samt en videregående uddannelse. NMR har videre påbegyndt en udredning om, hvordan man kan få flere til at gennemføre en videregående uddannelse, end tilfældet er i dag. Udredningen fokuserer også på problemstillinger i forbindelse med frafald og afbrudt uddannelse. Denne udredning bliver emnet på en konference, som skal afholdes i november 2008. På MR-U møde i oktober 2008 behandler undervisnings- og forskningsministrene uddannelses- og skolespørgsmål, og på basis af førnævnte redegørelse diskuteres frafald og gennemførelse af uddannelse. Der er videre igangsat en omfattende international undersøgelse om frafald og afbrudt uddannelse, som man kan drage nytte af i en diskussion mellem de nordiske lande. Efter på nordisk plan at have diskuteret disse udredninger og undersøgelser som NMR har sat i gang, kan man vurdere,

hvilken slags yderligere forskning man eventuelt har behov for inden for dette område.

Åland:
Ålands lärarförening støtter, at man udfører en komparativ undersøgelse til gavn for hele det nordiske undervisningssystem men ønsker, at man også inddrager de selvstyrende områder og peger også på, at der findes forskning på området, og opfordrer til, at der ikke spildes ressourcer på dobbeltarbejde.

Norge:
NIFU STEP (Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning) mener, at et fællesnordisk projekt, som sammenligner omfang af gennemførsel, bortvalg og kompetanceopnåelse, som har som mål at give sammenlignende forklaringer på bortvalget, og som skal kortlægge og sammenligne forhold på læringsarenaen og i læreprocesserne som kan forklare gennemførsel, bortvalg og kompetanceopnåelse i de fem nordiske lande, vil være meget vigtigt at gennemføre. NIFU STEP har gennemført et omfattende projekt i 2002-2007 i Norge, hvor man fulgte 9.749 unge, fra de gik ud af folkeskolen og til de skulle påbegynde eller var færdige med en videregående uddannelse. Projektet er veldokumenteret med en lang række publikationer og 192 foredrag, der er udarbejdet i projektperioden.

Skolenes Landsforbund finder, at det vil være interessant at se en sammenligning af forskellige faktorer, som forårsager frafald i de nordiske lande men ikke mindst, hvilke anbefalinger forskningen vil kunne give for at flere elever skal gennemføre en kompetencegivende uddannelse. De peger på, at i Norge findes det største frafald blandt drenge som vælger en erhvervsuddannelse, og blandt minoritetssproglige. En af fire i disse grupper afbryder sin uddannelse. SL er bekymret for en teoretisering og akademisering af skolen, og peger på behovet for flere praktiske fag i skolen. SL støtter et fællesnordisk forskningsprojekt om restgrupper i de nordiske lande.

Unio (Hovedorganisasjon for universitets- og høyskoleutdannede) mener, at det er en god idé at iværksætte et komparativt forskningsprojekt i de nordiske landes grundskoler (norsk barnetrin og ungdomstrin). Unio understreger, at det er vigtigt at et sådant forskningsprojekt baserer sig på både kvalitative og kvantitative data.

Utdanningsdirektoratet vurderer, at dette er et interessant projekt på et vigtigt fagfelt, som på sigt kan være med til at hæve kvaliteten på norsk skoleforskning. De henviser til en række igangværende projekter, som er relevante for den skitserede problemstilling, og påpeger, at det er vigtigt at vurdere igangsættelse af nye projekter kritisk, da skolerne oplever en stor tilgang af forskere.

Norges forskningsråd ser positivt på projektet. Forskningsrådet er i gang med planlægning af et nyt 10-årigt uddannelsesforskningsprogram, som vil være operativt fra 2009, og i den sammenhæng er nordisk komparativ forskning interessant. De ser blandt andet NordForsk som et vigtigt organ til at ivaretage fællesnordisk forskning, og håber at Nordisk Råd vil kanalisere en opfølgning af frafaldsprojektet via NordForsk.

Det Kongelige Kunnskapsdepartement støtter projektet, og stiller sig positivt til at bidrage til finansieringen af forskningsprojektet. KD er enig i, at et af de største problemer på uddannelsesområdet i Norge, er den store gruppe af unge som ikke gennemfører videregående uddannelse/oplæring, og i at dette hovedsaglig skyldes, at de går ud af folkeskolen/grundskolen med utilstrækkelige færdigheder. I forslaget bliver Finland fremhævet som et land med få svage elever, og KD mener, at det er vigtigt, at Finland

derfor deltager i projektet. De mener også, at det er vigtigt at inddrage både minoritetssproglige og majoritetssproglige elever for at få større nytteværdi. KD gør videre opmærksom på samme projekt, som det danske udenrigsministerium gør, "Northern lights on PISA", som følger op på PISA undersøgelserne. KD giver til sidst en oversigt over relevant igangværende forskning i Norge.

Sverige:
SFS Sveriges förenade studentkårer støtter forslaget. De deler forslagsstillernes udgangspunkt om, at forskningsresultaterne bør kunne bruges i de nordiske landes læreruddannelser og på skolerne. De peger på, at der findes omfattende registre i de nordiske lande, som kan anvendes til brug for forskningen. De mener, at det ville være interessant at undersøge, om der findes faktorer i grundskole- og gymnasieuddannelsen som bidrager til, at personer fra studie-uvante miljøer samt mænd, i så stor grad fravælger videregående studier, som tilfældet er. SFS håber, at Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd kan finde finansiering til dette område, uden at det går udover allerede eksisterende forskningsindsatser.

Lärarnas Riksförbund har tidligere påpeget, at der er behov for mere forskning og større viden om forskellige specialpædagogiske indsatser. Formålet er, at alle elever som af forskellige årsager har svært ved at nå de opsatte mål, skal få den støtte de har brug for. LR støtter forslaget, og al forskning som kan bidrage til at belyse disse spørgsmål.

Lärarforbundet
Forbundet bakker op om forslaget. De mener det er helt oplagt, at de nordiske lande drager nytte af hinandens viden og erfaringer. Helt afgørende for, at forskningen bliver en succes er imidlertid, at den tilrettelægges i tæt samarbejde med skolerne og lærerorganisationer med henblik på at opnå det rigtige fokus og en efterfølgende spredning af viden og resultater.

Skolverket
Skolverket støtter forslaget og foreslår, at Ministerrådet bør afsætte ressourcer til allerede planlagte nordiske forskningsaktiviteter, eksempelvis i forhold til elever med udenlandsk baggrund i forbindelse med PISA 2012. Herudover ser man gerne, at landene gennemfører klasserumsstudier, sådan som det er gjort i Norge (PISA plus).

Vetenskapsrådet mener, at forslaget har en prisværdig ambition og at mulighederne for forskning er gode, idet der er mange ligheder i de nordiske uddannelsessystemer. De peger på, at forslaget ikke nævner brug af de omfattende registerdata som de nordiske lande besidder, og opfordrer til, at de bliver en naturlig del af projektet.

4. Udvalgets synspunkter
Kultur- og uddannelsesudvalget støtter op om at-satserne i medlemsforslaget. Der foregår mange aktiviteter i nordisk regi, som delvist beskæftiger sig med denne problemstilling, men der har ikke været en samlet nordisk forskningsindsats, som har inddraget de mange tilgængelige data og analyseret dem. Høringssvarene taler deres tydelige sprog om, at landenes institutioner, med tilknytning til uddannelse, anser det som en vigtig indsats at bekæmpe frafald og restgrupper, og der bliver endda vist interesse for at være med til at finansiere et sådant projekt. Dette underbygges tillige af statistikkerne, som viser at i lande som Danmark og Norge falder mindst hver femte elev fra på ungdomsuddannelserne.

Udvalget vil pege på, at det er vigtigt at undersøge især minoritetssproglige/tosprogede elevers situation i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. Hertil kommer relevansen af at undersøge især unge mænds og læsesvage elevers muligheder og barrierer for at afslutte eksempelvis en erhvervsfaglig uddannelse, da det er disse gruppers frafald, som høringsinstanserne især er bekymrede for. Målet for disse grupper kan være at uddannelsesforløbet gøres mindre akademisk og mere sammenhængende i overgangen mellem teori og praksis, så de unge får en base at holde fast i. Herudover er det sandsynligt, at en specialpædagogisk og individuelt tilpasset indsats overfor denne gruppe af elever/studerende vil have en effekt. Behovet for, hvad et forskningsprojekt skal indeholde, er lidt forskelligt i landene, og udvalget gør opmærksom på, at f.eks. Finland bliver fremhævet som et land med lavt frafald. Derfor mener udvalget, at de finske erfaringer klart bør bringes frem og anvendes i forskningen, eksempelvis som en slags *best practice*. Samtidig efterlyser Finland de andre landes erfaringer med minoritetssproglige, som et emne finnerne kunne tænke sig at få belyst yderligere. Herudover bør et forskningsforløb tage højde for allerede eksisterende datamateriale på området samt det faktum, at ungdomsuddannelserne ikke er tilrettelagt på samme måde i alle lande.

Udvalget vil påpege, at projektet "Fra skole til arbejdsliv" pågår og at dette afsluttes med en konference d. 18. november 2008, hvor *drop-out* problematikken undersøges i et tillægsprojekt. Dette afsluttes i 2009. Udvalget imødeser herefter gerne at resultaterne herfra indgår fremadrettet i en egentlig videnskabelig og forskningsbaseret belysning af problematikken.

Overordnet set mener udvalget, at Ministerrådet bør overveje om institutioner som NordForsk kan indgå i et forskningsprojekt. Ligeledes kan det være hensigtsmæssigt, at andre fællesnordiske organisationer som eksempelvis Nordiska Lärerorganisationers Samråd (NLS) inddrages i organiseringen af en fællesnordisk forskning. Denne koordinering og inddragelse af aktører kan være med til både konkret og i det hele taget at hæve kvaliteten af nordisk skole- og uddannelsesforskning.

Uddannelsessystemerne i de nordiske lande er en af de vigtigste forudsætninger for, at landene kan klare sig godt i globaliseringen. Statsministrene har påpeget dette på deres møde i Punkaharju i juni 2007, og Nordisk Ministerråds generalsekretær har i sit indspil til globaliseringsprocessen fremhævet, at uddannelse har stor betydning for Nordens styrkeposition i en global verden. Dette forstærkes yderligere i kraft af den ændrede befolkningssammensætning, hvor færre unge skal løfte fremtidens voksende behov for viden og uddannelse. Udviklingen på arbejdsmarkedet betyder desuden, at der fortsat kræves mere specialiseret arbejdskraft.

Helt konkret ser udvalget, at ovennævnte problematik bør indgå som en naturlig del af Ministerrådets globaliseringsstrategi, herunder i projekterne 'Plan for fremme af højere uddannelse i Norden' og 'Projektplan för god upläring av ungdomar och vuxna'. Samtidig har de nordiske uddannelsessystemer mange lighedspunkter, der gør det relevant at foretage en komparativ analyse indeholdende såvel kvantitative som kvalitative data og undersøgelsesmetoder. Den kvantitative del har været belyst i nogen grad i form af PISA-undersøgelser, hvorimod den kvalitative del ikke i samme grad har været gennemført.

5. Konklusion

Kultur- og Uddannelsesudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at afsætte de fornødne ressourcer til, at der kan iværksættes et forskningsprojekt i de nordiske lande senest i 2009, der med udgangspunkt i både kvantitative og kvalitative data (forskning i undervisnings- og klasserumspraksis) undersøger, hvilke former for praksis i de nordiske landes grundskoler og ungdomsuddannelser, der fører til at eleverne (med særlig fokus på tosprogede og læsesvage elever) tilegner sig de nødvendige færdigheder og kvalifikationer, der skal til for at kunne gennemføre en kompetencegivende uddannelse. Projektet skal give både fagligt pædagogiske og politiske anbefalinger til, hvordan gennemførelsesprocenten på de kompetencegivende uddannelser højnes væsentligt og til hvordan restgruppen reduceres væsentligt

at de nordiske landes undervisningsministre sætter fokus på, hvordan de nordiske lande kan lære af hinanden på uddannelsesområdet for at løse udfordringerne omkring restgruppeproblematikken og frafald på ungdomsuddannelserne

Nordisk Råd

A 1436/kultur

Behandles i:
Kultur- og Uddannelsesudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00168-8

Helsingfors den 27. oktober 2008

Risto Autio (cent)
Bente Dahl (RV), næstformand
Inger S. Enger (Sp)
Kerstin Haglö (s)
Britt Hildeng (A)
Katrin Dahl Jakobsen (Jvfl.)
Mogens Jensen (S), formand
Mats Johansson (m)
Fredrik Karlström (ObS)
Josef Motzfeldt (IA)
Hans Olsson (s)
Tommy Tabermann (sd)
Gunilla Tjernberg (kd)

MEDLEMSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1436/kultur

Behandles i:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00168-8

Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer

OECD's PISA-undersøgelser peger på en række forskelle i resultater for de nordiske lande. Disse resultater har de nordiske lande forholdt sig til på nationalt plan, men ikke på fællesnordisk plan.

De nordiske landes samfund og uddannelsessystemer ligner på mange områder hinanden, ligesom målsætningerne for grundskolerne stort set er identiske. Derfor er der nogle åbenlyse komparative fordele ved forskning på nordisk plan på uddannelsesområdet, som med stor sandsynlighed kan medvirke til at udvikle de nordiske uddannelsessystemer i en positiv retning, der gør Norden konkurrencedygtig både på europæisk og globalt plan i forhold til at have det uddannelsessystem, der giver flest muligt elever færdigheder og kompetencer til at gennemføre en kompetencegivende uddannelse.

Det er afgørende for de nordiske lande at stå stærkt på uddannelsesområdet, hvis vi skal klare os i den globale konkurrence. Både de nordiske statsministre på deres møde i Punkaharju i juni 2007, og Nordisk Ministerråds generalsekretær i sit indspil til globaliseringsprocessen, har fremhævet uddannelsens betydning for Nordens styrkeposition i en global verden. Norden kan stå langt stærkere, hvis restgruppen reduceres væsentligt og alle i uddannelsessystemet sikres uddannelse af høj faglig og pædagogisk kvalitet. Den store restgruppe er simpelthen et af Nordens største problemer på uddannelsesområdet set i forhold til de udfordringer globaliseringen medfører. Uddannelse er derfor en vigtig dimension i den nordiske globaliseringspolitik. Hvis Norden skal stå stærkt i den globale konkurrence, må uddannelsessystemerne simpelthen blive bedre til at sikre alle en kompetencegivende uddannelse og nogle stærke kompetencer og færdigheder.

PISA bygger på kvantitative data, der er udvalgt og tilpasset en lang række meget forskellige lande. Derfor kan PISA ikke i sig selv give nogle

Nordisk Råd

A 1436/kultur

Behandles i:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00168-8

præcise beskrivelser af, hvor styrker og svagheder ligger i de nordiske uddannelsessystemer.

Fællesnordiske forskningsprojekter, der både bygger på allerede kendte kvantitative data, som fx PISA's, og kvalitative data, der definerer velfungerende undervisningspraksis i de nordiske skoler, kan derimod give et mere præcist billede af, hvor der bør sættes ind politisk og pædagogisk for at opnå bedre resultater.

Få regioner er så homogene på uddannelsesområdet som Norden er. Kvalitativ komparativ uddannelsesforskning på nordisk plan kan derfor give et mere konkret billede af, hvad der fungerer end den kvantitative forskning kan. Det kan give Norden en konkurrencefordel i forhold til det arbejde der lægges op til på politisk plan i EU-regi, som led i Lissabonstrategien. Dette bør Norden benytte sig af.

Det er signifikant, at Danmark, Norge og Sverige har en relativ høj frafaldsrate for ungdomsuddannelser, og en tilsvarende relativ stor mængde elever med dårlige resultater og færdigheder fra grundskolen. Samtidig er situationen den i Finland, at størsteparten af eleverne på gymnasiet gennemfører og, at Finland ikke har samme restgruppe i grundskolen, der klarer sig væsentligt dårligere end flertallet, som det er tilfældet i de øvrige nordiske lande. Der er dog et relativt højt frafald fra de tekniske ungdomsuddannelser i Finland. Disse elever starter dog typisk på en anden uddannelse.

Derfor mener Den Socialdemokratiske Gruppe i Nordisk Råd, at der bør iværksættes nordisk komparativ forskning, der undersøger og sammenligner undervisningspraksis i de nordiske landes grundskoler og ungdomsuddannelser, og som derigennem kan pege på, hvordan man sikrer at den svageste gruppe kan klare sig gennem uddannelsessystemet uden at falde fra før tid. Der bør her sættes særlig fokus på de tosprogede elever, der i grundskolen ikke får de færdigheder og kompetencer de har brug for til at gennemføre en kompetencegivende uddannelse, da det risikerer at blive et stigende problem, som der er brug for mere viden omkring for at løse.

På baggrund af ovenstående foreslår Kultur- og Uddannelsesudvalget, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at afsætte de fornødne ressourcer til, og få iværksat et forskningsprojekt i de nordiske lande senest i 2009, der med udgangspunkt i både kvantitative og kvalitative data (forskning i undervisnings- og klasserumspraksis) undersøger, hvilke former for praksis i de nordiske landes grundskoler og ungdomsuddannelser, der fører til at eleverne (med særlig fokus på tosprogede elever) tilegner sig de nødvendige færdigheder og kvalifikationer til at gennemføre en kompetencegivende uddannelse. Projektet skal give både fagligt pædagogiske og politiske anbefalinger til, hvordan gennemførelsesprocenten for en kompetencegivende uddannelse højnes væsentligt og, hvordan restgruppen reduceres væsentligt

at de nordiske landes undervisningsministre sætter fokus på, hvordan de nordiske lande kan lære af hinanden på uddannelsesområdet for at løse udfordringerne omkring frafald på ungdomsuddannelserne og restgruppeproblematikken

Nordisk Råd

A 1436/kultur

Behandles i:
Kultur- og Uddannelsesudvalget

Bilag:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00168-8

København, Oslo og Stockholm, den 9. april 2008

Sinikka Bohlin (s)
Berit Brørby (A)
Sigrun Eng (A)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Henrik Dam Kristensen (S)
Niels Sindal (S)
Göte Wahlström (s)
Lars Wegendal (s)

BETÄNKANDE ÖVER MEDLEMSFÖRSLAG

Nordiska rådet

A 1437/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00169-4

Presidiets betänkande över

Medlemsförslag om samnordiska observationssystem i Arktis

1. Presidiet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att de nordiska länderna stödjer SAON-processen genom att skapa ett effektivare nordiskt samarbete i syfte att åstadkomma en förbättrad samordning av nordiska observationssystem i den arktiska regionen

att dela all tillgänglig data så att den är lättillgänglig för forskare, ursprungsbefolkning, studenter och övriga intressenter

2. Bakgrund

Den svenska delegationen har lagt fram ett medlemsförslag om att de nordiska länderna bör inleda ett arbete för att åstadkomma samordnade nordiska observationssystem i den arktiska regionen. I januari arrangerade den svenska delegationen ett seminarium "Brännpunkt Arktis" där deltagarna efterlyste en nordisk insats i Arktis för att åstadkomma bättre övervaknings- och observationssystem samt fortlöpande uppdatering av informationen för att stödja processen med SAON *(Sustaining Arctic Observing Networks)*. Medlemsförslaget refererar också till rapporten *Nordiskt forskningssamarbete om klimatförändringen i Arktis* (TemaNord 2007:580) som utarbetats efter en rekommendation från Nordiska rådet. Rapporten pekar på en rad initiativ där ett specifikt nordiskt samarbete skulle innebära stora fördelar för den arktiska regionen.

Det finns många aktörer i Arktis som utför en rad olika aktiviteter, inte minst forskning. Resultaten delas dock inte av alla, vilket försvårar för forskningen i regionen. De nordiska länderna skulle kunna visa på långsiktighet och kontinuitet genom att skapa ett gemensamt observationssystem, där bl.a. data skulle delas med andra aktörer.

1. Presidiets synpunkter

Nordiska rådet

A 1437/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00169-4

Övervaknings- och observationssystem i Arktis

Vikten av övervaknings- och observationssystem i Arktis kan inte överskattas. *"Kontinuerlig och systematisk övervakning hjälper samhällen att förstå klimatändring i arktiska områden och således identifiera tidiga varningssignaler och göra välinformerade beslut om optimala anpassnings- och mitigationsåtgärder"* skriver NordForsk i rapporten *Nordisk forskningssamarbete om klimatförändringen i Arktis* (sida 91). Samarbetet mellan de åtta arktiska staterna i Arktiska rådet är därför viktig med tanke på de klimatförändringar vi står inför. Förbättrad långsiktig observation och övervakning är en fråga som figurerat på Arktiska rådets agenda en längre tid. Inför det 'Internationella Polaråret 2007-2008' framhöll rådet den stora betydelsen av framsteg inom detta område. Uttalanden i frågan återfinns i Deklarationen från rådets utrikesministermöte i både Reykjavik 2004 och Salekhard 2006. I 2007 initierades SAON (Sustaining Arctic Observing Networks), en process som samordnar existerande nätverk och aktörer och vars främsta syfte är att presentera förslag till Arktiska rådet. Processen initierades av Arktiska rådet eftersom det fanns behov att åstadkomma bättre och mer effektiva övervaknings- och observationssystem och fortlöpande uppdatering av informationen. Vägen till ett optimalt fungerande övervaknings- och observationssystem är dock lång och SAON-processen behöver allt stöd den kan få. Det är därför viktigt att en parlamentarisk organisation som Nordiska rådet stödjer SAON-processen. En möjlighet kan vara att man stärker processen med ett Nordiskt nätverk.

Hur kan Norden bidra till att stärka SAON-processen?

Det finns flera sätt att stärka den pågående SAON-processen och det fortgående arbete som processen innebär. Ett sätt är som den svenska delegationen föreslår: ett utökat nordiskt observations- och övervakningssamarbete. Här är det viktigt att klargöra att det inte gäller att skapa ett parallellt system vid sidan av SAON utan istället en funktion, ett nätverk, som ger stöd till den pågående processen. Här skulle de nordiska länderna kunna gå i första ledet, för att stödja processen med SAON och visa på en modell och hur man kan samarbeta mer effektivt, involvera fler intressenter, och att bättre använda sig av framkomna resultat. Internationellt pågår ett större arbete där SAON-nätverken är den arktiska komponenten av GEO/GEOSS (*Group on Earth Observations/Global Earth Observing System of Systems*) som kan beskrivas som ett globalt SAON. Det är därför viktigt att man inte skapar ett nätverk som konkurrerar med SAON eller GEOSS, utan att man stödjer den pågående processen, och försöker framskynda arbetet och visa på *"best practices"*.

Ett stärkt nordiskt nätverk och en samordnad nordisk linje skulle kunna bidra till att SAON-processen förstärks, samtidigt som man skapar diverse synergieffekter. Här finns det möjligheter för NordForsk att spela rollen som samordnare. Rapporten *Nordisk forskningssamarbete om klimatförändringen i Arktis* som lagts fram av Nordforsk är ett resultat av Nordiska rådets rekommendation 18/2005: "Arktisk forskning". Rapporten pekar sammanlagt på 13 forsknings- och övervakningsinitiativ där ett nordiskt samarbete kan innebära fördelar för Arktis. Ett av dessa initiativ är det som föreslås av den svenska delegationen: Nämligen ett utökat nordiskt observations- och övervakningssamarbete. Ett annat förslag som framgår av rapporten är att dela all tillgänglig data, så att den finns lättåtkomlig för de intresserade, det gäller bland andra forskare, studenter, ursprungsbefolkning etc. Idag är det mycket svårt att ta del av redan insamlade data eftersom data sällan är tillgänglig för andra än dem som står som "ägare till materialet". I rapporten står det att läsa: *"Nordiskt samarbete kan bidra till bättre tillgång till data"* (sida 91), och att *"tillgänglighet och kostnadseffektiv användning av slutprodukter från övervakningsaktiviteter, dvs. användning av klimat- och miljödata för samhälleliga och för*

forskningssyften kan förbättras genom aktivt nordiskt samarbete". (sida 92).

Stöd från de nordiska miljöministrarna

De nordiska miljöministrarna går i samma riktning i ett brev angående det *Nordiska toppforskningsinitiativet – Programförslag till Nordiska ministerrådet inom området energi, miljö och klimat, från Norden till Jorden* där det uppmärksammas att en kraftsamling på nordiskt arktisk klimatforskning kan vara genomförbar och att forskningsinsatserna i denna del vidareutvecklas som ett första skede för Toppforskningsinitiativet. Även här hänvisar man till rapporten *Nordiskt forskningsarbete om klimatförändringen i Arktis* som man kallar ett genomarbetat förslag till ett nordiskt forskningssamarbete om klimatförändringar inom Arktis. Det är bra att miljöministrarna erkänner det arbete som gjorts i och med framställningen av rapporten. För att stärka ett Nordiskt nätverk som stöder SAON-processen bör de nordiska regeringarna formulera ett initiativ som ligger i linje med den pågående processen i de nordiska länderna och som bl.a. reflekterar uppföljningsarbetet inom Nordiska ministerrådet efter publiceringen av rapporten *Nordiskt forskningssamarbete om klimatförändringen i Arktis.*

2. Konklusion

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att de nordiska länderna stödjer SAON-processen genom att skapa ett effektivare nordiskt samarbete i syfte att åstadkomma en förbättrad samordning av nordiska observationssystem i den arktiska regionen

att dela all tillgänglig data så att den är lättillgänglig för forskare, ursprungsbefolkning, studenter och övriga intressenter

Tusby, den 24 juni 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), næstformand
Inge Lønning (H)
Kent Olsson (m)
Lyly Rajala (saml)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), formand
Bjørg Tørresdal (KrF)

MEDLEMSFÖRSLAG

Nordiska rådet

A 1437/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00169-4

Medlemsförslag om samnordiska observationssystem i Arktis

Utvecklingen i den arktiska regionen är högt prioriterad på den nordiska dagordningen, särskilt vad gäller klimatförändringen och effekten av denna på såväl miljön som befolkningen. Den geopolitiska utvecklingen i regionen ger anledning till ett intensifierat samarbete inom olika områden.

I anslutning till Nordiska rådets januarimöten i Stockholm år 2008 arrangerade Nordiska rådets svenska delegation i samarbete med den svenska kommittén för Internationella polaråret och Norden i Fokus ett seminarium under rubriken "Brännpunkt Arktis". Ett område som särskilt belystes var det av Arktiska rådet initierade arbete som pågår för att skapa internationella arktiska observationssystem, *Sustained Arctic Observing Systems* (SAON). Arbetet innebär samarbete för att åstadkomma bättre övervaknings- och observationssystem och fortlöpande uppdatering av informationen. Vid seminariet informerades om det arbete som har inletts på området inom ramen för Internationella polaråret 2007–2008. En särskild nordisk insats efterlystes.

Som ett resultat av Nordiska rådets Rek. 18/2005: "Arktisk forskning" har NordForsk gjort en kartläggning av kunskaps- och koordineringsbehovet inom nordiskt forskningssamarbete i anknytning till klimatförändringen och dess konsekvenser i Arktis (TemaNord 2007:580). I kartläggningen pekas på 13 forsknings- och övervakningsinitiativ där ett nordiskt samarbete kan innebära fördelar för den arktiska regionen. Ett av dessa initiativ är ett utökat nordiskt observations- och övervakningssamarbete. Ett sådant samarbete kan även medföra synergieffekter i form av ökad synlighet och ökat intresse för nordiska forskningsresultat på internationell nivå.

Nordiska rådet

A 1437/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00169-4

För att optimera utfallet av de insatser som görs av olika aktörer inom arktisk forskning är en förutsättning att resultaten kan delas av alla och att en långsiktighet kan uppnås. De nordiska länderna kan här gå före och skapa ett gemensamt observationssystem och verka för att kontinuitet och uthållighet uppnås i de nordiska forskningsinsatserna i den arktiska regionen. I detta arbete kunde NordForsk spela en viktig roll.

Inom ramen för globaliseringsinitiativet har ett programförslag lagts fram för Nordiska ministerrådet inom området energi, miljö och klimat, det s.k. Nordiska Toppforskningsinitiativet "Från Norden till Jorden". Förslaget omfattar 12 projektförslag varav ett område är klimatforskning i nordliga förhållanden. Om programförslaget får stöd från ministerrådet och projektförslagen realiseras skulle samordnade observationssystem utgöra ett mervärde och också tjäna som ett föredöme i ett arktiskt och globalt perspektiv.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Presidiet att

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att inleda ett arbete för att åstadkomma samordnade nordiska observationssystem i den arktiska regionen

Stockholm den 9 april 2008

Christer Adelsbo (s)
Lisbeth Grönfeldt Bergman (m)
Sinikka Bohlin (s)
Anita Brodén (fp)
Monica Green (s)
Billy Gustafsson (s)
Mats Johansson (m)
Ann-Kristine Johansson (s)
Marianne Kierkemann (m)
Johan Linander (c)
Jan Lindholm (mp)
Elina Linna (v)
Kent Olsson (m)
Jessica Polfjärd (m)
Maria Stenberg (s)
Gunilla Tjernberg (kd)
Stefan Tornberg (c)
Göte Wahlström (s)
Hans Wallmark (m)
Lars Wegendal (s)

norden
Nordiska rådet

A 1440/kultur

Behandlas i:
Kultur- och utbildningsutskottet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00182-10

Kultur- och utbildningsutskottets betänkande över

Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap

1. Utvalgets forslag

Kultur- og Uddannelsesudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

1) at arbejde videre for, at der kortlægges og iværksættes policies og aktiviteter i forbindelse med initiativet omkring den nordlige dimensions kulturpartnerskab. Endvidere at det kortlægges, hvilke synergieffekter, der kan opnås med udgangspunkt i Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativ i 2009 og initiativet KreaNord om kreative næringer

2) at arbejde for, at der oprettes strukturer og netværk der sikrer, at kunstudøvere og -organisationer i bred forstand kan tage del i og indgå på ligeværdig basis i kulturpartnerskabet

2. Bakgrunn

Kultur- og Uddannelsesudvalget har behandlet A 1440/kultur "Medlemsforslag om den nordlige dimensions kulturpartnerskab", senest fremsat af Midtergruppen, på møder den 23. juni og den 24. september 2008.

Forslagsstillerne tager udgangspunkt i, at der som et led i det finske formandskab i EU 2006, og i Nordisk Ministerråd 2007, startedes en diskussion om et kulturelt samarbejde inden for rammerne af den Europæiske Unions nordlige dimension.

Formålet med kulturpartnerskabet skal være at forstærke Nordeuropas rolle og image i det europæiske og globale kulturlandskab. Kulturpartnerskabet skal fungere som et instrument i de nordiske landes ønske om at udnytte globaliseringen inden for kulturens område. I forhold til denne baggrund skal de nordiske kulturministrene meget tydeligere end før kunne tage stilling til kulturens rolle i det nordiske globaliseringsarbejde.

Hvordan kan vi fremme nordisk kulturproduktion i den globaliserede verden?

Kreative industrier udgør en voksende del af den samlede globale økonomi og dermed er det vigtigt fortsat at sikre, at Norden får en ledende position inden for dette område. Aktivt fællesnordisk udviklings- og policyarbejde samt markedsføring er nødvendigt, hvis Norden skal kunne profileres som en topregion inden for kreative industrier, og hvis nordiske virksomheder skal have gennemslagskraft på globale markeder. For at sikre den erhvervsmæssige kvalitet i arbejdet er det vigtigt, at alle projektets dele får en solid forankring i både nærings- og kultursektoren, således at der arbejdes tværsektorielt i denne slags satsninger.

I Ministerrådets globaliseringsinitiativ indgår det konkrete projekt 'Profilering af Norden som center for kreative industrier'. For at kunne nå denne fremgang bør Norden fokusere på policyarbejde og kreative netværk. Der findes et behov for en forbedret koordinering på policyniveau herunder udveksling af erfaringer og viden.

3. Høring

Kultur- og Uddannelsesudvalget har gennemført en eksperthøring i forbindelse med Kulturudvalgets møde den 24. september i Island. Her fik udvalget en orientering fra Kulturdepartementet i Sverige om kulturpartnerskabets overordnede formål og målsætninger.

4. Utvalgets synspunkter

Kultur- og Uddannelsesudvalget støtter i udgangspunktet op om medlemsforslaget. Der foregår flere sideløbende aktiviteter i nordisk regi, som beskæftiger sig med dette udviklingsområde, og derfor er det meget relevant at se på mulige potentialer og synergieffekter. Imidlertid skal udvalget understrege, at udvalgets støtte baserer sig på, at øvrige kulturelle basisaktiviteter ikke beskæres i ressourcerne, og at kulturpartnerskabet udelukkende bliver gennemført med udgangspunkt i, at der tilføres nye midler.

Udvalget har bemærket, at NMR tilbage i 2007 udførte et forberedende arbejde, der var det første skridt i partnerskabet i fællesnordisk regi. Udvalget har derudover med tilfredshed noteret sig, at Nordisk Ministerråd derefter har nedsat en policygruppe i 2008, som nu er godt i gang med at kortlægge de muligheder og udfordringer, der ligger i relation til kulturpartnerskabet. Med udgangspunkt i førnævnte bakker udvalget op om Ministerrådets initiativ. Udover de elementer, der kan fremføres i relation til initiativet, herunder kreative industrier, globalisering og oplevelsesøkonomi vil udvalget understrege, at følgende punkter også bør iagttages og indgå i satsningen og i den videre policy-udvikling:

- Forvaltning af kulturarv ud fra et moderne perspektiv, f.eks. gennem turisme og kulturindustri
- Økologisk og samfundsmæssig bæredygtighed inden for kulturen
- Innovation, fantasi, kreativitet og design
- Uddannelse og livslang læring
- Kobling mellem kultur og helse (sundhed)
- Udvikling af aktiviteter inden for eSport og computerspil
- Kunstudøvernes vilkår og muligheder
- Støtte til fælles nordiske samarbejdsprojekter mellem kunstnere og virksomheder
- Koordinering og opsamling af forskning i de nordiske lande vedrørende bl.a. effekter og muligheder i samspillet mellem kultur og erhverv.
- Etablering af en fælles nordisk uddannelse mellem kunstakademierne for kunstnere, der vil samarbejde med virksomheder og virksomheder der vil arbejde med kunstnere.

Som en yderligere konkretisering kan Nordiske computerspil og eSport løftes frem som et delområde inden for kreative industrier. Målet med disse aktiviteter er at sikre, at både drenge og piger og unge kvinder og mænd får adgang til kvalitetsmateriale med en distinkt nordisk profil. Desuden at det sikres, at den samlede nordiske computerspilsindustri eksporterer nordiske kvalitetsprodukter på globale markeder.

Derfor skal Norden styrke sin indsats for at fremme og yderligere støtte produktionen af nordiske computerspil, og samtidig skal initiativet omkring computerspil udvides til at omfatte organiseringen af computerspilsaktiviteter, herunder at der iværksættes aktiviteter inden for e-sport for bl.a. at fremme en sund spilkultur.

Generelt set bør kulturen indgå som et værktøj, der medvirker til at skabe kreativitet i virksomheder, som betyder vækst og merværdi for både kunstnere og for erhvervsliv. I denne sammenhæng er det vigtigt at understrege, at kunst og kultur ikke altid kan værdisættes på kort sigt. Kunst og kultur kan være den nøgle, der åbner døre til nye markeder, der ellers ville være lukkede. Med kunst og kultur kan man øge kendskabet til de nordiske lande uden for Norden og dermed øge den tillid, der er en forudsætning for de globale satsninger.

Med udgangspunkt i ovennævnte eksempler vil Kultur- og Uddannelsesudvalget nøje følge og iagttage de videre tiltag, der igangsættes fra Ministerrådets side i relation til kulturpartnerskabet. Samtidig er udvalget informeret om, at de nordiske kulturministre fremlægger et særskilt indspil inden for globalisering og kultur i november 2008. Udvalget hilser dette indspil velkommet og er åbne for en dialog omkring dette nu og i det videre forløb.

5. Konklusjon

Kultur- og Uddannelsesudvalget foreslår at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

1) at arbejde videre for, at der kortlægges og iværksættes policies og aktiviteter i forbindelse med initiativet omkring den nordlige dimensions kulturpartnerskab. Endvidere at det kortlægges, hvilke synergieffekter, der kan opnås med udgangspunkt i Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativ i 2009 og initiativet KreaNord om kreative næringer

2) at arbejde for, at der oprettes strukturer og netværk der sikrer, at kunstudøvere og -organisationer i bred forstand kan tage del i og indgå på ligeværdig basis i kulturpartnerskabet

Helsingfors den 27. oktober 2008

Risto Autio (cent)
Bente Dahl (RV)
Inger S. Enger (Sp)
Kerstin Haglö (s)
Britt Hildeng (A)
Katrin Dahl Jakobsen (Jvfl.)
Mogens Jensen (S)
Mats Johansson (m)
Fredrik Karlström (ObS)
Josef Motzfeldt (IA)
Hans Olsson (s)
Tommy Tabermann (sd)
Gunilla Tjernberg (kd)

MEDLEMSFÖRSLAG

Nordiska rådet

A 1440/kultur

Behandlas i:
Kultur- och utbildningsutskottet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00182-10

Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap

Som ett led av det finska ordförandeskapet i Europeiska unionen 2006 och i Nordiska ministerrådet 2007 startades en diskussion om ett kulturellt samarbete inom ramarna för Europeiska unionens nordliga dimension. Det konkreta förslaget utgick från möjligheten att stifta ett särskilt *kulturpartnerskap* inom den nordliga dimensionen. Denna så kallade Kajana-process är fortfarande på gång, och en samnordisk Policygrupp förbereder vidare åtgärder. Syftet med kulturpartnerskapet skall vara att förstärka Nordeuropas roll och image i det europeiska och globala kulturlandskapet.

Mittengruppen i Nordiska rådet anser att de nordiska regeringarna har en nyckelroll i förberedelserna inför detta kulturpartnerskap, inte minst mot bakgrund av det långvariga kultursamarbetet mellan de nordiska länderna. Kulturpartnerskapet skall fungera även som ett instrument i de nordiska ländernas strävan att utnyttja globaliseringen inom kulturens område. Mot denna bakgrund skall de nordiska kulturministrarna mycket tydligare än förr kunna ta ställning till kulturens roll i det nordiska globaliseringsarbetet. Hur kan vi främja nordisk kulturproduktion i den globaliserade världen?

I Norden finns en alldeles speciell tradition inom filmkonst, musik, litteratur och design. Dessa är bara några kulturgrenar där nordiska konstnärer varit och ännu är framstående. Vårt sätt att framställa och förverkliga vårt kulturarv är unikt och kunde lyftas fram mycket mera och även tas som en kärna i det vidare regionala kultursamarbetet. Sådana nordiska teman som i sammanhang av nordliga dimensionens kulturpartnerskap är aktuella är t.ex:

- Förvaltning av kulturarvet på ett modernt sätt, t.ex. genom turism och kulturindustri
- Ekologisk och samhällelig hållbarhet inom kulturen
- Innovation, fantasi, kreativitet och design
- Utbildning och livslångt lärande
- Kopplingen mellan kultur och hälsa

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Mittengruppen att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att i samband med diskussionerna kring nordliga dimensionens kulturpartnerskap att aktivt föra fram de synpunkter som här lyfts fram

att i samband med diskussionerna kring nordliga dimensionens kulturpartnerskap inleda en diskussion om det nordiska kultursamarbetets mål ur ett globaliseringsperspektiv

Nordiska rådet beslutar

att organisera ett expertåhörande om nordliga dimensionens kulturpartnerskap

att be om redogörelse om kulturpartnerskapet från ministerrådet under den kommande sessionen

Nordiska rådet

A 1440/kultur

Behandlas i:
Kultur- och utbildningsutskottet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00182-10

Stavanger den 14. april 2008

Risto Autio (cent)
Per Bisgaard (V)
Erling Bonnesen (V)
Anita Brodén (fp)
Bente Dahl (RV)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Christina Gestrin (sv)
Dagfinn Høybråten (Krf)
Kaj Leo Johannesen (sb)
Bjarne Kallis (kd)
Anne Margrethe Larsen (V)
Karsten Lauritzen (V)
Jan Lindholm (mp)
Ville Niinistö (gröna)
Lauri Oinonen (cent)
Jørgen Poulsen (NY)
Augusta Salling (At)
Janne Seurujärvi (cent)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F)
Dagfinn Sundsbø (Sp)
Gunilla Tjernberg (kd)
Stefan Tornberg (c)

Nordiska rådet

A 1441/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00183-6

Näringsutskottets betänkande över

Medlemsförslag om nordisk innovationspolitik

1. Utskottets förslag

Näringsutskottet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att stärka de regionala aktörernas legitimitet och kompetens i innovationspolitiken

att utveckla gemensamma nordiska strategier då det gäller utveckling av regioner med svag konkurrenskraft

att stärka det nordiska innovationssamarbetet så visionen om Norden som ett gränslöst innovationsområde kan realiseras

Näringsutskottet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att betona den regionala synvinkeln i det europeiska innovationssamarbetet så att även de nordeuropeiska länderna som inte är medlemmar i EU kan delta i samarbetet

2. Bakgrund

Mittengruppen i Nordiska rådet har lagt fram ett medlemsförslag om nordisk innovationspolitik där man pekar på, att i dag riktas innovationspolitiken nästan uteslutande mot den privata sektorn och att man i allt högre grad betonar vikten av regionala innovationer och innovationsnätverk.

Mittengruppen anser att de nordiska länderna bör utveckla sina nationella innovationsstrategier i ett tätt samarbete med varandra, samt utveckla en gemensam förhållning gentemot innovationer. Innovationerna bör förstås som en bred kategori som inte hör hemma enbart inom det tekniska och forskningsintensiva. Innovationerna kan äga rum i arbetslivet eller i medborgarorganisationer; inom den privata eller den offentliga sektorn; de

kan omfatta nya typer av politisk organisering eller alternativa synsätt; och de bör vara användar- eller medarbetarfokuserade.

Mittengruppen anser vidare att de nordiska länderna bör agera gemensamt i byggandet av europeiska innovationsnätverk inom det europeiska institutet för innovation och teknologi (European Institute of Innvovation and Technology, EIT) som inrättades av EU under våren 2008. De nätverk som byggs upp ska bestå av minst tre institutioner från två olika medlemsländer.

Mittengruppen föreslår att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att det föreslagna nordiska innovationspriset tar hänsyn till det breda innovationsbegreppet, samt till behovet för flera nordiska innovationer inom den offentliga sektorn, och att de regionala aktörernas legitimitet och kompetens i innovationspolitik förstärks. Man vill även att gemensamma nordiska strategier då det gäller utveckling av regioner med svag konkurrenskraft utvecklas.

Vidare föreslås att Nordiska rådet rekommenderar nordiska ländernas regeringar att betona den regionala synvinkeln i det europeiska innovationssamarbetet så att även de nordeuropeiska länderna som inte är medlemmar i EU kan delta i samarbete.

3. Utskottets synpunkter

Det nordiska samarbetet ska säkra att Norden på ett optimalt sätt utnyttjar möjligheterna som ett internationellt samarbete ger till nytta för den nationella utvecklingen. Norden ska även aktivt bidra till utvecklingen på den internationella arenan på områden där vi har speciella kompetenser och där vi önskar att göra ett avtryck i den internationella utvecklingen. Utvecklingen av politiken inom innovationsområdet är ett område där vi i de nordiska länderna kan dra fördelar av varandras erfarenheter och kunskaper.

Det nordiska samarbetet på innovationsområdet kan bidra till att stödja de nordiska ländernas mål om att främja samarbetet mellan forskning och näringsliv. Det kan även bidra till att öka den forskning som görs inom den privata sektorn och skapa fler innovativa verksamheter i de nordiska länderna.

Arbetet med innovationspolicy är högt prioriterat i såväl de nordiska länderna som EU:s medlemsstater. Nordiskt innovationscenter (NICe) har genom sina projekt presenterat en rad instrument och rekommendationer för policyutveckling inom detta område. NICe:s roll att underlätta och stärka gemensamma nordiska policyinitiativ i syfte att främja och underlätta en effektivare *policy-making* i de nordiska länderna anser utskottet som ett värdefullt och viktigt bidrag i arbetet att utveckla en nordisk innovationspolitik.

Utskottet noterar med tillfredställdhet att Mittengruppen lyfter fram och vill verka för ett innovationsbegrepp som ger utrymme för en bred definition av innovation. Det är något som det nordiska samarbetet genom sina aktörer och institutioner såsom NICe arbetat med under flera år. Det vill säga att begreppet inte enbart fokuserar på "utbudssidan" som investerar i traditionell vetenskap, teknologi och (grund)forskning, men som i större omfattning involverar marknaden, regioner och dess aktörer. Inte minst gäller det att "lyssna" på marknadens aktörer via begrepp som *user-driven innovation*/användardriven innovation som öppnar för en starkare interaktion mellan t.ex. näringsliv och konsumenter.

NICe har under 2006/2007 genomfört utlysningar för projekt och har löpande projekt inom både områdena användardriven (*user-driven*) innova-

tion och regional innovation. Utskottet ställer sig därför bakom förslaget att påbörja nya nordiska initiativ med syfte att utveckla gemensamma nordiska strategier för innovationspolitiken och därigenom styrka nordiskt innovationssamarbete mer generellt så vi kan realisera visionen om Norden som ett gränslöst innovationsområde.

Utskottet menar dock att större fokus bör riktas mot den offentliga sektorn i det fortsätta arbetet att utveckla den nordiska innovationspolitiken. NordRegios rapport *(Regionally Differentiated Innovation Policy in the Nordic Countries. Applying the Lisbon Strategy. Nordregio Report 2008:2)* pekar på att det i de nordiska länderna finns en dominerande offentlig sektor, medan innovationspolitiken i respektive land nästan uteslutande riktar sig mot den privata sektorn. Utskottet menar därför att ett arbete med policyutveckling som innefattar den offentliga sektorn måste prioriteras och intensifieras. NICe har genomfört en del arbete inom detta område men det är utskottets uppfattning att mycket mer måste göras.

De nordiska statministrarna föreslog vid sitt möte i juni 2007 att ett nordiskt innovationspris skulle initieras i syfte att främja och skapa uppmärksamhet i de nordiska länderna kring betydelsen av innovationer. En arbetsgrupp inom NMR har utarbetat ett förslag som innebär att ett nordiskt innovationspris ska premiera en innovation, dvs. en ny teknik, ny produkt, ny process eller ny organisation som har kommersiell framgång på en marknad och är av värde för en bredare krets eller för samhället generellt. Priset föreslås innehålla tre temaområden (Energi, miljö och klimat, Hälsa (välfärd) samt Tjänsteinnovation) för att appellera brett till näringslivet och den offentliga sektorn.

Utskottet har mottagit ett ministerrådsförslag för behandlig angående instiftandet av ett nordiskt innovationspris som behandlas separat. Därför anser utskottet att denna fråga bör behandlas i det betänkande som utskottet lägger fram angående innovationspriset.

Nordiska rådet

A 1441/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00183-6

4. Konklusion

Näringsutskottet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet,

att stärka de regionala aktörernas legitimitet och kompetens i innovationspolitiken.

att utveckla gemensamma nordiska strategier då det gäller utveckling av regioner med svag konkurrenskraft.

att stärka det nordiska innovationssamarbetet så visionen om Norden som ett gränslöst innovationsområde kan realiseras.

Näringsutskottet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar,

att betona den regionala synvinkeln i det europeiska innovationssamarbetet så att även de nordeuropeiska länderna som inte är medlemmar i EU kan delta i samarbetet.

Reykjavik 24 september 2008

Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), formand
Ole Vagn Christensen (S)
Sigrun Eng (A)
Billy Gustafsson (s)
Bjarne Kallis (kd)
Thore A. Nistad (FrP)
Marion Pedersen (V)
Inge Ryan (SV)
Lars Wegendal (s)

MEDLEMSFÖRSLAG

Nordiska rådet

A 1441/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00183-6

Medlemsförslag om nordisk innovationspolitik

Innovationer har traditionellt betraktats som en nationell egendom och konkurrensförmån, men i dag betonar man i allt högre grad vikten av regionala innovationer och innovationsnätverk. Norden utgör en region som präglas av många likheter och liknande utmaningar. T.ex. konstateras det i en nyligen utkommen utredning (*Regionally Differentiated Innovation Policy in the Nordic Countries. Applying the Lisbon Strategy. Nordregio Report 2008:2*) att det är en gemensam utmaning för de nordiska länderna att stöda innovationer inom den offentliga sektorn eftersom den i dessa länder är förhållandevis dominerande. I dagens läge riktas innovationspolitiken nästan uteslutande mot den privata sektorn. I tillägg konstateras det i rapporten att de nordiska länderna tillsammans borde utveckla gemensamma tillvägagångssätt då det gäller utvecklingen av regioner med svagare konkurrenskraft.

Mittengruppen anser att de nordiska länderna bör utveckla sina nationella innovationsstrategier i ett tätt samarbete med varandra, samt utveckla en gemensam förhållning gentemot innovationer. Innovationerna bör förstås som en bred kategori som inte hör hemma enbart inom det tekniska och forskningsintensiva. Innovationerna kan äga rum i arbetslivet eller i medborgarorganisationer; inom den privata eller den offentliga sektorn; de kan omfatta nya typer av politisk organisering eller alternativa synsätt; och de bör vara användar- eller medarbetarfokuserade.

Europeiska unionen kommer förmodligen under sommaren 2008 att ta ett steg framåt i regionalt innovationstänkande genom att stifta ett europeiskt institut för innovation och teknologi (*European Institute of Innovation and Technology, EIT*). Institutet kommer att vara nätverksbaserat så att forskningsinstitutioner, företag, NGO:s och andra intressenter skall få finansiering för byggandet av kunskaps- och innovationsnätverk (*Knowledge and Innovation Community, KIC*). Ett KIC skall bestå av minst tre institutioner från minst två medlemsländer.

Mittengruppen anser att det finns all orsak för de nordiska länderna att agera gemensamt då det gäller byggandet av europeiska innovationsnätverk. I detta sammanhang är det viktigt att garantera att inte enbart Europeiska unionens medlemsländer utan också de länder som är med genom den nordliga dimensionens partnerskap eller det europeiska ekonomiska området får möjlighet att vara med i de europeiska nätverken.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Mittengruppen att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att i stiftandet av det nordiska innovationspriset ta hänsyn till det breda innovationsbegreppet, samt till behovet för flera nordiska innovationer inom den offentliga sektorn

att förstärka de regionala aktörernas legitimitet och kompetens i innovationspolitik

att utveckla gemensamma nordiska strategier då det gäller utveckling av regioner med svag konkurrenskraft

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att betona den regionala synvinkeln i det europeiska innovationssamarbetet så att även de nordeuropeiska länderna som inte är medlemmar i EU kan delta i samarbetet

Stavanger den 14 april 2008

Risto Autio (cent)
Per Bisgaard (V)
Erling Bonnesen (V)
Anita Brodén (fp)
Bente Dahl (RV)
Raija-Liise Eklöw (Lib)
Christina Gestrin (sv)
Dagfinn Høybråten (KrF)
Kaj Leo Johannssen (sb)
Bjerne Kallis (kd)
Anne Margrethe Larsen (V)
Karsten Lauritzen (V)
Jan Lindholm (mp)
Ville Niinistö (gröna)
Lauri Oinonen (cent)
Jørgen Poulsen (NY)
Augusta Salling (At)
Janne Seurujärvi (cent)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F)
Dagfinn Sundsbø (Sp)
Gunilla Tjernberg (kd)
Stefan Tornberg (c)

Nordiska rådet

A 1441/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00183-6

BETÄNKANDE ÖVER MEDLEMSFÖRSLAG

Nordiska rådet

A 1444/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00188-5

Presidiets betänkande över

Medlemsförslag om insatser för att stödja projektutveckling inom ramen för Östersjöns Handlingsprogram

1. Presidiets förslag

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet och de nordiska ländernas regeringar

att resurser beviljas för etablerandet av en projektberedningsfond med uppgift att utveckla genomförbara och lämpliga insatser inom ramen för implementeringen av Östersjöns handlingsplan BSAP

att de nordiska finansieringsinstitutionerna: Nordiska investeringsbanken (NIB) och Nordiska miljöutvecklingsfonden (NEFCO), ges i uppgift att förvalta dessa bidragsmedel

2. Betänkandet

Ett tvärpolitiskt förankrat medlemsförslag har lagts fram angående insatser för att stödja projektutveckling inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (HELCOM Baltic Sea Action Plan, BSAP). Förslagsställarna pekar bl.a. på att genomförandet av de nationella planerna för att nå målen i BSAP kommer att kräva betydande insatser och resurser. Såväl EU:s finansieringsinstrument som nationella, lokala och privata resurser behöver mobiliseras. Internationella finansieringsinstitutioner såsom NIB och NEFCO spelar en central roll för att tillhandahålla lånefinansiering och riskkapital för olika slags miljöinvesteringar i Östersjöregionen. Ett samarbete med HELCOM är redan i gång. En flaskhals för lånefinansiering, hävdar förslagsställarna, är emellertid avsaknaden av väl utarbetade projektförslag. De föreslår därför att Nordiska ministerrådet och de nordiska regeringarna beviljar medel för att etablera en projektberedningsfond, samt att NIB och NEFCO får i uppgift att förvalta densamma.

3. Presidiets överväganden

Det är av yttersta vikt för Östersjöns överlevnad som ekologiskt och ekonomiskt system att HELCOM:s BSAP följs upp av konkreta nationella planer och praktiska insatser av olika slag. En s.k. genomförandegrupp har bildats för BSAP. Gruppen har till uppgift att följa och driva på implementeringen av BSAP. Det är viktigt att gruppen får bred och gedigen uppbackning från regeringarna och parlamenten i Östersjöregionen.

Miljöproblematiken i Östersjöregionen har stor bredd och omfattar flera olika typer av frågor. BSAP håller fram denna bredd, men sätter också in frågeställningarna i en övergripande problemformulering och ett övergripande syfte, nämligen att återställa Östersjöns balans och bärkraft som ekologiskt system och socio-ekonomisk resurs.

Åtgärderna mot miljöhoten måste på motsvarande sätt präglas av både bredd och ett integrerat synsätt. För att utveckla och genomföra åtgärder krävs resurser. Resurser finns hos bl.a. EU:s finansieringsinstrument, hos Östersjöländerna själva och hos internationella finansieringsinstitutioner. Vissa typer av åtgärder kan kräva investeringar som behöver finansieras med riskkapital eller lånemedel. Som framhålls i medlemsförslaget spelar NIB och NEFCO en central roll för att tillhandahålla resurser för miljöinsatser i Östersjöregionen. NIB har t ex inrättat ett låneinstrument på 500 miljoner Euro.

Medlemsförslaget påpekar mycket riktigt att projektberedningskapacitet är en flaskhals i arbetet med att utveckla och genomföra åtgärder mot Östersjöregionens miljöhot. Detta har bekräftats i flera sammanhang. Vid till exempel de s.k. Östersjödagarna i St. Petersburg i mars 2008 och vid HELCOMS *Stakeholder Conference* i Helsingfors i mars 2008 framhölls från flera internationella finansieringsinstitutioner – däribland NIB och NEFCO – att det egentligen inte saknas ekonomiska resurser för åtgärder och investeringar för Östersjöregionens miljö, men att det råder brist på *"bankable"* – dvs. väl genomarbetade, realistiska, politiskt förankrade och genomförbara – projekt för implementeringen av BSAP.

Det kan finnas flera skäl till detta. Kunskaperna om tillgängliga finansieringsinstrument och deras utnyttjande kan vara bristfälliga. Erfarenheterna av och kompetensen i att utveckla praktiskt genomförbara projektförslag kan vara ojämnt fördelade i regionen. Tillgången till resurser för att vidareutveckla projektidéer till mer fullgångna projektförslag kan vara varierande. Oavsett skäl torde det emellertid stå helt klart att en ökad tillgång till projektberedningsmedel med största sannolikhet skulle kunna bli ett verksamt medel för att höja kompetensen i projektutveckling och främja framväxten av en rad olika projekt, åtgärder och investeringar till gagn för Östersjöregionens miljö. I sammanhanget bör också påpekas att Östersjöregionens miljöproblem och deras hantering erbjuder en potential att främja utvecklingsprojekt och investeringar i ny miljöteknologi som har ett bredare tillämpningsområde och en vidare marknad än Östersjöregionen.

Nordiska rådet

A 1444/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00188-5

4. Konklusion

Presidiets slutsats är att en projektberedningsfond skulle kunna bli ett verksamt medel för att främja utveckling och framväxt av insatser till godo för Östersjöregionens miljö. Presidiet vill framhålla vikten av att användningen av projektberedningsresurserna sker i nära samråd med HELCOM. Vidare är det angeläget att information om projektberedningsfonden görs tillgänglig för en bred uppsättning tänkbara aktörer både på offentlig och privat sida.

Mot denna bakgrund föreslår Presidiet att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet och de nordiska ländernas regeringar

att resurser beviljas för etablerandet av en projektberedningsfond med uppgift att utveckla genomförbara och lämpliga insatser inom ramen för implementeringen av Östersjöns handlingsplan BSAP

att de nordiska finansieringsinstitutionerna Nordiska investeringsbanken (NIB) och Nordiska miljöutvecklingsfonden (NEFCO) ges i uppgift att förvalta dessa bidragsmede

Tusby, den 24 juni 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), næstformand
Inge Lønning (H)
Kent Olsson (m)
Lyly Rajala (saml)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), formand
Bjørg Tørresdal (KrF)

MEDLEMSFÖRSLAG

Nordiska rådet

A 1444/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00188-5

Medlemsförslag om insatser för att stöda projektutveckling inom ramen för Östersjöns Handlingsprogram

Under flera årtionden har ansträngningar gjorts för att rädda Östersjön. Hittills har arbetet dock inte lett till önskade resultat vilket syns i form av en fortsatt försämring av det ekologiska tillståndet i havet. På initiativ av och inom ramen för HELCOM har nu ett viktigt nytt steg tagits genom godkännandet i november 2007 av den nya handlingsplanen för Östersjön - *Baltic Sea Action Plan*. Denna ambitiösa plan sätter för första gången specifika utsläppstak för Östersjöländerna i syfte att minska belastningen så att den sjunker under den kritiska gränsen. Handlingsplanen betonar också vikten av att vidta åtgärder i andra länder i tillrinningsområdet, såsom Vitryssland.

BSAP fokuserar på fyra områden: övergödning, farliga ämnen, transporter till havs och bevarande av den biologiska mångfalden. En mångfald åtgärder förutsätts bli genomförda för att fram till år 2021 uppnå de uppsatta målen som bl.a. inbegriper att nå en näringsämneshalt på tillnärmelsevis naturlig nivå, att ha klart vatten med gott siktdjup, naturliga nivåer för algblomning och syrehalt och farliga ämnen, att säkerställa att all östersjöfisk är ätlig, att förbättra säkerheten till sjöss och beredskapen att hantera fartygsolyckor samt att återskapa och upprätthålla naturliga marina landskap och arter.

Östersjöländerna skall uppgöra nationella, specifika planer för att uppnå dessa mål. T.ex. skall konkreta planer för att råda bot på övergödningen föreligga år 2010.

Genomförandet av dessa planer kommer att kräva betydande insatser på regional, nationell och lokal nivå. Både offentliga institutioner och privata företag liksom enskilda medborgare kommer att behöva vidta åtgärder. HELCOM har uppskattat kostnaden för att uppnå målsättningen med ett klart vatten i Östersjön till inemot 2,9 miljarder EUR. Kostnaden för övriga åtgärder uppskattas till 11 miljarder EUR. Detta innebär att en kraftfull re-

sursmobilisering måste genomföras. Såväl internationella resurser från EU:s finansieringsordningar, som nationella, kommunala och privata insatser kommer att behövas. En del investeringar kommer att vara i behov av riskkapital och lånefinansiering för att kunna genomföras effektivt.

I detta sammanhang har de nordiskt baserade internationella finansieringsinstitutionerna NIB och NEFCO en viktig roll att spela. De samarbetar redan aktivt med HELCOM för att befrämja genomförandet av handlingsplanen. NIB har inrättat en särskild lånefacilitet om 500 milj. EUR som är öronmärkt för projekt inom ramen för handlingsplanen.

Erfarenheten, som bekräftas av NIB och NEFCO, är emellertid att en flaskhals för att uppbringa i synnerhet lånefinansiering, är avsaknaden av väl utarbetade projektförslag. Denna faktor riskerar att bli en hämsko för ett planenligt genomförande av handlingsplanen. I tidigare sammanhang har det visat sig vara ett effektivt hjälpmedel att kunna sätta in begränsade projektberedningsresurser för att kunna betala för konsultinsatser och tekniskt bistånd just i projektberedningsfasen. Resultatet har varit projektförslag av sådan kvalitet att banker som NIB och NEFCO tillika med andra motsvarande institutioner kunnat tillhandahålla finansiering för genomförandet av projekten.

För en framgångsrik implementering av Östersjöns handlingsplan BSAP är det viktigt att säkerställa sådana projektberedningsresurser. Här behövs insatser från de nordiska länderna som aktiva pådrivare ifråga om Östersjöns miljö. Ett effektivt sätt vore att be NIB och NEFCO förvalta sådana bidragsmedel.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Mittengruppen, de nationella delegationsordförandena och partigruppsordförandena i Nordiska rådet att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet och de nordiska ländernas regeringar

att resurser beviljas för etablerandet av en projektberedningsfond med uppgift att utveckla genomförbara och lämpliga insatser inom ramen för implementeringen av Östersjöns handlingsprogram BSAP

att de nordiska finansieringsinstitutionerna Nordiska Investeringsbanken (NIB) och Nordiska Miljöutvecklingsfonden (NEFCO) ges i uppgift att förvalta dessa bidragsmedel

Nordiska rådet

A 1444/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

Bilaga/or:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00188-5

Stavanger den 14 april 2008

Paavo Arhinmäki (vänst)
Árni Páll Árnason (A)
Risto Autio (cent)
Per Bisgaard (V)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Anita Brodén (fp)
Berit Brørby (A)
Bente Dahl (RV)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Christina Gestrin (sv)
Dagfinn Høybråten (KrF)
Kaj Leo Johannesen (sb)
Bjarne Kallis (kd)
Asmund Kristoffersen (A)
Anne Margrethe Larsen (V)
Karsten Lauritzen (V)
Jan Lindholm (mp)
Ville Niinistö (gröna)
Lauri Oinonen (cent)
Kent Olsson (m)
Jørgen Poulsen (Y)
Lyly Rajala (saml)
Rolf Reikvam (SV)
Augusta Salling (At)
Janne Seurujärvi (cent)
Paula Sihto (cent)
Niels Sindal (S)
Siv Friðleifsdóttir (F)
Dagfinn Sundsbø (Sp)
Gunilla Tjernberg (kd)
Stefan Tornberg (c)
Erkki Tuomioja (sd)

BETÄNKANDE ÖVER MEDLEMSFÖRSLAG

Nordisk Råd

A 1445/medborgar

Behandles i:
Medborgar- och konsumentutskottet

Bilag:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00201-8

Medborgar- och konsumentutskottets betänkande över

Medlemsförslag om människohandel för tvångarbete

1. Utvalgets forslag

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at Nordisk ministerråd i sin pågående udarbejdelse af en nordisk handlingsplan mod trafficking indarbejder menneskehandel for arbejdskraftudnyttelse i henhold til Menneskerettighedskonventionens artikel 4 om forbud mod slaveri og tvangsarbejde.

2. Bakgrunn

På udvalgsmødet den 26. juni 2008 fremlagde Den Socialdemokratiske Gruppe kort A 1445/medborgar: Medlemsforslag om människohandel för tvångsarbete.

Baggrunden for forslaget er, at i 2007 fejrede FN 200 års jubilæet for afskaffelse af slavehandel. Alligevel er der fortsat mange mennesker, der arbejder under slavelignende forhold.

Fattigdom og krig indebærer at mennesker flygter og immigrerer, og nogle havner i hænderne på menneskehandlere. Både legale og illegale immigranter har ofte gæld til menneskesmuglerne, som skal betales tilbage. De arbejder illegalt som bærplukkere, landbrugsarbejdere, rengøringsfolk, på restauranter og lagre og indenfor byggebranchen.

De underbetales og deres menneskerettigheder krænkes. De har ikke ytringsfrihed, foreningsfrihed og retten til at tilslutte sig fagforeninger og kollektive forhandlinger.

Der findes internationale konventioner og europæiske initiativer, men den socialdemokratiske gruppe fremhæver, at de nordiske lande bør samarbejde på dette område for at arbejdet bliver mere effektivt. På den baggrund foreslår Den socialdemokratiske gruppe at Nordisk råd rekomman-

derer Nordisk ministerrådet at fremlægge en nordisk handlingsplan mod menneskehandel for tvangsarbejde.

Der findes dog en række initiativer på nationalt, nordisk og international plan. Der er nationale handlingsplaner, strategier, lovgivning, opfølgningsrapporter m.m. Derudover er der et udpræget samarbejde med de baltiske lande bl.a. indenfor *Nordic-baltisk taskforce against trafficking in human beings*. På EU-plan er der desuden vedtaget handlingsplaner, direktiver, programmer m.m., som ligeså er rettet mod bekæmpelse af menneskehandel. Nogle initiativer er specifikt rettet mod prostitution og seksuel udnyttelse, mens andre initiativer og tiltag både omfatter prostitution, tvangsarbejder, handel med børn osv.

På nordisk plan har Nordisk ministerråd taget initiativ til at menneskehandel blev et samarbejdsområde i *Northern Dimension Partnership on Public Health and Social Wellbeing* (NDPHS) og at det indgår i NDPHS handlingsplan for 2008. Samtidigt er Nordisk Ministerråd i færd med at koordinere og samordne de internationale organisationers og den Nordisk- Baltiske task-force indsatser for at bekæmpe menneskehandel.

Nordisk Ministerråd har på sit møde 27. maj 2008 derudover vedtaget at udarbejde en Nordisk-Baltisk strategi for bekæmpelse af menneskehandel for seksuel udnyttelse.

3. Utvalgets synspunkter

Udvalget har debatteret, hvorvidt der i forvejen findes tilstrækkelige politiske tiltag, der er målrettet mod bekæmpelse af menneskehandel. Der eksisterer nationale handlingsplaner, og der eksisterer nordiske tiltag, men udvalget mente, at der var behov for at påpege, at menneskehandel ikke blot skal fokusere på prostituerede og trafficking, men ligeså på andre former for tvangsarbejdere, f.eks. dem, der er beskæftiget indenfor landbrug, rengøring og restaurationsbranchen.

Medborger- og Forbrugerudvalget besluttede, at omformulere at-satsen, således at formålet med rekommandationen bliver, at Ministerrådet skal indarbejde menneskehandelen med tvangsarbejdere i de nuværende handlingsplaner og politiske tiltag.

4. Konklusjon

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at Nordisk ministerråd i sin pågående udarbejdelse af en nordisk handlingsplan mod trafficking indarbejder menneskehandel for arbejdskraftudnyttelse i henhold til Menneskerettighedskonventionens artikel 4 om forbud mod slaveri og tvangsarbejde.

Helsingfors den 27. oktober 2008

Bendiks H. Arnesen (A)
Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Høgni Hoydahl (Tj.)
Kari Lise Holmberg (H)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Henrik Dam Kristensen (S), næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Jukka Mäkelä (saml)
Ville Niinistö (gröna), ordförande
Maria Stenberg (s)
Hans Wallmark (m)
Karin S. Woldseth (FrP)

Nordisk Råd

A 1445/medborgar

Behandles i:
Medborgar- och konsumentutskottet

Bilag:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00201-8

MEDLEMSFÖRSLAG

Nordisk Råd

A 1445/medborgar

Behandles i:
Medborgar- och konsumentutskottet

Bilag:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00201-8

Medlemsforslag om människohandel för tvångsarbete

År 2007 högtidlighöll FN:s generalförsamling 200-årsjubileet för avskaffande av den transatlantiska slavhandeln. Trots detta jubileum lever och arbetar massor av människor världen över under olika former av slavliknande förhållanden.

Fattigdom, krig och oroligheter innebär, att människor migrerar eller drivs på flykt och kan på det sättet hamna i händerna på människohandlare. De människor, som har kommit till våra länder legalt eller illegalt, har ofta skulder till människosmugglare och hamnar därför helt i händerna på dem. Skulderna måste återbetalas, vilket sker genom underbetalt arbete eller ständiga återkrav. Hot och våld tillhör vardagen för dessa människor som tvingas till rent slaveri.

Mänskliga rättigheter, som rätten att röra sig fritt, begränsas starkt av oseriösa och hänsynslösa arbetetsgivare. Yttrandefriheten existerar inte. En stor likhet kan ses med de förhållanden, som offer för trafficking för sexuella ändamål, lever under. Detta är två sidor av samma kriminella verksamhet.

Exempel på yrken, där arbete kan utföras osynligt för samhälle, myndigheter och fackföreningar, är bärplockare, jordbruksarbetare, städare, hembiträde, restauranganställda samt byggnads- och lagerarbetare. Gemensamt för dessa svartarbetare är, att de många gånger luras till våra länder under förespegling om välbetalda arbeten, men hamnar i en situation som de inte kan ta sig ur. Arbetet utförs till långt sämre villkor än vad som normalt förekommer inom respektive yrke.

Enligt den svenska Rikspolisstyrelsen är det svårt att ge exakta uppgifter om omfattningen av människohandel för tvångsarbete. Ett av skälen till detta är, att det är ett dolt fenomen som sällan anmäls och är svårt att upptäcka. Att det inte anmäls kan bero på brist på information, rädsla för

repressalier och på att offren ibland kan känna tacksamhet och tycka att de har det bättre här, trots den svåra situationen.

Det finns en rad internationella överenskommelser som förbjuder denna slavhandel, exempelvis den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Också inom EU-kommissionen har frågan aktualiserats, KOM(2007) 249. Rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar och att förhandla kollektivt finns med i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i ILO-deklarationen om de grundläggande mänskliga rättigheterna i arbetslivet, och tillhör därmed de grundläggande demokratiska fri- och rättigheterna.

På olika håll har arbete påbörjats för att motarbeta denna kriminella verksamhet. Organisationen för samarbete och säkerhet i Europa (OSSE) har 2007 uppmanat de deltagande staterna, inklusive de nordiska, att förstärka sina insatser för att bekämpa människohandel för arbetskraftsändamål genom bl.a. förbättrad samordning nationellt och internationellt. OSSE har uppmanat till ökade ansträngningar för att upptäcka offer samt att försäkra dessas rätt till stöd, till exempel hälsovård och rättshjälp.

Förhandlingar pågår i Bryssel om ett direktivförslag om sanktioner mot arbetsgivare som anställer tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i EU. I Sverige pågår just nu arbete med att ta fram en nationell handlingsplan mot människohandel, inte bara mot människohandel för arbetskraftsexploatering och organhandel, utan även för människohandel för sexuellt utnyttjande.

Denna fråga gäller alla nordiska länder. Det är en skam för Norden att människohandel och exploatering av arbetskraft pågår i våra länder. Arbetet mot att stävja kränkningarna mot dessa människors mänskliga fri- och rättigheter måste tas på största allvar. Det pågående arbetet blir effektivare om vi samarbetar även på det nordiska planet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Den socialdemokratiska gruppen att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att lägga fram en nordisk handlingsplan mot människohandel för arbetskraftsexploatering

Stavanger den 14. april 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Berit Brørby (A)
Sigrun Eng (A)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Monica Green (s)
Billy Gustafsson (s)
Britt Hildeng (A)
Helgi Hjörvar (A)
Mogens Jensen (S)
Ann-Kristine Johansson (s)
Asmund Kristoffersen (A)
Tore Nordthun (A)
Gunn Olsen (A)
Hans Olsson (s)
Julie Rademacher (S)
Niels Sindal (S)
Maria Stenberg (s)
Tommy Tabermann (sd)
Lars Wegendal (s)

Nordisk Råd

A 1445/medborgar

Behandles i:
Medborgar- och konsumentutskottet

Bilag:
- Medlemsförslag

J.nr. 08-00201-8

BETÆNKNING OVER MEDLEMSFORSLAG

Nordiska rådet

A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget og Miljø- og Naturresurseudvalget

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00221-9

Næringsudvalget og Miljø- og Naturresurseudvalgets betænkning over

Medlemsforslag om en klimavenlig transportpolitik

Utskottens förslag

Näringsutskottet och Miljø- og naturresurseudvalget föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar

att utarbeta en gemensam nordisk handlingsplan för klimatvänlig transportpolitik med fokus på:

- Gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt inom transportsektorn med koppling till det föreslagna toppforskningsinitiativet inom det gemensamma nordiska globaliseringsarbetet
- Ökat nordiskt samarbete för utveckling och användning av energieffektiva, klimatvänliga och miljöanpassade transportlösningar för luft-, land- och sjötransporter
- Inrättande av en idébank för erfarenhetsutbyte (*best practice*). Denna idébank bör fokusera på diskussioner om förutsättningar för och konsekvenser av gemensamma nordiska initiativ för att inkludera flyg- och sjötransport i klimatavtalen, differentierad CO_2-avgiftspolitik för flygtrafiken, satsning på klimatvänlig kollektivtrafik i storstäderna och satsningar på förnybara energikällor (vindkraft, vattenkraft, bioenergi och vätgasenergi samt bränsleceller) samt inrättande av infrastruktur för exempelvis hydrogen och elbilar (*plug-in hybrid*) i syfte att stimulera en marknad för miljövänligare bilar
- Gemensamma nordiska lösningar för att i större utsträckning stimulera en övergång av varutransport från väg till tåg- och sjötransport
- Hur järnväg och tågtrafik byggs ut, utvecklas och samordnas bättre i Norden med särskilt fokus på förbindelserna

mellan större städer i Skandinavien och Finland och vidare till övriga Europa

- Stimulera utvecklingen av nattåg och nattliga rutter med färja som alternativ till flyg på lämpliga sträckningar i Norden.

Nordiska rådet

A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget og Miljø- og Naturresurseudvalget

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00221-9

Bakgrund

Den vänstersocialistiska gröna gruppen (VSG) har lagt fram ett medlemsförslag om att Nordiska ministerrådet i samarbete med de nordiska länderna ska utarbeta en gemensam nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik som kan antas vid sessionen 2009.

Förslaget tar utgångspunkt i att flera nordiska initiativ inom globaliseringsprocessen präglas av en klimatdimension och att det inte bara är en ökad uppmärksamhet på insatser för klimatet inom själva Norden, utan även på nordiska insatser med globalt sikte och globala konsekvenser.

Inom transportsektorn förekommer ett visst samarbete mellan de nordiska transportministrarna trots att det formella ministerrådssamarbetet lades ner i samband med strukturomvandlingen av Nordiska ministerrådet 2005. Transportfrågor har under en lång tid spelat en stor roll i de nordiska länderna men de gemensamma insatserna för att omställa denna viktiga sektor har varit ganska begränsade.

I förslaget pekas på att år 2005 stod transportsektorn för 22 procent av EU/EES samlade klimatutsläpp och att en fortsatt ökning av utsläppen från transportsektorn inte är förenligt med principen om en hållbar utveckling. En samordnad nordisk transportpolitik kan supplera klimat- och miljöpolitiska initiativ som är igångsatta och den långsiktiga insats som det siktas på i förbindelse med FN:s klimatkonferens 2009. En nordisk handlingsplan kan även påverka transportsektorn utanför Norden, öka konsumenternas val av hållbara transporter och kommer att ge klimatvänliga transportmedel och system konkurrensfördelar.

Förslagsställaren menar att det är avgörande för klimatomställningen av transportsektorn att den blir en helhet och att ingen del av sektorn blir förbisedd. Det är därför nödvändigt för de nordiska länderna att tillsammans snabbt utarbeta en gemensam handlingsplan.

Hearing

Näringsutskottet har som ett led i sitt arbete med medlemsförslaget inbjudit Ulf Hafseld, StatoilHydro ASA, tillsamman med Gøril Andreassen, *Zero Emission Resource Organization* (ZERO), till utskottsmöte för att presentera projektet *Scandinavian Hydrogen Highway Partnership* (SHHP) som är *et energiprojekt til udvikling af hydrogen og brendselsceller*. Det skandinaviska projektet är på god väg med utbyggningen av tankstationer och är bland de ledande i Europa när det gäller introduktion av vätgas i transportsektorn. Målsättningen är att projektet ska kvalificeras till ett s.k. fyrtornsprojekt inom EU:s 7 ramprogram och att Skandinavien ska bli en av de första regionerna i Europa där vätgas används och är kommersiellt tillgängligt i ett nätverk av tankstationer.

Vidare har utskottet haft möte med EU-kommissionen, *Directorate General for Energy and Transport* (DG TREN), samt möten med två ledamöter i Europaparlamentets utskott för transport och turism, MEP (*Member of European Parliament*) Michael Cramer och MEP Anne E Jensen, där bl.a. frågor om en klimatvänligare transportpolitik diskuterades.

Nordiska rådet

A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget og Miljø- og Naturresurseudvalget

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00221-9

Utskottens synpunkter

En klar vision för en nordisk handlingsplan för klimatvänlig transport är att transportsystemet ska erbjuda medborgarna och näringslivet i alla delar av Norden en klimat- och miljövänlig transportpolitik som är samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar.

Näringsutskottet och Miljö- och naturresursutskottet anser att det är dags att starta en dialog om hur de nordiska länderna kan stärka samarbetet om den långsiktiga transportpolitiken och infrastrukturplaneringen i Norden. Den goda ekonomiska utvecklingen, inte bara i Norden utan även i regionerna österut, ökar kraven på effektiva transport- och infrastrukturlösningar.

Transportsektorn står inför stora utmaningar när det gäller att finna nya lösningar för hur transporter kan bli utförda på ett miljö- och klimatvänligt sätt. Utskotten anser att ett första steg för att se över hur Norden kan få transport- och infrastruktursystemen att fungera mer effektivt och klimatvänligt måste initieras för att möta dessa utmaningar. Norden som region kan stödja näringslivets behov av effektiva transporter, t.ex. i nya öst-västliga korridorer för sjöfart och järnväg. Med bättre kommunikationer blir det enklare för människor att transportera sig till och från hem och arbete samtidigt som näringslivets möjligheter att smidigt leverera nordiskt producerade varor och tjänster till sina kunder ökar.

Transport och infrastruktur är gränsöverskridande sektorer. Det är i dag stor enighet om att det krävs internationella överenskommelser och ett ökat samarbete för att transportsektorn ska kunna minska miljöfarligt utsläpp och bidra till att bekämpa ett allt ökat klimathot. En av de viktigaste frågorna är behovet av stora och nödvändiga åtaganden inom transportsektorn för att kunna sänka utsläppen av koldioxid. En aktiv klimatvänlig transportpolitik kan också bidra till en reduktion av lokala utsläpp samt spara energi.

Utskotten vill i detta sammanhang peka på ministerrådsförslag B 256/miljö: Ny strategi for bæredygtig udvikling, "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden, reviderad utgåva med mål och prioriteringar 2009-2012". I förslaget till strategi framhåller ministerrådet bl.a. att transport har stor miljöpåverkan och att transportsektorns arbete med hållbar utveckling prioriteras högt i de nordiska länderna. Vidare konstateras att eftersom transport inte utgör ett eget samarbetsområde inom ramen för Nordiska ministerrådet behandlas transportsektorns ansvar för omställning till hållbar utveckling inte direkt i den föreslagna strategin.

Utskotten anser att transportsektorn är en av de viktigaste sektorerna när det gäller att skapa tillväxt och utveckling i våra samhällen. Näringsliv och privatpersoner är beroende av väl fungerande transporter för handel och resor inom länderna och utomlands vilket samtidigt är en stor bidragande orsak till den miljöpåverkan som vi nu ser. Därför finner utskotten det som mycket tveksamt att ministerrådet inte involverar transportsektorn i strategin och använder den strukturomvandling av sin verksamhet som innebar att MR-transport lades ner som argument för detta.

EU:s transportsamarbete täcker många områden. Samarbetet inom EU handlar bland annat om reglerna för konkurrens mellan transportföretag och att skapa bättre kommunikationer inom unionen genom transeuropeiska nätverk. Det finns även gemensamma regler för hur fordon ska konstrueras. En viktig del av samarbetet är att transporterna ska bli mer miljövänliga. Centrala områden i EU:s prioriteringar inom de närmaste 18 månaderna under de franska, tjeckiska och svenska ordförandeskapen är:

- Grönare transporter

- Säkrare transporter
- Effektiva transporter på den inre marknaden
- Innovation och intelligenta transportsystem

Nordiska rådet

A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget og Miljø- oç
Naturresurseudvalget

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00221-9

Tågtransporter kommer att spela en allt större roll när det gäller att förena mobilitetsbehov med att reducera utsläpp. Inom EU:s transeuropeiska transportnät (TEN-nätet) är den nordiska triangeln ett prioriterat projekt som omfattar sträckningar i Sverige och Finland med förbindelser till det norska och danska bannätet. Ska tågtrafiken växa i Norden måste de nordiska länderna engagera sig.

Transportsektorns bidrag till att lösa klimatfrågan kommer att vara avgörande för att nå de mål som både EU och FN:s klimatpanel har satt upp. Det är utskottets uppfattning att ett tätare samarbete mellan de nordiska länderna är väsentligt för att ta tag i de stora klimatutmaningar som transportsektorn står inför och för att bidra till att uppnå klimatmålen. Det handlar bl.a. om ökade ambitioner och satsningar på ekologiska hållbara transportlösningar mellan länderna och om satsningar på tågtrafik, miljöteknik inom sjöfarten, klimatsmarta vägtransporter, etc.

Det behövs ekonomiska incitament för att få människor att välja ett klimat- och miljövänligt tranportsätt. Prissystemen för att använda offentliga transporter bör byggas upp så att priserna ger incitament till ett miljöriktigt val. Det klimat- och miljöriktiga valet av tranportsätt bör vara det billigaste, enklaste och mest fördelaktigaste för alla resenärer. Satsning på kollektivtrafiken i de nordiska storstäderna med t.ex. vätgasdrivna bussar bör fortsätta och utvecklas. Det samma gäller för personbilstrafiken där det från politiskt håll är nödvändigt att initiera både en dialog om utbyggnad av nätverk av tankstationer och om produktion av fordon.

Tågtransporter har en stor utvecklingspotential mot kortare restider och lägre transportkostnader. En attraktiv tågtrafik kan medföra att tåget tar marknadsandelar från flyg, bil och buss. Det ger mindre utsläpp, trängsel och olyckor. Snabba och effektiva tågsystem är ett sätt att bygga samverkande regioner och nationer som ger människor möjligheten till att dagpendla över längre distanser och att resa på ett klimatvänligt sätt. Utbyggnaden av tågtrafiken är en del i ett långsiktigt hållbart samhälle där ett ökat nordiskt samarbete kan bidra till stora förbättringar.

Den svenske riksdagsledamoten Jan Lindholm har i en skriftlig fråga till Norges och Sveriges regeringar tagit upp tågförbindelsen mellan Oslo - Stockholm. I sitt gemensamma svar framhåller de båda regeringarna att dagens infrastruktur inte håller den standard som krävs för att kunna minska restiden så att tågförbindelsen kan bli konkurrenskraftigare gentemot flyget. Norge och Sverige har dock påbörjat ett samarbete där ländernas trafikmyndigheter tillsammans ser på kommande infrastruktursatsningar och kartlägger vilka problem som finns i gränsområdena för att ta fram förslag på åtgärder. Detta samarbete borde utökas till att gälla för hela den nordiska regionen.

Sjötransporter är avgörande för frakt av varor till och från de nordiska länderna samtidigt som det är energieffektivt med låga utsläpp per tonkilometer. På grund av ökade volymer skapar ändå internationell sjötransport stora utsläpp som idag inte är reglerat i klimatavtal. Utskotten anser att även sjötransporten bör omfattas av internationella bestämmelser om avgifter/kvoter för CO_2-utsläpp. De nordiska ländernas regeringar uppmanas till att arbeta för att denna synpunkt i de kommande klimatförhandlingarna. Syftet är inte att lägga hinder i vägen för en fortsatt utveckling av sjöfarten. Syftet med CO_2-avgifter/kvoter även för sjöfarten är emellertid att skapa incitament för näringslivet till att utveckla teknologi och infrastruktur som minskar sjöfartens CO_2-utsläpp.

Nordiska rådet

A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget og Miljø- og Naturresurseudvalget

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00221-9

Nordiska rådet lade i 2006 (Rek. 21/2006; A 1394/miljö) fram en rekommendation som bland annat inriktade sig på utarbetandet av en nordisk vision och strategi för transportsektorns drivmedelsförsörjning till år 2020 och att man borde samarbeta kring en utbredning av biodrivmedel i de nordiska länderna. Regeringarna konstaterade i sitt svar att behovet av att formulera nordiska mål och en strategi för biodrivmedel minskat i och med EU-direktivet om främjande av användningen av förnybar energi (KOM (2008) 19), som kommer att vara tillämpbart i hela EES-området. Utskotten anser att de nordiska länderna bör öka samarbetet kring utveckling av ny teknologi, design och drivmedel för att reducera miljöpåverkningen och uppnå mer effektiva transporter.

Flyget har de högsta klimatutsläppen per personkilometer av alla transportformer och är inte heller reglerade i klimatavtal, även om EU planerar att involvera luftfarten i kvothandeln från och med 2012. En hållbar transportpolitik bör därför innehålla både medel för att reducera klimatpåverkan av luftfarten samt utveckla och stimulera alternativa transportformer. Syftet är detsamma som föreslås för sjöfarten, att skapa incitament för näringslivet att utveckla teknologi som kan minska luftfartens klimatpåverkan.

En handlingsplan för att åstadkomma ett ökat samarbete kring klimatvänlig transportpolitik/infrastruktur i Norden bör presenteras i samband med Nordiska rådets session 2009 strax före FN:s klimatkonferens. Den bör fokusera på att det skapas gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt inom transportsektorn med koppling till det föreslagna toppforskningsinitativet inom det gemensamma nordiska globaliseringsarbetet. Ett ökat nordiskt samarbete för utveckling och användning av energieffektiva, klimatvänliga och miljöanpassade transportlösningar för luft-, land-, och sjötransporter bör utvecklas. Det bör inrättas en idébank för erfarenhetsutbyte (*best practice*) som fokuserar på diskussioner om förutsättningar för och konsekvenser av gemensamma nordiska initiativ för att inkludera flyg- och sjötransport i klimatavtalen. Differentierad CO_2-avgiftspolitik för flygtrafiken, satsning på klimatvänlig kollektivtrafik i storstäderna och satsningar på förnybara energikällor (vindkraft, vattenkraft, bioenergi och vätgasenergi samt bränsleceller) samt inrättande av infrastruktur för exempelvis hydrogen och elbilar (*plug-in hybrid*) i syfte att stimulera en marknad för miljövänligare bilar bör även ingå i handlingsplanen. Vidare bör fokus riktas mot hur järnväg och tågtrafik byggs ut, utvecklas och samordnas bättre i Norden, särskilt förbindelserna mellan större städer i Skandinavien och Finland och vidare till övriga Europa, samt hur man kan stimulera utvecklingen av nattåg och nattliga rutter med färja som alternativ till flyg på lämpliga sträckningar i Norden.

Konklusion

Näringsutskottet och Miljø- og naturresurseudvalget föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar

att utarbeta en gemensam nordisk handlingsplan för klimatvänlig transportpolitik med fokus på:

- Gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt inom transportsektorn med koppling till det föreslagna toppforskningsinitiativet inom det gemensamma nordiska globaliseringsarbetet
- Ökat nordiskt samarbete för utveckling och användning av energieffektiva, klimatvänliga och miljöanpassade transportlösningar för luft-, land- och sjötransporter

- Inrättande av en idébank för erfarenhetsutbyte (*best practice*). Denna idébank bör fokusera på diskussioner om förutsättningar för och konsekvenser av gemensamma nordiska initiativ för att inkludera flyg- och sjötransport i klimatavtalen, differentierad CO_2-avgiftspolitik för flygtrafiken, satsning på klimatvänlig kollektivtrafik i storstäderna och satsningar på förnybara energikällor (vindkraft, vattenkraft, bioenergi och vätgasenergi samt bränsleceller) samt inrättande av infrastruktur för exempelvis hydrogen och elbilar (*plug-in hybrid*) i syfte att stimulera en marknad för miljövänligare bilar
- Gemensamma nordiska lösningar för att i större utsträckning stimulera en övergång av varutransport från väg till tåg- och sjötransport
- Hur järnväg och tågtrafik byggs ut, utvecklas och samordnas bättre i Norden med särskilt fokus på förbindelserna mellan större städer i Skandinavien och Finland och vidare till övriga Europa.
- Stimulera utvecklingen av nattåg och nattliga rutter med färja som alternativ till flyg på lämpliga sträckningar i Norden.

Nordiska rådet

A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget og Miljø- o Naturresurseudvalget

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00221-9

Reykjavik, 24 september 2008

Näringsutskottet:
Lisbeth Grönfeldt Bergman (m),formand
Ole Vagn Christensen (S)
Sigrun Eng (A)
Billy Gustafsson (s)
Bjarne Kallis (kd)
Thore A. Nistad (FrP)
Marion Pedersen (V)
Inge Ryan (SV)
Lars Wegendal (s)

Miljø- og naturressursudvalget
Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
Kristen Touborg (SF), næstformand

MEDLEMSFORSLAG

Nordiska rådet

A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget og Miljø- og Naturresurseudvalget

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00221-9

Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan for klimavenlig transportpolitik

Det nordiske samarbejde har tidligt og i en årrække prioriteret indsatsen for miljø og bæredygtighed højt.

Fokuseringen på klimapolitik blev i Nordisk Råd yderligere understreget på sessionen i København 2006 og på klimatopmødet ved sessionen i Oslo 2007. Den nordiske globaliseringspolitik og indsatsen for klimapolitik sammenkædes stadig mere. Nordiske initiativer i globaliseringsprocessen præges af klimadimensionen. Der er en øget opmærksomhed ikke kun på en klimaindsats i selve Norden, men også på en nordisk klimaindsats med globalt sigte og globale konsekvenser.

Der er også et vist nordisk samarbejde indenfor transportsektoren og den kollektive trafik. Der er et regelmæssigt samarbejde mellem de nordiske transportministre, uanset at det nordiske transportministerråd blev nedlagt i forbindelse med Nordisk Ministerråds strukturændring i 2005. I Nordisk Råd er der de senere år stillet spørgsmål om udvikling af hurtigtog i Skandinavien.

Men den fælles indsats i Norden for at omstille denne vigtige sektor til fremtidens klimakrav er ret begrænset, og der foreligger ingen fællesnordiske vedtagelser eller handlingsplaner med dette sigte.

Søtransport har altid spillet en afgørende rolle i Norden. Jernbanen findes på udvalgte strækninger over landegrænserne. I Norden er der lokaliteter, hvor fly er afgørende for forbindelsen med omverdenen, og lokaliteter, hvor fly i dag kun benyttes, fordi ingen betaler for trafikkens klimaomkostninger.

Ifølge det europæiske miljøagentur (EEA) er transportsektorens klimaudslip i perioden 1990-2005 forøget med 28 % i Norge, 26 % i Danmark, 19 % i Island, 10 % i Sverige og 8 % i Finland. Den gennemsnitlige vækst

i EU-landene er på 26 %. I 2005 stod transportsektoren for 22 % af EU/EØS samlede klimaudslip. En fortsat vækst i udslip fra transport er ikke forenelig med princippet om bæredygtig udvikling, og heller ikke med målet om at reducere klimaudslip med 60-80 % fra 1990 – 2050.

Nordiska rådet

A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget og Miljø- og Naturresurseudvalget

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00221-9

En samordnet nordisk transportpolitik vil supplere de klima- og miljøpolitiske initiativer, der er i gang og den langsigtede indsats, der sigtes på i forbindelse med FN´s klimakonference i 2009. En transportpolitisk handlingsplan vil også kunne tilskynde til klimafremskridt i transportsektoren udenfor Norden, vil styrke forbrugernes valg af økologisk bæredygtig transport, og vil give de klimavenlige transportmidler og -systemer konkurrencefordele.

Det er afgørende for klimaomstilllingen af transportsektoren, at den bliver en helhed, og at ingen dele af sektoren overses. Der er brug for at de nordiske lande hurtigt i et samarbejde udarbejder en fælles handlingsplan.

Denne plan skal rumme løsninger på:

- Hvordan jernbane- og togtrafik bygges ud, udvikles og samordnes bedre i Norden, især med henblik på forbindelserne mellem større byer i Skandinavien og Finland, og videre i det øvrige Europa
- Hvordan nordiske storbyer udvikles med kollektiv trafik og aflastes for biltrafik ved brug af trængselsskat og andre styringsmidler
- Hvordan vedvarende/fornybare energikilder som vandkraft, vindkraft og bioenergi, samt hydrogenenergi, brændselsceller mv. bliver transportsektorens energigrundlag
- Hvordan skibsfarten udvikles, inkl. udvikling af ny teknologi og forbedring af kendte teknologier
- Hvordan, og hvilke økonomiske incitamenter, der indrettes i de nordiske lande, så de tilskynder til teknik, der reducerer skibsudslip
- Hvordan flytrafikken begrænses og reguleres ved en differentieret CO_2 afgiftspolitik. Således at flyruter, der har klimavenlige alternativer pålægges høj afgift, og således at provenuet anvendes målrettet på klimaomstilling i transportsektoren

Samt:

- At etablere et marked for miljøvenlige biler, udbygning af nordisk hydrogenvej og infrastruktur for lavudslips- og nul-udslipskøretøjer
- At sikre en offentlig indkøbspolitik, der understøtter transport-handlingsplanen (f.eks. nul-udslipskøretøjer)
- At udvikle en mere miljøvenlig skibsfart mellem de nordiske lande
- At udvikle fælles løsninger og strategi for at overføre varetransport fra vej til jernbane og skib
- At øge samarbejdet om bedre togforbindelser mellem nordiske lande, inkl. højhastighedstog
- At stimulere udviklingen af nattog og natruter med færge som alternativ til fly for bl.a. Helsingfors, Turku, Stockholm, Mariehamn, Oslo, Göteborg, Frederikshavn og København
- At tage fælles nordiske initiativer til at inkludere flytrafik og søtransport i klimaaftalerne
- At igangsætte fælles forskning og udviklingsprojekter indenfor sektoren
- At udvikle en fælles nordisk idébank for klimavenlige transportløsninger

Den fælles nordiske handlingsplan skal desuden bestå af redskaber og løsninger, der kan udgøre et forbillede udenfor Norden, f.eks. i Arktis, i EU/EØS, i Østersøregionen, såvel som globalt.

På baggrund af ovenstående foreslår Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at udarbejde en samlet nordisk handlingsplan for en klimavenlig transportpolitik med de ovenfor nævnte elementer

at fremlægge handlingsplanen til vedtagelse på sessionen 2009, straks inden FN´s klimakonference

Oslo 10. juni 2008

Claes Andersson (vänst)
Paavo Arhinmäki (vänst)
Line Barfod (EL)
Kolbrún Halldórsdottir, (VG)
May Elisabeth Hansen (SV)
Juliane Henningsen (IA)
Elina Linna (v)
Karina Lorentzen (SF)
Josef Motzfeldt (IA)
Lars Ohly (v)
Heidi Petersen (Tf.)
Rolf Reikvam (SV)
Inge Ryan (SV)
Steingrímur Sigfússon (VG)
Sjurdur Skaale (Tf.)
Kristen Touborg (SF)

Nordiska rådet

A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget og Miljø- og Naturresurseudvalget

Bilaga/or:
- Medlemsforslag

J.nr. 08-00221-9

KOMMITTÉFÖRSLAG

Nordisk Råd

A 1451/kk

Fremlagt af:
Kontrollkommittén

J.nr. 08-00202-6

Kommittéförslag om projekthantering i Nordiska ministerrådet

1. Kontrollkommitténs förslag

Kontrollkommittén föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att fokusera på ett mindre antal projekt, som kan kallas profilfrågor och som fokuserar på Nordisk nytta

att konkret ändamål, transparens och uppföljning bör ledsaga projektinitieringen och hanteringen på Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet företar en mer kritisk genomgång av projekten, och evaluerar huruvida man har nått de politiska eller andra mål som satts upp och att kunskapen från projekten delas med relevanta parter

att se över definitionen för projekt, som bör tydliggöras

2. Bakgrund

För närvarande pågår cirka 1 800 projekt, inklusive de projekt som administreras av institutioner, under Nordiska ministerrådets regi. Dessa täcker ett brett spektrum av politikområden, från kultur till miljö och engagerar ett stort antal medarbetare. Mot bakgrund av antalet projekt i Nordiska ministerrådet samt kontrollkommitténs intresse att studera projektens initieringsfas, projektets levnadstid, avslut samt evaluering tog medlemmarna i kontrollkommittén initiativ i slutet av 2007 att närmare studera Nordiska ministerrådets projektadministration.

I februari 2008 inbjöd medlemmarna i Kontrollkommittén ansvarig personal från Nordiska ministerrådet till att orientera Kontrollkommittén om Nordiska ministerrådets projekthantering. Personalen från Nordiska ministerrådet informerade att man i Nordiska ministerrådet har satt fokus på

projekthanteringen, detta efter en rekommendation från Nordiska ministerrådets budgetexpertgrupp. Budgetexpertgruppen presenterade i 2006 en utredning som resulterade i ett antal rekommendationer vad gäller projekthanteringen: incitament till att öka tempot i projekten, succékriterier och evaluering av projekten samt en koppling till den politiska nivån och att relevant information från projekten används till prioriteringen av verksamhetens aktiviteter. Därefter beslutade samarbetsministrarna i 2007 att Budgetexpertgruppens förslag skulle implementeras i Nordiska ministerrådets projektadministration.

Följande konkreta ändringar har skett:

- Antalet projekt reduceras till tre: tillskott, projekt och program
- Större kvalitetskrav har utvecklats för målformuleringen, bland annat klara och enkla succékriterier för samtliga projekt
- Utvecklat klara rättningslinjer för val av relevant IT-vertyg
- Införande av projektplaner som stöds av ett enda, digitaliserat edb-verktyg
- Införande av en tidsfrist för utarbetandet av projektplaner, samt kontraktinitiering, således att detta skall ske senast sex månader efter beviljningen har trätt i kraft, i annat fall bortfaller beviljningen.

Vidare kommer rapporteringen att förbättras, bland annat genom utvecklingen av en projektportal som erbjuder periodisk avrapportering till Nordiska ministerrådet och relevant ämbetsmanskommitté. Nordiska ministerrådet kommer även att introducera ett *"score card"* för projekten där syftet är att evaluera samtliga projekts förlopp och resultat.

När det gäller förutsättningar för projektbeviljningar skall projektet vara ett led i verkställandet av en given politik. Det kan exempelvis vara det aktuella årets ordförandeskapsprogram, sektorns arbetsprogram eller baserat på en rekommendation från Nordiska rådet. Det är också Nordiska ministerrådets praxis att för att ett projekt skall genomföras skall det bidra till den nordiska nyttan. Detta kan exempelvis ske genom att skapa en gemensam nordisk profil, som kan ge invånarna i Norden en känsla av samhörighet. Det kan exempelvis förbättra Nordens konkurrensmöjligheter eller förbättra det nordiska inflytande internationellt.

Nordiska ministerrådet kommer under hösten 2008 att förbättra uppföljningen av projektresultaten, vilket kommer att betyda att samtliga avslutade projekt genomgår en evaluering, samt att Nordiska ministerrådet och ämbetsmannakommittéer minst en gång om året orienteras av Nordiska ministerrådets sekretariat om avslutade projektresultat, samt rekommendationer till framtida projektverksamheter, exempelvis i form av förslag till konkreta omprioriteringar av projektverksamheten inom det diskuterade fackområdet.

Medlemmarna i Kontrollkommittén tog stickprov på fyra projekt på sitt sommarmöte och kunde konstatera att en del av projekten var mycket bra, men att det fortfarande finns behov hos Nordiska ministerrådet att fokusera och prioritera bättre bland projektinitiativen. Kommittén uppmanar därför Nordiska ministerrådet att koncentrera sig på ett mindre antal projekt som kan kallas profilfrågor och att transparensen kring dem stramas upp.

3. Kontrollkommitténs synpunkter

Kontrollkommittén framhåller fyra nyckelord, nämligen nordisk nytta, ändamål, transparens och uppföljning som bör ledsaga projektinitieringen och hanteringen på Nordiska ministerrådet.

Medlemmarna i Kontrollkommittén välkomnar att Nordiska ministerrådet har satt fokus på projektverksamheten och att Nordiska ministerrådet tog initiativ till budgetexpertgruppens utredning om projektverksamheten. Kontrollkommittén välkomnar också de initiativ som Nordiska ministerrådet har antagit i samband med budgetexpertgruppens rekommendationer och framhåller att kommittén kommer att följa utvecklingen av denna.

Kontrollkommittén beklagar att Nordiska ministerrådet inte har evaluerat alla projekt konsekvent och välkomnar därför att Nordiska ministerrådet i sitt nya projektsystem inför en evaluering av alla avslutade projekt. I det nya projektsystemet kommer pågående projekt att följas upp, vilket i praxis betyder att projektförvaltningsorganet rapporterar till Nordiska ministerrådet hur projektet förlöper och att de uppfyller de förväntningar som skall genomföras. Kontrollkommittén anser att det är viktigt att Nordiska ministerrådet företar en mer kritisk genomgång av projekten, och evaluerar huruvida man har nått de politiska eller andra mål som Nordiska ministerrådet har satt upp. Succékriterier bör användas mer regelbundet, vilket bör leda till att mindre succérika projekt avslutas. Kontrollkommittén anser också att processen bör vara transparent, och att resultaten och kunskapen från projekten delas med relevanta parter.

Medlemmarna i Kontrollkommittén uppmanar Nordiska ministerrådet till ökad transparens vad gäller pågående och avslutade projekt, och att medlemmarna i Nordiska rådet samt medborgarna i norden i framtiden lätt kan få ta del av projektinformationen när de så önskar. Detta skulle också öka de nordiska medborgarnas kunskap om Nordiska ministerrådets projektfokusering.

Medlemmarna i Kontrollkommittén noterar att Nordiska Ministerrådet definition av projekt är mycket bred eftersom det inkluderar allt från en utbetalning, ett dagsarrangemang, till finansiering av en arbetsgrupp (som kan ta 15 år). Kortfattat kan man säga att i Nordiska ministerrådet är projekt en utbetalning till en aktivitet eller ett arrangemang. Kontrollkommittén anser att projekt per definition är en aktivitet eller ett arrangemang som innehar en tidsbegränsning. Detta betyder att det för närvarande finns ett stort antal projekt i Nordiska ministerrådets regi som inte är tidsbegränsade. Kontrollkommittén uppmanar därför Nordiska ministerrådet att se över sin definition för projekt, som bör tydliggöras.

Kontrollkommittén framhåller att i syfte att stärka den nordiska profilen kan det vara önskvärt att Nordiska ministerrådet fokuserar på ett mindre antal projekt, som man kan kalla profilfrågor och som Nordiska ministerrådet satsar mer tid och kraft på. Kontrollkommittén är tveksam om den nordiska synligheten gynnas av det stora antal pågående projekt som ligger inom Nordiska ministerrådets regi.

Nordisk Råd

A 1451/kk

Fremlagt af:
Kontrollkommittén

J.nr. 08-00202-6

4. Konklusion

Mot bakgrund av kontrollkommitténs synpunkter ovan uppmanar medlemmarna i kontrollkommittén att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att fokusera på ett mindre antal projekt, som kan kallas profilfrågor och som fokuserar på Nordisk nytta

att konkret ändamål, transparens och uppföljning bör ledsaga projektinitieringen och hanteringen på Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet företar en mer kritisk genomgång av projekten, och evaluerar huruvida man har nått de politiska eller andra mål som satts upp och att kunskapen från projekten delas med relevanta parter

att se över definitionen för projekt, som bör tydliggöras

Helsingfors den 26. oktober 2008

Sigrun Eng (A)
Bjarne Kallis (kd)

Kjartan Ólafsson (Sj.), formand

UDVALGSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1452/medborger

Fremlagt af:
Medborger- og
Forbrugerudvalget

J.nr. 08-00213-4

Udvalgsforslag om asylbørn

1. Udvalgets forslag

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at A) etablere et samarbejde på tværs af landene med det formål at administrere Dublin-forordningens definition af "nærmeste familie", således at uledsagede børn får mulighed for at ansøge om asyl i det land, hvor nærmeste familie opholder sig

at B) de nordiske lande følger Norges *"best practice"*, hvorved at ingen uledsagede børn udvises medmindre børnene kan modtages sikkert af familiemedlemmer eller andet netværk, der både har vilje og evne til at tage imod dem

at C) de nordiske regeringer arbejder for at fremme Norges *"best practice"* i europæisk og international sammenhæng

at D) give børnefamilierne præference frem for ikke-børnefamilier ved at fremme en hurtigere behandling af deres asylansøgning

at E) sikre børnene en ordentlig og professionel konsultation og information om deres ansøgning

at F) sikre at alderstestning af børnene foregår af uafhængige fagfolk med relevant kompetence og kendskab og hensyntagen til de mindreåriges etniske og kulturelle baggrund

at G) fremme udviklingen af bedre og mere sikre metoder for alderstestning af asylbørn

at H) FNs børnekonvention har forrang for national udlændingelovgivning og immigrationsregler

at I) omsorgen for asylbørnene bliver varetaget af børneværn eller lignende humanitære organisationer og ikke af udlændingemyndigheder. Asylbehandlingen skal adskilles fra omsorgen for børnene

Nordisk Råd

A 1452/medborger

Fremlagt af:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 08-00213-4

at J) asylbørnenes dagligdag så vidt muligt normaliseres, således at de under deres ophold på asylcentre får adgang til samfundets tilbud om uddannelses - og fritidsaktiviteter

at K) sikre at asylbørnene får en individuel plan som blandt andet skal omfatte en værgeordning, juridisk rådgivning, helbredsundersøgelser, medicinsk og psykologisk hjælp, opholdssted, undervisning, fritidsaktiviteter og andre relevante tilbud for det enkelte barn

at L) alle unge asylansøgere (18-25 år) tilbydes samme adgang til ungdoms- og erhvervsuddannelser som andre unge i opholdslandet.

at M) afviste asylansøgere omfattes af et selvforsørgelsesprogram. Målet med selvforsørgelsesprogrammet er at forbedre de afviste asylansøgeres situation, så de bedre er i stand til at vende tilbage til eget land

at N) politiet efterforsker forsvindingerne blandt asylbørn på lige fod med andre forsvundne børn

at O) myndighederne er særligt opmærksom på den belastning det er for et barn, der sendes til udlandet med det formål at skaffe opholdsgrundlag for familiemedlemmer.

2. Baggrund

Når ét nordisk land strammer asylreglerne, fører det til øget tilstrømning i et andet nordisk land.

I de seneste år har flere af de nordiske lande strammet asylpolitikken, og i den sammenhæng er Medborger- og Forbrugerudvalget særligt bekymret for asylbørnenes trivsel og tarv. Det er vigtigt at de asylpolitiske tiltag ikke slækker på barnets rettigheder og særskilte behov for omsorg og tryghed.

Hvert år ankommer et stort antal uledsagede asylbørn til de nordiske lande. Børnene er rejst hertil alene, medbringer ofte ingen dokumenter, har intet kendskab til de internationale konventioner og de nationale asylregler og det er vanskeligt for myndighederne at verificere barnets identitet og alder.

Børnene indlogeres på særlige asylcentre, men en stor del af dem forsvinder sporløst efter få dage eller uger. Måske er børnene på utilsigtet transit og forsvinder til andre nordiske lande? Måske havner de i kriminalitet eller er ofre for menneskehandel?

Der mangler faktuelle oplysninger, fordi forsvindingerne sjældent bliver opklaret, og der ikke er en koordineret nordisk indsats på området.

Fortolkningen af internationale konventioner og uens nationale regler gør det vanskeligt eller ligefrem ulovligt for myndighederne at hjælpe asylbørnene frem til deres egentlige destination.

Et andet problem er at identificere og aldersbestemme barnet. Alderen kan være afgørende for hvilken proces, der igangsættes for personen, og hvilke muligheder og tilbud, der gives. Børn skal ikke behandles som voksne. Derfor er det vigtigt, at der udvikles nye og bedre metoder til at fastslå alderen.

Det er ligeledes vigtigt, at asylsagen og omsorgssagen skilles ad. Barnets rettigheder og behov for tryghed og omsorg skal sikres af personer, der ikke har indflydelse på selve behandlingen af asylsagen. Samtidigt bør det

sikres, at børnenes vilkår under opholdene normaliseres mest muligt, med henblik på at styrke deres integration i samfundet eller deres mulige tilbagevending til oprindelseslandet.

Generelt for alle asylansøgere er det en hård psykisk belastning at leve med uvished omkring det fremtidige ophold og situation. Men for børnene slår disse betingelser dybe skår i deres opvækst og præger deres livsvilkår i fremtiden. Derfor bør ansøgninger fra børnefamilier have præference, således at sagsbehandlingstiden reduceres mest muligt.

Endelig er udvalget opmærksomme på problematikken omkring "ankerbørn" – dvs. børn, der sendes til udlandet med det formål at skaffe opholdsgrundlag for familiemedlemmer. Disse børn er udsat for et særligt pres fordi de ofte har fået til opgave at lyve om de faktiske forhold og derfor oplever at de svigter forældrene, når deres "historie" ikke kan dokumenteres i mødet med asylmyndighederne

Hensigten med dette udvalgsforslag er derfor at rette op på de svære vilkår, der gør sig gældende for asylbørnene i Norden. At-satserne skal ses som en bred vifte af politiske tiltag, der tilsammen skal forbedre børnenes forhold i de nordiske lande.

3. Konklusjon

På baggrund af ovenstående foreslår Medborger- og Forbrugerudvalget, at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at A) etablere et samarbejde på tværs af landene med det formål at administrere Dublin-forordningens definition af "nærmeste familie", således at uledsagede børn får mulighed for at ansøge om asyl i det land, hvor nærmeste familie opholder sig

at B) de nordiske lande følger Norges *"best practice"*, hvorved at ingen uledsagede børn udvises medmindre børnene kan modtages sikkert af familiemedlemmer eller andet netværk, der både har vilje og evne til at tage imod dem

at C) de nordiske regeringer arbejder for at fremme Norges *"best practice"* i europæisk og international sammenhæng

at D) give børnefamilierne præference frem for ikke-børnefamilier ved at fremme en hurtigere behandling af deres asylansøgning

at E) sikre børnene en ordentlig og professionel konsultation og information om deres ansøgning

at F) sikre at alderstestning af børnene foregår af uafhængige fagfolk med relevant kompetence og kendskab og hensyntagen til de mindreåriges etniske og kulturelle baggrund

at G) fremme udviklingen af bedre og mere sikre metoder for alderstestning af asylbørn

at H) FNs børnekonvention har forrang for national udlændingelovgivning og immigrationsregler

at I) omsorgen for asylbørnene bliver varetaget af børneværn eller lignende humanitære organisationer og ikke af udlændingemyndigheder. Asylbehandlingen skal adskilles fra omsorgen for børnene

at J) asylbørnenes dagligdag så vidt muligt normaliseres, således at de under deres ophold på asylcentre får adgang til samfundets tilbud om uddannelses - og fritidsaktiviteter

at K) sikre at asylbørnene får en individuel plan som blandt andet skal omfatte en værgeordning, juridisk rådgivning, helbredsunder-

Nordisk Råd

A 1452/medborger

Fremlagt af:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 08-00213-4

søgelser, medicinsk og psykologisk hjælp, opholdssted, undervisning, fritidsaktiviteter og andre relevante tilbud for det enkelte barn

at L) alle unge asylansøgere (18-25 år) tilbydes samme adgang til ungdoms- og erhvervsuddannelser som andre unge i opholdslandet.

at M) afviste asylansøgere omfattes af et selvforsørgelsesprogram. Målet med selvforsørgelsesprogrammet er at forbedre de afviste asylansøgeres situation, så de bedre er i stand til at vende tilbage til eget land

at N) politiet efterforsker forsvindingerne blandt asylbørn på lige fod med andre forsvundne børn

at O) myndighederne er særligt opmærksom på den belastning det er for et barn, der sendes til udlandet med det formål at skaffe opholdsgrundlag for familiemedlemmer.

Helsingfors den 27. oktober 2008

Bendiks H. Arnesen (A)
Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Kari Lise Holmberg (H)
Høgni Hoydal (Tj.)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Henrik Dam Kristensen (S), næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Jukka Mäkelä (saml)
Ville Niinistö (gröna), ordförande
Maria Stenberg (s)
Hans Wallmark (m)
Karin S. Woldseth (FrP)

UDVALGSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1453/medborger

Fremlagt af:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 08-00215-1

Udvalgsforslag om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde

1. Utvalgets forslag

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at styrke samarbejdet i forberedelsen af de nationale positioner forud for fastlæggelsen af europæiske og internationale beslutninger, og at koordinere de nationale implementeringer af de europæiske og internationale regler

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at indarbejde henvisninger til relevant lovgivning i de øvrige nordiske lande, når forslag til nye love fremlægges i de nationale parlamenter samt oplyse om eventuelle konsekvenser i forhold til de øvrige nordiske lande

Forslag til intern beslutning:

Medborger- og Forbrugerudvalget rekommanderer Nordisk Råd,

at Nordisk Råd pålægger alle Rådets fagudvalg at arbejde for at forbedre de nordiske parlamenters samarbejde om indholdet i ny lovgivning, herunder den nationale implementering af EU-direktiver

at Nordisk Råds Kontrolkomité undersøger Nordisk Ministerråds funktion i det nordiske lovsamarbejde, herunder om de afsatte økonomiske midler til lovsamarbejde bliver anvendt hensigtsmæssigt

Nordisk Råd

A 1453/medborger

Fremlagt af:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 08-00215-1

2. Baggrund

Både Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd er engageret og beskæftiget med at forbedre lovsamarbejdet i forbindelse med grænsehindringsproblematikken. Sigtet er at opnå en bedre koordinering af lovarbejdet i de nordiske lande og forhindre, at de nordiske lande indfører nye grænsehindringer gennem lovgivningen.

Udvalget har indhentet information om hvilke retningslinjer, der gælder, når der skal udarbejdes nu lovgivning i de enkelte lande.

I de nordiske lande er der forskellige retningslinjer om, hvilke informationer og konsekvenser, der oplyses om i forbindelse med forberedelsen af ny lovgivning. Ifølge den indhentede information redegør Norge og Finland systematisk om, hvorvidt ny lovgivning stemmer overens med de andre nordiske lande. Dette er ikke tilfældet i Island, Sverige og Danmark.

Såfremt alle de nordiske lande på samme vis redegjorde ligesom i Norge og Finland, kunne det medvirke til at forhindre nye, utilsigtede grænsehindringer i lovgivningen.

Et andet område er EU-direktiver, der skal gennemføres nationalt. Det er både relevant for EU- og EØS- medlemslandene at koordinere implementering af EU-regler. Derved kunne man systematisk forebygge nye grænsehindringer. Udvalgsforslaget sigter derfor mod at opnå en bedre koordinering af lovgivningsarbejdet i de nordiske lande og en koordinering af den nationale implementering af EU-regler.

Udvalget er opmærksomt på, at Nordisk Råd i 2002 tidligere har vedtaget en rekommandation om lovsamarbejde. Den gang lovede Ministerrådet at arrangere en konference om emnet, hvilket fik Medborger- og Forbrugerudvalget til at afskrive rekommandationen.

Ministerrådet har siden behandlingen af rekommandationen nedsat grænsehindringsforummet, som også har fokus på lovsamarbejdet. Derudover er der medarbejdere i Ministerrådets sekretariat, der har til særlig opgave at følge dette arbejde om lovgivningssamarbejde og grænsehindringer.

3. Høring

Udvalget besluttede i første omgang at sende udvalgsforslaget til høring i Grænsehindringsforummet.

Grænsehindringsforummet gav sin fulde støtte til forslaget til rekommandation. Grænsehindringsforummet påpegede, at det nordiske aspekt skal inddrages i alle situationer også i de situationer, hvor det ikke umiddelbart er relevant, da formålet med at kunne fastholde et politisk ansvar ellers risikerer at blive mistet, fremgår det af referatet.

Medborger- og Forbrugerudvalget besluttede endvidere at sende den ene at- sats, der er rettet mod regeringerne, i skriftlig høring til de nordiske justitsministerier.

Sekretariatet har modtaget svar fra Danmarks, Finlands og Sveriges justitsministerier. **Norges delegationssekretariat** har oplyst, at de valgte ikke at sende at-satsen i høring, da man måtte forvente opbakning fra Norge om at følge Norges egen lovgivningspraksis.

Danmarks Justitsministerium bakker op om, at det kan være gavnligt at samarbejde om lovgivningen med henblik på at undgå unødvendige grænsehindringer.

Danmarks Justitsministerium finder dog ikke, at det er hensigtsmæssigt, at alle nye lovforslag skal informere om tilsvarende nordisk lovgivning. Det er overflødigt i henhold til ministeriet, da det ikke kan anses at være relevant i alle sammenhænge. På den baggrund kan Danmark ikke bakke op om forslaget.

Finlands Justitsministerium skriver, at det er nyttigt og vigtigt at beskrive lovgivningen og udviklingen i andre nordiske lande i lovforberedende dokumenter. Derfor fremgår det i finsk Lagstiftningsöversikt at forslagene skal beskrive tilsvarende løsninger i andre nordiske lande eller i EU.

I henhold til Finlands Justitsministerium findes lignende praksis i andre nordiske lande, selvom der ikke eksisterer officielle direktiver om det. På den baggrund mener Justitsministeriet ikke, at der er behov for at se Finlands og Norges lovforberedende praksis som særligt forbillede.

Sveriges Justitsdepartement skriver at den praksis som Norge og Finland praktiserer, har været gældende i Sverige i lang tid. Det er således en central del af udredningerne, der består i at kortlægge, hvordan sagen reguleres i andre lande. I den udstrækning en udredning indeholder en redegørelse for de nordiske forhold, tages sådanne afsnit også med ind i den proposition, som betænkningerne udgør underlag for. På den baggrund mener Sveriges justitsdepartement, at den lovgivningspraksis, der efterspørges i forslaget, allerede er gældende i Sverige.

4. Utvalgets synspunkter

På baggrund af høringssvarene og tidligere rekommandationer, er der anledning at tilpasse udkastet til udvalgsforslaget. For Medborger- og Forbrugerudvalget er det væsentligste, at regeringerne skal være opmærksomme på den nordiske dimension, når de vedtager nye regler. Der, hvor det er relevant, skal de undersøge og informere om retstilstanden i de andre nordiske lande. Endvidere skal Nordisk Råds egne fagudvalg også engageres i og indtænke den nordiske dimension ved udformning af nyt regelværk.

Samtidigt kunne udvalget anvende spørgetimen på sessionen til at stille følgende spørgsmål:

I Sveriges formandskabsprogram 2008 hedder det:

"När eu- och ees-rättsakter genomförs i de nordiska ländernas nationella rättsordningar är det angeläget att detta sker på ett sätt som både skapar och vidmakthåller nordisk rättslikhet. I detta syfte bedrivs sedan flera år ett effektivt lagstiftningssamarbete mellan främst de nordiska ländernas justitiedepartement. Detta samarbete ska ytterligare främjas och spridas under det svenska ordförandeskapet. Även samordning och informationsutbyte under förhandlingsarbetet ska främjas."

Medborger- og forbrugerudvalget vil derfor gerne spørge om, hvordan formandskabslandet konkret har forbedret det nordiske samarbejde ved forberedelsen og gennemførelsen av EU-regelværk?

5. Konklusion

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at styrke samarbejdet i forberedelsen af de nationale positioner forud for fastlæggelsen af europæiske og internationale beslutninger og at koordinere de nationale implementeringer af de europæiske og internationale regler.

Medborger- og Forbrugerudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at indarbejde henvisninger til relevant lovgivning i de øvrige nordiske lande, når forslag til nye love fremlægges i de nationale parlamenter samt oplyse om eventuelle konsekvenser i forhold til de øvrige nordiske lande.

Forslag til intern beslutning:

Medborger- og Forbrugerudvalget rekommanderer Nordisk Råd,

at Nordisk Råd pålægger alle Rådets fagudvalg at arbejde for at forbedre de nordiske parlamenters samarbejde om indholdet i ny lovgivning, herunder den nationale implementering af EU-direktiver.

at Nordisk Råds Kontrolkomité undersøger Nordisk Ministerråds funktion i det nordiske lovsamarbejde, herunder om de afsatte økonomiske midler til lovsamarbejde bliver anvendt hensigtsmæssigt.

Reykjavik den 24. september 2008

Henrik Brodersen (DF)
Henrik Dam Kristensen (S), næstformand
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Rolf Gunnarsson (m)
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Ville Niinistö (gröna), formand
Jørgen Poulsen (RV)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Maria Stenberg (s)
Karin S. Woldseth (FrP)

UTVALGSFORSLAG

Nordisk Råd

A 1454/velferd

Fremlagt av:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Referansliste

J.nr. 08-00147-8

Utvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne

1. Utvalgets forslag

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ta initiativ til videre forskning, nasjonalt og nordisk, rundt barn- og unges helseproblemer og sosiale forhold og de samfunnsøkonomiske perspektiver og gevinster som ligger i en tverrfaglig og tverrvitenskaplig satsing på dette området

å ta initiativ til at det etableres et nettsted som formidler den forskningen som gjøres i de nordiske land som har relevans for arbeid med barn- og unges helseproblemer og sosiale forhold

å ta initiativ til etablere et Nordisk Barnebarometer

å oppmuntre til at det etableres Barnas Hus i alle de nordiske landene og selvstyrende områder

å vurdere etablering av en nordisk koordinator for utsatte barn og unge i Norden og selvstyreområdene

2. Bakgrunn

Barn som er ensomme, fortvilede, forvillede og sveket er en utsatt gruppe i samfunnet (SOU 2004:71, Seksuell exsploatering av barn i Sverige). Det er sterkt erfarings- og forskningsmessig belegg for at krenkelser av barns integritet fører til selvdestruktive være- og levemåter gjennom oppveksten og til sykdom i voksenlivet (Kirkengen 2001, 2005). Selv om man ikke kan hevde at ethvert barn som blir krenket som følge av dette også utvikler sykdom i voksenlivet, er sannsynligheten for en slik utvikling er svært stor (Arnow 2004; Chartier et al 2007; Felitti et al 1998; Goodwin & Stein 2004; Mäkinen et al 2006; Stein & Barrett-Connor 2000; Surtees & Wainwright 2007; Weissman et al 2006). Og utviklingen skjer på ulik måte. Derfor er det viktig å forstå hva som bidrar til den, og hvilke tiltak for forebygging som er riktige.

Nordisk Råd

A 1454/velferd

Fremlagt av:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Referansliste

J.nr. 08-00147-8

At barn blir krenket, og at mange av disse barna utvikler sykdom, er ikke noe særnordisk fenomen. Men de nordiske landene har økonomiske, forskningsmessige og sosiale muligheter til å forhindre krenkelser av barn. Det igjen kan redusere utviklingen av både nye skader og av sykdom, så vel i ungdomstiden som i voksenlivet. Skade og sykdom er to ulike konsekvenser av tidlige krenkelser. Krenkede barn har nemlig både høyere risiko for igjen å bli krenket senere og høyere risiko for å bli syk, både av skadene og på andre måter. Dette har selvsagt stor betydning for den enkeltes fremtidig livskvalitet og funksjonsnivå.

Velferdsutvalget mener at betydningen av denne kunnskapen tilsier at emnet bør løftes på et beslutningsdyktig, felles politisk nivå i Norden som gjør adekvate tiltak mulig.

Det skjer grov omsorgssvikt og overgrep overfor barn og unge i alle de nordiske land og selvstyrende områder. Det er solid dokumentert at slik svikt skader barn betydelig. En del av problematferden og psykiske problemer som barn og ungdom utviser, kan ha direkte bakgrunn i krenkelseserfaring, slik som seksuelle overgrep, fysisk mishandling, følelsemessig forsømmelse og mangelfullt tilsyn og beskyttelse (SOU 2004:71, Seksuell exsploatering av barn i Sverige). Disse krenkelsene kan berøre barnet direkte eller indirekte, som følge av å være vitne til relasjonell vold eller misbruk av rusmidler blant de voksne i dysfunksjonelle familier. Barn kan også lide som følge av en oppvekst med sinnslidende eller kriminelle voksne.

Hvordan krenkede barn blir syke voksne

De voksnes svikt påvirker barnas helse. Anna Luise Kirkengen, spesialist i allmennmedisin og autorisert veileder for kolleger i spesialistutdanningen, henviser til omfattende forskningsresultater i sine bøker. Denne forskningen dokumenterer følgende forhold:

- Kvinner som misbruker alkohol føder ofte skadede barn enn kvinner som ikke bruker alkohol. Deres barn får også ofte senere diagnosen ADHD.
- Gravide kvinners angst og stress kan påvirke fostrets helse før fødselen.
- Barn av depressive, gravide kvinner kan senere få lærevansker, og da særlig guttene, og de kan bli utagerende og voldelige tenåringer.
- Alvorlig stress hos mor i de tre første månedene av svangerskapet henger muligens sammen med noen typer misdannelser og muligens også med utviklingen av schizofreni. Stress hos mødre og alvorlige hendelser i familien kan føre til diabetes hos barna.
- Barn av depressive mødre har høy risiko for selv å bli depressive. Barn som vokser opp med depressive foreldre har ofte allerede som ungdommer kroniske sykdommer.
- Mødre av misbrukte og mishandlede barn er svært ofte selv mishandlede kvinner. De har også vært mishandlet og misbrukt som små jenter.
- Rusede kvinner har ofte skiftende partnere som er voldelige. Barna deres mangler derfor ikke bare omsorg, men de er også ekstra utsatt for misbruk og mishandling.
- Kvinner som har vokst opp med nære voksne som var voldelig, sinnslidende, ruset eller kriminell, har en forhøyet risiko for å miste sine barn før, under og etter fødselen.
- Menn som har vokst opp med nære voksne som var voldelig, sinnslidende, ruset eller kriminell har en betydelig forhøyet risiko for å misbruke rusmidler og å bli suicidal.
- Politianmeldt vold i svangerskap forutsier for tidlig fødsel og andre fødselskomplikasjoner med høyeste treffsikkerhet.

- Kvinner som opplever vold i svangerskap har høyere risiko for alle typer svangerskaps- og fødselskomplikasjoner.
- Menn som har vært vitne til at mor ble mishandlet besvangrer oftere enn andre menn tenåringsjenter, både mens de selv enda er tenåringer og som voksne menn.
- Barn til depressive tenåringsmødre har høy risiko for å ta sitt liv allerede i som tenåringer.
- Menn som har vært seksuelt misbrukt har en signifikant økt risiko for å utvikle alkoholisme og narkomani, for å ha problemer i nære relasjoner, for å være gift med en alkoholiker og for å ha prøvd å ta sitt eget liv.

Nordisk Råd

A 1454/velferd

Fremlagt av:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Referansliste

J.nr. 08-00147-8

Flere av de foran nevnte forhold er funn fra en stor amerikansk studie, den såkalte ACE-studien (*Adverse Childhood Experience Study, Felliti et al 1998*). Basert på informasjon fra over 17 000 voksne brukere av en primærmedisinsk poliklinikk kunne forskerne vise signifikante sammenhenger mellom ti typer negative erfaringer i barndommen og de viktigste risikofaktorer for de ledende dødsårsaker blant voksne i dagens USA, dvs hjertekarsykdommer, lunge- og lever-sykdommer, diabetes, slag og kreft. Forskerne hadde spurt om fem erfaringer som berørte barnet direkte (fysisk, psykisk og seksuelt misbruk og emosjonell og fysisk vanskjøtsel) og fem forhold som berørte barnet indirekte (ikke å vokse opp med begge biologiske foreldre; å se mor bli mishandlet; å vokse opp med en voksen som er sinnslidende eller har prøvd å ta sitt liv, med en voksen som misbruker alkohol eller narkotika, og med en voksen som har vært dømt eller fengslet). Funnene i ACE-studien tyder på at det som er vanlige problemstillinger i voksenmedisinen er følger av problematiske erfaringer i barndommen som ikke ble sett og ikke forhindret.

Velferdsutvalget viser til omfattende forskningsresultater som åpner for forståelse av betydningen av å gi tidlig nok og tilstrekkelig hjelp til barn og familier med denne typen problemer. Utviklingen i de nordiske landene viser et økende behov for hjelpetiltak for barn og unge, både i psykiatrien, i rusomsorgen, i spesialundervisningen og i den somatiske medisinen. Linn Getz, førsteamanuensis i allmennmedisin, skriver i sin doktoravhandling "Bærekraftig og ansvarlig forebyggende medisin" (2006) at krenkelser og vanskjøtsel i barndommen trolig bør tillegges like stor relevans for utvikling av sykdom i voksenlivet som det tradisjonelle medisinske risikofaktorer (som f. eks kolesterol og blodtrykk) i dag gjør.

Behovene speiler betydelig lidelse hos barn og i familier, og de representerer en høy samfunnsøkonomisk kostnad.

Behov for mer kunnskap

Rapport 20/07, NOVA (Norsk institutt for forskning på oppvekst, velferd og aldring), "Vold og overgrep mot barn og unge", viser at 25 prosent av barn og unge har blitt utsatt for en fysisk krenkelse fra sine egne foreldre minst én gang. Hver tiende ungdom har minst én gang vært vitne til vold mot en av foreldrene. 22 prosent av jentene og 8 prosent av guttene har blitt utsatt for en mindre grov seksuell krenkelse. 15 prosent av jentene og 8 prosent av guttene hadde blitt utsatt for mer alvorlige seksuelle krenkelser. 16 prosent av de som svarte hadde vært utsatt for minst en grov type krenkelse. Ca ½ prosent har vært utsatt for alle de tre kartlagte formene for grove krenkelser, fysiske overgrep, barn som er vitne til vold i hjemmet og seksuelle krenkelser i og utenfor familien. Konsekvenser av disse krenkelsene kan være selvmordsforsøk, selvskading og spiseforstyrrelser, utagerende atferd, problemer knyttet til seksualitet i form av: tidlig seksuell debut, å ha sex mot betaling, flere samleiepartnere, og å tvinge andre til å ha sex (gjaldt kun grove seksuelle overgrep), angst, depresjon og dissosiasjon. Omfangsundersøkelsen gav ingen oppskrift på forebyggende tiltak, men den har gitt kunnskaper om hvilke områder man bør rette innsatsen mot. De to viktigste synes å være utjamning av levekårs-

Nordisk Råd

A 1454/velferd

Fremlagt av:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Referansliste

J.nr. 08-00147-8

forskjeller, med særlig fokus på bekjempelse av fattigdom og rusproblemer, samt endringer av holdninger som gir grobunn for seksuelle krenkelser, ikke minst i jevnalderrelasjoner. Det konkluderes med at erfaringer fra undersøkelsen viser tydelig at vi har behov for mer kunnskap på dette området.

Velferdsutvalget ønsker å ta initiativ til en offensiv innenfor forskning på området "Vold mot og misbruk av barn og unge", med særlig vekt på forskning som kan gi grunnlag for tidligst mulig og mest adekvat hjelp til barn og unge som blir misbrukt eller mishandlet og som er utsatt for vold. Tidlig intervensjon er tenkt å forebygge psykisk og fysisk sykdom i voksenlivet og å sikre alle barn en trygg og god oppvekst.

Et nordisk barnebarometer

Sosial fungering er også et mål på fysisk og psykisk helse. Tall fra internasjonale studier tyder på at mellom 10 og 16 prosent av barn og unge har så store psykiske plager at det påvirker deres daglige funksjon. En tilsvarende andel (hovedsakelig) jenter har spiseproblemer. Studier i norske og danske skoler konkluderer med at mellom syv og 12 prosent av elevene mellom 10 og 17 år viser væremåter som kan defineres som problematisk for dem selv og andre (Castello et al., 2003). For å forebygge negativ utvikling og for å fremme trivsel og god helse, trenger man kunnskaper både om årsaker, forstadier og utviklingsveier til psykiske plager og om forhold som fremmer utviklingen av sosiale ferdigheter.

Nær halvparten av barna som var blitt inkludert i en studie som 4-åringer og som på det tidspunktet allerede hadde visse typer plager, viste seg å ha de samme plagene fortsatt som 10-åringer. Slike funn understreker nødvendigheten av å iverksette forebyggende tiltak så tidlig som mulig for å hindre slike forløp. (Departementene, Norge, Barnas framtid 2007-2016).

Relativt sett finner man den høyeste andelen barn og unge med psykiske plager og normbrytende atferd i familier hvor foreldrene selv har psykisk sykdom, er rusmisbrukere eller voldelige eller har visse typer minoritetsbakgrunn. Psykiske plager og normbrytende atferd er særlig knyttet til temperamentstrekk som skyhet og negativ emosjonalitet, familieforhold som er preget av at foreldrene har psykiske plager, konfliktfylte parforhold og/eller mangelfulle foreldreferdigheter, samt belastninger og negative livshendelser forbundet med venneforhold og skolegang. Gode sosiale ferdigheter er knyttet til temperamentstrekk som sosialitet og utholdenhet, samt til god sosial støtte fra foreldre, lærere og venner (rapport 2007:5, Trivsel og oppvekst – barn og ungdomstid, Folkehelseinstituttet).

TOPP-studien viser videre at man allerede fra barn er halvannet år kan begynne å identifisere forhold som bidrar til at:

- Noen barn utvikler langvarige psykiske plager. Det er barn med de mest problematiske familieforholdene og det vanskeligste temperamentet, hvor miljøet gjennomgår få positive forandringer.
- Noen barn kommer over plagene. Dette er barn som vokser opp i miljøer som gjennomgår positive forandringer.
- Noen barn utvikler god sosial kompetanse. Det er barn fra familier hvor mødrene får god sosial støtte fra venner og naboer helt fra barna er små, og hvor barnas temperament er preget av sosialitet, utholdenhet og aktivitet.
- Noen mødre utvikler symptomer på angst og depresjon. Det er mødre med mange barnerelaterte belastninger og lite sosial støtte fra partner, familie og venner.

og unge i Norge gjennomgående har god helse og er friske og funksjons-

dyktige gjennom hele barndommen og ungdomstiden. Barn fra familier med lavt utdanningsnivå blant de voksne eller med bare en omsorgsperson har oftere astma, allergi, eksem eller overvekt enn barn fra familier uten disse kjennetegn. Psykiske plager rammer også barn og unge. Særlig utsatt er barn med ikke-vestlig minoritetsbakgrunn, barn av enslige forsørgere, voldelige foreldre, foreldre med rusmisbruk og foreldre med psykisk sykdom.

Nordisk Råd

A 1454/velferd

Fremlagt av:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Referansliste

J.nr. 08-00147-8

Psykiske plager og lidelser er også risikofaktorer for usunne levevaner, somatisk sykdom og tidlig død. Norske data viser stor overhyppighet av psykiske plager og bruk av medikamenter mot psykiske lidelser blant personer med lav sosioøkonomisk status og blant enslige.

Velferdsutvalget mener at det er viktig å ha et kontinuerlig samlet overblikk over barn og unges oppvekstvilkår og helsetilstand i Norden. For å sikre en slik oversikt, vil Velferdsutvalget ta initiativ til at det etableres et Nordisk Barnebarometer, som gir et bilde av oppvekstvilkårene for barn og unge i Norden. Barn som vokser opp i våre nordiske velferdssamfunn, er blant de friskeste i verden (målt i dødelighet/sykelighet). På tross av dette preges barnekullene av sosiale forskjeller i både psykisk og fysisk helse. Utviklingen på enkelte områder er bekymringsvekkende. Velferdsutvalget vil nevne noen eksempler, slik som at stadig flere barn lever i husholdninger som mottar økonomisk sosialhjelp, at stadig flere barn er overvektige og står i fare for å utvikle diabetes og at mange barn og unge i økende grad har behov for profesjonell hjelp. Selv om disse sammenhenger er kjent, vet man ikke med sikkerhet hvorfor det er slik. Det betyr at det på en rekke områder finnes for lite kunnskap om barn og unges oppvekst, levekår og helse.

Barn og unge er en sårbar gruppe som bør prioriteres høyt i forebyggende arbeid.

Velferdsutvalget ser at et slikt Barnebarometer må utvikles på en tverrfaglig og tverrdepartemental måte, og at relevante offentlige instanser slik som institusjoner som forvalter statistiske data eller et folkehelseperspektiv bør inviteres til et samarbeid. En nordisk strategi om hvordan dette best kan gjennomføres bør bli utformet. Fagmiljøer bør utvikle indikatorer som gjør det mulig å følge utviklingen over tid.

Velferdsutvalget vil påpeke at en slik utforming av et Barnebarometer også er i tråd med en internasjonal dimensjon. WHOs fjerde ministerkonferanse om miljø og helse (juni, 2004) hadde som hovedtema "Våre barns framtid". Medlemslandene i WHO-Europa utformet en felles erklæring og en europeisk handlingsplan for barn og unges miljø og helse *"Children`s Enviroment and Health Action Plan for Europe"* (CHHAPE). I denne planen er tradisjonelle miljøfaktorer vektlagt.

Velferdsutvalget vil understreke viktigheten av at også sosiale miljøfaktorers innvirkning på barns helse og oppvekst må vektlegges i utformingen av et slikt Nordisk Barnebarometer. Velferdsutvalget merker seg at Norge har begynt en nasjonal strategi med utarbeidelse av indikatorer og et tverrdepartementalt arbeid for å utvikle et slikt Barnebarometer. Den strategien heter: "Barnas framtid - Nasjonal strategi for barn og unges miljø og helse fra 2007- 2016". Målet er å presentere en samlet nasjonal statistikk om barn og unges kår hvert annet eller tredje år.

Velferdsutvalget vil henvise til det arbeidet som gjøres kontinuerlig innenfor området i de forskjellige nordisk landene, og gjennom Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. Velferdsutvalget vil poengtere viktigheten av å se ny kunnskap, nordisk og internasjonal forskning på barn- og unge området i en sammenheng, og utveksle forskningsresultater og erfaringer mellom de nordiske landene.

Nordisk Råd

A 1454/velferd

Fremlagt av:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Referansliste

J.nr. 08-00147-8

En nordisk koordinator for utsatte barn og unge

Hjelpeinstansene til utsatte barn og unge finnes på mange ulike nivåer i samfunnet. Velferdsutvalget mener at det er behov for en nordisk koordinatorfunksjon som følger utviklingen i dette sammensatte feltet. Velferdsutvalget tenker seg at det kan etableres en nordisk koordineringsfunksjon med politisk handlekraft. En slik nordisk koordinatorfunksjon bør bidra til å spre relevant informasjon og kunnskap/forskning internasjonalt og nordisk om forekomst og følgene av misbruk, vold og mishandling og om hjelpetiltak som fungerer. Dette arbeidet må skje på tvers av faggrenser og i samarbeid med relevante institusjoner og organisasjoner i de nordiske landene. Det er også viktig at det innhenter regelmessige rapporter fra alle nordiske land og selvstyrende områder. Velferdsutvalget vil trekke fram at dette også arbeidet skjer i rammene av FNs Barnekonvensjon, som alle de nordiske land har ratifisert.

Etablering av Barnas Hus i alle nordiske land og selvstyrende områder

Ofte blir mange instanser involvert når det oppdages at et barn er eller har vært utsatt for seksuelle overgrep eller vold. Norge og Sverige har utviklet hver sitt konsept for "Barnas Hus" etter modell og erfaringer fra Island. Barnas Hus er etablert for å gi barn som har vært utsatt for seksuelle overgrep eller vold, eller som har vært vitne til vold og mishandling i nære relasjoner, profesjonell behandling og ulik spesialisthjelp. I Norge skal det blant annet prøves ut en ny modell for dommeravhør og medisinsk undersøkelse.

Barnas Hus er et senter for kompetanseheving blant personer som arbeider med barn og for styrking av samarbeidet mellom fagpersoner i forbindelse med overgrepssaker. Ansatte ved senteret gir også råd og veiledning til foreldre og andre pårørende. Barnas hus skal etableres i et eget hus, og ikke i en allerede eksisterende institusjon. Personalet skal arbeide i huset, slik at barnet ikke sendes fra sted til sted. Huset skal være utstyrt for dommeravhør, medisinske undersøkelser og samtale/terapi. Etter reglene for dommeravhør, skal en dommer avhøre eller peke ut den som skal forestå avhøret. Denne personen er ofte en polititjenestemann eller en fagperson med tilknytning til barne- og ungdomspsykiatrien.

Prosjektet etableres med fagfolk som samarbeider innenfor en ramme av gjeldende regler for både taushets- og opplysningsplikt. Leger eller sykepleiere som gjennomfører medisinske undersøkelser, skal ha spisskompetanse. Barnas hus skal ha tverrfaglig ekspertise angående seksuelle og fysiske overgrep. Det innebærer også et nært samarbeid mellom lokale tjenester som arbeider med overgrep mot barn.

Barnas hus skal ha en fast stab som "drifter" huset. Staben skal kunne utføre påkrevd arbeid knyttet til overgrepssaker, kunne tilkalles ved akutt behov eller være deltidsansatt. Staben i Barnas hus skal også føre dokumentasjon over og bygge opp kunnskap om overgrep mot barn. Dette gjelder på alle fagområder slik at staben i Barnas hus også skal kunne bistå andre med råd og veiledning i denne type saker. Kompetanseutviklingen skal ivaretas av de regionale kompetansesentrene om vold og traumatisk stress.

Velferdsutvalget mener at det bør tas initiativ til at det etableres Barnas Hus i alle land i Norden og selvstyrende område, og at det etableres et nordisk samarbeid om å styrke kompetansen på dette området, og samtidig se på forskjellige eksisterende modeller og løsninger for å hjelpe barna som har behov for et Barnas Hus.

Eksempler på fungerende tilbud til barn og unge

Velferdsutvalget vil også trekke fram Barne- og ungdomshuset "Mælkebøtten" på Grønland, som er et "krisesenter" for barn. Her kan barn i krise som er utsatt for omsorgssvikt selv oppsøke denne private institusjonen. Det er et barne- og ungdomshus som er et aktivitetssenter med ungdomskafe, nettkafe og kreative verksteder, samtidig som det er en døgninstitusjon for barn og unge som går rundt i gatene grunnet vold og rus i hjemmet. "Mælkebøtten" samarbeider med de offentlige myndighetene på Grønland. Velferdsutvalget vil poengtere at det også her legges stor vekt på ansette fagpersoner til å møte barn i krise.

Det er også verd å merke seg K-46, et av Stavangers hjelpetilbud for unge mennesker med begynnende rusproblemer. Det er et dag- og kveldstilbud mandag – fredag for ungdom i aldersgruppen 17 til 25 år med begynnende rusproblemer, og deres pårørende. K-46 er et kommunalt tilbud i Stavanger kommune. I tillegg til kommunale midler mottar K-46 statlige tilskudd til boligsosialt arbeid og kommunalt arbeid med rus. Andre sentrale hjelpeinstanser, spesielt psykiatrisk ungdomsteam (PUT), bidrar med personalressurser noen timer pr uke. Hovedfokus er motivasjonsarbeid overfor ungdommene for videre behandling. Tilbudet drives i dag med tre-fire ansatte på dagtid, og to-tre ansatte på kveld. Det varierer med hensyn til hvilke aktiviteter og avtaler som er planlagt.

Velferdsutvalget vil bemerke viktigheten av at barn- og unge får den nødvendige hjelp og informasjon om hvor de kan oppsøke hjelp når de er i krise. Velferdsutvalget vil trekke fram erfaringer som organisasjonen BRIS (Barnens rätt i sämhället) som har etablert hjelpetelefon for barn- og unge. De har også etablert telefon for voksne som kan ringe inn og varsle om barn som har store problem og ikke får hjelp. På bare fire år har andelen voksne som varsler om barns psykiske uhelse nesten blitt tredoblet. I fjor var det 15. 000 henvendelser til BRIS telefon for voksne. Tilsvarende er også gjort i andre nordiske land.

I flere nordiske land er det etablert ordninger for elevmegling, som store og små konflikter som kan oppstå på skolen. Dette har vist seg å fungere godt mange steder, og har redusert både mobbing og andre typer konflikter mellom barn og unge. Det er viktig at denne kunnskapen utvikles og videreformidles til skoler i Norden.

Det er ikke bare elever som mobber hverandre. Det er også flere eksempler at f. eks lærer eller andre voksne mobber barn. Her kan det også være aktuelt at tilsvarende konfliktråd/elevmekling kan fungere som et forum for å hjelpe barn med å få slutt på mobbing fra voksne.

Nordisk Råd

A 1454/velferd

Fremlagt av:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Referansliste

J.nr. 08-00147-8

3. Konklusjon

På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ta initiativ til videre forskning, nasjonalt og nordisk, rundt barn- og unges helseproblemer og sosiale forhold og de samfunnsøkonomiske perspektiver og gevinster som ligger i en tverrfaglig og tverrvitenskaplig satsing på dette området

å ta initiativ til at det etableres et nettsted som formidler den forskningen som gjøres i de nordiske land som har relevans for arbeid med barn- og unges helseproblemer og sosiale forhold

å ta initiativ til etablere et Nordisk Barnebarometer

å oppmuntre til at det etableres Barnas Hus i alle de nordiske landene og selvstyrende områder

å vurdere etablering av en nordisk koordinator for utsatte barn og unge i Norden og selvstyreområdene

Reykjavik den 24. september 2008

Troels Christensen (V)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Karina Lorentzen (SF)
Gunn Olsen (A)
Tuula Peltonen (sd)
Jessica Polfjärd (m)
Reidar Sandal (A)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Ib Thomsen (FrP)
Göte Wahlström (s), næstformand

Bilag Referanseliste til utvalgsforslag "Hvordan krenkede barn blir syke voksne".

Nordisk Råd

A 1454/velferd

Fremlagt av:
Velferdsutvalget

Bilag:
- Referansliste

J.nr. 08-00147-8

Referanser:

Arnow BA. Relationships between childhood maltreatment, adult health and psychiatric outcomes, and medical utilization. J Clin Pychiatry 2004; 65 Suppl 12: 10-5.

Chartier MJ, Walker JR, Naimark B. Childhood abuse, adult health, and health care utilization: results from a representative community sample. Am J Epidemiol 2007; 165: 1031-8.

Felitti VJ, Anda RF, Nordenberg D, Williamson DF, Spitz AM, Edvards V, Koss MP, Marks JS. Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults. Am J Prev Med 1998; 14: 245-58.

Goodwin RD, Stein MB. Association between childhood trauma and physical disorders among adults in the United States. Psychol Med 2004; 34: 509-20.

Kirkengen AL. Inscribed bodies. Health impact of childhood sexual abuse. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2001.

Kirkengen AL. Hvordan krenkede barn blir syke voksne. Oslo: Universitetsforlaget, 2005.

Mäkinen T, Laaksonen M, Lahelma E, Rahkonen O. Associations of childhood circumstances with physical and mental functioning in adulthood. Soc Sci Med 2006; 62: 1831-9.

Stein MB, Barrett-Connor E. Sexual assault and physical health: findings from a population-based study of older adults. Psychosom Med 2000; 62: 838-43.

Surtees PG, Wainwright NWJ. The shackles of misfortune: social adversity assessment and representation in a chronic-disease epidemiological setting. Soc Sci Med 2007; 64: 95-111.

Weissman MM, Wickramaratne P, Nomura Y, Warner V, Pilowsky D, Verdeli H. Offspring of depressed parents: 20 years later. Am J Psychiatry 2006; 163: 1001-8.

BETÆNKNING OVER
MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordisk Råd

B 250/næring

Behandles i:
Næringsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00284-3

Næringsudvalgets betænkning over

Ministerrådsforslag om program for arbejdslivsområdet 2009-2012

1. Udvalgets forslag

Næringsudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at gennemføre Ministerrådsforslag om samarbejdsprogram på arbejdslivsområdet 2009-2012

Baggrund

Nordisk Ministerråds har fremlagt et forslag til samarbejdsprogram for 2009-2012 på arbejdslivsområdet.

Formålet med programmet er at fastlægge det strategiske fokus for det formelle nordiske regeringssamarbejde på arbejdslivsområdet for 2009-2011. Fokus er især på de udfordringer som globaliseringen medfører for det nordiske arbejdsmarked. Arbejdslivsområdet dækker over tre dele, beskæftigelses- og arbejdsmarkedsområdet, arbejdsmiljøområdet og arbejdsretsområdet. På beskæftigelses- og arbejdsmarkedsområdet er en hovedprioritet at fremme udbuddet af arbejdskraft og at reducere den strukturelle ledighed. På arbejdsmiljøområdet er hovedmålsætningen at fremme sundhed og velfærd i arbejdet og dermed også produktiviteten i samfundet. På arbejdsretsområdet vil man følge op på den nordiske arbejdslivsmodels vilkår, udfordringer og tilpasninger. Derudover er der to tværgående prioritetsområder, som programmet lægger fokus på, nemlig at forebygge og nedbryde grænsehindringer, og samarbejdet med nærområderne, herunder de baltiske lande, Polen og Nordvestrusland.

Under beskæftigelses- og arbejdsmarkedsområdet er der mere konkret en række målsætninger:

- Mobilisering af så stor en del af de interne arbejdskraftressourcer som muligt
- Fremme rekruttering af arbejdskraft fra andre lande

- Fremme livslang læring målrettet arbejdsmarkedets behov
- Styrke matchningen af udbud og efterspørgsel på arbejdskraft
- Fremme organisations- og samvirkningsløsninger
- Styrke incitamenterne til og krav om at påtage sig at arbejde

Under arbejdsmiljøområdet og arbejdsretsområdet er målsætningerne:

- Fremme et arbejdsmiljø som styrker velfærd, inklusion og produktivitet
- Videreudvikle Norden som et attraktivt arbejdsmarked
- Styrke en bæredygtig anvendelse af den enkelte arbejdstagers ressourcer
- Styrke balancen mellem lønmodtagerbeskyttelse og fleksibilitet
- Fremme ligestilling og ligebehandling på arbejdsmarkedet
- Styrke det nordiske samarbejde i forhold til international regulering

Nordisk Ministerråds Embedsmandskomité for Arbejdsliv (EK-A) har nedsat tre permanente faglige udvalg, som administrerer projektmidler, arbejdsmarkedsudvalget, arbejdsmiljøudvalget og arbejdsretsudvalget. Udvalgene leverer indspil til EK-A og Ministerrådet for Arbejdsliv (MR-A), og fremlægger hvert år en virksomhedsplan for det kommende år. De afleverer en årsrapport over de opnåede resultater, og rapporteringen danner grundlag for EK-A's tildeling af rammebevillinger til udvalgene for det kommende år. På denne måde sikrer EK-A samarbejdsprogrammets implementering løbende.

2. Udvalgets synspunkter

Næringsudvalget mener at samarbejdsprogrammets overordnede målsætninger er aktuelle og af stor betydning.

Næringsudvalget har med interesse fulgt den såkaldte Laval-sag, hvor EU-domstolen underkendte svenske fagforeningers blokaderet for at forhindre løndumping på arbejdsmarkedet. Laval dommen vil have konsekvenser for de nordiske arbejdsmarkeder, og vil forandre fagbevægelsens muligheder for at udøve sin indflydelse. Dommen vil have konsekvenser for hele den nordiske model for organisering på arbejdsmarkedet, og derfor er Næringsudvalget enig i samarbejdsprogrammets fokus på EU og andre internationale fora med udgangspunkt i at den nordiske model styrkes og kan udvikles.

Grænsehindringsproblematikken har også været et område som Næringsudvalget har beskæftiget sig meget med, og udvalget ser positivt på, at det er et af fokusområderne i samarbejdsprogrammet. Nordens frie arbejdsmarked er forbillede for EU's indre marked, og det er vigtigt at man holder fast i denne position, og hele tiden er opmærksom på ikke at skabe nye grænsehindringer.

Næringsudvalget er repræsenteret i BSPCs arbejdsgruppe om arbejdsmarked og social velfærd, som bl.a. har beskæftiget sig med arbejdskraftens frie bevægelighed, senest på et seminar arrangeret af den danske delegation til Nordisk Råd, i Folketinget i København. De baltiske lande var repræsenteret, og fortalte om deres erfaringer med både ind- og udvandring mellem de nordiske lande og de baltiske lande. Fælles for dem var, at udvandringen var større end indvandringen, og derfor bør de nordiske lande være opmærksomme på at gøre brug af den arbejdskraft som er interesseret i at komme til Norden.

Forudsætningerne for at komme godt ud på arbejdsmarkedet bliver lagt i skolen. De nordiske skolesystemer giver de unge en god ballast, men problematikken med frafald fra uddannelserne og dermed ungdomsarbejdsløshed er vigtige at være opmærksom på. Videreuddannelse og kompe-

tenceudvikling er også forudsætninger for at de nordiske arbejdsmarkeder kan forblive innovative og konkurrencedygtige.

Udvalget vil påpege, at de nordiske lande bør fokusere på, at inddrage de ressourcer som ligger blandt indvandrere i landene. Dette ligger forhåbentlig også som en målsætning under punktet om at styrke matchningen af udbud og efterspørgsel på arbejdskraft, som programmet henviser til.

Udvalget mener ikke, at arbejdsmiljøspørgsmål kun drejer sig om de ydre rammer i forbindelse med arbejdet. Individets muligheder for udvikling og muligheder for at påvirke sit arbejdsliv må også tilgodeses. Menneskelige relationer er udgangspunktet for enhver arbejdsplads, og det psykiske aspekt bliver ikke behandlet i Ministerrådets forslag, hvilket udvalget finder beklageligt.

Samarbejdsprogrammet bærer præg af, at det hovedsagelig udgør sektorens overordnede visionsramme. De konkrete målsætninger og fokusfelter er ikke fulgt op af konkretisering af tiltag på områderne. Disse vil forventelig fremgå af de årlige virksomhedsplaner, og derfor skal Næringsudvalget anmode om at få tilsendt disse til orientering på årlig basis.

3. Konklusion

Næringsudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at gennemføre Ministerrådsforslag om samarbejdsprogram på arbejdslivs-området 2009-2012

Helsingfors, den 27. oktober 2008

Lisbeth Grönfeldt Bergman (m),
ordförande
Ole Vagn Christensen (S)
Johan Ehn (FS)
Sigrun Eng (A)
Billy Gustafsson (s)
May Elisabeth Hansen (SV
Bjarne Kallis (kd)
Kristján Þor Júliusson (Sj.)
Lauri Oinonen (cent)
Marion Pedersen (V)
Stefan Tornberg (c)
Lars Wegendal (s)

Med fokus på globaliseringen og demografiske udfordringer

Nordisk Råd

B 250/næring

Behandles i:
Næringsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00284-3

Program for
Nordisk Ministerråds samarbejde
på
arbejdslivsområdet
2009-2012

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning

Indledning

I. Samarbejdets fundament

II. Hovedudfordringer på arbejdslivsområdet

III. Hovedprioriteringer 2009-2012
- Beskæftigelses- og arbejdsmarkedsområdet
- Arbejdsmiljø- og arbejdsretsområdet
- Tværgående prioritetsområder

IV. Rammevilkår for samarbejdet

V. Rapportering og evaluering

Nordisk Råd

B 250/næring

Behandles i:
Næringsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00284-3

Sammenfatning

Formålet med dette samarbejdsprogram er at fastlægge det strategiske fokus for det formelle nordiske regeringssamarbejde på arbejdslivsområdet i perioden 2009-2012. Programmet vil sigte på både aktuelle og langsigtede hovedudfordringer inden for arbejdslivsområdet. Fokus vil i denne periode i særlig grad være på de udfordringer, det nordiske arbejdsmarked står over for som følge af globaliseringen og den demografiske udvikling.

En hovedprioritet for det nordiske samarbejde på beskæftigelses- og arbejdsmarkedsområdet er at fremme arbejdsudbudet og reducere den strukturelle ledighed. Der vil blive sat fokus på at mobilisere den interne arbejdskraftressource og mindske 'utanförskapet' på arbejdsmarkedet ved at forbedre mulighederne for personer, som gennem handicap, etnicitet, uddannelsesbaggrund, køn, alder eller sygdom har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Fokus vil også være på at sikre en mere effektiv matchning af udbud og efterspørgsel af arbejdskraft, at opkvalificere arbejds-styrken i forhold til de stadigt ændrede og øgede kompetencebehov på arbejdsmarkedet, herunder også inden for klimateknologiområdet, samt at udvikle incitamenter til og passende krav om at påtage sig at arbejde for forskellige grupper i den arbejdsdygtige alder. Dette område stiller især krav til den aktive arbejdsmarkedspolitik. Der vil også blive sat fokus på at rekruttere velkvalifice-ret arbejdskraft udefra og herunder at udveksle erfaringer om markedsføring af de nordiske lande som et attraktivt sted at arbejde og leve.

Hovedmålsætningen i det nordiske samarbejde på arbejdsmiljøområdet er at fremme sundhed og velfærd i arbejdet og dermed også produktiviteten i samfundet. Målet er et arbejdsmiljø i Norden af høj kvalitet, og som er udviklet under hensyntagen til internationale aftaler og EU's lovgivning. Formålet er at skabe et sikkert og sundhedsfremmende arbejdsmiljø, styrke en bæredygtig anven-delse af den enkelte arbejdstagers ressourcer samt forebygge sygefravær og for tidlig afgang fra arbejdsmarkedet. Dette bidrager til at videreudvikle Norden som et attraktivt arbejdsmarked, der kan styrke mulighederne for at inkludere flere personer uden for eller på kanten af arbejdsmarkedet samt tiltrække arbejdskraft udefra. Endvidere vil fokus være på at styrke fælles nordisk erfarings- og informationsudveksling samt koordination i forhold til initiativer og forhandlinger i EU, som har stor betydning for reguleringen af arbejdslivsområdet.

En hovedprioritet for det nordiske samarbejde på arbejdsretsområdet er at følge op på den nordiske arbejdslivsmodels vilkår, udfordringer og tilpasninger m.v. i et stadigt mere globaliseret arbejds- og erhvervsliv. Formålet vil være at videreudvikle en god balance mellem lønmodtagerbeskyttelse og fleksibilitet samt fremme ligestilling og ligebehandling på arbejdsmarkedet blandt andet med henblik på at styrke de nordiske arbejdsmarkeders omstillingsevne. Det vil endvidere være en prioritet at bidrage til at gøre det nordiske arbejdsmarked endnu mere attraktivt gennem bekæm-pelse af diskrimination, "social dumping" og uacceptable grupperinger blandt lønmodtagerne som følge af deres baggrund. Der vil være et særligt behov for at følge udviklingen på arbejdsrets-området i EU, herunder at værne om og videreudvikle den nordiske arbejdsmarkedsmodel og dens omstillingsevne samt at fremme fælles nordisk koordination i forhold til initiativer og forhandlinger i EU-regi.

Et tværgående prioritetsområde vil fortsat være at forebygge og nedbryde grænsehindringer på det nordiske arbejdsmarked med henblik på at fremme den geografiske mobilitet, tiltrækningskraften og tilpasningsevnen på det nordiske arbejdsmarked yderligere. Et andet tværgående område er samarbejdet med Nordens nærområder.

Nordisk Råd

B 250/næring

Behandles i:
Næringsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00284-3

Indledning

Der er en lang tradition for nordisk samarbejde på arbejdslivsområdet, som dækker over arbejdsmarkeds-, arbejdsmiljø- og arbejdsretsområdet. Dette omfatter såvel det formelle samarbejde i Nordisk Ministerråd og i Nordisk Råd, som det uformelle samarbejde mellem landene. De nordiske landes fælles værdigrundlag og de mange fællestræk ved de nordiske arbejdsmarkeder giver gode muligheder for at tage ved lære af hinandens erfaringer og koordinere synspunkter, hvor det er relevant og nyttigt. Det nordiske samarbejde skaber derigennem et godt grundlag for både at styrke landenes udvikling og udgør en platform for fællesnordiske initiativer i internationale fora.

Formålet med dette samarbejdsprogram er at fastlægge det strategiske fokus for det formelle nordiske regeringssamarbejde på arbejdslivsområdet i perioden 2009-2012. Programmet vil sigte på både aktuelle og langsigtede hovedudfordringer inden for arbejdslivsområdet.

Fokus vil i denne periode i særlig grad være på de udfordringer, det nordiske arbejdsmarked står over for som følge af globaliseringen og den demografiske udvikling. Programmet sigter mod et prioriteret, fokuseret og målrettet nordisk samarbejde om initiativer, der kan styrke de nordiske landes muligheder for at imødegå disse udfordringer.

Det nordiske regeringssamarbejde på arbejdslivsområdet vil komplementere og understøtte de nordiske regeringers indsatser for at styrke, videreudvikle og tilpasse de nordiske arbejdsmarkeder til de ændrede globale, nationale eller lokale vilkår. Den nordiske model står allerede godt rustet i forhold hertil, men der vil være behov for og merværdi af en fortsat fælles nordisk indsats på både arbejdsmarkeds-, arbejdsmiljø- og arbejdsretsområdet for at imødegå de fremtidige udfordringer.

I. Samarbejdets fundament

Siden 1954 har det nordiske samarbejde på arbejdsmarkedsområdet haft sit fundament i Overenskomsten om et fælles nordisk arbejdsmarked, senest revideret i 1982 og trådt i kraft i 1983. I overenskomsten fremhæver de nordiske regeringer blandt andet, at det er en grundlæggende rettighed for borgerne frit at kunne tage arbejde og bosætte sig i et andet nordisk land. Det understreges endvidere, at regeringerne har som mål at opretholde fuld beskæftigelse i de respektive lande samt at samarbejde om dette. Der eksisterer endvidere en nordisk samarbejdsoverenskomst for arbejdsmarkedsuddannelser og erhvervsmæssig rehabilitering, oprettet i 1982.

Arbejdskraftens frie bevægelighed i de nordiske lande fungerer uanset bindinger gennem aftaler på EU/EØS området. Det nordiske samarbejde er imidlertid blevet stadigt mere påvirket af udviklingen af det fælles europæiske arbejdsmarked, da den frie bevægelighed hovedsageligt reguleres af EF-retten og EØS-aftalen.

På arbejdsmiljøområdet bygger samarbejdet på Nordisk arbejdsmiljøkonvention fra 1989. I denne konvention fastlægges de grundlæggende principper for et nordisk samarbejde på arbejdsmiljø-området. Konventionen angiver overordnede principper for samarbejdets indhold, hvis hovedsigte er at arbejde for et stadigt bedre, sundere og sikrere arbejdsmiljø.

Der er gennem årene udviklet en tradition for intensivt nordisk samarbejde om arbejdsmarkeds-forhold, arbejdsmiljøforhold og arbejdsretsforhold på myndighedsniveau. Samarbejdet vil fortsat bygge på at udrede, analysere og drøfte ligheder og forskelle blandt de nordiske landes tiltag og se på de resultater, som landene hver især opnår i forhold til de fælles udfordringer.

Nordisk Råd

B 250/næring

Behandles i:
Næringsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00284-3

Kontakter med arbejdsmarkedets parter har været og er fortsat et vigtigt element i landenes gennemførelse af arbejdslivspolitikken. På nordisk niveau vil kontakterne foregå gennem en fleksibel dialog, som kan omfatte temamøder, konferencer, samrådsmøder etc. Det tværsektorielle samarbejde med andre relevante nordiske samarbejdsområder vil endvidere blive søgt videreudviklet. Det drejer sig især om uddannelsessektoren, socialsektoren og erhvervssektoren.

II. Hovedudfordringerne på arbejdslivsområdet

De nordiske velfærdssamfund nyder bred international anerkendelse og den nordiske arbejdsmarkedsmodel og "flexicurity" udgør en model til inspiration for mange andre lande. Trods nationale forskelle er de nordiske arbejdsmarkeder kendetegnet ved mange fællestræk, herunder en høj grad af tilpasningsevne, en høj beskæftigelsesgrad blandt såvel kvinder som mænd, høj økonomisk sikkerhed, høj grad af ligestilling, høj grad af sikkerhed og sundhed på arbejdspladserne, respekt for internationale standarder samt arbejdsmarkedets parters store rolle i fastlæggelsen af vilkårene på arbejdsmarkedet – ikke mindst i kraft af høje organisationsgrader. Samtidig er de nordiske økonomier blandt de mest konkurrencedygtige og innovative i verden. Den nordiske arbejdsmarkedsmodel udgør således et solidt grundlag for at styrke og videreudvikle de nordiske velfærdssamfund i fremtiden.

Udviklingen i de nordiske lande påvirkes i stigende grad af en række langsigtede hovedudviklings-træk, hvoraf de vigtigste er globaliseringen og den demografiske udvikling, men også klimaforandringernes effekter på arbejdsmarkedet må holdes for øje. Disse udviklingstræk skaber både nye muligheder og nye udfordringer, også for den nordiske arbejdsmarkedsmodel.

Globaliseringen indebærer bl.a. et mere internationaliseret arbejdsmarked med en voksende mobilitet af arbejdskraft over landegrænserne og bedre muligheder for at dække nationale arbejdskraftbehov udefra. Globaliseringen skaber også nye eksportmuligheder og nye arbejdspladser blandt nordiske virksomheder. Samtidig fremmer den øgede konkurrence innovation, specialisering, produktivitet og konkurrenceevne i vore økonomier, hvilket er væsentlige forudsætninger for at kunne udvikle nye arbejdspladser og sikre velfærdssamfundets fremtidige finansiering.

Den øgede internationalisering og globalisering sætter samtidig det nordiske arbejdsmarked under pres. Internationale investeringer flytter i stigende grad derhen, hvor afkastet er størst, uden at arbejdskraften nødvendigvis flytter med. Det betyder tab af arbejdspladser og risiko for marginalisering af arbejdsstyrken i visse brancher. Globaliseringen påvirker også arbejdets indhold og organisering for stadigt flere arbejdstagere i form af negative effekter på arbejdsmiljøet i de nordiske lande, f.eks. gennem social dumping, øget arbejdsbelastning og krav om større fleksibilitet, som kan lede til stress og vanskeligheder med at forene arbejds- og privatliv.

Hovedudfordringen bliver at styrke de nordiske arbejdsmarkeders omstillingsevne og tiltrækningskraft, så man hurtigt kan kompensere for tabet af arbejdspladser inden for de brancher, der bliver ramt af den skærpede konkurrence på verdensmarkedet, og tilbyde velkvalificeret arbejdskraft inden for nye vækstområder. Det stiller øgede krav om at sikre, at der er en god balance mellem fleksibilitet og sikkerhed, at arbejdskraften har de kompetencer, som arbejdsmarkedet efterspørger, og at man kan tiltrække velkvalificeret arbejdskraft.

Globaliseringen øger også konkurrencen mellem landene om talenterne og de bedst kvalificerede, og det vil yderligere øge behovet for at skabe et attraktivt arbejdsmarked. Samtidig er et godt arbejdsmiljø og høj arbejdsevne vigtige for udvikling af produktiviteten og sikring af en bære-

dygtig udvikling. Det forudsætter, at der er fokus på et højt niveau for arbejdsmiljøet, og at arbejdet organiseres med dette mål for øje.

Nordisk Råd

B 250/næring

Behandles i:
Næringsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00284-3

Den demografiske udvikling betyder, at andelen af befolkningen i den arbejdsdygtige alder vil falde, mens andelen, som er i pensionsalderen, vil stige. Samtidig forventes den generelt stigende velstand at føre til voksende krav til velfærdsydelsernes kvalitet. Den demografiske udvikling forudses derfor at medføre en voksende mangel på arbejdskraft i både den private og i den offentlige sektor, ikke mindst i pleje- og sundhedssektoren, samt et øget pres på de offentlige finanser i fremtiden.

Hovedudfordringen er her at sikre en tilstrækkelig og kvalificeret arbejdskraft til både den private og den offentlige sektor. Det vil være afgørende såvel for private virksomheders muligheder for vækst som for den offentlige sektors muligheder for at imødekomme de voksende behov for velfærdsydelser og finansieringen af de nordiske velfærdssamfund i fremtiden.

Udfordringen skærpes af den i forvejen høje grad af arbejdsmarkedsdeltagelse i de nordiske lande og den forventede voksende mangel på arbejdskraft på hele det europæiske arbejdsmarked i de kommende årtier. Dertil kommer andre udfordringer som et relativt højt sygefravær og et stort antal førtidspensionister i Norden. Der vil være behov for at udnytte den eksisterende arbejdskraft bedre, styrke integrationen af marginaliserede grupper i arbejdslivet samt behov for at tiltrække arbejdskraft og tjenesteydere ude fra – også fra lande uden for EU. En senere tilbagetrækningsalder og større inddragelse af marginaliserede grupper i arbejdslivet stiller endvidere nye og større krav til arbejdsmiljøet om at styrke udviklingen af det rummelige arbejdsmarked.

Også klimaændringerne må forventes at have konsekvenser for arbejdslivsområdet. Reduktioner af CO2-udslip er på dagsordenen i hele Europa. Kravene til at sikre en bæredygtig økonomisk vækst uden yderligere CO2-udslip er voksende. Udviklingen kan indebære både positive og negative konsekvenser for beskæftigelsen i forskellige sektorer, hvilket skal analyseres nærmere. Denne udvikling forventes at stille øgede krav til de nordiske arbejdsmarkeders evne til omstilling og til at levere den efterspurgte arbejdskraft.

III. Hovedprioriteringer i programperioden 2009-2012

Det nordiske samarbejde på arbejdslivsområdet skal overordnet set bidrage til at sikre et bæredygtigt grundlag for et velfungerende nordisk arbejdsmarked i et konkurrencedygtigt Norden.

Beskæftigelses- og arbejdsmarkedsområdet

En hovedprioritet for det nordiske samarbejde på beskæftigelses- og arbejdsmarkedsområdet er at fremme arbejdsudbudet og reducere den strukturelle ledighed.

Der vil blive sat fokus på at mobilisere den interne arbejdskraftressource og mindske 'utanförskapet' på arbejdsmarkedet ved at forbedre mulighederne for personer, som gennem handicap, etnicitet, uddannelsesbaggrund, køn, alder eller sygdom har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Fokus vil også være på at sikre en mere effektiv matchning af udbud og efterspørgsel af arbejdskraft, at analysere globaliseringens konsekvenser for fremtidens arbejdskraft og kvalifikationsbehovene i Norden, at opkvalificere arbejdsstyrken i forhold hertil, herunder også inden for klimateknologiområdet, samt at udvikle incitamenter til og passende krav om at påtage sig at arbejde for forskellige grupper i den arbejdsdygtige alder. Dette område stiller især krav til den aktive arbejdsmarkedspolitik. Der vil også blive samarbejdet om at rekruttere velkvalificeret arbejdskraft udefra.

Nordisk Råd

B 250/næring

Behandles i:
Næringsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00284-3

De vigtigste mål for samarbejdet på beskæftigelses- og arbejdsmarkedsområdet vil mere konkret være:

Mobilisering af så stor en del af de interne arbejdskraftressourcer som muligt

Der vil blive sat fokus på at tiltrække unge og fastholde ældre i job, få studerende hurtigere ud på arbejdsmarkedet, mindske sygefraværet blandt arbejdsstyrken og få grupper med svagere forankring på arbejdsmarkedet, herunder personer med indvandrerbaggrund og handicappede, bedre integreret på arbejdsmarkedet. En vigtig ressource udgøres også af dem, som allerede har et arbejde på deltid, og som vil øge deres arbejdsudbud.

Fremme rekruttering af arbejdskraft fra andre lande

Der vil blive sat fokus på at samarbejde om rekruttering af udenlandsk arbejdskraft/migration, og herunder at udveksle erfaringer om markedsføring af de nordiske lande som et attraktivt sted at arbejde og leve. Der vil endvidere blive sat fokus på at støtte såvel offentlige som private arbejdsgiveres muligheder for at rekruttere den nødvendige arbejdskraft med de rette kvalifikationer fra andre lande.

Fremme livslang læring målrettet arbejdsmarkedets behov

Der vil blive sat fokus på, hvordan man bedst muligt udvikler arbejdskraftens almene og faglige ressourcer i tæt kobling med efterspørgselssiden med henblik på at sikre, at arbejdsstyrken til stadighed har de kvalifikationer, som det private og offentlige arbejdsmarked har brug for.

Styrke matchningen af udbud og efterspørgsel på arbejdskraft

Der vil blive sat fokus på, hvordan mobiliteten kan styrkes med henblik på at reducere flaskehalse på arbejdsmarkedet og undgå paradoksproblemer, hvor der inden for bestemte faggrupper både mangler arbejdskraft og er mange ledige.

Fremme organisations- og samvirkningsløsninger

Der vil blive sat fokus på organisations- og samvirkningsløsninger mellem myndigheder og forvaltninger med det formål at forbedre mulighederne for, at arbejdsløse, sygemeldte og personer uden for arbejdsmarkedet hurtigt og effektivt kan finde veje til et aktivt arbejdsliv.

Styrke incitamenterne til og krav om at påtage sig at arbejde

Der vil blive sat fokus på at styrke incitamenterne til og kravene om at påtage sig at arbejde, så flere kommer i arbejde.

Arbejdsmiljø- og arbejdsretsområdet

Hovedmålsætningen i det nordiske samarbejde på arbejdsmiljøområdet er at fremme sundhed og velfærd i arbejdet og dermed også produktiviteten i samfundet. Målet er et arbejdsmiljø i Norden af høj kvalitet, og som er udviklet under hensyntagen til internationale aftaler og EU's lovgivning. Formålet er at skabe et sikkert og sundhedsfremmende arbejdsmiljø, styrke en bæredygtig anvendelse af den enkelte arbejdstagers ressourcer samt forebygge sygefravær og for tidlig afgang fra arbejdsmarkedet. Dette bidrager til at videreudvikle Norden som et attraktivt arbejdsmarked, der kan styrke mulighederne for at inkludere flere personer uden for eller på kanten af arbejdsmarkedet samt tiltrække arbejdskraft udefra. Endvidere vil fokus være på at styrke en fælles nordisk erfarings- og informationsudveksling samt koordination i forhold til initiativer og forhandlinger i EU, som har stor betydning for reguleringen af arbejdslivsområdet.

En hovedprioritet for det nordiske samarbejde på arbejdsretsområdet er at følge op på den nordiske arbejdslivsmodels vilkår, udfordringer og tilpasninger m.v. i et stadigt mere globaliseret arbejds- og erhvervsliv. Formålet vil være at videreudvikle en god balance mellem lønmodtagerbe-

skyttelse og fleksibilitet samt fremme ligestilling og ligebehandling på arbejdsmarkedet blandt andet med henblik på at styrke de nordiske arbejdsmarkeders omstillingsevne. Det vil endvidere være en prioritet at bidrage til at gøre det nordiske arbejdsmarked endnu mere attraktivt gennem bekæmpelse af diskrimination, "social dumping" og uacceptable uligheder blandt lønmodtagerne som følge af deres oprindelsesland. Der vil være et særligt behov for at følge udviklingen på arbejdsretsområdet i EU, herunder at værne om og videreudvikle den nordiske arbejdsmarkedsmodel og dens omstillingsevne i forhold til den frie bevægelighed af arbejdskraft og tjenesteydelser samt at fremme fælles nordisk koordination i forhold til initiativer og forhandlinger i EU-regi.

De vigtige mål for samarbejdet på arbejdsmiljø- og arbejdsretsområdet vil mere konkret være:

Fremme et arbejdsmiljø som styrker velfærd, inklusion og produktivitet

Der vil blive sat fokus på at udvikle og forbedre de fysiske, psykiske og sociale forhold på arbejdspladserne med henblik på at forbedre sundhed og velfærd i arbejdet. Det systematisk forebyggende arbejde vil blive prioriteret for at mindske arbejdsulykker, erhvervsrelaterede sygdomme og førtidspensionering. Målsætningen er et arbejdsliv, som er sundhedsfremmende, attraktivt, motiverende og dermed inkluderende. Arbejdsmiljøets betydning for produktiviteten og dets forskellige økonomiske aspekter vil også være af særskilt interesse. Der vil blive sat fokus på sammenligning og udvikling af arbejdsmiljøstrategier og tilsyn. Man vil nøje følge arbejdsmiljøets udvikling i landene gennem støtte til forskning og statistik for at identificere vigtige områder, hvor man kan forvente særskilt nytte af det nordiske samarbejde. Målsætningerne og prioriteringerne i EU's arbejdsmiljøstrategi er også vigtige at holde sig for øje i det nordiske arbejdsmiljøsamarbejde.

Videreudvikle Norden som et attraktivt arbejdsmarked

Der vil blive sat fokus på, hvordan man kan videreudvikle og markedsføre Norden som et attraktivt arbejdsmarked med et arbejdsmiljø, som fremmer både sundhed og produktivitet, og som omfatter reguleringsmekanismer, der modvirker "social dumping" og diskrimination på arbejdsmarkedet.

Styrke en bæredygtig anvendelse af den enkelte arbejdstagers ressourcer

Der vil blive sat fokus på, hvordan man fremmer en bæredygtig anvendelse af den enkelte arbejdstagers ressourcer med henblik på, at arbejds- og privatliv kan kombineres positivt i forskellige livsfaser, så stress, sygefravær, nedslidning og udstødning modvirkes.

Styrke balancen mellem lønmodtagerbeskyttelse og fleksibilitet

Der vil blive sat fokus på modeller for, hvordan man løbende kan videreudvikle en god balance mellem lønmodtagerbeskyttelse og fleksibilitet med henblik på at styrke de nordiske arbejdsmarkeders omstillingsevne yderligere. Man vil endvidere fokusere på fleksible arbejdsformer og udviklingen af nye ansættelsesformer.

Fremme ligestilling og ligebehandling på arbejdsmarkedet

Der vil blive sat fokus på, hvordan man bedst muligt fremmer ligestilling mellem kønnene på arbejdsmarkedet og bekæmper diskrimination og uacceptable forskelle i arbejdsvilkår og arbejdsmiljø over for udsatte grupper på arbejdsmarkedet, herunder personer med indvandrerbaggrund og handicappede. Det er også vigtigt at fremme indvandreres og øvrige minoritetsgruppers lige muligheder for at avancere i arbejdslivet generelt.

Nordisk Råd

B 250/næring

Behandles i:
Næringsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00284-3

Styrke det nordiske samarbejde i forhold til international regulering

Der vil blive sat fokus på, hvordan man gennem arbejds- og vidensdeling og samarbejde i kontakten med internationale fora kan værne om den nordiske model og det nordiske arbejdsmarkeds gode arbejdsvilkår, arbejdsmiljø og tilpasningsevne. Det gælder især i forhold til EU, herunder i forbindelse med besvarelser af Kommissionens grønbøger, forhandlinger om EU-strategier og -direktiver samt EF-domstolens afgørelser. Det omfatter også forholdet til ILO, f.eks. vedrørende "Decent work" og globaliseringens sociale dimension, Europarådet, OECD, FN og i forhold til internationale standardiseringsorganer.

Tværgående prioritetsområder

Et tværgående prioritetsområde vil fortsat være at forebygge og nedbryde grænsehindringer på det nordiske arbejdsmarked med henblik på at fremme den geografiske mobilitet, tiltrækningskraften og tilpasningsevnen på det nordiske arbejdsmarked yderligere. Dette indebærer bl.a., at den nordiske koordination af implementeringen af EU's direktiver i national lovgivning vil blive fortsat i de relevante udvalg med henblik på forebyggelse af nye grænsehindringer. Endvidere vil Ministerrådet bidrage til at finde løsninger på eksisterende grænsehindringer på arbejdslivsområdet inden for dets ansvarsområder, som måtte blive dem forelagt af Grænsehindringsforum.

Et andet tværgående område er samarbejdet med nærområderne, herunder de baltiske lande, Polen og det nordvestlige Rusland. Samarbejdet på arbejdslivsområdet vil fortsat bidrage hertil, bl.a. gennem de kursusaktiviteter, som gennemføres af Nordisk institution for videreuddannelse inden for arbejdsmiljøområdet (NIVA), og gennem de møder, som afholdes i den nordisk-baltisk-polske EU-informationsgruppe.

IV. Rammevilkår for samarbejdet

En fleksibel organisationsstruktur under Ministerrådet for Arbejdsliv (MR-A) er en forudsætning for, at det nordiske samarbejde effektivt kan iværksætte og følge op på aktuelle sager. Til dette formål har Embedsmandskomitéen for Arbejdsliv (EK-A) nedsat tre permanente faglige udvalg - Arbejdsmarkedsudvalget, Arbejdsmiljøudvalget og Arbejdsretsudvalget - som alle administrerer projektmidler. Derudover nedsætter EK-A ad hoc arbejdsgrupper efter behov.

Under det nordiske samarbejde på arbejdslivsområdet hører også Nordisk Institution for Videreuddannelse inden for Arbejdsmiljøområdet (NIVA) i Helsingfors. Institutionen afholder kurser og seminarer inden for arbejdsmiljøområdet. Endvidere delfinansierer Ministerrådet Nordjobb-projektet, som er et udvekslingsprogram for unge nordboer, som ønsker at arbejde om sommeren i et andet nordisk land. Ministerrådet finansierer også en kommunikations- og informationsindsats om det nordiske arbejdslivsområde.

Et organigram, som viser situationen i 2008, er vist nedenfor:

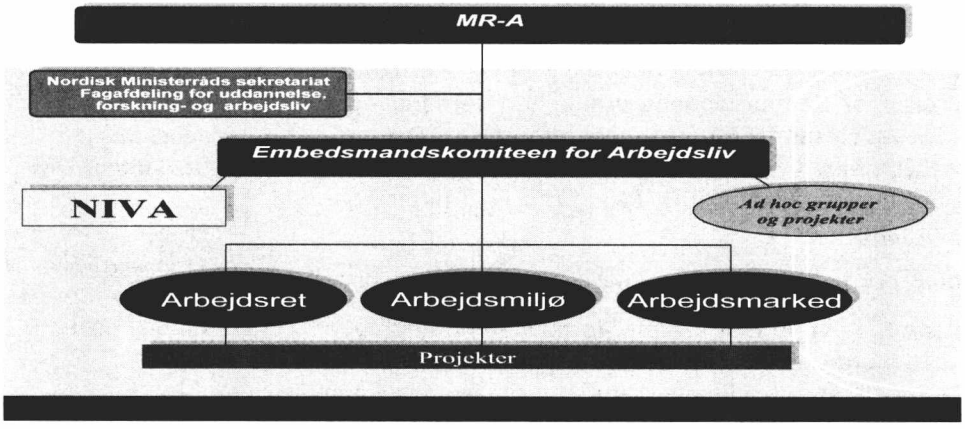

V. Rapportering og evaluering

Udvalgene og grupperne under EK-A spiller en vigtig rolle for at levere indspil til EK-A og MR-A. Det drejer sig dels om at følge op på beslutninger og anmodninger fra EK-A og MR-A, dels om at identificere og fremlægge relevante og interessante politiske temaer til drøftelse i EK-A og MR-A.

Udvalgene og grupper under EK-A skal endvidere hvert år fremlægge en virksomhedsplan for det kommende år til opfyldelse af mandat og samarbejdsprogram samt aflevere en årsrapport over de opnåede resultater, herunder status for gennemførelse af samarbejdsprogrammet, til EK-A. Rapporteringen danner grundlag for EK-A's tildeling af rammebevillinger til udvalgene for det kommende år. EK-A kan på denne måde sikre samarbejdsprogrammets implementering og i nødvendigt omfang forelægge resultaterne af arbejdet for MR-A.

Gennemførelsen af samarbejdsprogrammet skal evalueres forud for afslutningen af programperioden med henblik på udformningen af det næste samarbejdsprogram.

BETÄNKANDE ÖVER
MINISTERRÅDSFÖRSLAG

Nordisk Råd

B 251/miljö

Behandles i:
Miljö- och
naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00295-6

Miljö- och naturresursutskottets betänkande över

Ministerrådsförslag Ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012

1. Utvalgets forslag

Miljø- og Naturresurseudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at styrke det nordiske samarbejde med henblik på at udvikle metoder og reguleringsmekanismer til at nedsætte energiforbrug og klimagasudslip i jordbrugs-, skovbrugs-, fiskeri- og levnedsmiddelsektorerne

at arbejde aktivt for, at Ministerrådets samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland kommer til at omfatte relevante fiske-, jord-, skovbrugs-, og levnedsmiddelprojekter

at gennemføre Ministerrådsforslag B 251/miljø om "Ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012" under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget.

2. Bakgrunn

Nordisk Ministerråd fremsendte i september 2008 til Nordisk Råd et ministerrådsforslag om ramprogram för det nordiska samarbetet om "fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012". Ministerrådet anmoder om Nordisk Råds kommentarer.

Rammeprogrammet er en videreførelse af "Handlingsprogrammet för nordisk fiske-, jord- och skogsbrugs- samt livsmedelssamarbete 2005-2008 – Et nordisk løft for verdiskapning og livskvalitet". Dengang udarbejdede

Nordisk Ministerråd desuden en selvstændig revideret strategi for genetiske resurser i Norden 2005-2008.

I rammeprogrammet for 2009-12 viderefører Ministerrådet princippet om et fælles program for det samlede Ministerråd af jord-, skovbrug, levnedsmidler og fiskeri.

Hovedtemaerne er:

- Nordisk konkurrencedygtighed
- Klima
- Genetiske resurser
- Kyst og landdistriktsudvikling
- Velfærd, fødevarer og sundhed
- Internationalt samarbejde

Rammeprogrammet er udarbejdet som det overordnede fler-årige styringsinstrument for sektorerne. Det forudsættes, at programmet skal præciseres og kompletteres gennem de årlige formandskabsprogrammer. Det forudsættes ligeledes, at det enkelte formandskabsland skal sikre kontinuiteten i arbejdet ved at koordinere årets formandskabsprogram med det afgående og det næstfølgende formandskabsland. Endelig slås det fast, at der skal foretages en evaluering af handlingsprogrammet i slutningen af programperioden.

Miljø- og Naturresurseudvalget har behandlet forslaget på sit møde den 24. september 2008 i Reykjavik.

3. Utvalgets synspunkter

Udvalget bifalder Ministerrådets udarbejdelse af rammeprogrammet 2009-2012.

Udvalget finder, at de opstillede tværgående hovedmål er velbegrundede, og forventer at de målsætninger, der i handlingsplanen er generelt eller mindre præcist formulerede, i tiden fremover gennem de årlige arbejdsprogrammer vil blive tydeliggjort.

Udvalget finder, at det i ringere grad end for jordbrugs- og levnedsmiddelområdet er lykkedes, at beskrive skovbrugs- og fiskerisamarbejdet, så prioriteringerne fremstår tydeligt. Udvalget finder, at fiskeri og skovbrug, der har stor betydning i alle de nordiske lande, fortsat bør være vigtige nordiske samarbejdsområder.

Udvalget bifalder, at det i forbindelse med at *styrke konkurrencevenen* i de primære erhverv (næringer) fremhæves, at der skal satses på at frembringe og benytte gode råvarer, producere sikre fødevarer, og at den biologiske mangfoldighed skal bevares.

Det er ligeledes, som fremhævet i rammeprogrammet, af stor betydning at erhvervene indstiller sig på de ændrede forudsætninger, der måtte følge af *klimaforandringer.*

Udvalget finder anledning til at påpege, at ligesom alle andre sektorer i samfundet, skal også de primære erhverv gøre en kraftig indsats for at gøre sine respektive produktionsprocesser så miljø- og klimavenlige som muligt. Det vil blandt andet sige, at udslippene af klimagasser i alle led af produktionskæden må reduceres. Udvalget finder, at der kan være god grund til at fastslå dette tydeligere i rammeprogrammet, og finder ligeledes, at der formentlig med fordel kan etableres og udvikles et nordisk samarbejde om reduktion af klimagasudslip i primærerhvervene.

Nordisk Råd

B 251/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00295-6

Nordisk Råd

B 251/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00295-6

Med hensyn til *skovbrugs- og fiskerisamarbejdet* finder udvalget, at prioriteringerne ikke er tilstrækkeligt fremtrædende.

På *fiskeriområdet* har Nordisk Råd den 24. juni 2008 fremført rekommendationer i Fremstilling 5/2008/miljö om Nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen. Her rekommanderer Nordisk Råd Nordisk Ministerråd, *at* man i forbindelse med udarbejdelsen af handlingsplan på fiskeriområdet 2009-12 prioriterer en række strategiske udredninger og projekter med henblik på at kunne styrke og underbygge nordiske positioner i de kommende års forhandlinger i de internationale fora, herunder revisionen af EU's fælles fiskeripolitik i 2012. Desuden anbefales, at *Ministerrådet* i særlig grad prioriterer udredninger og projekter inden for følgende emner:

- Klimaforandringer og fiskeresurserne samt fremme af energibesparende fiskeriformer
- Sammenhængende og integrerede forvaltningsplaner (inkl. restaurering) for større havområder som eksempelvis Østersøen, Barentshavet og Nordatlanten med inddragelse af fiskerinæringen samt andre aktører og interesser
- Sikring af fiskeriets lønsomhed under foranderlige natur- og samfundsmæssige betingelser (fiskeri-, regional-, arbejdsmarkeds- og turismepolitikker m.fl.)
- Udvikling og afprøvning af systemer, der effektivt forhindrer ulovligt fiskeri.

Udvalget fastholder betydningen af disse anbefalinger og forudsætter, at Nordisk Ministerråd i de kommende formandskabsprogrammer vil præcisere sine prioriteringer i overensstemmelse hermed.

Med hensyn til det *internationale samarbejde* skal udvalget pointere vigtigheden af, at videreudvikle samarbejdet, hvor det er relevant med de baltiske lande og Nordvestrusland indenfor de berørte sektorer, der alle har stor betydning for landene i nærområderne. Navnlig synes der behov for en aktiv og målrettet indsats i forhold til at intensivere samarbejdet med Nordvestrusland, bl.a. indenfor rammerne af Ministerrådets Ruslandsprogram og EU's Nordlige dimension.

4. Konklusjon

Med baggrund i ovenstående

foreslår Miljø- og Naturresurseudvalget, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at styrke det nordiske samarbejde med henblik på at udvikle metoder og reguleringsmekanismer til at nedsætte energiforbrug og klimagasudslip i jordbrugs-, skovbrugs-, fiskeri- og levnedsmiddelsektorerne

at arbejde aktivt for, at Ministerrådets samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland kommer til at omfatte relevante fiske-, jord-, skovbrugs-, og levnedsmiddelprojekter

at gennemføre Ministerrådsforslag B 251/miljø om "Ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbrug, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012" under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget.

Nordisk Råd

B 251/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00295-6

Reykjavik den 24. september 2008

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)

Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
Kristen Touborg (SF), næstformand

Till Nordisk Råd

Nordisk Råd

B 251/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00295-6

Ministerrådsforslag

om "Ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012"

Nordisk ministerråd for fiskeri, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug har udarbejdet et nyt rammeprogram for perioden 2009-2012.

Rammeprogrammet tager bl.a. udgangspunkt i de nordiske statsministres ønske om at profilere Norden som global aktører for at møde fremtidens store udfordringer, globalisering og klimaændringer.

I mandatet for programmet blev der lagt vægt på et relativt kortfattet, overordnet og policyorienteret program, der skal angive rammerne og målsætningerne for samarbejdet og fokusere på nationalt prioriterede områder, hvor det nordiske samarbejde skaber merværdi. Programmet skal ligeledes inkludere arbejdet med de gentisk ressourcer.

Rammeprogrammet kommer dermed til at udgøre et styringsinstrument indenfor samarbejdet, hvor der er lagt op til, at formandskabsprogrammerne for de enkelte år skal præcisere og komplementere rammeprogrammet.

Mandatet blev bl.a. udformet efter den evaluering, der er foretaget af det nuværende program og strategi: "Handlingsprogrammet för nordiskt fiske-, jord- och skogsbruks- samt livsmedelssamarbete 2005 – 2008 - Et nordisk løft for verdiskapning og livskvalitet" samt "Strategi for genetiske ressourcer for fiskeri, jordbrug, skovbrug og levnedsmidler 2005-2008".

Ministerrådet anmoder hermed om Nordisk Råds synspunkter på forslaget for det nye rammeprogram for perioden 2009-2012.

Ministerrådet vil specielt pege på følgende.

5. Rammeprogrammets indhold

Rammeprogrammet gælder for perioden 2009–2012.

Rammeprogrammet vision er: *Ett konkurrenskraftigt Norden tillgodoser med hållbart nyttjande av de biologiska naturresurserna människornas behov av god livskvalitet och säkra livsmedel och bidrar till en positiv global utveckling*

Der er lagt vægt på, at rammeprogrammet:

- er fleksibelt og kan tilpasses til de omkringværende forandringer, som kræver nye prioriteringer
- baseres på spørgsmål som har et flerårigt perspektiv og er fremtidsorienteret
- er overordnet og policyorienteret. Detaljer skal håndteres i formandskabsprogrammerne og i programmerne for sektorernes undergrupper.
- er tværgående i sin karakter og så vidt muligt reflekterer alle de sektorer som berøres af samarbejdet. Det udgør derved et instrument som binder de 4 FJLS-sektorer sammen
- fokuserer på områder som giver fælles nordisk nytte, specielt spørgsmål hvor Norden er gode, giver mest udbytte af ressourcer og den bedste påvirkning af de internationale processer og
- prioriterer en fortsat indsats indenfor forskning og innovation.

De overordnede målsætninger indebærer at samarbejdet skal:

- bidrage til udvekling af en konkurrencekraftig produktion
- bidrage til at forbedre de nordiske landes forudsætninger for at imødekomm de udfordringer der fremkommer af klimaændringerne
- sikre de kommende generationer en genetisk mangfoldighed
- støtte en bæredygtig udvikling af kyst- og landsbysamfundene i Norden og deres kulturer
- videreudvikle den nordiske vælfærdsmodel med vægt på god folke- og dyresundhed samt god dyrevelfærd og
- bidrage til indflydelse i internationale processer og fora.

Opfølgning, finansiering og evaluering

Rammeprogrammet gælder for perioden 2009–2012. Rammeprogrammet forankres i forhold til Nordisk Råd ved, at det forelægges Nordisk Råd til bemærkninger før den endelige vedtagelse. Nordisk Råd har i den årlige budgetproces mulighed for at påvirke de konkrete planer for de kommende år.

Ministerrådet og embedsmandskomiteerne for fiskeri, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug arbejder for, at de nødvendige ressourcer prioriteres til de forskellige satsningsområder i rammeprogrammet. I og med at det er besluttet, at formandskabsprogrammerne skal have en stor indflydelse på implementeringen af rammeprogrammet, kan vi forvente, at en større del af aktiviteterne finansieres med nationale midler.

Hen imod afslutningen af perioden gennemføres en evaluering af rammeprogrammet.

Processen
Rammeprogrammet er udarbejdet af en nedsat arbejdsgruppe, der har mødtes 4 gange samt haft et telefonmøde. Arbejdgruppes medlemmer har igennem hele processen arbejdet på grundlag af nationele forankringer og prioriteringer.

Rammeprogrammet har været igennem en national høringsproces samt i høring hos relevante aktører indenfor ministerområdet.

Efter høringsprocessen arrangeredes et fælles møde med alle 4 afdelinger under EK-FJLS og underliggende institutioner og arbejdsgrupper. Formålet med mødet var en fælles gennemgang og forankring af forslaget til rammeprogrammet.

Nordisk Ministerråd for fiskeri, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug har på sit møde den 26. juni 2008 vedtaget et forslag til rammeprogrammet, og besluttet at foreligge det for Nordisk Råd.

Nordisk Ministerrådet for fiskeri, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug ser frem til Nordisk Råds bemærkninger, både angående indhold og gennemføring, før den endelige vedtagelse af rammeprogrammet.

/Nordisk Ministerråd (fiskeri, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug)

Nordisk Råd

B 251/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00295-6

BETÆNKNING OVER MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

Præsidiets betænkning over

Ministerrådsforslag om planer og budget 2009

1. Presidiets förslag

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* öka anslaget för 1-2205-2 Nordisk kulturfond med 1.000.000 DKK

2) *att* öka anslaget för 1-2203-1 för Dispositionsmedel kultur med 1.000.000 DKK.
3) *att* inom ramen för 1-2203-1 Dispositionsmedel kultur öronmärka 1.000.000 DKK för Orkester Norden och 500.000 DKK för den nordiska biblioteksveckan.
4) *att* skapa en ny budgetpost 5-2085-1 Globaliseringspuljen för kulturprojekt med en ram på 2.000.000 DKK för globaliseringsinitiativ på kulturområdet
5) *att* inom anslaget för 2-4110-1 Projektmedel – Arbejdsmarked og miljö öronmärka 139 000 DKK för Nordjobb projektet
6) *att* minska anslaget för 5-0445-1 Formandskabspuljen med 500.000 DKK
7) *att* minska anslaget för 6-0820-1 Kundskab- og netverk med 500.000 DKK
8) *att* minska anslaget för 6-0910-1 Politiske initiativer med 200.000 DKK

9) *att* minska anslaget för 6-0980-1 Partnerskab og gränseregionalt samarbete med 300.000 DKK
10) *att* minska anslaget för 5-0460-1 Holdbart Norden med 500.000 DKK

Särskilda yttranden

Angående budgetpost 6-0980-1 Partnerskap och gränsregionalt samarbete
Presidiet har i många år riktat speciell uppmärksamhet åt bekämpande av trafficking i det regionala samarbetet. Det är avgörande att länderna omkring Östersjön aktivt också arbetar för att förhindra trafficking. Under denna post nämns det att Nordiska ministerrådet i Nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande kommer specifikt att arbeta för att bekämpa trafficking. Presidiet förutsätter att nödvändiga resurser för ändamålet reserveras i budgetposten.

Angående Föreningarna Nordens förbund 5-0410-4 och de nordiska infopunkterna
Presidiet konstaterar att Föreningarna Nordens förbund (FNF) får en väsentlig stigning i sitt anslag (+1,617 MDKK). Presidiet ber att det i anslaget till FNF skall framgå att det fattats beslut om en höjning av anslaget till FNF för att verksamheten i de regionala informationskontoren skall kunna drivas vidare.

Angående ordförandskapspuljen 5-0445-1
Det informella nordiska samarbetet kan få stöd från denna budgetpost. Presidiet önskar erinra om att det nordiska samarbetet på det konsumentpolitiska området gick från att ha varit ett formellt ministerråd i 2005 till att bli ett informellt samarbete. Dock har Nordiska ministerrådet godkänt en handlingsplan på det konsumentpolitiska området som bör och skall fullföljas. Det bör avsätta nödvändiga resurser för detta.

Vidare har det inom rådet förts en diskussion om huruvida migrations- och flyktingpolitik är ett område som det nordiska samarbetet borde ägna större uppmärksamhet åt. Nationellt i de nordiska länderna är frågeställningar mycket aktuella.

Allmänt

Presidiet har mottagit ministerrådsförslaget till Nordiska ministerrådets budget 2009 (B 252/presidiet). Presidiets budgetgrupp har efter förhandlingar med det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet sammanställt ett utkast till betänkande angående Nordiska ministerrådets förslag till budget 2009.

2. Presidiets synpunkter

Angående förändringsförslagen motiveras de enligt följande:

Ökningar:

1-2205-2 Nordisk kulturfond
Presidiet anser det inte ändamålsenligt att året efter att en omfattande kulturreform genomförts beskära kultursektorn med 5 %. Presidiet uttrycker speciell oro för det folkliga och amatördrivna kulturarbetet. Därför föreslår Presidiet en ökning av anslaget för Nordiska kulturfonden i förhållande till budgetförslaget. Detta för att Nordiska kulturfonden skall kunna axla ett större ansvar för det folkliga och amatördrivna kulturarbetet som en konsekvens av kulturreformen. Trots ökning blir kulturfondens anslag mindre än 2008.

1-2203-1 för Dispositionsmedel kultur
Orkester Norden och den Nordiska biblioteksveckan är två mycket högprofilerade och goda nordiska projekt. Som en följd av kulturreformen kan

projekten inte längre finansieras över den nordiska budgeten. Presidiet menar att nämnda projekt bör få stöd i den nordiska budgeten år 2009. Det skall öronmärkas 1 000 000 DKK för Orkester Norden och 500.000 DKK för den Nordiska biblioteksveckan under denna budgetpost.

Som en följd av finanskrisen och stora förändringar i värdet för den isländska kronan föreslår Nordiska ministerrådet att budgetpost 1-2270-3 Nordens Hus i Reykjavik nollställs och medlen överförs till 1-2203-1 Dispositionsmedel kultur. Detta för att skapa ett maximalt budgetmässigt manöverrum och flexibilitet för att avvärja de negativa konsekvenser som den isländska inflationen och kronans värde har för Husets verksamhet. Kulturministrarna kan med detta ingrepp löpande fatta beslut om utbetalning av anslaget till Huset med hänsyn till inflationen och valutakurs. Presidiet noterar denna åtgärd för kännedom.

Globalisering och kultur
Det skapas en ny budgetpost med en ram på 2 MDKK för globaliseringsinitiativ på kulturområdet. Ramen finansieras av de 5,3 MDKK i globaliseringpuljens budget för 2008 som det ännu inte fattats beslut om hur de skall disponeras. Finansieringen sker således från oanvända medel 2008.

Presidiet förutsätter att kulturministrarna i nära samarbete med Nordiska rådets kultur- och utbildningsutskott konkretiserar denna budgetram. Riktgivande bör vara de synpunkter som Nordiska rådets Kultur- och utbildningsutskott nämner i sitt brev till Nordiska ministerrådet angående kulturens bidrag till globaliseringssatsningen.

2-4110-1 Projektmedel – Arbejdsmarked og miljö
Presidiet menar att Nordjobb är ett av de mest nyttiga och centrala nordiska projekt som berör ungdomar i det nordiska samarbetet. Presidiet föreslår därför att Nordjobbs anslag behålls på 2008-nivån. Detta görs via en öronmärkning i budgeten som dock är betingad av att Nordjobbprojektet skaffar lika många arbetsplatser som i 2008.

Minskningar:

5-0445-1 Formandskabspuljen
Det kommer att kunna överföras en betydlig summa från det svenska ordförandeskapspuljen vilket innebär att nedskärningen på 500.000 DKK neutraliseras. Det isländska ordförandeskapet ges därmed samma ekonomiska möjligheter att genomföra sitt program som andra.

Nabopolitikområdet
Minskningarna på Nabopolitikområdet är uppdelat på tre poster var de bästa förutsättningarna för nedskärningar finns utan att det har konsekvenser för Nordiska ministerrådets engagemang på området. Det innebär 500 000 DKK för budgetpost 6-0820-1, 200.000 DKK för 6-0910-1 och 300 000 DKK för 6-0980-1.

5-0460-1 Holdbart Norden
Nedskärningen på 500 000 DKK för Holdbart Norden kan göras utan större konsekvenser för projektet i och med att det förutsätts att sektorerna som samfinansierar projektet supplerar med nödvändig extra finansiering.

Övrigt
Nordiska rådet har tidigare meddelat att man önskar att de olika fackministerråden skall inkopplas i budgetprocessen och att budgeten för de olika sektorerna också dryftas mellan relevant fackministerråd och utskott i Nordiska rådet. Detta är viktigt för att få en bredare förankring av budgeten.

Presidiet menar att det är tid för de nordiska länderna att utreda behövligheten av Nordiska ministerrådets kontor i Baltikum. Kontoren har historiskt spelat en avgörande roll i utvecklingen i de baltiska länderna då de grundlades innan de nordiska länderna upprättade diplomatiska förbindelser med Baltikum. I dag när de baltiska länderna är medlemmar i EU och NATO och samarbetet bygger på likvärdighet är det kanske tid att de nordiska ländernas ambassader, olika kulturinstitutioner etc. övertar de uppgifter som de nordiska informationskontoren i Baltikum idag handhar. Vid nästa års budgetförhandlingar kommer speciell uppmärksamhet att riktas åt Nordiska ministerrådets kontor i Baltikum.

Det nya toppforskningsinitiativet som kommer att aktualiseras med tanke på utarbetandet av budgeten för 2010 kommer i huvudsak att kräva nationell och annan medfinansiering. Det är inte möjligt att integrera så stora summor genom omfördelning i den nordiska budgeten utan att det har allvarliga konsekvenser för det officiella nordiska samarbetet som vi känner det idag.

Projekter og hele globaliseringsinitiativet skal tidsfastsættes ligesom Nordisk Råd skal deltage i processen i udvælgelse af prioriteringsområder inden for globaliseringsområdet. Der er behov for en bredere prioritering i globaliseringsinitiativet, der indbefatter velfærds- og kulturområdet sådan som rapporten Norden som global vinderregion også peger på. Projekterne skal sættes ind under det sektorbudget, der har det overordnede ansvar for det enkelte projekt.

Nordisk Ministerråd skal specificere den langsigtede prioritering af globaliseringsinitiativet. Globaliseringsprojekter inden for den almindelige nordiske virksomhed skal fremmes som eksempelvis Nordisk Kulturfond har gjort det.

Præsidiet stiller sig imod den administrative beslutning om at opsige kontrakten med Foreningen Norden i Danmark om "Norden i Fokus" og at lægge opgaven ind under Nordisk Ministerråds Sekretariat. Nordisk Råd kræver at aftalen fortsætter indtil Norden i Fokus i alle lande er blevet evalueret, sådan som der også lægges op til i budgetforslagets tekst.

3. Nordiska rådets framtida budgetprioriteringar

Globalisering og kultur
Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd skal være i tæt og kontinuerlig dialog om globaliseringsinitiativet indhold og form. Herunder om:

- tidsfastsættelse af globaliseringsinitiativet og dets projekter
- prioritering af projekter. Nordisk Råd ønsker eksempelvis projekter vedr. velfærd, kultur og uddannelse
- globaliseringsinitiativets projekter skal lægges ind under de sektorer i budgettet, der har det overordnede ansvar (giver bedre overblik over budgetmæssige prioriteringer) og nordiske fonde og institutioner skal prioritere globaliseringsaktiviteter i sin virksomhed
- Nordisk computerspilsprogram skal implementeres i globaliseringsinitiativet under kreative industrier

Der skal foretages en konsekvensvurdering af, hvilken betydning nedskæringer på kulturområdet har for kulturreformen.

Asyl, migration och integration
Det nordiska samarbetet kring asylpolitik, migrations-, invandrings- och integrationsfrågor skal styrkas eftersom där finnas många gemensamma nordiska utmaningar här.

Nabolandspolitik
Prioriteringer i nabolandspolitikken skal afstemmes i forhold til de aktuelle problemstillinger og udfordringer, herunder skal de baltiske informationskontorer evalueres.

Kvalitetssikring og borgernærhed i nordiske projekter og budgetprocessen
Med henblik på at sikre den nordiske målsætning om borgernære projekter skal der foretages en evaluering af konsekvensen for kvaliteten af de projekter, der de senere år er lagt ind under statslige institutioner og Nordisk Ministerråds Sekretariat frem for i borgernære organisationer. Desuden skal der foretages en vurdering af, om projekter er blevet mindre tilgængelige for de nordiske borgere og organisationer. Eksempelvis Nordplusordninger og Norden i Fokus.

Nordisk Ministerråd skal i dialog med Nordisk Råd ved planer om administrative beslutninger, der har politiske konsekvenser, eksempelvis ved planer om omlægninger af grænsehindringsarbejdet og "Hallo Norden" i budgettet, og som det var tilfældet med ændringer i "Norden i Fokus" i Danmark

4. Konklusion

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) att öka anslaget för 1-2205-2 Nordisk kulturfond med 1.000.000 DKK
2) att öka anslaget för 1-2203-1 för Dispositionsmedel kultur med 1.000.000 DKK.
3) att inom ramen för 1-2203-1 Dispositionsmedel kultur öronmärka 1.000.000 DKK för Orkester Norden och 500.000 DKK för den nordiska biblioteksveckan.
4) att skapa en ny budgetpost 5-2085-1 Globaliseringspuljen för kulturprojekt med en ram på 2.000.000 DKK för globaliseringsinitiativ på kulturområdet
5) att inom anslaget för 2-4110-1 Projektmedel – Arbejdsmarked og miljö öronmärka 139.000 DKK för Nordjobb projektet
6) att minska anslaget för 5-0445-1 Formandskabspuljen med 500.000 DKK
7) att minska anslaget för 6-0820-1 Kundskab- og netverk med 500.000 DKK
8) att minska anslaget för 6-0910-1 Politiske initiativer med 200.000 DKK
9) att minska anslaget för 6-0980-1 Partnerskab og gränseregionalt samarbete med 300.000 DKK
10) att minska anslaget för 5-0460-1 Holdbart Norden med 500.000 DKK

Helsingfors den 27 oktober 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), vice-ordförande
Johan Linander (c)
Inge Lønning (H)
Kent Olsson (m)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), ordförande

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds budget for 2009

MR-SAM har vedtaget Nordisk Ministerråds budgetforslag 2009 med en total udgiftsramme på 879,885 MDKK i 2008-priser og med følgende ændringer i forhold til Generalsekretærens budgetforslag fremlagt 1. juni 2008;

Budgetændringer på MR-FJLS

Budgetposter (TDKK)		Budget forslag (GS)	Ændring på budgetposter	Ministerråds-forslag 2009
3-6585-3	Nordisk Genressource center	14.101	+270	14.371
	Stigning totalt		*+270*	
3-6510-1	Projektmidler - jordbrug	1.133	-175	958
3-6310-1	Projektmidler - skovbrug	955	-95	860
	Reduktion totalt		*-270*	
	Ændringer i alt		*0*	

samt de i bilag 1 og 2 reviderede tekster om globaliseringsinitiativerne og Ministerrådet for social og Helse.

I forhold til Generalsekretærens budgetforslag er teksterne vedr. globaliseringsinitiativerne opdateret, således at teksterne afspejler status på initiativerne på tidspunktet for vedtagelse af ministerrådsforslaget i september måned. På social- og helse området er teksterne opdateret, som følge af oprettelsen af den nye institution Nordisk Velfærdscenter.

Bilag

Bilag 1	Ministerrådsforslag 2009 - Opdaterede tekster på Social og Helse
Bilag 2	Ministerrådsforslag 2009 - Opdaterede tekster på globalisering

Bilag 1: Social- og Helsepolitik

Nordisk Råd

Generel indledning

B 252/presidiet

GENEREL INDLEDNING

Det nordiske samarbejde inden for social- og sundhedssektoren er baseret på fælles værdier, som udgør fundamentet i den nordiske velfærdsmodel. Samarbejdet skal fremme principperne om at alle borgere i Norden får lige muligheder, social solidaritet, tilgængelighed til nødvendig service samt sikring af kvalitet og tryghed i servicen. Der fokuseres helt overordnet på følgende områder:

- Fjernelse af grænsehindringer for flytning mellem de nordiske lande
- Udvikling af det nordiske velfærdssamfund i et europæisk perspektiv
- Udvikling af samarbejde med Nordens naboområder samt udveksling af national information og erfaringer

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

Samarbejdet inden for social- og sundhedssektoren ledes af de nordiske social- og sundhedsministre. Embedsmandskomiteen for social- og sundhedsspørgsmål (EK-S) varetager det praktiske arbejde. Komiteen består af højtstående embedsmænd fra medlemslandendes ministerier.

MR-S har lagt betydelig vægt på globaliseringsrelevante samarbejdsområder og har udvalgt "Nordisk velfærdsinnovation" som kerneområdet for det nordiske social- og sundhedspolitiske samarbejde, besluttet på MR-S mødet i juni 2007. Fokus er på hvordan de nordiske lande kan videreudvikle den nordiske velfærdsmodel så den kan klare sig i den globale konkurrenceøkonomi og bevare sammenhængskraften. Samarbejdet om globaliseringens udfordringer er koncentreret om tre områder:

- *Den demografiske forandring og forebyggelse af marginalisering af udsatte grupper.*
- *Kvalitetsudvikling i social- og sundhedsvæsenet.*
- *Samarbejdet med Nordens nærområder, herunder indsats mod menneskehandel.*

Som et vigtigt element i sektorens arbejde indgår en fokuseret og målrettet anvendelse af sektorens projektmidler, der for tiden er koncentreret om "kvalitetsudvikling i social- og sundhedsvæsnet.

Fremme af et tværsektorielt samarbejde på tværs af ministerråd er et klart mål, herunder integration af et kønsperspektiv i indsatsområderne.

De nordiske institutioner og samarbejdsorganer udgør et vigtigt redskab for at gennemføre sektorens målsætninger. De nordiske social- og sundhedsministre traf på ministerrådsmøde d. 2 -3. juni 2008 beslutning om at etablere en ny nordisk institution med navnet 'Nordisk Velfærdscenter (NVC) med hovedsæde i Stockholm. Veldfærdscenter påbegynder sin virksomhed pr. 1. januar

2009.

Den nye institution er en sammenlægning af de sociale institutioner NSH (inkl. NUH), NOPUS, NUD og NAD. NUD og NAD får begge status af datterinstitutioner under NVC og vil derfor ændre navn til henholdsvis NVC Danmark og NVC Finland. Ligeledes vil disse ikke fremover optræde som selvstændige budgetposter i Nordisk Ministerråds budget.

Etableringen af en ny institution på det sociale område er et resultat af arbedet med forandring af institutionsstrukturen på det sociale- og sundhedspolitiske område som er pågået i 2007. Grundtanken med etableringen af en ny institution er at effektivisere virksomheden og gøre den mere målrettet samt at forbedre institutionernes rolle som redskab for at opnå de fastsatte politiske mål inden for rammerne af nordisk nytte.

For så vidt angår NIOM har de nordiske social- og sundhedsministre igangsat en udredning om hvilke konsekvenser det vil medføre at omdanne NIOM til et samarbejdsorgan fra 2009. Målet er at styrke NIOMs tilknytning til et nationalt forskningsmiljø med henblik på at optimere muligheder for synergi. Der lægges vægt på at NIOM kan drives videre med samme faglige profil, at den nordiske profil opretholdes og at landene er sikret indflydelse i styrelsen af NIOM samt at en omdannelse til samarbejdsorgan ikke får budgetmæssige konsekvenser for NMR. Social og sundhedsministrene forventes at træffe en beslutning om NIOMs eventuelle omdannelse til et samarbejdsorgan i september 2008.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

MINISTERRÅDETS STYRINGS-DOKUMENTER

Samarbejdsprogram
Det nordiske social- og sundhedspolitiske samarbejde bygger på et samarbejdsprogram, der er gældende fra 2006 og frem. Samarbejdsprogrammet er et overordnet politisk dokument, som komplementeres af en årlig handlingsplan, der besluttes af EK-S. Denne udarbejdes i tæt dialog med formandskabet.

Kerneområdet "Nordisk velfærdsinnovation". MR-S har i juni 2007 med kerneområdet valgt at sætte øget fokus på globaliseringens konsekvenser og muligheder i et socialt og sundhedsmæssigt perspektiv. Udviklingen af et konkurrencedygtigt norden samtidig med at man bevarer sammenhængskraften er omdrejningspunktet for samarbejdet. Der er således tale om en stærk kobling til globaliseringsinitiativet.

Mobilitetsprogram på det sociale område
En central prioritering for EK-S, er, at der skabes synergi og sammenhæng mellem prioriterede indsatsområder i EK-S og ministerrådets mobilitetsprogram. Mobilitetsprogrammet skal så at sige komplementere og styrke igangværende aktiviteter på området, herunder samarbejdet med de russiske myndigheder. Det overordnede mål er at styrke Bystyret i St. Petersborg og Kaliningrad i forhold til planlægning og organisering af indsatser målrettet udsatte børn og unge samt ofre for menneskehandel.

Strategien for anvendelse af projektmidler
Projektstrategien er et vigtigt led i udmøntningen af centrale prioriteter for social og sundhedsministrenes samarbejdsområder. Projektstrategien skal sikre at projektmidler anvendes effektivt og fokuseret og koncentreret om større projekter.

UDMØNTNING AF SEKTORENS BIDRAG TIL GLOBALISERINGS-INITIATIVERNE

Ministerrådet for Social- og Sundhed er i forbindelse med globaliseringsinitiativet blevet pålagt at skære budgettet med 5% i forhold til sidste års budget. For at skabe de bedste forudsætninger for institutionerne på området, når den nye institutionsstruktur træder i kraft den 1. januar 2009, kommer nedskæringerne ikke til at belaste institutionernes budget for 2009. Nedskæringerne kommer alene til at påvirke de frie projektmidler på området (Se tabel nedenfor). Prioriteringen af projekter under projektmidler vil ske ud fra en strategi om prioritering af større projekter.

RESUMÉ AF MINISTERRÅDETS RESULTATER I 2007

Samarbejde med nabolandene
En vigtig milepæl i samarbejdet med Nordvestrusland er underskrivelsen af en samarbejdsaftale (juni) mellem Nordisk Ministerråd og Bystyret i St. Petersborg. Samarbejdsaftalen er koncentreret om indsatser målrettet socialt udsatte børn og unge, ligestilling og bekæmpelse af menneskehandel. Fokusområde for igangsatte projektaktiviteter er forebyggende socialt arbejde, herunder oprettelse af sociale krisecentre i nærmiljøet og forebyggelse af HIV/AIDS samt kapacitetsopbygning vedr. indsatser rettet mod bekæmpelse af menneskehandel. Ministerrådets samarbejdsprogram målrettet børn og unge med nedsat funktionsevne (2006 - 2008) i de tre baltiske lande og Nordvestrusland gennemføres af NSH. Samarbejdet er konsolideret med landenes regeringer og er i stærk udvikling. Programmets målsætning er at forbedre vilkårene for funktionshæmmede børn og deres familier.

Samtidig er ministerrådets "Mobilitetsprogram" en vigtig komponent i samarbejdet med Nordvestrusland. Der er etableret tre separate programmer målrettet: (1) ofre for menneskehandel, (2) socialt udsatte børn og unge og (3) personer med nedsat funktionsevne. Mere end 60 højtstående embedsmænd har deltaget i studieprogrammerne til de nordiske lande.

Samarbejdet indenfor den nordlige dimensions partnerskab på social- og helseområdet (Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-Being) er forsat med samme intensitet. Et vigtigt resultat er at ministerrådet har fået sat menneskehandel på som fremtidig samarbejdsområde for partnerskabet i 2008. Ministerrådet vil spille en vigtig rolle som drivende aktør i samarbejdet med andre internationale organisationer, herunder CBSS.

Institutionerne under MR-S har opnået følgende resultater:
NHV har etableret netværk og har opnået et styrket samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland gennem udvikling af workshops og gennem støtte til

udviklingsprogrammer.

NHV har opnået et udbygget fagligt netværk i den nordlige dimensions region og via aktiv deltagelse i ekspertgruppen under Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-Being.

NIOM har videreudviklet et tæt samarbejde med gæsteforskere fra Litauen. Der er endvidere etableret en nordisk internetbaseret produktdatabase for dental biomateriale, finansieret af de norske, finske og svenske departementer, samt Nordisk Ministerråd.

På narkotika- og alkoholområdet har NAD gennemført undersøgelser og forskning angående:

- De sænkede skatter på alkohols betydning for alkoholforbrug;
- Grænsehandel og alkohol;
- Unge voksnes drikkekultur og restauranter;
- Alkoholforbrug og den ældre befolkning.

Ved et nordisk seminarium medvirkede NAD til at samle og formidle retningslinier for ansvarsfuld alkoholservering i Norden. NAD har opnået et udbygget fagligt netværk i den nordlige dimensions region og via aktiv deltagelse i ekspertgruppen under Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-Being.

NSH har iværksat og gennemført projekter tilknyttet hjælpemiddelområdet og udviklet tiltag og tjenester inden for social- og sundhedssektoren. NSH har desuden øget aktiviteten i Nordens nærområder, Nordvestrusland (Kaliningrad og St. Petersborg, Murmansk), Estland, Letland og Litauen.

NSH, NVH, NUD og NOPUS har med støtte fra sektorens projektmidler etableret en ny nordisk webportal "www.nordically.org". Portalen er et vindue som skal profilere og synliggøre det nordiske samarbejde indenfor velfærdsområdet. Samarbejdet mellem institutionerne har sikret, at portalen får et bredt spektrum af nyheder og information fra det nordiske velfærdsområde. Portalen blev lanceret på ministermødet i 2007.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

		Budget 2009	Budget 2008	Difference +/-	Difference %
Sum MR-S		**37.833**	**39.824**	**-1.991**	**-5,0%**
	Projektmedel	*9.265*	*11.256*	*-1.991*	*-17,7%*
4-4310-1	Projekmedel - Social- och hälsovårdspolitik	6.508	8.499	-1.991	-23,4%
4-4320-1	Nordiska Handikappolitiska Rådet (NHR)	1.029	1.029	0	0,0%
4-4340-1	Nomesko og Nososko	1.728	1.728	0	0,0%
	Institutioner	*28.568*	*28.568*	*0*	*0,0%*
4-4380-3	Nordiskt Välfärdcenter	19.142	0	19.142	-
4-4381-3	Nordiska Hälsovårdshögskolan (NHV) *	34.476	34.476	0	0,0%
4-4382-3	Institutt for odontologisk materialprøvning (NIOM)**	9.426	9.426	0	0,0%
4-4383-3	Nordiska nämnden för alkohol- och drogforsk. (NAD)	0	2.920	-2.920	100,0%
4-4384-3	Nordiska samarbetsorgan för handikappfrågor (NSH)	0	7.326	-7.326	100,0%
4-4385-3	Uddannelsescenter for døvblindepersonale (NUD)	0	7.257	-7.257	100,0%
4-4386-3	Nordiska utbild.program för social service (NOPUS)	0	1.639	-1.639	100,0%
Opdelt på kategorier		**37.833**	**39.824**	**100%**	**100%**
	Projektmidler	9.265	11.256	24,5%	28,3%
	Institutioner	28.568	28.568	75,5%	71,7%

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

4-4310-1 Projekmedel - Social- och hälsovårdspolitik

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	6.508.000	8.499.000	8.443.000	97%	MR-S/EK-S

FORMÅL

Projektmidlerne anvendes med henblik på at styrke en koncentreret og sammenhængende indsats, hvor projekterne understøtter hinanden, fremmer synergieffekt og er policyskabende. Der vil i 2009 blive afsat færre midler til projektvirksomhed på grund af allokering af midler til globaliseringsinitiativet.

Prioriteringer i 2009

Prioriteringsområdet for projektmidler er koncentreret om kvalitetsudvikling inden for social- og sundhedsvæsenet. Indsatsen vil være med særlig fokus på psykisk helse.

4-4320-1 Nordiska Handikappolitiska Rådet (NHR)

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	1.029.000	1.029.000	1.022.000	100%	NHR

FORMÅL

NHR er et rådgivende og policyskabende organ for hele Nordisk Ministerråd. NHR skal bidrage til at fremme fælles mål om deltagelse og ligestilling for personer med nedsat funktionsevne.

Prioriteringer i 2009

For at leve op til sin rolle som rådgivende organ, vil NHR aktivt arbejde for at fremhæve sin kompetence, funktion og samarbejdsvilje. Med udgangspunkt i NHRs nye mandat for 2009-2011 udarbejdes der en treårig strategiplan samt årlige samarbejdsprogrammer.
NHR vil arbejde for at videreudvikle kontakten med NMRS for således at alle sager, som har med personer med nedsat funktionsevne at gøre, bliver forelagt NHR til udtalelse så tidligt som muligt i processen. Dette omfatter blandt andet de forskellige sektorers arbejde med samarbejdsprogrammer, strategiplaner, handlingsplaner, m.m.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

4-4340-1 Nomesko og Nososko

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	1.728.000	1.728.000	1.717.000	100%	MR-S/EK-S

FORMÅL Det nordiske samarbejde om medicinal- og socialstatistik skal sikre sammenlignelige statistikker på sine områder mellem de nordiske lande, drive internationalt og koordinerende arbejde, påtage sig udviklingsopgaver og drive publikations- og informationsvirksomhed.

Prioriteringer i 2009 NOSOSKO vil i 2009 fortætte med fornyelsen og moderniseringen af publikationer og øvrige informationer. NOMESKO vil gøre ligeså, men vil desuden have fokus på indikatorer for kvaliteten i sundhedsvæsenet i de nordiske lande, som er en statistisk opfølgning af et nordisk projekt af samme navn. Projektet skal bruges til at sikre, at statistikken omkring sundhed, sygdom og dødsårsager inden for sundhedsvæsenet er sammenlignelige.

4-4382-2 Institutt for odontologisk materialprøvning (NIOM)

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	NMR FIN. 07	BUD.DISP AV
NOK	10.358.000	10.358.000	10.224.000	59%	Institutionen
MODSVARER DKK	9.426.000	9.426.000	9.681.000		

NIOM har til opgave at sikre, at de materialer og metoder som bruges i tandlægeplejen i Norden er sikre og hensigtsmæssige for patienter og tandlægepersonel. NIOM's forsknings- og informationsvirksomhed skal baseres på et videnskabeligt grundlag og skal være praktisk anvendeligt i klinisk øjemed.

Prioriteringer i 2009 NIOM vil i 2009 introducere den nordiske produktdatabase på det europæiske marked og blandt andet herigennem styrke sin rolle som nordisk kompetencecenter inden for området dentalt biomateriale. NIOM vil desuden fortsat fokusere på patientsikkerhed og forske i bivirkninger af dentalt biomateriale og biomateriale generelt. Samarbejdet med Nordens naboområder i de baltiske lande og Rusland samt resten af Østersøregionen fortsætter med samme intensitet gennem gæsteforskerordningen.

Kontrakt- 2005 – 2008

periode
Kontrakt-status Opfyldt
Økonomi Ingen bemærkninger

Ledelse og adm. Planlagte udgifter: Samme nivå som 2008
Faktiske udgifter : 2.562.999 NOK

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

4-4380-3 Nordiskt Välfärdcenter

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	NMR FIN. 07	BUD.DISP AV
SEK	23.632.000	0	0	-	Institutionen
MODSVARER DKK	19.142.000	0	0		

FORMÅL NVC har til opgave at fungere som styrelse for centerets to datterinstitutioner, NVC Finland og NVC Danmark. NVC har i samarbejde med sine to datterinstitutioner til formål at højne kvaliteten inden for det socialpolitiske område i Norden og dets nærområder, samt at bidrage til at udvikle den nordiske velfærdsmodel. Denne virksomhed skal udføres gennem uddannelse, information, fokus på forskningsarbejde og spredning af forskningsresultater, udviklingsarbejde, netværksopbyggende og internationalt arbejde m.m.

1) **Prioriteringer 2009** NVC vil i 2009 blandt andet arbejde for at fremme ligestilling og deltagelse for personer med nedsat funktionsevne gennem et øget udbud af social- og sundhedstjenster inden for handikapområdet. Derudover vil NVC arbejde for at bedre uddannelse, information og udviklingsarbejde inden for døvblindeområdet, samt at fremme forskning og undersøgelser om vigtige alkohol- og alkoholpolitiske spørgsmål.

Kontraktperiode 2009-2011

*4-4381-3 Nordiska Hälsovårdshögskolan (NHV) **

*) NHV er finansieret direkte fra landene, men er ellers underlagt samme vilkår som institutioner finansieret af Nordisk Ministerråd. 81 % af NHVs indtægter stammer fra landene og projektmidler fra NMR.

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	NMR FIN. 07	BUD.DISP AV
SEK	42.563.000	42.563.000	42.239.000	0%	Institution en
MODSVARER DKK	34.476.000	34.476.000	33.791.000		

FORMÅL NHV opbygger og viderebringer viden om nordisk folkesundhed ved hjælp af forskning og uddannelse. NHV's virke bygger på et internationalt perspektiv gennem samarbejde med institutioner i Norden, Nordens nabolande og EU.

Prioriteringer i 2009 NHV vil i 2009 rette fokus på flygtninges sundhed og velbefindende, og vil i den forbindelse indlede arbejde med at etablere en uddannelse inden for dette felt. For at forbedre

samarbejdet med Nordens nabolande i østersøregionen, samt de nordiske lande Finland og Island, vil NHV arbejde for at udbyde kurser på engelsk.
NHV vil desuden sætte fokus på ministerrådets globaliseringsinitiativ, herunder globaliseringens konsekvenser og muligheder i et folkesundhedsperspektiv.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

Kontrakt-periode 2007 - 2009

Kontrakt-status Opfyldt

Økonomi Ingen bemærkninger

Ledelse og adm. Planlagte udgifter: samme nivå som 2008
Faktiske udgifter : 9.638..559 SEK

4-4383-3 Nordiska nämnden för alkohol- och drogforsk. (NAD)

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	NMR FIN. 07	BUD.DISP AV
EUR	0	392.000	390.600	98%	
MODSVARER DKK	0	2.920.000	2.914.000		

FORMÅL I 2008 besluttede de nordiske samarbejdsministre at sammenlægge de fire nordiske institutioner NSH, NUD, NAD og NOPUS til én institution "Nordisk velfærdscenter NVC. "Den nye institution påbegynder sin virksomhed pr. 1. januar 2009. Hovedkontoret vil ligge i Stockholm

4-4384-3 Nordiska samarbetsorgan för handikappfrågor (NSH)

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	NMR FIN. 07	BUD.DISP AV
SEK	0	9.044.000	8.975.000	97%	
MODSVARER DKK	0	7.326.000	7.180.000		

FORMÅL I 2008 besluttede de nordiske samarbejdsministre at sammenlægge de fire nordiske institutioner NSH, NUD, NAD og NOPUS til én institution. Nordisk velfærdscenter NVC. Den nye institution påbegynder sin virksomhed pr. 1. januar 2009. Hovedkontoret vil ligge i Stockholm

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

4-4385-3 Uddannelsescenter for døvblindepersonale (NUD)

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	NMR FIN. 07	BUD.DISP AV
DKK	0	7.257.000	7.223.000	88%	

FORMÅL

I 2008 besluttede de nordiske samarbejdsministre at sammenlægge de fire nordiske institutioner NSH, NUD, NAD og NOPUS til én institution Nordisk velfærdscenter NVC. Den nye institution påbegynder sin virksomhed pr. 1. januar 2009. Hovedkontoret vil ligge i Stockholm

4-4386-3 Nordiska utbild.program för social service (NOPUS)

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	NMR FIN. 07	BUD.DISP AV
SEK	0	2.024.000	2.007.000	33%	
MODSVARER DKK	0	1.639.000	1.606.000		

FORMÅL

I 2008 besluttede de nordiske samarbejdsministre at sammenlægge de fire nordiske institutioner NSH, NUD, NAD og NOPUS til én institution Nordisk velfærdscenter NVC. Den nye institution påbegynder sin virksomhed pr. 1. januar 2009. Hovedkontoret vil ligge i Stockholm

Bilag 2: Globaliseringsinitiativ

Nordisk Råd

Generel Inledning

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

Generelt om globaliseringsinitiativerne

I budgeten för 2009 är det i enighet med statsministrarnas pressmeddelande avsatt 60 MDKK till finansiering av de globaliseringsaktiviteter som syftar till att understödja de övergripande prioriteringarna i globaliseringsarbetet. Medlen kommer användas för att förverkliga de förslag, som är innehållet i statsministrarnas uttalande och generalsekreterarens förslag till konkretisering från juni 2007. De enskilda fackministerråden kan komma med inspel till nya initiativ innanför de överordnade prioriteringarna och gällande budgetramar.

För att åstadkomma en snabb och professionell behandling av uppföljningen på globaliseringsinitiativen nedsatte Nordiska Ministerrådets sekretariat ett antal (5) tillfälliga ad-hoc temagrupper i augusti 2007 vars uppgift var att agera tvärgående över olika ministerråd utifrån statsministrarnas inspel och som var verksamma till och med november 2007. De nedsatta temagrupperna utarbetade under hösten 2007 förslag till hur det vidare arbetet ska konkretiseras och där arbetsgrupperna har tagit hänsyn till synpunkter och diskussioner från relevanta ämbetsmannakommittéer och institutioner för att bidra till förslagens kvalitet och förankring. Utvecklingen av initiativen har generellt förankrats i länderna och de självstyrande områdena, i relevanta ministerråd och institutioner. Nordiska Rådet har varit inviterat att delta i arbetet och en löpande dialog har förts.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

		Budget 2009	Budget 2008	Difference +/-	%
Sum Globaliseringsinitiativer		**60.000**	**61.620**	**-1.620**	**-2,6%**
5-2000-1	Globaliseringspulje	0	57.512	57.512	100,0%
5-2020-1	Globaliseringsforum	4.000	4.108	-108	-2,6%
5-2025-1	Nordisk Topforskning	15.500	0	15.500	-
5-2030-1	Innovationsrepræsentationer i Asien	1.100	0	1.100	-
5-2035-1	Nordisk Innovationspris	1.000	0	1.000	-
5-2040-1	Fælles Energiexpo	4.500	0	4.500	-
5-2045-1	Expo 2010 Shanghai	2.000	0	2.000	-
5-2050-1	Nordisk indspil til klimaforhandlingerne	4.000	0	4.000	-
5-2055-1	Bekæmpelse af Grænsehindringer i Norden	2.000	0	2.000	-
5-2060-1	NORIA	4.000	0	4.000	-
5-2065-1	Plan for fremme af højere uddannelse i Norden	9.000	0	9.000	-
5-2070-1	Projektplan for god uppläring af ungdomar og vuxna	3.700	0	3.700	-
5-2075-1	Konsekvenser af klimaforandringer på primær næringen	5.800	0	5.800	-
5-2080-1	Profilering af Norden som center for kreative industrier	3.400	0	3.400	-
Opdelt på kategorier		**60.000**	**61.620**	**100%**	**100%**
	Projektmidler	60.000		100,0%	100,0%

I budgettet for 2008 var der til opfølgning af Statsministrenes pressmedelelse og Generalsekretærens indspil afsat en samlet pulje på 60 MDKK. Midlerne blev placeret i en samlet pulje på budgetpost 5-2000-1. Denne fremgangsmåde blev benyttet fordi at globaliseringsinitaitiver på tidspunktet for vedtagelse af budget 2008 ikke tilstrækkeligt langt i proce-

sen, således at initiativerne kunne udmøntes på budgetpostet. Fagministerrådene, samarbejdsministrene og sekretariatet er nu så langt i processen i konkrektiseringen af initiativerne at det er muligt at udmønte dem på budgetpostniveau.

5-2000-1 Globaliseringspuljen

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	0	57.512.000	0	-	MR-SAM

FORMÅL

Budgetposten modtager ikke midler i 2009. Puljen til globalisering på 60 MDKK i 2009 er udmøntet på budgetposter. Af hensyn til kontinuiteten i budgettet er puljen i 2008 ikke i 2009 budgettet udmøntet på de nye budgetposter for de 14 initiativer.

Undtaget herfor er globaliseringsforummet, som også i 2008 havde en selvstændig budgetpost.

5-2020-1 Globaliseringsforum

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	4.000.000	4.108.000	0	-	MR-SAM

FORMÅL

Globaliseringsforumet skall ge underlag för framställningar av konkreta förslag till gemensamma initiativ inom de ämnesområden som statsministrarna prioriterat. Målet med forumet är att det skall ge de nordiska statsministrarna och övriga deltagare inspiration och användbara idéer med tanke på globaliseringens möjligheter och utmaningar. Forumet skall inte bara vara ett i raden av seminarier där man diskuterar globaliseringens för- och nackdelar, utan ett forum där man hittar och diskuterar nya infallsvinklar på globaliseringen, som de nordiska ledarna kan använda och vidareutveckla i sitt arbete.

Det första nordiska Globaliseringsforum avhölls i Riksgränsen 8-9 april 2008 under rubriken "Ett konkurrenskraftigt Norden i en globaliserad värld" och som inspirerade och stimulerade till en diskussion om globaliseringens möjligheter och utmaningar med deltagare från Nordiska rådet, de självstyrande områdena, näringslivet, utbildnings- och forskningssektorn, frivillig- och medborgarorganisationer och statsförvaltningen. Arbetet företogs i fyra workshops samt i plenum. Till forumet var dessutom tre internationella gästtalare inviterade (Jagdish Bhagwati, Quentin Peel och André Saphir) och som gav sin syn på nordens utmaningar. På forumet presenterades den nordiska globaliseringsbarometern och som utgjorde ett uppskattat underlag för diskussionerna på forumet. Statsministrarna beslutade att forumet görs till ett årligt evenemang och som 2009 avhålls under våren 2009 i Island. En globaliseringsbarometer kommer även utarbetas till detta forum, där särskilt fokus kommer att läggas på områden där de nordiska länderna har störst utmaningar.

De nordiska statsministrarna och det nordiska samarbetet överlag

kommer främst att ha nytta av globaliseringsforumet. Deltagarna på forumet skall också få möjlighet att skapa nyttiga nätverk och utveckla gemensamma idéer för det framtida nordiska samarbetet, som de sedan kan använda inom sina respektive områden.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

5-2025-1 Nordisk Topforskning

'ALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP.AV
)KK					

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

FORMÅL

Målet är att utveckla ett överordnat initiativ för att främja nordisk toppforskning, i första omgång inom områdena klimat, energi, och miljö, därefter inom välfärdsforskning och hälsa. Arbetet med område 1 (klimat, energi och miljö) har startat, medan område 2 (hälsa och välfärd) kommer igångsättas senare, och bygga på erfarenheterna från programarbetet från område 1.

Under första halvåret 2010 bör det göras en värdering av:
- utvidgning/uppskalering av toppforsknings klimat, energi och miljö
- eventuellt igångsättande av ett nytt toppforskningsinitiativ hälsa och välfärd

Arbetet med programmet klimat, energi och miljö har bedrivits av ett programteam med representanter från de nordiska institutionerna NordForsk, NICe och NEF under ledning av den av generalsekreteraren utsedde projektledaren professor Peter Lund från Tekniska Högskolan i Helsingfors. Programutvecklingen har styrts av en av länderna utsedd styrgrupp under ledning av vice generaldirektör, Lena Gustafsson från Vinnova (Sverige).

Styrgruppen överlämnade den 25 mars ett utkast till programförslag till Nordiska ministerrådet.

Programförslaget har därefter varit utsänt för kommentering till ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U), ämbetsmannakommittén för näring, energi och regionalpolitik (ÄK-NER) och ministerrådet för miljöpolitik (MR-M). Därutöver har ministerrådet för fiske, jordbruk, livsmedel och skogbruk (MR-FJLS) och styrelserna för NordForsk, Nordisk Innovationscenter (NICe) och Nordisk Energiforskning (NEF) inkommit med kommentarer. Övriga ministerråd och relevanta institutioner och samarbetsorgan har fått förslaget för kännedom.

Ett slutligt förslag överlämnades till Nordiska Ministerrådet den 29 maj. Programförslaget omfattar fokusområden och deras vetenskapliga innehåll, instrumenten för samarbetet, organiseringen samt finansieringen av programmet. Förslaget är i korthet en rekommendation att initiera ett starkt nordiskt toppforskningsprogram inom energi, klimat och miljö med initial fokus på klimatrelevanta problemställningar, innovation och lösningsmodeller, samt en kraftig koppling till näringslivet både när det gäller medfinansiering och val av satsningsområden. Programmets strategiska bredd täcker hela kedjan från orsaker över konsekvenser till lösningar.

Programförslaget är mycket ambitiöst och lägger upp till att kombinera nordiska, nationella och europeiska resurser. Styrgruppen pekar på behovet av att det tillförs nya friska resurser till programmet, där värderingen är ett ytterligare resurstillskott på 600 miljoner sek. över en femårsperiod. I samband med detta riktas ett önskemål till statsministrarna om att få stöd till att arbeta vidare med programförslaget med förväntningar om, att finansieringen kan falla på plats i ljuset av initiativets slutliga målsättningar och konkreta innehåll.

Ordförandena för ÄK-U, ÄK-N och ÄK-E har enats om och fått stöd av nordiska samarbetskommittén (NSK) och samarbetsministrarna (MR-SAM) för en vidare beredningsprocess av toppforskningsprogrammet baserad på i första hand nationell beredning och därefter koordinering på nordisk nivå. ÄK-U fungerar som en arena för den vidare processen. MR-U siktar på att i nära samarbete med MR-NER fatta principbeslut om programmet den 28 oktober 2008.

I förbindelse med Nordiska ministerrådets globaliseringsinitiativ har statsministrarna lagt stor vikt på att resultaten skapas tvärsektoriellt och att det arbetas tvärgående mellan ministerråden. På denna budgetpost har MR-U det överordnade ansvaret till att disponera och fördela medlen. Men det skall understräckas, att i linje med statsministrarnas önskan om tvärsektoriellt samarbete, förutsätts det att arbetet med initiativet sker koordinerat och i tätt samarbete med övriga involverade ministerråd.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

Prioriteringer i 2009

Det är ett självständigt mål, att det förutom finansieringen från globaliseringsmedlen frambringas betydliga medel från nationella källor, härunder nationella forsknings- och innovationsfinansiärer.

I samarbete med näringslivet skall arbetet förankras med relevanta nordiska forsknings- och innovationsmiljöer såväl innehållsmässigt som finansiellt.

5-2030-1 Innovationsrepræsentationer i Asien

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	1.100.000	0	0	.	MR-NER

FORMÅL

"De nordiska regeringarna ska utreda möjligheten att grunda nordiska innovationsrepresentationer i Asiens växande ekonomier." (De nordiske statsministre, Punkaharju, 2007)

MR-NER har fået ansvaret for arbejdet med dette og har nedsat en arbejds- og en referencegruppe bestående af centrale personer fra de nordiske Innovationsfinansierende organisationer, herunder også organisationer, der har repræsentationer i Asien.

Arbejdsgruppen anbefalede at der etableres et program, der skal medfinansiere nordisk samarbejde om innovations initiativer og projekter mellem nordiske repræsentationer I Asien.

Der bør gives prioritet til områder der berører globaliseringsinitiativet generelt, herunder områder som omfattes af topforskningsprogrammet, samt til projekter der berører konkurrenceevne, kreativitet, branding og design. Programmet skal motivere de nordiske landes repræsentationer i Asien til at identificere områder for fælles indsatser. Det skal give nordiske repræsentationer i Asien mulighed for at gennemføre fælles projekter med nordisk med finansiering og dermed bevæge de nationalt forankrede rutiner og politiker over i retning af fælles indsatsområder, med nordisk synergi. Der lægges op til at landene fra centralt hold giver signal til deres repræsentationer om at denne type samarbejde er prioriteret.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

En del af dette program foreslås afsat til pilot projekter der skal teste og udvikle koncepter for et nordisk center for åben innovation I Asien. Pilotprojekterne skal evalueres og skabe viden for at udvikle et mere konsolideret beslutningsgrundlag for en beslutning om et evt. center efter to år.

Et nordisk center for åben innovation er arbejdsgruppens bud på en ny innovationspolitisk konstruktion. Der lægges således vægt på at forholde sig til behovet om at knytte kontakt til videnmiljøer i Asien og skabe mulighed for at source vide.

Embedsmandskomiteerne for Energi- og Erhvervspolitik og for Uddannelse og Forskning skal behandle udredningen, hvorefter Ministerrådet for Erhvervs- Energi- og Regionalpolitik (MR-NER) skal tage stilling til forslagene i september 2008.

I forbindelse med Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativer har statsministrene lagt stor vægt på, at resultaterne skabes tværsektorielt og at der arbejdes på tværs af ministerråd. På denne budgetpost har MR-NER det overordnede ansvar og retten til at disponere og fordele midlerne. Men det skal understreges, at i tråd med statsministrenes ønske om tværsektorielt samarbejde, er den ret betinget af, at arbejdet med initiativet sker koordineret og i tæt samarbejde med de øvrige involverede ministerråd.

Prioriteringer i 2009

Afhænger af beslutning på EK-N 28. august og MR-NER 29. sept.

FORMÅL

Genom ett nordiskt innovationspris skapar man internationell uppmärksamhet om nordisk innovation och främjar innovation i de nordiska länderna.

Det finns många nationella innovationspriser. Ett nordiskt pris bör särskilja sig från dessa. Därför har det utarbetats ett koncept för ett nordiskt innovationspris, bl.a. genom att existerande priser analyseras och genom att föra en dialog med existerande priser/kommittéer. Nordiska Rådet involveras i detta arbete för att säkra att ett innovationspris passar in i den nordiska prispolitiken och för att skapa samförstånd om konceptet. Konceptet beskriver prisen på följande sätt:

Ett nordiskt innovationspris skall premiera en innovation, dvs. en ny teknik, ny produkt, ny process eller ny organisation, som har kommersiell framgång på en marknad och/eller är av värde för en bredare krets eller för samhället generellt. Den skall ha en ambition eller potential att slå igenom internationellt.

Följande tre temaområden premieras:
- Energi, miljö, klimat
- Hälsa
- Tjänsteinnovation och innovationsprocesser

Flera teman har valts för att appellera brett till näringslivet samt den offentliga sektorn.

Priset kan utdelas till företag, offentliga myndigheter, ideella orga-

nisationer eller privatpersoner verksamma i de nordiska länderna eller de självstyrande områdena. Varje land och varje självstyrande område nominerar en kandidat i varje priskategori. En nordisk bedömningskommitté, bestående av nationella representanter samt internationell expertis, utser vinnarna i respektive kategori.

Priset skulle kunna utdelas av ordförandelandets statsminister på det nordiska globaliseringsforumet; t.ex. i samband med en session om innovation med näringsliv och ministrar/politiker.

EK-U og Nordiska rådet har löpande fått information om om utvecklingen av konceptet. Närings-, Energi och Regionalministrarna tar beslut i frågan i september 2008. Det arbetas med att kunna framlägga ett ministerrådsförslag om ett nordiskt innovationspris till Nordiska rådets session till hösten 2008.

Avväntar beslutning den 28 augusti i ÄK-N och MR-NER den 29.-30 september.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

Prioriteringer i 2009

- Att skapa internationell uppmärksamhet om nordisk innovation.
- Att främja innovation i alla led i de nordiska länderna
- Att hedra ett (eller flera) företag/organisation som har gjort ett gott arbete på innovationsområdet.
- Att i alla nordiska länder skapa uppmärksamhet kring och kännedom till de särskilda processer, system och förändringar som har använts för att skapa den (eller de) vinnande modellen.
- Att skapa ett inslag på Globaliseringsforumet som ger god pressbevakning. Det vinnande företaget/organisationen får "gratis" omtalan, och nordiskt samarbete om innovation uppmärksammas.

5-2035-1 Nordisk Innnovationspris

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	1.000.000	0	0	-	MR-NER

5-2040-1 Fælles Energiexpo

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	4.500.000	0	0	-	MR-NER

FORMÅL

Som en del af optakten til klimatopmødet i København i 2009, vil de Nordiske lande gå sammen om en energiexpo for nye energiteknologier og bæredygtige energisystemer. Målet er at profilere Norden som foregangsregion for bæredygtig udvikling, og give industrien og forsknings- og udviklingsmiljøerne mulighed for at vise deres bud på fremtidens energiløsninger.

I forbindelse med Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativer har statsministrene lagt stor vægt på, at resultaterne skabes tværsektorielt og at

der arbejdes på tværs af ministerråd. På denne budgetpost har MR-NER det overordnede ansvar og retten til at disponere og fordele midlerne. Men det skal understreges, at i tråd med statsministrenes ønske om tværsektorielt samarbejde, er den ret betinget af, at arbejdet med initiativet sker koordineret og i tæt samarbejde med de øvrige involverede ministerråd.

Udstillingsvindue og Nordic Climate Solutions
Udstillingsvindue er en webportal henvendt til professionelle til synliggørelse af nordiske styrkepositioner indenfor vedvarende energi. Udstillingsvinduet er et showcase for teknologier, institutionelle strukturer, politikker og virkemidler som tilsammen gør Norden til en global frontløber på området. Projektet blev udlyst henover sommeren 2008, og endelig beslutning blev taget i slutningen af august.

I starten af maj måned 2008 blev det annonceret at Nordisk Ministerråd har indgået partnerskab med tænketanken Mandag Morgen vedrørende eventen "Nordic Climate Solutions". Nordic Climate Solutions er en udstilling og konference for at promovere nordiske miljø- og energiteknologiske løsninger samt brande Norden som en bæredygtig region. Der er indgået kontrakt med Mandag Morgen, og embedsmandskomiteen for næring og energi har nedsat en styregruppe med repræsentanter fra alle landene samt de selvstyrende områder.

Nordisk Innovationscenter (NICe) har i tæt kontakt med Nordisk Energiforskning (NEF) oprettet et projektsekretariat for at sørge for koordinering af tiltagene. I april måned nedsatte EK-NE en styregruppe som afholdt deres første møde i maj måned samme år. Til mødet var også indbudt repræsentanter for NIB, NEFCO, Nordforsk, NICe, Nordregio og NEF.

Der er tegnet sponsorater med en del nordiske virksomheder og man arbejder på at få sponsorer fra alle de nordiske lande.

Der bliver arbejdet på at skaffe internationale delegationer til konferencen blandt andet fra Kina, Rusland, Tyskland, USA og England. Dette gøres i samarbejde med eksportrådene fra Danmark, Island og Sverige, Finpro og Innovasjon Norge.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

Prioriteringer i 2009

- Expoen skal bl.a fungere som udstilling af nye energiteknologier samt mødeplads for virksomheder, forskere og beslutningstagere. MandagMorgen har tidligere kørt Copenhagen Climate Solutions, men har udvidet det til Nordic Cliamte Slutions i samarbejde med NMR. Den anden del af energiexpo er et udstillingsvindue i myndighedsregi fra arbejdsgruppen Fornybar Energi under EK-E. Formidlingen sker bl a via en webportal.

- Derudover budgetteres med en særskilt pulje penge til konceptudvikling af de to udstillingsvinduer så de er egnede til at indgå i de forskellige profileringsprojekter under globaliseringen, eks. Verdensudstillingen i Shanghai, Innovationsrepræsentationer i Asien, Konsekvenserne af klimaændringerne på naturressourcerne i Norden samt road show i Nordamerika.

5-2045-1 Expo 2010 Shanghai

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	2.000.000	0	0	-	MR-NER

FORMÅL

Nästa världsexpo skall arrangeras i Shanghai år 2010. De nordiska länderna deltar denna gång med egna nationella paviljonger men planerar att ha samnordiska aktiviteter kring expotemat "Better City Better Life".

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Syftet är att profilera Norden som region och presentera nordiska erfarenheter, kunskap och lösningar i anslutning till expotemat. Den samnordiska insatsen koncentreras på de områden där det gemensamma nordiska deltagandet skapar mest mervärde och på bästa möjliga sätt kompletterar de nationella insatserna.

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

De nordiska generalkommissarierna för Expo 2010 samlades i slutet av februari 2008 och uttryckte sitt intresse och stöd för gemensamma nordiska aktiviteter som ska genomföras i samarbete med de nordiska ländernas nationella paviljonger vid världsutställningen. Den nordiska samarbetskommittén har också dryftat saken i februari och ämbetsmannakommittén för näringspolitik på sitt möte i april 2008.

J.nr. 08-00293-6

Som första steg har det genomförts en undersökning beträffande kinesisk kunskap om och attityder till både Norden som region och de enskilda nordiska länderna. En sådan samnordisk undersökning om hur väl känd Norden är i Kina utgör en basis för såväl planeringen av gemensamma aktiviteter som de enskilda ländernas utställningar och programverksamhet.

Nordiska ministerrådets sekretariat (NMRS) har regelbundna möten med de nordiska generalkommissarierna för att diskutera vidare olika samarbetsmöjligheter. Därutöver har det etablerats en intern tvärsektoriell arbetsgrupp inom NMRS för att kartlägga och utveckla gemensamma initiativ beträffande Expo 2010. Programförslaget för samnordiska aktiviteter vid Expo 2010 skall presenteras i början av 2009.

MR-NER har det överordnade ansvaret för denna budgetpost och rätt att disponera och fördela medel. Men det skall framhävas att i linje med statsministrarnas önskan om tvärsektoriellt samarbete sker arbetet i tätt samverkan med de andra relevanta ministerråden.

Prioriteringer i 2009

Programförslaget för samnordiska aktiviteter vid världsutställningen 2010 i Shanghai skall utvecklas och förberedas i samarbete med alla relevanta aktörer.

5-2050-1 Nordisk indspil til klimaforhandlinger

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	4.000.000	0	0	-	MR-M

FORMÅL

Kyotoavtalen udløber 2012 og de indledende forhandlingen om en ny aftale er kommet i gang. En forudsætning for at have en ratificeret aftale klar i 2013 er, at der opnås enighed om en ny aftale på klimakonferencen i København i december 2009 (COP15 - partsmøte 15 i United Nations Framework Convention on Climate Change/UNFCCC og Kyotoprotokollen). Formålet med dette projekt er at medvirke til et godt forhandlingsresultat. En yderligere komponent af dette projekt er at synliggøre konsekvenser af klimaændringerne i Arktisk.

På denne budgetpost har MR-M det overordnede ansvar og retten til at disponere og fordele midlerne. Men det skal understreges, at i tråd med statsministrenes ønske om tværsektorielt samarbejde, er den ret betinget af, at arbejdet med initiativet sker koordineret og i tæt samarbejde med de øvrige invol-

verede ministerråd.

Nordisk Ministerråd har fået udarbejdet en redegørelse om hvilke aktiviteter som kan være mest lempelige at gennemføre fællesnordisk for at skabe fremdrift i de pågående klimaforhandlinger frem mod COP15. En nordisk COP15-gruppe bestående af de nordiske klimaforhandlere er blevet nedsat i februar 2008 og Embedsmandskomiteen for miljø (EK-Miljø) har godkendt gruppens arbejdsprogram for 2008. Flere af aktiviteterne som igangsættes i 2008 forventes at blive videreført i 2009. Gruppens arbejdsprogram er tilstrækkelig fleksibelt til at de nordiske klimaforhandlere kan tilpasse sig den internationale udvikling i forhandlingerne, og på den måde give det bedste nordiske indspil til forhandlingerne.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

COP15-gruppen har hidtil igangsat en række initiativer, herunder a) afholdelsen af en international workshop og klimatilpasning, b) et studie inden for klimapåvirkninger af arealanvendelse til skov og landbrug , c) en håndbog om finansiering af klimagasreduktioner og tilpasning til klimaændringer, d) forberedelsen af et side-event på COP14 i Polen samt forberedelsen af en workshop i Paris vedr. fordeling af sektoransvaret. I tillæg til disse aktiviteter vil EK-M efter en ansøgningsproces i efteråret igangsætte informationsinitiativer til hvordan man nordisk kan bidrage til at synliggøre effekterne af klimaændringerne i Arktis. Disse informationstiltag vil blive gennemført i efteråret 2008 og frem til COP15 i København

iorite-
ıger i
09

COP15-gruppens vil inden udgangen af 2008 fremlægge et udkast til Arbejdsprogram for 2009. Aktiviteterne vil i høj grad være en videreførelse og konsolidering af de tiltag som er igangsat i 2008. Aktiviteterne vil særligt fokusere på de 4 centrale mener i klimaforhandlingerne, nemlig 1) udslipsbegrænsende foranstaltninger, 2) tilpasning, 3) Teknologiudvikling og overførsel samt 4 finansiering. De nordiske aktiviteter og indsatser vil som i 2008 løbende blive tilpasset udviklingen i de internationale forhandlinger, for derigennem bedst muligt at kunne påvirke forhandlingerne og bistå forhandlingerne med netop de analyser, møder, definitioner, optioner eller beregninger som forhandlingerne kræver.

Der vil i 2009 muligvis blive givet støtte til gennemførelsen af ekspert forum (UNFCCC workshops) og High-level møder for at analysere de vigtigste problemstillinger i klimaforhandlingerne og for at vurdere mulige løsningsmodeller. Arbejdet med dokumentering og synliggørelsen af effekterne og konsekvenserne af klimaændringerne i Arktisk vil fortsættes i 2009 og indsatserne vil kunne bidrage til en bred opbakning i klimaarbejdet og vil kunne fremme klimaforhandlingerne.

5-2055-1 Bekæmpelse af Grænsehindringer i Norden

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.D ISP AV
DKK	2.000.000	0	0	-	MR-SAM

FORMÅL

Som en direkt följd av statsministrarnas uttalande om att med alla medel undanröja hindren för människor och företag som önskar operera fritt över de nordiska gränserna, har samarbetsministrarna skapat ett särskilt Gränshindersforum vars syfte det är att i samarbete med ländernas administrationer, årligen försöka frambringa konkreta lösningsförslag till prioriterade problem. Gränshindersforumet består av representanter från de fem nordiska länderna, samt Åland. Ordföranden för Gränshindersforumet, Ole Norrback, utsågs av statsministrarna i samband med Nordiska Rådets session i Oslo 2007. Denne skall årligen, tillsammans med Generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet, rapportera till de nordiska

statsministrarna, samt fortlöpande till samarbetsministrarna.

Gränshindersforumet har per augusti 2008 avhållit fyra möten och valt att fokusera på följande fyra områden:

1 Socialförsäkringsfrågor (barn och familj, pensioner)
2 Byggsektorn, inklusive erkännande av yrkeskvalifikationer
3 Skatteområdet
4 Det preventiva nationella lagstiftningsarbetet i syfte att förhindra uppkomsten av nya hinder

Till dags dato har Gränshindersforumet, med bistånd från NMRS, analyserat nitton konkreta gränshinder samt författat sju skrivelser till ansvariga ministrar, med en beskrivning av de aktuella problemen och förslag till åtgärder för att få dem lösta. Detta arbete kommer att fortsätta och kompletteras av ett antal analyser och seminarier i syfte att frambringa ytterligare kunskap och förslag till lösningar av prioriterade hinder.

I tillägg till gränshindersforumet har det påbörjats ett samarbetsprojekt mellan ett antal nordiska informationsaktörer för att skapa en samlad informationspunkt på nätet över gällande regler för små- och mellanstora företag som önskar operera över gränserna i Norden. Fokus kommer att ligga på etablering, rekrytering, import/export m.m. Undersökningar har visat att det enskilt största hindret för företag som överväger att etablera verksamhet över gränserna i Norden, är svårigheten att finna relevant och överskådlig information. Det aktuella projektet kommer förhoppningsvis att bidra till att avhjälpa denna brist.

Det arbetas också på att försöka uppnå en gemensam nordisk implementering av EU:s tjänstedirektiv.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

Prioriteringer i 2009

Forumet ansvarar för att gå igenom inrapporterade problem, prioritera bland dessa samt i samarbete med länderna utarbeta konkreta lösningsförslag. För att förstärka Gränshindersforumets förutsättningar att kunna frambringa konkreta lösningsförslag har det på NMRS anställts en resursperson som ska bistå med juridisk och analytisk kompetens. Som ett stöd till Gränshindersforumet har det också skapats en sökbar databas över alla kända gränshinder i Norden. Databasen kommer att lanseras av den svenska samarbetsministern den 5 september.

5-2060-1 NORIA

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	4.000.000	0	0	-	MR-U

FORMÅL

Önskan om att stärka den nationella konkurrenskraften var bakgrunden till att de nordiska forsknings- och näringsministrarna 2004 i en gemensam ministerdeklaration beslutade att arbeta för att etablera ett nordiskt forsknings- och innovationsområde – NORIA.

Målet med det här projektet är att stärka de nordiska ländernas globala konkurrenskraft genom en intensifierad vidareutveckling av det nordiska forsknings- och innovationsområdet och att arbeta för etableringen av en öppen och gemensam marknad för innovation och forskning i Norden. Detta är en öppen, inkluderande och integrerad del av det Europeiska forsknings- och innovationsområdet – ERA.

I förbindelse med Nordiska ministerrådets globaliseringsinitiativ har statsministrarna lagt stor vikt på att resultaten skapas tvärsektoriellt och att det arbetas tvärgående mellan ministerråden. På denna budgetpost har MR-U det överordnade ansvaret till att disponera och fördela medlen. Men det skall understräckas, att i linje med statsministrarnas önskan om tvärsektoriellt samarbete, förutsätts det att arbetet med initiativet sker koordinerat och i tätt samarbete med övriga involverade ministerråd.

Generalsekreteraren har inbjudit samtliga större offentliga forskningsfinansiärer i Norden till en dialog kring det samlade globaliseringsinitiativet den 5 september 2008. Arbetet med koordinering av nationella forskningsprogram klimat, energi och miljöfrågor pågår inom ramen för toppforskningsinitiativet, men även inom eScience har arbetet intensifierats och ett NORIA-net har etablerats.

Närings-, Energi och Regionalministrarna beslutade i september 2007 att samarbetet mellan de nordiska innovationsaktörerna skall ökas. I februari 2008 inleddes en process där ledande innovationsaktörer från de nordiska länderna, representanter för den nordiska ämbetsmannakommittén för näringspolitik, Nordiska Ministerrådets sekretariat samt Nordisk Innovationscenter skall identifiera relevanta samarbetsområden och effektiva samarbetsmodeller inom innovationsområdet samt koordinera nationella innovationsprogram. Därutöver arbetas det också med att etablera ett forskningsprogram inom brukardriven innovation.

Det långsiktiga strategiska utvecklingsarbetet sker inom ramen för en gemensam arbetsgrupp och genom en workshopserie för representanter från ämbetsmannakommittéen för utbildning och forskning (ÄK-U) samt näring och energi (ÄK-NE/Näring). Arbetet inbegriper också strategier och konkreta förslag på hur man på bästa sätt – nationellt, nordiskt, europeiskt och globalt – kan profilera det nordiska forsknings- och innovationsområdet. Gruppen håller sitt första möte den 1 oktober 2008.

Prioriteringer i 2009

På kort sikt lyfts ett antal konkreta – underifrån initierade – vägvisande spjutspetsprojekt fram. Dessa spjutspetsprojekt är:

- Intensifierad dialog mellan nationella forskningsfinansiärer och koordinering av nationella forskningsprogram
- Stärkande av gränslös innovation i Norden genom identifiering av relevanta samarbetsområden och effektiva samarbetsmodeller inom innovationsområdet samt koordinering av nationella innovationsprogram.
- Satsning på ett forskningsprogram för brukardriven innovation.

När prioriterade kandidater för koordinering på nordisk nivå föreligger kommer budget för dessa att föreslås.

På lång sikt är det behov för att utveckla en *gemensam* plattform för den strategiska utvecklingen av det nordiska forsknings- och innovationsområdet. Inom projektet skall därför arbetas för en bättre koppling mellan närings- och forskningssektorerna och med en konkretisering av det nordiska forsknings- och innovationsområdet tas fram. Utvecklingsarbetet sker inom ramen för en mellan ÄK-NE/Näring och ÄK-U gemensam arbetsgrupp och genom en workshopserie för representanter från ÄK-U och ÄK-NE/Näring. Arbetet skall också inbegripa strategier och konkreta förslag på hur man på bästa sätt – nationellt, nordiskt, europeiskt och globalt – kan profilera det nordiska forsknings- och innovationsområde.

Utvecklingsarbetet skall ta sin utgångspunkt i och baseras på nordiska styrkepositioner och samhälleliga behov. Regionala styrkepositioner som exempelvis centers of excellence eller klusterbildningar bör spela en viktig roll. Projektet bygger på och utnyttjar de lärdomar, erfarenheter och kun-

skaper som NordForsk och NICe ackumulerat. Erfarenheterna från redan igångsatta initiativ skall utnyttjas i arbetet.

Det intensifierade utvecklingsarbetet kräver en mycket god förankring bland länderna och forsknings- och innovationsaktörerna. För att säkra den politiska förankringen av projektet så har en gemensam arbetsgrupp med bas i regeringskanslierna utnämnats inom ramen för ämbetsmannakommittéerna på både närings- och utbildnings- och forskningssidan. Andra berörda ministerråd och ämbetsmannakommittéer skall konsulteras. Utvecklingsarbetet rapporteras under 2009.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

5-2065-1 Plan for fremme af højere uddannelse i Norden

J.nr. 08-00293-6

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	9.000.000	0	0	-	MR-U

FORMÅL

Projektet är i linje med de nordiska statsministrarnas pressmeddelande från Punkaharju 2007 där man markerar en ambition att "öka kontakten mellan nordiska läroanstalter och lyfta Norden som en attraktiv studieort".

Projektet syftar till att svara till viljan som att stärka samarbetet mellan de nordiska lärosäten och profilera Norden som en attraktiv utbildningsregion. Detta projekt har tre olika aspekter:
- Profilering
- Stärka synergierna av existerande verktyg
- Nordiska Masterprogram

Vad gäller profileringsaspekten är målet att detta pilotprojekt genomförs under 2008 och med detta projekts erfararenheter och resultat som bas tas beslut om fortsatta profileringsinitiativ de närmaste åren. Detta arbete skall också ses i sammanhang med profilering av NORIA och NMRS överordnade profileringsarbete.

Status: Ett inledande profileringsmöte med representanter från HÖGUT, Nordiskt Universitetssamarbete samt de nationella profielringsaktörerna avhölls i juni 2008 och ett andra möte kommer att hållas den 20 el. 22 augusti 2008. Målet är att denna grupp skall föreslå en konkret profileirngspilot som skall genomföras under hösten 2008.

När det kommer till Stärkning av synergierna, kommer bl. a att behandla "Kommersialisering och entreprenörskap vid de nordiska lärosätena". Vidare skall det ske en uppföljning rörande synergierna mellan andra nordiska instrument för att skapa mer effektivt utnyttjande av de existerande verktygen.

Status: En begränsad utlysning rörande utförare av studien "Kommersialisering och entreprenörskap vid de nordiska lärosätena" genomfördes under våren 2008 och en vinnare utsågs i form av SISTER (Sverige). Detta arbete igångsattes juni 2008 och kommer att ligga klart 2008, studien kommer bland annat att behandlas under en workshop planerad till november 2008.

Den första utlysningen av Nordiska Masterprogram som genomfördes 2007 fick en starkt positiv respons av de nordiska lärosätena. De sex vinnarna är alla fullt igång i utvecklingen av programmen. En kvalitetssäkring skall genomföras av NOQA, (Nordic Organisation för Quality Assurance), ett frivilligt samarbete mellan de nordiska kvalitetssäkringsorganen, inom ramen för ett större kvalitetssäkringsprojekt. Det bör också nämnas att det pågår en diskussion vad gäller nästa utlysning, att i själva utlysningstexten, lyfta fram de ämnesområden (tex. anpassning till klimatförändringar) som statsministrarna identifierade som särskilt viktiga.

Status: NOQA genomför ett första steg i bedömningen av de 6 första vinnarna. Denna rapport kommer att ligga klar i slutet av augusti 2008 och kommer att behandlas i HÖGUt och ÄK-U som grundlag för vidare beslut om utlysning av 10 nya masterprogram.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

Prioriteringer i 2009

Projektet syftar till att göra Norden till en mer känd och attraktiv utbildningsregion. Det handlar om att öka attraktionskraften i vår region primärt för att behålla de initiativrika och innovativa personer som bor här, men samtidigt att också skapa så goda omständigheter att vi dessutom drar till oss personer, utanför vår region, med dessa egenskaper, till vår region. På detta sätt säkerställs också en hög investeringsnivå.
Projektets olika delar skall förstärka, och öka synergin, mellan de verktyg som finns och därigenom profilera Norden som en attraktiv högre utbildningsregion. Projektet innehåller också en profileringssatsning för att ge lyskraft åt Norden som en tilldragande region vad gäller högre utbildning.

5-2070-1 Projektplan för god uppäring av ungdomar och vuxna

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	3.700.000	0	0	-	MR-U

FORMÅL

Prosjektets overordnede målsetning er å få flere ungdommer enn i dag til å fullføre en utdanning etter grunnskolen, samt å få økt nordisk viten om hvordan lese- og skriveundervisningen for voksne tilrettelegges best mulig.

Gjennom prosjektet søkes det å legge til rette for kunnskapsinnhentning- og deling på området, samt initiere ulike tiltak for å fremme et tilpasset opplæringstilbud til ungdom og voksne, noe som igjen skal fremme en høyere gjennomføringsgrad i utdanningen enn i dag.

Projektet består av fire deler:

1) Studie og erfaringsutveksling om arbeid for økt gjennomføring i videregående opplæring (ungdomsutbildningen): Studie er igangsatt. Foreløpige resultat legges frem for ministrene på høstens møte. Det avholdes konferanse om resultatene i Lund i november 2008.
2) Et utviklingsarbeid innen entreprenørskap: Nordisk ekspertmøte avholdes høsten 2008.
3) En effektstudie om leseundervisning for voksne: Mandat for studie under utarbeidelse. Studien forventes igangsatt høsten 2008.
4) Opprettelsen av et Lære- og dialogforum. Formålet med forumet er erfarings- og idéutveksling, samt skape oppmerksomhet om/profilere temaene som diskuteres: Gjennomføres i 2009.

Prioriteringer i 2009

Prioriterte oppgaver i 2009 er oppfølgingen av studien om gjennomføring i videregående opplæring, samt gjennomføringen av Lære- og dialogforum. Formålet med forumet er erfarings- og idéutveksling, samt skape oppmerksomhet om/profilere temaene som diskuteres. Videre skal effektstudien om leseundervisning for voksne sluttføres.

5-2075-1 Konsekvenser af klimaforandringer på primær næringen

Nordisk Råd

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	5.800.000	0	0	-	MR-FJLS

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

FORMÅL

Formålet er, at belyse konsekvenserne af klimaændringerne for primærnæringerne; jordbrug, fiskeri, skovbrug og fødevarer og hvordan de nordiske lande kan forberede sig hertil inden for disse sektorer.

Programmet har som formål at belyse hvilke konsekvenser klimaendringene har på naturressourcerne i forhold til primærernæringerne; jordbrug, fiskeri, skovbruk og fødevarer og hvordan de nordiske land kan forberede sig til klimaændringerne m.h.t. til disse sektorer.

Programmet forventes at strekke sig over perioden 2008 til 2012, og kan afsluttes med en rapport med hovedkonklussionerne og mulige anbefalinger sommeren 2012.

Projektstatus:
I marts 2008 blev der nedsat en arbejdsgruppen, som har til opdrag at formulere et udklast til program.

Arbejdet taget udgangspunkt i Ministerrådet for Fiskeri og havbrug, Jordbrug, Levnedsmidler og Skovbrug (MR-FJLS). Aktørerne i arbejdsgruppen er Nordisk arbejdsgruppe for fiskeriforskning (NAF), Nordisk genresource centre (NordGen), Nordisk kontaktorgan for jordbrugsforskning (NKJ), Samnordisk skovforskning (SNS) og Nordisk arbejdsgruppe for mikrobiologi, dyresundhed og dyrevelfærd (NMDD) og de nationale forskningsråd. Arbejdsgruppen sekretariatsbetjenes af NordForsk. Relevante øvrige områder i Nordisk Ministerråd inddrages og orienteres løbende

NordForsk bidrager ud over sekretariatsbetjeningen også med at sikre sammenhængen til topforskningsinitiativet.

Arbejdsgruppen har inddelt programmet i to overordnede temaer med følgende overskrifter :

- Klimatförändringarnas inverkan på nordiska primärnäringar och vilka anpassningar som måste göras inom produktion och förvaltning
- Primärnäringarnas ansvar för klimatförändringarna

De to temaer er endvidere opdelt i en række undertemaer. I forbindelse hermed pågår aktuelt en kortlægning af eksisterende forsknignsmæssig indsats.

Programmet skal tage udgangspunkt i nationale prioriteringer og natioonale styrkepositiononer og dermed styrke og effektivisere den samlede nordiske forskningsindsatsen på området. I arbejdet tages der sigte på at inkludere allerede igangsatte relevante aktiviteter. Mange elementer i programmet vil have forskninsaspekter, og er det er derfor prioriteret, at udviklingen af programmet sker koordineret i forhold til andre overgribende forskningsinitiativer, herunder topforskningsinitiativet og øvrig samordning af nordisk/national klimaforskning.

Programmet forventes forelagt MR-FJLS som udkast den 15. oktober, hvorefter en intern høring indledes. Indenda forventes øvrige ministerråd dog at blive konsulteret. .

I forbindelse med Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativer har statsministrene lagt stor vægt på, at resultaterne skabes tværsektorielt og at der

arbejdes på tværs af ministerråd. På denne budgetpost har MR-FJLS det overordnede ansvar og retten til at disponere og fordele midlerne. Men det skal understreges, at i tråd med statsministrenes ønske om tværsektorielt samarbejde, er den ret betinget af, at arbejdet med initiativet sker koordineret og i tæt samarbejde med de øvrige involverede ministerråd.

Prioriteringer i 2009

På baggrund af arbedjsgruppens udkast til program indledes en høringsrunde til oktober-november, hvorefter det endelige program og organisering heraf kan fastlægges. Hermed fastlægges prioriteterne for 2009.

5-2080-1 Profilering af Norden som center for kreative industrier

VALUTA	BUDGET 09	BUDGET 08	BUDGET 07	DISP./BUD 07	BUD.DISP AV
DKK	3.400.000	0	0	-	MR-NER

FORMÅL

Kreativa industrier utgör en växande del av den samlade globala ekonomin och därmed är det viktigt för Norden att säkerställa en ledande position inom detta område. Aktivt gemensamt nordiskt utvecklings- och policyarbete samt marknadsföring behövs för att Norden ska kunna profileras som en toppregion inom kreativa industrier.

Initiativet har behandlats både i ämbetsmannakommittén för näringspolitik och i ämbetsmannakommittén för kulturellt samarbete som båda ställde sig positiva till initiativet. En tvärsektoriell nordisk arbetsgrupp, KreaNord, etablerades i juni 2008. KreaNord skall vara en tvärsektoriell samlingspunkt för erfarenheter, kunskaper och utvecklingsvisioner som täcker både närings- och kultursektorn. Arbetsgruppen bidrar till en förbättrad koordinering mellan de nordiska länderna, utarbetar policy rekommendationer samt initierar samnordiska utvecklings- och profileringsaktiviteter. Därutöver skall en bred referensgrupp bestående av relevanta nordiska aktörer tillknytas till arbetsgruppens verksamhet.

Nordiskt InnovationsCenter (NICe) har utarbetat en grönbok om kreativa industrier som utkom i november 2007. Denna grönbok och dess rekommendationer utgör utgångspunkten för gruppens arbete. En del konkreta aktiviteter lanseras under hösten 2008 för att utveckla kreativa nätverk och det skall också genomföras initiativ till exempel kring datorspelområdet.

Vid det gemensamma kick-off seminariet i slutet av september 2008 dryftar KreaNord tillsammans med referensgruppens representanter grönbokens rekommendationer och diskuterar vilka initiativ är viktigast att genomföra på nordisk plan under 2009 och 2010.

MR-NER har det överordnade ansvaret för denna budgetpost och rätt att disponera och fördela medel men arbetet sker i tätt samverkan med MR-K. Det skall också aktivt samarbetas med andra relevanta ministerråd.

Prioriteringer i 2009

Arbetsgruppen KreaNord fortsätter sitt arbete med policy utveckling och utbyte av erfarenheter och kunskap.

Utveckling av kreativa nätverk inom Östersjöregionen skall prioriteras under 2009.

Därutöver skall man undersöka möjligheter till nordiskt samarbete i samband med det Europeiska året för kreativitet och innovation 2009.

Satsningar på datorspelområdet skall fortsättas, med fokus på förbättrad information och digital distribution.

På basis av diskussioner med alla relevanta stakeholders skall KreaNord välja de grönbokens rekommendationer som är viktigast att genomföra på nordisk plan. De här aktiviteterna skall sättas i gång under 2009.

För att säkra den yrkesmässiga kvaliteten i arbetet, är det viktigt att alla projektets delar får en solid förankring i både närings- och kultursektorn.

Nordisk Råd

B 252/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag
- Social- og helsebudget
- Globaliseringsinitiativet

J.nr. 08-00293-6

BETÆNKNING OVER
MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordiska rådet

B 253/præsidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00294-5

Præsidiets betænkning over

Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011

1. Præsidiets forslag

Præsidiet foreslår, att

Nordiska rådet rekommanderer Nordiska ministerrådet,

att genomföra ministerrådsförslaget om "Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011"

2. Baggrund

Ministerrådets nuvarande arktiska samarbetsprogram löper ut under 2008 och det nya programförslaget av Nordiska ministerrådet ska debatteras på Nordiska rådets session i Helsingfors i oktober 2008.

Nordiska ministerrådet har bett om Nordiska rådets synpunkter på ovannämnda ministerrådsförslag.

Nordiska ministerrådets sekretariat (NMRS) sände ett utkast till nytt samarbetsprogram till den Arktiske Sagkyndigkomite (ASK) den 31 mars 2008 och den 17 april 2008. NSK diskuterade utkastet till nytt program den 12 juni 2008 och beslutade att godkänna förslaget med en ändring som Grönland föreslagit.

ASK har sänt programutkastet på remiss bland annat till NGO'er och organisationer som är sammansatta av ursprungsbefolkning. Inga ändringsförslag har kommit in från berörda instanser. Sametinget har gett programutkastet sitt stöd.

Målsättningarna och prioriteringarna för den kommande 3-årsperioden är i hög grad en förlängning och konsolidering av den nuvarande nordiska insatsen i Arktis. Nordiska ministerrådet fortsätter att fokusera på klimatförändringar och miljögifter i Arktis samt att stödja uppföljningen och utbredningen av resultaten från den nordiska forskningen. Nordiska minis-

terrådet satsar även på att följa upp forskningen som gjorts i samband med det Internationella Polaråret 2007-2008 för att säkra dess arv.

3. Præsidiets synspunkter

Presidiet anser att det är positivt att ministerrådet utarbetat föreliggande ministerrådsförslag till Nordiska rådet. Vikten av väl utarbetade nordiska insatser i Arktis kan knappast övervärderas och presidiet vill inledningsvis instämma i de förslag som Ministerrådet presenterar i Samarbetsprogrammet för 2009-2011. Presidiet menar att samarbetsprogrammets överordnade målsättningar är aktuella och av mycket stor betydelse.

Presidiet noterar att budgeten för det senaste Arktiska samarbetsprogrammet uppgick till cirka 8,3 MDKK och budgetramen för 2009 förväntas att uppgå till cirka 8,1 MDKK. Programmet kommer att suppleras med en rad arktiska initiativ och insatser som genomförs och finansieras av olika fackministerråd. Med utgångspunkt i de behov som finns i Arktis och med beaktande av att klimatförändringarna påverkar Arktis i en allt större grad så beklagar presidiet att budgeten för arktiska frågor för första gången sedan 1996 minskas. Presidiet framhåller därför att budgeten på sikt bör ökas, eller i vart fall inte sänkas.

Presidiet anser att det är positivt att ministerrådet 2006 genomförde en evaluering av det arktiska samarbetet för perioden 2003-2006. Evalueringen resulterade i en rekommendation att stärka projektförvaltningen. Samarbetsprogrammen har tidigare genomförts och förvaltats av Nordiska ministerrådets sekretariat (NMRS), och det har visat sig vara ett mycket resurskrävande arbete. Nordiska ministerrådets generalsekreterare föreslår därför att förvaltningsdelen och hanteringen av projektansökningarna placeras i ett förvaltningsorgan utanför NMRS och att omkostnaderna för projekthanteringen täcks av den arktiska budgetlinjen. Nordiska ministerrådet framhåller att ansökningsprocessen kommer att förbättras med den nya projektförvaltningen, samtidigt som det säkrar en bättre projektstyrning och nationell förankring. Nordiska rådets presidium välkomnar en förbättring av ansökningsprocessen. Presidiet vill samtidigt påpeka att det är viktigt att projekthanteringen är en öppen process som inbjuder till en överblick över samtliga igångsatta projekt av Nordiska ministerrådet, samt hur lång tid projekten förväntas att löpa.

Nordiska rådet noterar också att omkostnaderna för förvaltningen av projekten förväntas att uppgå till 300 000 DKK som dras från budgeten. Återigen önskar presidiet att framhålla att budgeten för Arktis bör användas till att lösa de många problem som Arktis står inför och inte själva projekthanteringen. I annat fall bör sektorbudgeten på sikt ökas.

I sitt betänkande över medlemsförslag A 1437/presidiet (framställning 6/2008/presidiet) rekommenderar Nordiska rådet till Nordiska ministerrådet att de nordiska länderna stödjer SAON-processen (Sustaining Arctic Observing Networks) genom att skapa ett effektivare nordiskt samarbete i syfte att åstadkomma en förbättrad samordning av nordiska observationssystem i den arktiska regionen, och att forskningsdata görs lättillgänglig för forskare, ursprungsbefolkning, studenter och andra intressenter. SAON- processen skulle kunna användas till att ta vara på arvet efter det Internationella polaråret. Presidiet framhåller också att när IPY-projektet löper mot sitt slut är det viktigt att ursprungsbefolkningen får ta del av forskningsresultaten, så att dessa kommer befolkningen till godo.

Nordiska rådet vill också påminna om rapporten *Nordiskt forskningssamarbete om klimatförändringen i Arktis* (TemaNord 2007:580) som utarbetats efter en rekommendation från Nordiska rådet. Rapporten pekar på en rad initiativ där ett specifikt nordiskt samarbete skulle innebära stora fördelar för den arktiska regionen.

För närvarande är det Norge som innehar ordförandeskapet i Arktiska rådet. Därefter är det Danmarks och Sveriges tur. Ordförandeskap på rad ger möjligheter för ett stärkt nordiskt samarbete inom Arktiska rådet. Nordiska rådet vill i det här sammanhanget påminna om framställningen 7/2006/miljø där man belyser behovet av strängare miljökrav för sjötransporter och offshore-verksamhet i de Arktiska områdena. Aktiviteterna förväntas att öka på grund av pågående klimatändringar. Nordiska rådet vill därför uppmana till ett starkare nordiskt samarbete var man försöker att finna en lösning på dagens utmaningar.

Sammanfattningsvis anser presidiet att det nordiska samarbetet inom frågor som berör Arktis bör fortsättas och intensifieras.

4. Konklusion

Præsidiet foreslår, att

Nordiska rådet rekommanderer Nordiska ministerrådet,

att genomföra ministerrådsförslaget om "Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011"

Reykjavik 24 september 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), næstformand
Ivar Kristiansen (H)
Johan Linander (c)
Kent Olsson (m)
Lyly Rajala (saml)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), formand
Bjørg Tørresdal (KrF)

MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordiska rådet

B 253/præsidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00294-5

Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011

Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011 er en opfølgning af samarbejdsministrenes beslutning om, at gøre Norden til en aktiv del af det regionale samarbejde i Nordeuropa. Det Arktiske Samarbejdsprogram er et af flere samarbejdsprogrammer som Nordisk Ministerråd har etableret med henblik på, at kunne indgå i et regionalt samarbejde med nabolande og organisationer. Nordisk Ministerråd er en god platform for landene til at opnå indflydelse og gevinster i relation til den politiske dagsorden i det regionale samarbejde.

Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram daterer sig tilbage til 1996, og er senest blevet revideret i 2005. Nærværende revision finder sted som følge af programperiodens udløb med udgangen af 2008, men er i øvrigt begrundet i: a) erfaringerne gjort i de forløbne år med arbejdet i Arktisk Råd, b) ændringerne i Nordisk Ministerråds nærområdeaktiviteter, som har ført til udviklingen af et Ruslandsprogram og en i geografisk henseende heldækkende politik for samarbejdet med nordens naboer, c) den reviderede Nordiske Strategi for Bæredygtig Udvikling, som udgør et fundament for det moderne ministerrådssamarbejde og fungerer som udgangspunkt for fællesnordiske indspil om bæredygtig udvikling samt den evaluering af ministerrådets arktiske samarbejde som blev gennemført i 2007.

Ministerrådets arktiske samarbejdsprogram skal være Nordisk Ministerråds platform for samarbejde om Arktiske spørgsmål med landene i Arktisk Råd, med EU om udviklingen af det Arktiske Vindue i EU´s nordlige dimension og med Nordens arktiske naboer i Vest i perioden 2009-2011. Programmet supplerer de øvrige nordiske strategier og programmer, herunder Strategien for bæredygtig udvikling, Miljøhandlingsprogrammet samt Ministerrådets Samarbejdsprogram med Rusland.

Det arktiske samarbejdsprograms overordnede målsætninger i perioden 2009-2011 skal vejlede planlægningen og gennemførelsen af Nordisk Ministerråds samarbejdsaktiviteter i forhold til det Arktiske område, herunder a) at bidrage til at udvikle og forbedre livskvaliteten for befolkningen og de økologiske og økonomiske forudsætninger for fortsat bosætning i det arktiske område, b) at bidrage til øget kendskab til og indsatser mod klimaændringer, miljøgifte og tungmetaller i Arktis, c) at bidrage til og understøtte den arktiske befolknings sociale og kulturelle udvikling samt d) at bidrage til at bevare den arktiske natur, naturkvaliteterne og den biologiske mangfoldighed samt garantere et bæredygtigt udnyttelse af regionens ressourcer.

Målsætningerne og prioriteringerne for den kommende 3-års periode er i høj grad en forlængelse og konsolidering af den igangværende nordiske indsats i Arktis, nemlig at fokusere på klimaændringer og miljøgifte i Arktis, at understøtte opfølgning og udbredelsen af resultaterne af nordisk forskning i Arktis samt bidrage til en langsigtet arv fra det internationale arbejde som gennemføres i regi af Det Internationale Polarår. Budgetrammen for programmet er øget fra 1 MDKK i 1996 til en foreslået ramme på over 8 MDKK i 2009.

Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011 har været i høring blandt NGO'er og organisationer blandt oprindelige folk, og alene positive tilkendegivelser er blevet modtaget, herunder fra Sametinget. Ne-

denfor fremgår ministerrådsforslaget om et nyt arktisk samarbejdsprogram:

Nordiska rådet

B 253/præsidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00294-5

Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-11

1. Indledning

Al virksomhed som Nordisk Ministerråd deltager i, skal ligge på linje med Ministerrådets og de nordiske landes overordnede strategier. Det Arktiske Samarbejdsprogram supplerer Nordisk Ministerråds øvrige programmer, strategier og handlingsplaner som ligeledes kan indeholde relevante arktiske spørgsmål.

Nærværende samarbejdsprogram er Nordisk Ministerråds platform for samarbejde om Arktiske spørgsmål med landene i Arktisk Råd, med EU, inklusive om udviklingen af det Arktiske Vindue i EU´s Nordlige Dimension og med Nordens arktiske naboer i perioden 2009-11.

2. Ministerrådets politiske målsætninger i det arktiske samarbejde

Følgende overordnede målsætninger skal vejlede planlægningen og gennemførelsen af Nordisk Ministerråds samarbejdsaktiviteter i forhold til det Arktiske område:

- At bidrage til øget kendskab til og indsatser mod klimaændringer, miljøgifte og tungmetaller i Arktis og disses konsekvenser for mennesker og dyrs levevilkår globalt og i Arktis.

- At bidrage til at udvikle og forbedre livskvaliteten for befolkningen og de økologiske og økonomiske forudsætninger for fortsat bosætning i det arktiske område med særligt ansvar for de samiske og inuitiske befolkningsgruppers situation.

- At bidrage til og understøtte den arktiske befolknings sociale og kulturelle udvikling, under hensyntagen til de udfordringer som den øgede globalisering stiller, herunder at fremme forståelsen af multilaterale og internationale processer.

- At bidrage til at bevare den arktiske natur, naturkvaliteterne og den biologiske mangfoldighed samt garantere et bæredygtigt udnyttelse af regionens ressourcer når det gælder fornybare såvel som ikke fornybare ressourcer.

På det politiske område handler det særligt om fortsat at udvikle rationelle samarbejdsformer og samarbejdsfora mellem de arktiske stater med henblik på, at man gensidigt og i fællesskab lever op til ansvaret om at gennemføre de fælles projekter, som er nødvendige for at virkeliggøre de overordnede målsætninger for samarbejdet.

Normalt skal initiativer og aktiviteter tages af de nordiske lande indenfor Arktisk Råd. Andre initiativer kan imidlertid komme på tale såfremt Arktisk Råd ikke bedømmes at være det rette forum.

Nordiska rådet

B 253/præsidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00294-5

3. Ministerrådets arbejde med arktiske spørgsmål 2009-11

Indenfor den nævnte overordnede målsætninger vil der i perioden 2009-11 vil blive prioriteret:

- **Nordiske aktiviteter og nordisk medvirken indenfor rammerne i Arktisk Råd**, herunder opfølgning af konklusionerne i Arktisk Råds klimastudie Arctic Climate Impact Assessment, fortsatte initiativer med sigte på at hindre spredning af miljøgifte og tungmetaller i Arktis, og opfølgning af konklusionerne i Arktisk Råds Arctic Human Development Report.

- **Opfølgning og udbredelsen af resultaterne fra nordisk forskning** om udviklingen i Arktis vedr. klimaændringer i Arktis og de oprindelige folks levevilkår og økonomiske og kulturelle udviklingsmuligheder.

- **Nordiske aktiviteter som bidrager til at sikre en langsigtet arv fra det Internationale Polarår 2007-2008 (IPY).**

Dette Arktiske Samarbejdsprogram gælder det samlede ministerråds arbejde med Arktiske spørgsmål. De nævnte prioriterede aktiviteter kan suppleres i fagministerrådenes egne programmer og strategier, som kan inkludere:

- arbejde for at bevare den arktiske natur og biodiversiteten samt opsporing, overvågning og bekæmpelse af miljøgifte

- styrkelse af netværk og kompetencer til deltagelse i demokratiske mellemfolkelige processer, prioritering af oprindelige folks kompetenceudvikling og kapacitetsopbygning i forbindelse med lokal og regional forvaltning af såvel som deltagelse i mellemfolkelige processer.

- fremmer den økonomiske udvikling ved erhvervsudvikling, innovation samt kompetenceopbygning i tyndt befolkede områder inkl. alternativ energiforsyning, herunder udvikling af service- og kultursektoren samt lokal produktion og forædling

- forskningsmæssige fokus på det arktiske område som understøtter den fælles politik på klima, energi, natur- og miljøområdet, lige som man vil bidrage til sikringen og videreudviklingen af de resultater som er opnået under IPY

- samarbejde for sundhedsfremmende tiltag, herunder særligt at bekæmpe smitsomme og menneskeskabte sygdomme, samt udviklingen indikatorer for levevilkår på de arktiske befolkningers egne præmisser

- samarbejde mellem de videregående uddannelsessituationer i Norden

4. Samarbejdets instrumenter

Konkrete indsatser i det arktiske samarbejdsprogram vil dels blive gennemført som enkeltprojekter efter ansøgning fra lande og organisationer eller institutioner i Norden eller nærområdet, dels som initiativer der udspringer af fagministerrådenes behov for at understøtte aktuelle politiske processer.

Nordisk Ministerråds aktiviteter i Arktis finansieres dels af de respektive ministerråd, dels af en særlig overordnet budgetpost under MR-SAM, evt.

gennem samfinansiering. Ministerrådets overordnede budgetpost er allokeret til gennemførelsen af nærværende program.

Ministerrådet kan bidrage finansielt til samarbejdet i Arktisk råds arbejdsgrupper og instrumenter. Ministerrådets øvrige stipendie- og mobilitetsprogrammer kan også støtte aktiviteter i Arktis.

5. Samarbejdsprogrammets administration

Ministerrådet formidler information om programmet bl.a. via sin hjemmeside. I kontaktvirksomheden udnyttes den eksisterende nordiske institutionsstruktur.

Ministerrådets administrative retningslinier for behandling af projektansøgninger, inkl. rejseomkostninger, konsulentydelser, lønvilkår etc. samt for økonomisk afrapportering og rapportering om opnåede resultater indenfor gennemførte projekter skal gælde.

Den nordiske Samarbejdskomite (NSK) har nedsat en arktisk sagkyndigkomite (ASK) til at bistå med det arktiske samarbejde. ASK vil fortsætte med at være de nordiske Senior Arctic Officials, samt repræsentanter for Færøerne og Grønland. ASK vil have en rådgivende rolle ved udformningen, implementeringen og opfølgningen af Ministerrådets arktiske aktiviteter. ASK kan indbyde ICC Grønland og Samerådet til at deltage i arbejdet i overensstemmelse med Ministerrådets retningslinier for samarbejde med de frivillige organisationer. Det er NSK og MR-SAM som er det beslutningsfattende organ i relation til det arktiske samarbejdsprogram.

Ministerrådssekretariatet varetager sekretariatsfunktionen for ASK, imens projekt- og budgetforvaltningen, projektafrapportering samt opdatering af den arktiske database varetages af et relevant forvaltningsorgan.

BETÄNKANDE ÖVER
MINISTERRÅDSFÖRSLAG

Nordisk Råd

B 254/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00296-5

Presidiets betänkande över

Ministerrådsforslag B 254/presidiet om riktlinjerna för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen 2009 - 2013

1. Presidiets förslag

Presidiet föreslår, att

Nordiska Rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet

att, med beaktande av de synpunkter som förs fram i detta betänkande, genomföra Ministerrådsförslag B 254/Presidiet om riktlinjer för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013

2. Bakgrund

Nordiska ministerrådet (samarbetsministrarna) har till Nordiska rådet översänt ett ministerrådsförslag om riktlinjer för det framtida samarbetet med Estland, Lettland och Litauen (2009-2013), och anmodat Nordiska rådet om synpunkter på förslaget.

Riktlinjerna bygger på och vidareför de erfarenheter som dragits under genomförandet av riktlinjerna för 2006-2008. Riktlinjerna innehåller beskrivningar av samarbetets karaktär, prioriteringar och samarbetsformer. Ministerrådets samarbete betraktas som ett komplement till det bilaterala samarbetet i regionen. Stor vikt läggs vid samordning och samverkan med andra regionala organisationer, framförallt Östersjöstaternas råd (CBSS). Samarbetet sker mellan likvärdiga parter, med gemensamma prioriteringar och delat ansvar för finansiering av aktiviteter och projekt. Riktlinjerna är en utgångspunkt för konkreta aktiviteter. Samarbetsministrarna har det överordnade ansvaret för samarbetets inriktning. Fackministerråden ansvarar för det konkreta genomförandet av samarbetsaktiviteter.

3. Presidiets synpunkter

Presidiet är generellt sett positivt till ministerrådsförslaget om riktlinjerna för 2009-2013. Prioriteringar och samarbetsformer är relevanta, och det är viktigt att dessa utarbetats i nära dialog och samarbete mellan nordiska och baltiska parter. Den grundläggande principen om likvärdighet och jämbördighet vad gäller bl a prioriteringar och finansiering är av fundamental betydelse. Presidiet instämmer också i och stöder ambitionen att samarbetet skall utsättas för en kontinuerlig utvärdering.

Presidiet vill emellertid lyfta fram ett par synpunkter. Presidiet konstaterar för det första att det nordisk-baltiska samarbetet övergått från biståndspolitik till ett jämlikt partnerskap. Större vikt läggs nu vid att möjliggöra direkt samarbete mellan baltiska och nordiska partners. Från att ha varit mottagare av bistånd såväl från NMR som från EU och andra organisationer har de baltiska staterna blivit fullvärdiga medlemmar av europeisk integration och regionalt samarbete. Det baltiska medlemskapet i Nordiska Investeringsbanken och ländernas observatörsstatus vid NordForsk är klara tecken på att de baltiska staterna står närmare Norden än vanliga grannar. Samarbetet kan nu ske mer direkt.

Presidiet menar att de senaste årens politiska och ekonomiska utveckling i de tre baltiska länderna gör att kontorens roll och funktion inte kan tas för given. Kontoren borde därför utsättas för en förutsättningslös granskning inom ramen för den kontinuerliga utvärdering som riktlinjerna 2009-2013 föreskriver, med en mittvägsrapport 2011 och en slutrapport 2013. Därvid bör man bl a beakta möjligheterna till en ökad arbetsdelning och specialisering mellan kontoren, vilket nämns i utvärderingen från 2007. Man bör även överväga möjligheterna till ökad samverkan och arbetsdelning med de nordiska ambassaderna i de baltiska länderna.

För det andra finner presidiet det anmärkningsvärt att Nordiska rådet överhuvudtaget inte nämns i de nya riktlinjerna. Nordiska rådet har, genom sitt presidium och sina utskott, ett aktivt samarbete med Baltiska församlingen. Sedan 2006 utarbetar Nordiska rådet och Baltiska församlingen t ex en gemensam årlig arbetsplan, som innehåller prioriterade samarbetsområden och samarbetsformer. Presidiet är, som nämnts, mycket positivt till att Ministerrådet utvecklar prioriteringar och samarbetsformer i nära och likvärdig samverkan med berörda parter på olika nivåer i de baltiska länderna. Det är också naturligt att det sker en regelbunden dialog, avstämning och uppföljning i den egna kretsen av berörda ministerråd och ämbetsmannakommittéer. Mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet sker det förvisso på tjänstemannanivå redan ett förtjänstfullt utbyte vad gäller samarbetet med de baltiska länderna. Presidiet anser emellertid att detta utbyte kunde stärkas genom ett mer regelbundet samarbete på högre politisk nivå såväl under planerings-, genomförande och uppföljningsfasen av riktlinjerna. Detta borde kunna bidra till att stärka det samlade nordiska bidraget till samarbete med de baltiska länderna.

Nordisk Råd

B 254/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00296-5

4. Konklusion

Mot bakgrund av ovanstående

Föreslår Presidiet att

Nordiska Rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet

att, med beaktande av de synpunkter som förs fram i detta betänkande, genomföra Ministerrådsförslag B 254/Presidiet om riktlinjer för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013

Helsingfors 27 oktober 2009

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), vice-president
Johan Linander (c)
Inge Lønning (H)
Kent Olsson (m)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), president

MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordisk Råd

B 254/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00296-5

Retningslinier for det fremtidige samarbejde med Estland, Letland og Litauen (2009-2013)

Under henvisning til:

- Retningslinier for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen 2009-2013 (07-02034-50)
- Retningslinier for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen 2006-2008 (MR-SAM 69/2004)

beslutter Nordisk Ministerråd (Samarbejdsministrene) at revidere retningslinierne for samarbejdet med Estland, Letland og Litauen, som beskrevet i ovennævnte dokument.

Retningslinierne omfatter Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen og skal således være grundlag for samtlige ministerråds samarbejde med de tre baltiske lande.

Implementeringen af de reviderede retningslinier forudsættes at ske gennem en anmodning fra Samarbejdsministrene til de øvrige fagministerråd om snarest at indarbejde retningslinierne i de respektive sektorstrategier. De budgetmæssige konsekvenser vil fremgå som led i den almindelige budgetproces for Nordisk Ministerråd.

Det forudsættes, at Nordisk Ministerråd rapporterer om resultaterne af de nye retningslinier som en integreret del af ministerrådets arbejde med budgettering og resultatrapportering.

Hovedpunkterne i retningslinierne for samarbejdet med Estland, Letland og Litauen er:

- Samarbejdet er et ligeværdigt, politisk samarbejde til fælles nordisk-baltisk nytte, og er baseret på fælles værdier som demokrati, god forvaltningsskik, ligestilling, ytringsfrihed og tolerance.
- Samarbejdet skal bidrage til fremme af en stærk Østersøregion og skal ske i synergi med arbejdet i øvrige regionale organisationer.
- Det vil være en prioriteret opgave at bygge videre på det samarbejde, som allerede er effektivt og veletableret og udvikle visse nøgleområder såsom: uddannelse, forskning og innovation; næringsliv, klustersamarbejde og kreative industrier; miljø, klima og energi; velfærdssamfundets grænseoverskridende udfordringer; grænseregionalt samarbejde såvel i nordisk-baltisk regi som i relation til øvrige nabolande.

Begrundelse og formål:
De reviderede retningslinier for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen er baseret på erfaringerne med Retningslinier for perioden 2006-2008, som blev godkendt af Nordisk Råds Session i 2004. De nye retningslinier tager hensyn til den udvikling, som de nordisk-baltiske samarbejde har gennemgået og til det øgede fokus på Østersøregionens muligheder og udfordringer i globaliseringen.

Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen har pågået siden 1991 og med revisionen af retningslinierne videreføres i vidt omfang principperne fra retningslinierne for 2006-2008 samtidig med at der er sket en opdatering af samarbejdsformerne baseret på erfaringerne fra samarbejdet i perioden.

Med forslaget til nye retningslinier for 2009-2013 understreger de nordiske landes regeringer nødvendigheden af at fokusere og fortsætte det nordiske samarbejde med Estland, Letland og Litauen.

Det fremtidige samarbejde vil blive kontinuerligt evalueret. MR-SAM skal foretage en grundig midtvejsevaluering i 2011, herunder især i lyset af EU's Østersøstrategi. En ekstern evaluator vil blive inddraget i midtvejsevalueringen. En yderligere evaluering af samarbejdet skal tillige foreligge i 2013.

Nordisk Råd

B 254/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00296-5

Retningslinier for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen 2009-2013

Samarbejdets karakter:
Retningslinierne er udtryk for ønske om at fordybe det nordisk-baltiske samarbejde på områder af fælles interesse og dermed styrke samhørigheden mellem de otte lande .

Samarbejdet er et multilateralt samarbejde mellem 8 lande (NB8), hvor de nordiske lande i fællesskab, indenfor rammerne af NMR, samarbejder med Estland, Letland og Litauen.

Samarbejdet mellem Nordisk Ministerråd (NMR) og Estland, Letland og Litauen skal først og fremmest være et politisk samarbejde til fælles nordisk-baltisk nytte, hvor initiativer kan udgå fra alle parters side, og hvor udveksling af 'best practices' kan bidrage til fælles målsætninger.

Samarbejdet skal være fokuseret og på ligeværdig fod og bygge på fælles værdier som demokrati, god forvaltningsskik, ligestilling, ytringsfrihed og tolerance, hvor for eksempel kultursamarbejde kan virke som et bindemiddel i nordisk-baltiske relationer.

Det fokuserede nordisk-baltiske samarbejde vil bidrage til fremme af en stærk Østersøregion (top of Europe), som er attraktiv for borgere, virksomheder, investorer og arbejdskraft, som i fællesskab profileres, og som i fællesskab kan skabe vækst og velfærd og øge konkurrencekraft. Samtidig vil dette samarbejde understøtte udviklingen af EU's Østersøstrategi, der blandt andet tager sit afsæt i målene i Lissabon-processen.

Samarbejdet vil samtidigt bidrage til fælles indsats overfor globaliseringens muligheder og udfordringer med udgangspunkt i de nordiske statsministres pressemeddelelse fra mødet i Punkaharju, juni 2007 og Riksgränsedeklerationen, april 2008.

Samarbejdet vil komplementere de nordiske landes bilaterale samarbejde med de baltiske lande og skal ske med synergi for øje i forhold til arbejdet i øvrige regionale organisationer, især Østersørådet og EU/EØS ved at kunne danne platform for mulig koordinering af synspunkter i forhold til sager af fælles interesse.

Samarbejdet kan bidrage til en positiv samfundsudvikling i regionen og bidrage til samarbejde på tværs af EU/EØS's ydre grænse ved at fremme grænseregionalt samarbejde, herunder i samarbejde med EU og ved anvendelse af EU-instrumenter. Endvidere kan samarbejdet bidrage til at understøtte den Nordlige Dimension, hvor initiativer der involverer nordiske, baltiske og russiske partnere vil have prioritet.

Retningsliniernes karakter:
Retningslinierne vil være styrende for NMRs virksomhed og skal ses som et udgangspunkt for udvikling af fælles ambitioner og aktiviteter mellem de otte lande. Ansvaret for den konkrete proces tillægges fagministerrå-

dene og embedsmandskomitéerne sammen med Estland, Letland og Litauen . Under udarbejdelsen af retningslinierne har NMR konsulteret regeringerne i Estland, Letland og Litauen.

Samarbejdsministrene (MR-SAM), herunder Nordisk Samarbejdskomite (NSK), har det overordnede koordinationsansvar for den fælles nordiske del af samarbejdet og ansvar for at sikre overordnet koordineringen med relevante parter i de baltiske lande.

Ansvaret for det konkrete faglige indhold for det fælles nordisk-baltiske samarbejde lægges på de respektive fagministerråd, mens samarbejdsministrene fortsat har det overordnede ansvar. Dette indebærer, at samarbejdet vil foregå i overensstemmelse med de principielle retningslinier vedtaget af MR-SAM, medens de specifikke indhold defineres af fagministrene.

Hvert fagministerråd kan efter behov samarbejde med hvert enkelt baltisk land i overensstemmelse med mere specifikke interesser. Udgangspunktet for samarbejdsaktiviteter med deltagelse af alle tre baltiske lande vil dog være et væsentligt udgangspunkt, ikke mindst ved forberedelse og gennemføring af fælles nordisk-baltiske møder. Jo mere institutionaliseret samarbejdet er, jo større krav stilles til deltagelse af alle otte lande.

Det naturlige institutionelle grundlag vil være regelmæssige nordisk-baltiske møder på minister- og embedsmandsniveau.

Retningslinierne skal ikke ses som et slutprodukt, men som et skridt i en løbende proces for at udvikle samarbejdet, hvor alle otte lande er involveret i dette. Opgaven for Nordisk Ministerråd er som institution at bistå i arbejdet på en sådan måde, at NB8-samarbejet kan udvikle sig til gavn for alle lande. Nordisk Ministerråds Sekretariat (NMRS) stiller sig rådighed for understøtning af NB8-samarbejdet i det omfang det er muligt og som det ønskes af parterne på områder omfattet af NMRs regi.

Prioriteringsområder:
Det vil være en prioriteret opgave at bygge videre på det samarbejde, som allerede er effektivt og
veletableret, og hvor der er gensidig interesse for at videreudvikle samarbejdet. Nordenfremmende indsatser er i alle de nordiske landes interesse. De fælles nordisk-baltiske kulturindsatser benyttes også som løftestang for samarbejdet og kan bidrage til mellemfolkelig forståelse.

Fastlæggelse af specifik fælles interesseområder for fordybet samarbejde på fokuserede og prioriterede områder skal ske i fællesskab. Ligestillingsprincipperne er centrale og skal fortsat integreres i samarbejdet.

Målsætningen om at videreudvikle det nordisk-baltiske politiske fællesskab får konsekvenser for de fleste samarbejdsområder i Nordisk Ministerråds regi. Der er dog behov for at pege på de mest centrale temaer for samarbejdet, der vil være vejledende for de forskellige ministerråd.

Inden for disse temaer skal der foretages en fokuseret og yderligere fælles prioritering af de mere specifikke samarbejdsområder.

Nordisk Ministerråd har en særlig interesse i at udvikle visse nøgleområder, som især omfatter følgende centrale temaer:

- Uddannelse, forskning og innovation
- Næringsliv, klustersamarbejde og kreative industrier

- Miljø, klima og energi, herunder Østersøens miljøtilstand, fremme af effektive miljøteknologier og vedvarende energikilder, hvor en fælles tilgang til bæredygtig udvikling særlig kan komme til anvendelse .

- Velfærdssamfundets grænseoverskridende udfordringer. Eksempler på eventuelle samarbejdsområder er bekæmpelse af menneskehandel og spredning af HIV/AIDS, styrkelse af politi- og anklagersamarbejde, udvikling af sygehusvæsenet og demografiudfordringer og sammenhængen med blandt andet arbejdsmarkedspolitik. Elementer af dette samarbejde vil kunne tage udgangspunkt i den Nordlige Dimensions Partnerskab for Folkesundhed og Socialt velbefindende.

- Grænseregionalt samarbejdet til fremme af fælles grundlæggende værdier som demokrati, god forvaltningsskik, ligestilling, ytringsfrihed og tolerance såvel i nordisk-baltisk regi som i relation til øvrige nabolande, herunder Hviderusland.

Instrumenter der understøtter udviklingen af NB8-samarbejde:

Samarbejdets værdi ligger i dets kvalitet og parternes engagement. Instrumenter som kan benyttes til at gennemføre det ønskede konkrete samarbejde kan variere. Instrumenterne er blandt andre:

- Fælles policy-udvikling og samordning, herunder i forhold til EU's indre marked

- Fælles samarbejdsprogrammer, handlingsplaner og deklarationer

- Fælles nordisk-baltiske mobilitetsprogrammer

- Fælles initiativer, der kan danne grundlag for at fremme projekter, som har særlig udviklingspotentiale, og dermed kan virke som "stifinder"

- Fælles initiativer, som er koblet til arbejdet af fælles interesse indenfor andre internationale fora

- Erfarings- og informationsudveksling (benchmarking)

- Samarbejde med frivillige organisationer indenfor NGO-programmerne

- Samarbejde inden for de nordiske institutioner, som vil være behovsstyret og af stor fleksibilitet. Mulighed for fuldt medejerskab eller mere omfattende partnerskab holdes åbent

- Fælles ministermøder med høj faglig relevans afholdes regelmæssigt og forberedes af respektive embedsmandskomiteer med baltiske kollegaer. På embedsmandskomite-niveau udvikles NB8-møderne og styrkes efter behov

- Udvikling af bedre koordinationsmekanismer med NB8-formandskabet, der ikke nødvendigvis er sammenfaldende med det nordiske formandskab i NMR

- Grænseregionalt samarbejde, herunder i samarbejde med EU og ved anvendelse af EU-instrumenter, herunder såvel nordisk-baltisk samarbejde som trepartssamarbejde mellem nordiske, baltiske og russiske eller andre partnere, som for eksempel i forbindelse med realisering af den Nordlige Dimensions partnerskaber.

NMR og dets kontorer med tilhørende infopunkter, der er en del af NMRS, er katalysator for det nordisk-baltiske samarbejde. Kontorerne arbejder tæt med de nordiske repræsentationer og koordinerer fælles nordiske tiltag. Kontorerne identificerer trender og muligheder for fælles nordisk-baltisk samarbejde i dialog med de nordiske ambassader og er eksponent for alt som er "Nordisk" og profilerer det nordiske samarbejde bredt. Samtidigt fungerer de som projektadministratorer, herunder i nordiske/EU-projekter eller fælles nordisk-baltiske projekter og har ansvar for praktisk sagsbehandling, kvalitetssikring mv. Cheferne for NMRs kontorer referer direkte til Nordisk Ministerråds generalsekretær. Der forudsættes halvårlige møder mellem NMRS, (København), NMRs kontorer i Tallinn, Riga henholdsvis Vilnius, og de nordiske landes stedlige repræsentationer.

Finansielle principper
Udgangspunkt er, at det er et ligeværdigt samarbejde hvor hver af parterne finansierer egne udgifter, eller hvor man i særlige tilfælde i fællesskab blive enige om anden omkostningsfordeling, herunder fælles mobilitetsordninger, der fordeles efter BNI-fordeling.

Tidsmæssigt perspektiv
Tidsperspektiv for retningslinierne fastlægges til 2009-2013, således at der bliver sammenfald med EU's finansielle perspektiver, dog med indbygget løbende evaluering.

Evaluering
Det fremtidige samarbejde vil blive kontinuerligt evalueret. MR-SAM skal foretage en grundig midtvejsevaluering i 2011, herunder især i lyset af EU's Østersøstrategi. En ekstern evaluator vil blive inddraget i midtvejsevalueringen. En yderligere evaluering af samarbejdet skal tillige foreligge i 2013.

MR-SAM vil fortsat en gang årligt have en mere generel og principiel drøftelse af samarbejdet og udviklingen af dette på baggrund af en kort rapport om udviklingen i NB8-samarbejdet i NMRs regi. Til dette brug udarbejder de enkelte fagministerråd og relevante institutioner årligt en statusrapport over samarbejdet. Af disse rapporter vil det fremgå, hvilket konkret samarbejde, som har fundet sted, en vurdering af dette, og hvorvidt de til hvert tid gældende politiske prioriteringer er blevet opfyldt, og om prioriteterne ønskes fastholdt eller ændret. Rapporterne fra fagministerrådene vil ligeledes indeholde en kort beskrivelse og vurdering af kommende års samarbejdsaktiviteter.

Den endelige statusrapport vil efter MR-SAMs godkendelse blive fremsendt af Nordisk Ministerråds generalsekretær til de nordiske og de baltiske udenrigsministre. Hermed vil der kunne skabes en naturlig sammenhæng mellem NB8-samarbejdet på områder i såvel NMRs regi som på udenrigsministerielt niveau, som er en del af det uformelle nordiske samarbejde . Evaluering af samarbejdet bør samtidigt drøftes i nordisk-baltisk regi, hvilket aftales nærmere mellem parterne.

De enkelte initiativer og konkrete projekter vil løbende monitoreret og evalueret og erfaringerne vil indgå i udviklingen af det videre samarbejde.

Profilering:
Både fagministre og samarbejdsministre vil i fremtiden i højere grad søge at bidrage til øget opmærksomhed og information om det fælles nordisk-baltiske samarbejde for derved at udbrede kendskabet til og skabe større interesse for samarbejdet og synliggøre det såvel i som uden for Norden. Det er en opgave som også pålægges NMRs kontorer i de baltiske lande og NMRs sekretariat i København. Denne opgave skal tillige ske i samar-

bejde med de nordiske repræsentationer og relevante nordiske myndigheder og nordiske institutioner.

Profileringen af samarbejdet udbygges og koordineres med de baltiske partnere, som på alle niveauer og i videst muligt omfang bør inddrages i synliggørelsen af samarbejdet.

Profilering af samarbejdet sker samtidigt i overensstemmelse med NMRs generelle profilerings- og kommunikationsstrategier.

Nordisk Råd

B 254/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00296-5

BETÆNKNING OVER
MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordisk Råd

B 255/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00297-5

Præsidiets betænkning over

Ministerrådsforslag B 255/presidiet: Retningslinjer for det fremtidige samarbejde med Nordvestrusland 2009 - 2013

1. Præsidiets forslag

Presidiet föreslår, att

Nordiska Rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet

att, med beaktande av de synpunkter som förs fram i detta betänkande, genomföra Ministerrådsförslag B 255/presidiet om riktlinjer för samarbetet med Nordvästryssland 2009-2013

2. Baggrund

Nordiska ministerrådet (samarbetsministrarna) har till Nordiska rådet översänt ett ministerrådsförslag om riktlinjer för det framtida samarbetet med Nordvästryssland 2009-2013, och anmodat Nordiska rådet om synpunkter på förslaget.

Riktlinjerna bygger på och vidareför de erfarenheter som dragits under genomförandet av riktlinjerna för 2006-2008. Inledningsvis görs en stark betoning av nödvändigheten av att fokusera och fortsätta samarbetet med Nordvästryssland. Vid utarbetandet av riktlinjerna har man tagit hänsyn till utvecklingen i Ryssland under de senaste åren, bl a det förhållande att Ryssland nu är fullvärdig deltagare i den Nordliga dimensionen. Riktlinjerna innehåller beskrivningar av samarbetets karaktär, prioriteringar och samarbetsformer. Målen är att främja en utveckling i Ryssland som kan bidra till ett stärkt och vidare samarbete till gagn för säkerhet och stabilitet i norra Europa. Man har också ambitionen att väva in Ryssland djupare i det regionala samarbetet. Samarbetet sker mellan likvärdiga parter, utifrån gemensamma värderingar och med gemensamma prioriteringar och delat ansvar för finansiering av aktiviteter (förutom aktiviteter som involverar det civila samhället). Samarbetet lägger fokus på demokratisk sam-

hällsutveckling, pluralistiska relationer och goda betingelser för ekonomiskt samarbete. Det knyter an till EU:s politik för samarbete med Ryssland (de s k fyra rummen), Nordliga dimensionen, samt EU:s kommande Östersjöstrategi. Vidare skall man bygga ut samverkan med Östersjöstaternas råd (CBSS), Arktiska rådet, Barentsrådet och Barents regionråd. Riktlinjerna är utgångspunkt för konkreta projekt.

Samarbetsministrarna har det överordnade ansvaret för samarbetets inriktning, medan fackministerråden ansvarar för dess konkreta genomförande. Ministerrådets kontor i nordvästra Ryssland ses som viktiga katalysatorer för samarbetets genomförande, och som instrument för projektadministration, sakbehandling, m m.

3. Præsidiets synspunkter

Presidiet är generellt sett positivt till ministerrådsförslaget om riktlinjerna för 2009-2013. Prioriteringar och samarbetsformer är relevanta, och det är viktigt att dessa utarbetats i nära dialog och samarbete mellan nordiska och ryska parter. Den grundläggande principen om likvärdighet och jämbördighet vad gäller bl a prioriteringar och finansiering är av fundamental betydelse. Presidiet instämmer också i och stöder ambitionen att samarbetet skall utsättas för en kontinuerlig utvärdering.

Presidiet vill betona vikten av att samarbetet tar fasta på och främjar grundläggande demokratiska, medborgerliga och mänskliga rättigheter. En ambition bör därför vara att söka vidga kontakterna och samarbetet med NGO:s.

Presidiet menar att det både är realistiskt och praktiskt att avgränsa det geografiska samarbetsområdet till nordvästra Ryssland. Presidiet vill dock understryka att även de regioner som ingår i den ryska geografiska bestämningen av Nordvästryssland – framförallt Arkhangelsk Oblast – kan ingå i samarbetet.

Presidiet stöder fullt ut Ministerrådets ambition att bidra till att den Nordliga dimensionen får konkreta uppgifter och praktiska resultat. Att främja samarbete inom ramen för den Nordliga dimensionens partnerskap för miljö respektive hälsa och social välfärd bör därför vara en prioriterad uppgift. Det är också önskvärt att Ministerrådet verkar för att främja och stödja framväxten av nya partnerskap inom den Nordliga dimensionen, till ex för transport och logistik, och för kultur.

Presidiet uppmuntrar Ministerrådet att verka för att det sker en nära samverkan och samordning mellan den Nordliga dimensionen och EU:s framväxande Östersjöstrategi. Den nya Nordliga dimensionen har en särskild betydelse, eftersom Ryssland, liksom Norge och Island, deltar på jämbördig fot med de EU-länder som ingår i den Nordliga dimensionen. En situation där den Nordliga dimensionen och EU:s Östersjöstrategi utvecklas längs divergerande, eller rentav konkurrerande, spår bidrar inte till att främja samarbetet i norra Europa och måste därför undvikas.

Presidiet finner det anmärkningsvärt att Nordiska rådet överhuvudtaget inte nämns i de nya riktlinjerna. Nordiska rådet har regelbundna kontakter med såväl federala som regionala parlamentariska församlingar. I oktober 2007 skrev Nordiska rådet och Nordvästra Rysslands parlamentariska församling (PANWR) under ett gemensamt uttalande om samarbete, vilket nämner en rad olika samarbetsfrågor och samarbetsformer. Presidiet är, som nämnts, mycket positivt till att Ministerrådet utvecklar prioriteringar och samarbetsformer i nära och likvärdig samverkan med berörda parter i Ryssland. Det är också naturligt att det sker en regelbunden dialog, avstämning och uppföljning i den egna kretsen av berörda ministerråd och ämbetsmannakommittéer. Mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrå-

det sker det förvisso på tjänstemannanivå redan ett förtjänstfullt utbyte vad gäller samarbetet med Nordvästryssland. Presidiet anser emellertid att detta utbyte kunde stärkas genom ett mer regelbundet samarbete på högre politisk nivå såväl under planerings-, genomförande och uppföljningsfasen av riktlinjerna. Detta borde kunna bidra till att stärka det samlade nordiska bidraget till samarbetet med Nordvästryssland.

Nordisk Råd

B 255/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00297-5

4. Konklusion

Mot bakgrund av ovanstående

Föreslår presidiet att

Nordiska Rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet

att, med beaktande av de synpunkter som förs fram i detta betänkande, genomföra Ministerrådsförslag B 255/Presidiet om riktlinjer för samarbetet med Nordvästryssland 2009-2013

Helsingfors 27 oktober 2009

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), vice-president
Johan Linander (c)
Inge Lønning (H)
Kent Olsson (m)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), president

MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordisk Råd

B 255/presidiet

Behandles i:
Præsidiet

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00297-5

Retningslinier for det fremtidige samarbejde med Nordvestrusland

Under henvisning til:

- Retningslinier for Nordisk Ministerråds samarbejde med Nordvestrusland 2009-2013 (07-02034-51)
- Retningslinier for Nordisk Ministerråds samarbejde med Nordvestrusland 2006-2008 (MR-SAM 70/2004)

beslutter Nordisk Ministerråd (Samarbejdsministrene) at revidere retningslinierne for samarbejdet med Nordvestrusland, som beskrevet i ovennævnte dokument.

Retningslinierne omfatter Nordisk Ministerråds samarbejde med Nordvestrusland og skal således være grundlag for samtlige ministerråds samarbejde med Nordvestrusland.

Implementeringen af de reviderede retningslinier forudsættes at ske gennem en anmodning fra Samarbejdsministrene til de øvrige fagministerråd om snarest at indarbejde retningslinierne i de respektive sektorstrategier. De budgetmæssige konsekvenser vil fremgå som led i den almindelige budgetproces for Nordisk Ministerråd.

Det forudsættes, at Nordisk Ministerråd rapporterer om resultaterne af de nye retningslinier som en integreret del af ministerrådets arbejde med budgettering og resultatrapportering.

Hovedpunkterne i retningslinierne for samarbejdet med Nordvestrusland er:

- Målet for det fælles nordiske samarbejde med Nordvestrusland er at fremme en udvikling i Rusland, som kan skabe grundlag for et forstærket naboskab til gavn for sikkerhed og stabilitet i Nordeuropa og bidrage til, at Rusland deltager som en aktiv partner i samarbejdet i regionen, gennem samarbejde med fokus på en demokratisk samfundsudvikling, åbne pluralistiske relationer over grænserne og fremme af betingelserne for økonomisk samarbejde og samhandel.
- Det vil være en prioriteret opgave at bygge videre på det samarbejde, som allerede er effektivt og veletableret og udvikle visse nøgleområder såsom: uddannelse, forskning og innovation; miljø, klima og energi; fremme af betingelser for økonomisk samarbejde og samhandel; den Nordlige Dimensions partnerskaber; styrkelse af demokratiudvikling og civilsamfund.

Udgangspunkt er, at samarbejdet er et ligeværdigt partnerskab, hvor hver af parterne finansierer egne udgifter, dog ikke i forbindelse med initiativer for styrkelse af civilsamfundet, eller i særlige tilfælde hvor man i fællesskab bliver enige om anden omkostningsfordeling,.

Samarbejdet skal ikke omhandle opgaver, som naturligt bør dækkes af en enkelt partners eget statsbudget.

Samarbejdet vil blive kontinuerligt evalueret. MR-SAM skal foretage en grundig midtvejsevaluering i 2011, herunder især i lyset af udviklingen af den Nordlige Dimension. En ekstern evaluator vil blive inddraget i midtvejsevalueringen, som vil danne grundlag for en drøftelse i MR-SAM om samarbejdet og danne grundlag for en eventuel justering af retningslinier-

ne for det videre samarbejde. En yderligere evaluering af samarbejdet skal tillige foreligge i 2013

Begrundelse og formål:

De reviderede retningslinier for Nordisk Ministerråds samarbejde med Nordvestrusland er baseret på erfaringerne med Retningslinier for perioden 2006-2008, som blev godkendt af Nordisk Råds Session i 2004. De nye retningslinier tager hensyn til den udvikling, der i perioden er sket i Rusland og til udviklingen i samarbejdsrelationerne mellem EU/EØS og Rusland, herunder at Rusland nu indgår som partner i den Nordlige Dimension.

Nordisk Ministerråds samarbejde med Nordvestrusland har pågået siden 1995 og med revisionen af retningslinierne videreføres i vidt omfang principperne fra retningslinierne for 2006-2008 samtidig med at der er sket en opdatering af samarbejdsformerne baseret på erfaringerne fra samarbejdet i perioden.

Med forslaget til nye retningslinier for 2009-2013 understreger de nordiske landes regeringer nødvendigheden af at fokusere og fortsætte det nordiske samarbejde med Nordvestrusland.

Retningslinier for Nordisk Ministerråds samarbejde med Nordvestrusland 2009-2013

Samarbejdets karakter:

Nordisk Ministerråd og Rusland har siden midten af 1995 udviklet samarbejde i Nordvestrusland. Disse retningslinier skal ses som Nordisk Ministerråds (NMR) udgangspunkt for den videre udvikling af samarbejdet.

Nordisk Ministerråd har et ønske om et fordybet samarbejde med fokus på demokratisk samfundsudvikling, åbne pluralistiske relationer over grænserne og fremme af betingelserne for økonomisk samarbejde og samhandel.

Nordisk Ministerråd tillægger disse fokuseringer afgørende betydning fordi:

- En demokratisk samfundsudvikling forudsætter en konstant opmærksomhed om grundlæggende menneskerettigheder og retsstatsprincipper, som betingelse for borgernes dialog og nødvendige deltagelse i samfundet. Velfungerende, uafhængige samfundsstrukturer er afgørende for en fri meningsdannelse og for en ansvarliggørelse af samfundets borgere.

- Erfaringen viser, at omfattende og mangfoldige kontakter over grænserne og på alle niveauer er et afgørende middel til at sikre gensidig forståelse mellem nabolande, hvilket danner grundlag for stabilitet og sikre udviklingsbetingelser, både regionalt og i et bredere internationalt perspektiv.

- Fremme af betingelserne for økonomisk samarbejde og samhandel forudsætter en reguleret markedsøkonomi, der kan afbalancere den frie foretagsomsheds fordele for individer og virksomheder med den nødvendige hensyntagen til grundbetingelserne for det økonomiske liv. I den forbindelse er både det lovgivningsmæssige ramme og den fysiske infrastruktur, sikring af en bæredygtig udvikling samt velfærdsmæssige fordelingshensyn af afgørende betydning.

Samarbejdet med Nordvestrusland har særlig betydning, idet Rusland er både Nordens og EU's største nabo. Udviklingen i Rusland har betydning for stabilitet og sikkerhed i regionen og det er centralt, at der gennem samarbejdet bidrages til at Rusland deltager som en aktiv partner i samarbejdet i regionen.

De nordiske lande og Rusland har ansvar for og interesse i at beskytte de tilgrænsende havområder, ikke kun som økonomisk betydelig transportvej, med også som kulturarv, turistområde og havmiljø med bæredygtigt fiskeri.

NMRs samarbejde med Nordvestrusland knytter sig tæt til EU's politikker for samarbejdet med Rusland, særligt de fire fælles rum. Ligeledes skal samarbejdet ses i sammenhæng med EU's Østersøstrategi, hvormed det sikres, at Rusland bidrager aktivt til samarbejde i Østersøregionen. Samarbejdet skal også særligt understøtte Den Nordlige Dimension.

Samarbejdet med Nordvestrusland skal bidrage til en stærk Østersøregionen og understøtte målsætningerne i de nordiske statsministres pressemeddelelse fra Punkaharju, juni 2007 og Riksgränsedeklerationen, april 2008.

NMRs samarbejde med Nordvestrusland skal være fokuseret og ske på områder, hvor der er nordisk merværdi i forhold til landenes bilaterale samarbejde og EU-samarbejdet. Initiativer til samarbejde indenfor de prioriterede temaer kan komme fra såvel nordiske som russiske partnere.

Samarbejdet er som udgangspunkt et regionalt samarbejde med de dele af Nordvestrusland, der grænser til enten Norden eller de baltiske lande. Samarbejdet skal komplementere nationale initiativer fra de enkelte nordiske lande og gennem tæt koordination og samarbejde skabe synergi i forhold til arbejdet i øvrige regionale organisationer, herunder især Østersørådet[1], Arktisk Råd og Barentsrådet (Barents Euro Arctic Council) samt Barents Regionalråd. Hermed er der mulighed for at gennemføre særligt værdifulde indsatser i Arkhangelsk Oblast.

Med hensyn til den faglige rapportering til relevante myndigheder i Moskva, er dette et ansvar som tillægges de russiske samarbejdspartnere. Samtidigt vil Nordisk Ministerråds Sekretariat (NMRS) holde den Russiske Føderations ambassade i København orienteret om virksomheden på generelt niveau i tillæg til de møder, som NMR måtte have med russiske myndigheder. Endelig tilstræbes et årligt møde med det russiske udenrigsministerium i Moskva.

Retningsliniernes karakter:

Retningslinierne er et værktøj for nordiske ministerråd og vil være styrende for NMRs virksomhed. Retningslinierne skal ses som et udgangspunkt for udvikling af fælles ambitioner og aktiviteter mellem de nordiske lande og Nordvestrusland. Nordisk Ministerråd har konsulteret relevante russiske myndigheder under udarbejdelsen af retningslinierne.

Samarbejdsministrene (MR-SAM), herunder Nordisk Samarbejdskomite (NSK), har det overordnede koordinationsansvar for den fælles nordiske del af samarbejdet. Fagministerråd og embedsmandskomiteer skal sikre koordineringen med relevante russiske parter på de respektive fagområder.

---

[1] Der tages særligt hensyn til strukturreformen af Østersørådet jævnfør statsministrenes beslutning i Riga d. 4. juni 2008.

Ansvaret for det konkrete faglige indhold for det fælles nordisk-russiske samarbejde lægges på de respektive fagministerråd, mens samarbejdsministrene fortsat har det overordnede ansvar. Dette indebærer, at samarbejdet vil foregå i overensstemmelse med de principielle retningslinier vedtaget af MR-SAM, medens de specifikke indhold defineres af fagministrene.

Retningslinierne skal ikke ses som et slutprodukt, men som et skridt i udviklingen af samarbejdet mellem NMR og Nordvestrusland.

Prioriteter i samarbejdet:

Det vil være en prioriteret opgave at bygge videre på det samarbejde, som allerede er veletableret og hvor der er gensidig interesse for at videreudvikle samarbejdet, herunder bekæmpelse og forebyggelse af menneskehandel. Nordenfremmende indsatser er i alle de nordiske landes interesse. Ligestillingsprincipperne er centrale og skal integreres i samarbejdet.

Målsætningen om at videreudvikle det nordisk-russiske samarbejde får konsekvenser for flere samarbejdsområder i Nordisk Ministerråds regi. Der er dog behov for at pege på de mest centrale temaer for samarbejdet, der vil være vejledende for de forskellige ministerråd. De russiske partnere vil blive inddraget i en fokusering og yderligere fælles prioritering af de specifikke samarbejdsområder.

Nordisk Ministerråd har en særlig interesse i at udvikle visse nøgleområder, som især omfatter følgende centrale temaer:

- Uddannelse, forskning, og innovation, herunder kreative industrier.

- Miljø, klima, energi, herunder Østersøen og andre nærtliggende havområders miljøtilstand, fremme af miljøteknologi og vedvarende energikilder, hvor fælles tilgang til bæredygtig udvikling kan komme til anvendelse.

- Fremme af betingelser for det økonomiske samarbejde og samhandel, herunder blandt andet lovsamarbejde, korruptionsbekæmpelse og beskyttelse af intellektuelle patent- og ophavsrettigheder.

- Den Nordlige Dimensions partnerskaber, især: Partnerskabet for Folkesundhed og Socialt Velbefindende med særligt fokus på bekæmpelse af menneskehandel og spredning af HIV/AIDS, hvor der tages hensyn til indsatser, der foregår i andre fora, herunder særligt arbejdet i Østersørådets regi; Partnerskabet for Miljø hovedsageligt gennem NEFCO; samt medvirken i forberedelsen af et eventuelt nyt partnerskab for kultur[2].

- Styrkelse af demokratiudvikling og civilsamfund gennem samarbejde om lokal forvaltning og god forvaltningsskik, parlamentarikersamarbejde, medie- og journalistsamarbejde og NGO-samarbejde.

[2] Indenfor Den Nordlige Dimensions Partnerskab for Miljø har de nordisk baserede internationale finansielle institutioner NEFCO og NIB en vigtig rolle at spille. De samarbejder allerede aktivt med Helcom om gennemførelse af Baltic Sea Action Plan. NIB er også aktiv i den Nordlige Dimensions Partnerskab for Miljø, ligesom også i det kommende partnerskab for transport og logistik.

Instrumenter i samarbejdet:

Samarbejdets værdi ligger i dets kvalitet og parternes engagement. Instrumenter, som kan benyttes til at gennemføre det ønskede konkrete samarbejde kan variere. Instrumenterne er blandt andre:

- Programmet for Kundskabsopbygning og Netværk.
- Vedtagelse af fælles samarbejdsprogrammer, handlingsplaner, deklarationer
- Fælles initiativer, der kan danne grundlag for at fremme projekter, som har særligt udviklingspotentiale, og dermed kan virke som "stifinder".
- Deltagelse i den Nordlige Dimensions partnerskab Folkesundhed og Socialt Velbefindende, støtte til den Nordlige Dimensions Partnerskab for Miljø samt medvirken i forberedelsen af et eventuelt nyt partnerskab for kultur.
- Samarbejde mellem frivilligorganisationer indenfor NGO-programmet.
- Inddragelse af Nordvestrusland i fælles nordisk-baltiske projekter, fx indenfor innovation.
- Grænseregionalt samarbejde, herunder i samarbejde med EU og med anvendelse af EU-instrumenter, såvel nordisk-russisk samarbejde som trepartssamarbejde mellem Norden, Nordvestrusland og de baltiske lande.
- Samarbejde med andre regionale aktører.
- Samarbejde gennem de nordiske institutioner.
- Nordisk Ministerråds Arktiske samarbejdsprogram.

NMR og dets kontorer med tilhørende infopunkter, der er en del af NMRS, er katalysator for det nordisk-russiske samarbejde. Kontorerne arbejder tæt med de nordiske repræsentationer og koordinerer fælles nordiske tiltag. Kontorerne identificerer trender og muligheder for fælles nordisk-russisk samarbejde i dialog med de nordiske ambassader og er eksponent for alt som er "Nordisk" og profilerer det nordiske samarbejde bredt. Samtidigt fungerer de som projektadministratorer, herunder i fælles nordiske russiske projekter, i fælles nordisk/russisk/baltiske projekter eller i nordiske/russiske/EU-projekter og har ansvar for praktisk sagsbehandling, kvalitetssikring mv. Cheferne for NMRs kontorer refererer direkte til NMRs Generalsekretær. Der forudsættes halvårlige møder mellem NMRS (København), NMRs kontorer i Skt. Petersborg henholdsvis Kaliningrad og de nordiske landes stedlige repræsentationer. Endvidere forudsættes et årligt møde med de nordiske landes ambassader i Moskva.

Finansielle principper:

Udgangspunkt er, at samarbejdet er et ligeværdigt partnerskab, hvor hver af parterne finansierer egne udgifter, dog ikke i forbindelse med initiativer for styrkelse af civilsamfundet, eller i særlige tilfælde hvor man i fællesskab bliver enige om anden omkostningsfordeling,.

For programmet for Kundskabsopbygning og Netværk besluttede MR-SAM på sit møde d. 13. december 2007, at der skal være minimum 30% med-

finansiering af aktiviteterne, dog ikke i forbindelse med initiativer for styrkelse af civilsamfundet.

Samarbejdet skal ikke omhandle opgaver, som naturligt bør dækkes af en enkelt partners eget statsbudget.

Tidsmæssigt perspektiv:

Tidsperspektiv for retningslinierne fastlægges til 2009-2013, således at der bliver sammenfald med EU's finansielle perspektiver, dog med indbygget løbende evaluering.

Evaluering:

Samarbejdet vil blive kontinuerligt evalueret. MR-SAM skal foretage en grundig midtvejsevaluering i 2011, herunder især i lyset af udviklingen af den Nordlige Dimension. En ekstern evaluator vil blive inddraget i midtvejsevalueringen, som vil danne grundlag for en drøftelse i MR-SAM om samarbejdet og danne grundlag for en eventuel justering af retningslinierne for det videre samarbejde. En yderligere evaluering af samarbejdet skal tillige foreligge i 2013.

MR-SAM vil fortsat en gang årligt have en mere generel og principiel drøftelse af samarbejdet og udviklingen af dette på baggrund af en kort rapport om udviklingen i samarbejdet mellem Nordisk Ministerråd og Nordvestrusland. Til dette brug udarbejder de enkelte fagministerråd og relevante institutioner årligt en statusrapport over samarbejdet. Af disse rapporter vil det fremgå, hvilket konkret samarbejde, som har fundet sted, en vurdering af dette og hvorvidt de til hvert tid gældende politiske prioriteringer er blevet opfyldt, og om prioriteterne ønskes fastholdt eller ændret. Rapporterne fra fagministerrådene vil ligeledes indeholde en kort beskrivelse og vurdering af kommende års samarbejdsaktiviteter.

Den endelige statusrapport vil efter MR-SAMs godkendelse blive fremsendt af Nordisk Ministerråds generalsekretær til de nordiske udenrigsministre. Hermed vil der kunne skabes en naturlig sammenhæng mellem det fælles nordisk-russiske samarbejde som øvrigt samarbejde de nordiske lande har med Rusland enten bilateralt eller gennem andre regionale råd, som en del af som er en del af det uformelle nordiske samarbejde. Evaluering af samarbejdet skal samtidigt drøftes i nordisk russisk regi, hvilket aftales nærmere mellem parterne.

De enkelte initiativer og konkrete projekter vil løbende monitoreret og evalueret og erfaringerne vil indgå i udviklingen af det videre samarbejde.

Profilering:

Profilering af samarbejdet sker i overensstemmelse med Nordisk Ministerråds generelle profilerings- og kommunikationsstrategier.

Både fagministre og samarbejdsministre vil i fremtiden i højere grad søge at bidrage til øget opmærksomhed og information om de fælles nordiske indsatser i Nordvestrusland, for derved at udbrede kendskabet til og skabe større interesse for samarbejdet og synliggøre det både i og udenfor Norden. Det er en opgave, som også pålægges Nordisk Ministerråds kontorer i Nordvestrusland og Nordisk Ministerråds sekretariat i København. Denne opgave skal tillige ske i samarbejde med de nordiske landes repræsentationer og relevante nordiske myndigheder og nordiske institutioner. Profilering af samarbejdet udbygges og koordineres med de russiske partnere, som på alle niveauer og i videst muligt omfang bør inddrages i synliggørelsen af samarbejdet.

BETÄNKANDE ÖVER
MINISTERRÅDSFÖRSLAG

Nordisk Råd

B 256/miljö

Behandles i:
Miljö- och
naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00298-6

Miljö- och naturresursutskottets betänkande över

Ministerrådsforslag: Ny strategi for bæredygtig udvikling "Hållbar utveckling - En ny kurs för Norden, reviderad utgåva med mål och prioriteringar 2009-2013"

1. Utvalgets forslag

Miljø- og Naturresurseudvalget foreslår at,

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at snarest etablere formålstjenlige fora til at gennemføre et officielt nordisk regeringssamarbejde om transportsektorens udvikling i miljø- og klimavenlig retning

at udvikle, tilpasse og publicere en overvågning af samfundsudviklingen baseret på sæt af indikatorer, herunder indikatorer for social, økonomisk og økologisk bæredygtighed

at gennemføre Ministerrådsforslag B 256/miljø om "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden, reviderad utgåva med mål och prioriteringar 2009-2012" under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget

2. Bakgrunn

Nordisk Ministerråd fremsendte i september 2008 til Nordisk Råd et ministerrådsforslag om en revideret strategi om bæredygtig udvikling i Norden –"Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden, reviderat utgåva med mål och prioriteringer 2009-12". Ministerrådet anmodede om Nordisk Råds kommentarer.

Strategien er en videreførelse af strategien "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden, reviderat utgåva med mål och insatser 2005-08", som blev forelagt Nordisk Råd i 2004. Miljø- og Naturresurseudvalget udarbejdede da en betænkning over Ministerrådsforslaget, og Nordisk Råd afgav efterfølgende fremstillingerne 1/2005/miljø og 2/2005/miljø, som blev slutbehandlet på sessionen i 2005.

3. Behandling af ministerrådsforslaget
Miljø- og Naturresurseudvalget har behandlet forslaget på sit møde den 24. september 2008 i Reykjavik.

Næringsudvalget, Medborger- og Forbrugerudvalget, Velfærdsudvalget samt Kultur- og Uddannelsesudvalget har på møder den 24. september 2008 behandlet ministerrådsforslaget for så vidt angår relevante afsnit, og udvalgenes synspunkter er inkluderet i nærværende betænkning.

4. Utvalgenes synspunkter
Udvalgene bifalder Ministerrådets udarbejdelse af den reviderede udgave af strategien for bæredygtig udvikling i Norden. I målsætnings- og prioriteringsdokumentet sættes fokus på

- Klima og vedvarende energi
- Bæredygtig produktion og forbrug (herunder levnedsmidler og forbrugerforhold)
- Nordisk velfærdsstat som middel til bæredygtig udvikling
- Uddannelse og forskning, befolkningens deltagelse og lokale bæredygtighedsstrategier.

Udvalgene finder det positivt, at strategien nu på bedre vis balancerer aspekterne om miljø, produktion, forbrug samt de sociale og velfærdsmæssige forhold. Udvalgene finder de fire udpegede fokusområder relevante.

I spørgsmålet om *klima og vedvarende energi* kan udvalgene støtte de opstillede mål om at begrænse udslippet af drivhusgasser, og at de nordiske lande, i internationale fora og forhandlinger, vil arbejde for en ansvarlig og ambitiøs klimapolitik på globalt plan.

Det er desuden positivt, at Ministerrådet vil prioritere det nordiske samarbejde om at udvikle nye teknologier inden for vedvarende energikilder og energieffektivisering.

Nordisk Råd har tidligere påpeget behovet for, at de nordiske lande bevidst og langsigtet indstiller sig på at tilpasse sig til de klimaforandringer, der er kommet, eller som vil komme fremover. Udvalgene hilser velkommen, at Ministerrådet har valgt at prioritere et nordisk samarbejde herom. Udover forskningsindsatsen, som nævnes i strategien, vil det formentlig vise sig fordelagtigt, at de nordiske lande også samarbejder om den praktiske tilpasning af infrastrukturen mm. – blandt andet i forbindelse med de kommunale og regionale myndigheders fysiske planlægning. Der henvises i den forbindelse til Nordisk Råds Fremstilling 1/2006/miljø om tilpasning til menneskeskabte klimaændringer.

De dramatiske klimaforandringer i Arktis påkalder sig i den forbindelse en særlig påtrængende interesse. Ud over forskningsmæssige initiativer til at afbøde klimaforandringer finder Miljø- og Naturresurseudvalget således, at Ministerrådet bør iværksætte et målrettet nordisk arbejde med at inddrage klimaforandringerne, som de må forventes at blive, i den langsigtede samfundsplanlægning.

I forbindelse med *klimaforandringer* spiller boligopvarmningen og transporten helt afgørende roller. Næringsudvalget samt Miljø- og Naturresurseudvalget anerkender Ministerrådets planlagte initiativer på boligområdet.

I forhold til *transportområdet* finder udvalgene det af afgørende betydning, at der i nordisk regi arbejdes med at opstille konkrete planer for en udfasning af de fossile brændsler og indførelse af bæredygtige alternati-

ver, herunder ikke mindst i hele tilrettelæggelsen af den fremtidige transportinfrastruktur, og i stimuleringen til overgang til miljø- og klimavenlige transport-midler i de nordiske lande – jf. også A 1447/näring om en Nordisk handlingsplan for klimavenlig transportpolitik og Nordisk Råds rekommandation i den anledning. Ministerrådet anfører i strategioplægget, at man har valgt ikke at behandle transportsektorens ansvar for omstilling til bæredygtig udvikling som et led i strategien for nordisk bæredygtig udvikling med henvisning til, at transport ikke udgør et selvstændigt samarbejdsområde i Nordisk Ministerråd. Udvalgene finder imidlertid, at et så betydningsfuldt emne som transportsektoren og dennes indflydelse i forhold til at virkeliggøre klimamålsætninger ikke med rimelighed kan udelades fra det nordiske samarbejde de nærmest kommende år. Udvalgene ønsker at opfordre Ministerrådet til snarest at finde formålstjenlige veje til at gennemføre et officielt nordisk regeringssamarbejde om transportsektorens udvikling. Hvor det er relevant må et sådant nordisk samarbejde naturligvis forholde sig til udviklingen i de nordiske landes nabolande og i forhold til EU-politikken.

Med hensyn til *bæredygtig produktion og forbrug* (herunder levnedsmidler og forbrugerforhold) noterer Medborger- og Forbrugerudvalget sig, at rapporten lever op til målsætningerne på området, og hilser det velkomment, at rapporten anlægger et bredt perspektiv på bæredygtig udvikling.

Forbrugerpolitiske tiltag påvirker udbud og efterspørgslen af produkter, og derfor er der i høj grad miljøpolitiske konsekvenser af privat og offentligt forbrug. Udvalget er således enigt i, at de nordiske lande skal anvende økonomiske styremidler til at styrke forbrugernes motivation til at ændre forbrugsmønstre i retning af et mere miljøvenligt forbrug. Miljøvenlige produkter skal fremmes og være tilgængelige, således at forbrugerne motiveres til at vælge produkter, der bidrager til en mere bæredygtig udvikling.

Ligeledes støtter udvalget op om, at de nordiske lande skal samarbejde om at internalisere de eksterne omkostninger i produktpriserne. Endelig vil udvalget påpege at det er særdeles vigtigt, at mærkningen af produkterne er tilstrækkelig til at forbrugerne har mulighed for at træffe miljørigtige valg.

Med hensyn til *hav samt jord- og skovbrug* bifalder udvalgene de opstillede mål. Der henvises i øvrig til betænkninger om Ministerrådets Miljøhandlingsprogram 2009-12 (B 257/miljø) samt Ministerrådets Rammeprogram for det nordiske samarbejde om fiskeri og havbrug, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug 2009-12 (B 251/miljø).

I spørgsmålet om *nordisk velfærdsstat* som middel til bæredygtig udvikling bemærker Velfærdsudvalget, at strategien betoner, at den nordiske velfærdsmodel har kunnet kombinere velfærd og økonomisk vækst. Det er lykkedes for de nordiske lande at opnå et højt indtægts-niveau, en stabil makroøkonomi og social tryghed for befolkningerne. Det er elementer, der er med til at sikre gode levevilkår for befolkningerne, og som bidrager i betydelig grad til befolkningernes sundhedstilstand.

Velfærdsudvalget noterer sig, at strategien fremhæver nogle vigtige udfordringer for de nordiske lande: Den demografiske udvikling; at forskellige befolkningsgrupper i de nordiske lande har forskellige sundhedstilstand; at personer med høj indtægt og lang uddannelse har bedre sundhedstilstand; at der skal forebygges mod overvægt og misbrug; og videre, at der findes en kobling mellem arbejdsløshed og sundhedstilstand og livskvalitet. Endelig viser der sig store forskelle i sundhedstilstanden blandt forskellige etniske grupper og i forskellige regioner.

Strategien påpeger, at vi lever i en globaliseret verden som fører til ændringer i befolkningernes etniske strukturer, og at det vil blive vigtigt i fremtiden at fokusere på en bedre integration mellem forskellige etniske og kulturelle grupperinger.

Velfærdsudvalget bemærker, at strategien lægger vægt på et fortsat tæt samarbejde om bæredygtig udvikling mellem de nordiske lande og nærområderne. Det drejer sig om Østersøstaternes Råd, CBSS, Arktisk Råd, Barentsrådet og den Nordlige Dimensions partnerskab for sundhed og velfærd, NDPHS.

Velfærdsudvalget noterer sig, at de prioriterede områder for 2009-12 kommer til at fokusere på

- At arbejde for en god sundhedspolitik i de nordiske lande
- At udvikle arbejdslivet og at føre en aktiv arbejdsmarkedspolitik
- At arbejde for en bæredygtig samfundsstruktur, hvor der, med respekt for det enkelte individ, skal fokuseres på, at alle befolkningsgrupper skal kunne deltage aktivt i samfundslivet.

Velfærdsudvalget slutter op om vigtigheden af at arbejde for en fortsat bæredygtig nordisk velfærdspolitik. Velfærdsudvalget støtter, at velfærdsområdet opnår en politisk styrkelse og synliggørelse i det videre arbejde med strategien.

Göte Wahlström, Gunn Olsen, Reidar Sandal og Tuula Peltonen fra Den Socialdemokratiske Gruppe og Karina Lorentzen fra Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe i Velfærdsudvalget har følgende bemærkninger i forbindelse med beskrivelsen i afsnit 4, side 18 i bilaget til Ministerrådsforslag B 256:

I Ministerrådets skrivning om modernisering av politikområden för att möta globaliseringens utmaningar anför ministerrådet som exempel modernisering av skatte- och sociala trygghetssystem.

De så kallade moderniseringar som idag sker i vissa av våra nordiska länder, och som nuvarande skrivning under punkten beskriver, är av den arten att det är att betrakta som försämringar och en ökad orättvisa mellan grupper i samhället.

Denna så kallade modernisering är kontraproduktiv i förhållande till skrivningar som påtalar goda exempel för att skapa Norden som en global vinnarregion.

En utveckling av bland annat skatte- och trygghetssystemen måste utmynna i en rättvisare och mera solidarisk politik för att på sikt vara bärande och för att kunna skapa effekter som ger utrymme för att nå ambitionen om " Norden en global vinnarregion ".

I forhold til u*ddannelse og forskning, befolkningens deltagelse og lokale bæredygtighedsstrategier* noterer Kultur- og Uddannelsesudvalget sig, at strategien lever op til de overordnede målsætninger på området, og hilser det velkomment, at rapporten anlægger et bredt perspektiv på bæredygtig udvikling.

Uddannelse og forskning spiller en grundlæggende rolle i forhold til at sikre en bæredygtig udvikling i hele samfundet. Uddannelsessystemet har en særlig forpligtelse til at arbejde med, informere om, og forske i spørgsmål og problemstillinger som bæredygtighed, fx klima, miljø og alternative energikilder – ikke mindst i forhold til børn og unge. Udvalget har med tilfredshed noteret sig, at der særligt i det nordiske topforsknings-initiativ 2008 'Från Norden till Jorden' er stor fokus på disse temaer.

Udvalget er således enigt i, at der i forskningsregi er igangsat og vil blive gennemført relevante tiltag, men ønsker også at se sammenhængende initiativer og handlingsplaner i det øvrige uddannelsessystem. Det bør sikres, at også grundskoler og ungdomsuddannelser i relevante læse- og undervisningsplaner inkorporerer målrettede faglige, pædagogiske forløb og udvikler undervisningsmateriale omkring bæredygtighed. På samme måde hilser udvalget sammenhængende initiativer velkomne, der retter sig mod kommuner, medborgerorganisationer, netværk og lignende, og som i målgruppebestemte sammenhænge arbejder for at information, aktiviteter og tiltag når bredt ud til medborgere med det sigte, at der opnås en større lokal forankring og deltagelse inden for miljø og bæredygtighed.

Gennemførelsen af strategiens mål og prioriteringer er udførligt beskrevet. Det er vigtigt at betone nødvendigheden af, at spørgsmålet om bæredygtig udvikling i størst muligt omfang integreres i de enkelte sektorers arbejde; herunder også at anerkende den store betydning, som kommunerne, næringslivet og de frivillige organisationer spiller for virkeliggørelsen.

Den fortsatte publicering på nordisk niveau af gennemskuelige indikatorer for udviklingen er efter udvalgenes opfattelse et meget vigtigt instrument til at fastholde et fortsat højt politisk engagement i spørgsmålet.

5. Konklusjon

På baggrund af ovenstående

foreslår Miljø- og Naturresurseudvalget, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at snarest etablere formålstjenlige fora til at gennemføre et officielt nordisk regeringssamarbejde om transportsektorens udvikling i miljø- og klimavenlig retning

at udvikle, tilpasse og publicere en overvågning af samfundsudviklingen baseret på sæt af indikatorer; herunder indikatorer for social, økonomisk og økologisk bæredygtighed

at gennemføre Ministerrådsforslag B 256/miljø om "Hållbar utveckling - En ny kurs för Norden, reviderad utgave med mål och insatser 2009-2012" under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget

Reykjavik den 24. september 2008

Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
Kristen Touborg (SF), næstformand

MINISTERRÅDSFÖRSLAG om
Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden
Reviderad utgåva med mål och prioriteringar 2009-2012

Nordisk Råd

B 256/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00298-6

Syfte med ministerrådsförslaget

Den nordiska strategin för hållbar utveckling ska fungera som den övergripande tvärsektoriella ramen för arbetet med hållbar utveckling inom Nordiska ministerrådet. Den ska komplettera de nordiska ländernas nationella strategier och fokusera på områden där Norden har gemensamma intressen och utmaningar, där det finns särskilt goda förutsättningar att bidra till hållbar utveckling, där samarbetet skapar ett mervärde, bidrar till ökad kompetens och effektiviserar resursanvändningen. Den nordiska hållbarhetsstrategin ska också fungera som utgångspunkt för gemensamma inspel i internationella förhandlingar om hållbar utveckling.

Strategin har som övergripande målsättning att det nordiska samarbetet ska bidra till hållbara samhällen grundade på demokrati, öppenhet, tillgänglighet och delaktighet i lokalt, regionalt och nationellt samarbete. Nuvarande och kommande generationer ska tillförsäkras ett säkert, hälsosamt och värdigt liv. De nordiska länderna ska samarbeta för full sysselsättning, tillväxt och ökad konkurrenskraft.

Nordiska ministerrådets sektorers bidrag till en hållbar utveckling ska lyftas fram. Sektorerna ska ansvara för att kombinera produktionsmål med mål för hållbart nyttjande och bevarande av naturresurser samt mål för tillgång till natur för rekreation och kulturella ändamål.

Statsministerdeklarationen 1998 och dess uppföljning

De nordiska statsministrarna och de politiska ledarna för de självstyrande områdena antog 1998 en deklaration om ett hållbart Norden. I deklarationen gavs Nordiska ministerrådet i uppdrag att utarbeta en tvärsektoriellt förankrad strategi för en hållbar utveckling i Norden och dess närområden som preciserade deklarationens målsättningar och integrerade principen om hållbar utveckling i arbetet inom alla samhällssektorer.

Den första nordiska strategin för hållbar utveckling fastställde mål och insatser för perioden 2001-2004 samt långsiktiga mål till och med 2020. En reviderad strategi angav nya mål och insatser för perioden 2005-2008 med oförändrade långsiktiga mål. Revideringarna reflekterade bl.a. resultaten från världstoppmötet i Johannesburg 2002 samt andra utvecklingar internationellt, regionalt och lokalt och inbegrep nya kapitel om hållbar konsumtion och produktion respektive den sociala dimensionen.

I denna tredje nordiska strategi för hållbar utveckling har såväl de övergripande målen till och med 2020 som de prioriterade områdena 2009-2012 reviderats i ljuset av förändringsprocesser nationellt, regionalt och globalt. De nordiska statsministrarna har beslutat att utnyttja de nya möjligheter och utmaningar som globaliseringen medför för Norden. De övergripande målen i denna tredje nordiska strategi för hållbar utveckling ligger väl i linje med statsministrarnas globaliseringsinitiativ.

En ny statsministerdeklaration kommer att antas i samband med Nordiska rådets session 2008.

Processen

Samarbetsministrarna beslutade i december 2007 att låta utarbeta en ny fokuserad strategi för hållbar utveckling för perioden 2008-2012. I direktiven för arbete angavs, att strategin ska fokusera på områden där Norden har gemensamma intressen och utmaningar, särskilt goda förutsättningar att bidra till hållbar utveckling och där det nordiska samarbetet skapar ett

särskilt mervärde. Vidare angavs att strategin ska bidra till att påverka relevanta internationella processer och primärt fokusera på områdena klimatändringar och förnybar energi, hållbar konsumtion och produktion, de nordiska välfärdssamhällenas framtid samt befolkningens deltagande och lokal Agenda 21.

Nordiska ministerrådets expertgrupp för hållbar utveckling gavs i uppdrag att förhandla ett förslag till strategi. Arbetet har baserats på skrivbidrag från de nordiska länderna. Sverige har innehaft ordförandeskapet för gruppen och därmed det överordnade ansvaret för processen.

Strategin har i beredningsfasen varit föremål för remissbehandling i berörda ministerråd samt hos av länderna utvalda nationella intresseorganisationer, näringslivet, fackföreningar och frivilligorganisationer. 7 ministerråd och 23 intresseorganisationer har yttrat sig över förslaget. Dessa framgår av bilaga till strategin. Remissinstansernas yttranden har beaktats vid färdigställandet av förslaget till strategi.

Sammanfattning av innehållet
Det övergripande målet fram till 2020 är att det nordiska samarbetet ska bidra till hållbara samhällen grundade på demokrati, öppenhet, tillgänglighet och delaktighet i lokalt, regionalt och nationellt samarbete. Nuvarande och kommande generationer ska tillförsäkras ett säkert, hälsosamt och värdigt liv.

De nordiska länderna ska samarbeta för full sysselsättning, tillväxt och ökad konkurrenskraft. Den gemensamma värdegrunden, de övergripande målsättningarna och de prioriterade områdena ska integreras i alla sektorer och omsättas till delmål och åtgärder i Nordiska ministerrådets sektorsprogram. Energi-, näringslivs-, miljö-, hälso-, livsmedels-, jordbruks-, skogsbruks- och fiskesektorerna samt regionalpolitiken har en särskild roll i genomförandet av strategin.

Strategin är selektiv och fokuserar på de prioriterade områdena klimat och förnybar energi; hållbar konsumtion och produktion; nordisk välfärdsstat som verktyg för hållbar utveckling samt utbildning och forskning, befolkningens deltagande och lokala hållbarhetsstrategier. Dessa områden utgör miljömässiga, sociala och ekonomiska utmaningar, där framgång är beroende av tvärsektoriella insatser med integrering av principen om hållbar utveckling.

De nordiska länderna ska genom hållbart nyttjande av naturresurserna svara på klimatändringens utmaningar samt sörja för regionens biologiska mångfald och öka dess välfärd. För att minska sina bidrag till den globala temperaturökningen ska de nordiska länderna kraftigt reducera sina utsläpp och Nordens regeringar, befolkning och näringsliv ska förbereda sig på att leva med den klimatändring som inte kan undgås.

De nordiska länderna ska främja övergången till en mer hållbar utveckling där regionens ekonomier växer samtidigt som miljöförstöringen minskar. Den biologiska mångfalden och ekosystemens produktivitet ska bevaras för att säkerställa goda livsvillkor för människor. Alla sektorer ska bidra till at förändra sina produktions- och konsumtionsmönster så att dess mål uppfylls.

De nordiska länderna ska stärka en hållbar utveckling i Norden som bygger på befolkningens välbefinnande - främjande av hälsa, social sammanhållning, ett tillgängligt samhälle för alla befolkningsgrupper, goda arbetsmöjligheter och utvecklande av arbetslivet. Samtidigt ska den nordiska välfärdsmodellen vidareutvecklas så att den kan klara de demografiska förändringarna och dra nytta av globaliseringens möjligheter.

Nordisk Råd

B 256/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00298-6

De nordiska länderna ska arbeta för att nordiska utbildnings-, forsknings- och innovationsinsatser kan bidra till kunskap och teknik som stödjer en hållbar utveckling. Allmänheten i de nordiska länderna ska känna till och vara aktiv i arbetet med hållbar utveckling. Samtliga nordiska kommuner bör utveckla och anta egna strategier för hållbar utveckling.

Resurser och ekonomi
Finansieringen av Nordiska ministerrådets genomförande av strategin sker inom ramen för Nordiska ministerrådets budget. De berörda fackministerråden har inom ramen för sin sektorsbudget ansvaret för finansieringen av genomförandet med huvudvikt på strategins mål och prioriterade områden. Inom ramen för Nordiska ministerrådets budget avsätts de nödvändiga budgetmedlen för detta. Vidare avsätts medel som öronmärks för att stimulera genomförandet av strategin genom gemensamma nordiska initiativ inom de berörda sektorområdena.

Nordiska ministerrådets sekretariat tillvaratar sekretariatsfunktionen för genomförande och uppföljning av strategin.

Genomförande och uppföljning
Nordiska ministerrådet ansvarar för genomförandet av strategin inom ramen för sitt ansvarsområde. Nordiska ministerrådet har dessutom ansvaret för information, rapportering, utvärdering och revidering av strategin.

Samarbetsministrarna har i kraft av sin samordnande och assisterande roll gentemot statsministrarna det övergripande ansvaret för Nordiska ministerrådets tvärsektoriella samordning av genomförandet av strategin. Arbetet omfattar planer, budget och rapportering, beslut om användningen av de medel som öronmärkts i Nordiska ministerrådets budget för att stimulera genomförandet av strategin, hantering av tvärsektoriella frågor, hållbarhet vid användningen av Nordiska ministerrådets samlade budget samt utvärdering och revidering av strategin.

Fackministerråden ska inom ramen för sina arbetsområden tillgodose att strategins målsättningar och prioriterade områden genomförs på ett ändamålsenligt sätt. De organiserar själva, samordnat med andra berörda sektorer, genomförandet av strategin, undersöker framstegen i genomförandet samt bidrar till rapporteringen om och bedömningen av genomförandet. Strategin ska på relevanta områden genomföras och följas upp i de berörda sektorernas program eller andra styrinstrument för sektorernas arbete.

Mot slutet av strategiperioden utvärderas resultaten och erfarenheterna av genomförandet av strategin. Mot denna bakgrund fattas under 2012 beslut om hur arbetet med hållbar utveckling ska bedrivas fram till utgången av 2020.

Utveckling av indikatorer inom strategins insatsområden är ett instrument i rapporteringen om framsteg i den hållbara utvecklingen. Ett par indikatorer utvecklas för varje prioriterat område. Dessa ska löpande följas, och vid strategins utgång ska en rapport om utvecklingen avges. Indikatorerna ska även i fortsättningen anpassas till nationella och relevanta internationella indikatorer.

BETÄNKANDE ÖVER
MINISTERRÅDSFÖRSLAG

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och
naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

Miljö- och naturresursutskottets betänkande över

Ministerrådsforslag Nordiska ministerrådets miljöhandlingsprogram 2009-2012

1. Udvalgets forslag

Miljø- og Naturresurseudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at arbejde aktivt for, at Ministerrådets samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland kommer til at omfatte relevante miljøprojekter

at gennemføre Ministerrådsforslag B 257/miljø om et handlingsprogram for det nordiske miljøsamarbejde 2009-2012 under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i nærværende betænkning om forslaget.

2. Baggrund

Nordisk Ministerråd fremsendte i september 2008 til Nordisk Råd et ministerrådsforslag om et handlingsprogram for det nordiske miljøsamarbejde 2009-2012. Ministerrådet anmoder om Nordisk Råds kommentarer.

Strategien er en videreførelse af det hidtidige "Det nordiske miljøhandlingsprogram 2005-2008".

Miljø- og Naturresurseudvalget har behandlet forslaget på sit møde den 24. september 2008 I Reykjavik. Udvalget fik desuden en gennemgang af procedurerne for Ministerrådets udarbejdelse af Miljøhandlingsprogrammet på et møde i Stockholm den 30. januar 2008. På baggrund heraf og efter en drøftelse på møde den 15. april 2008 i Stavanger, Norge fremsendte Miljø- og Naturresurseudvalget sine synspunkter om prioriteringer til Nordisk Ministerråd ved skrivelse af 17. april 2008.

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

3. Udvalgets synspunkter

Udvalget bifalder Ministerrådets udarbejdelse af Miljøhandlingsprogrammet 2009-2012.

Det nye handlingsprogram opstiller fire hovedmål, hver med to eller tre delmål. De fire hovedmål er:

- Klima og luft
- Hav og kystområder
- Biologisk mangfoldighed og økosystemer
- Bæredygtigt forbrug og produktion

Inden for hvert hoved- og undertema er der opstillede målsætninger, og inden for hvert tema er der – i generelle vendinger – gennemgået de kommende års vigtigste arbejdsopgaver. Der er dels tale om politiske udmeldinger, dels om tekniske opgaver for Ministerrådets arbejdsgrupper mm. Handlingsprogrammet omfatter dels initiativer, der retter sig mod Norden, dels initiativer, hvor nordisk samarbejde kan tjene til, med større effekt, at påvirke internationale beslutninger.

Handlingsprogrammet afsluttes med en omtale af programmets gennemførelse og opfølgning.

Miljø- og Naturresurseudvalget finder, at de opstille hovedmål er velbegrundede, og man noterer, at Ministerrådet deler en lang række prioriteringer med udvalget, som det blandt andet kom til udtryk i skrivelsen herfra af 17. april 2008 til Ministerrådet. Udvalget bifalder desuden, at Ministerrådet, udover det pan-nordiske samarbejde, også tilstræber at samarbejde om at tilvejebringe dokumentation, der, hvor og når det er relevant, kan underbygge strategiske *nordiske positioner i de internationale fora*.

Desuden finder udvalget det af stor betydning, at Nordisk Ministerråds virksomhed for miljøområdet på de forskellige organisatoriske niveauer omfatter et stærkt samarbejde, dels med relevante parter i de tre *baltiske lande*, dels med relevante parter i *Nordvestrusland*. Endelig bør Nordisk Ministerråd – i takt med den politiske udvikling – undersøge muligheden for at etablere et gensidigt interessant samarbejde med parter i *Belarus*, herunder ikke mindst i forbindelse med grænseoverskridende forurening i form af udledning til vandløb, der munder ud i Østersøen.

I forhold til målsætningerne om *biologisk mangfoldighed* ønsker udvalget at bringe spørgsmålet om et styrket nordisk samarbejde om forvaltningen af de store rovdyr i erindring. Som det også er påpeget i Nordisk Råds Fremstilling 4/2008 finder udvalget, at der er mange forhold, der taler for, at en tættere koordinering af rovdyrforvaltningen i Norge, Finland og Sverige, med inddragelse af synspunkter fra blandt andet de berørte befolkningsgrupper, kunne indebære større stringens på området. Et sådant forstærket internationalt samarbejde anbefales desuden gennem de seneste anbefalinger fra såvel Bern-konventionen som EU-kommissionen.

Generelt finder Miljø- og Naturresurseudvalget, at spørgsmålet om inddragelse af *offentligheden og interesseorganisationerne* i miljøarbejdet i højere grad burde prioriteres som et led i det nordiske miljøsamarbejde; herunder ikke mindst, at børn og unge involveres og tager del i miljø- og klimaspørgsmål.

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

4. Konklusion

Med baggrund i ovenstående

foreslår Miljø- og Naturresurseudvalget, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at arbejde aktivt for, at Ministerrådets samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland kommer til at omfatte relevante miljøprojekter

at gennemføre Ministerrådsforslag B 257/miljø om et handlingsprogram for det nordiske miljøsamarbejde 2009-2012 under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i nærværende betænkning om forslaget.

Reykjavik den 24. september 2008

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
*Kristen Touborg (SF), **n**æstformand*

MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

Nordiska Ministerrådets miljöhandlingsprogram 2009-2012

Fungerande ekosystem ger oss ren luft, rent vatten, giftfri mat och andra råvaror som tillsammans är en förutsättning för vårt fysiska och psykiska välbefinnande. Det nordiska landskapet, vår natur- och kulturmiljö, är en positiv resurs för befolkningen och vårt samhälle bygger på de resurser vi får från vår miljö. Att värna och förbättra miljön handlar därför om att bevara och förbättra människans levnadsvillkor.

Detta Miljöhandlingsprogram avser tidsperioden 2009-2012 och styr det miljösamarbete som sker inom Nordiska ministerrådet. Programmet anger den strategiska inriktningen för det nordiska arbetet på miljöområdet. Inom miljösektorn finns också en särskild strategi för arbetet med klimat och miljögifter i Arktis.

Frågor av betydelse för miljöområdet behandlas också på ett övergripande sätt i den nordiska strategin för hållbar utveckling samt i handlingsplanen för jordbruk, skogsbruk, fiskeri och livsmedel, i det arktiska samarbetsprogrammet samt i riktlinjerna för samarbetet med våra närområden. Riktlinjer för miljösamarbetet formuleras dessutom av länderna i de årliga ordförandeskapsprogrammen i Nordiska Ministerrådet.

I de nordiska statsministrarnas globaliseringsinitiativ från 2007 lyfts särskilt klimat- och energifrågorna fram. Globaliseringsinitiativet kommer under de kommande åren att i hög grad påverka det nordiska samarbetet. Miljöfrågorna påverkas alltmer av globaliseringen och blir samtidigt mer komplexa. Det finns därför ett stort behov av att arbeta mer integrerat såväl gentemot andra politikområden som inom miljösektorn.

Särskild uppmärksamhet ska ägnas internationella frågor där de nordiska länderna genom samverkan kan driva sina intressen med stor tyngd och största nordiska nytta. Samarbetet mellan ländernas regeringar och myndigheter ska fokuseras på sådant som skapar ett mervärde genom erfarenhetsutbyte, framtagande av faktaunderlag, gemensamma lösningar och arbetsfördelning, förslag samt insatser på EU- och internationell nivå.

Programmet är utformat efter de förutsättningar som råder idag. Det är angeläget att det nordiska miljösamarbetet utvecklas och fokuseras för att kunna möta kommande utmaningar. Miljöministrarna avser därför att fortsatt analysera viktiga framtida samarbetsområden där de nordiska länderna tillsammans kan bidra till en bättre miljö.

Nordiska Ministerrådets miljöhandlingsprogram 2009-2012

Inledning

Det finns en lång rad utmaningar på miljöområdet som måste mötas i samverkan – nationellt, regionalt och globalt. Detta gäller framför allt klimatförändringarna, användning och utsläpp av farliga kemikalier, skydd av havens ekosystem samt bevarande och nyttjande av den biologiska mångfalden. Det är nödvändigt att stärka samarbetet mellan de nordiska länderna för att på bästa sätt utnyttja våra tillgängliga resurser och för att åstadkomma gemensamma lösningar i Norden.

De nordiska länderna har en ambition att vara en föregångsregion på miljöområdet och att dela sina erfarenheter med andra. Kunskapen om att våra konsumtions- och produktionsmönster har en avgörande betydelse för miljöns tillstånd, innebär att ekonomi och miljö måste beaktas i ett sammanhang.

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

De nordiska länderna spelar tillsammans en roll både för den europeiska och globala utvecklingen. Genom samordnade ansträngningar har de nordiska länderna därför kunnat bidra till det internationella miljöarbetet med goda initiativ och beprövade problemlösningar. Detta arbetssätt ska fortsätta och vidareutvecklas.

De nordiska länderna bidrar till att EU arbetar intensivt med miljöfrågorna. Danmark, Finland och Sverige är medlemmar i EU och Norge och Island deltar i EU:s miljöarbete genom EES-avtalet. Det nordiska miljösamarbetet inriktas på att förbättra EU:s regelverk och internationella avtal på miljöområdet så att utmaningarna kan mötas så effektivt som möjligt.

Lösningen på miljöfrågorna i vårt närområde spelar en särskild stor roll för Norden. Nordiska miljöfinansieringsbolaget (NEFCO) är ett framgångsrikt samnordiskt projekt som finansierar många mindre och medelstora miljöprojekt i Ryssland och Ukraina samt i Baltikum. Nordiska Investeringsbanken (NIB) prioriterar i allt högre grad miljöfrågor, särskilt frågor rörande klimat och Östersjön. De nordiska länderna är också aktiva i miljösamarbetet i Arktiska rådet, Barents Euro-Arktiska råd och i Östersjöstaternas råd samt inom ramen för de regionala konventionerna.

Många effekter av globala miljöhot syns på ett särskilt tydligt sätt i den arktiska miljön. De nordiska länderna har därför tagit fram en strategi om miljögifter och klimat i Arktis i syfte att bevara den unika arktiska miljön. Nordens geografiska läge och stora kunskaper om den känsliga arktiska miljön gör det naturligt att framhålla de arktiska aspekterna i olika internationella sammanhang.

Globaliseringen medför ett ökat utbyte på alla områden mellan länder och kan bidra till en mer gemensam syn på miljöfrågornas betydelse. Vårt beroende av omvärlden blir allt större samtidigt som efterfrågan på jordens begränsade resurser ökar. Ett aktivt deltagande i internationellt samarbete har länge varit centralt för de nordiska länderna. Många miljöproblem är gränsöverskridande och kan också vara orsak till konflikter mellan länder och folk. Miljöproblemen drabbar de fattiga mer än andra. Det gäller bland annat ökenspridning, brist på vatten och sanitet, överuttag av naturresurser, översvämningar och andra extrema väderförhållanden samt föroreningar i kåkstäder.

De snabbt växande stora ekonomierna i världen, såsom Indien, Kina och Ryssland, får en allt större betydelse för miljötillståndet i världen. Genom bland annat utvecklingsbiståndet och i arbetet inom internationella organ samverkar de nordiska länderna för att sprida kunskaper och erfarenheter till dessa och andra länder inom områden som vatten, energi, luft, miljöteknologi, kemikalier och klimat.

Ett nordiskt samarbete pågår för att finna synergier mellan miljökonventionerna och andra organ för internationellt miljösamarbete. Norden har länge verkat för en effektiv internationell miljöförvaltning. För att miljöfrågorna ska få en starkare ställning i FN-systemet som helhet är det också viktigt att stärka FN:s internationella miljöprogram, UNEP. Ett samarbete har påbörjats när det gäller synergin mellan konventioner som rör kemikalier och avfall. Ett liknande samarbete bör genomföras när det gäller biologisk mångfald.

Det nordiska samarbetet vilar på principen om nordisk nytta vilket innebär att länderna samarbetar där man kan uppnå bättre resultat eller spara resurser jämfört med att verka/agera enskilt. Samarbetet kan bestå av att fördela uppgifter eller samverka i en överenskommen riktning. Utifrån denna princip fokuserar miljösamarbetet under åren 2009–2012 på följande teman:

- Klimat och luft
- Hav och kustzoner
- Biologisk mångfald och ekosystemtjänster
- Hållbar konsumtion och produktion

Teman
Klimat och Luft
Överordnat mål

Allvarliga förändringar av jordens klimat ska förhindras och effekterna av klimatförändringarna förebyggs. Luftens innehåll av förorenade ämnen skadar inte miljön eller människors hälsa.

Om de pågående klimatförändringarna fortsätter kommer mänskligheten att ställas inför mycket omfattande förändringar av livsmiljö och försörjningsbetingelser. Förutsättningar för djur och växtliv bedöms komma att förändras radikalt under kort tid med allvarliga konsekvenser för människors hälsa och mänsklig verksamhet såsom odling, industri, boende och energiförsörjning. Utsläpp av växthusgaser har samma påverkan oberoende av var de sker. Samhällets kostnader ökar och är svåra att uppskatta. Ansvaret för åtgärder är enligt FN:s klimatkonvention gemensamt och differentierat. Varje verkningsfull nationell klimatpolitik bygger på internationell samverkan. De nordiska länderna har en gemensam övertygelse om vikten av att undanröja hinder för internationellt samarbete och utforma åtgärder och styrmedel som bygger på effektivitet och rättvisa inom och mellan länder samt stimulerar till teknikutveckling och innovationer.

Luftföroreningar har en negativ påverkan på såväl miljö som hälsa. Flera av dessa föroreningar är gränsöverskridande, exempelvis transporteras svaveldioxid, kväveoxid, POP:s och tungmetaller samt fina partiklar långa avstånd med luftströmmarna. Internationellt samarbete är därför av största vikt inom detta område. De senaste 20 åren har omfattande åtgärder vidtagits i Europa för att minska utsläppen av luftföroreningar. Trots stora framsteg återstår dock mycket arbete innan de överordnade miljömålen om att skydda människors hälsa och miljö är uppnådda på såväl europeisk som nordisk nivå.

Processer att påverka
Nordiskt samarbete kan bidra till en ny internationell klimatöverenskommelse med en hög ambitionsnivå i FN:s regi. De åtgärder som krävs förutsätter samarbete med EU. De nordiska länderna kan spela en aktiv roll i genomförandet av EU:s energi- och klimatpaket. Genom de regionala organisationerna kan frågor kring anpassning till klimatförändringar uppmärksammas. Gränsöverskridande föroreningar kan begränsas genom nordiskt samarbete beträffande Arktis samt inom globala och pan-europeiska konventioner . Inom EU kommer gemensamma regler för olika luftföroreningar att revideras och förnyas. Både EU och FN:s internationella sjöfartsorganisation, IMO, kommer att utarbeta normer för bränslekvalitet och olika utsläpp till luft från sjöfarten. De nordiska länderna kan också spela en aktiv roll för att förbättra samarbetet mellan konventionerna om klimat och biologisk mångfald.

Klimatpåverkan
Mål

Enighet nås om en ny global klimatöverenskommelse vid den femtonde partskonferensen under FN:s klimatkonvention (COP15) i Köpenhamn hösten 2009.
Tydliga åtaganden finns för alla stater och ländergrupper med sikte på att långsiktigt minska utsläppen och för ett effektivt och rättvist genomförande som inriktas på långsiktig hållbarhet.
Den globala temperaturökningen begränsas till två grader Celsius i förhållande till den förindustriella temperaturnivån.

Målet förutsätter att ökningen av de globala utsläppen av växthusgaser stoppas senast 2015 och minskar med minst 50 procent till 2050 i förhållande till 1990.
Verkningarna av klimatförändringarna varierar över jorden. I vår del av världen är det framför allt Arktis som drabbas. Minskningar av utsläpp har däremot lika stor effekt var de än sker på jorden . Den industrialiserade världen måste gå före eftersom man har högst utsläpp per capita. Ofta är det dock mest kostnadseffektivt att vidta åtgärder där minst åtgärder har genomförts hittills.

De nordiska länderna har satt upp höga mål på hemmaplan för att gå före och visa att det är möjligt att minska utsläppen och ändå vidmakthålla och höja levnadsstandarden. Samtidigt kan länderna bidra genom att stödja åtgärder där de är mest lönsamma. De nordiska länderna kommer tillsammans att arbeta för att på olika sätt synliggöra dessa centrala frågor inför klimatförhandlingarna. De nödvändiga utsläppsminskningarna för att stabilisera halten av växthusgaser i atmosfären kräver att alla stora ekonomier och ländergrupper tar sin del av ansvaret och medverkar till och deltar i ett bindande avtal.

Prioriteringar

- Gemensam nordisk analys av viktiga frågor i de internationella klimatförhandlingarna samt aktiviteter för att bidra till ett framgångsrikt resultat på COP 15 och i uppföljningen av resultaten.
- Arbeta för en ambitiös klimat- och energipolitik inom EU.
- Utveckla den internationella utsläppshandeln och andra flexibla mekanismer till trovärdiga och effektiva system för internationellt samarbete.
- Utveckla effektiva styrmedel för minskade utsläpp av klimatgaser.
- Utnyttja kunnandet bland annat vid användandet av Best Available Techniques/Technology, BAT, för energieffektiva lösningar.
- Främja lösningar inom IMO för reducering av klimatpåverkande utsläpp från marina transporter samt verka för utveckling av ett system för utsläppshandel.
- Påverka utvecklingen av hållbara lösningar för introduktion av biobränslen.
- Sammanställa information om samhällsstrukturens roll för klimatutsläppen.

Klimatanpassning
Mål

Stärkt förmåga till anpassning och begränsning av de negativa konsekvenserna av klimatförändringarna, särskilt för biologisk mångfald.

Klimatförändringarna kan komma att förorsaka ett mer extremt väder i form av ökad frekvens av stormar, ökad nederbördsintensitet och en högre risk för översvämningar. Ett varmare klimat påverkar ekosystemen och den biologiska mångfalden på flera sätt. Havsnivån stiger, många arters utbredningsområden förändras och vissa habitat försvinner. De negativa konsekvenserna av klimatförändringarna kan bli betydande även om man når det överordnade målet om att begränsa den globala uppvärmningen till två grader Celsius. I de arktiska områdena vet man att effekterna blir omfattande och att konsekvenserna blir allvarliga.

Klimatet i Norden innebär att den globala uppvärmningen kan komma att medföra förändringar som på kort sikt kan vara till nytta genom exempelvis ökad produktivitet inom skogsbruket. De nordiska länderna anses ha hög anpassningsförmåga jämfört med många andra länder och regioner. Klimatanpassningsåtgärder sker i många sektorer, till exempel transport och energi, och ska inte vara skadliga mot naturen och miljön.

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

Prioriteringar

- Utveckla verktyg för att möta klimatförändringar i Norden.
- Öka kunskaperna om sammanhangen mellan klimatförändringar, klimatåtgärder och biologisk mångfald med hänsyn till nordiska landskap och naturtyper.
- Klarlägga klimatförändringarnas effekter på ekosystem, naturresurser, havsströmmar och biologisk mångfald - särskilt i Arktis.
- Klarlägga effekterna av förändrade nederbörds- och avrinningsförhållanden samt havsnivåförändringar.

Luftkvalitet, hälsa och miljö
Mål

Luftföroreningarna överstiger inte tillåtna gränsvärden och internationella krav. Det internationella luftvårdsarbetet har lett till minskade utsläpp av försurande och övergödande ämnen såsom tungmetaller, organiska miljögifter samt av fina partiklar.

Nordiskt samarbete på luftvårdsområdet har varit vägledande för utformningen av det internationella luftvårdssamarbetet. EU är idag den viktigaste aktören gällande lagstiftning inom luftvårdsområdet. FN:s luftvårdskonvention vidgar perspektivet till att omfatta länder även utanför EU vilket är viktigt ur ett nordiskt perspektiv.

EU:s tematiska strategi för luftföroreningar från år 2005 är styrande för luftvårdsarbetet fram till år 2020. Strategin utgår ifrån hälsoeffekterna av luftföroreningar som främsta drivkraften för åtgärder. Studier visar på en omfattande överdödlighet förorsakad av luftföroreningar, vilken främst kopplats till fina partiklar. Luftkvaliteten i flera större städer i Norden är tidvis sämre än tillåtna gränsvärden.

Andra problem orsakade av luftföroreningar som försurning och övergödning är långt ifrån lösta. Försurningsproblemet kvarstår i stora delar av Norden, dock är kvävenedfallet mer betydande idag än nedfallet av svavel. Kvävenedfallet påverkar den biologiska mångfalden och via marknära ozon förorsakar kväveoxiderna minskad skogsproduktion. Långdistanstransporter av organiska miljögifter och tungmetaller är ett bestående problem som kräver åtgärder.

Den EU-lagstiftning som kommer att införas inom området under de närmaste åren väntas ta ännu ett steg för att minska utsläppen. Det krävs ytterligare åtgärder för att nå målen fram till år 2020. I detta arbete har det blivit alltmer uppenbart att luftföroreningarna inte kan beaktas åtskilda från klimatfrågan.

Prioriteringar

- Ta fram beslutsunderlag för att åstadkomma EU-direktiv och internationella överenskommelser för att minska utsläppen av små partiklar från trafik, biobränslen och uppvärmning.
- Arbeta för att reducera utsläppen och effekterna av försurande och övergödande ämnen.
- Förebygga och minska gränsöverskridande utsläpp av framförallt kvicksilver, polyaromatiska kolväten och dioxiner.
- Uppmärksamma sambandet mellan klimat- och luftåtgärder.
- Samarbeta för att underlätta internationella förhandlingar och att minska utsläppen till luften i syfte att minska utsläppen av gränsöverskridande föroreningar.

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

Hav och kustzoner

Överordnat mål

De nordiska havsområdena har en god ekologisk status senast år 2020. De nordiska haven nyttjas på ett hållbart sätt.

De nordiska länderna omges av stora och variationsrika havsområden som har väsentlig betydelse för biologisk mångfald och befolkningens välfärd. Fiske, friluftsliv och turism är alla beroende av att haven har en god ekologisk status. Det är därför nödvändigt att vidta åtgärder för att skydda havet och avhjälpa hoten mot ekosystemen i form av främst övergödning, överfiske och gifter. Föroreningar från landbaserade källor ska särskilt uppmärksammas.

Situationen i Östersjön är allvarlig. Övergödningen är ett hot inte bara mot det ekologiska systemet utan också mot den ekonomiska utvecklingen i regionen. Genom EU:s nya direktiv, särskilt det marina direktivet och ramdirektivet för vatten, har det skapats möjligheter för mer effektiva åtgärdsprogram.

Inom HELCOM har en aktionsplan för Östersjön (Baltic Sea Action Plan, BSAP) antagits med en rad konkreta åtgärder och nationella program för att minska belastningen av kväve och fosfor till havet. Kraven när det gäller fosfor är hårdare än EU:s. Deltagande av samtliga Östersjöländer, inte minst Ryssland, är viktigt. Internationella finansieringsinstitutioner såsom NEFCO och NIB samt EU:s finansieringsinstrument bör ha en viktig roll för skyddet av Östersjöns miljö.

Miljöstörande ämnen, som ofta kommer långväga ifrån, anrikas och koncentreras i näringskedjan utgör ett hot i Nordostatlanten. Det handlar om långlivade organiska föroreningar, tungmetaller och radioaktiva ämnen. Arbetet med att identifiera och begränsa användningen samt förbättra hanteringen av sådana ämnen är angeläget och ska regleras genom internationella avtal.

Krympande havsis öppnar nya områden för sjöfart, fiske och annan exploatering som ökar risken för miljön, speciellt i Arktis. Internationellt samarbete är därför nödvändigt för att skydda miljön i dessa känsliga områden .

Processer att påverka

De nordiska länderna har en viktig roll inom de regionala havsskyddskonventionerna (HELCOM och OSPAR) och i det arktiska samarbetet (PAME) för att skydda havet. Internationella normer för sjöfartens miljöeffekter utarbetas inom FN:s sjöfartsorganisation (IMO) där de nordiska länderna driver gemensamma intressen för att minska utsläpp och skydda havsområden. I arbetet inom konventionen för biologisk mångfald (CBD) är skydd av havsområden ett beslutat arbetsprogram. EU:s kommande Östersjöstrategi, EU:s marina direktiv samt HELCOM:s aktionsplan för Östersjön är viktiga verktyg för att förbättra havsmiljön. Den pågående förändringen av EU:s jordbruks- och fiskepolitik kommer att påverka havsmiljön.

Ekosystembaserad förvaltning

Mål

Hav- och kustmiljöers värden och resurser är tillvaratagna genom en förvaltning utifrån ett helhetsperspektiv.

Ekosystemen i haven och kustområdena är känsliga och mänskliga aktiviteter påverkar systemen i hög utsträckning. Samtidigt är många människor beroende av haven för sin utkomst och livsmiljö. Det är därför angeläget med ett helhetsgrepp på förvaltningen. Allt nyttjande av biologiska resurser måste ske på ett hållbart sätt så att ekosystemen och den biologiska mångfalden bevaras.

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

Med EU:s ramdirektiv för vatten och det marina strategidirektivet införs en helhetssyn där man utgår från ekologisk status och alla åtgärder bedöms tillsammans. Planering av haven och kustområdena blir allt viktigare när trycket på exploatering för olika ändamål ökar. Det är viktigt att användning av de nordiska haven föregås av miljökonsekvensbeskrivningar.

Prioriteringar

- Verka för att Quality Status Report inom OSPAR harmoniseras med EU:s ramdirektiv för vatten och det marina direktivet.
- Arbeta för att utveckla och använda styrmedel och finansieringsmekanismer.
- Samarbeta vid genomförandet av åtgärdsplanerna för EU:s ramdirektiv för vatten.
- Samarbeta internationellt för att utsläppen från sjöfarten av ballastvatten, luftutsläpp och avloppsvatten regleras med beaktande av de marina ekosystemens känslighet.
- Främja skapandet av nätverk av skyddade områden i nordiska hav.

Övergödning
Mål

Övergödningen har minskat så att ekosystemen kan upprätthållas och god ekologisk status kan uppnås.

Övergödning är ett stort problem i Östersjön, Kattegatt, Skagerrak och dess kustområden eftersom tillskottet av närsalter har varit alltför stort. Balansen i de marina systemen har även rubbats av överfiske. Algmassor förstör stora kustområden och återkommande algblomningar på öppet hav förekommer. Omfattande åtgärder behövs för att minska utsläppen av kväve och fosfor från stora och små samhällen, jordbruk, skogsbruk och industri. I HELCOM:s aktionsplan för Östersjöns har mål satts upp om att övergödningen ska minska till en nivå som innebär att havet kan återhämta sig.

Prioriteringar

- Samarbeta kring åtgärdsplanerna enligt EU:s ramdirektiv för vatten och EU:s marina direktiv samt HELCOM:s aktionsplan för Östersjön
- Öka kunskapen och informationen om hur tillförseln av näringsämnen påverkar havet och dess ekosystem.
- Öka kunskapen om sambandet mellan övergödning och klimatförändringar.
- Utveckla strategier, åtgärder, styrmedel och renare teknologi för begränsning av eutrofierande utsläpp.
- Verka för att EU:s jordbrukspolitik inklusive miljöstödsprogram utformas så att hänsyn tas till effekterna på den akvatiska miljön.

Farliga ämnen i havet
Mål

Utsläpp av skadliga och långsamt nedbrytbara föroreningar är så låga att det inte stör ekosystemens funktioner. Fisk och annan mat från havet går att äta utan hälsorisker.

Farliga ämnen påverkar och skadar akvatiska ekosystem genom direkta effekter i närheten av utsläpp eller genom indirekta miljö- och hälsoeffekter via anrikning i näringskedjor. Belastningen på ekosystemen från farliga kemikalier kan minskas dels genom att begränsa användningen av långsamt nedbrytbara, bioackumulerbara och giftiga kemikalier, dels genom effektiv rening av utsläpp som hamnar i hav och vattendrag och genom bättre behandling av miljöfarligt avfall. Näringsfattiga ekosystem och ekosystem under stress är särskilt känsliga för förekomst av giftiga ämnen. Ekosystemen i Nordatlanten och Arktis är påverkade av långdistanstransporterade organiska miljögifter och tungmetal-

ler. Nya miljögifter som exempelvis halogenerade organiska föroreningar kräver särskild uppmärksamhet.

I och med IMO:s klassning av Östersjön som ett särskilt känsligt havsområde infördes skyddsåtgärder som har bidragit till att minska kollisionsrisken mellan fartyg. Fartygstrafiken, inte minst oljetransporter, ökar kraftigt. Utsläppen från fartygstrafiken inklusive oljespill är därför ett växande problem.

Prioriteringar

- Bidra till internationella överenskommelser för begränsning av miljörisker som förorsakas av svårnedbrytbara, bioackumulerbara och giftiga kemikalier.
- Ta fram underlag samt öka och förmedla kunskapen om förekomst, spridning och effekter av miljögifterna i nordiska havsområden samt i den arktiska miljön, för att kunna vidta mer effektiva åtgärder för att minska spridningen.
- Identifiera ursprung, spridningsvägar och exponering för vissa farliga ämnen, exempelvis dioxin, kvicksilver och PCB, i syfte att vidta riktade åtgärder.
- Ta fram kunskap om hur klimatförändringar påverkar tillförsel, transport och omvandling av kemikalier i havsmiljön.

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Överordnat mål

Naturmiljön förvaltas på ett hållbart sätt i syfte att skydda naturens processer och kulturlandskapets värden så att ekosystemtjänsterna upprätthålls.

Naturen och dess ekosystem fungerar som en viktig livgivande väv vars stabilitet är väsentlig. Människans livsvillkor påverkas av vår förmåga att leva i samklang med ekosystemen och att använda dem utan att förstöra dem. Fungerande ekosystem är en förutsättning för välbefinnande och välstånd, eftersom de ger ren luft, rent vatten, ren mat, läkemedel och andra biologiska råvaror samtidigt som de bidrar till fysiskt och psykiskt välbefinnande. Ekosystemen kan också bryta ned och oskadliggöra utsläpp från mänsklig verksamhet.

Globaliseringen bidrar till att det blir alltmer tydligt att händelser i en del av världen kan påverka miljön i en helt annan del av världen. Människans påverkan på ekosystemen har nu nått en sådan omfattning att konsekvenserna blir mycket svåra att reparera. Ekosystem under stress har dessutom sämre förmåga att klara anpassning till klimatförändringar. Det är därför viktigt att fokusera på att bevara de värden som ekosystemen ger och kan ge.

De nordiska länderna fäster stor vikt vid resultaten av FN-studien Millennium Ecosystem Assessment som lyfter fram ekosystemtjänster och nödvändigheten av att upprätthålla ekosystemens funktioner.

Processer att påverka

De nordiska länderna är pådrivande för att uppnå ambitiösa och konkreta mål inom de globala FN-konventionerna och det regionala samarbetet för skydd av biologisk mångfald, särskilda ekosystem, landskap och hotade arter. EU-samarbetet, särskilt Natura 2000 men också den Paneuropeiska landskapskonventionen, är andra viktiga områden att påverka. De nordiska länderna bidrar även med gemensam expertis och erfarenhet i internationellt samarbete för skydd samt hållbart och rättvist utnyttjande av genetiska resurser.

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

Biologisk mångfald
Mål

Förlusten av biologisk mångfald har stannat av.

Art- och beståndsbildning är en mycket långsam process och idag försvinner arter i långt större omfattning än vad som är naturligt. Uppgiften att bevara den biologiska mångfalden under en snabb klimatförändring har mänskligheten inte tidigare ställts inför. Det kan innebära att bestånd, arter och ekosystem behåller möjligheten att anpassa sig i en föränderlig omvärld. Men det kan också innebära att vissa arter förflyttar sig norrut och till högre höjder och att andra arter vandrar in.

En genetisk mångfald ger bättre förutsättningar för att arter ska klara anpassningen. En kombination av bevarande och anpassning till nya omständigheter bör vara utgångspunkten för det nordiska arbetet för att uppnå målet att stoppa förlusten av biologisk mångfald till år 2010. Nordiskt samarbete om genmodifierade organismer ska fortsätta, bland annat samarbetet mellan de nordiska myndigheterna om biosäkerhet och riskvärdering i samband med tillståndsgivning och tillsyn.

Genresursarbetet bygger på ett framgångsrikt nordiskt tvärsektoriellt samarbete med fokus på bevarande av genetiska resurser och en rättvis fördelning av dess nytta. Samarbetet ska bidra till genomförandet av internationella avtal på genresursområdet. Arbetet med bevarande av genetiska resurser kommer fortsatt att vara i fokus vid uppfyllandet av FN:s millenniemål till år 2010.

Arter och ekosystem i Nordens fjällområden och i Arktis är särskilt utsatta. Vattenmiljöer är en annan typ av ekosystem som är viktiga i Norden. Främmande arter som allvarligt rubbar rådande biologisk balans är ett stort hot mot den biologiska mångfalden, ett hot som förmodligen kommer att blir större med en ökad klimatförändring.

Prioriteringar

- Utarbeta gemensamma nordiska bidrag till de nya målsättningarna under CBD efter år 2010.
- Ta fram kunskap om klimatförändringens betydelse för biologisk mångfald.
- Samarbeta om skyddsåtgärder för att rädda arter och ekosystem som är hotade.
- Belysa konsekvenserna för biologisk mångfald, landskap och ekosystemen av ökande användning av biomassa, inklusive konsekvenserna av en ökad användning av biobränslen i transportsektorn.
- Utveckla och öka användningen av styrmedel, särskilt ekonomiska styrmedel som kan bidra till bevarandet av biologisk mångfald.
- Arbeta för att förebygga införsel av främmande invasiva arter.
- Stärka genomförandet av internationella avtal genom nordiskt tvärsektoriellt samarbete och klarlägga legala statusen för vilda genetiska resurser.

Landskap, kulturmiljö och friluftsliv
Mål

Nordens natur- och kulturarv är säkrat. Tillgången till natur- och kulturmiljöer är säkerställd och utökad. Friluftslivet främjar människors hälsa och livskvalitet samt är en integrerad del av samhällsutvecklingen

Nordens landskap påverkas av snabba och genomgripande samhällsförändringar. Markanvändningen har också påverkat den biologiska mångfalden och i stor utsträckning bidragit till vilka livsmiljöer, arter och ekosystemtjänster som finns i dagens landskap. Ett erkännande av landskapet och dess betydelse för människor i de olika lagar som styr markanvändning, bebyggelse, planering och hushållning med naturresurser och kulturmiljö är ett viktigt steg vid införandet av den europeiska landskapskonventionen.

Det ökande resandet och turismen skapar nya miljöproblem men också nya möjligheter för människor att utöva friluftsliv. Tillgången till naturområden, kulturmiljöer och tätortsnära friluftsliv är viktig för människors välbefinnande. Friluftlivet medför god livskvalitet och bättre hälsa samt ökad miljömedvetenhet och förståelse för betydelsen av en hållbar förvaltning av natur- och kulturresurserna. Det är viktigt att nå ut till allmänheten med information om dessa värden.

Prioriteringar

- Öka kunskapen om och synliggöra landskapets och kulturarvets betydelse för en god livskvalitet.
- Stimulera till miljövänligt friluftsliv för nya och gamla brukargrupper.
- Synliggöra och dokumentera kopplingen mellan friluftsliv och hälsa.
- Samarbeta för att bidra till genomförandet av den europeiska landskapskonventionen.

Hållbar konsumtion och produktion

Överordnat mål

Konsumtion och produktion sker på ett sådant sätt att miljö- och hälsotillståndet kan förbättras och resursanvändningen är effektiv och hållbar.

En central del av miljöbelastningen förorsakas av de rådande konsumtionsmönstren som slösar med naturresurser. De flesta produktionsmetoder kan utvecklas så att de bygger på sparsam användning av naturresurser och minimerade utsläpp. En aktiv, miljöorienterad produktpolitik minskar både kemikaliebelastningen och avfallshanteringens miljöeffekter samtidigt som uttaget av icke förnyelsebara naturresurser kan minimeras.

Det ekologiska fotavtrycket blir allt större och det blir allt mer angeläget att bryta kopplingen mellan ekonomisk tillväxt och miljöbelastning. De nordiska länderna utgör i många avseenden en gemensam marknad med samma produktutbud och liknande konsumtionsmönster. Länderna kan därför tillsammans bidra till utvecklingen av miljöanpassade produktionsmetoder samt stimulera växelverkan mellan miljömedveten konsumtion och ett miljöorienterat produktutbud. Ett annat växande område är användningen av nya material, exempelvis nanomaterial, som kräver både ny kunskap och nya regler.

Processer att påverka

De nordiska länderna ska fortsatt vara pådrivande vid utvecklingen, tillämpningen, genomförandet och samordningen av internationella kemikalie- och avfallskonventioner och andra centrala avtal. Det internationella samarbetet för hållbar utveckling, inklusive strategierna för hållbar konsumtion och produktion (Marrakechprocessen)och för internationell kemikalieförvaltning (SAICM), kommer att fortsätta att utvecklas och genomföras. De nordiska länderna kan genom samordnade insatser i detta arbete förstärka sitt inflytande och gynna resultat på global och regional nivå.

Genomförandet och tillämpningen av EU:s nya regelverk för kemikalier, REACH, har inletts. Ett nytt ramdirektiv för avfall kommer att genomföras under programperioden. EU:s strategier för hållbar konsumtion och produktion och grön offentlig upphandling beskriver i vilken riktning arbetet inom EU

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

kommer att ske. Förslagen till nya eller reviderade direktiv om eco-design, IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control), miljöcertifiering (EMAS), och EU:s miljömärkning är också viktiga att påverka. Erfarenheterna från det nordiska miljöinitiativet Svanen bör utnyttjas vid utvecklingen av EU:s miljömärkning Blomman.

Kemikalier och kretslopp
Mål

Negativa hälso- och miljöeffekter av produkter, utsläpp och avfall har minimerats.

Exponering från kemikalier kan skada miljö och hälsa. Mycket har gjorts för att minska dessa risker men det är långt ifrån tillräckligt. En stor utmaning är att begränsa utsläppen från produktion, produkter och avfallshantering av hälso- och miljöfarliga kemikalier som koncentreras genom näringskedjan och slutligen belastar hälsotillståndet genom den mat vi äter.

Kunskaperna om konsekvenserna av utsläpp och användning av kemikalier behöver öka med hänsyn till synergieffekter samt beaktas i ett livscykelperspektiv. Framför allt är innehållet av hälso- och miljöfarliga kemikalier i bearbetade produkter ofta okänt. De nordiska ländernas erfarenheter och kunskapsbas ger förutsättningar att fortsatt bidra till det internationella samarbetet.

Miljöfarliga ämnen kan transporteras över långa avstånd med luften, havsströmmar och migrerande arter. Detta gör att de nordiska länderna och särskilt Arktis påverkas även av utsläpp från andra delar av världen.

Prioriteringar

- Samarbeta om genomförandet av EU-lagstiftningen REACH särskilt vid utformningen av EU-riktlinjer.
- Bidra till revideringen av EU-lagstiftningen om biocider och växtskyddsmedel.
- Verka för att testmetoder, riskbedömning, gränsvärden och befintlig lagstiftning anpassas till nanomaterial, kosmetik och läkemedel.
- Fortsatt verka för bindande internationella avtal om kvicksilver.
- Stärka existerande internationella kemikalieavtal och den globala strategin för hållbar kemikalieförvaltning (SAICM).
- Påverka utformning och genomförande av EU:s ramdirektiv för avfall samt andra avfallsrelaterade direktiv och ett nytt ramdirektiv för mark.
- Bidra till det internationella arbetet inom Montrealprotokollet samt förnyelsen av EU-förordningen om ozonbrytande ämnen.
- Främja synergier mellan kemikalie-, produkt- och avfallspolitiken i syfte att göra kretslopp och återvinning av avfallsmaterial säkrare och effektivare.

Resurseffektivitet och miljödriven marknad
Mål

Miljöpåverkan från varor och avfall i ett livscykelperspektiv är minimerad. Norden är en föregångsregion när det gäller miljöanpassad upphandling. En hållbar och effektiv hushållning med naturresurser har uppnåtts.

Det är viktigt att skapa marknadsförutsättningar som stimulerar eko-innovation och eko-design samt ger incitament för näringslivet och konsumenterna att göra investeringar och inköp som bidrar till att minska och förebygga framtida miljöproblem. Lagstiftningen ska främja miljöteknologisk innovation

och utveckling, så att nordiska företag bättre kan utnyttja de marknadsmöjligheter som skapas av en ökad efterfrågan på miljövänliga produkter.

Sambandet mellan handel, miljö och informationsteknologi, inte minst i skenet av globaliseringen, bör uppmärksammas. Användningen av ekonomiska styrmedel bör öka.

Miljöinformation är ett viktigt verktyg i arbetet med att främja hållbar konsumtion. De nordiska länderna har ett framgångsrikt samarbete med det nordiska miljömärket Svanen och utvärderingen av Svanen från 2008 pekar på flera utvecklingsmöjligheter .

Offentlig upphandling svarar för en stor del av marknaden i Norden och i EU. Grön offentlig upphandling är ett högt prioriterat område i alla nordiska länder och i internationell samverkan. Det nordiska samarbetet med gemensamma inköpskriterier för offentlig upphandling är framgångsrikt. Den offentliga sektorns roll som föregångare är särskilt viktig för utvecklingen av gröna teknologier.

Den globala marknaden för miljöteknologi och miljöanpassade lösningar växer snabbt. De nordiska länderna arbetar aktivt med miljöteknologi var för sig samt i genomförandet av den europeiska handlingsplanen för miljöteknologi (ETAP). Stora miljövinster kan nås genom spridning av miljöteknik som redan finns på marknaden.

Prioriteringar

- Vidareutveckla styrmedel och skapa förutsättningar för ökad material- och energieffektivitet bland annat genom nordiska inspel till genomförandet av EU:s direktiv om eko-design för produkter och förebyggande av avfall.
- Förbättra samordningen och användningen av olika instrument för miljöinformation, till exempel mellan Svanen, EU-blomman, miljövarudeklarationer och annan märkning.
- Stimulera fortsatt utveckling av teknikupphandling och offentlig upphandling som bidrar till en ökad andel eko-innovativa och kostnadseffektiva varor och tjänster på marknaden.
- Utveckla klimataspekterna inom ramen för Svanenmärkningen.
- Främja hållbar konsumtion och produktion genom att utveckla legala förutsättningar och ekonomiska styrmedel.

Genomförande och uppföljning

De nordiska miljöministrarna (MR-M) har det överordnade politiska ansvaret för miljösamarbetet. Under MR-M finns en ämbetsmannakommitté (ÄK-M) som har ansvaret för att miljöhandlingsprogrammet genomförs. ÄK-M bistås i sitt arbete av ett arbetsutskott (AU). Nordiska ministerrådets sekretariat (NMRS) koordinerar de olika nivåerna i samarbete med ordförandeskapslandet samt med övriga länder och självstyrande områden. Nordiska ministerrådets budget beslutas av de nordiska samarbetsministrarna. Miljösektorns andel fördelas av MR-M.

Ett antal arbetsgrupper och nätverk har ansvar för det praktiska genomförandet av detta Miljöhandlingsprogram. Detta sker främst genom projektsamarbeten och en beredskap finns i organisationen för nya frågor som initieras under den period som handlingsprogrammet gäller. Initiativen kan tas av såväl ministrar, ämbetsmannakommittén som av arbetsgrupperna själva.

Fokuserade och konkreta projekt, som kan genomföras på ett effektivt och flexibelt sätt, är en viktig del av det nordiska miljösamarbetet. Exempel på redan genomförda projekt med stor synlighet och påverkan i det breda nordiska projektsamarbetet är projekten om utveckling av kriterier för grön offentlig upphandling, utveckling av utsläppshandel med växthusgaser i Östersjöområ-

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

det, biodiversitetsindikatorer, arbetet med främmande invasiva arter (NOBANIS) och konventionskatalogen om natur och kulturmiljö samt utarbetandet av faktablad om kvicksilver inför globala förhandlingar i UNEP.

I arbetsgrupperna deltar experter från nordiska myndigheter och förvaltningar med sin kompetens. Kunskaper från det nordiska samarbetet överförs härigenom också till det nationella arbetet.

Den årliga uppföljningen av Miljöhandlingsprogrammet och dess prioriteringar sker genom arbetsprogram och verksamhetsberättelser som godkänns av ÄK-M. Utöver detta ska ÄK-M överväga behovet av större utvärderingar av programmet och i det sammanhanget sträva efter att förutse framtida utmaningar inom miljöområdet.

En informationsstrategi har tagits fram för det nordiska miljösamarbetet (ANP 2001:748). Alla aktörer ska redan i inledningsfasen av ett projekt tänka på hur resultaten ska kommuniceras och till vem. Det är viktigt att resultaten från projekten synliggörs både internt och externt. Nya metoder för att utnyttja resultatet av det nordiska samarbetet på miljöområdet bör prövas. Informationsaspekten ska betonas i arbetsgruppernas arbetsprogram och integreras i projekt.

Eftersom miljöfrågor måste ses utifrån ett helhetsperspektiv är samarbetet mellan arbetsgrupperna och det tvärsektoriella samarbetet vikigt. Dessutom behövs samverkan med miljö- och konsumentorganisationer, näringsliv samt med kommuner och allmänhet. Samarbete med forskningsvärlden är väsentlig för att bygga upp relevant miljökunskap. Särskilt viktiga samarbetspartners inom miljösektorn är NEFCO och Svanen.

Nordisk Råd

B 257/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00299-5

BETÄNKANDE ÖVER
MINISTERRÅDSFÖRSLAG

Nordisk Råd

B 258/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00307-6

Presidiets betänkande över

Ministerrådsförslag B 258/presidiet om Nordisk-Baltiska mobilitetsprogram 2009-2013

1. Presidiets forslag

Presidiet föreslår att

Nordiska Rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet

att genomföra Ministerrådsförslag B 258/Presidiet om Nordisk-Baltiska mobilitetsprogram 2009-2013

2. Bakgrunn

Nordiska ministerrådet har beslutat att introducera gemensamma nordiska mobilitetsprogram för offentlig administration, näring och kultur. Målet med programmen är att bidra till ökad konkurrenskraft, kunskaps- och nätverksuppbyggnad i Östersjöregionen. Detta skall ske genom att främja kunskapsöverföring, nätverksbyggande, samarbete kring EU-fonder, samt kapacitetsuppbyggnad. Mobilitetsprogrammen rymmer olika slags aktivitetsformer, såsom studiebesök, praktikplatser och arbetsplatsutbildning. Programmen är utformade efter utförliga diskussioner med regeringarna i Estland, Lettland och Litauen, samt med andra berörda parter i de nordiska och baltiska länderna. Ett utkast till program var sänt på formell remissrunda under sommaren 2008. En fortsatt programutveckling kommer att ske under 2008. Mobilitetsprogrammen godkänns formellt av samarbetsministrarna och de baltiska regeringarna i slutet av 2008/början av 2009.

3. Presidiets synspunkter

Presidiet ställer sig positivt till de Nordisk-Baltiska mobilitetsprogrammen 2009-2013. De kan betraktas som ett av de instrument som står till förfogande för att förverkliga Ministerrådets riktlinjer för samarbete med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013. Omvänt är det riktlinjerna som anger den övergripande inriktningen, innehållet och prioriteringarna i arbetet. Ministerrådets förslag om mobilitetsprogram är därmed i princip ett

tekniskt dokument som beskriver urvalskriterier, administration, beslutsstrukturer etc för olika slags aktiviteter.

Nordisk Råd

B 258/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00307-6

4. Konklusjon

Mot bakgrund av ovanstående

föreslår Presidiet att

Nordiska Rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet

att genomföra Ministerrådsförslag B 258/Presidiet om Nordisk-Baltiska mobilitetsprogram 2009-2013

Helsingfors 27 oktober 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), vicepresident
Johan Linander (c)
Inge Lønning (H)
Kent Olsson (m)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), president

Ministerrådsförslag om Nordisk-baltiska mobilitetsprogram 2009-2013

Nordisk Råd

B 258/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00307-6

Nordiska ministerrådet har beslutat att introducera nordisk-baltiska mobilitetsprogram inom offentlig administration, näring och kultur 2009-2013.

Programmen bidrar till att förstärka det existerande nordiskt-baltiska samarbetet. Huvudsakliga principer baseras på deltagande på lika fot gällande såväl finansiering som styrning. Mobilitets- och nätverksaktiviteterna inom programmen skall understödja ömsesidiga nordisk-baltiska politiska prioriteringar med ett långsiktigt mål att stärka regionens konkurrenskraft inom respektive ämnesområde.

Bilagor:

1. Nordisk-baltiskt mobilitets- och nätverksprogram inom offentlig förvaltning
2. Nordisk-baltiskt mobilitets- och nätverksprogram inom näring
3. Godkänt referat NB8 kulturministrar 6 maj 2008: Nordisk-baltiskt mobilitetsprogram inom kultur

Bakgrund

På basis av de nuvarande riktlinjerna för NMR:s samarbete med de baltiska länderna på lika fot med baltisk medfinansiering beslutade MR-SAM i juni 2006 att initiera diskussioner med regeringarna i Estland, Lettland och Litauen om gemensamma nordisk-baltiska mobilitetsprogram för ökad konkurrenskraft, kunskaps- och nätverksuppbyggnad i Östersjöregionen.

NMR:s generalsekreterare tillskrev därom i november-december 2006 respektive baltiskt utrikesministerium. Vid NSK/MR-SAM:s möte i januari 2007 fattades ett generellt beslut om utarbetandet av principer för ytterligare nordisk baltiska mobilitetsprogram vilket har vidare preciserades vid NSK/MR-SAM:s möten under 2007 och 2008.

Det baltiska intresset för en fortsatt utveckling av nordisk-baltiska mobilitetsprogram på områdena offentlig förvaltning, näring och kultur baserade på principer om deltagande på lika fot gällande såväl finansiering som styrning har bekräftats dels vid generalsekreterarens möten med de baltiska statsministrarna under våren 2007, vid seminarium i Riga i augusti 2007, under NMRS och svenska ordförandeskapets möten i de baltiska huvudstäderna i mars och april 2008 gällande framtida riktlinjer för samarbetet mellan NMR och Estland, Lettland och Litauen, vid MR-K:s NB8-möte den 6 maj 2008 samt via brev från de baltiska utrikesministrarna till NMR:s GS under våren 2008. Därutöver skickades förslaget till gemensamma nordisk-baltiska mobilitetsprogram i formell remissrunda i de baltiska länderna sommaren 2008.

Utveckling av programmen

MR-SAM, MR-NER och MR-K har huvudansvar för utveckling av nordisk-baltiska mobilitetsprogram. Utkasten till program har utvecklats genom diskussioner, brevväxling och överenskommelser vid såväl arbets- som high level-möten mellan NMR och de baltiska regeringarna sedan 2006 samt på remiss i relevanta ministerråd inom NMR.

Programutkasten har även utvecklats med utgångspunkt i erfarenheterna från det nordisk-baltiska mobilitetsprogrammet inom utbildningsområdet, Nordplus, vilket igångsattes i januari 2008. Utkast till program har också cirkulerats informellt i de baltiska länderna vars kommentarer har nyttjats vid formuleringarna av programmen.

Nordisk Råd

B 258/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00307-6

Utkastet till program på näringsområdet har utarbetats efter erfarenheter med tidigare baltiska mobilitetsprogram, informella diskussioner med de baltiska näringsdepartementen och näringsorganisationer, arbetsseminariet i Riga i augusti 2007 samt prioriteringar inom det existerande InnoNet-projektet. Utkastet till program godkändes i sin helhet av ÄK-NE (Näring) vid möte den 10 april 2008.

Utkastet till programinnehåll på kulturområdet har framarbetats efter arbetsseminarium i Riga 2007 där det diskuterades en möjlig integrering av baltisk medverkan i redan existerande nordiska mobilitetsprogram på kulturområdet, framtagna av MR-K under 2006-2007. Programinnehållet har godkänts av såväl de nordisk-baltiska kulturministrarna som NSK. De nordiska och baltiska kulturministrarna underskrev ett godkänt referat vid gemensamt möte den 6 maj 2008 i vilka ministrarna till fullo stödjer ett formellt samarbete inom gemensamma nordisk-baltiska mobilitetsprogram inom kultur med utgångspunkt i MR-K:s existerande nordiska mobilitetsprogram. Det nedsattes även en nordisk-baltisk arbetsgrupp för utarbetande av administrativa principer av kulturprogrammen med baltisk integrering och start planeras i början av 2009.

Huvudprinciper i programmen

Översikten nedanför visar hur nordisk-baltiska mobilitetsprogram genomförs med hänsyn till programperiod, aktivitetsformer, programkriterier, administration, beslutsstruktur och finansiering. Aktiviteterna skall ligga i linje med de riktlinjer för samarbete med Estland, Lettland och Litauen som förväntas träda i kraft 2009. Det läggs upp till en löpande värdering av programmen, inklusive igångsättandet av en halvtidsevaluering som grundlag till beslut om eventuell fortsättning resten av programperioden.

	Offentlig administration	**Näring**	**Kultur** (baltisk integrering i existerande programstruktur)
Program-period	2009-2013		Start 2009 Programperiod behandlas vid MR-K i oktober 2008 (skall integreras i existerande program som är treåriga)
Aktivitets-former	- Studiebesök - Praktikuppehåll - On the job-training - Nätverksaktivitet		Som existerande program: - Residensstöd för konstnärer - Mobilitetsstöd - Nätverksaktivietet

Program-kriterier	- Öppet för såväl nordiska som baltiska deltagare. - Minst 30% medfinansiering på deltagarnivå. - Enbart kvalitet är grundlag för beviljning, ingen öronmärkning. - Gruppaktivitet prioriteras framför individuella ansökningar. - Insatserna skall vara baserade på långsiktiga åtaganden och nätverk.		- Öppet för såväl nordiska som baltiska deltagare - Medfinansiering på 50%, 30% eller individuellt baserad medfinansiering beroende på modul. Undantag för Västnorden där medfinansiering ej krävs i existerande program.
Administration	Nordisk el. baltiskt förvaltningsorgan. Under pilotskedets första två år utgörs administrerande organ av ett av NMR:s kontor i ett baltiskt land där struktur för programadministration finnes.		En nordisk-baltisk arbetsgrupp förbereder utkast till administrationsmodell med utgångspunkt i nuvarande struktur.
Besluts-struktur	- Styrgrupp utsedd av NSK resp. baltiska regeringarna godkänner kriterier. - Gemensamt beslut fattas av kontorschefer vid tre baltiska NMR-kontor enligt kriterierna.	- Styrgrupp utsedd av ÄK-NE (Näring) resp. baltiska regeringar fastställer kriterier och beslutar om insatser över 200.000 DKK. - Gemensamt beslut fattas av kontorschefer vid tre baltiska NMR-kontor vid mindre insatser enligt kriterier.	- Utgångspunkt i existerande struktur för dagens program med sakkunnighetsgrupp utsedd av MR-K ("armlängdsprincipen") med baltisk integrering.
Finansiering	- Relativt från länderna enligt BNP/BNI-principen till programstrukturen - Den nordiska delen från NMR:s budget, såväl grannlandsbudget som relevant fackministerråd. - Fackministerråden skall bidra med minst 10% av den nordiska finansieringen inom näring och kultur (vilket idag redan överstiges) samt kunna förstärka tjänstemannaprogrammet med bidrag för insatser inom ömsesidigt prioriterade samarbetsområden. - För att säkra förankringen av programmen i de relevanta fackområden avses respektive fackministerråds andel av den nordiska finansieringen av programmen på sikt att växa.		

Nordisk Råd

B 258/presidiet

Behandles i:
Presidiet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00307-6

Finansiering av programmen 2009
NSK/MR-SAM har, med förbehåll för slutligt godkännande av NMR-budgeten, godkänt en nordisk ram för finansiellt bidrag inom programmen för 2009 på basis av 2008 års budgetsiffror för att möjliggöra regeringsbeslut hos de baltiska parterna innan årets utgång.

Grannlandsbudgetens bidrag till igångsättandet av gemensamma nordisk-baltiska mobilitetsprogram inom näring och kultur avses facilitera för utvecklandet av samarbetsmekanismer inom respektive ämnesområde på NB8-nivå. Det långsiktiga målet för grannlandsbudgetens bidrag är en på sikt gradvis ökning av fackministerrådens del av det nordiska bidraget till programmen.

Med förbehåll för MR-SAM:s slutliga godkännande av NMR:s budget enligt budgetproceduren tilldelas programmen i 2009 följande summor från NMR:s grannlandsbudget (budgetpost 0820):

- ✓ Offentlig administration 2 mill. DKK

  Ett nordiskt grundbidrag från grannlandsbudgeten utställs årligen på vilket den baltiska medfinansieringen kan beräknas i god tid. De nordiska och baltiska fackministerråden uppmuntras emellertid att nyttja möjligheten att inom ramen för NB8-samarbetet att förstärka programmet inom offentlig förvaltning med ytterligare medel med öronmärkning för prioriteringar inom relevant fackområde. Principen om finansiering på lika fot enligt BNP/BNI skulle även gälla i denna situation.

- ✓ Näring 1,98 mill. DKK

  Angående mobilitetsprogrammet inom näring utgör medfinansiering från fackområdet under 2009 minst 10% av det nordiska bidraget till programbudgeten: av en totalbudget på 2,2 mill. DKK förväntas MR-NER/ÄK-NE (Näring) disponera minst 220.000 DKK

- ✓ Kultur 750 tusind DKK

  Programmens årliga budgetram skulle om nivån för 2008 års budgetläggning vidareförs uppgå till 11.039.000 DKK varav MR-K förväntas disponera 10.290.000 DKK och grannlandsbudgetens bidrag uppgå till ca 750.000 DKK.

Arbetet med nordisk-baltiska mobilitetsprogram vid Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn utförs av nuvarande personal. Under pilotskedets första två år utgörs administrerande organ för mobilitetsprogram inom offentlig förvaltning och näring av ett av NMR:s kontor i ett baltiskt land där struktur för programadministration finns.

Uppsummering
Nordiska ministerrådet arbetar vidare i 2008 för att förbereda lanseringen av nordisk-baltiska mobilitetsprogram inom offentlig administration, näring och kultur. Under hösten skall det bland annat utarbetas en kommunikationsstrategi samt ett indikatorset i samråd med alla parter. Programförslaget skall formellt godkännas av MR-SAM och de baltiska regeringarna i slutet av 2008 för start i januari 2009.

Nordiska ministerrådet anmodar Nordiska rådet om rådets synpunkter som kan beaktas vid implementeringen av programmen.

BETÄNKANDE ÖVER
MINISTERRÅDSFÖRSLAG

Nordiska rådet

B 259/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

Bilaga/or:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00209-3

Näringsutskottets betänkande över

Ministerrådsförslag angående inrättandet av ett nordiskt innovationspris

1. Utskottets förslag

Näringsutskottet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att instifta det föreslagna nordiska innovationspriset

2. Bakgrund

Ämbetsmannakommittén för Näringspolitik (ÄK-NER) har utsett en ad-hoc arbetsgrupp för att ta fram ett förslag till ett nordiskt innovationspris. Målet för ett nordiskt innovationspris är att främja och skapa uppmärksamhet i Norden kring betydelsen av innovationer. Initiativet till ett nordiskt innovationspris togs av de nordiska statministrarnas och är en del i det globaliseringsinitiativ som lanserades vid statsministrarnas möte i juni 2007, Punkaharju, Finland

Enligt förslaget ska ett nordiskt innovationspris premiera en innovation, dvs. en ny teknik, ny produkt, ny process eller ny organisation, som har kommersiell framgång på en marknad och/eller är av värde för en bredare krets eller för samhället generellt. Dessutom ska priset ha en ambition eller potential att slå igenom internationellt.

Utgående från de nordiska statministrarnas deklaration från Riksgränsen samt gemensamma nordiska politiska målsättningar har arbetsgruppen valt följande tre temaområden:

- Energi, miljö, klimat inkluderar teknologier, produkter och tjänster, som främjar miljön eller är i samklang med en hållbar utveckling. Flera branscher kan vara representerade, såsom bygg- och anläggning, industri, transport, jord- och skogsbruk, energiproduktion samt avfallshantering.
- Hälsa inkluderar genteknologi och bioteknologi, innemiljö, nya mediciner, E-health, Living labs, telemedicin, etc.

- Tjänsteinnovation och innovationsprocesser inkluderar nya tjänster, nya affärsmodeller, nya sätt att organisera företag, nya samarbetsformer som förenklar och förbättrar vardagen för människor och företag. Kan inkludera hardware, software, säkerhet, telekommunikation, ny design, social innovation, nya upplevelser (kulturnäringar).

Om en innovation främjar nordiskt samarbete ger detta ett extra plus i bedömningen. Varje land och självstyrande område kan nominera en kandidat i varje priskategori. Arbetsgruppen har valt flera teman i stället för ett enda för att appellera brett till näringslivet samt den offentliga sektorn. Arbetsgruppen föreslår att priset kan delas ut till företag, offentliga myndigheter, ideella organisationer eller privatpersoner verksamma i de nordiska länderna eller de självstyrande områdena. Vidare föreslås att statministrarna delar ut priset i samband med det årliga Globaliseringforumet och att de vinnande innovationerna erhåller ett konstverk och inte några pengar.

3. Utskottets synpunkter

Det har för Nordiska rådet varit centralt att förhålla sig restriktivt till upprättandet av nya nordiska priser. Genom åren har det inkommit många olika förslag till nya nordiska priser men Nordiska rådet har bl.a. för att upprätthålla statusen för de existerande nordiska priserna förhållit sig restriktivt till förslagen.

Med tanke på att de nordiska priserna (litteratur-, musik-, film- samt natur- och miljöpriserna) hos allmänheten hör till de mest profilerade och synliga delarna av det nordiska samarbetet kan det vara olyckligt att initiera ytterligare priser som konkurrerar med varandra.

Näringsutskottet har sedan idén om ett innovationspris presenterades vid statsministrarnas möte i juni 2007 haft en skeptisk hållning till instiftandet av ytterligare ett nordiskt pris. Det är utskottets uppfattning att det finns många alternativa möjligheter för att lyfta fram och profilera en sektor eller ett område man vill skapa uppmärksamhet kring. Att instifta ett pris är bara en av dessa.

Utskottet anser dock att det förslag som nu föreslås har en sådan profil att det inte konkurrerar med Nordiska rådets priser. Det föreslagna priset ska premiera en innovation inom tre temaområden som ligger utanför de teman rådets priser inriktar sig mot. Det består av ett konstverk som är producerat av en nationell konstnär. Det delas ut av statsministern i det nordiska land som har ordförandeskapet i det nordiska regeringssamarbetet. Själva utdelningsceremonin äger rum på våren i samband med det från 2008 nyinstiftade Globaliseringsforum där de nordiska statministrarna möts för att diskutera lösningar hur de nordiska länderna tillsammans kan ta sig an de utmaningar som de nordiska länderna står inför när det gäller att möta globaliseringen och en ökad konkurrens.

Nordisk rådets priser är av ett helt annat slag då det delas ut i form av en större summa pengar (DKK 350 000) i samband med rådets plenarsession som äger rum i slutet av oktober eller början av november. NR:s priser är väl inarbetade, har en stark ställning och är välkända hos allmänheten. Speciellt gäller detta litteraturpriset och filmpriset som väcker stor uppmärksamhet när det vinnande verket eller personen presenteras.

Eftersom det föreslagna priset till stor del har en annorlunda inriktning anser utskottet därför att det inte står i konflikt med Nordiska rådets priser.

4. Konklusion

Näringsutskottets flertal föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att instifta det föreslagna nordiska innovationspriset.

Helsingfors den 27. oktober 2008

Lisbeth Grönfeldt Bergman (m),
ordförande (utslagsröst)
Johan Ehn (FS)
Bjarne Kallis (kd)
Kristján Þor Júliusson (Sj.)
Lauri Oinonen (cent)
Stefan Tornberg (c)

Reservation

Ett mindretal av utskottets ledamöter har inlämnat följande reservation.

Nordiska rådet har vid ett flertal tillfällen till Nordiska ministerrådet uttryckt den skeptiska hållning rådet har haft och fortfarande har när det gäller instiftandet av nya nordiska priser. Bland annat gäller det ett förslag från ministerrådet att instifta två stycken nordiska ministerrådspriser, ett för Ny Nordisk Mat och ett för bioenergi. I ett brev den 7 maj 2007 från Nordiska rådets presidium till den dåvarande finska samarbetsministern Ilkka Kanerva framhålls att det har varit centralt för rådet att förhålla sig restriktivt till upprättandet av nya nordiska priser.

Genom åren har det inkommit många olika förslag till nya nordiska priser. Nordiska rådet har konsekvent förhållit sig negativt till nya förslag, bl.a. med motiveringen att statusen för de existerande nordiska priserna riskerar att minska. Det finns en uppenbar risk att man skapar precedens för att dela ut priser för stort och smått. Det är en utveckling rådet starkt vill varna för.

I 2004 lämnade Den konservativa gruppen in ett medlemsförslag om ett nordisk innovationspris. Detta behandlades av presidiet som tillsatte en arbetsgrupp. Denna arbetsgrupp kom fram till att ett nordiskt pris som bekostades över den nordiska budgeten inte var ändamålsenligt och ville att man undersökte med Nordiska Investeringsbanken om dom var villiga att finansiera ett sådant pris. Något som presidiet enhälligt ställde sig bakom. NIB behandlade frågan och kom fram till att man inte var beredda att gå in med finansiering. Då drog Den konservativa gruppen tillbaka sitt medlemsförslag i april 2007. Ett enigt presidium har därefter i maj 2007 sänt ett brev till den finske samarbetsministern angående förslag om två nya nordiska priser om "Ny nordisk mat" och "Bioenergi" där man ställde sig negativt till nya nordiska priser.

Mindretalet i utskottet anser att de existerande nordiska priserna (litteratur-, musik-, film- samt natur- och miljöpriserna) fyller en funktion när det gäller att skapa uppmärksamhet kring det nordiska samarbetet. Med tanke på att de nordiska priserna hos allmänheten hör till de mest profilerade och synliga delarna av det nordiska samarbetet är det olyckligt att initiera ytterligare priser som konkurrerar med varandra och det finns en risk att det blir alltför många nordiska priser och att de därför tar uppmärksamhet från varandra. Det bör på alla sätt undvikas att de existerande nordiska priserna minskar i värde och status. Det finns en risk för att det kan bli en form för "månadens nordiska pris" och att detta tar för mycket resurser i anspråk i förhållande till vad det ger i uppmärksamhet.

Den socialdemokratiska Gruppen är fullt medvetet om att innovationspriset inte är i samma "rang" som de fyra priser som namnges men menar att det trots det, i medborgarnas ögon, ändå kommer att uppfattas som ett nordiskt pris och riskerna för att priserna devalveras är uppenbara.

Näringsutskottet har sedan idén om ett innovationspris presenterades vid statsministrarnas möte i juni 2007 haft en skeptisk hållning till instiftandet av ytterligare ett nordiskt pris. Ordföranden för det dåvarande globaliseringsgruppen i rådet deltog vid samarbetsministrarnas möte i Mariehamn den 5 september 2007 och utryckte där rådets skepsis för införandet av detta pris.

Det är mindretalet i utskottets uppfattning att det finns många alternativa möjligheter för att lyfta fram och profilera en sektor eller ett område man vill skapa uppmärksamhet kring. Att instifta ett pris är bara ett av dessa. Många städer/regioner har redan priser liknade det som föreslås och därför finns det ingen anledning att skapa ytterligare ett pris inom denna kategori.

I argumentationen för innovationspriset i generalsekreterarens förslag till Nordiska ministerrådets planer och budget 2009 sägs det att Nordiska rådet skall involveras i ett arbete kring koncept för ett nordisk innovationspris. Detta för att säkra att ett innovationspris passar in i den nordiska prispolitiken. Mindretalet i utskottet anser inte att Nordiska ministerrådet har uppfyllt denna uppgift om ett samarbete med Nordiska rådet kring koncept för priset och anpassning till rådets prispolitik när endast dialogen var ett färdigt skrivet ministerrådsförslag som blev lämnat över till Nordiska rådet i september 2008! Det är alldeles för sent när Ministerrådet planerar att priset skal delas ut redan i slutet av februari 2009 på statsministrarnas Globaliseringsforum i Island.

Nordiska ministerrådet har alltså valt en modell där man kommer med ett färdigt förslag till Nordiska rådet och därmed ställt de folkvalda parlamentarikerna utan reelt inflytande.

Mot denna bakgrund reserverar mindretalet i utskottet sig mot näringsutskottets förslag om att instifta det av Nordiska ministerrådets föreslagna nordiska innovationspriset.

På Näringsutskottets möte den 24 september 2008 i Reykjavik beslutade hela utskottet - minus en ledamot – att avvisa NMR:s förslag. En ledamot var alltså för förslaget för 5 veckor sedan och resten av utskottet emot.

Näringsutskottets mindretal föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att inte instifta det föreslagna nordiska innovationspriset

Helsingfors, den 27.oktober 2008

Ole Vagn Christensen (S)
Sigrun Eng (A)
Billy Gustafsson (s)
May Elisabeth Hansen (SV)
Marion Pedersen (V)
Lars Wegendal (s)

Bilaga: Ministerrådsförslag

MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordiska rådet

B 259/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

Bilaga/or:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00209-3

1. Etablering af Nordisk Innovationspris

"För att göra den nordiska prispolitiken mångsidigare framlägger de nordiska statsministrarna för Nordiska rådet ett initiativ om att instifta ett innovationspris för nordisk kvalitet från och med år 2008." (De nordiske statsministre, Punkaharju, juni 2007)

Ministerrådet for Nærings-, energi- og regionalpolitik har efterfølgende fået ansvaret for etableringen af den Nordiske Innovationspris. En ad hoc arbejdsgruppe under embedsmandskomiteen for energi- og erhvervspolitik (EK-NE) har udarbejdet et koncept for innovationsprisen. Arbejdsgruppens forslag har været behandlet i embedsmandskomiteen. Endvidere har det været i høring hos embedsmandskomiteen for uddannelse og forskning (EK-U) og hos Nordisk Råds næringsudvalg. På baggrund af arbejdsgruppens koncept, samt den politiske behandling, har NMRS og NICe med input fra landene udarbejdet et forslag til den praktiske gennemførelse af forslaget.

Formål
Formålet med en årlig nordisk innovationspris er at fremme og skabe opmærksomhed i Norden omkring innovationers betydning.

Hvad skal premieres
En nordisk innovationspris skal premiere en innovation, dvs. en ny teknik, nyt produkt, ny proces eller ny organisation, som har kommerciel fremgang på et marked, og eller er af værdi for en bredere kreds eller samfundet generelt. Desuden skal den have en ambition om eller potentiale for at slå igennem internationalt. Der foreslås tre kategorier:

- *Energi, miljø, klima*
  som inkluderer teknologier, produkter og tjenester, som fremmer miljøet eller er i samklang med bæredygtig udvikling. Flere brancher kan være repræsenterede, så som bygge og anlæg, industri, transport, jord- og skovbrug, energiproduktion samt affaldshåndtering.

- *Helse*
  som inkluderer genteknologi og bioteknologi, indeklima, ny medicin, E-health, Living labs, telemedicin m.m.

- *Tjenste innovation og innovationsprocesser*
  som inkluderer nye tjenester, nye forretningsmodeller, nye måder at organisere virksomheder, nye samarbejdsformer, som forenkler og forbedrer hverdagen for mennesker og virksomheder. Kan inkludere hardware, software, sikkerhed, telekommunikation, nyt design, social innovation, nye oplevelser.

Hvis en innovation fremmer det nordiske samarbejde bør dette give et ekstra plus i bedømmelsen.

Der er valgt flere temaer for at appellere bredt til erhvervslivet samt den offentlige sektor. Arbejdsgruppen har drøftet idéen om en evt. Sammenlægning med den nordiske miljøpris. Det har også været drøftet om man skulle premiere social innovation, samt ideen om en nordisk innovationspris for kvalitet. De valgte temaer dækker alle disse forslag, samtidig med

at de repræsenterer politisk højt prioriterede områder i samtlige nordiske lande.

Kriterier
Der foreslås følgende kriterier for bedømmelse af innovationer:

- De bør have et forretningsmæssigt potentiale
- De bør have en samfundsmæssig merværdi og/eller en tydelig effekt på markedet
- De bør være i samklang med en bæredygtig udvikling
- De bør have en effekt udenfor virksomheden og påvirke branchen eller skabe en ny branche
- De bør have en ambition om eller potentiale for at slå igennem internationalt
- De bør være resultat af et systematisk/bevidst arbejde for at skabe innovation.

Hvem skal premieres
Arbejdsgruppen foreslår at prisen kan uddeles til virksomheder, offentlige myndigheder, ideelle organisationer eller privatpersoner, som er aktive i de nordiske lande eller de selvstyrende områder.

Den Nordiske priskomité
Arbejdsgruppen foreslår, at hvert land udnævner tre medlemmer til den nordiske priskomite. Ministrene som er ansvarlige for Erhvervs-, Energi- og Regionalpolitikken (MR-NER) bør være ansvarlige for at udnævne medlemmer, dog med koordinering på tværs af andre relevante sektorer. De nationale repræsentanter til den nordiske priskomité udnævnes umiddelbart efter beslutningen om at etablere prisen på MR-NER's møde i september. Repræsentanterne, udnævnes for en toårig periode med mulighed for genudnævnelse en gang. Repræsentanterne bør være fra erhvervslivet med en særlig indsigt i innovation, førende forskere inden innovation eller embedsmænd på højt niveau fra relevante ministerier/styrelser.

For at udse en international formand for komiteen udarbejder Nordisk Innovationscenter (NICe) med input fra landene en bruttoliste over potentielle kandidater. Ud fra denne liste beslutter ministerrådet MR-NER hvem der skal tilbydes posten som formand.

Der er i arbejdsgruppens forslag forudset honorar til priskomiteens formand, men ikke til dens øvrige medlemmer.

Udnævnelse af nationale kandidater til prisen
Nationale kandidater til prisen indstilles direkte via et tilmeldingsskema på NICes hjemmeside. Nationale informationskanaler som websider, nyhedsbreve, div. innovationsfora m.m. benyttes til at gøre opmærksom på prisen.

Der nedsættes således ikke nationale priskomiteer og behandlingen af kandidaterne foregår derfor i NICe, som indstiller til den nordiske priskomite.

Frist for at indstille innovationsprojekter til den første innovationspris er 15. december 2008.

Administration af den nordiske pris
NICe varetager administrationen af prisen og fungerer som sekretariat for den nordiske priskomite. NICe udarbejder forslag til brandingplan i samarbejde med kommunikationsafdelingen for NMRS og NR. NICe er i dialog med relevante nationale myndigheder m.m. om at benytte informationskanaler som websider, nyhedsbreve, div. innovationsfora m.m. til at gøre opmærksom på prisen. EK-NE meddeler NICe, hvem der er kontaktpersoner i landene i forbindelse med markedsføring. NICe har mulighed for at

sammenkalde arbejdsgruppen i det videre design af prisen frem til bedømmelseskomiteen er nedsat. Arbejdsgruppens forslag lægger vægt på at der udarbejdes en professionel plan for branding af prisen og forudser en stor markedsføringsindsats ved prisens indførelse. Der tages beslutning om brandingplanen på priskomitéens første møde i starten af oktober.

Arbejdsgruppen foreslår at der oprettes en hjemmeside for prisen med link til de nationale innovationsaktørers hjemmesider. Oprettelse og opdatering varetages af NICe.

Budget

	2008	2009	2010
Branding	250.000	500.000	500.000
Priser		300.000	300.000
Priskommittéer; honorar, rejser, møder		300.000	300.000
Omkostninger i forbindelse med prisuddeling		150.000	150.000
Omkostninger i forbindelse med Udarbejdelse af forslag til prisen.	50.000		
Finansiering (NMR)	300.000	1.250.000	1,250.000
Sekretariat (NICe)	En betydelig arbejdsindsats	En vis arbejdsindsats	En vis arbejdsindsats
Nationale bidrag	Betydelig arbejdsindsats	Betydelig arbejdsindsats	Betydelig arbejdsindsats

Pris og prisoverrækkelse
Det aktuelle formandskabsland har ansvar for at planlægge overrækkelsen af prisen i forbindelse med det årlige globaliseringsforum, samt at udvælge prisen i form af et kunstværk produceret af en national kunstner (værdi ca. 3 * 100.000 DKK). Prisen overrækkes af formandslandets statsminister.

Tidsplan

26. maj - 6. juni	Høring af EK/MR-U og Nordisk Råd
15. - 16. juni	Forslaget fremlagt for de nordiske statsministre
17. juni	Arbejdsgruppens forslag behandlet af EK-Næring
5. august - 15. august	Udarbejdelse af branding plan
28. august	Forslaget behandlet af EK-Næring
September	Shortlist om international formand for priskomitteen udarbejdet (v. NICe)
29.-30. september	Forslaget behandlet af MR-NER
Primo oktober	Nordisk komité udnævnt
Primo oktober	Beslutning om branding plan taget af priskomiteen.
27.-29. Oktober	Ministerrådsforslag fremlagt på Nordisk Råds session
31. oktober	NICe's hjemmeside åbner for muligheden for at indstille kandidater
15. december	Frist for at indstille nationale innovationsprojekter
Januar 2009	Møde i nordisk priskomite

1. februar	Prisvinderne identificeret
26.-27. Februar	Uddeling af priser ved det globaliseringsforum på Island

Nordiska rådet

B 259/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

Bilaga/or:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00209-3

BETÄNKANDE ÖVER
MINISTERRÅDSFÖRSLAG

Nordisk Råd

B 260/näring

Behandles i:
Näringsutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00211-3

Näringsutskottets betänkande över

Ministerrådsforslag: Nordisk Ministerråds samarbejdsprogram om regionalpolitik

1. Udvalgets forslag

Næringsudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at gennemføre ministerrådsforslag om samarbejdsprogram om regionalpolitik 2009-2012

2. Baggrund

Näringsutskottet har mottagit Nordiska ministerrådets förslag till regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009-2012.

Gemensamt för samtliga insatsområden inom programmet är att de på olika sätt fokuserar på de territoriella konsekvenserna av en samhällsutveckling som i allt högre grad präglas av miljömässiga utmaningar, ekonomisk globalisering, internationellt samarbete och snabba teknologiska förändringar.

Det nordiska samarbetet inom regionalpolitiken tar sin utgångspunkt i den pågående ekonomiska och politiska integrationen i Europa. De nordiska staterna och självstyrda områdena har här delvis olika förutsättningar. Sverige, Finland och Danmark är fullvärdiga medlemmar i EU/EES. Åland ingår i EU/EES, men med viktiga undantag, bl. a inom det ekonomiska området. Norge och Island står utanför EU men ingår i EES. Helt utanför såväl EU som EES står Färöarna och Grönland.

I förslaget framhålls tre huvudsakliga insatsområden för perioden 2009-2012: Globalisering och gränsöverskridande samarbete, Erfarenhetsutbyte och kunskapsuppbyggnad samt "Tredje generationens" regionalpolitik.

3. Udvalgets synspunkter

Næringsudvalget bifalder at Ministerrådet følger op på samarbejdsprogrammet fra 2005-2008 med en ny samarbejdsplan for årene 2009-2012. Handlingsprogrammets målsætninger er vigtige og relevante, og udvalget ser frem til at følge arbejdet med at konkretisere og udfylde målsætningerne.

Udvalget er enigt i, at udfordringerne for regionalpolitikken har ændret sig. Dette kræver nye måder at tænke på, og den tredje generations regionalpolitik forudsætter en aktiv indsats på regionalt plan. Det at få aktørerne og beslutningstagere på lokalt plan til at tænke nordisk, europæisk og globalt, er en udfordring som må tages seriøst. Målsætningerne om at styrke den regionale politikkens rolle i udviklingen af et mere innovativt Norden, hvor alle regioner får mulighed for at udnytte sit eget specielle potentiale, at styrke en miljømæssig, økonomisk og socialt holdbar udvikling på det regionale og lokale niveau, og at gøre Nordens stemme hørt indenfor regional politik og planlægning i en større europæisk sammenhæng, er vigtige at arbejde frem mod, og er en forudsætning for at Norden som region skal klare sig i den globale konkurrence.

Udvalget ser dog gerne, at den sociale dimension blev taget med i betragtning. De nordiske lande oplever et øget indvandringspres på alle fronter fra både de "nye" EU-lande, men også fra lande udenfor EU. Disse nye nordboere falder tit udenfor det nordiske samarbejdes fokus, og udvalget mener, at her ligger et potentiale som ikke må forsømmes. Med tanke på de demografiske udfordringer som regionerne ser, mener udvalget, at man lokalt og regionalt bør arbejde for at tiltrække denne gruppe, og derved styrke sin demografiske sammensætning. Hvis Norden skal klare sig i den globaliserede verden, er det nødvendigt at landene bliver bedre til at håndtere den kulturelle kompleksitet og værdsætte betydningen af denne mangfoldighed. Også i de vestnordiske lande findes der store udfordringer. Undersøgelser har vist, at det er svært at få de unge til at vende tilbage f.eks. efter endt uddannelse, og i hele taget er mulighederne for at få en videregående uddannelse i sit nærområde vigtige for at undgå *"brain-drain"*, hvilket udgør en trussel mod de små samfunds muligheder for vækst, udvikling og i det hele taget overlevelse.

I Sverige har regeringen præsenteret *"En nationell strategi för regional konkurrenskraft och sysselsättning för perioden 2007-2013"*, og Norge har for nyligt åbnet et center for "glesbygds"-udvikling, som skal være en støtte for initiativtagere til lokale udviklingstiltag. Distriktscenteret er et kompetencecenter som skal samle, ordne og dele fakta og erfaringer fra vellykkede projekter i distrikterne. Disse tiltag viser, at der allerede bliver investeret i regionerne, men udvalget mener, at indsatserne bør øges og synliggøres bedre.

De to satsningsområder som programmet for 2005-2008 fokuserede på – samarbejde over grænserne og erfaringsudveksling og kundskabsopbygning – gav gode erfaringer, og udvalget er enigt i, at de også bør være centrale i den kommende periode. Som Ministerrådet også peger på, er det vigtigt også at fremme et nyt satsningsområde for at imødegå globaliseringsudfordringerne, nemlig den "tredje generations" regionalpolitik. Udvalget kan tilslutte sig disse satsninger.

4. Konklusion

På baggrund af ovenstående foreslår Næringsudvalget at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at gennemføre ministerrådsforslag om samarbejdsprogram om regionalpolitik 2009-2012

Reykjavik, den 24. september 2008

Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), ordförande
Ole Vagn Christensen (S)
Sigrun Eng (A)
Billy Gustafsson (s)
Bjarne Kallis (kd)
Thore A. Nistad (FrP)
Marion Pedersen (V)
Inge Ryan (SV)
Lars Wegendal (s)

Nordisk Råd

B 260/näring

Behandles i:
Näringsutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00211-3

MINISTERRÅDSFÖRSLAG

Nordisk Råd

B 260/näring

Behandles i:
Näringsutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00211-3

Nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009 - 2012

1. Det regionalpolitiska samarbetet inom Miniterrådet

2. En ny roll för Nordens regionalpolitik
Gamla och nya utmaningar
Den territoriella dimensionens växande betydelse
En framtidsvision

3. Nordiskt partnerskap för regionalpolitiska förnyelse
Tre övergripande programmål
Nordregios roll

4. De horisontella programmålen
En hållbar samhällsutveckling!
Ta vara på hela befolkningens kreativa resurser!
Tillgängliga regioner!
De horisontella målens roll i programmet

5. Satsningsområden, projekt och aktiviteter 2009 - 2012
Nordiskt kunnande för en förnyad regional politik
Insatsområde 1: Erfarenhetsutbyte och kunskapsuppbyggnad
Insatsområde 2: Globalisering och gränsöverskridande samarbete
Insatsområde 3: Tredje generationens regionalpolitik

6. Sektorsamverkan, förmedling och uppföljning
Koordinering och samverkan för en förnyad regional politik
Aktiv samverkan säkrar genomslag och synlighet
Årligen återkommande programbokslut

7. Ekonomiska och administrativa konsekvenser

1. Det regionalpolitiska samarbetet inom Ministerrådet

Nordisk Råd

B 260/näring

Behandles i:
Näringsutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00211-3

Nordiska Ministerrådet (NMR) är ett samarbetsorgan för regeringarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt i självstyrda Färöarna, Grönland och Åland. NMR består av elva ministerråd. Tio är inriktade på samarbete inom bestämda sakområden, däribland regionalpolitik. Råden består av de ministrar som i respektive land eller självstyrda område ansvarar för det politikområde som ministerrådet arbetar med. Det elfte ministerrådet har ett övergripande samordningsansvar för hela det nordiska regeringssamarbetet och består av de ministrar som inför sina respektive nationella parlament ansvar för samarbetet med övriga Norden.

Under 2005 genomfördes en sammanslagning av ministerråden så att deras antal minskade från 19 till dagens 11 stycken. Detta berörde även det regionalpolitiska ministerrådet som sammanfördes med de tidigare energi- och näringsministerråden till ett nytt ministerråd (MR-NER) med ansvar för samtliga dessa tre sakområden, alltså näringspolitik, energipolitik och regionalpolitik. Det regionalpolitiska samarbetet fortsätter dock som tidigare inom ramen för en egen ämbetsmannakommitté (ÄK-R).

Föreliggande program gäller det nordiska samarbetet inom regionalpolitik och planering, dock så att hänsyn även tas till överlappande behov och samverkanspotential i förhållande till verksamheten inom energi- och näring. Programmet fastställer ramarna och huvudinriktningen på det regionalpolitiska samarbetet inom NMR under de kommande fyra åren (2009-2012).

Regional utveckling som politikområde varierar en del till sitt innehåll mellan de olika länderna och självstyrda områdena. Förutom överlappningarna med närings- och energipolitiken, omfattar den nordiska regionalpolitiken ett flertal närbesläktade områden:

- *Regional utvecklings-, tillväxt- och innovationspolitik.* Landsomfattande politikområde som därmed gäller hela det nordiska territoriet, inkl. de större urbanområdena. Politiken är dock regionalt differentierad, alltså anpassad till de speciella utvecklingsförutsättningar som råder i Nordens många olikartade regionala ekonomier och lokalsamhällen.

- *Politik för regional utjämning och balans.* Politiken är här inriktad på olika typer av stöd till regioner med särskilda utvecklingsproblem, ofta - men inte alltid - perifera och glest befolkade regioner med långa avstånd till nationella centra.

- *Regional planering*. Denna del av politikområdet gäller planläggningen av regioners och städers fysiska och funktionella utveckling i syfte att underlätta en miljömässigt och socialt hållbar tillväxt, bättre koordinering av infrastrukturella satsningar, utveckling av energieffektivare urbana transportsystem och liknande.

- *Gränsöverskridande regionalt utvecklingssamarbete.* Detta gäller det interna nordiska gränsregionala samarbetet, samarbetet i regionala utvecklingsfrågor med Nordens närområden samt inom EU/EES.

- *Sektorövergripande policyutveckling*. Hit hör inte bara samspelet med närliggande politikområden som t ex näringspolitiken, utan också en långsiktig policyutveckling som integrerar de hållbarhets-, jämställdhets- och tillgänglighetsmål som finns inom det bredare nordiska samarbetet.

Nordisk Råd

B 260/näring

Behandles i:
Näringsutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00211-3

Gemensamt för samtliga insatsområden är att de på olika sätt fokuserar på de *territoriella konsekvenserna* av en samhällsutveckling som i allt högre grad präglas av miljömässiga utmaningar, ekonomisk globalisering, internationellt samarbete och snabba teknologiska förändringar.

Det nordiska samarbetet inom regionalpolitiken tar sin utgångspunkt i den pågående ekonomiska och politiska integrationen i Europa. De nordiska staterna och självstyrda områdena har här delvis olika förutsättningar. Sverige, Finland och Danmark är fullvärdiga medlemmar i EU/EES. Åland ingår i EU/EES, men med viktiga undantag, bl a inom det ekonomiska området. Norge och Island står utanför EU men ingår i EES. Helt utanför såväl EU som EES står Färöarna och Grönland.

2. En ny roll för Nordens regionalpolitik

Gamla och nya utmaningar

Från att tidigare i allt väsentligt handlat om utjämning mellan "rika" och "fattiga" regioner, har den regionala politiken i Norden sedan ett antal år tillbaka dominerats av satsningar på tillväxt, konkurrenskraft, entreprenörskap och innovationer. Perspektivet har vidgats och politiken gäller nu i stort sett hela det nationella territoriet. Storstadsområden och andra tillväxtnoder i de urbana nätverken har blivit viktigare. Den demografiska utmaningen, med en allt mer ålderstigen befolkning som av tradition varit en central del av problembilden i Nordens perifera glesbygder, uppfattas numera som en utmaning för hela det nordiska samhället - och då inte minst inom storstadsområden med växande arbetskraftsbrist.

Den ökade arbetskraftsmobiliteten med åtföljande "regionförstoring" har skapat nya utmaningar, inte bara regionalt, utan också och på den nationella såväl som på EU-nivån. Samtidigt har intresset för gränsnedbrytande åtgärder i syfte att skapa en bättre integrerad och därmed också mer konkurrenskraftig nordisk näringslivs- och innovationsmiljö gett ytterligare vind i seglen för det gränsregionala samarbetet.

Behovet av regional kraftsamling och sektorsamverkan har blivit tydligare. Det här ger den regionalt förankrade politiken och dess aktörer en mer framträdande roll än tidigare. Det har också skapat bättre förutsättningar för ökad samverkan mellan fysisk planering och regional utvecklingspolitik, något som det växande intresset för den urbana problematiken även bidragit till. Klimatfrågan och behovet att hantera den globala uppvärmningens effekter på den lokala och regionala nivån, har ytterligare tydliggjort storstädernas och den fysiska planeringens roll inom ramen för en långsiktigt hållbar regional tillväxtpolitik.

Regionernas ansvar och statens roll i den regionala politiken har därmed lyfts tydligare fram i policydebatten. Detta har i sin tur satt fingret på det känsliga förhållanden mellan territoriella och sektoriella prioriteringar i politiken. Frågeställningar kring "governance", regionindelning och samverkan över sektorgränser samt mellan olika geografiska nivåer har som en följd härav tagit ett allt större utrymme på den regionalpolitiska agendan.

Den territoriella dimensionens växande betydelse

Förändringens vind blåser alltså genom regionalpolitiken. De nya vindarna kommer från flera håll: Globaliseringstrycket inom ekonomi och samhälle, den allt mer akuta klimatfrågan, EU-utvidgningen och arbetskraftens ökade mobilitet, växande nordiska integrationsbehov samt nya ekonomiska trender och utmaningar inom enskilda länder och självstyrda områden.

Nya utmaningar innebär som regel också nya möjligheter. Detta gäller även för den nordiska regionala politiken. Dagens - och morgondagens - utmaningar skapar nämligen nya möjligheter för den regionalt inriktade politiken att spela en mer framträdande roll i samhällsutvecklingen än vad

som hittills varit fallet. Den regionala politiken har särskilda förutsättningar att ge ett positivt bidrag inom fyra områden:

- Effektivare tillväxt- och innovationspolitik genom offensiva gränsnedbrytande åtgärder och en regionalt differentierad näringspolitik
- Förbättrade förutsättningar för en fungerande sektorsamverkan genom ökat fokus på territoriell integration och den regionala nivåns utvecklingsbehov
- Utveckling av politikens aktörer genom större fokusering på den regionala nivåns roll och ansvar
- En bättre fungerande klimat- och energipolitik genom aktiv fysisk planering och långsiktigt hållbar infrastrukturutveckling

Inom samtliga dessa fyra områden är politikens *territoriella förankring* den avgörande faktorn. Den regionala politikens fokus på den territoriella dimensionen i samhällsutvecklingen ger den en särskild roll som strategisk länk mellan olika politikområden och sektorintressen, något som framstår som allt viktigare i en värld där växande global rörlighet, hårdnande konkurrens, stigande energipriser, snabba teknologiska genombrott och klimatproblem kräver allt mer av politiken.

För en förstärkning av politikens territoriella dimension talar också det faktum att dagens tillväxt- och innovationspolitik ofta är formulerad i termer av generella statliga insatser som inte alltid är tillräckligt anpassade till lokalt varierande behov och förutsättningar. För en tydligare territoriell förankring genom en regionalt differentierad politik talar också att EU's strukturfondsprogram 2007-2013 är starkt fokuserade på generella åtgärder för att främja innovationer och entreprenörskap samtidigt som många av Nordens regioner mist sin tidigare status som särskilt stödberättigade.

Den regionala politikens potential som nyckelaktör i en bredare sektorövergripande policyansats märks också på den övergripande Europanivån. Förutom det faktum att den regionala utvecklings- och sammanhållningspolitiken alltid varit viktig inom EU, så har det transnationella samarbetet kring regional planering och infrastrukturutveckling under senare år fått ett uppsving. År 2007 antog sålunda EU's plan- och regionministrar en gemensam "territoriell aktionsplan" (The Territorial Agenda) för att möta morgondagens utmaningar. I samma riktning pekar också det faktum att man i regeringschefernas förslag till reviderat EU-fördrag explicit lyfter fram den territoriella dimensionen som ett viktigt element i Unionens övergripande mål om ekonomisk utveckling, konkurrenskraft och sociala sammanhållning.

De regionala (utkants-) problemen med sina klassiska inslag av åldrande befolkning, svag arbetsmarknad, låga inkomster och utflyttning kvarstår dock i stora delar av Norden och kräver fortsatt stor uppmärksamhet. Policyförnyelsen skall därför ses som en komplettering - inte som en ersättning - av den mer fördelningsinriktade nordiska regionalpolitiken.

En framtidsvision

Huvudansvaret för den regionala politiken i Norden bärs idag av de fem länderna och de tre självstyrda territorierna Färöarna, Grönland och Åland. Även EU är här en medspelare med betydande ekonomiska resurser och inflytande över utformningen av politiken. Det nordiska samarbetet har inte samma ansvar för och makt över den konkreta politiken. På den nordiska nivån handlar regionalpolitiken och planeringsfrågorna därför främst om olika typer av samarbete kring utvecklingen av politiken.

Att bidra till utvecklingen av den regionala politiken och fysiska planeringen i Norden är dock ingen liten eller oviktig uppgift. Det regionalpolitiska

Nordisk Råd

B 260/näring

Behandles i:
Näringsutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00211-3

samarbetet har gett viktiga bidrag till den nationella politiken genom systematiskt kunskapsutbyte, jämförande analyser och en aktiv satsning på policyrelevant nordisk forskning på hög internationell nivå. Härtill kommer en riktad satsning på regionala projekt med fokus på den långsiktiga utvecklingen av det gränsöverskridande samarbetet i Norden. Verksamheten inom Ministerrådet har även i växande grad kunnat utnyttjas för att lyfta fram de nordiska regionerna och positionera Norden på EU-nivån och i samarbetet kring Östersjön, Nordkalotten och de arktiska områdena.

De utmaningar som politiken nu står inför innebär nya möjligheter och ett växande ansvar för det nordiska samarbetet. Den regionala politiken står nämligen idag inför en utveckling som kan ge politikområdet en betydligt bredare och viktigare roll än vad som hittills varit fallet. Orsaken är den växande insikten om regionernas och den territoriella dimensionens nyckelposition i en samordnad och verkningsfull politik för att möta morgondagens globala, europeiska och nordiska utmaningar.

För att kunna ta vara på de möjligheter som detta ger, måste den regionala politiken gå på offensiven, utvecklas och förnyas. Inte så att den tappar bort sina gamla åtagande i sämre lottade områden och satsningar på regional tillväxt, entreprenörskap och ökad konkurrenskraft. Det handlar snarare om att förskjuta politikens fokus från traditionellt utformade regionala stöd till breda sektorövergripande, men samtidigt territoriellt väl fokuserade, satsningar med tydlig bäring på dagens regionala utmaningar: globaliseringens konsekvenser för konkurrenskraften, knappa energiresurser och miljöhot, demografiska obalanser, instabilitet i arbetskraftsutbudet samt - inte minst - behovet av bättre fungerande regionala aktörer och nya typer av flernivåstyrning inom politiken.

Den mer konkreta utformningen av en sådan *tredje generationens regionalpolitik* (den första generationen handlade - något förenklat - om utjämning, den andra om tillväxt) är fortfarande en i många avseenden öppen fråga. Huvudlinjen är dock klar: Den tredje generationens regionalpolitik handlar om att *aktivera och integrera samtliga regioner och lokalsamhällen i den europeiska och globala ekonomin så att deras innovativa kapacitet och tillväxtpotential kan tillvaratas på bästa möjliga sätt.*

Det är också här som det sedan gammalt väl etablerade nordiska samarbetet kring de regionala utvecklings- och planeringsfrågorna kommer in som en intressant möjlighet. Samarbetets inriktning på transnationell erfarenhetsöverföring, kunskapsuppbyggnad, politiknära forskning och gränsregionala "praktikexempel" ger nämligen goda - för att inte säga inom EU unika - förutsättningar för Norden att gå i bräschen för den framtida utvecklingen av politiken.

Att kunna etablera sig som en ledande aktör och inspirationskälla inom den territoriella utvecklingspolitiken är en utmaning som är så stor att den samtidigt också med rätta kan uppfattas som en *drivande vision* för det de kommande årens regionalpolitiska samarbete. Visionen bakom den kommande programperiodens nordiska samarbete kring de regionala utvecklings- och planeringsfrågorna kan därför sammanfattas på följande sätt:

"Det nordiska samarbetet skall vara drivande i utvecklingen av en ny och mer kraftfull regionalpolitik. Kärnan i den nya politiken är att genom nära samverkan mellan olika beslutsnivåer och sektorer aktivt möta de utmaningar som globaliseringen medför i syfte att på ett hållbart sätt stärka Nordens utvecklingsmöjligheter på lokal, regional och nationell nivå."

3. Nordiskt partnerskap för regionalpolitisk förnyelse

Nordisk Råd

B 260/näring

Behandles i:
Näringsutskottet

Bilag:
- Ministerrådsförslag

J.nr. 08-00211-3

Tre övergripande programmål

Ministerrådets vision för det regionalpolitiska samarbetet i Norden vilar i allt väsentligt på tre hörnstenar: Territoriellt fokuserad samverkan över sektors- och landsgränser, aktiv konfrontering av globaliseringens utmaningar samt en förnyad nordisk och europeisk regionalpolitik.

Enligt ministerrådets uppfattning förutsätter en framgångsrik förnyelse av dagens regionala politik ett *strategiskt nordiskt partnerskap* kring en gemensam utveckling av programvisionens tre bärande element. Målet är att bidra till etableringen av vad som ovan kallats den tredje generationens regionalpolitik - en politik som syftar till att utveckla hela det nordiska territoriets innovativa förmåga och ekonomiska tillväxtpotential i en värld av ständigt växlande hotbilder, utmaningar och möjligheter. För att uppnå detta bör samarbetet inom regionalsektorn under den kommande programperioden aktivt medverka till:

- en förstärkning och breddning av den regionala politikens roll i utvecklingen av ett mer innovativt Norden där samtliga regioner ges möjlighet att utnyttja sin egen speciella potential i den globala ekonomin

- att stärka en miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på den regionala och lokala nivån

- att göra Nordens röst inom regional politik och planering hörd och respekterad i ett större europeiskt sammanhang

Den första av dessa tre målsättningar handlar om att bidra till utvecklingen av nya former för ansvarstagande och samarbete bland den regionala politikens aktörer. Nyckelfrågan är fördelningen av det politiska och administrativa ansvaret för de territoriellt fokuserade satsningar på regional och lokal nivå som dagens globala utmaningar inom ekonomi, miljö och demografi kräver. Programmålet gäller därmed ambitionen att stärka samarbetsförmågan och insatskapaciteten hos de *ansvariga aktörerna*. Centrala områden för samarbetet är den regionala nivåns roll och ansvar, möjligheterna flernivåstyrning och sektorsamverkan samt det gränsöverskridande samarbetets roll i den territoriella politiken.

Det andra målet gäller medverkan i utformningen av en långsiktigt hållbar politik för att tillvarata och stärka utvecklingskraften inom Nordens regioner och lokalsamhällen. Nyckelfrågan är hur den territoriella dimensionen i samhällsutvecklingen på ett bättre sätt än hittills skall kunna integreras i politiken. Programmålet handlar alltså om en utveckling av *politikens instrument* och *fokus*. Viktiga teman är här bl a den urbana strukturens betydelse för de nordiska ekonomiernas innovations- och tillväxtkapacitet, samspelet mellan fysisk planering och regional politik, "gröna strategier" i den regionala tillväxtpolitiken samt gränsnedbrytande åtgärder på nationell, regional och lokal nivå.

Den sista av de tre övergripande programmålen handlar om att stärka samspelet mellan Norden och övriga Europa genom att lyfta fram de nordiska erfarenheterna och politiken i EU/EES-samarbetet - en form av aktiv "branding" av Norden och nordisk policyutveckling om man så vill. Nyckelfrågan är här nordisk synlighet och inflytande på den europeiska arenan. Syftet är att genom nordisk samverkan påverka EU's satsningar så att de på bästa möjliga sätt passar de krav som Nordens specifika geografiska, demografiska och ekonomiska förhållanden ställer. Programmålet gäller med andra ord utvecklingen av en nordisk plattform för aktivt deltagande i den europeiska policyutvecklingen, en form av *förmedlings- och inflytan-*

demålsättning alltså. Aktuella frågeställningar och projekt kan t ex vara initiativ till nordisk-europeiska erfarenhetsöverföringar, nordiska aktörer som ledande partners i europeiska policyutvecklingsprojekt och pro-aktivt nordiskt samarbete kring gränsöverskridande satsningar inte bara inom EU, utan också mot Ryssland och inom det arktiska/västatlantiska områdena.

Nordregios roll
Ministerrådets regionforskningscentrum, *Nordregio*, spelar en viktig roll i förverkligandet av det regionalpolitiska samarbetsprogrammet. I kraft av sin position som ett av Europas ledande kompetenscentra inom regional utvecklings- och planeringsforsning är Nordregios insatser av stor betydelse för möjligheterna att förverkliga programperiodens tre övergripande mål.

Enligt ministerrådets uppfattning kan Nordergio i sin forsknings-, utbildnings- och projektverksamhet på flera olika sätt bidra till en positiv utveckling av aktörernas handlingskapacitet och politikens olika instrument samt, inte minst, lyfta fram nordiska erfarenheter och behov på den europeiska och globala arenan. Nordregio kan alltså ses som ett av ministerrådets viktigaste instrument för att på ett framgångsrikt sätt förverkliga programmets målsättningar.

Ministerrådet anser därför att det är viktigt att arbeta fram tydliga strategier för Nordregios verksamhet i syfte att möjliggör att tillräckliga resurser avsätts för politiknära kunskapsutveckling och förmedling.

4. De horisontella programmålen

För allt nordiskt samarbete gäller de tre övergripande målen om hållbarhet, jämställdhet och tillgänglighet. Samtliga dessa tre *horisontella mål* gäller även i varierande grad på den nationella och regionala nivån, inte bara i Norden utan och också inom hela EU. Inom det nordiska samarbetet finns de horisontella målen presenterade i bl a "Hållbar utveckling - En ny kurs för Norden" (Reviderad utgåva 2008), "Nordiskt samarbete för gemensam styrka" (2005) och "Design för alla" (2005).

En hållbar samhällsutveckling!
Hållbarhetsmålet gäller inte bara en ur miljö- och klimatsynpunkt önskvärd utveckling, utan även att den skall vara ekonomiskt och socialt hållbar. Målet har funnit länge med i det nordiska samarbetet, men betoningen av dess tre dimensioner har varierat över tiden och mellan olika politikområden. Föga överraskande har den ekonomiska hållbarheten legat i förgrunden inom det närings- och regionalpolitiska samarbetet, medan miljöhänsynen stått starkare inom samarbetet kring fysisk planering och infrastrukturfrågor. Genom koldioxidutsläppen och klimathotet har dock miljödimensionen, inte sällan kopplad till energifrågorna, blivit allt viktigare. Inom regionalsektorn och har detta satt tydliga spår i ökad betoning av de fysiska planfrågorna och kopplingarna mellan ekonomisk utveckling, bebyggelsestruktur och energianvändningseffektiviteten inom ekonomin. Den sociala dimension har under senare år uppmärksammats allt mer inom regionalpolitiken, bl a genom de växande demografiska obalanserna på regional och lokal nivå.

Ta vara på hela befolkningens kreativa resurser!
Även jämställdhetsmålet har funnits länge med som ett viktigt sektorövergripande mål i politiken. Inom regionalpolitiken är jämställdheten mellan könen en naturlig del av hållbarhetsmålets sociala dimension. Jämställdhetsfrågan har också klara bäringar på regionalpolitikens ekonomiska utvecklingsambitioner då könsmässig eller annan diskriminering leder till underutnyttjande av viktig kompetens och därmed också hämmar tillväxtpotentialen inom berörda regioner. Att öka kvinnors företagande är också

av betydelse för att uppnå de tillväxtmål som står i centrum för det regionalpolitiska samarbetet.

Tillgängliga regioner!
Målet om tillgänglighet är förhållandevis nytt inom det nordiska samarbetet. Det togs under temarubriken "design for alle" första gången upp som ett övergripande mål inom det nordiska samarbetet 2004. Målet handlar om att personer med funktionsnedsättningar skall erbjudas samma tillgänglighet till samhällets sociala och fysiska infrastruktur som befolkningen i övrigt. Tillgänglighetsmålet berör inte minst den fysiska planeringen samt transport- och infrastrukturfrågorna. Det är även relevant för insatser i syfte att minska demografiska obalanser och brister i arbetskraftstillgängligheten på regionala och lokal nivå.

De horisontella målens roll i programmet
Ministerrådet anser att dessa tre sektorövergripande mål måste prägla de kommande årens nordiska samarbete inom regionalsektorn. Detta skall ske genom att så långt som möjligt eftersträva en integration av de horisontella målen i de mer konkreta satsningarna. Horisontella mål är som regel svårare att implementera och resultatmässigt följa upp än de mer traditionella (sektor-) målsättningarna. För att de skall få ett tydligt genomslag i politiken måste de därför brytas ned till mer konkreta mål anpassade till de speciella förutsättningar som gäller inom enskilda projekt och satsningsområden.

5. Satsningsområden, projekt och aktiviteter 2009 – 2012

Nordiskt kunnande för en förnyad regional politik
Under den föregående programperioden (2005-2008) har det regionalpolitiska samarbetet koncentrerats till två satsningsområden, nämligen *samarbete över gränserna* samt *erfarenhetsutbyte och kunskapsuppbyggnad*. Erfarenheterna har i huvudsak varit goda och dessa två temaområden bör därför enligt ministerrådets uppfattning även vara centrala för den kommande programperiodens satsningar.

Dagens globaliseringsutmaningar ger dock delvis nya förutsättningar för den ekonomiska, demografiska, sociala och miljömässiga utvecklingen av Nordens länder och regioner. De två ovan nämnda satsningsområdena bör därför under den kommande programperioden kopplas till samarbetsprojekt med fokus på aktiva nordiska inspel i utvecklingen av den territoriellt informerade politik som dagens och morgondagens utmaningar kräver. För att ytterligare markera ambitionen att etablera det nordiska samarbetet som viktig aktör i utvecklingen av en mer kraftfull territoriell politik, avser ministerrådet att - inom ramen för ett tredje satsningsområde - under de kommande åren särskilt lyfta fram olika typer av satsningar i syfte att *främja framväxten av en ny, "tredje generationens", regionalpolitik*.

Inom vart och ett av dessa tre satsningsområden kommer ministerrådet att under den kommande programperioden lyfta fram *profilerade insatser och projekt i syfte att tydliggöra det nordiska samarbetets aktiva roll i utvecklingen av en ny och mer kraftfull regionalpolitik*.

Självfallet skall dessa "profilsatsningar" kunna kompletteras med projekt som motiveras av de prioriteringar som länderna gör i sina årliga ordförandeprogram. Ministerrådet förutsätter dock att den årligen återkommande kompletteringen och uppdateringen av det regionalpolitiska samarbetet följer de övergripande riktlinjer och prioriteringar som programmet ger uttryck för. Ministerrådet vill också betona vikten av att utvecklingen av Nordregio som ett ledande kunskapscentrum inom politikområdet utnyttjas och integreras i programperiodens satsningar.

För att säkra genomtänkta prioriteringar och en hög projektaktivitet avser ministerrådet tillsätta arbetsgrupper med ansvar för initiering och uppföljning av satsningarna under programmets inledande år. Arbetsgruppernas verksamhet följs och utvärderas fortlöpande av ministerrådets regionalpolitiska ämbetsmannakommitté (ÄK-R).

Insatsområde 1: Erfarenhetsutbyte och kunskapsuppbyggnad
Satsningsområdet handlar om att vidareutveckla och förnya det sedan gammalt väl fungerande nordiska erfarenhetsutbytet och samarbetet kring kunskapsuppbyggande projekt med stor relevans för policyutvecklingen inom sektorn. Sektorns eget kunskapscentrum Nordregio har haft en viktig roll som plattform för och dragare av många av de gemensamma projekten inom detta satsningsområde. Enligt ministerrådets uppfattning bör verksamheten inom Nordregio spela samma viktiga roll under den kommande programperioden.

Samarbetet har hittills varit rätt starkt knutet till den nationella nivån och dess behov av erfarenhetsutbyte, politiknära forskning och kunskapsuppbyggnad samt koordinering i internationella sammanhang, då inte minst inom EU/EES. Dagens policyutmaningar och deras territoriella genomslag har dock medfört växande krav på regionalt ansvar i politiken. Enligt ministerrådets uppfattning innebär detta att samarbetet under den kommande programperioden - utan att för den skull tappa bort de nationella behoven - bör få ett starkare fokus på den regionala nivån och dess policyutvecklingsbehov.

Insatsområdets tematiska tyngdpunkt har av tradition varit de perifera regionernas och glesbygdens utvecklingsproblematik. Detta är fortsättningsvis ett centralt programtema. En viktig del i samarbetet är här också de särskilda behov och förutsättningar som karaktäriserar de glesbyggda och transportmässigt svårtillgängliga områdena inom Nordkalotten och Västnorden.

Ett andra centralt programtema som - vid sidan av den klassiska glesbygdsproblematiken - kommit allt mer i fokus för den regionala politiken är de nordiska stadsregionernas möjligheter och positionering inom den globala och europiska ekonomin. Stadsutvecklingstemat har också under slutet av den förra programperioden tydliggjorts och utvecklats i en av ämbetsmannakommittén (ÄK-R) tillsatt arbetsgrupp. Denna föreslog att ämbetsmannakommittén utarbetar en långsiktig strategi för utvecklingen av kunskaperna om städernas nyckelroll i en bredare regional omvandlingsprocess.

Under den kommande programperioden kommer ministerrådet därför att verka för följande insatser och projekt i syfte att främja kunskapsutbytet och bidra med konkreta förslag till nordisk policyutveckling:

- *Städernas och stadsregionernas roll i ett globaliseringssammanhang*
  Projekt och satsningar som analyserar möjligheterna att bättre utnyttja strategiska kopplingar mellan urbana centra, storstadsregioner och andra regioner i en politik som syftar till offensivt utnyttjande av de möjligheter som globaliseringen ger.

- *Samordningsproblem inom komplexa storstadsregioner*
  Projekt som lyfter fram och till relevanta policyaktörer förmedlar exempel och viktiga erfarenheter från europiska och nordiska storstadsregioner när det gäller att lösa administrativa och politiska koordineringssystem.

- *De nordiska städernas roll som gränsnedbrytande aktörer i Östersjöregionen och Västnorden*
  Projekt som i samarbete med valda städer och urbana aktörer lyfter fram och analyserar erfarenheter och utvecklingsmöjligheter när det gäller städernas potential som transnationella brobyggare över vatten och stora distanser.

- *Regionen och lokalsamhället som arena för innovationer och nyföretagande*
  Projekt som med konkreta exempel belyser och bidrar till utvecklingen av nätverk (tvärsektoriella/offentliga/privata) vilka aktivt arbetar med att inom den egna regionen/lokalsamhället möta de hot och ta vara på de möjligheter som globaliseringen, den tekniska utvecklingen, kraven på ökad energieffektivitet och klimatförändringen medför. Viktigt är här att lyfta fram exempel på samhällen som är öppna för att med hjälp av utifrån kommande idéer och människor få fram nya entreprenörer och stärka sitt näringsliv.

- *Regionerna och den demografiska utmaningen*
  Projekt som belyser, analyserar och till relevanta aktörer förmedlar erfarenheter om hur olika typer av demografiska förändringar och nya migrationstrender slår i genom och hanteras inom olika typer av regionala miljöer runt om i Norden.

För att säkra en ökad aktivitet gällande den urbana problematiken kommer ministerrådet att utnyttja den under förra programperioden tillsatta arbetsgruppen för utveckling av samarbetet kring de nordiska stadsregionerna. Gruppen bildar basen i det nätverk av experter som ges uppdraget att initiera kommande samarbetsprojekt med fokus på de urbana utvecklingsfrågorna.

Beträffande satsningsområdets glesbygdsorienterade aktiviteter avser ministerrådet tillsätta en expertgrupp bestående av representanter för forskning och praktik med uppdrag att initiera ett antal profilerade nordiska samarbetsprojekt inom ramen för ovan nämnda teman. Till gruppens ansvar hör också att etablera ett fungerande nordiskt nätverk kring uppföljningen av programperiodens glesbygdssatsningar.

Insatsområde 2: Globalisering och gränsöverskridande samarbete
Det sedan gammalt etablerade gränsregionala samarbetet i Norden omfattar idag åtta gränsöverskridande regioner. Samarbetet finns såväl inom perifera gränsområden med typiska glesbygdsproblem som inom komplexa urbanområden med en för dem typisk utvecklings- och integrationsproblematik.

Ett övergripande programtema inom detta satsningsområde är att bättre än hittills utnyttja erfarenheterna av gränsnedbrytande åtgärder inom de nordiska gränsregionerna i syfte att stärka Norden som en integrerad produktionsmiljö i en allt mer globaliserad ekonomi. Enligt ministerrådets uppfattning bör gränsregionerna därför lyftas fram som centrala aktörer med ny tyngd i det nordiska integrationsarbetet. De sedan lång tid tillbaka etablerade samarbetsstrukturerna inom gränsregionerna bör kunna utnyttjas för att skapa offensiva pilotprojekt med konkreta exempel på framgångsrika gränsnedbrytande insatser med stark förankring i regionala och lokala behov. Målsättningen är att främja framväxten av en bättre integrerad nordisk produktionsmiljö med stor öppenhet för gränsöverskridande investeringar, företag, människor och kreativa nätverk. Ett offensivt utnyttjande av det sedan gammalt väl etablerade gränsregionala samarbetets nätverk och integrativa potential skulle främja hela Nordens

konkurrenskraft och synlighet som föregångare inom EU's gränsöverskridande territoriella politik.

I satsningsområdet ingår även viktiga nordiska nätverk och samarbetsprojekt för koordinering av ländernas och de självstyrda territoriernas regionala politik i förhållande till EU och närområdena Östersjöregionen och de nordvästatlantiska och arktiska områdena. En viktig potential för intensifierat nordiskt samarbete i strategiska framtidfrågor finns även bland många städer och urbana centra.

Följande aktiviteter och projekt inom detta satsningsområde kommer att ges särskild prioritet av ministerrådet under den kommande programperioden:

- *Gränsöverskridande myndighetsintegration*
  Projekt som i samspel med berörda aktörer följer upp, studerar, förmedlar och stöttar gränsöverskridande offentlig organisering på lokal och regional nivå i anslutning till större kommersiella satsningar (råvaruutvinning, distribution, handel). Satsningarna kan även handla om stöd för och erfarenhetsutbyte gällande etablering av gränsöverskridande offentliga tjänster (utbud, teknologi, organisering).

- *Nordiska erfarenheter av gränsnedbrytande åtgärder och samarbete*
  Projekt som på ett EU-plan lyfter fram erfarenheterna från ett urval av gränshindernedbrytande initiativ och verksamheter som genom åren initierats och drivits av gränskommittéerna.

- *Gränsregionalt brobyggande över stora distanser*
  Projekt och samarbetssatsningar som analyserar och diskuterar de framtida förutsättningarna för ett aktivare och mer utåtriktat Västnordensamarbete - vad kan t ex läras av erfarenheterna från Östersjöregionen och olika typer av "transkontinentala" nätverk inom EU?

- *Det gränsregionala samarbetet som partner i EU's sammanhållningspolitik*
  Projekt som på basen av gränsregionernas erfarenheter och önskemål analyserar och utvärderar samspelet mellan de gränsregionala satsningarna, de nationella strukturfondsprogrammen, INTERREG samt möjligheterna att utnyttja kommissionens EGTC-initiativ (European Grouping of Territorial Cooperation).

- *Utvecklad gränsregional statistik*
  Fortsatt satsning på att i samarbetet med de nationella statistikmyndigheterna förbättra och utvidga den gränsregionala statistikproduktionen så den att omfattar fler gränsregioner, mer data och får en ökad användbarhet i det gränsnedbrytande nordiska samarbetet.

Det är de gränsregionala samarbetskommittéerna som här är nyckeln till en framgångsrik programsatsning. Gränsnedbrytande åtgärder kräver dock ofta medverkan från den nationella nivån. Viktiga partners är därför företrädare för de statliga myndigheter vars medverkan är en förutsättning för att åstadkomma de förändringar i de nationella regelverk som ofta krävs för att reducera gränshindren och främja en genuint transnationell integration av de nordiska gränsregionerna.

För att säkra en offensiv utveckling av det gränsöverskridande integrationsarbetet avser ministerrådet tillsätta en tvärnordisk styrgrupp med uppdrag att prioritera och initiera ett antal profilerade samarbetsprojekt inom detta satsningsområde. Nordregio ges i uppdrag att fungera som gruppens koordinator och sekretariat.

Insatsområde 3: Tredje generationens regionalpolitik
Det tredje insatsområdet syftar till att etablera det regionalpolitiska samarbetet i Norden som en framgångsrik deltagare och central aktör i arbetet med att utveckla en ny form av territoriell politik på den nationella såväl som EU-nivån. Enligt ministerrådets uppfattning gäller satsningarna här att initiera samarbetsprocesser och projekt som är inriktade på flernivåstyrning av och sektorövergripande kraftsamling kring en territoriellt differentierad politik som förmår tjllvarata de nordiska regionernas innovativa potential inom ramen för dagens och morgondagens allt mer globaliserade ekonomi.

Utgångspunkten för samarbetet är den nationella nivåns ansvariga aktörer och behovet att skapa fungerande territoriella samverkanslösningar som förmår möta de ekonomiska, demografiska och miljömässiga utmaningar som Nordens regioner idag står inför. Det är också viktigt att beakta de socio-ekonomiska konsekvenserna av miljö- och klimatförändringarna. Då satsningsområdet ytterst handlar om att bryta ny mark för politiken, så finns här också behov av en aktiv satsning på relevant forskning samt andra former av kvalificerat kunskapsutbyte rörande nya policyinstrument, metoder och arbetssätt.

Inom satsningsområdet ges följande insatser och projekt särskild prioritet av ministerrådet:

- *Territoriell kraftsamling i globaliseringens tecken*
  Satsningar och projekt som bidrar till att utveckla kunskaperna om vad som krävs av en nivå- och sektorövergripande kraftsamling som skapar bättre förutsättningar för Nordens regioner att dra nytta av de möjligheter som dagens och morgondagens globaliseringsutveckling ger.

- *Nordisk tolkning av EU's politik för territoriell sammanhållning*
  Projekt och förmedlingsinsatser som bland Nordens EU- och EES-partners lyfter fram den regionala problematiken - städernas såväl som glesbygdens - i Norden. Nordisk samverkan kring rapporteringen till EU om integrationen av Unionens "territoriella aktionsplan" i den nationella sektorpolitiken.

- *Flernivåstyrning och sektorsamverkan i praktiken*
  Projekt och insatser som genom konkreta exempel lyfter fram och bidrar till att utveckla de olika policynivåernas och sektorenas (inkl. de gränsregionala kommittéernas) roller som aktiva partners i utvecklingen av en territoriellt fokuserad samt socialt och miljömässigt hållbar innovations- och tillväxtpolitik.

- *Klimat och miljö i den nordiska regionalpolitiken*
  Projekt som belyser, analyserar och utbyter erfarenhet om en regional politik som på ett hållbart sätt förmår kombinera framtidsinriktade infrastruktursatsningar, fysisk planering och tillväxtpolitik.

- *Globaliseringens utmaningar i Nordens mest glesa och avlägsna regioner*
  Satsningar och projekt som i samarbete med valda regioner och gränsregionala samarbetskommittéer (NORA, Nordkalotten) analyserar och utvärderar vilka utmaningar och möjligheter som den internationella ekonomiska integrationen, klimatförändringarna och den ökade demografiska rörligheten skapar i de västnordiska och arktiska delarna av Norden.

Att bidra till utvecklingen av en tredje generationens regionalpolitik förutsätter aktiva och kraftfulla aktörer med ansvar för regionala tillväxt- och

utvecklingsfrågor. ÄK-R tillsatte i början av 2008 en tvärnordisk grupp för att på den nationella nivån bereda ett nordiskt inspel i den pågående diskussionen om den framtida utvecklingen av EU's territoriella sammanhållningspolitik.

För att åstadkomma tillräcklig bredd och djup i en väl fungerande territoriell politik krävs medverkan från ansvariga aktörer på den regionala nivån såväl som företrädare för närliggande politikområden. Ministerrådet kommer därför att se över gruppens sammansättning samt vidga dess uppgifter till att omfatta initiering av konkreta projekt som analyserar förutsättningarna för och lyfter fram exempel på sektor- och flernivåsamverkan i syfte att bidra till utvecklingen av framtidens territoriella utvecklingspolitik i Norden.

6. Sektorsamverkan, förmedling och uppföljning

Koordinering och samverkan för en förnyad regional politik

Programmets uppläggning och drivande vision om att bana väg för den tredje generationens regionalpolitik förutsätter samverkan med närliggande politikområden. Detta gäller framför allt partnerna inom MR-NER, men i varierande grad även aktörer inom flera andra politikområden: miljö, jordbruk, arbetsmarknad, infrastruktur, trafik, kultur och forskning.

Enligt ministerrådets uppfattning säkerställs de sektorövergripande ambitionerna genom att de konkreta programsatsningarna utformas och genomförs i nära samverkan med närliggande sektorer och politikområden. Behovet av samverkan gäller även mellan olika ansvars- och beslutsnivåer.

Sektorövergripande programsamverkan skall ske:

- vid val av satsningar och aktiviteter
- vid den konkreta utformningen av dessa satsningar
- vid förmedling av resultat och policykonklusioner

Ministerrådet avser därför:

- involvera företrädare för det närings- och energipolitiska samarbetet i fortlöpande diskussioner om programverksamheten, dess uppföljning samt förmedlingen av resultaten
- tillse att de konkreta satsningarna och projekten är utformade så att de involverar viktiga samarbetspartners från olika beslutsnivåer och politikområden
- så långt som möjligt integrera de horisontella målen i de konkreta programsatsningarna

Aktiv samverkan säkrar genomslag och synlighet

Enligt ministerrådets uppfattning säkras härmed också en aktiv förmedling av resultat och policyrekommendationer inom berörda policynivåer och sektorer i Norden. De nordiska aktörernas medverkan i det europeiska regionalpolitiska samarbetet gör att framgångsrika programsatsningar även blir synliga på EU- och EES-nivåerna. Resultatens genomslag på nordisk såväl som europeisk botten underlättas därtill av den internationellt orienterade verksamheten inom Nordregio.

Ministerrådet anser också att de enskilda nordiska ländernas periodvis ledande positioner inom för regionalpolitiken viktiga delar det europeiska samarbetet (inkl. position som ordförandeland) aktivt bör kunna utnyttjas för att säkra användningen av nordiska lösningar i utvecklingen av den territoriella dimensionen inom EU.

Årligen återkommande programbokslut
Även i samband med programmets uppföljning och utvärdering är samarbete och samverkan mellan berörda aktörer och programansvariga av stor vikt. Detta gäller inte minst de nordiska "sektorgrannarna" inom näring och energi. En viktig part i programmets fortlöpande uppföljning och utvärdering är också ordförandelandet inom det nordiska samarbetet.

Ministerrådet avser därför att tillsammans med ordförandelandet i slutet av varje år genomföra en utvärdering ("årsbokslut") av programverksamheten under året. Utvärderingen görs mot bakgrund av ordförandelandets egna målsättningar samt de mer långsiktiga programmålen för samarbetet. Verksamhetens bedöms utgående från nivån på programaktiviteterna (projektvolym och antal satsningar). En mer kvalitativt grundad bedömning görs även av verksamhetens betydelse för policyutvecklingen samt dess synlighet och genomslag i ett bredare europeiskt sammanhang.

Utvärderingen genomförs i samarbete med representanter för näring och energi i syfte att skapa underlag för bättre koordinering med det nordiska samarbetet inom dessa två politikområden. Den skall också kunna fungera som ett inspel i den process som leder fram till nästa års ordförandeprogram för den regionala sektorn.

7. Ekonomiska och administrativa konsekvenser

Samarbetsprogrammet skall genomföras av NMR. Det operativa ansvaret åvilar ÄK-R. För programmets administrativa behov ansvarar ministerrådets sekretariat.

Liksom under tidigare programperioder kommer utvecklingen sannolikt att medföra att delvis nya problemställningar och policybehov lyfts upp på den europeiska och nordiska agendan, något som man måste kunna ta hänsyn till. Programmets viktigaste roll är att skapa en plattform för och ange den huvudsakliga inriktningen på de närmaste årens nordiska samarbetssatsningar i syfte att utveckla och förbättra den territoriella utvecklingspolitiken.

ÄK-R's budgetresurser ligger idag på nivåerna kring 30 miljoner DKK, varav drygt hälften går till det gränsregionala samarbetet och ca en tredjedel till basverksamheten inom Nordregio. Ministerrådet har också sedan ett antal år tillbaka årligen satsat ett par miljoner per år på ett för regionalsektorns behov skräddarsytt forskningsprogram inom Nordregio. Resterande ca två miljoner per år har använts till att finansiera projektaktiviteter initierade av bl.a. ordförandelandet och till löpande administrativa och utgifter.

Utgångspunkten är att denna resursnivå kan bibehållas under de närmaste åren samt att programaktiviteterna i viss utsträckning kan finansieras från ministerrådets centrala projektbudget. Programmets förhållandevis begränsade ekonomiska resurser bör också kunna stärkas genom extern medfinansiering i programperiodens sektorövergripande satsningar, liksom även för projekt och insatser med starka kopplingar till EU/EES-nivån. Resurserna för gränsregionalt samarbete hjälper till att binda upp EU-finansiering (Interreg-pengar) för utveckling av nordiska gränsregioner.

BETÆNKNING OVER MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordisk Råd

B 261/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00325-7

Velfærdsudvalgets betænkning over

Ministerrådsforslag om ny organisationsstruktur på Sosial- og helseområdet

1. Udvalgets forslag

Velfærdsudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

å gjennomføre ny organisasjonsstruktur på sosial- og helseområdet gjennom etableringen av "Nordisk Velferdssenter" med hovedkontor i Stockholm, med oppstart 1. januar 2009

2. Baggrunn

Velferdsutvalget har behandlet Ministerrådsforslaget om en ny organisasjonsstruktur på sosial- og helseområdet. Ministerrådet for sosial - og helsepolitikk (MR-S) besluttet på sitt ministermøte den 11-12. juni 2006 å be embetsmannskomiteen for sosial- og helsepolitikk (EK-S) om å sette i gang en gjennomgang og vurdering av seks institusjoner og to samarbeidsorganer som er på området.

Formålet med en gjennomgang er å sikre en større effektivitet på området og en mer målrettet innsats av prioriteringsområder innenfor sosial og helsespørsmål. En ytterligere målsetting er å styrke institusjonenes rolle som redskap for EK-S, med fokus på å oppnå politiske fastsatte mål om nordiske nytte.

Embetsmannskomiteen har forhandlet seg frem til et forslag til en ny struktur bestående av to institusjoner. Den ene institusjonen vil ha fokus på folkehelseperspektivet og den andre vil fokusere på det sosialpolitiske området. Folkehelseperspektivet vil fortsatt være i regi av NHV (Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap) i Göteborg.

Velferdsutvalget merker seg at på MR-S møte den 2. - 3. juni 2008 ble det besluttet å etablere en ny nordisk institusjon "Nordisk Velferdssenter"

(NVC) med hovedkontor i Stockholm. Gjennom denne organiseringen vil ministrene konsentrere de nordiske ressursene og styrke fokuset på velferd og det sosialpolitiske området. Den nye institusjonen er en sammenslåing av de sosiale institusjonene; NSH (inkl. NUH), NOPUS, NUD og NAD. "Nordisk Velferdssenter" vil være i drift fra den 1. januar 2009.

Velferdsutvalget merker seg at i forbindelsene med institusjonsgjennomgangen ble det i januar 2008 satt i gang en utredning om konsekvensene for NIOM (Nordisk Institutt for Odontologisk Materiale). Denne utredningen ennå ikke er ferdig, men planen er at NIOM skal overgå til samarbeidsorgan i løpet av 2009.

3. Udvalgets synspunkter

Velferdsutvalget har vært i dialog med de forskjellige institusjonen på et tidlig stadium i prosessen. Ut fra tilbakemeldinger fra berørte instanser og ut fra målsettingen i Ministerrådsforslaget støtter Velferdsutvalget nyetableringen av "Nordisk Velferdssenter".

4. Konklusion

Velferdsutvalget vil vise til Ministerrådsforslaget som blir framlagt under sesjonen 2008 og sluttrapporten fra organisasjonskomiteen for det sosial- og helsepolitiske området, og anbefaler at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

å gjennomføre ny organisasjonsstruktur på sosial- og helseområdet gjennom etableringen av "Nordisk Velferdssenter" med hovedkontor i Stockholm, oppstart 1. januar 2009

Helsingfors 27. oktober 2008

Line Barfod (EL)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Arja Karhuvaara (saml)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Gunn Olsen (A)
Tuula Peltonen (sd)
Jessica Polfjärd (m
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Ib Thomsen (FrP)
Göte Wahlström (s), viceordförande

Nordisk Råd

B 261/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00325-7

MINISTERRÅDSFORSLAG

Nordisk Råd

B 261/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00325-7

Ny organisationsstruktur på Social- og helseområdet

Som et led i moderniseringen af strukturen i Nordisk Ministerråd, besluttede Ministerrådet for social og helsepolitik (MR-S) på ministermødet den 11-12. juni 2006 at anmode embedsmandskomiteen for social og helsepolitik (EK-S), om at igangsætte en gennemgang og vurdering af de seks institutioner og to samarbejdsorganer som er på området.

Formålet med en gennemgang af institutioner og samarbejdsorganer var, at sikre en større effektivitet på området og en mere målrettet indsats af prioriteringsområderne inden for social og helsespørgsmål. En yderligere målsætning var at forbedre institutionerne rolle som redskab for EK-S, med henblik på at opnå de politiske fastsatte mål om nordisk nytte.

Embedsmandskomiteen har forhandlet sig frem til et forslag til en ny struktur bestående af to institutioner, hvoraf den ene har fokus på folkesundhedsområdet og den anden har fokus på det socialpolitiske område. Ud fra forlsaget vil folkesundhedsområdet fortsat ligge under NHV i Göteborg.

MR-S har på deres møde den 2 - 3. juni 2008 besluttet at etablere en ny nordisk institution "Nordisk Velfærdscenter"(NVC) med hovedsæde i Stockholm. Med en ny institution vil ministrene koncentrere de nordiske ressourcer og forstærke fokus på velfærdsområdet. Den nye institution er en sammenlægning af de sociale institutioner NSH (inkl. NUH), NOPUS, NUD og NAD. "Nordisk Velfærdscenter" vil være i drift den 1. januar 2009. I forbindelse med udarbejdelsen af den nye institutionsstruktur er en organisationskomite nedsat. Komiteen har udarbejdet en slutrapport som er godkendt af MR-S. (se bilag: "Slutrapport från organisationskommitèen för det social- och hälsopolitiska området". Rapporten kommer til at fungere som underlag for interimstyrets arbejde. Interimstyrets medlemmer er udpeget med repræsentanter fra hvert land og arbejdet er påbegyndt den 1. juli 2008. Interimstyret vil overtage ansvaret for implementeringen af institutionsændringerne. En af komiteens kerneopgaver er at udarbejde vedtægter og kontrakter samt at rekruttere en direktør til Nordisk Velfærdscenter. Det forventes at det kommende styre i væsentligt omfang vil være identisk med interimstyret.

Videre proces:

- Interimsstyret er i gang med processen vedrørende ansættelse af en ny direktør til Nordisk Velfærdscenter
- Interimstyret udarbejder kontrakt og vedtægter til endelig godkendelse af NSK/MR-SAM (dec 08.)
- Landene er i gang med at udpege repræsentanter til det kommende styre.

Nordisk Institut for Odontologiske Materialer (NIOM)
I forbindelse med institutionsgennemgangen blev der i januar 2008 igangsat en udredning om konsekvenserne for NIOM såfremt institutionen omformes til et samarbejdsorgan. Udredningen skal bl.a. analysere de juridiske konsekvenser, herunder arbejdsretlige samt organisatoriske- og økonomiske forhold såfremt NIOM overgår til et samarbejdsorgan.

Målet med at omdanne NIOM til samarbejdsorgan er at sikre NIOM en stærkere faglig forankring i et nationalt forskningsmiljø og hermed optimere NIOMS muligheder for synergi. Planen er at NIOM skal overgå til samarbejdsorgan i løbet af 2009.

Social- og Sundhedsministrene har lagt vægt på at følgende grundvilkår skal være opfyldt såfremt NIOM skal omdannes til samarbejdsorgan:

- at NIOM kan drives videre med samme faglige profil
- at den nordiske profil opretholdes
- at landene er sikret fortsat indflydelse i styrelsen af NIOM
- at økonomiske vilkår er klarlagt de første 3 år
- at der ikke bliver tale om en dyrere løsning for Nordisk Ministerråd

Et samarbejdsorgan er i modsætning til en "Nordisk Institution" ikke en juridisk enhed under NMR. Samarbejdsorganet er i stedet knyttet til en eller flere offentlige nationale institutioner i et eller flere nordiske lande, hvor NMR ikke formelt/direkte har ansvar for vedtægter, beliggenhed, ansættelsesvilkår (herunder 8-årsreglen), styrelse, samlet budget og institutionernes økonomiske og juridiske dispositioner. Der indgås i stedet en gyldig kontrakt mellem NMR og samarbejdsorganet, hvor samarbejdsform, økonomi og forventede resultater fremgår, som det kendes fra NMRs øvrige projektkontrakter. Samarbejdsorganet kan indgå tilsvarende kontrakter med andre parter.

Status
Udredning pågår fortsat. Helse- og omsorgsdepartementet i Norge er i gang med at udrede forudsætninger for at NIOM kan overgå til samarbejdsorgan med tilknytning til en norsk institution indenfor NIOMs virksomhedsområde. Der er forsat en række vilkår som endnu ikke er klarlagt, først når disse er på plads vil MR-S tage endelig beslutning om hvorvidt NIOM skal omdannes til et samarbejdsorgan. Dette forventes klarlagt inden for den første halvdel af 2009

Nordisk Råd

B 261/velfærd

Behandles i:
Velfærdsudvalget

Bilag:
- Ministerrådsforslag

J.nr. 08-00325-7

norden

Nordisk Ministerråds samlede virksomhed – årsregnskab for 2007

ANP 2008:740

Nordisk Ministerråds samlede virksomhed – årsregnskab for 2007

ANP 2008:740
© Nordisk Ministerråd, København 2008

ISBN 978-92-893-1755-9

Tryk: Scanprint a/s Århus 2008
Omslag: Par No. 1, Århus
Oplag: 800

Trykt på miljøvenligt papir som opfylder kravene i den nordiske miljøsvanemærkeordning.
Publikationen kan bestilles på www.norden.org/order. Flere publikationer på
www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Nordisk Ministerråd
Store Strandstræde 18
1255 København K
Telefon (+45) 3396 0200
Fax (+45) 3396 0202

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
1255 København K
Telefon (+45) 3396 0400
Fax (+45) 3311 1870

www.norden.org

Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er en af verdens mest omfattende regionale samarbejdsformer. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, samt de selvstyrende områder Færøerne, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbejde er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en vigtig medspiller i det europæiske og internationale samarbejde. Det nordiske fællesskab arbejder for et stærkt Norden i et stærkt Europa.

Det nordiske samarbejde ønsker at styrke nordiske og regionale interesser og værdier i en global omverden. Fælles værdier landene imellem er med til at styrke Nordens position som en af verdens mest innovative og konkurrencedygtige regioner.

"Sidehenvisningerne i nedenstående indholdsfortegnelse er ikke i overensstemmelse med indholdsfortegnelsen og pagineringen i Blå Bok."

Indholdsfortegnelse

Forord ... 7
Nordisk Ministerråds samlede virksomhed – årsregnskab for 2007 ... 9
Årsregnskab 2007 – Samlede virksomhed ... 11
Driftsregnskab ... 11
Balance 31.12.2007 ... 12
Noter til Nordisk Ministerråds regnskab for 2007 ... 13
Udisponerede midler pr. 31.12.2007 ... 17
Institutionernes regnskab 2007 ... 25
Bilag 1. Ledelsens regnskabserklæring ... 29
Bilag 2: Den uafhængige revisors påtegning ... 33
Bilag 3: Rigsrevisions beretning ... 35
Bilag 3: Rigsrevisionens beretning om Nordisk Ministerråds virksomhed 2007 ... 37

Forord

Hermed præsenteres årsrapporten for Nordisk Ministerråd for 2007. Årsrapporten indeholder Nordisk Ministerråds regnskaber og en oversigt over nøgletal i de nordiske institutioners regnskaber. Endvidere indeholder rapporten Rigsrevisionens beretning og påtegning.

Der har siden marts 2006 været et arbejde i gang med modernisering af Nordisk Ministerråds budget og økonomistyring. Et af de konkrete resultater er et anderledes layout af årsrapporten idet gennemgangen af Nordisk Ministerråds aktiviteter i 2007 fordelt på budgetpost niveau ikke længere er en del af årsrapporten.

Af Nordisk Ministerråds hovedsatsninger i 2007 kan nævnes:

- Nordisk Ministerråds største satsningsområde var uddannelse og forskning. Nordisk Ministerråd anvendte 24 % af det samlede budget på disse aktiviteter.
- Nordisk Ministerråds næststørste satsningsområde i 2007 var kultursamarbejdet. 21 % af det samlede budget blev anvendt på kultursamarbejdet, der i løbet af året fik en ny struktur. Den nye struktur vil gøre det lettere at imødegå de nationale og internationale udfordringer, som kulturlivet i Norden i dag står over for.
- Samarbejdet med nabolandene i Nordeuropa og omkring Østersøen var sammen med det europæiske perspektiv en integreret del af Ministerrådets arbejde også i 2007. Nordisk Ministerråd anvendte 11 % af det samlede budget på samarbejdet med nabolandene.

Efter de nordiske statsministres sommermøde i Punkaharju i Finland i sommeren 2007 er globaliseringen sat højt på den nordiske dagsorden. Det nordiske samarbejde med sin base i de i stor udstrækning fælles værdier, har stadig mere udviklet sig til en støtte for Norden i verden. Nordens udfordringer og muligheder i en stadig mere globaliseret verden samt et udvidet samarbejde med nabolandene er de to fyrtårne, som på overordnet plan styrer prioriteringerne i 2008.

Regnskabet for 2007 overleveres hermed.

København, 16. september 2008

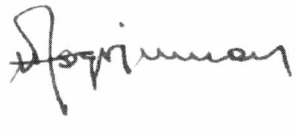

Halldór Ásgrímsson
Generalsekretær

Nordisk Ministerråds samlede virksomhed – årsregnskab for 2007

I 2007 var det samlede budget for Nordisk Ministerråds virksomhed på 858,5 MDKK.

Budgettet finansieres af indbetalinger fra landene (845,7 MDKK), renteindtægter (13,5 MDKK), afgift på lønudbetalinger (9,1 MDKK) samt andre indtægter (2,4 MDKK).

Årets overskud blev i 2007 på 12,103 MDKK.

MR-SAM har godkendt regnskabet den 4. september 2008.

MR-SAM ændrede tidligere i 2008 Økonomireglementet for Nordisk Ministerråd og skal nu årligt tage stilling til, om et eventuelt underskud/overskud skal ind- eller tilbagebetales af landene. MR-SAM besluttede i forbindelse med godkendelse af årsregnskabet for 2007, at årets overskud skal tilbagebetales til landene.

Ministerrådets regnskab er baseret på det modificerede regnskabsprincip, hvorefter alle udgifter og indtægter optages i regnskabet for det budgetår, de tilhører. Den anvendte regnskabspraksis er uændret i forhold til tidligere år.

Årets udbetalinger udgjorde 837,8 MDKK hvilket er lavere end årets budgetramme. Det betyder, at midler overført til kommende år øges fra 245,6 MDKK til 266,4 MDKK. Af dette beløb er 242,8 MDKK disponeret til projekter og 23,6 MDKK endnu ikke disponerede midler.

Hovedparten af de anvendte midler i 2007 er anvendt til projekter og støtteordninger (54 %). Nordisk Ministerråds 21 institutioner fik samlet tilført 33 % af budgettet.

Nedenstående tabel viser fordelingen af de anvendte midler på de enkelte ministerråd:

Ministerråd	Anvendte midler
MR-K (kultur)	168,3
MR-L (ligestilling)	9,1
MR-Lov	2,4
MR-U (uddannelse)	237,1
MR-A (arbejdsliv)	17,2
MR-NER (næring)	117,8
MR-S (social og helse)	44,8
MR-Finans	4,8
MR-Miljø	50,6
MR-FJLS (fiskeri, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug)	60,8
Nabopolitik	97,8
MR-SAM	48,5
Sekretaritatet	67,8

Den danske Rigsrevision har revideret årsregnskabet for Nordisk Ministerråd. Det er rigsrevisionens opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Ministerråds aktiver, passiver og finansielle stilling samt af resultatet for 2007.

Rigsrevisionens beretning om Nordisk Ministerråds regnskab for 2007 er afgivet uden påtegning.

Årsregnskab 2007 – Samlede virksomhed

Driftsregnskab

	Note		Regnskab 2007 tDKK	Regnskab 2006 tDKK
INDTÆGTER				
De nordiske landes bidrag	(1)		845.772	826.843
Andre indtæger				
Afgift af løn	(2)	9.074		
Renteindtægter	(3)	13.534		
Andre indtæger	(4)	2.367	24.976	18.695
INDTÆGTER I ALT			**870.748**	**845.538**
UDGIFTER				
NR´s andel af overskud i kommunikationsafd.		266		
Udbetalinger i året	(5)	837.810		
Renteudgifter		73		
Midler fra foregående år	(6)	-245.598		
Midler overført til kommende år	(7)	266.095	**858.645**	**839.733**
Årets resultat			**12.103**	**5.805**
Afskrevet krav overføres til egenkapital				
Resultat af ordinær drift	(8)		12.103	5.805
UDGIFTER I ALT			**870.748**	**845.538**

København, den

Halldór Ásgrímsson
Generalsekretær

Vagn Egede olsen
Afdelingschef

Balance 31.12.2007

	Note		Regnskab 2007 tDKK	Regnskab 2006 tDKK
AKTIVER				
Omsætningsaktiver				
Likvide midler				
Bank	(9)		251.177	220.826
Fordringer				
Personalefordringer	(10)	417		
Forudbetalt løn		3.824		
Øvrige fordringer	(11)	5.175		
Periodeafgr og forudbet.	(12)	2.146	11.562	12.144
Andre aktiver				
Finansielle	(13)	163	163	159
AKTIVER I ALT			**262.902**	**233.129**
PASSIVER				
Gæld				
Leverandørgæld	(14)	20.016		24.863
Gæld til Expo medlemmer	(15)	212		212
NR andel i komm.afd. overskud	(16)	266		460
Anden kortfristet gæld		3.358		493
Personaleforpligtelser	(17)	3.426		3.385
Periodeafgr og skyldige omk.	(18)	22	27.301	18
Overførte midler	(19)		266.095	245.598
Overførte midler - dispositionspuljen			5.468	
Afsat til generalsekretærbolig	(20)		1.935	2.295
Ejendomsamortisering			0	
Afskrevet krav	(21)		-50.000	-50.000
Resultat i regnskabsåret	(21)		12.103	5.805
PASSIVER I ALT			**262.902**	**233.129**

Noter til Nordisk Ministerråds regnskab for 2007

(1) Finansieringen af Nordisk Ministerråd består af direkte indbetalinger fra landene samt afgift af løn og renteindtægter

Finansieringen af Nordisk Ministerråds budget

	Budget 2007	Regnskab 2007	Overskud 2007	Budget 2006	Regnskab 2006
	tDKK	tDKK	tDKK	tDKK	tDKK
Danmark	193.682	193.682		186.040	186.040
Finland	153.085	153.085		148.832	148.832
Island	9.303	9.303		9.095	9.095
Norge	213.135	213.135		214.979	214.979
Sverige	276.567	276.567		267.897	267.897
Landene	845.772	845.772		826.843	826.843
Afgift af løn	8.000	9.074	1.074	8.000	9.155
Renteindtægter	4.600	13.534	8.934	4.600	9.087
Øvrige indtægter	200	2.368	2.168	200	454
Indtægter i alt	858.572	870.748	12.176	839.643	845.539
Renteudgifter og afskrivninger	0	-73	-73		-89
I alt	858.572	870.675	12.103	839.643	845.450

Betalingsordning for højere uddannelser

	2007	2006	2005
	tDKK	tDKK	tDKK
Danmark	-44.666	-40.755	-34.238
Finland	16.088	15.989	15.312
Norge	34.287	29.716	24.057
Sverige	-5.709	-4.950	-5.131
Landene	0	0	0

(2) Afgiften vedrørende afgift i henhold til det interne afgiftssystem.

(3) I budgettet var det forventet, at renteniveauet på pengemarkedet ville være 2,0% i gennemsnit i budgetåret og gennemsnitslikviditeten på 230 mio. DKK. Renteniveauet har i gennemsnit ligget på 3,9% og gennemsnitslikviditeten har været på 296 mio. DKK, hvilket har medført, at renteindtægterne er højere end budgetteret.

(4) Andre indtægter består primært af forældede projektmidler og kursdifferencer.

(5) Udbetalinger i året er alle udbetalinger, som er foretaget til institutioner, projekter, støtteordninger, organisationsbidrag samt til drift af ministerrådssekretariatet.

(6) Overførte midler består af midler som er disponeret til bestemte projekter, men endnu ikke udbetalt og midler, hvis anvendelse der ikke er truffet beslutning om også kaldet udisponerede midler.

(7) Fordelingen af sektorernes overførte udisponerede midler fra foregående år fremgår af tabel 1.
(8) MR-SAM tager i forbindelse med regnskabets vedtagelse stilling til årets resultat, herunder eventuel tilbagebetaling af overskud til landene.
(9) Af bankindestående på ialt 251 mio. DKK er 231 mio. DKK placeret på aftaleindskud.
(10) Personalefordringerne består bl.a. af interne afgifter, rejseforskud for ministerrådssekretariatets medarbejdere og andre fordringer.
(11) Øvrige fordringer består primært af moms, som refunderes af det danske udenrigsministerium.
(12) Posten periodeafgrænsning og forudbetalte omkostninger består bl.a. af løn for januar 2007 og forudbetalt husleje.
(13) Finansielle anlægsaktiver består af depositum for lokaleleje og maskinleje.
(14) Leverandørgæld består af kortfristet gæld til leverandører (5,1 mio. DKK) samt til projekter og forvaltningsorganer (13,8 mio DKK).
(15) Overskuddet fra EXPO 2005 blev tilbagebetalt til medlemslandene i 2006 dog undtaget Island, som ikke har rekvireret sin andel. Beløbet er rekvireret i begyndelsen af 2008.
(16) Nordisk Råd finansierer 40% af kommunikationsafdelingen, hvorfor 40% af overskudet overføres til Nordisk Råd.
(17) Personaleforpligtelse består primært af Nordisk Ministerråds forpligtelse i forbindelse med medarbejderes fratræden samt forpligtelse til feriepenge.
(18) Posten periodeafgrænsninger og skyldige omkostninger består primært af omkostnigner vedrørende sekretariatets drift.
(19) Budgetterede midler, der ikke har været udbetalt 31.12.

	2007 tDKK	2006 tDKK	2005 tDKK
Overførte midler pr. 31.12	266.495	245.598	214.827
Disponerede ikke udbetalt projektmidler	242.850	207.217	184.716
	23.645	38.381	30.111

(20) Generalsekretærboligen er solgt i 2001. Indtægterne fra salget anvendes til dækning af boligudgifter til generalsekretæren
(21) MR-SAM besluttede den 22. maj 2008 at ændre Økonomireglementet, således at der i forbindelse med opgørelsen af egenkapitalen vises en fordeling på landene. Egenkapitalen udgør pr. 31. december 2007 i alt -37.897 TDKK og fordeles mellem landene således (TDKK):

Saldo 01.01.2007	Overskud 2006	Overskud 2007	Saldo 31.12.2007

Danmark	-10.524	-1.306	2.772	-9.058
Finland	-7.935	-1.045	2.191	-6.789
Island	-486	-64	133	-417
Norge	-10.341	-1.509	3.050	-8.800
Sverige	-14.909	-1.881	3.958	-12.832
I alt	-44.195	-5.805	12.103	-37.897

Landene hæfter for en eventuel negativ egenkaptial, der vil blive udlignet gennem indbetalinger fra landene, når likviditetet betinger dette.

Likviditeten (indestående i bank) var ved udgangen af regnskabsåret 2007 251.177 TDKK

Udisponerede midler pr. 31.12.2007

		Budget 2007	Tilbageført I 2007	Ovf. fra 2006	Midler til rådighed	Disponeret til projekter	Udbetalt	Midler ultimo
MR-Kultur, MR-Ligestilling, MR-Lov		**205.863.000**	**4.811.360**	**11.220.522**	**221.894.882**	**112.447.008**	**107.171.136**	**2.276.738**
MR-Kultur		**196.019.000**	**3.548.603**	**9.883.668**	**209.451.271**	**106.522.492**	**101.588.898**	**1.339.882**
2203	Dispostionsmidler Kultur	1.022.000	1.015.000	1.972.702	4.009.702	3.138.713	666.590	204.400
2204	Nordisk Kulturforum	1.533.000	0	272.889	1.805.889	1.700.000	29.086	76.803
2210	Nordiskt idrottssamarbete	1.281.000	129.200	141.900	1.552.100	1.395.200	0	156.900
2212	Nordisk Børne-og Ungdomskomit	6.034.000	40.598	358.161	6.432.759	5.820.556	241.458	370.744
2214	Ledningsgruppen	0	330.000	2.628.590	2.958.590	2.958.590	0	0
2220	Styrgruppen	0	150.000	44.500	194.500	194.500	0	0
2223	Nordisk Journalistisk Efterudd	3.241.000	0	0	3.241.000	3.241.000	0	0
2230	Styrgruppen		663.161	134.433	797.594	797.594	0	0
2239	Nordisk Museums Kommitee		328.875	831.989	1.160.864	1.160.864	0	0
2279	Vedlikehold Kulturhusene	1.090.000	165.000	0	1.255.000	1.255.000	0	0
2205	Nordisk kulturfond	31.904.000	0	0	31.904.000	0	31.904.000	0
2221	Nordisk computerspilprogram	10.220.000	0	114.000	10.334.000	10.222.850	0	111.150
2222	Nordisk Film -och TV-fond	24.262.000	0	29.884	24.291.884	0	24.262.000	29.884
2251	Kunst-og kulturprogrammet	20.440.000	0	0	20.440.000	20.256.756	183.244	0
2254	Mobilitets-og residensprogram	13.644.000	87.300	1.807.800	15.539.100	15.466.245	72.855	0
2255	Teater Dans i Norden	0	0	24.000	24.000	24.000	0	0
2256	NOMUS	0	0	320	320	320	0	0
2228	NORDICOM	2.947.000	0	0	2.947.000	0	2.947.000	0
2259	Kulturkontakt Nord	5.071.000	0	0	5.071.000	0	4.681.000	390.000
2270	Nordens hus i Reykjavik	8.954.000	0	0	8.954.000	0	8.954.000	0
2272	Nordens hus på Färöarna	12.767.000	0	0	12.767.000	0	12.767.000	0
2274	Nordens institut på Åland	2.752.000	0	0	2.752.000	0	2.752.000	0
2277	Nordens institut på Grönland(	5.958.000	0	0	5.958.000	0	5.958.000	0
2294	Tværsektorielt	0	0	96.152	96.152	96.152	0	0
2296	Nordiske Kulturprojekt	0	354.219	1.643.008	1.997.227	1.909.862	87.365	0
2532	Nordplus højere uddannelse	32.494.000	285.250	-216.760	32.562.490	32.640.190	-77.700	0
2548	Nordens institut i Finland (NIFIN)	6.161.000	0	0	6.161.000	0	6.161.000	0
2234	Samisk samarbeid	4.244.000	0	100	4.244.100	4.244.100	0	0
MR-Ligestilling		**8.515.000**	**941.306**	**297.344**	**9.753.651**	**3.816.524**	**5.266.070**	**671.056**
4410	Projektmedel - Jämställdhet	3.373.000	941.306	297.344	4.611.651	3.816.524	124.070	671.056
4480	Nordiskt institutt for kvinde	5.142.000	0	0	5.142.000	0	5.142.000	0
MR-Lov		**1.329.000**	**321.450**	**1.039.510**	**2.689.960**	**2.107.992**	**316.168**	**265.800**
7110	Projektmedel-Lagstiftning	1.329.000	321.450	1.039.510	2.689.960	2.107.992	316.168	265.800

		Budget 2007	Tilbageført I 2007	Ovf. fra 2006	Midler til rådighed	Disponeret til projekter	Udbetalt	Midler ultimo
MR-U, MR-A		**204.527.000**	**12.804.961**	**7.249.227**	**224.581.188**	**122.674.718**	**99.199.275**	**2.707.195**
MR-U		**191.467.000**	**10.051.799**	**5.153.821**	**206.672.620**	**108.540.913**	**96.141.465**	**1.990.242**
2505	Dispositionsmedel-Utbildning o	5.424.000	2.644.896	3.187.218	11.256.114	19.661.675	-9.288.727	883.166
2510	Nordiskt skolsamarbete (NSS)	1.580.000	1.588.241	-2.824	3.165.417	2.588.905	260.512	316.000
2520	Rådgivningsgruppen for Nordisk	1.124.000	293.450	202.474	1.619.923	1.110.000	285.123	224.800
2530	Rådgivningsgruppen for høgre u	1.331.000	3.877.006	405.093	5.613.099	5.055.376	286.851	270.872
2544	Nordens Sprogråd	1.275.000	13.176	435.879	1.724.055	1.421.945	305.538	-3.428
2553	Politikudvikling, Videnssamfun	575.000	0	557.470	1.132.470	1.132.470	0	0
2554	Udviklingsprojekt	0	73.142	0	73.142	73.142	0	0
3129	Nordisk videnskabelig informat	2.606.000	0	0	2.606.000	2.606.000	0	0
3140	Nordisk komitè for Bioetikk	960.000	0	13.261	973.261	960.000	0	13.261
2512	Nordplus Junior	20.139.000	9.136	-9.136	20.139.000	20.139.000	0	0
2513	Nordplus rammeprogram	0	220	-220	0	0	0	0
2522	Nordplus Voksen	8.993.000	1.045.500	88.931	10.127.431	10.038.499	77.700	11.232
2543	Nordplus Sprog og Kultur	8.903.000	0	30.531	8.933.531	8.902.999	0	30.531
2545	Norden-undervisning i utlandet	1.035.000	72.795	44.298	1.152.093	1.107.795	0	44.298
3127	Politikudvikling voksnes lærin	6.580.000	0	0	6.580.000	6.580.000	0	0
3180	Nordisk Institut for Teoretisk	10.855.000	0	0	10.855.000	10.855.000	0	0
3181	Nordiska Institutet for Sjöre	3.057.000	0	0	3.057.000	3.057.000	0	0
3182	Nordisk Institutt for Asiastud	4.847.000	0	0	4.847.000	4.847.000	0	0
3184	Nordisk vulkanologisk institut	4.953.000	0	0	4.953.000	4.953.000	0	0
3185	Nordisk Samisk Institutt (NSI)	1.871.000	0	0	1.871.000	1.871.000	0	0
3100	NordForsk	104.218.000	0	0	104.218.000	0	104.218.000	0
2534	Bidrag till Nordisk Sommaruniv	1.141.000	0	0	1.141.000	1.141.000	0	0
2516	Nordplus mini	0	0	45	45	0	0	45
2524	Folkeopplysning og voksen	0	0	1.636	1.636	0	-3.532	5.168
2531	Hensættelser Høgut	0	0	29.650	29.650	0	0	29.650
2540	Stöd till nordiska språkråd	0	0	162.442	162.442	0	0	162.442
2550	Ministerrådets IT Policy	0	400.000	0	400.000	400.000	0	0
3110	Nordiska forskningspolitiska r	0	603	5.513	6.116	5.473	0	643
3410	Projektmidler IT samarbejdet	0	33.635	0	33.636	33.634	0	2
3133	FORSKNPRG.EPIDEMILOGI	0	0	1.559	1.559	0	0	1.559
MR-A		**13.060.000**	**2.753.161**	**2.095.407**	**17.908.568**	**14.133.805**	**3.057.810**	**716.953**
4110	Prosjektmedel – Arbejdsliv	6.285.000	2.573.161	2.013.088	10.871.249	10.069.805	166.989	634.455
4130	Informationsprojektet	1.431.000	0	4.502	1.435.502	1.431.000	0	4.502
4120	Nordjobb	2.453.000	0	77.996	2.530.996	2.453.000	0	77.996
4180	Institut för vidareutb.inom ar	2.891.000	180.000	-179	3.070.821	180.000	2.890.821	0
MR-NER, MR-S, MR-Finans		**159.948.000**	**8.203.606**	**3.325.067**	**171.476.673**	**51.824.491**	**115.629.290**	**4.022.893**

		Budget 2007	Tilbageført I 2007	Ovf. fra 2006	Midler til rådighed	Disponeret til projekter	Udbetalt	Midler ultimo
MR-NER		**118.425.000**	**2.051.531**	**474.327**	**120.950.859**	**31.126.507**	**86.739.520**	**3.084.832**
5150	Projektmidler - Næring, energi	31.837.000	1.000.000	0	32.837.000	29.751.845	323	3.084.832
3220	Nordisk Energiforskning (NEF)	5.208.000	0	0	5.208.000	0	5.208.000	0
5180	Nordisk InnovationsCenter (NIC	71.346.000	0	0	71.346.000	0	71.346.000	0
6180	Nordregio	10.034.000	0	0	10.034.000	0	10.034.000	0
5151	NORA	0	0	0	0	0	0	0
5130	EXPO	0	32.643	0	32.643	0	32.643	0
6110	Projektmidler næring	0	603.991	140.484	744.475	697.255	47.220	0
5110	Projektmidler næring	0	414.897	333.844	748.740	677.407	71.333	0
MR-S		**39.786.000**	**4.297.675**	**1.164.894**	**45.248.569**	**15.991.274**	**28.777.489**	**479.806**
4310	Projekmedel - Social- och häls	8.443.000	4.297.675	1.150.140	13.890.815	13.252.274	173.458	465.083
4320	Nordiska Handikappolitiska Råd	1.022.000	0	0	1.022.000	1.022.000	0	0
4340	Nomesko og Nososko	1.717.000	0	0	1.717.000	1.717.000	0	0
4382	Nordisk Institutt for Odontolo	9.681.000	0	5.685	9.686.685	0	9.681.000	5.685
4383	Nordiskt center för alkohol- o	2.914.000	0	31	2.914.031	0	2.914.031	0
4384	Nordiska samarbetsorgan för ha	7.180.000	0	0	7.180.000	0	7.180.000	0
4385	Uddannelsescenter for døvblind	7.223.000	0	0	7.223.000	0	7.223.000	0
4386	Nordiska utbild.program för so	1.606.000	0	9.037	1.615.037	0	1.606.000	9.037
MR-Finans		**1.737.000**	**1.854.400**	**1.685.846**	**5.277.246**	**4.706.710**	**112.281**	**458.255**
5210	Projektmedel- Ekonomi och fina	1.737.000	322.634	218.065	2.277.699	1.829.891	100.407	347.400
4510	Projektmedel - Narkotikasamarb	0	581.767	1.094.565	1.676.331	1.610.523	0	65.808
5120	Samarbejde	0		11.874	11.874	0	11.874	0
4620	Välfärdsforskning	0	950.000	361.342	1.311.342	1.266.296	0	45.046
MR-Miljø og MR-FJSL		**85.652.000**	**22.825.991**	**6.386.316**	**114.864.307**	**99.216.180**	**12.090.688**	**3.557.439**
MR-Miljø		**45.480.000**	**2.802.584**	**2.934.409**	**51.216.993**	**50.192.269**	**315.120**	**709.603**
3310	Projektmedel - Miljö	33.763.000	1.572.496	1.350.817	36.686.313	35.765.298	234.590	686.426
3320	NEFCOS Miljøudviklingsfond	9.412.000	21.000	0	9.433.000	9.412.000	0	21.000
6720	SVANEN – Nordisk miljömärkning	2.305.000	0	2.177	2.307.177	2.305.000	0	2.177
3210	Projektmidler energi	0	1.209.088	1.581.414	2.790.502	2.709.971	80.531	0
MR-FJSL		**40.172.000**	**20.023.407**	**3.451.907**	**63.647.315**	**49.023.911**	**11.775.568**	**2.847.836**
6310	Projektmidler Skovbrug	1.583.000	0	0	1.583.000	1.368.500	79.233	135.267
6420	Ny nordisk Mad	0	0	0	0	0	0	0
6510	Projektmidler Jordbrug	3.643.000	5.567.036	165.088	9.375.124	8.745.827	143.473	485.824
6520	Nordiskt kontaktorgan för jord	833.000	0	0	833.000	833.000	0	0
6540	Nordisk genbank för husdjur (N	3.322.000	0	5.000	3.327.000	3.322.000	0	5.000
6580	Nordisk Genbank	9.985.000	0	0	9.985.000	0	9.985.000	0
6581	Samnordisk skogsforskning (SNS	6.325.000	0	0	6.325.000	6.325.000	0	0
6610	Projektmedel - Fiskeri	7.479.000	5.497.618	13.657	12.990.275	12.439.989	139.086	411.200
6810	Projektmedel – Levnedsmidler	5.765.000	4.673.672	263.137	10.701.809	9.677.371	96.480	927.958
6820	Forskning - levnedsmidler	1.237.000	559.537	0	1.796.537	1.559.377	0	237.160
6830	Nordisk handlignsplan for bedr	0	0	0	0	0	0	0
6585	Nordisk Genressource Center	0	0	0	0	0	0	0
6210	Projektmedel - Transport	0	25.000	696.302	721.302	-18.750	540.053	200.000
6410	Projektmildler - fællespulje	0	354.148	-66.988	287.160	241.732	0	45.428

		Budget 2007	Tilbageført I 2007	Ovf. fra 2006	Midler til rådighed	Disponeret til projekter	Udbetalt	Midler ultimo
6530	Nordisk handlingsplan om livsm	0	469.178	67.955	537.133	0	337.133	200.000
6710	Projektmedel - Konsument	0	2.877.219	2.307.756	5.184.975	4.529.865	455.110	200.000
Nabopolitik		**94.211.000**	**8.898.837**	**1.613.632**	**104.723.469**	**60.761.052**	**37.397.056**	**6.565.361**
870	Arktisk samarbeidsprogram	8.338.000	422.062	68.978	8.829.040	8.544.150	172.438	112.452
790	Grænseregionalt samarbejde	0	0	319.000	319.000	319.000	0	0
910	Politiske initiativer	2.083.000	0	0	2.083.000	2.083.000	0	0
960	NGO-virksomhed i Østersøregion	5.331.000	4.770.000	627	10.101.627	10.018.289	0	83.338
980	Partnerskab og grænseregionalt	7.076.000	0	0	7.076.000	5.924.000	0	1.152.000
820	Kunskapsuppbyggning och nätver	33.287.000	185.037	709.370	34.181.407	30.142.992	132	4.038.283
950	EHU/Hviderusland	0	0	0	0	0	0	0
810	Ministerrådets kontorer i Estl	9.666.000	2.901.457	297.779	12.865.236	3.501.457	9.114.993	248.785
970	Ministerrådets kontorer i Nord	8.272.000	0	-77.936	8.194.064	0	7.905.132	288.932
5280	Nordiska Projektexportfonden (	20.158.000	0	0	20.158.000	0	20.158.000	0
830	Demokrati och medborgarpolitik	0	71.386	265.989	337.375	137.375	0	200.000
840	Kulturförmedling	0	60.000	0	60.000	0	0	60.000
920	Projektvirksomhed i Baltikum	0	246.361	8.000	254.361	8.000	46.361	200.000
930	Handlingsplan for Nordvest Rus	0	242.534	3.328	245.862	200.000	0	45.862
940	Barentsregionen og m. frivilli	0	0	18.497	18.497	-117.211	0	135.708
Samarbejdsministrene		**105.305.000**	**4.764.906**	**6.065.537**	**116.135.442**	**37.283.455**	**74.950.459**	**3.901.529**
435	Generalsekreterarens disponeri	389.000	81.250	394.605	864.855	652.628	12.227	200.000
445	Formandsskabspuljen	10.220.000	1.730.180	1.152.745	13.102.925	11.117.205	0	1.985.721
460	Holdbart Norden	3.066.000	663.731	335.008	4.064.739	3.810.150	97.885	156.703
461	Nordisk sikkerhedspolitisk	0	239.850	0	239.850	239.850	0	0
1011	Informationsaktiviteter	10.087.000	310.000	0	10.397.000	8.563.500	925.829	907.671
1021	Internationale aktiviteter	882.000	0	0	882.000	755.000	0	127.000
1035	Grænsehindringer/Hallo Norden	6.279.000	0	0	6.279.000	4.847.300	1.355.779	75.921
8030	Publikationsverksamheten	409.000	0	0	409.000	0	409.000	0
1050	Tjänstemannautbyte	1.995.000	853.315	447.695	3.296.010	3.290.000	308	5.702
180	Ministerrådets sekretariat (NM	67.822.000	0	0	67.822.000	0	67.822.000	0
185	Nedbrydelse af grænsehindringer		59.127	333.627	392.754	392.754		0
410	Föreningarna Nordens Förbund	1.400.000	0	-99	1.399.901	0	1.190.000	209.901
425	Bidrag til Västnorden	2.756.000	0	469	2.756.469	0	2.756.469	0
430	Nordisk statistisk samarbejde	0	25.000	-25.000	0	0	0	0
190	Reformer på institutionsområde	0	0	210.000	210.000	100.000	0	110.000
195	Europa og den nordlige dimensi	0	108.000	-300.000	-192.000	-192.000	0	0
440	Omstrukturering av institution	0	0	77.980	77.980	0	0	77.980
450	Stöd till frivillig sektorn	0	172.663	1.472.945	1.645.608	1.610.000	0	35.608
1010	Informationsverksamhet	0	0	-12.557	-12.557	176.470	-189.027	0
1020	Informationsverksamhet utanför	0	150.000	0	150.000	150.000	0	0
1025	Norden i Fokus, NiF	0	0	30.592	30.592	23.411	0	7.181
1030	Hallå Norden	0	57.000	1.433.771	1.490.771	1.432.188	56.021	2.562
5310	Projektmidler	0	314.790	-210	314.580	315.000	0	-420
1040	Översättning och tolkning	0	0	513.967	513.967	0	513.968	0
Strukturpulje		**3.066.000**	**104.042**	**2.488.500**	**5.658.542**	**1.739.000**	**3.306.342**	**613.200**
TOTAL		**858.572.000**	**62.413.703**	**38.348.801**	**959.334.504**	**485.945.903**	**449.744.246**	**23.644.355**

		BUDGET 2007	OVF. FRA 2006	TILBAGEFØRT I 2007	MIDLER TIL RÅDIGHED	DISPONERET TIL PROJEKTER	UDBETALT	MIDLER ULTIMO
930	Handlingsplan for Nordvest Rus	0	242.534	3.328	245.862	200.000	0	45.862
940	Barentsregionen og m. frivilli	0	0	18.497	18.497	-117.211	0	135.708
Samarbejdsministrene		**105.305.000**	**4.126.139**	**5.757.120**	**115.188.258**	**36.335.851**	**74.950.459**	**3.901.949**
435	Generalsekreterarens disponeri	389.000	81.250	394.605	864.855	652.628	12.227	200.000
445	Formandsskabspuljen	10.220.000	1.730.180	1.152.745	13.102.925	11.117.205	0	1.985.721
460	Holdbart Norden	3.066.000	663.731	335.008	4.064.739	3.810.150	97.885	156.703
1011	Informationsaktiviteter	10.087.000	310.000	0	10.397.000	8.563.500	925.829	907.671
1021	Internationale aktiviteter	882.000	0	0	882.000	755.000	0	127.000
1035	Grænsehindringer/Hallo Norden	6.279.000	0	0	6.279.000	4.847.300	1.355.779	75.921
8030	Publikationsverksamheten	409.000	0	0	409.000	0	409.000	0
1050	Tjänstemannautbyte	1.995.000	853.315	447.695	3.296.010	3.290.000	308	5.702
180	Ministerrådets sekretariat (NM	67.822.000	0	0	67.822.000	0	67.822.000	0
410	Föreningarna Nordens Förbund	1.400.000	0	-99	1.399.901	0	1.190.000	209.901
425	Bidrag til Västnorden	2.756.000	0	469	2.756.469	0	2.756.469	0
190	Reformer på institutionsområde	0	0	210.000	210.000	100.000	0	110.000
195	Europa og den nordlige dimensi	0	108.000	-300.000	-192.000	-192.000	0	0
440	Omstrukturering av institution	0	0	77.980	77.980	0	0	77.980
450	Stöd till frivillig sektorn	0	172.663	1.472.945	1.645.608	1.610.000	0	35.608
1010	Informationsverksamhet	0	0	-12.557	-12.557	176.470	-189.027	0
1020	Informationsverksamhet utanför	0	150.000	0	150.000	150.000	0	0
1025	Norden i Fokus, NiF	0	0	30.592	30.592	23.411	0	7.181
1030	Hallå Norden	0	57.000	1.433.771	1.490.771	1.432.188	56.021	2.562
1040	Översättning och tolkning	0	0	513.967	513.967	0	513.968	0
Strukturpulje								
1000	**Strukturpulje**	**3.066.000**	**104.042**	**2.488.500**	**5.658.542**	**1.739.000**	**3.306.342**	**613.200**
TOTAL		**858.572.000**	**59.842.676**	**32.306.738**	**950.721.414**	**477.464.275**	**449.612.364**	**23.644.775**

Institutionernes regnskab 2007

DKK

Institution	NMR budget-bev.	NMR andre bev.	Andr. bev. nat intern	Andre indt gter	Adm. udgifter	Aktivitets udgifter	rojekt udgifter	Udg. I alt	Resultat	Egen-kapital	Likvide midler	Finans. NMR
NORE	8.953.560	2.225.970	90.000	4.081.140	11.041.290	4.595.940	2.464.920	18.102.150	-2.751.480	-1.144.890	-1.594.362	73
NHFØ	12.992.000	945.000	1.189.000	3.480.000	4.730.000	4.052.000	6.422.000	15.204.000	3.402.000	4.705.000	15.834.000	75
NIPÅ	2.751.994	0	548.549	357.864	1.201.082	1.670.212	585.118	3.456.412	201.994	551.950	848.679	75
NAPA	5.958.000	95.000	830.000	261.336	3.395.242	3.803.654	0	7.198.896	-54.560	1.040.266	1.058.201	85
NORDICOM	2.947.000	0	4.870.000	1.384.000	471.000	8.711.000	0	9.696.000	19.000	160.000	349.883	32
NIFIN	6.161.214	422.892	21.485	104.806	2.245.042	4.072.265	444.377	6.761.684	-51.288	399.453	772.408	98
NICe	71.346.000	0	22.923.780	8.659.280	13.101.720	2.594.400	87.326.940	103.023.060	-94.000	1.106.380	65.997.400	69
NORDREGIO	10.033.600	4.032.794	2.479.034	6.983.538	4.125.386	15.960.654	5.793.914	25.879.954	-2.350.989	4.373.378	8.798.491	60
NGB	9.984.800	966.644	9.175.372	615.958	2.680.066	4.784.311	13.574.945	21.039.322	-296.547	1.996.442	11.611.479	53
NIVA	3.038.786	423.929	0	635.018	2.092.426	1.591.166	0	3.683.591	414.142	683.903	1.078.097	85
NHV	33.791.150	1.532.120	2.980.606	3.854.602	7.710.847	31.039.096	4.512.726	43.262.669	-1.104.190	8.304.905	16.534.773	84
NIOM	9.681.060	324.149	1.543.480	5.475.775	2.409.219	13.271.899	874.158	16.555.275	469.189	3.120.251	7.048.957	59
NAD	2.913.876	421.908	0	74.555	754.989	2.291.496	421.908	3.468.393	-58.054	867.874	1.248.192	98
NSH	7.180.000	2.920.800	133.600	136.000	1.713.600	4.455.200	3.830.400	9.999.200	371.200	1.284.000	3.064.800	97
NUD	7.223.000	9.000	35.000	950.000	3.894.000	3.535.000	0	7.429.000	788.000	2.681.000	2.697.292	88
NOPUS	1.605.600	133.600	2.805.600	708.000	2.067.200	3.036.800	172.800	5.276.800	-24.000	485.600	561.682	33
NIKK	5.141.800	777.380	748.240	269.780	2.308.640	3.285.300	2.369.740	7.963.680	-1.026.480	913.680	2.615.600	85
NEF	2.445.716	1.492.255	22.565.249	3.296.306	2.769.762	2.126.025	23.366.347	28.262.134	1.537.392	1.537.392	27.146.727	13
NORDFORSK	104.217.706	5.477.737	940.000	21.783.550	23.756.542	310.903	126.792.787	150.860.232	-18.441.240	7.596.743	76.115.007	83
NOPEF	20.157.666	0	4.251.059	2.167.525	5.331.975	14.769.427	710.088	20.811.490	5.764.760	54.228.142	59.559.573	76
KKN	5.072.800	1.685.960	0	74.600	492.360	2.417.040	678.860	3.588.260	3.245.100	3.245.100	3.024.209	99

NHVs budgetbevilling udbetales direkte af landene

Bilag 1. Ledelsens regnskabserklæring

Til Rigsrevisionen

Ledelsens regnskabserklæring vedrørende årsregnskabet for 2007 for Nordisk Ministerråd

Denne regnskabserklæring er afgivet i forbindelse med revisionen af årsregnskabet for 2007 for Nordisk Ministerråd, der for udviser et resultat på 12.103 tkr., en aktivmasse på 262.902 tkr. og en negativ egenkapital på 37.897 tkr.

Ved væsentlige forhold forstås i det efterfølgende en udeladelse eller fejlagtig præsentation, der enkeltvis eller sammenlagt kan ændre de beslutninger, som en regnskabsbruger træffer på baggrund af årsregnskabet.

I tilslutning til aflæggelse af årsregnskabet skal vi efter bedste overbevisning bekræfte følgende:

- At vi er bekendt med ledelsens pligt til efter lovgivningen at give Rigsrevisionen de oplysninger, der er af betydning for bedømmelsen af Nordisk Ministerråd, herunder forhold af betydning for aflæggelsen af årsregnskabet.

- At vi er bekendt med ledelsens ansvar for, at årsregnskabet herunder ledelsesberetningen er udarbejdet i overensstemmelse med Nordisk Ministerråds økonomireglements krav til regnskabsaflæggelse, herunder at årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Ministerråds aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultat af Nordisk Ministerråds aktiviteter og indeholder alle de oplysninger, der er nødvendige til bedømmelse heraf.

- At såvel finansielle som ikke-finansielle oplysninger i ledelsesberetningen om realiserede og forventede forhold er korrekte og i overensstemmelse med den øvrige del af årsregnskabet og grundlaget herfor.

- At der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler, der er omfattet af årsregnskabet.

- At vi har ansvar for implementeringen og driften af regnskabs- og interne kontrolsystemer, der er tilrettelagt for blandt andet at forebygge og opdage besvigelser og fejl.

  "Besvigelser" omfatter fejlinformation som følge af regnskabsmanipulation og fejlinformation som følge af misbrug af aktiver. Regnskabsmanipulation indebærer bevidst fejlinformation eller udeladelse af beløb eller oplysninger i årsregnskabet for at vildlede regnskabsbrugerne. Fejlinformation som følge af misbrug af aktiver omfatter tyveri af Nordisk Ministerråds aktiver ofte sammen med falske og vildledende registreringer eller dokumenter for at skjule, at aktiverne ikke er til stede.

  Rigsrevisionen har modtaget alle oplysninger vedrørende besvigelser eller formodninger om besvigelser, som vi har kendskab til, og som kan have påvirket Nordisk Ministerråd.

  Det er vor vurdering, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlige fejlinformationer som følge af besvigelser eller andre uregelmæssigheder.

- At vi ikke er bekendt med svagheder eller mangler i den interne kontrol og forretningsgange, som kan have væsentlig indflydelse på årsregnskabet, og at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation eller udeladelser.

- At vi har stillet alt regnskabsmateriale og underliggende dokumentation herunder aftaler, kontrakter mv. samt alle referater med tilhørende bilag af møder for samarbejdsministrene og Nordisk Samarbejdskomité frem til dato til rådighed for Rigsrevisionen.

- At der ikke har været overtrædelser af lovgivning eller anden regulering, der har betydning for årsregnskabet.

- At Nordisk Ministerråd har opfyldt alle indgåede kontrakter, som ved manglende opfyldelse kan have væsentlig indvirkning på årsregnskabet. Der har ikke været overtrædelse af noget myndighedspåbud eller krav, der kan have væsentlig indvirkning på årsregnskabet.

- At samtlige aktiver er indregnet i balancen, at disse er til stede, tilhører Nordisk Ministerråd og er forsvarligt værdiansat, herunder at foretagne nedskrivninger mv. er tilstrækkelige til at dække den risiko, der hviler på aktiverne. Der er ingen ukurante anlægsaktiver.

- At Nordisk Ministerråds aktiver ikke er pantsat, behæftet med ejendomsforbehold eller lignende, og at der ikke er rådighedsindskrænkninger og sikkerhedsstillelser udover det i årsregnskabet anførte.

- At samtlige aktuelle forpligtelser og eventualforpligtelser, der påhviler Nordisk Ministerråd, er indarbejdet og oplyst i årsregnskabet, samt at disse er forsvarligt opgjort.

- At vi har indregnet alle garantistillelser, kontraktlige forpligtelser, afgivne hensigtserklæringer eller lignende tilsagn, som vi har kendskab til og som burde være indregnet i årsregnskabet, og vi har ikke kendskab til verserende eller truende erstatningskrav, retssager, eventualforpligtelser, såsom kautions-, garanti-, pensions- og leasingforpligtelser eller andre økonomiske forpligtelser herunder valutarisici samt miljømæssige forpligtelser, som væsentligt vil kunne påvirke Nordisk Ministerråds økonomiske stilling udover det i årsregnskabet oplyste.

- At Nordisk Ministerråd ikke har finansielle engagementer eller kreditrammer ud over, hvad der er oplyst i årsregnskabet.

- At vi har foretaget de nødvendige handlinger til sikring af, at Nordisk Ministerråd inden for en rimelig frist kan opfylde sine forpligtelser, såfremt Nordisk Ministerråd udsættes for tyveri af eller skade på it-udstyr, programmel eller egne data.

- At Nordisk Ministerråd har tegnet forsikringer i et sådant omfang eller er dækket af gennem fællesforsikringer for Nordisk Ministerråd m.fl., at Nordisk Ministerråd skønnes tilstrækkeligt forsikringsdækket i eventuelle skadesituationer.

- At alle transaktioner i det forløbne regnskabsår er foretaget på normale forretningsmæssige vilkår.

- At vi har givet fuldstændige oplysninger vedrørende identifikation af nærtstående parter samt transaktioner med disse. Mellemværender og transaktioner med nærtstående parter er korrekt registreret og tilstrækkeligt oplyst i årsregnskabet.

- At det er vor opfattelse, at effekten af de ikke-korrigerede fejl i årsregnskabet, som opsummeret og omtalt i vedhæftede bilag, både enkeltvis og sammenlagt er uvæsentlige for årsregnskabet som helhed.

- At Nordisk Ministerråd ikke har planer, som vil medføre en væsentlig anden vurdering af aktiver og forpligtelser udover det i årsregnskabet oplyste.

- At der ikke er indtruffet begivenheder efter 31. december 2007, som i væsentlig grad påvirker Nordisk Ministerråds finansielle stilling og derfor kræves indarbejdet i årsregnskabet.

København, den 26. juni 2008

Halldór Ásgrímsson
Generalsekretær

Vagn Egede Olsen
Afdelingschef i NMR

Bilag 2: Den uafhængige revisors påtegning

Den uafhængige revisors påtegning

Til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd

Vi har revideret årsregnskabet for Nordisk Ministerråd for perioden 1. januar – 31. december 2007, omfattende ledelsespåtegning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter. Årsregnskabet aflægges efter Nordisk Ministerråds Økonomireglement og de af Nordisk Ministerråd udarbejdede forskrifter.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med Nordisk Ministerråds Økonomireglement og de af Nordisk Ministerråd udarbejdede forskrifter. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne. Herudover er det ledelsens ansvar, at de dispositioner, der er omfattet af årsrapporten, er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Revisorernes ansvar og den udførte revision

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vor revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med det internordiske revisionsreglement og god offentlig revisionsskik, jf. bekendtgørelse af lov om revisionen af statens regnskaber m.m. Revisionen er planlagt og udført med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for Nordisk Ministerråds udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af Nordisk Ministerråds interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet. Revisionen omfatter desuden en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Ministerråds aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2007 samt af resultatet af Nordisk Ministerråds aktiviteter for perioden 1. januar – 31. december 2007 i overensstemmelse med Nordisk Ministerråds Økonomireglement og de af Nordisk Ministerråds udarbejde forskrifter. Det er ligeledes vor opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt

omfang sikrer, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med betingelserne i love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Erklæring om udført forvaltningsrevision

I forbindelse med den finansielle revision af Nordisk Ministerråds årsregnskab for 2007 har revisionen foretaget en vurdering af, hvorvidt der for udvalgte områder er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af Nordisk Ministerråd i 2007, og om oplysningerne i årsregnskabet er dokumenterede og dækkende for Nordisk Ministerråds virksomhed i 2007.

Ledelsens ansvar

Nordisk Ministerråds ledelse har ansvaret for, at der etableres retningslinier og procedurer, der sikrer, at der tages skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af Nordisk Ministerråd i 2007, og at oplysningerne i årsregnskabet er dokumenterede og dækkende for Nordisk Ministerråds virksomhed i 2007.

Revisorernes ansvar og den udførte forvaltningsrevision

I overensstemmelse med det internordiske revisionsreglement og god offentlig revisionsskik, jf. bekendtgørelse af lov om revisionen af statens regnskaber m.m., har revisionen for udvalgte forvaltningsområder undersøgt, om Nordisk Ministerråd har etableret forretningsgange, der i videst muligt omfang sikrer en økonomisk hensigtsmæssig forvaltningen. Vi har endvidere stikprøvevist gennemgået Nordisk Ministerråds rapportering i årsregnskabet om opfyldelse af resultatmålene for Nordisk Ministerråd. Vort arbejde er udført med henblik på at opnå begrænset sikkerhed for, at forvaltningen på de udvalgte områder er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde, og at oplysningerne i rapporteringen om resultatmålene er dokumenterede og dækkende for Nordisk Ministerråds virksomhed i 2007.

Konklusion

Ved den udførte forvaltningsrevision er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at forvaltningen på de områder, vi har undersøgt, ikke er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde, eller at oplysningerne i rapporteringen om mål og resultater ikke er dokumenterede og dækkende for Nordisk Ministerråds virksomhed i 2007.

København, den 26. juni 2008

Rigsrevisionen

Henrik Otbo
Rigsrevisor

/Henning Madsen
Kontorchef

Bilag 3: Rigsrevisionens beretning om Nordisk Ministerråds virksomhed 2007

RIGSREVISIONEN

Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007

Juni 2008

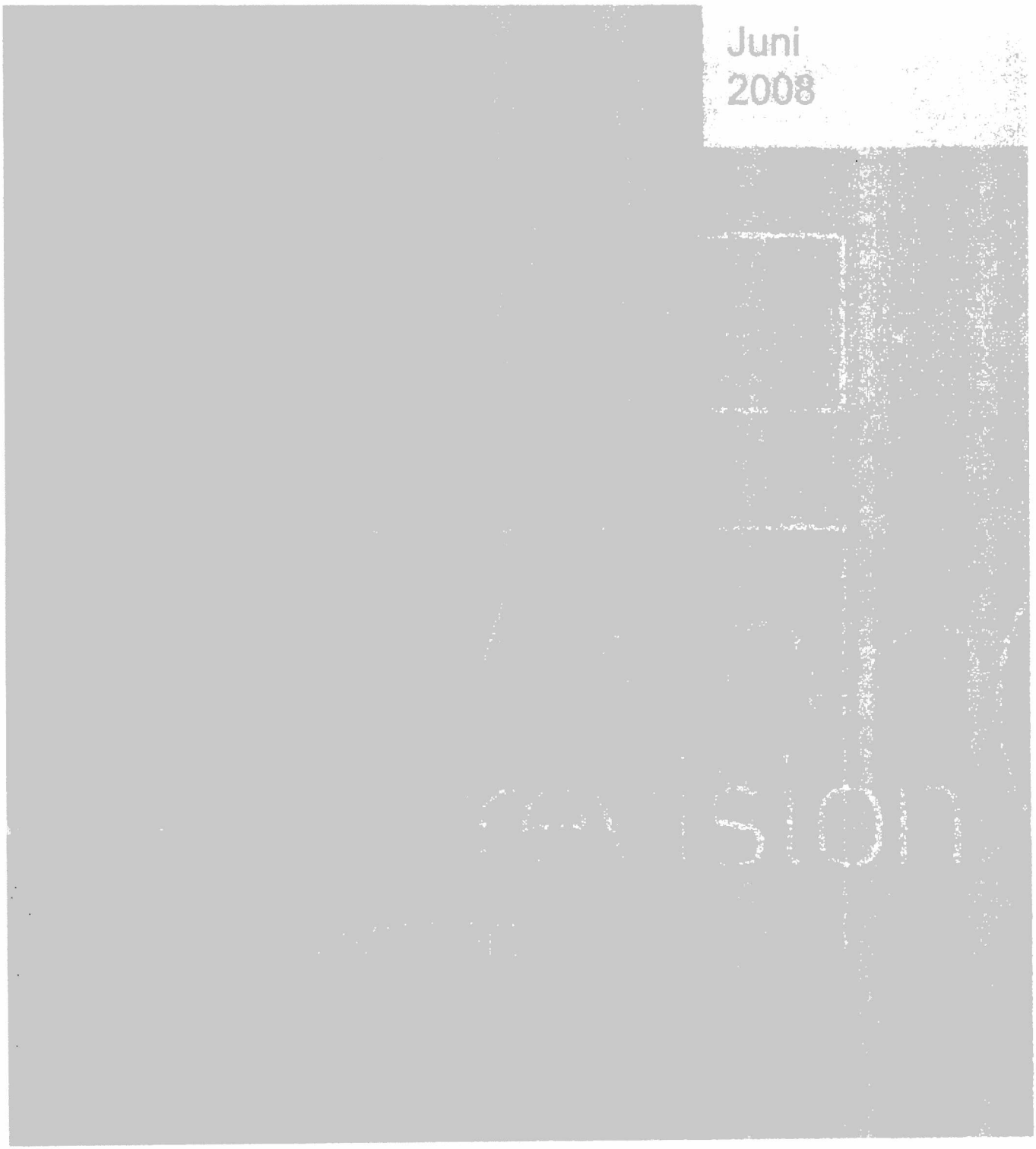

Indholdsfortegnelse

I. Revision af årsregnskabet for 2007 1
A. Indledning 1
B. Konklusion på den udførte revision 1

II. Særlige forhold vedrørende årsregnskabet for 2007 2
A. Regnskabsprincip mv. 2
B. Økonomifunktionen 2
C. Samarbejdsaftale mv. 2

III. Kommentarer til årsregnskabet 2
A. Den samlede resultatopgørelse 2
a. Nordisk Ministerråds sekretariat 3
b. Nordisk Ministerråds publikationsafdeling 4
B. Den samlede balance 4

IV. Den udførte revision 6
A. Revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse 6
B. Risikofyldte områder 7
C. Revisionens udførelse 7
D. Redegørelse om forvaltningsrevision 8

V. Nordisk Ministerråds kontorer 8

VI. Revision af Nordisk Ministerråds institutioner, enkeltprojekter mv. 9
A. Generelt 9
B. Nordisk Ministerråds institutioner 10
a. Bemærkninger vedrørende revisionen af udvalgte institutioner mv. 10
C. Enkeltprojekter mv. 11

VII. Andre oplysninger mv. 12
A. Eftersyn af Nordisk Ministerråds protokoller 12
B. Overholdelse af lovgivningen 12
C. Risiko for besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet 12
D. Ledelsens regnskabserklæring 12
E. Ikke-korrigerede forhold 12
F. Afsluttende bemærkninger 13

Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007

I. Revision af årsregnskabet for 2007

A. Indledning

1. Rigsrevisionen afgiver hermed revisionsberetning for regnskabsåret 2007 til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

Beretningen har i udkast været fremsendt til Nordisk Ministerråds sekretariat, hvis bemærkninger i videst muligt omfang er indarbejdet i nærværende beretning. De øvrige nordiske rigsrevisioner har ligeledes haft et udkast til høring.

Rigsrevisionens beretning omfatter hele Nordisk Ministerråds årsregnskab for 2007.

Revisionen af Nordisk Ministerråds institutioner, støtteordninger, projekter mv. varetages af de respektive landes statslige revisionsmyndigheder på grundlag af de gældende bestemmelser i domicillandet.

Rigsrevisionen har fra de statslige revisionsmyndigheder i de øvrige nordiske lande modtaget rapporteringer om resultatet af årets revision af institutioner, enkeltprojekter mv. Et sammendrag af disse rapporteringer er indarbejdet i denne beretning, jf. kap. VI.

2. Årsregnskabet, der behandles på Nordisk Råds ordinære session i 2008, udviser et overskud på 12.103 tkr. og en negativ egenkapital på 37.897 tkr. Samarbejdsministrene (MR-SAM) træffer i 2008 beslutning om anvendelse af årets resultat.

B. Konklusion på den udførte revision

3. Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af aktiver, passiver og den finansielle stilling pr. 31. december 2007, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Vi er ved den udførte forvaltningsrevision ikke blevet bekendt med forhold, der giver anledning til at konkludere, at forvaltningen i 2007 på de områder, vi har undersøgt, ikke er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde, eller at oplysningerne i rapporteringen om mål og resultater ikke er dokumenterede og dækkende for Nordisk Ministerråds virksomhed i 2007.

Særlige forhold og kommentarer til årsregnskabet fremgår af henholdsvis kap. II og III, hvortil vi henviser.

4. Godkender Nordisk Ministerråd årsregnskabet i sin nuværende form, vil årsregnskabet være forsynet med revisionspåtegning uden forbehold eller supplerende oplysninger.

Vedrørende revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse henvises til kap. IV.

II. Særlige forhold vedrørende årsregnskabet for 2007

A. Regnskabsprincip mv.

5. Det anvendte regnskabsprincip er uændret i forhold til sidste år. Årsregnskabet for 2007 er aflagt i overensstemmelse med regnskabsbestemmelserne i Nordisk Ministerråds økonomireglement.

Den anvendte regnskabspraksis, dvs. værdiansættelsesmetoder etc., er ligeledes uændret i forhold til sidste år.

6. De enkelte nordiske institutioner aflægger selvstændige årsregnskaber efter samme regnskabsprincip, som gælder for Nordisk Ministerråd.

B. Økonomifunktionen

7. Rigsrevisionen finder, at regnskabsaflæggelsen for 2007 har været bedre end de foregående år til trods for længerevarende sygefravær i Nordisk Ministerråds økonomiafdeling. Rigsrevisionen har løbende haft en positiv dialog med Nordisk Ministerråds økonomiafdeling om optimering af regnskabsaflæggelsen, og på grundlag af erfaringer fra regnskabsaflæggelsen for 2007 vil dialogen fortsætte med henblik på yderligere at fremme regnskabsaflæggelsen i de kommende år.

C. Samarbejdsaftale mv.

8. Nordisk Ministerråds sekretariat har i lighed med de tidligere år haft samarbejdsaftaler med såvel Nordisk Råds sekretariat som Nordisk Kulturfonds sekretariat. Samarbejdsaftalerne indeholder bestemmelser om en række tjenesteydelser, som Nordisk Ministerråds sekretariatet mod betaling stiller til rådighed for de 2 sekretariater. Det drejer sig primært om regnskabs- og personalemæssige ydelser, mens det øvrige daglige administrative arbejde varetages af Nordisk Råds sekretariat og Nordisk Kulturfonds sekretariat.

9. Rigsrevisionen har konstateret, at sekretariaterne nu bruger samarbejdsaftalen til tydeliggørelse af kompetencefordelingen mellem sekretariaterne, og at økonomiforvaltningen i Nordisk Ministerråds sekretariat varetages mere tilfredsstillende end tidligere. Der er dog fortsat behov for forbedringer, fx i relation til overholdelse af betalingstidsfristerne over for leverandører, afregning af rejseudlæg og regnskabsoplysninger til sekretariaterne til brug for bestyrelsesmøder mv.

Revisorerne har derfor anbefalet, at administrationen af disse forhold også forbedres.

III. Kommentarer til årsregnskabet

A. Den samlede resultatopgørelse

10. Nordisk Ministerråds ordinære resultat for 2007 blev 12.103 tkr. mod 5.806 tkr. i 2006. Det ordinære resultat skyldtes primært større renteindtægter og større intern afgift af løn end oprindeligt budgetteret.

11. De samlede indtægter udgjorde 870.748 tkr. mod 845.538 tkr. i 2006. Heraf udgjorde bidragene fra de nordiske lande 845.772 tkr. De nordiske landes bidrag samt fordelingen heraf blev fastsat samtidig med godkendelsen af budgettet for 2007 på samarbejdsministrenes møde i forbindelse med Nordisk Råds session den 1.-2. november 2006. Fordelingen af bidragene er foretaget i henhold til Nordisk Ministerråds økonomireglement, § 7. De samlede bidrag var 18.929 tkr. større i 2007 end i 2006.

12. De samlede omkostninger udgjorde 858.645 tkr. og bestod af driftsomkostninger inkl. projektbevillinger på 858.307 tkr. De samlede ordinære omkostninger var 18.920 tkr. større end i 2006.

Vi har konstateret, at der også i 2007 blev betalt morarenter mv. ved for sent indbetalte varefordringer. Rigsrevisionen skal igen henstille, at betalingsfristerne overholdes, så der ikke påløber morarenter.

For så vidt angår lønadministrationen i øvrigt henvises til pkt. 13.

Nordisk Ministerråds interne omkostninger afholdes bl.a. gennem drifts-/projektbevillinger til de selvstændige resultatenheder: sekretariatet og publikationsafdelingen, der er kommenteret nærmere nedenfor.

a. Nordisk Ministerråds sekretariat

13. Vi har konstateret, at der i forbindelse med den særlige udbetaling ved medarbejderes fratræden indgår et bundfradrag før beregning af intern afgift. Rigsrevisionen har fra Nordisk Ministerråds sekretariat fået oplysning om, at denne beregningsmodel er almindelig i forbindelse med medarbejderes fratræden. Rigsrevisionen har tidligere anbefalet, at reglerne omkring udbetaling af godtgørelse ved medarbejderes fratræden, herunder reglerne om anvendelse af bundfradrag, bliver tydeliggjort og indføjet i personalehåndbogen. Dette er endnu ikke sket, hvorfor vi igen skal anbefale en konkretisering af reglerne.

Rigsrevisionen har endvidere konstateret, at der fortsat er usikkerhed om behandlingen af svensk social afgift, idet der ikke løbende var beregnet afgift i løbet af året. I forbindelse med vores revision har Nordisk Ministerråds sekretariat nu foretaget en samlet opgørelse af afgiften, der vil blive afregnet i løbet af 2008. Endvidere har vi konstateret, at der ikke var foretaget indberetning af skattefrie tillæg, og at der var difference ved lønafstemningerne, hvilket formentlig skyldes forskel mellem lønindberetningerne og tidspunktet for retserhvervelsen.

Selv om lønbehandlingen er væsentlig bedre end tidligere, har vi anbefalet, at der er større opmærksomhed på lønområdet, da dette er en væsentlig omkostning i Nordisk Ministerråd. Samtidig skal vi igen anbefale, at skattefrie tillæg fremover indberettes korrekt, så al løn, inkl. udlandstillæg og børnetillæg, sociale afgifter, rejsegodtgørelse mv., der oplyses til de offentlige myndigheder, er i overensstemmelse med regnskabets udvisende. Vi vil følge dette forhold i 2008.

14. I Nordisk Ministerråds regnskab var der indregnet omkostninger til personlige forsikringer for direktørerne i kontorerne i Baltikum og Nordvestrusland. Forsikringerne omfatter også de medfølgende familiemedlemmer. Efter anbefaling fra Rigsrevisionen er disse omkostninger blevet overført til de enkelte kontorers eget regnskab.

15. Ved Rigsrevisionens stikprøvevise gennemgang af sekretariatets omkostninger er vi blevet opmærksomme på, at der er indgået aftale om finansiel leasing af kopimaskiner til sekretariatet. De gældende regler for Nordisk Ministerråd giver ikke mulighed for at indgå aftaler om etablering af låneforhold, herunder oprettelse af finansiel leasing. Rigsrevisionen har anbefalet, at aftalen bliver opsagt hurtigst muligt, og er fra Nordisk Ministerråds sekretariat blevet orienteret om, at alle leasingarrangementer er ved at blive gennemgået og opdateret. Rigsrevisionen vil følge dette forhold i 2008.

16. Rigsrevisionen har i forbindelse med gennemgang af rejseafregninger konstateret, at der er medarbejdere, der ikke afregner udlæg løbende, men kun få gange i løbet af året. Dermed er der fx pr. 31. december 2007 medarbejdere, der har tilgodehavende udlæg på mellem 30 og 40 tkr., og en enkelt medarbejder har et tilgodehavende på 80 tkr. Ifølge personalehåndbogen skal medarbejderne afregne rejseudlæg senest en måned efter rej-

sens afslutning. Rigsrevisionen har anbefalet, at der sker en mere stringent opfølgning og afregning af rejseudlæg for medarbejderne.

17. Rigsrevisionen har konstateret, at der sker en sammenblanding af egne budgetmidler til eksterne projekter og fremmedfinansierede projektmidler, fx fra EU, til eksterne projekter. Denne sammenblanding gør det vanskeligt at få identificeret eventuelle overhead ved administrationen af de eksterne projektmidler, og desuden er der risiko for, at eventuelt overskydende eksterne midler bliver overført til senere år som egne budgetmidler. Det er Rigsrevisionens vurdering, at der skal ske en klar adskillelse mellem egne budgetmidler og de eksterne projektmidler i såvel bogføringen som i regnskabsopstillingen, og vi har anbefalet, at denne adskillelse bliver tydeliggjort fremover.

I den forbindelse er det aftalt med Nordisk Ministerråds sekretariat, at en endelig opgørelse af nettooverhead for de eksterne projektmidler, der bl.a. skal anvendes til direkte omkostninger til administration af de pågældende projekter, kan afvente projektets afslutning. Det skyldes, at der ikke altid er tidsmæssig sammenhæng mellem registreringen af overhead og tidspunktet for registrering af de direkte omkostninger.

b. Nordisk Ministerråds publikationsafdeling

18. I forbindelse med vores revision af tilgodehavender for salg af publikationer har vi konstateret, at der fortsat henstår nogle gamle tilgodehavender, hvorpå der ikke har kunnet konstateres indbetalinger. Samtidig har vi konstateret, at der er en bogført saldo for indbetalinger, der ikke har kunnet henføres til noget enkelt tilgodehavende. Vi har anbefalet, at der foretages en udligning mellem de 2 poster, og at nettodifferencen bliver reguleret over driften i 2008.

B. Den samlede balance

19. De likvide midler på 251.177 tkr. udgjorde hovedparten, eller 95,5 %, af de samlede aktiver. De likvide midler steg med 30.351 tkr. i forhold til 2006, hvilket bl.a. skyldes en stigning i disponerede, men ikke udbetalte projektmidler pr. 31. december 2007. Udbetalingstidspunktet er således udskudt for nogle projekter.

Størstedelen af de likvide midler placeres på kortløbende aftalekonti for at opnå bedst mulig forrentning, der gennemsnitligt udgjorde 3,9 % i 2007.

Vi har indhentet engagementsoplysninger fra Nordisk Ministerråds bankforbindelser og fået bekræftelse på, at alle engagementer var korrekt medtaget i regnskabet.

20. Fordringer udgjorde i alt 11.562 tkr., der bestod af personalefordringer på 417 tkr., forudbetalt løn på 3.824 tkr., øvrige fordringer på 5.175 tkr. samt forudbetalte omkostninger og periodeafgrænsningsposter på 2.146 tkr.

21. Ved vores revision har vi konstateret, at personalefordringerne bl.a. indeholdt nogle gamle fordringer fra 2003 og 2004 vedrørende intern afgift, hvor de pågældende medarbejdere nu er fratrådt. Vi har anbefalet, at disse gamle poster afvikles i 2008, og at Nordisk Ministerråds sekretariat er opmærksom på eventuelle mellemværender med medarbejdere, der fratræder.

Vi har konstateret, at der heller ikke i 2007 løbende er foretaget udligning af mellemværendet med Nordisk Kulturfond. Rigsrevisionen blev i 2006 fra Nordisk Ministerråds sekretariat orienteret om, at sekretariatet ville iværksætte forretningsgange, der kunne sikre en periodisk udligning af mellemregningerne. Dette er ikke sket, hvilket vi finder utilfredsstillende, og vi skal igen anbefale, at der sker løbende udligning af mellemværender med henholdsvis Nordisk Råd og Nordisk Kulturfond.

22. Periodeafgrænsningsposter og forudbetalte omkostninger udgjorde 2.146 tkr. og vedrører omkostninger, der er registreret i 2007, og som vedrører 2008.

Vi har konstateret, at der i 2007 er foretaget en bedre periodisering af omkostninger i forbindelse med regnskabsaflæggelsen, så der er overensstemmelse med det nugældende regnskabsprincip. Dette finder vi tilfredsstillende og har anbefalet, at der fortsat er fokus på dette område.

23. Der er ingen materielle anlægsaktiver i Nordisk Ministerråds årsregnskab. De tidligere anlægsaktiver omfattede 3 lejligheder til Nordisk Ministerråds kontor i Skt. Petersborg, der blev solgt i 2005 og 2006. I forbindelse med regnskabsaflæggelsen for 2007 har Nordisk Ministerråds sekretariat foretaget en opgørelse af salgsprovenuet. Salgsprovenuet er indbetalt på en bankkonto, der er registreret i kontoret i Skt. Petersborg, og er indeholdt i årsregnskabet for dette kontor. Selv om salgsprovenuet skal bruges til forlods dækning af husleje for Nordisk Ministerråds kontor i Skt. Petersborg, er det Rigsrevisionens vurdering, at salgsprovenuet burde have været overført til Nordisk Ministerråds egen konto, og at provenuet burde fremgå af Nordisk Ministerråds eget årsregnskab, indtil provenuet er opbrugt. Vi har anbefalet, at Nordisk Ministerråd lader denne oplysning fremgå af årsregnskabet.

24. Leverandørgæld og skyldige projektmidler til udbetaling udgjorde i alt 20.016 tkr. mod 24.862 tkr. i 2006. I lighed med tidligere år er der mange skyldige projektmidler, hvor anmodning om udbetaling var fremsat før 31. december 2007, men hvor udbetaling først sker i 2008.

Vi har gennemgået leverandørgælden for eventuel kursregulering af gældsposter i fremmed valuta. Den samlede regulering ville være uvæsentlig, men vi har anbefalet, at Nordisk Ministerråd fremover er opmærksom på dette forhold.

Vi konstaterede ved vores revision, at der i 2007 er gjort anstrengelser for at få indkrævet tilgodehavender hos leverandørerne, der bl.a. skyldes tidligere dobbeltbetalinger mv. Dette finder vi tilfredsstillende, men har anbefalet, at de resterende tilgodehavender snarest bliver afklaret.

Desuden har Rigsrevisionen konstateret, at der er en enkelt gammel større overforfalden kreditorgæld, som vi har anbefalet bliver afklaret i 2008.

Vi har ved vores revision af leverandørgæld endvidere konstateret, at der i 2007 er foretaget en tilfredsstillende periodisering af omkostningerne i forbindelse med regnskabsaflæggelsen, så der er overensstemmelse med det nugældende regnskabsprincip. Vi har dog anbefalet, at der i forbindelse med periodiseringen er fokus på at registrere de enkelte fakturaer i det rigtige regnskabsår, da det har betydning for, hvornår der kan opnås momsrefusion.

25. Arrangementet EXPO 2005 er optaget i årsregnskabet med en gæld på 212 tkr., der vedrører manglende afregning til Island. Rigsrevisionen har påset, at afregningen er sket i løbet af 2008.

26. Anden kortfristet gæld på 3.358 tkr. indeholder bl.a. mellemregning med Nordisk Råd. Mellemregningen er afstemt til årsregnskabet for Nordisk Råd.

27. Skyldige projektmidler udgjorde 266.095 tkr. i 2007 mod 245.598 tkr. i 2006. Vi har påset, at bogføringen er i overensstemmelse med de samlede projektoversigter, samt stikprøvevist efterprøvet, om udbetalinger sker på korrekt grundlag i henhold til projektkontrakterne. Rigsrevisionen har tidligere anbefalet, at der i Nordisk Ministerråds sekretariat iværksættes forretningsgange, der sikrer en økonomisk evaluering af de enkelte projekter, og vi er fra Nordisk Ministerråds sekretariat orienteret om, at sekretariatet er ved at få etab-

leret et nyt projektstyringssystem, der også vil tilgodese en økonomisk kontrol af projekterne. Det finder vi tilfredsstillende, og Rigsrevisionen vil følge etableringen af dette system.

28. I skyldige projektmidler indeholdes ikke-disponerede projektmidler på 23.645 tkr. i 2007 mod 38.381 tkr. i 2006. Disse projektmidler udgør den del af budgetmidlerne, der ikke var disponeret til specifikke formål ved årets udgang. Midlerne bliver da reserveret for anvendelse til andre nye projekter inden for budgetrammen for det enkelte fagområde.

Vi har konstateret, at Nordisk Ministerråds sekretariat i overensstemmelse med det ændrede økonomireglement har anvendt den nye beregningsmodel for tilbageførsel af udisponerede midler. Dette har medført, at der i 2007 er overført i alt 5.468 tkr. til en særlig dispositionspulje, som vil være til disposition ved budgetlægningen for 2009.

29. Nordisk Ministerråds egenkapital udgør +37.897 tkr., svarende til det afskrevne krav på landene i 2005 på +50.000 tkr., hvori årets resultat for 2007 på 12.103 tkr. er modregnet.

NSK/MR-SAM har i 2007 og 2008 vedtaget en ændring af økonomireglementet omkring overførte midler og egenkapital, så der kan opbygges en positiv eller negativ egenkapital i Nordisk Ministerråds årsregnskab. Det er herefter MR-SAM, der i forbindelse med godkendelse af årsregnskabet samtidig træffer beslutning om disposition af årets resultat. En negativ egenkapital kan fordres udlignet, såfremt likviditeten betinger dette.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at der er truffet beslutning om ændring af økonomireglementet, så den regnskabsmæssige behandling af kapitalforholdene i Nordisk Ministerråds årsregnskaber er defineret og er i overensstemmelse med regnskabspraksis.

IV. Den udførte revision

A. Revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse

30. Det er revisionens formål at påse, om det af ledelsen aflagte regnskab er udarbejdet i overensstemmelse med Nordisk Ministerråds økonomireglement, og om årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Ministerråds aktiver, passiver og finansielle stilling samt resultat.

Revisionen omfatter resultatopgørelse og balance samt noter. Ledelsen udarbejder ikke en egentlig årsberetning til årsregnskabet. Derimod indgår årsregnskabet med revisionspåtegning som en del af den samlede beretning om Nordisk Ministerråds virksomhed, der afgives i august 2008.

31. Revisionen er udført efter de gældende regler i det internordiske revisionsreglement og er tilrettelagt og udført, med henblik på at kunne tage stilling til om årsregnskabet indeholder væsentlige fejl og mangler.

Revisionen, der foretages i overensstemmelse med god offentlig revisionsskik, har hovedsageligt omfattet regnskabsposter og områder, hvor der er risiko for væsentlige fejl og mangler.

32. Forekommer der tilsigtede fejl og mangler, vil der være risiko for, at disse forbliver uopdagede. Det er Nordisk Ministerråds ansvar at tilrettelægge hensigtsmæssige registreringssystemer, forretningsgange og interne kontroller med henblik på at forebygge og opdage såvel tilsigtede som utilsigtede fejl og mangler samt at påse, at disse overholdes.

Revisionen udvides, hvis der under revisionen konstateres unøjagtigheder, som vækker mistanke om uregelmæssigheder. Revisionen har ikke givet anledning til en sådan udvidelse.

33. I forbindelse med revisionen er Nordisk Ministerråds regnskabsmæssige registreringssystemer og interne kontroller gennemgået og vurderet. Det nye økonomisystem, der anvendes i Nordisk Ministerråd, er bl.a. baseret på digitale godkendelses- og anvisningsprocedurer i forbindelse med den regnskabsmæssige registrering. På grundlag af vores undersøgelser finder vi, at der generelt er etableret tilstrækkelige og forsvarlige forretningsgange og interne kontroller for registrering af de regnskabsmæssige data.

Revisionen er udført i årets løb og i forbindelse med årsafslutningen.

B. Risikofyldte områder

34. Vores strategi for tilrettelæggelse af revisionen er fastlagt med henblik på at fokusere på risikofyldte områder. De risikofyldte områder har været:

- løn- og personaleområdet
- fordringer, periodeafgrænsningsposter, skyldige projektomkostninger og kreditorer
- Nordisk Ministerråds interne kontroller, der omfatter de overordnede kontroller samt kontroller på specifikke regnskabsmæssige områder.

C. Revisionens udførelse

35. Revisionen har omfattet en gennemgang af procedurerne i forbindelse med regnskabsudarbejdelsen samt en stikprøvevis gennemgang af dokumentationen for de i årsregnskabet anførte oplysninger og beløbsangivelser, herunder kontrol af aktivernes tilhørsforhold, tilstedeværelse og værdiansættelse. Vi har kontrolleret, at de gældsposter og øvrige forpligtelser, der os bekendt påhviler Nordisk Ministerråd, er kommet rigtigt til udtryk i årsregnskabet.

Herudover har vi stikprøvevist påset, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, og om dispositionerne er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

36. Revisionen af balanceposter er sket ved revision af enkeltposter og i videst muligt omfang afstemning til eksterne oplysninger.

Fordringer er afstemt til eksterne oplysninger samt til dokumenterede opgørelser i Nordisk Ministerråd. Endvidere er varefordringer stikprøvevist verificeret til indbetalinger i 2008. Herudover er der gennemgået bogføringsbilag før og efter statusdagen for konstatering af, om der er foretaget korrekt periodisering. I det omfang den daglige ledelse har foretaget en skønsmæssig vurdering ved værdiansættelsen af en balancepost, har vi gennemgået den underliggende vurdering.

Skyldige projektomkostninger er revideret stikprøvevist ved gennemgang af den enkelte projektsag fra kontrakt og sagsbehandling til udbetalingstidspunkt og eventuelt afslutningstidspunkt. Herudover er der sket en samlet afstemning mellem årsregnskabet og de projektlister, der er udsendt til de nordiske landes rigsrevisioner, jf. pkt. 58.

Vare- og omkostningskreditorer er stikprøvevist revideret til eksterne oplysninger samt til betalinger i 2008.

37. Revisionen af forretningsgange og interne kontroller er foretaget på specifikke regnskabsmæssige områder, herunder tilbageførte budgetmidler, rejse- og personaleomkostninger, periodisering, kreditorer og skyldige omkostninger samt likviditetsområdet, herunder betalingsforretninger.

Revisionen er foretaget som stikprøvevis revision af enkeltposter med henblik på verifikation af overholdelse af reglerne for rekvisition, godkendelse, registrering, anvisning og be-

taling af varer og tjenesteydelser. Revisionen er suppleret med en regnskabsanalyse på regnskabspostniveau.

Revisionen har endvidere omfattet en gennemgang af, om registrering af omkostningerne i økonomisystemet er kommet korrekt til udtryk i årsregnskabet.

På grundlag af vores undersøgelser finder vi, at de etablerede forretningsgange og interne kontroller ved regnskabsførelsen og regnskabsaflæggelsen i videst muligt omfang sikrer regnskabets rigtighed, og at årsregnskabet giver et rigtigt billede af Nordisk Ministerråds aktiver, passiver og finansielle stilling samt resultat.

D. Redegørelse om forvaltningsrevision

38. Ud over den finansielle revision omfatter revisionen en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Samtidig er formålet med revisionen at foretage en vurdering af, hvorvidt der for udvalgte områder er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af Nordisk Ministerråd, og om oplysningerne i årsregnskabet om mål og resultater er dokumenterede og dækkende for Nordisk Ministerråds virksomhed i 2007.

39. Rigsrevisionen har påset, om der er modtaget momsrefusion i henhold til gældende regler, og om refusionerne opgøres og afregnes i henhold til reglerne.

40. Rigsrevisionen har ved stikprøver gennemgået rejse- og repræsentationsudgifter for at påse, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af Nordisk Ministerråds midler.

41. Ved vores revision er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at forvaltningen i 2007 af rejse- og repræsentationsudgifter samt af momsrefusionerne ikke er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde, eller at oplysningerne i rapporteringen om mål og resultater ikke er dokumenterede og dækkende.

V. Nordisk Ministerråds kontorer

42. I 2007 aflagde Rigsrevisionen besøg ved Nordisk Ministerråds kontor i Riga, Vilnius og Kaliningrad. Kontoret i Kaliningrad er etableret i 2006. Vi konstaterede, at man i kontorerne i Riga og Vilnius i vid udstrækning havde efterkommet vores anbefalinger fra det foregående besøg i 2005.

43. I forbindelse med vores besøg kunne vi konstatere, at der fortsat manglede en ny instruks fra Nordisk Ministerråds sekretariat om bl.a. regnskabsopstilling i kontorerne. Rigsrevisionen er fra Nordisk Ministerråds sekretariat orienteret om, at instruksen ultimo 2007 er udarbejdet og sendt til kontorerne, hvilket vi finder tilfredsstillende.

44. For alle 3 kontorer konstaterede Rigsrevisionen, at der fra Nordisk Ministerråd ikke var sket fuld udbetaling af tildelte ordinære budgetmidler, og vi har anbefalet, at der sker udligning af en eventuel restsaldo snarest efter regnskabsårets udløb.

45. Ved kontoret i Riga konstaterede vi, at der var meromkostninger forbundet med ansættelsen af den nye direktør. Familiemæssige forhold har medført, at der nu anvendes en større bolig end tidligere, og at der betales for direktørens børns skolegang i en international skole. De samlede årlige omkostninger udgør derfor nu ca. 279 tkr., hvor der tidligere var årlige omkostninger på ca. 78 tkr. Disse omkostninger er aftalt med Nordisk Ministerråds sekretariat.

Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at der i større omfang var indkøbt privat bohave til direktøren over kontorets regnskab, og vi anbefalede, at disse dispositioner blev afklaret sammen med Nordisk Ministerråd. Efter oplysninger fra Nordisk Ministerråds sekretariat er dette ikke sket endnu, hvilket ikke er tilfredsstillende.

46. Ved kontoret i Vilnius konstaterede vi bl.a., at økonomifunktionen var blevet outsourcet til et eksternt regnskabsbureau. På grundlag af Rigsrevisionens undersøgelser ved besøget på kontoret og efterfølgende korrespondance med regnskabsbureauet i løbet af efteråret og vinteren 2007/2008 er det vores vurdering, at det eksterne regnskabsbureau ikke er i stand til at afgive korrekte regnskabsrapporter mv. over for Nordisk Ministerråd og kontorets ledelse. Rigsrevisionen finder, at regnskabsaflæggelsen og økonomifunktionen skal forbedres væsentligt.

Rigsrevisionen kunne konstatere, at der i kontoret var en forsvarlig administration af et EU-finansieret BEN-projekt, hvor kontoret er valgt som Lead Partner.

47. Kontoret i Kaliningrad er oprettet i 2006. Rigsrevisionen kunne konstatere, at der i 2007 fortsat var store vanskeligheder i forbindelse med opstarten. Der var således ved besøget i 2007 endnu ikke implementeret et bogføringssystem, der kunne anvendes for rapporteringen til Nordisk Ministerråd. Bl.a. derfor var regnskabsaflæggelsen for 2006 væsentligt mangelfuld og fejlbehæftet, og vi har anbefalet Nordisk Ministerråds sekretariat at opstille retningslinjer for afrapporteringen til Nordisk Ministerråd og at få implementeret et bogføringssystem. Herudover har vi anbefalet Nordisk Ministerråds sekretariat at få udarbejdet et korrekt årsregnskab for 2006 for kontoret. Efter oplysning fra Nordisk Ministerråds sekretariat er der i 2008 implementeret en it-løsning, hvorefter kontoret kan foretage bogføring via Nordisk Ministerråds eget system. Dette finder vi tilfredsstillende og vil følge udviklingen heraf i 2008.

Rigsrevisionen kunne endvidere konstatere, at der i forbindelse med etableringen af kontoret var købt en række konsulentydelser i direktørens personlige firma. Dette bør undgås af habilitetsmæssige årsager. Den underliggende aftale har ikke været forelagt Nordisk Ministerråd for godkendelse, og vi har anbefalet, at eventuelle fremtidige, væsentlige aftaler bliver forelagt Nordisk Ministerråd.

48. Rigsrevisionen vil følge op på de omtalte forhold ved næste revisionsbesøg ved kontorerne.

VI. Revision af Nordisk Ministerråds institutioner, enkeltprojekter mv.

A. Generelt

49. Ansvaret for revisionen af regnskaber for institutioner, der er beliggende i Norden, er placeret hos den statslige revisionsmyndighed i institutionens domicilland. Efter aftale med vedkommende rigsrevision kan revisionen dog varetages af et privat, anerkendt revisionsfirma.

Enkeltprojekter mv. revideres som hovedregel stikprøvevist af de enkelte landes rigsrevisioner som led i revisionen af regnskaberne for de pågældende institutioner eller forvaltningsorganer, hvortil et projekt er knyttet. For så vidt angår projekter, støtteordninger mv., der ikke er henlagt til statslige institutioner, varetages revisionen af private revisorer. Rigsrevisionen reviderer de projekter, der administreres af Nordisk Ministerråds sekretariat.

50. Vi modtog og videresendte den 28. februar 2008 en oversigt fra Nordisk Ministerråds sekretariat over projekter for 2007, fordelt på de enkelte lande, til de nordiske rigsrevisioner til brug for deres projektrevisioner. Der er efterfølgende igen konstateret enkelte unøjagtigheder i oversigten, og vi skal atter over for Nordisk Ministerråds sekretariat understrege vigtigheden af, at der gives korrekte oplysninger om projekter som grundlag for de nordiske rigsrevisioners arbejde.

B. Nordisk Ministerråds institutioner

51. Ved afslutning af revisionen af en institutions årsregnskab afgives en revisionspåtegning, der efter behov kan suppleres med en revisionsrapport.

52. Der er 1 fællesnordisk institution i Danmark, Nordisk Uddannelsescenter for Døvblindepersonale, der revideres af Rigsrevisionen. Rigsrevisionen har for 2007 afgivet en revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger.

53. Der er 5 fællesnordiske institutioner i Finland, hvoraf de 4 revideres af eksterne autoriserede revisorer, mens én revideres af Statens Revisionsverk.

Der er afgivet revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger for alle institutionerne for regnskabsåret 2007.

54. Nordens Hus på Island revideres af Ríkisendurskoðun.

Der er afgivet revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger for institutionen for regnskabsåret 2007.

55. Riksrevisjonen varetager revisionen af de 5 nordiske institutioner, der er beliggende i Norge. Der er afgivet revisionspåtegninger uden forbehold og supplerende oplysninger for alle 5 institutioner.

Herudover har Riksrevisjonen revideret og afgivet revisionspåtegninger uden forbehold eller supplerende oplysninger vedrørende Nordisk Metodikkomité for Næringsmidler og Nordisk Film- & TV-Fond, der ikke formelt har status som institutioner i Nordisk Ministerråds budgetsystem.

56. De 4 nordiske institutioner, der er beliggende i Sverige, revideres af Riksrevisionen.

Riksrevisionen har for alle 4 institutioner afgivet revisionspåtegninger uden forbehold og supplerende oplysninger.

57. De 3 selvstyreområder Færøerne, Grønland og Åland reviderer hver en nordisk institution.

For institutionerne på Færøerne og Grønland varetages revisionen af private revisorer, mens revisionen af institutionen på Åland varetages af Revisionsbyrån fra Ålands landskapsstyrelse.

Der er afgivet revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger for alle institutioner.

a. Bemærkninger vedrørende revisionen af udvalgte institutioner mv.

Nordisk Uddannelsescenter for Døvblindepersonale (NUD), Danmark

58. Rigsrevisionen har konstateret, at Nordisk Ministerråd er ved at gennemføre en omstrukturering på hele det område, hvorunder NUD hører. I den forbindelse har Rigsrevisionen henledt opmærksomheden på de forhold, der eventuelt kan blive ændret som følge af en ny struktur, herunder om NUD kan opretholde sin status som nordisk institution, eller om NUD ændrer status i forhold til dansk lovgivning, så NUD fx bliver skatte- og momspligtig.

Kulturkontakt Nord (NKK), Finland

59. Kulturkontakt Nord er oprettet 1. januar 2007 og revideres af Statens Revisionsverk, som har bemærkninger om, at der ikke er etableret lejeaftale, at inventarfortegnelsen ikke er ajourført, og at bogholderiet ikke er helt afstemt pr. 31. december 2007. Alligevel vurderes årsregnskabet at være retvisende.

Nordiska genbanken (NGB), Sverige
60. Riksrevisionen har konstateret, at NGB selv har foretaget beskatning af udlandstillæg og betalt sociale afgifter heraf fra og med 2007. Skatteverket har i 2007 svaret på en tidligere forespørgsel om beskatning af udlandstillæg og har afstået beskatning mv. for perioden før 2007.

Nordiskt center för regional utveckling och planering (Nordregio), Sverige
61. Riksrevisionen har konstateret, at Nordregio i perioden 2003-2005 har periodiseret de ubrugte budgetmidler, uden at der er indhentet tilladelse hertil fra Nordisk Ministerråd. På Riksrevisionens anbefaling har Nordregio i 2006 anmodet Nordisk Ministerråd om dispensation fra reglerne for regnskabsaflæggelse. Der foreligger endnu ikke svar fra Nordisk Ministerråd, og Riksrevisionen har anbefalet, at Nordregio igen retter henvendelse til Nordisk Ministerråd.

C. Enkeltprojekter mv.

62. I projektbevillingerne indgår midler til et betragteligt antal mindre, enkeltstående projekter af midlertidig karakter. Herudover er der midler til et mindre antal institutionslignende bidragsmodtagere og til forskellige støtteordninger og til reserver.

63. Bevillingerne til projekter, støtteordninger mv. administreres dels af sekretariatet, dels af en række statslige, kommunale eller private institutioner, hovedsageligt i de nordiske lande.

64. Rigsrevisionen har i forbindelse med revisionen for 2007 gennemgået et antal projekter i Nordisk Ministerråds sekretariat. Vi har her konstateret, at projekterne behandles korrekt i Nordisk Ministerråds sekretariat, herunder at der bl.a. foreligger korrekte projektkontrakter, og at udbetalinger sker på grundlag af godkendte anvisninger. For så vidt angår projektstyring, herunder endelige afrapporteringer og godkendte regnskaber for afsluttede projekter, henvises til bemærkningerne i pkt. 27.

Det er vores vurdering, at de bevilgede midler er disponeret i overensstemmelse med projektkontrakten, at der ved projekterne er taget skyldige økonomiske hensyn, og at de indsendte projektregnskaber har været undergivet betryggende revision.

65. I de korte sammendrag om revisionen, som Rigsrevisionen har modtaget fra de andre nordiske landes rigsrevisioner, er der enkelte generelle bemærkninger vedrørende revisionen af projekter.

66. Riksrevisionen i Sverige har ud fra en særskilt vurdering udtaget 3 projekter til revision for 2007.

Konklusionen er, at de interne kontroller og regnskabsaflæggelsen hos modtagerne findes tilfredsstillende.

67. Revisionsbyrån fra Ålands landskapsstyrelse har oplyst, at man med udgangspunkt i det internordiske revisionsreglement har revideret 3 projekter i 2006. Revisionsbyrån har konstateret, at de gennemgåede projekter er i overensstemmelse med de indgåede aftaler, og at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved projekternes gennemførelse.

68. Landsgrannskodanin på Færøerne har gennemgået i alt 14 projekter med relation til Færøerne. Landsgrannskodanin har ikke haft bemærkninger til 13 af de gennemgåede projekter og mangler regnskab og protokollat for 1 projekt.

VII. Andre oplysninger mv.

A. Eftersyn af Nordisk Ministerråds protokoller

69. Rigsrevisionen har påset, at der føres protokol for afholdte møder i Nordisk Ministerråd (samarbejdsministrene og Nordisk Samarbejdskomité), og at beslutninger vedtaget på møderne er kommet rigtigt til udtryk i regnskabet. Vi har læst protokollerne for 2007.

B. Overholdelse af lovgivningen

70. Den daglige ledelse har skriftligt erklæret, at der ledelsen bekendt ikke har været aktuelle eller mulige overtrædelser af lovgivningen, hvis konsekvenser skal overvejes i forbindelse med udarbejdelse af årsregnskabet.

Vi er i forbindelse med vores revision

- ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer eller vækker mistanke om, at der i Nordisk Ministerråd udøves aktiviteter, der strider imod lovgivningen
- ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer, at medlemmerne af ledelsen eller NSK/MR-SAM for Nordisk Ministerråd kan ifaldes erstatnings- og/eller strafansvar
- ikke blevet bekendt med overtrædelse af bogføringsloven i Nordisk Ministerråd.

C. Risiko for besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet

71. Vi har med Nordisk Ministerråds ledelse drøftet risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet som følge af besvigelser eller fejl. Formålet med drøftelserne er at opnå en forståelse af ledelsens vurdering dels af risikoen for, at årsregnskabet kan indeholde væsentlig fejlinformation som følge af besvigelser og fejl, dels af kontrolforanstaltninger til forebyggelse heraf.

Ledelsen har over for os bekræftet sit ansvar for udformning, implementering og vedligeholdelse af regnskabs- og kontrolsystemer med henblik på at forebygge og opdage besvigelser og fejl, og at den ikke har kendskab til eller formodning om besvigelser af betydning for årsregnskabet.

Vi er i forbindelse med vores revision ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer eller vækker mistanke om, at der i Nordisk Ministerråd foregår besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet.

D. Ledelsens regnskabserklæring

72. Rigsrevisionen har indhentet en regnskabserklæring fra generalsekretæren og den økonomiansvarlige i Nordisk Ministerråds sekretariat.

Den skriftlige erklæring er tilfredsstillende og omfatter årsregnskabets fuldstændighed og andre områder, hvor det er vanskeligt at opnå revisionsbevis.

E. Ikke-korrigerede forhold

73. Vi skal som led i revisionen oplyse bestyrelsen, om der er forhold, der ikke er korrigeret i årsregnskabet, fordi den daglige ledelse har vurderet dem for værende uvæsentlige både enkeltvis og sammenlagt for årsregnskabet som helhed.

Denne oplysning skal gives, med henblik på at sikre at bestyrelsen er orienteret om og kan tilslutte sig den af den daglige ledelse foretagne vurdering.

Alle forhold er korrigeret i det foreliggende årsregnskab.

F. Afsluttende bemærkninger

74. I henhold til § 21 i Nordisk Ministerråds økonomireglement skal vi erklære at have modtaget alle de oplysninger, der under revisionen er anmodet om.

København den 26. juni 2008

Henrik Otbo

Henning Madsen

norden

Nordiska ministerrådet

Planer och budget 2009 – sammanfattning

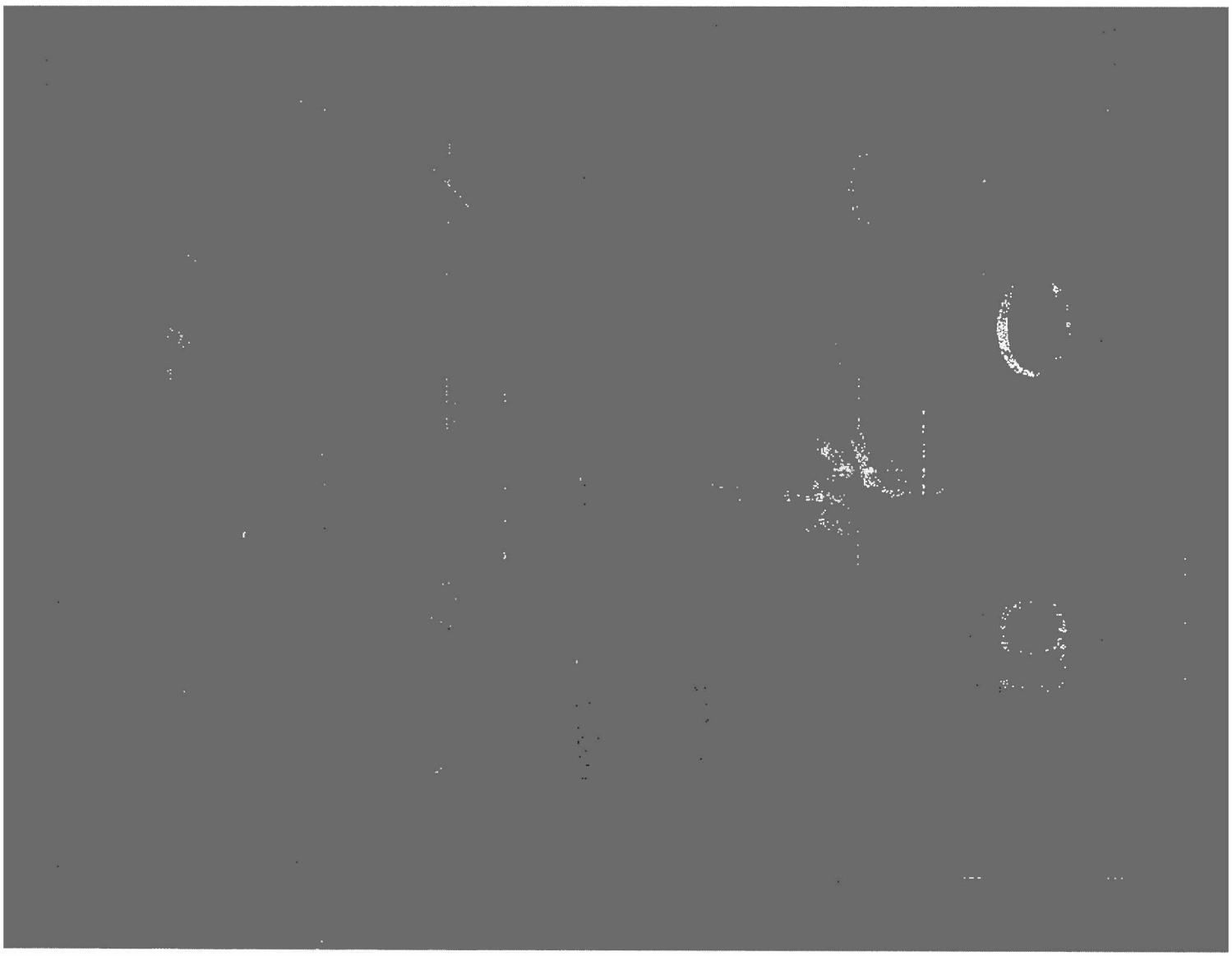

"Sidehenvisningerne i nedenstående indholdsfortegnelse er ikke i overensstemmelse med indholdsfortegnelsen og pagineringen i Blå Bok."

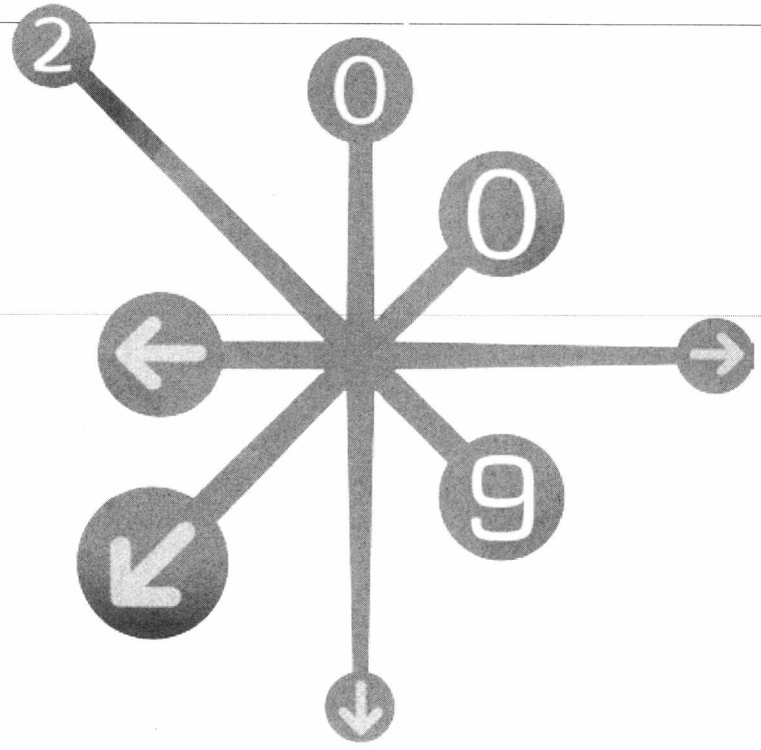

Indholdsfortegnelse

3 **Planer och budget 2009**
4 Politiske prioriteringer og hovedlinierne i budget 2009
4 Ministerrådenes politiske prioriteringer
8 Nordiska ministerrådets globaliseringsinitiativer
9 Finansiering af globaliseringsinitiativerne
10 Drøftelser med Nordisk Råd om budget 2009
10 Den totale ramme og budgettets finansiering
12 Budgetændringer på Nordens Hus i Reykjavik som følge af den økonomiske situation i Island
13 Økonomiske og politiske frihedsgrader i Nordisk Ministerråds budget
14 Status på arbejdet med projektadministrationen
16 **Nordisk Ministerråds budget på budgetpostniveau**
22 De nordiske institutioners bevillinger i national valuta
23 **Historisk udvikling i Nordisk Ministerråds budget og likviditet**
23 Udviklingen i udisponerede midler 2003-2007
24 Budgettets udvikling i perioden 1999-2009
25 Udviklingen i Ministerrådets likviditet
26 Bilag 1

Nordiska ministerrådet
Planer och budget 2009 – Sammanfattning
ANP 2008:766
© Nordiska ministerrådet, Köpenhamn 2009

ISBN 978-92-893-1798-6
Tryck: Scanprint a/s, Århus, 2009
Omslag: Par No. 1
Layout: Par No. 1
Upplaga: 750
Tryckt på miljövänligt papper som uppfyller kraven i den nordiska miljösvanemärkningen.
Publikationen kan beställas på www.norden.org/order.
Fler publikationer på www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Nordiska ministerrådet
Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
Telefon (+45) 3396 0200
Fax (+45) 3396 0202

Nordiska rådet
Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
Telefon (+45) 3396 0400
Fax (+45) 3311 1870

www.norden.org

Det nordiska samarbetet
Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill styrka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Planer och budget 2009

Hermed præsenteres en sammenfatning af budget 2009 for Nordisk Ministerråd. Den komplette version af Ministerrådets budget kan findes på www.norden.org

Budgettet giver plads til den nødvendige kontinuitet i det nordiske samarbejde, og samtidig sikrer det den omfattende fornyelse i globaliseringsarbejdet, som blev skudt i gang efter statsministrenes sommermøde i Punkaharju, Finland i 2007. Punkaharju mødet er siden fulgt op af det første nordiske globaliseringsforum, der fandt sted i Riksgränsen i Sverige i april 2008, hvor det blev drøftet hvordan de nordiske lande i fællesskab kan håndtere og drage nytte af globaliseringens udfordringer og muligheder.

Statsministrene har givet de nordiske samarbejdsministre til opgave at koordinere dette arbejde. Denne proces har til tider været en udfordrende opgave, men også nødvendig for at Nordisk Ministerråds budget skal afspejle de fastsatte politiske prioriteringer. I den forbindelse vil jeg nævne, hvad der kan betegnes som en milepæl i det nordiske globaliseringsarbejde, nemlig at uddannelses- og forskningsministrene er kommet et stort skridt videre med Topforskningsinitiativet. De har i efteråret 2008 besluttet, at nationale aktører i de kommende år skal indskyde ca. 225 MDKK til Topforskningsinitiativet, udover Nordisk Ministerråds og dets institutioners ca. 160 MDKK.

Jeg er overbevist om, at globaliseringsarbejdet og de omprioriteringer dette medfører, er i Nordens interesse. Globaliseringsarbejdet vil i høj grad præge det nordiske samarbejdes fremtidige ansigt.

Der er i 2009 kommet en ny institution ind i den nordiske familie. Socialministrene har besluttet at etablere Nordisk Velfærdscenter pr. 1. januar 2009 med hovedsæde i Stockholm. Varmt velkommen!

Det foreliggende budget 2009 for Nordisk Ministerråd er igen i år kommet i hus i en dialog mellem Ministerrådet og Nordisk Råd, som bl.a. har betydet et løft til Kulturområdet, og det er med glæde jeg præsenterer dette budget for Nordisk Ministerråd for 2009.

København, den 19. december 2008

Halldór Ásgrímsson
Generalsekretær

Politiske prioriteringer og hovedlinierne i budget 2009

Nordisk Ministerråd er de nordiske regeringers forum for det formelle samarbejde. Ministerrådets arbejde er overordnet reguleret af Helsingforsaftalen, der senest er blevet ændret i 1995.

Samarbejdet udføres i 10 fagministerråd. Det er de nordiske samarbejdsministre (MR-SAM), der har det overordnede ansvar for koordinering af Ministerrådets arbejde. Formandskabet i Nordisk Ministerråd skifter hvert år og roterer mellem landene. Island afløser i 2009 Sverige som formandskab for Nordisk Ministerråd.

Det er generalsekretærens ansvar at fremlægge et budgetforslag for samarbejdsministrene i Nordisk Ministerråd. Budgetforslaget udarbejdes i tæt samarbejde med fagministerrådene. Samarbejdsministrenes forslag til budget fastlægges i september, og det endelige budget vedtages i oktober af samarbejdsministrene, efter drøftelser med Nordisk Råd henover efteråret.

De nordiske statsministre opfordrede på deres sommermøde i Punkaharju, Finland i 2007 til omfattende fornyelser i det nordiske samarbejde. Sommermødets resultater satte allerede sine spor i 2008, hvor der blev igangsat 14 nye globaliseringsinitiativer, som alle understøttede Nordisk Ministerråds overordnede politiske prioriteringer. Hovedparten af initiativerne planlægges gennemført over flere år. Som følge af disse initiativer, er der også i budgetforslaget 2009 afsat 60 MDKK til globaliseringsinitiativer, hvoraf mange af midlerne planlægges tildelt flerårige initiativer. I det følgende gives et overordnet billede af prioriteringerne på Nordisk Ministerråds arbejdsområder, som også afspejles i det profileringsarbejde og i den kommunikationsstrategi som er aktuel for 2009.

Ministerrådenes politiske prioriteringer

Ministerrådet for Kultur (MR-K) som ansvarer for ministerrådets nest største satsingsområde, har som overordnet mål å fremme og verne om mangfoldet av kulturuttrykk i Norden, å formidle kunstnere og deres verk samt å styrke nordisk kunst- og kulturliv i en globalisert verden. Hensikten med den nye strukturen og de nye programmene er at kultursamarbeidet skal være mer fleksibelt og åpent for nye arbeidsformer, samt at det lettere skal kunne svare på de utfordringer som kulturlivet i Norden står overfor i dag, både nasjonalt og internasjonalt. Også Nordisk Kulturfond, Nordisk Film- og TV-fond og de nordiske hus og instituttene spiller en sentral rolle i den videre utvikling av kultursamarbeidet. Nordisk Råds kulturpriser bidrar til å synliggjøre kultursamarbeidet for et bredt publikum både i Norden og i verden for øvrig. I 2009 vil kulturministrene ta et særskilt initiativ innen globalisering på kulturområdet. Derudover er der på Kulturmrådet taget et initiativ om etablering af et kulturpartnerskab indenfor den Nordlige Dimension.

Ministerrådet för jämställdhet (MR-JÄM) står inför nya utmaningar, som avspeglar den ökande globaliseringen, ett mer mångkulturellt samhälle, en åldrande befolkning och de ungas uppfattningar om hur deras möjligheter påverkas av deras könsidentitet. Det nordiska jämställdhetssamarbetet ska vara bäst i världen och stå som modell för andra länder. Nordisk jämställdhetspolitik ska ha

betydelse för utvecklingen i Norden, inom EU och i andra relevanta internationella sammanhang, där de nordiska länderna deltar.

Ministerrådet för lagsamarbete (MR-LAG) ansvarar för lagstiftningssamarbetet i Norden - först och främst inom ramarna för justitieministrarnas samarbete - och det bygger på en mer än 100 årig tradition. Samarbetet inom sektorn rör förberedelser inför lagstiftning, initiativ avseende förebyggande och bekämpande av brottslighet, samarbete med de rättsvårdande myndigheterna i de baltiska länderna samt gemensamt nordiskt samarbete rörande EG/EES-rätt. För att säkerställa en fortsatt enhetlig rättslig utveckling i linje med Helsingforsavtalets målsättningar samt sektorns samarbetsprogram, genomgås aktuella nordiska lagstiftningsinitiativ. Vid behov genomförs även specifika lagstiftningsprojekt. Under år 2009 kommer sektorns samarbetsprogram att utvärderas och eventuellt att omarbetas beroende på utfallet av evalueringen.

Ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U)'s strategi 2008-2010 har Nordiska Ministerrådets globaliseringsinitiativer som hovedprioritet. MR-U har inom forskningsområdet huvudansvar för två projekt: "Förslag om främjande av nordisk toppforskning" och "Övergripande plan för utvecklingen av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA)". Båda projekten bedrivs i ett nära samarbete med MR-NER. När det gäller Toppforskning är det ambitionen att under 2009 inleda det konkreta genomförandet av toppforskningsprogrammet inom energi, klimat och miljö och dessutom att påbörja arbetet med ett toppforskningsprogram inom områdena välfärd och hälsa. När det gäller utvecklingsarbetet av NORIA, fortsätter den mellan ÄK-U och ÄK-NE gemensamma arbetsgruppen sitt arbete och kommer under 2009 att rapportera till MR-U, MR-NER och MR-SAM.

Inom ramen av "Förslag om främjande av högre utbildning i Norden" siktar MR-U under 2009 på att utlysa nya Nordic Master program. I anslutning till satsningen på Nordic Master program genomförs ett kvalitetssäkringsprojekt av NOQA (Nordic Quality Assurance). Arbetet med att profilera Norden som en attraktiv utbildningsort fortsätter.

Innen rammen av "Prosjektplan for en god opplæring for ungdom og voksne" vil MR-U gjennomføre studier og erfaringsutveksling om arbeidet for økt gjennomføring i ungdomsutbildningen, erfaringsutveksling om arbeidet med entreprenørskap i skolen og studie om leseundervisning for voksne. I 2009 skal resultat og forslag følges opp. Det iverksettes lære- og dialogforum der hovedmålet er erfarings- og idéutveksling, samt å ekstrahere internasjonale trender og god praksis. Et delmål med prosjektet er å øke samarbeidet mellom utdanningssektoren, arbeids- og næringsliv, og det skal legges til rette for et slikt samarbeid i 2009.

Ministerrådet for Arbeidsliv (MR-A) legger fra 2009 opp nytt samarbeidsprogram. Det vil fokusere på tiltak innrettet på de muligheter og utfordringer som utspringer fra globaliseringen, den demografiske utviklingen og klimaforandringene.

Nordisk Ministerråd for Erhverv, Energi og Regionalpolitik (MR-NER) anser at Norden har et godt udgangspunkt når det gælder økonomisk udvikling, innovation og beskæftigelse. Men med en stadig stigende global konkurrence, er der behov for at udvikle modeller og metoder til at fremme erhvervslivets muligheder i en globaliseret verden. Det gælder etablering af nye virksomheder, sikring af kvalificeret arbejdskraft og videnintensive virksomheder.

Arbejdet med at fjerne grænsehindringer i Norden er stadig aktuelt. Der vil i 2009 lægges særlig vægt på arbejdet med at udvikle mulighederne for et velfungerende nordisk venture kapital marked samt fremme udviklingen hen imod et grænseløst nordisk innovationsområde. Et samarbejde på turismeområdet vil også blive prioriteret.

Energi er i international og global sammenhæng blevet et centralt politikområde. Nordens position som ledende region indenfor bæredygtig energiudvikling bør derfor styrkes og synliggøres. Gennem målrettet samarbejde vil de nordiske lande fortsat søge at påvirke vigtige internationale beslutninger på energiområdet. Spørgsmål som harmonisering af det nordiske el-marked, bæredygtig produktion og anvendelse af energi og nye energiteknologier har en central plads i det nordiske energisamarbejde.

Energipolitik udgør desuden et centralt element i klimapolitikken.

Klimapolitikken er i særdeleshed kommet i fokus med det forestående COP15 møde i København. Op til topmødet vil der blive arbejdet med indspil til den politiske proces, samt synliggørelse af nordiske løsninger indenfor teknologiudvikling og forskning.

Med de utmaningar som globalisering, konkurrensförmåga och klimatfrågor utgör blir behovet av samverkan och samordning mellan periferi och center alltmer uttalat. Den regionala politikens fokus på den territoriella dimensionen i samhällsutvecklingen ger den en särskild roll som strategisk länk mellan olika politikområden och sektorintressen.

Ministerråd for Social- og Sundhedspolitik (MR-S) har lagt betydelig vægt på globaliseringsrelevante samarbejdsområder og har udvalgt "Nordisk velfærdsinnovation" som kerneområdet for det nordiske social- og sundhedspolitiske samarbejde. Fokus er på hvordan de nordiske lande kan videreudvikle den nordiske velfærdsmodel, så den kan klare sig i den globale konkurrenceøkonomi og bevare sammenhængskraften. Samarbejdet om globaliseringens udfordringer er koncentreret om tre områder:

Den demografiske forandring og forebyggelse af marginalisering af udsatte grupper. Centrale opgaver er sikring af kvalificeret arbejdskraft og bæredygtig velfærdsproduktion.

Kvalitetsudvikling i social- og sundhedsvæsenet. Nøgleområder er behovet for en høj specialisering og brug af informations og kommunikationsteknologi i social og sundhedsvæsnet.

Samarbejdet med Nordens nærområder, herunder indsats mod menneskehandel. Fokus er styrkelse af samarbejdet indenfor den nordlige dimensions område.

De nordiske social- og sundhedsministre traf på ministerrådsmøde d. 2 -3. juni 2008 beslutning om at etablere en ny nordisk instititution med navnet 'Nordisk Velfærdscenter, (NVC) med hovedsæde i Stockholm. Velfærdscenteret påbegynder sin virksomhed pr. 1. januar 2009.

Etableringen af en ny institution på det sociale område er et resultat af arbejdet med forandring af institutionsstrukturen på det sociale- og sundhedspolitiske område som er pågået i 2007. Grundtanken med etableringen af en ny institution er at effektivisere virksomheden og gøre den mere målrettet samt at forbedre institutionernes rolle som redskab for at opnå de fastsatte politiske mål inden for rammerne af nordisk nytte.

Ministerrådet för ekonomi- och finanspolitik (MR-FINANS) skall bidra till att skapa förutsättningar för att de grundläggande ekonomisk-politiska målen om en stabil och sund ekonomisk utveckling med full sysselsättning och god och uthållig tillväxt skall kunna uppnås.

EU-frågor är av fortsatt hög prioritet inom det nordiska ekonomiska och finansiella samarbetet. Sektorn har en ordning för systematiskt samråd och samarbete om EU-frågor på det ekonomiska och finansiella området. Andra områden som väntas utgöra viktiga delar av arbetet inom sektorn under 2009 är uppföljningen av arbetet med att avlägsna gränshinder mellan de nordiska länderna, systematiskt samråd och samarbete om skattefrågor samt fortsatt samarbete för att verka för att den ekonomiska dimensionen inkorporeras på ett tydligare sätt i den nordiska strategin om hållbar utveckling. Ekonomiska instrument för att uppnå globala miljömålsättningar samt den globala uppvärmningens ekonomiska och sociala konsekvenser kommer ha en större vikt i samarbetet under 2009.

I syfte att förhindra internationellt skatteundandragande kommer det nordiska samarbetet med att koordinera de nordiska ländernas förhandlingsansträngningar att ingå informationsutbytesavtal på skatteområdet med s.k. skatteparadis att fortsätta även under 2009. Arbetet inleddes 2006 men nådde framgång redan under 2007, då de nordiska länderna underskrev informationsutbytesavtal med Ilse of Man. Under 2008 ingicks avtal med Jersey och Guernsey. 2009 förväntas ytterligare avtal ingås.

Ministerrådet for Miljø (MR-M) vil legge vekt på arbeid knyttet til FN:s klimakonferans i København i 2009 hvor de nordisk land vil utnytte styrken i samarbeidet til at

medvirke til et godt forhandlingsresultat. Det skal också samarbeides for at klarlägga miljøkonsekvensene av en ökad användning av biobrennsel. De arktisk områdene er i fokus i arbeidet med at redusere miljøgifter men også til at synliggjøre klimaendringenes konsekvenser i Arktis. Med mål om en renare Östersjö och en hållbar utveckling i Östersjöregionen vil mljøministrene samarbeta i oppfølgningen av HELCOMs handlingsplan för Östersjön. NEFCO vil forsette at legga särskild vekt på at fremme miljøforbedrende investeringer i Russland og Ukraine. En utvärdering av det nordiske miljømerket Svanen viser at merket fungerer som et meget effektivt instrument i miljøpolitikken och det skall följas upp. MR-Miljø vil i 2008 legge fram en ny miljøhandlingsplan som vil gjelde for perioden 2009 til 2012.

Ministerrådet for fiskeri og havbruk, jordbruk, næringsmidler og skogbruk (MR-FJLS) har lansert flere viktige tiltak som vil prege arbeidet i 2009. Sektoren vil i løpet av 2008 legge fram et rammeprogram for perioden 2009 til 2012 hvor det legges vekt på tiltak som vil kunne bidra til konkurransekraftige primernæringer og livsmiddelsektor i Norden og sikre kommende generasjoner fortsatt tilgang til genetisk mangfold. Implementering av statsministrenes globaliseringsinitiv om klimaendringenes innvirkning på primernæringene vil være en prioritert oppgave i 2009. Nordiskt Genresurscenter (NordGen) som ble nyetablert i 2008 skal utvikles til et dynamisk nordisk kunnskaps- og vitenssenter som i voksende grad betjener innovasjon og utvikling i næringslivet. Programmet Ny nordisk mat har vært fremgangsrikt og i 2009 skal det utvikles til en form som kan være levedyktig på lengere sikt og bidra til fortsatt innovasjon og verdiskapning i næringslivet. På fiskeriområdet vil Nordens Maritime Akademi bli videreført og det vil bli økt fokus på fiskegenetiske ressurser samt klimaendringene og deres betydning for akvatiske ressurser. Arbeidet med at implemetere handlingsplanen for bedre sunnhed og livskvalitet gjennom kost og fysisk aktivitet videreføres. Bioenergi forsetter som et viktig samarbeidstema i skogssektoren.

Et udbygget Nabosamarbejde har til opgave at øge regionens samlede kraft. Et særligt fokus vil være på Østersøregionen. Især klimaændringerne og fokus herpå øger også kravet til samarbejde med Nordens naboer i Vest, især Canada, ligesom også et nyt arktisk samarbejdsprogram skal tage sin begyndelse.

Samarbejdet med nabolandene omkring Østersøen er sammen med det europæiske perspektiv en integreret del af Ministerrådets arbejde. Det nordiske samarbejde kan udnyttes til, at de nordiske lande står stærkere i globaliseringen, og at de gennem samarbejde med nabolandene på områder som for eksempel uddannelse, forskning, innovation, miljøteknologi og fremme af vilkår for næringslivs samarbejde på tværs af grænserne sammen kan fremstå som en attraktiv region – 'Europas top'. Øvrige internationale udviklingsprocesser i regionen, herunder Østersørådets reformproces og udviklingen af EUs Østersøstrategi indgår som elementer i udviklingen af Nordens samarbejde med naboerne i Østersøregionen.

Samarbejdet omkring Østersøen og i Barentsregionen baserer sig tillige på den Nordlige Dimension. Ministerrådets tætte samarbejde med de øvrige regionale råd i regionen og med EU udvikles og styrkes. Samarbejdet fokuserer på bl.a. grænseregionalt samarbejde, forsknings- og uddannelsessamarbejde, miljø, klima og energi og NGO-samarbejde.

Fra 2009 skal nye retningslinier for Ministerrådets samarbejde med Estland, Letland og Litauen og for samarbejdet med Nordvestrusland træde i kraft. Centrale instrumenter i samarbejdet er fælles nordisk-baltiske mobilitetsprogrammer og programmet for kundskabsopbygning og netværk for Nordvestrusland. Generelt for samarbejdet er, at det skal ske med udgangspunkt i fælles prioriteter og med fælles finansiering. Ministerrådets kontorer i Estland, Letland og Litauen samt i Nordvestrusland er vigtige brobyggere i udviklingen og gennemførelsen af det fælles nordiske samarbejde i Nordens naboområder.

Samarbejdet om Hviderusland er et eksempel på et område, hvor en fælles nordisk indsats i kombination med et vellykket samarbejde med EU har stor betydning. Ministerrådet arbejder tæt sammen med EU og med andre donorer om støtte til hviderussiske studerende på European Humanities University i Vilnius.

Arbetet med att undanröja gränshinder för såväl privatpersoner som företag fortsätter. Gränshindersforumet kommer att frambringa konkreta lösningsförslag som sedan kommer att kunna presenteras och behandlas av berörda förvaltningar och ministrar. Ett närmare samarbete mellan Hallå Norden och övriga informationstjänster i Norden kommer att genomföras i syfte att uppnå synergieffekter. Vidare kommer arbetet med att utveckla Hallå Nordens webbportal med ny och utvidgad information som riktar sig till små- och mellanstora företag att färdigställas.

Nordiska ministerrådets globaliseringsinitiativer

Statsministrarna har gett startskottet till en Nordisk globaliseringssatsning.
Världen blir allt mer globaliserad och den internationella ekonomiska integrationen ökar. Detta medför utmaningar och inte minst möjligheter för de nordiska länderna.

Många av de utmaningar som globaliseringen skapar, kan inte lösas av ett enskilt land, utan det krävs att länder eller regioner agerar samtidigt och koordinerat. Utifrån de likheter de nordiska länderna har, faller det sig naturligt att tillsammans försöka finna lösningar. Med en gemensam kärna av styrkepositioner och värderingar och en högt utvecklad kunskapsinfrastruktur har Norden en möjlighet att gå före och skapa lösningsmodeller för de globala utmaningarna, samt positionera Norden i en ökande konkurrens.

Nordens största rikedomar är befolkningarna och den kunskap, kompetens, kreativitet och kulturarv som de har. Detta är en av nycklarna till nordens konkurrenskraft, sysselsättning och tillväxt, till nordens välfärdsamhällen och till nordisk insats för en global hållbar utveckling.

Statsministermötet i juni 2007 kan ses som startskottet för ett förnyat nordiskt samarbete om att möta de utmaningar och möjligheter som den globaliserade världen ger. En nordisk satsning på globalisering skall ske i synergi med det arbete som görs i europeisk regi och det samarbete som Norden har med sina grannländer. Uttalandet från mötet innebär nya övergripande politiska prioriteringar för det nordiska samarbetet som syftar till att stärka de nordiska länderna globalt. Pressmeddelandet från mötet innehåller en rad konkreta gemensamma nordiska initiativ som syftar till att understöda och stimulera uppfyllandet av dessa nya övergripande målsättningar. De konkreta initiativen är en viktig hörnsten och utgångspunkt för det nordiska globaliseringsarbetet, och ska betraktas som dels ett hjälpmedel för att understöda förändringarna i prioriteringarna i det nordiska samarbetet men även som viktiga insatser i sig själv. Många delar av det nordiska samarbetet agerar redan sedan tidigare i enighet med statsministrarnas överordnade prioriteringar. Det är dock fortsatt behov för en ökad fokusering och prioritering av det nordiska samarbetet.

I pressmeddelandet från statsministermötet i juni 2007 indelades initiativen efter tre teman: ***Ett kunnigare Norden, Ett synligare Norden samt Ett välmående Norden.***

Sammanlagt 14 konkreta initiativ har satts igång sedan juni 2007, där 8 initiativ presenterades i samband med Nordiska Rådets Session i Oslo 2007 och ytterligare 6 initiativ principgodkändes av de nordiska samarbetsministrarna den 29 februari 2008. Följande 14 initiativ har initierats.

1. *Globaliseringsforum*
2. *Nordisk toppforskning*
3. *Innovationsrepresentation i Asien*
4. *Nytt nordiskt innovationspris för nordisk kvalitet*
5. *Gemensamt nordiskt EnergiExpo*
6. *Världsutställningen i Shanghai 2010*
7. *Nordiskt engagemang som inspel till klimatförhandlingarna*
8. *Bekämpande av gränshinder i Norden*
9. *Övergripande plan för utvecklingen av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA)*
10. *Plan för främjande av högre utbildning i Norden*
11. *Projektplan för en god upplärning av ungdomar och vuxna.*
12. *Konsekvenserna av klimatförändringarna på naturresurser i Norden skall belyses*
13. *Utveckling och profilering av Norden som center för kreativa industrier*
14. *Harmonisering av nordiska elmarknaden*

For mer information om de enkelte initiativer henvises til den komplette version af Nordisk Ministerråds budget på ss.138-152. Den komplette version ligger på www.norden.org.

Finansiering af globaliseringsinitiativerne

Som sidste år er der afsat 60 MDKK til globaliseringsinitiativerne. Udfordringen i år i forbindelse med fastlæggelse af budgetsektorernes rammer har været størrelsen af fordelingen af finansieringsbyrden på budgetsektorerne. Finansieringsbyrden er i 2009 i størrelsesordenen ca. 35 MDKK.

De 35 MDKK svarer til reduktionen i udgiftsrammen, som følge af, at det i 2008 blev besluttet at finansiere dele af de 60 MDKK med et engangsløft i rammen på 35 MDKK. De 35 MDKK er i 2009 tilvejebragt ved at reducere budgetsektorerne med ca. 31 MDKK ved en en to-trins proces, hvor NSK/MR-SAM i første trin fastlægger de overordnede rammer for budgetsektorerne ved at fordele finansieringsbyrden med udgangspunkt *i rammerne for 2008.* Derefter er det i andet trin budgetsektorerne, som foretager den konkrete udmøntning indenfor egne rammer[1]). Budgetsektorernes rammer og fordelingen af bidraget til globaliseringsinitiativerne ses af nedenstående tabel.

FORDELING AF FINANSIERING PÅ BUDGETSEKTORER TIL GLOBALISERINGSINITIATIVERNE

MINISTERRÅD	BUDGET 2008***	%	BIDRAG	BUDGET 2009
Kultur	164.192	5	8.210	155.982
Ligestilling	8.355	2	167	8.188
Lov	1.335	2	27	1.308
Uddannelse og forskning	220.562	2	4.411	216.151
Arbejdslivpolitik	13.337	5	667	12.670
Næring, energi og regional*	114.165	2/5	3.256	110.909
Socialpolitik	39.824	5	1.991	37.833
Finanspolitik	1.746	2	35	1.711
Miljø	42.723	2	854	41.869
Fiskeri, Jord- og skovbrug og levnedsmidler	38.190	5	1.910	36.280
Nabopolitik	96.620	2	1.932	94.688
Ministerrådssekretariat	72.729	2	1.455	71.274
Fællesaktiviteter**	34.964	10	6.496	28.468
I alt			31.411	

* Initialt har MR-SAM besluttet at fordele finansieringsbyrden på MR-NER med 2 % på energi- og næringssektoren og 5 % på regionalsektoren
** 10 % på fællesaktiviteter og 3 MDKK fra formandskabspuljen
*** Med udgangsspunkt i den totale budgetramme for 2008 udregnes rammen således: 910.363 – (35.000*1,027) = 874.417, hvor de 2,7 % er omregningsfaktoren for projektmidler fra 2007-priser til 2008-priser i budget 2008.

1) Bemærk at der igennem hele budgetprocesen arbejdes med et budget i 2008 priser. På den måde bliver alle ændringer der foretages i budgetprocessen helt frem til budgettets endelige vedtagelse af MR-SAM på sessionen sammenlignelig med budget 2008, herunder også fordelingen af finansieringsbyrden til globaliseringsinitiativerne. Efter vedtagelse af budgettet foretages der en opregning til 2009 priser med de inflationsfaktorer og valutakurser, som ses i bilag1.

Differentieringen af det procentvise bidrag til globaliseringsinitiativerne blev fastsat af NSK/MR-SAM ud fra en vurdering af, hvor involverede de enkelte sektorer er i Ministerrådets globaliseringssatsning.

Restfinansieringsbehovet op til de ca. 35 MDKK dækkes af uforbrugte midler fra budgetåret 2007[2)].

I forbindelse med udmøtningen henstiller NSK/MR-SAM budgetsektorerne til, i størst mulig udstrækning, at understøtte aktiviteter der:

- Kun med det bedste resultat løses i fællesskab og har betydning for alle lande og selvstyrende områder
- skaber nordisk merværdi gennem styrkelse af det interne nordiske samarbejde eller af norden i forhold til omverdenen
- tilgodeser et påvist aktuelt behov
- ikke udgør støtte til erhverv og brancheforeninger.

Drøftelser med Nordisk Råd om budget 2009

På baggrund af Ministerrådsforslaget vedtaget af samarbejdsministrene d. 3. september var der igennem efteråret 2008 drøftelser med Nordisk Råd. Nordisk Råd havde en række ønsker til omprioriteringer og øremærkninger i Ministerrådets budget, specielt på Kulturområdet. Drøftelserne resulterede i et kompromis, der betyder at Kulturs ramme tilføres 2 MDKK, herunder 1 MDKK til Nordisk Kulturfond.

Ligeledes indeholder kompromisforslaget et forslag om, at der ydes 2 MDKK til globaliseringsinitiativer på Kulturområdet. Det skal bemærkes, at dette ikke er en forøgelse af Kulturs budgetramme i 2009, da aktiviteterne finansieres af uforbrugte globaliseringsmidler fra 2008.

Den totale ramme og budgettets finansiering

Aktivitetsrammen for budget 2009 er 912.759 TDKK i 2009 priser, som er samme ramme som i budget 2008, når der ses bort fra et engangsløftet i budgetrammen i 2008 på 35 MDKK, På tabelform ser sammensætningen af budget 2009 rammen i 2009 priser således ud:

SAMMENSÆTNINGEN AF DEN SAMLEDE RAMME I 2009 PRISER	TDKK
Vedtagne budgetramme 2009 i 2008 priser	874.714
Beskårne midler 2007 jf. 20 % reglen	**5.468**
Prisopregning til 2009 prisniveau	35.577
Totalt i 2009 priser	**912.759**

Efter fordeling af 2009 rammen på budgetsektorer og fordeling af de beskårne midler på 5,468 MDKK fra 20 % reglen ses den endelige fordeling på budgetsektorer i 2009 af nedenstående tabel.

2) MR-SAM vedtog i februar 2007 et loft over overførsel af midler (20 % reglen) fra et budgetår til et andet. Loftet over adgang til at overføre midler fra at budgetår til et andet blev indført fra og med regnskabsåret 2007. Pr. 31.12.2007 var der 5,468 MDKK, som faldt for 20 % reglen.

SAMMENSTILLING AV BUDGET 2009 OG 2008 LØBENDE PRISER, TDKK

MINISTERRÅD	BUDGET 2009	ANDEL	BUDGET 2008	ANDEL	DIFFERENCE +/-	%
MR-K, MR-Jäm, MR-Lag	**172.853**	**18,9 %**	**173.882**	**19,1 %**	**-1.029**	**-0,6 %**
Kultur	162.893	17,8 %	164.192	18,0 %	-1.299	-0,8 %
Ligestilling	8.610	0,9 %	8.355	0,9 %	255	3,1 %
Lov	1.350	0,1 %	1.335	0,1 %	15	1,1 %
MR-U, MR-A	**239.375**	**26,2 %**	**233.899**	**25,7 %**	**5.476**	**2,3 %**
Uddannelse og forskning	226.308	24,8 %	220.562	24,2 %	5.746	2,6 %
Arbetsmarked og -miljø	13.067	1,4 %	13.337	1,5 %	-270	-2,0 %
MR-NER, MR-S, MR-Finans	**157.468**	**17,3 %**	**155.735**	**17,1 %**	**1.733**	**1,1 %**
Näring, energi og regional	116.658	12,8 %	114.165	12,5 %	2.493	2,2 %
Sociapolitik	39.044	4,3 %	39.824	4,4 %	-780	-2,0 %
Finanspolitik	1.766	0,2 %	1.746	0,2 %	20	1,1 %
MR-M og MR-FJLS	**80.427**	**8,8 %**	**80.913**	**8,9 %**	**-486**	**-0,6 %**
Miljø	43.209	4,7 %	42.723	4,7 %	486	1,1 %
Fiskeri, Jord- och skovbrug og levnedsmidler	37.218	4,1 %	38.190	4,2 %	-972	-2,5 %
Samarbejdsministrene	262.636	28,8 %	265.933	29,2 %	-3.297	-1,2 %
Nabopolitik	**96.536**	**10,6 %**	**96.620**	**10,6 %**	**-84**	**-0,1 %**
Ministerrådets sekretariat	73.198	8,0 %	72.729	8,0 %	469	0,6 %
Nordisk Ministerråds fællesaktiviteter	30.982	3,4 %	34.964	3,8 %	-3.982	-11,4 %
Globaliseringsinitiativer	**61.920**	**6,8 %**	**61.620**	**6,8 %**	**300**	**-**
Totalt	**912.759**	**100,0 %**	**910.362**	**100,0 %**	**2.397**	**0,3 %**

Budgettets indtægter og landenes indbetalinger

Ovennævnte aktivitetsramme finansieres i første række af direkte bidrag fra landene. Som udgangspunkt indbetaler landene et beløb svarende til aktivitetsrammen fratrukket afgift på løn, nettorenteindtægter og øvrige indtægter, som det er vist i tabellen side 12. Som noget nyt i 2009 kommer hertil også de beskårne midler fra 20 % reglen på 5,468 MDKK. Landenes indbetalinger sker i henhold til en særskilt fordelingsnøgle, som er beregnet på basis af det respektive lands andel af den samlede bruttonationalindtægt i faktorpriser i Norden for de to seneste kendte år, som i budgettet for 2009 er 2005 og 2006.

Landenes prognosticerede indbetalinger i national valuta

Nedenfor vises med udgangspunkt i budgetvalutakursen landenes prognosticerede indbetalinger til Nordisk Ministerråd i tusinder af det enkelte lands valuta [3)].

BUDGET 2009 – LANDENES PROGNOSTICEREDE BIDRAG I NATIONAL VALUTA, TDKK

Danmark	143.321	DKK
Finland	22.679	EUR
Island	n.a.	ISK
Norge	296.482	NOK
Sverige	361.123	SEK

[3)] Som følge af usikkerheden om den faktiske valutakurs på islandske kroner, er der ikke lavet en prognose for Islands indbetalinger i islandske kroner.

INDTÆGTER TDKK, (LØBENDE PRISER)

	REGNSKAB 2007	FORDELNINGS-NØGLE 2007	BUDGET 2008	FORDELNINGS-NØGLE 2008	BUDGET 2009	FORDELNINGS-NØGLE 2009
Forbrug af udisp. midler 2007 [1]					5.468	
Reduktion i egenkapital			70.000			
Afgift på løn	9.074		8.000		8.000	
Renteindtægter	13.534		6.900		8.000	
Øvrige indtægter/(ev. tab)	2.367		200		500	
Landenes bidrag [2]	845.772		825.262		890.791	
- Danmark	193.682	22,5 %	187.334	22,7 %	198.646	22,3 %
- Finland	153.085	18,0 %	147.722	17,9 %	155.888	17,5 %
- Island	9.303	1,1 %	10.728	1,3 %	10.690	1,2 %
- Norge	213.135	26,0 %	219.520	26,6 %	244.077	27,4 %
- Sverige	276.567	32,4 %	259.958	31,5 %	281.490	31,6 %
Sum :	**870.748**	**100,0 %**	**910.362**	**100,0 %**	**912.759**	**100,0 %**

[1] Midler, der i 2007 faldt for 20 % reglen

[2] De enkelte landes indbetalinger er i 2007 regnskabet korrigeret for 2006 overskuddet på 5.086 TDKK.

Budgetændringer på Nordens Hus i Reykjavik som følge af den økonomiske situation i Island

Bevillingen til Nordens Hus er i budget 2009 overført til Kultursektorens dispositionsmidler. Disse midler disponeres af EK-K/MR-K, og det er således op til EK-K/MR-K løbende at fastsætte udbetalingen til Huset under hensyntagen til kursudvikling og inflation i Island i 2009.

Dette gøres af hensyn til den store usikkerhed, som hersker omkring disse forhold i Island i øjeblikket.

Hermed skabes der maksimalt budgetmæssigt manøvrerum og fleksibilitet, som giver Kulturministrene de bedste muligheder for at afbøde de negative økonomiske virkninger for Huset af udviklingen i den islandske inflation og den islandske krone.

Økonomiske og politiske friheds-grader i Nordisk Ministerråds budget

I tabellen side 14 og 15 vises de skønnede frihedsgrader for de enkelte ministerråd, nabopolitikken samt samarbejdsministrenes ramme for 2010 og 2011. Bemærk at opgørelsen er lavet med udgangspunkt i rammen i 2008 priser.

Det bør understreges, at prognosen for 2010 og 2011 er lavet på baggrund af samme rammefordeling på ministerråd som i 2009 og ikke mindst på grundlag af det institutionelle set-up og organisationsstrukturen i de enkelte sektorer. I forbindelse med budgetbehandlingen i sektorerne i foråret 2008 er opgørelserne for de enkelte ministerråd forelagt det politiske niveau.

I opgørelsen inddeles budgetsektorernes midler i fem kategorier. Der begyndes med de midler, som er mest frie. Der tages udgangspunkt i rammerne og budgetfordelingen på budgetposterne i budgetforslag 2009.

Som det ses, er det valgt at inddele graden af frihed i budgettet i 5 kategorier.

Kategori 1
Midler der benyttes til korte, enkeltstående og tidsbegrænsede projekter. Det er midler, der tildeles ad hoc. I denne kategori ligger udover projektmidlerne også de midler, der i institutioner har projektlignende karakter.

Kategori 2
Kategori 2 er midler, hvor Nordisk Ministerråd har givet signal, eller hvor der i forbindelse med uddeling af midler klart fra Ministerrådet ligger en hensigtserklæring om finansiering over flere år. I denne kategori medtages midler, hvor Nordisk Ministerråd er den eneste finansieringskilde. Her ligger f. eks. arbejdsgrupper, støtteordninger og større programmer, der opfylder kriterierne.

Kategori 3
Kategori 3 er midler, der tiltrækker eksterne midler. Kriterierne er de samme som i kategori 2, men Nordisk Ministerråd er ikke den eneste finansieringskilde. Der er altså tale om midler, hvor Nordiske midler er katalysator for nationale midler og midler af anden ekstern karakter.

Kategori 4
Midler, der ikke kan frigøres, uden ophør af kerneaktiviteter i Ministerrådene. Nordiske kerneopgaver er aktiviteter som er synlige og medvirker i stor grad til at profilere det nordiske samarbejde.

Kategori 5
Midler der er juridisk bundet. Der er altså ikke tale om frie midler. Det drejer sig om leasing- og huslejeaftaler samt institutionernes personale i et vist tidsrum (typisk 6 måneder).

OPGØRELSE OVER FRIHEDSGRADER I NORDISK MINISTERRÅDS BUDGET 2010 OG 2011 (2008 PRISER, TDKK)

			BO 2010	
GRADEN AF FRIHED	**1**	**2**	**3**	
MR-Kultur, MR-Ligestilling, MR-Lag	**9.718**	**54.355**	**24.144**	**65.**
Kultur	2.572	54.355	23.994	65.
Ligestilling	5.838	0	150	
Lag	1.308	0	0	
MR-Uddannelse og forskning, MR-A	**27.260**	**61.127**	**49.474**	**81.**
Uddannelse og forskning	27.260	51.304	47.074	81.
Arbejdsliv	0	9.823	2.400	
MR-NER, MR-S, MR-Finans	**31.672**	**0**	**52.543**	**39.**
Näring, energi og regional	27.453	0	52.543	6.(
Socialpolitik	2.508	0	0	33.
Finanspolitik	1.711	0	0	
MR-Miljø og MR-FJLS	**3.088**	**5.930**	**55.030**	**4.(
Miljø	2.000	0	39.869	
Fiskeri, Jord- och skovbrug og levnedsmidler	1.088	5.930	15.161	4.(
Nabopolitik	**21.243**	**0**	**51.557**	**19.**
Samarbejdsministrene	**25.494**	**5.528**	**0**	
Ministerrådets sekretariat (NMRS)	0	0	0	
Nordisk Ministerråds fællesaktiviteter	25.494	5.528	0	
Globaliseringsinitiativer	**19.700**	**40.300**	**0**	
Totalt	**138.175**	**167.240**	**232.748**	**209.**

Som det ses af tabellen er der i 2010 ca. 130 MDKK af Ministerrådets budget, der er juridisk kontraktbundne. Af de resterende midler går ca. 210 MDKK til det, som må betegnes som nordiske kerneaktiviteter.

Ca. 230 MDKK er midler, hvor der er, eller hvor der stilles krav om medfinansiering fra eksterne kilder uden for det formelle nordiske samarbejde. Det er midler med en indbygget multiplikatoreffekt.

De sidste ca. 305 MDKK er for stor dels vedkommende ad hoc projektmidler og midlerne til arbejdsgrupper, samarbejdsorganer m.v. Tilhørsforholdet til det nordiske samarbejde kan variere en del, men anvendelsen af disse midler er altid knyttet op på handlingsplaner i de enkelte sektorer. Det er bl.a. disse midler, der finansierer driften af ministerrådene og det er også herfra nye tiltag, analyser og policyudvikling finansieres.

Status på arbejdet med projektadministrationen

I forbindelse med budgetmoderniseringen og Generalsekretærens forslagskatalog, som blev vedtaget af NSK/MR-SAM i februar 2007 mangler alene implementering af en projektportal i tilknytning til projektadministrationen. Projektportalen har til formål, at give offentligheden mulighed for at søge oplysninger om igangværende eller afslut-

			BO 2011		
5	1	2	3	4	5
12.062	**12.068**	**54.355**	**23.994**	**75.061**	**0**
9.862	2.572	54.355	23.994	75.061	0
2.200	8.188	0	0	0	0
0	1.308	0	0	0	0
9.311	**8.046**	**111.269**	**27.856**	**81.650**	**0**
8.864	8.046	100.999	25.456	81.650	0
447	0	10.270	2.400	0	0
27.050	**50.112**	**0**	**59.016**	**39.188**	**2.137**
24.913	45.893	0	59.016	6.000	0
2.137	2.508	0	0	33.188	2.137
0	1.711	0	0	0	0
10.101	**3.088**	**5.930**	**55.030**	**14.101**	**0**
0	2.000	0	39.869	0	0
10.101	1.088	5.930	15.161	14.101	0
1.956	**23.199**	**0**	**51.557**	**19.932**	**0**
71.274	**25.494**	**5.528**	**0**	**0**	**71.274**
71.274	0	0	0	0	71.274
0	25.494	5.528	0	0	0
0	**19.700**	**40.300**	**0**	**0**	**0**
131.754	**141.707**	**217.382**	**217.453**	**229.932**	**73.411**

tede projekter under Nordisk Ministerråd, og portalen vil omfatte oplysninger om:

- formål,
- resultater,
- budget
- tidsrum
- deltagende lande
- forvaltningsorgan
- projektleder

Portalen vil omfatte projekter, der er registreret i NMRS projektdatabase, der som udgangspunkt omfatter alle projekter, der har været administreret af NMRS siden 2005. For projekter, der er oprettet tidligere end 2008, vil data dog kunne være mangelfulde.

Det er hensigten, at portalen skal integreres i den nye WEB løsning for norden.org, men da det endnu er usikkert, hvornår den samlede webløsning er implementeret, så er det i en overgangsfase valgt at udnytte en eksisterende projektportal, der primært har omfattet projekter under miljøområdet. Denne overgangsløsning vil kunne tages i brug inden udgangen af 2008.

Nordisk Ministerråds budget på budgetpostniveau

I Nordisk Ministerråds budget tildeles de ti fagministerråd og samarbejdsministrene et budget, som de selv disponerer. Desuden findes et særskilt budget for den overordnede Nabopolitik og Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativer. De enkelte ministerråds budget fremgår af følgende tabel.

MR-K		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**162.893**	**164.192**
	Generelle kulturinnsatser	*48.302*	*35.337*
1-2203-1	Dispositionsmidler Kultur	10.975	1.029
1-2204-1	Nordisk Kulturforum	1.592	1.543
1-2205-2	Nordisk kulturfond	33.155	32.765
1-2206-1	Nordisk Råds priser	2.580	0
	Barn och unga	*5.954*	*7.362*
	Projektmedel och generella stödordningar	*5.954*	*7.362*
1-2210-1	Nordiskt idrottssamarbete	0	1.289
1-2212-1	Nordisk Børne- og Ungdomskomité (NORDBUK)	5.954	6.073
	Film och media	*41.509*	*42.981*
	Projektmedel och generella stödordningar	*38.621*	*40.021*
1-2221-2	Nordisk computerspilprogram	11.288	12.340
1-2222-2	Nordisk Film- och TV-fond	24.762	24.419
1-2223-1	Nordisk Journalistisk Efteruddannelse	2.571	3.262
	Institutioner	*2.888*	*2.960*
1-2228-3	NORDICOM	2.888	2.960
	Konstområdet	*63.625*	*74.241*
	Projektmedel och generella stödordningar	*29.878*	*32.259*
1-2251-2	Kunst- og kulturprogrammet	18.363	19.554
1-2254-2	Mobilitets- og residensprogrammet	11.515	12.705
	Institutioner	*5.234*	*5.085*
1-2259-3	Kulturkontakt Nord	5.234	5.085

Fortsættes

MR-K		BUDGET 2009	BUDGET 2008
	Nordiska kulturhus (institutioner)	*28.513*	*36.897*
1-2270-3	Nordens hus i Reykjavik	0	8.057
1-2272-3	Nordens hus på Färöarna	13.171	12.825
1-2274-3	Nordens institut på Åland	2.839	2.758
1-2277-3	Nordens institut på Grönland (NAPA)	6.147	5.985
1-2279-1	Vedlikehold kulturhusene	0	1.097
1-2548-3	Nordens institut i Finland (NIFIN)	6.356	6.175
	Andra kultursatsningar	*3.503*	*4.271*
	Projektmedel och generella stödordningar	*3.503*	*4.271*
1-2234-4	Samisk samarbeid	3.503	4.271

MR-Jäm		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**8.610**	**8.355**
	Projektmedel	*3.290*	*3.389*
1-4410-1	Projektmedel - Jämställdhet	3.290	3.389
	Institutioner	*5.320*	*4.966*
1-4480-3	Nordisk institutt for kundskab om kjønn (NIKK)	5.320	4.966

MR-Lag		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**1.350**	**1.335**
1-7110-1	Projektmedel - Lagstiftning	1.350	1.335

MR-U		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**226.308**	**220.562**
	Generelle utdannings- og forskningsinnsatser	*4.037*	*3.992*
2-2505-1	Dispositionsmedel-Utbildning och forskning	4.037	3.992
	Politikudvikling m.v.	*12.620*	*12.479*
2-2510-1	Nordiskt skolsamarbete (NSS)	1.600	1.582
2-2520-1	Rådgivningsgruppen for Nordisk samarbejde om Voksnes Læring (SVL)	1.138	1.126
2-2530-1	*Rådgivningsgruppen for høgre utdanning (HÖGUT)*	*1.347*	*1.332*
2-2544-1	Nordens Sprogråd	1.291	1.277
2-2553-1	Politikudvikling. Videnssamfund og IT-infrastruktur	582	575
2-3127-2	Politikudvikling voksnes læring	6.662	6.587
	Mobilitets og netværksprogrammer	*75.459*	*74.612*
2-2513-2	Nordplus rammeprogram	*62.842*	*62.136*
2-2534-4	Bidrag till Nordisk Sommaruniversitet (NSU)	1.155	1.142
2-2543-2	Nordplus sprog og kultur	10.415	10.298
2-2545-2	Norden-undervisning i utlandet	1.047	1.036
	NordForsk	*108.894*	*104.466*
2-3100-3	NordForsk	107.922	100.896
2-3129-1	Nordisk videnskabelig information (Nordbib)	0	2.609
2-3140-1	Nordisk komitè for Bioetikk	*972*	*961*
	Forskning i øvrigt	*25.298*	*25.013*
2-3180-2	Nordisk Institut for Teoretisk Fysik (NORDITA)	10.387	10.270
2-3181-2	Nordiska Institutet for Sjörett (NIfS)	3.095	3.060
2-3182-2	Nordisk Institutt for Asiastudier (NIAS)	4.907	4.852
2-3184-2	Nordisk vulkanologisk institut (NORDVULK)	5.014	4.958
2-3185-2	Nordisk Samisk Institutt (NSI)	1.895	1.873

MR-A		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**13.067**	**13.337**
	Projektmedel	*10.080*	*10.041*
2-4110-1	Prosjektmedel – Arbetsmarknad och miljø	5.945	5.823
2-4120-2	Nordjobb	2.722	2.777
2-4130-1	Kommunikation om arbejdsliv	1.413	1.441
	Institutioner	*2.987*	*3.296*
2-4180-3	Institut för vidareutb.inom arbetsmiljö (NIVA)	2.987	3.296

MR-NER		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**116.658**	**114.165**
	Projektmidler	*27.554*	*29.167*
4-5150-1	Projektmidler - Næring. energi og regionalpolitik	21.313	22.642
4-5151-4	NORA	6.241	6.525
	Institutioner	*89.104*	*84.998*
4-5180-3	Nordisk InnovationsCenter (NICe)	73.136	69.528
4-6180-3	Nordregio	10.473	10.305
4-3220-3	Nordisk Energiforskning (NEPF)	5.495	5.165

MR-S		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**39.044**	**39.824**
	Projektmedel	*9.561*	*11.256*
4-4310-1	Projekmedel - Social- och hälsovårdspolitik	6.716	8.499
4-4320-1	Nordiska Handikappolitiska Rådet (NHR)	1.062	1.029
4-4340-1	Nomesko og Nososko	1.783	1.728
	Institutioner	*29.483*	*28.568*
4-4380-3	Nordiskt Välfärdcenter	19.454	0
4-4381-3	Nordiska Hälsovårdshögskolan (NHV) *	35.038	34.476
4-4382-3	Nordisk institutt for Odontologiske Materialer (NIOM)	10.029	9.426
4-4383-3	Nordiska nämnden för alkohol- och drogforsk. (NAD)	0	2.920
4-4384-3	Nordiska samarbetsorgan för handikappfrågor (NSH)	0	7.326
4-4385-3	Uddannelsescenter for døvblindepersonale (NUD)	0	7.257
4-4386-3	Nordiska utbild.program för social service (NOPUS)	0	1.639

MR-Finans		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**1.766**	**1.746**
4-5210-1	Projektmedel- Ekonomi och finanspolitik	1.766	1.746

MR-Miljø		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**43.209**	**42.723**
3-3310-1	Projektmedel - Miljø	29.634	29.569
3-3320-2	NEFCOS Miljøudviklingsfond	11.132	10.787
3-6720-4	SVANEN – Nordisk miljömärkning	2.443	2.367

MR-FJLS		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**37.218**	**38.190**
	Projektmidler	*3.180*	*3.081*
3-6420-1	Ny nordisk mad	3.180	3.081
	Fiskeri	*5.941*	*6.059*
3-6610-1	Projektmedel - Fiskeri	5.941	6.059
	Jord- och skovbrug	*22.375*	*22.981*
	Projektmidler - jordbrug	*1.668*	*1.978*
3-6510-1	Projektmidler Jordbrug	989	1.254
3-6520-1	Nordiskt kontaktorgan för jordbruksforskning (NKJ)	679	724
	Institutioner - jordbrug	*14.606*	*14.371*
3-6585-3	Nordisk Genressource Center	14.606	14.371
	Projektmidler - skovbrug	*6.101*	*6.632*
3-6310-1	Projektmidler Skovbrug	888	1.081
3-6581-1	Samnordisk skogsforskning (SNS)	5.213	5.551
	Levnedsmidler	*5.722*	*6.069*
3-6810-1	Projektmedel - Levnedsmidler	4.041	4.329
3-6820-1	Forskning - levnedsmidler	1.151	1.226
3-6830-1	Nordisk handlingsplan for bedre helse og livskvalitet	530	514

NABOPOLITIK		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**96.536**	**96.620**
6-0820-2	Kunskapsuppbyggning och nätverk	**28.358**	**32.640**
6-0980-1	Partnerskab og grænseregionalt samarbejde	7.040	7.267
6-0960-1	NGO-virksomhed i Østersøregionen	5.538	5.475
6-5280-3	Nordiska Projektexportfonden (NOPEF)	19.557	19.387
6-0970-3	Ministerrådets kontorer i Nord-vest Rusland	9.774	8.417
6-0810-3	Ministerrådets kontorer i Estland. Letland og Litauen	10.696	9.815
6-0910-1	Politiske initiativer	1.548	2.096
6-0870-1	Arktisk samarbeidsprogram	8.349	8.255
6-0950-2	EHU/Hviderusland	3.096	3.268
6-0800-1	Gennemførelse af retningslinierne for samarbejdet med Estland. Letland og Litauen henholdsvis Nordvestrusland	516	0
6-0990-1	Samarbejde med Nordens naboer i Vest	2.064	0

SAMARBEJDSMINISTRENE		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**104.180**	**107.693**
	Ministerrådets sekretariat (NMRS)	*73.198*	*72.729*
5-0180-3	Ministerrådets sekretariat (NMRS)	73.198	72.729
	Nordisk Ministerråds fællesaktiviteter	*30.982*	*34.964*
5-0410-4	Föreningarna Nordens Förbund	3.125	1.411
5-0425-4	Bidrag til Västnorden	993	2.777
5-0435-1	Generalsekreterarens disponeringsreserv	400	392
5-0445-1	Formandsskabspuljen	5.784	8.216
5-0460-1	Holdbart Norden	2.632	3.081
5-1011-1	Informationsaktiviteter	9.861	9.652
5-1021-1	Internationale aktiviteter	699	684
5-1035-1	Grænsehindringer/Hallo Norden	6.465	6.328
5-1050-2	Tjänstemannautbyte	1.023	2.011
5-8030-1	Publikationsverksamheten	0	412

GLOBALISERING		BUDGET 2009	BUDGET 2008
TDKK		**61.920**	**61.620**
5-2000-1	Globaliseringspulje	**0**	**57.512**
5-2020-1	Globaliseringsforum	4.128	4.108
5-2025-1	Nordisk Topforskning	15.996	0
5-2030-1	Innovationsrepræsentationer i Asien	1.135	0
5-2035-1	Innovationspris for nordisk kvalitet	1.032	0
5-2040-1	Fælles Energiexpo	4.644	0
5-2045-1	Expo 2010 Shanghai	2.064	0
5-2050-1	Nordisk indspil til klimaforhandlingerne	4.128	0
5-2055-1	Bekæmpelse af Grænsehindringer i Norden	2.064	0
5-2060-1	NORIA	4.128	0
5-2065-1	Plan for fremme af højere uddannelse i Norden	9.288	0
5-2070-1	Projektplan for god uppläring af ungdomar og vuxna	3.818	0
5-2075-1	Knsekvenser af klimaforandringer på primær næringen	5.986	0
5-2080-1	Profilering af Norden som center for kreative industrier	3.509	0

De nordiske institutioners bevillinger i national valuta

Nedenfor vises de nordiske institutioners bevillinger i såvel DKK som i national valuta. Institutioners bevillinger udbetales i national valuta. Institutionernes bevillinger er prisopregnet med de, for de pågældende lande, viste inflationsrater i bilag 1.

DE NORDISKE INSTITUTIONERS BEVILLINGER		BUDGET 2009	BUDGET 2008	
TUSINDER		**DKK**	**NATIONAL VALUTA**	
1-2228-3	NORDICOM	2.888.000	2.960.000	DKK
1-2259-3	Kulturkontakt Nord	701.600	682.500	EUR
1-2270-3	Nordens hus i Reykjavik [1]	-	100.718.000	-
1-2272-3	Nordens hus på Färöarna	13.171.000	12.825.000	DKK
1-2274-3	Nordens institut på Åland	380.600	370.200	EUR
1-2277-3	Nordens institut på Grönland (NAPA)	6.147.000	5.985.000	DKK
1-2548-3	Nordens institut i Finland (NIFIN)	852.000	828.800	EUR
Sum MR-Jäm				
1-4480-3	Nordisk institutt for kundskab om kjønn (NIKK)	5.660.000	5.457.000	NOK
Sum MR-U				
2-3100-3	NordForsk	114.811.000	110.875.000	NOK
Sum MR-A				
2-4180-3	Institut för vidareutb.inom arbetsmiljö (NIVA)	400.400	442.400	EUR
Sum MR-NER				
4-5180-3	Nordisk InnovationsCenter (NICe)	77.804.000	76.404.000	NOK
4-6180-3	Nordregio	13.091.000	12.722.000	SEK
4-3220-3	Nordisk Energiforskning (NEPF)	5.846.000	5.676.000	NOK
Sum MR-S				
4-4380-3	Nordiskt Välfärdcenter	24.317.000	0	SEK
4-4381-3	Nordiska Hälsovårdshögskolan (NHV) *	43.797.000	42.563.000	SEK
4-4382-3	Nordisk institutt for Odontologiske Materialer (NIOM)	10.669.000	10.358.000	NOK
Sum MR-FJLS				
3-6585-3	Nordisk Genressource Center	18.257.000	17.742.000	SEK
Sum Nabopolitik				
6-5280-3	Nordiska Projektexportfonden (NOPEF)	2.621.600	2.602.300	EUR

[1] Størrelsen af bevillingen i DKK til NOREY vil blive fastsat af MR-K i 2009.

Historisk udvikling i Nordisk Ministerråds budget og likviditet

Udviklingen i udisponerede midler 2003-2007

Udisponerede midler er defineret som midler, hvor der ikke er foretaget en beslutning om anvendelse til et bestemt formål. Udisponerede midler kan alene forekomme under budgetposter med projektmidler og støtteordninger, idet ministerrådet på institutioner og organisationsbidrag udbetaler alle midler til eksterne parter, som har dispositionsretten over midlerne, og derfor er disse midler i Ministerrådets budget altid pr. definition 100 % disponerede. Projektmidler og støtteordninger udgjorde totalt ca. 54 % af ministerrådets budget i 2007.

I forbindelse med budgetmoderniseringen og vedtagelse af Generalsekretærens forslagskatalog i februar 2007 besluttede MR-SAM at indføre en 20 % -regel, kombineret med et minimumsbeløb på 200.000 DKK (20 % reglen), som betyder, at højst 20 % af årets budget på en budgetpost må være udisponeret; dog kan man altid videreføre 200.000 DKK[4]. Alt over 20 % overføres fra budgetposten til en dispositionspulje, som kan anvendes i næstfølgende år af MR-SAM. 20 % -reglen er gældende fra og med regnskabsåret 2007.

Nedenfor er grafisk vist udviklingen i de udisponerede midler siden 2003. Som det ses af grafen og den efterfølgende tabel, er de udisponerede midler faldet fra 2006 til 2007 med ca. 9 MDKK.

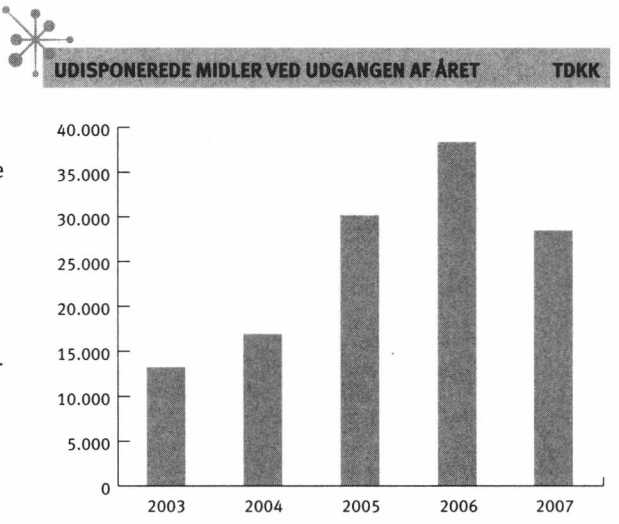

[4] Minimumsgrænsen er indført af hensyn til små budgetposter, som en procentordning alene vil ramme uforholdmæssigt hårdt.

Budgettets udvikling i perioden 1999-2009

MR-SAM har for 2009 vedtaget en ramme, der igen er på niveau med budgetterne for perioden 2005-2007, efter i 2008 at have vedtaget en budgetramme, der lå 35 MDKK højere. Niveauskiftet i 2008 var begrundet i, at der skulle findes finansiering til globaliseringssatsningerne på 60 MDKK i 2008, som statsministrene lancerede i Punkaharju i 2007. Det var MR-SAMs opfattelse af, at det var umuligt at opnå politisk enighed om omprioriteringer på 60 MDKK indenfor den eksisterende 2008 ramme, eftersom der skulle ligge et ministerrådsforslag færdigt kort efter statsministrenes møde.

BUDGETTETS UDVIKLING I PERIODEN 1999–2009 **MDKK**

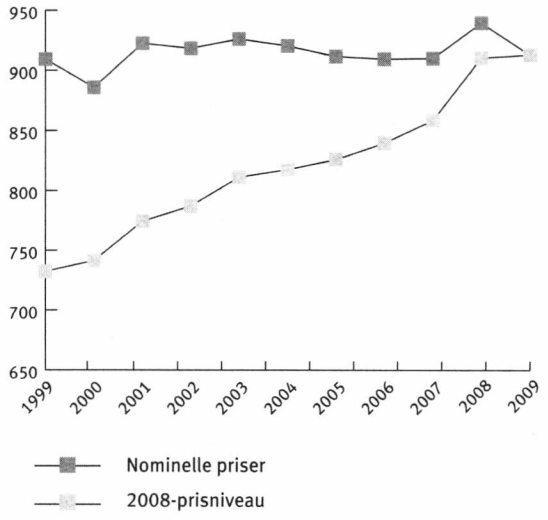

Udviklingen i Ministerrådets likviditet

Nedenfor er vist udviklingen i Ministerrådets likviditet fra primo 2003 til medio maj 2008.

Som det ses af grafen, udviser Ministerrådets likviditet et symptomatisk mønster. Mønsteret er generet af, at udbetalinger forløber nogenlunde jævnt over året, og at landene indtil 2007 har indbetalt 2 gange årligt, primo og medio til ministerrådet.

Det har i flere perioder over den viste periode været landenes synspunkter, at ministerrådets likviditet har været for høj. Derfor har der i to omgange været forsøg på at nedbringe den. Første gang var i perioden 2001-2005, hvor Ministerrådet således årligt rekvirerede et beløb fra landene som var 10 MDKK lavere end den faktiske aktivitetsramme.

Anden gang var i forbindelse med vedtagelse af budget 2008 og var, dels et resultat af budgetmoderniseringsarbejdet, og dels et resultat af finansieringsbehovet til globaliseringsinitiativerne. I forbindelse med budgetmoderniseringsarbejdet besluttede MR-SAM, at landene fremover skal indbetale til Ministerrådet i 4 årlige rater i stedet for 2. Som delvis finansiering af globaliseringsinitiativerne i budget 2008 blev det besluttet, ligeledes af MR-SAM, at landene skulle indbetale 70 MDKK mindre end aktivitetsrammen. Med disse tiltag forventes både minimums- og gennemsnitslikviditeten at falde.

LIKVIDITETSUDVIKLING 2003–2008 (TDKK)

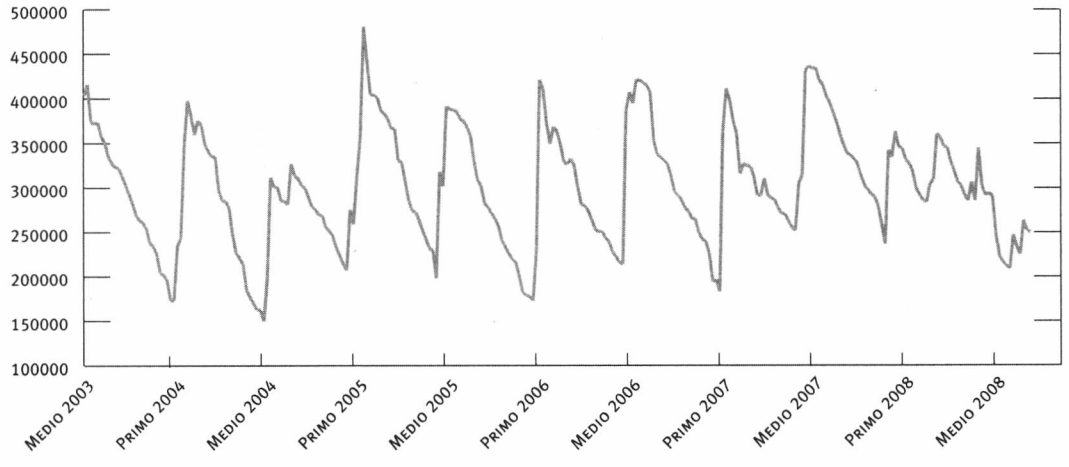

Bilag 1

VALUTAKURSER OG INFLATIONSSATSER			
100 EUR	=	746	DKK
100 ISK	=	7	DKK
100 NOK	=	94	DKK
100 SEK	=	80	DKK

Danmark	2,7 %
Finland	2,8 %
Island	5,7 %
Norge	3,0 %
Sverige	2,9 %

Opregningsfaktoren for projektmidler er 3,2 %.

norden

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
www.norden.org

ANP 2008:766
ISBN 978-92-893-1798-6

Nordisk Råd

C 3/kk

Fremlagt af:
Kontrolkomiteen

Bilag:
- Revisionsberetning

J.nr. 08-00261-4

Betænkning over Rigsrevisionens beretning om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed 2007

Til kontrolkomiteens opgaver hører granskning af revisionsberetningen om Nordisk Ministerråds regnskab og virksomhed og at forelægge resultaterne af denne for plenarforsamlingen.

1. Kontrolkomiteens forslag

Kontrollkomiteen foreslår at

Nordisk Råd beslutter

att tage revisionsberetningen for Nordisk Ministerråd 2007 til efterretning

2. Gennemgang af revisionsberetningen

Rigsrevisionen har revideret Nordisk Ministerråds årsregnskab for regnskabsåret 2007. For Nordisk Kulturfonds regnskab er der udarbejdet en særskilt beretning om revisionen af fondens regnskab. I overensstemmelse med de internordiske revisionsregler udføres revisionen af Nordisk Ministerråds institutioner, støtteordninger, projekter m. m af respektive lands statslige revisionsmyndighederne og i overensstemmelse med gældende regler i domicillandet. I praksis udføres dog revisionen i en vis udstrækning af private revisorer efter aftale med vedkommende rigsrevision.

Rigsrevisionens konklusion
Revisionen skal påse, at det aflagte regnskab er udarbejdet i overensstemmelse med Nordisk Ministerråds økonomireglement, og at årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Ministerråds resultat og økonomiske stilling.

Rigsrevisionen konkluderer, at revisionen ikke har givet anledning til anmærkninger eller forbehold.

Regnskabsprincip og økonomistyring
Årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med regnskabsbestemmelserne i Nordisk Ministerråds økonomireglement. Regnskabsprincip og regnskabspraksis er uændret i forhold til sidste år. Rigsrevisionen finder, at regnskabsaflæggelsen for 2007 har været bedre end de foregående år til trods for længevarende sygefravær i Nordisk Ministerråds økonomiafdeling.

Samarbejdsaftale
I lighed med foregående år har Nordisk Ministerråd haft en samarbejdsaftale med Nordisk Råd og Nordisk Kulturfond. Samarbejdsaftalen regulerer nogle administrative funktioner, herunder regnskab og personale, som Nordisk Ministerråd mod betaling stiller til rådighed. Ud over det administrative samarbejde har Nordisk Ministerråd et fælles informationssamarbejde med Nordisk Råd.

Rigsrevisionen har tidligere år anbefalet at ansvarsfordelingen mellem sekretariaterne i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd tydeliggøres i samarbejdsaftalen. Rigsrevisionen konstaterer i årets rapport, at sekretariaterne nu bruger samarbejdsaftalen til tydeliggørelse af kompetencefordeling mellem sekretariaterne, og at økonomiforvaltningen i Nordisk Ministerråds sekretariat varetages mere tilfredsstillende end tidligere. Rigsrevisionen har dog anbefalet fortsatte forbedringer fx i relation til overholdelse af betalingstidsfristerne overfor leverandører, afregning af rejseudlæg og regnskabsoplysninger til sekretariaterne til brug for bestyrelsesmøder mv.

Resultat og balance
Nordisk Ministerråds indtægter består af landenes bidrag, intern afgift af løn, renteindtægter og andre indtægter. I 2007 var de samlede indtægterne 870.748 tkr. Heraf udgjorde de nordiske landenes bidrag 845.772 tkr.

De samlede omkostninger udgjorde 858.645 tkr. Dette var en stigning på 18.920 i forhold til året før.

Årsregnskabet, udviser et overskud på 12.103 tkr. og en negativ egenkapital på 37.897 tkr. I henhold til Nordisk Ministerråds økonomireglement skal et eventuelt overskud tilbagebetales til medlemslandene. Samarbejdsministrene træffer i 2008 beslutning om anvendelse af årets resultat.

Rigsrevisionen har igen konstateret at der også i 2007 blev betalt morarenter mv. ved for sent indbetalte varefordringer. Rigsrevisionen henstiller derfor igen, at betalingsfristerne overholdes, så der ikke påløber morarenter.

Nordisk Ministerråds sekretariat
Rigsrevisionen anbefaler på ny, at reglerne omkring udbetaling af godtgørelse ved medarbejderne fratræden, herunder reglerne om anvendelse af bundfradrag, bliver tydeliggjort og indføjet i personalehåndbogen.

Der er fortsat usikkerhed vedrørende behandlingen af svensk social afgift, idet der ikke løbende var beregnet afgift i løbet af året. Nordisk Ministerråds sekretariat har nu foretaget en samlet opgørelse af afgiften, som vil blive afregnet i løbet af 2008. Rigsrevisionen påpeger også, at der ikke var foretaget indberetning af skattefrie tillæg, og at der var difference ved lønafstemningerne.

Lønområdet er en væsentlig omkostning i Nordisk Ministerråd. Det er derfor vigtigt med større opmærksomhed på lønområdet, selv om lønbehandlingen er meget bedre end tidligere. Rigsrevisionen anbefaler på ny, at skattefrie tillæg fremover indberettes korrekt, så al løn inkl udlandstillæg

og børnetillæg, sociale afgifter, rejsegodtgørelse mv., der oplyses til de offentlige myndigheder, er i overensstemmelse med regnskabets udvisende. Rigsrevisionen vil følge udviklingen i 2008.

Nordisk Ministerråds sekretariat har indgået aftale om finansiel leasing af kopimaskiner til sekretariatet. Finansiel leasing er ikke en mulighed under de gældende regler for Nordisk Ministerråd. Rigsrevisionen har derfor anbefalet, at aftalen bliver opsagt.

Rigsrevisionen anbefaler en mere stringent opfølgning og afregning af rejseudlæg for medarbejderne. Pr. 31. december 2007 er der medarbejdere, der har tilgodehavende udlæg på mellem 30 og 40 tkr. og en enkelt medarbejder har et tilgodehavende på 80 tkr.

Rigsrevisionen vurderer og har anbefalet, at der skal ske en klar adskillelse mellem egne budgetmidler og de eksterne projektmidler i såvel bogføringen som i regnskabsopstillingen. Der sker nemlig en sammenblanding af egne budgetmidler til eksterne projekter, og fremmedfinansierede projektmidler – fx fra EU – til eksterne projekter.

Rigsrevisionen konstaterer, at personalefordringerne bl.a. indeholdt nogle gamle fordringer fra 2003 og 2004 vedrørende intern afgift, hvor de pågældende medarbejdere nu er fratrådt. Rigsrevisionen anbefaler, at disse gamle poster afvikles i 2008 og at Nordisk Ministerråds sekretariat er opmærksomme på eventuelle mellemværender med medarbejdere, der fratræder.

Rigsrevisionen finder det utilfredsstillende, at Nordisk Ministerråds sekretariat ikke har iværksat forretningsgange, der kunne sikre en periodisk udligning af mellemregningerne, som udlovet i 2006. Rigsrevisionen anbefaler derfor igen, at der sker løbende udligning af mellemværender med hhv. Nordisk Råd og Nordisk Kulturfond.

Der er i 2007, blevet foretaget en bedre periodisering af omkostninger i forbindelse med regnskabsaflæggelsen. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Salgsprovenuet for de 3 lejligheder til Nordisk Ministerråds kontor i Skt. Petersborg, der blev solgt i 2005 og 2006, burde have været overført til Nordisk Ministerråds egen konto, og provenuet burde fremgå af regnskabet indtil provenuet er opbrugt. Rigsrevisionen har anbefalet, at denne oplysning vil fremgå af årsregnskabet.

Skyldige projektmidler udgjorde 266.095 tkr. i 2007 mod 245.598 tkr. i 2006. Rigsrevisionen har påset, at bogføringen er i overensstemmelse med de samlede projektoversigter, samt stikprøvevist efterprøvet, om udbetalinger sker på korrekt grundlag i henhold til projektkontrakterne. Man har tidligere fra Rigsrevisionens side anbefalet, at der i Nordisk Ministerråds sekretariat iværksættes forretningsgange, der sikrer en økonomisk evaluering af de enkelte projekter. Nordisk Ministerråd har informeret Rigsrevisionen, at sekretariatet er ved at få etableret et nyt projektstyringssystem, der også vil tilgodese en økonomisk kontrol af projekterne.

Nordisk Ministerråd publikationsafdeling

Rigsrevisionen konstaterer vedrørende tilgodehavender for salg af publikationer, at der fortsat henstår nogle gamle tilgodehavender, hvorpå der ikke har kunnet konstateres indbetalinger. Rigsrevisionen konstaterer også, at der er en bogført saldo for indbetalinger, der ikke har kunnet henføres til noget enkelt tilgodehavende. Der bør foretages en udligning mellem de to poster og nettodifferencen bliver reguleret over driften i 2008.

Nordisk Råd

C 3/kk

Fremlagt af:
Kontrolkomiteen.

Bilag:
- Revisionsberetning

J.nr. 08-00261-4

Nordisk Ministerråds kontorer

Rigsrevisionen aflagde besøg ved Nordisk Ministerråds kontor i Riga, Vilnius og Kaliningrad i 2007. Man konstaterede, at der ved kontorerne var en tilfredsstillende overordnet administration, og at man i kontorerne i Riga og Vilnius i stor udstrækning havde efterkommet deres anbefalinger fra det foregående besøg i 2005. Derimod kunne Rigsrevisionen konstatere, at der fortsat manglede en ny instruks fra Nordisk Ministerråds sekretariat om bl.a. regnskabsopstilling i kontorerne. Nordisk Ministerråds sekretariat har informeret Rigsrevisionen, at instruksen ultimo 2007 er udarbejdet og sendt til kontorerne.

Rigsrevision kunne konstatere, at der fra Nordisk Ministerråd ikke var sket fuld udbetaling af tildelte ordinære budgetmidler, og har derfor anbefalet, at udligning af en eventuel restsaldo sker snarest efter regnskabsårets udløb.

Rigsrevisionen vurderer, at der ikke er taget skyldige økonomiske hensyn i forbindelse med besættelsen af direktørstillingen. Der bliver nu betalt for væsentlig større bolig end tidligere samt for børns skolegang i international skole. Over kontorets regnskab var der blevet indkøbt privat bohave til direktøren i større omfang og Rigsrevisionen har anbefalet, at disse dispositioner blev afklaret sammen med Nordisk Ministerråd. Man finder det ikke tilfredsstillende, at dette ikke er sket endnu.

Ved kontoret i Vilnius er økonomifunktionen blevet outsourcet til et eksternt regnskabsbureau. Det er Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsbureauet ikke er i stand til at afgive korrekte regnskabsrapporter mv. over for Nordisk Ministerråd og kontorets ledelse. Det er derfor vigtigt, at regnskabsaflæggelsen og økonomifunktionen forbedres væsentligt.

Kontoret i Kaliningrad, som blev oprettet i 2006, havde fortsat store vanskeligheder i forbindelse med opstarten. Ved Rigsrevisionens besøg i 2007 var der endnu ikke implementeret et bogføringssystem, der kunne anvendes for rapporteringen til Nordisk Ministerråd. Regnskabsaflæggelsen for 2006 var derfor væsentlig mangelfuld og fejlbehæftet. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at der i 2008 er implementeret en IT-løsning, hvorefter kontoret kan foretage bogføring via Nordisk Ministerråds eget system.

Man kunne også konstatere fra Rigsrevisionens side, at i forbindelse med etableringen af kontoret var købt en række konsulentydelser i direktørens personlige firma. Af habilitetsmæssige årsager bør dette undgås. Rigsrevisionen har anbefalet, at fremtidige væsentlige aftaler bliver forelagt Nordisk Ministerråd.

Nordisk Ministerråds institutioner, projekter, mv.

Ansvaret for revisionen af regnskaberne for institutionerne i Norden er placeret hos den statelige revisionsmyndighed i domicillandet. Efter aftale med vedkommende Rigsrevision kan revisionen varetages af et privat anerkendt revisionsfirma.

Enkeltprojekter mv. revideres som hovedregel stikprøvevist af de enkelte landes rigsrevisioner som led i revisionen af regnskaberne for de pågældende institutioner eller forvaltningsorganer, hvortil et projekt er knyttet. Projekter, støtteordninger mv., der ikke er henlagt til statslige institutioner, varetages af private revisorer. Rigsrevisionen reviderer de projekter, der administreres af Nordisk Ministerråds sekretariat.

I februar 2008 modtog og videresendte Rigsrevisionen en oversigt fra Nordisk Ministerråds sekretariat over projekter for 2007 fordelt på enkelte lande til de nordiske rigsrevisioner til brug for deres projektrevisioner. Der

er konstateret unøjagtigheder i oversigten og rigsrevisionen skal igen over for Nordisk Ministerråds sekretariat understrege vigtigheden af, at der gives korrekte oplysninger om projekter som grundlag for de nordiske rigsrevisioners arbejde.

Nordisk Ministerråds institutioner

Ved afslutningen af revisionen af en institutions årsregnskab afgives en revisionspåtegning, der efter behov kan suppleres med en revisionsrapport.

Der er en fællesnordisk institution i Danmark, der revideres af Rigsrevisionen. Rigsrevisionen har for 2007 afgivet en revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger.

I Finland er der fem fællesnordiske institutioner, hvoraf fire revideres af eksterne revisorer, mens en revideres af Statens Revisionsverk. For regnskabsåret 2007 er der afgivet revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger for alle institutionerne.

På Island revideres Nordens hus af Rikisendurskoðun. For regnskabsåret 2007 er der afgivet revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger for institutionen.

I Norge varetager Riksrevisjonen revisionen af de fem nordiske institutioner, der er beliggende i Norge. For regnskabsåret 2007 er der afgivet revisionspåtegninger uden forbehold og supplerende oplysninger for alle fem institutioner.

Riksrevisjonen har også revideret og afgivet revisionspåtegninger uden forbehold eller supplerende oplysninger for Nordisk Metodikkomité for Næringsmidler og Nordisk Film- & TV-Fond. Disse to har formelt ikke status som institutioner i Nordisk Ministerråds budgetsystem.

I Sverige varetager Riksrevisionen, revisionen af de fire nordiske institutioner der er beliggende i Sverige. For alle fire institutioner har Riksrevisionen afgivet revisionspåtegninger uden forbehold og supplerende oplysninger.

De tre selvstyreområder, Færøerne, Grønland og Åland har hver en nordisk institution. For institutionerne på Færøerne og Grønland varetages revisionen af private revisorer, mens revisionen af institutionen på Åland varetages af Revisionsbyrån fra Ålands landskabsstyrelse. Der er afgivet revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger for alle institutionerne i de selvstyrte områderne.

Rigsrevisionen har følgende bemærkninger vedrørende revisionen af udvalgte institutioner:

- Statens Revisionsverk har bemærkninger om, at der ikke er etableret lejeaftale, at inventarfortegnelsen ikke er ajourført og at bogholderiet ikke er afstemt pr. 31. december 2007. Alligevel vurderer Riksrevisionen i Finland, at årsregnskabet er retvisende.
- Riksrevisionen i Sverige konstaterer at Nordiska Genbanken selv har foretaget beskatning af udlandstillæg og betalt sociale afgifter heraf fra og med 2007. Skatteverket har i 2007 svaret på en tidligere forespørgsel om beskatning af udlandstillæg og har afstået beskatning mv. for perioden for 2007.
- Riksrevisionen i Sverige har konstateret, at Nordregio i perioden 2003-2005 har periodiseret de ubrugte budgetmidler, uden at der er indhentet tilladelse hertil fra Nordisk Ministerråd. På Riksrevisionens anbefaling har Nordregio i 2006 anmodet Nordisk Ministerråd om dispensation fra reglerne for regnskabsaflæggelse. Der

har anbefalet, at Nordregio igen retter en henvendelse til Nordisk Ministerråd.

Enkeltprojekter mv

I projektbevillingerne indgår midler til et betragteligt antal mindre, enkeltstående projekter af midlertidig karakter. Herudover er der midler til et mindre antal institutionslignende bidragsmodtagere, til forskellige støtteordninger og til reserver.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at de bevilgede midler er disponeret i overensstemmelse med projektkontrakten, at der ved projekterne er taget skyldige økonomiske hensyn, og at de indsendte projektregnskaber har været undergivet betryggende revision.

I Sverige har man ud fra en særskilt vurdering udtaget tre projekter til revision for 2007. Riksrevisionen i Sverige konkluderer, at de interne kontroller og regnskabsaflæggelse hos modtagerne findes tilfredsstillende. Revisionsbyrån fra Ålands landskabsstyrelse har oplyst, at man har revideret tre projekter i 2006. De gennemgående projekter er i overensstemmelse med de indgående aftaler, og der er taget skyldige økonomiske hensyn ved projekternes gennemførelse. På Færøerne har Landsgrannskodanin gennemgået i alt 14 projekter. Man konstaterer at man mangler regnskab og protokollat for et projekt. Man har ikke haft bemærkninger på de andre projekter.

3. Kontrolkomiteens synspunkter

Kontrolkomiteen konstaterer at Rigsrevisionen har haft få bemærkninger til Nordisk Ministerråds regnskaber og virksomhed. Samtidigt anbefaler Kontrolkomiteen at Nordisk Ministerråd følger op årets anmærkninger, som i en del fald, er blevet gentaget fra tidligere år.

I lighed med Rigsrevisionen vil Kontrolkomiteen følge op anbefalingerne i næste års rapport.

4. Sammenfatning og konklusion

Kontrolkomiteen er enig i Rigsrevisionens konklusion om, at Nordisk Ministerråds regnskab og beretning om virksomheden er aflagt i overensstemmelse med gældende regler, og at de giver et korrekt billede af Nordisk Ministerråds økonomiske resultat for 2007 og den finansielle stilling pr. 31. december 2007.

Kontrollkomiteen foreslår at

Nordisk Råd beslutter

att tage revisionsberetningen for Nordisk Ministerråd 2007 til efterretning

Reykjavik, 24. september 2008

Sigrun Eng (A)
Monica Green (s)
Bjarne Kallis (kd)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Gunilla Tjernberg (kd)
Kristen Touborg (SF)

RIGSREVISIONEN

Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007

Juni
2008

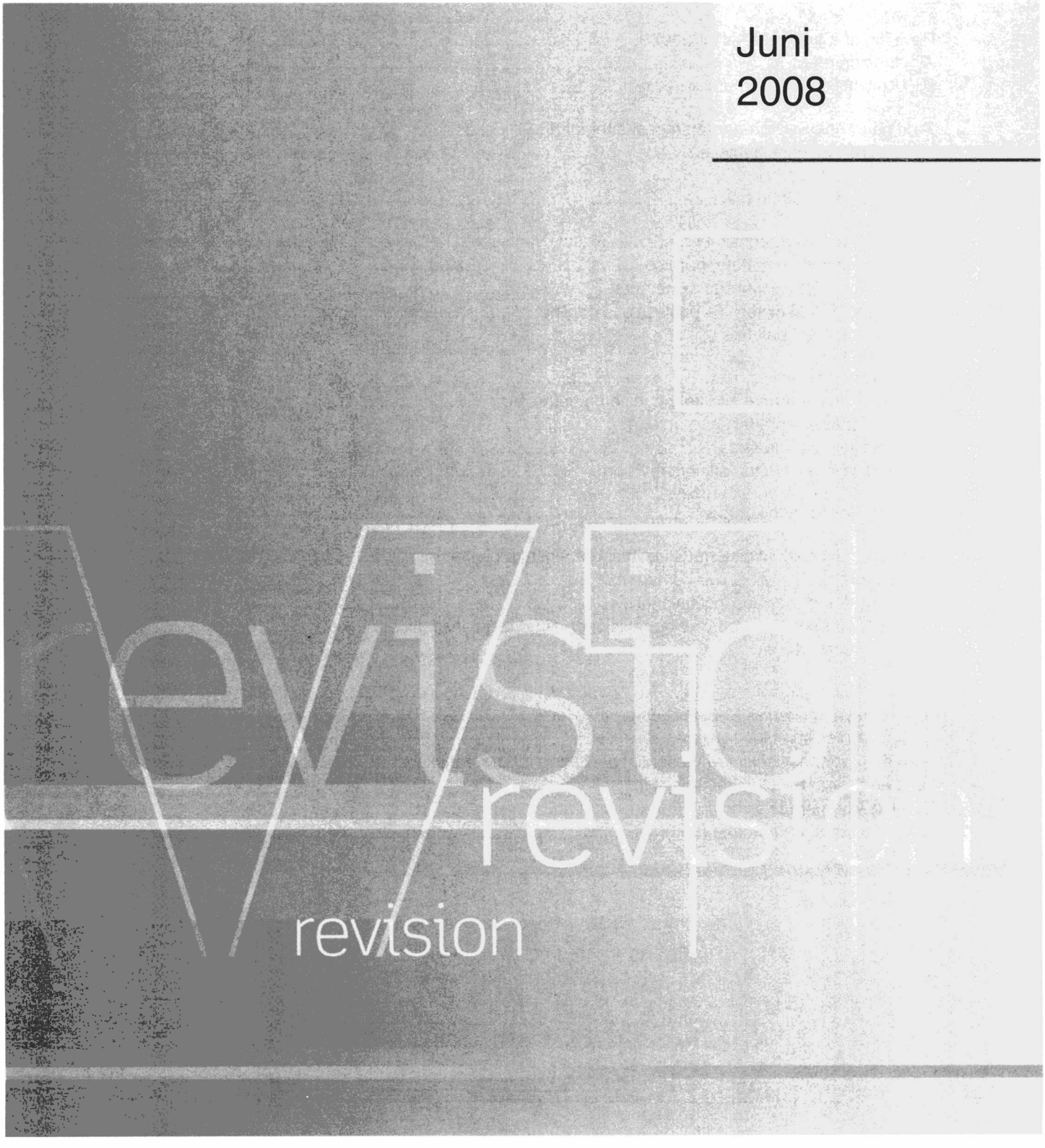

"Sidehenvisningerne i nedenstående indholdsfortegnelse er ikke i overensstemmelse med indholdsfortegnelsen og pagineringen i Blå Bok."

Indholdsfortegnelse

I. Revision af årsregnskabet for 2007 1
A. Indledning 1
B. Konklusion på den udførte revision 1

II. Særlige forhold vedrørende årsregnskabet for 2007 2
A. Regnskabsprincip mv. 2
B. Økonomifunktionen 2
C. Samarbejdsaftale mv. 2

III. Kommentarer til årsregnskabet 2
A. Den samlede resultatopgørelse 2
a. Nordisk Ministerråds sekretariat 3
b. Nordisk Ministerråds publikationsafdeling 4
B. Den samlede balance 4

IV. Den udførte revision 6
A. Revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse 6
B. Risikofyldte områder 7
C. Revisionens udførelse 7
D. Redegørelse om forvaltningsrevision 8

V. Nordisk Ministerråds kontorer 8

VI. Revision af Nordisk Ministerråds institutioner, enkeltprojekter mv. 9
A. Generelt 9
B. Nordisk Ministerråds institutioner 10
a. Bemærkninger vedrørende revisionen af udvalgte institutioner mv. 10
C. Enkeltprojekter mv. 11

VII. Andre oplysninger mv. 12
A. Eftersyn af Nordisk Ministerråds protokoller 12
B. Overholdelse af lovgivningen 12
C. Risiko for besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet 12
D. Ledelsens regnskabserklæring 12
E. Ikke-korrigerede forhold 12
F. Afsluttende bemærkninger 13

Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007

I. Revision af årsregnskabet for 2007

A. Indledning

1. Rigsrevisionen afgiver hermed revisionsberetning for regnskabsåret 2007 til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

Beretningen har i udkast været fremsendt til Nordisk Ministerråds sekretariat, hvis bemærkninger i videst muligt omfang er indarbejdet i nærværende beretning. De øvrige nordiske rigsrevisioner har ligeledes haft et udkast til høring.

Rigsrevisionens beretning omfatter hele Nordisk Ministerråds årsregnskab for 2007.

Revisionen af Nordisk Ministerråds institutioner, støtteordninger, projekter mv. varetages af de respektive landes statslige revisionsmyndigheder på grundlag af de gældende bestemmelser i domicillandet.

Rigsrevisionen har fra de statslige revisionsmyndigheder i de øvrige nordiske lande modtaget rapporteringer om resultatet af årets revision af institutioner, enkeltprojekter mv. Et sammendrag af disse rapporteringer er indarbejdet i denne beretning, jf. kap. VI.

2. Årsregnskabet, der behandles på Nordisk Råds ordinære session i 2008, udviser et overskud på 12.103 tkr. og en negativ egenkapital på 37.897 tkr. Samarbejdsministrene (MR-SAM) træffer i 2008 beslutning om anvendelse af årets resultat.

B. Konklusion på den udførte revision

3. Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af aktiver, passiver og den finansielle stilling pr. 31. december 2007, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Vi er ved den udførte forvaltningsrevision ikke blevet bekendt med forhold, der giver anledning til at konkludere, at forvaltningen i 2007 på de områder, vi har undersøgt, ikke er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde, eller at oplysningerne i rapporteringen om mål og resultater ikke er dokumenterede og dækkende for Nordisk Ministerråds virksomhed i 2007.

Særlige forhold og kommentarer til årsregnskabet fremgår af henholdsvis kap. II og III, hvortil vi henviser.

4. Godkender Nordisk Ministerråd årsregnskabet i sin nuværende form, vil årsregnskabet være forsynet med revisionspåtegning uden forbehold eller supplerende oplysninger.

Vedrørende revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse henvises til kap. IV.

II. Særlige forhold vedrørende årsregnskabet for 2007

A. Regnskabsprincip mv.

5. Det anvendte regnskabsprincip er uændret i forhold til sidste år. Årsregnskabet for 2007 er aflagt i overensstemmelse med regnskabsbestemmelserne i Nordisk Ministerråds økonomireglement.

Den anvendte regnskabspraksis, dvs. værdiansættelsesmetoder etc., er ligeledes uændret i forhold til sidste år.

6. De enkelte nordiske institutioner aflægger selvstændige årsregnskaber efter samme regnskabsprincip, som gælder for Nordisk Ministerråd.

B. Økonomifunktionen

7. Rigsrevisionen finder, at regnskabsaflæggelsen for 2007 har været bedre end de foregående år til trods for længerevarende sygefravær i Nordisk Ministerråds økonomiafdeling. Rigsrevisionen har løbende haft en positiv dialog med Nordisk Ministerråds økonomiafdeling om optimering af regnskabsaflæggelsen, og på grundlag af erfaringer fra regnskabsaflæggelsen for 2007 vil dialogen fortsætte med henblik på yderligere at fremme regnskabsaflæggelsen i de kommende år.

C. Samarbejdsaftale mv.

8. Nordisk Ministerråds sekretariat har i lighed med de tidligere år haft samarbejdsaftaler med såvel Nordisk Råds sekretariat som Nordisk Kulturfonds sekretariat. Samarbejdsaftalerne indeholder bestemmelser om en række tjenesteydelser, som Nordisk Ministerråds sekretariatet mod betaling stiller til rådighed for de 2 sekretariater. Det drejer sig primært om regnskabs- og personalemæssige ydelser, mens det øvrige daglige administrative arbejde varetages af Nordisk Råds sekretariat og Nordisk Kulturfonds sekretariat.

9. Rigsrevisionen har konstateret, at sekretariaterne nu bruger samarbejdsaftalen til tydeliggørelse af kompetencefordelingen mellem sekretariaterne, og at økonomiforvaltningen i Nordisk Ministerråds sekretariat varetages mere tilfredsstillende end tidligere. Der er dog fortsat behov for forbedringer, fx i relation til overholdelse af betalingstidsfristerne over for leverandører, afregning af rejseudlæg og regnskabsoplysninger til sekretariaterne til brug for bestyrelsesmøder mv.

Revisorerne har derfor anbefalet, at administrationen af disse forhold også forbedres.

III. Kommentarer til årsregnskabet

A. Den samlede resultatopgørelse

10. Nordisk Ministerråds ordinære resultat for 2007 blev 12.103 tkr. mod 5.806 tkr. i 2006. Det ordinære resultat skyldtes primært større renteindtægter og større intern afgift af løn end oprindeligt budgetteret.

11. De samlede indtægter udgjorde 870.748 tkr. mod 845.538 tkr. i 2006. Heraf udgjorde bidragene fra de nordiske lande 845.772 tkr. De nordiske landes bidrag samt fordelingen heraf blev fastsat samtidig med godkendelsen af budgettet for 2007 på samarbejdsministrenes møde i forbindelse med Nordisk Råds session den 1.-2. november 2006. Fordelingen af bidragene er foretaget i henhold til Nordisk Ministerråds økonomireglement, § 7. De samlede bidrag var 18.929 tkr. større i 2007 end i 2006.

12. De samlede omkostninger udgjorde 858.645 tkr. og bestod af driftsomkostninger inkl. projektbevillinger på 858.307 tkr. De samlede ordinære omkostninger var 18.920 tkr. større end i 2006.

Vi har konstateret, at der også i 2007 blev betalt morarenter mv. ved for sent indbetalte varefordringer. Rigsrevisionen skal igen henstille, at betalingsfristerne overholdes, så der ikke påløber morarenter.

For så vidt angår lønadministrationen i øvrigt henvises til pkt. 13.

Nordisk Ministerråds interne omkostninger afholdes bl.a. gennem drifts-/projektbevillinger til de selvstændige resultatenheder: sekretariatet og publikationsafdelingen, der er kommenteret nærmere nedenfor.

a. Nordisk Ministerråds sekretariat

13. Vi har konstateret, at der i forbindelse med den særlige udbetaling ved medarbejderes fratræden indgår et bundfradrag før beregning af intern afgift. Rigsrevisionen har fra Nordisk Ministerråds sekretariat fået oplysning om, at denne beregningsmodel er almindelig i forbindelse med medarbejderes fratræden. Rigsrevisionen har tidligere anbefalet, at reglerne omkring udbetaling af godtgørelse ved medarbejderes fratræden, herunder reglerne om anvendelse af bundfradrag, bliver tydeliggjort og indføjet i personalehåndbogen. Dette er endnu ikke sket, hvorfor vi igen skal anbefale en konkretisering af reglerne.

Rigsrevisionen har endvidere konstateret, at der fortsat er usikkerhed om behandlingen af svensk social afgift, idet der ikke løbende var beregnet afgift i løbet af året. I forbindelse med vores revision har Nordisk Ministerråds sekretariat nu foretaget en samlet opgørelse af afgiften, der vil blive afregnet i løbet af 2008. Endvidere har vi konstateret, at der ikke var foretaget indberetning af skattefrie tillæg, og at der var difference ved lønafstemningerne, hvilket formentlig skyldes forskel mellem lønindberetningerne og tidspunktet for retserhvervelsen.

Selv om lønbehandlingen er væsentlig bedre end tidligere, har vi anbefalet, at der er større opmærksomhed på lønområdet, da dette er en væsentlig omkostning i Nordisk Ministerråd. Samtidig skal vi igen anbefale, at skattefrie tillæg fremover indberettes korrekt, så al løn, inkl. udlandstillæg og børnetillæg, sociale afgifter, rejsegodtgørelse mv., der oplyses til de offentlige myndigheder, er i overensstemmelse med regnskabets udvisende. Vi vil følge dette forhold i 2008.

14. I Nordisk Ministerråds regnskab var der indregnet omkostninger til personlige forsikringer for direktørerne i kontorerne i Baltikum og Nordvestrusland. Forsikringerne omfatter også de medfølgende familiemedlemmer. Efter anbefaling fra Rigsrevisionen er disse omkostninger blevet overført til de enkelte kontorers eget regnskab.

15. Ved Rigsrevisionens stikprøvevise gennemgang af sekretariatets omkostninger er vi blevet opmærksomme på, at der er indgået aftale om finansiel leasing af kopimaskiner til sekretariatet. De gældende regler for Nordisk Ministerråd giver ikke mulighed for at indgå aftaler om etablering af låneforhold, herunder oprettelse af finansiel leasing. Rigsrevisionen har anbefalet, at aftalen bliver opsagt hurtigst muligt, og er fra Nordisk Ministerråds sekretariat blevet orienteret om, at alle leasingarrangementer er ved at blive gennemgået og opdateret. Rigsrevisionen vil følge dette forhold i 2008.

16. Rigsrevisionen har i forbindelse med gennemgang af rejseafregninger konstateret, at der er medarbejdere, der ikke afregner udlæg løbende, men kun få gange i løbet af året. Dermed er der fx pr. 31. december 2007 medarbejdere, der har tilgodehavende udlæg på mellem 30 og 40 tkr., og en enkelt medarbejder har et tilgodehavende på 80 tkr. Ifølge personalehåndbogen skal medarbejderne afregne rejseudlæg senest en måned efter rej-

sens afslutning. Rigsrevisionen har anbefalet, at der sker en mere stringent opfølgning og afregning af rejseudlæg for medarbejderne.

17. Rigsrevisionen har konstateret, at der sker en sammenblanding af egne budgetmidler til eksterne projekter og fremmedfinansierede projektmidler, fx fra EU, til eksterne projekter. Denne sammenblanding gør det vanskeligt at få identificeret eventuelle overhead ved administrationen af de eksterne projektmidler, og desuden er der risiko for, at eventuelt overskydende eksterne midler bliver overført til senere år som egne budgetmidler. Det er Rigsrevisionens vurdering, at der skal ske en klar adskillelse mellem egne budgetmidler og de eksterne projektmidler i såvel bogføringen som i regnskabsopstillingen, og vi har anbefalet, at denne adskillelse bliver tydeliggjort fremover.

I den forbindelse er det aftalt med Nordisk Ministerråds sekretariat, at en endelig opgørelse af nettooverhead for de eksterne projektmidler, der bl.a. skal anvendes til direkte omkostninger til administration af de pågældende projekter, kan afvente projektets afslutning. Det skyldes, at der ikke altid er tidsmæssig sammenhæng mellem registreringen af overhead og tidspunktet for registrering af de direkte omkostninger.

b. Nordisk Ministerråds publikationsafdeling

18. I forbindelse med vores revision af tilgodehavender for salg af publikationer har vi konstateret, at der fortsat henstår nogle gamle tilgodehavender, hvorpå der ikke har kunnet konstateres indbetalinger. Samtidig har vi konstateret, at der er en bogført saldo for indbetalinger, der ikke har kunnet henføres til noget enkelt tilgodehavende. Vi har anbefalet, at der foretages en udligning mellem de 2 poster, og at nettodifferencen bliver reguleret over driften i 2008.

B. Den samlede balance

19. De likvide midler på 251.177 tkr. udgjorde hovedparten, eller 95,5 %, af de samlede aktiver. De likvide midler steg med 30.351 tkr. i forhold til 2006, hvilket bl.a. skyldes en stigning i disponerede, men ikke udbetalte projektmidler pr. 31. december 2007. Udbetalingstidspunktet er således udskudt for nogle projekter.

Størstedelen af de likvide midler placeres på kortløbende aftalekonti for at opnå bedst mulig forrentning, der gennemsnitligt udgjorde 3,9 % i 2007.

Vi har indhentet engagementsoplysninger fra Nordisk Ministerråds bankforbindelser og fået bekræftelse på, at alle engagementer var korrekt medtaget i regnskabet.

20. Fordringer udgjorde i alt 11.562 tkr., der bestod af personalefordringer på 417 tkr., forudbetalt løn på 3.824 tkr., øvrige fordringer på 5.175 tkr. samt forudbetalte omkostninger og periodeafgrænsningsposter på 2.146 tkr.

21. Ved vores revision har vi konstateret, at personalefordringerne bl.a. indeholdt nogle gamle fordringer fra 2003 og 2004 vedrørende intern afgift, hvor de pågældende medarbejdere nu er fratrådt. Vi har anbefalet, at disse gamle poster afvikles i 2008, og at Nordisk Ministerråds sekretariat er opmærksom på eventuelle mellemværender med medarbejdere, der fratræder.

Vi har konstateret, at der heller ikke i 2007 løbende er foretaget udligning af mellemværendet med Nordisk Kulturfond. Rigsrevisionen blev i 2006 fra Nordisk Ministerråds sekretariat orienteret om, at sekretariatet ville iværksætte forretningsgange, der kunne sikre en periodisk udligning af mellemregningerne. Dette er ikke sket, hvilket vi finder utilfredsstillende, og vi skal igen anbefale, at der sker løbende udligning af mellemværender med henholdsvis Nordisk Råd og Nordisk Kulturfond.

22. Periodeafgrænsningsposter og forudbetalte omkostninger udgjorde 2.146 tkr. og vedrører omkostninger, der er registreret i 2007, og som vedrører 2008.

Vi har konstateret, at der i 2007 er foretaget en bedre periodisering af omkostninger i forbindelse med regnskabsaflæggelsen, så der er overensstemmelse med det nugældende regnskabsprincip. Dette finder vi tilfredsstillende og har anbefalet, at der fortsat er fokus på dette område.

23. Der er ingen materielle anlægsaktiver i Nordisk Ministerråds årsregnskab. De tidligere anlægsaktiver omfattede 3 lejligheder til Nordisk Ministerråds kontor i Skt. Petersborg, der blev solgt i 2005 og 2006. I forbindelse med regnskabsaflæggelsen for 2007 har Nordisk Ministerråds sekretariat foretaget en opgørelse af salgsprovenuet. Salgsprovenuet er indbetalt på en bankkonto, der er registreret i kontoret i Skt. Petersborg, og er indeholdt i årsregnskabet for dette kontor. Selv om salgsprovenuet skal bruges til forlods dækning af husleje for Nordisk Ministerråds kontor i Skt. Petersborg, er det Rigsrevisionens vurdering, at salgsprovenuet burde have været overført til Nordisk Ministerråds egen konto, og at provenuet burde fremgå af Nordisk Ministerråds eget årsregnskab, indtil provenuet er opbrugt. Vi har anbefalet, at Nordisk Ministerråd lader denne oplysning fremgå af årsregnskabet.

24. Leverandørgæld og skyldige projektmidler til udbetaling udgjorde i alt 20.016 tkr. mod 24.862 tkr. i 2006. I lighed med tidligere år er der mange skyldige projektmidler, hvor anmodning om udbetaling var fremsat før 31. december 2007, men hvor udbetaling først sker i 2008.

Vi har gennemgået leverandørgælden for eventuel kursregulering af gældsposter i fremmed valuta. Den samlede regulering ville være uvæsentlig, men vi har anbefalet, at Nordisk Ministerråd fremover er opmærksom på dette forhold.

Vi konstaterede ved vores revision, at der i 2007 er gjort anstrengelser for at få indkrævet tilgodehavender hos leverandørerne, der bl.a. skyldes tidligere dobbeltbetalinger mv. Dette finder vi tilfredsstillende, men har anbefalet, at de resterende tilgodehavender snarest bliver afklaret.

Desuden har Rigsrevisionen konstateret, at der er en enkelt gammel større overforfalden kreditorgæld, som vi har anbefalet bliver afklaret i 2008.

Vi har ved vores revision af leverandørgæld endvidere konstateret, at der i 2007 er foretaget en tilfredsstillende periodisering af omkostningerne i forbindelse med regnskabsaflæggelsen, så der er overensstemmelse med det nugældende regnskabsprincip. Vi har dog anbefalet, at der i forbindelse med periodiseringen er fokus på at registrere de enkelte fakturaer i det rigtige regnskabsår, da det har betydning for, hvornår der kan opnås momsrefusion.

25. Arrangementet EXPO 2005 er optaget i årsregnskabet med en gæld på 212 tkr., der vedrører manglende afregning til Island. Rigsrevisionen har påset, at afregningen er sket i løbet af 2008.

26. Anden kortfristet gæld på 3.358 tkr. indeholder bl.a. mellemregning med Nordisk Råd. Mellemregningen er afstemt til årsregnskabet for Nordisk Råd.

27. Skyldige projektmidler udgjorde 266.095 tkr. i 2007 mod 245.598 tkr. i 2006. Vi har påset, at bogføringen er i overensstemmelse med de samlede projektoversigter, samt stikprøvevist efterprøvet, om udbetalinger sker på korrekt grundlag i henhold til projektkontrakterne. Rigsrevisionen har tidligere anbefalet, at der i Nordisk Ministerråds sekretariat iværksættes forretningsgange, der sikrer en økonomisk evaluering af de enkelte projekter, og vi er fra Nordisk Ministerråds sekretariat orienteret om, at sekretariatet er ved at få etab-

leret et nyt projektstyringssystem, der også vil tilgodese en økonomisk kontrol af projekterne. Det finder vi tilfredsstillende, og Rigsrevisionen vil følge etableringen af dette system.

28. I skyldige projektmidler indeholdes ikke-disponerede projektmidler på 23.645 tkr. i 2007 mod 38.381 tkr. i 2006. Disse projektmidler udgør den del af budgetmidlerne, der ikke var disponeret til specifikke formål ved årets udgang. Midlerne bliver da reserveret for anvendelse til andre nye projekter inden for budgetrammen for det enkelte fagområde.

Vi har konstateret, at Nordisk Ministerråds sekretariat i overensstemmelse med det ændrede økonomireglement har anvendt den nye beregningsmodel for tilbageførsel af udisponerede midler. Dette har medført, at der i 2007 er overført i alt 5.468 tkr. til en særlig dispositionspulje, som vil være til disposition ved budgetlægningen for 2009.

29. Nordisk Ministerråds egenkapital udgør ÷37.897 tkr., svarende til det afskrevne krav på landene i 2005 på ÷50.000 tkr., hvori årets resultat for 2007 på 12.103 tkr. er modregnet.

NSK/MR-SAM har i 2007 og 2008 vedtaget en ændring af økonomireglementet omkring overførte midler og egenkapital, så der kan opbygges en positiv eller negativ egenkapital i Nordisk Ministerråds årsregnskab. Det er herefter MR-SAM, der i forbindelse med godkendelse af årsregnskabet samtidig træffer beslutning om disposition af årets resultat. En negativ egenkapital kan fordres udlignet, såfremt likviditeten betinger dette.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at der er truffet beslutning om ændring af økonomireglementet, så den regnskabsmæssige behandling af kapitalforholdene i Nordisk Ministerråds årsregnskaber er defineret og er i overensstemmelse med regnskabspraksis.

IV. Den udførte revision

A. Revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse

30. Det er revisionens formål at påse, om det af ledelsen aflagte regnskab er udarbejdet i overensstemmelse med Nordisk Ministerråds økonomireglement, og om årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Ministerråds aktiver, passiver og finansielle stilling samt resultat.

Revisionen omfatter resultatopgørelse og balance samt noter. Ledelsen udarbejder ikke en egentlig årsberetning til årsregnskabet. Derimod indgår årsregnskabet med revisionspåtegning som en del af den samlede beretning om Nordisk Ministerråds virksomhed, der afgives i august 2008.

31. Revisionen er udført efter de gældende regler i det internordiske revisionsreglement og er tilrettelagt og udført, med henblik på at kunne tage stilling til om årsregnskabet indeholder væsentlige fejl og mangler.

Revisionen, der foretages i overensstemmelse med god offentlig revisionsskik, har hovedsageligt omfattet regnskabsposter og områder, hvor der er risiko for væsentlige fejl og mangler.

32. Forekommer der tilsigtede fejl og mangler, vil der være risiko for, at disse forbliver uopdagede. Det er Nordisk Ministerråds ansvar at tilrettelægge hensigtsmæssige registreringssystemer, forretningsgange og interne kontroller med henblik på at forebygge og opdage såvel tilsigtede som utilsigtede fejl og mangler samt at påse, at disse overholdes.

Revisionen udvides, hvis der under revisionen konstateres unøjagtigheder, som vækker mistanke om uregelmæssigheder. Revisionen har ikke givet anledning til en sådan udvidelse.

33. I forbindelse med revisionen er Nordisk Ministerråds regnskabsmæssige registreringssystemer og interne kontroller gennemgået og vurderet. Det nye økonomisystem, der anvendes i Nordisk Ministerråd, er bl.a. baseret på digitale godkendelses- og anvisningsprocedurer i forbindelse med den regnskabsmæssige registrering. På grundlag af vores undersøgelser finder vi, at der generelt er etableret tilstrækkelige og forsvarlige forretningsgange og interne kontroller for registrering af de regnskabsmæssige data.

Revisionen er udført i årets løb og i forbindelse med årsafslutningen.

B. Risikofyldte områder

34. Vores strategi for tilrettelæggelse af revisionen er fastlagt med henblik på at fokusere på risikofyldte områder. De risikofyldte områder har været:

løn- og personaleområdet
fordringer, periodeafgrænsningsposter, skyldige projektomkostninger og kreditorer
Nordisk Ministerråds interne kontroller, der omfatter de overordnede kontroller samt kontroller på specifikke regnskabsmæssige områder.

C. Revisionens udførelse

35. Revisionen har omfattet en gennemgang af procedurerne i forbindelse med regnskabsudarbejdelsen samt en stikprøvevis gennemgang af dokumentationen for de i årsregnskabet anførte oplysninger og beløbsangivelser, herunder kontrol af aktivernes tilhørsforhold, tilstedeværelse og værdiansættelse. Vi har kontrolleret, at de gældsposter og øvrige forpligtelser, der os bekendt påhviler Nordisk Ministerråd, er kommet rigtigt til udtryk i årsregnskabet.

Herudover har vi stikprøvevist påset, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, og om dispositionerne er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

36. Revisionen af balanceposter er sket ved revision af enkeltposter og i videst muligt omfang afstemning til eksterne oplysninger.

Fordringer er afstemt til eksterne oplysninger samt til dokumenterede opgørelser i Nordisk Ministerråd. Endvidere er varefordringer stikprøvevist verificeret til indbetalinger i 2008. Herudover er der gennemgået bogføringsbilag før og efter statusdagen for konstatering af, om der er foretaget korrekt periodisering. I det omfang den daglige ledelse har foretaget en skønsmæssig vurdering ved værdiansættelsen af en balancepost, har vi gennemgået den underliggende vurdering.

Skyldige projektomkostninger er revideret stikprøvevist ved gennemgang af den enkelte projektsag fra kontrakt og sagsbehandling til udbetalingstidspunkt og eventuelt afslutningstidspunkt. Herudover er der sket en samlet afstemning mellem årsregnskabet og de projektlister, der er udsendt til de nordiske landes rigsrevisioner, jf. pkt. 58.

Vare- og omkostningskreditorer er stikprøvevist revideret til eksterne oplysninger samt til betalinger i 2008.

37. Revisionen af forretningsgange og interne kontroller er foretaget på specifikke regnskabsmæssige områder, herunder tilbageførte budgetmidler, rejse- og personaleomkostninger, periodisering, kreditorer og skyldige omkostninger samt likviditetsområdet, herunder betalingsforretninger.

Revisionen er foretaget som stikprøvevis revision af enkeltposter med henblik på verifikation af overholdelse af reglerne for rekvisition, godkendelse, registrering, anvisning og be-

taling af varer og tjenesteydelser. Revisionen er suppleret med en regnskabsanalyse på regnskabspostniveau.

Revisionen har endvidere omfattet en gennemgang af, om registrering af omkostningerne i økonomisystemet er kommet korrekt til udtryk i årsregnskabet.

På grundlag af vores undersøgelser finder vi, at de etablerede forretningsgange og interne kontroller ved regnskabsførelsen og regnskabsaflæggelsen i videst muligt omfang sikrer regnskabets rigtighed, og at årsregnskabet giver et rigtigt billede af Nordisk Ministerråds aktiver, passiver og finansielle stilling samt resultat.

D. Redegørelse om forvaltningsrevision

38. Ud over den finansielle revision omfatter revisionen en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Samtidig er formålet med revisionen at foretage en vurdering af, hvorvidt der for udvalgte områder er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af Nordisk Ministerråd, og om oplysningerne i årsregnskabet om mål og resultater er dokumenterede og dækkende for Nordisk Ministerråds virksomhed i 2007.

39. Rigsrevisionen har påset, om der er modtaget momsrefusion i henhold til gældende regler, og om refusionerne opgøres og afregnes i henhold til reglerne.

40. Rigsrevisionen har ved stikprøver gennemgået rejse- og repræsentationsudgifter for at påse, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af Nordisk Ministerråds midler.

41. Ved vores revision er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at forvaltningen i 2007 af rejse- og repræsentationsudgifter samt af momsrefusionerne ikke er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde, eller at oplysningerne i rapporteringen om mål og resultater ikke er dokumenterede og dækkende.

V. Nordisk Ministerråds kontorer

42. I 2007 aflagde Rigsrevisionen besøg ved Nordisk Ministerråds kontor i Riga, Vilnius og Kaliningrad. Kontoret i Kaliningrad er etableret i 2006. Vi konstaterede, at man i kontorerne i Riga og Vilnius i vid udstrækning havde efterkommet vores anbefalinger fra det foregående besøg i 2005.

43. I forbindelse med vores besøg kunne vi konstatere, at der fortsat manglede en ny instruks fra Nordisk Ministerråds sekretariat om bl.a. regnskabsopstilling i kontorerne. Rigsrevisionen er fra Nordisk Ministerråds sekretariat orienteret om, at instruksen ultimo 2007 er udarbejdet og sendt til kontorerne, hvilket vi finder tilfredsstillende.

44. For alle 3 kontorer konstaterede Rigsrevisionen, at der fra Nordisk Ministerråd ikke var sket fuld udbetaling af tildelte ordinære budgetmidler, og vi har anbefalet, at der sker udligning af en eventuel restsaldo snarest efter regnskabsårets udløb.

45. Ved kontoret i Riga konstaterede vi, at der var meromkostninger forbundet med ansættelsen af den nye direktør. Familiemæssige forhold har medført, at der nu anvendes en større bolig end tidligere, og at der betales for direktørens børns skolegang i en international skole. De samlede årlige omkostninger udgør derfor nu ca. 279 tkr., hvor der tidligere var årlige omkostninger på ca. 78 tkr. Disse omkostninger er aftalt med Nordisk Ministerråds sekretariat.

Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at der i større omfang var indkøbt privat bohave til direktøren over kontorets regnskab, og vi anbefalede, at disse dispositioner blev afklaret sammen med Nordisk Ministerråd. Efter oplysninger fra Nordisk Ministerråds sekretariat er dette ikke sket endnu, hvilket ikke er tilfredsstillende.

46. Ved kontoret i Vilnius konstaterede vi bl.a., at økonomifunktionen var blevet outsourcet til et eksternt regnskabsbureau. På grundlag af Rigsrevisionens undersøgelser ved besøget på kontoret og efterfølgende korrespondance med regnskabsbureauet i løbet af efteråret og vinteren 2007/2008 er det vores vurdering, at det eksterne regnskabsbureau ikke er i stand til at afgive korrekte regnskabsrapporter mv. over for Nordisk Ministerråd og kontorets ledelse. Rigsrevisionen finder, at regnskabsaflæggelsen og økonomifunktionen skal forbedres væsentligt.

Rigsrevisionen kunne konstatere, at der i kontoret var en forsvarlig administration af et EU-finansieret BEN-projekt, hvor kontoret er valgt som Lead Partner.

47. Kontoret i Kaliningrad er oprettet i 2006. Rigsrevisionen kunne konstatere, at der i 2007 fortsat var store vanskeligheder i forbindelse med opstarten. Der var således ved besøget i 2007 endnu ikke implementeret et bogføringssystem, der kunne anvendes for rapporteringen til Nordisk Ministerråd. Bl.a. derfor var regnskabsaflæggelsen for 2006 væsentligt mangelfuld og fejlbehæftet, og vi har anbefalet Nordisk Ministerråds sekretariat at opstille retningslinjer for afrapporteringen til Nordisk Ministerråd og at få implementeret et bogføringssystem. Herudover har vi anbefalet Nordisk Ministerråds sekretariat at få udarbejdet et korrekt årsregnskab for 2006 for kontoret. Efter oplysning fra Nordisk Ministerråds sekretariat er der i 2008 implementeret en it-løsning, hvorefter kontoret kan foretage bogføring via Nordisk Ministerråds eget system. Dette finder vi tilfredsstillende og vil følge udviklingen heraf i 2008.

Rigsrevisionen kunne endvidere konstatere, at der i forbindelse med etableringen af kontoret var købt en række konsulentydelser i direktørens personlige firma. Dette bør undgås af habilitetsmæssige årsager. Den underliggende aftale har ikke været forelagt Nordisk Ministerråd for godkendelse, og vi har anbefalet, at eventuelle fremtidige, væsentlige aftaler bliver forelagt Nordisk Ministerråd.

48. Rigsrevisionen vil følge op på de omtalte forhold ved næste revisionsbesøg ved kontorerne.

VI. Revision af Nordisk Ministerråds institutioner, enkeltprojekter mv.

A. Generelt

49. Ansvaret for revisionen af regnskaber for institutioner, der er beliggende i Norden, er placeret hos den statslige revisionsmyndighed i institutionens domicilland. Efter aftale med vedkommende rigsrevision kan revisionen dog varetages af et privat, anerkendt revisionsfirma.

Enkeltprojekter mv. revideres som hovedregel stikprøvevist af de enkelte landes rigsrevisioner som led i revisionen af regnskaberne for de pågældende institutioner eller forvaltningsorganer, hvortil et projekt er knyttet. For så vidt angår projekter, støtteordninger mv., der ikke er henlagt til statslige institutioner, varetages revisionen af private revisorer. Rigsrevisionen reviderer de projekter, der administreres af Nordisk Ministerråds sekretariat.

50. Vi modtog og videresendte den 28. februar 2008 en oversigt fra Nordisk Ministerråds sekretariat over projekter for 2007, fordelt på de enkelte lande, til de nordiske rigsrevisioner til brug for deres projektrevisioner. Der er efterfølgende igen konstateret enkelte unøjagtigheder i oversigten, og vi skal atter over for Nordisk Ministerråds sekretariat understrege vigtigheden af, at der gives korrekte oplysninger om projekter som grundlag for de nordiske rigsrevisioners arbejde.

B. Nordisk Ministerråds institutioner

51. Ved afslutning af revisionen af en institutions årsregnskab afgives en revisionspåtegning, der efter behov kan suppleres med en revisionsrapport.

52. Der er 1 fællesnordisk institution i Danmark, Nordisk Uddannelsescenter for Døvblindepersonale, der revideres af Rigsrevisionen. Rigsrevisionen har for 2007 afgivet en revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger.

53. Der er 5 fællesnordiske institutioner i Finland, hvoraf de 4 revideres af eksterne autoriserede revisorer, mens én revideres af Statens Revisionsverk.

Der er afgivet revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger for alle institutionerne for regnskabsåret 2007.

54. Nordens Hus på Island revideres af Ríkisendurskoðun.

Der er afgivet revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger for institutionen for regnskabsåret 2007.

55. Riksrevisjonen varetager revisionen af de 5 nordiske institutioner, der er beliggende i Norge. Der er afgivet revisionspåtegninger uden forbehold og supplerende oplysninger for alle 5 institutioner.

Herudover har Riksrevisjonen revideret og afgivet revisionspåtegninger uden forbehold eller supplerende oplysninger vedrørende Nordisk Metodikkomité for Næringsmidler og Nordisk Film- & TV-Fond, der ikke formelt har status som institutioner i Nordisk Ministerråds budgetsystem.

56. De 4 nordiske institutioner, der er beliggende i Sverige, revideres af Riksrevisionen.

Riksrevisionen har for alle 4 institutioner afgivet revisionspåtegninger uden forbehold og supplerende oplysninger.

57. De 3 selvstyreområder Færøerne, Grønland og Åland reviderer hver en nordisk institution.

For institutionerne på Færøerne og Grønland varetages revisionen af private revisorer, mens revisionen af institutionen på Åland varetages af Revisionsbyrån fra Ålands landskapsstyrelse.

Der er afgivet revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger for alle institutioner.

a. Bemærkninger vedrørende revisionen af udvalgte institutioner mv.

Nordisk Uddannelsescenter for Døvblindepersonale (NUD), Danmark

58. Rigsrevisionen har konstateret, at Nordisk Ministerråd er ved at gennemføre en omstrukturering på hele det område, hvorunder NUD hører. I den forbindelse har Rigsrevisionen henledt opmærksomheden på de forhold, der eventuelt kan blive ændret som følge af en ny struktur, herunder om NUD kan opretholde sin status som nordisk institution, eller om NUD ændrer status i forhold til dansk lovgivning, så NUD fx bliver skatte- og momspligtig.

Kulturkontakt Nord (NKK), Finland

59. Kulturkontakt Nord er oprettet 1. januar 2007 og revideres af Statens Revisionsverk, som har bemærkninger om, at der ikke er etableret lejeaftale, at inventarfortegnelsen ikke er ajourført, og at bogholderiet ikke er helt afstemt pr. 31. december 2007. Alligevel vurderes årsregnskabet at være retvisende.

Nordiska genbanken (NGB), Sverige

60. Riksrevisionen har konstateret, at NGB selv har foretaget beskatning af udlandstillæg og betalt sociale afgifter heraf fra og med 2007. Skatteverket har i 2007 svaret på en tidligere forespørgsel om beskatning af udlandstillæg og har afstået beskatning mv. for perioden før 2007.

Nordiskt center för regional utveckling och planering (Nordregio), Sverige

61. Riksrevisionen har konstateret, at Nordregio i perioden 2003-2005 har periodiseret de ubrugte budgetmidler, uden at der er indhentet tilladelse hertil fra Nordisk Ministerråd. På Riksrevisionens anbefaling har Nordregio i 2006 anmodet Nordisk Ministerråd om dispensation fra reglerne for regnskabsaflæggelse. Der foreligger endnu ikke svar fra Nordisk Ministerråd, og Riksrevisionen har anbefalet, at Nordregio igen retter henvendelse til Nordisk Ministerråd.

C. Enkeltprojekter mv.

62. I projektbevillingerne indgår midler til et betragteligt antal mindre, enkeltstående projekter af midlertidig karakter. Herudover er der midler til et mindre antal institutionslignende bidragsmodtagere og til forskellige støtteordninger og til reserver.

63. Bevillingerne til projekter, støtteordninger mv. administreres dels af sekretariatet, dels af en række statslige, kommunale eller private institutioner, hovedsageligt i de nordiske lande.

64. Rigsrevisionen har i forbindelse med revisionen for 2007 gennemgået et antal projekter i Nordisk Ministerråds sekretariat. Vi har her konstateret, at projekterne behandles korrekt i Nordisk Ministerråds sekretariat, herunder at der bl.a. foreligger korrekte projektkontrakter, og at udbetalinger sker på grundlag af godkendte anvisninger. For så vidt angår projektstyring, herunder endelige afrapporteringer og godkendte regnskaber for afsluttede projekter, henvises til bemærkningerne i pkt. 27.

Det er vores vurdering, at de bevilgede midler er disponeret i overensstemmelse med projektkontrakten, at der ved projekterne er taget skyldige økonomiske hensyn, og at de indsendte projektregnskaber har været undergivet betryggende revision.

65. I de korte sammendrag om revisionen, som Rigsrevisionen har modtaget fra de andre nordiske landes rigsrevisioner, er der enkelte generelle bemærkninger vedrørende revisionen af projekter.

66. Riksrevisionen i Sverige har ud fra en særskilt vurdering udtaget 3 projekter til revision for 2007.

Konklusionen er, at de interne kontroller og regnskabsaflæggelsen hos modtagerne findes tilfredsstillende.

67. Revisionsbyrån fra Ålands landskapsstyrelse har oplyst, at man med udgangspunkt i det internordiske revisionsreglement har revideret 3 projekter i 2006. Revisionsbyrån har konstateret, at de gennemgåede projekter er i overensstemmelse med de indgåede aftaler, og at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved projekternes gennemførelse.

68. Landsgrannskodanin på Færøerne har gennemgået i alt 14 projekter med relation til Færøerne. Landsgrannskodanin har ikke haft bemærkninger til 13 af de gennemgåede projekter og mangler regnskab og protokollat for 1 projekt.

VII. Andre oplysninger mv.

A. Eftersyn af Nordisk Ministerråds protokoller

69. Rigsrevisionen har påset, at der føres protokol for afholdte møder i Nordisk Ministerråd (samarbejdsministrene og Nordisk Samarbejdskomité), og at beslutninger vedtaget på møderne er kommet rigtigt til udtryk i regnskabet. Vi har læst protokollerne for 2007.

B. Overholdelse af lovgivningen

70. Den daglige ledelse har skriftligt erklæret, at der ledelsen bekendt ikke har været aktuelle eller mulige overtrædelser af lovgivningen, hvis konsekvenser skal overvejes i forbindelse med udarbejdelse af årsregnskabet.

Vi er i forbindelse med vores revision

- ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer eller vækker mistanke om, at der i Nordisk Ministerråd udøves aktiviteter, der strider imod lovgivningen
- ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer, at medlemmerne af ledelsen eller NSK/MR-SAM for Nordisk Ministerråd kan ifaldes erstatnings- og/eller strafansvar
- ikke blevet bekendt med overtrædelse af bogføringsloven i Nordisk Ministerråd.

C. Risiko for besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet

71. Vi har med Nordisk Ministerråds ledelse drøftet risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet som følge af besvigelser eller fejl. Formålet med drøftelserne er at opnå en forståelse af ledelsens vurdering dels af risikoen for, at årsregnskabet kan indeholde væsentlig fejlinformation som følge af besvigelser og fejl, dels af kontrolforanstaltninger til forebyggelse heraf.

Ledelsen har over for os bekræftet sit ansvar for udformning, implementering og vedligeholdelse af regnskabs- og kontrolsystemer med henblik på at forebygge og opdage besvigelser og fejl, og at den ikke har kendskab til eller formodning om besvigelser af betydning for årsregnskabet.

Vi er i forbindelse med vores revision ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer eller vækker mistanke om, at der i Nordisk Ministerråd foregår besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet.

D. Ledelsens regnskabserklæring

72. Rigsrevisionen har indhentet en regnskabserklæring fra generalsekretæren og den økonomiansvarlige i Nordisk Ministerråds sekretariat.

Den skriftlige erklæring er tilfredsstillende og omfatter årsregnskabets fuldstændighed og andre områder, hvor det er vanskeligt at opnå revisionsbevis.

E. Ikke-korrigerede forhold

73. Vi skal som led i revisionen oplyse bestyrelsen, om der er forhold, der ikke er korrigeret i årsregnskabet, fordi den daglige ledelse har vurderet dem for værende uvæsentlige både enkeltvis og sammenlagt for årsregnskabet som helhed.

Denne oplysning skal gives, med henblik på at sikre at bestyrelsen er orienteret om og kan tilslutte sig den af den daglige ledelse foretagne vurdering.

Alle forhold er korrigeret i det foreliggende årsregnskab.

F. Afsluttende bemærkninger

74. I henhold til § 21 i Nordisk Ministerråds økonomireglement skal vi erklære at have modtaget alle de oplysninger, der under revisionen er anmodet om.

København den 26. juni 2008

Henrik Otbo

Henning Madsen

Nordisk Råd

C 4/kk

Fremlagt af:
Kontrolkomiteen

Bilag:
- Revisionsberetning

J.nr. 08-00262-4

Kontrolkomiteens betænkning over Rigsrevisionens beretning til Nordisk Råds regnskab for 2007

Til Kontrolkomiteens opgaver hører granskning af Nordisk Råds regnskab og revisionsberetning og at forelægge resultaterne av denne for plenarforsamlingen.

1. Kontrolkomiteens forslag

Kontrollkomiteen foreslår at

Nordisk Råd beslutter

at tage regnskab og revisionsberetning for Nordisk Råd 2007 til efterretning

2. Rigsrevisionens generelle synspunkter

Rigsrevisionen har revideret Nordisk Råds årsregnskab for regnskabsåret 2007. Revisionsberetningen har været sendt til Nordisk Råds sekretariat for kommentarer som Rigsrevisionen i størst mulige grad har indarbejdet i den endelige revisionsberetning. De øvrige nordiske rigsrevisionen har også fået et udkast til høring.

Årsregnskabet viser et overskud på 1.255 tkr. og en egenkapital inklusive hensættelser på 3.500 tkr. Præsidiet har godkendt årsregnskabet på sit møde 23/24. september og har videresendt revisionsberetningen til Kontrolkomiteen.

3. Samarbejdsaftale

Siden 1997 har Nordisk Råds sekretariat og Nordisk Ministerråds sekretariat haft en samarbejdsaftale. Samarbejdsaftalen indebærer at Nordisk

Ministerråd mod betaling ivaretager en række administrative tjenester som løn, økonomi og personale, regnskab, IT, lokaler og receptionsfunktion. Rigsrevisionen har tidligere år anbefalet at ansvarsfordelingen mellem sekretariaterne i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd tydeliggøres i samarbejdsaftalen. Rigsrevisionen konstaterer i årets rapport, at sekretariaterne nu bruger samarbejdsaftalen til tydeliggørelse af kompetencefordeling mellem sekretariaterne og at økonomiforvaltningen i Nordisk Ministerråds sekretariat varetages mere tilfredsstillende end tidligere.

4. Kommentarer til årsregnskabet

Nordisk Råds samlede indtægter udgjorde i 2007 33.279 tkr. Af disse kommer 30.660 tkr. fra bidrag fra de nationale parlamenter (delegationerne). De nationale bidrag blev fastsat på præsidiets møde den 20. september 2006.

De samlede omkostninger udgjorde 32.024 tkr. i 2007 mod 31.291 tkr. i 2006, hvilket modsvarer en stigning på 733 tkr. Stigningen skyldes primært, at der i omkostningerne for 2007 var indregnet omkostninger på i alt 682 tkr. til en nordisk opinionsundersøgelse, til et Hviderusslandsseminar og til øgede journaliststipendier. Omkostningerne blev godkendt af præsidiet på mødet den 20. september 2006, og på mødet den 25. september 2007.

Rådsorganernas samlede omkostninger udgjorde 6.801 tkr., hvilket er 303 tkr. mere end i 2006. Stigningen skyldes bl.a. Hviderusslandsseminariet.

Rigsrevisionen har i sidste års rapport kommenteret på manglende dokumentation for refusioner til de enkelte landes sekretariater. Rigsrevisionen konstaterer nu, at der er sket en opfølgning på deres bemærkninger, hvilket man finder tilfredsstillende.

Rådssekretariatets omkostninger udgjorde 18.254 tkr. i 2007 mod 18.212 tkr. i 2006. De største omkostninger var lønomkostninger på 8.354 tkr., administrationsbidrag til Nordisk Ministerråds sekretariat på 3.200 tkr. samt andel af den fælles informationsvirksomhed med Nordisk Ministerråd på 4.047 tkr., der indeholdt overskudsandel for 2007 med i alt 266 tkr.

Rigsrevisionen konstaterer i sin rapport, at i forbindelse med den særlige udbetaling ved medarbejderes fratræden indgår et bundfradrag før beregning af intern afgift. I tidligere rapporter har Rigsrevisionen anbefalet, at reglerne omkring udbetaling af godtgørelse ved medarbejdernes fratræden, herunder reglerne om anvendelse af bundfradrag, bliver tydeliggjort og indføjet i personalehåndbogen. Rigsrevisionen anbefaler derfor igen en konkretisering af reglerne.

Rigsrevisionen anbefaler på ny, at de enkelte leverandører af varer og tjenesteydelser til Nordisk Råd stiler fakturaer mv. direkte til Nordisk Råd og ikke til Nordisk Ministerråd. Man kan konstatere en forbedring i forholdet, men der er fortsat ikke anført rette modtager fra samtlige leverandører.

I forbindelse med medarbejdernes forholdsvis store personlige rejseudlæg i ferieperioder for at dække Nordisk Råds aktiviteter, har Nordisk Råd overvejet muligheden af, at enkelte medarbejdere anvender kreditkort tilhørende Nordisk Råd. Rigsrevisionen vurderer at løsningen er en mulighed, forudsat at der etableres tilfredsstillende interne kontroller der sikrer at kreditkortene kun anvendes i arbejdet.

De samlede overførsler udgjorde 6.970 tkr. mod 6.581 tkr. i 2006 som inkluderer partistøtte med 5.700 tkr., dels bidrag til UNR med 450 tkr., bi-

drag til Baltic Sea Parliamentary Conference med 390 tkr. samt journalist-stipendier med i alt 450 tkr. Rigsrevisionen har tidligere år påpeget forholdet omkring sekretariatets styring af uddelte og ubetalte journalist-stipendier, hvor man har fundet differenser mellem uddelte stipendier og, hvad bogføringen viser. Rigsrevisionen har i år konstateret, at der er etableret en bedre styring af uddelte og udbetalte journalist-stipendier i 2007 i forhold til tidligere.

Fordringer på 807 tkr. indeholdt bl.a. momsrefusioner, udlæg for Baltic Sea Parliamentary Conference og Stipendieordningen samt almindelige fordringer. Enkelte udestående fordringer er af ældre dato, som er opstået på grund af for meget udbetalt støtte. Rigsrevisionen har tidligere anbefalet, at der foretages en gennemgang af fordringerne med henblik på at få afklaret gamle fordringer, og at der etableres procedurer, der sikrer en periodisk afstemning af fordringerne, herunder rykning for manglende betalinger. Rigsrevisionen finder det utilfredsstillende at man i 2006 fra Nordisk Ministerråds blev sekretariat orienteret om, at der i 2007 ville blive iværksat forretningsgange, der imødekom anbefalingen. Desværre foretages der fortsat ikke en periodisk afstemning, og man ønsker derfor at gentage anbefalingen.

Egenkapitalen, der også omfatter hensættelser af tidligere års overskud til anvendelse til specifikke formål, udgjorde 3.500 tkr. efter overførsel af årets resultat på 1.255 tkr. I henhold til økonomireglementet skal et eventuelt overskud som hovedregel tilbagebetales til medlemslandene. Præsidiet kan dog beslutte at overføre overskuddet helt eller delvis til næste regnskabsperiode til brug til et eller flere specifikke formål. Ved Rigsrevisionens gennemgang af egenkapitalen har de konstateret, at præsidiet den 25. september 2007 vedtog at anvende og fordele overskuddet for 2006 på 1.675 tkr. med 1.200 tkr. til nyt WEB-projekt, 200 tkr. til en opinionsundersøgelse, 195 tkr. til et Hvideruslandsseminar og 80 tkr. til at implementere ændringer til journaliseringssystemet DINA.

5. Rigsrevisionens konklusion

Revisionen skal påse at det aflagde regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med Nordisk Råds økonomireglement, og om årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Råds resultat og økonomiske stilling pr 31. december 2007. Rigsrevisionen konkluderer at revisionen ikke har givet anledning til anmærkninger eller forbehold.

6. Kontrolkomiteens synspunkter

Kontrolkomiteen konstaterer at Rigsrevisionen har få anbefalinger til Nordisk Råds regnskab, og at tidligere års anbefalinger i stor grad er fulgt op af Nordisk Råd. Samtidigt anbefaler Kontrolkomiteen at Nordisk Råd følger årets anmærkninger op, som i en del fald, er blevet gentaget fra tidligere år.

I lighed med Rigsrevisionen vil Kontrolkomiteen følge op på anbefalingerne i næste års rapport.

Kontrolkomiteen konstaterer at årsregnskabet for 2007 viser et overskud på 1.255 tkr. mod 1.675 tkr. i 2006.

7. Sammenfatning og konklusion

Kontrolkomiteen er enig i Rigsrevisionens konklusion om at Nordisk Råds regnskab er aflagt i overensstemmelse med gældende regler, og at de giver et korrekt billede av Nordisk Råds økonomiske resultat for 2007 og den finansielle stilling 31. december 2007.

Kontrollkomiteen foreslår at

Nordisk Råd beslutter

at tage regnskab og revisionsberetning for Nordisk Råd 2007 til efterretning

Reykjavik, 24. september 2008

Sigrun Eng (A)
Monica Green (s)
Bjarne Kallis (kd)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Gunilla Tjernberg (kd)
Kristen Touborg (SF)

Nordisk Råd

C 4/kk

Fremlagt af:
Kontrolkomiteen

Bilag:
- Revisionsberetning

J.nr. 08-00262-4

RIGSREVISIONEN

Beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007

Juni
2008

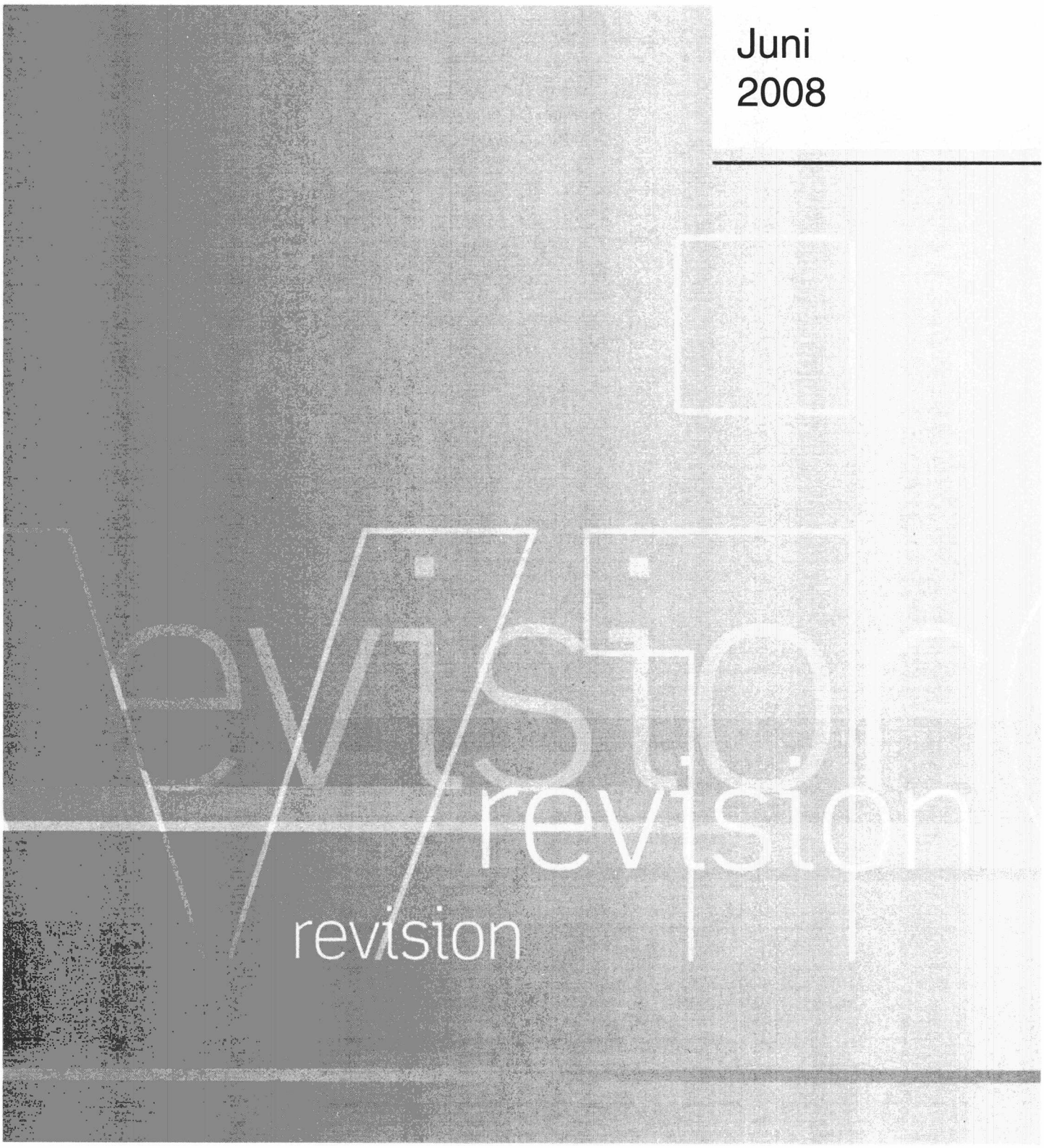

"Sidehenvisningerne i nedenstående indholdsfortegnelse er ikke i overensstemmelse med indholdsfortegnelsen og pagineringen i Blå Bok."

Indholdsfortegnelse

I. Revision af årsregnskabet for 2007 1
A. Indledning 1
B. Konklusion på den udførte revision 1

II. Særlige forhold vedrørende årsregnskabet for 2007 2
A. Regnskabsprincip mv. 2
B. Samarbejdsaftale mv. 2

III. Kommentarer til årsregnskabet 2
A. Resultatopgørelsen 2
B. Balancen 3
C. Stipendieordningen 4
D. Baltic Sea Parliamentary Conference 5

IV. Den udførte revision 5
A. Revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse 5
B. Risikofyldte områder 6
C. Revisionens udførelse 6
D. Redegørelse om forvaltningsrevision 6

V. Andre oplysninger mv. 7
A. Eftersyn af præsidiets protokoller 7
B. Overholdelse af lovgivning 7
C. Risiko for besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet 7
D. Ledelsens regnskabserklæring 7
E. Ikke-korrigerede forhold 8
F. Afsluttende bemærkninger 8

Beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007

I. Revision af årsregnskabet for 2007

A. Indledning

1. Rigsrevisionen afgiver hermed revisionsberetning for regnskabsåret 2007 til Nordisk Råd. Beretningen skal afgives til Nordisk Råd før 1. juli i året efter budgetårets udgang.

Beretningen har i udkast været fremsendt til Nordisk Råds sekretariat, hvis bemærkninger i videst muligt omfang er indarbejdet i nærværende beretning. De øvrige nordiske rigsrevisioner har ligeledes haft et udkast til høring.

2. Årsregnskabet, der behandles på Nordisk Råds ordinære session i 2008, udviser et overskud på 1.255 tkr. og en egenkapital inkl. hensættelser på 3.500 tkr. Årets resultat er overført til egenkapitalen.

B. Konklusion på den udførte revision

3. Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Råds aktiver, passiver og den finansielle stilling pr. 31. december 2007, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Vi er ved den udførte forvaltningsrevision ikke blevet bekendt med forhold, der giver anledning til at konkludere, at forvaltningen i 2007 på de områder, vi har undersøgt, ikke er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde, eller at oplysningerne i rapporteringen om mål og resultater ikke er dokumenterede og dækkende for Nordisk Råds virksomhed i 2007.

Særlige forhold og kommentarer til årsregnskabet fremgår af henholdsvis kap. II og III, hvortil vi henviser.

4. Godkender præsidiet årsregnskabet i sin nuværende form på sit møde i september 2008, vil årsregnskabet være forsynet med revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger.

Vedrørende revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse henvises til kap. IV.

II. Særlige forhold vedrørende årsregnskabet for 2007

A. Regnskabsprincip mv.

5. Det anvendte regnskabsprincip er uændret i forhold til sidste år. Årsregnskabet for 2007 er aflagt i overensstemmelse med regnskabsbestemmelserne i Nordisk Råds økonomireglement.

Den anvendte regnskabspraksis, dvs. værdiansættelsesmetoder etc., er ligeledes uændret i forhold til sidste år.

B. Samarbejdsaftale mv.

6. Nordisk Råds sekretariat og Nordisk Ministerråds sekretariat har siden 1997 haft en samarbejdsaftale om en række tjenesteydelser, som Nordisk Ministerråds sekretariat mod betaling stiller til rådighed for Nordisk Råds sekretariat.

Den nugældende samarbejdsaftale omfatter forvaltning af løn- og økonomifunktion. Det daglige administrative arbejde varetages af Nordisk Råds sekretariat, mens bogføring og lønadministration mv. varetages af Nordisk Ministerråds sekretariats økonomiafdeling.

7. Rigsrevisionen har konstateret, at sekretariaterne nu bruger samarbejdsaftalen til tydeliggørelse af kompetencefordelingen mellem sekretariaterne, og at økonomiforvaltningen i Nordisk Ministerråds sekretariat varetages mere tilfredsstillende end tidligere.

8. Ud over det administrative samarbejde på det regnskabs- og personalemæssige område mv. har Nordisk Råd et fælles informationssamarbejde med Nordisk Ministerråd. For 2007 udgjorde Nordisk Råds andel af resultatet fra den fælles informationsafdeling 266 tkr., der er indeholdt i Nordisk Råds årsregnskab.

III. Kommentarer til årsregnskabet

A. Resultatopgørelsen

9. Nordisk Råds resultat for 2007 er faldet i forhold til 2006 og blev 1.255 tkr. mod 1.675 tkr. i 2006.

10. De samlede indtægter udgjorde 33.279 tkr. Heraf udgjorde bidragene fra de nationale parlamenter 30.660 tkr. De nationale bidrag blev fastsat på præsidiets møde den 20. september 2006. Vi har kontrolleret, at landenes bidrag til Nordisk Råd svarer til den fordeling, som er fastlagt i økonomireglementet.

Renteindtægterne udgjorde 353 tkr., og den interne afgift udgjorde 2.266 tkr.

11. De samlede omkostninger udgjorde 32.024 tkr. mod 31.291 tkr. i 2006, svarende til en stigning på 733 tkr. Stigningen skyldes primært, at der i omkostningerne for 2007 var indregnet omkostninger på i alt 682 tkr. til en nordisk opinionsundersøgelse, til et seminar i Hviderusland og til øgede journalststipendier. Beslutningen om afholdelse af disse omkostninger blev truffet af præsidiet dels på mødet den 20. september 2006, dels på mødet den 25. september 2007.

12. Rådsorganernes samlede omkostninger udgjorde 6.801 tkr., hvilket er 303 tkr. mere end i 2006. De større omkostninger vedrørte bl.a. seminaret i Hviderusland.

Rigsrevisionen har konstateret, at der var fuld dokumentation for refusioner til de enkelte landes sekretariater. Der var således sket opfølgning på vores bemærkninger herom i 2006, hvilket vi finder tilfredsstillende.

13. Rådssekretariatets omkostninger udgjorde 18.254 tkr. i 2007 mod 18.212 tkr. i 2006. De væsentligste poster var lønomkostninger på 8.354 tkr., administrationsbidrag til Nordisk Ministerråds sekretariat på 3.200 tkr. samt andel af den fælles informationsvirksomhed med Nordisk Ministerråd på 4.047 tkr., der indeholdt overskudsandel for 2007 med i alt 266 tkr.

Under personaleomkostningerne var der for 2007 indregnet regulering i hensat forpligtelse til udbetaling af særlige feriefridage og særligt ferietillæg i forbindelse med medarbejderes fratræden.

Vi har konstateret, at der i forbindelse med den særlige udbetaling ved medarbejderes fratræden indgår et bundfradrag før beregning af intern afgift. Rigsrevisionen har tidligere anbefalet, at reglerne omkring udbetaling af godtgørelse ved medarbejderes fratræden, herunder reglerne om anvendelse af bundfradrag, bliver tydeliggjort og indføjet i personalehåndbogen. Dette er endnu ikke sket, hvorfor vi igen skal anbefale en konkretisering af reglerne.

Ved vores gennemgang af personaleomkostningerne har vi i øvrigt konstateret, at der i Nordisk Ministerråds sekretariat fortsat var foretaget en god afstemning af løn og honorarer fra lønsystemet til økonomisystemet, hvilket vi finder tilfredsstillende.

Vi har tidligere anbefalet, at de enkelte leverandører af varer og tjenesteydelser til Nordisk Råd stiler fakturaer mv. direkte til Nordisk Råd og ikke til Nordisk Ministerråd. Vi har gennem de senere år konstateret en forbedring for dette forhold, men har dog konstateret, at den rette modtager fortsat ikke var anført fra samtlige leverandører. Vi skal derfor igen anbefale, at Nordisk Råds sekretariat får gjort samtlige leverandører opmærksomme på at stile fakturaer mv. til rette modtager.

Rigsrevisionen har med ledelsen i Nordisk Råd drøftet forhold om medarbejdernes rejseudlæg i ferieperioder, hvor de enkelte rådgivere kan have forholdsvis store personlige udlæg for at dække Nordisk Råds aktiviteter. I den forbindelse har Nordisk Råd overvejet muligheden af, at enkelte medarbejdere anvender kreditkort tilhørende Nordisk Råd og dermed ikke skal have personlige udlæg. Det er Rigsrevisionens vurdering, at denne løsning vil kunne accepteres, forudsat at der etableres tilfredsstillende interne kontroller i Nordisk Råd, der løbende sikrer, at kreditkortene kun anvendes erhvervsmæssigt.

14. De samlede overførsler udgjorde 6.970 tkr. mod 6.581 tkr. i 2006. Overførslerne dækkede dels partistøtte med 5.700 tkr., dels bidrag til UNR med 450 tkr., bidrag til Baltic Sea Parliamentary Conference med 390 tkr. samt journaliststipendier med i alt 450 tkr.

Rigsrevisionen har konstateret, at der var etableret en bedre styring af uddelte og udbetalte journaliststipendier i 2007 i forhold til tidligere. Desuden er der igangsat procedurer, der fremover vil sikre en tættere opfølgning på bevilgede og udbetalte stipendier, hvilket vi finder tilfredsstillende.

B. Balancen

15. Likvide midler udgjorde 4.044 tkr. ud af balancesummen på i alt 6.597 tkr. De likvide midler steg med 2.303 tkr. i forhold til 2006. Dette skyldes bl.a. årets resultat og almindelige fluktuationer på øvrige balanceposter.

Vi har indhentet engagementsoplysninger fra Nordisk Råds bankforbindelser for derigennem at få bekræftelse på, at alle engagementer var korrekt medtaget i regnskabet. Vi har i den forbindelse også gennemgået fuldmagtsforholdene i relation til pengekontiene og har konstateret, at vores tidligere anbefalinger var blevet efterkommet, og at der var foretaget en opdatering af fuldmagterne. Dette finder vi tilfredsstillende.

16. Mellemværende for løn udgjorde 692 tkr. og indeholdt primært forudbetalt løn mv. for 2008.

17. Fordringer på 807 tkr. indeholdt bl.a. momsrefusioner, udlæg for Stipendieordningen og Baltic Sea Parliamentary Conference samt almindelige fordringer. Ved vores revision har vi konstateret, at der var enkelte udestående fordringer af ældre dato. Disse fordringer er opstået på grund af for meget udbetalt støtte. Vi har tidligere anbefalet, at der foretages en gennemgang af fordringerne med henblik på at få afklaret gamle fordringer, og at der etableres procedurer, der sikrer en periodisk afstemning af fordringerne, herunder rykning for manglende betalinger.

Rigsrevisionen blev i 2006 fra Nordisk Ministerråds sekretariat orienteret om, at der i 2007 ville blive iværksat forretningsgange, der imødekom anbefalingen. Vi har nu konstateret, at der fortsat ikke foretages en periodisk afstemning. Dette finder vi utilfredsstillende, og vi skal gentage vores anbefaling.

18. Periodeafgrænsningsposter udgjorde108 tkr. og indeholdt forudbetalte omkostninger, der kan henføres til 2008.

19. Mellemregning med Nordisk Ministerråd udgjorde netto et tilgodehavende på 972 tkr. Mellemregningen er afstemt med Nordisk Ministerråds regnskab.

20. Leverandørgæld udgjorde 1.576 tkr. og var dermed 978 tkr. større end i 2006, hvilket skyldes en enkelt større leverance medio december 2007, der bliver betalt i 2008. Gælden er stikprøvevist revideret til eksterne bilag og betalinger i 2008.

21. Periodeafgrænsninger og skyldige omkostninger udgjorde 1.517 tkr. I dette beløb var indregnet hensættelse til personaleforpligtelser med 390 tkr.

22. Egenkapitalen, der også omfatter hensættelser af tidligere års overskud til anvendelse til specifikke formål, udgjorde 3.500 tkr. efter overførsel af årets resultat på 1.255 tkr.

Ved vores gennemgang af egenkapitalen har vi konstateret, at præsidiet den 25. september 2007 vedtog at anvende og fordele overskuddet for 2006 på 1.675 tkr. med 1.200 tkr. til nyt web-projekt, 200 tkr. til en opinionsundersøgelse, 195 tkr til et seminar i Hviderusland og 80 tkr. til at implementere ændringer til journaliseringssystemet DINA.

De faktiske omkostninger i 2007 til de ovennævnte indsatsområder udgjorde i alt 682 tkr., som var indregnet i årets resultat. De resterende omkostninger til indsatsområderne forventes afholdt i 2008.

C. Stipendieordningen

23. I forbindelse med aflæggelsen af årsregnskabet for Nordisk Råd aflægges samtidig et årsregnskab for Stipendieordningen for parlamentarikere fra Nærområderne. Dette årsregnskab aflægges særskilt og er ikke en del af Nordisk Råds årsregnskab.

24. Stipendieordningen finansieres gennem budgetmidler fra Nordisk Ministerråd, men forvaltningen af budgetmidlerne sker gennem Nordisk Råd.

De samlede indtægter udgjorde 622 tkr. i 2007, fordelt på budgetmidler med 576 tkr. og renteindtægter med 46 tkr. I 2006 var de samlede indtægter 588 tkr.

Omkostningerne udgjorde 367 tkr. i 2007 mod 314 tkr. i 2006. Årets resultat var et overskud på 254 tkr. mod et overskud på 274 tkr. i 2006. Årets overskud blev tillagt egenkapitalen, der herefter udgjorde 1.009 tkr.

Revisionen af Stipendieordningen har vist, at de bevilgede midler var disponeret i overensstemmelse med underliggende aftaler, og at der var taget skyldige økonomiske hensyn ved dispositionerne.

D. Baltic Sea Parliamentary Conference

25. I forbindelse med aflæggelsen af årsregnskabet for Nordisk Råd aflægges fra 2007 samtidig et årsregnskab for Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC). Dette årsregnskab aflægges særskilt og er ikke en del af Nordisk Råds årsregnskab.

26. BSPC finansieres gennem budgetmidler fra Nordisk Ministerråd samt med tilskud fra alle deltagere i BSPC. Vi har konstateret, at tilskuddet fra et af deltagerlandene ikke var indbetalt.

De samlede indtægter udgjorde 766 tkr. i 2007 fordelt på budgetmidler med 390 tkr., tilskud fra deltagerne med 368 tkr. og renteindtægter med 8 tkr.

Omkostningerne udgjorde 179 tkr. i 2007. Årets resultat var således et overskud på 587 tkr. Årets overskud var overført til egenkapitalen, der herefter udgjorde 587 tkr.

Rigsrevisionen er fra BSPC's sekretariat orienteret om, at der for 2008 er budgetteret med større omkostninger end indtægter, hvorfor det opsparede overskud fra 2007 delvist vil blive forbrugt i 2008. Det reviderede budget vil blive forelagt for BSPC på et møde i juni 2008.

IV. Den udførte revision

A. Revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse

27. Det er revisionens formål at påse, om det af ledelsen aflagte regnskab er udarbejdet i overensstemmelse med Nordisk Råds økonomireglement, og om årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Råds aktiver, passiver og finansielle stilling samt resultat.

Revisionen omfatter ledelsens årsberetning, resultatopgørelse og balance samt noter.

28. Revisionen er udført efter de gældende regler i det internordiske revisionsreglement og er tilrettelagt og udført, med henblik på at kunne tage stilling til om årsregnskabet indeholder væsentlige fejl og mangler.

Revisionen, der foretages i overensstemmelse med god offentlig revisionsskik, har hovedsageligt omfattet regnskabsposter og områder, hvor der er risiko for væsentlige fejl og mangler, jf. pkt. 31.

29. Forekommer der tilsigtede fejl og mangler, vil der være risiko for, at disse forbliver uopdagede. Det er præsidiets og ledelsens ansvar at tilrettelægge hensigtsmæssige registreringssystemer, forretningsgange og interne kontroller med henblik på at forebygge og opdage såvel tilsigtede som utilsigtede fejl og mangler samt at påse, at disse overholdes.

Revisionen udvides, hvis der under revisionen konstateres unøjagtigheder, som vækker mistanke om uregelmæssigheder. Revisionen har ikke givet anledning til en sådan udvidelse.

30. I forbindelse med revisionen er Nordisk Råds regnskabsmæssige registreringssystemer og interne kontroller gennemgået og vurderet. Det økonomisystem, der anvendes i Nordisk Ministerråd, er bl.a. baseret på digitale godkendelses- og anvisningsprocedurer i forbindelse med den regnskabsmæssige registrering. På grundlag af vores undersøgelser finder vi, at der generelt er etableret tilstrækkelige og forsvarlige forretningsgange og interne kontroller for registrering af de regnskabsmæssige data.

Revisionen er udført i årets løb og i forbindelse med årsafslutningen.

B. Risikofyldte områder

31. Vores strategi for tilrettelæggelse af revisionen er fastlagt med henblik på at fokusere på risikofyldte områder.

De risikofyldte områder har været:

fordringer, periodeafgrænsningsposter, skyldige omkostninger, kreditorer og forpligtelser samt lønninger
Nordisk Råds interne kontroller, der omfatter de overordnede kontroller samt kontroller på specifikke regnskabsmæssige områder.

C. Revisionens udførelse

32. Revisionen har omfattet en gennemgang af procedurerne i forbindelse med regnskabsudarbejdelsen samt en stikprøvevis gennemgang af dokumentationen for årsregnskabets oplysninger og beløbsangivelser, herunder kontrol af aktivernes tilhørsforhold, tilstedeværelse og værdiansættelse. Vi har kontrolleret, at de gældsposter og øvrige forpligtelser, der os bekendt påhviler Nordisk Råd, er kommet rigtigt til udtryk i årsregnskabet.

Herudover har vi stikprøvevist påset, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, og om dispositionerne er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

33. Revisionen af balanceposter er sket ved revision af enkeltposter og i videst muligt omfang afstemning til eksterne oplysninger. Herudover er der gennemgået bogføringsbilag før og efter statusdagen for at konstatere, om der er foretaget korrekt periodisering. I det omfang den daglige ledelse har foretaget en skønsmæssig vurdering ved værdiansættelsen af en balancepost, har vi gennemgået den underliggende vurdering.

34. Revisionen af forretningsgange og interne kontroller er foretaget på specifikke regnskabsmæssige områder, herunder overførsler, rejse- og personaleomkostninger, periodisering, kreditorer og skyldige omkostninger.

Revisionen er foretaget som stikprøvevis revision af enkeltposter med henblik på verifikation af overholdelse af reglerne for rekvisition, godkendelse, registrering, anvisning og betaling af varer og tjenesteydelser. Revisionen er suppleret med en regnskabsanalyse på regnskabspostniveau.

Revisionen har endvidere omfattet en gennemgang af, om registrering af omkostningerne i økonomisystemet er kommet korrekt til udtryk i årsregnskabet.

35. På grundlag af vores undersøgelser finder vi, at de etablerede forretningsgange og interne kontroller ved regnskabsførelsen og regnskabsaflæggelsen i videst muligt omfang sikrer regnskabets rigtighed, og at årsregnskabet giver et rigtigt billede af Nordisk Råds aktiviteter og finansielle stilling.

D. Redegørelse om forvaltningsrevision

36. Ud over den finansielle revision omfatter revisionen en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Samtidig er formålet med revisionen at foretage en vurdering af, hvorvidt der for udvalgte områder er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af Nordisk Råd, og om oplysningerne i årsregnskabet om mål og resultater er dokumenterede og dækkende for Nordisk Råds virksomhed i 2007.

37. Rigsrevisionen har påset, om der er modtaget momsrefusion i henhold til gældende regler, og om refusionerne opgøres og afregnes i henhold til reglerne.

38. Rigsrevisionen har ved stikprøver gennemgået rejse- og repræsentationsudgifter for at påse, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af Nordisk Råds midler.

39. Ved vores revision er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at forvaltningen i 2007 af rejse- og repræsentationsudgifter samt af momsrefusionerne ikke er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde, eller at oplysningerne i rapporteringen om mål og resultater ikke er dokumenterede og dækkende.

V. Andre oplysninger mv.

A. Eftersyn af præsidiets protokoller

40. Vi har påset, at der føres protokol for afholdte møder i præsidiet, og at beslutninger vedtaget af præsidiet er kommet rigtigt til udtryk i regnskabet. Vi har læst protokollerne for 2007, hvor der har været afholdt 6 møder.

B. Overholdelse af lovgivning

41. Den daglige ledelse har skriftligt erklæret, at der ledelsen bekendt ikke har været aktuelle eller mulige overtrædelser af lovgivningen, hvis konsekvenser skal overvejes i forbindelse med udarbejdelse af årsregnskabet.

Vi er i forbindelse med vores revision

- ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer eller vækker mistanke om, at der i Nordisk Råd udøves aktiviteter, der strider imod lovgivningen
- ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer, at medlemmerne af ledelsen eller præsidiet for Nordisk Råd kan ifaldes erstatnings- og/eller strafansvar
- ikke blevet bekendt med overtrædelse af bogføringsloven i Nordisk Råd.

C. Risiko for besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet

42. Vi har med Nordisk Råds ledelse drøftet risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet som følge af besvigelser eller fejl. Formålet med drøftelserne er at opnå en forståelse af ledelsens vurdering dels af risikoen for, at årsregnskabet kan indeholde væsentlig fejlinformation som følge af besvigelser og fejl, dels af kontrolforanstaltninger til forebyggelse heraf.

Ledelsen har over for os bekræftet sit ansvar for udformning, implementering og vedligeholdelse af regnskabs- og kontrolsystemer med henblik på at forebygge og opdage besvigelser og fejl, og at den ikke har kendskab til eller formodning om besvigelser af betydning for årsregnskabet.

Vi er i forbindelse med vores revision ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer eller vækker mistanke om, at der i Nordisk Råd foregår besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet.

D. Ledelsens regnskabserklæring

43. Vi har indhentet en regnskabserklæring fra rådsdirektøren og den økonomiansvarlige i Nordisk Ministerråds sekretariat.

Den skriftlige erklæring er tilfredsstillende og omfatter årsregnskabets fuldstændighed og andre områder, hvor det er vanskeligt at opnå revisionsbevis.

E. Ikke-korrigerede forhold

44. Vi skal som led i revisionen oplyse præsidiet, om der er forhold, som ikke er korrigeret i årsregnskabet, fordi den daglige ledelse har vurderet dem for værende uvæsentlige både enkeltvis og sammenlagt for årsregnskabet som helhed.

Denne oplysning skal gives, med henblik på at sikre at præsidiet er orienteret om og kan tilslutte sig den af den daglige ledelse foretagne vurdering.

Alle forhold er korrigeret i det foreliggende årsregnskab.

F. Afsluttende bemærkninger

45. I henhold til § 14 i Nordisk Råds økonomireglement skal vi erklære at have modtaget alle de oplysninger, der under revisionen er anmodet om.

København den 26. juni 2008

Henrik Otbo

Henning Madsen

Nordisk Råd

C 5/kk

Fremlagt af:
Kontrolkomiteen

Bilag:
-Revisionsberetning

J.nr. 08-00263-1

Kontrolkomitéens betænkning om Nordisk Kulturfonds virksomhedsberetning og om revisionsberetning om Nordisk Kulturfonds virksomhed 2007

Nordisk Råds Kontrolkomité har modtaget Nordisk Kulturfonds årsberetning for 2007 samt Rigsrevisionens revisionsberetning om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed 2007.

1. Kontrolkomitéens forslag

Kontrolkomitéen foreslår at

Nordisk Råd beslutter

at godkende Nordisk Kulturfonds regnskab for 2007 og indvilge fondens styre ansvarsfrihed

at tage årsberetning og revisionsberetning for Nordisk Kulturfond 2007 til efterretning

2. Årsberetningen

Nordisk Kulturfonds årsberetning indeholder oplysninger om

- Fondens opgave, virksomhedsidé og prioriteringer
- bidragsvirksomheden (bidragspolitik, kvalitetssikring, antal, fordeling mellem land/områder, fordeling mellem sektorer og nærmere oplysninger om enkelte projekter)
- særlige satsninger
- organisation (retstillingsaftale, styre og sekretariat)
- økonomi og projektadministration

Nordisk Kulturfond har et bredt virksomhedsområde, bevilger mindre beløb, og har kort behandlingstid. I 2007 havde fonden seks ansøgningsfrister for ansøgninger op til 100.000 DKK, og to frister for ansøgninger på

over 100.000 DKK. Samlet støtte til projekter var i 2007 på 29.294.250 DKK hvoraf bidrag til Fondens egne projekter var 2.290.000 DKK.

I 2007 var der totalt 1172 ansøgninger hvoraf 794 var gyldige. Modsvarende tal for 2006 var 1317 hvoraf 899 var gyldige - altså et fald på ca. 11 %, både hvad angår indkomne ansøgninger og antal af gyldige ansøgninger. Samlet ansøgt beløb var 102.630.267 DKK i 2007. Af de totalt 794 gyldige projekterne blev 30,7 % bevilget.

Av de bevilgede midler ligger 81 % projekter indenfor enkelte kunstområder, 17 % indenfor tværkulturelle projekter og 2% tværsektorielle projekter. Musik er et af de store områder med 19% af bevillingerne.

87 % af de bevilgede midler gik til ansøgere i de nordiske lande og selvstyrende områder. Ca. 10 % gik til ansøgere fra Vestnorden og 5 % gik til ansøgere fra Nordens østlige nærområder (Rusland, Estland, Letland og Litauen).

Ved siden av bidragsvirksomheden har Fonden en særlig nordisk satsning kaldet 'Årets Nordiske udstilling', hvor Fonden hvert andet år giver tilskud til et ekstraordinært udstillingsprojekt. Tilskuddet er på højst 3 millioner DKK. I november 2007 besluttede Fondens styrelse at udpege udstillingen *"IMPACT - Art in the age of climate change"* til Årets Nordiske Udstilling 2008-2010, og udstillingen åbner under FN's globale klimamøde i København i 2009.

Efter en proces som startede i 2001 blev fondens reviderede retsstillings-aftale ratificeret af alle de nordiske lande 29.desember 2005, og fondens juridiske status og institutionelle karakter er dermed klargjort. Nordisk Kulturfonds virksomhed er baseret på en særlig aftale mellem de nordiske lande, og fondens status defineres i denne overenskomsts artikel 6:

"Nordisk kulturfond er et nordisk fond med en særlig tilknytning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd, slik som det fremgår av denne overenskomst. Fondet er et selvstendig rettssubjekt."

Som en konsekvens af, at retstillingsaftalen er ratificeret, er arbejds-giveransvaret for fondens personale overført fra Nordisk Ministerråds sekretariat til fondens styrelse i 2006.

3. Revisionsberetningen

I overensstemmelse med bestemmelserne i overenskomsten om Nordisk Kulturfond tager Nordisk Råd beslutning om revision af fondens forvaltning og regnskab. Det er fast praksis, at fondens regnskab revideres i samarbejde mellem et medlem af Folketinget og rigsrevisor. I 2007 er revisionen gennemført af folketingsmedlem Elisabeth Arnold og rigsrevisor Henrik Otbo.

Revisionen er udført efter gældende regler i det internordiske revisions-reglement. Formålet er at revisionen skal påse at det præsenterede regnskab er udarbejdet i overensstemmelse med Nordisk Ministerråds økonomireglement, og at årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Kulturfonds resultat og økonomiske stilling. Rigsrevisionen konkluderer at revisionen ikke har givet anledning til anmærkninger eller forbehold.

I henhold til artikel 10 i overenskomsten for Nordisk Kulturfond er der indgået aftale om ekstern administration af løn- og økonomifunktion. På samme måde som for Nordisk Råd har Nordisk Kulturfond indgået en

samarbejdsaftale med Nordisk Ministerråd, som indebærer at disse funktioner udføres av Nordisk Ministerråd.

Revisorerne har konstateret, at samarbejdsaftalen nu bliver brugt til tydeliggørelse af kompetencefordelingen mellem sekretariaterne, og at økonomiforvaltningen i Nordisk Ministerråds sekretariat varetages mere tilfredsstillende end tidligere. Der er dog fortsat behov for forbedringer i relation til overholdelse af betalingstidsfristerne overfor fondens leverandører, afregning af rejseudlæg og regnskabsoplysninger til brug for fondens bestyrelsesmøder.

Fondens resultat var i 2007 et underskud på 251.688 DKK mod et underskud på 1.037.487 DKK i 2006. Forskellen på ca. 786.000 DKK skyldes en kombination af øgede indtægter med ca. 2.056.000 DKK, færre administrative omkostninger med ca. 185.000 og flere disponerede projektbevillinger med 1.455.000 DKK.

De samlede indtægter er øget med ca. 2.056.000 DKK, hvilket skyldes flere budgetmidler fra Nordisk Ministerråds budget med 687.000 DKK, flere renteindtægter med ca. 540.000 DKK og flere tilbageførelser af ikke anvendte bevillinger for tidligere år med ca. 829.000 DKK.

Administrationsudgifterne er faldet med i alt ca. 185.000 DKK i forhold til 2007. De færre omkostninger er fordelt på flere enkeltposter.

Rigsrevisionen konstaterer at der i 2007 var en bedre afstemning af lønomkostningerne end tidligere, hvilket revisionen fandt tilfredsstillende. Der var dog ikke sket korrekt indberetning af skattefrie tillæg, hvilket var utilfredsstillende, da dette forhold også blev påtalt for 2006. Dette vil rigsrevisionen følge igen i 2008.

4. Kontrolkomitéens synspunkter

Kontrolkomitéen konstaterer at administrationen av Nordisk Kulturfond er god, og at Rigsrevisionen har meget få bemærkninger til fondens regnskab og virksomhed.

Kontrolkomitéen opfordrer Nordisk Ministerråds økonomikontor til at bestræbe sig på at indberette korrekte oplysninger vedrørende de skattefrie tillæg, og vil ligesom Rigsrevisionen følge op på dette næste år.

5. Konklusion

Kontrolkomitéen foreslår at

Nordisk Råd beslutter

at godkende Nordisk Kulturfonds regnskab for 2007 og indvilge fondens styre ansvarsfrihed

at tage årsberetning og revisionsberetning for Nordisk Kulturfond 2007 til efterretning

Reykjavik, 24. september 2008

Sigrun Eng (A)
Monica Green (s)
Bjarne Kallis (kd)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Gunilla Tjernberg (kd)
Kristen Touborg (SF)

RIGSREVISIONEN

Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007

Juni
2008

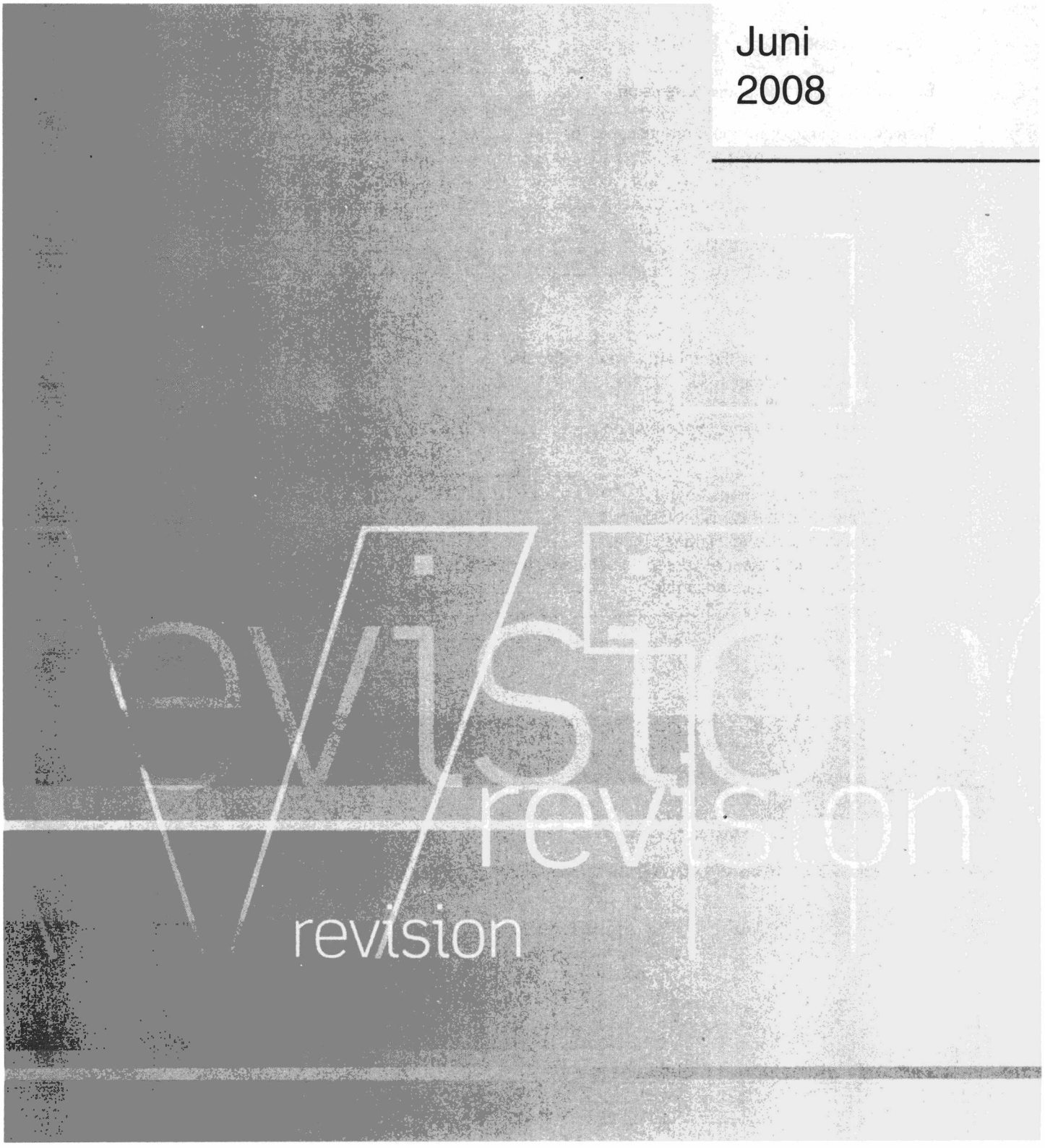

"Sidehenvisningerne i nedenstående indholdsfortegnelse er ikke i overensstemmelse med indholdsfortegnelsen og pagineringen i Blå Bok."

Indholdsfortegnelse

I. Revision af årsregnskabet for 2007 1
A. Indledning 1
B. Konklusion på den udførte revision 1

II. Særlige forhold vedrørende årsregnskabet for 2007 2
A. Regnskabsprincip 2
B. Samarbejdsaftale 2
C. Projektbevillinger 2

III. Kommentarer til årsregnskabet 3
A. Resultatopgørelsen 3
B. Balancen 4

IV. Den udførte revision 5
A. Revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse 5
B. Risikofyldte områder 5
C. Revisionens udførelse 5
D. Redegørelse om forvaltningsrevision 6

V. Andre oplysninger mv. 7
A. Bestyrelsens sammensætning 7
B. Eftersyn af bestyrelsens protokoller 7
C. Overholdelse af lovgivning 7
D. Risiko for besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet 7
E. Ledelsens regnskabserklæring 7
F. Ikke-korrigerede forhold 7
G. Afsluttende bemærkninger 8

Beretning om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007

I. Revision af årsregnskabet for 2007

A. Indledning

1. Nordisk Kulturfonds årsregnskab revideres efter Nordisk Råds bestemmelse af et medlem af Folketinget og den til enhver tid siddende rigsrevisor i forening.

Tidligere folketingsmedlem Elisabeth Arnold og rigsrevisor Henrik Otbo er valgte revisorer i Nordisk Kulturfond og reviderer årsregnskabet for 2007.

2. Beretningen har i udkast været fremsendt til fondens sekretariat, Nordisk Ministerråds sekretariat og Nordisk Råds sekretariat, hvis bemærkninger i videst muligt omfang er indarbejdet i beretningen.

3. Årsregnskabet, der behandles på Nordisk Råds ordinære session i 2008, udviser et underskud på 251.688 kr. og en egenkapital på 553.906 kr. Årets resultat er overført til det akkumulerede overskud for de foregående år.

B. Konklusion på den udførte revision

4. Det er revisorernes opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af aktiver, passiver og den finansielle stilling pr. 31. december 2007, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Nordisk Kulturfond har en administrativ opgave med at sikre en forsvarlig og hensigtsmæssig kontrol med de mindre projektregnskaber. Rigsrevisionen har bistået Nordisk Kulturfond i en gennemgang af projektregnskaberne for at etablere et grundlag for fondens kontrol. Revisorerne har imidlertid konstateret, at Nordisk Kulturfond ikke har ført dette arbejde videre. Revisorerne skal derfor henstille, at Nordisk Kulturfond implementerer en hensigtsmæssig kontrol og gennemgang af projektregnskaberne, så der ikke opstår risiko for, at revisorerne må tage forbehold i revisionspåtegningen for bevillingerne til de mindre projekter.

Vi er ved den udførte forvaltningsrevision ikke blevet bekendt med forhold, der giver anledning til at konkludere, at forvaltningen i 2007 på de områder, vi har undersøgt, ikke er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde, eller at oplysningerne i rapporteringen om mål og resultater ikke er dokumenterede og dækkende for Nordisk Kulturfonds virksomhed i 2007.

Særlige forhold og kommentarer til årsregnskabet fremgår af henholdsvis kap. II og III, hvortil vi henviser.

5. Vi har konstateret, at årsregnskabet er elektronisk godkendt af bestyrelsen i juni 2008, og fonden har oplyst, at årsregnskabet bliver underskrevet på bestyrelsens møde i august 2008. Vi har forsynet årsregnskabet med revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger.

Vedrørende revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse henvises til kap. IV.

II. Særlige forhold vedrørende årsregnskabet for 2007

A. Regnskabsprincip

6. Det anvendte regnskabsprincip er uændret i forhold til sidste år. Årsregnskabet for 2007 er aflagt i overensstemmelse med regnskabsbestemmelserne i Nordisk Ministerråds økonomireglement.

Den anvendte regnskabspraksis, dvs. værdiansættelsesmetoder etc., er ligeledes uændret i forhold til sidste år.

B. Samarbejdsaftale

7. I henhold til artikel 10 i overenskomsten for Nordisk Kulturfond er der indgået en administrationsaftale med Nordisk Ministerråds sekretariat. Det daglige administrative arbejde ved projekter mv. varetages således af Nordisk Kulturfonds sekretariat, mens bogføring og lønadministration mv. varetages af Nordisk Ministerråds sekretariats økonomiafdeling.

8. Revisorerne har konstateret, at sekretariaterne nu bruger samarbejdsaftalen til tydeliggørelse af kompetencefordelingen mellem sekretariaterne, og at økonomiforvaltningen i Nordisk Ministerråds sekretariat varetages mere tilfredsstillende end tidligere. Der er dog fortsat behov for forbedringer i relation til overholdelse af betalingstidsfristerne over for fondens leverandører, afregning af rejseudlæg og regnskabsoplysninger til brug for fondens bestyrelsesmøder.

Revisorerne har derfor anbefalet, at administrationen af disse forhold også forbedres.

Endelig konstaterede revisorerne, at økonomiafdelingen i Nordisk Ministerråds sekretariat kunne udbetale fra fondens bankkonti uden fondens vidende, hvilket var en praktisk foranstaltning i overensstemmelse med administrationsaftalen. Vi skal dog anbefale, at der i den næste administrationsaftale opstilles rammer for, hvorledes Nordisk Ministerråds sekretariat kan disponere over bankkontoen uden forhåndsgodkendelse af fonden.

C. Projektbevillinger

9. Ansøgninger om projektmidler registreres og behandles nu fuldt ud elektronisk. Ligeledes sker anmodning fra ansøgerne om udbetaling af bevilgede midler nu også fuldt ud elektronisk. Dette giver en væsentlig tidsbesparelse i forhold til tidligere.

10. Efter en 3-årig forsøgsperiode med eksterne vurderinger af ansøgninger om projektmidler vedtog fondens bestyrelse på sit møde i maj 2007, at ordningen fortsætter permanent, da det giver et bedre grundlag for fordeling af projektbevillingerne. Dette finder revisorerne tilfredsstillende.

11. Nordisk Kulturfond bevilger midler til en række mindre projekter med en bevillingsramme på op til 50.000 kr. De samlede bevillinger til denne type bevillinger udgør 4-4,5 mio. kr. årligt. Gennem nogle år har der ikke været krav om, at disse projekters regnskaber skal have ekstern, faguddannet revision, da omkostningen hertil vil belaste hele projektet uforholdsmæssigt meget. Revisorerne har tidligere givet udtryk for, at man var enige i denne

vurdering, men samtidig tilkendegivet, at det er særligt påkrævet, at Nordisk Kulturfond kontrollerer og gennemgår projektregnskaberne, når der ikke stilles krav om et revideret regnskab.

Nordisk Kulturfond skal som bevillingsgiver sikre sig, at bevillingen anvendes økonomisk forsvarligt og til det givne formål. Dette kan ske, ved at der i bevillingsskrivelsen bl.a. sættes krav til regnskabsopstillingen og anden økonomisk information om opfyldelsen af formålet med bevillingen, ligesom Nordisk Kulturfond skal have sikret sig ret til at indkalde dokumentation for omkostningerne.

Med bistand fra Rigsrevisionen gennemgik Nordisk Kulturfond gennem 2005, 2006 og første del af 2007 nogle regnskaber for disse mindre projekter for på den måde at få etableret et erfaringsgrundlag for Nordisk Kulturfonds kontrol med denne type projektregnskaber. Gennemgangen af regnskaberne i den nævnte periode viste, at de bevilgede midler var disponeret i overensstemmelse med projektkontrakten, og at der var taget skyldige økonomiske hensyn ved projekternes gennemførelse.

Det er som anført en administrativ opgave for Nordisk Kulturfond at sikre en forsvarlig og hensigtsmæssig kontrol med projektregnskaberne. Revisorerne har imidlertid konstateret, at Nordisk Kulturfond ikke har ført det arbejde videre, som blev gennemført med bistand fra Rigsrevisionen.

Revisorerne baserer sine konklusioner på Nordisk Kulturfonds kontrol med projektregnskaberne og på sin egen stikprøvevise revision af projektregnskaberne. Revisorerne skal derfor igen henstille, at Nordisk Kulturfond implementerer en hensigtsmæssig kontrol og gennemgang af projektregnskaberne, så der ikke opstår risiko for, at revisorerne må tage forbehold i revisionspåtegningen for bevillingerne på 4-4,5 mio. kr. til de mindre projekter.

12. Revisorerne konstaterede endvidere, at fonden ikke kræver revisionserklæring for projektregnskaber for bevillinger over 50.000 kr., når projektadministrationen sker i en offentlig institution. Vi skal anbefale, at der ikke skelnes mellem projektmidler, der administreres privat eller offentligt, og at der også kræves revisionserklæring fra den offentlige institutions revisor om revisionen af projektmidlerne.

III. Kommentarer til årsregnskabet

A. Resultatopgørelsen

13. Fondens resultat for 2007 blev et underskud på 251.688 kr. mod et underskud på 1.037.487 kr. i 2006. Forskellen på ca. 786.000 kr. skyldes en kombination af øgede indtægter med ca. 2.056.000 kr., færre administrative omkostninger med ca. 185.000 kr. og flere disponerede projektbevillinger med 1.455.000 kr.

14. De samlede indtægter er øget med ca. 2.056.000 kr., hvilket skyldes flere budgetmidler fra Nordisk Ministerråds budget med 687.000 kr., flere renteindtægter med ca. 540.000 kr. og flere tilbageførsler af ikke anvendte bevillinger for tidligere år med ca. 829.000 kr.

15. De samlede administrationsudgifter er faldet med i alt ca. 185.000 kr. i forhold til 2006. De færre omkostninger er fordelt på flere enkeltposter.

I forbindelse med gennemgangen af personaleomkostningerne konstaterede revisorerne, at der i 2007 var en bedre afstemning af lønomkostningerne end tidligere, hvilket vi finder tilfredsstillende. Vi konstaterede dog også, at der fortsat ikke var sket korrekt indberetning af skattefrie tillæg, hvilket vi finder utilfredsstillende, da forholdet også blev påtalt for 2006. Vi skal derfor anbefale, at skattefrie tillæg fremover indberettes korrekt, så al løn, inkl. udlandstillæg og børnetillæg, sociale afgifter, rejsegodtgørelse mv., der oplyses til de offentlige myndigheder, er i overensstemmelse med regnskabets udvisende. Vi vil følge dette forhold i 2008.

Vi har tidligere anbefalet, at de enkelte leverandører af varer og tjenesteydelser til Nordisk Kulturfond stiler fakturaer mv. direkte til Nordisk Kulturfond og ikke til Nordisk Ministerråd. Vi har gennem de senere år konstateret en forbedring for dette forhold, men har dog også konstateret, at den rette modtager fortsat ikke var anført fra samtlige leverandører. Vi skal derfor igen anbefale, at Nordisk Kulturfond får gjort samtlige leverandører opmærksomme på at stile fakturaer mv. til rette modtager.

16. De samlede projektbevillinger er steget i forhold til 2006 og udgør ca. 29.384.000 kr. I projektbevillingerne indgår disponeringer til interne projekter med 5.290.000 kr. til bl.a. Årets nordiske udstillinger, udvikling af fondens edb samt regionale infokontorer.

I 2007 havde fonden ydet bevillinger på i alt 24.094.250 kr. til eksterne projekter. De samlede eksterne bevillinger svarede til ca. 67 % af de samlede omkostninger inkl. bevillinger. Antal bevilgede ansøgninger i 2007 var 244 mod 270 bevilgede ansøgninger i 2006. Der var i 2007 i alt 1.172 ansøgninger mod 899 ansøgninger i 2006.

17. Vi konstaterede, at det anvendte projektstyringssystem fortsat fungerede tilfredsstillende og giver en hurtig og smidig administration og information omkring projekterne. Vi har anbefalet fonden, at it-systemet tilrettes, så det vil være muligt at lave udtræk for projekterne på bestemte datoer, selv om der efterfølgende har været bevægelse inden for det enkelte projekt. Det vil fremme afstemningen mellem projektstyringssystemet og bogholderiet væsentligt, også under hensyntagen til at denne afstemning foretages jævnligt.

B. Balancen

18. Aktiverne på i alt ca. 27.175.000 kr. bestod stort set af bankindeståender på ca. 26.610.000 kr., der var et udtryk for de akkumulerede budgetmidler fra Nordisk Ministerråd, som endnu ikke var udbetalt til projekterne. En væsentlig del af de likvide midler var indsat på aftalekonti med kort løbetid.

Herudover var der et mindre tilgodehavende for momsrefusion og forudbetalt løn.

19. Passiverne bestod primært af skyldige bevilgede projektmidler på i alt ca. 25.124.000 kr., hvor udbetaling ville ske inden for de følgende 2 år. Herefter føres de ikke-anvendte projektmidler tilbage til brug for nye projekter.

Endvidere var der en mellemregning med Nordisk Ministerråd, der er afstemt til Nordisk Ministerråds regnskab, samt mindre gældsposter.

Revisorerne konstaterede, at der ultimo 2007 henstod poster på mellemregningen med Nordisk Ministerråd fra april og juli måned 2007. Vi har anbefalet, at mellemregningen udlignes månedsvist.

Revisorerne konstaterede, at der var flere tilfælde, hvor regnskabsbilag fra leverandører blev skannet og godkendt til betaling i Nordisk Ministerråds sekretariat, længe efter at bilaget skulle have været betalt. I den forbindelse konstaterede vi tilfælde, hvor leverandører var blevet betalt 2 gange, fordi bogføringen ikke var bragt ajour. Kontrollen med betalingen var derfor ikke til stede. Vi har derfor anbefalet Nordisk Kulturfond, at procedurerne på dette område revurderes i forbindelse med den kommende administrationsaftale.

Egenkapitalen udgør 553.906 kr. og består af akkumuleret overskud for de foregående år med fradrag af årets underskud. Egenkapitalen er således udtryk for ikke-disponerede midler fra tidligere år.

IV. Den udførte revision

A. Revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse

20. Det er revisionens formål at påse, om det af ledelsen aflagte regnskab er udarbejdet i overensstemmelse med Nordisk Ministerråds økonomireglement for virksomheder finansieret over Nordisk Ministerråds budget, og at årsregnskabet giver et retvisende billede af Nordisk Kulturfonds aktiver, passiver og finansielle stilling samt resultat.

Revisionen omfatter ledelsens årsberetning, resultatopgørelse og balance samt noter.

21. Revisionen er udført efter de gældende regler i det internordiske revisionsreglement og er tilrettelagt og udført, med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

Revisionen, der foretages i overensstemmelse med god offentlig revisionsskik, har hovedsageligt omfattet regnskabsposter og områder, hvor der er risiko for væsentlige fejl og mangler, jf. pkt. 24.

22. Forekommer der tilsigtede fejl og mangler, vil der være risiko for, at disse forbliver uopdagede. Det er bestyrelsens og ledelsens ansvar at tilrettelægge hensigtsmæssige registreringssystemer, forretningsgange og interne kontroller med henblik på at forebygge og opdage såvel tilsigtede som utilsigtede fejl og mangler samt at påse, at disse overholdes.

Revisionen udvides, hvis der under revisionen konstateres unøjagtigheder, som vækker mistanke om uregelmæssigheder. Revisionen har ikke givet anledning til en sådan udvidelse.

23. I forbindelse med revisionen er Nordisk Kulturfonds regnskabsmæssige registreringssystemer og interne kontroller gennemgået og vurderet. På grundlag heraf finder vi, at der er etableret tilstrækkelige og forsvarlige forretningsgange og interne kontroller for registrering af de regnskabsmæssige data.

Revisionen er udført i årets løb og i forbindelse med årsafslutningen.

B. Risikofyldte områder

24. Vores strategi for tilrettelæggelse af revisionen er fastlagt med henblik på at fokusere på risikofyldte områder.

De risikofyldte områder har været:

projekter, herunder afsluttede og igangværende projektsager
fondens forretningsgange og interne kontroller vedrørende projekter og omkostninger, løn samt balanceposter.

C. Revisionens udførelse

25. Revisionen har omfattet en gennemgang af procedurerne i forbindelse med regnskabsudarbejdelsen samt en stikprøvevis gennemgang af dokumentationen for de i årsregnskabet anførte oplysninger og beløbsangivelser, herunder kontrol af aktivernes tilhørsforhold, tilstedeværelse og værdiansættelse. Vi har kontrolleret, at de pågældende gældsposter og øvrige forpligtelser, der os bekendt påhviler fonden, er kommet rigtigt til udtryk i regnskaberne.

Herudover har vi stikprøvevist påset, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, og om dispositionerne er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

26. Revisionen af projekter er foretaget for kontrol af udbetalinger, ligesom det er konstateret, at alle bevilgede projektmidler og alle skyldige projektmidler er medtaget og opgjort til korrekt værdi (fuldstændigheden). Revisionen er foretaget for i alt 30 projektsager for bevillinger over 50.000 kr., hvor den enkelte projektsag er revideret fra ansøgning over sagsbehandling og bevilling til udbetalingstidspunkt og eventuelt afslutningstidspunkt. I forbindelse med revisionen er der foretaget en gennemgang af sagsstyringen i projektstyringssystemet samt stikprøvevis bilagsrevision i forbindelse med udbetalinger.

Det er vores vurdering, at såvel projektstyring som den regnskabsmæssige behandling af projektbevillinger sker på en tilfredsstillende måde.

Det er endvidere vores vurdering, at de bevilgede midler til projekter over 50.000 kr. er disponeret i overensstemmelse med projektkontrakten, at der ved projekterne er taget skyldige økonomiske hensyn, og at projektregnskaberne har været undergivet betryggende revision.

27. Revision af forretningsgange og interne kontroller er foretaget på væsentlige regnskabsmæssige områder, herunder projektudbetalinger inkl. tilbageførsel af ikke anvendte projektmidler, rejse- og personaleomkostninger, periodisering, kreditorer og skyldige omkostninger.

Revisionen er foretaget som stikprøvevis revision af bilag for at undersøge, om reglerne for rekvisition, godkendelse, registrering, anvisning og betaling af varer og tjenesteydelser er overholdt. Bilagsrevisionen er suppleret med en regnskabsanalyse af de enkelte regnskabsposter.

Revisionen har endvidere omfattet en gennemgang af, om registrering af omkostningerne i økonomisystemet er kommet korrekt til udtryk i årsregnskabet.

På grundlag af vores undersøgelser finder vi, at de etablerede forretningsgange og interne kontroller ved regnskabsførelsen og regnskabsaflæggelsen medvirker til at sikre regnskabets rigtighed, og at årsregnskabet giver et rigtigt billede af fondens aktiviteter og finansielle stilling.

D. Redegørelse om forvaltningsrevision

28. Ud over den finansielle revision omfatter revisionen en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Samtidig er formålet med revisionen at foretage en vurdering af, hvorvidt der for udvalgte områder er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af Nordisk Kulturfond, og om oplysningerne i årsregnskabet om mål og resultater er dokumenterede og dækkende for Nordisk Kulturfonds virksomhed i 2007.

29. Revisorerne har påset, om der er modtaget momsrefusion i henhold til gældende regler, og om refusionerne opgøres og afregnes i henhold til reglerne.

30. Revisorerne har ved stikprøver gennemgået rejse- og repræsentationsudgifter for at påse, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af Nordisk Kulturfonds midler.

31. Ved vores revision er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at forvaltningen i 2007 af rejse- og repræsentationsudgifter samt af momsrefusionerne ikke er varetaget på en økonomisk hensigtsmæssig måde, eller at oplysningerne i rapporteringen om mål og resultater ikke er dokumenterede og dækkende.

V. Andre oplysninger mv.

A. Bestyrelsens sammensætning

32. Bestyrelsen består af 13 medlemmer. De nordiske lande har hver 2 bestyrelsesmedlemmer, og de selvstyrende områder Færøerne, Grønland og Åland har hver 1 bestyrelsesmedlem.

B. Eftersyn af bestyrelsens protokoller

33. Revisorerne har påset, at der føres protokol for afholdte bestyrelsesmøder, og at beslutninger vedtaget af bestyrelsen er kommet rigtigt til udtryk i regnskabet. Revisorerne har læst protokollerne for 2007, hvor der har været afholdt 3 møder (152/2007-154/2007).

C. Overholdelse af lovgivning

34. Den daglige ledelse har skriftligt erklæret, at der ledelsen bekendt ikke har været aktuelle eller mulige overtrædelser af lovgivningen, hvis konsekvenser skal overvejes i forbindelse med udarbejdelsen af årsregnskabet.

Vi er i forbindelse med vores revision

ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer eller vækker mistanke om, at der i fonden udøves aktiviteter, der strider imod lovgivningen
ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer, at medlemmerne af ledelsen eller bestyrelsen for Nordisk Kulturfond kan ifaldes erstatnings- og/eller strafansvar
ikke blevet bekendt med overtrædelse af bogføringsloven i Nordisk Kulturfond.

D. Risiko for besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet

35. Revisorerne har med fondens ledelse drøftet risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet som følge af besvigelser eller fejl. Formålet med drøftelserne er at opnå en forståelse af ledelsens vurdering dels af risikoen for, at årsregnskabet kan indeholde væsentlig fejlinformation som følge af besvigelser og fejl, dels af kontrolforanstaltninger til forebyggelse heraf.

Ledelsen har over for os bekræftet sit ansvar for udformning, implementering og vedligeholdelse af regnskabs- og kontrolsystemer med henblik på at forebygge og opdage besvigelser og fejl, samt at den ikke har kendskab til eller formodning om besvigelser af betydning for årsregnskabet.

Vi er i forbindelse med vores revision ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer eller vækker mistanke om, at der i Nordisk Kulturfond foregår besvigelser af væsentlig betydning for årsregnskabet.

E. Ledelsens regnskabserklæring

36. Vi har indhentet en regnskabserklæring fra fondens daglige ledelse og den økonomiansvarlige i Nordisk Ministerråds sekretariat.

Den skriftlige erklæring er tilfredsstillende og omfatter årsregnskabets fuldstændighed og andre områder, hvor det er vanskeligt at opnå revisionsbevis.

F. Ikke-korrigerede forhold

37. Hvis der er forhold, der ikke er korrigeret i årsregnskabet, fordi den daglige ledelse har vurderet, at de er uvæsentlige både enkeltvist og sammenlagt for årsregnskabet som helhed, oplyser vi bestyrelsen herom.

Denne oplysning gives, med henblik på at sikre at bestyrelsen er orienteret om og kan tilslutte sig den af den daglige ledelse foretagne vurdering.

Alle forhold er korrigeret i det foreliggende årsregnskab.

G. Afsluttende bemærkninger

38. I henhold til § 21 i Nordisk Ministerråds økonomireglement for virksomheder finansieret over Nordisk Ministerråds budget skal vi erklære at have modtaget alle de oplysninger, der under revisionen er anmodet om.

København den 26. juni 2008

Elisabeth Arnold

Henrik Otbo

Nordisk Kulturfonds årsberetning 2007

Ilisimassusermut misigissutsinullu ammasunut • For kunnskap og åpne sinn • Þekking og opið hugarfar • För kunskap og öppna sinnen • Til kunnleika og opið sinni • Tietoa ja afointa mieltä • For viden og åbne sanser • Ilisimassusermut misigissutsinullu ammasunut • For kunnskap og åpne sinn • Þekking og opið hugarfar • För kunskap og öppna sinnen • Til kunnleika og opið sinni • Tietoa ja afointa mieltä • For viden og åbne sanser • Ilisimassusermut misigissutsinullu ammasunut • For kunnskap og åpne sinn • Þekking og opið hugarfar • För kunskap og öppna sinnen • Til kunnleika og opið sinni

"Sidehenvisningerne i nedenstående indholdsfortegnelse er ikke i overensstemmelse med indholdsfortegnelsen og pagineringen i Blå Bok."

Indholdsfortegnelse

Indledning 3

1. Fondens formål samt styrelsens virksomhedsidé og prioriteringer 4
   1.1 Fondens opgave 4
   1.2 Styrelsens virksomhedsidé 4
   1.3 Prioriteringer 4

2. Fondens bidragsvirksomhed 5
   2.1 Bidragspolitik 5
   2.2 Kvalitetssikring 5
   2.3 Antallet af ansøgninger 7
   2.4 Projekternes virksomhedsområder 7
   2.5 Projekternes aktivitetsformer 9
   2.6 Ansøgernes organisationsform og hjemsted 10
   2.7 Et udvalg af bevilgede projekter 11

3. Fondens særlige satsninger 13
   3.1 Satsningen Årets Nordiske Udstilling 13
   3.2 Kultur og Helse 14
   3.3 Invitere – Informere - Inkludere 14
   3.4 Omverdensanalyse af Nordisk Kulturfond 15

4. Fondens organisation 15
   4.1 Fondens styrelse og sekretariat 15

5. Fondens økonomi og projekt-administration 16
   5.1 Fondens indtægter 16
   5.2 Fondens udgifter 18
   5.3 Sekretariatets behandling og opfølgning af projekterne 20

Indledning

Der har igen i 2007 været en meget stor bredde i Fondens bidragsvirksomhed. Nordisk Kulturfond støtter kulturprojekter initieret og udført af både professionelle og amatører. Fonden er åben for såvel enkeltpersoner som for frivilligorganisationer, private og offentlige organisationer og institutioner.

Fonden modtog i 2007 1172 ansøgninger heraf blev 794 realitetsbehandlet. Fondens støttestruktur opmuntrer til et bredt nordisk kultursamarbejde og dette ses afspejlet i ansøgningerne.

Fonden har et bredt virksomhedsområde, og bevilger mindre beløb, ofte og med kort behandlingstid. Fonden har i 2007 tilbudt seks ansøgningsfrister for ansøgninger med ansøgt beløb til og med 100.000 DKK, og to frister for ansøgninger på over 100.000 DKK. Af 794 gyldige ansøgninger i 2007 bevilgede Fonden støtte til 244 projekter. 31 % af alle ansøgninger fik bevilget støtte. Den samlede støtte til projekterne var i 2007 på 29.294.250 DKK, heraf var bidraget til Fondens egne projekter på 2.290.000 DKK. For at belyse bredden i projekterne er der i årsberetningen omtalt et lille udvalg af støttede projekter. Af eksemplerne kan læses, at Fonden støtter projekter rangerende fra nordisk kunsthåndværk, kunstudstillinger og til en nordisk danse- og koreograkonkurrence.

Ved siden af bidragsvirksomheden har Fonden som særlig nordisk satsning "Årets Nordiske Udstilling", med denne vil Fonden hvert andet år gøre en særlig indsats og bevilge et tilskud til et ekstraordinært udstillingsprojekt. Tilskuddet er på højst 3 mio. DKK. I november 2007 besluttede Fondens styrelse at udpege udstillingen "IMPACT – Art in the age of climate change" til Årets Nordiske Udstilling 2008-2010, og åbningen af udstillingen finder sted under FNs globale 2009-klimatopmøde i København. Udstillingen vil samle nogle af de mest interessante og innovative mediekunstnere i verden. Sammen med indflydelsesrige videnskabsfolk, miljøeksperter og kunst- og kulturkritikere vil de i forbindelse med udstillingen og dens relaterede aktiviteter give deres fortolkning af den kolossale udfordring, klimaproblematikken giver alle jordens folk. En stor satsning til et væsentligt globaliseringsprojekt.

I 2007 tog Fonden initiativ til den nordiske konference "Kultur för livet - Kultur, hälsa och livskvalitet i nordisk samverkan". Konferencen fandt sted i Lund i Sverige 3.-5. oktober 2007 og samlede ca. 420 deltagere fra hele Norden, og gav en bred dokumentation fra forskning og praksis om temaet.

Desuden blev det i 2007 besluttet at iværksætte en evaluering/omverdensanalyse af Fondens virksomhed. Högskolan i Borås blev udpeget til at løse opgaven og resultatet vil blive offentliggjort i november 2008.

Det er Nordisk Kulturfonds opfattelse, at der også ved uddelingen af støtte i 2007 er blevet henset til Fondens virksomhedidé *"For viden og åbne sanser".*

Ilisimassusermut misigissutsinullu ammasunut • For kunnskap og åpne sinn • Þekking og opið hugarfar • För kunskap og öppna sinnen • Til kunnleika og opið sinni • Tietoa ja afointa mieltä • For viden og åbne sanser

1. Fondens formål samt styrelsens virksomhedsidé og prioriteringer

1.1 Fondens opgave

Fondens virksomhed reguleres i en mellemstatslig aftale (overenskomsten om Fonden), der blev underskrevet i 1966 og senest ændret i 2002.

Fondens opgave er at fremme det kulturelle samarbejde mellem de nordiske lande, Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt de selvstyrende områder Færøerne, Grønland og Åland. Ifølge overenskomsten omfatter Fondens virksomhedsområde det nordiske kultursamarbejde i hele dets udstrækning inden for og uden for Norden.

Hvor mange ansøgninger får Fonden?

Fonden modtog 794 gyldige ansøgninger i 2007.

1.2 Styrelsens virksomhedsidé

Ud fra Fondens formål har styrelsen fastsat en virksomhedsidé, som nærmere beskriver, hvordan styrelsen ser på sin opgave. Styrelsens virksomhedsidé udgår fra følgende konklusion:

I Fondens arbejde består kulturens kerne af viden og åbne sanser; at mennesker oplever kulturelle uligheder som berigende i hverdagslivet.

Fonden vil medvirke til

- at give det lokale og nationale kunst- og kulturliv i Norden en ekstra dimension, som medfører et rigere kulturliv for alle indbyggere I Norden,
- at kunst- og kulturlivet i Norden får større opmærksomhed hos et internationalt publikum; at Norden ikke kun er modtager af nye impulser, men også videreformidler kunst, kultur og erfaringer til andre lande.

Hvor mange projekter bevilges støtte?

Fonden har bevilget støtte til 244 projekter i 2007. 30,7 % af alle gyldige ansøgninger har modtaget støtte fra Fonden i 2007, hvilket er cirka 1% mere end i 2006.

Dette er en følge af, at Fonden bevilger økonomisk støtte til aktiviteter som

- muliggør møder omkring kunstneriske og kulturelle oplevelser mellem indbyggere fra forskellige dele af Norden,
- formidler kunst og kultur skabt i Norden for et publikum såvel inden for som uden for Norden,
- stimulerer og udvikler netværk inden for kunst og kultur i Norden eller i internationale miljøer med nordisk deltagelse.

1.3 Prioriteringer

Inden for rammerne for Fondens brede virksomhedsområde og virksomhedsidé har styrelsens fremhævet nogle særskilte prioriteringer:

Styrelsen prioriterer kunst- og kulturprojekter, som stimulerer

- samarbejde mellem nye grupper og aktører
- udveksling mellem ideelle foreninger og netværk
- aktiviteter for og med børn og unge
- aktiviteter som gennemføres i mindre byer
- nye udtryks- og formidlingsformer
- til øget forståelse mellem de nordiske sprog
- til øget viden om forskellige sprog i Norden og sprogenes rolle som kulturbærere

- til øget viden om Nordens historie samt fremvæksten af nye traditioner og den kulturarv, som samtiden former
- diskussion om betydningen af aktive foreninger og netværk for et rigt kulturliv
- diskussion om kunst- og kulturpolitik

Hvordan styrelsen har arbejdet for at virkeliggøre virksomhedsidéen og prioriteringerne redegøres der for i de to kommende afsnit angående bidragsvirksomheden og særlige satsninger. I de efterfølgende afsnit følger en kort beskrivelse af Fondens forvaltning; dets styrelse og sekretariat. Afslutningsvis redegøres for, hvordan styrelsen har disponeret sin bevilling og øvrige indtægter, samt hvordan sekretariatet har arbejdet med opfølgningen af projekterne.

Hvor mange penge ansøges Fonden om?

Fonden blev ansøgt om 102 mio. DKK i 2007.

2. Fondens bidragsvirksomhed

2.1 Bidragspolitik

Baggrunden for etableringen af Fonden i 1966 var *"at opnå en hurtigere og smidigere finansiering af det nordiske kultursamarbejde"*. Med henblik på at nå dette mål har Fondens bidragsvirksomhed siden 2003 bygget på otte ansøgningsrunder pr år: Seks ansøgningsrunder for ansøgninger med ansøgt beløb til og med 100.000 DKK og to ansøgningsrunder for ansøgninger med ansøgt beløb over 100.000 DKK. I 2007 blev det besluttet, at der i 2008 vil være vil være fem ansøgninger i stedet for seks med ansøgt beløb til og med 100.000 DKK.

Hvor meget uddeler Fonden totalt pr. år?

Fonden har bevilget 29,3 mio. DKK til nordiske kulturprojekter i 2007.

For ansøgninger til og med 100.000 DKK har Fonden som mål, at disse skal være behandlet inden for 8 - 10 uger, og målet for behandlingen af ansøgninger over 100.000 DKK er en behandlingstid inden for 12 – 14 uger. I 2007 var 79 % af de bevilgede ansøgninger på under 100.000 DKK.

Styrelsen har besluttet ikke at bevilge mere end 500.000 DKK til et og samme projekt. I 2007 var kun 3,7 % af de bevilgede ansøgninger på over 300.000 DKK. Herudover har Fonden en regel om, at projekter skal være afsluttet indenfor to kalenderår efter bevillingsåret. I 2007 var afslutningsgraden på 96 % af de projekter, som bevilgedes i 2005.

Styrelsens bidragspolitik sigter på primært at give den første grund-finansiering, således at et projekt kan komme videre i sin planlægning, alternativt at bevilge den sidste topfinansiering, således at projektet kan påbegyndes. Dette skal ses i relation til, at det er en generel opfattelse blandt bidragsmodtagerne, at Fondens bidrag genererer to – tre gange yderligere i bidrag fra andre bistandsydere til et projekt.

Da Fonden har relativt mange ansøgningsrunder og oftest bevilger mindre beløb til relativt mange projekter, så er Fondens rolle ikke sjældent den som tager det første skridt i kunst- og kulturlivet, og således virker som spydspids for yderligere finansiering.

Fondens bidragspolitik kan sammenfattes til, at den bevilger mindre beløb, ofte og hurtigt.

2.2 Kvalitetssikring

Samtlige gyldige ansøgninger behandles i tre etaper: Bedømmelse af sagkyndige, behandling af Fondens sekretariat og styrelsens beslutning.

Styrelsen behandler alle gyldige ansøgninger. Ansøgninger på op til 100.000 DKK behandles af styrelsens medlemmer i et internt "E-forum", og ansøgninger på over 100.000 DKK behandles på to regulære bevillingsmøder pr år.

Fondens sagkyndige udgør 21 personer fra forskellige kunst- og kulturområder i Norden, og udpeges af styrelsen på forslag fra de nationale kulturmyndigheder og -organisationer. Udover at de sagkyndige skal hjælpe Fondens sekretariat med at kvalitetssikre ansøgningerne, er det en vigtig målsætning dels at få synspunkter fra andre personer uden for det officielle nordiske system, dels skabe en større national forankring af Fondens arbejde.

Ordningen med sagkyndige har betydet en væsentlig styrkelse af Kulturfondens ansøgningsbehandling. De sagkyndige bliver udpeget for to år og udgør en resursegruppe, som bidrager med værdifulde faglige indspil til Kulturfonden, ved at kvalitetsvurdere samtlige ansøgninger, og ved at etablere nye kontakter og netværk. På Fondens styremøde den 10.-11. maj 2007 blev det besluttet at permanentgøre ordningen med Fondens egne sagkyndige.

Fondens sagkyndige i 2007:

Sagkyndig	Område
Ólafur Mathiesen	Arkitektur
Berndt Arell	Billedkunst
Lisbeth Klixbüll	Dans
Mia Lindrup	Film
Thóra Kristjánsdóttir	Design og håndverk
Esa Rantanen	Litteratur
Halldór Björn Runólfsson	Kunst og ny teknologi
Per-Olof Millberg	Museer og kulturarv
Hanns Rodell	Musik og musikteater
Lena Åberg-Frisk	Musik
Carsten Burke Kristensen	Teater
Marie-Louise Blåfield	Tværkulturelt
Daniel Thorleifsen	Tværkulturelt
Ulrika Lind	Tværkulturelt
Asko Mäkelä	Tværkulturelt
Åse Vigdis Festervoll	Tværsektorielt
Nanna Hermansson	Tværsektorielt
Endre Mørck	Tværsektorielt
Michele Micheletti	Tværsektorielt
Thomas P. Boje	Tværsektorielt
Jorunn Spord Borgen	Tværsektorielt

Hvem er deltagerne i projekterne?

28 % af ansøgningerne ha 2007 angivet en specifik aldersgruppe for deltagerne. Det hyppigste er voks i alderen 26-64 år 3 % af projektansøginger har børn og unge som deltagere.

Kommer ansøgerne fra hovedstæderne?

Omkring 40 % af ansøgningerne kommer fra hoved stæderne. Der er ingen signifikant forskel på, hvor h bevillingsgraden e afhængigt af ansøgers hjemby.

2.3 Antallet af ansøgninger

I 2007 indkom totalt 1172 ansøgninger, og af disse var 794 gyldige. Modsvarende tal for 2006 var 1317, hvoraf 899 var gyldige. Forskellen for de to år er ca. -11,7 % for så vidt angår gyldige ansøgninger og -11 % for alle indkomne ansøgninger.

I 2007 udgjorde de gyldige ansøgninger et samlet søgt beløb på 102.630.267 DKK.

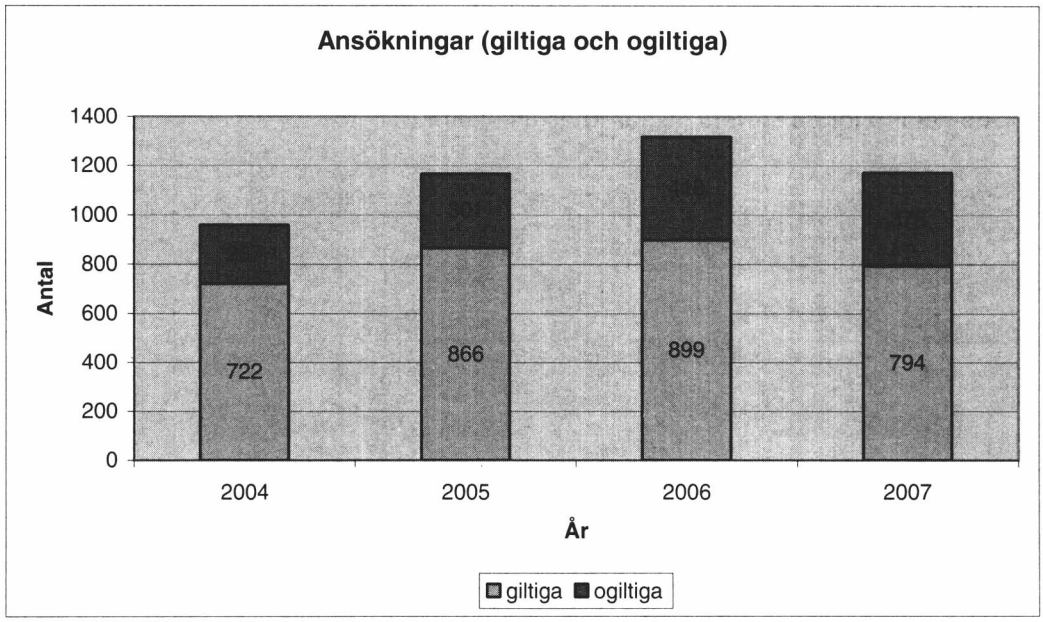

	2004	2005	2006	2007	Ændring 2006-2007
Gyldige	722	866	899	794	-11,7%
Ugyldige	237	301	418	378	-9,6%
I alt	959	1167	1317	1172	-11,0%

Note: De ugyldige ansøgninger er ansøgninger som ikke opfylder Fondens retningslinier med hensyn til ansøgt beløb, deltagerlande, projektstart etc.

Af de 794 gyldige ansøgninger i 2007 bevilgedes 30,7 %, hvilket kan sammenlignes med 2006, hvor bevillingsgraden var 30,1 %.

Fra den 1. juli 2006 modtager Fonden kun elektroniske ansøgninger, rekvisitioner og slutrapporter. Der er ikke fremkommet kritik fra ansøgerne vedrørende denne ordning. I såvel ansøgningen som i slutrapporten har Fonden indført et antal evalueringsspørgsmål. Her kan ansøgerne fremføre deres synspunkter vedrørende Fondens bidragsvirksomhed og deres erfaringer med at drive nordiske kulturprojekter.

2.4 Projekternes virksomhedsområder

Fonden inddeler sine ansøgninger i tre hovedområder: *Tværsektorielle*, det vil sige kulturprojekter, som også berører en anden samfundssektor (eksempelvis kultur og helse), *Tværkulturelle*, det vil sige projekter, som

Hvor meget ansøges der om?

Ansøgningerne var beløbsmæssigt i gennemsnit på 129.000 DKK i 2007. 70 % af ansøgningerne var på maksimum 100.000 DKK og 8 % af ansøgninger var på over 300.000 DKK

berører flere kunst-/kulturområder (eksempelvis visse festivaler) samt *Enkelte Kunstområder* (eksempelvis musikprojekter). Definitionen *Enkelte kunstområder* skal ikke ses ud fra en kunstpolitisk definition, men mere som en administrativ definition. Det er den enkelte ansøger, som selv klassificerer, hvilken sektor projektet skal tilhøre.

Af de bevilgede midler ligger 81 % projekter inden for enkelte kunstområder, 17 % tværkulturelle projekter og 2 % tværsektorielle projekter. I perioden 2004 - 2007 er sektoren tværsektorielle falde med mere en to trediedel. Dette skyldes i høj grad, at Fonden fra 2005 har kategoriseret ansøgninger under sektoren "Humansistiske emner".

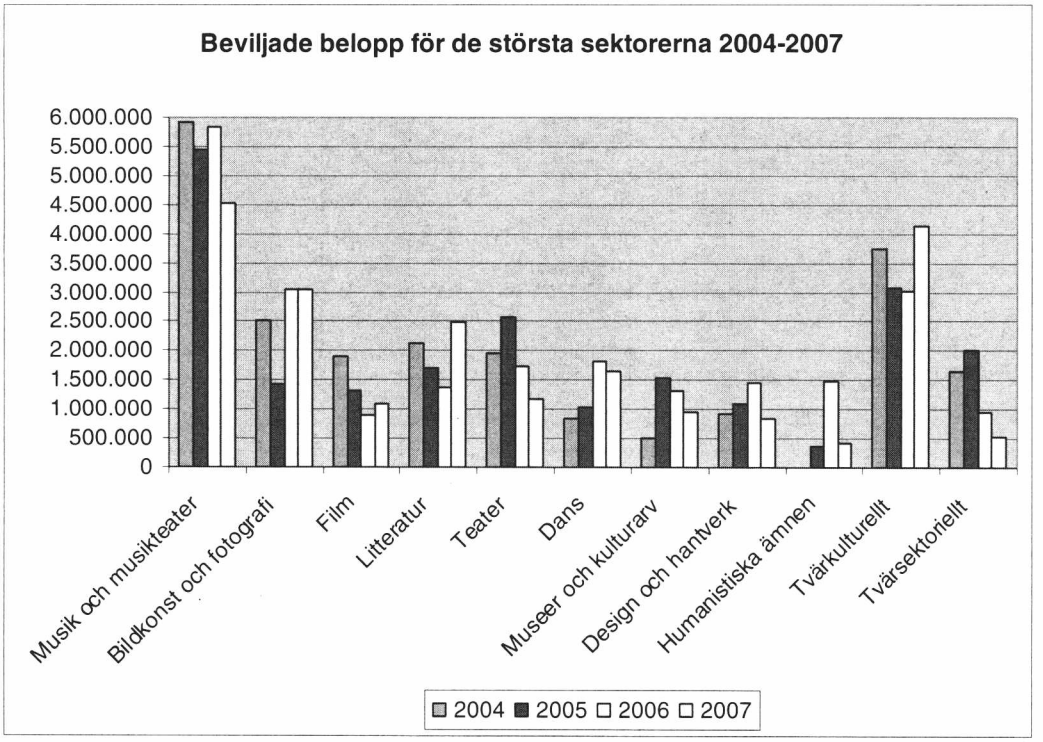

Sektor:	2004	2005	2006	2007
Musik och musikteater	5.912.000	5.430.000	5.825.000	4.533.000
Bildkonst och fotografi	2.507.000	1.410.000	3.050.000	3.044.000
Film	1.884.000	1.325.000	905.000	1.098.000
Litteratur	2.134.000	1.690.000	1.359.000	2.472.000
Teater	1.960.000	2.560.000	1.730.000	1.170.000
Dans	842.000	1.030.000	1.805.000	1.642.000
Museer och kulturarv	510.000	1.525.000	1.315.000	945.000
Design och hantverk	923.000	1.100.000	1.460.000	844.000
Humanistiska ämnen	0	372.000	1.480.000	425.000
Tvärkulturellt	3.727.000	3.079.000	3.015.000	4.130.000
Tvärsektoriellt	1.648.000	2.010.000	962.000	517.000

Musikområdet har altid haft en stærk position i Fondens bidragsvirksomhed. Nogen specifik forklaring på hvorfor, findes ikke, men der søges til et bredt område (fra folkemusik, kor, pop/rock til klassisk musik), og udøverne tæller

Hvor ofte ansøg Fonden om at være hoved-finansier?

I 54 % af de gyld ansøgninger i 20(blev Fonden bedt om at bidrage me mere end 50 % a det totale budget. Det er ganske sva faldende i forhold 2006.

Hvor ofte bliver Fonden hovedfi-nansiør i budgettet?

Blandt de bevilge projekter i 2007 v det 12 %, hvor Fonden bidrog me mere end 50 % a det totale budget. 2006 var det 7 %

både foreninger og enkeltpersoner og såvel amatører som professionelle. Af statistikken fremgår, at næsten 19 % af Fondens bevilgede bidrag vedrører musikprojekter, dette er dog 4 % mindre end i 2006.

Angående bidrag til filmprojekter, skal det bemærkes, at Fonden ikke bevilger bidrag til filmproduktiron. Sektoren *Film* vedrører hovedsagelig filmfestivaler og seminarer med temaet film.

2.5 Projekternes aktivitetsformer

I lighed med hvad angår bredden i projekternes virksomhedsområde, så spænder projekterne over et stort antal aktivitetsformer. Nedenfor er et udvalg af de hyppigste forekommende. Herudover forekommer eksempelvis projekter, der handler om "publicering", "undervisning" og "planlægning".

Som det fremgår af statistikken nedenfor, er de to største aktivitetsformer festivaler og konferencer/seminarer. Det fremgår også, at projekternes aktivitetsformer kan skifte år fra år.

Hvem er målgruppen for projekterne?

22 % af projekterne har en specificeret aldersgruppe som målgruppe. Projekter med børn og unge (0-18 år) som målgruppe udgør 7,9 % af antallet af bevillinger, og 8,7 % af det bevilgede beløb.

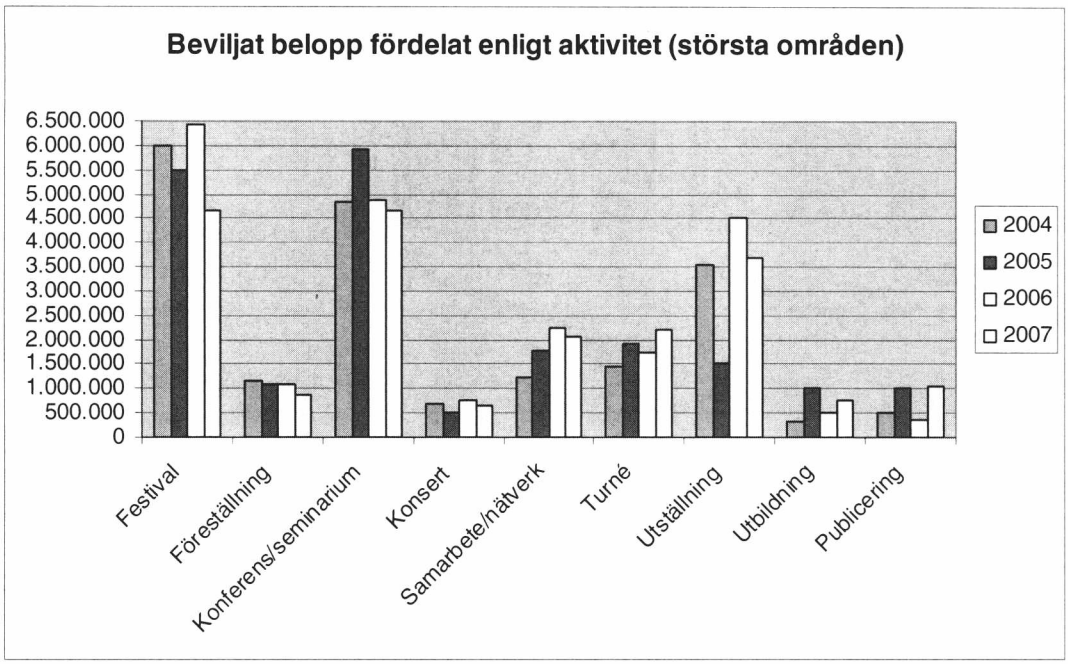

Aktivitet:	2004	2005	2006	2007
Festival	5.991.000	5.474.000	6.417.000	4.657.000
Föreställning	1.159.000	1.067.000	1.090.000	877.000
Konferens/seminarium	4.849.000	5.912.000	4.862.000	4.664.000
Konsert	675.000	505.000	770.000	664.000
Samarbete/nätverk	1.230.000	1.780.000	2.225.000	2.045.000
Turné	1.442.000	1.920.000	1.720.000	2.205.000
Utställning	3.540.000	1.515.000	4.499.000	3.686.000
Utbildning	328.000	1.025.000	505.000	770.000
Publicering	505.000	1.025.000	379.000	1.057.000

2.6 Ansøgernes organisationsform og hjemsted

Der findes ingen regler i Fondens overenskomst, der regulerer, hvem som kan søge om projektbidrag fra Fonden. Fonden er således åben for såvel enkeltpersoner som for frivilligorganisationer, private og offentlige organisationer og institutioner.

I 2007 kom 10 % af ansøgningerne fra enkeltpersoner, 14 % fra offentlige institutioner og 40 % fra frivilligorganisationer og uformelle netværk.

Nedenfor ses statistikken for Fondens bevillinger til de forskellige organisationsformer.

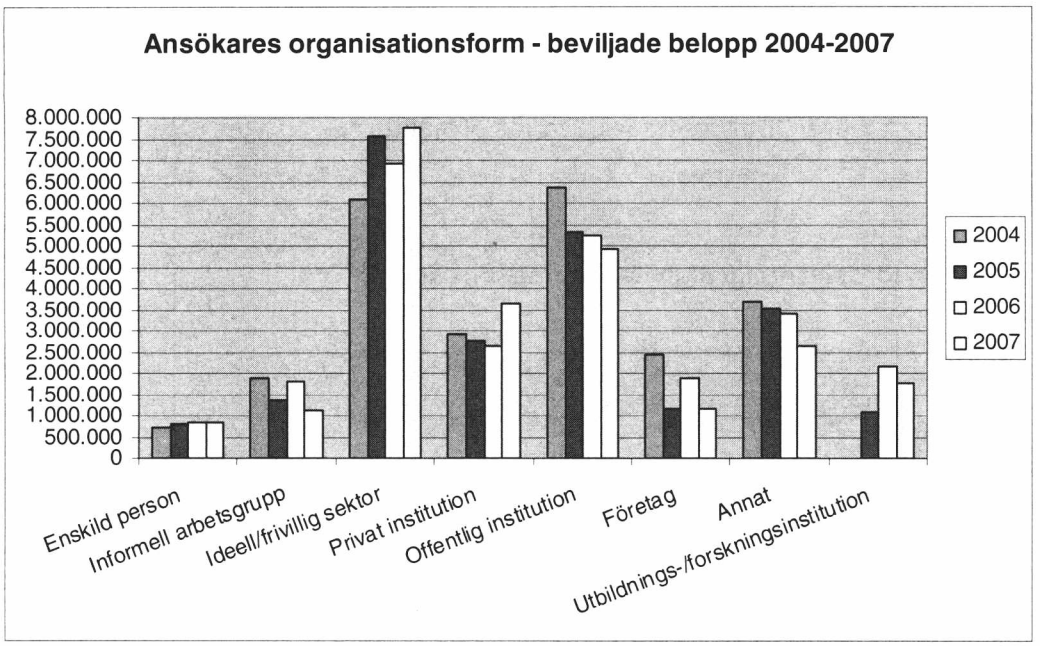

Organisationsform:	2004	2005	2006	2007
Enskild person	710.000	800.000	841.000	853.000
Informell arbetsgrupp	1.895.000	1.380.000	1.795.000	1.123.000
Ideell/frivillig sektor	6.085.000	7.545.000	6.937.000	7.745.000
Privat institution	2.921.000	2.755.000	2.660.000	3.650.000
Offentlig institution	6.357.000	5.304.000	5.244.000	4.935.000
Företag	2.432.000	1.170.000	1.870.000	1.143.000
Annat	3.679.000	3.527.000	3.405.000	2.639.000
Utbildnings-/forskningsinstitution	0	1.100.000	2.180.000	1.770.000

Af de bevilgede ansøgninger i 2007 kom ca. 41 % svarende til 100 af 244 bevillinger fra hovedstadsområderne i Norden. Da nogle af projekterne er turnéer og samarbejdsprojekter, så indebærer det ikke nødvendigvis, at lige så mange af projekterne alene gennemføres i hovedstadsområderne.

Et projekt kan gennemføres såvel inden for som uden for Norden og ansøgeren kan have sit hjemsted uden for Norden. Projekter, hvor ansøgerne er fra Norden, er dog den dominerende gruppe. Af Fondens bevillinger i 2007 gik 87 % til ansøgere i de nordiske lande og selvstyrende områder.

Hvilke lande kommer ansøgningerne fra?

Ansøgningerne kommer primært de nordiske lande 2007 er der 24% ansøgninger fra Sverige, 21% fra Danmark, 19% fr Norge, 18% fra Finland og 5% fra Island.

Hvor meget bliv udbetalt til de nordiske lande?

I 2007 modtog Sverige 5,5 mill. K Norge 3,3 mill. DK Danmark 4,9 mill. DKK, Finland 4,3 mill. DKK og Islan 1,1 mill. DKK Der forholdsvis store udsving fra år til å

Endvidere kan nævnes, at ca. 10 % af Fondens bevilgede beløb i 2007 gik til ansøgere fra Vestnorden (Island, Grønland og Færøerne), og 5 % gik til ansøgere fra Nordens østlige nærområder (Rusland, Estland, Letland og Litauen).

2.7 Et udvalg af bevilgede projekter

Nedenfor ses et udvalg af de i alt 244 af de projekter som Fonden har bevilget bidrag til i 2007. Udvalget belyser bredden i Fondens virksomhed: Fra nordisk kunsthåndværk, kunstudstillinger og til en nordisk danse- og koreograkonkurrence.

Nordisk forfatteratlas på nettet

Danmarks Radio, DR i samarbejde med SVT i Sverige, NRK i Norge og YLE i Finland fik 350.000 DKK til at etablere en litteraturhistorisk web, hvor alt om nordiske forfattere skal findes.

Lydinstallation med nordiske vuggeviser

Syv sækkestole med indbyggede højttalere, der spiller forskellige nordiske vuggeviser i et loop, kommer til at udgøre en vandreudstilling, der skal til Norge, Sverige og Danmark fra september 2008 til december 2010. Mellem sangene oversættes teksterne til norsk, svensk og dansk. Nordisk Kulturfond støtter projektet med 300.000 DKK.

Kunstudstillingen [NATÚRLIGVÍS]

Kunstutstillingen [NATÚRLIGVÍS] der i 2007 åbnede på Nordens Hus på Færøerne blev støttet af Nordisk Kulturfond med 400.000 DKK.

Danse- og koreografkonkurrence

Samtidig med den 38. Kuopio Dance Festival blev arrangeret et nordisk grand prix for profesionelle unge nordiske dansere. Nordisk Kulturfond bevilgede 200.000 DKK til konkurrencen og uddannelse af unge dansere.

Myte, marionett og menneske

Hvordan kan animation bidrage til at tolke myter? Det ville KunstCentret Silkeborg Bad sammen med dukkefestivalen "Festival of Wonder", Silkeborg vise med en utstilling, hvor kunstnerne Arne Högsander, Sverige, Lisbeth Narud, Norge, Iida Vanttaja, Finland og Joakim Zacho Weylandt, Danmark deltar. Fonden bidrog med 95.000 DKK.

Hvilket sprog bliver ansøgningerne skrevet på?
74 % af alle ansøgninger er på skandinavisk (svensk, dansk eller norsk). Finland skiller sig ud ved at have størstedel af ansøgningerne på finsk og nogle på engelsk. Fra Island kommer også en del ansøgninger skrevet på engelsk.

Hvor mange ugyldige ansøgninger får Fonden?
Fonden modtog 378 ugyldige ansøgninger i 2007, hvilket er 32 % af alle ansøgninger. Procententtallet er næsten uforandret fra 2006.

Rodfæstet nordisk kunsthåndværk

Nordisk Kulturfond støttede en udstilling af nordisk kunsthåndværk i Rundetårn i København med 75.000 DKK. Udstillingen, "55' North – Modern Nordic Crafts", var baseret på et ønske om at vise nordisk kunsthåndværk, der bruger rødderne i den nordiske kulturarv på en ny og spændende måde.

Folkedansestævne på Færøerne

Nordisk Kulturfond støttede et ambitiøst folkedansetræf på Færøerne med 100.000 DKK. Der kom deltagere fra alle de nordiske lande og selvstyreområder samt fra Estland, Shetland og Orkneyøerne. Op mod 500 tilrejsende deltog, hertil kom de lokale færøske dansere.

Ny folkekulturkongres

Nordlekrådet tog initiativ til en kongres med fokus på nordisk folkekultur. På kongressen, der skal finde sted i Lahtis i Finland fra den 8.-9. maj 2008, vil der være forelæsninger, workshops og praktiske øvelser inden for musik, dans, kultur og dragter. Nordisk Kulturfond støttede projektet med 85.000 DKK.

Vandreudstilling om Alvar Aalto

En af Nordens største arkitekter, finske Alvar Aalto, hædres nu med en udstilling, der – med udgangspunkt i træ -skal sætte fokus på hans forhold til traditioner, innovation og natur. Udstillingen skal vises i alle de nordiske lande i løbet af 2008 og 2009. Nordisk Kulturfond støtter initiativet med 350.000 DKK.

Samisk børnekunst

Nordisk Kulturfond gav støtte til et medieuddannelses-program for børn og unge i det samiske Lapland i h.h.v. Norge, Sverige og Finland. Projektet, der lanceres i samarbejde med Skábmagovat 2008 filmfestivalen, der foregår i Enare i Finland, består af workshops og uddannelsesbegivenheder i hele same-området. Sigtet er, at de deltagende børn og unge skal slutte projektet med at sende et mediebrev til resten af verden. Projektet blev støttet med DKK 190.000.

Oversættelse af islandske sagaer

Nordisk Kulturfond støttede en oversættelse af de islandske sagaer til norsk, svensk og dansk med 300.000 DKK. De 40 sagaer, der betragtes som nogle af de vigtigste elementer i den fællesnordiske kulturarv, skal udbredes på almindeligt sprog til nye generationer. Initiativer er det største enkelte oversættelsesprojekt nogensinde i Norden med et samlet budget på 17 mio. kr.

Prøv Verden

En globaliseringssatsning på DKK 500.000 er Fondens støtte til udstillingen "Prøv Verden". Udstillingen skal være en ny ramme for at forstå fattigdom,

Hvilke sektore er projekterne indenfor?

Langt de fleste ansøgninger er de enkelte kuns grene (78 %) mens 8% er tværsektorielle 14% er tværkulturelle. Den største enkelte sektor e musik (25%).

Hvilken type aktivitet er projekterne?

De hyppigste aktiviteter for projekterne er konference/ seminar, festiva udstilling og net værksprojekter.

bistand og globalisering og ens egen rolle heri. Med fokus på FN's otte udstukne mål for udviklingen i de fattige lande inden år 2015 er udstillingens røde tråd mødet med de forskellige udfordringer i hverdagslivet, som man står over for i udviklingslandene. Detaljeringen, udviklingen og realiseringen af udstillingen sker i et samarbejde mellem Mellemfolkeligt Samvirke, Jærmuseet i Norge, Navet i Sverige og Experimentarium i Danmark. Målet er desuden at skabe grobund for et vedvarende engagement i den 3. verden og en vilje til at yde et bidrag, hvor det er muligt. Målgruppen er børn i alderen 7-10 år.

Hvilken organisationsform har ansøgerne typisk?

Ansøgerne kommer hyppigst fra den frivillige (ideelle) sektor inklusiv uformelle netværk, i alt 40 % og dernæst offentlige institutioner, 14 %.

3. Fondens særlige satsninger

3.1 Satsningen Årets Nordiske Udstilling

Fra og med 2003 kan museer i Norden søge et særligt bidrag på 3 mio. DKK. Bidraget udannonceres hvert andet år og bevilges til en ekstraordinær udstilling, som henvender sig til et bredt publikum og vises i mindst to nordiske lande.

Kongospor

Det første udstillingsprojekt i satsningen Årets Nordiske Udstilling er *Kongospor,* der kom i stand som følge af et samarbejde mellem Etnografiska museet i Stockholm, Kulturernas museum i Helsingfors, Nationalmuseet i København og Kulturhistorisk museum i Oslo samt Svenska Riksudstillinger.

Med udstillingen ville Fonden sætte fokus på Afrika og Kongo, såvel i datid som i nutid, og dets relationer til Norden og de nordiske lande. Temaet for udstillingen spænder fra 1800-tallets missionærer til 1900-tallets FN-soldater. Udstillingen blev indviet den 18. november 2006 på Etnografiska museet i Stockholm, hvor den blev vist frem til april 2007, herefter blev den sendt på turné til Helsingfors, København og Oslo, hvor den blev afsluttet i november 2007. I januar 2008 åbnes udstillingen i Världskulturmuseet i Göteborg.

Nätter af ljus – dagar af mörker

Fondens styrelse besluttede i november 2005 at udpege udstillingsprojektet *Nätter af ljus – dagar af mörker* til Årets Nordiske Udstilling for årene 2006 – 2008. Udstillingsprojektet koordineres af Skellefteå museum i Sverige.

Medarrangører er Tromsø museum (Norge), Oulun taidemuseo i Uleåborg (Finland), Ajtte – svenskt fjäll- og samemuseum i Jokkmokk (Sverige), Aineen Taidemuseo i Torneå (Finland), Skogsmuseet i Lycksele (Sverige), Norrbottens museum i Luleå (Sverige), Västerbottens museum i Umeå (Sverige), Tornedalsmuseet i Torneå (Finland) og Kemin Taidemuseo (Finland).

Udstillingens tema tager udgangspunkt i lysfænomenet nord for polarcirklen. Udgangspunktet er, hvordan den specielle årscyklus med lys og mørke påvirker de kulturer, som mennesker udvikler på Nordkalotten. Udstillingen formidler videnskabelige, kulturelle og etnografiske perspektiver på temaet lys og mørke. Udstillingen åbnede i Skelleftå i september 2007, og er sendt på turné rundt på Nordkalotten frem til 2009.

"IMPACT – Art in the age of climate change
I november 2007 besluttede Fondens styrelse at udpege udstillingen "IMPACT – Art in the age of climate change" til Årets Nordiske Udstilling 2008-2010. Åbningen af udstillingen finder sted under FN's globale 2009-klimatopmøde i København. Udstillingen vil samle nogle af de mest interessante og innovative mediekunstnere i verden. Sammen med indflydelsesrige videnskabsfolk, miljøeksperter og kunst- og kulturkritikere vil de i forbindelse med udstillingen og dens relaterede aktiviteter give deres fortolkning af den kolossale udfordring, klima-problematikken giver alle jordens folk.
Ideen til udstillingen stammer fra TEKNE, der er Alexandra Instituttets netværk for digital kunst og oplevelser. Udstillingens leder bliver den internationalt anerkendte kurator Antoanetta Ivanova. Udstillingen skal vise, hvordan vi lever i verden i dag, hvordan vi påvirker vores planet, hvordan vi er medvirkende til klimaforandringerne - og hvordan vi kan være med til at løse dette globale problem. Udstillingens vision er at bruge kunstens kommunikative og subjektive kvaliteter til at engagere og inspirere den nordiske befolkning. IMPACT vil både præsentere eksisterende værker og nye værker, der er produceret til lejligheden. Et omfattende program med aktiviteter som f.eks. workshops og debatter vil blive afviklet i forbindelse med udstillingen.

Med støtten til IMPACT er Fonden gået ind med støtte på DKK 3 mio til et markant globaliseringsprojekt.

Hvor meget bevilges til VestNorden?

VestNorden (Island, Grønl og Færø-erne modtog til-sammen 10% det bevilgede beløb i 2007.

3.2 Kultur og Helse

Kulturfondet tog i 2006 initiativ til og bidrog økonomisk til den nordiske konference "Kultur för livet - Kultur, hälsa och livskvalitet i nordisk samverkan", som blev arrangeret i Lund i Sverige 3.-5. oktober 2007. Hovedansvarlige for konferencen var Region Skåne/Kultur Skåne og Kom-munförbundet Skåne, og med Stockholms läns landsting og Kulturfonden som medarrangører. Konferencen blev desuden støttet økonomisk af Statens kulturråd, Framtidens kultur, Jämtlands läns landsting og Umeå kommun.

Konferencen samlede 420 deltagere fra hele Norden, og gav en bred dokumentation fra forskning og praksis om temaet. Den svenske äldre- och folkhälsominister Maria Larsson fik på konferencen overrakt dokumentet "Ny nordisk plattform för kultur och hälsa", som indeholder konkrete forslag til opfølging, bl.a. når det gælder forskning og uddannelse og det fremtidige nordiske samarbejde på feltet. Dokumentet er også sendt til en række ministre i de nordiske lande med ansvar for områderne kultur og helse.

Hvor meget bevilges til ØstNordens nærområder

Rusland, Estla Letland og Litauen modtc tilsammen 5% det bevilgede beløb i 2007.

3.3 Invitere – Informere - Inkludere

I Kulturfondens virksomhedsgrundlag ligger en klar erkendelse af, at Fonden skal være åben for det rige mangfold af kunst og kultur som i dag kendetegner de nordiske lande.

Fondens styre besluttede i 2007 at iværksætte satsningen "Nye nordboere i det nordiske kultursamarbejde" fra 2008. Med denne satsning ønsker Kulturfonden at:

- Informere om de muligheder som ligger i Fondens støtteordninger.

- Stimulere til kontakter og samarbejdsprojekter mellem kunstnere og kulturarbejdere med forskellig etnisk baggrund i de nordiske lande.
- Initiere flere projektansøgninger til Kulturfonden, som i langt større grad end tidligere kan afspejle det etniske mangfold de nordiske lande i dag repræsenterer.

Kulturfondet har nedsat en rådgivningsgruppe for satsningen. Rådgivningsgruppens formand er den tidligere chefredaktør for Dagens Nyheter Arne Ruth.

Hvor mange har tidligere søgt Fonden?

29 % af ansøgerne har tidligere søgt Fonden om penge. 20 % af alle ansøgere har tidligere modtaget en bevilling.

3.4 Omverdensanalyse af Nordisk Kulturfond

Högskolan i Borås (Centrum för kulturpolitisk forskning) i Sverige, blev i 2007 engageret til at udarbejde en omverdensanalyse af Kulturfonden. Högskolans rapport skal være klar til Fondens styremøde i november 2008. Den seneste omfattende evaluering af Fondens virksomhed blev foretaget i 1995 af Høgskolen i Rogaland i Norge.

Omverdensanalysen vil omfatte en profilanalyse af Kulturfondens virksomhed i perioden 1996-2007, og en kortlægning af de trends, som kan påvirke Fondens arbejde og vilkår i årene fremover. Analysen vil således omfatte en drøftelse af de værktøjer Fonden kan anvende i forbindelse med en løbende registrering og systematisering af de nye udviklingstræk Fonden bliver påvirket af.

Får Fonden flere gode ansøgninger?

Nej, det ligger på et stabilt leje. I 2007 giver sagkyndig en anbefaling i form af prioriteringen "1. Høj" eller "2. Mellem" ved 52% af ansøgningerne, sammenlignet med 54% i 2006.

4. Fondens organisation

Fondens har en juridisk status og institutionel karakter som selvstændigt retssubjekt.

4.1 Fondens styrelse og sekretariat

Fondens styrelse består af 13 medlemmer: to fra hvert nordisk land og en fra hvert selvstyrende område. I afsnit 5.4, årsregnskab 2007 kan ses, hvem der sidder i styrelsen.

Det er den virksomme styrelse, som underskriver Fondens årsberetning. Underskrivelsen af årsberetningen for 2006 foregik på styremødet i august 2007 af de personer, som på det tidspunkt indgik som ordinære medlemmer. I 2007 har Finland haft formandskabet i Fonden, formand var riksdagsmedlem Simo Rundgren og næstformand var Veikko Kunnas, afdelningschef, Avdelningen för kulturtjänster, Helsingfors Stad. Styrelsen afholdt i alt tre møder: To i København og et i Finland.

Antallet af kontraktansatte ved Fondens sekretariat var fire i 2007, hvilket er samme antal som i 2006.

Personalet bestod af seniorrådgiver Kjell Austin, seniorrådgiver Thomas Heikkilä, projektkoordinator Aja Bugge. Fondens direktør Mats Jönsson fratrådte sin stilling den 15. januar 2007. Karen Bue tiltrådte som direktør for Fonden den 15. februar 2007.

Fondens sekretariat er placeret på Store Kongensgade 36 i København, og Fonden indkøber gennem en særskilt aftale administrative tjenester af ministerrådets sekretariat.

Fonden var I 2007 medlem af European Foundation Center (EFC), hvilket Fonden har været siden 1997. Medlemsafgiften for 2007 var på 2200 EUR.

5. Fondens økonomi og projekt-administration

Fondens samlede indtægter i 2007 var på 35.775.400 DKK, hvilket har været en stigning på 6,1 % i forhold til 2006. De samlede udgifter og bevillinger i 2007 var på 36.027.088 DKK.

Fondens resultat for 2007 blev et underskud på -251.688 DKK mod et underskud på -1.037.487 DKK i 2006.

Hvor mange projekter afsluttes inden for to år?

97 % af alle bevilgede projekter er afsluttet to kalenderår, efter de er bevilget.

5.1 Fondens indtægter

Indtægterne består af tre dele: Bidrag fra Nordisk Ministerråd, renteindtægter og tilbageførte bidrag.

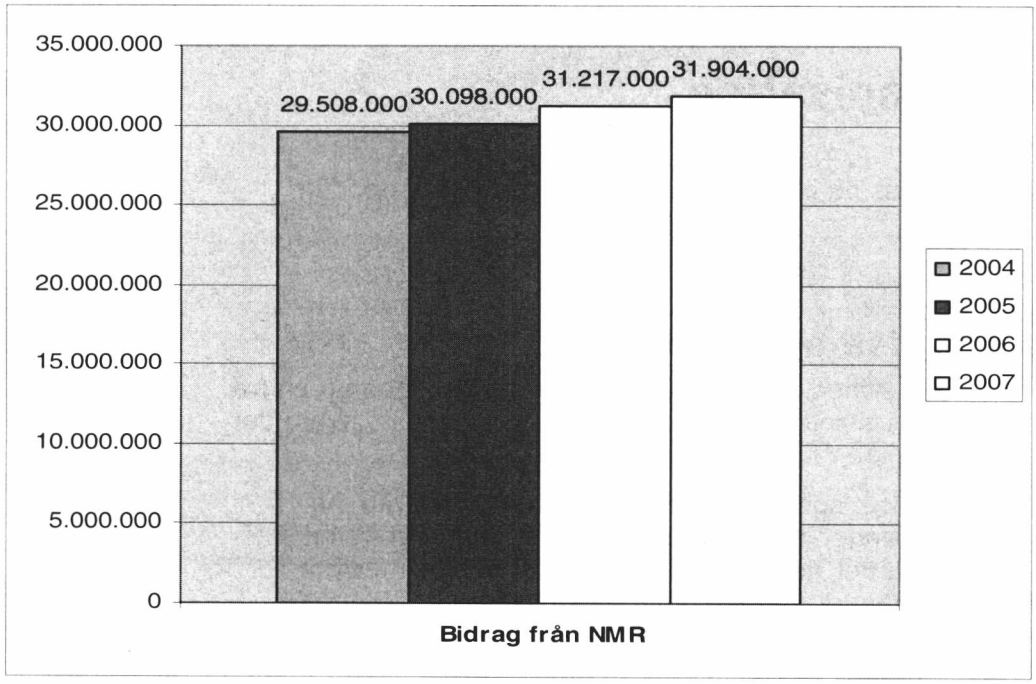

Hvor store er Fondens administrationsomkostninger?

I 2007 var udgifterne til administration på 6.6 mio. DKK, hvilket er 185.000 DKK (2,8 %) mindre end 2006.

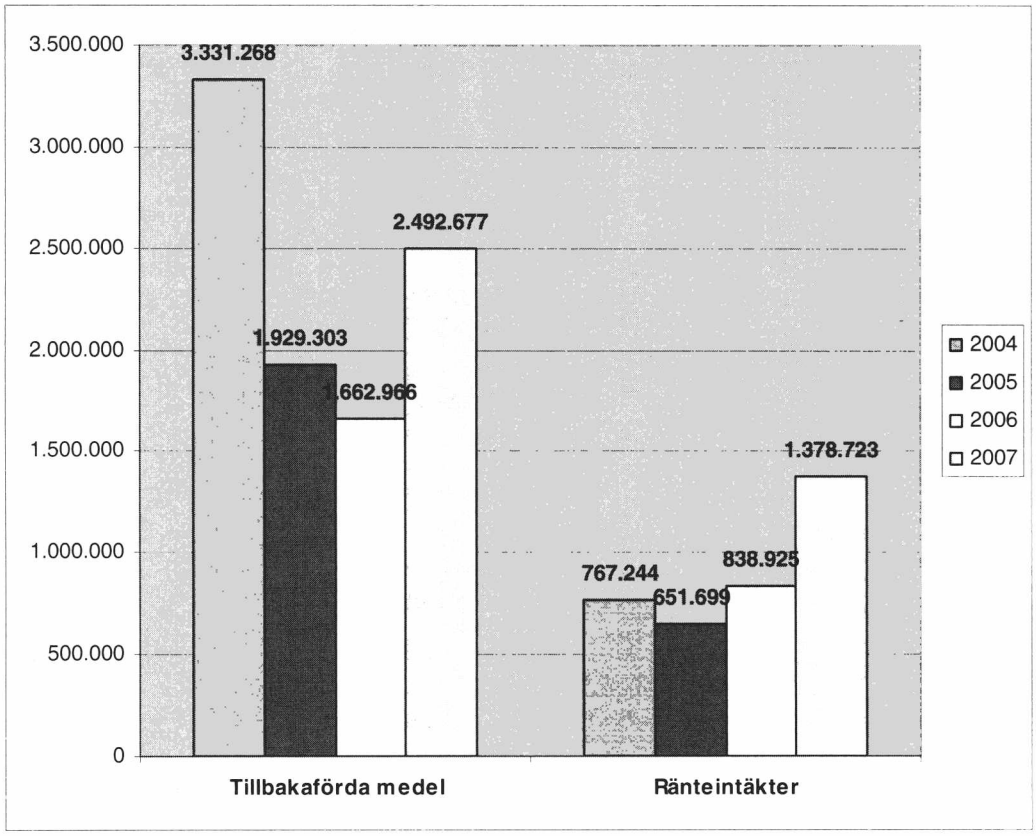

Hvilket land udenfor Norden kom med flest ansøgninger?

I 2007 havde Rusland og Tyskland med 16 ansøgninger hver flest. Derefter kommer Estland med 11 ansøgninger.

Intäkter (i DKK)	2004	2005	2006	2007	2007 i %	Växt 2006-07
Bidrag från NMR	29.508.000	30.098.000	31.217.000	31.904.000	89,2%	2,2%
Tillbakaförda medel	3.331.268	1.929.303	1.662.966	2.492.677	7,0%	49,9%
Ränteintäkter	767.244	651.699	838.925	1.378.723	3,9%	64,3%
Totalt	33.606.512	32.679.002	33.718.891	35.775.400	100,0%	6,1%

Bidraget fra Nordisk Ministerråd

Bidraget steg fra 2006 til 2007 med 617.000 DKK fra 31.217.000 DKK til 31.904.000 DKK.

Tilbageførte bidrag

Dette er en tilbagebetaling af tidligere bevilgede bidrag, som ikke har kunnet gennemføres ifølge projektplanerne. Hertil indgår resterende bidrag fra projekter, der ikke har kunnet gennemføres indenfor to år efter bevillingsåret, hvilket er Fondens regel for projekternes tidsmæssige ramme, og projekterne er derfor blevet genbevilgede.

Størrelsen på de tilbageførte bidrag varierer fra år til år afhængig af forskellige omstændigheder for projekterne.

Renteindtægterne

Disse påvirkes dels af det gældende renteniveau, dels af hvor hurtigt de bevilgede projektbidrag rekvireres og udbetales. Renteindtægten var i 2007 1.378.723 DKK, mod en renteindtægt på 838.925 DKK i 2006.

5.2 Fondens udgifter

Udgifterne består af tre dele: Administrationsomkostninger, bevilgede projektmidler og Fondens særlige initiativer/interne projekter.

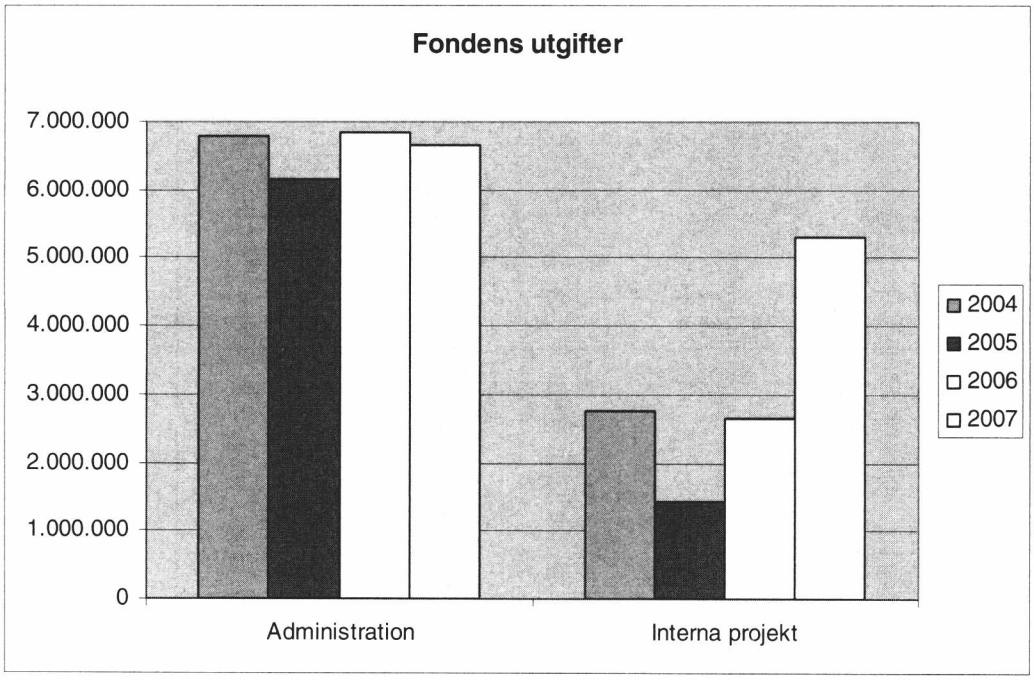

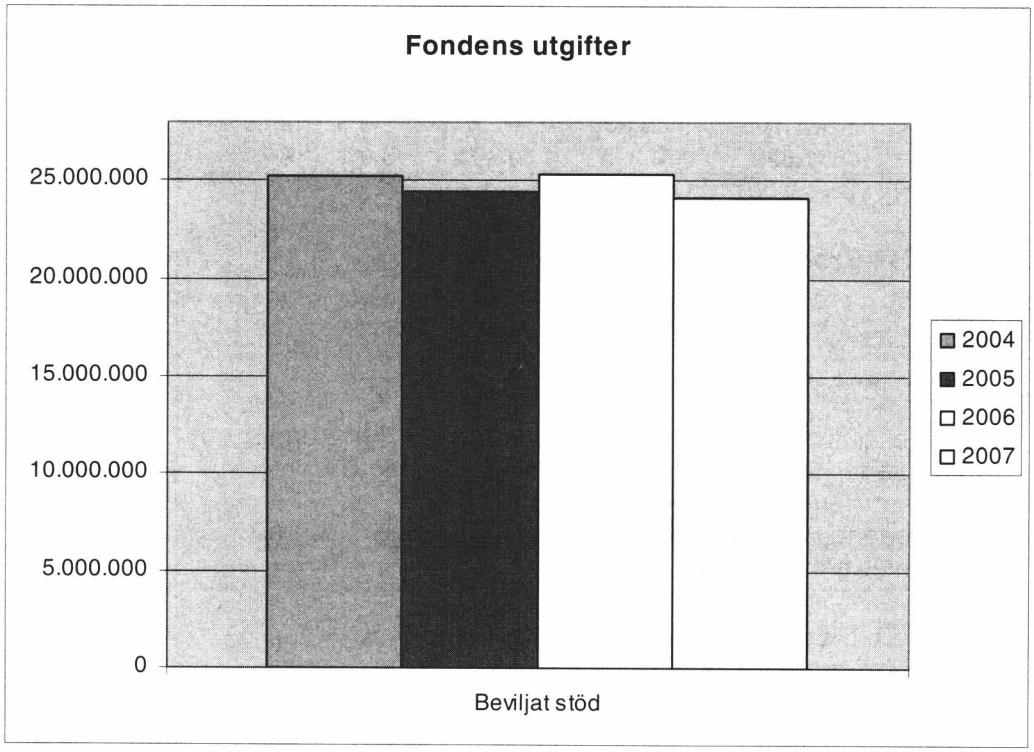

Utgifter (i DKK)	2004	2005	2006	2007	2007 i %
Administration	6.797.938	6.158.953	6.827.878	6.642.838	18,6%
Interna projekt	2.745.000	1.430.000	2.650.000	5.290.000	14,8%
Beviljat stöd	25.181.093	24.446.879	25.278.500	24.094.250	67,3%
Icke disponerade medel	-1.117.519	643.170	-1.037.487	-251.688	-0,7%
Totalt	33.606.512	32.679.002	33.718.891	35.775.400	100,0%

Fondens særlige initiativer/interne projekter

Udgiften omfatter bevillinger bl.a. til Årets Nordiske Udstilling, andre samt initiativer og ekstra omkostninger i tilknytning til udvikling af Fondens elektroniske projekthåndteringssystem. Disse omkostninger skifter fra år til år afhængig af, hvilke satsninger og projekter, der er aktuelle.

Bevilgede projektmidler

Sammenlignet med 2006 var bevilgede projektmidler i 2007 ca. 5 % højere.

Med hensyn til antallet af bevilgede projekter i 2007 faldt de til 244, hvilket var et fald på cirka 10% i forhold til 2006.

Projektmedel

	2004	2005	2006	2007	Ändring 2006-2007
Intäkter	33.606.512	32.679.002	33.718.891	35.679.301	6%
Beviljat belopp	27.926.093	25.876.879	27.928.500	29.384.250	5%
Andel beviljat i %	83%	79%	83%	82%	-1%

I de genbevilgede projekter i 2007 indgår 9, som bevilgedes i 2005. Et mål for sekretariatet er, at mindst 95 % af projekterne skal være afsluttet efter to kalenderår. Dette mål er nået i 2007; se tabellen nedenfor.

Genbevillinger

	2003	2004	2005
Antal bevilget i alt samme år	261	260	285
Antal genbevilget fra samme år	0	0	9
Andel genbevilg.	0,0%	0,0%	3,2%
Andel afsluttet	100%	100%	96,8%

Administrationsomkostninger

Styrelsens og sekretariatets administrationsomkostninger mindskede fra 20 % til 19 % af de totale udgifter sammenlignet med 2006.

Administration	2004	2005	2006	2007
Budget	7.150.000	6.375.000	6.685.000	6.390.000
Räkenskap	6.797.938	6.158.953	6.827.878	6.642.838
Administrations andel av totala utgifter	20 %	19 %	20 %	19 %

I Fondens administrationsomkostninger indgår i princippet alle løbende udgifter forbundet med styrelsens og sekretariatets arbejde. Det vedrører eksempelvis udgifter til styrelsens møder og honorarer, annoncering, information, tolkning, oversættelse, personalets rejser og lønninger, indkøb af inventar, drift og udvikling af data/internet, samarbejde med de regionale nordiske informationskontorer og almindelige kontorudgifter. I omkostninger

for personalets lønninger indgår også den sekretariatsafgift, som de kontraktsansatte betaler, og som tilbageføres til de nordiske lande ifølge samme principper, som gælder for Nordisk Ministerråds Sekretariat. Totalt tilbagebetaltes fra Fonden 433.889 DKK.

I administrationsomkostningerne indgår også omkostninger for de ydelser, som Fonden køber af Ministerrådet angående sekretariatsservice; vagtmestertjenester, telefoni og posthåndtering, lokaleomkostninger, regnskabshåndtering samt personaleadministration. Køb af disse ydelser reguleres i en særlig aftale med Ministerrådet, og de steg i 2007 til sammenlagt fra 880.000 DKK til 914.000 DKK.

De samlede administrationsudgifter er gået ned med ca. 185.000 DKK i forhold til 2006. Peronaleomkostningerne er stort set uforandrede i forhold til 2006 mens udgifterne til eksterne sagkyndige er faldet med 187.378 DKK i forhold til 2006.

Omkostningerne til Fondens administration bør iagtages ud fra, at styrelsen består af to medlemmer fra hvert land samt en fra hvert selvstyrende område, og at Fonden har seks + to ansøgningsfrister pr. år (fra 2007 fem + 2 ansøgningsfrister pr år). Opmærksomheden skal også henledes på, at Fondens formål omfatter hele kunst- og kulturområdet, hvorfor den må have et relativt stort antal sagkyndige til rådighed til bedømmelse af ansøgninger, samt at al information på Fondens hjemmeside og i ansøgningsproceduren findes i fire sprogversioner. Det skal videre nævnes, at styrelsen og sekretariatet har en relativ høj ambition angående service, kontrol og kvalitetssikring.

Styrelsens honorar

Styrelsens medlemmer har siden 1976 modtaget et honorar for sit styrelsesarbejde. Honoraret består dels af en grundydelse, dels af et mødehonorar. Grundhonoraret er på 12.600 DKK pr. år for ordinære medlemmer. Formanden modtager dobbelt grundhonorar; det vil sige 25.200 DKK, og næstformanden modtager et og et halvt grundhonorar; det vil sige 18.900 DKK. Mødehonoraret er på 1.800 DKK pr. mødedag for samtlige medlemmer. Honoraret har været uforandret sammenlignet med 2006.

5.3 Sekretariatets behandling og opfølgning af projekterne

Fondens sekretariat har i de seneste fire år udviklet et elektronisk projekthåndteringssystem, som muliggør en mere effektiv håndtering og opfølgning af ansøgningerne. Systemet muliggør også en bedre statistisk måling af sekretariatets arbejdsbelastning og effektivitet. Nedenfor er en summarisk redegørelse herfor.

Totalt antal projekter i "omløb" og afsluttede projekter

Hvad angår sekretariatets arbejde med Fondens bidragsvirksomhed, så består den hovedsagligt i at modtage og behandle indkomne ansøgninger, samt at følge op og afslutte de ansøgninger, der er blevet bevilget. I tilslutning hertil arbejder sekretariatet med løbende information og rådgivning.

For at få en opfattelse af, hvor mange projekter, der pr. år er i "omløb" - som sekretariatet behandler og gransker - bør de indkomne ansøgninger og slutbehandlingen af allerede bevilgede ansøgninger ses i en sammenhæng.

Vedrørende de indkommende ansøgninger bør også lægges de ugyldige ansøgninger, eftersom de også skal gennemlæses for at kunne klassificeres som gyldige eller ugyldige. Hvad angår afsluttede projekter, så er der her tale om projekter, der tildligere er blevet bevilget, og som er indkommet med sine slutrapporter i de pågældende år.

Projektomlopp 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
Giltiga ansökningar	722	866	899	794
Ogiltiga ansökningar	237	301	418	378
Beviljade under året	288	285	271	244
Avslutade projekt från tidigare år	267	332	342	327
Totalt	1514	1784	1930	1743
Skillnad i förhållande till föreg. år	-	17,83 %	8,18 %	-9,69 %

Antal åbne projekter

Den 7. februar 2008 havde Fonden 254 åbne projekter, det vil sige allerede bevilgede projekter, der ikke er afsluttet. Kun 9 åbne projekter er bevilget inden 2006.

norden

Nordisk Kulturfond

Årsregnskab 2007

"Sidehenvisningerne i nedenstående indholdsfortegnelse er ikke i overensstemmelse med indholdsfortegnelsen og pagineringen i Blå Bok."

NORDISK KULTURFOND

INDHOLDSFORTEGNELSE

	SIDE
Driftsregnskab for 2007	3
Balance pr. 31.12.2007	4
Ledelsens underskrifter	5
Noter	6

NORDISK KULTURFOND

DRIFTSREGNSKAB

	Note	Regnskab 2007 DKK	Budget 2007 DKK	Regnskab 2006 DKK
Tilgang af midler				
Nordisk Ministerråds budget		31.904.000	31.904.000	31.217.000
Tilbageførte midler	(1)	2.492.677		1.662.966
Renteindtægter	(2)	1.378.723	710.000	838.926
I alt		**35.775.400**	**32.614.000**	**33.718.892**
Administrations udgifter				
Styrelsens mødeudgifter		393.059	380.000	362.760
Styrelseshonorar		279.900	289.000	264.769
Tolkning		57.476	75.000	43.161
Kontorudgifter		67.840	80.000	245.608
Annoncer		0	0	0
Oversættelser		350.156	340.000	330.494
Møde med høringsindsatser		242.234	240.000	211.128
Mødemateriale		94.580	100.000	0
Informationsvirksomhed		188.706	250.000	180.848
Advokatomkostninger		1.850	1.000	1.319
EFC medlemskab		19.385	20.000	16.412
Sekretariatets rejser		294.095	305.000	295.313
Møde regionale informationskon		0	0	112.317
Øvrige mødesudgifter styrelsen		18.592	30.000	54.311
Personaleudgifter		2.608.584	2.350.000	2.870.901
Ekstern assistance		265.323	266.000	0
Administration NMR		914.000	914.000	880.000
Inventar		50.008	50.000	82.692
Drift og udvikling af EDB		192.337	200.000	147.814
Honorar til sagkyndige ekstern		521.242	420.000	708.620
Øvrigt		51.724	80.000	19.410
Renteudgifter		31.748		
I alt		**6.642.838**	**6.390.000**	**6.827.879**
Bevilget til interne projekter				
Kulturfondens interne projekter	(3)	5.290.000	5.290.000	2.650.000
Bevilget støtte				
Støttetildelinger i året	(4)	24.094.250	21.094.250	25.278.500
Udgifter og bevilginger i alt	(5)	**36.027.088**	**32.774.250**	**34.756.379**
Årets resultat		**-251.688**	**-160.250**	**-1.037.487**

NORDISK KULTURFOND

BALANCE

		Regnskab 2007 tDKK	Regnskab 2006 tDKK
AKTIVER			
Likvide midler		26.610.120	24.030.349
Fordringer		400.922	122.617
Forudbetalt løn		164.438	181.934
Mellemregning med NMR		0	-20.366
AKTIVER I ALT		**27.175.480**	**24.314.534**
PASSIVER			
Mellemregning med NMR		835.773	436.093
Periodeafgrænsning og skyldige omk.		87.916	37.779
Leverandører		247.120	286.216
Personaleforpligtelser		327.057	279.263
Ikke udbetalte bevillinger	(6)	20.103.000	20.321.683
Kulturfondens interne projekter	(3)	5.020.708	2.147.905
Overførte midler	(7)	805.594	1.843.082
Årets resultat		-251.688	-1.037.487
PASSIVER I ALT		**27.175.480**	**24.314.534**

NORDISK KULTURFOND

Riksdagsledamot
Kent Olsson
Sverige

Folketingsmedlem
Frode Sørensen
Danmark

Direktør
Poul Bache
Danmark

Byråchef
Jan-Ole Lönnblad
Ålands Landskapsstyrelse

Stortingsrepresentant
Rolf Reikvam
Norge

Overdirektør
Riitta Kaivosoja
Finland

Ekspeditionschef
Kjell Myhren
Norge

Lagtingsmedlem
Jógvan við Keldu
Færøerne

Regissör
Stefán Baldursson
Island

Altingsmann
Rannveig Guðmundsdóttir
Island

Generaldirektör
Kennert Johansson
Sverige

Riksdagsledamot
Simo Rundgren
Finland

Direktør
Lise Lennert Olsen
Grønland

Karen Bue
Direktør
Nordisk Kulturfond

Vagn Egede Olsen
Afdelingschef, NMR

NORDISK KULTURFOND

NOTER

(1) Tilbageførte midler er bevilget støtte fra tidligere år, som ikke er blevet udbetalt, pga. at projektet ikke er realisede. Det kan også være tilbagebetalinger af midler, hvis projektet har ændret indhold, således at foudsætningerne for tildelingen ikke længere er opfyldt, eller projekter, der er blevet billigere end forventet.

(2) Kulturfonden modtager sin bevilling fra Nordisk Ministerråd i 2 rater i hhv. januar og juli hvert år. Indtil midlerne udbetales til bevillingsmodtager placeres de på aftaleindskud i banken. Renteindtægterne stammer primært fra disse aftaleindskud.

(3) Kulturfonden har afsat midler i 2007 til projekter, som er internt igangsat til en samlet sum af 5.290 tDKK. Ikke anvendte budgetmidler forventes anvendt til det samme formål i det følgende år.

tDKK	Overført fra tidl.år	Disponeret 2007	Anvendt 2007	Overføres til 2008
10543 Fondens temaområde (sprog)	964.411	0	-99.893	1.064.304
30501 Årets nordiske udstilling 2006	1.062.718	500.000	1.351.276	211.443
30503 ARKIV-OPRYDNING	0	0	0	0
40270 Kulturpolitiske konferencer	0	0	0	0
40271 Særskildte satsninger 2006	92.649	250.000	295.765	46.884
40414 Udvikling fondens EDB	28.126	400.000	308.314	119.812
60001 Årets Nordiske udstilling 2005	0	450.000	0	450.000
60002 Årets Nordiske Udstilling 2008	0	3.150.000	167.711	2.982.289
60003 Kultur & Helse	0	285.000	238.964	46.036
60004 Møde Bilaterale fonde	0	15.000	13.406	1.595
60005 Kulturpolitik GL	0	50.000	0	50.000
60006 Regionale infokontorer 2006-08	0	190.000	141.655	48.345
I alt	2.147.905	5.290.000	2.419.204	5.020.708

(4) Bevilling af midler er ikke det samme som udbetalinger. Fra og med 2003 gælder følgende regler: Bidrag til og med DKK 100 000 udbetales i 2 rater: 85% udbetales før projekter starter og de resterende 15% når projektet er afsluttet og fonden har modtaget og godkendt en rapport og et projektregnskab. Bidrag større end DKK 100.000 udbetales i 3 rater: 40% før projektet starter, 45% efter at fonden har godkendt en statusrapport og endelig 15% når fonden har godkendt den endelige rapport og regnskabet for projektet.

NORDISK KULTURFOND

NOTER

(5) Bevillingerne fra Nordisk Kulturfond har de seneste fem år set således ud:

tDKK	Tilgang af midler	- heraf tilbageførte midler*	Bevilgede beløb	- heraf interne projekter
2003	36.706.397	6.767.856	30.361.007	3.950.000
2004	33.606.512	3.331.268	31.376.699	2.745.000
2005	32.679.002	1.929.303	28.332.686	1.430.000
2006	33.718.891	1.662.966	27.928.500	2.650.000
2006	35.775.440	2.492.677	29.384.250	5.290.000

* se note (1)

(6) Bevillinger som ikke er udbetalt ved udgangen af året. Det er for projekter som har fået, bevilget midler i 2005, 2006 og 2007, og de overførte midler fordeler sig således på årene:

2005	789.250 DKK
2006	3.439.250 DKK
2007	15.874.500 DKK
I alt:	20.103.000 DKK

(7) Udisponerede midler er differencen mellem "tilgangen af midler i alt" og "udgifter og bevillinger i alt". Midlerne overføres til følgende regnskabsår og er til rådighed for fremtidige projekter

Oversigt over udisponerede midler:

Udisponerede midler 1/1 2006	805.594 DKK
Årets resultat	-251.688 DKK
Udisponerede midler 31/12 2006	553.906 DKK

BETÄNKANDE ÖVER MEDDELANDE OM REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. *5/2003/välfärd
D 2008

Tidigare nummer:
A 1335/välfärd

Behandlas i:
Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00004-8

Pensioner och förtidspensionering

Rekommandasjon

Rekommendationen har följande lydelse:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* se över formerna för beskattningen av pensioner från ett annat nordiskt land och eftersträva en gemensam tillämpning av skatteavtalet i de nordiska länderna
2) *att* förenkla proceduren för bedömningen av rätten till förtidspension och rehabilitering så att undersökning och beslut görs i ett land istället för i berörda länder. På sikt bör regelverken om förtidspensionering de nordiska länderna emellan harmoniseras

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

1) Som Nordiska ministerrådet upplyste i sitt rekommendationssvar 2006 till Nordiska Rådet, behandlade de nordiska finansministrarna vid sitt möte den 1 november 2004 frågan om skatterelaterade gränshinder. Finansministrarna fattade beslut om att inleda en omfattande översyn över problem som ligger såväl inom ramen för nuvarande nordiska skatteavtal som utanför. Detta arbete, som även berör frågor relaterade till beskattning av pensioner, var föremål för avrapportering våren och hösten 2005. Granskningen genomfördes av den nordiska skatteavtalsgruppen och innebar, att olika skatterelaterade problem blev analyserade närmare och förslag till åtgärder lämnades, där det bedömdes vara ändamålsenligt. Detta gällde även på de områden som inte omedelbart omfattas av det nordiska skatteavtalet.

Protokoll om ändring i dubbelbeskattningsavtalet undertecknades den 4 april 2008

Som ett resultat av den nordiska skatteavtalsgruppens arbete undertecknade den 4 april 2008 de nordiska ländernas regeringar samt Färöarnas landstyre ett protokoll om ändring i avtalet för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet. Protokollet berör förändringar i beskattningen av utdelningar från dotterbolag, i personbeskattningen av kapitalvinst efter utflyttning, för personer som arbetar ombord på flygplan samt för personer som för personer som mottar pension eller liknande utbetalning från ett annat nordiskt land. Protokollet behand-

las i de nationella parlamenten och kan tidigast börja tillämpas den 1 januari 2009.

Enligt det nya protokollet för det nordiska skatteavtalet föreskrivs som huvudregel att beskattningen av pension, livränta och utbetalningar enligt sociallagstiftningen får beskattas i såväl utbetalarstaten som hemviststaten. Hemviststaten ska vid skatteberäkningen räkna av den skatt som erlagts i utbetalarstaten. Finland och Sverige ges dock möjlighet i att övergångsvis tillämpa regeln om att pensioner som utbetalas av andra nordiska länder till invånare i Finland eller Sverige endast beskattas i utbetalarstaten. Detta gäller under förutsättningen att personen hade hemvist i Finland respektive Sverige den 4 april 2008 och mottog sådan betalning.

Vid beräkning av skatten i hemviststaten ger avtalet fortfarande utrymme för att beakta pensionsinkomst från annat nordiskt land än hemviststaten. Detta innebär att utlandsinkomsten kan få betydelse för exempelvis fastställandet av progressionsuppräkning. Sverige utnyttjar inte denna möjlighet, vilket däremot övriga länder gör. Det handlar dock inte om att de nordiska länderna skulle tillämpa det nordiska skatteavtalet på olika sätt, utan om att ländernas interna skattelagstiftning till denna del är olika.

Argumenten bakom att Danmark, Finland, Norge och Island beaktar utlandsinkomster vid fastställande av beskattningsunderlaget baseras i generella termer på principen att respektive lands medborgare ska beskattas lika oavsett ifall de endast har inkomster i bosättningslandet eller ifall de även har inkomster från något annat land. En hemvändande pensionär beskattas enligt denna princip på samma sätt som en pensionär som endast har inkomster från bosättningslandet, givet att de totalt sett har samma inkomster. Det finns flera skäl till att Sverige som enda nordiskt land inte utnyttjar möjligheten att beakta utlandsinkomster vid fastställandet av beskattningsunderlaget. Ett slopande av progressionsuppräkningen innebär en minskad administration för Skatteverket och en förenkling av regelsystemet. Vidare skulle tillskottet av skatteintäkter vid en progressionsuppräkning vara endast marginellt till följd av den relativt svaga progressiviteten i inkomstskatteskalan i Sverige.

Nordiska ministerrådet vill betona att de nordiska länderna gemensamt tillämpar det nordiska skatteavtalet och att nordiska pensionärer med inkomst från andra länder än bosättningslandet inte i något land missgynnas i förhållande till pensionärer med inkomster endast i bosättningslandet, givet att de har samma totala inkomst. Det nordiska skatteavtalet medger utrymme för att vid tillämpningen av de nationella skattereglerna beakta sådan inkomst som inte beskattas i hemviststaten vid fastställande av beskattningsunderlaget, vilket innebär att utlandsinkomsten kan få betydelse för exempelvis fastställandet av progressionsuppräkning.

Formerna för beskattning av pensioner från annat nordiskt land har i och med arbetet med protokollet om ändring i det nordiska dubbelbeskattningsavtalet varit föremål för översyn. Nordiska ministerrådet anser därmed att rekommendationen är bemött.

2) Denna fråga fick mycket uppmärksamhet under 2007 i olika nordiska fora. Det infördes en modell med särskilda pådrivare som med mandat direkt från ministrarna skulle sätta tryck i arbetet med att undanröja gränshinder. Det tillsattes en pådrivare inom social- och hälsoområdet, Ragnar Kristoffersen, som arbetade med att identifiera problem och sätta tryck på berörda regeringar för att lösa prioriterade problem. Pådrivaren har även presenterat sitt arbete för Nordiska rådets välfärdsutskott på deras möte i april 2007.

Nordiska rådet

Rek. *5/2003/välfärd
D 2008

Tidigare nummer:
A 1335/välfärd

Behandlas i:
Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00004-8

Problematiken med förtidspension var ett av de tre områden pådrivaren valde att fokusera på och han föreslog i sin statusrapport att de nordiska länderna skulle enas om ett avtal i vilket de godkänner varandras medicinska bedömningar som grund för ansökningar om förtidspension. Enligt Kristoffersens förslag borde det dessutom grundas en ordning som innebär att bosättningslandet eller det senaste landet sökanden arbetat i eller landet där han/hon arbetat längst i, företar bedömningen, varefter de länder sökanden tidigare arbetat i, betalar sin del av förtidspensionen.

De nordiska social- och hälsoministrarna (MR-S) framlade ett utlåtande i oktober 2007 gällande pådrivarens förslag. De konstaterade att varje nordiskt land fattar beslut om rätt till invalidpension i enlighet med sin egen nationella lagstiftning. Beslut om fortsatt arbetsförmåga tas på basis av en helhetsbedömning som innefattar medicinsk bedömning samt en bedömning av hur medicinska fakta påverkar arbetsförmågan med beaktande av övriga faktorer såsom ålder, arbetshistoria, möjlighet till medicinsk eller yrkesmässig rehabilitering mm. Medicinska utlåtanden från ett annat nordiskt land skall godtas och beaktas i bedömningen. Detta följer även av EU-regler om samordning av social trygghet. Hur det medicinska utlåtandet inverkar på helhetsbedömningen med beaktande av även arbetsmarknadspolitiska aspekter och möjligheter till rehabilitering, beror dock på varje lands interna lagstiftning och denna bedömning bör göras på för alla sökande jämlika grunder.

MR-S ville också återkalla i minnet att de nordiska ländernas regeringar bedömt att det inte finns reella möjligheter till mer samordnade regler eftersom frågan om arbetsmarknadspolitiska aspekter i bedömningen är av stor vikt i nationell politik. Man borde därför söka andra vägar att förbättra situationen. De nordiska social- och hälsoministrarna konstaterade att strävan att rehabilitera personer så att de kan återgå till arbetsmarknaden blir en allt väsentligare del av processen inför ett beslut om invalidpension. Samarbete och samordning av denna process, då en person arbetar och bor i olika länder, fungerar inte tillfredsställande. En förbättrad samverkan här kunde väsentligt förbättra situationen för personer vilkas arbetsförmåga bedöms olika i olika länder. Ytterligare konstaterade MR-S att då en person inte uppfyller kraven för invalidpension träder andra trygghetssystem in såsom arbetslöshetsskydd eller i ökande grad rehabiliteringsåtgärder och därmed blir samverkan en del av processen.

De nordiska social- och hälsovårdsministrarna rekommenderade i sitt utlåtande att ÄK-S låter utreda eller tillsätter en arbetsgrupp med uppgift att utreda möjligheterna till samarbete i rehabiliteringsfrågor och att medel reserveras för att stödja pilotprojekt mellan länderna i denna fråga. ÄK-S har inte ännu initierat en sådan utredning utan först avvaktar att frågan behandlas i Gränshindersforumet, som etablerades i början av 2008 som resultat av de nordiska statsministrarnas beslut om att gränshindersarbetet skall vara ett prioriterat område inom globaliseringsarbetet.

Frågan om pensioner och förtidspensionering är en av de frågeställningar som forumet skall sätta fokus på. Forumet kommer att göra en omfattande rapportering varje år direkt till de nordiska statsministrarna genom att påpeka gränshinder, föreslå förändringar och komma med lösningar. Vad angår rehabiliteringsprojekt pågår ett regionalt norskt-svenskt pilotprojekt mellan Hedmark och Värmland och mellan Finland och Sverige i Tornedalen där praktiska handläggningsrutiner tagits fram för handläggning av arbetslivsinriktad rehabilitering för sjukskrivna gränsgångare. Syftet är att gränsgångare ska kunna välja att få arbetslivsinriktad rehabilitering i bosättningslandet på arbetslandets bekostnad. Det pågår även samtal om ett liknande samarbete mellan Danmark och Sverige i Öresundsregionen. Ytterligare har social- och hälsosektorns projektgrupp ställt sig positivt för att eventuellt bevilja projektmedel för rehabiliteringsprojekt i 2009.

I 2007 färdigställdes en guide för handläggning av nordiska förtidspensions-ärenden. Guiden innehåller en beskrivning av förtidspensionssystemen i de nordiska länderna, en kontrollista över den dokumentation och information som vart och ett av länderna behöver för att kunna fatta beslut samt en lista med kontaktadresser. Guiden har nu tagits i bruk av de myndigheter som handlägger förtidspensionsfrågor i länderna. Denna pensionsguide underlättar och påskyndar processen med att fatta beslut i enskilda ärenden.

Det pågår också ett arbete med att etablera en nordisk socialförsäkringsportal för att på ett överskådligt sätt kunna erbjuda information om socialförsäkrings-systemen och samordningen mellan länderna. Portalen kommer att vara tillgänglig på alla nordiska språk och tas i bruk i juni 2008.

Ministerrådet anser härmed att rekommendationen kan avskrivas.

Nordiska rådet

Rek. *5/2003/välfärd
D 2008

Tidigare nummer:
A 1335/välfärd

Behandlas i:
Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00004-8

Velferdsutvalgets betenkning

Velferdsutvalget merker seg at Nordisk ministerråds meddelelse for 2008 viser at de nordiske landenes regjeringer og Færøyenes landstyre undertegnet en protokoll om endring av den nordiske dobbeltbeskatningsavtalen 4. april 2008. Det var et resultat av at de nordiske finansministrene hadde besluttet å innlede et omfattende oversyn over problemer med den nåværende nordiske skatteavtalen.

Denne protokollen berører forandringer i beskatningen av utdelinger fra datterselskaper, i personbeskatningen av kapitalgevinst etter utflytting, for personer som arbeider i fly, samt for personer som forsørger personer som mottar pensjon eller liknende utbetaling fra et annet nordisk land. Protokollen skal behandles i de nasjonale parlamentene, og kan tidligst gjelde fra 1. januar 2009.

I følge den nye protokollen for den nordiske skatteavtalen, er hovedregelen at beskatningen av pensjon, livrente og utbetalinger etter sosialloven får skattes i så vel utbetalerstaten som oppholdsstaten. Finland og Sverige gis imidlertid mulighet til en overgangstid med en tillempning av regelen som tillater at pensjoner som utbetales av andre nordiske land til innbyggere i Finland eller Sverige bare beskattes i utbetalerstaten. Det gjelder under forutsetning av at personen var bosatt i Finland eller Sverige den 4. april 2008 og mottok en slik utbetaling.

Ved beregning av skatten i bostedsstaten gir avtalen fortsatt rom for å ta pensjonsinntekt fra et annet nordisk land med i beregningsgrunnlaget. Det innebærer at utenlandsinntekten kan få betydning for eksempel for fastsettelse av progresjonsberegning.

Nordisk ministerråd betoner at de nordiske landene i fellesskap tillemper den nordiske skatteavtalen slik at nordiske pensjonister med inntekt fra andre land enn bosettingslandet ikke får noen negativ effekt i forhold til andre pensjonister i samme land med samme samlede inntekt.

Velferdsutvalget anser at den nye protokollen er dekkende for utvalgets ønske om at beskatningen av pensjoner fra et annet nordisk land skal sees over, og arbeidet for å tilstrebe en felles nordisk tillempning av skatteavtalen er gjennomført.

Velferdsutvalget viser til at andre at-sats av A 1335/välfärd ble avskrevet i 2007. Meddelelsen fra Nordisk ministerråd inneholder imidlertid informasjon om "forenkling av prosedyren for bedømning av retten til førtidspensjon og rehabilitering, slik at undersøkning og beslutning gjøres i ett land i

stedet for i berørte land. På sikt bør regelverkene om førtidspensjonering de nordiske landene i mellom harmoniseres".

De nordiske sosial- og helseministrene framla en uttalelse i oktober 2007 som konstaterer at hvert enkelt nordisk land beslutter om rett til invalidepensjon i samsvar med sin nasjonale lovgivning. Beslutning om fortsatt arbeidsevne tas på basis av en helhetsbedømning som innebefatter medisinsk bedømning, samt en bedømning av hvordan medisinske fakta påvirker arbeidsevnen med hensyn til øvrige faktorer som alder, arbeidshistorie, mulighet til medisinsk eller yrkesmessig rehabilitering med mer. Medisinske uttalelser fra et annet nordisk land skal godtas og tas i betraktning i bedømningen. Dette følger også av EU-regler om samordning av sosial trygghet. Hvordan den medisinske uttalelsen innvirker på helhetsbedømningen med hensyn også til arbeidsmarkedspolitiske aspekter og muligheter til rehabilitering, beror derimot på hvert enkelt lands interne lovgivning, og denne bedømningen bør gjøres på likt grunnlag for alle som søker.

Velferdsutvalget er så langt tilfreds med dette at Nordisk ministerråd har bidratt til å forenkle prosedyren for bedømning av retten til rehabilitering, ikke ved at undersøkelse og beslutning gjøres i ett land, men ved at den medisinske bedømningen gjelder i alle nordiske land. Velferdsutvalget ser at det er vanskelig å komme fram til et harmonisert nordisk regelverk for førtidspensjon. Nordisk ministerråd viser til at de nordiske regjeringer har bedømt at det ikke finnes reelle muligheter til mer samordnende regler på dette området, fordi førtidspensjon berører arbeidsmarkedspolitiske aspekter som er av stor betydning i den nasjonale politikken.

De nordiske sosial- og helseministrene konstaterte at streben etter rehabilitering av personer slik at de kan gå tilbake til arbeidslivet blir en alt mer vesentlig del av prosessen før en beslutning om førtidspensjonering tas. En forbedret samvirke her kunne forbedre situasjonen for personer der arbeidsevnen vurderes forskjellig i de ulike nordiske land.

Velferdsutvalget ser at de nordiske sosial- og helseministrene rekommanderte i sin uttalelse at ÄK-S skal utrede eller sette ned en arbeidsgruppe med den oppgaven å utrede mulighetene til samarbeid i rehabiliteringsspørsmål. Det vises til at ÄK-S ennå ikke har initiert en slik arbeidsgruppe, men avventer at spørsmålet behandles i Gränshinderforumet.

Velferdsutvalget ser at det i 2007 ble ferdigstilt en guide for veiledning av nordiske førtidspensjoneringssaker. Guiden inneholder en beskrivelse av førtidspensjoneringssystemene i de nordiske landene, en kontrolliste over den dokumentasjon og informasjon som hvert enkelt land trenger for å kunne fatte vedtak, samt en liste med kontaktadresser. Guiden er nå tatt i bruk av myndigheter som behandler førtidspensjoneringsspørsmål i landene.
(Hjemmesiden heter: Nordisk eTax.(http://www.nordisketax.net/))

Velferdsutvalget er gjort kjent med at det også pågår et arbeid for å etablere en nordisk sosialforsikringsportal for at det på en overskuelig måte skal kunne gi informasjon om sosialforsikringssystemene og samordningen mellom landene. Portalen kommer til å være tilgjengelige på alle nordiske språk, og tas i bruk i juni 2008.(http://www.nordsoc.org)

På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget

at Nordisk råd tar meddelelsen til etterretning og anser Rek. 5/2003/välfärd som *ferdigbehandlet* for rådets del.

Reykjavik, 24. september 2008

Troels Christensen (V)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Karina Lorentzen (SF)
Gunn Olsen (A)
Tuula Peltonen (sd)
Jessica Polfjärd (m)
Reidar Sandal (A)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Ib Thomsen (FrP)
Göte Wahlström (s), næstformand

Nordiska rådet

Rek. *5/2003/välfärd
D 2008

Tidigare nummer:
A 1335/välfärd

Behandlas i:
Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00004-8

BETÆNKNING OVER MEDDELELSE OM FREMSTILLING

Nordiska rådet

Fremst. *2/2004/næring
D 2008

Tidligere nummer:
A 1341/næring

Behandlas i:
Næringsudvalget

J.nr. 07-00114-17

Open Source Software

Framställning

Framställningen har följande lydelse:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

1) *at* der i et samarbejde mellem ministerrådets forskellige sektorer (IT, forbruger og næring) etableres et OSS, *Open Source Software*-kompetencecenter, som får til opgave at opsamle erfaringer, rådgive ved større indkøbsprojekter, vejlede i brug af OSS, udvikle *best practice*-modeller etc. IT-branchens faglige og økonomiske deltagelse i et sådant center anses for en forudsætning og det bør overvejes at anvende NordicOS som udgangspunkt for dannelsen af centeret
2) *at* der søges udviklet OSS-netværk i den ikke-kommercielle sfære bestående af universiteter, faglige sammenslutning etc., som tilsammen kan bidrage til den fortsatte udvikling af OSS
3) *at* nordiske institutioner anvender software som understøtter åbne standarder, og at indkøbs- og udbudspolitik vedrørende software tilrettelægges således, at der skabes fri konkurrence, uafhængighed og valgfrihed i relation til produkter og leverandører

Meddelande från Nordiska ministerrådet

Norge, Sverige, Finland och Danmark har alla egna nationella kompetenscenter, vilka nationellt tillvaratar utvecklingsuppgifter både på efterfråge-, inköps-, leverantörs-, utbuds- och utvecklingssidan. På Island är det även etablerat arbete med open source, men inte som ett eget kompetenscenter. Nordiska Ministerrådet arbetar med sikte på att etablera ett samarbete drivet av det norska nationella kompetenscentret för open source, för att främja open source bland konsumenter.

Nordiska Ministerrådet har behandlat Nordiska Rådets rekommendation i flera omgångar sedan den blev framförd 2004. Behandlingen av rekommendationen ändrades radikalt av Ministerrådets moderniseringsprocess 2005. Behandlingen av rekommendationen leddes av Ministerrådet för IT och den ägdes av Ministerrådet för konsumentsektorn, vilka båda nedlades i moderniseringsprocessen. Detta gjorde att genomförandet av det dåvarande förslaget inte gick att genomföra.

Nordiska rådet

Fremst. *2/2004/næring D 2008

Tidligere nummer:
A 1341/næring

Behandlas i:
Næringsudvalget

J.nr. 07-00114-17

Från 1 januari 2006 övertog Ministerrådet för Utbildning och Forskning ansvaret för koordinering av nordiskt samarbete på politikområdet informations- och kommunikationsteknologi (IT), således även ansvaret för den aktuella rekommendationen av Nordiska Rådet. I ljuset av relativt små resurser, både gällande arbetskraft och medel, avklarade MR-U under 2006 form- och innehållskriterier för hur man skulle tillvarata sitt nya koordineringsansvar, enligt följande:

- Tilltag bör medföra en särskiljd nordisk nytta – i.e. de skall icke vara bättre ägnade för hantering på nationell eller europeisk nivå
- Tilltaget skall stärka och öka synergi med redan existerande aktiviteter i regi av NMR, nationella departement eller EU
- Tilltaget skall ha en volym som kan säkra politisk synlighet och genomslagskraft och som är relevant, fokuserat och effektivt
- Intressenter vilka kan beröras av samarbetstilltag skall också prioritera området så att de kan stå bakom eventuella förslag och kan dras in i eller driva tilltagen till konklusion

Konkret fackligt innehåll dryftades under 2006. Ett av de sex alternativa satsningsområdena var en konkret uppföljning på Open Source

En av EK-Us huvudkonklusioner var att samarbetet skall koncentrera sig på få "flaggskeppsinitiativ", vilka är utvalda på basis av kriterierna ovan. EK-U beslutade att, av identifierade områden, satsa på det som man bedömde att ha största framgången som gemensam nordisk satsning. I denna process beslutade man att utpeka "utveckling av en gemensam nordisk eScience strategi" som det framtida gemensamma nordiska satsningsområdet i regi av NMR. Rationalet för att man pekade ut eScience, och inte Open Source, var att det inte fanns tillräckliga grunder för att välja flere.

<u>Formationer kring Open Source i de nordiska länderna, vilka inbegriper både kommersiella och icke kommersiella aktörer</u>
Norge har i augusti 2007 startat ett kompetenscenter (Nationalt kompetenscenter för fri programvara – Friprog), på basen av stortingsmelding av fornyingsminister Heidi Grande Røys 2006. Centret är ett konsortium av Buskeryd och Troms fylker, Drammens regions arbetsgivarorganisation och IKT-Norge /Leverantörsförbund). Friprog-centret är ett oavhängigt kompetenscenter som skall styra kunskap om Open Source, öka användningen av open source inom den offentliga sektorn och bidra till näringsutveckling.

Danmark har organiserat sig inom IT- och Telestyrelsen, genom att grunda ett Software center. Nationalt Videnscenter for Software arbetar för att skapa en supplerande affärsmodell för offentliga organisationers anskaffning av programvara. OSL – Open Source Leverantörer i Danmark är ett danskt förbund på leverantörsidan, med mål att utveckla utbudet och affärsmodeller för open source baserad programvara och företag.

Sverige har organiserat sin OS verksamhet via Sveriges kommuner och landsting (SKL). Sverige har också en leverantörsförening för Open Source.

Nordiska rådet

Fremst. *2/2004/næring D 2008

Tidligere nummer:
A 1341/næring

Behandlas i:
Næringsudvalget

J.nr. 07-00114-17

Finland har igenom det finska Centre for Open Source Software (COSS) som startades 2004 samlat nyckelaktörer i från näringsliv, forskning och utbildning i ett nationellt center.

I de nordiska länderna finns det en bred aktivitet inom Open Source och speciellt inom den offentliga sektorn och näringsutveckling.

Särskiljd satsning på utveckling av det nordiska utbudet
För att utveckla utbudssidan av marknaden, har man startat ett nordiskt projekt, Open Nordic, finansierat av Nordic Innovation Center. Målet med projektet är att genom ett virtuellt nordiskt open source center förbättra och förstärka det nordiska utbudet på open source programvara - med ambition på nya nordiska exportmöjligheter. Det virtuella centret är bildat av det finska COSS, det svenska SKL, IKT-Norge, Islands industriförbund och OSL – Open Source Leverantörer i Danmark.

Satsning på utveckling av efterfråga inom den offentliga sektorn
För att stärka utvecklingen av en marknad för open source produkter inom den offentliga, icke kommersiella sektorn har de nationella kompetenscentrena i Norge, Sverige och Danmark startat ett projekt för att skapa en platform för distribuering av applikationer och programvara. I projektet har man skapat tre nationella portaler i vilka de tre länderna kan få tillgång till programvara, best practises, erfarenhet etc. från varandra. Målet är att open source programvara skall bli mer använt inom deltagarländerna.

I Danmark heter portalen Softwarebörsend.dk, i Sverige heter den Programverket.se och i Norge heter den Delingsbazaren.no. Dessa portaler fungerar tillsammans så att innehåll skapat i ett av länderna även kan utnyttjas i de andra länderna. Således etableras en nordisk delningskultur och en samhällsekonomiskt lönsam drift av den offentliga sektorn.

Norge har redan infört ett minimikrav att myndigheterna måste tillhandahålla dokument åtminstone i Open document format (ODF), men att man i tillägg även kan tillhandahålla dokument i andra, kommersiella, format

Nordiska Ministerrådet arbetar med sikte på att etablera ett formellt nordiskt initiativ drivet av det norska nationella kompetenscentret, Nationalt kompetenscenter för fri programvara – Friprog, i samarbete med relevanta aktörer och som kan främja Open Source software med fokus på konsumenter.

Näringsutskottets betänkande

Näringsutskottet noterar Nordiska ministerrådets meddelande och det arbete som satts igång med *Open Source Software* (OSS). Utskottet har i sina tidigare betänkanden framfört sin uppfattning att man finner det som anmärkningsvärt att MR-U inte har för avsikt att prioritera detta område, trots den positiva inställning som de nu nerlagda ministerråden för IT och konsument har visat frågan tidigare.

Utskottet ser dock positivt på att det nu har initierats nationella kompetenscenter i Danmark, Finland, Norge och Sverige och att NMR arbetar med sikte på att etablera ett samarbete drivet av det norska nationella kompetenscentret – Friprog - för *Open Source* bland konsumenter och öka användningen av OSS inom den offentliga sektorn och bidar till näringsutveckling.

Utskottet menar att initiativet till projektet *Open Nordic* som finansieras av Nordiskt innovationscenter med målet att genom ett virtuellt nordiskt open source center förbättra och förstärka det nordiska utbudet av OSS med ambition att skapa nya nordiska exportmöjligheter är ett utmärkt ex-

empel på vad som rådet har efterfrågat i sitt arbete med detta område. Att det nu skapas projekt inom de nationella kompetenscentra för att skapa en plattform för distribuering av applikationer och programvara, erfarenshetsutbyte och *best practices* ser utskottet som mycket positivt och det som efterfrågats.

Dock anser utskottet att Nordiska ministerrådet måste intensifiera sitt arbete med sprida erfarenheter från det norska kravet för myndigheter att tillhandahålla dokument i *Open Document Format* (ODF) till alla nordiska länder och till EU för att på så sätt skapa en form för praxis.

Utskottet anser att med det som ovan anförts och det arbete som satts igång i de nordiska länderna, tillsammans med det faktum att framställningen härstammar tillbaka till 2004 bör intentionerna i framställningen anses som uppfyllda.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Näringsutskottet,

> *att* Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att framställning 2/2004/näring för rådets del är *slutbehandlad*

Reykjavik 24 september 2008

Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), formand	*Thore A. Nistad (FrP)*
Ole Vagn Christensen (S)	*Marion Pedersen (V)*
Sigrun Eng (A)	*Inge Ryan (SV)*
Billy Gustafsson (s)	*Stefan Tornberg (c)*
Bjarne Kallis (kd)	*Lars Wegendal (s)*

Nordiska rådet

Fremst. *2/2004/næring D 2008

Tidligere nummer:
A 1341/næring

Behandlas i:
Næringsudvalget

J.nr. 07-00114-17

BETÄNKANDE ÖVER MEDDELANDE OM FRAMSTÄLLNING

Nordisk Råd

Fremst.
***7/2004/medborgar**
D 2008

Tidligere nummer:
B 226/medborgar

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 07-00118-16

Samarbetsprogram på konsumentområdet 2005 – 2010

Rekommendation

Rekommendationen lyder:

Nordisk råd rekommendera Nordiska ministerrådet

att gennomföre "Ministerrådsförslag om ett samarbetsprogram på konsumentområdet 2005–2010", B 226/medborgar

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Som led i struktur- og moderniseringsarbejdet blev det i 2005 besluttet at nedlægge konsumentministerrådet. I rapporten, der lå til grund for beslutningen hed det bl.a:

> "Budgetposterne for ministerråd, der ophører som formelle, udgår følgelig som særskilte sektorbudgetter. Posterne for ministerrådene for Byggeri og Bolig (MR-BO), Informationsteknologi (MR-IT) med undtagelse af NeDAP, Konsument (MR-KONS) samt Transport (MR-T) samles for budgetåret 2006 i en fælles pulje, der i en overgangsperiode kan tilgodese nordiske samarbejdsaktiviteter også inden for de nævnte områder."

Nordisk Ministerråd har i forlængelse heraf både i 2006 og 2007 ydet såvel administrativ støtte som økonomisk tilskud til konkrete projekter på bl.a. Konsumentområdet. I budgettet for 2008 er der ikke længere en selvstændig pulje til sådanne formål, men det fremgår klart, at Formandskabspuljen kan yde helt tilsvarende tilskud i år.

Med nedlæggelsen af det formelle samarbejde på konsumentområdet i Nordisk Ministerråd mistede ministerrådet naturligvis også såvel ansvaret som mulighederne for at sikre realiseringen af det forbrugerpolitiske samarbejdsprogram.

De nordiske konsumentministre besluttede at videreføre deres samarbejde i uformelt regi bl.a. ved at etablere en embedsmandsgruppe (NordKons), som gennem 2006 og 2007 har været det organ, som ministerrådets sekretariat har samarbejdet med om vurdering af modtagne støtteansøgninger på området. Det nuværende svenske formandskab for NordKons har imidlertid netop meddelt Ministerrådets sekretariat, at NordKons ikke for fremtiden ser sig i stand til at varetage denne opgave.
Ministerrådet er herudover ikke bekendt med status for arbejdet med det forbrugerpolitiske samarbejdsprogram.

Ministerrådet mener at rekommandationen kan afskrives.

Nordisk Råd

Fremst.
***7/2004/medborgar**
D 2008

Tidligere nummer:
B 226/medborgar

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 07-00118-16

Medborger- og Forbrugerudvalgets betænkning

Medborger- og Forbrugerudvalget finder det fuldstændigt uacceptabelt, at Ministerrådet ikke kan påtage sig sit ansvar og sine forpligtelser med at fastholde det forbrugerpolitiske samarbejde og gennemføre Samarbejdsprogrammet for konsumentområdet 2005-2010.

Udvalget er på ingen måde tilfreds med udviklingen af den nordiske forbrugerpolitik. Nordisk Råd har tidligere beklaget, at et så vigtigt og borgernært politikområde formelt blev nedprioriteret i forbindelse med struktur- og moderniseringsarbejdet i 2005.

De nordiske forbrugerministre besluttede dog dengang at videreføre samarbejdet i uformelt regi og etablerede en embedsmandsgruppe: NordKons. Det er derfor dybt kritisabelt, at det svenske formandskab nu ikke længere ser sig stand til at varetage denne opgave.

På baggrund af ovenstående foreslår Medborger- og Forbrugerudvalget,

> *at* Nordisk Råd tager meddelelsen om Fremst. *7/2004/medborger til efterretning og *afventer ny meddelelse* til næste år

Reykjavik, den 24. september 2008

Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Rolf Gunnarsson (m)
Henrik Dam Kristensen (S), næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Ville Niinistö (gröna), formand
Jørgen Poulsen (RV)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Maria Stenberg (s)
Karin S. Woldseth (FrP)

BETÄNKANDE ÖVER MEDDELELSE OM REKOMMENDATION

Nordisk Råd

Rek. *18/2005/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
A 1370/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

J.nr. 07-00097-16

Arktisk forskning

Rekommandasjon

Rekommandasjonen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

1) *å* gjennomføre en analyse av kunnskapsbehov og forutsetninger for en fortsatt og langsiktig nordisk forskningssatsing på klima- og miljøforandringer i Arktis, samt disse forandringenes konsekvenser for befolkningene i området, med henblikk på å presentere forslag til en nordisk forskningssatsing på området i forkant av det Internasjonale Polaråret 2007

2) *å* igangsette et prosjekt med det formål å styrke formidlingen av resultater og kunnskaper fra nordiske forskningsprosjekter og -programmer, samt å legge til rette for en bedre erfaringsdeling og ivaretakelse av nettverk etter at forskningsinnsatser avsluttes[1]

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Ministerrådet ställer sig mycket positivt till denna rekommendation, och delar förslagsställarnas åsikt om att detta är ett viktigt område där det är av stor vikt att klarlägga om och hur beslut på nordisk nivå signifikant kan bidra till en bättre forskningsinsats när det gäller klimat- och miljöförändringar i Arktis.

Baserat på Nordiska Rådets rekommendation 18/2005 bestämde Nordiska ministerrådet (MR-U) att utföra en avgränsad förstudie, som identifierade ur Nordiskt perspektiv ett antal preliminärt intressanta forsknings- och koordineringsbehov. Förstudien rekommenderade en grundlig kartläggning och föreslog att analysen fokuserar på de följande fyra tematiska områdena i) klimatscenarier, ii) processförståelse, iii) samhällens sårbarhet och anpassningsstrategier och iv) övervakning.

---

[1] Andre at-sats ferdigbehandlet 2006

Därefter har ministerrådet gått vidare och har i en huvudstudie analyserat förutsättningarna för nordiskt forskningssamarbete i anknytning till klimatförändringen och dess konsekvenser i Arktis. Genom att identifiera prioritetsområden och forskningsinitiativ, där nordisk styrka på ett konkret sätt kan vara till nytta för de nordiska länderna, ska kartläggningen tjäna som ett viktigt planeringsverktyg för nordisk klimatforskning i Arktis.

Med hjälp av bidrag från utvalda klimatforskare och representanter från nationella forskningsråd i Norden har 13 forsknings- och övervakningsinitiativ identifierats där nordiskt samarbete kan erbjuda speciella fördelar för de arktiska områdena. Generellt kan de identifierade initiativen sammanfattas i två huvudområden, dvs. i) initiativ till fördjupade studier i klimatutvecklingen i Arktis genom modellering och observationer av atmosfäriska, marina och terrestra klimatparametrar samt ii) initiativ till fördjupade studier i klimatutvecklingens påverkan på ekosystem och samhälle, utvecklande av riskanalyser, åtgärds- och anpassningsstrategier.

De identifierade initiativen täcker inte uttömmande alla forskningsluckor och behov i den arktiska klimatforskningen, men representerar forskningsfrågor där ett klart behov för framsteg existerar och där nordiskt samarbete med stor sannolikhet kan erbjuda speciella nyttor. Initiativen utgör härmed en solid bas för forskningssamhällen och beslutsfattare att, beträffande kartläggningens tematiska fokusområden, diskutera vilka forskningsfrågor och initiativ ska prioriteras för långsiktigt nordiskt klimatforskningssamarbete i Arktis.

Det finns flera olika alternativ till att precisera, planlägga och genomföra de identifierade prioritetsinitiativen, beroende bl.a. på tillgänglighet av finansiella resurser, intresse av de nationella forskningssamhällena samt av politisk vilja bland nordiska beslutsfattare. Således krävs det som nästa steg en aktiv och öppen debatt om hur utvalda initiativ optimalt ska föras vidare angående bl.a. i) med vilka andra samarbetskonstellationer (nationellt, regionalt, internationellt) kan forsknings- eller övervakningsinitiativet sammankopplas eller koordineras, ii) på vilken policynivå av nordiskt samarbete ska initiativet förverkligas, och iii) med vilka instrument och inom vilken tidsfrist ska initiativet realiseras och finansieras.

Studien är under våren 2008 förelagd relevanta ministerråd för diskussion och behandling. Rapporten kommer även att aktualiseras i relation till flera av de globaliseringsinitiativ som nu förbereds inom ministerrådet.

Nordisk Ministerråd anser at rekommendationen kan avskrives.

Kultur- og utdannelsesutvalgets betenkning

Ministerrådet har gjennomført to studier for å kartlegge kunnskapsbehov og forutsetninger for et nordisk forskningssamarbeid på dette området.

Med hjälp av bidrag från utvalda klimatforskare och representanter från nationella forskningsråd i Norden har 12 forsknings- och övervakningsinitiativ identifierats där nordiskt samarbete kan erbjuda speciella fördelar för de arktiska områdena. Generellt kan de identifierade initiativen sammanfattas i två huvudområden:

i) initiativ till fördjupade studier i klimatutvecklingen i Arktis genom modellering och observationer av atmosfäriska, marina och terrestra klimatparametrar samt

ii) ii) initiativ till fördjupade studier i klimatutvecklingens påverkan på ekosystem och samhälle, utvecklande av riskanalyser, åtgärds- och anpassningsstrategier.

Nordisk Råd

Rek. *18/2005/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
A 1370/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

J.nr. 07-00097-16

På baggrund af dette finder Nordisk Råd, at rekommandationen 18/2005/kultur om arktisk forskning (A 1370/kultur) er ivaretaget af Nordisk Ministerråd i tilstrækkelig og tilfredsstillende grad, ikke mindst set i lyset af den overordnede satsning omkring globalisering og topforskning, der pågår i regi af Nordisk Ministerråd.

På bakgrunn av ovenstående foreslår Kultur- og Uddannelsesudvalget

> *at* Nordisk Råd tar meddelelsen til etterretning og anser Rek. 18/2005/kultur som ferdigbehandlet for rådets del

Reykjavik den 24 september 2008

Christer Adelsbo (s)
Paavo Arhinmäki (vänst)
Risto Autio (cent)
Bente Dahl (RV), næstformand
Monica Green (s)
Mogens Jensen (S), formand
Mats Johansson (m)
Fredrik Karlström (ObS)
Ragnheidur Rikharðsdóttir (Sj.)
Sjurður Skaale (Tj)
Tommy Tabermann (sd)

Nordiska rådet

Fremst. *5/2006/presidi
D 2008

Tidigare nummer:
A 1364/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 07-00113-12

Rapport och konferens om samhällssäkerhet

Framställning

Framställningen har följande lydelse:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* med beaktande av de synpunkter som anförs i detta betänkande, utarbeta en rapport angående läge, utvecklingstendenser och ambitioner för de nordiska ländernas samarbete inom området samhällssäkerhet. Vidare skall rapporten innehålla överväganden och ställningstagande till ministerrådets fortsatta verksamhet inom området samhällssäkerhet. Ett huvudsyfte skall vara att klarlägga möjligheterna att ytterligare stärka den nordiska nyttan inom detta område. Rapporten skall därvid särskilt uppmärksamma följande frågor:

- Forskning och kunskapsuppbyggnad kring samhällssäkerhet: detta omfattar bl.a. de nya säkerhetshotens orsaker, karaktär, förlopp och konsekvenser, olika medel för att förebygga hot och främja säkerhet, samt rättsstatliga aspekter på åtgärderna mot nya hot och risker
- Erfarenhetsutbyte och praktisk samverkan mellan de nordiska länderna inom området samhällssäkerhet: Detta skall bl.a. belysa omfattningen av och möjligheterna till övergripande samordning på regerings- och myndighetsnivå, till operativ samplanering och samverkan, samt till gemensam värdering och tillvaratagande av erfarenheter av faktisk samverkan under händelser som t.ex. Tsunami-katastrofen, orkanen Gudrun, fågelinfluensan, med flera
- Kampen mot terrorismen och skyddet av de mänskliga rättigheterna: Detta skall bl.a. behandla skillnader och likheter i de nordiska ländernas lagstiftning på området, samt möjligheterna att stärka det nordiska samarbetet till skydd av grundläggande mänskliga och medborgerliga fri- och rättigheter vid kampen mot terrorismen

2) *att* i samråd med bl.a. Nordiska rådet och berörda myndigheter och andra relevanta institutioner/organisationer i de nordiska länderna, under år 2007 arrangera en konferens på temat nordiskt samarbete kring samhällssäkerhet

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Nordiska ministerrådet vill inledningsvis anföra att ministerrådet, med hänvisning till dels uttalandena i Nordiska rådets betänkande över tidigare lämnat meddelande över framställningen, dels vad Presidiets rapportör i frågan har framfört vid sessionen i Oslo förra året, uppfattar att två frågeställningar återstår att behandla i meddelande över framställningen, nämligen

- övervägande och ställningstagande till ministerrådets fortsatta verksamhet inom området samhällssäkerhet och

- arrangerandet av en konferens på temat nordiskt samarbete kring samhällssäkerhet.

I en skrivelse från Nordiska rådet till Nordiska ministerrådet, daterad den 6 februari 2008, har därutöver förmedlats att rådets presidium vid sitt möte i december beslutat om följande:

"**Att** be Nordiska ministerrådet om en redogörelse om den civila säkerhetssituationen i Nordatlanten vid Nordiska rådets session 2008
Att be Nordiska ministerrådet om att en specifik modul om civil säkerhet i Nordatlanten och Arktis skall ingå i den förväntande konferens om samhällssäkerhet som Nordiska ministerrådet förväntas avhålla i 2008
Att en analys av civil säkerhet i Nordatlanten och Arktis skall ingå i Nordiska ministerrådets rapport om samhällssäkerhet som skall presenteras vid sessionen 2008"

Vad först gäller de önskemål som framförts i den nyss nämnda skrivelsen, anser ministerrådet att dessa – förutom frågan om en viss modul bör ingå i en konferens om samhällssäkerhet – inte rimligen kan anses omfattas av den aktuella framställningen. Ministerrådet grundar här sitt ställningstagande på dels utformningen av begäran i brevet i förhållande till vad framställningen rör och vad som återstår att besvara i den delen, dels att den aktuella civila säkerhetssituationen i Nordatlanten har en klarare betoning på utrikes-, säkerhets och försvarspolitik än vad framställningen har. Dessa frågor berörs därför inte ytterligare i detta meddelande över framställningen. Nordiska ministerrådet har dock, genom generalsekreteraren, till den svenska utrikesministern vidarebefordrat Nordiska rådets önskemål om en analys och redogörelse för den civila säkerhetssituationen i Nordatlanten och Arktis vid Nordiska rådets session i år. Nordiska ministerrådet återkommer i övrigt nedan om frågan om en specifik modul om civil säkerhet i Nordatlanten och Arktis bör ingå i en konferens om samhällssäkerhet.

När det gäller de två frågeställningarna i framställningen som återstår att behandla, besvarar ministerrådet först frågan om anordnandet av en konferens.

Ministerrådet har erfarit att det planeras en konferens den 1-2 september i år i Oslo kring temat samhällssäkerhet. Enligt det preliminära program som föreligger är det övergripande temat för konferensen "Is there a Nordic model for societal security and safety?" Målsättningen med konferensen är enligt programmet bl.a. att stimulera nordiskt samarbete inom området för samhällssäkerhet och att hjälpa till att överbrygga avståndet mellan forskare, myndigheter, politiker och det civila samhället i övrigt. Konferensen arrangeras av Norges forskningsråd/SAMRISK och den riktar sig mot forskare, politiker och tjänstemän som arbetar inom området.

Den aktuella konferensen tar således upp ämnen och frågor som sammanfaller med det som Nordiska rådet har önskat att ministerrådet skall ar-

Nordiska rådet

Fremst. *5/2006/presidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1364/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 07-00113-12

rangera en konferens kring. Konferensen i Oslo avses också att genomföras i början på denna höst.

Mot denna bakgrund anser Nordiska ministerrådet att det inte är ändamålsenligt att även ministerrådet nu arrangerar en egen konferens på likartat tema som den planerade i Oslo. Ministerrådet har haft diskussioner och möten med företrädare för konferensarrangören. Dessa kontakter har varit positiva och ministerrådet har för avsikt att stödja konferensarrangören i planeringen av konferensen. Vidare är ministerrådet berett att lämna ekonomiskt understöd. Ministerrådet kan slutligen, med hänvisning till Nordiska rådets framförda önskemål i den ovan nämnda skrivelsen, särskilt nämna att frågor om civil säkerhet i Nordatlanten och Arktis enligt den preliminära plan som för närvarande föreligger kommer att tas upp under en särskild punkt på konferensen.

När det gäller frågan om övervägande och ställningstagande till ministerrådets fortsatta verksamhet inom området samhällssäkerhet, konstaterar ministerrådet att detta är en komplex frågeställning. Som Nordiska rådet har beskrivit är det riktigt att samhällssäkerhet inte är traditionell säkerhets-, utrikes eller försvarspolitik, utan frågan är bred och spänner över många politikområden/sektorer. Det går dock inte att komma ifrån att säkerhets-, utrikes och försvarspolitik ingår och också utgör viktiga beståndsdelar inom området för samhällssäkerhet. Dessa politikområden hör som bekant inte under det formella nordiska samarbetet. Ministerrådet har därför svårt att se att det skall kunna ta ett sektorsövergripande och koordinerade förhållningssätt inom området samhällssäkerhet, när ett antal viktiga politikerområden i denna fråga inte hör under ministerrådets formella samarbetsområde. Med andra ord saknas viktiga beståndsdelar för att ministerrådet skall kunna ta ett tvärsektoriellt ansvar i frågor om samhällssäkerhet.

Nordiska ministerrådet avser dock att aktivt följa frågans utveckling och vid behov vidta åtgärder på de områden som omfattas av det formella nordiska samarbetet. Ett viktigt underlag för fortsatta överväganden om, och i så fall hur, ministerrådet skulle kunna arbeta inom området samhällssäkerhet blir säkerligen den ovan nämnda konferensen och de erfarenheter som där kommer fram och dryftas.

Nordiska ministerrådet anser att framställningen kan avskrivas.

Presidiets betänkande

I sitt meddelande (2008) över framställning 5/2006/presidiet - rapport och konferens om samhällssäkerhet - anför Nordiska ministerrådet att man har haft fem frågeställningar att hantera, vara två hänför sig till själva framställningen och tre till en senare skrivelse från Nordiska rådet till Nordiska ministerrådet:

- övervägande och ställningstagande till ministerrådets fortsatta verksamhet inom området samhällssäkerhet;
- arrangerandet av en konferens på temat samhällssäkerhet;
- en redogörelse om den civila säkerhetssituationen i Nordatlanten vid Nordisk rådets session 2008;
- insättande av en specifik modul om civil säkerhet i Nordatlanten och Arktis i den förväntade konferensen om samhällssäkerhet;
- en analys av civil säkerhet i Nordatlanten och Arktis som skall ingå i ministerrådets rapport om samhällssäkerhet som skall presenteras vid Rådets session 2008.

Dessa frågeställningar har enligt ministerrådet hanteras på följande sätt. Frågan om ministerrådets fortsatta verksamhet inom området samhällssäkerhet anses komplex. Ministerrådet menar att det inte kan ta ett sektors-

övergripande ansvar när flera av de viktiga politikområden, bl. a försvars- och utrikespolitiken som ingår i området samhällssäkerhet, inte är en del av det formella nordiska samarbetet. Emellertid avser man att aktivt följa frågans utveckling och vid behov vidta åtgärder på de områden som omfattas av det formella nordiska samarbetet.

När det gäller begäran om en konferens konstaterar man att Norges forskningsråd m.fl. redan planerar en konferens i Oslo i september 2008 på temat samhällssäkerhet. Man bedömer det därför inte som ändamålsenligt att ministerrådet anordnar en egen konferens på detta tema, utan man har i stället valt att stödja den norska konferensen ekonomiskt. Man har i detta sammanhang även framfört önskemål om att denna konferens innehåller en modul om civil säkerhet i Nordatlanten och Arktis, vilket av allt att döma kommer att tillgodoses.

Analysen av den civila säkerhetssituationen i Nordatlanten berör man ej vidare, eftersom man anser att den har en klarare betoning på utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik än vad framställningen har. Emellertid har man till den svenske utrikesministern vidarebefordrat Nordiska rådets önskemål om en analys och redogörelse för den civila säkerhetssituationen i Nordatlanten och Arktis vid Rådets session 2008.

Nordiska rådet vidhåller att ministerrådet borde kunna göra starkare och samlande insatser för att främja nordisk samverkan inom området samhällssäkerhet, även om vissa traditionella politikområden i formell mening inte omfattas av det nordiska samarbetet. Frågan om samhällets säkerhet inför externa och interna hot har påtagligt skiftat karaktär under de senaste 10-20 åren, och har nuförtiden mycket litet gemensamt med den sektoriella syn på säkerheten som rymdes i den traditionella uppdelningen i utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik.

Som Nordiska rådet påpekade redan i sitt betänkande över Nordiska ministerrådets meddelande (2007) om framställning 5/2006/presidiet, handlar samhällssäkerhet endast i begränsad utsträckning om militär eller geopolitisk maktprojektion, men mer om hot och påfrestningar som spänner över allt från misstänkta utbrott av fågelvirus till naturkatastrofer i utlandet eller terrordåd. De hot och risker som erfarna bedömare i dag ser växa fram mot samhällets säkerhet rör sig inom områden såsom miljö, hälsa, råvaror, energi, IT, infrastruktur, sociala strukturer, interkulturella förhållanden, fattigdom, organiserad brottslighet, med mera. Detta är förvisso områden inom vilka Nordiska ministerrådet har ett ansvar att främja och utveckla det nordiska samarbetet. En viktig iakttagelse är att hoten och riskerna inte respekterar organisatoriska gränser, utan rör sig mellan och kan omfatta flera av dessa områden samtidigt. Åtgärderna mot dem kräver därför ett sektorsövergripande förhållningssätt och ett samspel mellan det offentliga och det privata.

Nordiska rådet anser därför inte att Nordiska ministerrådets hänvisning till ett antal traditionella politikområden är ett övertygande argument för att avhålla sig från att undersöka möjligheterna för ministerrådet att närmare engagera sig för ett sektorsövergripande och gemensamt nordiskt samarbete med samhällssäkerhetens olika aspekter. Nordiska rådet ser det visserligen som positivt att Nordiska ministerrådet utfäster sig att aktivt följa frågans utveckling, men menar att det likväl finns skäl att avvakta en utförligare och fylligare hantering av denna fråga i framställning 5/2006/presidiet.

Den planerade konferensen i Oslo i september 2008 är ett exempel på ett växande intresse för nordiskt samarbete inom samhällssäkerhet, och den torde också, som Nordiska ministerrådet påpekar, kunna ge bidrag och inspiration till fortsatt arbete. Ett annat exempel är det nyligen startade BASIN-programmet (*Business and Security in the North*), vilket är ett

gemensamt initiativ mellan Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI), Utrikespolitiska institutet i Stockholm (UI), och Utrikespolitiska institutet vid Reykjaviks universitet (IIA), med syftet att diskutera de nya icke-militära utmaningarna i de nordliga områdena och att bygga broar mellan politiken, forskarsamhället och näringslivet.

Nordiska rådet instämmer i att det inte kan anses rationellt att arrangera en egen konferens när en sådan redan är på förberedelsestadiet i Norges forskningsråds regi. Nordiska ministerrådets val att stödja denna konferens ekonomiskt, kan, enligt Nordiska rådets uppfattning, ses som ett sätt att tillmötesgå framställningens begäran om en konferens kring nordiskt samarbete kring samhällssäkerhet.

Nordiska rådet uppskattar att Nordiska ministerrådet verkat för att den planerade konferensen skall ta in en modul om säkerhetssituationen i Nordatlanten och Arktis. Nordiska rådet ser det även som positivt att Nordiska ministerrådet vidarebefordrat Nordiska rådets önskemål om en analys och redogörelse för den civila säkerhetssituationen i Nordatlanten och Arktis vid rådets session 2008 till den svenske utrikesministern. Rådet utgår från att en sådan redogörelse också kommer till stånd. Rådet anser därför att denna fråga i framställningen kan avskrivas.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Presidiet

> *att* Nordiska rådet tar meddelandet om Fremst. 5/2006/presidiet till handlingarna och *avvaktar nästa års meddelande* i anledning av första att-satsen
>
> *att* Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att Fremst. 5/2006/presidiet vad angår andra att-satsen för rådets del är *slutbehandlad*.

Reykjavik den 24 september 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), vicepresident
Ivar Kristiansen (H)
Johan Linander (c)
Kent Olsson (m)
Lyly Rajala (saml)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), president
Bjørg Tørresdal (KrF)

Nordiska rådet

Fremst. *5/2006/presidi
D 2008

Tidigare nummer:
A 1364/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 07-00113-12

BETÆNKNING OVER MEDDELELSE OM FREMSTILLING

Nordisk Råd

Fremst. *7/2006/miljö
D 2008

Tidligere nummer:
A 1387/miljø

Behandles i:
Miljø- og
Naturresurseudvalget

J.nr. 07-00134-10

Fokus på miljø i Nord

Fremstilling

Fremstillingen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

1) *at* arbejde for, at de arktiske spørgsmål får et tydeligt fokus i EU's fortsatte politik og strategi for Den Nordlige Dimension, herunder udrede det eventuelle behov for en særlig EU-finansiering af denne del af Den Nordlige Dimension samt at de arktiske spørgsmål får en entydig forankring i EU-kommissionens struktur [1]

2) *at* arbejde for, at Arktisk Råd, under de nordiske formandskaber i perioden 2007-2012, udarbejder oplæg til fælles minimums-standarder for miljøkrav til *off-shore* virksomhed i arktiske hav-områder og til søtransport af olie, gas og andre miljøfremmede stoffer i disse sårbare områder

3) *at* komme overens om, at der inden udgangen af 2006 træffes beslutning om etablering af et permanent sekretariat for Arktisk Råd – i al fald for perioden 2007-2012

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Under det nuvarande norska ordförandeskapet i Arktiska rådet (2006-2009) pågår arbete inom ramen för rådets arbetsgrupp för skydd av havsmiljön (PAME) med att revidera rådets "Arctic Offshore Oil and Gas Guidelines". Riktlinjerna uppdaterades senast 2002. Den nya versionen av rådets riktlinjer för offshore-verksamhet avses behandlas med sikte på att kunna godkännas vid Arktiska rådets utrikesministermöte våren 2009.

De rekommendationer som tas fram på basis av en ny utvärderingsrap-port om effekterna av olje- och gasutvinning i Arktis, "Arctic Oil and Gas

[1] Første og tredje at-sats blev færdigbehandlet 2007.

2007", som sammanställts av Arktiska rådets arbetsgrupp för miljöövervakning (AMAP), avses också behandlas med sikte på godkännande vid rådets utrikesministermöte 2009.

Även slutsatserna i en utvärderingsrapport om ökad sjöfart i Arktis, "Arctic Marine Shipping Assessment", som också sammanställs av PAME, avses kunna behandlas i tid inför utrikesministermötet 2009.

Som framgår av ovanstående redovisning ger således det arbete som pågår inom Arktiska rådets arbetsgrupper mycket goda förutsättningar för det nuvarande norska ordförandeskapet, inför rådets nästa utrikesministermöte 2009, samt för därefter följande danska och svenska ordförandeskap, att lägga upp Arktiska rådets arbete på ett sådant sätt att rådet kan agera pådrivande i syfte att åstadkomma högst möjliga standarder för miljökrav på offshore-verksamhet i de arktiska havsområdena och på sjötransport av olja, gas och andra miljöfarliga ämnen i dessa sårbara områden. Vissa frågor som aktualiseras inom Arktiska rådets arbete kan sedan, om så anses lämpligt, föras vidare för fortsatt behandling i andra internationella fora där bindande regelverk kan utformas och antas, bl.a. Internationella Sjöfartsorganisationen (IMO).

Nordisk Ministerråd anser, at fremstillingen kan avskrives.

Miljø- og Naturresurseudvalgets betænkning

Udvalget ser positivt på, at der er politisk vilje i det norske (og forventeligt i det kommende danske og svenske) formandskab til at arbejde for udvalgets ønske om skrappe miljøkrav til sejlads og *off-shore* virksomhed i de følsomme arktiske områder. Udvalget noterer, at der i den forbindelse er udarbejdet tre vigtige rapporter fra henholdsvis PAME og AMAP. Disse rapporter skal behandles på Arktisk Råds udenrigsministermøde i 2009.

Udvalget anerkender de nordiske landes regeringers arbejde i dette spørgsmål og ser frem til en kommende redegørelse fra ministerrådet om resultaterne af udenrigsministrenes møde og de øvrige politiske drøftelser i Arktisk Råd. At-sætningen foreslås opretholdt.

På baggrund af ovenstående foreslår Miljø- og Naturresurseudvalget,

> *at* Nordisk Råd tager meddelelsen om 7/2006/miljö til efterretning og *afventer ny meddelelse* til næste år

Reykjavik, den 24. september 2008

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
Kristen Touborg (SF), næstformand

Nordisk Råd

Fremst. *7/2006/miljö
D 2008

Tidligere nummer:
A 1387/miljø

Behandles i:
Miljø- og Naturresurseudvalget

J.nr. 07-00134-10

BETENKNING OVER MEDDELELSE OM FREMSTILLING

Nordisk Råd

Fremst.
***9/2006/medborger**
D 2008

Tidligere nummer:
A 1392/medborger

Behandles i:
Medborger- og forbrugerutvalget

J.nr. 07-00105-16

Rettsvitenskabelig forskning om havområdene i nord og en traktat om Arktis

Fremstilling

Fremstillingen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

1) *at* den rettsvitenskapelige forskning styrkes i tilknytning til de nye mulighetene og utfordringene som åpner seg i havområdene i Nord [1]

2) *at* det i samarbeid med Arktisk Råd arbeides for å få etablert en Arktisk traktat

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Ad 2)
Baggrunden for fremstillingen er den miljøtrussel, som de arktiske områder er udsat for både i forhold til menneskelig aktivitet og klimaændringer. Nordisk Råd har tilkendegivet at en Arktisk Traktat kan være medvirkede til at sikre det følsomme arktiske område.

Nordisk Ministerråd svarede Nordisk Råd i 2007, og angav at der allerede eksisterer flere globale aftaler som omfatter Arktis der adresserer de elementer som en Arktisk Traktat skulle omfatte, herunder klimakonventionen (UNFCCC og Kyotoprotokollen), Stockholms-konventionen samt LRTAP for langtransport i luft af farlige kemikalier (POPs) og Montrealprotokollen for ozonnedbrydende stoffer. Endvidere findes der en række maritime konventioner, herunder FN's Havretskonvention og en række aftaler i regi af IMO og OSPAR.

Når det gælder miljøfarlige stoffer og udslip af klimagasser, så sker produktionen af disse ikke i Arktis, om end de miljøfarlige stoffer bringes til de arktiske egne gennem hav og luftstrømme. De mest truende menneskeskabte miljøproblemer i de arktiske områder er ikke forårsaget af lo-

[1] Første at-sats blev færdigbehandlet 2007

kale eller regionale årsager og en Arktisk Traktat vil derfor ikke kunne fungere som et effektivt instrument mod disse trusler.

De nordiske lande arbejder i stedet for at forbedre de eksisterende globale aftaler som det internationale samfund allerede har forpligtet sig til, for derigennem at opnå de ønskede ændringer globalt, i Norden og i det arktiske område. De nordiske regeringer arbejder desuden med at regulere de enkelte landes lovgivning samt indgår i dialog med de øvrige arktiske stater gennem samarbejdet i Arktisk Råd. Her har man bl.a. set nærmere på olie og gasudvindingen i de arktiske områder samt igangsat en evaluering af arktisk søfart med økonomisk bistand fra Nordisk Ministerråd.

Nordisk Ministerråd har desuden bidraget til gennemførelsen af et seminar i 2006 der belyste hvilke internationale miljøaftaler (Multilaterale Environmental Agreements) som er relevante for de arktiske områder. Seminaret identificerede hvorledes eksisterende MEAs kan gøres mere relevante for miljøbeskyttelsen i de arktiske områder.

Nordisk Ministerråd arbejder aktivt for at værne om det værdifulde Arktisk område og i september 2008 afholder en Arktisk konference som sætter fokus på EU's politikområder der influerer det arktiske område. Til brug for konferencen har ministerrådet udarbejdet en udredning om EU's arktiske politik, og såvel konferencen og udredningen er med til at styrke fokus og samarbejdet i Arktis.

Ministerrådet finder, at behovet for en Arktisk Traktat skal vurderes af de arktiske nationer i andre sammenhæng end gennem Nordisk Ministerråd, idet truslerne for Arktis stammer fra det globale samfund i højere grad end de nordiske lande. Desuden bør arbejdet med en sådan Arktisk Traktat afvente en yderligere analyse af, hvorvidt de mange gældende aftaler og konventioner allerede indeholder de nødvendige bestemmelser til at beskytte de arktiske områder.

Nordisk Ministerråd anser, at fremstillingen kan afskrives.

Medborger- og Forbrugerudvalgets betænkning

Medborger- og Forbrugerudvalget er tilfredse med meddelelsen fra Nordisk Ministerråd angående anden at-sats i Fremst. 9/2006/medborger.

Udvalget er enigt i, at der allerede eksisterer mange globale konventioner og aftaler, der regulerer de elementer, som en arktisk traktat skulle omfatte, blandt andet FN's Havretskonvention.

Såfremt der er behov for yderligere regulering eller bedre internationale aftaler, bør det afvente en analyse af, om hvorvidt de eksisterende aftaler er tilstrækkelige til at beskytte de arktiske områder. Derfor er Medborger- og Forbrugerudvalget også glade for at Ministerrådet var med til at finansiere et seminar i 2006, der netop gik ud på at kortlægge, hvordan de internationale konventioner har relevans for Arktis, - særligt miljøaftaler. Dette arbejder forventer Medborger- og Forbrugerudvalget bliver fulgt op. Endvidere bør de internationale aftaler forbedres gennem de internationale fora, som de nordiske lande er forpligtet i eller samarbejder med.

Endelig er Medborger- og Forbrugerudvalget tilfreds med, at Ministerrådet arbejder aktivt for at værne om det arktiske område, og gennem en konference og udredning sætter fokus på de politikområder, der influerer på området.

Nordisk Råd

Fremst.
***9/2006/medborger**
D 2008

Tidligere nummer:
A 1392/medborger

Behandles i:
Medborger- og forbrugerutvalget

J.nr. 07-00105-16

Nordisk Råd

Fremst.
***9/2006/medborger**
D 2008

Tidligere nummer:
A 1392/medborger

Behandles i:
Medborger- og forbrugerutvalget

J.nr. 07-00105-16

På baggrund af ovenstående foreslår Medborger- og forbrugerutvalget

at Nordisk Råd tar meddelelsen til efterretning og anser Fremst. 9/2006/medborger som *færdigbehandlet* for rådets del

Reykjavik den 24. september 2008

Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Rolf Gunnarsson (m)
Henrik Dam Kristensen (S), næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Ville Niinistö (gröna), formand
Jørgen Poulsen (RV)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Maria Stenberg (s)
Karin S. Woldseth (FrP)

FREMSTILLING

Nordisk Råd

Fremst. *10/2006/miljö
D 2008

Tidligere nummer:
A 1385/miljö

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalg

J.nr. 07-00133-9

Kontrollsystem för utsläpp av toalettavfall i Östersjön

Fremstilling

Fremstillingen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

1) *at* gennem HELCOM- samarbejdet, udrede perspektiverne i at stille strengere krav til de større passager- og lastfartøjer med det mål at forbyde ethvert udslip af toiletaffaldsvand til Østersøen fra disse fartøjer

2) *at*, i givet fald, virke for at gennemføre mulige regionalt eller generelt gældende forbud inden for en rimelig tidsfrist, herunder sikre at havnene i Østersøen sættes i stand til at modtage de forventelige toiletaffaldsmængder

3) *at* indtil bindende bestemmelser kan gennemføres, virke for, at rederierne til fartøjer med store udledninger af toiletaffaldsvand, gennem aftaler bringes til at praktisere opsamling og tømning i havne med passende modtagefaciliteter

4) *at* virke for, at eksisterende havnekontrolsystemer udvikles, således at det effektivt og retfærdigt kan sikres, at alle pligtige fartøjer i Østersøen også i praksis afleverer alt pligtigt affald i havnene

Meddelelse fra de nordiske landes regeringer

Inom HELCOMs aktionsplan för Östersjön, Baltic Sea Action Plan (BSAP), som antogs på ministermötet i Krakow den 15 november 2007 har länderna kommit överens om att i en gemensam skrivelse till Internationella sjöfartsorganisationen IMO begära nya regler för utsläpp av toalettavfall från fartyg som omfattas av Annex IV av MARPOL-konventionen 73/78. Målet är att i första hand eliminera utsläppen av toalettavfall från passagerarfartyg och färjor. Inom BSAP kom man också överens om att uppmuntra frivilliga åtgärder för att lämna toalettavfall i hamnarna samt att förbättra mottagningsanläggningarna.

Finland leder en grupp som arbetar med dessa frågor och förväntas komma med ett förslag till skrivelse till HELCOMs maritima grupp som möts den 18-20 november 2008. Inför denna skrivelse har Finland också begärt information om frivilligt lämnande av toalettavfall i mottagningsanläggningar i hamnar, miljökonsekvenserna av utsläpp av toalettavfall, avloppsreningsverk, samt tekniska svårigheter för mottagningsanläggningar i hamnar. Denna information skall tillhandahållas 15 april 2008.

Nordisk Ministerråd anser, at fremstillingen kan afskrives.

Miljø- og naturresurseutvalgets betenkning

Udvalget anerkender de nordiske landes regeringers arbejde med spørgsmålet. Udvalget har forståelse for, at meddelelsen må bære præg af, dels at spørgsmålet hører hjemme under IMO, dels at der endnu ikke er opnået enighed i HELCOM.

Af forrige meddelelse fremgik det, at de nordiske landes ministre skulle mødes for at drøfte spørgsmålet om toiletaffald fra skibe i Østersøen. Udvalget ønsker information om resultatet af disse drøftelser og om, hvorledes de nordiske landes miljøministre anser, at man bedst kan fremme arbejdet, dels i de internationale organer, dels i forhold til at fremme de frivillige ordninger, der bør gælde alle former for fartøjer.

Udvalget finder, at rekommandationen bør opretholdes i afventen af en fornyet meddelelse om fremdriften i arbejdet.

På baggrund af ovenstående foreslår Miljø- og naturressursutvalget,

> *at* Nordisk Råd tager meddelelsen om 10/2006/miljö til efterretning og *afventer ny meddelelse* til næste år

Reykjavik den 24. september 2008

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
Kristen Touborg (SF), næstformand

REKOMMANDATION

Nordisk Råd

Rek. *14/2006/præsidie
D 2008

Tidligere nummer:
A 1398/præsidiet

Behandles i:
Præsidiet

J.nr. 07-00103-17

Styregruppe for håndtering af kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens

Rekommandasjon

Rekommandationen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at oprette en styregruppe som tager ansvar for initiativ vedrørende håndtering af kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens i det flerkulturelle samfund. Styregruppens sammensætning og mandat skal udformes i samarbejde med Nordisk Råd. Styregruppen skal have ansvar for:

- *at* tage initiativ til nordisk dialogforum, om håndtering af kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens i det flerkulturelle samfund. Forumet skal ledes af styregruppen
- *at*, på baggrund af dialogforum og eksperters bidrag, fremlægge forslag til, hvordan det formelle nordiske samarbejde kan fremme håndtering af kulturel kompleksitet og sameksistens i det flerkulturelle samfund. Forslaget skal præsenteres på Nordisk Råds session 2007
- *at* i forbindelse med den periodiske sammenstilling af indikatorer og data om de nordiske landes bæredygtige udvikling, udvikle og inddrage et antal indikatorer, der beskriver fremskridtene i de nordiske lande med hensyn til integration af borgere med anden kulturel og etnisk baggrund

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

MR-K behandlet på sitt møte 6. mai 2008 det fremlagte diskusjonsgrunnlag (se vedlegg) utarbeidet av arbeidsgruppen for sameksistens og kulturell kompleksitet med sikte på å besvare Nordisk Råds rekommandasjon under sesjonen 2008.

Nordisk Råd

Rek. *14/2006/præsidiet
D 2008

Tidligere nummer:
A 1398/præsidiet

Behandles i:
Præsidiet

J.nr. 07-00103-17

Bakgrunn: rekommandasjon 14/2006

MR-K vedtok på sitt møte 31. oktober 2007 å nedsette en arbeidsgruppe for sameksistens og kulturell kompleksitet med sikte på å besvare Nordisk Råds Rekommandasjon 14/2006 av 1. november 2006. Besvarelsen vil foreligge under Nordisk Råds sesjon 2008.

I henhold til rekommandasjonen planlegger arbeidsgruppen følgende:

- En nordisk konferanse 12.-13. november i Stockholm om håndtering av kulturell kompleksitet og fremme av sameksistens i det flerkulturelle samfunn. Gruppen er også assosiert til en serie seminarer under overskrift *Nordisk forum for interkultur*. Det første seminaret "Norden i en hybrid verden" ble arrangert 7.-8. mars i København.
- På basis av ovennevnte seminarer og ekspertenes bidrag vil arbeidsgruppen utarbeide et forslag om hvordan det nordiske samarbeidet kan fremme håndtering av kulturell kompleksitet og sameksistens. Forslaget legges frem for MR-K i forbindelse med sesjonen 2008, og vil utgjøre svaret på rekommandasjonen, samt for konferansen 12.-13. november i Stockholm.
- I forbindelse med den periodiske sammenstilling av indikatorer og data om de nordiske lands bærekraftige utvikling vil arbeidsgruppen reflektere over mulige indikatorer som beskriver fremskrittene i de nordiske land med hensyn til integrering av borgere med annen kulturell og etnisk bakgrunn. Gruppen vil komme med forslag på hvordan en videre prosess med utarbeidelse av slike indikatorer kan igangsettes.

Behandling av rekommandasjonen i NSK

NSK behandlet rekommandasjonen 14/2006 vedr. sameksistens og kulturell kompleksitet på sitt møte den 28. februar i år. Det ble lagt vekt på at kultursektoren har hovedansvaret for besvarelse av rekommandasjonen og at EK-K bør sikre en tett dialog med relevante ministerråd i den videre prosessen.

NSK besluttet følgende:

NSK framhöll vikten av att få en kontinuerlig avrapportering från den tillsatta arbetsgruppens arbete.

En representant för Maghreb-länderna inbjuds till den av ordförandeskapet planerade konferensen om kulturell komplexitet som arrangeras i november i Stockholm.

Arbeidsprosessen

Arbeidsgruppen for sameksistens og kulturell kompleksitet har hatt møter den 7. mars og 31. mars 2008. Arbeidsgruppen har også deltatt i seminaret "Norden i en hybrid verden" som ble arrangert den 7.-8. mars i København av nettverket *Nordisk forum for interkultur*.

Arbeidsgruppen vil integrere MR-Ks kommentarer og innspill til det vedlagte diskusjonsgrunnlag i sitt arbeid og vil legge frem et forslag til besvarelse av rekommandasjonen for EK-K 3/2008 for en videre behandling i MR-K frem til Nordisk Råds sesjon.

Presidiets betenkning

Præsidiet er særdeles tilfreds med de initiativer og aktiviteter, som rekommandation 14/2006/præsidiet har givet anledning til. Om end rekommandationen er vedtaget for to år siden, er spørgsmålet om kulturel kompleksitet vedvarende et aktuelt emne i en international og global verden. Præsidiet er tilfreds med, at Ministerrådet deler samme opfattelse.

Arbejdsgruppen er nedsat og gruppens aktuelle planer ligger helt i tråd med indholdet i rekommandationen. Det er således med stor tilfredshed, at Præsidiet konstaterer, at arbejdsgruppen planlægger en nordisk konference om kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens i det flerkulturelle samfund. Konferencen kan bidrage til udarbejde konkrete forslag til, hvordan Norden kan håndtere udfordringerne.

Nordisk Råd forventer fortsat at blive orienteret om arbejdsgruppens videre planer, og ser frem til arbejdsgruppens afrapportering og til besvarelsen af rekommandationen, som vil foreligge under Nordisk Råds session 2008.

Nordisk Råd

Rek. *14/2006/præsidie
D 2008

Tidligere nummer:
A 1398/præsidiet

Behandles i:
Præsidiet

J.nr. 07-00103-17

På baggrund af ovenstående foreslår Præsidiet,

> *at* Nordisk Råd tager meddelelsen til efterretning og anser Rek. 14/2006/presidiet som *færdigbehandlet* for rådets vedkommende.

Reykjavik den 24. september 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), vicepresident
Ivar Kristiansen (H)
Johan Linander (c)
Kent Olsson (m)
Lyly Rajala (saml)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), president
Bjørg Tørresdal (KrF)

BETÄNKANDE ÖVER MEDDELANDE OM REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. *16/2006/välfärd
D 2008

Tidigare nummer:
A 1382/välfärd

Behandlas i:
Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00016-9

Bekämpning av spridning av hiv/aids och multiresistens tuberkulos i Barents-området

Rekommandasjon

Rekommendationen har följande lydelse:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* satsa mer inom social- och hälsoområdet, speciellt när det gäller fattigdom och socialt utsatta och därigenom ta upp HIV/AIDS och tuberkulosproblematiken inom ramen för programmen för Den nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande, där också oblasterna Arkangelsk och Murmansk blir prioriterade

2) *att* i budgetarbetet för 2008 och framöver avsätta medel till finansiering av social- och hälsoområdet i programmen, med fokus på bekämpning av fattigdom, social utsatthet och spridningen av HIV/AIDS och tuberkulos

3) *att* undergrupper till programmen inom ramen för Den nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande löpande avrapporterar till Nordiska rådet om programmens framskridande speciellt när det gäller arbetet med HIV/AIDS och tuberkulos

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

1) Social- och hälsosektorn har fortsatt att prioritera högt och att delta aktivt i samarbetet inom Nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande (NDPHS). Partnerskapets första prioritet är att minska spridningen av smittsamma sjukdomar, härunder HIV/AIDS, tuberkulos och sexuellt överförbara sjukdomar, samt att förebygga livsstilrelaterade icke-smittsamma sjukdomar och andra folkhälsoproblem. Viktiga samarbetsområden för Nordiska ministerrådet (NMR) är utsatta barn och unga samt deras familjer, hälsa, insatser mot alkohol- och narkotikamissbruk, och satsningar mot människohandel med fokus på social- och hälsomässiga aspekter samt jämställdhetsfrågor.

För att optimera koordineringen av de nordiska insatserna inom partnerskapet och främja en effektiv dialog med russiska parter har NMR allokerat medel för en deltidsställning i NDPHS sekretariatet via NMR:s informationskontor i St. Petersburg.

NMR spelar en aktiv roll i NDPHS

NMR arbetar också aktivt inom partnerskapets expertgrupper. NMR deltar speciellt i SIHLWA-expertgruppen (Expert group on Social Inclusion, Healthy Lifestyles and Work Ability), som syftar till att främja hälsosamma fysiska och sociala miljöer för att kunna minska hög mortalitet, våld, alkohol och drog missbruk samt bekämpa smittsamma sjukdomar. Aktiviteterna fokuseras bl.a. på ungas problemställningar, härunder utsatta unga och deras sociala och hälsomässiga situationer. HIV/AIDS och rusmedel är ett integrerat fokusområde i detta arbete.

För att främja reella partnerskap mellan de involverade aktörerna har NMR initierat flera konkreta samarbetsaktiviteter. Det pågår till exempel ett förebyggande projekt om alkohol- och narkotikamissbruk bland unga i St. Petersburg, som genomförs av partnerskapets SIHLWA-grupp i samarbete med lokala organisationer. I 2007 beviljades 1 MDKK för att genomföra projektet "Prevention and management of HIV/AIDS and opportunistic infections in North-West Russia" där fokus är på utsatta unga samt på sammankopplingen mellan narkotikamissbruk och spridning av HIV/AIDS. Projektet är direkt förankrat i partnerskapets expertgrupp om HIV/AIDS, implementeras av en dansk NGO Danish Church Aid och deras nordiska parter samt genomförs i nära samarbete med lokala organisationer och myndigheter i St. Petersburg.

I oktober 2007 hade ordförandelandet Finland ett slutseminarium för det första delprojektet i HIV/AIDS-programmet för Barentsområdet. Målet är att förebygga epidemier, förbättra den nationella lagstiftningen berörande förebyggelse av HIV och att bjuda närområdena bättre möjligheter för att förstärka deras fackliga kompetenser. Under seminariet presenterades bland annat verksamheten vid lågtröskelmottagningarna i Murmansk, som koncentrerar sig på hälsorådgivning, utbyte av sprutor och nålar, kontakt med klienter, testning av hiv och hepatit B och C, social skam som riktar sig mot smittsamma sjukdomar samt samlande av information. I april 2007 ordnades det ytterligare ett seminarium i Finland om bekämpning av narkotika på nordliga områden. Finland ville med seminariet betona samarbetet mellan social- och hälsoväsendet, polisen, tullen och medborgarorganisationer i Barentsområdet. Därutöver arrangerade ordförandelandet Finland i samarbete med den Nordliga dimensionens partnerskap en konferens om förhindrande av social utslagning och främjande av en sund livsstil bland unga, där huvudintresset låg på förhindrande av alkoholmissbruk, främjande av en sund och socialt belönade livsstil samt främjande av hälsa i arbetet och arbetssäkerhet.

NMR har riktat insatser speciellt mot utsatta barn och unga samt människohandel

En viktig milstolpe var etableringen av ett samarbetsavtal mellan St. Petersburgs byförvaltning och NMR om ett framtidigt samarbete på social-, hälso- och jämställdhetsområdet. Aftalet *"Protocol of Intent between the Administration of the City of St. Petersborg in the Russian Federation and the Nordic Council of Ministers"* blev underskrevet i juni 2007. NMR arbetar på att utvigda avtalet till att omfatta också Kaliningrad.

Till samarbetsavtalet med St. Petersburg har man också tillknytat kunskaps- och nätverksprogrammet. Det har ingångsatts tre mobilitetsprogram kring olika teman: (1) utsatta barn och unga, (2) funktionshindrade barn, och (3) människohandel. Fyra grupper (66 ämbetsmän) med delta-

gare från alla dessa tre program har gjort lyckade studiebesök till Norden i 2007, härunder också ämbetsmän från Murmansk.

Kunskaps- och nätverksprogrammet fokuserad på utsatta bar och unga syftar till att förstärka byförvaltningens/oblastens kapacitet för att planlägga, organisera och implementera förebyggande och bestående insatser riktade mot utsatta barn och unga, härunder handikappade och deras familjer. Programmet stärker helhetsorienterade och koordinerade tvärsektoriella insatser, härunder samarbete med NGOer. Helt konkret innebär detta till exempel samarbete mellan skolor, polis, sjukhus, socialcenter och NGOer som alla är involverade i problematiken med utsatta barn och unga samt deras familjer. Hensikten är att indra Kaliningrad och andra geografiska områden såsom Murmansk och Arkhangelsk. I relevanta fall tillbjuds också nordiska experter en möjlighet för ett utbyte i Ryssland.

Social- och hälsosektorn har fortsatt att arbeta inom det treåriga samarbetsprogrammet som riktar sig mot barn och unga med funktionshinder och deras familjer i de baltiska länderna och nordvästra Ryssland (2006-2008). Det läggs vikt på att utveckla erbjudanden på lokal nivå, som kommer att göra det möjligt för barn och unga med funktionshinder att bo kvar hemma hos sina föräldrar. Andra fokusområden är att förbättra kvalitén på servicen i nuvarande institutioner samt att minska andelen stora institutioner.

I allt har NMR igångsatt projektaktiviteter för drygt 8 MDKK inom NDPHS.

2) Samarbetsprogrammet för social- och hälsosektorn har satt fokus på att fortsätta samarbetet med Nordens närområden så att det i större grad anpassas de enskilda ländernas situationer och behov. Det är frågan om en fokuserad insats som skall koncentreras på den nordliga dimensionens region. Det nordiska samarbetet i Nordens närområder koordineras med arbetet hos andra aktörer, länder och internationella organisationer.

De baltiska ländernas EU-medlemskap betyder en mer strukturell tillnärmelse, exempelvis när det gäller uppbyggningen av lokala förvaltningsnivåer med central styrning, utövande myndigheter och demokratiskt ansvar. När det gäller Ryssland handlar samarbetet mer om olika projekt, exempelvis förebyggande aktiviteter, bekämpning av smittsamma sjukdomar och narkotikamissbruk, vaccinationsprogram och undervisningstilltag.

Samarbetsområdet för social- och hälsopolitik har fördelt sektorns projektmedel på tre huvudprioriteringar som gäller också för 2008:

1) Främjande av folkhälsa och socialt välbefinnande
2) Rusmedel, med fokus på narkotika
3) Grannlandspolitik, härunder internationellt samarbete med EU, WHO, Europarådet m.fl.

Detta innebär att en betydande del av projektmedel används för aktiviteter inom den nordliga dimensionens region och det fokuseras speciellt på ett tvärsektoriellt samarbete. I 2007 igångsatte NMR konkreta projektaktiviteter för drygt 8 MDKK fördelade på fyra teman: bekämpning av människohandel, jämställdhet, etablering av sociala kriscentrer för utsatta barn och unga och deras familjer, samt förebyggande av HIV/AIDS. Största delen av aktiviteterna skall fortsätta i 2008 och det förväntas likaså att nya insatser skall igångsättas löpande.

3) Nordliga dimensionens partnerskap har fyra s.k. expertgrupper, som arbetar med frågeställningar inom ramen för folkhälsa och socialt välbefinnande:

- Expert Group on HIV/AIDS;

- Expert Group on Prison Health (PH);
- Expert Group on Primary Health Care (PHC) and
- Expert Group on Social Inclusion, Healthy Lifestyles and Work Ability (SIHLWA).

Expertgrupperna har en rådgivande roll och erbjuder professionell input i samband med partnerskapets förberedande och implementerande aktiviteter. Arbetet i expertgrupperna medför en ökad koordinering mellan partners och deltagare samt bidrar till gemensamma aktiviteter inom deras respektive ansvarsområden.

NMR har inte mandat till att begära de här expertgrupperna att rapportera till Nordiska rådet. NDPHS sekretariatet har redan tidigare inviterat Nordiska rådet att ta kontakt med NDPHS sekretariatet i Stockholm och de har också hänvisat samtidigt till deras hemsida www.ndphs.org för detaljerad information om expertgruppernas löpande arbete.

Social- och hälsorådgivaren från NMR kommer att delta i välfärdsutskottets möte under 2008 för att orientera utskottet om aktiviteterna inom NDPHS.

Ministerrådet anser härmed att rekommendationen kan avskrivas.

Velferdsutvalgets betenkning

Velfredsutvalget merker seg at Nordisk ministerråd (NMR) peker på at sosial- og helsesektoren har fortsatt å prioritere å delta aktivt i nordiske dimensjonens partnerskap for helse og sosialt velbefinnende (NDPHS). Partnerskapets førsteprioritet er å minske spredningen av smittsomme sykdommer, herunder HIV/AIDS, tuberkulose og seksuelt overførbare sykdommer, samt forebygge livstilsrelaterte ikke-smittsomme sykdommer og andre folkehelseproblem.

Velferdsutvalget ser at NMR finansierer en deltidsstilling i NDPHS sekretariat via NMRs informasjonskontor i St. Petersburg, og at NMR arbeider aktivt innen partnerskapets ekspertgrupper. Velferdsutvalget noterer seg at NMR har initiert flere samarbeidsaktiviteter, som gjennomføres av partnerskapets SIHLWA-gruppe (*Expert group on Social Inclusion, Healthy Lifestyles and Work Ability*) i samarbeid med lokale organisasjoner. En nærmere beskrivelse av disse finnes i Nordisk ministerråds meddelelse til Nordisk råd, Rek. 16/2006/välfärd - Rekommandasjon angående bekjempning av spredning av hiv/aids og multiresistent tuberkulose i Barentsområdet.

NMR viser også til at de har rettet spesielle innsatser inn mot utsatte barn og unge, samt menneskehandel. En viktig milestolpe i dette arbeidet er *"Protocol of Intent between the Administration of the City of St. Petersburg in the Russian Federation and the Nordic Council Ministers"*, en samarbeidsavtale mellom St. Petersburgs byforvaltning og NMR om et framtidig samarbeid på sosial- helse og likestillingsområdet. Velferdsutvalget merker seg at det er igangsatt tre mobilitetsprogrammer rundt temaene barn og unge, funksjonshindrede barn og menneskehandel. Sosial- og helsesektoren har fortsatt å arbeide innen det 3-årige samarbeidsprogrammet som retter seg mot barn og unge med funksjonshinder og deres familier i de baltiske landene og nordvestre Russland.

Velferdsutvalget merker seg at NMR har igangsatt aktiviteter for drygt 8 MDKK innen NDPHS.

Nordiska rådet

Rek. *16/2006/välfärd
D 2008

Tidigare nummer:
A 1382/välfärd

Behandlas i:
Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00016-9

Nordiska rådet

Rek. *16/2006/välfärd
D 2008

Tidigare nummer:
A 1382/välfärd

Behandlas i:
Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00016-9

Velferdsutvalget er gjort kjent med at samarbeidsområdet for sosial- og helsepolitikken i Nordens nærområder har fordelt prosjektmidler på tre områder:

1) fremme av folkehelse og sosialt velbefinnende,
2) rusmidler, med fokus på narkotika,
3) nabolandspolitikk, herunder internasjonalt samarbeid med EU, WHO, Europarådet m.fl.

NMR peker på at en betydelig del av prosjektmidlene anvendes for aktiviteter innen den nordlige dimensjonens region, og at det fokuseres spesielt på tverrsektorielt samarbeid. Størstedelen av samarbeidet skal fortsette i 2008, og det forventes likeså at nye innsatser skal igangsettes løpende.

Velferdsutvalget ser at NMR ikke har mandat til å kreve at de fire ekspertgruppene i den nordlige dimensjonens partnerskap rapporterer til Nordisk råd, men at NDPHSs sekretariat tidligere har invitert Nordisk råd til å ta kontakt med deres sekretariat i Stockholm, samt henvist til sin hjemmeside www.ndphs.org for detaljert informasjon om aktivitetene innen NDPHS.

På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget

> *at* Nordisk Råd tar meddelelsen til etterretning og anser Rek. 16/2006/välfärd som *ferdigbehandlet* for rådets del

Reykjavik den 24 september 2008

Troels Christensen (V)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Karina Lorentzen (SF)
Gunn Olsen (A)
Tuula Peltonen (sd)
Jessica Polfjärd (m)
Reidar Sandal (A)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Ib Thomsen (FrP)
Göte Wahlström (s), næstformand

BETÄMKANDE ÖVER MEDDELELSE OM REKOMMANDATION

Nordisk Råd

Rek. *17/2006/välfärd
D 2008

Tidligere nummer:
A 1400/välfärd

Behandles i:
Välfärdsutskottet

Bilag:
- Situationen på nationell niv
i samtliga nordiska länderna

J.nr. 07-00123-10

Barn och ungas väntetider inom psykiatrivården i Norden

Rekommandasjon

Rekommendationen har följande lydelse:

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

1) *att* sätta in kraftfulla åtgärder för att förbättra tillgängligheten och komma tillrätta med väntetidsproblematiken för barn och unga
2) *att* mål bör sättas upp som indikerar att väntetiden för den första konsultationen inte får överstiga 7–10 dagar och för alla patienter ska en individuell plan upprättas

Meddelelse från de nordiska ländernas regeringar

Problematiken kring barn och ungas väntetider inom psykiatriområden har fått mycket uppmärksamhet i de nordiska länderna. Samtliga länder har igångsatt ett omfattande arbete för att förbättra tillgängligheten till psykiatrivården. Se vidare bilaga 1 om situationen på nationell nivå.

Danmark er bl.a. i gang med en omfattende kortlægning af mulige begrundelser for en stigende efterspørgsel i børne- og ungdomspsykiatrien, herunder bl.a. øget opmærksomhed på børn og unge med psykiske symptomer, mindre stigmatisering, større forventninger til mulighederne for behandling, mm. Sundhedsstyrelsen slår samtidig fast, at der kun i begrænset omfang foreligger viden om årsagerne. For at få mere viden om dette, er der netop igangsat en stor undersøgelse. Undersøgelsens formål er at få afdækket årsagerne til det stigende antal henvisninger i børne- og ungdomspsykiatrien, at kortlægge hvordan indsatsen over for skrøbelige børn og unge styrkes og at fremlægge anbefalinger herom på baggrund af afdækket dokumentation.

Undersøgelsen skal bl.a. omfatte:

- En kortlægning af danske og nordiske erfaringer om, hvordan man bedst hjælper psykisk syge børn og unge.
- En analyse af, om der kan konstateres en øget psykisk sygelighed og sårbarhed blandt børn og unge og eventuelle årsager hertil.
- En beskrivelse og analyse af udviklingen i henvisningsmønstret i børne- og ungdomspsykiatrien og af årsagerne hertil
- En beskrivelse og analyse af indsatsen vedrørende psykisk sundhedsfremme og forebyggelse f.eks. i institutioner, skoler og familier samt evt. udvikling af fælles anbefalinger herom.
- En beskrivelse af udviklingen i den tidlige støttende og eventuelt behandlende indsats overfor psykisk skrøbelige børn og unge i de primære led.
- Vurdering af om den tidlige udredende, støttende og eventuelt be-handlende indsats i de primære led over for psykisk skrøbelige børn og unge er tilstrækkelig, relevant og hensigtsmæssig, i det omfang der eksisterer dokumentation for en sådan vurdering.
- Vurdering af behovet for kapacitet i de involverede sektorer.
- Vurdering af det tværsektorielle samarbejde, herunder vedrørende samarbejdsaftaler, procedurer for samarbejde m.v.
- Behov for personalekvalifikationer i de tre sektorer.

Undersøgelsen forventes afsluttet i løbet af foråret 2008. Eventuelle nordiske tiltag bør afvente resultaterne af den igangsatte henvisningsundersøgelse med henblik på at opnå størst mulig synergi og udnytte eksisterende viden. Nordisk Ministerråd vil følge med i gennemførelsen af undersøgelsen og vil tage dennes resultat og rekommandationer i betragtning i planering af ministerrådets kommende indsatser på området.

Ytterligare är ÄK-S i gång med att initiera aktiviteter rekommenderade i framställningen 5/2007 Psykiatrivården i Norden, som dels innefattar samma insatsområden.

Nordiska ministerrådet avser att återkomma till Nordiska rådet efter att ha dryftat de kommande resultaten av den danska undersökningen.

Velferdsutvalgets betenkning

Velferdsutvalget ser at Nordisk ministerråd rapporterer at samtlige nordiske lande har igangsatt et omfattende arbeid for å forberede tilgjengeligheten til psykiatriomsorgen for å redusere problematikken rundt barn og unges ventetider på behandling. Det vises særlig til en omfattende dansk undersøkelse for å få avdekket årsakene til det økende antallet henvisninger i barne- og ungdomspsykiatrien, en kartlegging av hvordan innsatsen for utsatte barn og unge styrkes, og en målsetting om å fremlegge anbefalinger på bakgrunn av den informasjon som kommer fram.

Velferdsutvalget er kjent med at denne undersøkelsen var ventet avsluttet i løpet av våren 2008, og at NMR mener at eventuelle nordiske tiltak bør avvente resultatene av den igangsatte henvisningsundersøkelsen med henblikk på å oppnå størst mulig synergieffekt og nytte av eksisterende viten.

Nordisk Råd

Rek. *17/2006/välfärd
D 2008

Tidligere nummer:
A 1400/välfärd

Behandles i:
Välfärdsutskottet

Bilag:
- Situationen på nationell nivå i samtliga nordiska länderna

J.nr. 07-00123-10

Velferdsutvalget viser for øvrig til bilag 1 til meddelelsen om rekommandasjon *17/2006/välfärd, med informasjon om situasjonen på nasjonalt plan i de samtlige nordiske land. Velferdsutvalget avventer videre arbeid med denne rekommandasjonen, og forventer at NMR snarest mulig kommer tilbake til Nordisk råd med forslag til konkret handling, basert på funnene i den danske undersøkelsen når den foreligger.

På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget

> *at* Nordisk Råd tar meddelelsen om Rek. *17/2006/välfärd til etterretning og *avventer ny meddelelse* neste år.

Reykjavik den 24 september 2008

Troels Christensen (V)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Karina Lorentzen (SF)
Gunn Olsen (A)
Tuula Peltonen (sd)
Jessica Polfjärd (m)
Reidar Sandal (A)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Ib Thomsen (FrP)
Göte Wahlström (s), næstformand

Nordisk Råd

Rek. *17/2006/välfärd
D 2008

Tidligere nummer:
A 1400/välfärd

Behandles i:
Välfärdsutskottet

Bilag:
- Situationen på nationell niv
i samtliga nordiska länderna

J.nr. 07-00123-10

Bilaga 1 till meddelandet om rekommendationen 17/2006

Situationen på nationell nivå i samtliga nordiska länderna

Nordisk Råd

Rek. *17/2006/välfärd
D 2008

Tidligere nummer:
A 1400/välfärd

Behandles i:
Välfärdsutskottet

Bilag:
- Situationen på nationell nivå i samtliga nordiska länderna

J.nr. 07-00123-10

1. Danmark

Der er siden 1996 sket en betydelig målrettet udvidelse af børne- og ungdomspsykiatrien i Danmark. Der er tilført mange ekstra økonomiske ressourcer til området med henblik på at øge aktiviteten for derved at nedbringe ventelister/ventetiderne.

Det er på den baggrund lykkedes at øge aktiviteten i børne- og ungdomspsykiatrien markant. Aktiviteten - målt som antallet af udskrivninger og afsluttede ambulante besøg - er således steget fra godt 5.000 i 1996 til ca. 11.000 i 2006.

Det er i igennem de seneste år også gennemført en betydelig uddannelsesindsats med henblik på at fremskaffe det fornødne antal speciallæger (og andet personale) i børne- og ungdomspsykiatrien. Dette ser nu ud til at have resulteret i en positiv udvikling med hensyn til søgningen til specialet.

Antallet af normerede stillinger i børne- og ungdomspsykiatrien er steget fra ca. 742 i 1996 til 1.477 i 2007 svarende til ca. en fordobling.

Fra 1996 til 2006 er antallet af henvisninger imidlertid også steget fra 4.858 til 12.200. Alene fra 2005 til 2006 steg henvisningerne ca. 15 % svarende til 1.650 patienter.

Selvom der er sket en massiv udbygning af børne- og ungdomspsykiatrien i Danmark, er der på grund af det stigende antal henvisninger fortsat børn og unge der venter. Pr. 1. januar 2007 stod 2.865 børn og unge således på venteliste til psykiatrisk undersøgelse/behandling.

Det er vurderingen, at det fortsat nødvendigt at fastholde og intensivere den målrettede indsats og udbygning i den kommende årrække. En målrettet, kontinuerlige kapacitetsudbygning over en årrække er fortsat vejen frem for at få løst kapacitetsproblemerne i børne- og ungdomspsykiatrien.

For at fortsætte den positive udvikling på området, har regeringen og satspuljepartierne med psykiatriaftalen for 2007-2010 igen fokuseret på børne- og ungdomspsykiatrien. Der er således med aftalen afsat økonomiske ressourcer til en intensiveret udbygning af børne- og ungdomspsykiatrien med henblik på nedbringelse af ventetider i aftaleperioden.

Som nævnt, er der lange ventetider til såvel undersøgelse som behandling. Det er væsentligt, at børn og unge, som venter, får den rigtige støtte og vejledning, mens de venter på behandling. Derfor er en hurtig psykiatrisk undersøgelse særlig vigtig. Hurtig undersøgelse muliggør, at patienten i ventetiden på baggrund af råd fra afdelingen vil kunne modtage kvalificeret støtte, rådgivning mm. fra blandt andre den praktiserende læge, den kommunale socialforvaltning eller i skolevæsenet, indtil behandlingen vil kunne overtages af børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling. En hurtig undersøgelse vil også sikre, at børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling kan iværksætte behandling i den rækkefølge, som de henviste patienters sygdom tilsiger.

Regeringen og satspuljepartierne er med psykiatriaftalen 2007-2010 enige om gradvist at indføre en udvidet undersøgelses- og behandlingsret for børn og unge. Det betyder, at børn og unge fra 1. august 2008 ved ventetider til undersøgelse i psykiatrien på mere end 2 måneder får ret til at vælge at lade sig udrede på en klinik eller et hospital, som regionerne har en aftale med.

Fra 1. januar 2009 udvides retten således, at børn og unge, som har behov for hurtig behandling i børne- og ungdomspsykiatrien, ved ventetider på mere end 2 måneder får ret til at lade sig behandle på en klinik eller et hospital, som regionerne har en aftale med.

Retten til frit at vælge undersøgelses-/behandlingssted ved ventetid på mere end to måneder forventes, at få en positiv effekt på ventelister/ventetider.

Partierne bag psykiatriaftalen er desuden enige om den fælles målsætning, at alle patienter i psykiatrien fra 2010 skal have tilsvarende rettigheder.

Partierne bag psykiatriaftalen på det sociale område har desuden bevilget 133 mio. kr. over en 4-årig periode til at sikre en målrettet indsats på kommunalt niveau, så børn og unge med begyndende eller lettere psykiske problemer i tide får den støtte og hjælp de har behov for, og derved ikke udvikler mere alvorlige psykiske lidelser, der nødvendiggør behandling på en børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling.

Formålet er desuden at forebygge frafald betinget af psykiske problemer på ungdomsuddannelserne.

Sundhedsstyrelsen statusnotat for 2006 indeholder en række bud på mulige begrundelser for den stigende efterspørgsel i børne- og ungdomspsykiatrien, bl.a. øget opmærksomhed på børn og unge med psykiske symptomer, mindre stigmatisering, større forventninger til mulighederne for behandling, mm. Sundhedsstyrelsen slår samtidig fast, at der kun i begrænset omfang foreligger viden om årsagerne.

For at få mere viden om dette, er der netop igangsat en stor undersøgelse. Undersøgelsens formål er at få afdækket årsagerne til det stigende antal henvisninger i børne- og ungdomspsykiatrien, at kortlægge hvordan indsatsen over for skrøbelige børn og unge styrkes og at fremlægge anbefalinger herom på baggrund af afdækket dokumentation.

Undersøgelse skal bl.a. omfatte:

- En kortlægning af danske og nordiske erfaringer om, hvordan man bedst hjælper psykisk syge børn og unge.
- En analyse af, om der kan konstateres en øget psykisk sygelighed og sårbarhed blandt børn og unge og eventuelle årsager hertil.
- En beskrivelse og analyse af udviklingen i henvisningsmønstret i børne- og ungdomspsykiatrien og af årsagerne hertil
- En beskrivelse og analyse af indsatsen vedrørende psykisk sundhedsfremme og forebyggelse f.eks. i institutioner, skoler og familier samt evt. udvikling af fælles anbefalinger herom.
- En beskrivelse af udviklingen i den tidlige støttende og eventuelt behandlende indsats overfor psykisk skrøbelige børn og unge i de primære led.
- Vurdering af om den tidlige udredende, støttende og eventuelt behandlende indsats i de primære led over for psykisk skrøbelige børn og unge er tilstrækkelig, relevant og hensigtsmæssig, i det omfang der eksisterer dokumentation for en sådan vurdering.
- Vurdering af behovet for kapacitet i de involverede sektorer.

Nordisk Råd

Rek. *17/2006/välfärd
D 2008

Tidligere nummer:
A 1400/välfärd

Behandles i:
Välfärdsutskottet

Bilag:
- Situationen på nationell ni
i samtliga nordiska länderna

J.nr. 07-00123-10

Nordisk Råd

Rek. *17/2006/välfärd
D 2008

Tidligere nummer:
A 1400/välfärd

Behandles i:
Välfärdsutskottet

Bilag:
- Situationen på nationell nivå i samtliga nordiska länderna

J.nr. 07-00123-10

- Vurdering af det tværsektorielle samarbejde, herunder vedrørende samarbejdsaftaler, procedurer for samarbejde m.v.
- Behov for personalekvalifikationer i de tre sektorer.

Undersøgelsen forventes afsluttet i foråret 2008.

2. Finland

Barn- och ungdomspsykiatrin är välutvecklad i Finland och vårdgarantin för psykiatrisk vård av barn och unga har funnits sedan 1.1.2001. Klienten ska få tillträde till bedömningen av vårdbehovet inom tre veckor från det att remissen kommit in till den specialiserade sjukvården och till vård som anses nödvändig senast inom tre månader från det att vårdbehovet konstaterades. Läget 31.12.2007 var att fyra (av 20) sjukvårdsdistrikt klarar av barn- och ungdomspsykiatriska undersökningar inom tre veckor och elva av att ordna vård inom ramen för vårdgarantin. Genomförandet av vårdgarantin kan uppföljas med tvärsnittsundersökningar eftersom längdsnittsundersökningar inte tillsvidare finns till reds. I Finland saknas det också information om de exakta besöksantalen inom öppen vård vid barn- och ungdomspsykiatrin och familjerådgivningsbyråerna. Uppgifter om psykiatrisk sjukhusvård samlas årligen. År 2006 var det 1135 (74 % pojkar) i 0–13 års ålder i barnpsykiatrisk sjukvård (0,1 % av hela åldersgruppen) och 2077 barn (62 % flickor) i 14–17 års ålder (0.8 % av hela åldersgruppen). Antalet barn och ungdomar i sjukhusvård har alltså stigit, vilket betyder att vårdperioderna inom den psykiatriska sjukvården har blivit kortare eftersom antalet vårdplatser inte har stigit.

3. Island

I den sidste tid har der været megen debat om de vanskeligheder som børn og unge med adfærdsmæssige og psykiske problemer står overfor. Problemet er komplekst og voksende og årsagerne er for en stor del ukendte. Nabolandene og de fleste vestlige lande står også overfor en stigende forekomst af psykiske problemer og man søger løsninger til at imødekomme denne gruppes behov for service.

I Island drives størstedelen af sundhedstjenesten af staten men ikke kommunen. Der er også specialister, der yder behandling på private klinikker og servicerer en del af denne gruppe. Det er vigtigt at have in mente at udover tiltag indenfor sundhedstjenesten i Island er det vigtigt at forøge servicen til børn med psykiske og adfærdsmæssige problemer indenfor skolesystemet samt i kommunernes og socialforsorgens regi.

I de sidste år er bevillingerne til børne- og ungdomspsykiatrien i Island steget og man har iværksat forskellige tiltag for at forbedre serviceniveauet. Ventelisterne på Rigshospitalet-universitetssygehus ambulante børne- og ungdomspsykiatriske afdeling (BUGL) har givet grund til bekymring men de bliver nu efterhånden kortere. Akutte tilfælde er dog altid blevet prioriteret og behandlet uden ventetid. En af grundene til ventetiden på BUGL har været manglen på specialiseret og trænet personale i landet. Der har heller ikke været tilstrækkelige behandlingstilbud udenfor hospitalet til at tage over efter udskrivningen fra den ambulante afdeling eller indlæggelsesafdeling. Men med gentagne tiltag fra sundhedsministres side og gennem godt samarbejde med alle parter er man begyndt at se bedre resultater på området (se også rapport 2007).

Islands sundhedsminister fremsatte i august 2007 sin plan og forslag der skal styrke sundhedstjenesten for børn og unge med adfærdsmæssige og psykiske problemer. Målet er at forbedre servicen på alle niveauer (primær, sekundær, tertiær service). Forslaget er udarbejdet i tæt samarbejde med fagfolk, dvs. personale på Rigshospitalet-universitetssygehusets

ambulante børne og ungdomspsykiatriske afdeling (BUGL) samt personale fra Center for børnesundhed (MHB).

Ifølge sundhedsministerens plan skal børn og unges adgang til specialister på det psykiatriske område blive lettere, antallet personale på området øges, tværfagligt samarbejde og koordinering udvikles, rådgivnings- og servicefunktionen hos BUGL's børne- og ungdomspsykiatriafdeling og Center for børnesundhed (MHB) skal forstærkes således at disse instanser har mulighed for at dække det behov som er opstået for denne service.

De vigtigste dele af sundhedsministerens planer er følgende:

1) Børn og unges adgang til privat praktiserende specialister indenfor psykiatri, dvs. børnelæger, børnepsykiatere og psykologer, bliver gjort lettere idet at ministerens forhandlingsudvalg får som opgave at forhandle om deres ydelser i henhold til retningslinier som bliver præsenteret på et senere tidspunkt.

2) Samarbejdet mellem de parter som yder primærtjeneste til børn og unge med psykiske problemer styrkes på forskellige måder, deriblandt med udvikling af nye procedurer for kommunikation. Med det formål at styrke tværfagligt samarbejde bliver der iværksat forsøgsprojekter i det mindste to steder i landet, på Suðurnes og i det østlige Island, hvor der bevilges midler til ansættelse af en kontaktperson på Sundhedsinstitutionen på Suðurnes og Sundhedsinstitutionen på Østlandet i et år. Derefter vil resultatet blive evalueret.

3) Der udarbejdes en langsigtet handlingsplan omkring forebyggende indsatser på det børne- og ungdomspsykiatriske område og den implementeres.

4) For at nedsætte ventelister hos BUGL og løse opsamlede problemer på en sådan måde at aktiviteterne har opnået balance i løbet af et år vil bl.a. antal personale blive øget.

5) BUGL's rådgivningsfunktion overfor de primære og sekundære serviceinstanser styrkes bl.a. ved ansættelse af en uddannelseschef hos BUGL og samtidig øges antallet af BUGL's personales besøg på Helsecentrene i provinsen.

6) For at opnå balance og få ventelisterne ned i løbet af et år styrkes Center for børnesundheds (MHB) aktiviteter. Dette gøres ved umiddelbart at forøge antal personale.

7) Parallelt med ovennævnte indsatser igangsættes der en udførlig kortlægning af BUGL's virksomhed og administration. Kortlægningens resultater vil danne grundlag for beslutning om afdelingens fremtidige organisering.

Iværksættelse af planen er gået godt på alle områder og situationen på området er blevet bedre.

"Individuel plan". Når man taler om individuelle planer er det vigtigt at definere hvad der menes. I Island kan man i korthed beskrive processen som følgende: Efter tværfaglig diagnosticering/udredning ved BUGL´s polikliniske/ ambulante afdeling gis en rapport til forældrene og til den henvisende instans (speciallæger ved klinikker, psykologer i skolesystemet, i socialforsorgen og ved klinikker, og læger ved offentlige helsecentre), med informationer om de behandlingstilbud der anbefales for barnet og familien. (Behandlingstilbuddene findes i dag i stor grad indenfor BUGL som i sin helhed er ansvarlig for at de udføres.)

Nordisk Råd

Rek. *17/2006/välfärd
D 2008

Tidligere nummer:
A 1400/välfärd

Behandles i:
Välfärdsutskottet

Bilag:
- Situationen på nationell ni
i samtliga nordiska länderna

J.nr. 07-00123-10

Nordisk Råd

Rek. *17/2006/välfärd
D 2008

Tidligere nummer:
A 1400/välfärd

Behandles i:
Välfärdsutskottet

Bilag:
- Situationen på nationell nivå i samtliga nordiska länderna

J.nr. 07-00123-10

Dette er dog ikke en egentlig behandlingsplan i den forstand at det er et selvstændigt dokument der angiver tidsramme og den enkelte parts ansvar og rolle.

På BUGL´s indlæggelsesafdelinger udarbejdes der derimod en individuel udskrivningsplan hvor hver enkelt opfølgningsansvarligs opgave efter udskrivningen defineres. Dette er på sin vis en individuel behandlingsplan selv om den ikke sikrer opfølgningen.

4. Norge

Ca 95 prosent av all behandling innen psykisk helsevern for barn og unge i Norge, er poliklinisk behandling. Det finnes ca 335 døgnplasser for barn og unge, men det er regionale variasjoner i døgn- og dagtilbudet. En egen ventetidsgaranti i spesialisthelsetjenesten for barn og unge med psykiske lidelser og unge rusmiddelavhengige under 23 år trer i kraft 1. september i år. Ordningen vil sikre at barn og unge får rett til vurdering innen 10 virkedager, og rett til behandling innen 65 virkedager. Det ble i 2007 satset 7 millioner kroner på prosjekter som tar sikte på å bedre kvaliteten på henvisningene fra kommunene med sikte på å gi BUP ett bedre grunnlag for riktigere og mer rettferdig prioritering og for å berede grunnen for de varslede retningslinjene for prioritering, som er under utarbeidelse.

Pr 2. tertial er gjennomsnittlig ventetid for barn og unge redusert fra 96 dager i 2006 til 86 i 2007. I samme periode er det en reduksjon i antall som venter på 15 %.

Barn og unge med psykiske lidelser og unge rusmiddelavhengige er utsatte og sårbare grupper. Erfaring viser at disse ikke alltid har fått et tilfredsstillende tilbud innenfor spesialisthelsetjenesten. Regjeringen ønsker derfor å prioritere disse gruppene.

Rask og tidlig behandling kan bidra til å hindre et langt liv med sykdom, rus og kriminalitet. Manglende behandlingstilbud kan derfor ha store menneskelige og samfunnsmessige konsekvenser. Opptrappingsplanen for psykisk helse(1999 -2008)hadde som målsetting å bygge ut dekningsgraden når det gjelder spesialisthelsetjenester til barn og unge innen psykisk helsevern. Måltallet var en dekningsgrad på 5 prosent. I 1998 hadde vi 2,1 prosent mot 4,3 prosent i 2006. Det ser ut som vi når måltallet om en dekningsgrad på 5 prosent innen planen utløper i 2008. Dekningstallet gjelder den totale kapasitet målt ved årsprevalens og omfatter både nyhenvisninger og overførte pasienter fra året før.

Opptrappingsplanen vektlegger tjenester og tilbud nærmere folks bosted. Utvikling av egnede lavterskeltilbud i kommunene med sikte på utredning, behandling og oppfølging av barn og unge med psykiske problemer og lidelser er derfor prioriterte tiltak. Dette fordrer en omfattende kompetanseheving av kommunale tjenester som omfatter bl.a. rekruttering av psykologer og høgskoleutdannet personell med videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge. Spesialisthelsetjenesten skal bistå der det er behov for mer spesialisert utredning og behandling.

Forskrift om individuelle planer trådte i kraft 1. juli 2001. Planen er tenkt som et koordineringsverktøy for personer med behov for langvarige og koordinerte tjenester fra det offentlige hjelpeapparat. En individuell plan skal gripe over alle tjenesteområder og forvaltningsnivå som for eksempel skole, trygd og ytelser en person med langvarige og sammensatte behov trenger for å kunne leve et aktivt og selvstendig liv. Når barn har behov for sammensatte tjenester, vil planen også omfatte tjenester overfor familien.

Gjennom Opptrappingsplanen for psykisk helse er barn og unge med psykiske problemer blitt vesentlig bedre prioritert enn tidligere.

Nordisk Råd

Rek. *17/2006/välfärd
D 2008

Tidligere nummer:
A 1400/välfärd

Behandles i:
Välfärdsutskottet

Bilag:
- Situationen på nationell ni
i samtliga nordiska länderna

J.nr. 07-00123-10

5. Sverige

I Sverige finns en nationell överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om en vårdgaranti. Vårdgarantin innebär att primärvården skall erbjuda kontakt i telefon eller på plats samma dag. Om läkarbesök inom primärvården behövs skall denna kunna erbjudas inom högst sju dagar. Efter beslut om remiss skall ett besök inom den specialiserade vården - om sådant beslut behövs - kunna erbjudas inom högst 90 dagar efter beslutsdagen. Denna vårdgaranti avser även barn och unga som är aktuella för vård inom psykiatrin. Den Nationella psykiatrisamordnaren har lämnat ett förslag (SOU 2006:100) att förstärka vårdgarantin så att tidsgränserna för barn och ungdomar 0 - 20 år kortas. Barn och ungdomar skall få en tid hos specialistpsykiatrin inom 30 dagar, och behandling skall ha påbörjats inom 30 dagar efter beslut om behandling. I juni 2007 ingick Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och staten en överenskommelse där SKL åtog sig att undersöka förutsättningarna för en förstärkt vårdgaranti inom barn- och ungdomspsykiatrin. I uppdraget ingick att kartlägga nuläget när det gäller väntetider till barn- och ungdomspsykiatrin. Kartläggningen inkom till regeringen i december 2007, Tillgänglighet till insatser för att möte psykisk ohälsa hos barn och ungdomar (Dnr 2008/600/HS). I rapporten framkommer att tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatrin är bristfällig på många håll i landet och att det förekommer stora regionala skillnader i detta avseende. SKL gör bedömningen att en förstärkt vårdgaranti kan uppnås till år 2011. Regeringen avser att stödja landstingen i arbetet med att nå den förstärkta vårdgarantin genom ett stimulansbidrag som är avsett att utgöra en plattform för insatser som syftar till att nå den förstärkta vårdgarantin under år 2011. Antal väntande till barn- och ungdomspsykiatrin var i början av 2008 cirka 0,05 per 1000 invånare, vilket var ungefär samma antal som vid motsvarande tidpunkt 2007. Inom vuxenpsykiatrin har antalet väntande ökat från 0,07 till 0,13 per 1000 invånare under samma period.

Under 2007 och 2008 avsätter regeringen 500 miljoner kronor årligen för personer med psykisk sjukdom och psykiska funktionsnedsättningar. Syftet är bland annat att förbättra personalens kompetens och förbättra kvaliteten och tillgängligheten till den psykiatriska hälso- och sjukvården.

Bland annat fördelades 214 miljoner kronor till landstingen under 2007 i syfte att stödja huvudmännen i arbetet med att förbättra kvaliteten i och öka tillgängligheten till verksamheter för barn och unga med psykisk ohälsa. Uppföljningen av uppdraget, som överlämnades till regeringen i juni 2008, visar att de flesta landsting har satsat på första linjens hälso- och sjukvård för barn- och unga med psykisk ohälsa. Landstingen uppger att de anser det vara mycket viktigt att stärka första linjens hälso- och sjukvård för barn och unga med psykisk ohälsa för att den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin ska kunna fokusera på de mer specialiserade fallen.

BETÆNKNING OVER MEDDELELSE OM REKOMMANDATION

Nordisk Råd

Rek.
***18/2006/medborger**
D 2008

Tidligere nummer:
A 1381/medborger

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Kampagne imod formidling af sexkøb

Rekommandasjon

Rekommandationen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

1) *at* kun anvende hoteller, der udsteder en garanti om, at hotellet ikke medvirker til formidling af sexkøb og om, at alt personale på hotellet har fået skriftlige retningslinjer herom

2) *at* oprette en hjemmeside med en positiv-liste, der på lovlig vis registrerer de hoteller, der garanterer, at de ikke formidler sexkøb og som har givet sit samtykke dertil. Hjemmesiden skal omfatte Norden og naboområder, hvor de nordiske organisationer har aktiviteter

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Nordiska Ministerrådet vill inledningsvis understryka att de nordiska länderna och ministerrådet på flera olika sätt vidtar kraftfulla åtgärder mot prostitution och människohandel i Norden, men också i övriga delar av världen och inte minst i vårt närområde. En av de viktigare åtgärder som länderna har vidtagit är att straffbelägga främjande eller förmedling av köp av sexuella tjänster. Så kan det – som framgått av tidigare meddelande – antas vara straffbart i samtliga nordiska länder för den som driver ett hotell och hans eller hennes anställda att medverka till förmedling av sexköp. Ett efterkommande av rekommendationen innebär således att vad som skulle avkrävas hotellen är en garanti att de följer gällande lagstiftning i verksamhetslandet. På de skäl som anförts i tidigare meddelande vidhåller ministerrådet att detta inte är ett lämpligt förfaringssätt. Det hänvisas också till de där beskrivna olägenheterna med en ordning av det slag som förespråkas i rekommendationen.

Utöver det som anförts i tidigare meddelande bör också nämnas att flera av de nordiska länderna antingen har infört eller är på väg att införa förbud mot köp av sexuella tjänster. I sammanhanget bör också erinras om den mycket omfattande kampanj mot prostitution och människohandel som de nordiska justitieministrarna och jämställdhetsministrarna

initierade och drev under år 2002. Denna kampanj bedrevs även i Nordens närområde.

Rek.
***18/2006/medborger**
D 2008

Tidligere nummer:
A 1381/medborger

Behandles i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Ministerrådet är medvetet om att situationen i vissa fall kan se annorlunda ut utanför Norden, men vill framhålla att ministerrådet i sin verksamhet i vårt närområde strävar efter att endast bruka hotell som har rekommenderats av ministerrådets kontor i nordvästryssland och de baltiska länderna. Ministerrådet kommer via sekretariatet att erinra kontoren om att särskilt beakta de förhållanden som rekommendationen belyser. För resor inom Norden kan nämnas att ministerrådet tillämpar den danska statens ramavtal ("Danish Missions") vid bokningar av hotell.

Nordiska ministerrådet anser att framställningen kan avskrivas.

Medborger- og Forbrugerudvalgets betænkning

Medborger- og Forbrugerudvalget er uforstående overfor Ministerrådets manglende vilje til at støtte op om rekommandationen.

I forbindelse med behandlingen af A 1381/medborger vedtog Nordisk Råd både en intern beslutning som var rettet mod Nordisk Råd og en rekommandation rettet mod Nordisk Ministerråd. Den interne beslutning i Nordisk Råd, IB/3/2006 indebærer, at Nordisk Råd kun anvender hoteller, der udsteder en garanti om, at hotellet ikke medvirker til formidling af sexkøb og om, at alt personale på hotellet har fået skriftlige retningslinjer herom.

Denne interne beslutning har givet anledning til, at Nordisk Råd flyttede hotel i forbindelse med afholdelse af et møde. Det gav efterfølgende anledning til at den pågældende hotelkæde ændrede praksis.

Ministerrådet har ret i, at formidling af sexkøb er strafbart i alle nordiske lande. Ikke desto mindre formidles der fortsat sexkøb på hoteller i Norden og i de tilstødende baltiske lande, som Norden har et udbredt samarbejde med. Det fremgår da også af Ministerrådets meddelelse, at Ministerrådet er medvidende om, at realiteter forholder anderledes. Derfor forekommer det fortsat uforståeligt, hvorfor Nordisk Ministerråd ikke vil efterfølge rekommandationen.

På baggrund af ovenstående foreslår Medborger- og Forbrugerudvalget,

> *at* Nordisk Råd tager meddelelsen om Rek. *18/2006/medborger til efterretning og *afventer ny meddelelse* til næste år

Reykjavik den 24. september 2008

Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Rolf Gunnarsson (m)
Henrik Dam Kristensen (S), næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Ville Niinistö (gröna), formand
Jørgen Poulsen (RV)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Maria Stenberg (s)
Karin S. Woldseth (FrP)

BETÆNKNING OVER MEDDELELSE OM REKOMMANDATION

Nordisk Råd

Rek. *21/2006/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1394/miljø

Behandles i:
Miljø- og
Naturresurseudvalget

J.nr. 07-00117-8

Nordisk samarbejde om biobrændsler i trafikken

Rekommandasjon

Rekommandationen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer Danmarks, Finlands, Norges og Sveriges regeringer

1) *at* udarbejde en nordisk vision og strategi for transportsektorens drivmiddelforsyning år 2020, der fremmer såvel miljø-, klima- som forsyningsmålsætninger i de nordiske lande
2) *at* samarbejde om en accelereret og langsigtet afbalanceret udbredelse af biodrivmidler i de nordiske lande, dels gennem aktivt at påvirke EU's lovgivning, dels gennem udveksling af erfaringer mellem de nordiske lande om inciterende rammebetingelser, dels gennem iværksættelse af fællesnordiske forsknings- og demonstrationsprojekter
3) *at* modvirke nye grænsehindringer for borgerne i de nordiske lande ved at samarbejde om standarder og distributionsnormer for biobrændsler

Meddelelse från de nordiska ländernas regeringar

Ad 1)
Vad angår introduktionen av biodrivmedel och andra miljövänliga energibärare för transport konstaterar de nordiska ländernas regeringar att förutsättningarna snabbt förändrats i och med Europeiska rådets slutsats om bindande kvantitativa mål för EU:s alla medlemsstater redan till 2020, under forudsætning af bl.a. at biobrændstofferne er bæredygtige. Medlemsstaterna analyserar just nu förutsättningar och möjliga instrument för hur de ambitiösa målen kan nås på den korta tid som återstår till 2020.

Regeringarna konstaterar således att behovet av att formulera nordiska mål och en strategi för biodrivmedel minskat i och med det föreslagna EU-direktivet om främjande av användningen av förnybar energi (KOM (2008) 19), som kommer att vara tillämpbart i hela EES-området.

Ad 2)
De nordiska ländernas regeringar ser det som orealistiskt med en ytterligare accelererad användningsökning på nordisk nivå, utöver den acceleration som kommer att beslutas på EU-nivå till 2020. Det finns dock ett behov av nordiskt samarbete för att underlätta för länderna att uppnå sina nationella mål. Regeringarna konstaterar därför med tillfredsställelse att bioenergi och biodrivmedel redan är högt prioriterat i den nordiska forskningen och informationsutbytet.

Ad 3)
De nordiska regeringarna ser en transparent marknad och internationell handel av alla energibärare som angelägna mål för att säkerställa tillförsel och konkurrenskraftiga priser. Minskade gräns- och handelshinder har länge varit högt prioriterade mål i det nordiska samarbetet. Regionala skillnader i produktionskapacitet har resulterat i att insatserna för att utforma och införa standarder, handelsbara certifikat och andra instrument har öka dramatiskt när många länder infört kvantitativa mål för biodrivmedel. Arbetet med att utforma standarder och liknande instrument sker dock i redan etablerade och erkända strukturer. Standardiseringsprocesserna involverar åtskilligt faktaunderlag och de nordiska staterna har redan idag goda möjligheter att bidra med data från prenormativ forskning.

Regeringarna ser ingen anledning att på nordisk basis utforma standarder och andra instrument till enbart en nordisk handelsplattform. Tvärtom förutsätter själva syftet med standarder att de ska få stor internationell tillämpning.

Inom EU pågår flera processer med syfte att liberalisera energimarknaderna och öka andelen förnybar energi. Förändringarna kommer att få långtgående konsekvenser och driva utvecklingen i en positiv riktning.

Sammanfattande slutsats
De nordiska ländernas regeringar har en stor samsyn i betydelsen av att öka andelen biodrivmedel och andra miljövänliga energibärare för transport samt att nå en effektiv internationell bränslehandel. Regeringarna noterar dock att förutsättningarna att nå dessa mål ändrats sedan Nordiska rådet formulerade sina rekommendationer. Regeringarna konstaterar vidare att gemensam nordisk forskning och informationsutbyte om biodrivmedel är viktiga komponenter för att länderna ska kunna nå sina mål. Dock konstateras att bioenergi redan idag prioriteras högt i gemensamma nordiska aktiviteter och program. De nordiska ländernas regeringar menar därför att Nordiska rådets rekommendation kan avskrivas.

Nordisk Ministerråd anser, at fremstillingen kan afskrives.

Miljø- og Naturresurseudvalgets betænkning

Udvalget værdsætter informationen om de nordiske landes regeringers vurderinger i spørgsmålet om biobrændsler. I den forbindelse noterer udvalget med tilfredshed, at regeringerne er opmærksomme på de fordele, der kan ligge i et nordisk samarbejde om at opnå de nationale mål og forpligtelser, der følger af blandt EU-politikken på området.

Udvalget finder, ligesom det udtrykkes i meddelelsen, at forudsætningerne for energi- og trafikpolitik er væsentligt ændrede gennem de seneste år. Udvalget finder imidlertid at disse ændringer med al tydelighed påpeger et om muligt endnu større behov for et nordisk samarbejde om en handlingsplan, der på målrettet vis kan lede til en omstilling af transportinfrastrukturen. I den forbindelse henvises til Nordisk Råds arbejde med medlemsforslag A 1447/næring om en nordisk handlingsplan for klimavenlig transportpolitik.

Nordisk Råd

Rek. *21/2006/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1394/miljø

Behandles i:
Miljø- og
Naturresurseudvalget

J.nr. 07-00117-8

Rek. *21/2006/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1394/miljø

Behandles i:
Miljø- og
Naturresurseudvalget

J.nr. 07-00117-8

Da transportspørgsmålet således forbliver et vigtigt punkt på den nordiske politiske dagsorden fremover, finder udvalget at nærværende rekommandation kan afskrives.

På baggrund af ovenstående foreslår Miljø- og Naturresurseudvalget,

> *at* Nordisk Råd tager meddelelsen til efterretning og anser Rek. 21/2006/miljø som *færdigbehandlet* for rådets vedkommende

Reykjavik den 24. september 2008

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
Kristen Touborg (SF), næstformand

REKOMMANDATION

Nordisk Råd

Rek. *23/2006/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
B 245/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

J.nr. 07-00093-15

Deklaration om nordisk sprogpolitik

Rekommandasjon

Rekommandationen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer Danmarks, Finlands, Norges og Sveriges regeringer

1) *å* gjennomføre "Ministerrådsförslag om Deklaration om nordisk språkpolitik" (B 245/kultur) under hensyntagen til de synspunkter som er fremført i betenkningen om forslaget [1]
2) *å* gi tegnspråkene samme stilling som lovfestede minoritetsspråk, samt å vurdere den nordiske språkkonvensjonen med hensyn til dette [2]
3) *å* utarbeide en tiltaks-/handlingsplan for å realisere målsettingene i Deklarasjon om nordisk språkpolitikk
4) *å* prioritere tiltak på området *språkforståelse* i den kommende perioden

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Kultur- og Uddannelsesudvalget har i 2007 meddelt, at Nordisk Råd anser første og anden at-sats som færdigbehandlet for Rådets vedkommende.

Ad 3)
Et sprogorganiseringsudvalg, med repræsentanter for både EK-U og EK-K, leverede deres rapport i november 2007. I løbet af 2007 har EK-U behandlet opfølgningen af sprogdeklarationen, og EK-U afventer nu en egentlig behandling af opfølgningen af sprogdeklarationen til sagen om sprogorganiseringen, herunder placeringen af hovedansvaret for sprogområdet, er afklaret, hvilket vil ske i løbet af 2008.

---

[1] Første at-sats blev færdigbehandlet ved sessionen 2007

[2] Anden at-sats blev færdigbehandlet ved sessionen 2007

Ad 4)
Kultur- og Uddannelsesudvalget har foreslået at området sprogforståelse gives højeste prioritet i de kommende år. Tiltag på området er igangsat på følgende vis:

Af *MR-U's strategi* 2008-2010 fremgår følgende:
- Mål nummer 1: Styrke nabosprogsforståelsen i Norden i linje med sprogdeklarationen
- Mål nummer 3: Relevant opfølgning af mål i deklarationen om nordisk sprogpolitik.

Det nye *Nordplus Nordiske Sprog- og Kulturprogram 2008-2011* vil i hele perioden have to overordnede målsætninger:
- At styrke sprogforståelsen, og i særdeleshed nabosprogsforståelsen (dansk, norsk og svensk),
- At stimulere interessen for, kundskab om og forståelse for nordiske kulturer, sprog og livsvilkår.

Ud af programmets samlede budget på 10.298.000 MDKK i 2008, er 2.014 MDKK øremærket til mobilitet på grundskole- og gymnasieområdet med henblik på at styrke primært elevers og sekundært det pædagogiske personales sprogforståelse, sprogkundskaber og kulturkendskab.

Den ekstrabevillingen til sprogområdet på i alt 1 MDKK som Nordisk Ministerråd og Nordisk Kulturfond fik, har resulteret i fællesprojektet *"Nordiske sprogpiloter indenfor skole/læreruddannelse i Norden"*. De bilaterale nordiske institutioner Hanaholmen, Voksenåsen og Fondet for dansk-norsk samarbejde (Lysebu og Schæffergården) har bidraget til projektet med 360.000 DKK, ligesom disse institutioner har påtaget sig at afholde kurserne. Det første kursus ud af tre har været afholdt.

Formålet med projektet er at styrke praksisdelen af nabosprogsundervisningen i grundskolen i Norden. Dette sker ved en fokuseret satsning på en afgrænset gruppe; øvnings- eller praktiklærere. Projektet har som mål at etablere et netværk af ressourcelærere som kan fungere aktivt både i skolen og indenfor læreruddannelsen. De nordiske sprogpiloter skal vejlede kolleger og være pådrivere for udviklingen af en bedre og mere effektiv nabosprogsundervisning.

Den 5. marts 2008 lanceres lærebogen *"Nordisk litteratur til tjeneste"* med undertitlen "Nordiske kanoniske tekster". Den primære målgruppe for værket er gymnasieelever. Værket vil desuden være brugbart for folkeskolens ældste klasser og universitetsstuderende på grunduddannelsen. Derudover henvender værket sig til interesserede læsere uden for en snæver undervisningssammenhæng.

Der er værker fra samtlige nordiske lande og selvstyrende områder samt det samiske sprogområde. Teksterne på grønlandsk, færøsk, islandsk, finsk og samisk findes både på originalsproget, og i oversættelse til det "nærmeste" skandinaviske sprog. Teksterne på skandinavisk er ikke oversat til andre sprog, dog er svære ord forklaret i et glosehæfte.

Nordisk Ministerråd anser hermed, at rekommandationen kan afskrives.

Kultur- og uddannelsesudvalgets betænkning
Kultur- og uddannelsesudvalget konstaterer, at det nu er over to år siden, at den nordiske sprogdeklaration blev vedtaget og at der endnu ikke er udarbejdet en plan for, hvordan deklarationen skal følges op. Udvalget finner dette svært kritisabelt og skuffende – netop med tanke på de høje ambitioner for det nordiske sprogfællesskab, som sprogdeklarationen var et udtryk for.

Rek. *23/2006/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
B 245/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

J.nr. 07-00093-15

Udvalget konstaterede i sin betænkning om den nordiske sprogdeklaration fra sessionen i København i 2006, at den nordiske indsats på sprogområdet fremstod som noget fragmenteret, både når det gjaldt mål og midler.

Udvalget er derfor tilfreds med, at ministerrådet har iværksat et arbejde om, hvordan det nordiske arbejde med sprogpolitik skal organiseres. Til trods for det, er det vanskelig at forstå, at dette arbejde har taget to år, og at opfølgningen af sprogdeklarationen både på nordisk og nationalt niveau har stået stille, mens dette arbejde har pågået.

Udvalget vil derfor opfordre ministerrådet til at handle hurtigt med iværksættelsen af sprogdeklarationen, idet den seneste tids stærke fokusering på sprogproblematikken eksempelvis i medierne betyder, at det er ved at være sidste udkald for det nordiske sprogfællesskab.

Derfor ønsker udvalget, at Nordisk Ministerråd skal følge op med konkret handling ved at bidrage med en sammenhængende handlings- og tiltagsplan for iværksættelse, udmøntning og evaluering af deklarationen. Herunder hvordan Ministerrådet konkret vil arbejde med de fire hovedområder sprogforståelse, parallelsproglighed, flersproglighed og Norden som sproglig foregangsregion. Det er positivt, at Ministerrådet har fulgt udvalgets anbefaling om at prioritere tiltag for at styrke sprogforståelsen, men uden en sammenhængende handlings- og evalueringsplan kan også disse få et vist ad-hoc præg.

Udvalget opfordrer videre til en stærkere koordinering mellem undervisningsministrenes og kulturministrenes ressortområder, f.eks. ved at oversættelsesstøtten på kulturområdet indgår i en helhedsorienteret tiltagsplan der kan styrke sprogforståelsen.

Nordisk Råd støttede helhjertet den nordiske sprogdeklaration da den blev lanceret, men på baggrund av Ministerrådets meddelelse er udvalget bekymret for, at deklarationen vil drukne i endeløse organiseringsdiskussioner og ende op som tom retorik.

Kultur- og uddannelsesudvalget vil derfor bede om at blive holdt løbende orienteret om den nordiske og nationale opfølgning af den nordiske sprogdeklaration – også i form af redegørelser på kommende sessioner.

På baggrund af ovenstående foreslår Kultur- og Uddannelsesudvalget,

> at Nordisk Råd tager meddelelsen om Rek. *23/2006/kultur til efterretning og afventer ny meddelelse til næste år

Reykjavik den 24. september 2008

Christer Adelsbo (s)
Paavo Arhinmäki (vänst)
Risto Autio (cent)
Bente Dahl (RV), næstformand
Monica Green (s)
Mogens Jensen (S), formand
Mats Johansson (m)
Fredrik Karlström (ObS)
Ragnheidur Rikharðsdóttir (Sj.)
Sjurður Skaale (Tj)
Tommy Tabermann (sd)

BETENKNING OVER MEDDELELSE OM REKOMMANDASJON

Nordisk Råd

Rek. *24/2006/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
A 1388/kultur

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalget

J.nr. 07-00094-19

Nabolands-tv etter digitaliseringen

Rekommandasjon

Rekommandasjonen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landenes regjeringer

1) *å* sikre at de nordiske *public service*-kanalene inngår i programtilbudet når digital-tv innføres
2) *å* arbeide for en harmonisering av tekniske standarder for digital-tv [1]

Meddelelse från de nordiska ländernas regeringar

Nordiska rådet rekommenderar att de nordiska ländernas regeringar säkrar att de nordiska public servicekanalerna ingår i programutbudet när digitalteve införs. Kultur- och Utbildningsutskottet framför också i sitt betänkande att det finns ett behov av en politisk diskussion på nordisk nivå avseende grannlandsteve efter digitaliseringen. Bland annat anser man att frågor angående upphovsrätt till programmen bör diskuteras på en sådan nivå.

Nordiska ministerrådet (kulturministrarna) har därför beslutat att ett kulturforum om public service och grannlandsteve i den digitala tidsåldern ska äga rum i Köpenhamn i september 2008.

Kulturforumet kommer att vara i form av en workshop dit medlemmarna i Ämbetsmannakommittén för kultur, Nordiska rådets kultur- och utbildningsutskott samt berörda aktörer från till exempel public servicekanaler och upphovsrättsorganisationer bjuds in.

Regeringarna anser för sin del att rekommendationen därmed kan avskrivas.

---

[1] Andre at-sats blev færdigbehandlet 2007

Kultur- og Uddannelsesudvalgets betænkning

Udvalget har med tilfredshed konstateret at Ministerrådet har gennemført et Kulturforum om Nabolands-tv den 29. september 2008 i København. Udvalget finder, at der i denne sammenhæng kom en række interessante problemstillinger og muligheder frem om bl.a. nordiske samproduktioner, tekniske udfordringer, ophavsret og muligheder for politisk indgriben. Helt konkret blev det eksempelvis belyst, at nabolands-tv i Sverige ikke er særligt udbredt. På baggrund heraf finder udvalget, at der fortsat er muligheder og udfordringer der yderligere kan arbejdes med, og at dette bør danne baggrund for mere sammenhængende politiske tiltag i den kommende periode. Udvalget vælger derfor at opretholde rekommandationen, og vil følge udviklingen for nabolands-tv tæt i den kommende periode.

Nordisk Råd

Rek. *24/2006/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
A 1388/kultur

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalg

J.nr. 07-00094-19

På baggrund av ovenstående foreslår Kultur- og Uddannelsesudvalget,

at Nordisk Råd tager meddelelsen om Rek. 24/2006/ kultur til efterretning og *afventer* ny meddelelse til næste år.

Reykjavik den 24. september 2008

Christer Adelsbo (s)
Paavo Arhinmäki (vänst)
Risto Autio (cent)
Bente Dahl (RV), næstformand
Monica Green (s)
Mogens Jensen (S), formand
Mats Johansson (m)
Fredrik Karlström (ObS)
Ragnheidur Rikharðsdóttir (Sj.)
Sjurður Skaale (Tj)
Tommy Tabermann (sd)

BETÆNKNING OVER MEDDELELSE OM REKOMMANDATION

Nordisk Råd

Rek. *26/2006/næring
D 2008

Tidligere nummer:
A 1396/næring

Behandles i:
Næringsudvalget

J.nr. 07-00116-9

Komparativ studie om iværksættere i Norden

Rekommendation

Rekommandationen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at gennemføre et komparativt studie af, hvilke forskellige tiltag de nordiske lande har gennemført for at skabe flere iværksættere og nye virksomheder

Meddelande från Nordiska ministerrådet

Nordiska Ministerrådet prioriterar arbetet med att skapa flera entreprenörer och nya verksamheter.

Ur ett nordiskt perspektiv har Nordiska Ministerrådet igångsatt flera aktiviteter på området entreprenörskap:

Den 27-28 augusti 2008 kommer det att avhållas en konferens i Stockholm om entreprenörskap som drivande kraft i Norden. Genom att fokusera på entreprenörkraft och innovation kan de nordiska ländernas konkurrenskraft stärkas för att möta de globala utmaningarna. Konferensen syftar till att lyfta fram goda nordiska innovativa exempel/cases inom nyckelområdena; Green Tech, Kvinnors företagande och Upplevelseindustrin/turism samt att initiera diskussioner kring policyutveckling. Ett ytterligare mål med konferensen är att skapa kontaktytor och nordiska nätverk för ökad entreprenörkraft och innovation i de nordiska länderna. På så sätt skapas det möjligheter till nya transnationella projekt och initiativ. Konferensen anordnas av Nordisk InnovationsCenter (NICe), som är en av Nordiska Ministerrådets institutioner, i samarbete med det svenska ordförandeskapet.

Därtill arbetar NICe med flera aktiviteter:

I maj 2007 avhölls workshopen "A Nordic Perspective on Women Enterprise" tillsammans med Forum för småföretagarforskning (FSF) och Verket för näringslivsutveckling (NUTEK).
Syftet med workshopen var att identifiera vilka behov av initiativ som föreligger när det gäller kvinnligt företagande samt att få en samlad bild över nordiska aktiviteter och program på området. Som ett resultat av workshopen utarbetades en rapport som redogör från workshopen och som redovisar status avseende existerande nordiska nationella program inom kvinnligt företagande.

Under det svenska ordförandeskapet i 2003 hölls projektet '"Towards an Entrepreneurship Policy - A Nordic Perspective". Projektet behandlade utvecklingen av entreprenörskapspolitik i de nordiska länderna. En utgångspunkt i projektet var ett antagande om att man skulle finna liknande förutsättningar och sammanhang i de olika nordiska länderna, så kallade kontexter. Projektet genomfördes av ett nätverk bestående av forskare från de olika länderna. Slutprodukten av projektet blev en bok där Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige gavs varsitt kapitel för att beskriva utvecklingsprocessen mot en entreprenörskapspolitik i sitt land. Rapporten ger förslag på hur man kan skapa en entreprenörskapspolitik. Boken är relativt gammal eftersom den är från 2003, men det är bra att veta att den existerar eftersom det skall göras en ny och mer uppdaterade rapport på samma tema inom en snar framtid.

Island är det enda nordiska land som inte finns med i det arbete som studien " The European Charter for Small Enterprises" berör. Det beslutades dock i det isländska alltinget år 2004 att det skulle utarbetas en handlingsplan vars syfte skulle vara att stötta små verksamheter samt entreprenörer. Enligt handlingsplanen ska Det Isländska Innovationscentret (Impra) implementera " The European Charter for Small Enterprises" i sitt arbete. Detta har redan gjorts.

På bakgrund av vad Nordiska Ministerrådet gör på området anser Nordiska Ministerrådet att det inte finns behov utav en nordisk komparativ studie eftersom det redan finns en europeisk studie, " The European Charter for Small Enterprises", som berör detta. Dessutom ska den ovannämnda boken snart uppdateras. Nordiska Ministerrådet arbetar därutöver redan med flera aktiviteter för att skapa just flera entreprenörer och som ett led av detta även flera verksamheter.

Nordiska Ministerrådet anser härmed att rekommendationen kan avskrivas.

Näringsutskottets synpunkter

Näringsutskottet noterar de aktiviteter som Nordiska ministerrådet (NMR) har satt igång inom entreprenörskaps- och innovationsområdet. Utskottet anser det väldigt positivt att NMR genom sin institution Nordiskt innovationscenter (NICe) satsar mycket på detta område. Entreprenörskap och att få fram fler personer som är villiga att satsa både hårt arbete och ekonomiska resurser för att starta nya företag är enligt utskottet en av de allra viktigaste beståndsdelarna för att de enskilda nordiska länderna och Norden som region ska klara sig i den ökade globala konkurrensen.

I sitt meddelande hänvisar NMR till en rapport om entreprenörskapspolitik från 2003 som ska göras om och uppdateras inom en snar framtid. Denna rapport blev presenterad vid den konferens om entreprenörskap som drivande kraft i Norden som hänvisas till i meddelandet. I rapporten konstateras att det finns behov av att skapa en policy som grundar sig på nordiska perspektiv. De nordiska länderna blir mer och mer globaliserade i

Nordisk Råd

Rek. *26/2006/næring
D 2008

Tidligere nummer:
A 1396/næring

Behandles i:
Næringsudvalget

J.nr. 07-00116-9

den meningen att de kommer att utveckla olika marknader och nätverk baserade på styrkan som finns i existerande och framtida näringsliv. Det konstateras vidare, att de nordiska länderna skiljer sig åt när det gäller innehåll i respektive lands politik på området, men att det finns vissa faktorer som starkt talar för ett större nordiskt perspektiv i ländernas policys. Det är det faktum att de nordiska länderna har en stor offentlig sektor, högt skattetryck och är betraktade som välfärdsstater. Vi har en hög levnadsstandard och en relativt gles befolkning. Andra faktorer är inflytandet av utländska marknader då de nordiska länderna har relativt små inhemska marknader och därför beroende av utrikes handel. Vi i Norden har även ett stort intresse för entreprenörskap.

Näringsutskottet menar att det är på grund av dessa faktorer som det är viktigt att en nordisk komparativ studie om de specifika förhållanden och förutsättningar som vi i de nordiska länderna har gentemot andra länder måste genomföras. De nordiska ländernas regeringar måste ta sitt gemensamma ansvar för att få fram fler entreprenörer och för att kunna ge dem bättre förutsättningar att starta, driva och utveckla företag som kan skapa tillväxt och arbetstillfällen och bidra till att vi i de nordiska länderna kan klara oss i den ökade globaliserade konkurrensen. Norden är i många avseenden en unik region med unika förutsättningar och förhållanden i jämförelse med EU och internationellt. Detta konstaterades bland annat i rapporten "Norden som global vinnarregion" som blev startskottet på det globaliseringsinitiativ som det nordiska samarbetet nu arbetar med tvärsektoriellt.

En komparativ studie av insatser i de nordiska länderna för att skapa fler entreprenörer, uppfinnare och företagare och som inriktar sig på de specifika förhållanden som gäller i Norden är ett mycket viktigt instrument i detta arbete. En sådan studie eller kartläggning kan ge svar och peka på nordiska styrkepositioner och brister när det gäller innovation och entreprenörskap. Den kan också utgöra underlag till förslag till nya initiativ och insatser.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Näringsutskottet

> *att* Nordiska rådet lägger meddelandet om Rek. 26/2006/næring till handlingarna och *avvaktar nästa års meddelande*

Reykjavik 24 september 2008

Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), formand
Ole Vagn Christensen (S)
Sigrun Eng (A)
Billy Gustafsson (s)
Bjarne Kallis (kd)
Thore A. Nistad (FrP)
Marion Pedersen (V)
Inge Ryan (SV)
Stefan Tornberg (c)
Lars Wegendal (s)

FRAMSTÄLLNING

Nordiska rådet

Fremst. 3/2007/presidie
D 2008

Tidigare nummer:
A 1407/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 07-00068-18

Nordisk samordnare för gränshindersfrågor

Framställning

Framställningen har följande lydelse:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att tillsammans med Nordiska rådet instifta en nordisk samordnare för gränshindersfrågor i enlighet med principerna som framförs i betänkandet

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

På de nordiska statsministrarnas möte i Punkaharju i juni 2007, deklarerade statsministrarna att "Svårigheter som medborgarna kan stöta på i det nordiska umgänget, ska med alla medel undanröjas". Som en uppföljning på detta beslutade MR-SAM i oktober 2007 att skapa ett så kallat gränshindersforum.

Gränshindersforumet (GF), består av särskilt utsedda företrädare från länderna, med förankring hos samarbetsministrarna. Även Åland har valt att ha en egen representant i detta forum. Arbetet i GF leds av en ordförande, Ole Norrback, som har utsetts direkt av de nordiska statsministrarna. Gränshindersforumet ska säkerställa nationell förankring i arbetet med att lyfta fram och finna lösningar på konkreta problem. De nationella representanterna i Gränshindersforat ska säkerställa dialogen med nationella ministerier och myndigheter i syfte att erhålla kvalificerade lösningsförslag på de hinder som prioriteras av gruppen. Ordföranden i Gränshindersforumet ska tillsammans med Generalsekreteraren fortlöpande rapportera till de nordiska samarbetsministrarna, samt årligen till de nordiska statsministrarna om vad som har uppnåtts och vilka särskilda vanskligheter som arbetet har mött. Arbetet i forumet sker i tät dialog med Nordiska Rådet.

Gränshindersforumet har valt ut vissa specifika problem och problemområden som man kommer att arbeta vidare med under året. Man har valt

frågor som rör såväl privatpersoner som företag. Man har också valt att prioritera det preventiva gränshindersarbetet högt.

För att komma till rätta med nordiska gränshinder som beror på nationell lagstiftning eller nationell tillämpning av EG-rätt /nordiska avtal, krävs det fördjupad kunskap och analyser om exakt vari ett problem består och exakt hur dessa problem skulle kunna lösas.

Som underlag för politiska ställningstaganden kan det också i vissa fall vara nödvändigt att genomföra analyser som visar vilka på samhällsekonomiska kostnader eller ett konkret hinders fulla bredd. Gränshindersforumet och NMRS har för detta ändamål erhållit globaliseringsmedel för 2008.

Slutsatser
Det är Nordiska ministerrådets uppfattning att skapandet av ett särskilt Gränshindersforum med central förankring i länderna och med en ordföranden som årligen skall rapportera till statsministrarna, uppfyller Nordiska rådets önskan om en effektiv och samordnad insats.

Nordiska ministerrådet menar härmed att intentionerna i Nordiska rådets framställning nr 3/2007 har imötekommits och att framställningen därför kan avskrivas.

Presidiets betänkande

Nordiska rådet har utpekat gränshindersfrågorna som ett av de centrala arbetsområdena för Nordiska rådet och det nordiska samarbetet överlag. I processen med att utarbeta de optimala strukturerna för att avskaffa gränshinder i Norden menade Nordiska rådet att det är viktigt att instifta en gränshinderssamordnare för att på ett framgångsrikt sätt kunna avskaffa gränshinder. Rådet menade i framställning 3/2007/presidiet att samordnaren bl.a. skall ha följande uppgifter:

- ha de nordiska regeringarnas och Nordiska rådets mandat att påpeka brister i ländernas lagstiftningar och myndighetsutövning med hänsyn till gränshindersproblematiken
- kunna inhämta nödvändig information och rådgivning etc. hos berörda och relevanta nationella myndigheter och instanser
- kunna komma med förslag för att motverka gränshinder till Nordiska ministerrådet och ländernas regeringar
- kunna föreslå och initiera nya nordiska avtal och förbättringar i det nordiska samarbetet för att främja nordiska medborgares och företags fria rörlighet över gränserna
- kunna föreslå förbättringar i den nationella implementeringen /tolkningen av nordiska avtal
- koordinera arbetet och samarbeta nära med Nordiska ministerrådets sektorbaserade pådrivare och informationstjänsten "Hallå Norden" i syfte att undvika dubbelarbete
- vara en person/instans till vilken nordiska medborgare och företag kan vända sig i fråga om gränshinder i Norden
- samarbeta nära med de nationella ombudsmännen och skall i förefallande fall kunna föreslå behandling av en fråga hos en eller flera nationella ombudsmän
- årligen till Nordiska rådets session avlägga rapport om verksamheten

Nordiska ministerrådet meddelar till Nordiska rådet att man som följd av Nordiska rådets framställning skapat ett gränshindersforum med central förankring i länderna och en ordförande till forumet som årligen skall rapportera om verksamheten till de nordiska statsministrarna.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Presidiet

att Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att Fremst. 3/2007/presidiet för rådets del är *slutbehandlad*

Reykjavik 24 september 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), vicepresident
Ivar Kristiansen (H)
Johan Linander (c)
Kent Olsson (m)
Lyly Rajala (saml)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), president
Bjørg Tørresdal (KrF)

Nordiska rådet

Fremst. 3/2007/presidie
D 2008

Tidigare nummer:
A 1407/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 07-00068-18

BETÄNKANDE ÖVER MEDDELELSE OM FRAMSTÄLLNING

Nordisk Råd

Fremst. 4/2007/miljö
D 2008

Tidligere nummer:
A 1405/miljö

Behandles i:
Miljö- och
naturresursutskottet

J.nr. 07-00010-15

Integrerad syn på förvaltning av Östersøen

Fremstilling

Fremstillingen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

1) *at* hver for sig og i samarbejde, medvirke aktivt til at få vedtaget en ambitiøs HELCOM Handlingsplan for Østersøen i efteråret 2007. En plan, der med forpligtende landevise reduktionsmål, vil lede til et fælles havområde befriet for overgødskning

2) *at* fremme initiativer, der styrker et integreret syn på forvaltningen af Østersøen, herunder i fortsættelse af EU's havpolitik at medvirke til at udvikle Østersøregionen til et europæisk modelområde for en havforvaltning, der koordinerer hensynene til erhvervsudvikling og miljø

3) *at* fremme og gennemføre de initiativer til at nedsætte belastningen af Østersøen, som er foreslået af den 16. Parlamentariske Østersøkonference i Berlin den 28. august 2007, dels gennem national lovgivning og implementering, dels gennem initiativer i relevante internationale samarbejdsfora som HELCOM, CBSS og EU

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Ad 1) HELCOMs aktionsplan för Östersjön (BSAP) antogs på ministermötet i Krakow den 15 november 2007. Aktionsplanen innehåller åtgärder inom fyra prioriterade områden: övergödning, farliga ämnen, biologisk mångfald och sjöfartens miljöproblem. Aktionsplanen innehåller bland annat ett ambitiöst program för att minska tillförseln av fosfor med 15.000 ton per år och av kväve med 135.000 ton per år samt förslag på en provisorisk bördefördelning mellan länderna. Till år 2010 ska länderna ha tagit fram nationella åtgärdsprogram för att genomföra aktionsplanen. I BSAP-beslutet ingår en förpliktelse att följa upp och övervaka programmets genomförande årligen. I mars 2008 grundade HELCOM en implementerings-

grupp med uppgift att övervaka aktionsplanen, ta fram projektförslag och stödja genomföring och finansiering av projekt.

Ad 2) EU beslutade på toppmötet i december 2007 att utarbeta en Östersjöstrategi som bland annat ska behandla miljöproblematiken. Vissa länder har presenterat non-papers till Europeiska kommissionen om innehållet i denna Östersjöstrategi som kommer att bli en av huvudprioriteringarna under Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd hösten 2009. Östersjöstrategin medverkar också till EUs havpolitikinitiativ. Östersjöstrategin kommer att definiera EUs egna prioriteringar och åtgärder, och den ska stödja och bidra till politiken för den nordliga dimensionen som genomförs i samarbete mellan EU, Ryssland, Norge och Island.

Ad 3) Både BSAP och förslagen på innehållet i en Östersjöstrategi för EU tar upp flera av de åtgärder som föreslagits av den 16:e Parlamentariska Östersjökonferensen i Berlin i augusti 2007. Genomförandet på nationell nivå och inom det regionala samarbetet är nödvändigt för att komma tillrätta med Östersjöns problem men kommer att kräva utökade ekonomiska satsningar. För att möta detta behov har flera internationella finansieringsinstitut indikerat att de är villiga att avsätta resurser för detta ändamål.

De nordiska länderna poängterar vikten av skyddet av Östersjön genom åtgärder på nationellt plån och i relevanta samarbetsorganisationer. De nordiska länderna stödjer särskilt de samarbetsformarna som baserar sig på statsfördrag. Samtidigt strävar de nordiska länderna till att de organisationer som har politisk vikt står HELCOM bi på den politiska nivån.

Nordisk Ministerråd anser, at fremstillingen kan afskrives.

Miljø- og Naturresurseudvalgets betenkning

Udvalget anerkender de nordiske landes regeringers store indsats i forbindelse med vedtagelsen af HELCOM's Østersøhandlingsplan. Der forestår nu et betydeligt arbejde i de nærmest kommende år med at gennemføre de fastlagte mål. Første vigtige skridt bliver Østersølandenes fremsendelse i 2010 af deres nationale handlingsplaner til virkeliggørelse af BSAP.

Baltic Sea Parlamentary Conference har udpeget en rapportør til at følge med i fremdriften med BSAP. Udvalget finder, at rekommandationen kan afskrives.

På baggrund af ovenstående foreslår Miljø- og Naturresurseudvalget

> *at* Nordisk Råd tager meddelelsen til efterretning og anser Rek. 4/2007/miljø som *færdigbehandlet* for rådets vedkommende

Reykjavik den 24. september 2008

Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
Kristen Touborg (SF), næstformand

BETÄNKANDE ÖVER MEDDELANDE OM FRAMSTÄLLNING

Nordiska rådet

Fremst. 5/2007/välfärd
D 2008

Tidigare nummer:
A 1409/välfärd

Behandlas i:
Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00110-16

Psykiatrivården i Norden

Fremstilling

Fremstillingen lyder:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet utarbetar och ansvarar för en nordisk strategi för psykiatriområdet som kan skapa ett mervärde genom att utgöra en ram för utbyte och samarbete mellan de nordiska länderna.

Strategin ska innehålla insatser på följande områden:

- En kartläggning av situationen på nordisk nivå när det gäller ansvar och tillgången på kompetent personal för att skolan ska kunna ge stöd och hjälp till barn och unga med psykiska problem. Elevhälsovården i skolan har en mycket viktig uppgift för att tidigt upptäcka ett barn med psykiska problem/sjukdom och det *skall* därför finnas tillgång till en välfungerande elevhälsovård där skolpsykolog ingår.
- Bekämpa stigmatiseringen av psykiskt sjuka i samhället och aktivt arbeta för att likställa psykiskt sjuka med somatiskt sjuka i lagstiftningen. Planera och genomföra en gemensam nordisk informations- och upplysningskampanj om denna grupp i samhället. Skolan är en viktig målgrupp för att uppnå ett långsiktigt och hållbart resultat. Under 2008 genomföra en nordisk konferens för brukare, anhöriga, vårdpersonal och beslutsfattare.
- Stimulera och underlätta för ett ökat nordiskt forskningssamarbete inom en rad olika områden som t.ex. diagnostisering och medicinering av barn med ADHD/Damp, vård- och boendeformer för psykiskt sjuka, riskvärdering vid utskrivning och risker för våld.

- Initiera en utredning och lämna förslag till ökade statliga och kommunala insatser när det gäller bostad och stöd i vardagen för personer med psykiska handikapp/funktionshinder. Ge denna grupp människor möjlighet till en meningsfull sysselsättning och en anpassad boendemiljö. Det finns i dag skillnader i tillgången av mobila team som kan ge stöd och vård i patientens egen hemmiljö.
- Ökat samarbete för att höja kvaliteten i vården genom översyn av kvalitetskrav och metoder och resultat. Behandlingsgaranti för psykiskt sjuka likt det som diskuteras och föreslås i Danmark (och i linje med Rek. 17/2006/välfärd Väntetider för barn och unga inom psykiatrivården i Norden).
- Nordisk satsning på kompetensutveckling och utbildning av personal inom psykiatrivården som t.ex. specialistläkare samt insatser för att öka statusen för att arbeta inom denna sektor. I t.ex. Danmark blir endast ca två procent av en årgång medicinstuderande psykiatriker p.g.a. dålig status och image för detta yrke.
- En nordisk Nollvision enligt den svenska nationella psykiatrisamordnarens förslag; ingen med psykisk ohälsa som kommit i kontakt med psykiatrivården ska skada sig själv eller annan på grund av att denne avvisats eller tappats bort av psykiatrivården.
- Strategin ska presenteras senast den 31 december 2008.

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Nordiska ministerrådet avser inte att utarbeta en nordisk strategi för psykiatriområdet men ställer sig positivt till ett ökat erfarenhetsutbyte och samnordiska insatser inom mental hälsa, till exempel kring forskning och kvalitetsfrågor.

EU kommissionen lanserade i 2005 en konsultation om en grönbok *Förbättring av befolkningens psykiska hälsa. Mot en strategi för psykisk hälsa i Europeiska unionen* med tidsfrist i maj 2006. Som följd av grönboken och de efterföljande konsultationerna skall det arrangeras ett möte på hög nivå den 13 juni 2008 i Bryssel, där syftet är att etablera en tvärsektoriell europeisk pakt för mental hälsa. Fokus skall vara på fyra nyckelområden: (1) förebyggande av självmord, (2) unga och utbildning, (3) arbetsplatsmiljöer, samt (4) äldre. Med tanke på den kommande europeiska pakten för mental hälsa är det inte aktuellt att utarbeta en nordisk strategi kring samma tema.

Mental hälsa är ett prioriterat tema i samtliga nordiska länder. Nordiska ministerrådet vill möta detta politiska intresse genom att öka erfarenhetsutbyte och initiera samarbetsinsatser inom mental hälsa. Aktiviteterna skall skapa mervärde i förhållande till nationella åtgärder och kan till exempel innebära nordiska konferenser och workshops. Den nordiska ämbetsmannakommittén för social- och hälsofrågor skall dryfta den europeiska pakten för mental hälsa och använda den för att vidaredefiniera de nordiska insatsområdena. De nordiska länderna vill också fortsätta bekämpa stigmatiseringen av psykiskt sjuka i samhället och fortsätta arbeta aktivt för att likställa psykiskt sjuka med somatiskt sjuka i lagstiftningen.

Det nordiska forskningssamarbetet stimuleras redan nu via den Nordiska akademin för forskning om psykisk hälsa, som är etablerad under Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap. Akademin är organiserad i tre teman: (1) psykisk hälsa i samhället, (2) definitioner och bilder av psykisk

ohälsa, och (3) folkhälsoarbetets politik och praxis. Inom dessa teman formeras olika forskargrupper, till exempel "Psykisk hälsa i ett livscykelperspektiv. Komparativa och epidemiologiska studier av psykisk hälsa och ohälsa i Norden".

Dessutom är en relevant nordisk konferens under planering i samarbete med Nordiska samarbetsorganet för handikappfrågor, Nordiska akademin för forskning om psykisk hälsa och den isländska brukarorganisationen Gedhjelp. Utöver att fungera som en utmärkt informationsinsats blir konferensen ett led i utredningen av vidare utveckling inom psykiatrin och befrämjandet av psykisk hälsa i Norden. Konferensen vars utgångspunkt ligger i implementeringen av FN konventionen närmar sig temat från politiska initiativ, god beprövad praxis och forskningsresultat i ett livsperspektiv. Konferensen genomförs på Island våren 2009.

Därutöver tog ämbetsmannakommittén för social- och hälsofrågor beslut på sitt möte i juni 2008 om att satsa sammanlagt 5 MDKK för samnordiska aktiviteter kring psykisk hälsa under åren 2009 och 2010. Ett intensifierat nordiskt samarbete på detta område bidrar till att knyta samman nordiska aktörer, öka erfarenhetsutbytet och förstärker reformarbetet inom den psykiska hälso- och sjukvården. Arbetet för psykisk hälsa bidrar samtidigt till att minska hälsoklyftorna och marginaliseringen i Norden.

Nordiska ministerrådet anser härmed att rekommendationen kan avskrivas.

Velferdsutvalgets betenkning

Velferdsutvalget merker seg at Nordisk ministerråd foreslår at det ikke utarbeides en nordisk strategi for psykiatriområdet, slik utvalgsforslaget A1409/välfärd er formulert. Velferdsutvalget vil peke på at mye av intensjonen i strategien likevel oppnås gjennom at NMR tar initiativ til økt erfaringsutveksling og samordnende innsatser innen mental helse, f. eks innen forskning og kvalitetsspørsmål. Det er også et arbeid i gang for å vurdere barne- og ungdomspsykiatrien i forhold til årsaker til økt etterspørsel og lengre ventetider på behandling.

NMR viser videre til at EU-kommisjonen i 2005 lanserte en konsultasjon om en grønnbok "Forbedring av befolkningens psykiske helse. Mot en strategi for psykisk helse i den Europisk Unionen, med tidsfrist 2006.

13. juni 2008 skal det arrangeres et europeisk møte på høyt nivå for å etablere en tverrsektoriell europeisk pakt for mental helse, med fokus på fire nøkkelområder: 1) forebygge selvmord, 2) unge og utdannelse, 3) arbeidsplassmiljøer, samt 4) eldre. Med tanke på den kommende europeiske pakten, mener NMR at det ikke er aktuelt å utarbeide en nordisk strategi omring samme tema.

Velferdsutvalget kan ikke si seg enig at det er særlig stor overlapping av temaene som er foreslått i utvalgsforslaget A 1409/välfärd og den europeiske pakten for mental helse. Den europeiske pakten er langt bredere i sin strategi, mens det nordiske forslaget er samlet innen området psykisk helse på en mye mer målrettet måte. Allikevel kan Velferdsutvalget se fordeler med å dele opp forslaget ved at deler av forslagene gjennomføres nå. Velferdsutvalget ser positivt på at NMR satser sammenlagt 5 mill. DKK på samnordiske aktiviteter omkring psykisk helse i løpet av 2009 og 2010 for en å intensifiere det nordiske samarbeidet og bidra til å knytte sammen nordiske aktører på dette området, øke erfaringsutbyttet og forsterke reformarbeidet innen det psykiske helseområdet.

Velferdsutvalget vil på tross av det arbeidet NMR redegjør for opprettholde sin målsetting med utvalgsforslaget A 1409/välfärd og at det utarbeides en nordisk strategi for Psykiatriområdet.

På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget

at Nordisk råd tar meddelelsen om Fremstilling 5/2007 (A 1409/välfärd) til etterretning og avventer ny meddelelse neste år.

Helsingfors 27. oktober 2008

Line Barfod (EL)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Arja Karhuvaara (saml)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Gunn Olsen (A)
Tuula Peltonen (sd)
Jessica Polfjärd (m
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Ib Thomsen (FrP)
Göte Wahlström (s), næstformand

Nordiska rådet

Fremst. 5/2007/välfärd D 2008

Tidigare nummer:
A 1409/välfärd

Behandlas i:
Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00110-16

BETENKNING OVER MEDDELELSE OM FREMSTILLING

Nordisk Råd

Fremst.
6/2007/medborger
D 2008

Tidligere nummer:
A 1415/medborger

Behandles i:
Medborger- og forbrukerutvalget

J.nr. 07-00139-14

Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner

Fremstilling

Fremstillingen lyder:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *at* forholde sig til Europarådets kampagne *"Stop domestic violence against women"* (2006-2008) med at afholde en fælles nordisk konference om temaet

   - Konferencen skal tage udgangspunkt i præsentation og erfaringsudveksling af nationale tiltag, hvad angår juridiske og politiske virkemidler, støtte til og beskyttelse af ofrene, dataindsamling og holdningsskabende tiltag som involverer aktiv deltagelse af mænd

   - Nordisk Ministerråd skal på baggrund af eksperternes erfaringsudveksling og identifikation af de vigtigste samarbejdsområder vedrørende bekæmpelse af vold i nære relationer udarbejde et fælles nordisk program med fokus på konkrete initiativer på feltet

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Europarådets kampanj "Stop domestic violence against women" (2006-2008) startade i Madrid i november 2006. I oktober 2007 arrangerades i Finland konferensen "Support and protection to victims of domestic violence: services needed". Konferensen riktade sig till de nordiska och baltiska länderna och Ryssland. På konferensen diskuterades följande teman: State obligation to combat violence against women; Organisation of services for women victims of violence: structures, resources and political support; Identifying special needs of victims of domestic violence. Konferensens innehåll och fokus var det som Nordiska rådet uppmanar Nordiska ministerrådet att arrangera. Den 10-11.6.2008 arrangerar Europarådet i Strasbourg en konferens, som avslutar kampanjen om att stoppa våld mot

kvinnor. Eftersom det inom ramen av Europarådets kampanj "Stop domestic violence against women" har arrangerats en konferens, som riktat sig till de nordiska länderna och har haft samma innehåll som Nordiska rådet (NR) rekommenderar Nordiska ministerrådet (NMR) att genomföra, kommer NMR inte att arrangera en ny konferens med samma tema.

I det nordiska samarbetsprogrammet *Med fokus på kön är målet ett jämställt samhälle* 2006-2010 är ett av insatsområden inom temat kön och makt att fortsätta det nordiska samarbetet för att hålla kvar uppmärksamheten kring mäns våld mot kvinnor. Detta betyder att MR-JÄM under det pågående samarbetsprogrammet har fokus på mäns våld mot kvinnor och därmed följs frågorna gemensamt på nordiskt plan.

De nordiska jämställdhetsministrarna diskuterade mäns våld mot kvinnor på det nordiska och på det nordisk–baltiska ministermötet i maj 2008.

MR-JÄM arrangerade i samband med UN Commission on the Status of Women (CSW) - 52 session 2008 seminariet med temat Counteracting men's violence against women - Honour-related violence and opression and measures to combat trafficking in human beings for sexual purposes. De nordiska ministrarna önskade att sätta fokus på våld i nära relationer på detta internationella forum genom att presentera ländernas handlingsplaner. På seminariet presenterades även våld mot kvinnor i ljuset av FN:s säkerhetsresolution 1325. I samband med öppningen av CSW:s 52:a session inleddes FN:s kampanj *Campaign to End Violence Against Women.* Kampanjen öppnades av generalsekreterare Ban Ki-moon.

ÄK-JÄM och ÄK-S arrangerade tillsammans med myndigheter i Kaliningrad ett seminarium om kriscenter för kvinnor som utsatts för våld. Seminariet fokuserade på att utbyta erfarenheter och best practises från de nordiska länderna och NV Ryssland.

MR-LAG har sedan 2006 genomfört ett nordiskt samarbetsprojekt om "Våld och våldsreducering i Norden" - inom justitiesektorn som bl.a. berör frågor om familjevåld. De nordiska länderna genomför delprojekt: Danmark ett projekt om *En nordisk arbetsgrupp för att planera en samnordisk skolundersökning om kroppsaga, familjevåld och sexuellt utnyttjande av barn,* Finland: ansvarar för ett projekt om insamling av våldsbrottstatistik i de nordiska länderna, Norge har genomfört ett nordiskt seminarium om *att hjälpa invandrarkvinnor som har blivit utsatta för våld* och Sverige ansvarar för ett projekt om att *förebygga upprepad utsatthet för våld.* Projektet slutförs under våren och slutresultatet, särskilt med inriktning mot familj, kommer att diskuteras på ministermötet i början på september i år.

Norge arrangerade en nordisk konferens den 8-9 oktober 2008 i Oslo om erbjudande av bostad och stöd- och behandlingstjänster för ungdom under/över 18 år, som har riskerat att bli utsatta för tvångsäktenskap. Syftet med konferensen var att utbyta erfarenheter och diskutera nordiskt samarbete kring problemen kring tvångsgifte. Konferensen riktar sig till myndigheter, NGO:s och forskare i de nordiska länderna.

Medborger- og Forbrugerudvalgets betænkning

Medborger- og Forbrugerudvalget er glade for, at Europarådets kampagne om *"Stop domestic violence against women"* har medvirket til at sætte fokus på vold mod kvinder og børn i Norden. Alt for ofte er vold i hjemmet et tabuiseret og skjult problem, hvilket gør det vanskeligere at håndtere og afhjælpe. Derfor er Medborger- og Forbrugerudvalget tilfredse med, at der har været afholdt konferencer og blevet igangsat projekter i flere af de nordiske lande samt i Baltikum og Rusland. Det er også med tilfredshed, at Ministerrådet har bragt temaet videre i internationale fora i FN.

Nordisk Råd

Fremst.
6/2007/medborger
D 2008

Tidligere nummer:
A 1415/medborger

Behandles i:
Medborger- og forbrukerutvalget

J.nr. 07-00139-14

Fremst. 6/2007/medborger D 2008

Tidligere nummer:
A 1415/medborger

Behandles i:
Medborger- og forbrukerutvalget

J.nr. 07-00139-14

Medborger- og Forbrugerudvalget er ligeledes opmærksomme på, at vold mod kvinder er omfattet i det nordiske samarbejdsprogram "Med fokus på køn" 2006-2010, og at Ministerrådet derved vil følge problemstillingerne på et fælles nordisk plan.

På baggrund af ovenstående foreslår Medborger- og forbrukerutvalget,

> *at* Nordisk Råd tager meddelelsen til efterretning og anser Fremst. 6/2007/medborger som *færdigbehandlet* for rådets vedkommende

Reykjavik den 24. september 2008

Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Rolf Gunnarsson (m)
Henrik Dam Kristensen (S), næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Ville Niinistö (gröna), formand
Jørgen Poulsen (RV)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Maria Stenberg (s)
Karin S. Woldseth (FrP)

REKOMMANDASJON

Nordisk Råd

Rek. *7/2007/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1410/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalg

J.nr. 07-00070-18

Klimainitiativer i Norden og internationalt

Rekommandasjon

Rekommendationen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

1) *at* samarbejde om en ambitiøs og aktiv nordisk klimapolitisk profil i de internationale fora, der vil fastlægge de kommende års internationale klimaaftaler, jf. Præsidieforslag A 1421/ presidiet

2) *at* intensivere samarbejdet om gennemførelsen af de nødvendige udslipsreduktioner af klimagasser fra de nordiske lande, bl.a. gennem erfaringsudveksling, udvikling af omkostningseffektive politikker og teknologier, forskningssamarbejde, oplysningskampagner etc.

3) *at* understøtte et nordisk samarbejde om samfundsmæssige tilpasninger til de igangværende og kommende klimaændringer i de nordiske lande, herunder forskning, udvikling af værktøjer til den fysiske planlægning og formidling af praktiske eksempler fra kommuner og regioner, der har gennemført succesfulde tilpasningsinitiativer

4) *at* gennem aktiv deltagelse i internationale organisationers arbejde og gennem øgning og målrettet anvendelse af nationale midler til udviklingshjælp, understøtte en udvikling i verden, der stopper afskovningen, fremmer den bæredygtige skovdrift og sætter de fattigste og mest klimaudsatte lande i verden bedre i stand til at møde klimaændringerne og til at følge en miljørigtig udviklingsvej

5) *at* arbejde målrettet i internationale organisationer for at fremme etableringen af en global arena, der kan håndtere klimakonflikter og for at fremme et globalt beredskab, der kan håndtere spørgsmålet om klimaflygtninge

Nordisk Råd

Rek. *7/2007/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1410/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalget

J.nr. 07-00070-18

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

De nordiska ländernas regeringar bedriver ett intensivt samarbete med inriktning på att bidra till en internationell överenskommelse om omfattande och långtgående åtaganden efter 2012 när Kyotoprotokollets nuvarande åtaganden löper ut. Härigenom har bidrag lämnats till den så kallade Bali Action Plan, som lägger fast en process syftande till att uppnå en bred internationell överenskommelse vid den kommande klimatkonferensen i Köpenhamn hösten 2009. Målet är ett nytt klimatavtal innehållande bindande åtaganden för industriländerna och mätbara bidrag från utvecklingsländerna. De nordiska länderna har varit verksamma i att bidra till fastställandet av beslutet i Bali och prioriterar högt insatser var för sig och gemensamt för att konferensen 2009 ska bli en framgång och uppfylla högt ställda krav på en överenskommelse som verksamt och effektivt möjliggör att klimatförändringarna begränsas så att det så kallade tvågradersmålet kan nås.

För att ytterligare effektivisera dessa insatser har ländernas regeringar inom ramen för samarbetet inom Nordiska ministerrådet tillsatt en arbetsgrupp vars syfte är att genom aktiviteter och insatser av olika slag bredda vägen för en uppgörelse i Köpenhamn. Danmark har då värdskapet och ordförandeskapet för klimatkonferensen, samtidigt som Sverige är ordförandeland i EU, som har en ledande roll i det internationella klimatarbetet. Arbetet är inriktat på att bidra till nordisk profilering genom konstruktiva insatser i viktiga förhandlingsområden, bland annat finansiering, tekniköverföring, undvikande av avskogning, åtgärder mot klimatförändringar och anpassning till sådana förändringar. Vid sidan av detta analysarbete träffas nordiska ministrar och förhandlingsdelegationer löpande och regelbundet före, under och efter internationella klimatförhandlingar. Inom ramen för den av Danmark initierade så kallade Grönlandprocessen genomförs informella ministermöten som på ett avgörande vis fört processen framåt.

De nordiska länderna har satt upp höga mål på hemmaplan. Samtidigt strävar de till att bidra till klimatfrågorna genom att stödja åtgärder där de är mest lönsamma. Härvid samarbetar de nordiska länderna kring utveckling av flexibla mekanismer och effektiva styrmedel för minskade utsläpp av klimatgaser. De nordiska länderna samarbetar också på olika sätt för att synliggöra dessa frågor i samband med klimatförhandlingarna.

Inom ramen för klimatsamarbetet inom Nordiska ministerrådet har det så kallade tvågradersprojektet genomförts. Projektet belyser vilka förändringar en global temperatur höjning på två grader skulle innebära för väderleken i nordiska länder och vilka konsekvenser detta skulle få för natur och samhällsliv, samt vilka åtgärder som då aktualiseras. Den globala temperaturökningen på +2 grader, är ett genomsnittstal, som inbegriper regionala variationer. För Norden innebär detta i typfallet att temperaturändringarna förväntas bli högre längre norrut i regionen.

Rapporten belyser också sårbarhet och effekter for havsnivå, jordbruk, skogbruk, fiske, energi- och kraftproduktion, energiefterfrågan, bygg och anläggning, transport, turism, naturkatastrofer, urbefolkning, hälsa och biologisk mångfald. Rapporten ska ligga till grund för en bred workshop vars syfte ska vara att mot bakgrund av slutsatser definiera anpassningsstrategier och anpassningsfrågor på nationell och internationell nivå.

En konferens har anordnats i Helsingfors där man lyfte fram att fysisk planläggning kan spela en viktig roll både för att begränsa klimateffekter och för att anpassa samhället till klimatförändringar. Sedan länge finns ett samarbete och informationsutbyte mellan de nordiska länderna kring frå-

gor om fysisk planläggning. Det är angeläget att det nordiska samarbetet i ökad utsträckning också omfattar planläggningens roll för klimatanpassning. Det kan ske genom gemensam utveckling av verktyg för fysisk planläggning, erfarenhetsutbyte och förmedling av goda praktiska exempel på klimatanpassning från städer, kommuner och regioner i Norden.

Nordisk Råd

Rek. *7/2007/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1410/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalg

J.nr. 07-00070-18

De nordiska länderna ligger i ett geografiskt lägedär man kommer att stå inför relativt lika förutsättningar för att möta klimatförändringarna. I hela Norden väntas klart mildare vintrar – särskilt i områden som är en bit från kusten. Klimatmodellerna indikerar också att många områden kommer att få ökad nederbördsmängd. Särskilt gäller detta de kustnära områdena vid Nordsjön och Norska havet. Klimatförändringarna kan få betydelse för många näringar, men konsekvenserna blir troligtvis störst för jordbruk och skogsbruk. Kostnaderna kan bli stora för hälsoeffekter, skador på infrastruktur och bebyggelse samt från översvämningar om inte förebyggande åtgärder vidtas.

Det finns en betydlig osäkerhet om vilka förändringar man kommer att uppleva i den nordliga delen av Norden i kölvattnet av en väsentlig reduktion av havsisen i Norra ishavet. Framskrivningar baserade på vissa klimatmodeller indikerar fara för en betydlig försvagning av Golfströmmen, medan andra modeller endast visar marginella förändringar. Oavsett kommer flera djurarter i Arktis att få stora problem med att anpassa sig till klimatförändringarna. Hur det går för olika fiskarter, har man för närvarande lite insikt om, men forskarna antar att många arter kommer att sträcka sig längre norrut. Samtidigt måste man förvänta sig att nya växt- och djurarter kommer att göra sitt intåg i Norden. Det är inte lätt att veta vilken effekten blir på ekosystemen, men det står klart att stabiliteten i flera ekosystem kommer i fara. Det behövs mer forskning om klimatförändringar i Norden och konsekvenser av dessa.

Nordiska länder eftersträvar i tilltagande utsträckning att inrikta sitt utvecklingsbistånd mot åtgärder som förenar fattigdomsbekämpning och anpassning till hållbar tillväxt, minskad klimatpåverkan och anpassning till kommande förändringar. Det gäller kort sagt att klimatsäkra biståndet.

Norge har tagit ledningen och initiativ till en gemensam nordisk satsning på medel och insatser för att för att begränsa avskogning. Inom ramen för Nordiska ministerrådets COP15-grupp har börjat arbete med syfte att bidra dels till en utformning av det kommande avtalet i Köpenhamn som på ett väsentligt sätt skulle ta sig an avskogning och hållbart skogsbruk, dels närmare undersöker och formulerar förutsättningar och potential för gemensamma nordiska konkreta insatser på skogsområdet.

Frågan om klimatflyktingar nämns allt oftare internationellt - till exempel inom ramen för UNHCR:s verksamhet - och de nordiska länderna har bland annat inom det asiatisk-europeiska samarbetet ASEM aktivt tagit sig an och betonat den potential för geopolitiska förändringar och konsekvenser av klimatförändringar som den globala uppvärmningen medför. Frågorna har stått på dagordningen på ASEM:s ministermöten i Helsingfors och Köpenhamn.

Nordisk Ministerråd anser, at fremstillingen kan afskrives.

Miljø- og Naturresurseudvalgets betenkning

Udvalget noterer med tilfredshed, at de nordiske landes regeringer arbejder sammen med sigte på at opnå resultater på det planlagte klimatopmøde i København december 2009. Ligeledes er det positivt, at der i landene arbejdes med strategier til, hvorledes de nordiske lande kan reducere udslippene af klimagasser.

Nordisk Råd

Rek. *7/2007/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1410/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalget

J.nr. 07-00070-18

Under indtryk af problemets alvor og navnlig behovet for at fastholde EU's reduktionsmålsætninger - også i en økonomisk situation med vigende konjunkturer – finder udvalget, at der er behov for at intensivere indsatsen. Dette gælder både det nordiske samarbejde om at nå resultater i de *globale klimaforhandlinger* og i forhold til at få gennemført planerne for *reduktion af udslippet af klimagasser i de nordiske lande.*

Med hensyn til *tilpasningsstrategier* for klimaforandringer takker udvalget for orienteringen om indholdet af det igangsatte 2-graders-projekt og den planlagte workshop, der skal definere tilpasningsstrategier på nationalt og internationalt niveau. Udvalget ser frem mod at få information om resultatet af denne workshop og om, hvilke politiske initiativer, de nordiske ministre agter at tage på dette område.

Med hensyn til at rette de nordiske landes *bistandshjælp mod klimaprojekter* i udviklingslandene ser udvalget positivt på informationen om, at landene tilstræber at forene fattigdomsbekæmpelse med bæredygtig udvikling og klimatilpasning mm.

I forbindelse med den besluttede afvikling af Nordisk Udviklings Fond, NDF noterer Miljø- og Naturresurseudvalget, at de nordiske landes miljøministre den 11. september 2008 har tilskrevet de nordiske samarbejdsministre og bistandsministre. Heri indstiller miljøministrene, at midlerne fra NDF skal anvendes til klimarelaterede formål i udviklingslandene, at midlerne bør administreres af en nordisk institution, og at det nærmere anvendelsesområde bør fastlægges på embedsmandsniveau mellem de berørte sektorer. Miljøministrene begrunder blandt andet forslaget med, at en sådan tilførsel af finansielle resurser til udviklingslandene, dels vil få stor betydning for disse landes udvikling, dels kunne få stor betydning i forbindelse med de kommende globale forhandlinger om klimapolitikken, COP-14 i Polen i december 2008 og COP-15 i København i december 2009. I disse forhandlinger spiller netop spørgsmålet om at tilgodese de fattige lande en central rolle for at kunne opnå global enighed.

Miljø- og Naturresurseudvalget bakker op om miljøministrenes indstilling og ser frem mod en fornyet meddelelse, hvor fremdriften i spørgsmålet belyses.

Med hensyn til forventeligt kommende *klimabetingede konflikter samt fordrevne mennesker og befolkninger* noterer udvalget dels de informationer, der fremgår af meddelelsen, dels de svar, som henholdsvis den islandske, den norske, den danske og den finske regering har afgivet på spørgsmål E 50/2007, E 51/2007, E 10/2008 og E 11/2008.

Udvalget billiger, at de nordiske landes regeringer er opmærksomme på spørgsmålet, og at man – efter det oplyste – er med til at sætte punktet på dagsordenen i de relevante fora. I svarene fra regeringerne er der megen fokus på definere "klima-flygtninge"-begrebet i juridisk forstand. Når udvalget har rejst spørgsmålet, er det imidlertid mere ud fra en generel politisk og humanistisk opfattelse af, at de kommende klimaændringer nødvendigvis før eller siden vil lede til katastrofer for større eller mindre befolkningsgrupper – også i lande, hvor det ikke vil være muligt for landet selv at tage hånd om bjærgnings-, omsorgs- og genhusningsopgaverne.

Udvalget er optaget af, at de nordiske lande dels individuelt, dels sammen og dels i de internationale fora gør en indsats for, at der på forhånd etableres en form for beredskab, der kan smidiggøre tilpassede indsatser af relevant karakter, når problemerne forventeligt opstår. Udvalget efterspørger konkrete forslag fra regeringerne på dette område.

Udvalget ser frem til at høre nærmere om fremdriften i arbejdet.

På baggrund af ovenstående foreslår Miljø- og naturressursutvalget,

at Nordisk Råd tager meddelelsen om Rek. 7/2007/miljø til efterretning og *afventer ny meddelelse* til næste år.

Reykjavik, den 24. september 2008

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
Kristen Touborg (SF), næstformand

Nordisk Råd

Rek. *7/2007/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1410/miljø

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalg

J.nr. 07-00070-18

BETÆNKNING OVER MEDDELELSE OM REKOMMANDATION

Nordisk Råd

Rek. *8/2007/miljö
D 2008

Tidligere nummer:
A 1414/miljö

Behandles i:
Miljö- och naturresursutskottet

J.nr. 07-00076-18

Energieffektivisering og brug af vedvarende energi i offentlige bygninger

Rekommandation

Rekommandationen lyder:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *at* foretage en struktureret informationsudveksling om initiativer i de nordiske lande til at fremme energieffektivisering og anvendelse af vedvarende energi i offentlige bygninger (blandt andet som implementering af EU-direktiv 2006/32/EF)
2) *at* udarbejde et katalog over gode politiske virkemidler og konkrete, vellykkede eksempler på at effektivisere energianvendelsen i offentlige bygninger i Norden og at fremme anvendelsen af vedvarende energi i disse. Kataloget bør distribueres til alle offentlige myndigheder og institutioner i de nordiske lande

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Nordiska ministerrådet välkomnar Nordiska rådets intresse och engagemang för frågor kring Energitjänstedirektivets (2006/32/EG) genomförande och då särskilt frågor som gäller energieffektivisering i offentliga byggnader. Det nordiska ministerrådet har inrättat arbetsgruppen för Energieffektivisering (AGEE från 1/1-2008). Gruppen har till uppgift att:

- Fremme nordisk samarbeid omkring gjennomføringen av EU/EØS-direktiv og programmer
- Fremme nordisk samarbeid og kunnskapsspredning om ulike tiltak for energieffektivisering i samfunnet, f.eks gjennom utvalgte *prosjekter og workshops/seminarer* som omfatter kostnadsbesparende og verdi økende nordisk samarbeid innen energieffektivisering
- Ta initiativ til, der det er hensiktsmessig, å inkludere de baltiske land i arbeidet med energieffektivisering
- AGEE skal årlig fastsette et program for neste års aktiviteter. EK-NE/E vil løpende holdes orientert om fremdriften gjennom statusrapporter og årlige rapporter.

Gruppen arbetar brett med energieffektivisering och fokuserar arbetet till områden där det finns ett nordiskt mervärde och kostnadseffektivt samarbete. Dessa utgångspunkter har t.ex. lett till en förstudie 2007 om samarbete kring tester av energikrävande produkter. Förstudien visade att det fanns möjligheter att samarbeta kring testresultat och det praktiska arbetet följs upp av de nationella myndigheterna under 2008.

När det gäller genomförandet av energitjänstedirektivet planerar arbetsgruppen att genomföra en workshop under våren 2008, då de flesta nordiska länder givit in sina handlingsplaner till EU-kommissionen. I detta sammanhang avser gruppen att bl.a. att göra känt mellan länderna olika typer av goda exempel som handlar om att effektivisera energianvändningen i t.ex. offentliga byggnader. Omfattande arbete pågår nämligen redan nationellt. Nedan redovisas exempel från varje land:

Danmark: Danmark har et cirkulære om energieffektivisering i statslige institutioner, hvori det pålægges alle statslige institutioner at gennemføre rentable energibesparelser i bygninger og anlæg. Når det gælder indkøb af energiforbrugende apparater og produkter er der krav om at statslige institutioner følger El-sparefondens vejledninger og anskaffer de mest energieffektive produkter. Regeringen har i 2007 indgået aftale med kommunerne med henblik på at kommunerne også skal følge cirkulærets anvisninger.

Finland: Arbets- och näringsministeriet har från början av 2008 nya avtal om energieffektiviteten med näringslivsorganisationer, kommuner och oljebranschen. Avtalen ska utvidga och effektivisera energisparåtgärderna bland de företag och samfund som medverkar i avtalssystemet Inom den offentliga sektorn kommer hänsyn till energieffektiviteten att inta en central roll vid upphandling. Finlands statliga affärsverk för offentliga byggnader, Senatfastigheter, satsar på energieffektivisering och vann i 2007 det nationella priset för den bästa sociala ansvarighetsrapporten. Finland leder en FN-arbetsgrupp för hållbar byggnader och byggning som t.ex. förbereder en katalog av internationella "best practices".

Norge: Enova gir støtte til "Energi- og klimaplaner i kommunene", og tilbyr kurs i planlegging. Det gis også støtte til energieffektiviseringstiltak i offentlige bygg og til overgang til fornybare energiløsninger. Det er videre krav til energifleksibel energiforsyning i offentlige bygg. Offentlige bygg utgjør også den største andelen av deltakerne i Enovas bygningsnettverk som bidrar til "benchmarking" av energibruk innenfor ulike bygningskategorier.

Sverige: Samverkansforum för statliga byggherrar (http://www.samverkansforum.nu/) och kommunal energi- och klimatrådgivning som från den 1 februari 2008 även kan omfatta rådgivning mot kommunens egna byggnadsbestånd (SFS 2007:1322).

Færøerne: Der er ingen landsdækkende eller kommunale vejledende regler eller krav om energieffektivisering i offentlige og kommunale bygninger. Der fokuseres dog på området og initiativer forventes påbegyndt i nærmeste fremtid.

Grønland Der arbejdes på at udarbejde retningslinier for grønne regnskaber for offentlige institutioner og hjemmestyreejede selskaber. Regnskaber skal synliggøre el-, vand- og varmeforbruget i de enkelte offentlige bygninger, og derved danne rammen for en senere målrettet indsats for energieffektivisering. I forhold til vedvarende energi arbejdes der videre på at udbygge antallet af vandkraftværker, således at en stadig større andel af landet forsynes med el og elvarme herfra.

Det väsentligt att understryka att varje nordiskt land har sina förutsättningar, system och traditioner för energianvändning i offentliga byggnader. Det er avgörande att offentliga byggnadsförvaltare har god kompetens och information om effektiv energianvändning i byggnader. Nordiska ministerrådet menar emellertid att det troligen inte är ett kostnadseffektivt sätt att främja effektivare energianvändning i dessa byggnader genom att trycka upp och sprida en katalog av det slag som Nordiska rådet föreslår. Förslaget finns dock med i det fortsatta arbetet, även om informationsutbytet i nordisk regi får en litt annan form än vad Nordiska rådet konkret föreslår.

Regeringarna anser sammanfattningsvis att rekommendationen till övervägande del är omhändertagen att den därmed kan avskrivas.

Miljø- og Naturresurseudvalgets betenkning

Udvalget værdsætter, at Nordisk Ministerråd har etableret en særlig arbejdsgruppe om energieffektiviseringer. Udvalget noterer desuden informationen om, at der planlægges en workshop, hvor der blandt andet skal udveksles information om gode eksempler som handler om at effektiviserer energibenyttelsen i offentlige bygninger.

Endelig noterer udvalget, at Ministerrådet ikke finder anledning til at arbejde videre med forslaget om at udarbejde et katalog med gode eksempler på energibesparende initiativer, der skulle distribueres bredt i de nordiske lande.

Udvalget finder fortsat, at netop konkrete beskrivelser og anvisninger i disse spørgsmål vil være af stor betydning for opnåelser af resultater med at nedsætte energiforbruget i offentlige bygninger. Udvalget er desuden af den opfattelse, at netop forskelligartetheden i de nordiske lande ville være en særlig kilde til inspiration til energieffektiviseringsinitiativer i eget regi. I stedet for at udarbejde og distribuere et katalog, der - efter det oplyste - er uforholdsvis omkostningskrævende, kunne udvalget foreslå, at der udarbejdes et dynamisk internetbaseret værktøj, der giver inspirations- og søgemuligheder om emnet. Udvalget ser derfor frem til, at Ministerrådet genovervejer spørgsmålet og afgiver fornyet meddelelse herom.

På baggrund af ovenstående foreslår Miljø- og Naturresurseudvalget,

> *at* Nordisk Råd tager meddelelse om Rek. 8/2008/miljö til efterretning og *afventer ny meddelelse* næste år hvad angår anden at-sætning;
>
> *at* Nordisk Råd tager meddelelse om Rek. 8/2007/miljö hvad angår første at-sætning til efterretning og anser den som *færdigbehandlet* for rådets vedkommende.

Reykjavik den 24. september 2008

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
Kristen Touborg (SF), næstformand

REKOMMANDATION

Nordisk Råd

Rek. *9/2007/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1419/miljø

Behandles i:
Miljø- og
Naturresurseudvalget

J.nr. 07-00210-25

Vedvarende energi och styrkelse av det baltisk-nordiske elnet

Rekommendation

Rekommandationen lyder:

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landenes regeringer, sammen og hver for sig:

1) *at* fremme udviklingen og anvendelsen af vedvarende energiformer i Østersøregionen, så disse energikilder styrkes i forhold til de fossile og kernekraftbaserede kilder. Dette gøres bl.a. gennem:

   a) en målrettet regional indsats i forbindelse med gennemførelsen af EU's fælles energipolitik om vedvarende energi og energieffektivisering

   b) en styrkelse af det regionale energipolitiske samarbejde i Østersøområdet, herunder BASREC-samarbejdet, med henblik på udvikling og fremme af den vedvarende energi samt at forbedre energieffektiviseringen i landene

2) *at* arbejde aktivt for at fremme en tættere sammenknytning af el-transmissionsnettene i Norden, Baltikum og Nordeuropa med henblik på at øge forsyningssikkerheden og muligheden for at benytte en bredt sammensat palet af energikilder i regionen

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Nordiska ministerrådet för näring, energi och regionalpolitik arbetar på energiområdet i enlighet med handlingsplanen för det nordiska energisamarbetet 2006-2009.

Handlingsplanen utgår från de nordiska energiministrarnas gemensamma vision att det nordiska energisamarbetet skall vara en stark och aktiv aktör vid utformningen av energipolitiken i Norden och Europa.

I handlingsplanen slås fast att de viktigaste energipolitiska utmaningarna under kommande år är att på kort och lång sikt skapa förutsättningar för försörjningstrygghet, konkurrenskraft och miljömässig hållbarhet på energimarknader som präglas av internationalisering. En effektiv hantering av utmaningarna kräver en målinriktad insats nationellt, regionalt och i bredare internationellt samarbete.

Utgående från dessa förutsättningar fokuserar handlingsplanen på insatser inom tre politikområden: Energimarknader, Uthålligt energisystem och Norden i det internationella samarbetet.

Samarbetet i Östersjöregionen har ändrat karaktär efter det att de baltiska länderna och Polen blev medlemmar i EU. Samtliga länder i Östersjöregionen, med undantag för Ryssland, är nu medlemmar i EU eller EES. Detta innebär att EU-direktiv på det energipolitiska området blir än viktigare att förhålla sig till i det regionala samarbetet. Det innebär också att alla BASREC – länder som är antingen EU- eller EES-länder nu har gemensamma åtaganden att leva upp till när det gäller energieffektivisering, främjande av förnybar energi och minskade utsläpp av växthusgaser. Mot bakgrund av den senaste energipolitiska utvecklingen i Ryssland, där såväl energieffektivisering och användning av förnybar energi också ger ökad uppmärksamhet, skapas goda förutsättningar för ett ömsesidigt givande samarbete.

Dessa möjligheter tas om hand genom de nordiska ländernas aktiva medverkan i BASREC. Det kan också vara värt att notera att nästa möte på energiministernivå inom BASREC planeras att hållas i Köpenhamn och planeringen inför detta möte siktar på ett tydligt sätt till att göra mötet politiskt relevant och därmed säkerställa ett deltagande på hög nivå. Avsikten är att i största möjliga mån "sätta BASREC på kartan" och därmed stärka samarbetet genom en synlig politisk prioritering.

Regelbundna möten hålls mellan nordiska och baltiska departementstjänstemän inom energisektorn. Ett särskilt möte mellan de nordiska och baltiska energiministrarna arrangeras alltid i samband med rådsmöten i EU.

Den 19 september 2007 lade EG-kommissionen fram det paket med förslag som följer upp Europeiska rådets slutsatser avseende behovet av att fullborda liberaliseringen av den inre marknaden för el och gas. Detta paket är det tredje i ordningen och utgör en revidering av det senaste lagstiftningspaketet, som antogs 2003 och som innebär att såväl företags- som hushållskunder fritt kan välja leverantör från och med 1 juli 2007.

I kommissionens tredje inre marknadspaket föreslås åtgärder för effektiv åtskillnad, vilka även ska tillämpas i förhållande till tredje land. Kommissionen föreslår full ägarskapsåtskillnad för överföringsverksamhet och en alternativ lösning med en s.k. Independent System Operator (ISO). De nationella tillsynsmyndigheterna föreslås få stärkt oberoende och mer harmoniserade befogenheter, liksom utökade uppgifter. En europeisk byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter inrättas. Ytterligare åtgärder som föreslås för att förbättra marknadens funktion är exempelvis inrättande av ett organ för europeiskt samarbete mellan systemoperatörer (TSO:s) och förslag till stärkt marknadstransparens.

Paketet lägger särskild vikt vid att medlemsstaterna ska samarbeta i syfte att integrera sina inhemska marknader åtminstone på regional nivå med utgångspunkt i kommissionens definition av delmarknader. Den nordvästra europeiska regionen omfattar idag de nordiska länderna, Tyskland och Polen.

Det finns en lång och god tradition av tätt samarbete mellan de systemansvariga företagen inom Norden, vilket har varit en viktig framgångsfaktor för den nordiska elmarknadens utveckling. Det bör noteras att samarbetet mellan och inom geografiska regioner varierar beroende på vilka aktiviteter som avses. Samarbetsformerna bör därför tillåtas variera mellan olika verksamheter så som t ex driftplanering, driftoperation och marknadsdrift. Möjligheterna för olika djupgående samarbetsformer varierar också med vilken fas av liberaliseringen som de enskilda länderna befinner sig i.

En naturlig vidareutveckling för den nordvästra europeiska regionen och de baltiska länderna vore om dessa kunde ingå i en gemensam regional marknad. Den främsta framgångfaktorn för en nordisk-baltisk gemenskap är att berörda medlemsländer aktivt verkar för att driva på EU:s pågående arbete med att genomföra det tredje inre marknadspaketet.

Regeringarna anser därmed att rekommendationen kan avskrivas.

Nordisk Råd

Rek. *9/2007/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1419/miljø

Behandles i:
Miljø- og
Naturresurseudvalget

J.nr. 07-00210-25

Miljø- og Naturresurseudvalgets betenkning

Udvalget anerkender de nordiske landes regeringers arbejde med at virkeliggøre Nordisk Ministerråds handlingsplan 2006-09 på energiområdet, herunder bestræbelserne for at fremme den miljømæssige bæredygtighed, forsyningssikkerheden og konkurrencekraften samt initiativerne til at vitalisere det regionale samarbejde gennem BASREC.

Udvalget noterer sig, at regeringerne finder, at den vigtigste måde til at fremme integrationen af det nordiske og det baltiske el-net, vil være at de berørte lande støtter EU's arbejde med at gennemføre den tredje indremarkeds-pakke. Udvalget forstår det således, at regeringerne finder, at det helt overvejende bør være markedskræfterne, der skal afgøre, hvorvidt en sådan tættere sammenknytning af el-transmissions-nettet skal finde sted.

I regi af den Parlamentariske Østersøkonference, BSPC, arbejder en gruppe af parlamentarikere fra alle Østersølandene for tiden med forslag til at styrke det regionale samarbejde om klima- og energiproblemerne. Sammen med en række af de øvrige regionale Østersøorganisationer indgår BSPC og Nordisk Råd desuden i et koordinerende forum "Baltic Sea Region Platform on Climate Change and Energy". I dette forum arbejdes der nu med hjælp fra konsulenter blandt andet på at udvikle fremtidsscenarier for, hvorledes Østersøregionen kan udvikle sin infrastruktur og energiforsyning, så landene sammen og hver for sig, dels kan leve op til EU's fastsatte målsætninger, dels langsigtet kan arbejde frem mod løsninger, der vil give den nødvendige reduktion i regionens CO_2-udledning.

Udvalget deltager i dette arbejde og ser med forventning frem til resultaterne, der vil blive stillet til rådighed for Østersølandenes (og hermed de nordiske landes) regeringer. Det er udvalgets antagelse, at disse scenarier vil kunne give nyttige anvisninger for tilrettelæggelsen af det fremtidige arbejde.

Udvalget ønsker at fastholde nærværende rekommandation i forventningen om, at den af regeringerne ønskede styrkelse af det regionale energisamarbejde, vil give mulighed for en interessant fornyet meddelelse fra de nordiske landes regeringer.

På baggrund af ovenstående foreslår Miljø- og Naturresurseudvalget,

at Nordisk Råd tager meddelelsen om Rek. 9/2007/miljø til efterretning og *afventer ny meddelelse* til næste år.

Reykjavik den 24. september 2008

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)
Per Bisgaard (V)
Raija-Liisa Eklöw (Lib)
Helgi Hjörvar (A)
Kári P. Højgaard (sb)
Ilkka Kantola (sd)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A), formand
Jan Lindholm (mp)
Hans Olsson (s)
Augusta Salling (A)
Petri Salo (saml)
Kristen Touborg (SF), næstformand

Nordisk Råd

Rek. *9/2007/miljø
D 2008

Tidligere nummer:
A 1419/miljø

Behandles i:
Miljø- og Naturresurseudvalget

J.nr. 07-00210-25

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

Nordisk indsats til FN's klimakonference i København 2009

Rekommendation

Rekommendationen lyder:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* genomföra undervisningsinitiativ för skolelever om klimatförändringar och FN:s klimattoppmöte med start år 2008
2) *at* arrangere en debat med bred folkelig deltagelse om opnåelse af klimamål, med fokus på det individuelle ansvar samt på de sociale konsekvenser af klimaændringer for de mest berørte samfund og mennesker
3) *att* föreslå utställnings- och demonstrationsverksamhet angående förnyelsebar energi och miljöteknologi i samband med FN:s klimatkonferens
4) *att* arrangera nordiska *"roundtables"* med de främsta nordiska energiexperterna i syfte att kunna besluta om ambitiösa energimålsättningar för de nordiska länderna
5) *att* igångsätta projekt för att vidareutveckla nya energilösningar i syfte att minska CO_2 utsläpp, samt att vidareutveckla forskningssamarbetet mellan nordiska och globala forskningsmiljöer
6) *att* i budgeten för Nordiska ministerrådet 2008 och 2009 säkerställa nödvändiga ekonomiska resurser för att genomföra planeringen inför FN:s klimatkonferens 2009

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

Ad 1)
FNs klimatoppmøte i København i desember 2009 gir en unik mulighet for de nordiske regjeringer att presentere sitt syn på klimautfordringen og hva Norden kan bidraga med for at løse problemet. Det er også aktuelt for Nordisk Ministerråd at bidraga til at klimaspørsmålet tas op i de nordiske landes skoler.

I rekommandasjonen fra Nordisk Råd pekes det på at det er ønskelig å fokusere på en folkelig "inddragelse", på nordiske verdier, på utdannelse og forskning og på at Norden og arrangementet selv går i spissen som eksemplarisk forbilde.

De nordiske utdanningsminisiterne ønsker at klimatoppmøtet skal bidra til større bevisstgjøring, økt kunnskap og aktiv involvering av barn og unge i spørsmål knyttet til klimaspørsmål generelt og FNs toppmøte spesielt.

Ministerne ved det svenske formannskapet har derfor bedt Skoleverket om å innlede et samarbeid med sine nordiske "søster"-institusjoner samt og nasjonale sentre som har oppgaver knyttet til formidling av naturfag/klima til skolesektoren, for å finne frem til aktuelle nordiske tiltak i forbindelse med toppmøtet. Siktemålet med samarbeidet er å lansere en samlet tiltakspakke i forbindelse med klimatoppmøtet.

Kunnskapsdeling og spredning vil være et sentral formål med det samarbeidet som innledes. En konkret oppgave vil være å identifisere hva som gjøres i de nordiske land rettet mot skolelever i forbindelse med klimatoppmøtet, og komme med forslag til hva som evt. kan gjøres nordisk som oppfølging av Nordisk Råds rekommandasjon. Gruppens forslag til konkrete tiltak vil følges opp av embetsmannskomiteen for utdanning og forskning og rådgivningsgruppen for skolesamarbeid, og det vil bli stilt midler til disposisjon for formålet.

I rekommandasjonen er det et konkret forslag om opprettelse av en nordisk undervisningsportal (for grunnskole og videregående opplæring /ungdomsutdannelsene) der elever bl.a. kan følge klimakonferansen virtuelt. I Danmark pågår det et større arbeid for å utnytte klimakonferansen til å øke elever og læreres interesse for naturfag, og det er lagt vekt på sammenhengen mellom klimaproblemer, regjeringens fokus på naturfag og det demokratiske medborgerskap. En av de konkrete initiativ som er igangsatt er uviklingen av en portal om klimaundervisning. Portalen er primært rettet mot lærere og skal kunne tilby undervisningsmateriale om klima og naturfag. Utarbeidelsen av en tilsvarende nordisk portal vil være ett av de ulike tiltak som skal vurderes gjennom samarbeidet beskrevet ovenfor.

En eventuell portal må ses i sammenheng med nettstedet www.ipy.org som er et nettsted om det internasjonale polaråret og forskning knyttet til Arktis og Antarktis. Nettstedet er støttet av Nordisk Ministerråd så vel som nettstedet www.arcticportal.org.

Det nye Nordplus Rammeprogram for perioden 2008-2011 åpnes fra i år opp for deltakelse fra Estland, Latvia og Litauen på like fot med de nordiske land. Samarbeidet dekker skoleområdet inkludert førskoleområdet, høyere utdanning og voksnes læring, og gir store muligheter til et bredt samarbeid om ulike tema på tvers av landegrensene i Norden og Baltikum. Ministerne vil anmode programkomitéerne for Nordplus Rammeprogram om å vurdere klima som et prioritert område for søknader til programmet i 2009.

Af andre konkrete tiltag kan nævnes et initiativ om udviklingen af et undervisningskit om klimaforandring og natur rettet mod gymnasieskoleniveauet i et samarbejde mellem Miljø- og Uddannelsessektoren. Kittet skal tage udgangspunkt i den såkaldte NoNaKlim rapport om naturforvaltning i et ændret klima som allerede bruges i flere gymnasier og universiteter i Danmark og Norge.

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

Ad 2)
Hvad angår en debat med folkelig deltagelse om opnåelse af klimamål, har Nordisk Ministerråd i 2007 gennemført en international og nordisk klimaseminar under UNEP's World Environment Day, hvor mange unge mennesker fra de nordiske lande deltog. Hertil kommer at ministerrådet har gennemført en klimakonference i Helsingfors i 2007 som satte fokus på de konsekvenser af klimaændringer mht. til fysisk planlægning og betydningen for byudvikling. Ministerrådet forventer at modtage en række projektansøgninger fra NGO'er og frivillige organisationer i perioden op til Klimakonferencen i december 2009 og vil løbende evaluere og finansiere de bedst egnede som understøtter ministerrådets programmer, strategier og øvrige indsatser.

Ad 3)
Nordisk Ministerråd har indgået et samarbejde med Mandag Morgen om et arrangement med titlen Nordic Climate Solutions. Konceptet bygger videre på Copenhagen Climate Solutions som foregik i København i efteråret 2007. Styregruppen er nedsat af Ministerrådet for Energi, Regionalpolitik og Næring og både Nordisk EnergiForsning (NEF), Nordisk Innovations Center (NICe) og den Nordiske Investerings Bank (NIB) er involveret i projektet.

Målet er at profilere Norden som foregangsregion for bæredygtig udvikling, og give industrien og forsknings- og udviklingsmiljøerne mulighed for at vise deres bud på fremtidens energiløsninger. Expoen skal bl.a. fungere som udstilling af nye energiteknologier samt mødeplads for virksomheder, forskere og beslutningstagere. EnergiExpoen skal udover eksponere ovennævnte grupper levere det politiske baggrundstæppe til forhandlingerne under COP15. Dvs. at Expoen skal formå at sammensmelte state-of-the-art forskning og udvikling med kommercielle og ideologiske interesser.

Ad 4)
De nordiske lande har som bidrag til de igangværende forhandlinger der leder frem mod FN's klimakonference i København i 2009 (COP-15) nedsat en fællesnordisk COP15-gruppe. Gruppens primære opgave er, at forberede og medvirke til gennemførelsen af udredninger og projekter, samt relevante møder og konferencer, som skal medvirke til et godt resultat ved Klimakonferencen i København. Arbejdet skal primært tage udgangspunkt i en rapport (Possible activities to support negotiations on post-2012 climate change regime) som angiver hvilke særlige indsatser som man fælles nordisk bør være med til at understøtte for at bidrage til et godt forhandlingsresultat ved COP15. Aktiviteterne fokuserer på udslipsreduktioner, tilpasning, teknologioverførsel og finansieringsmuligheder. Gruppen tilpasser løbende sine aktiviteter til udviklingen i de internationale forhandlinger, og det er sandsynligt at gennemførelsen af flere workshops, højniveaumøder og seminarer vil blive del af gruppens bidrag til COP15-arbejdet.

Ad 5)
I statsministrarnas pressmeddelande från Punkaharju sommaren 2007 ombads Nordiska ministerrådet att tills sommaren år 2008, efter diskussioner bland närings-, utbildnings- och forskningsministrarna, utarbeta ett förslag till samarbetsministrarna om främjande av nordisk toppforskning, i nära samarbete med näringsliv, med beaktande av möjligheter att stärka nätverkssamarbete mellan nordiska toppforskningsenheter och bland aktö-

rer på innovationsområdet. Styrgruppen för programarbetet överlämnade den 25 mars 2008 sitt programförslag till Nordiska Ministerrådet.

Förslaget är i korthet en rekommendation att initiera ett starkt nordiskt toppforskningsprogram inom energi, klimat och miljö med initial fokus på klimatrelevanta problemställningar och lösningsmodeller. Programmets strategiska bredd täcker hela kedjan från orsaker över konsekvenser till lösningar, och dess projektportfölj bildar en helhet. Programförslaget spänner från klimatforskning och - politik till energiinnovationer, energisystemlösningar och framtidens rena bränslen. Den föreslagna projektportföljen består av 12 projektförslag.

Programmet producerar mätbara resultat över en längre tidsperiod med samtidig nordisk och global relevans. Projekten utgår från de nordiska behoven, men kommer även att få synlighet som en gemensam nordisk ansträngning till global påverkan. Exempelvis två viktiga projekt inom klimatforskning och politik förväntas medföra nya förslag på koldioxidsänkor och kompensationsmekanismer för u-länderna redan under hösten 2009 och därigenom bidra till framgången för klimattoppmötet i Köpenhamn.

Vad angår högre utbildning utlystes under 2007 en första omgång av Nordic Master och hela 41 konsortieansökningar inkom av vilka hälften bedömdes av den evalueringskommittén vara av sådan kvalitet att de skulle kunna få medel. Sex program beviljades utvecklingsmedel och de första programmen är nu på väg att sjösättas. Inom ramen för globaliseringsinitiativet har nu medel för ytterligare cirka 10 program beslutats. Ett bidrag från MR-U inom den högre utbildningen till toppmötet i Köpenhamn kan vara lanseringen av ett Nordic Master program inom de tematiska områdena effekterna av klimatförändringar, anpassning och sårbarhet. Frågan har diskuterats i HÖGUT (1/08) och man ställde sig där bakom en tematisk inriktning mot exempelvis klimatområdet vid utlysningen av nya Nordic Master program under 2008/09.

Inom forskningsområdet finns det i de nordiska länderna flera framstående forskningsinstitutioner och forskningsgrupper inom klimatområdet (se t.ex. TemaNord 2007:580 och Programförslag för Nordisk toppforskning inom energi, klimat och miljö). Det finns också ett växande nordiskt samarbete inom området. För att synliggöra och profilera den nordiska klimatforskningen i anslutning till klimatkonferensen kommer MR-U be NordForsk ta fram en policybrief som beskriver de samlade satsningarna på klimatforskning i de nordiska länderna. Fokus bör ligga på att beskriva nordiska styrkepositioner och områden där norden kan fungera som en global föregångsregion och förebild.

Ad 6)
Nordisk Ministerråd har som et af de igangsatte globaliseringsinitiativer afsat 9 MDKK i perioden 2008-2009, hvor av 7 MDKK går til at belyse problemstillinger i forhandlingerne og 2 MDKK til at synliggøre konsekvenser af klimaændringerne i Arktisk. Der sigtes på, at initiativet suppleres med nationale midler og med sektorbidrag. Foruden disse midler er der desuden afsat midler til det ovennævnte EnergiExpo med 9,2 MDKK i 2008-2009 og til en analyse af klimaændringernes påvirkning af primærnæringerne i Norden med 7,1 MDKK i 2008-2009 (projektet er planlagt til at løbe frem til 2011) samt mdiler til et initiativ om nordisk topforskning.

Der henvises desuden til besvarelsen af rekommandation 7/2007.

Nordisk Ministerråd anser, at fremstillingen kan afskrives.

Presidiets betänkande

Vid Nordiska rådets session i Oslo 2007 fattade plenarförsamlingen beslut om en rekommendation till Nordiska ministerrådet med sex specifika att-satser angående nordiska förberedelser för FN:s klimatkonferens i Köpenhamn 2009.

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

Angående första att-satsen:
Nordiska ministerrådet meddelar att det svenska ordförandeskapet i ministerrådet 2008 ombett skolverket i Sverige att inleda samarbete med sina "systerorganisationer" samt med nationella centras för att utarbeta aktuella nordiska åtgärder i samband med toppmötet. Utöver detta omnämns en rad konkreta åtgärder som syftar till kunskapsspridning med hänsyn till klimattoppmötet och klimatproblematiken.

Vad angår den undervisningsportal som rådet argumenterar för i rekommendationen hänvisas det till att man i Danmark igångsatt utvecklingen av en portal om klimatundervisning. Portalen är först och främst riktad till lärare och skall kunna erbjuda undervisningsmaterial om klimat och naturämnen. Det kommer att övervägas om en liknande nordisk portal skall skapas.

Det är presidiets bedömning att Nordiska ministerrådet igångsatt relevanta åtgärder med hänsyn till att-satsen. Dock vill presidiet klart signalera att man i de kommande övervägningarna om skapandet av en nordisk portal med förebild i den danska drar slutsatsen att också skapa en nordisk portal.

Angående andra att-satsen:
Nordiska ministerrådet meddelar att en rad relevanta konferenser och seminarier arrangerats och kommer att arrangeras. Vidare förväntar Nordiska ministerrådet att det kommer att inkomma ett stort antal ansökningar från NGO:er och frivilligorganisationer upp till själva konferensen och stöd kommer att beviljas till de ansökningar som bäst passar in i Nordiska ministerrådets program och strategier.

Det är presidiets bedömning att Nordiska ministerrådet på ett förtjänstfullt sätt skapar en bred debatt om klimatproblematiken.

Angående tredje att-satsen:
Nordiska ministerrådet kommer att tillsammans med "Mandag Morgen" att förestå en omfattande och högtstående utställning om klimatlösningar etc. i enlighet med Nordiska rådets önskemål. Det är presidiets bedömning att utställnings- och demonstrationsverksamhet angående förnyelsebar energi i samband med klimattoppmötet har en hög ambitionsnivå.

Angående fjärde att-satsen:
Nordiska ministerrådet meddelar att man tillsatt en nordisk COP15-grupp. Gruppens huvudsakliga uppgift är att förbereda och medverka till genomförandet att utredningar och projekt, samt att förbereda relevanta möten och konferenser som skall medverka till ett bra resultat i förhandlingarna. Det är presidiets bedömning att den nordiska koordineringen angående klimatförhandlingarna förbereds på ett tillfredsställande sätt.

Angående femte att-satsen:
Nordiska ministerrådet meddelar att en rad forskningsmässiga åtgärder vidtagits bl.a för att vidareutveckla forskningssamarbetet mellan nordiska och globala forskningsmiljöer. Det är presidiets bedömning att Nordiska ministerrådets insatser på forskningssidan är mycket ambitiösa och motsvarar Nordiska rådets önskemål på området.

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

Angående sjätte att-satsen:
Nordiska ministerrådet meddelar att nödvändiga resurser avsatts i budgeten för att kunna genomföra de planerade aktiviteterna. Presidiet konstaterar att nödvändiga resurser avsatts i Nordiska ministerrådets budget för förberedelserna för FN:s klimatkonferens i Köpenhamn 2009.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Præsidiet

att Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att Rek. 10/2007/presidiet för rådets del är *slutbehandlad*.

Helsingfors den 27 oktober 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), vicepresident
Johan Linander (c)
Inge Lønning (H)
Kent Olsson (m)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), president

PRÆSIDIEFORSLAG

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

Præsidieforslag om nordisk indsats til FN's klimakonference i København 2009

1. Præsidiets forslag

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* genomföra undervisningsinitiativ för skolelever om klimatförändringar och FN:s klimattoppmöte med start år 2008

2) *at* arrangere en debat med bred folkelig deltagelse om opnåelse af klimamål, med fokus på det individuelle ansvar samt på de sociale konsekvenser af klimaændringer for de mest berørte samfund og mennesker

3) *att* förestå utställnings- och demonstrationsverksamhet angående förnyelsebar energi och miljöteknologi i samband med FN:s klimatkonferens

4) *att* arrangera nordiska *roundtables* med de främsta nordiska energiexperterna i syfte att kunna besluta om ambitiösa energi målsättningar för de nordiska länderna

5) *att* igångsätta projekt för att vidareutveckla nya energilösningar i syfte att minska CO_2-utsläpp, samt att vidareutveckla forskningssamarbetet mellan nordiska och globala forskningsmiljöer

6) *att* i budgeten för Nordiska ministerrådet 2008 och 2009 säkerställa nödvändiga ekonomiska resurser för att genomföra planeringen inför FN:s klimatkonferens 2009

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

2. Bakgrund

Danmark skal være vært for FN's klimakonference, som skal finde sted i København i perioden 30. november til 11. december 2009. Placeringen af det globale møde i København giver en enestående chance for at også Norden bidrager aktivt til at synliggøre nordiske værdier på klimaområdet og til en klimapolitik for øget bæredygtighed.

En fællesnordisk satsning skal sætte afgørende nordiske værdier og kvaliteter i fokus for det nordiske bidrag til klimamødet. Derfor er det ønskeligt at fokusere på den folkelige inddragelse, på nordiske værdier, på uddannelse og forskning og på at Norden og arrangementet selv går i spidsen som eksemplarisk forbillede.

3. Energiförsörjningen och utsläpp av växthusgaser

Utmaningarna om miljö och energi som är knutna till klimatförändringen är i stor grad påverkade av globaliseringen. Norden har en rad styrkepositioner på områdena energi, klimat och miljö som länderna med fördel kan samarbeta om för att därmed stärka sin position i en global omvärld.

I förhållande till den redan synliga klimatförändringen består utmaningen av två uppgifter; utsläpp av växthusgaser skall reduceras samtidigt som energibehovet ökar.

Därför föreslås en gemensam nordisk insats att genom det existerande nordiska klimat- och energisamarbetet organisera nordiska *round tables* där Nordens främsta experter på området samlas. Syftet är att belysa aktuella förhandlingsteman som t.ex. bördefördelning, flexibilitetsordningar och övergångsregler. Vidare bör det i detta sammanhang analyseras hur man bäst kan få de globala huvudaktörerna som USA och Kina med i ett avtal efter 2012.

4. Nya energilösningar

De nordiska länderna har konkurrensfördelar på en rad relevanta områden bl.a. energieffektivitet, solenergi, geotermisk energi, bränsleceller och hydrogen, bioenergi och biobränsle (speciellt generation 2 teknologi), vindkraftverk och CCS-teknologi (Carbon Capture Storage). En stark satsning på forskning och innovation är avgörande för om Norden skall vara ledande inom dessa teknologier. Genomförande av större demonstrationsprojekt spelar en viktig roll för att kunna visa att teknologierna fungerar i praktiken och har en kommersiell potential.

De nordiska länderna skall därför förstärka insatsen för att värdera teknologiernas möjligheter och för att identifiera dem som är mest relevanta för ett tätare nordiskt samarbete och som kan utvecklas till gemensam forskning, utvecklings- och demonstrationsprogram.

5. Klimatförändringar

Klimatförändringen i Norden och inte minst i de arktiska områdena förväntas att få stor inverkan på natur och naturresurser. Som en följd av detta kommer primärnäringarna i Norden att vara utsatta för stora anpassningsbehov. Klimatförändringarna kommer att ha mest förödande konsekvenser i Arktis och kringliggande havsområden. Därför bör det utredas vilka följder detta har för de urbefolkningar som lever och verkar i de arktiska områdena. Som en följd kommer det också att uppstå ett stort behov av övervakning och av att utveckla ett system för förvaltning av naturresurser i Arktis.

Vidare bör klimatförändringarnas konsekvenser bedömas vad angår den tredje världen. Många från tidigare svaga regioner kommer att drabbas

negativt av klimatförändringarna varför solidaritetstänkandet bör inarbetas i det nordiska handlingsmönstret för att motverka de negativa konsekvenserna av klimatförändringarna. I detta arbete intar också folkbildningen en central roll.

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

6. FN:s klimatkonferens 2009

I rapporten "Norden som global vinderregion" fremhæves "Respekt for naturen" – bæredygtighed og helhedssyn – som én af de otte nordiske styrkepositioner. Der argumenteres i rapporten for, at samtlige vækstøkonomier i verden står over for udfordringen at skabe vækst, velstand og langsigtet stabilitet inden for en bæredygtig ramme. FN's klimakonference er de kommende års mest oplagte platform for at promovere nordisk innovation og politik på området.

En fælles klimasatsning i forbindelse med topmødet fra de nordiske lande samt nordiske organisationer, institutioner og netværk skal indeholde:

- **globale udstillinger** af, hvad Norden kan præstere indenfor vedvarende energi og miljøteknologi. Det kan udbrede de nordiske velfærdssamfunds erfaringer med samspil mellem producent, forbruger, medborgerorganisationer og myndigheder og kan styrke nordiske producenters konkurrenceevne. Nordiska företag som arbetar med miljöteknologi och utvecklandet av förnybar energi skall tilldelas en synlig roll. Goda nordiska exempel på lokal och hållbar energiförsörjning skall lyftas fram. Medborgarorganisationernas initiativ till debatt om utveckling av nya lösningar på klimatproblem skall stödjas.
- **undervisningsprojekter**, hvor skolebørn og unge på forskellige niveauer kan følge klimakonferencen virtuelt, få indsigt i klimaproblemerne og deres virkning i forskellige dele af verden. Samt at iværksætte undervisningsinitiativer for skoleelever om klimaproblemer og klimakonferencen allerede med start 2008 via oprettelsen af en undervisningsportal (grund- og ungdomsuddannelsesniveau).
- **de store og akutte klimaproblemer i Arktis** og initiativer overfor dem kan komme i fokus i København i samarbejde med arktiske aktører som Arktisk Råd, Barents Euro-Artic Råd (BEAC) og Sami Råd. Urbefolkningarnas förändrade levnadsvillkor är en central frågeställning.
- **Inddragelse af Øresundsregionen under topmødet**. Foruden København kan den øvrige del af Øresundsregionen inddrages til nordiske arrangementer under topmødet

7. Konklusion

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* genomföra undervisningsinitiativ för skolelever om klimatförändringar och FN:s klimattoppmöte med start år 2008
2) *at* arrangere en debat med bred folkelig deltagelse om opnåelse af klimamål, med fokus på det individuelle ansvar samt på de sociale konsekvenser af klimaændringer for de mest berørte samfund og mennesker
3) *att* förestå utställnings- och demonstrationsverksamhet angående förnyelsebar energi och miljöteknologi i samband med FN:s klimatkonferens

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

4) *att* arrangera nordiska *roundtables* med de främsta nordiska energiexperterna i syfte att kunna besluta om ambitiösa energi målsättningar för de nordiska länderna

5) *att* igångsätta projekt för att vidareutveckla nya energilösningar i syfte att minska CO_2-utsläpp, samt att vidareutveckla forskningssamarbetet mellan nordiska och globala forskningsmiljöer

6) *att* i budgeten för Nordiska ministerrådet 2008 och 2009 säkerställa nödvändiga ekonomiska resurser för att genomföra planeringen inför FN:s klimatkonferens 2009

Oslo den 30 oktober 2007

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Berit Brørby (A), visepresident
Joan Erlandsen (V)
Dagfinn Høybråten (KrF), president
Johan Linander (c)
Inge Lønning (H)
Lauri Oinonen (cent)
Kent Olsson (m)
Lyly Rajala (saml)
Ole Stavad (S)
Erkki Tuomioja (sd)

Medlemsforslag om nordisk indsats til det globale klimatopmøde i København 2009

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

Danmark skal være vært for FN's globale klimamøde, som skal finde sted i København i perioden 30. november til 11. december 2009. Placeringen af det globale møde i København giver en enestående chance for at også Norden bidrager aktivt til at synliggøre nordiske værdier på klimaområdet og til en klimapolitik for øget bæredygtighed.

I rapporten "Norden som global vinderregion" fremhæves "Respekt for naturen" - bæredygtighed og helhedssyn - som én af de otte nordiske styrkepositioner. Der argumenteres i rapporten for, at samtlige vækstøkonomier i verden står over for udfordringen at skabe vækst, velstand og langsigtet stabilitet inden for en bæredygtig ramme. FN's globale klimatopmøde er de kommende års mest oplagte platform for at promovere nordisk innovation og politik på området.

En fælles klimasatsning i forbindelse med topmødet fra de nordiske lande samt nordiske organisationer, institutioner og netværk kan f.eks. indeholde:

- **medborgeraktiviteter**, i form af parallelmøder, udstillinger og debatter for deltagerne fra hele verden for organisationer indenfor miljø og energi
- **globale udstillinger** af, hvad Norden kan præstere indenfor vedvarende energi og miljøteknologi. Det kan udbrede de nordiske velfærdssamfunds erfaringer med samspil mellem producent, forbruger, medborgerorganisationer og myndigheder og kan styrke nordiske producenters konkurrenceevne
- **globale undervisningsprojekter**, hvor skolebørn og unge på forskellige niveauer kan følge klimakonferencen virtuelt, få indsigt i klimaproblemerne og deres virkning i forskellige dele af verden
- **globale forskningsprojekter** hvor forskere kan udvikle kontakter og resultater, virtuelt eller ved forskningsaktiviteter i Norden
- **nordiske værdier** såsom bæredygtighed, lav magtdistance, effektivitet kan præge klimamødets indhold og rammer. Norges miljømålsætning for vinter-OL i Lillehammer og Helsingforskonferencen for menneskerettigheder var eksempler på globalt markante nordiske aktiviteter
- **samarbejde om energipolitikken**. De nordiske lande har alle tradition for folkelig inddragelse i energipolitikken. Fire af landene har forbundne elnet med forskellige former for energiforsyning, som supplerer hinanden. De nordiske lande kan skærpe nordiske handlingsplaner for vedvarende energi og bæredygtig udvikling og synliggøre samarbejdet
- **de store og akutte klimaproblemer i Arktis** og initiativer overfor dem kan komme i fokus i København i samarbejde med arktiske aktører
- **de sociale konsekvenser af klimaændringer** især for de mennesker og de samfund som er eller bliver mest udsatte kan Norden bidrage til at sætte i fokus i samarbejde med aktører fra områderne
- **Inddragelse af Øresundsregionen under topmødet**. Foruden København kan den øvrige del af Øresundsregionen inddrages til nordiske arrangementer under topmødet
- **Nordiske bidrag til topmødeforberedelsen**. Danmark får en vigtig og omfattende opgave som vært. Sverige vil, som EU-formandskabsland i andet halvår 2009, have centrale opgaver på energiområdet. Der er både behov og gode forudsætninger for, at de øvrige nordiske landes embedsfolk assisterer i topmødeforarbejdet. Det omfatter kontakter på globalt plan, også til de aktører der er afgørende for

Nordiska rådet

Rek. 10/2007/præsidiet
D 2008

Tidigare nummer:
A 1421/præsidiet

Behandlas i:
Præsidiet

J.nr. 07-00303-31

et godt klimaresultat i København, herunder USA, Rusland, Kina, Indien, Brasilien m.fl.

Mulighederne for at bidrage er mange, men kræver alle en grundig prioritering og planlægning. Desuden er et tæt samarbejde med værtslandet og København af afgørende vigtighed.

En fællesnordisk satsning skal sætte afgørende nordiske værdier og kvaliteter i fokus for det nordiske bidrag til klimamødet. Derfor er det ønskeligt at fokusere på den folkelige inddragelse, på nordiske værdier, på uddannelse og forskning og på at Norden og arrangementet selv går i spidsen som eksemplarisk forbillede.

På baggrund af ovenstående foreslår , at

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at sætte ambitiøse energimål for de nordiske lande

at synliggøre disse energimål og nordisk energisamarbejde i forbindelse med klimakonferencen

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd i samarbejde med værtslandet og Nordisk Råd,

at gennemføre følgende i tilknytning til konferencen:

- udstillingsvirksomhed indenfor vedvarende energi og økologi

- forestå en global debat med bred folkelig deltagelse om opnåelse af klimamål

- bidrag til erfaringsudveksling for både forsknings- og undervisningsmiljøer på globalt plan m.h.t. klimamål og klimapolitik, herunder demonstrationsprojekter af teknologiske løsninger af klimagasudslip

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at fremlægge en foreløbig redegørelse for sine planer om fællesnordiske initiativer i forbindelse med klimatopmødet under Nordisk Råds session 2007, hvor Nordisk Råd samtidig kan levere sine synspunkter i sagen

at der budgetteres med udgifter til de fællesnordiske initiativer i forbindelse med klimatopmødet på det nordiske budget for budgetåret 2009 og gerne også for budgetår 2008

København, Nuuk, Helsinki, Reykjavík, Oslo, Stockholm, den 20. juni 2007

Claes Andersson (vänst)
Line Barfod (EL)
Sinikka Bohlin (s)
Berit Brørby (A)
Kolbrún Halldórsdóttir (VG)
Asmund Kristoffersen (A)
Elina Linna (v)
Josef Motzfeldt (IA)
Rolf Reikvam (SV)
Inge Ryan (SV)
Ole Stavad (S)
Kristen Touborg (SF)
Lars Wegendal (s)

BETÄNKANDE ÖVER MEDDELELSE OM REKOMMANDATION

Nordisk Råd

Rek. 11/2007/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
B 249/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

J.nr. 07-00353-19

MR-U's strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008-2011

Rekommendation

Rekommandationen lyder:

Nordisk råd rekommanderar Nordisk ministerråd

1) *å* gjennomføre "Ministerrådsförslag om Norden - en ledande, dynamisk kunskaps och kompetensregion. MR-U:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010" under hensyntagen til de synspunkter som er fremført i betenkningen om forslaget

Meddelande från Nordiska ministerrådet

Ministerrådet ställer sig positivt till betänkandet och är av åsikten att de synpunkter som framkommer i kultur- och utbildningsutskottets förslag ryms antingen inom strategins ram, behandlas i andra rekommendationer eller ingår i det globaliseringsarbete som bedrivs inom ministerrådet. Med detta sagt kommer ministerrådet att genomföra MR-U:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008-2010.

Ministerrådet förbereder också en redogörelse för strategins status som kommer att läggas fram vid Nordiska Rådets session 2008.

Kultur- och utbildningsutskottets betänkande

Udvalget bemærker, at det i MR-U:s strategi för 2008-2010, som antogs i oktober 2007, lyftes fram som en övergripande vision att:

"Norden skall vara ett välfungerande utbildnings- och forskningsområde. Detta kräver att de gränshinder som förhindrar ett effektivt samarbete i mesta möjliga mån undanröjs. Detta samarbete skall stimuleras och intensifieras i syfte att stärka de enskilda enheterna i regionen och regionen som helhet."

I betragtning af dette finder udvalget, at kundskabs- og forskningsinitiativerne er ivaretaget i tilstrækkelig grad i strategien. Udvalget ønsker desuden en løbende/årlig redegørelse fra Ministerrådet over, hvorledes arbejdet med strategien forløber og hvilke konkrete initiativer der sættes i værk.

På baggrund af ovenstående foreslår Kultur- og Uddannelsesudvalget,

> *at* Nordisk Råd tager meddelelsen til efterretning og anser Rek. 11/2007/kultur som *færdigbehandlet* for rådets vedkommende

Reykjavik den 24. september 2008

Christer Adelsbo (s)
Paavo Arhinmäki (vänst)
Risto Autio (cent)
Bente Dahl (RV), næstformand
Monica Green (s)
Mogens Jensen (S), formand
Mats Johansson (m)
Fredrik Karlström (ObS)
Ragnheidur Rikharðsdóttir (Sj.)
Sjurður Skaale (Tj)
Tommy Tabermann (sd)

Nordisk Råd

Rek. 11/2007/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
B 249/kultur

Behandles i:
Kultur- och utbildningsutskottet

J.nr. 07-00353-19

REKOMMANDASJON

Nordisk Råd

Rek. 12/2007/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
A 1413/kultur

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalg

J.nr. 07-00051-19

Økt nordisk forskningssamarbeid

Rekommandasjon

Rekommandasjonen lyder:
Nordisk Råd rekommanderar Nordisk Ministerråd

1) *å* etablere en dialog med de nasjonale forskningsråd om strukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid, og løsninger på disse, som ledd i videreutviklingen av det nordiske området for forskning og innovasjon

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Ministerrådet delar förslagsställarnas åsikt om att detta är ett viktigt område. Problemställningen har aktualiserats i de nordiska statsministrarnas gemensamma pressmeddelande från 19 juni 2007. Där talar man bl.a. om att "Satsningen inom den europeiska ramen på ett starkt nordiskt kunskaps- och innovationsområde ska intensifieras." och "Stärkning av samarbetet inom högre utbildning skall öka kontakten mellan nordiska läroanstalter och lyfta Norden som en attraktiv studieort. Forskning och innovation förstärks genom att i ökande grad koordinera nationella FoU program och innovationsprogram, samt genom att främja samarbetet mellan de nationella forskningsfinansiärerna.".

I Generalsekreterarens inspel i den nordiska globaliseringsprocessen markeras också betydelsen av att en "Satsning på en dynamisk inre nordisk marknad för kunskap och innovation bör förstärkas och intensifieras.".

Frågan uppmärksammas också i MR-U:s strategi för 2008-2010 som antogs i oktober 2007. Där lyfter man fram som en övergripande vision att:

"Norden skall vara ett välfungerande utbildnings- och forskningsområde. Detta kräver att de gränshinder som förhindrar ett effektivt samarbete i mesta möjliga mån undanröjs. Detta samarbete skall stimuleras och in-

Rek. 12/2007/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
A 1413/kultur

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalget

J.nr. 07-00051-19

tensifieras i syfte att stärka de enskilda enheterna i regionen och regionen som helhet."

Rekommendationen är på ett konkret sett aktuell i relation till de globaliseringsprojekt som nu arbetas fram inom ramen för ministerrådet. Av särskild betydelse är satsningarna på nordisk toppforskning och projektarbetet kring en intensifierad utveckling av det nordiska forsknings- och innovationsområdet NORIA. I styrgruppen för toppforskningsinitiativet har samtliga större nationella nordiska forskningsråd deltagit och haft möjlighet att föra en dialog kring utformningen av ett program för nordisk toppforskning. Förslaget är under april och maj 2008 ute hos berörda ministerråd och institutioner för kommentering. Ett slutligt förslag läggs fram för samarbetsministrarna 12-13 juni 2008. Arbetet med det senare projektet syftar till att förstärka satsningen på NORIA. Det är här planlagt för etableringen av en gemensam arbetsgrupp mellan ÄK-U och ÄK-NE och genomförandet av konkreta utvecklingsprojekt. Arbetsgruppen kommer under hösten 2008 och våren 2009 att arrangera en rad utvecklingsinriktade seminarier där de frågor som tas upp i rekommendationen kan diskuteras och analyseras. Därutöver har Generalsekreteraren tagit initiativ till att bjuda in direktörerna för de forskningsfinansierande organen i de nordiska länderna till en öppen dialog kring arbetet med och realiseringen av det samlade globaliseringsinitiativet. Detta möte förväntas äga rum under andra halvan av maj 2008.

Nordisk Ministerråd anser härmed att rekommendationen kan avskrivas.

Kultur- og utdanningsutvalgets betenkning

På baggrund af globaliserings- og topforskningsinitiativet er der i flere sammenhænge igangsat et arbejde for at fjerne strukturelle hindringer for derved at forbedre det nordiske forskningssamarbejde. Eksempelvis i styregruppen for topforskningsinitiativet har samtlige større nationale forskningsråd deltaget og haft mulighed for at føre en dialog omkring udformningen af et program for nordisk topforskning. Forslaget var i løbet af april og maj 2008 ude hos de berørte ministerråd og institutioner for kommentering. Også det nordiske forsknings- og innovationsområde *NORIA* har til formål at styrke forskningen. Her er der planlagt etablering af en fælles arbejdsgruppe mellem EK-U og EK-NE med henblik at gennemføre konkrete udviklingsprojekter. Endelig bemærkes det, at der er oprettet et fælles nordisk masterprogram med henblik på at fjerne strukturelle hindringer.

Set i lyset af de nævnte initiativer kan Nordisk Råd konstatere, at Nordisk ministerråd har foretaget yderligere aktiviteter i forhold til at etablere et 'nordisk indre marked for forskning'. Udvalget vil desuden have en løbende dialog med NMR i forhold til opfølgningen af de nævnte tiltag, der vil ske i det videre forløb.

På baggrund af ovenstående foreslår Kultur- og utdanningsutvalget

> *at* Nordisk Råd tager meddelelsen til etterretning og anser Rek. 12/2007/kultur som færdigbehandlet for rådets del

Reykjavik den 24. september 2008

Christer Adelsbo (s)
Paavo Arhinmäki (vänst)
Risto Autio (cent)
Bente Dahl (RV), *næstformand*
Monica Green (s)
Mogens Jensen (S), *formand*
Mats Johansson (m)
Fredrik Karlström (ObS)
Ragnheidur Rikharðsdóttir (Sj.)
Sjurður Skaale (Tj)
Tommy Tabermann (sd

REKOMMANDASJON

Nordisk Råd

Rek. *13/2007/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
A 1425/kultur

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalg

J.nr. 07-00356-14

Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag

Rekommandasjon

Rekommandasjonen lyder:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *å* igangsette en utredning om de små håndverksfagenes situasjon i Norden, og om muligheten for å etablere et nordisk samarbeid om opplæring og utdanning innenfor disse fagene

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Yrkesopplæring generelt har vært og er et prioritert område innen det nordiske skolesamarbeidet. Spørsmål knyttet til de små håndverksfagenes situasjon i Norden har vært et tema som med jevne mellomrom har vært fremmet i det nordiske samarbeidet. Spørsmålet har vært drøftet i den nordiske rådgivningsgruppen for skolesamarbeid (NSS) og det har tidligere vært tatt initiativ til nordisk samarbeid gjennom bl.a. en egen arbeidsgruppe som er nedsatt for å arbeide særskilt med yrkesopplæring. Det har imidlertid vist seg at interessen for et forpliktende nordisk samarbeid på nasjonalt nivå har vært liten.

Nordisk Ministerråd vil imidlertid på ny ta initiativ til et samarbeid. Norge har påtatt seg å arrangere en nordisk konferanse der temaet vil være de små håndverksfagenes situasjon – muligheter for samarbeid. Konferansen vil mest sannsynlig finne sted i 2009. En rapport om de små håndverksfagene vil bli utarbeidet i forbindelse med konferansen.

I tillegg vil Nordisk Ministerråd i 2008 arrangere et nordisk kulturforum om immatriell kulturarv og UNESCO-konvensjonen om bevaring av den immaterielle kulturarven. De små håndverks- og kulturfagene blir ett av flere tema på kulturforumet.

Nordisk Råd

Rek. *13/2007/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
A 1425/kultur

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalget

J.nr. 07-00356-14

Samarbeidet om små håndverks- og kulturfag er imidlertid noe som også kan gjøres direkte mellom skoler, opplæringsinstitusjoner og andre interessenter. I den anledning vil Nordisk Ministerråd peke på de muligheter som ligger innenfor Nordplus Rammeprogram.

I november 2007 ble Nordplus Rammeprogram for 2008-2010 lansert som Nordisk Ministerråds nye store program for utdanningssamarbeid mellom de nordiske og de 3 baltiske landene. Det nye rammeprogrammet inneholder også et helt nytt delprogram, Nordplus Horisontal. Nordplus Horisontal har som målsetning å bedre synergi og samarbeid mellom utdanningssektorene, og det skal støtte prosjekter på tvers av tradisjonelle kategorier og sektorer og prosjekter som kan ta opp andre, nye, bredere og mer komplekse problemstillinger og utfordringer. Innenfor programmet kan man søke støtte til prosjekt- og nettverksaktiviteter som er tverrgående og nyskapende på en rekke områder, herunder bl.a. seminarer for erfaringsutveksling, studier og analyser, produksjon av materiale for innovativ språkopplæring, undervisning og oversettelse, eller tilsvarende materiale innenfor andre fagfelt, eller etablering av nye kursmoduler som benytter nye lærings- og undervisningsplattformer.

Programmet gir også støtte til tverrsektorielle nettverk og/eller prosjektaktiviteter som bygger videre på og utvider tidligere Nordplus-støttede nettverk og prosjekter. Etter Nordisk Ministerråds vurdering vil derfor det nye delprogrammet, Nordplus Horisontal, imøtekomme svært mange av de problemstillinger som reises i rekommandasjonen. Det er mulig å søke støtte til både studie og analyse, samt nordisk, og eventuelt nordisk-baltisk, samarbeid om opplæring og utdanning i disse fagene.

Nordisk ministerråd er kjent med prosjektet "Spor i Norden" gjennomført av Nordisk Håndverksforum m.fl. Ministerrådet vil derfor vise til de muligheter til videreutvikling av dette arbeidet gjennom søknad til Nordplus Horisontal, eventuelt gjennom Nordplus Voksen.

For øvrig kan det nevnes at yrkesopplæring er ett av i alt fem prioriterte områder for Nordplus Junior for inneværende år, og det gjennom det nye rammeprogrammet er åpnet opp for søknader til nettverk og prosjekt også innenfor Nordplus Junior.

Nordisk Ministerråd vil også vise til overenskomsten mellom de nordiske land om utdanningsfellesskap på den videregående skoles nivå (allmennfaglig og yrkesfaglige studieretninger). Avtalen som er gjeldende fra 27. mars 2008 muliggjør samarbeid mellom de nordiske land, også mht til yrkesopplæring.

Nordisk Ministerråd anser hermed, at rekommansjonen kan avskrives.

Kultur- og utdanningsutvalgets betenkning

Kultur- og Uddannelsesudvalget har fra Nordisk Ministerråd (NMR) modtaget meddelelse over rekommendation 13/2007/kultur om Nordisk samarbejde om små håndværksfag/-kulturfag.

Udvalget er, som nævnt i meddelelsen, også bekendt med de muligheder, der ligger i delprogrammet Nordplus Horisontal i forhold til at skabe bedre synergi og samarbejde mellem uddannelsessektorerne. Samtidig er udvalget også bekendt med projektet "Spor i Norden". Projektet afholder afsluttende møde og udgiver en rapport i september med henblik på at få etableret et fast netværk for håndværksoplæring i Norden under Nordisk Håndverksforums paraply. Projektdeltagerne mener, at der er behov for et permanent samarbejdsorgan.

"Spor i Norden" peger allerede nu på, at de små håndværksfag har svært ved at opnå støtte f.eks. gennem Nordplus. Dette kan skyldes, at fagene er så små, at de behøver mere fleksibilitet i forhold til de gængse søgesystemer.

"Spor i Norden" peger desuden på, at det vil være nødvendigt at se på følgende aspekter for at vurdere, hvilke fag som har brug for tiltag på nordisk niveau:

- Antal udøvere
- Udøvernes alder
- Findes der lærlinge og unge udøvere?
- Findes oplæringsvirksomheder som er villige til at tage imod lærlinge og unge udøvere
- Findes faget som en del av fagoplæringssystemet i det enkelte land?
- Hvilket marked findes for produkterne og tjenesterne som håndværkerne producerer?

Desuden opstilles der en række kortsigtede og langsigtede begrundelser for, at fag skal få nordisk oplæringsforløb, dvs. tages vare på.

Kortsigtede begrundelser

- Det skal være muligt for den som tager oplæringen at finde/skabe sig et levebrød
- Samfundet tjener på at faget findes. For eksempel sparer samfundet udgifter på sundhedsbudgettet når sukkersyge får tilpassede sko

Langsigtede begrundelser:

- Nogle værdier og kundskaber ønsker samfundet at bevare fordi de er en del av kulturen og traditionen, dvs. af hensyn til kulturarven
- Det er ikke mulig i dag at forudse hvilken kundskab, der er behov for i fremtiden. Der er behov for en "genbank" af kundskab i samfundet, bl.a. håndværkskundskab

Udvalget deltog tillige ved NMRs for nylig afholdte Kulturforum om UNESCO-konventionen i forbindelse med bevaring af den immaterielle kulturarv. Her blev netop de små håndværks- og kulturfag diskuteret, og der var stort ønske om, at man på nordisk plan i højere grad skulle koordinere de enkelte uddannelsesmuligheder og oplæring inden for de små håndværksfag.

Nordisk Råd ser tillige med tilfredshed på, at NMR i 2009 vil tage initiativ til at afholde en konference og udgive en rapport om håndværkenes situation og muligheder for samarbejde.

På baggrund af de ovennævnte rapporter og den konference, der vil finde sted inden for det kommende år, mener udvalget, at NMR bør afvente ny viden og resultater. I forlængelse heraf ønsker udvalget, at Nordisk Ministerråd skal bidrage til at få igangsat et overblik og en sammenhængende kortlægning af de små håndværksfags situation i Norden med henblik på, at Ministerrådet efterfølgende tager initiativ til en række konkrete politiske tiltag på området. Herunder at det sikres, at det enkelte håndværksfag opretholdes med mindst et uddannelsessted/oplæringssted inden for Norden, eksempelvis glaspustere i Småland.

Nordisk Råd

Rek. *13/2007/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
A 1425/kultur

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalg

J.nr. 07-00356-14

På baggrund af ovenstående foreslår Kultur- og Uddannelsesudvalget,

at Nordisk Råd tager meddelelsen om Rek. 13/2007/kultur til efterretning og *afventer* ny meddelelse til næste år.

Reykjavik den 24. september 2008

Christer Adelsbo (s)
Paavo Arhinmäki (vänst)
Risto Autio (cent)
Bente Dahl (RV), næstformand
Monica Green (s)
Mogens Jensen (S), formand
Mats Johansson (m)
Fredrik Karlström (ObS)
Ragnheidur Rikharðsdóttir (Sj.)
Sjurður Skaale (Tj)
Tommy Tabermann (sd)

Nordisk Råd

Rek. *13/2007/kultur
D 2008

Tidligere nummer:
A 1425/kultur

Behandles i:
Kultur- og utdanningsutvalget

J.nr. 07-00356-14

REKOMMANDASJON

Nordisk Råd

Rek. 14/2007/velferd
D 2008

Tidligere nummer:
A 1412/velferd

Behandles i:
Velferdsutvalget

J.nr. 07-00050-16

Rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland

Rekommandasjon

Rekommendasjonen lyder:

Nordisk Råd rekommanderar Nordisk Ministerråd

1) *å* ta initiativ til en internasjonal avtale som regulerer rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland
2) *å* samarbeide om å øke utdanningskapasiteten av helsepersonell i utviklingsland
3) *å* samarbeide om tiltak for at utviklingsland beholder en større del av sitt helsepersonell hjemme

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

1 och 3) Nordiska ministerrådet ansluter sig till målsättningen att den internationella rekryteringen av hälsopersonal skall försiggå på ett ordentligt och anständigt sätt. Ministerrådet vill ändå undvika att initiera överlappande aktiviteter med andra internationella organisationer och skall därför inte självständigt ta initiativ beträffande rekrytering av hälsopersonal från utvecklingsländer. Både Europarådet och Världshälsoorganisationen WHO har genom omfattande beslut i sina respektive styrande organ redan länge fokuserat på den här problematiken. WHO:s arbete beskrivs närmare nedan för.

För att implementera resolutioner WHA57.19 och WHA58.17, godkända av Världshälsoförsamlingen i 2004 och 2005, arbetar WHO för att utveckla en internationell kod för migration av hälsoarbetare. WHO:s samarbete med *Realizing Rights och Global Health Workforce Alliance* (GHWA) har lett till ett policyinitiativ *Health Worker Migration Policy Initiative* (HWMI), som genomförs med hjälp av ett rådgivande råd och en teknisk arbetsgrupp.

Det rådgivande organet, *Health Worker Migration Global Policy Advisory Council (GPAC)*, består av policy makers på högsta nivå både från avsändar- och mottagarländer, samt representanter från internationella organisationer, nationella institutioner och statsagenturer. Den tekniska arbetsgruppen, *Migration Technical Working Group (TWG)*, däremot har experter från internationella agenturer, WHO AFRO, WHO EURO och professionella organisationer. Initiativet syftar särskilt till att hitta lösningar för hälsoarbetarflykt från utvecklingsländer. Den vägledande principen är att främja lösningar som både respekterar emigranters rättigheter för att söka bättre liv och erkänner avsändar- och mottagarländers ansvar för att minimera de negativa och gynna de positiva effekterna av migration av hälsoarbetare.

För att facilitera konsultationer och informationsutbyte lanserar HWMI ett webbaserat dialogforum, *Community of Practice and Global Dialogue* (http://my.ibpinitiative.org/public/HWMigration). Den första globala dialogen infördes den 31 mars 2008. Alla intresserade inviteras till att dela sina erfarenheter och kunskap med kollegor från hela världen, att söka såväl råd som stöd från experter angående migration av hälsoarbetare, samt att hjälpa HWMI-initiativet med att utveckla den globala koden.

Ett första utkast till en global kod skall presenteras och diskuteras på ett sidomöte till Världshälsoförsamlingen i maj 2008. Diskussioner och konsultationer skall fortsätta med regioner och medlemsländer i efteråret 2008 och koden skall framläggas exekutivstyrelsen i januari 2009. Målet är att signera Global Code of Practice for Health Worker Migration på Världshälsoförsamlingen i maj 2009.

De nordiska länderna för dialog med WHO för att följa detta arbete och ÄK-S kommer att diskutera om det finns behov av ett särskilt nordiskt samarbete också inom detta område utöver den redan existerande nordiska samordningen inom WHO. Ministerrådet kommer att orientera Nordiska rådets välfärdsutskott om arbetets framsteg.

2) Rekommendationen om att öka utbildningskapacitet i utvecklingsländer ligger utanför det nordiska social- och hälsosamarbetet både ansvars- och resursmässigt. Sådana här ärenden tillhör oftast ländernas utvecklingssamarbete som vanligen är underställt utrikesministerier.

Ministerrådet anser härmed att rekommendationen kan avskrivas.

Velferdsutvalgets betenkning

Velferdsutvalget merker seg at Nordisk ministerråd (NMR) i sin meddelelse peker på et mangeårig pågående arbeid særlig innen WHO og Europarådet for at den internasjonale rekrutteringen av helsepersonell skal gå for seg på en anstendig måte. Særlig pekes det på at WHO arbeider for å etablere en internasjonal kodeks for migrasjon av helsearbeidere. Målet er at det skal signeres en *"Global Code of Pratice for Health Worker Migration"* på WHOs møte i mai 2009.

NMR viser til at de nordiske landene fører en dialog med WHO for å følge dette arbeidet, og at ÄK-S kommer til å diskutere om det finnes et særskilt behov for et særskilt nordisk samarbeid innen dette området, utover allerede eksisterende nordiske samordning innenfor WHO. Velferdsutvalget ser positivt på at Nordisk ministerråd skal orientere utvalget om arbeidets framsteg.

På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget

> *at* Nordisk Råd tar meddelelsen til etterretning og anser Rek. 14/2007/velferd som *ferdigbehandlet* for rådets del

Reykjavik den 24 september 2008

Troels Christensen (V)
Jan-Henrik Fredriksen (FrP)
Marianne Kierkemann (m)
Anita Knakkergaard (DF)
Karina Lorentzen (SF)
Gunn Olsen (A)
Tuula Peltonen (sd)
Jessica Polfjärd (m)
Reidar Sandal (A)
Paula Sihto (cent)
Siv Friðleifsdóttir (F), formand
Ib Thomsen (FrP)
Göte Wahlström (s), næstformand

BETÆNKNING OVER MEDDELELSE OM REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek.
***15/2007/medborger**
D 2008

Tidigare nummer:
A 1427/medborger

Behandlas i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 07-00377-10

Bekæmpelse af menneskehandel

Rekommandation

Rekommandationen lyder:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *at* orientere udvalget om ministerrådets igangværende undersøgelse af samarbejdsmulighederne med andre internationale aktører med blik på at kortlægge sammenhængen mellem forlænget ophold for ofrene for menneskehandel og opklaring af bagmandsvirksomhed (jf. rek. 25/2005)

2) *at* udenrigsministrene på Nordisk Råds årlige sessioner redegør (skriftligt eller mundtligt) om initiativer og projekter, der retter sig mod bekæmpelse af menneskehandel i de nordiske og baltiske lande. De årlige redegørelser skal indeholde en status over problemernes omfang samt en oplistning af, hvilke initiativer og projekter ministerrådet vil iværksætte med henblik på at løse problemerne

3) *at* Nordisk Ministerråd prioriterer at afhjælpe de menneskelige konsekvenser af *trafficking* – f.eks. ved at anvende formandskabspuljen til at yde økonomisk støtte eller kompetencebidrag til beskyttelseshuse (*safehouses*) i de nordiske lande, Nordvestrusland og Baltikum for ofre for menneskehandel

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

1) Nordisk Ministerråd har i 2007 løbende været i dialog med FN's organisation for bekæmpelse af narkotika og organiseret kriminalitet (UNODC) om et samarbejde vedr. en kortlægning af sammenhængen mellem beskyttelse og ophold for ofre for menneskehandel og opklaring af bagmandsvirksomhed.

UNODC har, med forsinkelse, i foråret 2008 initieret en global dataindsamling som alene er koncentreret om de kriminelle aspekter af menneskehandel. Det har ikke været praktisk muligt at integrere en mere analy-

tisk dimension i UNODC's dataindsamling. Derfor vil Nordisk Ministerråd komplementere UNODC's globale undersøgelse ved at igangsætte en udredning som skal kortlægge "best practice" modeller for samarbejde mellem politi og sociale organisationer. Omdrejningspunktet for en sådan undersøgelse vil være *hvordan den sociale indsats, udover at varetage ofrenes sikkerhed, integritet og sundhed kan være en positiv faktor i forhold til retsforfølgelse af menneskehandlerne og hvordan man kan gøre det lettere for ofrene at samarbejde med politi og myndigheder, herunder vidne i retssager - og ikke mindst i forhold til den sociale integration som slutresultat af processen.* Der lægges vægt på et helhedsorienteret og tværsektorielt perspektiv på tværs af social og sundheds-, ligestilling samt lovgivningsområdet.

Undersøgelsen vil kortlægge beskyttelsesordningerne i de fem nordiske lande suppleret med tre udvalgte lande (Belgien, Italien og et af de baltiske lande) som repræsenterer forskellige typer af udfordringer og løsningsmodeller for støtteordninger til ofre for menneskehandel. Det drejer sig om indsamling af erfaringer om ofres villighed til at vidne eller samarbejde med politi, herunder hvad som har været grunden til at ofrene har vidnet eller ikke ønsket at vidne. Et andet element i undersøgelsen er også hvorvidt de eksisterende ordninger i dag er egnet for alle gruppe af ofre som er udsat for menneskehandel. Eksempelvis er der i Europa et øget fokus på et stigende antal ofre udsat for tvangsarbejde, ligesom flere mænd er udsat for menneskehandel. Endelig vil det bilaterale samarbejde om repatriering være i fokus.

Undersøgelsen initieres i sidste halvdel af 2008 og knyttes an til den globale undersøgelse som UNODC har sat i gang med fokus på de kriminelle aspekter af menneskehandel. UNODC's rapport forventes færdig i slutningen af 2008.

Rapportens resultater formidles via et afslutningsseminar, hvor både nordiske, baltiske og andre relevante internationale aktører inviteres. Eksempelvis den Den Nordlige Dimensions Partnerskab på social og sundhedsområdet, som har sat menneskehandel på partnerskabets handlingsplan for 2008. Ligesom UNODC og EU kommissionen får rapportens resultater.

2) Utrikesministrarna kommer att lämna en skriftlig redogörelse under Nordiska rådets session om de initiativ och projekt som genomförs av utrikesministerierna i de enskilda nordiska länderna. Utrikesministrarna kommer inte i sin redogörelse att beskriva initiativ och projekt som Nordiska ministerrådet genomför. Nordiska ministerrådet kommer att under Nordiska rådets session lämna en redogörelse över de initiativ, insatser och aktiviteter som Nordiska ministerrådet genomför för att bekämpa människohandel för sexuellt utnyttjande.

3) Nordiska ministerrådets aktiva insatser för att bekämpa människohandel, med speciell fokus på kvinnor och barn för sexuellt utnyttjande, blev synligt i Östersjöregionen år 2002 då den gemensamma nordisk baltiska kampanjen mot kvinnohandel genomfördes i de nordiska och de baltiska länderna. Från år 2002 har Nordiska ministerrådet strävat att samarbeta och samordna aktiviteter i de enskilda ministerråden för att uppnå en effektiv insats för att undvika dubbleringar. Sedan år 2006 har MR-S, MR-JÄM och MR-LAG samarbetat kring de insatser som Nordiska ministerrådet genomför för att bekämpa människohandel i de nordiska och baltiska länderna och NV Ryssland.

Nordiska ministerrådet (MR-S och MR-JÄM) har satt igång en rad projekt som har som den överordnade målsättningen att bygga kunskap och kompetens hos de personer som i sitt dagliga arbete kommer i kontakt med problematiken kring människohandel.

Nordiska rådet

Rek.
***15/2007/medborger**
D 2008

Tidigare nummer:
A 1427/medborger

Behandlas i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 07-00377-10

Nordiska rådet

Rek.
***15/2007/medborger**
D 2008

Tidigare nummer:
A 1427/medborger

Behandlas i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 07-00377-10

Nordiska ministerrådet kan inte i enlighet med gällande regler ge kontinuerligt bidrag och ekonomiskt stöd till "safe-houses" i de nordiska och baltiska länderna och NV Ryssland. Erfarenheten har visat att när "safe houses" eller kriscenter byggs upp med stöd från internationella organisationer slutar verksamheten när det internationella bidraget tar slut. Därför måste denna verksamhet byggas upp i samarbete med nationella aktörer och med nationell finansiering för att garantera en långsiktig verksamhet.

I Nordiska ministerrådet prioriteras insatser i kampen mot människohandel högt, och NMR genomför ett antal projekt för att bekämpa människohandel. Projekten fokuserar på människohandel för sexuellt utnyttjande.

Nedan beskrivs NMR:s pågående aktiviteter:

År 2007 har Nordiska ministerrådet satt igång följande projekt:

1. *Efforts in fighting against trafficking in human beings* – mobility programme
2. *Preventing trafficking in human beings*
3. *Preventing trafficking in teenagers in institutions in the Baltic countries and NW Russia project*
4. *Nordic-Baltic-Russian Conference on Trafficking in Human Beings*
5. *"My vision – Empowerment of young people"*

För ovanstående projekt har Nordiska ministerrådet avsatt *totalt 3.650.000 DKK.*

För år 2008 har Nordiska ministerrådet öronmärkt 2 000 000 DKK för insatsen och aktiviteter att bekämpa människohandel.

Målsättningen med Nordiska ministerrådets samlade insats i att bekämpa människohandel i EU:s nordliga dimension region är att bidra med den kompetens och erfarenheter som de nordiska länderna har inom området.

En central prioritering för MR-S, MR-JÄM och MR-LOV är att skapa en synergi och ett sammanhang mellan ministerrådens prioriterade insatsområden för att bekämpa människohandel.

I juni 2006 inviterede den danske socialminister i samarbejde med Nordisk Ministerråd socialministre fra de nordiske lande, de baltiske lande, Polen, Tyskland og Rusland til en rundborgsdialog om fremtidigt samarbejde om menneskehandel med fokus på de sociale aspekter. I forlængelse heraf har Nordisk Ministerråd afsat midler til et regionalt samarbejdsprojekt om forebyggelse af menneskehandel blandt udsatte teenagers. Projekten *Prevention in trafficking in human beings* och *Preventing trafficking in teenagers in institutions in the Baltic countries and NW Russia* målsättning är att tillsammans med myndigheter och NGO:s genomföra projekt som skall bygga upp kompetensen och kunskap hos de experter som arbetar med att förebygga människohandel. Projektet om tonåringar riktar sig främst till personal i sociala institutioner för utsatta barn.

"My vision – Empowerment of young people" projektet skall förebygga människohandel bland tonåriga flickor och pojkar i avsändarländerna i EU:s Nordliga Dimension Region och skall sätta igång förebyggande aktiviteter i lokalsamhället med de ungas resurser som utgångspunkt. Projektet implementeras av NGO:s i tätt samarbete med de lokala myndigheterna.

Efforts in fighting against trafficking in human beings mobilitetsprogrammet genomförs i samarbete med de ryska myndigheter och skall komplettera och stärka de pågående aktiviteterna i kampen mot människohandel. Den överordnade målsättningen är att presentera nordiska institutionella och fackliga modeller och best practises för personer från NV Ryssland

som i sitt dagliga arbete kommer i kontakt med problematiken kring människohandel. Tyngdpunkten i genomförandet av mobilitetsprogrammet skall ligga i kunskapsuppbyggnad och i främjandet av tvärsektoriella nätverk. Grupperna som besöker de nordiska länderna tar del av polisens, åklagarämbetets, de sociala och hälsosektorernas insatser samt arbetet inom de nordiska frivilliga organisationerna som arbetar mot människohandel. I de nordiska länderna skall det tvärsektoriella samarbetet mellan de olika myndigheterna presenteras, och hur medborgarorganisationerna är involverade i arbetet för att hjälpa de personer som blivit offer för människohandel.

Nordiska rådet

Rek.
***15/2007/medborger**
D 2008

Tidigare nummer:
A 1427/medborger

Behandlas i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 07-00377-10

Tjänstemän som arbetar inom stats- och kommunförvaltning och representanter för medborgarorganisationer ges möjlighet för att delta i mobilitetsprogrammet. Följande målgrupper inbjuds att delta i detta program:

- Tjänstemän som arbetar med rådgivning inom de sociala, hälso-, juridiska och utbildningssektorerna och kommittéerna, och som speciellt riktar sig till krisdrabbade familjer och unga och barn
- Representanter för polis och domstolsväsendet
- Tjänstemän vi gränsbevakning och tull

De personer som hittills har deltagit i mobilitetsprogrammet har rapporterat att besöken i de nordiska länderna har varit lärorika och nyttiga och gett möjligheter till att skapa nätverk med nordiska experter.

MR-JÄM har under sina årliga ministermöten följt upp arbetet med insatserna att bekämpa människohandel, speciellt handel med kvinnor och barn för sexuellt utnyttjande och diskuterar insatserna med sina baltiska kolleger på NB 8 möten i maj 2008. Ministrarna anser att det är viktigt att arbeta med frågan och följa upp vad som händer i EU:s nordliga dimension region.

I år 2007 tog Nordiska ministerrådet initiativ till att människohandel blev ett samarbetsområde i Northern Dimension Partnership on Public Health and Social Wellbeing (NDPHS) och det ingår i NDPHS handlingsplan för 2008. NMR i uppgift att koordinera och samordna de internationella organisationernas och task-forcens insatser för att bekämpa människohandel i EU:s nordliga dimension region med målsättning att effektivera insatsen och undgå dubblering. I denna koordinering kommer att ingå upprätthållande av en hemsida med information om de konferenser och seminarier som arrangeras i regionen och med länkar till de internationella organisationer och task-force som arbetar med att bekämpa människohandel. Årligen skall även de internationella organisationerna och task-forcen inbjudas till ett möte för att utbyta erfarenheter och diskutera koordineringen av insatserna.

Medborger- og Forbrukerutvalgets betenkning

Medborger- og Forbrugerudvalget er glade for, at Nordisk Ministerråd (NMR) og Nordisk Råd (NR) deler samme engagement, når det gælder bekæmpelse af menneskehandel.

Medborger- og Forbrugerudvalget er meget tilfredse med, at Ministerrådet løbende er i dialog med FN-organisationen UNODC, som har initieret den globale undersøgelse og dataindsamling, og ydermere, at Ministerrådet komplementerer undersøgelsen ved at kortlægge *"best pratice"*-modeller.

Udvalget støtter helt op om det helhedsorienterede og tværsektorielle perspektiv, der lægges til grund i undersøgelsen. Det er ligeledes med glæde, at udvalget konstaterer, at Ministerrådet er opmærksomt på, hvorvidt de eksisterende ordninger er egnet til at omfatte andre grupper af ofre for at menneskehandle, herunder den stigende gruppe af ofre for tvangsarbejde.

Medborger- og Forbrugerudvalget ser frem til at modtage den årlige redegørelse under sessionen og fastholder, at Nordiske Råd fortsat vil sætte emnet på dagsorden så længe menneskehandlen er et problem i Norden. Derfor opretholder Medborger- og Forbrugerudvalget anden at-sats i rekommandation 15/2007/medborger.

Samtidigt er Medborger- og Forbrugerudvalget ikke tilfredse med, at Ministerrådet afviser at støtte op om de såkaldte *safe-houses*. Hvis ikke det er muligt med direkte driftsstøtte, mener udvalget at Ministerrådet bør støtte yderligere i form af forskellige kompetencebidrag. Derfor opretholdes 3. at-sats ligeledes. Første at-sats kan dog afskrives.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Medborger- og Forbrugerudvalget,

> *att* Nordiska rådet tar meddelandet om Rek. 15/2007/medborger till handlingarna och *avvaktar nästa års meddelande* i anledning av anden och tredje at-sats;
>
> *att* Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att 15/2007 vad angår förste at-sats för rådets del är *slutbehandlade*

Reykjavik den 25. september 2008

Henrik Brodersen (DF)
Maarit Feldt-Ranta (sd)
Rolf Gunnarsson (m)
Henrik Dam Kristensen (S), næstformand
Anne Margrethe Larsen (V)
Elina Linna (v)
Ville Niinistö (gröna), formand
Jørgen Poulsen (RV)
Kjartan Ólafsson (Sj.)
Maria Stenberg (s)
Karin S. Woldseth (FrP)

Nordiska rådet

Rek.
***15/2007/medborger**
D 2008

Tidigare nummer:
A 1427/medborger

Behandlas i:
Medborger- og Forbrugerudvalget

J.nr. 07-00377-10

BETENKNING OVER MEDDELELSE OM REKOMMENDASJON

Nordiska rådet

Rek. 16/2007/næring
D 2008

Tidigare nummer:
A 1408/næring

Behandlas i:
Næringsutvalget

J.nr. 07-00041-12

Ny nordisk mat - handels- och gränshinder för livsmedelsindustrin

Rekommendation

Rekommendationen lyder:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* inom projektet "Ny Nordisk Mat" initiera en kartläggning av handels- och gränshinder mellan de nordiska länderna för livsmedelsindustrin
2) *att* utifrån kartläggningen lägga fram förslag till åtgärder för att lösa de hinder som identifieras
3) *att* inom projektet "Ny Nordisk Mat" öronmärka medel för detta arbete

Meddelande från Nordiska ministerrådet

Nordisk Ministerråd prioriterer arbejdet med identificering og fjernelse af grænsehindringer højt indenfor det nordiske samarbejde.

Indenfor virksomhedsområdet "ny nordisk mad" samt "grænseløst nordisk næringsliv" findes allerede flere pågående og planlagte satsninger, og en kortlægning på området for levnedsmiddelindustrien ville give flere positive synergieffekter og "added value".

Nordisk Ministerråd ser derfor positivt på rekommandationen fra Nordisk Råd, om at iværksætte en kortlægning af handels- og grænsehindringer på levnedsmiddelsområdet indenfor de nordiske lande.

Kortlægningen skal efterfølgende bruges i arbejdet for at løse de grænsehindringer man eventuelt har identificeret.

Finansieringen af en sådan kortlægning kan eventuelt findes indenfor rammerne af grænsehindringsarbejdet, såfremt de involverede aktører godtager dette.

Nordisk Ministerråd finder hermed at rekommandationen kan afskrives.

Näringsutskottets synpunkter

Arbetet med att underlätta mobiliteten för människor och varor mellan de nordiska länderna och att ta bort gränshinder för enskilda medborgare och företag är högt prioriterat och undanröjande av gränshinder är ett av Nordiska rådets högst politiskt prioriterade områden.

Näringsutskottet har vid flertal tillfällen poängterat vikten av att de problem och hinder som föreligger för näringslivet inom Norden att verka på en nordisk marknad måste försvinna. Speciellt gäller detta för små och medelstora företag.

Utskottet noterar att Nordiska ministerrådet ser positivt på rekommendationen och att man är beredd att sätta igång med en kartläggning av handels- och gränshinder inom denna sektor. Utskottet anser att det är viktigt att ministerrådet genomför en undersökning av detta område då detta är en väsentlig del i visionen om ett gränslöst Norden och en gemensam nordisk marknad för näringsliv och produkter där varor och tjänster utan problem kan säljas över de nationella gränserna.

Utskottet menar att Nordiska ministerrådet bör presentera en tidplan för arbetet med kartläggningen för utskottet i ett första steg och i ett andra steg själva slutrapporten innan rekommendationen kan anses som slutbehandlad. Utskottet föreslår därför att avvakta nästa års meddelande.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Näringsutskottet

> *att* Nordiska rådet lägger meddelandet om Rek. 16/2007/næring till handlingarna och *avvaktar nästa års meddelande*.

Reykjavik 24 september 2008

Lisbeth Grönfeldt Bergman (m),
Ordförande
Ole Vagn Christensen (S)
Sigrun Eng (A)
Billy Gustafsson (s)
Bjarne Kallis (kd)
Thore A. Nistad (FrP)
Marion Pedersen (V)
Inge Ryan (SV)
Stefan Tornberg (c)
Lars Wegendal (s)

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 17/2007/presidiet
D 2008

Tidigare nummer:
B 248/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 07-00176-30

Nordiska ministerrådets budget for 2008

Rekommandasjon

Presidiet föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* öka anslaget för 2-2404-2 Nordjobb med 300 000 DKK

2) *att* minska anslaget för 2-4110-1 med 100 000 DKK

3) *att* minska anslaget för 5-0180-3 med 100 000 DKK

4) *att* minska anslaget för 5-1021-1 med 100 000 DKK

Meddelelse fra Nordisk Ministerråd

Nordisk Ministerråd meddeler følgende vedrørende budget 2008.

Samarbejdsministrene har efter samråd med Nordisk Råd vedtaget et budget for 2008, som indeholder de omdisponeringer som Nordisk Råd opfører i rekommandation 17/2007.

Nordisk Ministerråd betragter på den baggrund Rådets rekommandationer som gennemført ved samarbejdsministrenes beslutning om budgettet for 2008.

Ministerrådet mener, at rekommandationen kan afskrives.

Presidiets betenkning

Presidiet konstaterar att Nordiska ministerrådet genomfört de omdisponeringar i budgeten för 2008 som Nordiska rådet rekommenderat Nordiska ministerrådet om.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Presidiet

att Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att Rek. 17/2007/presidiet för rådets del är *slutbehandlad*

Reykjavik 24 september 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv), vicepresident
Ivar Kristiansen (H)
Johan Linander (c)
Kent Olsson (m)
Lyly Rajala (saml)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd), president
Bjørg Tørresdal (KrF)

Nordiska rådet

Rek. 17/2007/presidiet
D 2008

Tidigare nummer:
B 248/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 07-00176-30

PRESIDIETS MEDDELANDE OM INTERNT BESLUT

Nordiska rådet

IB 1/2005

Tidigare nummer:
A 1341/næring

J.nr. 07-00114-19

EU's direktiv om softwarepatent

Internt beslut

Nordisk Råd beslutter

at orientere EU's Ministerråd for IT og Europa-Parlamentet om nærværende forslag

Presidiets meddelande

Kommissionen har dragit tillbaka sitt förslag om ett EU-direktiv om softwarepatent. Enligt uppgift har Kommissionen heller inte för avsikt att väcka frågan igen. Därför är det inte relevant längre att informera EU's ministerråd for IT och Europaparlamentet om rådets förslag.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Presidiet

att Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att IB 1/2005 för rådets del är *slutbehandlad*.

Reykjavik 24 september 2008

Árni Páll Árnason (A)
Sinikka Bohlin (s)
Erling Bonnesen (V)
Berit Brørby (A)
Christina Gestrin (sv) vicepresident
Ivar Kristiansen (H)
Johan Linander (c)
Kent Olsson (m)
Lyly Rajala (saml)
Rolf Reikvam (SV)
Niels Sindal (S)
Erkki Tuomioja (sd) president
Bjørg Tørresdal (KrF)

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordiska rådet

E 1/2008

Ställd av:
Maarit Feldt-Ranta (sd)

Till:
Sveriges regering

J.nr. 07-00492-3

Til Sveriges regering

Skriftligt spørgsmål om brugen af finsk sprog hos de statslige og kommunale myndigheder i Sverige

De sproglige minoriteters rettigheder udgør en væsentlig del af de nordiske landes pluralistiske samfundsmodel. Blandt andet skal man som følge af disse have ret til at bruge sit eget modersmål i forbindelse med indbyrdes samtaler i arbejdstiden og under udførelsen af arbejdet.

I Uppsala i Sverige forbød lederen af socialforvaltningen to finske medarbejdere at bruge det finske sprog i forbindelse med deres indbyrdes samtaler i forvaltningens gang. Efter behandlingen af den klage, som sagen medførte, besluttede Uppsala kommune og det svenske fagforbund for kommunale tjenestemænd (SKTF), at der skal tales svensk på alle forvaltningens fællesområder samt i personalets pauserum.

Den førnævnte beslutning krænker alle individer som er bosiddende i Sverige og som tilhører en sproglig minoritet – ikke kun finnerne. Beslutningen vækker desuden undren, fordi finsk er et officielt minoritetssprog i Sverige.

Hvilke tiltag vil den svenske regering iværksætte med henblik på at eliminere det ovenfor beskrevne problem?

Helsingfors den 14. december 2007

Maarit Feldt-Ranta (sd)

REGERINGSKANSLIET

2008-02-08

Utrikesdepartementet

Ministern för nordiskt samarbete

Nordiska rådet

Svar på fråga E 1/2008 från Nordiska rådets medlem, Marit Feldt-Ranta, till Sveriges regering om förbud mot att tala finska på offentliga arbetsplatser

Nordiska rådets medlem Marit Feldt-Ranta från socialdemokratiska gruppen har ställt frågan till Sveriges regering om vad den svenska regeringen avser vidta för åtgärder för att eliminera "ovan beskrivna problem". Frågan är ställd mot bakgrund av ett beslut från en socialförvaltning om användandet av finska inom förvaltningen.

Jag har inhämtat att frågan som Marit Feldt-Ranta tar upp är anmäld till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering. Som statsråd bör jag inte kommentera ett pågående ärende. Mitt svar blir därför mer generellt om den statliga minoritetspolitiken.

År 1999 beslutade riksdagen att på regeringens förslag godkänna att Sverige ratificerade Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter samt den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Genom detta beslut erkändes finska språket som ett minoritetsspråk i Sverige. Till exempel kan nämnas att enligt artikel 10 i den förstnämnda konventionen ska den som tillhör en nationell minoritet ha rätt att fritt och utan ingripande använda sitt minoritetsspråk privat och offentligt, och såväl muntligt som skriftligt.

Minoritetspolitiken är i dag ett eget politikområde i statsbudgeten. Det övergripande målet för politikområdet är att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. En rad olika åtgärder har vidtagits för att stödja de nationella minoritetsspråken.

Postadress
103 39 Stockholm

Besöksadress
Fredsgatan 6

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 76

E-post
registrator@foreign ministry se

Här bör särskilt nämnas införandet av lagen (1999:1176) om rätt att använda finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar. Denna lag reglerar enskildas rätt att använda finska och meänkieli i sju kommuner i Norrbotten, så kallat språkligt förvaltningsområde, vid kontakter med myndigheter och domstolar. Som framgår av ovanstående är dock finska språket erkänt som minoritetsspråk i hela landet.

För närvarande bereds ett förslag från en särskild utredare – *Utredningen om finska och sydsamiska språken* (Ju 2004:01) – om en utvidgning av det språkliga förvaltningsområdet för finska. Vidare har en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till en språklag i vilken det svenska språkets status ska regleras (dir. 2007:17 samt tilläggsdirektiv 2007:181). Inom ramen för uppdraget ska utredaren även överväga om det i en sådan lag bör införas bestämmelser om bland annat de nationella minoritetsspråken. Frågor om de nationella minoritetsspråken är således högst aktuella i flera sammanhang.

Cristina Husmark Pehrsson

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E 2/2008

Ställd av:
Arja Karhuvaara

Till:
Nordiska ministerrådet

J.nr. 08-00047-2

Till Nordiska ministerrådet

Skriftlig fråga om en nordisk modell för god skolhälsovård

De flesta undersökningar visar att man i de nordiska skolorna fäster alldeles för liten uppmärksamhet vid uppkomsten av sjukdomar i stöd- och rörelseorganen hos skolelever och de problem som sjukdomarna i förlängningen leder till. Problemet är inte enbart nordiskt. Enligt de uppgifter WHO har fört fram kan man upptäcka liknande besvär och missförhållanden på europeisk och till och med global nivå. Förutom att skoleleverna lider av sjukdomar i stöd- och rörelseorganen har man konstaterat att barnen allt oftare lider av huvudvärk och mentala störningar.

Hälsoundersökningarna i skolan har liksom skoltandvården krympts, antalet skolpsykologer och skolkuratorer har reducerats och skolhälsovårdarnas timantal minskats. Läkartjänsterna inom skolhälsovården har med förskjutningarna i befolkningsstrukturen flyttats över till åldringsvården. Det har lett till att våra ungdomars kondition snabbt eroderats.

Allt fler barn inleder sin skolgång som överviktiga. Andelen överviktiga pojkar i åldern 14–15 år har under åren 1980–2001 nästan fördubblats och andelen överviktiga flickor har fördubblats under samma tid. Andelen feta pojkar har nästan trefaldigats medan andelen feta flickor har trefaldigats.

Under åren 1991–2001 har förekomsten av nack- och ryggvärk tilltagit hos flickor. Nackvärkssymptomen har ökat med hela 10 procent. Av flickor födda 1986 led 45 procent vid 16 års ålder av nackvärk, av pojkarna 32 procent. I samma grupp led 45 procent av flickorna av lindriga ryggsymptom medan 31 procent av pojkarna hade samma symptom. Sittandet påverkar nackvärken. Om flickor sitter åtta timmar eller mera om dagen, utsätts de för 30 procent större risk för lindrig nackvärk som inte kräver vård, samtidigt som de utsätts för en risk på drygt 70 procent att drabbas av nackvärk som kräver vård. Även pojkarna utsätts för en risk på 30 procent att drabbas av nackvärk, om de sitter fyra timmar eller mera om dagen.

Nordiska rådet

E 2/2008

Ställd av:
Arja Karhuvaara

Till:
Nordiska ministerrådet

J.nr. 08-00047-2

De nordiska länderna borde målmedvetet gå in för att förebygga hälsobesvär hos skolelever. Man bör aktivt driva ett sektorsöverskridande samarbete mellan skolan, social- och hälsovården samt hemmet, det uppkommer inte av sig självt. Redan i lågstadiet måste barnen få individuell och sakkunnig handledning och rådgivning i näringslära, ergonomi och motion. När man utvecklar substansen i servicen kan man utgå från de s.k. "Gängse vård"-rekommendationerna.

Det är av största vikt att vi redan i lågstadiet lär eleverna motionera. I åldern 5–12 år, när barnen är som mest mottagliga för motorisk inlärning, kan de undervisas i olika former av motion, som de sedan senare i livet kan välja bland för att hitta den form som passar dem bäst. Vi vet också att hälsosam och sund motion under uppväxten stimulerar hjärnverksamheten. Här borde man fästa vikt vid främst uthållighet och vighet. Resultaten av konditionstest utförda i skolåldern korrelerar med den kondition och hälsa vi kan visa upp i vuxen ålder. Män som i skolåldern varit bra långdistanslöpare har mindre disposition för bland annat blodtryckssjukdomar, medan män med sämre kondition löper en trefaldig risk att som vuxen drabbas av blodtryckssjukdomar. Bristande uthållighet och muskelkraft bidrar ofta till besvär i nacke och rygg exempelvis vid datorarbete.

Nordens befolkning åldras samtidigt som vi förutsätter att medborgarna är aktiva i arbetslivet till högre ålder. Dagens ungdomar har inte i dagens perspektiv en sådan kondition att de skulle kunna arbeta friska fram till pensioneringen. De kommer att behöva rehabilitering i mycket yngre ålder än dagens åldersklasser. Inbesparingar i de resurser som riktas till barn och ungdomar kommer att slå tillbaka i form av stigande kostnader för rehabilitering och sjukvård samt lägre pensionsålder.

Norden, som globalt har varit en föregångare i mångt och mycket, behöver nu en arbetsgrupp som utvecklar en modell för en bra skolhälsovård anpassad till den nordiska skolan. Preventiv verksamhet gynnar alla nordiska länder. Det förberedande arbetet kunde utföras av Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap i Göteborg. Mest akut vore att kartlägga dagens problem och ställa upp mål för att höja nivån på skolhälsovården.

Med hänsyn till ovan stående frågar jag Nordiska ministerrådet

- om det har vilja och beredskap att tillsätta en samnordisk arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta en nordisk modell för skolhälsovården. Gruppen kunde samordnas av exempelvis Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap i Göteborg, samt
- inom vilken tidsram en sådan arbetsgrupp kunde ge Nordiska rådet en rapport om sitt arbete?

Helsingfors den 18 januari 2008

Arja Karhuvaara (saml)

814

norden

Nordiska ministerrådet

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K

Store Strandstræde 18
DK-1255 Kopenhamn K
Tel +45 3396 0200
Fax +45 3396 0202
www.norden.org

31 mars 2008
08-00640-1

Svar från Nordiska ministerrådet på E 2/2008: Skriftlig fråga om en nordisk modell för god skolhälsovård

Det tillfrågades om Nordiska ministerrådet har vilja och beredskap att tillsätta en samnordisk arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta en nordisk modell för skolhälsovården, samt inom vilken tidsram en sådan arbetsgrupp kunde ge Nordiska rådet en rapport om sitt arbete.

Barns och ungdomars hälsa är en central angelägenhet för Nordens välfärdsstater. Grundläggande socialpolitiska insatser har från början inriktats på barnen och barnfamiljerna, och så är det fortfarande. Resultaten har varit enastående. Under 1900-talet har det skett dramatiska förändringar i barnens villkor i Norden. Deras tillgång till omsorg, hälso- och sjukvård, utbildning och stimulans har ökat, liksom deras skydd och rättigheter. I dag är barnens villkor bättre än någonsin förr. Data om dödlighet, sjuklighet, välbefinnande och livskvalitet är gynnsammare än tidigare och dessutom bättre än i de flesta andra delar av världen.

Men det betyder inte att allting är tillfredsställande. Vi ser just nu en epidemi av övervikt och fetma bland barnen, såsom frågeställaren påpekar. Samtidigt ökar också den psykiska ohälsan. Behovet av åtgärder blir allt mer påträngande, för behandling men inte minst i förebyggande syfte.

Nordiska ministerrådet har arbetat aktivt för att implementera den Nordiska handlingsplanen för bättre hälsa och livskvalitet genom mat och fysisk aktivitet, där barn och unga är ett viktigt fokusområde. De nordiska länderna har till exempel kartlagt åtgärder som bidragit till att främja hälsan och livskvaliteten för barn och unga genom mat och motion. Kartläggningen syftade till att sprida information om olika mat- och motionsinsatser så att de nordiska länderna kan inspireras och ta lärdom av varandra.

I skolans uppdrag ingår att övervaka barnens hälsa, och alla nordiska länderna har därför organiserat en skolhälsovård som just har till uppgift att följa, främja och återställa elevernas fysiska, psykiska och sociala hälsa. Innehållet, bemanningen och dimensioneringen av denna hälsovård är tätt knutna till respektive lands samhällsstruktur och skiljer sig därför mellan länderna, men ändå finns det många likheter och samarbetsmöjligheter.

Att modernisera skolhälsovården är i första hand en uppgift för varje enskilt land och ordförandeskapet anser därför inte att en särskild arbetsgrupp ska tillsättas för att analysera skolhälsovårdens situation i de nordiska länderna.

Ordförandeskapet tycker däremot att det är av största vikt att vi utbyter erfarenheter för att lära av varandra. I detta sammanhang är det också viktigt att vi följer olika studier inom området. Exempelvis planerar Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap (NHV) nu ytterligare studier av nordiska barns och ungdomars hälsa och välfärd. Bland annat denna studie kan sedan utgöra underlag inför framtida diskussioner om hur vi kan skapa en god hälsa på lika villkor för alla skolungdomarna.

Med vänlig hälsning

Jan Björklund
Utbildningsminister
Utbildningsdepartementet

Ordförande för Nordiska ministerrådet för utbildningspolitik

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 3/2008

Stillet af:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Til:
Danmarks, Finlands, Islands Norges og Sveriges regeringer

J.nr. 08-00089-1

Til Danmarks, Finlands, Islands, Norges og Sveriges regeringer

Skriftligt spørgsmål om, hvilke internationale konventioner de nordiske lande hver især har ratificeret

Medborger- og Forbrugerudvalget i Nordisk Råd ønsker at få oplyst, hvilke af følgende fire internationale konventioner, som hvert enkelt land har ratificeret. Desuden ønskes en status for ratificeringsprocessen samt en begrundelse for, hvorfor hvert enkelt land *ikke* har ratificeret samtlige af de pågældende konventioner.

Det drejer sig om:

Protocol No. 12 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, CETS No.: 177

European Social Charter (revised) CETS No.: 163; Additional Protocol to the European Social Charter Providing for a System of Collective Complaints, CETS No.: 158

Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, CETS No.: 197

ILO Convention (No. 169) concerning Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries

København, den 28. februar 2008

På Nordisk Råds Medborger- og Forbrugerudvalgs vegne

Ville Niinistö, formand

REGERINGSKANSLIET

2008-04-15

Utrikesdepartementet

Till Nordiska rådet
Medborgar- och konsumentutskottet

Svar på fråga från Nordiska rådet (E3/2008)

Medborgar- och konsumentutskottet i Nordiska rådet har ställt följande skriftliga fråga till Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar:

Vilka av de uppräknade internationella konventionerna har de nordiska länderna ratificerat? I det fall att en konvention inte har ratificerats önskas information om ratificeringsprocessen samt orsaken till att ratificeringen inte har ägt rum.

Protocol No. 12 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, CETS No.: 177

Danmark
Danmark har inte undertecknat och ratificerat protokollet eftersom väsentliga juridiska och politiska betänkligheter föreligger. De *juridiska betänkligheterna* består i tvivel om räckvidden och innehållet i det generella diskrimineringsförbudet. Diskrimineringsförbudet innehåller inte en uttömmande lista vad gäller de omständigheter då diskriminering är förbjuden. Det är också ovisst vilka åtaganden som protokollet lägger på medlemsstaterna, till exempel i relation till staternas plikt att förhindra alla former av diskriminering mellan invånarna.

De *politiska betänkligheterna* består i att en eventuell ratificering av protokollet är en ytterligare kompetensförskjutning från det nationella parlamentet till ett internationellt icke-lagstiftande organ. Den europeiska människorättsdomstolen kommer efter en dansk ratificering att få kompetens att värdera om den danska lagstiftningen stämmer överens med det generella diskrimineringsförbudet.

Den danska regeringen kan mot denna bakgrund för närvarande inte ratificera protokollet. Regeringen kommer löpande att överväga frågan i takt med att den europeiska människorättsdomstolen utvecklar sin praxis på området.

Postadress
103 39 Stockholm

Besöksadress
Fredsgatan 6

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 76

E-post
registrator@foreign.ministry.se

Finland
Finland ratificerade protokollet den 17 december 2004. Protokollet trädde i kraft den 1 april 2005 internationellt och för Finlands del (FördrS 8-9/2005).

Island
Protokollet undertecknades av Island den 4 november 2000. Protokollet har inte ratificerats och det föreligger inget beslut om en ratificering.

Norge
Norge undertecknade protokollet den 15 januari 2003. Regeringen beslutade 1 juni 2007 att tillsätta en utredning – diskrimingeringsutredningen – som bland annat ska lämna förslag till en samlad lag mot diskriminering samt utreda frågan om norsk ratificering av EMK protokoll 12. Utredningen ska ha slutfört sitt arbete innan den 1 juli 2009.

Sverige
Sverige har inte undertecknat eller ratificerat protokollet. Rätten till skydd mot diskriminering har en central plats i svensk politik. Regeringen har dock inte för avsikt att underteckna och ratificera protokollet i nuläget, främst därför att det är mycket allmänt hållet och har ett brett tillämpningsområde. Det är därför omöjligt att dra några säkra slutsatser om diskrimineringsförbudets omfång och innebörd innan det har klargjorts genom Europadomstolens praxis hur bestämmelserna i protokollet ska tolkas.

Det är den svenska regeringens uppfattning att Sverige ska ansluta sig till konventioner och andra internationella instrument först när det är klarlagt att de nya åtagandena kan följas. När tillräckligt med rättspraxis finns kommer en systematisk genomgång av protokollets konsekvenser för svensk del att behöva göras.

European Social Charter (revised) CETS No.: 163; Additional Protocol to the European Social Charter Providing for a System of Collective Complaints, CETS No.: 158

Danmark
Danmark undertecknade stadgan den 9 november 1995, men någon ratificering har ännu inte skett. Frågan om ratificering av den reviderade socialstadgan har behandlats i Udenrigspolitisk Udvalg

(utrikesutskottet) i februari 2006. Regeringen har bl.a. särskilt uppmärksammat att vissa element i stadgan möjligtvis står i konflikt med olika lagstiftningsområden samt med avtalsmodellen på den danska arbetsmarknaden. Dessutom förefaller diskrimineringsbestämmelsen ganska omfattande. Regeringen har i sammanhanget beslutat att för närvarande inte ratificera konventionen.

Finland
Finland ratificerade stadgan den 21 juni 2002 och den trädde i kraft för Finlands den 1 augusti 2002 (FördrS 78,80/2002). Finland har också ratificerat tilläggsprotokollet den 17 juli 1998 och det trädde i kraft för Finland den 1 september 1998 (FördrS 73-74/1998).

Island
Island undertecknade stadgan den 4 november 1998 men en ratificering har ännu inte skett. Tilläggsprotokollet har varken undertecknats eller ratificerats av Island.

Norge
Stadgan trädde i kraft den 1 januari 2001.

Sverige
Sverige ratificerade stadgan den 29 maj 1998 och protokollet den 29 maj 1998.

Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, CETS No.: 197

Danmark
Danmark undertecknade konventionen den 5 september 2006 och den ratificerades 19 september 2007.

Finland
Finland undertecknade konventionen den 29 augusti 2006. Finland har tillsatt en arbetsgrupp för att ratificera konventionen. Arbetsgruppens uppgift är att utreda lagstiftningsåtgärderna och övriga frågor i anslutning till ratificeringen, samt om arbetsgruppen finner det nödvändigt, sammanställa en regeringsproposition för att möjliggöra en ratificering av konventionen. Arbetsgruppen leds av utrikesministeriet, därutöver är justitieministeriet, inrikesministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet representerade. Arbetsgruppen påbörjade sitt arbete i februari 2008 och dess mandat utgår i slutet av år 2008.

Island
Island undertecknade konventionen den 16 maj 2005, någon ratificering har ännu inte skett. För tillfället undersöks om en ratificering av konventionen kräver lagändringar. Om lagändringar behövs är planen att lägga fram ett förslag om ratificering av konventionen vid Alltingets höstsession.

Norge
Norge har undertecknat Europarådets konvention, och den kommer att träda i kraft den 1 maj 2008.

Sverige
Sverige undertecknade konventionen den 16 maj 2005. I december 2005 tillsattes en utredning om en översyn av bl.a. straffbestämmelsen om människohandel (Dir. 2005:152). I utredningens uppdrag ligger även att analysera frågan om Sveriges tillträde till Europarådets människohandelskonvention, vilka lagändringar som i så fall kan komma att krävas samt i förekommande fall ge förslag på sådana lagändringar. Människohandelsutredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 april 2008. Arbetet för att på sikt möjliggöra en ratificering kommer därefter att fortsätta inom Regeringskansliet.

ILO Convention (No. 169) concerning Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries

Danmark
Danmark ratificerade konventionen den 22 februari 1996.

Finland
I programmet för statsminister Matti Vanhanens andra regering förbinder sig regeringen att trygga samernas rätt att upprätthålla och utveckla sitt eget språk och sin kultur utgående från den i grundlagen angivna kulturella autonomin. Finland har som målsättning att sträva efter ett undanröjande av återstående hinder för en ratificering av konventionen. Detta arbete är på gång i Finland men de grundläggande problemen är fortfarande olösta. Utredningarna redogörs i detalj bl.a. i den femte periodiska rapporten om hur den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter har genomförts i Finland (E/C.12/FIN75, stycke 60-79). Målsättningen är att bereda en regeringsproposition som skulle utveckla

lagstiftningen gällande samernas rättigheter inom samernas hembygdsområde så att även ILO-konventionen kunde ratificeras.

Island
Konventionen har inte undertecknats eller ratificerats av Island och det föreligger inte heller något beslut om att så ska ske.

Norge
Konventionen trädde i kraft den 5 september 1991.

Sverige
Sverige har inte ratificerat konventionen. Enligt svensk ståndpunkt är det för närvarande inte möjligt att ratificera konventionen p g a att artiklarna om markrättigheter inte överensstämmer med svensk lagstiftning. En ratificering under nuvarande förhållanden skulle komma att innebära att olika rättigheter påverkas inom ett markområde som motsvarar en tredjedel av Sveriges yta. Ett beslut i en fråga av sådan betydelse måste först beredas väl. En förutsättning för att ratificera konventionen är också att regeringen först inhämtar riksdagens godkännande. Inför riksdagens ställningstagande måste samtliga frågor kring de rättsliga konsekvenserna av en eventuell anslutning vara utredda och så långt har vi inte kommit ännu.

På de nordiska regeringarnas vägnar,

Cristina Husmark Pehrsson

Nordisk samarbetsminister
Ordförande i MR-SAM

822

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E 4/2008

Ställd av:
Jan Lindholm (mp)

Till:
Sveriges och Norges regeringar

J.nr. 08-00093-1

Till Sveriges och Norges regeringar

Skriftlig fråga om järnvägsförbindelsen mellan Stockholm och Oslo

Vid de korta frågestunderna under Nordiska Rådets sessioner har jag frågat samarbetsministrarna om deras syn på behovet av en snabbjärnväg mellan Oslo och Stockholm och anser att jag har fått mycket positiva signaler, främst från den norska samarbetsministern. Mot bakgrund av att tiden vid frågestunden under sessionen är för begränsad för att utveckla frågeställningen, och att jag inser att samarbetsministrarna inte kan uttala sig om detaljfrågor återkommer jag till frågan på detta sätt.

Klimatfrågan har under det senaste året vuxit till att bli ett av de viktigaste problem som planering och politik har att ta hänsyn till. Mitt parti, miljöpartiet, har uttalat att vi vill se en satsning i Sverige på bättre tågförbindelser för att locka resenärerna att välja tåg framför flyg vid resor söder om Sundsvall, detta skulle innebära att inrikesflyget söder om Sundsvall i princip skulle uppfattas som ointressant. Vi tycker oss märka att såväl den svenska regeringen som företag och privatpersoner är positiva till en sådan utveckling. Få verkar anse att det skulle innebära någon väsentlig förlust av livskvalitet att byta från flyg till tåg om det inte innebär någon tidsförlust.

Våra huvudstäder, Oslo och Stockholm befinner sig i snabb tillväxt och genererar växande persontrafik mellan varandra. Tyvärr är restiden med tåg orimligt lång vilket innebär att vi är allt för få som är beredda att ta den tidsförlust det innebär att välja tåget. Det geografiska avståndet är dock sådant att det är fullt möjligt att tänka sig att tåget kan onödiggöra flyg för de flesta. Båda våra länder har för avsikt att genomföra stora infrastrukturinvesteringar i syfte att nå högt ställda klimatmål, järnvägstrafik är här en viktig komponent. Mot bakgrund av detta ställer jag följande frågor:

1) Delar den norska och svenska regeringen min bedömning att det är möjligt för tåg att i framtiden bli ett så attraktivt alternativ mellan Oslo och Stockholm att merparten av resenärerna föredrar det alternativet?

2) Anser den norska och svenska regeringen att det finns fördelar med en samordning av infrastrukturen för järnväg på den skandinaviska halvön för att snabbt nå de högt ställda klimatmålen?

3) Sker någon gemensam planering för att möjliggöra ett framtida snabbtåg mellan Oslo och Stockholm?

4) När kan vi förvänta oss att det finns en färdig snabbtågsförbindelse mellan våra huvudstäder samt vilken restid anser regeringen att en sådan förbindelse skulle kunna erbjuda?

Stockholm den 27 februari 2008

Jan Lindholm (mp)

Nordiska rådet

E 4/2008

Ställd av:
Jan Lindholm (mp)

Till:
Sveriges och Norges regeringer

J.nr. 08-00093-1

824

REGERINGSKANSLIET

2008-04-15

Utrikesdepartementet

Till Nordiska rådet

Svar på fråga från Nordiska rådet om järnvägsförbindelsen mellan Stockholm och Oslo (E4/2008)

Jan Lindholm (mp), har ställt fyra frågor till de norska och svenska regeringarna angående tågförbindelserna mellan ländernas huvudstäder.

1) Delar den norska och svenska regeringen min bedömning att det är möjligt för tåg att i framtiden bli ett så attraktivt alternativ mellan Oslo och Stockholm att merparten av resenärerna föredrar det alternativet?

2) Anser den norska och svenska regeringen att det finns fördelar med en samordning av infrastrukturen för järnväg på den skandinaviska halvön för att snabbt nå de högt ställda klimatmålen?

3) Sker någon gemensam planering för att möjliggöra ett framtida snabbtåg mellan Oslo och Stockholm?

4) När kan vi förvänta oss att det finns en färdig snabbtågsförbindelse mellan våra huvudstäder samt vilken restid anser regeringen att en sådan förbindelse skulle kunna erbjuda?

Den svenska regeringen kan ge följande besked:

Den trettonde mars närvarade infrastrukturminister Åsa Torstensson och hennes norska kollega Liv Signe Navarsete vid invigningen av den nya tågförbindelsen Unionsexpressen mellan Oslo och Stockholm, som inledde testkörningar med en daglig avgång.

Den 15 juni startar den reguljära trafiken med två dagliga avgångar i varje riktning. Tågen stannar i Södertälje, Hallsberg, Karlstad, Kongsvinger och Lilleström. Restiden blir knappa fem och en halv timme. Om samma resa görs med flyg är restiden cirka tre timmar om man räknar med terminaltider och anslutning till/från flygplatserna in till centrum.

Postadress
103 39 Stockholm

Besöksadress
Fredsgatan 6

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 76

E-post
registrator@foreign.ministry.se

Vi kan alla vara överens om att en skillnad på tre timmar är för stor för att järnväg ska kunna utgöra ett attraktivt alternativ till flyget. Med dagens standard på infrastrukturen mellan våra huvudstäder är det fullt möjligt att minska restiden till under fem timmar för tågresan, men även då är det en stor differens.

Det krävs dock stora investeringar på både den svenska och den norska sidan om restiden ska kunna närma sig flyget. Sträckan Stockholm-Oslo är en del i den så kallade Nordiska triangeln som består av Västra stambanan, delen Stockholm-Laxå med hastighetsstandarden 200 km/h, och av Värmlandsbanan (Laxå-Charlottenberg) med hastighetsstandarden 140-200 km/h.

Den norska delen utgörs av Kongsvingerbanan där hastighetsstandarden på stora delar är lägre än på den svenska sidan. Samtliga delar ingår i TEN, Trans European Network. Med undantag för sträckan Stockholm Södra-Järna, som består av fyra spår, är delen Stockholm-Laxå dubbelspårig. Trafikintensiteten är som störst närmast Stockholm, där den långväga persontrafiken trängs med den omfattande pendeltågstrafiken. Vid Hallsberg ökar trafikintensiteten i och med att godståg från Godsstråket genom Bergslagen samt persontåg från Mälarbanan ansluter på sträckan fram till Laxå, där Värmlandsbanan börjar. Till skillnad från Västra stambanan är Värmlandsbanan enkelspårig.

När det gäller järnvägsinvesteringarna på kort sikt är målet att öka kapaciteten. På medellång sikt är Banverkets ambition att uppnå en restid mellan Oslo och Karlstad på 2 timmar och 30 minuter och på lång sikt är motsvarande mål 1 timme och 50 minuter, samt en restid Oslo-Stockholm på under fyra timmar. För att nå dessa mål krävs emellertid investeringar i befintliga och nya järnvägar, både på svensk och på norsk sida om gränsen.

Det vore givetvis intressant om förbindelsen mellan huvudstäderna blev så snabb att den kunde utgöra ett attraktivt alternativ till flyget. Vid utformningen av transportpolitiken är det dock viktigt att betona att det ska råda konkurrensneutralitet mellan transportslagen och att trafikens samhällsekonomiska kostnader ska vara en utgångspunkt när styrmedlen utformas. Samhällsekonomisk effektivitet ska också vara styrande vid investeringar i infrastrukturen.

Det finns stora fördelar med att Sverige och Norge samordnar sin infrastrukturplanering. Därför gav den svenska regeringen den första

oktober 2007 Vägverket och Banverket uppdraget att kartlägga den gränsöverskridande infrastrukturen mellan Norge och Sverige. I uppdraget ingick också att redogöra för standarden på infrastrukturen samt pågående och planerade objekt inom ett antal väg- och järnvägskorridorer. Uppdraget redovisades i mars 2008.

Samferdselsdepartementet i Norge gav motsvarande uppdrag till de norska myndigheterna. Det gemensamma arbetet har bidragit till att en samordnad bild erhållits av vilken standard infrastrukturen har i respektive land och vilka åtgärder som kan komma att behövas för att utveckla möjligheterna till snabbare restider för person- och godstrafik. Arbetet fortsätter och en vidare koordinering är nödvändig.

På samma sätt har kontakter tagits med Danmark för att gemensamt se över den gränsöverskridande infrastrukturen. Dessa frågor är emellertid inte bara en angelägenhet för de skandinaviska länderna. Den svenska regeringen förbereder just nu ett nordisk-baltiskt ministermöte som kommer att hållas i Strömstad den 22 maj. I detta forum kommer gemensamma nordisk-baltiska infrastrukturfrågor att behandlas.

Den norska regeringen har följande svar:

Regeringen är intresserad av goda tågförbindelser mellan Norge och Sverige. Mot denna bakgrund har Samferdselsdepartementet ingått överenskommelser med Rikstrafiken i Sverige om att erbjuda tre gränsöverskridande tågförbindelser. Utöver Oslo-Stockholm gäller detta även persontrafik på Ofotbanan mellan Narvik och Riksgränsen och på Meråkerbanan mellan Trondheim och Östersund.

Överenskommelsen om fjärrtåg mellan Oslo och Stockholm och regiontåg mellan Oslo och Karlstad kom till stånd som en följd av ett initiativ från Gränstrafikprojektet, som består av Hedmarks fylkeskommun, Värmlands län och Örebro län. Överenskommelsen innebär dagliga tågavgångar över gränsen vid Charlottenberg från januari 2007 till januari 2010.

Det är NSB AS i samarbete med SJ AB som står för driften av tågutbudet. NSB har operatörsansvaret på norsk sida, och SJ har operatörsansvaret på svensk sida. Tågutbudet är baserad på en expansion av existerande tågtrafik på svensk sida. Överenskommelsen är ett led i regeringens arbete för goda tågförbindelser mellan huvudstäderna i Skandinavien.

Omfattningen av infrastrukturplaneringssamarbetet mellan Sverige och Norge har varierat betydligt de senaste 20 åren. Per idag finns det inte något formaliserat samarbete om utvecklingen av infrastrukturen över landgränserna. Efter initiativ från de två ländernas transportministrar har emellertid transportmyndigheterna nu föreslagit ett närmare samarbete.

I rapporterna om gränsöverskridande infrastruktur från Vägverket och Banverket i Sverige respektive Statens vegvesen och Jernbaneverket i Norge, har samarbete föreslagits om utveckling av den gränsöverskridande kollektivtrafiken och utveckling av de olika korridorerna. Rapporterna togs emot av Samferdselsdepartementet i mitten av februari 2008. Förslagen kommer att utvärderas närmare, bland annat i förbindelse med stortingsskrivelsen om den nationella transportplanen 2010-2019, som planeras bli presenterad i december 2008.

Idag är samarbetet om tekniska lösningar och harmonisering av regelverk och tekniska krav för järnvägen av stor betydelse. Samarbetet om deltagande kring en gemensam EU-standard är också betydelsefullt. Jernbaneverket och Banverket samarbetar i stor omfattning om utveckling av tekniska lösningar och tekniska normer, särskilt arbetet med ett nytt signalsystem (ERTMS) kan nämnas. Detta tekniska samarbete är omfattande och innefattar utveckling av övergångslösningar.

Samferdselsdepartementet utreder för tillfället mervärdet av en uppgradering eller nybyggnation av rälsen, för att möjliggöra hastigheter över 200 km/t – den så kallade "höghastighetsutredningen".

Regeringen planerar att presentera sin syn på höghastighetsbanor i samband med stortingsskrivelsen om den nationella transportplanen 2010-2019. Om regeringen beslutar sig för att fortsätta arbetet med höghastighetsbanor i nästa planeringsperiod, kommer det bl.a. att bli aktuellt att titta närmare på sträckningen Oslo-Stockholm. Kostnaderna och klimateffekterna vid en eventuell satsning på höghastighetståg i förhållande till flygtrafiken kommer att särskilt beaktas.

På sikt är målet att väsentligt reducera restiden för tågtrafiken mellan Oslo och Stockholm. I den gällande nationella transportplanen 2006-2015 är emellertid projekt med fokus på den gränsöverskridande tågtrafiken mellan Norge och Sverige (Østfoldbanan,

Kongsvingerbanan, Meråkerbanan) lågt prioriterade. För Ofotbanan handlar samarbetet om utveckling av infrastrukturen för att anpassa den till bl.a. malmtrafikens behov.

En god infrastruktur mellan Norge och Sverige är av ömsesidig betydelse för välfärd och ekonomisk tillväxt i länderna. Vi måste dock erkänna att det kommer att krävas stora infrastrukturinvesteringar om järnvägstrafiken ska kunna konkurrera med flyget på sträckningen Oslo-Stockholm, både vad gäller restid och frekvens.

Med vänlig hälsning

Cristina Husmark Pehrsson

Nordisk samarbetsminister,
Ordförande i MR-SAM

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E 5/2008

Ställd av:
Sinikka Bohlin (s)

Till:
Finlands regering

J.nr. 08-00095-2

Till Finlands regering

Skriftlig fråga om TV på finska i Sverige

I norra delar av Sverige finns så kallad förvaltningsområden för det finska språket, ett regionalt minoritetsområde. Finland gick över till digitala TV-sändningar 31 augusti 2007 och med det försvann möjligheten för stora delar av Norrbotten att ta del av två finska TV-kanaler.

TV som media är viktig som en del av minoritetspolitiken. Med hjälp av media kan de som tillhör minoritetsspråken, inte bara ta del av utbudet, utan även bevara och utveckla sitt språk.

Svenska regeringen gav i december 2006 Svenskfinska Riksförbundet tillstånd att bedriva utsändningar under 2007. Från och med mars har sändningsområdet vidgats till utöver sändare i Stockholm också avse sändare i Västerås och Uppsala.

Det är angeläget att regeringen har ett särskilt ansvar för det så kallade förvaltningsområdet för sverigefinnar och finska språket. Detta innebär att befolkningen i detta område har tillgång till Finlands TV-sändningar. Frågan bör kunna lösas bilateralt inom Nordiska ministerrådet.

Vad avser samarbetsministern vidta för åtgärd så att befolkningen i detta område får tillgång till Finlands TV-sändningar?

Stockholm den 3 mars 2008

Sinikka Bohlin (s)

UTRIKESMINISTERIET

EUR-16

BEGÄRAN OM UTLÅTANDE HEL5527-6

14.04.2008

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K

Ref.
E 5/2008: Skriftlig fråga om TV på finska i Sverige

Ärende
Svar på skrigtlig fråga från Nordiska Rådet E 49/2007 om TV på finska i Sverige

Nordiska Rådets medlem, Sinikka Bohlin, Socialdemokratiska Gruppen, ställer följande fråga till Finlands regering:

I norra delar av Sverige finns s.k. förvaltningsområden för det finska språket, ett regionalt minoritetsområde. Finland gick över till digitala TV-sändningar 31 augusti, 2007 och med det försvann möjligheten för stora delar av Norrbotten att ta del av två finska TV-kanaler.

TV som media är viktig som en del av minoritetspolitiken. Med hjälp av media kan de som tillhör minoritetsspråken, inte bara ta del av utbudet, utan även bevara och utveckla sitt språk.

Svenska regeringen gav i december 2006 Svenskfinska Riksförbundet tillstånd att bedriva utsändningar under 2007. Från och med mars har sändningsområdet vidgats till utöver sändare i Stockholm också avse sändare i Västerås och Uppsala.

Det är angeläget att regeringen har ett särskilt ansvar för det så kallade förvaltningsområdet för sverigefinnar och finska språket. Detta innebär att befolkningen i detta område har tillgång till Finlands TV-sändningar. Frågan bör kunna lösas bilateralt inom Nordiska Ministerrådet.

Vad avser samarbetsministern vidta för åtgärd så att befolkningen i detta område får tillgång till Finlands TV-sändningar?

Som svar på Nordiska Rådets medlem Sinikka Bohlins fråga om tillgång till Finlands TV-sändningar i Norrbotten anför Finlands samarbetsminister följande:

Både Finlands och Sveriges regeringar har ansett det viktigt att televisionssamarbetet som har pågått mellan länderna över tjugo år fortsätts och utvecklas också under den digitala televisionen. I Finland har sebarheten av Sveriges television tack vare digitaliseringen kunnat förbättras så att sändningarna från SVT Europa kan ses nästan i hela landet. I svenska Österbotten förmedlas det i det marksända televisionsnätet nu också mest populära svenska kommersiella televisionskanaler vid sidan av SVT1 och SVT2 som har förmedlats redan tidigare.

Även om digitaliseringen av distributionsnäten med tanke på televisionstittarna huvudsakligen är ett positivt fenomen har det också orsakat några problem. Ledamot Sinikka Bohlin har i sin fråga fäst uppmärksamhet vid att då de analoga distributionsnäten stängdes förlorade man på flera områden i Norrbotten möjligheten att följa sändningar från Finlands television.

Kommunikationsministeriet antar att ändringarna i sebarhetsområden på området i fråga föranleds av att täckningsområdena för de digitala sändarna är något mindre än täckningsområdena för de analoga sändarna. Ministeriet har diskuterat detta med representanter för Digita Ab som svarar för distributionen av digitala televisionssändningar i Finland. Enligt Digita Ab är det osannolikt att sebarheten av sändningarna kunde förbättras genom att höja effekten av sändarna. Detta skulle inte leda till att sebarheten motsvarar sebarheten av de analoga sändningarna. En höjning av effekterna skulle också kräva nya sändare varför det också är fråga om en mycket dyr lösning.

När den separata lösningen för svenska Österbotten gjordes beaktades det att de svenska televisionskanalernas så kallade överspillsområde kommer att inskränkas i samband med digitaliseringen. Om man vill lösa sebarheten av finländska televisionssändningar på Norrbottenområdet på samma sätt som i svenska Österbotten hör beslutanderätten och de nödvändiga åtgärderna till Sveriges myndigheter.

Rundradion Ab har för sin del strävat efter att främja sebarheten av de finländska televisionsprogrammen utanför Finland med hjälp av den digitala satellitkanalen YLE TV Finland. Kanalen finns tillgänglig i två satelliter vars täckningsområde omfattar även Norrbottenområdet. Programutbudet sammanställs av inhemska program som Rundradions TV1 och TV2 samt MTV Ab: s MTV3 sänder. TV Finland sänder årligen program 6 100 timmar av vilka MTV: s sändningar utgör cirka 15 procent.

Med vänlig hälsning

Jan Vapaavuori
Samarbetsminister
Nordiska ministerrådet

Bilagor -

Nordisk Råd

E 6/2008

Stillet af:
Kristen Touborg (SF)

Til:
Finlands regering

J.nr. 08-00128-2

Til Finlands regering

Skriftligt spørgsmål om problemerne ved A-kraftværket Olkiluoto 3 i Finland

I sit engelsksprogede fakta-ark "Olkiluoto 3 – March 3, 2008" har Greenpeace Norden peget på en række problemer ved A-kraftværket Olkiluoto 3. Det bygges for øjeblikket i Finland med store forsinkelser.

Det finske A-kraftbyggeri har store konsekvenser for energipolitikken i Norden. Dels fordi der er sikkerhedsrisici knyttet til værkets fremtidige drift, til urananvendelsen og affaldshåndtering samt til lokaliteten som muligt terrormål. Dels fordi de finske A-kraft investeringer svækker udvikling og fremdrift af vedvarende/fornybar energi ikke kun i Finland, men i hele den nordisk-baltiske region. Greenpeace påpegede allerede i begyndelsen af 2007, at STUK, den finske atomkraftsikkerheds myndighed, havde påvist 1500 sikkerheds- og kvalitetsproblemer i Olkiluoto 3-projektet, fra bagateller til kritiske problemer.

Fakta-arket er vedheftet.

I fakta-arket anføres bl.a. dette:

Sammenhæng i byggeprocessen:

a) Der er mangel på kompetent arbejdskraft og underleverandører, fordi A-kraft branchen har stagneret de sidste årtier. Dette sammenholdt med, at Olkiluoto-3 benytter sig af over 1.000 underleverandører fra mere end 25 lande svækker byggeprocessens kvalitetsgarantier.

b) Olkiluoto-3-byggeriet fik starttilladelse før reaktoren var færdigdesignet (*"fast track licensing"*). Det har haft som konsekvens, at underleverandører til Olkiluoto-3 har brugt forældede tegninger, og at finske myndigheder til tider ikke har kunnet overvåge arbejdet på grund af manglende tegninger.

Nordisk Råd

E 6/2008

Stillet af:
Kristen Touborg (SF)

Til:
Finlands regering

J.nr. 08-00128-2

Selve anlægget:

c) Der er problemer med det primære kølevæskekredsløb som følge af underleverandørens forsøg på at spare tid og reducere omkostningerne, og det er uafklaret om udskiftning af rør i kølesystemet virkelig har løst problemerne eller har skabt nye.

d) Stål-laget i indkapsling af reaktoren er udført af en polsk leverandør, som ikke har tidligere erfaringer med kernekraftprojekter. Sikkerhedsstandarder blev overtrådt under svejsningen, og huller blev skåret forkerte steder. Konstruktionens bund blev beskadiget under opbevaring og kan føre til øgede radioaktive udslip i tilfælde af et uheld.

e) Betondele i reaktoren er mere porøse end tilladt, hvilket gør dem mere sårbare overfor visse kemiske stoffer. Betonen har desuden et højt vandindhold. I visse uheldssituationer kan det medvirke til at der dannes revner.

Affald:

I Olkiluoto gennemfører atomaffaldsselskabet Posiva et forskningsprojekt om muligheden for at begrave stærkt radioaktivt materiale permanent i undergrunden. Der er en række uafklarede spørgsmål i dette projekt:

f) De grundlæggende undersøgelser af lokaliteten gennemføres af affaldsselskabet selv uden en ægte, uafhængig kontrol. De finske myndigheder har dog overdraget til uafhængige ekspert at komme med deres opfattelse, og de har rejst de samme bekymringer som miljøorganisationerne: For meget hastværk og for få observationer i projektet.

g) Grundfjeldet i Olkiluoto er meget gammelt og fuld af revner og grundvandet derfra flyder direkte ud i Østersøen. Det forøger risikoen ved eventuelle lækager i et affaldsdepot dramatisk. Klippematerialet har også vist sig mere dynamisk end man oprindelig troede.

h) Planen er at pakke det radioaktive affald i kobberbeholdere, fordi kobber er det metal, der bedst kan modstå tæring/korrosion, bortset fra guld og sølv. Det var forudsat, at beholderne kunne vare i tusinder eller titusinder af år. Men nyere undersøgelse offentliggjort i *"Science Magazine"* viser, at beholderne kan korrodere/blive tærede i løbet af et århundrede.

1) Hvad er Finlands regerings opfattelse af disse problemer?

2) Hvilke kommentarer har Finlands regering i øvrigt til Greenpeace's oplysninger refereret ovenfor og til organisationens fakta-ark 3/2008 ?

Lemvig, den 19. marts 2008

Kristen Touborg Jensen (SF)

March 3, 2008

GREENPEACE

Fact sheet: Olkiluoto 3

Contact: Lauri Myllyvirta, Energy Campaigner (Helsinki): +358 50 3625 981, firstname.surname@nordic.greenpeace.org

World's largest, first-of-a-kind nuclear reactor is being built in Olkiluoto, Finland by the French company Areva. The construction started in 2005 and was the first nuclear plant ordered in developed countries for more than a decade. The project has been plagued from the onset by quality problems, delays and cost overruns.

Promises and reality

In Finland, parliament has the final say on nuclear projects. Here is what the parliament was told about the project before their vote by TVO and by the pro-nuclear trade and industry ministry that produced the material that "guided" the parliament in their decision.

Promise: Olkiluoto 3...	Reality
...will cost EUR2.5 billion and take 4 years to build.[1]	The contracted price was EUR3.2 billion and the agreed construction time 4.5 years. The cost overrun is EUR1.5 billion so far, putting realized cost at about EUR5 billion. Construction will take at least 7 years.[2]
...is the easiest and cheapest way to reach Kyoto targets.[3]	The emission reductions that OL3 was claimed to deliver were overblown. It was supposed to reduce CO2 emissions by 7.5 million tons per year, but now the reductions are expected to be a third of this[4]. The delay of the reactor means that it will not help in reaching the Kyoto target practically at all since it will come to operation only a year before the Kyoto target period ends. A lot of emission reduction options were abandoned because Olkiluoto 3 was expected to deliver the needed reductions. Reaching Kyoto targets would have been easier and cheaper without Olkiluoto 3.
...will deliver cheap electricity, saving consumers EUR0.5 billion a year[3]	According to Finnish heavy industry, the delay of OL3 will cost electricity consumers EUR3 billion – or EUR600 per person – in higher prices. [5] Electricity price during 2008-2012 would have been lower had Olkiluoto 3 not been built.
...is a market financed private investment[1]	The French export credit agency Coface and several public banks headed by Bayerische Landesbank are involved in ensuring a very low interest rate and favorable terms for the project.[6] About 60 % of direct investment comes from companies controlled by Finnish state and municipalities.[7]
...will offer jobs to Finnish workers. Half of the investment will stay in Finland. [1]	All significant subcontracts have been won by foreign companies and even in Olkiluoto itself, about a third of the workforce is Finnish.[8] A maximum of 25% of the investment stays in Finland. There would have been more jobs and business opportunities had Olkiluoto 3 not been built and renewable energy sources be allowed to grow instead.[9]
...is going to reduce Finland's reliance on energy imports from Russia[3]	Imported gas is used for district heating and peak load generation – nuclear power cannot provide either. Also electricity is imported mainly in situations of high demand. Because of the failure to increase energy efficiency in buildings as well as the in the housing and services sector, Finland will be more reliant on Russian electricity and gas after Olkiluoto 3 is in use than before the decision to build it.[10]
...will not hinder development of energy efficiency and renewable energy. New policies will be introduced.[1]	Development of renewable electricity sources, especially wind, has lagged behind and development of combined heat and power has ceased.[11] Despite huge potentials, Finland is ranked by Ernst&Young the third least attractive country for investments in renewable energy and least attractive for wind. The ranking covers 25 countries.[12]

Olkiluoto 3 is often presented as a showcase of an open process in a democratic country. The process might have been democratic but the information that the democratic decisions were based on has turned out to be false and misleading.

Fact sheet: Olkiluoto 3 – March 3, 2008

Safety problems[13]

Olkiluoto 3 was also supposed to be way safer than present reactors, "set a new standard" for nuclear safety. In early 2007, the Finnish nuclear safety authority STUK had detected 1500 safety and quality problems in the OL3 project, ranging from minor to critical.[14] The authority themselves said that the number of problems is so large that it is possible that all of them are not detected[15].

It is alarming that there have been problems in manufacturing all the key parts of the primary circuit of OL3. The primary circuit is the subsystem of a nuclear power plant that is probably most crucial to safety. The primary circuit is subject to extreme heat, pressure and radiation for decades. Its components are hard, some impossible, to replace once the reactor is in use.

Examples of problems

- The primary coolant circuit was found to have too large and irregular grain size. The problem was caused by an attempt by the subcontractor to save time and reduce costs. All eight pipes have been recast but it is unclear whether the new methods have actually resolved the problem or caused new ones. Failure of the primary coolant circuit can initiate a severe nuclear accident.
- Steel liner of reactor containment was manufactured by a Polish machine yard that had no earlier experience of nuclear projects. Safety standards were violated in welding and holes were cut in wrong places. The bottom of the liner is wavy and it was damaged during storage. The substandard quality of the liner can lead to higher radioactive releases in case of an accident.
- Concrete base slab of the reactor is more porous than was allowed, making the structure more vulnerable to chemically reactive substances. This can lead to long term deterioration of the reactor containment building. The concrete has a high water content, which could, under certain accident conditions, lead to rapid formation of cracks.

What caused the problems?

- Olkiluoto 3 is constructed under a tight schedule, with considerable cost pressure. The same is likely to hold for any future nuclear projects. The unrealistic price and timetable of Olkiluoto 3 have been a strong incentive for Areva to cut down prices and to refuse to perform time-consuming corrections when problems arise. Areva's attempts to reduce costs led the company to select cheap, incompetent subcontractors, overlook safety related problems and not to provide nuclear safety training to workers.
- Construction of Olkiluoto 3 was allowed to commence before the design of the reactor was finalized ("fast track licencing"), even though this should not be legal in Finland. Nuclear industry has high hopes of cutting down lead times through this procedure and governments in e.g. the US and UK are under pressure to legalize it. Because of fast track licensing, Olkiluoto 3 subcontractors have used outdated blueprints and Finnish authorities have been at times unable to supervise work as they haven't had the design documents.
- New reactor designs are inherently harder to build and control because of larger size and fuel burn-up, which places high demands on construction.
- The stagnation of nuclear construction over the last decade or two has caused a lack of competent personnel and companies. Together with complicated project structures (Olkiluoto 3 involves over 1000 subcontractors from over 25 countries) and long control chains, this makes quality assurance prone to failures.

Waste storage

In Olkiluoto, nuclear waste company Posiva is conducting a research project on the possibility of burying highly radioactive nuclear waste permanently underground. No permission to build a nuclear waste storage site has been granted and at least five years of more research is needed before the company is even ready to apply for a permit. There are several concerns and open questions that have not been addressed.

The status of the project[16]

- The government has made a decision in principle that construction of a waste dump in Olkiluoto would be in the overall interest of the society if the environmental requirements can be met. The decision allows the construction of an underground rock characterization facility which is now underway.
- Little site specific research was undertaken before the decision, that's why the decision is "in principle". The only stance that government authorities have officially taken so far is that they cannot without further research exclude the possibility that the requirements can be met.

Concerns

- Basically all research at the site is conducted by the waste disposal company itself without real independent review. The Finnish authorities have commissioned independent experts to give a second opinion and they have raised exactly the same concerns as environmental organizations – too much haste and too few observations, problems being overlooked. The recommendations of these experts have not been followed in most cases though.
- When the storage site would be closed it would be fully at the responsibility of the society. There are no plans or money set aside for monitoring the site or retrieving the waste and cleaning up the mess in the case of leakage.
- The bedrock in Olkiluoto is very old and full of cracks, and most importantly the groundwater there flows directly to the Baltic sea, which dramatically aggravates the possible impacts of any leaks in the repository. Olkiluoto was chosen for waste storage because of political reasons – the population living near the reactors is much less critical because of decades of intense "education" by the nuclear operator.
- The plan is to pack the waste in copper canisters, because copper is the most corrosion resistant metal after gold and silver. It was assumed that the canisters would last thousands or tens of thousands of years, but new peer-reviewed research published in the Science magazine shows that the canisters could be corroded in a century.
- The understanding of the long term dynamics of the bedrock has advanced hugely after the waste disposal concept applied in Olkiluoto was put together. The bedrock is much more dynamic than previously believed, for example there can be strong earthquakes associated with ice ages, which undermines the whole idea of stable bedrock.

The waste disposal project has proceeded faster than anywhere else in the world and that has lead to overlooking some expert recommendations and too much haste in initial phases of site characterization. There is no real need for the hurry, since the waste will have to cool down in intermediate storage sites for decades after the reactors are closed down. The nuclear industry, however, desperately needs to be able to say that they have a "solution" to the problem of nuclear waste – in order to get to build more reactors and accumulate even more waste.

Fact sheet: Olkiluoto 3 – March 3, 2008

For more information

For briefings, background information etc, see: www.olkiluoto.info

On safety problems

Hirsch H., Neumann W. Progress and Quality Assurance Regime at the EPR Construction at Olkiluoto - Safety Implications of Problems Encountered. May 2007. http://www.greenpeace.org/raw/content/finland/fi/dokumentit/progress-and-quality-assurance.pdf

Finnish Radiation and Nuclear Safety Authority STUK 2006: Management of safety requirements in subcontracting during the Olkiluoto 3 nuclear power plant construction phase.
http://www.stuk.fi/stuk/tiedotteet/2006/en_GB/news_419/_files/76545710906084186/default/STUK%20Investigation%20report%201_06.pdf

On financing

The EREF welcomed today's decision by the European commission to respond to part of the federation's complaint to open a full state aid investigation into French export guarantees for the construction of a new nuclear reactor in Finland. (24.10.2006)
http://www.eref-europe.org/dls/pdf/2006/eref_pr_241006.pdf

Global reports from Greenpeace

Thomas s. Antony F. Bradford P. Milborrow D. The Economics of Nuclear Power. May 2007. Greenpeace International.
www.greenpeace.org/raw/content/international/press/reports/the-economics-of-nuclear-power.pdf

Energy [R]evolution - Global energy scenario commissioned by European Renewable Energy Council and Greenpeace:
http://www.energyblueprint.info/

---

[1] Finnish cabinet of ministers, January 2002 – decision-in-principle on the construction of OL3. http://www.tem.fi/files/13606/tvo1401.pdf

[2] AFX News Limited, 28 Sep 2007: TVO says won't share nuclear reactor cost overruns with Areva.
http://www.forbes.com/markets/feeds/afx/2007/09/28/afx4165822.html

[3] Valtioneuvosto 27.3.2001: Kansallinen ilmastostrategia VNS 1/2001. [Finnish cabinet of ministers 27 March 2001: National climate strategy.]

[4] Finnish Energy Industries 2008: Sähköntuotantoskenaariot vuoteen 2030. http://www.energia.fi/

[5] Kauppalehti (Finnish financial newspaper) 11 Sep 2007: Olkiluodon myöhästyminen maksaa kolme miljardia euroa.
http://www.kauppalehti.fi/avar/plehti/index.jsp?xid=2546439&date=2007/09/11

[6] European renewable energies federation press release 24 Oct 2006.
http://www.eref-europe.org/dls/pdf/2006/eref_pr_241006.pdf

[7] TVO Ownership and finances. http://www.tvo.fi/www/page/261/

[8] Finnish Broadcating company YLE 11 Oct 2007: Ydinvoimalan kotimaisuusaste voi jäädä tavoitteista.
http://www.yle.fi/uutiset/24h/id72082.html

[9] Wind power alone could have created 10000-20000 jobs: Tuulivoima Suomessa - Vientinäkymiä ja päästövähennyksiä. CLIMTECH 2/2002.
www.vtt.fi/pro/climtech/material/climtech_2-02_fin2.pdf.

[10] Energy scenario report commissioned by the Finnish government as a basis for the 2005 energy strategy. Forsström, J. and Lehtilä, A. 2005: Skenaarioita ilmastopolitiikan vaikutuksista energiatalouteen. VTT Processes. http://www.vtt.fi/inf/pdf/workingpapers/2005/W36.pdf

[11] See for references and graphs Lauri Myllyvirta 2007: Real, nuclear-free energy solutions for Finland. http://www.olkiluoto.info/en/18/3/127/

[12] Ernst&Young 2007: Renewable Energy Country Attractiveness Indices Q3.
http://www.ey.com/GLOBAL/content.nsf/International/Oil_Gas_Renewable_Energy_Attractiveness_Indices

[13] For a detailed analysis and references, see Hirsch H., Neumann W. Progress and Quality Assurance Regime at the EPR Construction at Olkiluoto - Safety Implications of Problems Encountered. May 2007.
http://www.greenpeace.org/raw/content/finland/fi/dokumentit/progress-and-quality-assurance.pdf

[14] Helsingin Sanomat linternational edition 11 Aug 2007: Further nuclear reactor construction delays could lead to electricity shortage.

[15] Finnish Radiation and Nuclear Safety Authority STUK 2006: Management of safety requirements in subcontracting during the Olkiluoto 3 nuclear power plant construction phase.
http://www.stuk.fi/stuk/tiedotteet/2006/en_GB/news_419/_files/76545710906084186/default/STUK%20Investigation%20report%201_06.pdf

[16] The decision in principle by the Government concerning Posiva Oy's application for the construction of a final disposal facility for spent nuclear fuel produced in Finland. 2001.
http://www.stuk.fi/ydinturvallisuus/ydinjatteet/loppusijoitus_suomessa/en_GB/luvat/_files/73810747422542880/default/decision_in_principle.pdf

UTRIKESMINISTERIET
EUR-16

BEGÄRAN OM UTLÅTANDE HEL5527-8

23.04.2008

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K

Ref.
E 6/2008: Skriftligt spørgsmål om problemerne ved A-kraftværket Olkiluoto 3 i Finland

Ärende
Svar på skriftlig fråga från Nordiska Rådet ; E 6/2008: Skriftligt spørgsmål om problemerne ved A-kraftværket Olkiluoto 3 i Finland

Som svar på Nordiska Rådets medlem Kristen Touborg, Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe, fråga anför Finlands arbets- och näringsminister följande:

Statsrådet fattade 2002 ett principbeslut enligt Finlands kärnenergilag om Teollisuuden Voima Oy:s (TVO) projekt för en femte kärnreaktor i Finland. TVO ägs huvudsakligen av den privata industrin. Riksdagen fastställde principbeslutet i maj 2002. TVO utsåg 2003 Olkiluoto till placeringsort för kraftverksenheten och efter anbudsförfarande Areva, dåvarande Framatome, till anlägg-ningsleverantör. Efter en teknisk-ekonomisk jämförelse valde TVO reaktortypen EPR (European Pressurized water Reactor). TVO lämnade in ansökan om bygglov till statsrådet i januari 2004 och bygglov för Olkiluoto 3 beviljades i början av 2005.

De tekniska problem som det hänvisas till i frågan har under hela projekttiden bedömts av Strålsäkerhetscentralen (STUK), den finländska kärnsäkerhetsmyndigheten. STUK övervakar också TVO:s och Arevas underentreprenader och har upprepade gånger rapporterat om problem som har upptäckts i samband med dem. Problemen har lett till reparationer av komponenter och anordningar vid kärnkraftverket, omtillverkning, ytterligare inspektioner samt preciserande analyser. På grundval av dessa åtgärder har man kunnat konstatera att de ursprungliga säkerhets- och kvalitetskraven har uppnåtts. Därför äventyrar inget av de problem som har tagits upp i Greenpeace' Fact Sheet säkerheten vid kärnkraftverksenheten Olkiluoto 3. Problemen har dock bidragit till att byggarbetena vid kraftverket är cirka två år försenade från den ursprungligen ambitiöst upplagda tidtabellen.

Förseningen av Olkiluoto 3 påverkar givetvis den finländska energiekonomin och detta beaktas i regeringens klimat- och energistrategi som håller på att utarbetas. Den nya strategin överlämnas till Finlands riksdag i höst. Finska staten stöder inte ekonomiskt kärnenergiprojekten. Ersättningsfrågorna på grund av förseningen av projektet är en sak mellan TVO och Areva.

Kärnavfallshanteringen vid de finländska kraftverksenheter som är i drift har ordnats enligt kärnenergilagen. På bägge kraftverksområden finns verksamma slutförvaringsanläggningar för kraftverksavfall. Slutförvaringen av använt kärnbränsle kommer enligt ett principbeslut som fastställdes redan 1983 att genomföras så att slutförvaringsanläggningen för det bränsle som använts vid Olkiluoto kan inleda sin verksamhet 2020. Förutsättningen är naturligtvis en trygg slutförvaring av det använda bränslet i den finländska berggrunden. Undersökningarna vid Olkiluoto fortsätter, men tillsvidare har inte framkommit några sådana omständigheter som skulle hindra genomförandet av denna plan. Fi-

Postadress
PB 176
00161 Helsingfors

Marinkasernsgatan 5

Telefon
+358-(0)9-160 05

Telefax
+358-(0)9-629 840

nansieringen av kärnavfallshanteringen garanteras genom avgifter som betalas in till statens kärnavfallshanteringsfond och som täcker samtliga kostnader för kärnavfallshanteringen.

Helsingfors 29 april 2008

Med vänlig hälsning

Bilagor -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Eurooppa-osasto
EUR-16 Caj Söderlund

Asiasanat	PN, PMN
Hoitaa	**EUR-16**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	EUR-01; EUR-02; EUR-13; GLO-01; GLO-02; OIK-11; PE-20; POL-01; POL-02; PYMI-00; UMI-00 KOB; OSL; REY; TUK SM/KVTR; SM/PO
Laatija jakanut	

Ministerin vastaus

Pohjoismaiden neuvostolle

Vastaus pohjoismaiden neuvoston kirjalliseen kysymykseen 19.3.2008, 08-00128-2:

Kysymys: *Miten Suomi kommentoi Olkiluoto 3- ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen liittyviä ongelmia?*

Vastauksena kysymyksiin esitän seuraavaa:

Yksityisen teollisuuden pääosin omistaman Teollisuuden Voima Oy:n (TVO) hanke viidennestä ydinreaktorista Suomeen on saanut Suomen ydinenergialain mukaisen periaatepäätöksen valtioneuvostolta vuonna 2002. Eduskunta vahvisti periaatepäätöksen toukokuussa 2002. TVO valitsi vuonna 2003 Olkiluodon voimalaitosyksikön sijoituspaikaksi ja tarjouskilpailun jälkeen laitostoimittajaksi Arevan, silloisen Framatomen. Voimalaitoksen tyypiksi TVO valitsi teknis-taloudellisen vertailun jälkeen EPR-reaktorin (European Pressurized water Reactor). Rakentamislupahakemuksen TVO jätti valtioneuvostolle tammikuussa 2004 ja rakentamisluvan Olkiluoto 3 sai vuoden 2005 alussa.

Teknilliset ongelmat, joihin kysymyksessä viitataan, ovat koko hankkeen ajan olleet Suomen ydinturvallisuusviranomaisen Säteilyturvakeskuksen (STUK) arvioitavana. Myös TVO:n ja Arevan alihankinnat ovat STUK:n valvonnan kohteita ja niissä havaituista ongelmista STUK on raportoinut toistuvasti. Ongelmat ovat johtuneet ydinvoimalan osien ja laitteiden korjauksiin, uudelleenvalmistukseen, lisätarkistuksiin sekä tarkentaviin analyyseihin. Näiden toimien perusteella on voitu todeta, että alkuperäiset turvallisuus- ja laatuvaatimukset on saavutettu. Näin ollen mikään Greenpeacen Fact Sheetissä esille tuoduista ongelmista ei vaaranna tulevan Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikön turvallisuutta. Osaltaan nämä ongelmat ovat kuitenkin johtaneet siihen, että voimalaitoksen rakentamistyöt ovat noin kaksi vuotta myöhässä alun perin kunnianhimoisesti laaditusta aikataulusta.

Olkiluoto 3:n myöhästyminen vaikuttaa luonnollisesti Suomen energiatalouteen ja tämä otetaan huomioon hallituksen työn alla olevan ilmasto- ja energiastrategian laadinnassa. Suomen eduskunnalle uusi strategia annetaan selontekona ensi syksynä. Suomen valtio ei tue taloudellisesti ydinenergiahankkeita. Hankkeen myöhästymisestä aiheutuvat korvauskysymykset ovat TVO:n ja Arevan välinen asia.

Suomalaisten toiminnassa olevien voimalaitosyksiköiden ydinjätehuolto on järjestetty ydinenergialain mukaan. Molemmilla voimalaitosalueilla on toiminnassa olevat voimalaitosjätteiden loppusijoituslaitokset. Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus tullaan toteuttamaan jo vuonna 1983 tehdyn periaatepäätöksen mukaisesti siten, että vuonna 2001 vahvistetun periaatepäätöksen saanut Olkiluodon käytetyn polttoaineen loppusijoituslaitos voi aloittaa toimintansa vuonna 2020. Edellytyksenä on luonnollisesti, että käytetyn polttoaineen loppusijoitus voidaan toteuttaa turvallisesti suomalaiseen kallioperään. Tutkimukset Olkiluodossa jatkuvat, mutta toistaiseksi ei ole löytynyt seikkoja,

1A 24.4.2008
R:H 25.4.08 2:4.08

jotka estäisivät tämän suunnitelman toteuttamisen. Ydinjätehuollon rahoitus taataan valtion ydinjätehuoltorahastoon kerättävillä maksuilla, jotka kattavat kaikki ydinjätehuollon kustannukset.

Helsingissä 29 huhtikuuta 2008

Elinkeinoministeri Mauri Pekkarinen

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 7/2008

Stillet af:
Line Barfod (EL)

Til:
Færøernes Landsstyre

J.nr. 08-00161-2

Til Færøernes Landsstyre

Skriftligt spørgsmål om Færøernes nedbringelse af $C0_2$-udslip

Betydningen af klimapolitik og af indsatsen for at nedbringe $C0_2$-udslip er veldokumenteret. Klimapolitikken står højt på den globale dagsorden, og er en meget væsentlig prioritering i Norden.

De nordiske lande har tiltrådt Kyoto-aftalen om nedbringelse af $C0_2$-udslip, og disse arbejder nu sammen om at FN's klimakonference i København 2009 skal give tydelige klimapolitiske resultater.

Da Danmark tiltrådte Kyoto-aftalen, var det med den undtagelse, at Færøerne ikke var med. Færøernes Lagting besluttede i 2007 at anmode den danske regering om, at denne undtagelse skulle ophæves. Denne anmodning blev imidlertid ikke fulgt op af den færøske regering, men blev trukket tilbage.

På den baggrund bedes Færøernes landsstyremedlem for miljø oplyse:

1) Vil Færøerne have undtagelsen ophævet og være omfattet af Kyoto-aftalen?
2) Hvilke mål har Færøerne sat for nedbringelse af $C0_2$?
3) Hvilken indsats vil Færøerne i øvrigt gøre på klimaområdet?

København, den 2. april 2008

Line Barfod (EL)

LØGMÁLARÁÐIÐ

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K

15. mai 2008
Mál: 1600-255/08-6
Deres dokument: 08-00161-4
Viðgjørt: AAH

Svar på skriftligt spørgsmål om Færøernes nedbringelse af CO2-udslip fra Line Barfod, medlem af Nordisk Råd

Kære Line Barfod,

På vegne af Færøernes landsstyre takker jeg for Deres skriftlige spørgsmål angående Færøernes nedbringelse af CO_2 –udslip med henvisning til følgende svar:

Til det første spørgsmål, om Færøerne vil have undtagelsen til Kyoto-aftalen ophævet, vil jeg henvise til, at Lagtinget den 28. september 2007 besluttede, at det territoriale forbehold, der blev taget i forbindelse med ratifikationen af Kyoto-protokollen vedrørende protokollens gyldighed for Færøerne, skulle ophæves. I forlængelse heraf har lagmanden den 1. oktober 2007 skriftligt anmodet den danske regering om at ophæve forbeholdet..

Til det næste spørgsmål, om hvilke mål Færøerne har sat for nedbringelse af CO_2, vil jeg gerne henlede opmærksomheden på, at der i koalitionsgrundlaget for det nye landsstyre af 2. februar i år bl.a. er enighed om, *at* Færøerne skal bestræbe sig på at flytte over i en ren-energi-økonomi, *at* der skal laves et bygningsreglement, som stiller krav til energibesparende løsninger, *at* industrien skal bestræbe sig på at følge internationale målsætninger for energiforbrug, *at* vedvarende energiformer skal udvikles o.s.v. Desuden vil landsstyret deltage aktivt på klimamødet i København i 2009. I øvrigt henvises til svaret til spørgsmål tre nedenfor.

Til det sidste spørgsmål om, hvilken indsats Færøerne i øvrigt vil gøre på klimaområdet, vil jeg henvise til, at der allerede er iværksat en række initiativer, som tilsammen skal bidrage til en målrettet plan for en national nedbringelse af udslippet. Som eksempel kan nævnes, at der i 2006 blev udarbejdet en energipolitisk betænkning, i 2007 blev der lavet målsætninger for miljø og klima i betænkningen Vision 2015, og i år er loven om registreringsafgift af motorkøretøjer ændret således, at der er indført en delvis CO_2–baseret afgift. I sidste måned nedsatte landsstyret en tværgående arbejdsgruppe, som med udgangspunkt i bl.a. den energipolitiske betænkning og Vision 2015 målsætningerne, skal komme med forslag til konkrete initiativer til nedbringelse af CO_2-udslippet. Arbejdsgruppens forslag til handlingsplan, herunder forslag til konkrete emissionsreducerende tiltag og lovgivnings-initiativer, skal afleveres til landsstyret senest 1. oktober 2008. Herudover vil jeg allerede i år gennem ny lovgivning på miljøbeskyttelsesområdet sørge for, at der i forbindelse med rapportering, beregning og opgørelse af CO_2-udslippet generelt bliver muligt at få et bedre

og mere nøjagtig statistisk grundlag, som også kan anvendes i overvågningen og i den politiske styring.

Sammenlagt er der således iværksat en række politiske og administrative tiltag, som tilsammen skal medvirke til, at vi kan opnå et nationalt forlig angående fremtidens miljø-, energi- og klimapolitik, herunder for nedbringelse af CO_2-udslippet.

Med venlig hilsen,

Helena Dam á Neystabø
Landsstyrekvinde

/Rúni Joensen
Departementschef

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 8/2008

Stillet af:
Line Barfod (EL)

Til:
Grønlands Landsstyre

J.nr. 08-00162-2

Til Grønlands Landsstyre

Skriftligt spørgsmål om Grønlands CO_2-udslip

Betydningen af klimapolitik og af indsatsen for at nedbringe CO_2-udslip er veldokumenteret. Klimapolitikken står højt på den globale dagsorden, og er en meget væsentlig prioritering i Norden.

De nordiske lande har tiltrådt Kyoto-aftalen om nedbringelse af CO_2-udslip og de nordiske lande arbejder nu sammen om at FN´s klimakonference i København 2009 skal give tydelige klimapolitiske resultater.

På Grønland er der planer om anlæggelse af et meget stort aluminiumssmelteværk med tilhørende to store vandkraftværker. Selskabet Alcoa har indgået en hensigtserklæring med Grønlands Landsstyre herom. Alcoa regner med en årsproduktion på 350.000 MT færdig raffineret aluminium.

Aluminiumssmelteren forventes ibrugtaget i 2014, forudsat bl.a. landstingets godkendelse. Aluminiumsproduktionen vil medføre et ganske betydeligt CO_2-udslip.

Grønlands landsstyremedlem for miljø bedes belyse disse konsekvenser nærmere, herunder:

1) Hvor stor CO_2-udledning forventes, hvis man siger ja til Alcoa´s planer?
2) Hvad betyder det for Grønlands samlede CO_2-udslip, hvis man siger ja til planerne om et aluminiumssmelteværk?

København, den 3. april 2008

Line Barfod (EL)

NAMMINERSORNERULLUTIK OQARTUSSAT · GRØNLANDS HJEMMESTYRE

Attaveqarnermut, Avatangiisinut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq
Landsstyremedlem for Infrastruktur, Miljø og Råstoffer

Line Barfod
Enhedslisten

NMRS/GSK nit@norden.org

Kopi til: Jørgen S. Søndergaard jss@mail.ghsdk.dk

15.05.2008
J.nr.

Postboks 909
3900 Nuuk
Oq/tel +299 34 54 00
Fax +299 34 54 10
iap@gh.gl
www.nanoq.gl

Skriftligt spørgsmål vedrørende Grønlands nedbringelse af CO_2-udslip

Kære Line Barfod

Du har gennem Nordisk Råd stillet Landsstyret nogle spørgsmål vedrørende Grønlands CO_2-udslip.

Med henvisning til dine bemærkninger om betydningen af klimapolitik kan jeg oplyse, at klimaspørgsmål står højt på dagsordenen i Grønland, ikke mindst fordi konsekvenserne af klimaændringerne bliver mere og mere synlige her. Landsstyret er indstillet på, at Grønland skal yde sit bidrag til imødegåelse af de globale klimaændringer og har derfor allerede igangsat en række initiativer indenfor energibesparelse og øget brug af vedvarende energi.
Disse initiativer er bl.a. en følge af et udredningsprojekt, som Landsstyret igangsatte i 2005, og som havde til formål at komme med forslag til mulige tiltag til nedbringelse af CO_2-udledningen. Endvidere har Landsstyret i 2007 vedtaget en Strategi- og Handlingsplan for Energiområdet 2008-2015. Begge projekter blev fremlagt ved en klimaworkshop afholdt af Landsstyret i oktober 2007.

Den forventede erhvervsudvikling i Grønland, herunder igangsættelse af nye mineprojekter, vil uundgåeligt betyde en forøgelse af Grønlands CO_2-udslip. Som du selv skriver, vil en evt. kommende aluminiumssmelter medføre et ganske betydeligt CO_2-udslip.

Dine konkrete spørgsmål til konsekvenserne af aluminiumsproduktion i Grønland, kan jeg besvare som følger:

1) Hvor stor CO_2-udledning forventes, hvis man siger ja til Alcoa's planer?

   CO2-udledningen fra aluminiumssmelteren kan ved vandkraftbaseret elforsyning med nuværende produktionsteknik opgøres til 1,4 ton CO_2 pr. ton produceret aluminium. Hertil kommer udslip af PFC-drivhusgasser, der omregnet til CO_2 –ækvivalenter svarer til 0,3 ton CO_2 pr. ton produceret aluminium. Med en aluminiumsproduktion på 360.000 tons vil CO_2 –udslippet altså være 612.000 tons årligt.

Ifølge Alcoa er produktionsteknikken under stadig forbedring mht. udslip af drivhusgasser. Således er udslippet af PFC-gasser indenfor de sidste 15-20 år reduceret med over 80 %. Det er endvidere et krav, at der skal anvendes nyeste og bedst mulige teknik. Alcoa forsker bl.a. i produktionsteknik helt uden udslip af drivhusgasser.
Ved smelteværkets eventuelle etablering i 2014 forventes der derfor at være sket en yderligere reduktion af CO_2-udledningen pr. produceret ton aluminium.

2) Hvad betyder det for Grønlands samlede CO_2-udslip, hvis man siger ja til planerne om et aluminiumssmelteværk?

Udledningen fra smelteværket skal sammenlignes med Grønlands nuværende CO_2-udledning på ca. 700.000 tons årligt.
Der vil altså være tale om en ganske betydelig stigning i forhold til den nuværende udledning, formentlig op mod 90% ved anvendelse af eksisterende teknologi.
Et vandkraftbaseret smelteværk medfører dog betydeligt mindre udslip end hvis produktionen af el var baseret på olie eller kul. I så fald ville der være tale om 6-12 gange større CO_2-udslip. Set i et globalt perspektiv vil placeringen af aluminiumindustri i Grønland således bidrage til en reduktion af den samlede udledning af drivhusgasser.
En ny klimaaftale, som skal afløse Kyoto-protokollen efter 2012, vil formentlig kunne tage højde for disse omstændigheder og begunstige energiintensiv industri, der udnytter vandkraftpotentialer.

Jeg kan oplyse, at ovenstående fakta om Alcoa-projektet kan findes i "Beslutningsgrundlag for etablering af aluminiumssmelter i Grønland", Grønlands Hjemmestyre marts 2008, som er tilgængelig på hjemmesiden
http://www.aluminium.gl/content/dk/dokumentsamling/beslutningsgrundlag_marts_2008
Det er mit håb, at ovennævnte besvarer dine spørgsmål tilfredsstillende.

Med venlig hilsen

Kim Kielsen

SKRIFTLIG SPØRSMÅL

Nordisk Råd

E 9/2008

Stilt av:
Dagfinn Høybråten (KrF)

Til:
Finlands regjering

J.nr. 08-00181-1

Til Finlands regjering

Skriftlig spørsmål om toll på hjelpesendinger via Finland og Russland

Den norske stiftelsen hjelp til Russland, sender mat og klær til fattige vanskligstilte personer i Russland. Mange av disse hjelpesendingene fraktes i trailere gjennom Finland. Sendingene har imidlertid blitt ilagt toll inn til Finland. Det har vært snakk om relativt store beløp. Den ikke-kommersielle stiftelsen finner det urimelig at humanitær bistand ilegges toll, og vil få vanskeligheter med å fortsette hjelpesendingene dersom de fortsatt må betale betale toll.

Den norske ambassaden i Helsinki har tatt saken opp med finske tollmyndigheter, som har opplyst om at slike hjelpesendinger generelt ikke skal bli ilagt toll. Betingelsene er imidlertid at bilene må gå via et transittlager i Finland og omlastes til godkjente biler i henhold til den internasjonale TIR-traktaten, dvs. forseglete lastebiler som tillates å reise gjennom flere land uten å måtte inspiseres på hver grenseovergang.

Bruk av transittlager og TIR-biler vil på samme måte som toll innebære kostnader som stiftelsen vanskelig kan betale. Hjelpesendingene til fattige og vanskligstilte i Russland vil stå i fare for å bli stanset dersom Finland ikke kan gi den ikke-kommersielle stiftelsen et unntak fra reglene.

Hvilke tiltak kan den finske regjering iverksette med henblikk på å løse det ovenfor beskrevne problem?

Oslo, 11. april 2008

Dagfinn Høybråten (Krf)

FINANSMINISTERIET

VM 22/59/2008 1 (2)

23.5.2008

UTRIKESMINISTERIET
Sekretariatet för nordiskt samarbete
PB 176
00161 Helsingfors

Ref. E9/2008 toll på hjelpsedinger via Finland og Russland

Svar på skriftlig fråga från Nordiska Rådet

Händelsernas förlopp eller orsaker framgår inte helt av de dokument som lämnats in. För att dylika fall ska kunna undersökas noggrant och för att reda ut varornas rörelser, borde man ha detaljerade uppgifter om aktörerna, varorna samt eventuella tulldeklarationer och förtullningsbeslut.

Allmänt kan man dock konstatera att icke-gemenskapsvaror ska befordras inom Europeiska gemenskapen (nedan kallad EG) enligt förfarandet för extern transitering. Dessa varor beläggs då inte med importtullar och andra avgifter eller blir föremål för handelspolitiska åtgärder. Detta regleras i EG:s tullkodex (Rådets förordning (EEG) nr 2913/92) i artikel 91 i vilken fastställs vilka transiteringsförfaranden som kan användas vid extern transitering. Enligt artikel 94 i tullkodexen ska den huvudansvarige för transiteringen ställa en säkerhet för betalning av tullskuld och andra avgifter som eventuellt uppkommer för varorna. Säkerhetsbeloppet beror på det transiteringsförfarande som tillämpas och det beräknade beloppet av de tullar och skatter som kan uppkomma för varorna.

Med hänvisning till ovan nämnda artiklar och den dokumentation som lagts fram i ärendet kan man konstatera att om det i fråga om icke-gemenskapsvaror från Norge krävts att ett transiteringsförfarande ska påbör-

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet; FINLAND
www.finansministeriet.fi

Telefon +358 9 160 01 eller +358 9 578 11 (växeln)
Telefax +358 9 160 33123
valtiovarainministerio@vm.fi
FO-nummer 0245439-9

jas för att säkra att varorna förblir under tullkontroll och för att säkerställa varornas eventuella utförsel från gemenskapens tullområde, har tillvägagångssättet varit förenligt med Europeiska gemenskapens tullagstiftning. Att det varit fråga om hjälpsändningar har ingen betydelse med tanke på tillämpningen av transiteringsbestämmelserna.

Mari Kiviniemi
Förvaltnings- och kommunminister

Jukka M. Kekkonen
Överinspektör

852

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E10/2008

Ställd av:
Jan Lindholm (mp)

Till:
Danmarks regering

J.nr. 08-00197-2

Till Danmarks regering

Skriftlig fråga om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar

Nordiska rådet har under 2006 - 2007 behandlat såväl Stern-rapporten som IPCC:s rapporter om den globala klimatförändringen. Vi är oroade över den takt med vilken förändringarna tycks ske.

Vid Nordiska Rådets 59:e session i Oslo den 29 okt - 1 nov antogs en rekommendation (Rek. 7/2007/miljö) till de nordiska regeringarna med fem punkter på klimatområdet, min fråga gäller den sista punkten i rekommendationen:

5) *at arbejde målrettet i internationale organisationer for at fremme etableringen af en global arena, der kan håndtere klimakonflikter og for at fremme et globalt beredskab, der kan håndtere spørgsmålet om klimaflygtninge.*

Inom ramen för FN finns en väl utbyggd organisation för att hantera klimatdata, kunskap om förändrade vattenförsörjningsfrågor, smittspridning, katastrofhantering mm. Dock saknas ett utpekat ansvar för att hantera kommande flyktingströmmar. Redan idag uppskattar Röda korset att runt 20 miljoner människor i världen flyr på grund av de miljöförändringar som klimatförändringen gett lokalt i deras regioner. Förmågan att försörja sig försvåras när regnet uteblir, torkan blir för långvarig eller när saltvatten upprepade gånger skadar åkermarken.

I de olika utvecklingsscenarier IPCC skissar kan man spåra bilden av kraftiga strömmar av flyktingar. Osäkerheten är stor vilket gör det svårt att bedöma vilka områden i världen som kommer att få de största problemen. Risken är emellertid stor att många länder inte kommer att klara av att hantera klimatflyktingarna inom sina egna landgränser. Migration över landgränser kan leda till ökad främlingsfientlighet vilket i sin tur kan gynna populistiska och kortsiktiga politiska ledare och skapa problem i det globala klimatarbetet. Det värsta tänkbara scenariot är att så stora flyk-

tinggrupper strömmar över en nationsgräns att mottagarlandet känner sig hotat och tar till våld för att hindra flyktingar.

Norden har, som en stabil region och med sitt rykte som nationer med stort engagemang både för fred och solidaritet, en stor uppgift att fylla. Den isländska regeringen ser mycket positivt på att Norden tar initiativ på detta område och den norska regeringen har trängt grundligt in i problematiken på ett som jag tolkar vällovligt sätt.

Min fråga till Danmarks regering är:

Vad är man från Danmarks sida är beredd att göra för att Norden gemensamt skall kunna ta det initiativ Nordiska rådet pekat ut som synnerligen viktigt?

Stockholm, den 12 maj 2008

Jan Lindholm (mp)

Nordiska rådet

E10/2008

Ställd av:
Jan Lindholm (mp)

Till:
Danmarks regering

J.nr. 08-00197-2

MINISTERIET FOR FLYGTNINGE
INDVANDRERE OG INTEGRATION

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
1255 København K

Ministeren

Dato: 02 JULI 2008

J.nr.: 2008/4053-101

Den danske delegation ved Nordisk Råd har ved brev af 19. maj 2008 til Sekretariatet for Ministeren for Nordisk Samarbejde videresendt et spørgsmål (E 10/2008) stillet af Jan Lindholm, medlem af Nordisk Råd, Midtergruppen, om hvad den danske regering er parat til at gøre, for at Norden i fællesskab skal kunne tage initiativ til at arbejde for, at der etableres et globalt forum for at håndtere spørgsmål om såkaldte klimaflygtninge. Sekretariatet for Ministeren for Nordisk Samarbejde har anmodet Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration om at besvare spørgsmålet.

Efter den danske regerings opfattelse udgør menneskeskabte klimaforandringer en af de største trusler mod fortsat velstand og stabilitet. Klimaområdet er højt prioriteret på regeringens dagsorden, hvilket bl.a. kommer til udtryk ved, at Danmark som bekendt har påtaget sig værtskabet for FN's klimakonference i december 2009. Det er regeringens ambition, at der på konferencen i København indgås en global klimaaftale for perioden efter 2012, hvor Kyoto-protokollen udløber.

Et element i debatten om klimaforandringer er naturligvis spørgsmålet om klimaforandringernes betydning for international migration.

Efter den danske regerings opfattelse er en flygtning en person, der er flygtet fra sit land, og som har behov for international beskyttelse i henhold til FN's Flygtningekonvention. Den danske regering har ikke intentioner om at udvide sin opfattelse af flygtningebegrebet.

Det bemærkes, at FN's Flygtningehøjkommissariat såvel som International Organization for Migration allerede i dag har mandat til at håndtere spørgsmål om flygtninge og migration, og at klimaforandringernes betydning er genstand for drøftelser i begge organisationer.

Efter den danske regerings opfattelse er der på denne baggrund ikke behov for at gå videre med forslaget om et globalt forum til at håndtere spørgsmål om klimaforandringernes betydning for international migration.

Med venlig hilsen

Birthe Rønn Hornbech

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E 11/2008

Ställd av:
Jan Lindholm (mp)

Till:
Finlands regering

J.nr. 08-00198-3

Till Finlands regering

Skriftlig fråga om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar

Nordiska rådet har under 2006 - 2007 behandlat såväl Stern-rapporten som IPCC:s rapporter om den globala klimatförändringen. Vi är oroade över den takt med vilken förändringarna tycks ske.

Vid Nordiska Rådets 59:e session i Oslo den 29 okt - 1 nov antogs en rekommendation (rek. 7/2007/miljö) till de nordiska regeringarna med fem punkter på klimatområdet, min fråga gäller den sista punkten i rekommendationen:

5) at arbejde målrettet i internationale organisationer for at fremme etableringen af en global arena, der kan håndtere klimakonflikter og for at fremme et globalt beredskab, der kan håndtere spørgsmålet om klimaflygtninge.

Inom ramen för FN finns en väl utbyggd organisation för att hantera klimatdata, kunskap om förändrade vattenförsörjningsfrågor, smittspridning, katastrofhantering mm. Dock saknas ett utpekat ansvar för att hantera kommande flyktingströmmar. Redan idag uppskattar Röda korset att runt 20 miljoner människor i världen flyr på grund av de miljöförändringar som klimatförändringen gett lokalt i deras regioner. Förmågan att försörja sig försvåras när regnet uteblir, torkan blir för långvarig eller när saltvatten upprepade gånger skadar åkermarken.

I de olika utvecklingsscenarier IPCC skissar kan man spåra bilden av kraftiga strömmar av flyktingar. Osäkerheten är stor vilket gör det svårt att bedöma vilka områden i världen som kommer att få de största problemen. Risken är emellertid stor att många länder inte kommer att klara av att hantera klimatflyktingarna inom sina egna landgränser. Migration över landgränser kan leda till ökad främlingsfientlighet vilket i sin tur kan gynna populistiska och kortsiktiga politiska ledare och skapa problem i det globala klimatarbetet. Det värsta tänkbara scenariot är att så stora flyktinggrupper strömmar över en nationsgräns att mottagarlandet känner sig hotat och tar till våld för att hindra flyktingar.

Norden har, som en stabil region och med sitt rykte som nationer med stort engagemang både för i fred och solidaritet, en stor uppgift att fylla. Den isländska regeringen ser mycket positivt på att Norden tar initiativ på detta område och den norska regeringen har trängt grundligt in i problematiken på ett som jag tolkar vällovligt sätt.

Min fråga till Finlands regering är:

Vad är man från Finlands sida är beredd att göra för att Norden gemensamt skall kunna ta det initiativ Nordiska rådet pekat ut som synnerligen viktigt.

Stockholm, den 12 maj 2008

Jan Lindholm (mp)

Nordiska rådet

E 11/2008

Ställd av:
Jan Lindholm (mp)

Till:
Finlands regering

J.nr. 08-00198-3

UTRIKESMINISTERIET

BEGÄRAN OM UTLÅTANDE HEL5527-12

26.06.2008

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K

Ref.
E 11/2008: Skriftlig fråga till Finlands regering

Ärende
Svar på skriftlig fråga från Nordiska Rådet ; E 11/2008 om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar

Vid Nordiska Rådets 59:e session i Oslo den 29 oktober - 1 november antogs en rekommendation (rek. 7/2007) till de nordiska regeringarna med fem punkter på klimatområdet. I det syfte som anges i sista punkten i rekommendationen har Nordiska Rådets medlem, Jan Lindholm, Mittengruppen, ställt följande skriftliga spörsmål E 11/2008:

Vad är man från Finlands sida beredd att göra för att Norden gemensamt skall kunna ta det initiativ Nordiska rådet pekat ut som synnerligen viktigt?

Som svar på Nordiska Rådets medlem, Jan Lindholm, Mittengruppen, fråga till Finlands regering, anför Finlands regering följande:

Jordens klimat håller på att förändras och antalet människor som måste lämna sina hem på grund av torka och översvämningar kommer att öka i framtiden. Man kan endast spekulera hur många människor som drabbas av dessa katastrofer redan i dag och det är ännu svårare att bedöma hur många människor som kommer att drabbas i framtiden. Många väpnade konflikter och kamper mellan etniska grupper har en klimatbakgrund, till exempel en tvist om vattentillgång.

I allmänspråket använder man ofta begreppet "klimatflyktingar" när man syftar till personer som har varit tvungna att fly undan en väderkatastrof. I juridisk mening är det här begreppet inte träffande. Att begreppet används i ökande utsträckning i allmänspråket beror dock troligen på att ärendet inte har behandlats tillräckligt mellan experter i flyktingrätt. Delvis kan detta också bero på felaktig information om användningen av begreppet.

Systemet om skydd för flyktingar bygger på Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning från 1951. Konventionen definierar begreppet flykting och ger en människa som har definierats som flykting en särskild juridisk ställning. Finlands flyktingpolitik bygger också på Genèvekonventionen och utgår från att konventionen tillämpas fullt ut. FN:s flyktingorganisation UNHCR ansvarar för övervakningen av konventionens verkställighet och erbjuder ramarna för behandlingen av flyktingfrågor på internationell nivå.
Definitionen av begreppet flykting i Genèvekonventionen är dock synnerligen sträng och därför beviljas endast ytterst få av dem som söker internationell skydd flyktingstatus. Därför har många länder tagit i bruk alternativt skydd och andra former av skydd vid sidan av flyktingsstatus. Dessa

Postadress
PB 176
00161 Helsingfors

Marinkasernsgatan 5

Telefon
+358-(0)9-160 05

Telefax
+358-(0)9-629 840

former av skydd gör det möjligt att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna, till exempel principen om non-refoulement, som garanteras i olika internationella konventioner.

På basis av Finlands gällande lagstiftning kan uppehållstillstånd beviljas när det är fråga on en miljökatastrof. Detta gäller bland annat sådana situationer där det i utlänningens hemland eller permanenta bosättningsland har inträffat en olycka förorsakad av människan eller en naturkatastrof, vilket har lett till att miljön i stor utsträckning blivit obeboelig eller hälsovådlig. Finland kan också ge tillfälligt skydd åt en person som är i behov av internationellt skydd, om en trygg hemkomst inte är möjlig på grund av en massflykt som förorsakas till exempel av en miljökatastrof. I praktiken har man i Finland beviljat tillfälligt uppehållstillstånd för personer som klarat sig undan tsunamin i Asien i december 2004. Då har det alltså varit fråga om en miljökatastrof då det inte har varit möjligt att återsända dessa personer.

Vad gäller mottagning kan TE-centralerna (Arbetskrafts- och Näringscentraler) enligt gällande lagstiftning förpliktas att tillsammans med kommuner göra upp en beredskapsplan för mottagning av ett stort antal personer på grund av massflykt. Lagstiftningen innebär också att för mottagning av dessa personer måste det grundas ett tillräckligt antal organisations- och mottagningscentraler.

Vid en miljökatastrof är det första alternativet flykt inom den egna staten. I allmänhet bistår det internationella samfundet en sådan stat genom att till exempel ge humanitär hjälp så att ingen skall vara tvungen att lämna sitt hemland. När folk flyttar på grund av en miljökatastrof sker detta oftast inom det egna landet eller inom regionen. Enligt experterna kommer det att vara så även i framtiden. Problemen anhopas såsom förut i fattiga länder och i världsdelar som redan i dag drabbas av väderkatastrofer.

I samarbete med de andra nordiska länderna har Finland konsekvent strävat att stärka erkännandet av grundprinciperna för internationellt skydd i olika forum, såsom UNHCR, IOM och EU. "Klimatflyktingar" är dock en företeelse som man inte har undersökt mycket. Man har inte heller gjort någon grundlig utredning om de skyddsmöjligheter som finns tillgängliga för dessa fördrivna människor.
Finland anser det viktigt att de nordiska länderna tillsammans strävar till att lyfta fram människor som fördrivits på grund av klimatkatastrofer och ta upp deras särskilda behov i diskussion i olika forum. Man borde också överväga hur denna människogrupp kunde bli ännu synligare och hur man bäst kunde tillgodose deras behov.

Med vänlig hälsning

Jan Vapaavuori
Samarbetsminister

Bilagor -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Eurooppa-osasto
EUR-16 Caj Söderlund

Asiasanat	PN, PMN
Hoitaa	**EUR-16**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	EUR-01; EUR-02; EUR-11; EUR-13; GLO-01; GLO-02; GLO-54; GLO-56; KPO-02; KPO-03; OIK-01; OIK-11; OIK-12; PE-20; POL-01; POL-02; POL-11; PYMI-00; UKKMI-00; UMI-00 KOB; MOS; OSL; PIE; REY; TUK; YKE OM/KV-YKSIKKÖ; SM/KVTR; SM/MO; SM/PO; YM/KVY
Laatija jakanut	

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 12/2008

Stillet af:
Anita Knakkergaard (DF)

Til:
Finlands, Islands, Norges og Sveriges regeringer

J.nr. 08-00208-2

Til Finlands, Islands, Norges og Sveriges regeringer

Skriftligt spørgsmål om grænsehindringer og boligudgifter

Et element i spørgsmålet om grænsehindringer i Norden er spørgsmålet om boligudgifterne for de borgere, der flytter fra det ene land til det andet. Udgifterne til bolig ud over de markedsmæssige priser er i høj grad bestemt af skatter og støtteordninger

Med henvisning til Helsingforsaftalens artikel 57 beder jeg derfor Finlands, Islands, Norges og Sveriges regeringer give mig oplysninger, helst i sammenlignelig form, om beskatningen af boliger. Det drejer sig om ejendomsskat og ejendomsværdiskat, som de betegnes i Danmark, og om skat ved salg af bolig. Jeg beder om at få oplyst de overordnede regelsæt og beløbsstørrelser og procenter.

Desuden beder jeg om at få oplyst de overordnede regelsæt for boligstøtte og boligtilskud til beboere i lejeboliger, helst med beløb og gerne sammenligneligt med de danske kategorier 'boligsikring' og 'boligydelse'.

København, den 14. maj 2008

Anita Knakkergaard (DF)

REGERINGSKANSLIET

2008-08-14

Utrikesdepartementet

Till Nordiska rådet

Svar på fråga från Nordiska rådet om gränshinder och bostadsavgifter (E 12/2008)

Anita Knakkergaard (Dansk Folkeparti) har ställt följande frågor till den finska, isländska, norska och svenska regeringen:
1. Vilka regler finns för a) beskattning av bostäder, och för b) beskattning vid försäljning av bostäder?
2. Vilka regler finns för a) bostadsbidrag och för b) bostadstillägg?

1. Regler för a) beskattning av bostäder, och för b) beskattning vid försäljning av bostäder

Finland

a) beskattning av bostäder
Kommunalfullmäktige fastställer separata skattesatser för tomtmark respektive byggnader. Skattesatsen för bostadsbyggnader bör vara minst 0,22 procent och högst 0,50 procent. Beskattningsvärdet för byggnader utgörs av återanskaffningsvärdet, som i sin tur baserar sig på byggnadens tekniska egenskaper.

b) beskattning vid försäljning av bostäder
Vinsten av egendomsöverlåtelse räknas ut genom att det sammanlagda beloppet av anskaffningsutgiften och utgiften för vinstens förvärvande dras från överlåtelsepriset. Det belopp som dras av utgör alltid minst 20 procent av överlåtelsepriset, och om egendom som skall överlåtas har varit hos överlåtaren i minst 10 års tid, utgör beloppet minst 40 procent av överlåtelsepriset.

Vinst vid försäljning av bostad beskattas som kapitalinkomst och skattesatsen är 28 procent. Om överlåtaren har använt lägenheten eller byggnaden som stadigvarande bostad för sig eller sin familj i minst två år under ägartiden är vinsten skattefri.

Postadress
103 39 Stockholm

Besöksadress
Fredsgatan 6

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 76

E-post
registrator@foreign.ministry.se

Island

a) beskattning av bostäder

Kommunerna tar ut så kallad egendomsvärdeskatt på fast egendom. Skatten är en procentandel av egendomsvärderingen för hus och mark, från 0,225%-0,625% (2007). Utöver egendomsvärdeskatten utkrävs andra avgifter på fast egendom, så som markhyra, avgifter för vatten och sophantering och dylikt.

b) beskattning vid försäljning av bostäder

Kapitalinkomstskatt läggs på exempelvis ränteintäkter, aktieutbyten, försäljningsvinster eller hyresintäkter. Skattesatsen på kapitalinkomst är 10 procent. Personer som inte är näringsidkare och parter som i övrigt inte är skattepliktiga skall betala kapitalinkomstskatt. Juridiska personer och näringsidkare betalar inte kapitalskatt på inkomst som hör till verksamheten, utan skattar efter de allmänna regler som gäller för annan inkomst/intäkt.

Undantag från skatt på försäljningsvinst kan beviljas i upp till två år efter försäljningsdatum. Köper man eller börjar man bygga annan bostad inom denna period sänks den beskattningsbara försäljningsvinsten motsvarande det skattepliktiga värdet på den nya egendomen. Detta under förutsättning att det nya köpet eller bygget sker på Island och att den person som berörs är bosatt på Island.

Norge

a) beskattning av bostäder

Fast egendom beskattas genom förmögenhetsskatt och egendomsskatt. Förmögenhetsskatten baseras på taxeringsvärdet på egendomen. För bostäder skall taxeringsvärdet inte överstiga 30 procent av marknadsvärdet. Taxeringsvärdet fastställs i samband med nybygge och ändras genom generella justeringar vart tionde år.

Egendomsskatt är en kommunal skatt på fast egendom som är "frivillig", dvs det är upp till varje kommun att avgöra om man skall ta ut egendomsskatt eller ej. Beloppet för egendomsskatt fastställs lokalt och är oberoende av taxeringsvärdet. Beloppet skall motsvara omsättningsvärdet men kommunen kan också välja att ta ut en lägre avgift.

b) beskattning vid försäljning av bostäder

Vinst vid försäljning av bostad som ägts i mer än ett år, och använts som egen bostad i minst ett av de två sista åren före försäljningen, är fri från skatt. Om ägaren, på grund av arbete eller av hälsomässiga eller liknande

grunder varit förhindrad att använda bostaden, skall den tiden räknas med som "botid". Detta under förutsättning att ägaren vid köpet av bostaden inte kände till att han/hon inte skulle ha möjlighet att bo där. Eventuell förlust vid försäljning är avdragsgill, förutsatt att eventuell vinst skulle ha varit skattepliktig. I annat fall beskattas försäljningen med 28 procent.

Hyresintäkter från egen bostad kan vara skattefri i två fall. Om ägaren använder minst halva bostaden för egen del kan den mindre halvan hyras ut, under obegränsad tid för obegränsat belopp, skattefritt. Om hela eller större delen av bostaden hyrs ut är intäkten skattefri, för bostäder som hyrs ut för upp till 20.000 NOK per år. I övriga fall beskattas hyresintäkter med 28 procent. Vid överlåtelse av fast egendom utkrävs en så kallad "dokumentavgift" med 2,5 procent av egendomens försäljningsvärde. Detta gäller dock inte bostadsrättsföreningar.

Sverige

a) beskattning av privatbostäder

För privatbostäder belägna i Sverige utgår kommunal fastighetsavgift. År 2008 är den kommunala fastighetsavgiften 6 000 kr per småhus, dock högst 0,75 procent av taxeringsvärdet, och 1 200 kr per bostadslägenhet, dock högst 0,4 procent av taxeringsvärdet. Taxeringsvärdet motsvarar cirka 75 procent av fastighetens marknadsvärde. Fastighetsavgiften indexeras genom en koppling till det så kallade inkomstbasbeloppet. Inkomstbasbeloppet fastställs årligen av regeringen och räknas upp med hänsyn till den genomsnittliga löneutvecklingen. Nybyggda småhus belägna i Sverige är fria från fastighetsavgift de fem första kalenderåren och för de därpå följande fem kalenderåren betalas halv fastighetsavgift. Fastighetsavgift utgår inte på utländska privatbostäder.

b) beskattning vid försäljning av privatbostäder

Kapitalvinsten vid avyttring av en privatbostad beskattas med 22 procent (30 procent av 22/30). Möjlighet till uppskov av kapitalvinstskatten finns, med vissa restriktioner. De beviljade uppskoven räntebeläggs med en ränta motsvarande 0,5 procent av uppskovsbeloppet (30 procent av 1,67 procent).

2. Regler för a) bostadsbidrag och för b) bostadstillägg

Finland

a) bostadsbidrag

I Finland beviljas bostadsbidrag eller bostadstillägg genom tre system. De är parallella och alla finländare tillhör något av de tre systemen:

- *Allmänt bostadsbidrag* beviljas för alla hushållstyper. Berättigade bostäder är hyres- och ägarbostäder samt bostadsrättsbostäder. Beloppet av det allmänna bostadsbidraget definieras efter förhållandet mellan inkomst och bostadsutgifter. Bidraget är behovsprövat och bidraget definieras efter antal personer i hushållet, hushållets sammanräknade bruttoinkomster, bostadens läge, utrustningsnivå och ålder. Enbart skäliga boutgifter kan stödjas, och de definieras med en skälig areal (antal personer i hushållet) och skäliga boutgifter per kvadratmeter (bostadens läge, storlek, utrustningsnivå och ålder). Bidragsbeloppet beräknas: (skäliga boutgifter – bassjälvriskandel)*80% Stödprocent är 80%. Pensionärer har sitt eget bostadsbidragssystem. Studenter med barn och studenter som bor i ägarbostaden är berättigade till det allmänna bostadsbidraget. Andra studerande får bostadstillägg (se nedan).

- 2. *Bostadsbidrag för pensionärer* beviljas till pensionstagare och maka/make. Berättigade bostäder är hyres- och ägarbostäder, bostadsrättsbostäder, hyres- eller servicehus för äldre, äldreboenden, pensionat, sjukhem och natthärbärgen. Stödprocent är 85%.

- 3. *Bostadstillägg för studerande* beviljas till studerande på heltid som bor i hyresrätt, saknar barn och som har rätt till studiestöd. Bostadstillägg är en del av studiestödet (se nedan). Maxinkomst för bidrag är 11 850 euro under nio månader (2008). För varje månad med bostadstillägg får den studeranden ha högst 660 euro i inkomster och för varje månad utan stöd högst 1970 euro. Studenter som bor i bostadsrätt är berättigade till det allmänna bostadsbidraget (se ovan). Stödprocent är 80%.

Bidragsbeloppet baseras på antalet personer i hushållet, inkomst och förmögenhet, samt boendeutgifter och bostadens läge.

b) bostadstillägg

Den studerandes boendeform och familjeförhållanden avgör rätten till bostadstillägg. Bostadstillägg kan betalas till studerande på heltid, som bor i hyresrätt, saknar barn och som har rätt till studiestöd. Bostadstillägg beviljas för den bostad som studeranden bor i under studietiden och baseras inkomstnivå. Om studenten är gift eller sammanboende är även makes/makas inkomst avgörande. Om makens/makans inkomst överstiger 15 200 euro/år minskar bostadstillägget med 10 procent för varje 680 euro/år över det beloppet.

Föräldrarnas inkomster beaktas om studerande är under 18 år. Årsinkomstgränsen för föräldrarnas sammanlagda inkomster är 40 800 euro. För varje 1100 euro över det beloppet minskas bostadstillägget med fem procent.

Island

a) bostadsbidrag

Personer som fast boende i hyresrätt är berättigade till bostadsbidrag. Beloppet baseras på hyresnivå, inkomst, nettoförmögenhet och eventuell försörjning av barn. Utländska medborgare med fast bostad på Island har samma rätt till bostadsbidrag. För studerande gäller undantag från kravet på fast bostad.

Basbeloppet per lägenhet är 13.500 ISK. Tillkommer gör 14.000 ISK för första barnet, 8.500 ISK för andra barnet och 5.500 kr. för tredje barnet. Därutöver höjs beloppet med 15 procent av den del av hyresbeloppet som ligger mellan 20.000 och 50.000 ISK. Bostadsbidraget kan vara högst 46.000 ISK per månad, dock aldrig mer än 50 procent av hyresbeloppet.

Bostadsbidrag skall deklareras men är skattefritt. Kommuner kan själva besluta om att betala ut högre bostadsbidrag än ovannämnda belopp.

b) bostadstillägg

Om man betalar ränta på lån till köp, brukande av bostad, eller byggande av egendom är man berättigad till så kallat "räntetillägg". Detsamma gäller vid köp av andel i bostadsrätt. Räntetillägget beräknas baserat på uppgifter från den enskilde om lån och ränteutgifter.

År 2008 är det maximala räntetillägget för ensamstående er det 179.713 ISK, för ensamstående föräldrar 231.125 ISK och för sambor/gifta 297.194 ISK. Ränteutgifterna får vara högst 5 procent av skulden för anskaffningen av bostaden. Räntetillägget sjunker om nettoförmögenheten överskrider 7.119.124 ISK för ensamstående och 11.390.599 ISK för sambor/gifta. Med förmögenhet över 8.437.480 ISK för ensamstående och 13.499.970 ISK för sambor/gifta försvinner rätten till räntetillägg.

Norge

a) bostadsbidrag

Personer som har rätt till bostadsbidrag är:

- barn under 18 år eller person over 65 år;

- person med viss typ av stöd från det offentliga (se nedan);
- person som har socialbidrag som enda inkomstkälla, med en varighet på minst ett år.

Följande offentligt stöd ger rätt till bostadsbidrag:

- ålders-, handikapp- eller efterlevandepension eller annan offentlig pension, eller motsvarande från annat EES-land;
- krigspension;
- sjukbidrag eller yrkesskadeersättning;
- omskolningsbidrag, rehabiliteringsbidrag eller tidsbegränsat handikappbidrag;
- introduktionsstöd och kvalificeringsstöd för invandrare.

Generella krav på hushållet:

- Alla i hushållet måste vara folkbokförda i bostaden.
- Eventuellt stöd från det offentliga (se ovan) måste vara tillstyrkt.
- Sökanden måste ha fyllt 18 år (undantaget den som har egna barn).

För bostadsbidrag till pensionärer i hyresrätt, med en pension på 30 procent över minimipensionen, ställs särskilda krav. Hyresbostaden måste vara över 40 m^2 och ha egen ingång, eget kök och eget badrum. Som huvudregel måste hyresrätten antingen vara finansierad av Husbanken[1] eller vara kommunalägd. För övriga grupper ställs som regel inga särskilda krav.

b) bostadstillägg

Bostadstillägg är ett behovsprövat engångsbidrag och finns i tre kategorier:

- *Tillägg för köp av bostad* skall täcka 10-20 procent av kostnaderna för köpet och ges ofta i samband med så kallat startlån från kommunen. Startlånet riktar sig till personer som av olika skäl har problem med att etablera sig på bostadsmarknaden.
- *Anpassningsstillägg* är ett mindre bidrag (upp till 40 000 NKR) som ska användas för anpassning av bostaden för äldre och funktionshindrade.
- *Bostadstillägg för hyresrätter* utdelas av Husbanken. Både privata aktörer och kommuner kan söka om bostadstillägg. Genomsnittligt tilläggsbelopp var 216 000 NKR per hyresrätt år 2007.

Sverige

[1] Husbanken är en statlig fond som beviljar lån för byggande av bostäder.

a) Bostadsbidrag
Bostadsbidrag kan betalas ut till familjer med barn samt ungdomar mellan 18 och 29 år. Ungdomar kan endast få bidrag till bostadskostnaden. Barnfamiljer kan dels få bidrag till bostadskostnaden, dels ett så kallat särskilt bidrag och dels ett umgängesbidrag. Familjer med hemmavarande barn kan få bidrag till bostadskostnaden och särskilt bidrag. Föräldrar som endast tidvis bor tillsammans med ett barn eller vars barn bor växelvis hos sina föräldrar kan få bidrag till bostadskostnaden och ett umgängesbidrag.

Bostadsbidrag är behovsprövat. Beloppet baseras på bostadskostnaden i förhållande till inkomst, förmögenhet, bostadens storlek, om någon i hushållet är funktionshindrad och på antalet barn i hushållet. Till exempel så blir bidragsbeloppet lägre ju större bostaden är, och om företagsverksamhet bedrivs i bostaden. Om lån tagits för att köpa bostaden får en del av räntekostnaden räknas med i den bidragsgrundande bostadskostnaden. Bostadsbidrag betalas endast ut till den som bor och är folkbokförd i Sverige och för den bostad personen är folkbokförd på.

b) Bostadstillägg
Bostadstillägg är ett inkomstprövat tillägg till ålderspension (från 65 år), efterlevandepension och sjukersättning samt motsvarande EU-pensioner. Tillägget kan som mest betalas ut med 93 procent av den del av bostadskostnaden som inte överstiger 5 000 SEK per månad för en ensamstående ålderspensionär. För den som är gift är taket 2 500 SEK per månad. För den som inte har fyllt 65 år kan bostadstillägg högst utges med 91 procent av den del av bostadskostnaden som inte överstiger 4 500 SEK per månad för den som är ogift och 2 250 SEK per månad för den som är gift.

Bostadstillägget reduceras av den del av inkomsten som överstiger ett fribelopp. För den som har ålderspension är fribeloppet 88 970 SEK för 2008 och för den som har sjukersättning är fribeloppet 98 400 SEK. Bostadstillägg betalas endast ut för permanentbostaden och vid bosättning i Sverige.

Å den finska, isländska, norska och svenska regeringens vägnar,

Cristina Husmark Pehrsson

Nordisk samarbetsminister
Ordförande i MR-SAM

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 13/2008

Stillet af:
Medborger- og
Forbrugerudvalget

Til:
Danmarks, Finlands, Islands,
Norges og Sveriges
regeringer

J.nr. 08-00214-1

Til Danmarks, Finlands, Islands, Norges og Sveriges regeringer

Skriftligt spørgsmål om asylbørn

Medborger- og forbrugerudvalget ønsker besvarelse af følgende spørgsmål:

1. Hvor mange uledsagede asylbørn i perioden 1. januar 2006 - 1. juli 2008

    a) er indrejst i de nordiske lande?
    b) har fået afvist deres ansøgning om asyl i de nordiske lande?
    c) er sendt hjem fra de nordiske lande?
    d) er forsvundet fra de nordiske lande?
    e) er gengangere, dvs. forsvundet og tilbagesendt til de nordiske lande?

2. Hvilke planer har de nordiske regeringer for at finde de forsvundne børn?

3. Gennemfører de nordiske lande en politimæssig efterforskning, når et asylbarn forsvinder?

4. Hvor stort er problemet med de såkaldte "ankerbørn" – dvs. børn, der sendes til udlandet med henblik på at skabe et opholdsgrundlag for resten af familien?

5. Hvilke tiltag vil de nordiske lande sætte i værk for at bekæmpe stigningen i *trafficking* af børn i de nordiske lande?

6. Hvordan sikrer de nordiske lande gennemførelsen og praktiseringen af FNs konvention om barnets rettigheder art. 22 og 24[1]?

Warzawa den 26. juni 2008

Ville Niinistö (gröna), formand

---

[1] **Artikel 22**

1. Deltagerstaterne skal tage passende forholdsregler til at sikre, at et barn, som søger flygtningestatus, eller som anses som flygtning i overensstemmelse med gældende international eller national ret og praksis, uanset om det kommer alene eller er ledsaget af sine forældre eller af anden person, får passende beskyttelse og humanitær bistand og nyder de rettigheder, som er angivet i denne konvention og i andre internationale instrumenter vedrørende menneskerettigheder eller humanitære forhold, hvori den pågældende stat deltager.
2. Med dette for øje skal deltagerstaterne i det omfang, de anser det for passende, samarbejde om enhver bestræbelse udfoldet af De Forenede Nationer og andre ansvarlige mellemstatslige organisationer eller private organisationer, der samarbejder med De Forenede Nationer, med henblik på at beskytte og bistå et sådant barn og på at spore forældrene eller andre medlemmer af familien til ethvert barn, der er flygtning, med det formål at opnå de oplysninger, der er nødvendige for at barnet skal kunne genforenes med sin familie. Såfremt ingen af forældrene eller andre familiemedlemmer kan findes, skal barnet nyde samme beskyttelse som ethvert andet barn, der permanent eller midlertidigt er afskåret fra sine familiemæssige omgivelser uanset årsag, i overensstemmelse med denne konvention.

Artikel 24

1. Deltagerstaterne anerkender barnets ret til at nyde den højest opnåelige sundhedstilstand, adgang til at få sygdomsbehandling og genoprettelse af helbredet. Deltagende stater skal stræbe mod at sikre, at intet barn fratages sin ret til adgang til at opnå sådan behandling og pleje.
2. Deltagerstaterne skal arbejde for fuld gennemførelse af denne ret og især tage passende forholdsregler for:
(a) at formindske spædbørns- og børnedødeligheden;
(b) at sikre ydelsen af nødvendig lægelig bistand og sundhedspleje til alle børn med særlig vægt på udvikling af den primære sundhedspleje;
(c) at bekæmpe sygdom og underernæring, herunder inden for rammerne af den primære sundhedspleje, blandt andet ved anvendelse af let tilgængelig teknologi og gennem ydelse af tilstrækkelig og nærende mad og rent drikkevand under hensyntagen til de farer og risici, der er knyttet til forurening af miljøet;
(d) at sikre kvinder passende svangerskabs- og barselspleje;
(e) at sikre, at alle grupper i samfundet, særligt forældre og børn, oplyses om og har adgang til undervisning og støttes i brugen af grundlæggende viden om børns sundhed og ernæring, fordelene ved amning, hygiejne og rengøring af omgivelserne og forebyggelse af uheld;
(f) at udvikle forebyggende sundhedspleje, rådgivning af forældre, samt undervisning og bistand i forbindelse med familieplanlægning.
3. Deltagerstaterne skal tage alle effektive og passende forholdsregler med henblik på afskaffelse af traditionsbundne ritualer, som er skadelige for børns sundhed.
4. Deltagerstaterne forpligter sig til at fremme og opmuntre internationalt samarbejde med henblik på gradvis at opnå fuldstændig gennemførelse af den i denne artikel anerkendte ret. I denne henseende skal der tages særligt hensyn til udviklingslandenes behov.

Nordisk Råd

E 13/2008

Stillet af:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Til:
Danmarks, Finlands, Islands, Norges og Sveriges regeringer

J.nr. 08-00214-1

REGERINGSKANSLIET

2008-09-18

Utrikesdepartementet

Svar på fråga från Nordiska rådet om asylbarn (E13/2008)

Medborgar- och konsumentutskottet har framfört följande frågor till den danska, finska, isländska, norska och svenska regeringarna:

1. Hur många obeledsagade asylbarn under perioden 1 januari 2006 - 1 juli 2008:

a) har inrest i de nordiska länderna?

b) har fått sin ansökan om asyl avslagen av de nordiska länderna?

c) är hemskickade från de nordiska länderna?

d) har försvunnit från de nordiska länderna?

e) är gengångare, dvs. försvunna och tillbakaskickade till de nordiska länderna?

2. Vilka planer har de nordiska regeringarna för att finna de försvunna barnen?

3. Genomför de nordiska länderna en polisiär undersökning när ett asylbarn försvinner?

4. Hur stort är problemet med de så kallade "ankarbarnen" - dvs. barn som skickats till utlandet i syfte att erhålla uppehållstillstånd för resten av familjen?

5. Vilka åtgärder avser de nordiska länderna vidta för att bekämpa den ökande människohandeln med barn i de nordiska länderna?

6. Hur säkrar de nordiska länderna tillämpning och implementering av FN:s konvention om barnets rättigheter, art. 22 och 24?

Postadress
103 39 Stockholm

Besöksadress
Fredsgatan 6

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 76

E-post: registrator@foreign.ministry.se

Danmark:

Fråga 1:

I Danmark registreras inte antalet inresande obeledsagade minderåriga asylsökande. Antalet bruttoansökningar för obeledsagade minderåriga asylsökande var under 2006 107, år 2007 93 och under det första halvåret 2008 98. Uppgifter om antalet obeledsagade barn som fått avslag på sin ansökan har Danmarks regering inte kunnat få fram på grund av tidsbrist.

Statistik förs inte över antalet obeledsagade asylsökande barn som försvinner eller som blir hemskickade från Danmark. Dansk Røde Kors har upplyst om att 258 obeledsagade asylsökande minderåriga försvann från Dansk Røde Kors Center i Gribskov, där de obeledsagade asylsökande barnen inkvarteras under vistelsen i Danmark. Det är osäkert vart dessa barn har rest efter att de har försvunnit. Vissa barn har senare återfunnits.

Rikspolisen har upplyst om att efter det att de nya reglerna om förberett hemsändande av obeledsagade minderåriga trädde i kraft 1 augusti 2007 har inga återsändanden förekommit då frågorna har hänvisats till Utlændingeservice med tanke på anordnande av förberett hemsändande. Danmark registrerar inte hur många obeledsagade asylsökande barn som är gengångare.

Fråga 2:

Sedan början av 2006 har de danska utlänningsmyndigheterna infört en rad generella förbättringsåtgärder rörande obeledsagade minderåriga asylsökande barn, särskilt vid försvinnanden från asylcentret. Åtgärderna omfattar:

- Upptagning av fingeravtryck av alla obeledsagade minderåriga asylsökande som är över 14 år redan vid asylansökningstidpunkten.
- Obeledsagade minderåriga asylsökande under 15 år anmäls genast försvunna och obeledsagade minderåriga asylsökande över 15 år anmäls försvunna efter 12-24 timmar. Särskilt sårbara obeledsagade minderåriga asylsökande anmäls genast efter försvinnandet.
- Integrationsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att utvärdera förfarandet med att utse en personlig representant för obeledsagade minderåriga asylsökande. Arbetsgruppen förväntas avge sin rapport i slutet av 2008.

- Vidare avser integrationsministeriet utarbeta en manual för behandling av fall och processer rörande obeledsagade minderåriga asylsökande från ankomsten till – i de fall barnen får avslag på ansökan om uppehållstillstånd – ett ansvarsfullt återsändande.

Fråga 3:

När polisen - vanligtvis från Dansk Røde Kors – erhåller information om att en oledsagad minderårig asylsökande är försvunnen inleds en undersökning på samma sätt som för alla minderåriga som försvinner. Det innebär att polisen aktivt söker efter minderåriga under 15 år medan minderåriga över 15 år efterlyses i Det Centrale Kriminalregister, om inte särskilda omständigheter som tyder på övergrepp eller liknande föreligger.

Fråga 4:

Så kallade ankarbarn är ytterst sällsynta. I förekommande fall handlar det om minderåriga barn som har erhållit uppehållstillstånd som obeledsagade minderåriga asylsökande enligt utlänningslagen § 9 c, stk. 3, och där den sökandes familj i utlandet därefter ansöker om familjeåterförening. I beredningen av ärendet kommer bedömningen att göras huruvida barnet fortsatt är att betraktas som obeledsagade. Huruvida det i övrigt föreligger en grund för familjeåterförening i utlandet bedöms från fall till fall.

Fråga 5:

I mars 2007 offentliggjorde den danska regeringen en handlingsplan för bekämpning av människohandel för perioden 2007-2010. Handlingsplanen följer upp handlingsplanen från 2002 rörande kvinnohandel; 2005 antogs ett tillägg rörande barn. Den gällande handlingsplanen togs fram i samarbete mellan fyra ministrar: jämställdhetsministern, justitieministern, utvecklingsministern och integrationsministern. Planen omfattar både förebyggande, stödjande och undersökande åtgärder samt koordinering av samarbetet mellan sociala organisationer och myndigheter. Handlingsplanen ska bidra till att säkra en helhetsorienterad insats för människohandelns offer och omfattar alla människor, som är offer för människohandel och kommer till Danmark, och alla former av handel. Handlingsplanen fokuserar på fyra områden:

1. Att stärka undersökningarna så att gärningsmännen kan identifieras och straffas.

2. Att stödja offren genom att stärka det sociala stödet i Danmark.
3. Att förebygga människohandel genom att begränsa efterfrågan och att öka befolkningens kunskap.
4. Att förebygga människohandel genom att förbättra det internationella samarbetet inklusive att förbättra det förebyggande arbetet i avsändarlandet.

Frågor som rör undersökningar och straff lyder under justitieministeriet och internationellt förebyggande initiativ lyder under utrikesministeriet.

Inom integrationsministeriets område är handlingsplanens initiativ bl a genomförda vad gäller en ändring av utlänningslagen (lov nr. 504 från
6 juni 2007 (Bekämpning av människohandel m m)) som trädde i kraft 1 augusti 2007. Den innehåller åtgärder i förhållande till barn och vuxna. De lagstiftningsmässiga åtgärderna har samtidigt följts upp med ett antal ytterligare åtgärder.

Vid ovannämnda ändring av utlänningslagen beslutade regeringen att utvidga initiativen rörande barn till att omfatta alla obeledsagade minderåriga barn, oavsett om barnet är offer för människohandel eller inte. Lagändringen innebär bland annat följande:

- Varje obeledsagat minderårigt barn tilldelas en personlig representant oavsett om barnet ansöker om asyl eller inte (utlänningslagens § 56a,
stk. 1).
- En utvidgad sökprocess efter barnets föräldrar under förutsättning att det ligger i barnets intresse (utlänningslagens § 56 a, stk. 8).
- Förberett återsändande för de barn som inte erhåller uppehållstillstånd inklusive bl a identifiering av familjemedlemmar som kan bistå barnet i hemlandet och visst ekonomiskt stöd. Utlændingeservicen slöt 26 mars 2008 en överenskommelse med International Organisation for Migration (IOM) som i vissa fall ska bistå vid mottagandet i hemlandet.

Fråga 6:

Barnkonventionens artikel 22:
Det hänvisas till ovan nämnda lag, nr. 504, 6 juni 2007 om ändring av utlänningslagen (Bekämpning av människohandel m.m.) som trädde i kraft 1 augusti 2007.

Lagändringen har bland annat resulterat i ett förenklat klagomålsförfarande i samband med utlänningsmyndigheternas värdering av om obeledsagade minderåriga asylsökande är tillräckligt mogna för att gå igenom ett asylansökningsförfarande.
Ett beslut taget av Utlændingeservice om att ett obeledsagat asylsökande barn är tillräckligt moget för att gå igenom asylprocessen kan efter lagändringen omprövas i Flygtningenævnet enbart. Beslutet kan således inte längre också anhängiggöras i Integrationsministeriet.

Lagändringen innebär vidare att gällande ordning där obeledsagade minderåriga asylsökande får en personlig representant för att tillvarata sina intressen utvidgats så att detta nu gäller för alla obeledsagade minderåriga. (Se också svar under fråga 5 ovan.)

Inrikesministeriet har tillsatt en arbetsgrupp med representanter från bland annat Integrationsministeriet, Udlændingeservice, Dansk Røde Kors och Gribskov Kommun för att utvärdera systemet med personliga representanter för obeledsagade minderåriga asylsökande. Systemet har inte utvärderats sedan det trädde i kraft 1 april 2003.

Lagändringen har dessutom medfört att gällande ordning angående efterforskningar utvidgas till att omfatta alla obeledsagade barn. (Se också svar under fråga 5 ovan.)

Det framgår av kommentarerna till lagen att utgångspunkten ska vara att det ligger i barnets intresse att föräldrarnas identitet är känd och att föräldrarna identifieras i syfte att barn och föräldrar ska återförenas i hemlandet. För det fall att utredningen visar att barnet är offer för människohandel och att föräldrarna bär ansvar därför, görs inga försök att återförena barn och föräldrar. Sådan information lämnas i förekommande fall över till polismyndigheterna i det land där föräldrarna är bosatta.

I förlängningen av det ovannämnda ska alla obeledsagade minderåriga, dvs. inte enbart barn som är offer för människohandel, få erbjudande om ett väl förberett återsändande. (Se också svar under fråga 5 ovan.)

Vad gäller problemet med att obeledsagade minderåriga barn försvinner under vistelsen i Danmark, upplyses det om att de blir inkvarterade på ett särskilt barncentrum som drivs av Dansk Røde Kors i Gribskov. Centret är bemannat dygnet runt och drivs av professionellt utbildad personal. Det är centrets ansvar att veta var barnen/de unga befinner sig. Närvaron kontrolleras tre gånger per

dygn. Vid behov kan säkerheten förstärkas, detta gäller särskilt barn som förmodas vara offer för människohandel. För det fall att barn försvinner, kontaktar centret den lokala polismyndigheten. (Se också svar under fråga 2 och 3 ovan.)

Dansk Røde Kors försöker förebygga att barn försvinner vid deras inledande samtal med barnet. Dansk Røde Kors upplyser om barnets möjlighet att få sin asylansökan behandlad i ett annat land om barnet har släktingar i andra länder, eller anmodar Udlændingeservicen att inte återsända barnet till ett annat land som det har uppehållit sig i om barnet har släktingar i Danmark.

Barnkonventionens artikel 24:
Udlændingeservicen har ingått kontrakt med operatörer om driften av de danska asylcentrumen, inklusive det särskilda asylcentret för obeledsagade minderåriga barn som drivs av Dansk Røde Kors i Gribskov. Driftskontrakten förnyas varje år, och därav framgår att barnens tillgång till förebyggande sjukvård och hälsofrämjande åtgärder ska följa dansk standard. Asylsökande – både barn och vuxna – kan dessutom hänvisas till specialistläkare, psykolog och psykiater. Barn på asylcentrum erbjuds samma sjukvård som danska barn. Asylcentrumen har också särskilt ansvar för åtgärder av allmänt förebyggande karaktär för att säkerställa barnens psykiska välbefinnande.

Regeringen avser förbättra förhållandena för traumatiserade asylsökande. Därför avser regeringen ta initiativ till att göra det psykosociala teamet som drivs av Dansk Røde Kors permanent; hittills har det drivits på försöksbasis.

Dansk Røde Kors och övriga operatörer av asylcentrum arbetar dagligen med att säkerställa att förhållandena på asylcentrumen är bra och att det utöver sjukvård finns tillgång till undervisning och fritidsaktiviteter som omfattar alla barn på centret, oavsett om föräldrarna har fått avslag på sin asylansökan. För barn i åldrarna 3-6 år ska det finnas lekstuga med pedagogiskt utbildad personal. Från sjuårsåldern går barnen i skola som har undervisning motsvarande mottagningsklasser för tvåspråkiga och på eftermiddagarna har de möjlighet att delta i fritidsaktiviteter. När så är möjligt kan barnen gå i den allmänna folkskolan. För barn i åldrarna 0-3 år finns, på vissa center, en lekstuga för små barn.

Den danska regeringen beslutade i början av 2007 att alla barnfamiljer som är inkvarterade på asylcenter ska ha tillgång till två rum. Denna politik har nu implementerats.

Regeringen har vidare i januari 2008 säkrat majoritet för ett avtal för asylsökande som bl a innebär att särskilt avvisade asylansökarfamiljer med barn kan få erbjudande om att inkvarteras i en särskild bostad utanför asylcentrumen. Avsikten med den särskilda inkvarteringsmöjligheten är att ge barnfamiljerna en mer normal vardag och därmed förbättra deras generella trivsel och livskvalitet. Det är centralt att särskilt barn ska tillförsäkras goda betingelser under vistelsen i Danmark.

Finland:

Fråga 1:

Obeledsagade minderåriga asylsökande är en mycket sårbar grupp bland asylsökande och därför är det av största vikt att överväga hur man bäst kan tillgodose deras behov och säkerställa barnets bästa. I FN:s barnkonvention och den nationella lagstiftningen, dvs i utlänningslagen (301/2004) och i synnerhet i lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) finns bestämmelser om minderåriga asylsökande. Därutöver gäller också bestämmelserna i barnskyddslagen (417/2007) obeledsagade minderåriga asylsökande.

I Finland grundar sig statistiken över obeledsagade minderåriga asylsökande på sökandes egen upplysning därför att sökanden sällan har identitetsbevis eller annan tillförlitlig utredning om sin ålder. Åldersundersökningar görs sällan. Obeledsagade minderåriga asylsökande som fyller 18 år under asylprocessen lyfts inte ur statistiken när de uppnår myndig ålder. Under de senaste åren har över 75 % av obeledsagade minderåriga asylsökande varit i åldrarna 15 till 18 år. Enligt det finländska Migrationsverkets statistik kom 317 obeledsagade minderåriga asylsökande till Finland under perioden 1 januari 2006 till den 30 juni 2008. Under samma period fattade Migrationsverket 378 beslut om ansökningar som lämnats in av obeledsagade minderåriga. Av dessa var 296 positiva och 61 negativa beslut. Femton ansökningar förföll. Det finns ingen statistik över obeledsagade asylsökande som har återsänts till sitt hemland bland annat därför att de flesta sökande som har meddelats ett negativt beslut har fyllt 18 år under asylansökningsprocessen.

Migrationsverkets statistik visar att under perioden den 1 januari 2006 till den 30 juni 2008 återsändes 45 obeledsagade minderåriga asylsökande till en annan EU-medlemsstat som enligt Dublinförordningen om bestämmandet av den ansvariga staten ansvarar för behandlingen av asylansökan. Grunden för proceduren är att den sökande i dessa fall har uppgett sig vara minderårig i Finland medan han eller hon i en annan medlemsstat har ansökt om asyl och påstått sig vara myndig. Enligt de riktlinjer som stakats ut av Helsingfors förvaltningsdomstol har Migrationsverket ansett att den information som sökanden har lämnat först ska sannolikt betraktas vara rätt. Med stöd av Dublinförordningen återsänder Migrationsverket också minderåriga asylsökande till en annan medlemsstat på basis av de uppgifter som de lämnat. Detta gäller också de fall då sökanden nästan har uppnått myndig ålder och då han eller hon inte anses vara beroende av vård och omsorg.

På grund av bland annat UNHCR:s rekommendation *"UNHCR position on the return of asylum seekers to Greece under the Dublin Regulation"* linjera migrations- och Europaministern i april 2008 att innan en asylsökande sänds till Grekland med stöd av Dublinförordningen förutsätts grekiska myndigheter ge en försäkran om att personen i fråga kommer in i asylprocessen i Grekland. Sårbara asylsökande, bl a ensamkommande minderåriga asylsökande, återsänds inte till Grekland, utan deras asylansökningar behandlas i Grekland.

Fråga 2 och 3:

Som det konstaterades ovan, förföll 15 ansökningar av obeledsagade minderåriga asylsökande enligt Migrationsverkets statistik under perioden 1 januari 2006 till 30 juni 2008. En ansökan förfaller när sökanden försvinner eller återkallar sin ansökan. Ensamkommande minderåriga asylsökande återkallar bara sällan sina ansökningar och därför kan det antas att huvuddelen av dessa ansökningar har förfallit på grund av att sökanden har försvunnit. I Finland förs ingen statistik över obeledsagade minderåriga asylsökande som återsänts till de nordiska länderna. Troligen finns det sådana fall men fenomenet anses inte vara allmänt förekommande. När en asylsökande försvinner från mottagningscentralen gör polisen alltid en anmälan om försvinnande. Det gäller för både minderåriga och vuxna. Om polisen genomför en undersökning beror på fallet, till exempel om det kan antas att ett allvarligt brott har begåtts.

Fråga 4:

Obeledsagade minderåriga asylsökande som kommer till Finland utnyttjar inte systemet i allmänhet. De kan dock utnyttjas av sina familjemedlemmar, släktingar eller utomstående personer. De yngsta barnen kan sändas till Finland i syfte att skaffa uppehållsrätt för resten av familjen. I sådana fall anlitas möjligen också handel med eller smuggling av barn utan att man bryr sig om att barnens säkerhet och välfärd allvarligt kan äventyras under resan. För att barnets bästa förverkligas är det viktigt att i asylprocessen redogöra för barnets sak så grundligt som möjligt. Under intervjun försöker man också få reda på om den minderåriga har blivit sänd till Finland för att skaffa uppehållsrätt för resten av familjen men det är svårt att verifiera. Därför finns det inte någon statistik över minderåriga som har blivit sända till Finland för att skaffa uppehållsrätt för resten av familjen.

Fråga 5:

I Finlands strafflag (39/1889) finns bestämmelser om både människohandel och grov människohandel. I utlänningslagen finns dessutom bestämmelser om beviljande av uppehållstillstånd för offer för människohandel. I juni 2008 antog Finlands regering också en justerad nationell verksamhetsplan mot människohandel. Syftet med verksamhetsplanen är att förstärka aktiviteter om identifiering av och hjälp till offer för människohandel och öka medvetenhet om människohandel.

Fråga 6:

I samarbete med de andra nordiska länderna har Finland konsekvent strävat efter att bekämpa handel med minderåriga i de nordiska länderna. Det finns flera samarbetsmekanismer där man har behandlat och behandlar flera teman i anslutning till obeledsagade minderåriga asylansökande, till exempel människohandel och försvinnande. Polisen och gränsbevakningsväsendet i de nordiska länderna samarbetar också aktivt kring dessa frågor. Det är ytterst viktigt att fortsätta samarbetet med anknytning till obeledsagade minderåriga asylsökande.

Island:

Fråga 1 och 2:

I perioden 1 januari 2006 till 1 juli 2008 sökte tre personer som påstod att de var yngre än 18 år asyl på Island. Deras asylansökningar

behandlades hos "udlœndingemyndighederne". Ingen av de tre har hittills blivit tillbakasända eller har försvunnit.

Fråga 3 och 4:

Island har hittills ingen erfarenhet av försvunna asylsökande barn eller så kallade "ankarbarn". Om en barn skulle försvinna skulle det självfallet genomföras en polismässig utredning.

Fråga 5:
I Island utarbetas en handlingsplan angående bekämpning av trafficking av människor. Handlingsplanen ska finnas tillgänglig i slutet av 2008.

Fråga 6:

En handlingsplan har utarbetats om sociala myndigheters, polisens och "udlœndingedirektoratets" samarbete när barn (ensamma minderåriga) söker asyl på Island. Handlingsplanen skall bland annat se till att barn tillförsäkras rättigheter i linje med FN:s konvention om barnets rättigheter art. 22 och 24.

Norge:

Fråga 1:

Första halvåret 2008 sökte 423 obeledsagade barn asyl i Norge. Fyrahundratre (403) obeledsagade barn sökte asyl år 2007 och 280 sökte asyl år 2006 under samma period. Av de asylärenden som hanterades i perioden 1 januari 2006 - 30 juni 2008 ansågs ett stort antal vara över 18 år eller hade fyllt 18 år när beslutet skulle fattas. Det gällde för 24 procent per 30 juni 2008, 43 procent under 2007 och 40 procent under 2006.

Under perioden 1 januari 2006 - 30 juni 2008 fick 92 ansökningar avslag. Femtiosju (57) obeledsagade asylsökande barn försvann under tidsperioden. Under perioden registrerades också 4 gengångare enligt Dublin II-förordningen, två av dessa sändes till Sverige. Ingen statistik förs över hur många obeledsagade barn som skickas hem från Norge.

Fråga 2:

En arbetsgrupp utsedd av Justitiedepartementet lämnade i april 2008 en rapport till justitieministern om minderåriga barn som försvinner

från asylmottagningar och mottagningar i Barnevernets regi. I rapporten dras slutsatsen att 51 minderåriga försvann 2005-2007. Fjorton av dessa har kommit till rätta. När det gäller de 37 saknade som arbetsgruppen antog inte kommit till rätta har polisen inlett en granskning. Syftet med granskningen är att säkerställa att frågorna hanterats korrekt samt att dra lärdom om hanteringen inför framtiden.

Framkommer ny information under granskningen avser åklagarmyndigheten bedöma huruvida ytterligare efterforskningar krävs.

Följande åtgärder rörande hantering av anmälningar om försvunna minderåriga asylsökande är genomförda:

- Förbättring av myndigheternas registreringsrutiner när minderåriga försvinner från mottagningar, i syfte att förbättra informationsflödena.
- Utarbetande av en gemensam handledning för hur den enskilda myndigheten ska uppträda när en minderårig försvinner från en mottagning.
- En instans med uppgift att ha en "pådrivarfunktion" i förhållande till olika myndigheter när en minderårig försvinner ska identifieras.
- För att förebygga försvinnanden skall polisen samarbeta med andra lokala myndigheter och i ett tidigt skede göra en förebyggande riskanalys.

Fråga 3:

Som en följd av ovan nämnda rapport har olika åtgärder beslutats för att säkerställa samordning och informationsutbyte när obeledsagade asylsökande barn försvinner från mottagningar. Polisen, utlänningsmyndigheten, Barneverns-myndigheter och åklagarmyndigheten är involverade. Inom sina respektive områden ska varje enskild myndighet ha ansvar och riktlinjer för uppföljning.

När polisen mottar en anmälan om försvinnande ska polisdistrikten och allmänna åklagarna rapportera om ärendets status efter en viss tid. Det innebär att Riksåklagaren har inskärpt betydelsen av direktiven i en rundskrivelse om efterforskning i fall där minderåriga har försvunnit från mottagningar. Det fokus åklagarmyndigheten har gett denna typ av frågor utgör en god grund för adekvat uppföljning av försvinnanden. I de fall det finns rimlig grund att anta att ett försvinnande har samband med olagliga omständigheter är det åklagarmyndigheten som har ansvar för att initiera en undersökning.

Huruvida ett enskilt fall undersöks vidare beror på en konkret bedömning baserad på föreliggande information.

Fråga 4:

Litet tyder på att "ankarbarn" är ett stort problem bland obeledsagade asylsökande barn som kommer till Norge. Under perioden 1 januari 2005 - 31 december 2006 erhöll 210 obeledsagade asylsökande barn uppehållstillstånd (för perioden 1 januari 2007 – 30 juni 2008 finns inga motsvarande tal eftersom regelbunden statistik inte förs). Av dessa finns i 13 fall ansökningar från föräldrarna om familjeåterförening, dvs. ungefär 6 procent. Andelen "ankarbarn" kan antas vara ännu lägre då det inte nödvändigtvis är så att barnen som är obeledsagade skickas till utlandet för att erhålla ett uppehållstillstånd för familjen.

Fråga 5:

År 2006 presenterade regeringen en ny handlingsplan mot människohandel "Stopp menneskehandelen (2006-2009)". Handlingsplanen inkluderar ett kapitel om handel med barn och motåtgärder. Av de åtgärder som är genomförda finns regionala informationsinsatser riktade mot Barnevern och relevanta hjälporganisationer. Vidare har en indikatorlista utarbetats som ska bistå den offentliga och frivilligsektorn med att identifiera minderåriga som är offer för människohandel. Rapporten om försvunna barn, nämnd ovan, är också ett resultat av handlingsplanen. Handlingsplanen kan laddas ner från regeringens hemsida: http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/rapporter_planer/planer/2006

Fråga 6:

"(..) får passende beskyttelse og humanitaer bistand (..)": Förvaltningspraxis för obeledsagade minderåriga asylsökande barn är att uppehållstillstånd beviljas även om villkoren för asyl eller vistelse på annan grund inte är uppfyllda när det inte är möjligt att spåra barnets familj. För barn som är medföljande genomförs en individuell bedömning där stor hänsyn tas till barnkonventionens artikel 3 (hänsyn till barnets bästa). Asylsökande barn anses generellt vara en mer sårbar grupp än vuxna asylsökande varför det finns en lägre tröskel för att ge uppehållstillstånd av humanitära skäl till barn än till vuxna. Den principen är nedskriven i den nya utlänningslagen från maj 2008, jf § 38 tredje art. Lagen ska träda i kraft 1 januari 2010.

"(..) og nyter de rettigheter, som er angitt i denna konvensjonen og i andre internasjonale instrumenter vedrörende menneskerettigheter (.."): Detta är en mycket omfattande fråga och svaret blir därför generellt. Barnkonventionen infördes i norsk lag 2003. Norska myndigheter arbetar kontinuerligt med att förbättra och stärka barns rättigheter, med utgångspunkt i barnkonventionens bestämmelser och andra relevanta MR-instrument. Vid utformningen av den nya utlänningslagen lades stor vikt vid FN:s barnkonvention. Barns rätt till att uttrycka sina åsikter, jf barnkonventionens art. 12 är en viktig princip som finns stadfäst i förvaltningslagen § 17. Departementet arbetar nu med föreskrifter till den nya utlänningslagen. Underlaget för arbetet utgörs bland annat av forskningsrapporten "Å høre barn i utlendingssaker" utarbetad av NOVA (Norsk institut för välfärd, uppväxt och åldrande) beställd av Utlendingsdirektoratet.

Utlendingsdirektoratet har under flera år haft ett projekt med mål att utarbeta metoder för att kunna spåra familjemedlemmar till obeledsagade minderåriga asylsökande. Projektet har givit få resultat. Sedan 2003 har enbart 20 familjemedlemmar kunnat spåras. Utlendingsdirektoratet avser nu att kontakta andra europeiska länder för att dela erfarenheter och samarbeta om lösningar.

Artikel 24: Det antas att det är särskilt punkt 1 som är relevant i detta sammanhang. Minderåriga asylsökande har tillgång till sjukvård på samma sätt som andra barn och befolkningen i övrigt. Utöver detta kan nämnas några speciella omständigheter rörande vissa faser av asylprocessen:

- För såväl barn som uppehåller sig i Norge som asylsökande och för den gruppen som fått uppehållstillstånd kan det vara svårt att fånga upp behov av hjälp. Detta beror på alltför liten kunskap om systemet och språkproblem. Lösningar på dessa problem söks med information från mottagningar och tolk när en sådan finns tillgänglig.
- Premisserna för utlänningsförvaltningens bedömning är att barn är en sårbar grupp, och på grund av de särskilda hänsyn som gäller för barn gäller en något lägre tröskel för att ge barn uppehållstillstånd på hälsomässiga grunder än för vuxna asylsökande. Generellt råder emellertid en restriktiv praxis att ge uppehållstillstånd i Norge av hälsomässiga skäl.

Sverige:

Fråga 1:

Mellan 1 januari och 1 juli kom 2 766 ensamma barn som sökte asyl till Sverige. Trehundraåttio (380) fick avslag på sin ansökan och 35 blev hemskickade. Tvåhundrasextiosju (267) barn försvann under denna period och 40-45 barn försvann och blev tillbakasända till Sverige.

Fråga 2-4:

Gränspolisen, Migrationsverket och socialtjänsterna i Sigtuna kommun och Stockholms stad har utarbetat en gemensam handlingsplan för att hantera ensamkommande barn.

Handlingsplanen blev officiell först i januari 2008 men berörda myndigheter har kunnat använda sig av den sedan en tid tillbaka. Handlingsplanen har visat sig vara ett väl fungerande verktyg för ärenden gällande ensamkommande barn som anländer via Arlanda och skulle i framtiden även kunna anpassas för andra delar av landet.

Syftet med handlingsplanen är att förbättra processen kring de åtgärder som vidtas från framförallt polisen när det gäller att öka upptäckten av kriminella aktörer inom människosmuggling/handel med ensamkommande barn. Den syftar även till att förbättra samordningen mellan gränspolisen, Migrationsverket och socialtjänsterna i Sigtuna kommun och Stockholms stad för ärenden gällande ensamkommande barn.

Handlingsplanen innehåller åtgärdspunkter för tillvägagångssätt samt kontaktinformation för samtliga berörda myndigheter.

"Ankarbarn", dvs. barn som skickas till utlandet med syfte att skapa uppehållstillstånd för resten av familjen, bedöms inte vara ett stort problem i Sverige.

Fråga 5:

Regeringen har nyligen färdigställt en handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Den innehåller även åtgärder mot handel med barn. De svenska ambassaderna i ursprungsländerna har en viktig roll att spela. Det är t.ex. viktigt att de informeras direkt när ensamkommande asylsökande barn anländer till Sverige. Arbetet med att erhålla passkopior från flygbolag är en nödvändighet för att identifiera underåriga och på så sätt kunna etablera en kontakt med eventuella föräldrar och släktingar i hemlandet. Vidare har ambassaderna i uppgift att kartlägga ursprungsländernas lagar och förhållanden vad avser barnfrågor.

Fråga 6:

Utlänningslagen innehåller flera bestämmelser som särskilt tar sikte på barnets rättigheter och som har sin grund i FN:s barnkonvention. Den s.k. portalbestämmelsen i 1 kap. 10 § utlänningslagen om barnets bästa, som säger att vid fall som rör ett barn, ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. I
1 kap. 11 § utlänningslagen finns en bestämmelse som anger att barn ska höras om det inte är olämpligt. I undantagsbestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter har ett eget stycke om barn införts. Enligt detta stycke får barn beviljas uppehållstillstånd enligt denna paragraf även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att uppehållstillstånd ska beviljas vuxna personer. Bestämmelserna i utlänningslagen syftar till att stärka skyddet för barn men kan dock inte ges så långtgående innebörd att enbart egenskapen av att vara barn utgör ett kriterium för att uppehållstillstånd ska beviljas. Varje barn måste, och har rätt att, bedömas individuellt.

I Sverige har vuxna asylsökande m.fl. förutom omedelbar vård även rätt till vård som inte kan anstå, mödrahälsovård, förlossningsvård, preventivmedelsrådgivning, vård vid abort samt smittskyddsvård. Alla asylsökande ska även erbjudas en kostnadsfri hälsoundersökning. Asylsökande barn erbjuds samma hälso- och sjukvård samt tandvård som barn bosatta i Sverige. Barn som håller sig undan så att ett beslut om avvisning eller utvisning inte kan verkställas erbjuds samma hälso- och sjukvård samt tandvård som barn bosatta i Sverige. Asylsökandes tillgång till hälso- och sjukvård regleras i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Barn som vistas utan tillstånd i Sverige lever, utan eget vållande, under utsatta och ibland svåra omständigheter. De är helt beroende av sina föräldrar och samhället i övrigt. Regeringen avser att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda frågan om hälso- och sjukvård för personer som undanhåller sig verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut, inte sökt nödvändiga tillstånd för vistelsen i Sverige samt asylsökande. Utredaren ska fästa särskild vikt vid barns behov.

Å den danska, finska, isländska, norska och svenska regeringens vägnar,

Cristina Husmark Pehrsson

Nordisk samarbetsminister
Ordförande i MR-SAM

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 14/2008

Stillet af:
Mogens Jensen (S)

Til:
Grønlands hjemmestyre

J.nr. 08-00258-1

Til Grønlands hjemmestyre

Skriftligt spørgsmål om homoseksuelles retsstilling

De seneste meldinger om overfald og chikane mod homoseksuelle i Grønland vækker en del bekymring, særlig i lyset af at Grønland er det eneste land i Norden, hvor det endnu ikke er kriminelt at diskriminere homoseksuelle. Grønlands samarbejdsminister og landsstyremedlem for udenrigsanliggender bedes redegøre for følgende spørgsmål:

1) Landsstyrets holdning til homoseksuelles retsstilling i det grønlandske samfund, herunder de overgreb mod homoseksuelle som bl.a. omtales i dagbladet Politiken søndag den 27. juli 2008
2) og i forlængelse heraf, redegøre for om landsstyret er indstillet på at fremskynde antidiskriminationsloven, således at loven træder i kraft 1. januar 2009 frem for 1. januar 2010.

København, den 5. august 2008

Mogens Jensen (S)

NAMMINERSORNERULLUTIK OQARTUSSAT · GRØNLANDS HJEMMESTYRE

Naalakkersuisut siulittaasuat

Landsstyreformanden

Hr. folketingsmedlem Mogens Jensen
c/o Nordisk Ministerråd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K

E 14/ 2008 Skriftligt spørgsmål om homoseksuelles retsstilling

17. september 2008
Sags nr.
2008-010561
Dok. nr. 90985
Postboks 1015
3900 Nuuk
Oq/tel +299 34 50 00
Fax +299 32 50 02
govsec@gh.gl
www.nanoq.gl

Jeg skal hermed besvare det stillede spørgsmål om homoseksuelles retsstilling.

Landsstyret er bekendt med spørgsmål nr. 979 (Alm. Del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 29. juli 2008 og det svar, som daværende justitsminister Lene Espersen har givet den 22. august 2008.

./. En kopi af spørgsmålet og justitsministerens svar er vedlagt.

Landsstyret deler den holdning til homoseksuelles retsstilling, som kommer til udtryk i justitsministerens svar.

Af justitsministerens svar fremgår i øvrigt, at Justitsministeriet ikke umiddelbart finder, at der er anledning til at søge ikrafttrædelse af det omhandlede specifikke element i den nye kriminallov sat i kraft tidligere, end den fælles dato, som Folketinget med Hjemmestyrets tilslutning netop har vedtaget.

Landsstyret finder på den foreliggende baggrund ikke anledning til at tage skridt til at søge den pågældende bestemmelse i kriminalloven sat i kraft tidligere end den fælles dato, som Grønlands Landsting har tilsluttet sig og som efterfølgende er vedtaget af Folketinget.

Med venlig hilsen

Hans Enoksen

Spørgsmål nr. 979 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

> "Ministeren bedes kommentere artiklerne "Bøsser mobbes i Grønland" og "Jeg følte mig anderledes og frosset ude" fra Politiken d. 27. juli 2008 og herunder svare på:
> - hvad ministerens holdning er til, at homoseksuelle i Grønland bliver diskrimineret, og
> - om ministeren er villig til at fremskynde ikrafttrædelsen af §100 i Straffeloven for Grønland, der blev vedtaget med lovforslag L35 og som efter vedtagelsen først forventes indført pr. 1. januar 2010, således at diskriminering pga. seksuel orientering hurtigst muligt bliver strafbart i Grønland."

Svar:

Det er naturligvis helt uacceptabelt, hvis nogen bliver diskrimineret som følge af deres seksuelle orientering, hvad enten det sker i Grønland eller andre steder.

Efter § 100 i den nye kriminallov for Grønland, som blev vedtaget af Folketinget tidligere i år (lov nr. 306 af 30. april 2008), dømmes for diskrimination den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. Den nye bestemmelse svarer til den danske straffelovs § 266 b og omfatter i modsætning til den gældende § 71 a i den grønlandske kriminallov også trussel, forhånelse mv. på grund af seksuel orientering.

Det bemærkes, at vold og alvorlige trusler om vold mv. mod homoseksuelle i Grønland vil være omfattet af den gældende § 60 i kriminalloven om vold og efter omstændighederne af den gældende § 70 i kriminalloven om trusler.

Den nye kriminallov for Grønland er en del af en omfattende samlet reform af det grønlandske retsvæsen, hvori bl.a. også indgår en helt ny retsplejelov. En eventuel ændring af ikrafttrædelsestidspunktet for en eller flere af de nye bestemmelser kan kun ske ved, at der efter forelæggelse for Grønlands Hjemmestyre fremsættes og vedtages et lovforslag herom i Folketinget.

Som nævnt er de groveste former for chikane mv. i form af vold og alvorlige trusler om vold mv. omfattet af den gældende kriminallov.

På den anførte baggrund finder Justitsministeriet umiddelbart, at der ikke er anledning til at søge det omhandlede specifikke element i den nye kriminallov sat i kraft tidligere end den fælles dato, som Folketinget med Hjemmestyrets tilslutning netop har vedtaget.

890

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E 15/2008

Ställd av:
Johan Linander (c)

Till:
Danmarks regering

J.nr. 08-00266-1

Till Danmarks regering

Skriftlig fråga om rapporteringsskyldighet för utländska tjänsteföretag

De senaste åren har samtliga nordiska länder gemensamt inom ramen för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet arbetat för att riva gränshinder mellan våra länder. Arbetet har tyvärr gått allt för trögt och därför beslöt de nordiska statsministrarna under förra året att ett Gränshinderforum skulle inrättas. Detta verkar sedan början av året med Ole Norrback som ordförande.

När Ole Norrback tillträdde betonade han speciellt vikten av att inte enbart avlägsna de gränshinder som redan finns utan att även se till att nya gränshinder inte uppstår. Detta var också en fråga som diskuterades när de nordiska statsministrarna och Nordiska rådets presidium möttes i samband med sessionen i Oslo förra året.

Den första juli i år trädde en ny dansk lag i kraft som innebär att alla utländska tjänsteföretag som utför uppdrag i Danmark måste rapportera vilka personer som ska arbeta i Danmark och vem som är kunder senast åtta dagar i förväg till Skatteministeriet.

För svenska företagare som verkar i Danmark har detta inneburit ett nytt gränshinder som slår hårt mot deras verksamhet. Skånska tjänsteföretag som utför uppdrag i Danmark beskriver det i media som ett rent trakasseri, som gör att de inte kan fortsätta jobba på samma sätt som tidigare om de inte väljer att bryta mot den danska lagen. Hantverkare som utför kundbesök i Danmark kan inte ta på sig nya uppdrag med kort varsel eftersom dessa ska rapporteras in minst åtta dagar i förväg.

Rapporteringsskyldigheten upplevs som krånglig, onödig och som ett sabotage mot svenska företagares försök att verka på den danska marknaden. Huruvida den nya lagens krav är onödiga för det danska Skatteministerium kan givetvis enbart den danska lagstiftande församlingen, Folketinget, och den danska regeringen bedöma, men det går lätt att konstate-

ra att de svenska företagen tidigare fått arbeta i Danmark utan att rapportera in åtta dagar i förväg.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga Danmarks regering vilken bedömning som gjordes av den nya rapporteringsskyldighetslagen i förhållande till nordisk öppenhet och färre gränshinder mellan våra länder?

Jag vill också fråga vad regeringen avser att göra för att avlägsna detta nya gränshinder som går i rakt motsatt riktning mot alla uttalanden om ett öppnare Norden med färre gränshinder för våra nordiska medborgare och företag?

Stockholm den 11 augusti 2008

Johan Linander (c)

Nordiska rådet

E 15/2008

Ställd av:
Johan Linander (c)

Till:
Danmarks regering

J.nr. 08-00266-1

Nordisk Ministerråd
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K

Beskæftigelsesministeren
Ved Stranden 8
1061 København K

T 72 20 50 01
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 10172748
EAN 5798000398566

25 SEP. 2008

J.nr. 2008-0000711

Skriftligt spørgsmål til Danmarks regering om indberetningskrav for udenlandske tjenesteydere, som udfører opgaver i Danmark

Beskæftigelsesministeriet har modtaget spørgsmål E 15/2208 fra Nordisk Råds medlem Johan Linander om nye rapporteringskrav for udenlandske tjenesteydere, som udfører opgaver i Danmark. Der spørges til hensigten med, at der den 1. juli i år trådte en ny dansk lov i kraft, som indebærer, at alle udenlandske tjenesteydere, som udfører opgaver i Danmark, skal rapportere om medarbejdere og kunder senest 8 dage i forvejen.

Som led aftalen af den 29. juni 2007 mellem regeringen, Venstre, Konservative, Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre om EU-udvidelsen og det danske arbejdsmarked blev det besluttet at etablere et register over udenlandske tjenesteydere og udstationerede medarbejdere i Danmark (RUT).

RUT blev indført med virkning fra 1. maj 2008. Registret har til formål at styrke myndighedskontrollen i forhold til, om udenlandske virksomheder og udstationerede arbejdstagere overholder de danske regler vedrørende arbejdsmiljø mv. Efter aftalen skal det sikres, at de relevante myndigheder råder over de fornødne redskaber og ressourcer til at sikre overholdelse af gældende love og regler.

Det fremgår af udstationeringsloven, at en udenlandsk virksomhed, der udstationerer lønmodtagere i Danmark, skal indberette oplysninger om virksomheden og dets udstationerede medarbejdere. Oplysninger om udstationering skal anmeldes *senest samtidig med*, at leveringen af tjenesteydelsen i Danmark påbegyndes.

Imidlertid skal udenlandske virksomheder, som ønsker at udføre arbejde i Danmark, som hidtil lade sig momsregistrere, jf. momslovens § 47. Momslovens regler hviler på det såkaldte 6. momsdirektiv[1]. Udenlandske virksomheder skal lade sig registrere senest 8 dage inden, den momspligtige virksomhed påbegyndes. Udenlandske virksomheder har hidtil skulle lade sig momsregistrere via Skattecenter Tønder.

Der er således *ikke* tale om, at der som led i etableringen af RUT indført et krav om, at virksomhederne skal lade sig registrere 8 dage før, leveringen af tjeneste-

[1] Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter - Det fælles merværdiafgiftssystem: Ensartet beregningsgrundlag.

ydelsen påbegyndes, men om et uændret krav om momsregistrering for virksomheder, som udfører arbejde i Danmark.

En udenlandsk virksomhed, som udstationerer medarbejdere i Danmark, har fra 1. maj 2008 skulle anvende én samlet registreringsblanket, der både indeholder oplysninger til brug for momsregistrering samt oplysninger til brug for grundregistrering i RUT. En momsregistreret virksomhed skal indberette oplysninger om den enkelte udstationering senest samtidig med, at arbejdet påbegyndes.

Blanketten findes på www.virk.dk og skal sendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Dette gælder også for de udenlandske virksomheder, der hidtil har ladet sig momsregistrere direkte via Skattecenter Tønder. Der arbejdes p.t. på at etablere en online-løsning, der skal gøre det lettere og mere brugervenligt for virksomhederne at foretage registreringen.

Det skal i øvrigt bemærkes, at visse former for udstationeringer er undtaget fra anmeldelsespligten i RUT. Således er udenlandske virksomheder, som leverer et teknisk anlæg eller installation, og som for en periode på under 8 dage udstationerer en lønmodtager med henblik på montering, reparation mv. af dette anlæg, undtaget fra loven.

Venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen

894

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E 16/2008

Ställd av:
Hans Wallmark (m)

Till:
Danmarks regering

J.nr. 08-00267-1

Till Danmarks regering

Skriftlig fråga om kortavgifter som gränshinder

En glädjande utveckling av kontakterna över Öresund kan iakttas. Det handlar om människor som söker arbete, boende, utbildning, kultur eller handel på den "andra" sidan av vårt gemensamma sund. Visionen måste vara att skillnaderna och olikheterna skall vara så små som möjligt att medborgarna aldrig reflekterar över huruvida de är på svensk eller dansk, skånsk eller själländsk, sida.

Sommarmånaderna är speciella då många från Sydsverige besöker den huvudstad som ligger dem geografiskt närmast; Köpenhamn. Gärna tillsammans med släktingar och vänner för att tillbringa en dag eller två i Danmark.

I de nordiska länderna blir det allt vanligare att kontanter överges till förmån för olika former av kreditkort. Det är en utveckling som rent av uppmuntras på sina håll för att därmed förhindra stora kontantkassor och med dessa en ökad risk för rån. Olika former av kort uppfattas av många som smidigt.

Vid besök i Danmark kan dock detta bli problematiskt. Även om det på allt fler platser nu är möjligt att använda internationella betalkort istället för endast Dankort förekommer fortfarande begränsningar. Att mötas av meddelandet "kun Dankort" är ett praktiskt handelshinder om än inte ett i formell juridisk mening.

Enligt dansk lagstiftning är det möjligt för en restaurang att avkräva en kund extra debitering ifall internationellt betalkort används, exempelvis Visa, istället för Dankort. Enligt uppgift av drabbad kan det handla om fem procent vilket blir ganska mycket pengar ifall köpet är på några tusen danska kronor. Risken med dessa extra avgifter är att det kan skrämma kunder från att handla eller göra affärer på dansk sida. För den enskilde utan möjlighet att skaffa ett dansk kort blir denna extra avgift ett slags handelshinder. I många länder är dessa avgifter inte tillåtna.

Min fråga till Danmarks regering är:

Avser den danska regeringen att vidta några åtgärder för att se över den nationella lagstiftningen för att förhindra extra avgifter för dem som använder internationella betalkort i Danmark?

Ängelholm den 12 augusti 2008

Hans Wallmark (m)

Nordiska rådet

E 16/2008

Ställd av:
Hans Wallmark (m)

Till:
Danmarks regering

J.nr. 08-00267-1

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET

Hans Wallmark
Nordisk Råd

ØKONOMI- OG
ERHVERVSMINISTEREN

-9 OKT. 2008

Kære Hans Wallmark

Tak for dit spørgsmål E16/2008 af 12. august 2008 til den danske regering. Den danske regering har ligesom du med glæde noteret sig, at det går godt med integrationen i Øresundsregionen. Det er en udvikling, som er til gavn for alle borgere i vores to lande.

ØKONOMI- OG
ERHVERVSMINISTERIET
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
CVR-nr. 10 09 24 85
oem@oem.dk
www.oem.dk

Jeg er enig med dig i, at det kan bidrage til integrationen i Øresundsregionen og være til gavn for turismen i det hele taget, at man kan anvende internationale betalingskort, når man tager over sundet for at handle.

Den danske regering støtter EU-Kommissionens bestræbelse på at skabe et indre marked for betalingstjenester, så det bliver nemmere for borgerne i de forskellige medlemslande at bruge betalingskort på tværs af grænserne, jf. betalingstjenestedirektivet, som skal være implementeret i samtlige medlemslande senest 1. november 2009. Det er regeringens opfattelse, at den danske betalingsmiddellov er forenelig med direktivets gebyrbestemmelser.

Jeg er opmærksom på, at det tidligere har været et problem for udlændinge at anvende internationale betalingskort ved besøg i Danmark. Jeg er enig med dig i, at der ikke er tale om en juridisk handelshindring. Det er i Danmark op til de enkelte forretninger selv at vælge, om de vil tage imod internationale betalingskort. Mange forretninger har fravalgt de internationale betalingskort, fordi der skulle betales gebyr for at modtage disse betalingskort, mens Dankortet var gratis for forretningerne.

Siden 2005 har forretningerne imidlertid skullet betale et årligt abonnement for at modtage Dankort. Det har betydet, at flere forretninger er begyndt at modtage internationale betalingskort. I de senere år har der således været en stor stigning i antallet af forretninger, der modtager internationale betalingskort. Senest er to af de største danske dagligvarekæder, Coop og Superbest, også begyndt at tage imod internationale betalingskort.

Medvirkende til den positive udvikling har også været et stigende antal danske forbrugere med internationale betalingskort.

Hvad angår de høje gebyrer, som danske forretninger skal betale for at modtage udenlandske betalingskort, har den danske Konkurrencestyrelsen undersøgt gebyrerne hos den største indløser af internationale betalingskort i Danmark, PBS. Dette har resulteret i, at PBS med virkning fra

1. juli 2008 har nedsat det maksimale gebyr for indløsning af udenlandske betalingskort fra 5,75 % til 3,75 %.

Jeg mener derfor, at problemet med at anvende internationale betalingskort i Danmark er mindsket kraftigt. Jeg forventer, at denne udvikling vil fortsætte i de kommende år.

På denne baggrund er det den danske regeringens opfattelse, at der ikke er behov for at ændre den danske betalingsmiddellov, men regeringen vil naturligvis som hidtil følge udviklingen løbende.

Med venlig hilsen

Lene Espersen

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 17/2008

Stillet af:
Mogens Jensen (s)

Til:
Finlands regering

J.nr. 08-00329-1

Til Finlands regering

Skriftligt spørgsmål om homoseksuelles retsstilling

Den 29. september 2008 blev den finske journalist, Johanna Korhonen, fyret fra sit nye job som redaktør for en af Laplands aviser, Lapin Kansa. Ifølge flere medier og Johanna Korhonens eget udsagn er årsagen, at hun er homoseksuel og samlevende med en kvinde.

På denne baggrund vil jeg gerne stille følgende spørgsmål til regeringen:

1. Hvad er regeringens holdning til diskrimination af homoseksuelle i Finland, herunder den omtalte fyringssag?

2. Hvad vil regeringen gøre for at undgå lignende episoder med diskrimination af homoseksuelle på arbejdsmarkedet, i hele Finland såvel som i Lapland?

3. Hvad vil regeringen gøre for at sikre homoseksuelles ligestilling i samfundet?

4. Hvad vil regeringen gøre for at oplyse befolkningen i Finland, og ikke mindst i Lapland, om homoseksuelles rettigheder?

København den 9. oktober 2008

Mogens Jensen (S)

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

17.11.2008

SKRIFTLIG FRÅGA E 17/2008 FRÅN NORDISKA RÅDET

Mogens Jensen har ställt ett skriftligt spörsmål till Finlands regering som gäller sexuella minoriteters rättsliga ställning och åtgärder som ska vidtas för att förbättra gruppens ställning. Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I 6 § i Finlands grundlag finns ett förbud mot diskriminering som går ut på att ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på grund av någon orsak som gäller hans eller hennes person, t.ex. sexuell läggning. Finlands lagstiftning innehåller dessutom flera uttryckliga förbud mot diskriminering i arbetslivet. Förbud ingår bl.a. i arbetsavtalslagen och lagen om likabehandling. Finlands lagstiftning förbjuder diskriminering vid anställning, medan anställningsförhållandet varar och när anställningsförhållandet avslutas. En av de förbjudna diskrimineringsgrunderna är sexuell läggning. Sådan diskriminering är dessutom straffbar enligt strafflagens bestämmelse om diskriminering i arbetslivet.

Om arbetsgivaren bryter mot förbudet mot diskriminering får det påföljder. Den som gjort sig skyldig till diskriminering i arbetslivet kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. En arbetsgivare som brutit mot diskrimineringsförbudet kan åläggas att betala den som utsatts för diskriminering ekonomisk gottgörelse eller ersättning för den skada som har orsakats. Beroende på omfattningen av arbetsgivarens verksamhet kan de ekonomiska påföljderna vara till och med ganska betydande.

I Finland har informations- och utbildningskampanjer mot diskriminering genomförts samt andra åtgärder vidtagits under hela 2000-talet. Exempelvis myndigheter, organisationer, arbetslivets parter, media och idrottsorganisationer har deltagit i informationskampanjerna mot diskriminering. En nationell kampanj mot diskriminering har inletts år 2002 och den fortsätter ännu i dag. Flera olika parter deltar i kampanjen. Den genomförs som samarbete mellan de ministerier som är viktiga i sammanhanget och företrädare för olika paraplyorganisationer som representerar sådana grupper som löper risk för att utsättas för diskriminering. I kampanjen har de sexuella minoriteterna (LGBT-människorna) varit hela tiden representerade genom paraplyorganisationen Sexuellt likaberättigande SETA ry.

Exempelvis konferenser, seminarier och evenemang på nationell, regional och lokal nivå har ordnats inom ramen för kampanjen. I Lappland har informationsseminarier ordnats kring lagstiftningen om likabehandling och likabehandlingsplanema och man har arrangerat bl.a. fyra arktiska seminarier i vilka europeiska och inhemska sakkunniga har deltagit. Kampanjen har producerat rikligt med material såsom guider, böcker, webbverktyg och tester. Kampanjen har utfört strukturellt likabehandlingsarbete ge-

nom att utveckla polisutbildningen, förbättra den information om likabehandling som ges värnpliktiga och resursera sådana organisationer som representerar olika grupper.

I det organisationsprogram som genomförts åren 2007-2008 har bl.a. SETA från Rovaniemi deltagit. År 2007, som var det Europeiska året för lika möjligheter för alla, genomförde Rundradion YLE en omfattande informationskampanj som nådde över 20 miljoner tittare. Mer information om arbetet för främjande av likabehandlingen i Finland finns på webbportalen Equality.fi på adressen www.equality.fi.

I Finland pågår ett projekt för reformering av lagstiftningen om likabehandling. Målet med reformen är att stärka skyddet av likabehandling genom att bl.a. utveckla den nuvarande lagstiftningen mot diskriminering så att förbudet mot diskriminering och rättsskyddsmedlen och påföljderna i anslutning till det enhetligare än tidigare skulle passa in på alla diskrimineringssituationer och livsområden. Granskningen omfattar också frågorna om likabehandling och diskriminering i arbetslivet. I samband med projektet görs också en översyn av ställningen, uppgifterna och befogenheterna för de specialmyndigheter som har hand om diskrimineringsfrågorna. Genomförandet av reformen kunde också förbättra skyddet mot diskriminering på grund av sexuell läggning.

Tarja Cronberg
Arbetsminister

Oversigt over mundtlige spørgsmål stillet og besvaret på sessionen 2008

Spørgsmål og svar finnes i Protokoll-delen av denne bog.

E 18 Fråga till Sveriges regering om den nya avslyssningslagen kränker finländarnas mänskliga rättigheter. Ställd av Paavo Arhinmäki (vänst.)

E 19 Spørsmål til Sveriges regjering om oppfølgning på den nordiske språkdeklarasjonen. Stilt av Britt Hildeng (A).

E 20 Fråga till den danska regeringen om det går att ompröva skatteavtalet mellan Sverige och Danmark och därmed mellan Skåne och Sjælland. Ställd av Hans Wallmark (m)

E 21 Fråga till Sverige och Finlands regeringar om boendebaserade fyramånaders regel i Finland för att motta sociala bidrag i Finland. Ställd av Maarit Feldt-Ranta (sd)

E 22 Fråga till Sveriges regering om rimligheten i att ministerrådet avvisar att behandla särskilda områden/sektorer som saknar eget ministerråd. Ställd av Lars Wegendal (s).

E 23 Spørgsmål til de nordiske regeringer om medvirken til bevarelsen og udviklingen af de små håndværksfag i Norden. Stillet af Bente Dahl (RV).

E 24 Fråga till Norges regering om problemet med att endast folkbokförda personer i Norge har rätt till en personlig läkare. Ställd av Lyly Rajala (saml)

E 25 Fråga till Norges regering om planläggning av vägar och järnvägar i gränsområdet mellan Norge och Sverige. Ställd av Ann-Kristin Johansson (s).

E 26 Fråga till Norges regering om förtydligande av begrepp i förhållande till den nordiska välfärdsmodellen; skattepolitik och socialförsäkringssystemet. Ställd av Göte Wahlström (s)

E 27 Fråga till Sveriges regering om radioaktiv nedsmutsning av Östersjön. Ställd av Raija-Liisa Eklöw (Lib.)

E 28 Spørsmål til Norges regjering om oppfølgningen på tiltak for næringsutviklingen i Barentsregionen. Stilt av Bendiks H. Arnesen (A).

E 29 Spørsmål til Sveriges regering om grensehindringer ved kjøp av reseptpligtig medisin i Sverige. Stilt av Siv Friðleifsdóttir (F)

E 30 Spørgsmål til Sverige regering om social dumping. Stillet af Line Barfod (EL)

E 31 Spørgsmål til Islands regering om nedlæggelsen af Forbruger-ministerrådet i 2005 og oprettelse af et embedsmandsudvalg. Stillet af Henrik Dam Kristensen (S)

E 32 Spørgsmål til Sveriges regering om FRA-loven i forhold til Europakonvensjonen. Stilt av Rolf Reikvam (SV)

E 33 Fråga till Grönlands landsstyre om ett skyddsfördrag för Antarktis liknande det för Arktis. Ställd av Anita Brodén (fp)

E 34 Fråga till Norges och Sveriges regeringar om samarbetet om tågtrafik och infrastruktur. Ställd av Jan Lindholm (mp)

E 35 Fråga till Sveriges och Finlands regeringar om upprättelse av ett gemensamt program för att åtgärda fukt och mögel i skolorna. Ställd av Tuula Peltonen (sd)

E 36 Spørgsmål til Danmarks og Sveriges regeringer om situationen for Norden i Fokus. Stillet af Ole Vagn Christensen (S)

E 37 Fråga till Finlands regering om grunderna för att beviljas invalidpension i de nordiska länderna. Ställd av Bjarne Kallis (kd)

E 38 Spørgsmål til Finlands regering om sikkerhedsproblemer og forsinkelser ved bygningen af a-kraft-værket Olkiluoto III . Stillet af Sidsel Homann (SF)

E 39 Fråga till Norges regering om upphovsrätt och illegal fildelning på nätet. Ställd av Mats Johansson (m)

E 40 Spørgsmål till Sveriges regering om deltagelse fra Åland, Grønland og Færøerne i det nordiske sprognævn. Stillet af Høgni Hoydal (Tj.)

E 41 Spørgsmål till Sveriges regering om sprogforståelse og nabolands-tv. Stillet af Mogens Jensen (S)

E 42 Spørgsmål til Danmark, Finland og Sveriges regeringer om støtte fra de nordiske EU-lande til fangst og udnyttelse af sæler. Stillet af Josef Motzfeldt (IA):

E 43 Spørgsmål til Islands regering om islændinge ikke fortsat skal investere i naturlige energiresurser (vandkraft, geometrisk energi). Stillet af Kjartan Ólafsson (Sj.)

E 44 Fråga till Norges regering om föräldrarpenning och -ledighet till fädrar. Ställd av Paula Sihto (cent.)

E 45 Fråga till Danmarks regering om möjligheten för att kunna ta körkort i sitt hemland även om man är bosatt i ett annat nordiskt land. Ställd av Marianne Kierkemann (m)

DET KONGELEGE FORNYINGS-
OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENT

Statsråden

Riksdagsledamot Lyly Rajala

Dykkar referanse | Vår referanse | Dato
27. november 2008

Riksdagsledamot Lyly Rajala,

Eg viser til spørsmålet vedrørande fastlegeordninga ("husläkarsystem") som vart stilt til den norske regjeringa i spørjetimen under Nordisk råds sesjon i Helsingfors 27.-29. oktober 2008. Saka er no behandla av det relevante fagorganet i Regjeringa, og svaret frå Helse- og omsorgsdepartementet er vedlagt.

Det går fram av dette at borgarar frå EØS-land som arbeider i Noreg men som er busette i eit anna EØS-land, skal ha rett til helsetenester på same vilkår som om vedkommande var busett i Noreg. Det vert lagt til grunn at "på same vilkår" er knytt til betaling for helsetenester og ikkje retten til å stå på liste hos fastlege. Det er såleis ikkje rett at borgarar frå andre EØS-land skal betale høgare eigendel enn personar som er busette i Noreg. Når det gjeld spørsmålet om å få tid hos legen, er det korrekt at fastlegane vil måtte prioritere innbyggjarane som står på deira liste framfor andre. Det skal likevel vere kapasitet hos fastlegane til òg å ta imot tilreisande, turistar, pendlarar, studentar og andre som står utanfor fastlegeordninga.

Helse- og omsorgsdepartementet vil halde fram med å minne kommunane om deira ansvar for å sørgje for at det er tilstrekkeleg kapasitet. Og som nemnt er eigendelen hos fastlege for dei nemnde gruppene den same som for personar busette i Noreg som er med i fastlegeordninga.

Med helsing

Heidi Grande Røys

Heidi Grande Røys
Nordisk samarbeidsminister

Postadresse: Postboks 8004 Dep, 0030 Oslo
Kontoradresse: Akersg. 59 Telefon: 22244600 Telefaks: 22242710
Org. nr.: 972 417 785

MBB

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Utenriksdepartementet
Nordisk sekretariat
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
	200803923-/UR	14.11.2008

Spørsmål til Norges regjering fra Nordisk Råd om fastlegetjenester

Vi viser til ekspedisjon fra UD av 5. november d.å. med spørsmål fra Nordisk Råd til Norges regjering om rettigheter i fastlegeordningen for personer bosatt i Finland som arbeider i Norge. Spørsmålet ble først muntlig rettet til statsråd Heidi Grande Røys fra en finsk parlamentariker i forbindelse med "Samarbetsministrarnas frågetimme" 28.10. under Nordisk Råds sesjon i Helsingfors 27-29 oktober d.å.

I følge den finske representanten medfører den manglende retten til fastlege for personer som er ansatt i Norge og bosatt i Finland to problemer; 1) at det er vanskelig å få time hos lege når man ikke har en fastlege fordi fastlegene er forpliktet til å prioritere egne pasienter og 2) at dersom man får en time hos en fastlege, må man betale en høyere egenandel enn personer bosatt i Norge. Han spør om hva den norske regjering har tenkt å gjøre med disse problemene.

HOD har utarbeidet følgende skriftlige redegjørelse som grunnlag for samarbeidsministerens svar:

Gjeldende rett
Retten til å stå på liste hos fastlege er regulert i kommunehelsetjenesteloven § 2-1 a og omfatter enhver som er bosatt i en norsk kommune. Som bosatt regnes i denne sammenheng personer som i folkeregisteret er registrert bosatt i en norsk kommune, jf. forskrift 14. april 2000 nr. 328 om fastlegeordning i kommunene § 3. Et unntak er asylsøkere og deres familiemedlemmer når de er medlem av folketrygden.

Av forarbeidene til fastlegeordningen går det fram at rett til fastlege er ment å skulle

Postadresse
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Einar Gerhardsens plass 3

Telefon
22 24 90 90
Org no.
983 887 406

Administrasjonsavdelingen

Telefaks
22 24 95 77

Saksbehandler
Unni Rørslett
22 24 84 52

knyttes til dem som har en fastere tilknytning enn midlertidig opphold i den enkelte kommune eller i riket. Én av intensjonene med fastlegeordningen har vært å bedre kontinuiteten i lege-pasientforhold. Det anses å være mest hensiktsmessig å knytte retten til å stå på liste hos en fastlege opp mot reglene i folkeregisterloven og tilhørende forskrift. Dette blant annet fordi kravene i folkeregisterforskriften til oppholdstid på minst seks måneder ivaretar hensynet til varighet i lege-pasientforhold (Ot. prp. nr. 99 (1998-99) om lov om endringer i lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene og i visse andre lover (fastlegeordningen) side 64-65).

I forskrift 9. november 2007 nr. 1268 om folkeregistrering § 4-1 Hovedregel om å være bosatt, fremgår det:
"Personer som oppholder seg i norske kommuner i minst seks måneder regnes som bosatt i Norge, med mindre annet følger av bestemmelsene i § 4-2 til § 4-7."

§ 4-2 Innflytting fra utlandet, lyder:
"Personer som kommer fra utlandet, regnes som bosatt i Norge når de har tatt opphold i norske kommuner og har til hensikt å bli her ikke bare midlertidig. Opphold av minst seks måneders varighet regnes som bosetting, selv om oppholdet er midlertidig.

Det samme gjelder når personer som kommer fra utlandet, oppholder seg skiftevis på den norske kontinentalsokkelen og i norske kommuner, jf. § 5-9 tredje ledd.

Personer som trenger oppholdstillatelse kan likevel ikke regnes som bosatt før det kan fremlegges slik tillatelse gjeldende for minimum seks måneder. For asylsøkere er vilkåret for bosetting at asylsøknaden er innvilget eller at det foreligger oppholdstillatelse på humanitært grunnlag."

Når det gjelder EØS-borgere som arbeider i Norge men som er bosatt i et annet EØS-land, følger det av EØS-avtalen (Rådsforordning nr. 1408/71/EØF artikkel 19, jf. artikkel 21, og artikkel 20 om grensearbeidere) at vedkommende skal ha rett til helsetjenester på samme vilkår som om vedkommende var bosatt i Norge. Det samme gjelder som hovedregel også for familiemedlemmer av arbeidstakere.

Departementets vurderinger
Departementet legger til grunn at behandling "på samme vilkår" er knyttet til betaling for helsetjenester og ikke til retten til å stå på liste hos fastlege. Det betyr at EØS-borgere som arbeider i Norge men som er bosatt i et annet EØS-land har rett til legetjenester i Norge på samme vilkår som andre i fastlegeordningen, med unntak av retten til å stå på liste hos en fastlege. Behandling "på samme vilkår" innebærer at disse EØS-borgerne ikke skal betale høyere egenandel hos fastlege enn bosatte i Norge som er med i fastlegeordningen. Det medfører altså ikke riktighet, slik den finske representanten gir uttrykk for, at borgere fra andre EØS-land skal betale en høyere egenandel hos fastlege i Norge enn personer som er bosatt i Norge.

Til orientering er egenandelen for vanlig konsultasjon hos fastlege per 1. juli 2008 kroner 160 hos fastlege som er spesialist i allmennmedisin og kroner 130 hos fastlege som ikke innehar slik spesialitet.

Det kan for øvrig opplyses om at den enkelte fastlege som tar imot borgere fra andre EØS-land til konsultasjon, kan kreve en tilleggstakst fra folketrygden for arbeidet, men dette får ingen økonomiske konsekvenser for pasienten.

Det medfører imidlertid riktighet, som representanten påpeker, at fastlegene vil måtte prioritere disse personene lavere enn de innbyggerne som er tilknyttet listen (bortsett fra ved øyeblikkelig hjelp), jf. fastlegeforskriften § 7. Det er følgelig svært viktig at den enkelte kommune oppfyller sitt ansvar etter kommunehelsetjenesteloven og fastlegeforskriften til å sørge for tilstrekkelig legedekning. Det skal være tilstrekkelig kapasitet hos fastlegene samlet sett til også å kunne ta imot tilreisende, turister, studenter, pendlere mv. og personer som står utenfor fastlegeordningen. Helse- og omsorgsdepartementet har, i samarbeid med Helsedirektoratet, i rundskriv oppfordret kommunene til å sørge for tilstrekkelig kapasitet hos fastlegene.

På den annen side er det også nødvendig at kommunens helsepersonell som tar imot henvendelsene fra pasientene, har kunnskap om EØS-borgeres rettigheter. Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV), som blant annet forvalter utbetalinger av refusjoner fra folketrygden og administrerer fastlegeordningen, ba i brev 25.09.07 til Legeforeningen om at foreningen informerer sine medlemmer om EØS-borgeres rettigheter i fastlegeordningen.

Konklusjon
Helse- og omsorgsdepartementet vil inntil videre, i samarbeid med Helsedirektoratet, fortsette å minne kommunene om deres ansvar for å sørge for tilstrekkelig kapasitet hos fastlegene i et fast, årlig rundskriv til kommunene fra Helsedirektoratet. Under forutsetning av tilstrekkelig legedekning anser departementet at allmennlegetjenester til borgere av andre EØS-land ivaretas på en tilfredsstillende måte innenfor gjeldende ordning. Egenandelen hos fastlege er den samme som for personer bosatt i Norge som er med i fastlegeordningen.

Med vennlig hilsen

Ole T. Andersen e.f.
avdelingsdirektør

Unni Rørslett
Seniorrådgiver

Kopi: Helsedirektoratet

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 46/2008

Stillet af:
Medborger- og Forbrugerudvalget

Til:
Sveriges regering

J.nr. 08-00357-1

Til Sveriges regering

Skriftligt spørgsmål om hvordan formandskabslandet har forbedret det nordiske samarbejde ved forberedelsen og gennemførelsen af EU-regelværk

I Sveriges formandskabsprogram 2008 hedder det:

"När eu- och ees-rättsakter genomförs i de nordiska ländernas nationella rättsordningar är det angeläget att detta sker på ett sätt som både skapar och vidmakthåller nordisk rättslikhet. I detta syfte bedrivs sedan flera år ett effektivt lagstiftningssamarbete mellan främst de nordiska ländernas justitiedepartement. Detta samarbete ska ytterligare främjas och spridas under det svenska ordförandeskapet. Även samordning och informationsutbyte under förhandlingsarbetet ska främjas."

Medborger- og Forbrugerudvalget vil derfor gerne spørge om, hvordan formandskabslandet konkret har forbedret det nordiske samarbejde ved forberedelsen og gennemførelsen av EU-regelværk?

Helsingfors, den 27.oktober 2008

Medborger- og Forbrugerudvalget

908

REGERINGSKANSLIET

Nordiska samarbetsministern

Till Nordiska rådet

Svar på fråga från Nordiska rådet

Fråga E 46/2008 av Medborgar- och konsumentutskottet om nordiskt samarbete vid förberedelser och implementering av EU:s regelverk.

Medborgar- och konsumentutskottet har frågat Sveriges regering "hur ordförandelandet har förbättrat det nordiska samarbetet vid förberedelser och implementering av EU:s regelverk".

Som svar på frågan vill jag börja med att understryka att vår ambition har varit att verka för att det inom samtliga berörda sektorer kontinuerligt sker ett nordiskt lagstiftningssamråd. Ett av syftena med ett sådant samråd är att säkerställa att gemenskapsrättsakter genomförs på ett sätt som både skapar och vidmakthåller nordiskt rättslikhet.

För att uppnå detta har det utarbetats en skrivelse som är på gång att sändas ut till samtliga nordiska regeringskanslier. Skrivelsen innehåller en beskrivning av det framgångsrika lagstiftningssamråd som sedan ganska lång tid tillämpas mellan de nordiska ländernas justitiedepartement.

I skrivelsen framhålls samrådet som ett ändamålsenligt verktyg för att uppnå nordiskt rättslikhet och övriga departement uppmanas att införa ett motsvarande samrådsförfarande.

Skrivelsen kommer sedan att följas upp av respektive lands justitiedepartement för att säkerställa att det sker positiva förändringar i detta avseende inom samtliga berörda sektorer. Frågan om samordning och informationsutbyte under själva förhandlingsarbetet kommer då också att uppmärksammas.

Stockholm den 18 december 2008

Cristina Husmark Pehrsson

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 47/2008

Stillet af:
Sidsel Homann (SF)

Til:
Danmarks, Finlands, Norges og Sveriges regeringer

J.nr. 08-00358-1

Til Danmarks, Finlands, Norges og Sveriges

Skriftligt spørgsmål om nedlæggelse af FN-styrken SHIRBRIG

SHIRBRIG er en stående FN-styrke, der er sammensat af styrker fra 13 lande, heriblandt Danmark, Norge, Sverige og Finland. Styrken har hovedkvarter på Høvelte Kaserne i Danmark.

SHIRBRIG blev oprettet for omkring 10 år siden på dansk initiativ med henblik på at sikre en stående styrke, der kan rykke ud med kort frist og løse mindre opgaver og forberede større indsatser. Styrken har været brugt i bl.a. Vestafrika med stor succes.

På Ekstrabladets hjemmeside den 26. oktober 2008 kunne vi læse, at de danske og svenske regeringer planlægger at nedlægge SHIRBRIG, ved om ikke andet at trække den finansielle støtte hertil.

Danmarks, Finlands, Norges og Sveriges regeringer bedes redegøre for

1. Hvorfor SHIRBRIG foreslås nedlagt?

Ministrene bedes ligeledes redegøre for

2. Hvilke aktioner, SHIRBRIG har deltaget i de seneste tre år, samt

3. Hvilken anden instans, der skal varetage disse opgaver i fremtiden?

København den 30. oktober 2008

Sidsel Homann (SF)

FORSVARSMINISTERIET

Spørgsmål

Sverige, Danmark, Norges og Finlands forsvarsministre bedes redegøre for

1. Hvorfor SHIRBRIG foreslås nedlagt?

Ministrene bedes ligeledes redegøre for

2. Hvilke aktioner, SHIRBRIG har deltaget i de seneste 3 år, samt
3. Hvilken anden instans, der skal varetage disse opgaver i fremtiden?

På vegne af Sveriges, Norges, Finlands og Danmarks forsvarsministre er vedlagt svar på Nordisk Råds medlem Sidsel Homanns spørgsmål til Nordisk Ministerråd om SHIRBRIG.

Svar

På SHIRBRIG's styrekomitémøde den 18.-20. november 2008 besluttede alle medlemslande at trække sig ud, og at organisationen skulle nedlægges. Det betyder, at samtlige SHIRBRIG's aktiviteter derfor ophører den 30. juni 2009. SHIRBRIG's aktiviteter i det første halvår af 2009 vil være rettet mod at lukke organisationen.

De nordiske lande – Danmark, Finland, Norge og Sverige – har deltaget i SHIRBRIG (Multinational Standby High Readiness Brigade) siden oprettelsen og bidraget væsentligt til organisationens virksomhed.

SHIRBRIG's overordnede målsætning har været at støtte FN's fredsbevarende arbejde ved at tilbyde en multinational indsatsstyrke af en brigades størrelse, som hurtigt kunne indsættes. SHIRBRIG har dog aldrig været udsendt i form af en brigade, som det oprindeligt var tiltænkt. De seneste 3 år har SHIRBRIG ikke været udsendt til missioner. Imidlertid har enkeltpersoner været udstationeret ved flere lejligheder, fx i Tchad i 2008. SHIRBRIG's seneste egentlige udsendelse var i 2004-2005, hvor SHIRBRIG i begrænset omfang bidrog til FN's to fredsbevarende missioner i Sudan. Tidligere har dele af SHIRBRIG blandt andet bidraget til FN's fredsbevarende mission i Etiopien og Eritrea. SHIRBRIG har desuden haft som supplerende opgave at støtte opbygningen af den Afrikanske Unions (AU) hurtige indsatsstyrker ved henholdsvis ECOWAS og EASBRIG.

Blandt andet som et resultat af ændrede vilkår i fredsstøttende operationer har SHIRBRIG ikke kunnet tilbyde de kapaciteter, som FN aktuelt efterspørger. FN har således tilkendegivet, at det med

udviklingen af de fredsbevarende missioner er vanskeligt at få øje på et fredsbevarende scenarie, hvor der kan findes reelle opgaver til SHIRBRIG. SHIRBRIG-landene er kraftigt engagerede i andre fredsstøttende operationer og initiativer gennem andre fora, og desværre har der blandt SHIRBRIG-landene ikke været tilstrækkelig politisk vilje til at prioritere SHRIBRIG. Derfor har der ikke kunnet tilvejebringes tilstrækkelige styrker til at svare FN's behov. Blandt andet på den baggrund finder de nordiske SHIRBRIG-lande, at andre fora nu er mere relevante som ramme om den fortsatte støtte til FN.

SHIRBRIG's viden og erfaring vil blive dokumenteret med henblik på overlevering til SHIRBRIG-landene som efter ønske kan dele dem med andre såsom bi- eller multilaterale organisationer. De nordiske lande har fx til hensigt at styrke det nordiske samarbejde om bistand til opbygning af fredsbevarende kapacitet i Afrika. Her vil en sådan erfaringsopsamling kunne gøre nytte.

Med venlig hilsen

Søren Gade

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E 48/2008

Ställd av:
Hans Wallmark (m)

Till:
Danmarks regering

J.nr. 08-00359-1

Till Danmarks regering

Skriftlig fråga om myndigheternas tillsynsansvar

Besked har kommit om konkurs för flygbolaget Sterling. Det är beklagligt för passagerare och medarbetare. Svårigheter skapas på kort respektive lång sikt.

Akut handlar det nu om att dagarna efter konkursen hantera situationen för passagerare och kunder då returbiljetter plötsligt blivit värdelösa resehandlingar. På plats kan det handla om att ordna fram pengar för att bekosta hotell och kanske nya resor. På lång sikt innebär det att enskilda och familjer som redan beställt biljetter men som nu fått inställda flyg kan förlora sina pengar, i vart fall förlora mycket tid av arbete med att ha kontakter med försäkrings- eller kreditkortsföretag.

Den fråga man kan ställa sig är hur mycket Sterlings bolagsledning visste om det svåra ekonomiska läget? Och vilket ansvar man visat sina kunder då biljetterna till företagets sommarresor släpptes för några veckor sedan? Såldes resor i full vetskap om bolagets problem och möjliga konkurs? Det innebär att en mängd kunder med normala inkomster i så fall varit med om att förse Sterling med kapital utan att de nu får något i utbyte.

Sterling är en stor aktör på den nordiska marknaden och därför är detta en utmaning för hela Norden. Utifrån ett medborgar- och konsumentperspektiv är det viktigt med klara spelregler och genomskinliga och förutsägbara processer.

Mina frågor till den danska regeringen: Har man i kontakter med Sterling försäkrat sig om vad ledningen kände till om risken för en stundande konkurs och det i så fall etiskt tveksamma att sälja biljetter till en sommarsäsong som aldrig blir av? Vilket tillsynsansvar har Danmark utövat över företaget Sterling?

Stockholm den 29 oktober 2008

Hans Wallmark (m)

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET

Nordisk Råd
Hans Wallmark

ØKONOMI- OG
ERHVERVSMINISTEREN

Kære Hans Wallmark

Mange tak for dine spørgsmål i brev af 29. oktober 2008.

ØKONOMI- OG
ERHVERVSMINISTERIET
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
CVR-nr. 10 09 24 85
oem@oem.dk
www.oem.dk

Konkursen i Sterling A/S berørte mange borgere – ikke kun danskere, men også kunder i andre nordiske lande.

I Danmark findes der ikke noget generelt tilsyn med virksomheders økonomi. Tilsyn med virksomhederne er generelt overladt til offentligheden i form af investorer, aktionærer etc. Visse sektorer er dog af en sådan væsentlig samfundsmæssig interesse, at der er særligt tilsyn med disse virksomheder igennem for eksempel Finanstilsynet eller fødevaremyndighederne.

På Økonomi- og Erhvervsministeriets område er der ikke et særligt tilsyn med flyselskaber. Transportministeriet har imidlertid igennem Statens Luftfartsvæsen et vist tilsyn med flyselskabers økonomi for at sikre, at de ikke nedprioriterer flysikkerheden som følge af økonomiske hensyn.

Jeg har fra Statens Luftfartsvæsen (SLV) fået oplyst, at der bliver ført årlige økonomiske tilsyn med alle danske luftfartsselskaber med EU-licens i overensstemmelse med EU's forordning 1008/2008 (før 1. november 2008: 2407/92). De præcise krav til luftfartsselskaberne kan findes i denne forordning. Det økonomiske tilsyn foretages bl.a. i erkendelse af, at der kan være sammenhæng mellem et luftfartsselskabs finansielle soliditet og flysikkerheden. SLV vurderede den 24. juni 2008, på baggrund af årsregnskabet for 2007, at Sterling Airlines levede op til de finansielle krav, jf. EU's forordning 2407/92.

Samtidig findes der en særlig sikring af rejsende, som køber såkaldte pakkerejser. Disse er gennem den private selvejende institution Rejsegarantifonden dækket, såfremt rejsearrangøren går konkurs. Rejsegarantifonden dækker imidlertid ikke de kunder, som alene har købet flyrejsen direkte hos flyselskabet. Disse kunder må anmelde deres krav i konkursboet ligesom de øvrige kreditorer. Den danske regering overvejer i øjeblikket, om flyrejser også bør være dækket af denne særlige garanti i forbindelse med flyselskabers konkurs.

Det er imidlertid vigtigt at fastholde, at det er ledelsen i et selskab, der har ansvaret for, at det pågældende selskab har et tilstrækkeligt kapital-

grundlag, og at de ikke ved deres handlinger påfører kunder og kreditorer unødige tab. I den forbindelse kan der påhvile ledelsen af et selskab et personligt ansvar, hvis den påfører andre unødige tab.

Med venlig hilsen

Lene Espersen

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 49/2008

Stillet af:
Kristen Touborg (SF)

Til:
Finlands regering

J.nr. 08-00365-1

Til Finlands regering

Skriftligt spørgsmål om sikkerhedsproblemer på finsk A-kraft-reaktor

Finlands regering har i april overfor Nordisk Råd bekræftet en række sikkerhedsproblemer og års forsinkelser i forbindelse med bygningen af det nye A-kraftværk Olkiluoto 3.

Det skete i svar på mit skriftlige spørgsmål E 6/2008 om problemerne ved A-kraftværket Olkiluoto 3 i Finland. Den finske samarbejdsminister fik i samarbejdsministrenes spørgetime på sessionen 2008 spørgsmål om en række nye sikkerhedsproblemer ved byggeriet. Ministeren var ikke i stand til at svare, men udtalte:

"I Finlands regering ansvarar jag inte för byggandet av kärnkraftverk och inte heller för kärnsäkerheten, och därför kan jag varken bestrida eller befästa något av det som talaren framförde."

Derfor stilles spørgsmålet igen, til Finlands regering:

Kan Finlands regering bekræfte, at det i august i år blev dokumenteret

- at svejsearbejdet ved bygning af atom-reaktoren skete uden kvalificerede retningslinjer i mere end et år?

- at nødvendige tests af svejsearbejdet ikke blev udført?

- at entreprenøren i over et år ikke har haft en kvalificeret person til at overvåge svejsearbejdet?

- at disse fejl først blev dokumenteret af Greenpeace og en TV-station, men at statens inspektion STUK derefter måtte bekræfte fejlene ved svejsearbejdet?

Lemvig, den 14. november 2008

Kristen Touborg (SF)

UTRIKESMINISTERIET

EUR-10

BEGÄRAN OM UTLÅTANDE HEL7158-25

19.12.2008

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K

Ref.

Ärende
Svar på skriftligt spörsmål nr 08-00365-1, 14.11.2008, från Nordiska rådet

Fråga: *Kan Finlands regering bekräfta att det i augusti i år blev dokumenterat*

- *att svetsningsarbetet vid kärnreaktorbygget skedde utan erforderliga instruktioner i mer än ett års tid?*
- *att nödvändig provning av svetsningsarbetet inte gjordes?*
- *att entreprenören i mer än ett års tid inte hade någon kompetent person som övervakade svetsningsarbetet?*
- *att dessa brister först upptäcktes av Greenpeace och en TV-station men att statens tillsynsmyndighet STUK senare måste bekräfta att det förekommit brister i svetsningsarbetet?*

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I augusti 2008 framfördes det i offentligheten tvivel beträffande kvaliteten på svetsningsarbetena i fråga om armeringsjärn och ankarplattor som ska användas i betongkonstruktionerna hos kärnkraftverksenheten Olkiluoto 3 och övervakningen av svetsningsarbetena. Sådana tvivel framfördes i vissa program som sändes via finska rundradion samt bl.a. i vissa ställningstaganden från Greenpeace.

En del av de aktuella svetsarna i armeringsjärnet och ankarplattorna är s.k. montagesvetsar, en del s.k. skarvsvetsar. I och med skarvsvetsarna blir konstruktionen mer hållfast och de är av stor betydelse för konstruktioner som är viktiga med tanke på kärnsäkerheten.

Den myndighet som utövar tillsyn över säkerheten hos kärnkraftverken (Strålsäkerhetscentralen, nedan STUK) övervakar svetsningsarbetet och kontrollerar samtliga skarvsvetsar som har betydelse för säkerheten. På basis av sin tillsyns- och kontrollverksamhet har myndigheten konstaterat att de påståenden som framförts i offentligheten inte stämde. Skarvsvetsar har gjorts med hjälp av svetsning i de betongkonstruktioner som är viktiga med tanke på säkerheten ända sedan april 2008. Instruktionerna för svetsningsarbetet hade utarbetats, validerats och godkänts på behörigt sätt innan svetsarna gjordes. De provningar av skarvsvetsarna som krävs för att påvisa deras hållfasthet har utförts. Kompetenta sakkunniga inom svetsningsteknik har övervakat svetsningsarbetet och kontrollerat svetsarna i fråga. Inga brister har konstaterats i de skarvsvetsar som gjorts. STUK har kontrollerat att de stämmer överens med kraven innan tillstånd till gjutning av betongkonstruktionerna har getts.

Genom montagesvetsarna säkerställs att armeringarna och de delar av förankringar som blir kvar på betongkonstruktionens yta hålls på plats under gjutningsarbetet. Eftersom dessa svetsar inte har någon betydelse för konstruktionens hållfasthet är de inte av betydelse med tanke på konstruktionernas säkerhet. Av denna anledning övervakar inte STUK svetsningsarbetet i fråga om montagesvetsar eller kontrollerar svetsarna i detalj. Tillsynen över och kontrollen av montagesvetsarna ankommer på den entreprenör som ansvarar för byggarbetena, anläggningsleverantören och tillståndshavaren.

STUK har försäkrat sig om att de färdiga montagesvetsar som finns i sådana konstruktioner som är av betydelse med tanke på säkerheten har kontrollerats av entreprenören, anläggningsleverantören och tillståndshavaren innan STUK har gett sitt tillstånd till inledande av betonggjutningen. Av de utredningar som tillställts STUK framgår det att det har funnits instruktioner även för montagesvetsning innan svetsningsarbetena har inletts och att montagesvetsning utförs endast av sådana svetsare som skaffat sig behörighet för det. Varken under gjutningsarbetet eller vid efterkontrollerna har det upptäckts att armeringarna eller förankringarna skulle ha rubbats, och man har således kunnat konstatera att också montagesvetsningarna gjorts tillräckligt bra.

Byggentreprenören hade inte någon utsedd kompetent svetsningskoordinator under tiden november 2007–april 2008. Detta har dock inte haft någon betydelse ur säkerhetssynpunkt eftersom svetsningsarbetet i fråga om de skarvsvetsar som gjorts i april 2008 övervakades av anläggningsleverantörens behöriga svetsningskoordinator tillsammans med byggentreprenörens svetsningskoordinator som höll på att skaffa sig motsvarande behörighet. I april kunde byggentreprenören utse utbildade svetsningskoordinatorer som uppfyller behörighetsvillkoren.

Byggnadsarbetena på kärnkraftverksenheten Olkiluoto 3 uppskattas för närvarande ligga nästan tre år efter tidtabellen. Enligt aktuella bedömningar ska enheten kunna tas i drift år 2012. Teollisuuden Voima Oyj ansvarar för säkerheten hos den under byggnad varande kärnkraftverksenheten. För tillsynen över kärnsäkerheten ansvarar STUK. De problem som upptäckts i samband med projektet Olkiluoto 3 kommer inte att äventyra den färdiga kraftverksenhetens kärnsäkerhet.

Helsingfors den 19 december 2008

Näringsminister Mauri Pekkarinen

Bilagor -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

EUR
EUR-11 Caj Söderlund

Asiasanat	PN, PMN
Hoitaa	**EUR-16**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	EUR-01; EUR-02; EUR-13; GLO-01; GLO-02; OIK-11; PE-20; POL-01; POL-02; PYMI-00; UMI-00 KOB; OSL; REY; TUK SM/KVTR; SM/PO
Laatija jakanut	

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E 50/2008

Ställd av:
Sinikka Bohlin (s)

Till:
Finlands, Norges och Sveriges regeringar

J.nr. 08-00373-1

Till Finlands-, Norges- och Finlands, Norges och Sveriges regeringar

Skriftlig fråga om gränsöverskridande taxitrafik

Sedan år 2000 finns ett avtal mellan Sverige och Danmark om gränsöverskridande taxitrafik. Taxitrafiken regleras inte av EG-lagstiftningen. Taxitrafik utanför landets gränser måste därför regleras i särskilda avtal mellan berörda stater. Det är känt att gränsöverskridande taxitrafik sker mellan Sverige och Norge respektive mellan Sverige och Finland. Dessvärre är den inte tillåten men det är heller "ingen" som beivrar den. Problemen uppstår först om en taxibil, som utför gränsöverskridande taxitrafik, råkar ut för en allvarlig olycka på "fel" sida av gränsen. Det skulle därför för alla parter vara önskvärt att få till stånd ett avtal mellan Sverige och Norge respektive mellan Sverige och Finland motsvarande det som finns mellan Sverige och Danmark om gränsöverskridande taxitrafik.

I början av 2007 gjorde Norge en framställan till Sverige respektive Finland om ett avtal mellan länderna. Det norska förslaget motsvarade avtalet mellan Sverige och Danmark, dock med den skillnaden att avtalet ska vara en överenskommelse mellan de tre länderna. I Sverige ställde sig samtliga län positiva till avtalsförslaget. I Finland visade det sig att deras nuvarande lagstiftning inte tillät en sådan internationell överenskommelse. Någon överenskommelse har därför inte kommit till stånd, inte heller mellan Sverige och Norge.

Mellan Sverige och Finland finns behov av att tillåta gränsöverskridande taxitrafik i Haparanda och Torneå. Det är här de stora trafikströmmarna finns. Det blir än mer aktuellt då en direktlinje mellan Kemi flygplats och Arlanda upprättas. Även mellan Finland och Norge finns behov av tillgång till gränsöverskridande taxitrafik.

Mellan Sverige och Norge finns det ett behov av tillåten gränsöverskridande taxitrafik i stort sett utefter hela gränsen.

Med hänvisning till ovanstående vill jag fråga Finlands, Norges och Sveriges regeringar:

1. Vilka åtgärder avser man att vidta för att åstadkomma en överenskommelse mellan de tre länderna avseende gränsöverskridande taxitrafik i likhet med den som finns mellan Sverige och Danmark?

2. Vidare, då behovet av en överenskommelse mellan Sverige och Norge är särskilt stort på grund av den långa gemensamma gränsen, är det möjligt att sluta en överenskommelse redan nu mellan Sverige och Norge som Finland senare kan ansluta sig till?

Stockholm, den 19 november 2009

Sinikka Bohlin (s)

Nordiska rådet

E 50/2008

Ställd av:
Sinikka Bohlin (s)

Till:
Finlands, Norges och Sverige regeringar

J.nr. 08-00373-1

REGERINGSKANSLIET
Utrikesdepartementet

2009-01-16

Nordiska samarbetsministern

Till Nordiska Rådet,
Sinikka Bohlin

Svar på fråga från Nordiska Rådet

Fråga E 50/2008 har ställts till Finlands, Norges och Sveriges regeringar av Sinikka Bohlin, ledamot av Nordiska rådets socialdemokratiska partigrupp.

Frågorna lyder:
- Vilka åtgärder avser man vidta för att åstadkomma en överenskommelse mellan Finland, Norge och Sverige avseende gränsöverskridande taxitrafik, i likhet med den som finns mellan Sverige och Danmark?

- Då behovet av en överenskommelse mellan Sverige och Norge är särskilt stort, på grund av den långa gemensamma gränsen, är det möjligt att sluta en överenskommelse redan nu mellan Sverige och Norge som Finland senare kan ansluta sig till?

Nedan följer ett samlat svar från Finlands, Norges och Sveriges regeringar.

Norge utarbetade för något år sedan ett utkast till gemensamt avtal mellan de tre länderna som sänts till Sverige och Finland för synpunkter.

Därefter har representanter från de tre länderna under 2008 träffats för att diskutera behovet av en reglering av den gränsöverskridande taxitrafiken. Förhandlingarna kommer att fortsätta i början av 2009.

Parterna är överens om att det föreligger ett behov av en avtalsreglering.

För Norge och Sverige är det förhållandevis okomplicerat att ingå ett sådant avtal. För Finlands del krävs vissa lagändringar innan ett avtal

kan undertecknas. Den finska tidsplanen för ett sådant förfarande, är dock för närvarande oklar.

På tjänstemannanivå har det förts diskussioner om att eventuellt ingå ett bilateralt avtal mellan Norge och Sverige, i avvaktan på att Finland genomför de erforderliga lagändringarna. Ett avtal som Finland sedan skulle kunna ansluta sig till.

För det fall att den interna beredningen i Finland av formella skäl blir omfattande, kan detta senare handlingsalternativ komma att aktualiseras.

Stockholm den 16 januari 2009

Cristina Husmark Pehrsson

SKRIFTLIGT SPØRGSMÅL

Nordisk Råd

E 51/2008

Stillet af:
Line Barfod (EL) og Rolf Reikvam (SV)

Til:
Islands regering

J.nr. 08-00386-2

Til Islands regering

Skriftligt spørgsmål om forsøg på at gøre de nordiske landes sundhedssektorer (helsesektorer) til et økonomisk marked

I det islandske formandsskabsprogram for Nordisk Ministerråd 2009 indgår en markant kursændring i nordisk sundhedspolitik. Der lægges op til, at sundhed skal være en vare i stedet for at være en velfærdsydelse. Det ses ingen steder, at denne kursændring skulle have været hverken drøftet eller godkendt af de nordiske samarbejdsministre eller af de nordiske regeringer.

Formandsskabsprogrammerne i det nordiske samarbejde har en vigtig funktion ved, at de fokuserer på udviklingsområder, der har brug for særlig opmærksomhed i Norden. En markedsgørelse af sundhedssektoren risikerer snarere at afvikle end at udvikle sundhedssektoren. I hvert fald for de mennesker, som ikke er i stand til at betale markedets pris for sundhedsydelser. Det er uacceptabelt, at Island forsøger at gøre dette til et nordisk satsningsområde.

I det overordnede formandsskabsprogram "Det nordiske kompas" står på side 12: "Island lægger samtidig vægt på at åbne markedet for sundhedstjenester og identificere eventuelle hindringer med henblik på at fjerne dem."

I dokument 9-2008: Samarbejdsministrenes redegørelse om grænsehindringer står der på s. 7 om Näring, at NICe har iværksat projektet "Nordiske platforme for bedre tjenestehandel" med det formål at bidrage til et mere velfungerende marked for handel med tjenesteydelser i Norden og Europa.

Under overskriften "Hälsotjänster" står, at studiet undersøger forskellige slags handelshindringer forbundet med helsetjenester, dvs. hindringer for patientmobilitet, lægemobilitet samt etablering i Norden for ikke-nordiske lægevirksomheder m.m. Og at studiet forventes at kunne bidrage med

vigtige input til EU's forslag om nye regler om fri bevægelighed for helsetjenester.

Spørgsmål til den islandske regering:

1) Hvad er årsagen til, at det islandske formandskab har valgt at inkludere markedsgørelse af sundhedstjenester?

2) Og har valgt at inkludere dette uden at forelægge dette markante kursskifte i nordisk velfærdspolitik for de nordiske regeringer?

3) Hvilke initiativer planlægger formandskabet at gennemføre i retning af at flytte sundhedsopgaver fra den offentlige sektor til den private, eller for at markedsgøre dem?

4) Er det formandskabets hensigt at virke for at ændre sundhedssektoren fra en velfærdssektor til en markedssektor via støtte til EU's forslag om fri bevægelighed for sundhedstjenester?

København, den 1. december 2008

Line Barfod (EL)
Rolf Reikvam (SV)

Nordisk Råd

E 51/2008

Stillet af:
Line Barfod (EL) og Rolf Reikvam (SV)

Til:
Islands regering

J.nr. 08-00386-2

Niklas Talling
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
DANMARK

HEILBRIGÐISRÁÐUNEYTIÐ

Sundhedsministeriet

Vegmúla 3 IS-150 Reykjavík Island
tel.: + (354) 545 8700 fax: + (354) 551 9165
postur@hbr.stjr.is
ministryofhealth.is

Reykjavík 19. januar 2009
Reference: HBR09010004/30.13
Din reference: E 51/2008

Emne: En forspörgsel og svar

Folketingsmedlemmerne Line Barfod, Danmark, og Rolf Reikvam, Norge, stiller följende fire spörgsmål til den islandske regering i anledning af fremlagt formandsskabsprogram for Nordisk Ministerråd 2009:

- Hvad er årsagen til, at det islandske formandskab har valgt at inkludere markedsgørelse af sundhedstjenester?
- Og har valgt at inkludere dette uden at forelægge dette markante kursskifte i nordisk velfærdspolitik for de nordiske regeringer?
- Hvilke initiativer planlægger formandskabet at gennemføre i retning af at flytte sundhedsopgaver fra den offentlige sektor til den private, eller for at markedsgøre dem?
- Er det formandskabets hensigt at virke for at ændre sundhedssektoren fra en velfærdssektor til en markedssektor via støtte til EU's forslag om fri bevægelighed for sundhedstjenester?

Spörgmålene bliver fremsatte på grundlag af påstande, eller en fortolkning, af det islandske formandsskabsprogram hvori de to folketingsmedlemmer bland andet siger at "Der lægges op til, at sundhed skal være en vare i stedet for at være en velfærdsydelse." I denne forbindelse bör det understreges, at den islandske regerings hensigt er ikke at definere velfærdsydelser som vare, tværtimod holder man fast ved regeringens definition af sundhedstjeneste, som værende velfærdsydelse for alle, og at det er en forudsætning at hele befolkningen har lige adgang til sundhedstjenester, uanset social- og økonomisk stilling, jfr. lovteksten.

1. "Markedsgörelse af sundhedstjenester" mærker i denne sammenhæng en undersögelse af mulighederne for et tættere samarbejde på sundhedsområdet tværs over landegrænsene, men inden for rammerne af en klassisk nordisk velfærdspolitik. Island anser det som værende et vigtigt skridt mod et tættere og et mere dynamisk nordisk

samarbejde hvis man inden for rammerne af det nordiske samarbejde kunne udvikle et kraftigt samarbejde på såvel sundhedsområdet som på lægemiddelområdet. Der er mange utfordringer relaterede til disse områder s.s. forøgede kostnader, öget krav om specialisering og pasienter bevidsthed om deres rettigheder og kvalitet. Et tættere nordisk samarbejde kan være nöglen til at kunne opprettholde sundhedstjenester av höj kvalitet i de nordiske lande i fremtiden.

2. Island anser ikke at disse tanker indbærer et markant "kursskifte i nordisk velfærdspolitik" snarere önsker vi en undersögelse av mulighederne for et foröget nordisk samarbeid på området for at støtte nordisk velfærdspolitik.
3. Island har ingen planer om at "flytte sundhedsopgaver fra den offentlige sektor til den private" i andre lande. Formannskapet har i samarbejde med NICe planer om et seminar hvor spørsmål relaterede til dette tema står på agendaen. Målsetningen er at skape platform for diskussioner og drøfte muligheder for et tættere samarbejde om dette.
4. Det er ikke "formandskabets hensigt at virke for at ændre sundhedssektoren fra en velfærdssektor til en markedssektor". Direktivet som bliver hentydet i forspörgslen er som der bliver fremhævet et forslag. Et forslag kan eller kunne diskuteres men deri ligger intet om en evt. stillingtagen. De nordiske lande kunne med et endnu tætter samarbejde blive et forebillede for tættere samarbejde på sundhedsområdet i Europa som bygger på de velfærdstanker som kendetegner den nordiske model.

Island anser det som viktigt at komme sundhedsområdet på agendaen og danne platform for diskussioner samt at undersøge samarbejdsmuligheder inden for rammerne af det nordiske samarbejde. Hvis de nordiske lande skal opprettholde høj standard på sundhedsområdet og möde de kommende udfordringer kan tættere og innovativt nordisk samarbeid være en nöglen. Det er ingen planer om å ændre velfærdsektoren til en markedssektor, men vise frem gode nordiske eksempler.

Kopi/er: Forsætisráðuneytið
Norðurlandaskrifstofa
Snjólaug Ólafsdóttir
104 Reykjavík

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E 52/2008

Ställd av:
Sinikka Bohlin (s)

Till:
Finlands, Norges och Sveriges regeringar

J.nr. 08-00402-2

Till Finlands, Norges och Sveriges regeringar

Skriftlig fråga om Nordisk Samekomvention

Vid Nordiska rådets session i Reykjavik 1995 beslöts att inleda arbetet med en nordisk samekonvention. Hösten 2001 tillsattes en expertkommitté med uppgift att utarbeta ett förslag till nordisk samekonvention i syfte att säkerställa det samiska folkets rätt att själv bestämma om sin ekonomiska, sociala och kulturella utveckling och att för sina egna syften förfoga över sina naturtillgångar. Förslaget, som framlades hösten 2005, remissbehandlades i de tre länderna och sametingen ställde sig positiva till konventionsutkastet.

Vid ett möte i oktober 2006 mellan sametingens presidenter och ministrar ansvariga för samefrågor beslöts att arbetet med en nordisk samekonvention skulle fortsätta. Information och samordning skulle ske inom ramen för det nordiska samarbetet och det förutsattes att länderna skulle vara färdiga med sina ställningstaganden till konventionsutkastet under 2007.

Vid mötet i november 2007 mellan sametingens presidenter och ministrar ansvariga för samefrågor beslöts att föra processen med en nordisk samekonvention vidare. Under senvåren 2008 skulle ett förslag till hur eventuella förhandlingar skulle genomföras utarbetas. Vid mötet noterades även med tillfredsställelse att FN:s urfolksdeklaration antagits av generalförsamlingen och att denna utgör ett viktigt bidrag till utformningen av samepolitiken i Finland, Norge och Sverige.

Ministrarna med ansvar för samiska frågor och sametingspresidenterna i Finland, Norge och Sverige möttes även i november 2008 och enades om att gå vidare med arbetet med Nordisk samekonvention.

Nu är det dags att omsätta enigheten i handling så att man vid nästa möte mellan ministrarna och sametingspresidenterna kan bekräfta att processen är igångsatt. Regeringarna i Finland, Norge och Sverige har en möjlighet att bekräfta de grundläggande principerna i FN:s urfolksdeklaration genom att snarast inleda förhandlingarna om de frågor där enighet råder i förslaget till samekonvention.

Mot bakgrund av ovanstående ber jag om svar på följande frågor:

1) När avser regeringarna i Finland, Norge och Sverige att inleda de reella förhandlingarna om en nordisk samekonvention och hur ser tidsplanen för förhandlingarna ut?

2) Är regeringarna i Finland, Norge och Sverige beredda att påbörja processen med en nordisk samekonvention genom en överenskommelse om de frågor där enighet råder.

Stockholm den 15 december 2008

Sinikka Bohlin (s)

Nordiska rådet

E 52/2008

Ställd av:
Sinikka Bohlin (s)

Till:
Finlands, Norges och Sverige regeringar

J.nr. 08-00402-2

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

2009-02-05

Till Nordiska rådet,
Sinikka Bohlin

Svar på fråga från Nordiska rådet E52/2008 om Nordisk samekonvention

Ledamoten av Nordiska rådets socialdemokratiska partigrupp, Sinikka Bohlin, har till Finlands, Norges och Sveriges regeringar ställt följande skriftliga frågor:

1) När avser regeringarna i Finland, Norge och Sverige att inleda de reella förhandlingarna om en nordisk samekonvention och hur ser tidsplanen för förhandlingarna ut?

2) Är regeringarna i Finland, Norge och Sverige beredda att påbörja processen med en nordisk samekonvention genom en överenskommelse om de frågor där enighet råder.

Nedan följer ett samlat svar från Finlands, Norges och Sveriges regeringar.

Ministrarna ansvariga för samiska frågor och sametingspresidenterna i Finland, Norge och Sverige konstaterade vid sitt möte i Helsingfors den 12 november 2008 att arbetet med en nordisk samekonvention beklagligtvis dragit ut på tiden, men att parterna nu var beredda att gå vidare i ärendet, under det norska ordförandeskapet, 2009.

Ministrarna och sametingspresidenterna gav vid mötet det Nordiska ämbetsmannaorganet för samiska frågor (NÄS) i uppdrag att förbereda förhandlingarna genom att utarbeta ett förslag till tidplan, förhandlingsupplägg (innefattande bland annat ändamålsenligheten med att eventuellt föra förhandlingarna i olika etapper), förslag till deltagande parter, m.m. samt att presentera förslaget för de ansvariga ministrarna och sametingspresidenterna på deras nästa möte, hösten 2009.

Stockholm den 5 februari 2009

Cristina Husmark Pehrsson

Postadress
103 39 Stockholm

Besöksadress
Fredsgatan 6

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 76

E-post
registrator@foreign.ministry.se

SKRIFTLIG FRÅGA

Nordiska rådet

E 53/2008

Ställd av:
Kent Olsson (m)

Till:
Nordiska ministerrådet

J.nr. 08-00419-2

Till Nordiska ministerrådet

Skriftlig fråga om Nordplus-stipendierna

Nordiska ungdomar som studerar i ett annat nordiskt land inom ramen för Nordplus-programmets juridiska nätverk har under höstterminen ännu inte fått sina stipendier utbetalade trots att terminen nu är avslutad. Dessa ungdomar har heller inte fått tillräcklig och samordnad information om orsakerna till att stipendierna inte betalats ut.

Nordplus-programmen har stor betydelse för att sprida den nordiska tanken till våra ungdomar och främja den nordiska språkförståelsen. Det är därför av största vikt att administrationen av stipendierna sköts på ett tillfredsställande sätt.

Den internationella finanskrisen och dess konsekvenser för Island är väl kända och den förklaring som lämnats till att studerandena inom ramen för det juridiska nätverket inte fått sina stipendier utbetalda är att dessa koordineras från Island. Detta fråntar inte Nordiska ministerrådet ansvaret för att Nordplus-programmen skall fungera på ett smidigt sätt och det fråntar heller inte Nordiska ministerrådet ansvaret för att hitta en lösning på oförutsedda problem.

Mot bakgrund av ovanstående:

Vad avser Nordiska ministerrådet att göra för att säkerställa att utbetalningarna av Nordplus-stipendierna betalas ut inom rimlig tid till de studerande?

Stockholm den 19 december 2008

Kent Olsson (m)

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Tel +45 3396 0200
Fax +45 3396 0202
www.norden.org

Nordisk Råd
Att.
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K

22. januar 2009
09-00009-4

Svar på skriftlig spørsmål om Nordplus stipendiene

Administrasjonen for *Nordplus Rammeprogrammet 2008-2011*, som også dekker det tilknyttede program *Nordplus Nordiske Språk og Kultur*, skal sikre en forsvarlig ledelse, gjennomførelse og koordinering av alle Nordplus aktiviteter.

Nordplus administrasjonen er basert på et konsortium utpekt av Nordisk Ministerråd, bestående av fem nasjonale programkontorer i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, som hver er utpekt som sjefsadministrator for et spesifikt Nordplus delprogram eller et program i tilknytning til Nordplus. I tillegg er det utpekt nasjonale programkontorer i de tre baltiske landene landene Estland, Letland og Litauen og i de selvstyrende områder Grønland, Færøyene og Åland. En av de fem nordiske sjefsadministratorer, *Senter for internasjonalisering av høgre utdanning* (SIU), Norge, er av Nordisk Ministerråd utpekt som sjefskoordinator for Nordplus administrasjonen for perioden juni 2007 til og med desember 2009.

Nordisk Ministerråds sekretariat er ansvarlig for at følge opp på Nordplus administrasjonens arbeid ved hjelp av kontrakter og årlige rapporteringsmøter. Nordisk Ministerråds sekretariat er ansvarlig for årlig å informere Nordisk Ministerråd for Uddannelse og Forskning og utdannelses- og forskningsministrene i Estland, Letland og Litauen om aktivitetene i Nordplus Rammeprogrammet.

Når det gjelder den praktiske håndtering av de ulike delprogrammene er dette ansvaret tillagt den respektive administrator, herunder bl.a. ansvaret for utbetalinger av støtte til de innvilgende prosjekter. Når det et prosjekt har fått innvilget støtte, blir den samlede sum (normalt 80 % av totalsummen) overført til koordinatoren for prosjektet. Koordinatoren har ansvar for disse midlene gjennom prosjektperioden, mens det er prosjektet/nettverket som blir enige om hvordan midlene skal fordeles innad mellom partnerne i prosjektet. Det er således koordinatoren for prosjektet som er ansvarlig for utbetalinger av stipend til studenter i et prosjekt. Det er også koordinatoren sammen med sine partnere som er ansvarlig for informasjon til deltakerne, herunder eventuelle studenter i prosjektet.

Når et prosjekt blir gitt tilsagn om innvilget støtte, vil det alltid gå noe tid før den faktiske overføringen av midlene finner sted. Det er prosjektansvarlig, i dette tilfelle koordinatoren, som er ansvarlig dersom om de ønsker å benytte midlene før de faktisk er mottatt.

Overføringene av midler til det juridiske nettverket koordinert fra Island ble dessverre forsinket i år bl.a. grunnet finanskrisen. Nordisk Ministerråd beklager de problemer dette har medført for de involverte, men vi anser dette for en ekstraordinær hendelse som man vanskelig kunne ha beredskap for å håndtere.

Gjennom konsortiet arbeides det imidlertid kontinuerlig for å forberede Nordplus Rammeprogram og gjennomføringen av dette, og lærdommen fra årets søkerunde vil vi ta med oss i det videre arbeid.

Avslutningsvis vil jeg igjen beklage de problemer dette har medført for studentene og andre involverte.

Med vennlig hilsen

Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir
Kultur-, undervisnings- og
forskningsminister

"Sidehenvisningerne i nedenstående indholdsfortegnelse er ikke i overensstemmelse med indholdsfortegnelsen og pagineringen i Blå Bok."

DOKUMENT 1

Nordisk Råd

Dokument 1

Fremlagt af:
Præsidiet

Bilag:
Nordisk Råds regnskab for 2007

J.nr. 08-00062-24

Nordisk Råds årsberetning 2007

1. Nordisk Råds fællesmøder 2007 3

2. Præsidiet 3
2.1 Præsidiets arbejdsgruppe til behandling af Nordisk Ministerråds budget 4
2.2 Gränshinder 5

3. Udvalgenes og komitéernes arbejde i 2007 5
3.1 Kultur- og Uddannelsesudvalget 5
3.2 Velfærdsudvalget 7
3.3 Medborger- og Forbrugerudvalget 10
3.4 Miljø- og Naturresurseudvalget 12
3.5 Næringsudvalget 13
3.6 Kontrolkomitéen 14
3.7 Valgkomitéen 15

4. Sessionen 15

5. Västnorden 17

6. Nordiska rådets internationella samarbete 2007 17
6.1 Samarbetet med Baltiska församlingen 17
6.2 Den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) 19
6.3 Ryssland 19
6.4 Vitryssland 20
6.5 Arktis och Barents 20
6.6 Övriga inter-parlamentariska kontakter 21

7. Östersjösamarbetet - Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC) 21

8. Nordiska rådets priser 23
8.1 Nordiska rådets litteraturpris 2007 23
8.2 Nordiska rådets musikpris 2007 23
8.3 Nordiska rådets Natur- och miljöpris 2007 23

8.4 Nordiska rådets filmpris 2007 24

9. Ligestilling 24
9.1 Kvinder og mænd fordelt på Nordisk Råds Præsidium og udvalg 24
9.2 Kvinder og mænd fordelt på formands- og næstformandsposter i Nordisk Råd 24
9.3 Rådssekretariatet i København 25

10. Nordisk Råds økonomi 2007 25

11. Nordisk Råds nye sager 2007 25
11.1 Nye medlemsforslag 2007 25
11.2 Ministerrådsforslag 2007 27
11.3 Skriftlige spørgsmål 2007 27
11.4 Fremstillinger 2007 29
11.5 Rekommandationer vedtaget af Nordisk Råd under den 59. session .. 29
11.6 Beslutninger om ikke at foretage sig noget 29

12. Nordisk Råds medlemmer 2007 30

13. Partigrupper i Nordisk Råd 32

14. Nordisk Råds delegationer 33

Nordisk Råd

Dokument 1

Fremlagt af:
Præsidiet

Bilag:
Nordisk Råds regnskab for 2007

J.nr. 08-00062-24

1. Nordisk Råds fællesmøder 2007

Helsingfors 29.–30. januar afholdtes Præsidie- og udvalgsmøder. Fællesmødet havde "Nordisk energipolitik som svar på globala klimaudfordringer" som tema. Indlæg fra: professor Bogi Hansen, projektleder Martina Krüger (Greenpeace), Tanja Cronberg og Martin Saarikangas (medlemmer af Nordisk Råds Præsidium); indledning og afslutning ved Nordisk Råds president Dagfinn Høybråten.

København 24.–25 . april afholdtes Præsidie- og udvalgsmøder.
Fælles temamøde med økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen under overskriften "Globaliseringens udfordringer og muligheder".

Göteborg den 24.–25. september afholdtes Præsidie- og udvalgsmøder.

I forbindelse med møderne blev der arrangeret et fælles studiebesøg på Nordiska Högskolan för folkhälsovetenskap.

Oslo den 30. oktober–1. november afholdtes den 59. session. I tilslutning til sessionen afholdtes Præsidie- og udvalgsmøder. Se pkt. 4.

2. Præsidiet

Nordiska rådets presidium har år 2007 hållit sex möten. Dagfinn Høybråten, Norge, var president och Berit Brørby, Norge, vicepresident. Utöver de ordinarie mötena arrangerade presidiet ett seminarium om "Nordområdena och det arktiska samarbetet" den 25 april i Köpenhamn som en inledning till en större fokusering på nordområdena i samband med Presidiets möte den 25-28 juni i Norge. Den 14 december arrangerade Presidiet ett internt seminarium om utveckling av Nordiska rådet och det nordiska samarbetet. Målsättningen är att fortsätta utvecklingsdiskussionerna i syfte att komma med konkreta förslag till förändring år 2008. Den 1 augusti 2007 anställdes Jan-Erik Enestam som ny rådsdirektör efter Frida Nokken som varit rådsdirektör i åtta år.

Presidiet har under året hållit gemensamma möten med Baltiska församlingens presidium, Föreningarna Nordens Förbunds presidium och Västnordiska rådets presidium. I samband med Nordiska rådets session har Presidiet hållit möten med de nordiska statsministrarna, de nordiska utrikesministrarna, Rysslands federationsråd, Rysslands Statsduma och talmännen för de nordiska parlamenten.

Utöver de frågor som Presidiet i egenskap av ledningsorgan skall behandla blev också följande frågor som tillhör Presidiets kompetensområde behandlade:

A 1358/presidiet	Medlemsforslag om en nordisk innovasjonspris (fremlagt af Den Konservative Gruppe i Nordisk Råd)
A 1378/presidiet	Medlemsforslag om etablering af komité til behandling af Færøernes enstemmige ansøgning om selvstændigt medlemsskab af Nordisk Råd, Nordisk Ministerråd samt af alle nordiske konventioner og aftaler (fremlagt af Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe i Nordisk Råd)
A 1407/presidiet	Presidieförslag om en samordnare för gränshindersfrågor
A 1416/præsidiet	Medlemsforslag om valg af udvalgsledelse i Nordisk Råd (fremlagt af Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe)

A 1418/præsidiet	Medlemsforslag om nordisk indsats til det globale klimatopmøde i København 2009 (fremlagt af Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe og Den Socialdemokratiske Gruppe)
A 1421/præsidiet	Præsidieforslag om nordisk indsats til det globale klimatopmøde i København 2009
A 1430/presidiet	Medlemsforslag om endring av Nordisk Råds arbeidsordning § 73 Partigrupper (fremlagt av Hans Frode Asmyhr, Jan-Henrik Fredriksen, Thore A. Nistad, Ib Thomsen og Karen S. Woldseth)
B 248/præsidiet	Ministerrådsforslag om budget 2008
*5/2006/presidiet	Rapport och konferens om samhällssäkerhet
*14/2006/præsidiet	Styregruppe for håndtering af kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens
27/2006/presidiet	Nordiska ministerrådets budget för 2007
*3/2007/presidiet	Nordisk samordnare för gränhindersfrågor
Intern beslutning	
1/2005	EU's direktivforslag til softwarepatent
1/2006	Rapportör inom området samhällssäkerhet
2/2006	Nordiske udfordringer om sameksistens
3/2006	Anvendelse af hoteller, der ikke medvirker til formidling af købesex

2.1 Præsidiets arbejdsgruppe til behandling af Nordisk Ministerråds budget

Presidets budgetgrupp har år 2007 bestått av följande medlemmar, som nominerats av partigrupperna:

- Den socialdemokratiska gruppen, stortingsrepresentant Berit Brørby, Norge, ordförande
- Mittengruppen, folketingsmedlem Marion Pedersen (till 13 november), riksdagsledamot Simo Rundgren (till 14 mars), Finland och riksdagsledamot Janne Seurujärvi (från 14 mars), Finland
- Den konservativa gruppen, riksdagsledamot Kent Olsson, Sverige
- Den vänstersocialistiska gröna gruppen, stortingsrepresentant Rolf Reikvam, Norge

Budgetgruppen har 2007 hållit följande möten:

- den 29 januari i Helsingfors: Internt möte i budgetgruppen samt möte med den ställföreträdande samarbetsministern och Nordiska ministerrådets generalsekreterare om förslaget till budgetanvisningar för 2007
- den 20 mars i Köpenhamn: Internt möte i budgetgruppen.
- den 24 april i Köpenhamn: Internt möte i budgetgruppen.
- den 20 juni i Köpenhamn: Möte med Nordiska ministerrådets generalsekreterare om förslaget till budgeten för NMR 2008.
- den 26 augusti i Berlin: Partigruppssekreterarnas och rådssekretariatets möte om Nordiska rådets synpunkter i förhållande till förslaget till budget för Nordiska ministerrådet.
- den 28 augusti i Helsingfors: Möte med samarbetsminister Jan Vapaavuori om Nordiska rådets förslag till ändringar i förslaget till budget för 2008.
- den 24 september i Göteborg: Internt möte i budgetgruppen. Budgetgruppen enades om ett utkast till betänkande om Nordiska ministerrådets budget. Betänkandet godkändes slutligt av Presidiet den 30 oktober.

Budgetgruppen överlämnade ett enigt förslag till betänkande angående ministerrådsförslaget om Nordiska ministerrådets budget 2008, till Nordiska rådets presidium. Vid Nordiska rådets session antog plenarförsamlingen betänkandet som rekommendation 17/2007.

2.2 Gränshinder

Den tidigare danska statsministern Poul Schlüter avslutade sitt arbete som ordförandeskapets speciella representant för att avskaffa gränshinder i Norden vid utgången av 2005. Det norska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2006 prioriterade frågan om gränshinder högt och instiftade pådrivarordningar för att avskaffa gränshinder för utvalda sektorer. Nordiska rådet har stött instiftandet av pådrivarordningar för utvalda sektorer men anser dock att arbetet enligt denna modell kan bli för fragmenterat. Därför har Nordiska rådet 2006 arbetat för att få en samlande och mera synlig föranstaltning för att avskaffa gränshinder. Enligt Nordiska rådet är lösningen till gränshindersproblematiken att det nationella och nordiska beslutsfattandet skall kopplas närmare samman. För att samtidigt kunna samla in de nordiska medborgarnas konkreta problem med gränshinder har rådet förespråkat en modell med en nordisk samordnare för gränshindersfrågor i Norden. Presidiet antog rekommendationen om en nordisk gränshinderssamordnare vid sitt möte i april. På hösten utpekades ambassadör Ole Norrback till en nordisk gränshinderssamordnare.

Nordiska rådet vill under de kommande åren fokusera på att förhindra att nya gränshinder uppstår i samband med stiftandet av nya lagar i länderna samt i samband med den nationella implementeringen av direktiv från EU.

3. Udvalgenes og komitéernes arbejde i 2007

3.1 Kultur- og Uddannelsesudvalget

Kultur- og utdanningsutvalget behandler saker om:

- allmenn kultur og kunst i Norden og internasjonalt
- et mangekulturelt og multietnisk Norden
- film og medier
- språk
- idrett
- frivillig sektor
- barne- og ungdomskultur
- grunn- og videregående skole
- det nordiske utdannelsesmarked
- folkeopplysning og voksenopplæring
- livslang læring, forskning
- forskerutdannelse og -utveksling

I 2007 hadde utvalget 15 medlemmer. Leder var Lars Wegendal, Den sosialdemokratiske gruppen (s), Sverige. Nestleder var Bente Dahl, Midtengruppen (RV), Danmark.

Kultur- og utdanningsutvalget møttes fem ganger til ordinære utvalgsmøter i løpet av 2007: i januar i Helsingfors, i København i april, i Gøteborg i september, og i forbindelse med Nordisk Råds sesjon i Oslo i månedsskiftet oktober/november. Utvalgets sommermøte ble lagt til Grønland og hadde fokus på utvikling av det grønlandske utdanningssystemet, og på forskning om klimaendringer.

Siden utvalget har et omfattende ansvarsområde ble det besluttet at det fra 2007 skulle holdes et ekstra møte i året slik at utvalget fremover vil møtes seks ganger per år. I 2007 ble ekstramøtet holdt 6. september på Sveaborg/Helsingfors hvor formålet var å besøke den nyopprettede insti-

tusjonen Kulturkontakt Nord som vil få en sentral rolle i det nordiske kultursamarbeidet fremover.

Prioriterte emner for utvalget i 2007:

- Globalisering – et sentralt satsingsområde for Nordisk Råd i 2006 og 2007 var en nordisk strategi for å møte globaliseringens utfordringer. I den forbindelse deltok utvalget i Nordisk Råds globaliseringsgruppe, og medlemmer deltok også på et felles prosjektseminar med Nordisk Ministerråd
- Reform av det nordiske kultursamarbeidet. Det har vært gjennomført en omfattende reform av det nordiske kultursamarbeidet, og den nye strukturen ble implementert i 2007. Det har vært behov for parlamentarisk tilsyn og initiativer i denne prosessen, og utvalget har derfor fulgt reformen tett. Et viktig tiltak for å kunne følge reformen så tett var at utvalget nedsatte en egen arbeidsgruppe som fikk et særlig ansvar for dette. Arbeidsgruppen avsluttet sitt arbeid i forbindelse med utvalgets sommermøte i 2007.
- Kultur og næring. Utvalget har inngått et samarbeid med Nordisk Råds Næringsutvalg, og med de to tilsvarende utvalg i Baltisk Forsamling, om et samarbeid om dette temaet som også vil pågå i 2008.

Møter, seminarer, høringer og arbeidsgrupper i 2006 som Kultur- og utdanningsutvalget var involvert i:

- I forbindelse med Nordisk Råds møter i Helsingfors i januar holdt utvalget et møte med representanter for Nordisk Folkehøgskoleråd om det nordiske samarbeidet om voksnes læring. Utvalget hadde også møte med den finske utdanningsministeren om det finske formannskapsprogrammet på utdanningsområdet.
- Sammen med Næringsutvalget holdt Kultur- og utdanningsutvalget et seminar om Kultur og næring i forbindelse med Nordisk Råds møter i København i april med ekstern deltakelse bl.a. fra Baltisk forsamling, Folketinget og den svenske Riksdagen.
- På utvalgets sommermøte i Grønland og Island besøkte utvalget en rekke institusjoner og holdt møter med representanter for forsknings- og utdanningsområdet.
- Utvalget holdt et ekstramøte i september. Møtet ble holdt på den nyoprettede institusjonen Kulturkontakt Nord. Utvalget fikk en orientering om Kulturkontakt Nords virksomhet, og holdt også møte med representanter for Nordisk musikk- og kulturskoleunion.
- I forbindelse med sesjonen i Oslo holdt utvalget sitt årlige samrådsmøte med de nordiske kulturministrene.
- Arbeidsgrupper: Utvalget har hatt en egen arbeidsgruppe som har hatt til oppgave å følge reformen av det nordiske kultursamarbeidet. Arbeidsgruppen avsluttet sitt arbeid i forbindelse med utvalgets sommermøte i 2007. Utvalget deltok også i Nordisk Råds arbeidsgruppe om globalisering.

Kultur- og utdanningsutvalget hadde i 2006 følgende forslag til behandling:

A 1413/kultur	Medlemsforslag om strukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid (fremlagt av Midtengruppen i Nordisk Råd)
A 1425/kultur	Utvalgsforslag om Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag
B 249/kultur	Ministerrådsförslag om Norden – en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion. MR-U:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010

På sesjonen ble også en rekke gamle rekommandasjoner helt eller delvis avskrevet, og det ble lagt fram følgende redegjørelser på utvalgets ansvarsområder:

- Nordiskt forskningssamarbete om klimatförändringar och dess konsekvenser i Arktis - kartläggning av kunskaps- och koordineringsbehovet NordForsk, dets strategi och prioriteringer
- Nordplus Rammeprogram 2008-2011
- eScience-strategi

3.2 Velfærdsudvalget

Velferdsutvalget behandler saker innenfor:

- Velferdsordninger/trygd og pensjon
- Sosial og helse
- Handikapp/Funksjonshindrede
- Bygg og bosted
- Familie
- Barn og ungdom
- Narkotika, alkohol og andre former for misbruk

Samarbeidet innen sosial- og helsesektoren hviler på felles verdier som utgjør fundamentet i den nordiske velferdsmodellen. Rammene for samarbeidet er nedfelt i samarbeidsprogrammet "Social- og sundhed". Programmet dekker et vidt felt fra forskning og utdanning til informasjons- og erfaringsutveksling og tilrettelegging for samhandling mellom landene gjennom konvensjoner og overenskomster. Tyngdepunktet i samarbeidet hviler på institusjonene, både finansielt og som verktøy for måloppnåelse, men også prosjektvirksomheten er av stor betydning.

Nordiske institusjoner på helse- og sosialområdet

Innen sosial- og helseområdet er det etablert seks institusjoner som skal bidra til tettere nordisk samarbeid:

Nordisk nemnd for alkohol- og narkotikaforskning (NAD)
Nordisk samarbeidsorgan for handikapspørsmål (NSH)
Nordisk utdannelsessenter for døvblindepersonal (NUD)
Nordisk utdanningsprogram for utvikling av sosialtjenesten (NOPUS)
Nordisk institutt for odontologisk materialprøving (NIOM)
Nordiska högskolan for folkhälsovetenskap (NHV)

Størsteparten av sektorens midler er knyttet til disse institusjonene.

Endringer i strukturen i de nåværende institusjoner på helse- og sosialområdet

Nordisk Ministerråd for sosial- og helsepolitikk (MR-S) vedtok høsten 2007 et forslag til endringer i strukturen til de nåværende nordiske institusjoner på helse- og sosialområdet, med henblikk på å gjøre institusjonene bedre i stand til å fungere som redskap for å understøtte ministerrådets politisk prioriterte områder.

I den nye institusjonsmodellen vil det bli dannet en institusjon på det sosialpolitiske feltet, som skal omfatte NSH, NOPUS, NUD og NAD. På den helsepolitiske siden skal NHV opprettholdes som egen institusjon. Den geografiske plasseringen av institusjonene er uendret inntil videre. Også NIOM fortsetter som egen enhet, men tilknytningsformen utredes. De nordiske landene har nedsatt en organisasjonskomite som forestår opprettelse av den nye institusjonen på det sosiale området, fram til et interrimsstyre utpekes av MR-S.

Den nye strukturen skal iverksettes fra 1. januar 2009, etter forutgående vedtak av MR-S i juni 2008 og endelig godkjenning av de nordiske samarbeidsministrene (MR-SAM) høsten 2008.

I 2007 hadde Velferdsutvalget 15 medlemmer. Leder for Velferdsutvalget var på januarmøtet og aprilmøtet Jón Kristjánsson, Midtengruppen (F), Island og for sommermøtet var det Göte Wahlström, nestleder, Den sosialdemokratiske gruppen (s), Sverige. På sommermøtet 2007 i Kirkenes, Norge, ble ny ledere for utvalget, presentert, som er Siv Friðleifsdóttir, Midtengruppen (F), Island. Ny utvalgssekretær for Velferdsutvalget, Beate Christine Wang, Norge, ble ansatt fra august 2007.

Velferdsutvalget møttes fem ganger til ordinære utvalgsmøter i løpet av 2007:
Januarmøtet i Helsinki, Finland; aprilmøtet i København, Danmark; sommermøtet i Kirkenes, Norge; september i Göteborg, Sverige; oktobermøtet (sesjonen) i Oslo, Norge.

Prioriterte temaer for Velferdsutvalget 2007:

- Psykisk helse i Norden/psykiatriomsorgen i Norden
- Bioteknologi, fosterdiagnostikk, genteknikk
- Hvordan sikre kvalifisert sykehuspersonale i Norden?
- Pensjonsspørsmål og skatt
- Kultur og Helse
- Globaliserings- og grensehindringsarbeid i Norden

Møter, seminarer, høringer:

- Velferdsutvalget deltok på felles seminar med Medborger - og forbrukerutvalget, om æresrelatert vold.
- Under sesjonen 2007 i Oslo arrangerte Velferdsutvalget en Side-event med tittelen: *Like muligheter for alle.* Velferdsutvalget har over flere år diskutert og behandlet saker om nordisk handikappolitikk og nordisk bioteknologi. "Et Norden for alle" betyr at alle skal kunne delta aktivt i samfunnslivet og ikke bli ekskludert grunnet nedsatt funksjonsevne. Innenfor bioteknologi skjer det en voldsom utvikling. Velferdsutvalget fokuserte på to problemstillinger: like muligheter for alle og bioteknologiens plass i samfunnet og dens påvirkning av vårt menneskesyn. Det var innbudt fem foredragsholdere: Per Unckel, tidligere generalsekretær for NMR og nå fylkesmann, Ann Marit Sæbunes, direktør BUF-dir, Statsråd Manuela Ramin-Osmundsen, Barne- og Likestillingsdepartementet, Statsråd Sylvia Brustad, Helse –og omsorgsdepartementet, Vilhjalmur Árnason, professor i filosofi ved Islands universitet og formann i Nordisk bioetisk komite.

Internasjonalt samarbeid

- Velferdsutvalget var representert ved Siv Friðleifsdóttir på Presidiets møte med Baltisk Forsamling og *Benelux Interparliamentary Consultative Council* 1. november 2007.
- *Baltic Assembly and Nordic Council* 3. og 4. desember 2007, status og godkjenning av felles arbeidsplan for 2008.
- Deltagelse på BSPCs møter og forberedelser til at Velferdsutvalget er representert i ny arbeidsgruppe for *Labour Market and Social Welfare*.
- Utover det som er nevnt har Velferdsutvalget deltatt i eksterne seminar/konferanser på relevante områder.

Annet

Velferdsutvalget kontakter/oppsøker fagpersoner/institusjoner og andre relevante kunnskapsformidlere rundt temaer/områder som Velferdsutvalget arbeider med til enhver tid.

Rekommandasjoner, fremstillinger og interne beslutninger

Velferdsutvalget foreslo følgende rekommandasjoner/ fremstillinger som ferdigbehandlet i Nordisk Råd:

- Rek. 13/2003/välfärd: Förebyggande av diabetes
- Rek. 23/2005/välfärd: Anpassning av handikapplagar och -författningar till att omfatta psykiskt sjuka handikappade
- Fremst. 8/2006/välfärd: Bekämpande av fågelinfluensa samt nordisk vaccinproduktion
- Fremst. 11/2006/välfärd: Stöd till projekt om kartlägging av utbildningsbehov innom demensområdet
- Rek. 15/2007/medborger: Nordisk Handlingsplan för bättre hälsa och livskvalitet genom mat och fysisk aktivitet

Velferdsutvalget foreslo følgende rekommandasjoner/fremstillinger fra Nordiske Råd om å opprettholde og avvente ny meddelelse fra NMR rundt problemstillingene:

- Rek. 5/2003/välfärd: Pensioner och förtidspensionering; opprettholde første og andre "at-sats".
- Rek. 16/2006/välfärd: Bekämping av spridning av hiv/ aids och multiresistent tuberkulos i Barentsområdet; opprettholde første, andre og tredje "at-sats".
- Rek. 17/2006/välfärd: Barn och ungas väntetidër inom psykiatrivården i Norden; opprettholde første og andre "at-sats".

Velferdsutvalget foreslo at følgende sak ble oversendt til Presidiet for fremstilling, etter ferdig behandling av saken fra Velferdsutvalget:

- A 1409/välfärd: Utskottsförslag om psykiatrivården i Norden

Velferdsutvalget er i en pågående prosess når det gjelder medlemsforslag fra:

- Midtengruppen: A 1426/velferd om et nordisk sundhetsområde
- Den sosialdemokratiske gruppen; A 1411/medborger om förbud mot transfetter. Her samarbeider Velferdsutvalget med Medborger- og forbrukerutvalget, om forslaget.
- Midtengruppen: A 1390/kultur om kultur og helse. Her samarbeider Velferdsutvalget med Kultur- og utdanningsutvalget, om forslaget.

Under sesjonen 2007 ble det lagt frem følgende redegjørelser og forslag på Velferdsutvalgets ansvarsområder, hvor Velferdsutvalget var representert i plenum med en eller flere talspersoner på tema.

Punkt 10: Välfärden i Norden

- Redegjørelse om ny institusjonsstruktur på det sociale - och hälsopolitiska området
- Integrering av likestilling i det nordiske samarbeidet. Redegjørelse fra Nordisk Ministerråd
- Alkoholpolitisk samarbeid i Norden. Redegjørelse fra Nordisk Ministerråd

Punkt 13: Globalisering
- Redegjørelse om globaliseringsarbeidet. Redegjørelse fra Nordisk Ministerråd
- Medlemsforslag om initiativ for en internasjonal avtale om rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland (A 1412/ velferd)

Velferdsutvalget skrev sine synspunkter og valgte å stille seg bak forslaget A 1412/ velferd; om initiativ for en internasjonal avtale om rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland, med unntak av et medlem i Velferdsutvalget. Velferdsutvalgets forslag ble godkjent av plenum.

Punkt 14: Gränshinder i Norden
- Samarbeidsministrenes redegjørelse om grensehinder 2007
- Utvalgsforslag om fokusering av tiltak for fjerning og reduksjon av grensehindringer (A 1420/velferd)

Tre medlemmer fra Velferdsutvalget valgte å avvente situasjonen rundt dette forslaget til redegjørelsen om grensehinder var gjennomført og eventuelt på et senere tidspunkt komme med nye tiltak etter redegjørelsen. Mindretallet i Velferdsutvalget fikk flertall ved votering under sesjonen med forslaget om å avvente situasjonen og A 1420/velferd om fokusering av tiltak for fjerning og reduksjon av grensehindringer ble nedstemt.

3.3 Medborger- og Forbrugerudvalget

Medborger- og Forbrugerudvalget bestod af 15 medlemmer. Pehr Löv (sv), Finland, var formand frem til valget i Finland i 18. marts 2007. Derefter blev der valgt en ny finsk delegation til Nordisk Råd, og Ville Niinistö, (gröna), Finland, overtog posten som udvalgets formand. Per Kaalund (S), Danmark var næstformand frem til den 13. november 2007, hvor der var valg i Danmark. Herefter indtrådte Henrik Dam Kristensen (S), Danmark, som udvalgets næstformand.

Udvalget afholdt fem møder og gennemførte en studietur til Den Haag i Holland.

De overordnede temaer som dominerede udvalgets arbejde i 2007 var:
- Bekæmpelse af menneskehandel
- Vold mod kvinder i nære relationer
- Illegal indvandring

Udvalget arbejdede endvidere med følgende temaer:
- Forbrugerpolitiske spørgsmål
- Æresrelateret vold
- Civile grænsehindringer
- Ligestilling
- Bekæmpelse af international kriminalitet

Seminarer og inviterede gæster i forbindelse med udvalgets møder

Helsinki, Finland, den 30. januar: Medborger- og Forbrugerudvalget afholdt et seminar om "Stop vold mod kvinder i familien". Seminaret blev arrangeret i samarbejde med Velfærdsudvalget i anledning af Europarådets år mod vold mod kvinder i familien. Der var oplæg ved Carina Hägg, Sverige, formand for Europarådets *"Subcommittee on violence against women"*, Kristin Skjørten, Norge, kriminolog på Institut for samfundsforskning i Oslo, Katri Espere, Estland, senior rådgiver, Socialministeriet, Marija Ausrinè Pavilioneienè, Litauen, Juha Holma, Finland, Lektor på Psykologisk Institut, Jyväskylä Universitet.

København, Danmark 25. april: Medborger- og Forbrugerudvalget afholdt et seminar om æresrelateret vold. Der var oplæg ved Tina Gudrun Jensen, Socialforskningsinstituttet i Danmark, Anja Bredal Forsker ved Senter for kvinne- og kjønnsforskning (SKK), Norge, Farwha Nielsen, Konsulent, LOKK, Paraplyorganisation for krisecentre for kvinder, Danmark, Emre Güngör projektleder samt fra Sharaf Hälter, Sverige.

*Gøteborg, Sverige 25. septembe*r: Medborger- og Forbrugerudvalget afholdt et seminar om illegal/legal indvandring. Der var oplæg ved Thomas Lothar Weiss, Regional repræsentant, International Organization for Migrants, Leif Svensson, kriminalkommissær, Kriminalpolitiet, Sverige, Vladimir Velman, medlem af "BA Legal Affaires and Security Committee".

Oslo den 30. oktober: Medborger- og Forbrugerudvalget afholdt et fælles møde med Næringsudvalget angående medlemsforslag om transitkorridor gennem Skåne for civile rejsende mellem Bornholm og København.

Sommermøde

Udvalget foretog en studietur til Den Haag, Holland. Formålet med turen var bl.a. at få indsigt i bekæmpelsen af international kriminalitet og aflægge besøg hos de internationale institutioner, der har hovedsæde i Den Haag. Udvalget besøgte: EUROPOL, EUROJUST, Den internationale straffedomstol (ICC) samt aflagde besøg i det nederlandske parlament, hvor udvalget også mødte repræsentanter fra Benelux Interparliamentary Consultative Council (BICC).

Rekommandationer og udtalelser

På Nordisk Råds session 2007 blev følgende to medlemsforslag og et udvalgsforslag behandlet:

- A 1402/medborger: Medlemsforslag om en uvildig undersøgelse af Scandinavian Star-ulykken (fremlagt af den Venstresocialistiske grønne gruppe i Nordisk Råd).

- A 1401/medborger: Medlemsforslag om Nordisk mærke for globalt ansvar (fremlagt af Den venstresocialistiske grønne gruppe i Nordisk Råd).

- A 1427/medborger: Udvalgsforslag om fortsat bekæmpelse af menneskehandel.

Nedenstående udvalgsforslag blev sendt til fremstilling i Præsidiet:

- A 1415/medborger: Utvalgsforslag om vold mot kvinner og barn i nære relasjoner.

Internationalt samarbejde

Repræsentanter fra udvalget har deltaget i eksterne seminarer/konferencer indenfor udvalgets fagområde, bl.a. Konference om korruption, som blev gennemført på baggrund af udvalgsforslag A 1373/medborger.

Øvrigt

Udvalget besluttede i samarbejde med Baltic Assembly (BA) og *Benelux Interparliamentary Consultative Council* (BICC) at arrangere en trilateral konference om *"Fight against trafficking"*. Konferencen afholdes i Riga, Letland i april 2008.

3.4 Miljø- og Naturresurseudvalget

For 2007 besluttede Miljø- og Naturresurseudvalget at lægge hovedvægten på følgende emner:

Nye emner

1. Bekæmpelse af Østersøens overgødskning
2. Bæredygtig og sikker energiplanlægning
3. Radioaktivt affald
4. *"Illegal, un-reported, un-regulated"* fiskeri
5. Indkomne medlemsforslag

Opfølgning

1. EU's kemikalielovgivning, REACH
2. Fremme af økologiske produkter
3. Tilpasning til klimaændringer
4. Forvaltning af naturresurser

Prioriteret eksternt samarbejde

1. Parlamentarisk arbejdsgruppe i BSPC-regi om bekæmpelse af overgødskningen af Østersøen (inklusive parlamentarisk samarbejde med bl.a. Rusland)
2. Miljøsamarbejde med Baltisk Forsamling: Hovedvægt på Østersøens miljø, herunder spørgsmålet om energiforsyning og -sikkerhed
3. Miljøudvalget i BIIPB (*British-Irish Inter-Parliamentary Body*): Hovedvægt på Energipolitik og radioaktivt affald
4. Samarbejde med nationale parlamenters udvalg (Danmarks Folketing med hovedvægt på energipolitik)

Miljø- og Naturresurseudvalget havde 15 medlemmer med repræsentation fra alle nordiske lande og selvstyrende områder; heraf seks kvindelige og ni mandlige. Asmund Kristoffersen (A), Norge var formand, og Kristen Touborg (SF), Danmark varetog næstformandsposten.

Udvalget har holdt fem møder, herunder et sommermøde på Færøerne om bl.a. vedvarende energi og renere industriproduktion m.m.

Udvalget havde under sessionen i Oslo i oktober møde med miljøministrene om bl.a. Østersøens overgødskning, HELCOM's Østersøhandlingsplan samt om international transport af radioaktivt affald.

På udvalgets initiativ etablerede *Baltic Sea Parliamentary Conference*, BSPC, i 2006 en parlamentarisk arbejdsgruppe med henblik på at afhjælpe situationen med den kraftige overgødskning af Østersøen. Udvalgets formand blev valgt til formand for denne arbejdsgruppe, der fortsatte sit arbejde i 2007 med følgende aktiviteter:

- To arbejdsgruppemøder i Oslo i januar og i Visby, Sverige, i maj
- Indspil til HELCOM's Østersøhandlingsplan, BSAP og deltagelse i HELCOM's åbne møde i marts i Helsingfors
- Indspil til og deltagelse i ministeriel konference i april i Saltsjöbaden, Sverige i regi af CBSS om bedre koordinering af landbrugs- og miljøpolitikken med henblik på at reducere Østersøens overgødskning
- Udgivelse i august på engelsk og russisk af populær publikation *"Clean & Clear"* om Østersøens overgødskning incl. 25 politiske rekommandationer til landenes regeringer, CBSS m.fl.
- Præsentation og vedtagelse af de 25 rekommandationer ved Den 16. Parlamentariske Østersøkonference i Berlin i August.
- Deltagelse i HELCOM's ministermøde i Krakow, Polen, i november, hvor Østersøhandlingsplanen blev vedtaget.

Udvalget fortsatte sit samarbejde med *Baltisk Forsamlings* Miljøbeskyttelses- og Energiudvalg om blandt andet problemerne med overgødskningen af Østersøen samt energipolitik. Der har været afholdt i alt tre fællesmøder i løbet af året. I januar i Daugavpils, Letland, undertegnedes en samarbejdsaftale mellem de to søster-udvalg.

Miljø- og Naturresurseudvalget havde i januar i Helsingfors et fællesmøde med Miljøudvalget i *British-Irish Inter-Parliamentary Body,* BIIPB, om energiforsyning og radioaktivt affald, herunder udviklingen omkring sikkerheden på Sellafield-værket.

I forbindelse med sine møder har Miljø- og Naturresurseudvalget afholdt:

- Møde med Det Danske Folketings Energipolitiske Udvalg, april
- Møde med modtageren af Nordisk Råds miljøpris 2007, oktober
- Seminar om EU's politik om havpolitik, april
- Seminar om energieffektivisering, september (sammen med Baltisk Forsamlings Miljøbeskyttelses- og Energiudvalg)

Sideløbende har udvalget:

- Deltaget i Baltisk Forsamlings seminar om energiforsyningssikkerhed, januar i Daugavpils, Letland
- Deltaget i Baltic Sea Day i Skt. Petersborg, marts
- Deltaget i Nordregios konference om samfundsmæssige tilpasninger til klimaforandringer i Helsingfors i september
- Deltaget i øvrige internationale møder og konferencer indenfor udvalgets aktuelle sager.

I årets løb ledte følgende af udvalgets sager frem til nye rekommandationer/fremstillinger:

Fremst. 1/2007/miljö	Indsatser mod radioaktiv forurening af Østersøen og Nordens Nærområder (A 1379/miljö)
Fremst. 2/2007/miljö	Fokus på radioaktivitet i HELCOM's og EU's arbejde (A 1379/miljö)
Fremst. 4/2007/miljö	Integreret syn på forvaltningen af Østersøen (A 1405/miljö)
Rek. 7/2007/miljö	Klimainitiativer i Norden og internationalt (A 1410/miljø)
Rek. 8/2007/miljö	Energieffektivisering og brug af vedvarende energi i offentlige bygninger (A 1414/miljø)
Rek. 9/2007/miljö	Vedvarende energi og styrkelse av det baltisk-nordiske el-net (A 1419/miljø)

3.5 Næringsudvalget

Näringsutskottet ansvarar för Nordiska rådets behandling av ramvillkor för ekonomi, produktion och handel, inkluderande fri rörlighet på marknaden och arbetsmarknaden i Norden.

Utskottet har 14 ledamöter och huvudsakliga ansvarsområden är:

- näring/industri
- inre marknad, fri rörlighet, avlägsnande av gränshinder, handel
- regioner och strukturstöd
- sysselsättning och arbetsmarknad
- arbetsmiljö
- infrastruktur/transport
- kommunikation
- IT

Drífa Hjartardóttir (Sj.), Island, var ordförande och Lyly Rajala (saml), Finland, vice ordförande fram till juni 2007 då Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Sverige, valdes till ordförande och Ulla Karvo (saml), Finland, valdes till vice ordförande. Utskottet har under 2007 avhållit fem utskottsmöten.

Utskottets prioriteringar för 2007 har varit globaliseringsarbetet där medlemmar från utskottet deltagit i Nordiska rådets globaliseringsgrupp, näringslivspolitiska gränshinder i Norden, innovationer och främjande av en nordisk marknad för riskkapital och *Corporate Social Responsibility* (CSR) i nordiska verksamheter.

Utskottet har under 2007 satt arbetet med gränshinder för innovationer och konkurrenskraft för nordiska verksamheter i fokus. Bl.a. har två seminarier avhållits i anslutning till utskottets möten där företrädare för Nordiskt innovationscenter (NICe) har presenterat och diskuterat insatser och initiativ inom dessa områden. Vidare har ett seminarium om Kreativa industrier (*Creative Industries*) som en viktig ekonomisk tillväxtsektor i Norden och östersjöområdet anordnats i samarbete med Kultur- och utbildningsutskottet och Baltiska församlingen.

Under året har utskottet behandlat förslag angående

- Nordiskt märke för globalt ansvar (A 1401/medborger)
- Ny Nordisk Mat (A 1408/næring)
- Gemensam rovdjursförvaltning i Norden (A 1403/miljø)
- Transitkorridor mellan Bornholm och Köpenhamn (1417/næring)
- En global dimension i visionerna för Mittnorden (A 1404/näring)
- Nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljø)

Utskottet har två rekommendationer som är aktiva under 2007

- 2/2004/näring om *Open Source Software*
- 26/2006/näring om Komparativt studie om iværksættere i Norden

Utskottet avhöll sitt sommarmöte på Svalbard.

3.6 Kontrolkomitéen

Kontrollkomiteen har syv medlemmer. I 2007 var følgende medlemmer:
Allan Niebuhr (KF), Leder, Danmark
Christina Gestrin (sv), Finland
Johan Lund Olsen (IA), Grønland
Kjartan Ólafsson (F), Island
Sigrun Eng (A), Norge
Monica Green (s), Sverige
Gunilla Tjernberg (kd), Sverige

Kontrolkomiteen holdt tre møter i 2007. I København 24. april i St. Petersburg d. 3. september og i Gøteborg d. 24 september.

I henhold til Nordisk Råds arbeidsordning har Kontrollkomiteen følgende oppgaver:

Kontrollkomiteen utøver den parlamentariske kontroll av virksomhet som finansieres med felles nordiske midler og har forøvrig ansvar for den granskning av slikt nordisk samarbeid som plenarforsamlingen gjør vedtak om. Komiteen kan avgi uttalelse om spørsmål angående tolkning av Helsingforsavtalen, andre avtaler om nordisk samarbeide, rådets arbeidsordning og andre interne bestemmelser.

Konkret innebærer dette at Kontrollkomiteen har som fast oppgave å godkjenne Riksrevisjonens beretninger om Nordisk Råds, Nordisk Kulturfonds og Nordisk Ministerråds virksomhet og regnskaber. På bakgrunn av disse

utarbeider Kontrollkomiteen betenkninger til plenarforsamlingen. I tillegg har Kontrollkomiteen på eget initiativ igangsatt en årlig ekstern utredning om et prosjekt, tema eller område.

I 2007 fant Kontrollkomiteen ikke forhold i Nordisk Råds, Nordisk Ministerråds, og Nordisk Kulturfonds regnskap og virksomhet som ga anledning til anbefaling om oppfølgende tiltak.

I 2007 fokuserte Kontrollkomiteen sitt arbeid på at granske de Nordiske informasjonskontorers virksomhet og rolle i Nordens nærområder. Kontrollkomiteen engasjerte det Finske Utenrikspolitiske Instituttet til å gjennomføre utredningen. Det Finske Utenrikspolitiske Instituttet gjennomførte i 2004 en omfattende utredning av nærområdestrategien for Nordisk Ministerråd. Komiteen så derfor en klar merverdi i at det samme instituttet gjennomførte en oppfølgende utredning, og håper dette vil bidra til å sikre at utredningen får størst mulig relevans for så vel Nordisk Råd som Nordisk Ministerråd i arbeidet med å videreutvikle samarbeidet i nærområdene.

Fokusområder for utredningen har vært:

- Hvordan kontorenes rolle og virksomhet er endret på bakgrunn av de forandringer som har funnet sted i de baltiske landene og i Nordvest-Russland, og gjennom de medfølgende endringene i Nordisk Ministerråds samarbeid med disse landene.
- Kontorenes virksomhet i relasjon til Nordisk Ministerråds strategi og politikk for nærområdesamarbeidet.
- Kontorenes virksomhet i forhold til de nordiske landenes ambassaders og andre internasjonale organisasjoners virksomhet i samme område

I tillegg til ovennevnte utredning hadde Kontrollkomiteen i desember 2006 et møte i Vilnius med direktørene for kontorene i de baltiske landene, samt den internasjonale rådgiveren ved generalsekretærens kontor. Videre besøkte komiteen kontoret i St. Petersburg i september hvor den i tillegg til å få en orientering om kontorets virksomhet fikk en presentasjon av utredningsrapporten.

Rapporten er oversendt til Presidiet til viderebehandling og oppfølgning, i forbindelse med den forestående revision af samarbejdet med de baltiske lande.

3.7 Valgkomitéen

Nordisk Råds Valgkomite udgøres af syv medlemmer, der repræsenterer de fire partigrupper og de fem lande. Valgkomiteen indstiller til sessionens plenarforsamling om Nordisk Råds sammensætning af udvalg og andre organer. Berit Brørby (A), Norge har været formand.

Valgkomiteen har afholdt 2 møder i 2007:

- I september i Göteborg
- I oktober i Oslo i forbindelse med Nordisk Råds session.

Valgkomiteen har desuden gennemført indstilling til Præsidiet om en række ombesættelser af udvalgsformands- og næstformandsposter gennem skriftlig procedure i juni 2007.

4. Sessionen

Nordiska rådets 59:e ordinarie session hölls i Norges Storting, Oslo den 30 oktober - 1 november 2007.

Innan sessionens öppnande hölls möten i partigrupper, utskott och Presidiet. Presidiet hade sedvanliga möten med nordiska statsministrarna och de nordiska utrikesministrarna. Det nordiska toppmötet med oppositionsledarna och statsministrarna i Norden handlade om Nordens svar på klimatförändringar. Vidare presenterade Sveriges statsminister Fredrik Reinfeldt Sveriges program för ordförandeskapsåret i Nordiska ministerrådet 2008. I generaldebatten presenterade Finlands samarbetsminister Jan Vapaavuori viktiga resultat från Finlands ordförandeskapsår.

Förutom behandling av rådets ärenden hölls en allmän frågetimme med samarbetsministrarna från de nordiska länderna och de självstyrande områdena. Utrikesministrarna och försvarsministrarna framlade också sina respektive sedvanliga redogörelser.

Centrala debatter under sessionen berörde initiativ omkring klimatförändringar, globalisering, gränshinder samt de självstyrande områdenas status i det officiella nordiska samarbetet. Andra teman som behandlades under sessionen var nordisk välfärdspolitik, forskning och utbildning samt Nordiska ministerrådets budget för 2008.

Nordiska rådets priser utdelades vid en högtidlig ceremoni i Gamle Logen varefter Norges regering inbjöd till en officiell reception i Akershus slott.

Vid sessionen antogs 11 rekommendationer, 21 rekommendationer avskrevs emedan plenarförsamlingen beslöt att avvakta nya meddelanden för 17 rekommendationer. Under året har Presidiet godkänt 6 framställningar.

Vid sessionen genomfördes val till Nordiska rådets organ samt andra förtroendeposter. Erkki Tuomioja (sd) från Finland valdes till Nordiska rådets president för år 2008. Till vicepresident för samma period valdes Christina Gestrin (sv) likaledes från Finland.

Sessionens dagsordenspunkter:
Tisdagen den 30 oktober 2007 Kl. 15.00–18.30

1	Sessionens öppnande
2	Fastställande av närvarolista
3	Godkännande av dagordning
4	Regler för sessionens genomförande – information om procedur vid voteringar
5	Nordiskt toppmöte Temadebatt med de nordiska statsministrarna och ordförandena för de största oppositionspartierna om *Nordens svar på klimaendringene*
6	Generaldebatt

Onsdagen den 31 oktober 2007 Kl. 09.00–11.00

6	Generaldebatt (fortsätter)

Kl. 11.00-12.00

7	Klimatförändringar

Kl. 14.00–15.00

8	Utrikesministrarnas redogörelse Försvarsministrarnas redogörelse

Kl. 15.00–16.00

9	De nordiska samarbetsministrarnas frågetimme

Kl. 16.00–17.00

10	Välfärden i Norden

Torsdagen den 1 november 2007 kl. 09.00–13.00

11 Forskning och utbildning
12 De självstyrande områdenas status i det officiella nordiska samarbetet
13 Globalisering
14 Gränshinder i Norden

Kl. 13.00–14.00

15 Planer för det nordiska samarbetet 2008
16 Avskrivning och upprätthållande av rekommendationer, framställningar och interna beslut
17 Val
18 Tal av den nyvalda presidenten
19 Fastställande av tid och plats för nästa session
20 Sessionens avslutande

5. Västnorden

Nordiska rådet och Västnordiska rådet har under året hållit regelbundna kontakter och samråd. Vid Västnordiska rådets temakonferens om Västnorden i en globaliserad värld deltog Nordiska rådet med en delegation under ledning av Nordiska rådets observatör till Västnorden Ole Stavad. Vidare deltog Nordiska rådet vid Västnordiska rådets årsmöte i augusti med delegation under ledning av Nordiska rådets vicepresident Berit Brørby. Vid Västnordiska rådets årsmöte markerades även organisationens 10 års jubileum.

Västnordiska rådets presidium deltog vid Nordiska rådets session och ett gemensamt möte avhölls mellan presidierna den 29 oktober. Under året har en aktiv diskussion mellan Nordiska rådet och Västnordiska rådet förts om att utveckla samarbetsavtalet med konkret innehåll och politiska initiativ. Detta har kommit till uttryck via ett samarbete mellan Nordiska rådet och Västnordiska rådet omkring säkerhetssituationen i Nordatlanten efter att USA lämnat den militära basen i Keflavik, Island. Västnordiska rådet har till Nordiska rådet lämnat en resolution om detta och Nordiska rådets presidium har vid ett möte i december behandlat frågan.

Nordiska rådet har valt Kent Olsson till Nordiska rådets observatör till Västnordiska rådet i december efter att Ole Stavad har lämnat Nordiska rådet.

6. Nordiska rådets internationella samarbete 2007

6.1 Samarbetet med Baltiska församlingen

Samarbetet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen (BA) är en av hörnstenarna i rådets internationella samarbetsaktiviteter. Rådet och Baltiska församlingen eftersträvar tydliga prioriteringar för samarbetet, liksom konkreta samarbetsfrågor och samarbetsformer. Vid Baltiska församlingen session i Vilnius i december 2006 antogs en gemensam arbetsplan för 2007, vilken har fungerat som strategidokument för samarbetet under året. De tre övergripande områdena för baltisk-nordiskt parlamentariskt samarbete som togs upp i planen för 2007 var: stärkande av den socioekonomiska integrationen i Östersjöregionen; bidrag till brobyggandet till EU:s östra grannar; samt stärkande av ett samlat förhållningssätt till den nordliga regionens utmaningar. Representanter för Baltiska församlingen deltog i Nordiska rådets session i Oslo 29 oktober - 1 november, och i samband med det hölls ett gemensamt arbetsmöte om den nya gemensamma arbetsplanen för 2008.

Rådet deltog traditionsenligt i Baltiska församlingens session, som hölls i Riga 23-24 november. Sessionen inleddes med ett seminarium om *"Baltic*

States and the EU Neighbourhood Policy", vilket bl.a. behandlade EU:s nya grannskapspolitik och möjligheterna att utveckla den parlamentariska dialogen som ett instrument i denna. Asmund Kristoffersen, ordförande i rådets Miljö- och naturresursutskott, bidrog med ett inlägg som bl.a. tog upp samarbetet i Östersjöregionen och de parlamentariska kontakterna med EU:s sydöstra grannar. Själva sessionen ägde rum den 24 november. Sinikka Bohlin, medlem i rådets presidium, framhöll i ett inlägg att den Nordliga dimensionen är en viktig bakgrund för samarbetet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen. Hon pekade också på vikten av att ytterligare stärka samarbetet på utskottsnivå, och tog som ett exempel upp samarbetet kring kampen mot *trafficking*. Detta kommer även att behandlas vid ett trilateralt möte i april 2008 tillsammans med Benelux-parlamentet.

Det andra toppmötet mellan Nordiska rådet och Baltiska församlingen ägde rum 3 - 4 december i Oslo och samlade 18 parlamentariker från rådets och Baltiska församlingens presidium och utskott. Vid mötet gick man igenom det gångna årets samarbete och drog upp riktlinjerna för samarbetet under 2008.

I anslutning till toppmötet arrangerades två temadiskussioner: En om IT-säkerhet och bekämpande av cyberkriminalitet, och en om den nya Nordliga dimensionen. Toppmötet avslutades med att man antog en gemensam arbetsplan för 2008, vars övergripande syfte är att ge en allmän inriktning för samarbetet mellan Baltiska församlingen och Nordiska rådet under det kommande året. Planen är ett led i genomförandet av den s.k. ad hoc-gruppens rapport från 2005. De övergripande samarbetsområdena 2008 är en bärkraftig och säker energipolitik, samt arbetsmarknad och social välfärd. Arbetsplanen innehåller en beskrivning av de prioriterade samarbetsfrågorna under 2008 för presidierna och utskotten.

Rådets presidium var representerat vid Baltiska församlingens seminarium om "Protection of the Airspace of the Baltic States" i Siauliai 24 - 25 maj.

Medborgar- och konsumentutskottet medverkade i ett seminarium om *"Development of Human Resources in Conditions of Labour Force Migration"*, vilket arrangerades av Baltiska församlingen i Sigulda, Lettland 17-19 maj. Utskottet hade även ett gemensamt möte med Baltiska församlingens legala kommitté i Göteborg den 25 september om *"Illegal migration; Trafficking in Work Force (Sexual Exploitation), Misuse of Labour Forces".*

Miljö- och naturresursutskottet fortsatte sitt samarbete med Baltiska församlingens miljöutskott kring bl.a. övergödningen i Östersjön. Man deltog också i Baltiska församlingens seminarium om energiförsörjningssäkerhet i Daugavpils i januari. Under årets lopp har man genomfört tre gemensamma möten med Baltiska församlingens miljöutskott, och i januari undertecknade utskotten ett förnyat samarbetsavtal.

Välfärdsutskottets ordförande deltog i möte med Baltiska församlingen och Benelux-parlamentet den 1 november.

Kultur- och utbildningsutskottet deltog i ett seminarium om kulturarv arrangerat av Baltiska församlingen i Tallinn i september. Kultur- och utbildningsutskottet och Näringsutskottet genomförde tillsammans ett seminarium om kultur och kreativa industrier i Köpenhamn i april. Representanter från Baltiska församlingen deltog, och samarbetet kring detta tema kommer att fortsätta 2008.

Samarbetet mellan rådets och Baltiska församlingens sekretariat sker kontinuerligt och med regelbundna kontakter. Under 2007 har man vid två tillfällen anordnat gemensamma planeringsdagar.

6.2 Den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC)

Den 16:e parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) hölls i Berlin 27-28 augusti. Konferensens tema var *"Sustainable Development in the Baltic Sea Region: Social Welfare, Maritime Policy, Energy Security"*. Konferensen mynnade ut i ett gemensamt slutdokument. Två nya arbetsgrupper tillsattes: en om energi och klimatförändringar, och en om arbetsmarknad och social välfärd. På den permanenta kommitténs möte i anslutning till konferensen utsågs Sinikka Bohlin, medlem i rådets presidium, till ny ordförande för den permanenta kommittén t.o.m. 17:e BSPC (se även avsnitt 7 nedan om den parlamentariska Östersjökonferensen).

6.3 Ryssland

Nordiska rådet strävar efter att bredda kontaktytorna och fördjupa dialogen med ryska parlamentariker. Rådets president, Dagfinn Høybråten (KrF), Norge, deltog den 31 maj i plenarsessionen i den interparlamentariska församlingen för oberoende staters samvälde (CIS IPA). Han fick då också tillfälle att möta talmannen i Federationsrådet, Sergey Mironov. I anslutning till sessionen medverkade Høybråten även i en konferens 1 juni om interkulturell och interreligiös dialog, arrangerad av CIS IPA och Europarådets parlamentarikerförsamling (PACE).

Nordiska rådets rapportör om den Nordliga dimensionen och kontakterna med Nordvästra Rysslands parlamentarikerförsamling (PANWR), Sinikka Bohlin, medverkade i ett seminarium i Kaliningrad den 7-9 juni på temat interparlamentariskt samarbete. Hon lyfte därvid bl.a. fram miljöfrågorna i Östersjöregionen, den nya Nordliga dimensionens potentialer, samt behovet av att stärka det parlamentariska samarbetet i regionen.

Representanter för Federationsrådet, Statsduman och PANWR deltog i Nordiska rådets session i Oslo 29 oktober – 1 november. Rådets presidium höll ett möte 1 november med delegationen från den Federala församlingen, och i detta sammanhang framfördes ett förslag från Federationsrådets sida om att arrangera ett rundabordsmöte i Moskva under 2008 med deltagare från rådet, Federationsrådet och Statsduman.

Under rådets session genomfördes även ett möte 29 oktober mellan rådets presidium och PANWR. Mot bakgrund av tidigare samarbetspromemorior och kontakter, diskuterades möjliga kommande samarbetsområden och samarbetsformer. Mötet utmynnade i att rådet och PANWR undertecknade ett gemensamt uttalande om samarbete. Uttalandet beskriver syftet med samarbetet, prioriterade samarbetsfrågor, samt former för samarbete. Bland annat kommer PANWR att arrangera ett stipendiatprogram för nordiska parlamentariker i Murmansk och Arkhangelsk under hösten 2008.

Nordiska rådets årliga stipendiatprogram för ryska parlamentariker genomfördes 19-23 november i Oslo och Helsingfors. 15 stipendiater från Federationsrådet, de regionala parlamenten i Arkhangelsk, Karelen, Murmansk, Novgorod, Kaliningrad samt statsråd från Komi deltog. Programmets fokus var arbetsmarknadsfrågor, miljö och energifrågor och samarbetet mellan Stortinget och Sametinget i Norge. Man gjorde även två studiebesök: ett vid Nordiska investeringsbanken och ett vid Nordic Environment Finance Corporation (Nefco) i Helsingfors.

Nordiska rådet deltog med tre parlamentariker i valobservation av Dumavalet i Ryssland den 2 december 2007. Rådets medverkan samordnades med den observatörsmission som genomfördes av OSCE Parlamentarikerförsamling (OSCE PA) och Europarådets parlamentarikerförsamling (PACE).

Rådets delegation delades upp på två team som genomförde valobservation i ett antal valdistrikt i Moskvas västra förorter. Gruppens iakttagelser rapporterades till OSCE PA och PACE. På grundval av förberedande observationer, studier och rapporter om situationen före valet, samt på de inrapporterade observationerna från valdagen, utfärdade OSCE PA och PACE ett gemensamt uttalande om valet vid en presskonferens på måndagen den 3 december. Den övergripande slutsatsen i uttalandet var att *"The State Duma elections in the Russian Federation on 2 December 2007 were not fair and failed to meet many OSCE and Council of Europe commitments and standards for democratic elections".* Uttalandet nämnde även att Nordiska rådet ställde sig bakom detsamma. Nordiska rådet har även tidigare deltagit med observatörer vid de ryska parlamentsvalen 1999 och 2003. Genom deltagandet i valobservationen av Dumavalet i Ryssland 2007 har Nordiska rådet inhämtat viktiga erfarenheter som kan komma till nytta t ex vid den fortsatta utvecklingen av rådets samarbete med Rysslands parlament. Det skall också påpekas att Nordiska rådets medverkan i valobservationen välkomnades som en viktig tillgång i den samlade internationella observatörsmissionen.

6.4 Vitryssland

Nordiska rådets medlem Inge Lønning (H), Norge tog under våren 2007 initiativet till ett Vitrysslandsseminarium. Nordiska rådets president Dagfinn Høybråten (KrF), Norge ledde arbetet. Tanken bakom seminariet var att skapa en plattform för en dialog mellan parlamentet och oppositionen i Vitryssland samt att diskutera gränsöverskridande problem politiker emellan. Politiker från Nordiska rådet, Baltiska församlingen och från Vitryssland deltog. Det första seminariet ägde rum i oktober 2007 i Vilnius. Där diskuterades politikernas roll i en förändrad värld med fokus på energi och miljöfrågor. Seminariet gav oppositionen en chans att diskutera frågor som miljösituationen i Vitryssland och konsekvenserna av Tjernobylkatastrofen med det vitryska parlamentet och de andra deltagarna. Alla deltagarna var överens om att fortsätta dialogen med ytterligare ett seminarium under våren 2008. Nordiska rådets presidium utpekade i december 2007 Dagfinn Høybråten till Nordiska rådets kontaktperson till Vitryssland.

6.5 Arktis och Barents

På grund av val på Island och i Danmark skedde en del utbyten under 2007 av Nordiska rådets observatörer i den arktiska parlamentarikerkommittén (SCPAR). Rannveig Guðmundsdóttir (A), Island, deltog i mötet i Bryssel och i Reykjavik, medan Marion Pedersen (V), Danmark, deltog som Nordiska rådets observatör på mötet i Ottawa. I december 2007 valde Presidiet Niels Sindal (S), Danmark, som Nordiska rådets nye observatör i SCPAR.

Under 2007 fokuserade deltagarna i SCPAR bland annat på problemen och möjligheterna som uppstår när isen på Arktis smälter. Den maritima politiken i Arktis har därför stått högt upp på dagordningen. Det gäller inte minst möjligheten för nya sjörutter men också att detta i sin tur ställer högre krav på de sjömän som opererar på fartygen som passerar Arktis. Deltagarna i SCPAR har också fokuserat på att följa upp på konklusionerna av Kirunaresolutionen beträffande möjligheten att använda FN:s årliga traktatöversyn för att undersöka anslutningen till arktiskt relevanta fördrag. Livsvillkoren i Arktis, med fokus på alkoholmissbruk och alkoholrelaterade sjukdomar för urbefolkningen samt deras anpassning till klimatförändringarna, har också varit uppe för behandling i SCPAR.

Den tredje parlamentariska Barentskonferensen ägde rum i Rovaniemi 11-12 juni 2007 och samlade ett stort antal parlamentariker från Barentsregionen samt andra intressenter. Konferensen behandlade tre huvudteman: näringslivsutveckling, klimatförändringar samt social utveckling och

hälsofrågor. Även frågor såsom transport och logistik i Barentsregionen lyftes upp. Barentskonferensen avslutades genom att deltagarna antog en resolution i vilken man uppmanar regeringarna att utveckla både de horisontella och vertikala transportnäten i Barentsregionen, att följa upp ACIA *(Artic Climate Impact Assessment)* samt IPCC's fjärde utvärderingsrapport. Man uppmärksammade också regeringarna på hälsosituationen i regionen, där man önskar en fortsättning av implementeringen av Barents HIV/Aids programmet samt att samarbetet inom partnerskapet för den nordliga dimensionen intensifieras.

6.6 Övriga inter-parlamentariska kontakter

Nordiska rådet har fortsatt odla sina parlamentariska kontakter med organisationer och aktörer utöver de som nämnts ovan. Rådet deltog i Europaparlamentets konferens om den nya Nordliga dimensionen i Bryssel 28 februari-1 mars.

Vid Nordiska rådets session i Oslo deltog som vanligt representanter för flera internationella parlamentariska organisationer. Bland annat gjordes inlägg av Biljana Raeva, ordförande i Europaparlamentets delegation för relationerna med Island och Norge m fl, samt Franz Thönnes, ordförande i BSPC:s permanenta kommitté.

Presidiet var representerat på Benelux-parlamentets session i Luxembourg 15-16 juni. Miljö- och naturresursutskottet genomförde i januari ett gemensamt möte med miljöutskottet i *British-Irish Inter-Parliamentary Body* (BIIPB) om energiförsörjning och radioaktivt avfall, inklusive utvecklingen rörande säkerhet på Sellafield-verket. Utskottet var också representerat vid Benelux-parlamentets konferens om *"Cooperation of Small Countries in the Enlarged Europe"* i Luxembourg 21 september.

Medborgar- och konsumentutskottet genomförde en studieresa till den Haag och besökte bl. a EUROPOL, EUROJUST och den internationella straffdomstolen (ICC). Syftet var att få insikter i bekämpningen av internationell kriminalitet. Utskottet deltog även i ett seminarium om korruption den 23-24 maj i Moskva.

7. Östersjösamarbetet - Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC)

Nordiska rådet hade även under 2007 en stark representation i BSPC:s olika organ. Vidare hade BSPC sekretariat också under 2007 sin sekretariatsfunktion placerad i Nordisk rådets sekretariat.

Den 16:e parlamentariska Östersjökonferensen (16:e BSPC) ägde rum i Berlin 27-28 augusti. Konferensen samlade över 200 deltagare, varav drygt hälften parlamentariker. De tre huvudtemata för konferensen var energifrågor i Östersjöregionen, arbetsmarknad och social välfärd, samt integrerad maritim politik. Såväl parlamentariker som ministrar och höga tjänstemän från EU medverkade som talare. En resolutionskommitté, vilken utgjordes av BSPC:s s.k. utvidgade permanenta kommitté, hade ansvarat för att ta fram ett utkast till resolution, vilken enhälligt antogs vid konferensens avslutning.

Förutom att avge ett antal politiska rekommendationer inom de områden som konferensen berörde, beslutade konferensen också att tillsätta två nya arbetsgrupper inom BSPC: en om energi och klimatförändringar, och en om arbetsmarknad och social välfärd. Konferensen antog också reviderade *Rules of Procedure* för BSPC, vilka bl.a. innefattar den nya gemensamma finansieringsmekanismen för BSPC:s sekretariat. Till ny ordförande i BSPC:s permanenta kommitté 2007–2008 valdes Sinikka Bohlin från Sveriges riksdag och Nordiska rådets presidium.

BSPC:s permanenta kommitté höll två möten under våren 2007 för att förbereda Berlin-konferensen och behandla andra aktuella frågeställningar. Mötet den 28 februari genomfördes i anslutning till Europaparlamentets konferens om den Nordliga dimensionen, och behandlade den Nordliga dimensionen och arbetet med att utveckla en Östersjöstrategi inom denna. Mötet gästades av representanter för Europaparlamentet och Kommissionen. Ordföranden i BSPC:s permanenta kommitté 2006–2007, Franz Thönnes, deltog med ett inlägg i Europaparlamentets efterföljande konferens. Den permanenta kommitténs möte den 25 augusti ägnades i huvudsak åt att förbereda Berlinkonferensen.

Kommitténs höstmöte hölls den 8 oktober i Gdynia. På agendan stod uppföljning av den 16:e BSPC, BSPC arbetsplan för 2007–2008, samt förberedelser för mötet i den utvidgade permanenta kommittén i januari 2008. Vid mötet valdes Vladimir Nikitin, Rysslands statsduma, till vice ordförande i den permanenta kommittén. Mötet utnämnde även Christina Gestrin (sv), Finland, vice president för Nordiska rådet under 2008, till BSPC:s rapportör för uppföljningen av de politiska rekommendationerna från BSPC:s arbetsgrupp om övergödning.

Nordiska rådets medlemmar i BSPC:s permanenta kommitté är således fr.o.m. den 16:e konferensen Sinikka Bohlin och Christina Gestrin. Kent Olsson medverkar också i egenskap av representant för värdlandet för den 17:e BSPC i Visby 1-2 september 2008.

Den utvidgade permanenta kommittén, som inrättades under 2006, möttes i Berlin 20 juni. Mötet samlade 15 parlamentariker samt ett antal experter och tjänstemän. En huvudpunkt på dagordningen var överläggningar om ett utkast till resolution från den 16:e BSPC. Vid mötet deltog representanter för Östersjöstaternas råd (CBSS) med redogörelser för arbetet i CBSS och kontakterna med BSPC. Även BASREC medverkade med en representant i mötet. Den utvidgade permanenta kommittén fungerade som resolutionskommitté vid två tillfällen i samband med den 16:e BSPC.

BSPC:s sekretariatsnivå möttes vid fyra tillfällen under 2007. Den gemensamma sekretariatsfunktionen är även fortsättningsvis förlagd till Nordiska rådets sekretariat i Köpenhamn. Den gemensamma finansieringsmekanismen för sekretariatet beslutades under 2006 och stadfästes i och med den 16:e konferensens beslut. Mekanismen togs gradvis i bruk under 2007. Huvuddelen av BSPC:s medlemmar betalade in sina andelar för 2007. En första revision av mekanismen kommer att ske under våren 2008.

BSPC:s arbetsgrupp om övergödning, under ledning av Asmund Kristoffersen (A), Norge, höll sitt avslutande möte i Visby 14 maj med deltagande av bl a en expert från Vitryssland. Arbetsgruppen överlämnade därefter sin slutrapport till BSPC:s permanenta kommitté i augusti. Rapporten innehåller ett antal politiska rekommendationer till Östersjöregionens regeringar om åtgärder för att komma tillrätta med övergödningen av Östersjön. Den permanenta kommittén lade fram rapporten till den 16:e BSPC, som enhälligt ställde sig bakom dess rekommendationer.

Kontakterna mellan BSPC och CBSS vidareutvecklades positivt under 2007. BSPC:s ordförande hade ett konsultationsmöte med ordföranden i CBSS ämbetsmannakommitté (CBSS CSO) i Berlin 26 mars. BSPC deltog även i CBSS konsultationsmöte i Köpenhamn 5 december. På inbjudan av CBSS medverkade BSPC i CBSS handelsministermöte i Stockholm 23 maj och i CBSS 14:e utrikesministermöte i Malmö 13 juni. Ordföranden i BSPC:s arbetsgrupp om övergödning deltog med inlägg i CBSS högnivåmöte om *"Land and Sea"* i Stockholm 19-20 april.

Representanter från BSPC har även företrätt BSPC i en rad andra aktiviteter och möten. BSPC:s observatörer i HELCOM deltog i ett antal HELCOM-möten under 2007, bl.a. i ministermötet i Krakow 15 november då HELCOM:s *"Baltic Sea Action Plan"* antogs. Därutöver har BPSC också deltagit i bl.a. *Baltic Sea Day* i S:t Petersburg 22-23 mars, CBSS och BSSSC:s s.k. *Gotland Initiative* på Bornholm 16-17 april, den parlamentariska Barentskonferensen i Rovaniemi 11-12 juni, BSSSC:s årliga konferens i Turku 13-14 september, Baltiska församlingens session i Riga 23-24 november, samt Regionkommitténs *Blue Planet Forum* i Bryssel 27 november.

8. Nordiska rådets priser

8.1 Nordiska rådets litteraturpris 2007

Den svenska författaren Sara Stridsberg fick Nordiska rådets litteraturpris 2007 för verket Drömfakulteten. Bedömmingskommitténs motivering låter som följer:

"Drömfakulteten är en brinnande roman med många bottnar. Berättelsens nav utgörs av den extrem-feministiska ikonen Valeri Solanas och hennes på många sätt tragiska livsöde. Stridsberg blandar dokumentärt material och fri fiktion i en febrigt vibrerande prosa. Drömfakulteten bär underrubriken "tillägg till sexualteorin", och romanen är en svidande uppgörelse med de olika förtryckarmekanismer som verkar i samhället. Sitt allvarliga ämne till trots, är Drömfakulteten en roman som bärs fram av en enorm energi och språklig lusta."

Sara Stridsberg är född 1972, bor i Stockholm, och debuterade som författare med den kritikerrosade romanen Happy Sally 2004, en berättelse om Sally Bauer, den första skandinav som simmade över Engelska kanalen

8.2 Nordiska rådets musikpris 2007

Eric Ericsons Kammarkör fra Stockholm tildeles Nordisk Råds Musikpris 2007 med følgende begrundelse:

"Eric Ericsons Kammarkör indtager en central plads og fremstår som rollemodel indenfor såvel den svenske, den nordiske som den internationale korverden gennem sit fornemme kunstneriske udtryk og sin virtuose håndværksmæssige kvalitet. Med sin højt udviklede klang er Eric Ericsons Kammarkör nærmest blevet synonymt med "The Nordic Sound"."

I 2007 gives prisen til et kor. Det er første gang i Musikprisens historie, at kor bliver indstillet.

8.3 Nordiska rådets Natur- och miljöpris 2007

Albertslunds kommun i Danmark får Nordiska rådets Natur - och Miljöpris för år 2007. Temat för årets pris har varit den miljömässigt hållbara staden.

"Albertslund får priset för att uthålligt ha förankrat miljöarbetet bland medborgare och företag. Kommunen har nästan lyckats halvera utsläppen av koldioxid, bland annat genom att göra hembesök hos kommuninvånare som är storförbrukare av energi. Man utbildar också invandrarkvinnor till att lära andra att sänka sin energiförbrukning. Olika stadsdelar får "gröna räkenskaper" och tävlar med varandra om att minska förbrukningen."

På så sätt tjänar Albertslund som en förebild för andra kommuner i Norden. Skulle alla nordiska kommuner följa Albertslunds exempel skulle Norden bli en föregångsregion i den internationella klimatkampen.

8.4 Nordiska rådets filmpris 2007

Den danska filmen "Konsten att gråta i kör" fick Nordiska rådets filmpris 2007. Priset delas mellan Peter Schønau Fog som är regissör, Bo hr. Hansen som är manusförfattare och Thomas Stenderup som är producent. Filmen är baserad på en roman av Erling Jepsen. Juryn motiverar sitt val så här:

"Sedd genom en ung pojkes ögon skildras det absurda och till och med fasansfulla familjelivet med lågmäld humor. På ett oroande men samtidigt underhållande sätt hanterar filmen det svåra ämnet barnmisshandel med både skarpsyn och mänsklighet. Den avslöjar utan omsvep de repressiva krafter som döljer sig under den glättade ytan i en liten landsortstad".

9. Ligestilling

9.1 Kvinder og mænd fordelt på Nordisk Råds Præsidium og udvalg

Præsidiet

Kvinder	4
Mænd	10

Kultur- og Uddannelsesudvalget

Kvinder	4
Mænd	11

Medborger- og Forbrugerudvalget

Kvinder	5
Mænd	10

Miljø- og Naturresurseudvalget

Kvinder	6
Mænd	10

Velfærdsudvalget

Kvinder	9
Mænd	5

Næringsudvalget

Kvinder	7
Mænd	8

Kontrolkomitéen

Kvinder	4
Mænd	3

Valgkomitéen

Kvinder	3
Mænd	4

9.2 Kvinder og mænd fordelt på formands- og næstformandsposter i Nordisk Råd

Præsidiets og udvalgenes formandsposter:

Kvinder	3
Mænd	5

Præsidiets og udvalgenes næstformandsposter:

Kvinder	4
Mænd	4

9.3 Rådssekretariatet i København

Rådssekretariatet i København har tilknyttet følgende:

Kvinder	9
Mænd	6

10. Nordisk Råds økonomi 2007

Der henvises til Nordisk Råds regnskab for 2007. Bidraget til Nordisk Råd fra de nordiske parlamenters delegationer var i 2007 på DKK 30.660.000.

Præsidiet vedtog på sit møde den 30. januar 2007 en uændret budgetramme for Nordisk Råd gældende for 2007 på DKK 33.010.000, hvori forventede indtægter er indregnet.

Fordelingsnøglen mellem landene var for 2007:

Fordelingsnøgle:	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**
Danmark	23,8%	22,8%	22,8%	22,6%	22,9%
Finland	17,5%	17,6%	17,9%	18,0%	18,1%
Island	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Norge	23,4%	25,2%	26,3%	26,0%	25,2%
Sverige	34,2%	33,3%	31,9%	32,4%	32,7%

Regnskabet for 2007 viser årets indtægter beløber sig til DKK 33.279.000, mens udgifterne beløber sig til DKK 31 312 000. Dette giver et årsresultat som derfor giver et overskud på DKK 1 967 000.

11. Nordisk Råds nye sager 2007

11.1 Nye medlemsforslag 2007

A 1401/medborger[1]	Medlemsforslag om nordisk mærke for globalt ansvar (fremlagt av Den venstresocialistiske grønne Gruppe i Nordisk Råd)
A 1402/medborger[2]	Medlemsforslag om en uvildig undersøgelse af Scandinavian Star ulykken (fremlagt av Den venstresocialistiske grønne gruppe i Nordisk Råd)
A 1403/miljø	Medlemsforslag om felles rovdyrforvaltning i Norden (fremlagt av Sigrun Eng)
A 1404/näring	Medlemsförslag om en global dimension i visionerna för Mittnorden (väckt av Lauri Oinonen)
A 1405/miljö[3]	Medlemsförslag om en integrerad syn på förvaltning av Östersjön (väckt av Mittengruppen)
A 1406/miljø[4]	Medlemsforslag om tørveressourcernes betydning for de nordiske landes el-reserver (fremlagt af Lauri Oinonen)
A 1407/presidiet[5]	Presidieförslag om en samordnare för gränshindersfrågor (väckt av Presidiet i Nordiska rådet)
A 1408/næring[6]	Medlemsforslag om ny nordisk mat (fremlagt av Thore A. Nistad)

[1] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 1. november 2007, ikke foretage sig noget
[2] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 31. oktober 2007, ikke foretage sig noget
[3] Besluttet i Presidiet 25. september 2007, Fremst. 4/2007
[4] Besluttet av Presidiet 30. oktober 2007, ikke foretage sig noget
[5] Besluttet i Presidiet 25. april 2007, Fremst. 3/2007
[6] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 1. november 2007, Rek. 16/2007

A 1409/välfärd[7]	Utskottsförslag om psykiatrivården i Norden (väckt av Välfärdsutskottet i Nordiska rådet)
A 1410/miljø[8]	Medlemsforslag om nordisk oppfølging av Sternrapportens anbefalinger (fremlagt av Den socialdemokratiske gruppen i Nordisk Råd)
A 1411/medborgar	Medlemsförslag om förbud mot transfetter (väckt av Den socialdemokratiska gruppen i Nordiska rådet)
A 1412/velferd[9]	Medlemsforslag om initiativ for en internasjonal avtale om rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland (fremlagt av Midtengruppen i Nordisk Råd)
A 1413/kultur[10]	Medlemsforslag om strukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid (fremlagt av Midtengruppen i Nordisk Råd)
A 1414/miljö[11]	Medlemsförslag om gemensamma nordiska initiativ för att verkställa Europeiska unionens direktiv 2006/32/EG om den offentliga sektorns energianvändning (väckt av Mittengruppen)
A 1415/medborger[12]	Utvalgsforslag om vold mot kvinner og barn i nære relasjoner (fremlagt av Medborger- og forbrukerutvalget i Nordisk Råd)
A 1416/præsidiet[13]	Medlemsforslag om valg av udvalgsledelse i Nordisk Råd (fremlagt af Den venstresocialistiske grønne gruppen)
A 1417/næring[14]	Medlemsforslag om transitkorridor gennem Skåne for civile rejsende mellem Bornholm og København (fremlagt af Joan Erlandsen)
A 1418/præsidiet[15]	Medlemsforslag om nordisk indsats til det globale klimatopmøde i København 2009 (fremlagt af Den venstresocialistiske grønne gruppen og Den socialdemokratiske gruppen)
A 1419/miljø[16]	Medlemsforslag om bæredygtig energipolitik uden A-kraft (fremlagt af Den venstresocialistiske grønne gruppen)
A 1420/velferd[17]	Utvalgsforslag om fokusering av tiltak for fjerning og reduksjon av grensehindringer (fremlagt av Velferdsutvalget)
A 1421/præsidiet[18]	Præsidieforslag om nordisk indsats til det globale klimatopmøde i København 2009
A 1422/medborger	Medlemsförslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (fremlagt av Den konservativa gguppen)
A 1423/miljø	Medlemsförslag om Nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (fremlagt av Den konservativa gruppen)
A 1424/medborger	Medlemsforslag om bekæmpelse af røveri og overfald af vognmænd i Norden (fremlagt af Allan Niebuhr)

---

[7] Besluttet i Presidiet 25. september 2007, Fremst. 5/2007
[8] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 31. oktober 2007, Rek. 7/2007
[9] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 1. november 2007, Rek. 14/2007
[10] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 1. november 2007, Rek. 12/2007
[11] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 31. oktober 2007, Rek. 8/2007
[12] Besluttet i Presidiet 25. september 2007, Fremst. 6/2007
[13] Besluttet trukket tilbake av forslagsstillerne 25. september 2007
[14] Besluttet i Presidiet 14. desember 2007, ikke foretage sig noget
[15] Omgjort til præsidieforslag A 1421/præsidiet
[16] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 31. oktober 2007, Rek. 9/2007
[17] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 1. november 2007, ikke foretage sig noget
[18] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 31. oktober 2007, Rek. 10/2007

A 1425/kultur[19]	Utvalgsforslag om Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag
A 1426/velfærd	Medlemsforslag om et nordisk sundhedsområde (fremlagt af Midtengruppen)
A 1427/medborger[20]	Udvalgsforslag om bekæmpelse af menneskehandel
A 1428/medborgar	Medlemsförslag om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (väckt av Mittengruppen i Nordiska rådet)
A 1429/kultur	Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets Litteraturpris (väckt av Ragnar Erlandsson och Raija-Lisa Eklöw)
A 1430/presidiet	Medlemsforslag om endring av Nordisk Råds arbeidsordning § 73 Partigrupper (fremlagt av Hans Frode Asmyhr, Jan-Henrik Fredriksen, Thore A. Nistad, Ib Thomsen og Karen S. Woldseth)

11.2 Ministerrådsforslag 2007

B 248/præsidiet[21]	Ministerrådsforslag om budget 2008
B 249/kultur[22]	Ministerrådsförslag om Norden – en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion. MR-U:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010

11.3 Skriftlige spørgsmål 2007

E 1	Skriftligt spørgsmål om rapportering om menneskehandel og hjemmeside om garanti fra hoteller om at de ikke formidler sexkøb (stillet af Line Barfod)
E 2	Skriftligt spørgsmål om en samlet nordisk plan for at imøtegå mangel på sundhetspersonale i de nordiske lande (stillet af Line Barfod)
E 3	Skriftligt spørgsmål om nordiske parlamentarikeres ret til at spørge grønlandske og færøske landsstyremedlemmer (stillet af Stéingrímur J. Sigfússon)
E 4	Skriftlig fråga om ett nytt gränshinder inom internordisk flygtrafik på Stockholms flygplats (ställd av Lyly Rajala)
E 5	Skriftligt spørgsmål vedrørende det billede af de nordiske lande og især Finland og finnerne, som formidles via de svenske skolebøger (stillet af Raja Vahasalo)
E 6	Skriftligt spørgsmål om en revidering af den finske beskatning af pension, som er optjent i andre nordiske lande og især Sverige (stillet af Lauri Oinonen)
E 7	Skriftlig fråga om förbruk av förnybar energi i uppvärmning av offentliga anläggningar (ställd av Kári P. Højgaard)
E 8	Skriftligt spørgsmål om flyvning med CIA-fly i Norden (stillet af Line Barfod)
E 9	Skriftligt spørgsmål om de selvstyrendes landes muligheter for styrket deltagelse i det nordiske samarbejde (stillet af Johan Lund Olsen)

---

[19] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 1. november 2007, Rek. 13/2007
[20] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 1. november 2007, Rek. 15/2007
[21] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 1. november 2007, Rek. 17/2007
[22] Besluttet på Nordisk Råds sesjon 1. november 2007, Rek. 11/2007

E 10	Skriftlig fråga om förhållandena på Kastrups flygplats (ställd av Hans Wallmark)
E 11	Skriftlig fråga om situationen för kulturtidskrifterna i Norden (ställd av Den vänstersocialistiska gröna gruppen)
E 12	Skriftligt spørgsmål om Sveriges ratifikation af Europarådets konvention om menneskehandel (stillet af Line Barfod)
E 13	Skriftlig fråga om åldersgränsen i Nordiska Barn- och Ungdomskommitté (ställd av Outi Ojala)
E 14	Skriftlig fråga om budgetmedel till projekt om nordiskt samarbete mot människohandel (ställd av Elina Linna)
E 15	Skriftlig fråga om samordningen mellan regionala organisationer (ställd av Sinikka Bohlin)
E 16	Skriftligt spørgsmål om forskelle mellem Danmark og Sverige i spørgsmålet om EU-regler for færgetrafik (stillet af Joan Erlandsen)
E 17	Skriftligt spørgsmål om transportstøtte til studerende (stillet af Bente Dahl)
E 18	Skriftlig fråga om projektstöd till amatörteater i Norden (ställd av Elina Linna)
E 19	Skriftlig spørsmål om samarbeid med urfolk i Barents-regionen (stilt av Bendiks H. Arnesen)
E 20	Skriftlig spørsmål om svensk beskatning av norske pensjonister bosatt i Sverige som plikter å betale trygdeavgift i Norge (stilt av Dagfinn Høybråten)
E 21	Skriftligt spørgsmål om lægemangel og lægeuddannelse i de nordiske lande (stillet af Anita Knakkergaard)
E 22	Skriftlig fråga om nordiska översättningsstödet (ställd av Elina Linna)
E 23	Skriftligt spørgsmål om Island importerer asbest (stillet af Line Barfod)
E 24	Skriftlig fråga om Nordiska samekonventionen (ställd av Sinikka Bohlin)
E 25	Skriftlig fråga om skatteutjämningen mellan Danmark och Sverige (ställd av Johan Linander)
E 26	Skriftlig fråga om fast förbindelse mellan Helsingör och Helsingborg (ställd av Hans Wallmark)
E 27	Skriftligt spørgsmål om irakisk hærchefs forsvinden (stillet af Line Barfod)
E 28	Skriftligt spørgsmål om lige muligheder for studerende på folkehøjskolerne (stillet af Bente Dahl)
E 29	Skriftligt spørgsmål om benyttelse af nordiske lande til ulovlige aktiviteter (stillet af Line Barfod)
E 30	Skriftlig fråga om fortsatta gränshinder på flygplatserna i trafiken inom Norden (ställd av Lyly Rajala)
E 31-E 46	Muntlige spørsmål på Nordisk Råds sesjon
E 47	Skriftlig fråga om vilka åtgärder som kan vidtagas för att eliminera gränshinder omkring socialförsäkring för finska studeranden i andra nordiska länder (ställd av Lars Wegendal)
E 48	Skriftlig fråga om utlandsdanskars rätt att delta i folketingsvalen (ställd av Hans Wallmark)
E 49	Skriftligt spørgsmål om Finlands, Norges og Sveriges afvisning af at modernisere Helsingforsaftalen (stillet af Kolbrún Halldórsdóttir (VG) og Juliane Henningsen (IA))
E 50	Skriftlig fråga till Norges regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar (ställd av Jan Lindholm)

Nordisk Råd

Dokument 1

Fremlagt af:
Præsidiet

Bilag:
Nordisk Råds regnskab for 2007

J.nr. 08-00062-24

E 51	Skriftlig fråga till Islands regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar (ställd av Jan Lindholm)

Dokument 1

Fremlagt af:
Præsidiet

Bilag:
Nordisk Råds regnskab for 2007

J.nr. 08-00062-24

11.4 Fremstillinger 2007

Fremst. 1/2007/miljø	Indsatser mod radioaktiv forurening af Østersøen og Nordens Nærområder
Fremst. 2/2007/miljø	Fokus på radioaktivitet i HELCOM's og EU's arbejde
Fremst. 3/2007/presidiet	Nordisk samordnare för gränhindersfrågor
Fremst. 4/2007/miljø	Integreret syn på forvaltningen af Østersøen
Fremst. 5/2007/välfärd	Psykiatrivården i Norden
Fremst. 6/2007/medborger	Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner

11.5 Rekommandationer vedtaget af Nordisk Råd under den 59. session

Rek. 7/2007/miljø	Klimainitiativer i Norden og internationalt
Rek. 8/2007/miljø	Energieffektivisering og brug af vedvarende energi i offentlige bygninger
Rek. 9/2007/miljø	Vedvarende energi og styrkelse av det baltisk-nordiske el-net
Rek. 10/2007/presidiet	Nordisk insats till FN's klimatkonferens i Köpenhamn 2009
Rek. 11/2007/kultur	MR-Us strategi for utdannings- og forskningsområdet 2008-2010
Rek. 12/2007/kultur	Økt nordisk forskningssamarbeid
Rek. 13/2007/miljø	Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag
Rek. 14/2007/veferd	Rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland
Rek. 15/2007/medborger	Bekæmpelse af menneskehandel
Rek. 16/2007/næring	Ny Nordisk Mat - handels- och gränshinder för livsmedelsindustrin
Rek. 17/2007/presidiet	Nordisk ministerråds budget for 2008

11.6 Beslutninger om ikke at foretage sig noget

1. Medlemsförslag om barn och unga på Grönland (A 1290/välfärd)[23]
2. Medlemsförslag om tørveressourcernes betydning for de nordiske landes el-reserver (A 1406/miljö)[24]
3. Medlemsforslag om en uvildig undersøgelse af Scandinavian Star ulykken (A 1402/medborger)
4. Medlemsforslag om realitetsbehandling og etablering af komité til behandling af Færøernes enstemmige ansøgning om selvstændigt medlemsskab af Nordisk Råd, Nordisk Ministerråd samt af alle nordiske konventioner og aftaler (A 1378/presidiet)
5. Medlemsforslag om nordisk mærke for globalt ansvar (A 1401/medborger)
6. Utvalgsforslag om fokusering av tiltak til fjerning og reduksjon av grensehindringer (A 1420/velferd)
7. Medlemsforslag om transitkorridor gennem Skåne for civile rejsende mellem Bornholm og København (A 1417/næring)

---

[23] Vedtatt av Presidiet 30. januar 2007 i Helsingfors

[24] Vedtatt av Presidiet 30. oktober 2007 i Oslo

12. Nordisk Råds medlemmer 2007

Nordisk Råds medlemmer 2007 efter udvalg, valgt på sessionen 2006.

Præsidiet
Den Socialdemokratiske Gruppe:
Arja Alho (sd), Finland
Sinikka Bohlin (s), Sverige
Berit Brørby (A), Norge, ***vicepræsident***
Rannveig Guðmundsdóttir (A), Island
Ole Stavad (S), Danmark
Midtergruppen:
Tarja Cronberg (gröna), Finland
Dagfinn Høybråten (KrF), Norge, ***president***
Kristian Pihl Lorentzen (V), Danmark
Simo Rundgren (cent), Finland
Den Konservative Gruppe:
Inge Lønning (H), Norge
Kent Olsson (m), Sverige
Martin Saarikangas (saml), Finland
Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Steingrímur J. Sigfússon (VG), Island

Kultur- og Uddannelsesudvalget
Den Socialdemokratiske Gruppe:
Christer Adelsbo (s), Sverige
Britt Hildeng (A), Norge
Mogens Jensen (S), Danmark
Kim Kielsen (S), Grønland
Lars Wegendal (s), Sverige, ***formand***
Midtergruppen:
Mikko Alatalo (cent), Finland
Ragnar Erlandsson (ÅC), Åland
Bente Dahl (RV), Danmark ***næstformand***
Dagfinn Sundsbø (Sp), Norge
Gunilla Tjernberg (kd), Sverige
Den Konservative Gruppe:
Sigriður Anna Þórðardóttir (Sj.), Island
Jógvan ved Keldu (Ff), Færøerne
Mats Johansson (m), Sverige
Raija Vahasalo (saml), Finland
Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Rolf Reikvam (SV), Norge

Medborger- og Forbrugerudvalget
Den Socialdemokratiske Gruppe:
Bendiks H. Arnesen (A), Norge
Risto Kuisma (sd), Finland
Per Kaalund (S), Danmark, ***næstformand***
Reidar Sandal (A), Norge
Maria Stenberg (s), Sverige
Midtergruppen:
Anne Margrethe Larsen (V), Norge
Johan Linander (c), Sverige
Pehr Löv, (sv), Finland, ***formand***
Leena Rauhala (kd), Finland
Den Konservative Gruppe:
Kjartan Ólafsson (Sj.), Island
Allan Niebuhr (KF), Danmark
Hans Wallmark (m), Sverige

Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Elina Linna (v), Sverige
Andre:
Søren Espersen (DF), Danmark
Karin S. Woldseth (FrP), Norge

Miljø- og Naturressourceudvalget
Den Socialdemokratiske Gruppe:
Ásta R. Jóhannesdóttir (A), Island
Ann-Kristine Johansson (s), Sverige
Asmund Kristoffersen (A), Norge, ***formand***
Satu Taiveaho (sd), Finland
Midtergruppen:
Anita Brodén (fp), Sverige
Raija-Liisa Eklöw (Lib), Åland
Kári P. Højgaard (Sjfl), Færøerne
Jan Lindholm (mp), Sverige
Aulis Ranta-Muotio, (cent), Finland
Irene Simonsen (V), Danmark
Den Konservative Gruppe:
Ivar Kristiansen (H), Norge
Hanna-Leena Hemming (saml), Finland
Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Kristen Touborg (SF), Danmark, ***næstformand***
Johan Lund Olsen (IA), Grønland
Andre:
Siv Jensen (FrP), Norge

Velfærdsudvalget
Den Socialdemokratiske Gruppe:
Hill-Marta Solberg (A), Norge
Ilkka Taipale (sd), Finland
Göte Wahlström (s), Sverige, ***næstformand***
Midtergruppen:
Jón Kristjánsson (F), Island, ***formand***
Michael Aastrup Jensen (V), Danmark
Pekka Vilkuna (cent), Finland
Den Konservative Gruppe:
Kari Lise Holmberg (H), Norge
Per Ørum Jørgensen (KF), Danmark
Marianne Kierkemann (m), Sverige
Jessica Polfjärd (m), Sverige
Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Line Barfod (EL), Danmark
Andre:
Anita Knakkergaard (DF), Danmark
Jan-Henrik Fredriksen (FrP), Norge
Ib Thomsen (FrP), Norge

Næringsudvalget
Den Socialdemokratiske Gruppe:
Sigrun Eng (A), Norge
Monica Green (s), Sverige
Billy Gustafsson (s), Sverige
Frode Sørensen (S), Danmark
Harry Wallin (sd), Finland
Midtergruppen:
Joan Erlandsen (V), Danmark
Lauri Oinonen (cent), Finland
Marion Pedersen, (V), Danmark
Stefan Tornberg (c), Sverige
Den Konservative Gruppe:

Lisbeth Grönfeldt Bergman (m) Sverige
Drífa Hjartardóttir (Sj.), Island, ***formand***
Lyly Rajala (saml), Finland, ***næstformand***
Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Outi Ojala (vänst), Finland
Inge Ryan (SV), Norge
Andre:
Thore A. Nistad (FrP), Norge

Kontrolkomitéen
Den Socialdemokratiske Gruppe:
Sigrun Eng (A), Norge
Monica Green (s), Sverige
Midtergruppen:
Aulis Ranta-Muotio (cent), Finland, ***næstformand***
Gunilla Tjernberg (kd), Sverige
Den Konservative Gruppe:
Kjartan Ólafsson (Sj.), Island
Allan Niebuhr (KF), Danmark, ***formand***
Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Johan Lund Olsen (IA), Grønland

Valgkomitéen
Den Socialdemokratiske Gruppe:
Berit Brørby (A), Norge, ***formand***
Rannveig Guðmundsdóttir (A), Island
Midtergruppen:
Pehr Löv, (sv), Finland
Marion Pedersen (V), Danmark
Den Konservative Gruppe:
Allan Niebuhr (KF), Danmark
Martin Saarikangas (saml), Finland, ***næstformand***
Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe:
Elina Linna (v), Sverige

13. Partigrupper i Nordisk Råd

Konservative gruppen
Det Konservative Folkeparti (KF), Danmark
Folkeflokken (Ff), Færøerne
Samlingspartiet (saml)/ Kansallinen Kokoomus (Kok), Finland
Frisinnad Samverken, Åland (FS)
Selvstændighedspartiet (Sj.), Island
Høyre (H), Norge
Moderata samlingspartiet (m), Sverige

Mittengruppen
Det Radikale Venstre (RV), Danmark
Venstre (V), Danmark
Atassut (At), Grønland
Centern i Finland (cent) / Suomen Keskusta (Kesk), Finland
Kristdemokraterna (kd), Sverige
Kristdemokraterna (KD) / Suomen Kristillisdemokraatit (KD), Finland
Svenska folkpartiet (SV) / Ruotsalainen kansanpuole (RKP), Finland
Gröna Förbundet (gröna) / Vihreä litto (Vihr), Finland
Liberalerna på Åland (lib), Åland
Kristelig Folkeparti (KrF), Norge
Senterpartiet (Sp), Norge
Centerpartiet (c), Sverige
Folkpartiet liberalerna (fp), Sverige
Miljöpartiet (mp), Sverige

Framsóknarflokkurinn (F), Island
Åländsk Center (ÅC), Åland

Socialdemokratiska gruppen
Socialdemokratiet (S), Danmark
Socialdemokratiet (Jvfl), Færøerne
Siumut (Si), Grønland
Finlands Socialdemokratiska Parti (sd) / Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP), Finland
Den Socialdemokratiske Alliance (A), Island
Det norske Arbeiderparti (A), Norge
Sveriges socialdemokratiska arbetareparti (s), Sverige
Ålands socialdemokrater (ÅSD), Åland

Den vänstersocialistiska grönna gruppen
Enhedslisten (EL), Danmark
Socialistisk Folkeparti (SF), Danmark
Inuit Ataqatigiit (IA), Grønland
Vänsterförbundet (vänst) / Vasemmitolitto (Vas), Finland
Vinstri Grænir/Vänster Gröna (VG), Island
Sosialistisk Venstreparti (SV), Norge
Vänsterpartiet (v), Sverige

Utan partigruppstillhörighed
Dansk Folkeparti i Danmark (DF), Danmark
Fremskrittspartiet i Norge (Frp), Norge

14. Nordisk Råds delegationer

Hver national delegation har sit eget sekretariat, som forbereder møder, assisterer i forbindelse med praktiske spørgsmål, og tilbyder råd og vejledning til offentligheden.

Nordisk Råd, Danmarks Riges delegation
Generalsekretær Henrik Hagemann

Nordisk Råd, Færøernes Delegation
Rådgiver Høgni Joensen

Nordisk Råd, Grønlands Delegation
Seniorrådgiver Jakob Hartmann Hansen

Finlands delegation i Nordiska rådet
Sekretariatschef Greta Lohiniva

Nordiska rådet, Ålands delegation
Delegationssekreterare Marine Holm-Johansson

Nordisk Råd, Islands delegation
International sekretær Stígur Stefánsson/Lárus Valgarðsson

Nordisk Råd, Den Norske Delegasjon
Sekretariatsleder Kjell Myhre-Jensen

Nordiske rådet, Den Svenska delegationen
Sekretariatschef Eva Smekal

DOKUMENT

Nordisk Råd

Dokument 2

Fremlagt af:
Præsidiet

J.nr. 08-00300-1

Regler for sessionens gennemførelse 2008

Taleret

Præsidiet foreslår

at alle gæstende parlamentarikere har taleret i debatterne

Begrænsning af taletiden under dagsordenspunkt 5: Generaldebat

Præsidiet foreslår

at tidsbegrænsningen af indlæg i generaldebatten er

4 minutter for hver af samarbejdsministrene til et hovedindlæg

4 minutter til Ole Norrback, formand for grænsehindringsforumet

4 minutter for hver af partigruppernes talsmænd

3 minutter for talesman för Medborgar- och konsumentutskottet

2 minutter for øvrige talere

Begrænsning af taletiden under dagsordenspunkt 6: Udenrigs- og forsvarsministrenes redegørelser

Præsidiet foreslår

at tidsbegrænsningen af indlæg i udenrigs- og forsvarsdebatten er

10 minutter for udenrigsministrenes og forsvarsministrenes redegørelser

4 minutter for hver af de øvrige udenrigs- og forsvarsministre til et evt. hovedindlæg

4 minutter for Præsidiets og udvalgenes talsmænd for sager

3 minutter til øvrige talere

Regler vedr. dagsordenspunkt 8: De nordiske samarbejdsministres spørgetime

Præsidiet foreslår

at ordningen med skriftlige spørgsmål til besvarelse under spørgetimen ikke anvendes, men at alle skriftlige spørgsmål besvares skriftligt. Mundtlige spørgsmål henvises til samarbejdsministrenes spørgetime.

at følgende regler skal gælde for spørgetimen:

a) en tidsbegrænsning på *1 minut* pr. spørgsmål

b) en tidsbegrænsning på *2 minutter* pr. svar

c) præsidenten kan give spørgsmålsstilleren ordet til et tillægsspørgsmål

Regler vedr. dagsordenspunkt 9: Nordisk Ministerråds program 2009

Præsidiet foreslår

at tidsbegrænsningen af indlæg er

10 minutter til Islands statsministers præsentation af Nordisk Ministerråds program 2009.

Begrænsning af taletiden under dagsordenspunkt 10: Nordisk topmøde

Præsidiet foreslår

at tidsbegrænsningen af indlæg er

8 minutter for de nordiske landes statsministre og Nordiska rådets president

6 minutter for lederne for landskapsstyret og landsstyrene

6 minutter for lederne for oppositionspartierne

at præsidenten sørger for at der er god tid til replikskifte i debatten og kan forlænge replikskiftenes længde op til 15 minutter samt give 2 minutter til den første replik og 2 minutter til svar, mens det for evt. andre replikker gælder de sædvanlige regler.

Begrænsning af taletiden i øvrige debatter

Præsidiet foreslår

at ved præsentation af ministerrådsforslag/redegørelser fra ministerrådet/regeringerne er taletiden *6 minutter*

at udvalgenes og Præsidiets talsmænd for sager får en taletid på *4 minutter*

at ministeren som svarer vedr. rekommandationer får en taletid på *4 minutter*

at tidsbegrænsningen af indlæg i debatterne er *3 minutter*

Adgang til at afslutte debatter

Præsidiet foreslår

at alle opsatte dagsordenspunkt får den tid til behandling som er afsat

at præsidenten kan afslutte en debat når den afsatte tid er udløbet selv om der fortsat er talere på listen

Replikskifte

Præsidiet foreslår

at præsidenten sørger for øget brug af replikker

at følgende regler skal gælde for replikskifte:

a) den som replikken rettes til bør gives mulighed for at svare omgående

b) det kan gives adgang til replik både på hovedindlæg og replik

c) samme rådsmedlem kan få optil to replikker i samme replikskifte

d) hovedindlæggets taler har ret til at afgive et afsluttende svar

e) for hver replik gælder en tidsbegrænsning på *1 minut*

f) for hvert svar gælder en tidsbegrænsning på *1 minut*

Præsidenten forsøger at begrænse hele replikskiftet til højst *10 minutter*

Presidiet henviser forøvrig til Arbeidsordningens kapittel 1:

§ 8 Regler for gjennomføring av sesjon

Plenarforsamlingen kan ved innledningen av en sesjon, etter forslag fra presidiet, fastsette kompletterende regler for gjennomføring av sesjonen.

Plenarforsamlingen kan, etter forslag fra presidiet, vedta å endre fastsatte regler med to tredels flertall.

§ 10 Debatt

Før plenarforsamlingen fatter vedtak i en sak, skal rådsmedlemmene gis anledning til debatt.

Presidiet kan fastsette regler for i hvilken rekkefølge talerne på talerlisten skal få ordet. Om slike regler ikke er fastsatt, får medlemmene ordet i den rekkefølge de anmelder seg. Plenarforsamlingen kan under pågående debatt, etter forslag fra presidiet eller møtelederen, beslutte å begrense innleggenes lengde for en bestemt debatt eller for en del av sesjonen.

Etter forslag fra møtelederen eller fra fem valgte medlemmer kan plenarforsamlingen beslutte med to tredels flertall at debatten om en bestemt sak skal avsluttes. Et slikt forslag skal ikke debatteres.

§ 11 Replikker

Uavhengig av talernes rekkefølge kan et medlem som er direkte berørt av et hovedinnlegg, få ordet til høyst to replikker. I tillegg til dette kan møtelederen uavhengig av talerlisten gi ordet til medlem for høyst to replikker til hvert hovedinnlegg om ikke reglene for gjennomføringen av sesjonen fastsetter noe annet.

Dersom ikke reglene for sesjonens gjennomføring fastsetter annet, skal en replikk vare høyst to minutter. Replikk må kun inneholde opplysning, rettelse eller imøtegåelse av nærmest foregående hovedinnlegg.

§ 18 Spørsmål

Valgt medlem kan stille spørsmål til regjering, landsstyre, landskapsstyre eller til ministerråd.

Dokument 2

Fremlagt af:
Præsidiet

J.nr. 08-00300-1

§ 20 Muntlige spørsmål

Muntlig spørsmål skal stilles og besvares ved særskilt spørretime som etter forslag fra presidiet kan arrangeres ved en sesjon. Nærmere bestemmelser om en slik spørretime skal inngå i reglene for gjennomføring av sesjonen.

970

Dokument 4

Det nordiske kompas

Islands formandskabsprogram
for Nordisk Ministerråd 2009

Det nordiske kompas
Islands formandskabsprogram 2009

ANP 2008:746
© Nordisk Ministerråd, København 2008
ISBN 978-92-893-1763-4

Layout og omslag Ágústa Ragnarsdóttir.
Tryk GuðjónÓ ehf.
Foto Nordic Photos, Morgunbladet, Ragnar Th. Sigurðsson, Eyþór Árnason.
Oplag 2000
Trykt på miljøvenligt papir som opfylder kravene i den nordiske miljø-svanemærke-ordning.
Publikationen kan bestilles på www.norden.org/order. Flere publikationer på www.norden.org/publikationer.
Nærmere oplysninger om formandskabsprogrammet på www.norden2009.is.

Redaktion
Nordisk sekretariat
Islands statsministerium
Hverfisgata 6
150 Reykjavík
Island
Tel.: +354 545 8460
E-mail: nordurlandaskrifstofa@for.stjr.is

Indhold

Forord 5

Det nordiske kompas 6

Nordens drivkraft 11

Nordens styrke 14

Nordens klimasvar 18

Et globaliseret Norden 21

Forord

I en globaliseret verden må ethvert folk definere sig selv og sætte sig mål i forhold til omverdenen. Norden har på flere felter en førende position, set i globalt perspektiv. Ikke desto mindre er det nødvendigt fra dag til dag at evaluere vore styrker og svagheder, fordi den globale konkurrence og det internationale samfund er under stadig udvikling.

Mange af de udfordringer, som de nordiske lande står over for, kan kun løses i mellemstatsligt samarbejde. På den baggrund tog de nordiske statsministre i 2007 den vigtige beslutning at sætte en ny dagsorden for det nordiske samarbejde, hvor indsatser for at møde globaliseringen skulle udgøre omdrejningspunktet. Det primære formål er at styrke Nordens konkurrencekraft og fremme arbejdet med internationale aftaler mod klimaforandringer. Statsministrenes initiativer falder således godt i tråd med Nordens øvrige indsatser på miljø- og energiområdet, hvor der sættes fokus på innovation og forskning til gavn for alle jordens indbyggere. Det arbejde bør vi værne om.

Nordisk samarbejde er i kølvandet på statsministrenes beslutning målbevidst blevet rettet ind på en ny kurs. Under Sveriges formandskab i 2008 blev indsatsen samlet under overskriften *Kraftsamling*, med de fire undertemaer: *konkurrenceevne, klima, kreativitet* og *koordinering*. Arbejdet er dog langt fra afsluttet og en af Islands hovedopgaver under formandsperioden i 2009 er at følge op på globaliseringsinitiativerne.

Det er af høj prioritet at iværksætte det nordiske topforskningsprogram *Fra Norden til verden*, der netop handler om innovation og forskning inden for miljø, energi og klima. Forskning skal integreres i miljøbeskyttelse og produktion af vedvarende energi. Samtidig skal eksporten af nordisk højteknologi fremmes og det er vigtigt, at erhvervslivet ser en interesse i at deltage i dette innovative arbejde.

Norden er en foregangsregion på sundheds- og velfærdsområdet. Udgifter til velfærd stiger dog parallelt med de store fremskridt inden for medicin og den forhøjede gennemsnitsalder. Der er al grund til i fællesskab at analysere de udfordringer, vi står over for i de nordiske velfærdssamfund og lære af hinandens erfaringer. Derfor bør der iværksættes et nordisk topforsknings- og innovationsprogram om sundhed og velfærd.

I foråret 2008 inviterede Sveriges statsminister, i samarbejde med Nordisk Ministerråd, til det første nordiske Globaliseringsforum under overskriften: *Et konkurrencekraftigt Norden i en globaliseret verden*. Det næste Globaliseringsforum arrangeres i slutningen af februar 2009 i Island, hvor der sættes fokus på energi, klima og miljø med nordisk innovation som ledetråd.

De nordiske lande samarbejder tæt om forberedelserne forud for FN´s klimakonference i København i december 2009. Det er vitalt for verdenssamfundet, at der indgås en ny klimaaftale. Nordens store ambition er at det lykkes.

I en globaliseret verden er det af stor betydning for os i Norden at have et forankret samarbejde, der bygger på fælles historie, kultur og grundlæggende værdier om, hvad der er rigtigt og værd at stræbe efter. Disse værdier må vi til stadighed stå vagt om.

Geir H. Haarde

Det nordiske kompas

Med statsministrenes erklæring fra Punkaharju sommeren 2007 blev en ny tone slået an i nordisk samarbejde. En fremtidsvision blev præsenteret som Nordens svar på globaliseringens udfordringer. I løbet af ganske kort tid er det lykkedes at omlægge samarbejdet, så Norden får større slagkraft og potentiale til at udnytte mulighederne i en verden hvor grænserne mellem lande og folk ophæves. Ideen om den globale landsby er for længst blevet til virkelighed. Mennesker, varer og kapital bevæger sig over landegrænser og mellem verdensdele og ansporer til handel og samarbejde om uddannelse og kultur. Konkurrencemiljøet er totalt forandret.

Nordens drivkraft og styrke

Island lægger stor vægt på opfølgning af statsministrenes globaliseringspolitik og de projekter, der er iværksat under såvel Finlands som Sveriges formandskab de sidste to år. En af prioriteringerne er samarbejdet om topforskning, især inden for energi, klima og miljø. Her spiller de tre nordiske forskningsinstitutioner, NordForsk, Nordisk InnovationsCenter og Nordisk Energiforskning en afgørende rolle. Island går ind for at styrke disse institutioner, det er en forudsætning for resultater. Næste skridt bliver at forberede et nyt topforskningsprogram om sundhed og velfærd.

Forudsætningen for Nordens stærke konkurrenceposition og optimale levevilkår er at styrke samarbejdet om uddannelse, forskning og innovation. En reform af den nordiske forsknings- og innovationspolitik har som mål at gøre Norden til en endnu mere dynamisk, slagkraftig og kreativ region, der tiltrækker menneskelige og finansielle ressourcer.

For at skabe en frodig grobund for forskningssamfundet er det af central betydning at forstærke og udvide det nordiske universitetssamarbejde. Viden om innovationens betydning må ligeledes udbredes og forankres i et tæt netværk mellem erhvervsliv og institutioner. Endvidere skal universiteternes muligheder for at bidrage til innovationsarbejdet forstærkes, også når det gælder erhvervsopbygning i spredt bebyggede områder.

Integrering af ligestillingsperspektivet på alle samarbejdsområder er som hidtil en prioritering. En stærk og mangfoldig arbejdsstyrke er en forudsætning for at Norden beholder sin førerposition i det internationale konkurrencemiljø. Derfor er det vigtigt at udnytte det potentiale fuldt ud som vi har i kvinders såvel som mænds uddannelse og erfaring.

Norden sigter mod at blive en fælles erhvervs- og markedsregion. Det kan ikke lade sig gøre med mindre strukturhindringer fjernes og der gøres en indsats, så der ikke opstår nye hindringer for bevægelse af folk, varer, tjenester og kapital over grænserne. Det er derfor vigtigt at bakke op om det nordiske Grænsehindringsforum, der blev indledt under svensk formandskab i 2008.

For at styrke konkurrenceevnen må Norden som region gøres mere synlig, ikke mindst i de dele af verden, hvor den økonomiske vækst er størst. Island anser det for naturligt at samarbejde om innovation i Asien, når der er sammenfald af interesser. På verdensudstillingen i Shanghai i 2010 bør lejligheden udnyttes til at profilere Norden som én markedsregion og sætte fokus på den særstilling de nordiske lande har, inden for energi- og miljøteknologi såvel som design, kunst og kreative erhverv.

977

Nordens klimasvar

En af de største udfordringer, verdenssamfundet står over for, er at finde frem til miljøvenlige energiløsninger. Her har de nordiske lande meget at bidrage med. I løbet af få årtier har de på hver sit område stillet sig i spidsen for at producere og anvende vedvarende energi. Dette pionerarbejde bør fortsættes og know-how formidles til andre lande. Samtidig skal det nordiske elmarked integreres yderligere.

Under Islands formandskab lægges der vægt på at udvikle ny teknologi, der fremmer bæredygtig energiudnyttelse og reducerer udledningen af drivhusgasser. Særligt prioriteres nedbringelse af kulstofudledning fra transportsektoren.

Den vigtigste internationale begivenhed under Islands formandskab er FN´s Klimakonventions 15. partskonference, der afholdes i København i december 2009 under svensk EU-formandskab. I nordisk regi gøres en indsats for at skabe enighed om de vigtigste målsætninger i klimaforhandlingerne. På konferencen vil de nordiske lande blandt andet præsentere ny teknologi og energiløsninger til at nedbringe udledningen af drivhusgasser.

I begyndelsen af 2009 træder et nyt samarbejdsprogram i kraft om bæredygtig udvikling i Norden. Programmets tværsektorielle prioriteringer skal være den røde tråd i al Nordisk Ministerråds virksomhed. Programmet fungerer også som Nordens bidrag til internationalt samarbejde om bæredygtig udvikling.

Miljø, klima og energi vil være en prioritet i Ministerrådets samarbejde med Nordens nabolande og med regionale organisationer.

Et globaliseret Norden

Med den globale klimaopvarmning åbnes nye sejlruter og efterspørgslen efter naturressourcer i Arktis vokser. Det indebærer både potentialer og trusler. Det er en vigtig opgave for Norden at stå vagt om de nordlige havområder med et beredskab for at undgå miljøkatastrofer. Island foreslår, at der igangsættes en kortlægning af Nordatlantens sårbare områder, der skal danne grundlaget for en koordineret indsats.

Island lægger vægt på at forstærke samarbejdet mellem Nordisk Ministerråd og Arktisk Råd. Norden bør støtte op om samfund i Arktis og de oprindelige befolkningers bestræbelser på at bevare deres kulturarv.

Samarbejdet med Nordens naboer mod vest har høj prioritet for Island, især om forskning i arktiske forhold og klima. Island vil udforske potentialet for samarbejde med aktører i Canadas østlige kystområder om innovation og forskning i klimapåvirkninger i havets økosystemer.

Island prioriterer udviklingen af samarbejdet med Nordens naboer omkring Østersøen, ikke mindst i lyset af EU's fremtidige Østersøstrategi. Særligt vil Island fokusere på igangsætning af de nye retningslinjer for Ministerrådets samarbejde med Estland, Letland og Litauen, samt for Nordvestrusland, der træder i kraft 2009. Endelig vil Island under sit formandskab prioritere støtte til demokratiseringsprocessen i Hviderusland.

Mere om Islands formandskabsprogram på www.norden2009.is

979

Nordens drivkraft

Nordens konkurrencedygtighed baseres på uddannelse, vidensdeling, innovation, tilpasningsevne og initiativ. Under Islands formandskab lægges derfor vægt på tværfagligt samarbejde om forskning og innovation mellem myndigheder, institutioner og virksomheder. Det er af central betydning at udnytte den ekspertise fuldt ud, som institutionerne NordForsk, Nordisk Energiforskning, Nordisk InnovationsCenter og Nordregio har opbygget. Med et tæt netværk mellem virksomheder og institutioner tilstræbes at styrke vidensdeling og innovation på alle felter. Island vil give det høj prioritet at gøre Norden til en dynamisk, slagkraftig, tiltrækkende og integreret region for forskning, innovation og entreprenørskab.

På undervisningsområdet tages der udgangspunkt i Ministerrådets globaliseringsproces og de konkrete initiativer. Der etableres et tværsektorielt samarbejde med sigte på at styrke kreativitet, nytænkning og entreprenørkultur på alle niveauer i uddannelsessystemet. Nordisk Master-initiativet skal videreføres og Norden profileres som ét uddannelsesområde. Ligeledes skal livslang læring videreudvikles som en del af globaliseringsinitiativet.

Kunstuddannelse, kulturvirksomhed og kreative erhverv spiller en stadig vigtigere rolle for økonomien og får derfor særlig opmærksomhed. Ved at styrke de kreative erhverv kan Norden udnytte skaberkraften til at at opnå en ledende position. Uddannelsessystemet bør også tage højde for det voksende antal indvandrere, målbevidst integration og de potentialer det multikulturelle samfund indebærer.

Et af grundelementerne i nordisk samarbejde er at udvikle Norden som en fælles erhvervs- og markedsregion. Island lægger vægt på at åbne det nordiske marked, eksempelvis for handel med lægemidler og sundhedstjenester.

Et nyt program for regionalt samarbejde træder i kraft 2009 og gælder til år 2012. Island prioriterer højt at programmet iværksættes så hurtigt som muligt, ikke mindst inden for forskning og innovation.

OPGAVER

- Topforskningsinitiativet igangsættes i løbet af 2009. Det rettes mod specialiserede projekter inden for energi, miljø og klima og forudsætter samme grundidé om integration af forskning og innovation som Det nordiske forsknings- og innovationsområde (NORIA) bygger på.
- Der iværksættes forberedelser for et nyt topforskningsprogram om sundhed og velfærd.
- En indsats skal gøres for at udbygge netværket mellem NordForsk, Nordisk InnovationsCenter og Nordisk Energiforskning og styrke deres forbindelse til innovationsinstitutioner i landene.

- Nordisk hvidbog om forskning og innovation evalueres med henblik på at styrke innovationskompetencer i erhvervslivet i lyset af globalisering og klimaændringer. Resultaterne præsenteres på en konference.
- Der gøres en indsats for at styrke det nordiske universitetssystem som helhed og profilere Norden som en dynamisk international universitetsregion.
- Der arbejdes på gensidig anerkendelse af eksaminer fra højere uddannelser, samt kvalitetsstyring hos nordiske universiteter. En konference afholdes om kvalitet i universitetsvirksomhed.
- Fokus sættes på kunstfag på alle skoleniveauer og deres rolle på universiteternes forsknings- og fagområder. På en konference diskuteres kunstskolernes rolle som drivkraft for kreativ tænkning, innovation og entrepenørskab i samfundet.
- Der afholdes et seminar om indvandreres uddannelse og integration i det nordiske samfund.
- Der arrangeres et seminar om innovation og udvikling på grundlag af sundheds-forskning.
- En indsats gøres for at liberalisere det nordiske marked for lægemidler og skærpe konkurrencen på dette område. Forudsætningerne undersøges for flere landes deltagelse i et islandsk/svensk pilotprojekt om gensidige markedstilladelser for lægemidler. Island lægger samtidig vægt på at åbne markedet for sundhedstjenester og identificere eventuelle hindringer med henblik på at fjerne dem.
- Der følges op på en undersøgelse fra Nordregio, der påviser, at det giver gode resultater at placere et universitet, hvor der planlægges tæt bebyggelse. Konklusionerne præsenteres på en konference.
- Metoder udvikles til at fremme entreprenørvirksomhed i spredt bebyggelse, med fokus på at støtte op om kvinders innovation.
- Et seminar afholdes om standardisering af service inden for energi, transport og sikkerhed.
- Forberedelser indledes til en fælles nordisk profilering på verdensudstillingen i Shanghai i 2010. Da de nordiske lande er førende inden for miljø- og energiteknologi samt design og kunst, er det naturligt at planlagte projekter tager højde for det.

982

Nordens styrke

Nordens styrke ligger i demokrati, ligestilling, såvel som i et fælles værdigrundlag og ansvar for borgernes velfærd og sundhed. Den bygger også på det generelle syn, at uddannelse og forskning, såvel som kreativt initiativ fra individet, virksomheder og samfundsgrupper, danner grundlaget for fremskridt.

Kreativitet er en af de nordiske landes grundlæggende styrker. Det gør demokratiet stærkere, at så mange som muligt har mulighed for kulturoplevelser og deltagelse i kunstnerisk skaben. Under formandskabet vil Island stræbe efter at udnytte kreativiteten og innovationsevnen som platform for fælles fremstød. Der initieres tværfaglige projekter med det mål at sammenknytte kultur, forskning og entreprenørskab. Endvidere sættes Nordens deltagelse i *Det europæiske år for kreativitet og innovation 2009* på dagsordenen.

Globaliseringen har medført voksende bevægelse af arbejdskraft, der bl. a. har bidraget til langvarig økonomisk vækst i de nordiske lande. Dog ser man også social dumping, større arbejdspres og forstærkede krav til arbejdskraftens fleksibilitet. Indsatser mod arbejdsløshed skal prioriteres både i afgrænsede områder og inden for specielle fag.

På velfærds- og sundhedsområdet vil Island fortsætte arbejdet med sektorens kerneområde: *Nordisk velfærdsinnovation*. En vigtig opgave bliver at sætte fokus på, hvordan landene kan videreudvikle den nordiske velfærdsmodel så den kan klare sig i den globale konkurrence. Samarbejdet om globaliseringens udfordringer er koncentreret om tre områder: den demografiske forandring og forebyggelse af marginaliseringen af udsatte grupper; kvalitetsudvikling i social- og sundhedsvæsenet; samt samarbejdet med Nordens nærområder, herunder indsatsen mod menneskehandel. Særlig vægt lægges på integration mellem velfærds- og planlægningssektorerne for at modarbejde social opdeling på boligmarkedet og i samfundet. Indsatser for at øge deltagelse på arbejdsmarkedet sættes i fokus, såvel som strategier, der giver individualiserede og brugerdrevne velfærdstjenester større vægt. Endvidere tilstræbes mere forskning, innovation og kompetenceopbygning på velfærds- og sundhedsområdet.

De nordiske landes indsatser for at fremme ligestilling med forældre- og barselsorlovsordninger har vakt stor interesse. Under formandskabet evalueres resultaterne af disse ordninger. Det undersøges også, hvorfor det trækker ud med at indføre lige repræsentation af mænd og kvinder i bestyrelser og politik. Der lægges vægt på at fremme ligestillingssamarbejdet i Vestnorden. Endvidere skal kvinders indflydelse på klimapolitik undersøges, samt hvilken indflydelse klimaændringer kan have på ligestilling.

Island lægger vægt på at forskelle i de nordiske landes lovgivning ikke må volde problemer for virksomheder og borgere. Samarbejdet og harmoniseringen inden for retsvæsenet skal videreføres. I grænsehindringsarbejdet bør det sikres at der ikke skabes nye hindringer ved implementering af EU-lovgivning i landene.

OPGAVER

- Den islandske kunst- og kulturfestival *Kunst uden grænser* videreudvikles og præsenteres i Norden. Hensigten er at lette handikappedes adgang til kunst og kultur og at gøre deres kunst mere synlig. Under festivalen i 2009 sættes fokus på nordisk deltagelse.
- Den islandske fotoudstilling *Specielle børn* vises rundt omkring i Norden. Der arrangeres en filmfestival og et seminar om minoritetsgruppers sprog, deriblandt tegnsprog.
- Der initieres tværfaglige kunst- og kulturprojekter for at promotere en sundere livsstil.
- Island vil tage initiativ til at fund fra vikingetiden indstilles til UNESCO's Verdensarvliste.
- Et samarbejde igangsættes om komparative undersøgelser af unges holdninger, efter alder og køn, til idræt, fritidsvirksomhed, uddannelse og fremtidsforventninger.
- Der udgives informationsmateriale på de største indvandrersprog om arbejdsmiljø, samt rettigheder og pligter på det nordiske arbejdsmarked.
- Der arbejdes på at koordinere nordisk lovgivning om sundhed, sikkerhed og forhold på arbejdspladsen. Det inkluderer en sammenligning af landenes love om arbejdsmiljø. Resultaterne udgives som rapport.
- Registreringen af arbejdsulykker i Norden samt databearbejdelsen koordineres så oplysningerne kan udnyttes optimalt i samarbejde om arbejdsmiljø.
- En konference afholdes om indsatser for at aktivere flere på arbejdsmarkedet, eksempelvis via praktik og omskoling.
- Der nedsættes en tværfaglig arbejdsgruppe med det formål at styrke samarbejdet mellem velfærdsinstitutioner og arbejdsdirektorater i Norden.
- Formandskabet vil tage initiativ til at fire tværfaglige samarbejdsgrupper nedsættes af ministerrådene for arbejdsmarkeds-, social- og sundhedssektoren. Den ene får til opgave at sammenligne boligmarkedets betydning for den nordiske velfærdsmodel; en anden indsamler oplysninger om individualiserede og brugerdrevne velfærdsydelser; den tredje undersøger, hvordan ældres deltagelse på arbejdsmarkedet påvirker sundhed og livskvalitet; og den fjerde gruppe undersøger hvordan ideologien om selvbestemmelse gavner psykisk syge.
- Landenes institutter for folkesundhed opfordres til at samarbejde om indsatser til at mindske tobaksrygning.
- En undersøgelse foretages af, hvordan skov og skovrejsning fremmer folkesundheden.
- Et seminar afholdes om bekæmpning af fedme.
- En komparativ undersøgelse af mænds og kvinders repræsentation i politik og bestyrelser præsenteres på en konference.

- En undersøgelse af forældre- og barselsorlovsordninger iværksættes i de nordiske lande. Resultaterne publiceres i bogform og præsenteres på en konference.
- Der indkaldes til en konference, hvor resultater fra ligestillingsundervisning i nordiske børnehaver og grundskoler præsenteres.
- Ligestillingslovgivning i Vestnorden bliver temaet for en konference og der initieres et vestnordisk samarbejde omkring ligestillingsundervisning i børnehaver og grundskoler.
- Der afholdes et seminar om ansvar for publikation på internettet og indsatser mod kriminalitet på nettet.

986

Nordens klimasvar

Nordens svar på klimaændringer handler på den ene side om at forebygge og reducere miljømæssige konsekvenser og på den anden side om erhvervslivets tilpasning og den fremtidige udnyttelse af naturressourcer.

På FN´s klimakonference i København i december 2009 skal der lægges sidste hånd på en aftale om indsatsen mod klimaændringer, der berører alle klodens indbyggere. De nordiske lande er enige om, at den globale opvarmning ikke må stige mere end 2°C i forhold til temperaturen ved industrialiseringens begyndelse. For at nå dette mål skal der en koordineret indsats til fra både industrilandene og den tredje verden.

Som de andre nordiske lande lægger Island stor vægt på at klimaforhandlingerne afsluttes med en aftale i København. Der bliver gjort en indsats for, at der opnås enighed om en fremtidsvision og målbare resultater. Helhedsløsninger for finansiering og teknologioverførsel skal findes, ligesom der skal fastsættes regler om binding og udledning af kulstof med ændret arealanvendelse og skovrejsning. Island har allerede fremsat et forslag om genoprettelse af vådområder og opdyrkning af landområder som alternative metoder til at binde kulstof.

På hvert sit område er de nordiske lande nået langt i brugen af vedvarende energikilder. Den ekspertise bør udnyttes så mange steder i verden som muligt. De nordiske lande vil derfor tage aktivt del i europæisk og internationalt energisamarbejde og iværksætte projekter med sigte på udvikling af miljøteknologi. Miljøvenlig energi i transport, især skibsfart, er et prioriteret område.

Tværfaglige opgaver i forbindelse med det internationale samfunds klimastrategier vil veje tungt i det nordiske samarbejde på finansområdet, eksempelvis økonomiske styringsmidler med det formål at modvirke udslip af drivhusgasser.

OPGAVER

- En arbejdsgruppe om energianvendelse i spredt bebyggede områder i Vestnorden skal styrkes yderligere i løbet af året. Den skal fokusere på energianvendelse inden for fiskeri og transport, samt søge samarbejde med kystområder ved Nordatlanten.
- En ny fireårig energihandlingsplan vil blive udarbejdet i 2009.
- Software til beregning af energiforbrug og priser på brændstof til forskellige biltyper oversættes og lægges ud på internettet med det formål at styrke forbrugerbevidstheden om energi og udledning af drivhusgasser.
- Der arrangeres en konference om bæredygtig energi for biler og skibe.
- En arbejdsgruppe i regi af Ministerrådet for fiskeri og havbrug, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug får til opgave at undersøge klimaændringers konsekvenser for den primære produktion.
- Et projekt initieres for at kortlægge klimaændringernes indvirkning på erhvervsliv og erhvervspolitik i Norden. Projektet præsenteres på en konference.
- På FN's klimakonference i København 2009 præsenterer de nordiske lande deres bidrag til at informere borgerne om bæredygtig udvikling, tilpasning til klimaændringer og indsatser på klimaområdet.
- Parallelt med FN´s kvindekommissions samling i New York i marts 2009 afholdes et nordisk arrangement om ligestilling og klimaændringer. Derefter udarbejdes en rapport om ligestilling og miljø til fremlæggelse på klimakonferencen i København.
- Projekter om arealanvendelse og kulstofbinding initieres. Der følges op på målsætningerne i *Selfoss-erklæringen om bæredygtigt skovbrug*.
- Der initieres et samarbejde om metoder til at genoprette skadede økosystemer.
- Repræsentanter fra nordiske ungdomsorganisationer inviteres på studietur til nationalparken Vatnajökull, Europas største nationalpark. De får en indføring i hvordan integration af naturbeskyttelse og bæredygtig udnyttelse af naturressourcer kan praktiseres.
- En analyse udarbejdes om bioteknologiens potentialer i jordbrug, husdyravl, fiskeopdræt og skovbrug.
- På baggrund af *Selfoss-erklæringen om bæredygtigt skovbrug* lægges der vægt på træforædling som et skridt i tilpasningen til klimaændringer.
- Der arrangeres en præsentation af nordiske genressourcer i FN´s kommission for bæredygtig udvikling.
- Der gøres en indsats for at udarbejde et enkelt og hensigtsmæssigt miljøforvaltningssystem for små og mellemstore virksomheder. Certificeringsordninger for disse systemer undersøges også.
- Det nordiske miljømærke *Svanen* skal styrkes. De forslag, der fremkom ved revision af mærket i 2008, gennemgås og der samles eksempler på gode resultater af mærkets anvendelse.

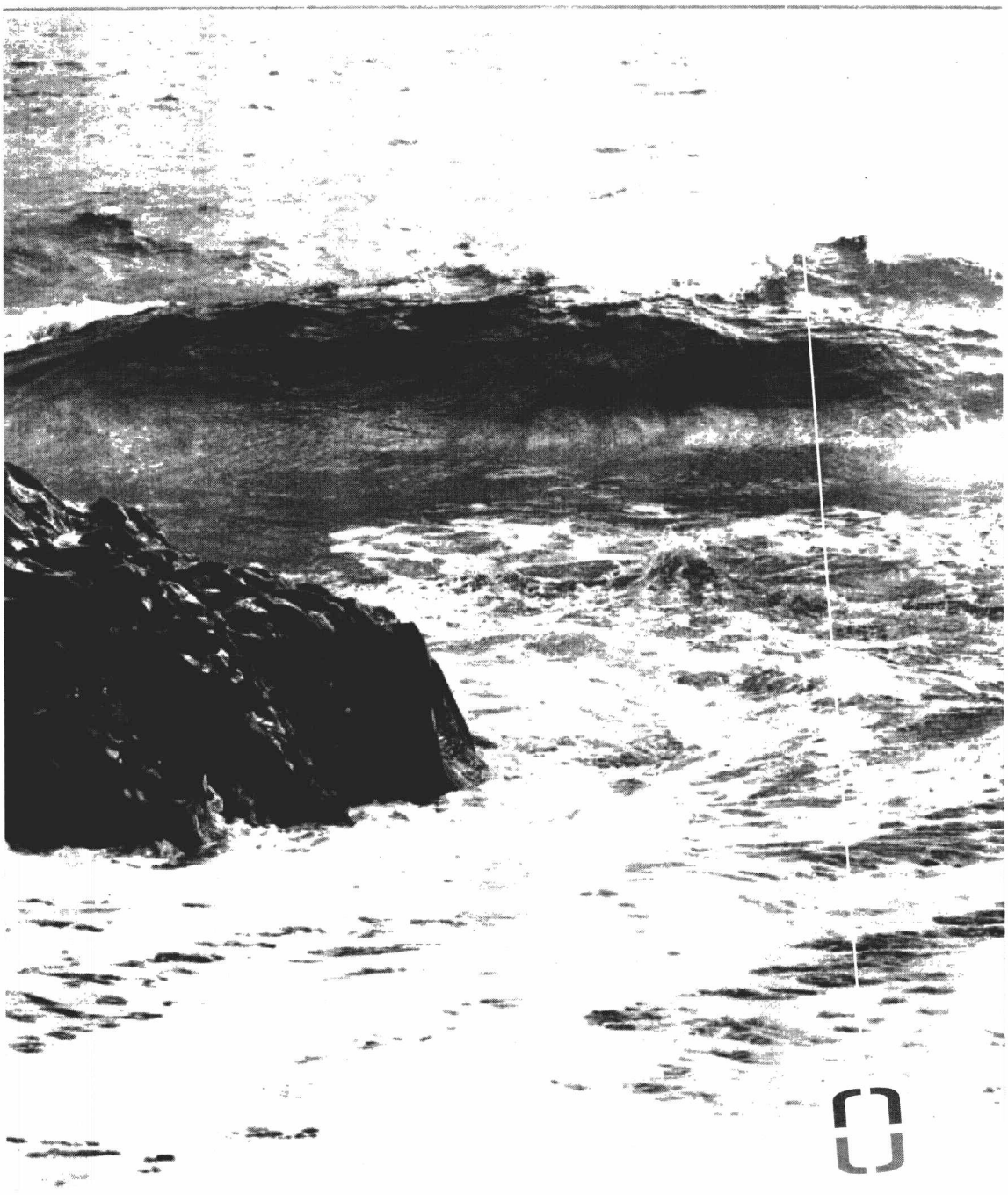

Et globaliseret Norden

Nordisk samarbejde præges i høj grad af det internationale samfund og de globale udfordringer og muligheder. De nordiske lande kan med stor fordel opnå fælles nytte i samarbejde med andre lande og institutioner.

Samarbejdet med Nordens naboer omkring Østersøen er som hidtil en vigtig del af Ministerrådets virksomhed. Island vil især fokusere på igangsætningen af de nye retningslinjer for Ministerrådets samarbejde med Estland, Letland og Litauen, samt for Nordvestrusland, der træder i kraft 2009.

I internationale fora prioriterer Island samarbejde om havets beskyttelse og arktiske forhold højt. Island lægger ligeledes vægt på et tættere samarbejde mellem de nordiske lande og naboområder mod vest, navnlig det østlige Canadas kystområder, Skotland og Irland. Der skal sættes fokus på samarbejde om forskning og innovation. Derudover er et dynamisk Nordisk Atlantsamarbejde fortsat en prioritet.

En strategi om havets beskyttelse er et af hovedelementerne i Nordens svar på klimaændringer. Island lægger stor vægt på forskning i klimaændringers konsekvenser for havmiljøet og på et koordineret miljøberedskab. Konstant overvågning af havets økosystemer er nødvendig for at undgå miljøkatastrofer. Island vil at havenes sårbare økosystemer identificeres og der samarbejdes internationalt om deres beskyttelse.

Det er vigtigt at respektere de nordlige befolkningers ret til og ansvar for bæredygtig udnyttelse af alle havets levende ressourcer. De nordiske lande bør fortsat være ivrige fortalere for disse rettigheder i internationale og regionale organisationer.

Norden er med i flere internationale konventioner, deriblandt OSPAR og HELCOM, der handler om beskyttelse af de nordlige havområder. Der arbejdes også på projekter i andre fora, for eksempel Arktisk Råd og FN. Inden for OSPAR-konventionens rammer arbejdes der på en statusrapport om havets tilstand. Norden bør her deltage aktivt, ligesom i anden virksomhed inden for OSPAR-konventionen.

Island lægger vægt på at de nordiske lande samarbejder inden for Arktisk Råd. I den henseende understreges hvor vigtigt det er at PAME-arbejdsgruppen (Protection of the Arctic Marine Environment) blandt andet vurderer hvilke virkninger forøget sejlads har på det foranderlige arktiske miljø. Island vil ligeledes påpege vigtigheden af det regionale program om beskyttelse af arktiske havområder mod forurening fra land. Planen er en del af FN´s globale aktionsprogram (Global Programme of Action). Der arbejdes for tiden inden for PAME på en opdatering af det arktiske regionalprogram. Det skal foreligge i løbet af 2009 og danner et vigtig grundlag for de nordiske lande i arbejdet med og opdateringen af nationale aktionsplaner.

Naturen i det høje nord har stor tiltrækningskraft. Derfor bør natur- og kulturturisme i spredt bebyggede udkantsområder støttes. Med markedsføring af Norden som et unikt rejsemål kan den samlede konkurenceevne inden for turismen styrkes.

OPGAVER

- Retningslinjer implementeres for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen, samt for Nordvestrusland, 2009-2013.
- Samarbejde med Nordens naboer mod vest, især Canada, skal styrkes.
- Island vil etablere et samarbejde om udarbejdelsen af et risikokort over Nordatlantens sårbare havområder. En sådan kortlægning er en forudsætning for et systematisk miljøberedskab i de arktiske havområder, hvor der er stigende skibstrafik og konkurrence om naturressourcer.
- Samarbejdet og arbejdsfordelingen mellem Arktisk Råd og Nordisk Ministerråd bør styrkes. Regionale organisationer og arktiske samarbejdsprojekter støttes fortsat.
- En arbejdsgruppe nedsættes med den opgave at sammenligne de forskellige forvaltningsordninger i fiskeriet og analysere muligheden for at bruge dem til at minimere konsekvenserne af klimaændringer. Resultaterne præsenteres på en konference.
- En konference afholdes om innovation i fiskeriet og nye ideer om udnyttelse af havets ressourcer.
- Der arrangeres en konference om fødevaresikkerhed, bæredygtighed, renhed, sundhed og sporbarhed.
- Projektet *Ny nordisk mad* videreudvikles for at fremme innovation og markedsføring af nordiske fødevarer.
- Et seminar arrangeres om innovation og kvalitet i turisme.
- Der tages initiativ til at profilere Norden som et fælles turistmål, især på fjernmarkeder.

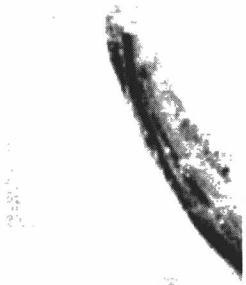

992

norden

Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er en af verdens mest omfattende regionale samarbejdsformer. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, samt de selvstyrende områder Færøerne, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbejde er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en vigtig medspiller i det europæiske og internationale samarbejde. Det nordiske fællesskab arbejder for et stærkt Norden i et stærkt Europa.

Det nordiske samarbejde sigter mod at styrke nordiske og regionale interesser og værdier i en global omverden. Fælles værdier landene imellem er med til at styrke Nordens position som en af verdens mest innovative og konkurrencedygtige regioner.

Nordisk Ministerråd
Store Strandstræde 18
1255 København K
Telefon (+45) 3396 0200
Fax (+45) 3396 0202

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
1255 København K
Telefon (+45) 3396 0400
Fax (+45) 3311 1870

www.norden.org

DOKUMENT 5

Utrikesministrarnas redogörelse

Utrikesminister, **Carl Bildt**
Fru president! Ärade ledamöter! Under de månader som har gått sedan Sverige efterträdde Finland som ordförande i Nordiska ministerrådet har världsläget i flera viktiga avseenden kraftigt förändrats. En gradvis skärpning under hela året av motsättningarna i södra Kaukasus ledde i början av augusti till en militär urladdning som kulminerade i en rysk invasion av grannlandet Georgien. Några veckor senare bröts den globala ekonomins positiva utveckling med hög tillväxt och en snabbt växande världshandel. En amerikansk finansiell kris utlöste kedjereaktioner på alla världens marknader med stigande räntor och fallande tillgångsvärden som följd.

Norden har i högsta grad berörts av denna utveckling. Det enskilda land som har drabbats allra hårdast av den globala finanskrisen är Island, vars regering har tvingats till drastiska åtgärder och stora garantiåtaganden för att försöka dämpa krisens omfattning. Stödinsatser har gjorts också på nordisk basis och för att garantera de isländska bankernas åtaganden gentemot sparare i andra nordiska länder. På nordiskt initiativ har Europeiska rådet den 16 oktober uttalat stöd för och solidaritet med Island.

Konflikten i Kaukasus har funnits på dagordningen såväl vid de gemensamma överläggningarna vid utrikesministermötet den 18 april som i de täta bilaterala kontakter som har förevarit utrikesministrarna emellan. De nordiska länderna har därtill varit mycket aktiva i den europeiska unionen liksom i egenskap av ordförandeländer i OSCE, Finland, och Europarådet, Sverige, för att bidra till en lösning av konflikten, försvara folkrättens grunder och Georgiens territoriella integritet.

Sedan några veckor finns nordiska observatörer på plats i Georgien inom ramen för Europeiska unionens 200 man starka observatörsstyrka. Sverige bidrar dessutom med styrkans data- och kommunikationsutrustning.

Det växande internationella intresset för nordområdena och Arktis på senare år understryker behovet av effektiva övervakningssystem och samarbete mellan de nordiska länderna för att bevaka gränsövergångarna, skydda miljön och ta till vara de nya ekonomiska möjligheter som erbjuds i regionen. En redogörelse om den civila säkerhetssituationen i Nordatlanten har lämnats in till Nordiska rådet i enlighet med dess önskemål.

Norden samarbetar i dag operativt om sjöövervakning och förbereder motsvarande arrangemang för luftövervakning. Före årets slut kommer den norske tidigare utrikes- och försvarsministern Thorvald Stoltenberg att presentera en rapport om framtida utvecklingsmöjligheter för det nordiska utrikes- och försvarssamarbetet.

Samarbetet i närområdet är en central del av ministerrådets arbete. Nya riktlinjer för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen samt med nordvästra Ryssland har utarbetats för perioden 2009–2013. Dessa riktlinjer har fått de nordiska och baltiska utrikesministrarnas stöd. Vid *European Humanities University* i Vilnius studerar nu 2 500 vitryska studenter med stöd från Nordiska ministerrådet.

Nordens roll i globaliseringen har även detta år tillhört de högt prioriterade frågorna. Den 8–9 april arrangerades Globaliseringsforum i Riksgränsen, där statsministrarna antog Riksgränsdeklarationen, som handlar om bland annat Nordens konkurrenskraft och våra möjligheter att gemensamt bidra till at uppnå klimatmålen.

En betydande framgång för det nordiska samarbetet var Europeiska unionens beslut att utveckla en Östersjöstrategi. Danmark, Sverige och Finland har i likhet med de övriga fem strandstaterna aktivt bidragit till processen. Möjligheterna för Östersjöregionen att bilda skola för det regionala samarbetet inom Europeiska unionen är mycket goda.

Just nu pågår också en översyn av Östersjöstaternas råd mot bakgrund av de förändringar av förutsättningarna som skett i och med Europeiska unionens utvidgning. Förhoppningsvis kommer vi att kunna enas om en nödvändig reformering av CBSS till en organisation som är bättre anpassad till den nya tidens utmaningar och behov.

Nordiska ministerrådet har antagit ett nytt samarbetsprogram om Arktis. Inom ramen för det svenska ordförandeskapet arrangerades en konferens om regionen på Grönland. Syftet var att öka medvetenheten, i inte minst inom Europeiska unionen, om Arktis betydelse. Det är viktigt att visa respekt för havsrätten när det gäller den fortsatta aktiviteten i denna allt viktigare region.

Arbetet för att stärka insatserna mot människohandel har fortsatt. Östersjöstaternas råd, som innefattar även Ryssland, har tagit över frågan från den gemensamma nordisk-baltiska aktionsgruppen. Den rapport som Nordiska rådet har efterlyst, om människohandel i både Norden och Baltikum, har lämnats in. Också Nordiska ministerrådet har lämnat in en skriftlig redogörelse om sina insatser för att bekämpa människohandel.

Norden ger avsevärda bidrag till fredsfrämjande insatser runtom i världen. I Afghanistan finns trupper och stabiliseringsinsatser från samtliga nordiska länder. De nordiska utrikesministrarna enades i april om en gemensam handlingsplan för samarbetet i just Afghanistan. Handlingsplanens syfte är att underlätta utvecklingen av gemensamma ståndpunkter och uttalanden samt att stärka samordningen av tekniskt och ekonomiskt bistånd till detta hårt sargade land.

En framgångsrik insats inom ramen för Europeiska unionen genomförs i Tchad, och nordiska insatser sker också i betydande omfattning ibland annat Kosovo.

Låt mig, fru president, till sist notera att samtliga nordiska länder stöder Finlands kandidatur till FN:s säkerhetsråd för perioden 2013–2014.

DOKUMENT 6

Försvarsministrarnas redogörelse

Forsvarsminister **Søren Gade**
Tak for det. Ærede præsident, regerings- og parlamentsmedlemmer og tilhørere her i salen. I Norden har vi en mangeårig tradition for samarbejde på mange områder og selvfølgelig også på forsvarsområdet. Vi har længe haft et godt og velfungerende forsvarssamarbejde, der er formaliseret i to fora, nemlig for det første NORDCAPS, som står for *Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support*. NORDCAPS fokuserer på koordination samt fælles uddannelse og træning af soldater til fredsstøttende operationer. For det andet har vi NORDAC, *Nordic Armaments Cooperation*, og det drejer sig om forsvarsmaterielsamarbejde. Ud over samarbejdet i de her to fora har det nordiske forum gennem længere tid været ramme om mange substantielle politiske drøftelser, og vores nordiske samarbejde udvikler sig løbende.

Grundlaget for fællesskabet er ud over vores geografiske nærhed også det værdifællesskab, der eksisterer mellem vores lande, blandt andet en del af de nordiske landes engagement i og viljen til at bidrage til løsning af konflikter og problemer rundtomkring i verden. Og når nu jeg befinder mig her i Helsinki, og når nu talen falder på bidrag til problem- og konfliktløsning, så tillader jeg at udtrykke et stort tillykke til Finland og til tidligere præsident Martti Ahtisaari for tildelingen af Nobels fredspris. Martti Ahtisaari har om nogen fortjent denne fornemme anerkendelse for sin utrættelige indsats gennem mange år i fredens tjeneste, senest i forbindelse med sit hverv som FN's særlige udsending i Kosovo.

Da Danmark overtog stafetten for det nordiske forsvarssamarbejde efter et velgennemført svensk formandskab i 2007, valgte vi at prioritere fire områder. Det drejer sig som punkt et om videreudbygning af det nordiske initiativ for Vestbalkan og Ukraine. Som punkt to Kapacitetsopbygning i Afrika, som punkt tre Humanitær folkeret med særlig fokus på håndtering af tilbageholdte, og som punkt fire har vi en vision om på sigt at kunne bidrage til en fredsstøttende FN-operation, for eksempel i Afrika, med en fælles nordisk enhed. Vi har været ambitiøse, men heldigvis har alle deltagerlandene bidraget konstruktivt og engageret til at føre samarbejdet fremad. Det er derfor mit klare indtryk, at vi vil opnå gode resultater, som det kommende finske formandskab kan bygge videre på.

Lad mig sige lidt om de enkelte samarbejdsområder. Angående det internationale engagement har de nordiske lande undersøgt potentialet for at styrke det nordiske samarbejde i Afghanistan. Selv om den geografiske placering af de enkelte nordiske landes militære styrker giver nogle naturlige begrænsninger for samarbejdes omfang, holdes potentialet hele tiden for øje. I år har der bl.a. været fokus på at styrke erfaringsudvekslingen vedrørende de såkaldte *improvised explosive devices* – altså *ied'er* eller i daglig tale vejsidebomber. Der har også været arbejde på at styrke samarbejdet om lufttransport til og fra de nordiske lande og Afghanistan. Sideløbende med det praktiske samarbejde har vores fællesnordiske møder på alle niveauer været gode anledninger til erfaringsudvekslinger og drøftelser af situationen og indsatsen i bl.a. Afghanistan.

Balkan er også en vigtig region, hvor de nordiske lande tager ansvar. Det Nordiske Initiativ er navnet på vores fælles støtte til Vestbalkan. Dette initiativ er blevet udvidet til også at omfatte de baltiske lande, og dermed deltager vores baltiske venner i arbejdet på Vestbalkan, hvor der bl.a. finder et vigtigt arbejde sted med opbygningen af de enkelte landes forsvarsministerier – i lighed med det gode norskledede initiativ, vi ser i Montenegro.

Også i forhold til et andet højaktuelt område, nemlig Ukraine, hvor samarbejdet kaldes det nordisk-baltiske initiativ, bidrager de baltiske lande. Ukraine er ikke mindst, set i lyset af den seneste tids uro i regionen, et centralt samarbejdsland. Og med henblik på at videreføre og udbygge den positive udvikling i landet udarbejdede vi fra dansk side før sommeren i år et stykke papir, der foreslår yderligere samarbejdsområder. Papiret blev positivt modtaget af Ukraine, og vi vil nu i samarbejde med vores nordiske og baltiske venner arbejde videre med at konkretisere forslagene.

Også Afrika er i fokus. Under dansk formandskab har en nordisk arbejdsgruppe undersøgt om det vil være muligt for de nordiske lande at etablere et tættere samarbejde vedrørende kapacitetsopbygning i Afrika, specielt med fokus på det østlige Afrika. Arbejdsgruppens overordnede forslag er blevet præsenteret for en række af de afrikanske partnere, som tog positivt imod initiativet. På det nordiske forsvarsministermøde til november på Bornholm vil vi drøfte de konkrete forslag på baggrund af en fælles nordisk rapport. Hensigten med den nordiske støtte er at bidrage til opbygningen af de afrikanske sikkerhedsstrukturer under Den Afrikanske Union. Det er således vigtigt, at kontinentet etablerer egne krisestyringskapaciteter, så det i højere grad end nu kan håndtere og forebygge konflikter.

Men der er næppe tvivl om, at der i en årrække fremover stadig vil være brug for fredsbevarende styrker under FN, også i Afrika. Vi har derfor en ambition om efter 2010 at kunne etablere et fælles nordisk FN-bidrag til for eksempel Afrika. Det er dog klart, at de nordiske landes nuværende store engagement i internationale operationer vil have stor indflydelse på, hvordan de enkelte lande har mulighed for at bidrage til denne FN-enhed.

Overholdelse af de folkeretlige regler også i konfliktsituationer vægtes meget højt i alle de nordiske lande. Konflikterne i bl.a. Irak og Afghanistan har sat emnet højt op på den internationale dagsorden, og der er behov for at sikre, at de enkelte landes væbnede styrker er uddannet i de folkeretlige regler og dermed kan optræde korrekt og professionelt i deres arbejde. De nordiske lande har derfor i 2008 indledt et styrket samarbejde på området. Det drejer sig bl.a. om udveksling af information vedrørende folkeretlige forhold, blandt andet håndtering af tilbageholdte. Der er også taget initiativ til, at de nordiske landes folkeretsjurister kan deltage på hinandens kurser. Det er et samarbejde, der vil blive videreført og i så vidt muligt omfang udbygget i de kommende år.

Der er i de nordiske lande en fælles forståelse for, at den militære indsats ikke kan stå alene, men at den må suppleres med indsatser til gavn for civilbefolkningen, den såkaldte civil-militære samtænkning. Danmark udsendte tidligere på året et papir med forskellige forslag til en styrkelse af det nordiske samarbejde på området. Det drejer sig blandt andet om erfaringsudveksling og deltagelse på hinandens kurser med observatører. Det er på et område, der er så vigtigt, men så afhængigt af sikkerhedssituationen i et givent missionsområde, ingen tvivl om, at udveksling, indsamling og systematisk læring af erfaringer vil have stor værdi for missionsuddannelsen.

Det nordiske forsvarssamarbejde har i 2008 også været præget af det arbejde, der finder sted for at undersøge potentialet for generelt at udvide det hidtidige nordiske forsvarssamarbejde. Det indledende initiativ blev præsenteret ved det norsk-svenske mulighedsstudie. Dette blev snart afløst af det, der hedder, NORDSUP, *Nordic Supportive Defence Structures*, hvor også Finland deltog, og hvor der er blevet identificeret et stort antal potentielle samarbejdsområder. De enkelte lande udpegede selv de områder, de ønsker at indgå samarbejde om, og de er altså ikke forpligtet af det fulde potentiale af samarbejdet. Danmark har senest meddelt, at man også forventer at indtræde i dette samarbejde. Den formelle iværksættelse vil ske, når de nordiske lande undertegner et såkaldt *memorandum of understanding* på det nordiske forsvarsministermøde på Bornholm den 11. november i år.

Lad mig også knytte et par bemærkninger til det nordatlantiske område, som i de senere år har fået øget strategisk betydning, ikke mindst som konsekvens af klimaforandringerne. Med udsigten til, at der åbnes for alternative sejlruter via Nordøst- og Nordvestpassagen, samt den stigende grad af oplevelsesturisme i de arktiske farvande er der opstået nye udfordringer for de nordiske landes maritime beredskaber. Vi har derfor indledt en øget dialog med henblik på at undersøge, hvorledes vi kan samarbejde om at klare de udfordringer, der vil følge for beredskabet vedrørende bl.a. søredning og miljø. Det er vigtigt med et samarbejde på dette område - et samarbejde, som både kan og vil give stor merværdi for det enkelte land.

Lad mig slutte af med varmt at takke de øvrige nordiske lande for deres gode og konstruktive bidrag under det danske formandskab. Jeg synes bestemt, vi har haft mange gode og værdifulde drøftelser her i 2008, og jeg mener også, at vi i 2008 er kommet et stykke videre med konkrete samarbejdsprojekter.

Jeg er sikker på, at vi vil fortsætte den gode udvikling under det finske formandskab i 2009. Tak for opmærksomheden.

DOKUMENT 7

Samarbetsministrarnas redogörelse, Dokument 7

Samarbetsminister **Cristina Husmark Pehrsson**
Herr president! Nordiska vänner! Jag ska ge en överblick över de viktigaste resultaten och aktiviteterna hittills under vårt ordförandeskap.

Vi är nu inne i det sista kvartalet av ordförandeskapet. Vi har genomfört mycket i vårt program, som kallas *Kraftsamling*. Precis som herr president nämnde i sitt öppningsanförande har programmet genomsyrats av statsministrarnas globaliseringsinitiativ. Det ställer krav på ett utvidgat samarbete mellan alla sektorer.

Vi har därför tagit initiativ till en genomlysning av pågående verksamheter. Vi har också tillsatt en utredare som ska analysera ministerrådsreformen från 2005 samt budgeten och budgetprocessens nuvarande utformning. Slutsatser och förslag kommer att presenteras den 10 december.

Vi har satt frågor om *konkurrenskraft* högt på agendan. Konkurrenskraft handlar om att möta global konkurrens och minska utanförskapet på ett hållbart sätt. Den senaste tiden visar hur vikigt det är att vi, de nordiska länderna, är väl rustade för att möta internationell turbulens.

I april anordnade vi det första nordiska globaliseringsforumet i Riksgränsen, med konkurrenskraft som tema. Forumet underströk vikten av fortsatta ansträngningar inom ramen för globaliseringsarbetet.

Vi har arrangerat ett seminarium om den nordiska elmarknaden, och vi har antagit en ny handlingsplan för det nordiska energisamarbetet.

Vår andra huvudprioritering har varit *klimat*. Norden kan, bör och ska vara föregångare i klimatarbetet. Vi har genomfört en arktisk konferens på Grönland med ett brett deltagande och stort medialt intresse. Vi har tillsammans utarbetat ett arbetsprogram inför klimattoppmötet i Köpenhamn 2009, med huvudmålet att bidra till ett så bra förhandlingsresultat som möjligt.

Vidare har vi beslutat om ett nytt arktiskt handlingsprogram för perioden 2009–2011 och en ny strategi för hållbar utveckling för åren 2009–2012. Vi har under året även beslutat om ett nytt miljöhandlingsprogram för åren 2009–2012.

Utbildning, forskning och kultur leder våra samhällen framåt. Det är glädjande att Toppforskningsinitiativet har sjösatts. Programmet får 480 miljoner svenska kronor under fem år.
Under rubriken *Kreativitet* har vi velat markera vikten av erfarenhetsutbyte och gemensamma satsningar inom skolans område. Vi har bland annat anordnat en konferens om kultur i skolan och arrangerat erfarenhetsutbyte om entreprenörskap inom utbildningsområdet.

Sverige har tillsammans med övriga nordiska länder lagt grunden till ett mer vässat och resultatinriktat språksamarbete. En ny organisationsstruktur har beslutats, och 3,5 miljoner danska kronor har avsatts för at säkra barns och ungdomars nordiska språkförståelse.

Vårt fjärde k har varit *koordinering*. Vi har ett särskilt ansvar när det gäller närområdena. Vi har därför under vårt ordförandeskap beslutat om nya riktlinjer för närområdessamarbete, det vill säga med Estland, Lettland och Litauen samt med nordvästra Ryssland, för perioden 2009–2013. Samarbetet fokuserar på områden av gemensamt intresse. Vi har även tryggat den långsiktiga finansieringen av det vitryska exiluniversitetet, European Humanities University i Vilnius, genom etablerandet av en *trust fund*.

Herr president! I morgon presenterar Island programmet för det isländska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2009. Jag hoppas att Island ska känna samma tillförsikt inför det kommande året som jag och vi gjorde när vi tog över efter Finlands mycket goda arbete.

Samarbetet med Nordiska rådet är ovärderligt. Genom att lyssna och samarbeta kan vi föra det nordiska samarbetet vidare till nya framgångar. Om detta är jag övertygad.

REDOGÖRELSE – DOKUMENT 8

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
Tel +45 3396 0200
Fax +45 3396 0202
www.norden.org

8 september 2008
08-02465-1

Redogörelse om Nordiska ministerrådets samarbete med frivilligsektorn

Bakgrund

MR-SAM antog den 14 juni 2006 en ny strategi för samverkan med frivilligorganisationer i Norden och med frivilligorganisationer i ministerrådets arbete för ett starkt civilt samhälle i Nordväst-Ryssland och Vitryssland (hädanefter kallad Strategin).

Strategin lades fram som ministerrådsförslag vid Nordiska rådets session 2006. Nordiska rådet rekommenderade ministerrådet att genomföra Strategin med beaktande av vissa ändringar. Rådet godkände ministerrådets meddelande angående rekommendationen på sessionen 2007. I sitt meddelande utlovade ministerrådet att lägga fram en redogörelse för rådet angående ministerrådets samarbete med frivilligorganisationerna i Norden. I sitt betänkande meddelade rådet att det ser fram emot en dylik redogörelse på kommande sessioner. Med hänvisning till detta önska ministerrådet att i denna redogörelse presentera hur Strategin implementerats i ministerrådet och hur samarbetet med frivilligorganisationerna i praktiken förlöpt efter Strategins ikraftträdande.

Kort om strategin

I enlighet med Strategin skall de löpande kontakterna mellan ministerrådet och frivilligorganisationerna utgår från *"regelbundna samlingar av frivilligorganisationernas nordiska samverkansorgan"*. De i strategin nämnda samlingarna bör ske ministerrådsvis eller i grupper av ministerråd och avse både allmänna spörsmål och mera tematiska frågeställningar. Vid samlingarna presenteras inriktningen av ministerrådets framtida arbete för att ge organisationerna möjlighet att bidra med sina synpunkter. Samlingarna kan resultera i särskilda och fördjupade kontakter mellan vissa frivilligorganisationer och berörda fackministerråd.

Strategin ger de enskilda ministerråden mycket beslutsmakt i anknytning till kontakterna med frivilligorganisationerna, men också ansvar. Varje ministerråd identifierar frivilligorganisationer på sitt verksamhetsområde och det ankommer på respektive fackministerråd att själva ta initiativ till en mera fördjupat samverkan med frivilligsektorn där en sådan bedöms kunna ge värdefullt resultat.

Strategin är särskilt fokuserad på de enskilda fackministerråden. Beträffande genensamma insatser för hela ministerrådet gentemot frivilligorganisationerna nämner Strategin att: *"Vid behov kan ministerrådet kalla till konferenser över fackministerrådsgränserna för diskussion i mera övergripande frågor."*

Strategin fokuserar också på ministerrådets grannlandspolitik och NGO-programmet i vilka stödet av det civila samhället i nordvästra Ryssland och Vitryssland skall vara en huvudpunkt. Detta stöd utvecklas i nära samverkan med frivilligorganisationer i Norden, genom att nyttiggöra det nordiska frivilligarbetets erfarenheter.

Strategin nämner också vissa områden inom vilka samarbetet mellan ministerrådet och frivilligorganisationerna i Norden kunde vara ämnade för speciellt tätt samarbete. Områden som explicit nämns i Strategin är folkbildningen, det sociala arbetet, miljön, ungdomspolitiken och insatserna inom programmet "Design för alla".

Samarbete efter den nya strategin

Den nya Strategin har varit i kraft i cirka två år. Under dessa år har de enskilda ministerråden utvecklat olika former för samarbetet med frivilligorganisationer, dels baserat på det samarbete som redan existerade före den nya Strategin och dels på ny praxis.

Strategin har beaktat det faktum att vissa fackområden inom ministerrådet är mera tillämpade för ett aktivt samarbete med frivilligsektorn än andra. I enlighet med Strategin eftersträvar ministerrådet samarbete med Nordens frivilligorganisationer i synnerhet på vissa områden av gemensamt intresse som uppräknats ovan. Således ser samarbetet mellan frivilligorganisationerna och ministerrådet annorlunda ut beroende på vilket fackområde som är i fråga. Även om Strategin fokuserar på samarbetet mellan frivilligorganisationer och enskilda ministerråd har den av praktiska och naturliga skäl i vissa fall förverkligats avdelningsvis.

Följande ministerråd idkar ett aktivt och regelbundet samarbete med frivilligorganisationerna på sitt fackområde:

Ministerrådet för utbildning och forskning och Ministerrådet för arbetsliv: Avdelningen för utbildning, forskning och arbetsmarknad (UFA) har implementerat strategin om samarbete med frivilligsektorn genom att arrangera årliga informationsmöten för frivilligorganisationerna på alla av avdelningens fackområden. Dessa möten har avhållits i januari 2007 och 2008 och avdelningen planerar att ordna dylika möten i januari varje år. På mötena får organisationerna information om avdelningens verksamhetsplan för det nya året och man ger organisationerna möjligheten att kommentera och diskutera innehållet i planen. Frivilligorganisationerna har varit mycket nöjda med detta arrangemang och de har aktivt gett respons till avdelnings arbete.

På mötena upplyses organisationerna också om möjligheterna att få information angående ämbetsmannakommitté- och ministermötenas agenda genom att gå in på ministerrådets hemsida. Organisationerna uppmuntras till att komma med löpande kommentarer angående ämbetsmannakommittéernas och ministerrådens verksamhet under årets lopp, men några dylika kommentarer har avdelningen inte mottagit från organisationerna.

Ministerrådet för social- och hälsopolitik: Samarbetet med frivilligsektorn är huvudsakligen knytet till sektorns projektmedel, med vilka frivilligorganisationer utför konkreta projekt som är riktade till socialt utsatta

grupper, barn och unga, inbegripet barn och unga med nedsatt funktionsförmåga. En stor del av social- och hälsoområdets samarbete med de baltiska länderna och nordvästra Ryssland går ut på strategiskt stöd till frivilligorganisationer i dessa länder i syfte att organisationerna skall utvecklas och implementera konkreta insatser. Frivilligorganisationerna är viktiga samarbetspartners i dessa regioner speciellt i förebyggande arbete med HIV/AIDS bland narkomaner, på narkotikaområdet som helhet, i bekämpning av människohandel, i förebyggande arbete för att motarbeta sociala problem bland utsatta barn och unga, samt inom handicapområdet.

Representanter för frivilligorganisationer inviteras regelbundet till konferenser, seminarier, workshops m.m. som arrangeras på området. Det pågår även en oformell, men tät, dialog mellan representanter från frivilligsektorn speciellt inom områdena för de hemlösa, på narkotika- och alkoholområdet och med organisationen Rädda Barnen.

Ministerrådet för kultur: Kultursektorns främst redskap i samarbetet med frivilligsektorn är de kulturforum som kulturministrarna etablerat för att skapa en mötesplats för kulturfolk, konstnärer och andra förmedlare, politiker och ämbetsmän. Varje år arrangeras ett antal (3-5 st.) kulturforum med varierande tema. Under 2007 och 2008 arrangerades kulturforum med följande tema: "litteratursamarbete", "den kompetente gamern", "produktionsinriktad residensverksamhet" (artist-in-production), "immateriellt kulturarv", "dramatik", "ett kreativt Norden" och "grannlands-tv i den digitaliserade tiden". Syftet med kulturforumen är att föra en aktiv dialog med både professionella och amatör aktörer på kulturfältet. Genom att skifta temat på forumen får ministerrådet kontakt med representanter från varierande frivilligorganisationer på kulturfältet.

Det bör också nämnas att inom området för barn- och unga deltar frivilligorganisationerna konkret i ministerrådets beslutsfattande genom att det i den Nordiska Barn- och Ungdomskommittén (NORDBUK) permanent ingår fem representanter för ungdomsorganisationerna från de fem nordiska länderna.

Ministerrådet för jämställdhet: Det nordiska jämställdhetssamarbetet samarbetar med frivillig- och kvinnoorganisationer i Norden genom att organisationerna erhåller stöd för att genomföra projekt som fokuserar på jämställdhet. Det är viktigt att nordiska frivilligorganisationer ges möjlighet att genomföra jämställdhetsprojekt inom vilka gemensamma nordiska frågor kan diskuteras för att därigenom skapa en samfälld nordisk hållning kring aktuella jämställdhetsfrågor. Till de konferenser och seminarier som MR-JÄM arrangerar inbjuds representanter för nordiska frivilligorganisationer. I det nordiska jämställdhetssamarbetet med de baltiska länderna och nordvästra Ryssland har det varit viktigt att involvera kvinno- och frivilligorganisationer i kompanjonskapet.

Ministerrådet för närings-, energi och regionalpolitik: Inom gränshindersarbetet består kontakterna med frivilligsektorn främst av det faktum att Nordiska ministerrådets informationstjänst, Hallå Norden, förvaltas av Föreningarna Norden i de fem nordiska länderna. Detta innebär att föreningarna har tillgång till samma källor rörande gränshinder, och har möjlighet att i eget namn agera utåt i förhållande till dessa. Det är i mångt och mycket också Föreningarna Norden som arrangerar de informationsseminarier för nationella tjänstemän som ministerrådets gränshinderssektor årligen finansierar. Dessa genomförs ofta i samarbete med övriga, regionala, informationstjänster i Norden. Nyligen har även kontakter etablerats med pendlarföreningar i Norden, vilket kommer att kunna generera input till ministerrådets gränshinderarbete.

Ministerrådet för fiskeri och havsbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk: Inom sektorn för jord- och skogsbruk kan speciellt nämnas samarbete kring det årliga Skogministermötet, (senast i augusti 2008), där enskilda intresseorganisationer är inbjudna och deltar aktivt som rådgivande organ. Vidare förekommer ett aktivt och produktivt samarbete kring rapporter och analyser som till exempel Husdjursgenetiska resurser.

Inom sektorn för fiskeri är det direkta samarbetet något begränsat, framförallt på grund av frågans mellanstatliga fokus. Dock bör nämnas deltagande i framtagandet av rapporter och ett generellt mycket gott samarbete med yrkesorganisationer. Samtidigt bedöms detta vara ett område som många gånger karaktäriseras av kontakter av något konfliktbetonad natur, på grund av närvaron av känsliga frågor såsom val- och sälfångst, och att därigenom konsensus många gånger är svår att finna.

Samarbetet inom sektorn för livsmedel, om än förhållandevis begränsat, har ett positivt och aktivt engagemang och en dialog försöks säkras genom ett brett deltagande inom den årliga Tillsynskonferensen. Vidare finns det ett brett samarbete genom partnerskap kring diverse publikationer såsom Nordiskt köksmanifest inom satsningen "Ny Nordisk mat".

Ministerrådet för miljö: Inom miljösektorn spelar frivilligorganisationerna en viktig roll framförallt som lobby och sakfrågeväckande organisationer, till exempel inom frågor som rör djurbestånd, och där partnerskapet har medfört konkreta resultat. Ett exempel som kan nämnas är den Nordiska arbetsgruppen för Natur, friluftsliv och kulturmiljö som i september 2007 genomförde ett seminarium på Färöarna med ca 30 experter.

NGO-programmet

Det mest specialiserade programmet inom ramen för ministerrådets arbete med frivilligorganisationerna är *Nordiska ministerrådets Stödprogram till frivilligorganisationer i Östersjöregionen (NGO-programmet)* som har en årlig budget på cirka 5 miljoner DKK. Frivilligorganisationer kan söka bidrag från programmet till internationella samarbetsprojekt. Programmet initierades år 2006 och har sedan dess stött 25 olika projekt för en total summa av 8 637 289 DKK, inom områden såsom demokratiutveckling och miljövård. Ytterligare 9 projekt antas få stöd under hösten 2008 för ytterligare 3 612 000 DKK. Inom ramen för detta program bidrar frivillig-organisationerna också med expertis som medlemmar av rådgivande gruppen och är därmed också aktiva inom bedömningsprocessen av programmet.

Kunskapsuppbyggnads och nätverksprogrammet som lanserades av ministerrådet den 1 januari 2007 fokuserar på att främja utbyte av kunskap, erfarenheter och färdigheter liksom att skapa nätverk mellan partnerorganisationer i Norden och nordvästra Ryssland. I detta program ingår samarbete med och mellan frivilligorganisationer som en viktig del av programmet. Budgeten för programmet 2008 uppgår till nästan 25 miljoner DKK. Som ett underprogram till kunskapsuppbyggnads och nätverksprogrammet finns det så kallade Lilla NGO-programmet vilket administreras lokalt av ministerrådets informationskontor i Ryssland och de baltiska länderna.

Samarbete över ministerrådsgränserna - Konferens för frivilligorganisationerna

I enlighet med Strategin sker största delen av ministerrådets samarbete med frivilligsektorn i regi av de enskilda fackministerråden. Endast vid behov kan

ministerrådet arrangera konferenser över fackministerrådsgränserna för diskussion i mera allmänna frågor.

MR-SAM beslöt i samband med budgeten för år 2007 att nedlägga budgetposten "Stöd till frivilligsektorn". I enlighet med godkännande från generalsekreteraren omdisponerades 300 000 DKK från den nedlagda budgetposten till budgeten för avdelningen för kultur, jämställdhet och lagstiftning (KJUL) för att användas till större en konferens för frivilligorganisationerna över fackministerrådesgränserna.

Ministerrådet ser den globaliseringssatsning som statsministrarna igångsatt som en övergripande fråga som med god orsak kan diskuteras med frivilligorganisationerna över fackministerådesgränserna. Konferensen skall i korthet gå ut på en presentation av statsministrarnas globaliseringsinitiativ och de inverkningar som initiativet har haft på arbetet i ministerrådet, samt vilka konsekvenser globaliseringssatsningen kan ha för frivilligsektorn. Förutom att informera frivilligorganisationerna om globaliseringsinitiativet är konferensens andra likaså viktiga syfte vara att inbjuda frivilligorganisationers representanter till att ge sina kommentarer och diskutera eventuella frågeställningar som globaliseringssatsningen väckt hos dem.

Konferensen kommer främst att rikta sig till frivilligorganisationernas nordiska samverkansorgan som uppfyller Strategins krav på stabilitet, representativitet och "nordisk nytta", men också beakta de kontakter som de enskilda ministerråden etablerat med frivilligorganisationerna på respektive område. Ministerrådets sekretariat håller som bäst på och planlägger för konferensen som kommer att arrangeras antigen i slutet av 2008 eller i början av 2009.

DOKUMENT 9

Nordisk Råd

Dokument 9

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00328-2

Samarbetsministrarnas redogörelse om gränshinder, sessionen 2008

1. Bakgrund och särskilda insatser
Under perioden 1.1.2003-16.9.2008 har 29 konkreta gränshinder kunnat undanröjas.

Därutöver har det under de senaste åren gångsatts eller avslutats en mängd olika projekt/verksamheter som har bidragit till att underlätta människors och företags mobilitet genom att göra nödvändig information mer lättillgänglig.

2008
Under 2008 har 8 hinder lösts, och ytterligare förbättringar gjorts på 5 områden. Dessutom har mobiliteten underlättats genom nya informationsinsatser/projekt.

Följande har under 2008 kunnat lösas:
1) Det är nu möjligt för danska körskolelärare som arbetar i Danmark men är bosatta i Sverige, att förnya sina körskolelärarkörkort i Danmark.

2) Personer som har svenskt Samordningsnummer men bor i ett annat nordiskt land, finns nu med i SPAR-registret över adresser i Sverige, vilket gör det lättare för dessa att kunna öppna konton, bli kunder hos banker m.m. Det kommer framöver också att bli möjligt för vissa grupper av ickefolkbokförda, att få svensk personnummer.

3) Isländska distansstuderande kan nu få föräldrapenning trots att de är bosatta i ett annat nordiskt land.

4) Det har blivit möjligt för personer bosatta i annat nordiskt land än Norge, att efter norsk attföringsperiod (aktivitetsstöd), få arbetslöshetsersättning i bosättningslandet då en tolkningsändring/ny praxis har gjort arbetsperioder i de båda länderna sammanläggningsbara enligt EG-reglerna.

5) Personer som arbetat i Danmark men bott i Sverige och varit långtidssjukskrivna eller föräldralediga men blivit uppsagda, kan nu komma in i svensk arbetslöshetsersättning.

6) Det är nu möjligt för arbetslösa personer som bor i Sverige att ta deltidsarbete i Danmark och samtidigt få rätt till kompletterande A-kassa från Danmark.

7) Danska medborgare boende i Danmark har nu möjlighet att köra svensk-registrerad firmabil i Danmark, såväl i tjänsten som privat.

8) De skandinaviska regeringarna har beslutat att avsätta medel för att årligen framta gränsregional statistik som underlag för bättre lokal och regional planering i gränsregionerna mellan dessa länder.

På informationssidan har en nordisk socialförsäkringsportal lanserats, och som ska ge vägledning i olika skeden av livet och i samband med flytt, pendling eller studier i ett annat nordiskt land. www.nordsoc.org förvaltas av de nordiska socoalförvaltningsmyndigheterna.

Ny organisation för att undanröja gränshinder i Norden
Det finns fortfarande många gränshinder kvar att undanröja. Under hösten 2007 initierade de nordiska samarbetsministrarna ett särskilt Gränshindersforum som alltsedan årsskiftet har haft till uppgift att driva på arbetet med att undanröja gränshinder. I samband med Nordiska Rådets session 2007, utsåg de nordiska statsministrarna den finske ambassadören Ole Norrback till ordförande för Gränshinderforumet. Ländernas samarbetsministrar utsåg därefter de nationella representanterna. Dessa är:
Bjarne Mørk Eidem (Norge), Ole Stavad (Danmark), Larserik Häggman (Finland), Guðríður Sigurðardóttir (Island), Pia Kinhult (Sverige) samt Gunnar Westerholm (Åland).

Gränshindersforumet ska utarbeta konkreta lösningsförslag i dialog med länderna, och årligen rapportera till statsministrarna om arbetets fortskridande. Hittills har 49 skrivelser gått ut till ansvariga ministerier, EU-kommissionen m.fl. flera ministrar och parlamentariker har uppvaktats, och flera analysarbeten är igångsatta. För ytterligare information om Gränshinderforums insatser, se separat rapport från Gränshinderforum.

2. Resultat under 2008

2.1 Social och hälsa

Biståndskonventionen
Den nordiska biståndskonventionen har nu reviderats. Det som är nytt i den reviderade konventionen är bland annat en artikel om att berörda kommuner ska samarbeta och finna formerna för en fördelning av kostnaderna för att underlätta en flytt för en person som önskar flytta till en kommun i ett annat land, men som på grund av funktionshinder har behov av socialt bistånd eller sociala tjänster. Den nya biståndskonventionen innehåller också en ny artikel som säger att de sociala myndigheterna i berörda kommuner ska bistå med klarlägganden om rätten till färdtjänst för funktionshindrade personer som vistas under längre tid i ett annat nordiskt land.

Föräldrapenning till distansstuderande islänningar
Det har nu blivit möjligt för personer som studerar på distans vid ett isländskt universitet (eller annan skola) men är bosatta i ett annat nordiskt land, att få isländsk föräldrapenning, förutsatt att övriga krav är uppfyllda.

2.2 Utbildning

Överenskommelse om nordisk utbildningsgemenskap på gymnasial nivå
I och med överenskommelsen, som trädde i kraft den 27 mars 2008, förpliktar sig de nordiska länderna att göra utbildning på gymnasial nivå (inklusive yrkesskolor) tillgängliga på samma villkor, till studerande från de andra nordiska länderna. Mer om överenskommelsen kan läsas på http://www.norden.org/avtal/utbildning/sk/index.asp?lang=

2.3 Finans

Nya regler för personer inom flygbranschen

I det nya protokollet om ändring i det nordiska dubbelbeskattningsavtalet som undertecknades i april 2008 finns en ändring som underlättar beskattningen för personer som arbetar inom flygtrafiken. Det är fråga om flygande personal som tidigare beskattats i hemviststaten för intäkter från flygningar i internationell trafik, medan arbetsstaten haft rätt att beskatta inkomster från flygningar i nationell trafik. I och med det nya protokollet beskattas all inkomst av arbete som utförs ombord på luftfartyg (i såväl nationell som internationell trafik) endast i hemviststaten. protokollet har ännu inte trätt i kraft. De nya reglerna kan tidigast komma att bli tillämpliga fr.o.m. 1 januari 2009

2.4 Näring

Mer likartade krav på lastbilar på vissa sträckor

De nordiska länderna har olika krav på lastbilars längd, vilket försvårat transporter och handel över gränserna. Sedan juli 2008 har längden på de lastbilar som tillåts trafikera utvalda vägar i bl.a. Nordland fylke i Norge, utökats till 25 meter. Detta kommer att underlätta handelstransporterna mellan delar av norra Norge och norra Sverige, Finland och Baltikum, där lastbilar på 25 meter är vanligt. Försöket ska utvärderas efter ett antal år.

2.5 Livsmedel

Gemensam nyckelhålsmärkning

En gemensam nordisk märkning av mat (det gröna nyckelhålsmärket) har förhandlats fram under 2008. Det gemensamma märket gör det möjligt för konsumenterna, också över gränserna, att kunna känna igen vad som är sund mat samtidigt som det blir lättare för företagen att nu förhålla sig till en och samma märkning i Norden.

Erfarenhetsutbyte om god kontroll

Inom ramen för livsmedelskontroll hålls det varje år en nordisk kontrollkonferens och en nordisk juristkonferens för att utbyta erfarenheter mellan länderna och för att uppnå en större samsyn kring hur man uppnår bättre livsmedelskontroll.

En nordisk samsyn/enighet ger konsumenterna en större säkerhet och företagen bättre förutsättningar att kunna förhålla sig till likartade regler i hela Norden.

2.6 Arbetsmarknad

Arbetslöshetsersättning efter norsk attföring

En person som har blivit skadad/långtidssjuk i Norge, men varit bosatt i ett annat nordiskt land, har tidigare inte kunnat få A-kassa från sitt bosättningsland eftersom den norska attföringsperioden (aktivitetsperiod med stöd) inte har klassificerats som en försäkrad period. Detta har gjort det omöjligt att sammanlägga försäkringsperioden i Norge och bosättningslandet för att kunna få arbetslöshetsunderstöd. Dessa regler har nu ändrats så att attföringsperioden redovisas som en försäkrad period i Norge.

Långtidssjukskrivna pendlare kan få A-kassa

Personer som arbetat i Danmark och som blivit uppsagda under föräldraledighet eller långtidssjukskrivning har tidigare inte kunnat komma in i den svenska A-kasseordningen efter att ha blivit friska eller barnen blivit större. Sverige har inte ansett att en sådan person "kommit direkt från arbete i utlandet". Detta har nu blivit löst genom att sjukskrivningsperioden/föräldraledighetsperioden klassats som så kallad "överhoppningsbar tid".

Deltidsarbete i Öresund möjligt

På grund av oklarheter kring regler, har det tidigare inte ansetts möjligt för arbetslösa personer bosatta i Sverige, att ta deltidsarbete i Danmark då man har haft uppfattningen att sådana personer inte kan få kompletterande arbetslöshetsersättning från Danmark för den del de inte arbetar. Detta har nu

klargjorts vilket har förbättrat förutsättningarna för deltidsarbetslösa gränsarbetare i Öresundsregionen.

2.7 Övriga områden

Räddningstjänsterna kan samverka bättre

Det har gjorts möjligt för Räddningstjänsterna i fjällområdet mellan Norge och Sverige att samordna sina resurser över gränsen bättre. Räddningshelikoptrar kan nu undsätta i grannlandet, man har skapat radiokommunikationsmöjligheter mellan de svenska och norska systemen så att de kan samarbeta i terrängen. Utrustningen har också samordnats och gemensamma GPS-koordinater lösts. Sammantaget skall fjällräddningen nu kunna fungera utan gränshinder.

Svensk firmabil i Danmark

Danska medborgare boende i Danmark, men med arbete i Sverige, har tidigare inte kunnat köra svensk firmabil i Danmark, varken i tjänsten eller privat. Detta har nu möjliggjorts tack vare en dom i EG-domstolen.

Gränsregional statistik

Regeringarna i Danmark, Norge och Sverige har beslutat att årligen ta fram gränsregional statistik som visar dels pendlingsströmmar, dels bosättning, utbildning m.m. i gränsregionerna mellan dessa länder. Hittills har nationell statistik inte tagit hänsyn till arbetskraftsmobilitet etc. till/från angränsande områden i grannländerna, vilket har skadat gränskommuners och gränsregioners förutsättningar att planera sin verksamhet och sina investeringar. Med den nya gränsregionala statistiken ska planeringen, också i gränsområdena, kunna inbegripa också faktorer som rör eller har sitt ursprung på andra sidan gränsen.

2.8 Informationsförbättringar

Ny nordisk socialförsäkringsportal

Den 2 juni lanserade de nordiska Social- och hälsovårdsministrarna en ny nordisk socialförsäkringsportal, www.nordsoc.org . Portalen innehåller information om bland annat vilket lands lagstiftning man hör till i olika situationer.

Hallå Norden har fått en ny och utvidgad webportal

Nordiska ministerrådets informationstjänst, Hallå Norden, har förnyat och förbättrat sin informationsportal för människor som behöver vägledning i samband med arbete, studier eller flytt mellan länderna i Norden.

Seminarier för handläggare på nationella myndigheter

Under 2008 har det genomförts 9 informationsseminarier i syfte att utbilda och förbättra handläggningen av internordiska ärenden inom områdena familjeförmåner/socialförsäkringar, studier/utbildning, internationella hälsovårdstjänster, flyttning samt pensioner. Seminarierna genomfördes i regi av Föreningarna Norden, med medel från NMR. Omkring 500 nordiska handläggare kommer innan årets slut att tack vare dessa insatser ha förbättrat sin nordiska kompetens inom sitt yrkesområde, till gagn för den mobila befolkningen i Norden.

Hjälp med deklaration över gränserna

Svenska Skatteverket och skatØresund har utökat sitt samarbete med att hjälpa pendlare mellan Danmark och Sverige att fylla i deklarationsblanketter. Liknande aktiviteter har skett sedan flera år i flera nordiska gränsregioner.

Nordisk databas över gränshinder

Under våren 2008 har det skapats en nordisk sökbar och till stor del offentlig databas över kända gränshinder i Norden. Databasen har såväl en offentlig som en mer detaljerad del för en inre krets av användare, däribland de nordiska informationstjänsterna, gränskommittéerna m.fl.

Gränshinderdatabasen presenterades den 5 september i år och kan ses på

http://gra...

3. Igångsatta insatser

3.1 Social och hälsa

Arbetslivsinriktad rehabilitering på tvärs av landgränserna
Genom åren har det funnits en hel del problem kopplade till möjligheten (eller omöjligheten) att genomgå en arbetslivsinriktad rehabilitering i bosättningslandet om arbetslandet är på andra sidan riksgränsen. Det pågår nu ett regionalt norsk-svenskt pilotprojekt mellan Hedmark och Värmland, och ett liknande pilotprojekt mellan Finland och Sverige i Tornedalen. Förhoppningsvis kan samarbetet mellan Sverige och Finland utvidgas till länderna i sina helheter under hösten 2008-våren 2009. Syftet med pilotprojekten är att ta fram gemensamma handläggningsrutiner för handläggningen av rehabiliteringsärenden för gränsarbetare. Rutinerna bygger på en gemensam tolkning av samordningsbestämmelserna i EG-förordning 1408/71. Det förs även samtal om ett liknande samarbete mellan Danmark och Sverige i Öresundsregionen.

Elektroniska recept och receptgiltighet
Alla nordiska länder håller på att införa elektroniska recept som ersättning för pappersrecept. MR-S har beslutat att försöka förverkliga en ordning varigenom e-recept kan komma att användas på ett likartat sätt för hela Norden. Den nordiska eHälsogruppen ska utarbeta en åtgärdsplan för hur e-recept ska kunna förverkligas nordiskt. Åtgärdsplanen ska vara klar inför MR-S möte 2009.

De nordiska förbindelseorganens samarbete
Mellan de centrala sociala myndigheterna i Norden finns det ett antal så kallade förbindelseorgan som håller regelbundna möten. Vid dessa möten diskuteras praxis, och möjligheter till förbättringar av praxis och rutiner samtidigt som det informeras om ändringar i regelverk och lagar. Grupperna diskuterar också tolkningen av nya EU-domar och annan EG-rätt. Detta arbete kommer medborgarna till godo i form av bättre rutiner och bättre kvalitet i den nationella handläggningen av internordiska ärenden. De främsta förbindelseorganen rör pension, familjeförmåner, lagval och rehabilitering.

Den nordiska konventionen och social trygghet ses över
Den nordiska konventionen om social trygghet ses nu över för att anpassa den till den nya EG Förordning 883/04 och dess tillämpningsförordning som förväntas kunna tas i bruk under 2009. Den nordiska konventionen kompletterar EG-förordningen vad avser i synnerhet tredjelandsmedborgare och icke-yrkesaktiva.

3.2 Utbildning

Nordiska mastersprogram
Under 2008 har de 6 vinnande konsortierna som utnämndes i juni fortsatt sitt arbete. Ett av syftena är att identifiera den typ av gränshinder som eventuellt existerar när flera nordiska utbildningsinstitutioner skall samarbeta över nationsgränserna. Hösten 2008 har en första rapport utformats där de hinder som programmen identifierat redovisats. Dessa hinder kommer att diskuteras vid MR-U:s möte 28 oktober 2008.

Kartläggning av gränshinder på utbildningsområdet
Ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning beslutade i september 2006 att be rådgivningsgrupperna inom utbildningsområdet – NSS, HÖGUT och SVL – att i sina kommande arbetsplaner identifiera aktuella gränshinderproblem och framlägga förslag till åtgärder för att nedriva dessa. Resultatet av gränshinderarbetet skall beskrivas i årsapporterna. Både arbetsplanerna

och årsrapporterna skall sändas till ämbetsmannakommittén. Detta sker sålunda fortlöpande från och med 2007.

Ömsesidigt erkännande av högre utbildning i Norden
HÖGUT finansierade 2004-2006 ett projekt för att underlätta erkännandet av högre utbildning i de nordiska länderna. Engagerade var de myndigheter och organisationer som ansvarar för erkännande av högre utbildning i de nordiska länderna, de så kallade ENIC/NARIC-kontoren. Gränshindersprojektet syftade till att upphäva gränshinder inom den högre utbildningen i Norden genom att samordna det nordiska erkännandearbetet med avseende på förhållningssätt och metod samt undersöka vilka framtida samarbetsformer som kan utveckla det nordiska samarbetet på erkännandeområdet. Projektet behandlar, förutom Norden, såväl erkännande mellan länder i närområdet som mellan Norden och andra länder/regioner i världen.

ENIC/NARIC nätverket spelar en viktig roll med avseende på rapporteringen i förhållande till Reykjavík-deklarationen, "Nordisk erklæring om godkjenning av kvalifikasjoner vedrørende høyere utdanning", som undertecknades 2004. Den första rapporten inlämnades till NMR i slutet av 2005 och påpekar att nationella olikheter vad gäller utbildningssystemens struktur och de nationella kontorens praxis, ansvar och uppgifter gör det svårt att ge en entydig bild av godkännande av högre utbildning i Norden. Rapporten beskriver koncist de främsta erfarenheterna och problemen som inrapporterats från NARIC/ENIC-kontoren i de nordiska länderna. Huvudsammanfattningen är att " fastän det finns nationella skillnader när det gäller sättet att värdera utländsk högre utbildningen, så skapar detta inte oöverstigliga erkännandeproblem."

Huvudslutsatserna i rapporten är att vi även fortsättningsvis behöver kunskap, kompetens och skicklighet i arbetet med att värdera högre utländsk utbildning såväl som gedigna kunskaper om de nordiska systemen för högre utbildning. Universitet och högskolor behöver också utveckla kunskap och metoder för att bli bättre i de erkännandeuppgifter som de ansvarar för. Erkännandekontoren och andra aktörer på den nationella nivån behöver också bättre (och mera konkret) kunskap om hur institutionerna löser sina erkännandeuppgifter. För att det skall bli möjligt att undersöka institutionernas verksamhet på detta område behövs ett uttalat uppdrag från de nationella utbildningsministerierna inför nästa rapporteringstillfälle 2008, för att motivera lärosätenas medverkan.

HØGUT har gett ENIC/NARIC-nätverket i uppdrag att fortsätta sitt arbete under perioden 2007-2009. Nästa rapport inlämnas till HÖGUT i slutet av 2008.

Studiestöd i Norden
Studiestödsgruppens arbete håller på att omformuleras nytt mandat kommer att beslutas i HÖGUT i november 2008.

Kartläggning av problem i skolsamarbetet
ÄK-Us rådgivningsgrupp för skolsamarbete (NSS) arbetar med att identifiera gränshinder på skolområdet.
Erkännande av realkompetens
Inom området "Vuxnas lärande", har rådgivningsgruppen under Äk-U (SVL) arbetat med gränshinderproblematiken genom att fokusera på "Erkännande av realkompetens/validering". Det utarbetas rapporter och genomförs seminarier om ämnet, så även 2008.

Även inom programmet Nordplus Vuxen finns som en av prioriteringarna, erkännande och validering av realkompetens med fokus på utveckling av redskap och metoder för att dokumentera kompetens som har erhållits genom såväl formell som informell lärdom.

SVL har inte behandlat några konkreta gränshinder under 2008, men har alltså fokuserat fokus på validering.

3.3 Näring

Bättre tjänstehandel i Norden

NICe har under 2008 satt igång projektet "Nordiska plattformar för bättre tjänstehandel". Målsättningen med projektet är att bidra till en mer välfungerande marknad för handel med tjänster i Norden och Europa. Tanken är att Norden dels ska påverka och följa upp EUs politik och initiativ inom tjänsteområdet, samt vara en "standardmaker" i stället för en "standardtaker". Vidare ska arbetet med att harmonisera tjänstesektorerna ha som fokus att befrämja innovation. Små och mellanstora företag ska vara aktivt delaktiga i processen.

Projektet har i år fokuserat på att kartlägga vilka åtgärder som bäst kan initieras för att uppnå målen. Tre olika kartläggningar har gjorts under 2008:

1. Tjänstestandardisering

Kartläggningen ser på inom vilka tjänstesektorer det finns störst potential för en nordisk insats i form av utarbetandet av gemensamma standarder som ska möjliggöra direkt jämförbarhet mellan liknande tjänster mellan de nordiska länderna, så att EUs tjänstedirektiv kan realiseras.

2. Gemensamma Certifieringsordningar

Kartläggningen, som är unik i Europa, ger en övergripande bild av de 30 mest centrala certifieringsordningarna i Norden, Baltikum, Polen, Tyskland, Nederländerna och Storbritannien. Kartläggningen kommer att ge ett underlag som gör det lättare att uppnå internationella snarare än nationella certifieringsordningar. Dessutom kommer kartläggningen att innehålla en analys som försöker att mäta de faktiska ekonomiska konsekvenserna av olika certifieringsordningar, såväl vilka vinster både kunder och företag gör tack vara lika standarder, samt vad olika standarder kostar. Detta är av betydelse för att få politiskt fokus på problemställningen.

3. Hälsotjänster

Hälsosektorn är väldigt viktig, såväl för den offentliga sektorn som för det privata näringslivet i Norden. Studien undersöker olika handelshinder kopplade till hälsotjänster, d.v.s. hinder för patientmobilitet, läkarmobilitet samt etablering i Norden för utomnordiska läkarföretag m.m. Även potentialen för gemensamma nordiska hälsotjänster kommer att övervägas
Studien förväntas kunna bidra med viktig input till EUs förslag om nya regler
Studien vil dessuten gi nyttige innspill til EUs arbete med forslag till nya regler om fri rörlighet för hälsotjänster.

De nordiska standardiseringsorganisationerna delta aktivt i projektet "Nordiska plattformar för bättre tjänstehandel". NICe kommer tillsammans med dessa organisationer, samt det nordiska näringslivet, att följa upp kartläggningsarbetet i form av ett antal nya projekt under 2009.

Venturekapital

Ämbetsmannakommittén för Näringspolitik tillsatte tillsammans med ämbetsmannakommittén för Ekonomi och Finanspolitik under hösten 2007 en task-force med det syfte att genom analyser, modellberäkningar och dialog med nyckelmiljöer, ytterligare dokumentera, om det är behov för intervention på den nordiska venture kapital marknaden vid etablering av en venture kapital fond. Resultaten från task-forcen:s arbete, som koncentrerats till finansieringen i uppstartfasen och expansionsfasen, visar på att det finns marknadsmisslyckande inom dessa segment i Norden. Detta beskrivs i den rapport "Nordic Risk Capital Market" som beställts av Professor Marku Maula och i rapporten ges även förslag på hur de nordiska länderna kan agera för att förbättra den nordiska riskkapitalmarknaden. Rapportens slutsatser och förslag kommer att beredas vidare, inom ramen för samarbetet inom såväl

MR-NER som MR-Finans under hösten 2008. Då kommer ett eventuellt beslut om ett gemensamt nordiskt samarbete på riskkapitalområdet att fattas.

Ny nordisk näringslivsinformation på Internet
Nordiska ministerrådet håller på att i samarbete med bland andra Öresund Direkt och Grensetjänsten, bygga upp en gemensam näringslivsinformation för framför allt små- och mellanstora företag som önskar rekrytera personal, etablera sig eller importera/exportera i ett nordiskt grannland. Regionalt i Öresundsregionen kommer arbetet att bli färdigt hösten 2008. För hela Nordens del under 2009.

Projekt kring standardisering inom byggindustrin
Inom områdena byggnation och miljöstandarder har sju projekt av betydelse för gränshindersarbetet startat. Dessa projekt påbörjades i september 2006 och har pågått i två år. Förhoppningen är att projekten skall kartlägga och komma med rekommendationer kring regelverk inom bygg- och miljöstandardiseringsområdet. Följande delprojekt är i process:

1. Nordisk dokumentation för harmoniserade krav på natursten.
2. Borttagande av handelshindrande brandkrav i Norden.
3. Utarbetandet av generella riktlinjer för miljöutvärdering och CE-märkning av nordiska byggvaror i en europeisk kontext.
4. Harmonisering av de nordiska ländernas träbyggnadsregler.

Standardiseringsprojekt på varu- och tjänsteområdet
Utöver ovan nämnda projekt så har det även igångsatts tre standardiseringsprojekt på varu- och tjänsteområdet. Dessa är:

1. Nordiska horisontala standarder för insamling av miljötester.
2. Internationell standard för lättöppnade förpackningar, samt
3. Marknadsharmonisering av informationsförmedling, särskilt för bioenergimaterial.

Samtliga dessa kartläggningsprojekt redovisar sina resultat under hösten 2008.

Auktorisationer för elektriker och el-montörer
NICe har på uppdrag av NMRS utarbetat en kartläggning över auktorisationskrav inom el- och VVS-branscherna. Målet med kartläggningen var att få fram upplysningar om vilka reguleringar som skapar olikheter mellan länderna inom dessa branscher. Med utgångspunkt i denna kartläggning rekommenderas ett mer intensivt nordiskt samarbete för att etablera gemensamma nordiska etableringsregler för el-branschen, som i sin tur kan ligga till grund för en gemensam harmonisering i förhållande till EU-direktiv på detta område. Sådana gemensamma nordiska regler, och på sikt europeiska regler, bör ha en form som gör dem lämpade för tillsyn och godkännande via ackreditering.
De nordiska näringsministrarna beslutade på sitt möte den 29-30 september att tillskriva de nordiska utbildningsministrarna för att uppmana dem att inom en 5-årsperiod införa ordningar varigenom man automatiskt erkänner varandras el-montörsutbildningar, samt att man inom 5 år harmoniserar utbildningskraven för sådana utbildningar i Norden.

Gemensamt pantsystem i Norden
2004 genomfördes en studie i regi av svenska Kommerskollegium kring olikheterna i pantsystemen för dryckesförpackningar i bl.a. Norden. NICe kommer följa upp detta arbete för att se hur förutsättningarna för ett gemensamt pantsystem i Norden skulle kunna se ut.

3.4 Arbetsmarknad

Informationsutbyte kring EG-direktiv på arbetsmarknadsområdet
Det pågår ett fortlöpande arbete med att utväxla information om tolkningar av EG-direktiv på arbetsmiljö- och arbetsrättsområdet, samt ett informationsutbyte mellan de nordiska länderna kring hur man avser att genomföra dessa direktiv. Syftet med samordningen är att försöka förekomma uppkomsten av nya nordiska gränshinder.

Nordisk standardiseringsgrupp rörande bl.a. maskiner och personlig skyddsutrustning
MR-A har beviljat pengar till den arbetsgrupp som arbetar med nordisk standardisering i förhållande till gällande EG-direktiv på området. Standardiseringsarbetet omfattar ett brett spektrum av områden men särskilt maskiner och personlig skyddsutrustning har sått i fokus under den senaste tiden.

3.5 Finans

Nordiska biståndsavtalet (skatteområdet)
Det nordiska biståndsavtalet på skatteområdet är färdigförhandlat. I biståndsavtalet regleras betalningar mellan myndigheter i de nordiska länderna samt frågor om indrivning av skulder och utväxling av upplysningar mellan länderna på området. Länderna håller nu på med översättningarna. Undertecknandet kommer sannolikt att ske i Köpenhamn under våren 2009, och kan därefter träda i kraft så snart alla länderna meddelat att de har justerat sina nationella regelverk i förhållande till den reviderade överenskommelsen.

Protokoll om ändring i dubbelbeskattningsavtalet undertecknadet
Som ett resultat av den nordiska skatteavtalsgruppens arbete undertecknade den 4 april 2008 de nordiska ländernas regeringar samt Färöarnas landstyre ett protokoll om ändring i avtalet för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet. Protokollet berör förändringar i beskattningen av utdelningar från dotterbolag, i personbeskattningen av kapitalvinst efter utflyttning, för personer som arbetar ombord på flygplan samt för personer som mottar pension eller liknande utbetalning från ett annat nordiskt land. Protokollet behandlas i de nationella parlamenten och kan tidigast börja tillämpas den 1 januari 2009.

Enligt det nya protokollet för det nordiska skatteavtalet föreskrivs som huvudregel att beskattningen av pension, livränta och utbetalningar enligt socialagstiftningen får beskattas i såväl utbetalarstaten som hemviststaten. Hemviststaten ska vid skatteberäkningen räkna av den skatt som erlagts i utbetalarstaten. Finland och Sverige ges dock möjlighet i att övergångsvis tillämpa regeln om att pensioner som utbetalas av andra nordiska länder till invånare i Finland eller Sverige endast beskattas i utbetalarstaten. Detta gäller under förutsättningen att personen hade hemvist i Finland respektive Sverige den 4 april 2008 och mottog sådan betalning.

3.6 Miljöområdet

Nordisk miljöcertifiering av små och mellanstora företag
Det har igångsatts ett project under beteckningen "Developing the Nordic co-operation between the established less formal approaches to eco-management and eco-certification systems", vars syfte är att harmonisera existerande miljöcertifieringssystem för små och mellanstora företag I Norden.

Regler för transport av avfall inom Norden
EUs förordning 1013/2006 om "shipments of waste" reglerar transport av avfall, bland annat inom Norden. Förordningen kräver att transporter av farligt och problematiskt avfall m.m. ska godkännas av myndigheterna i både export- och importländerna. Det har arrangerats två seminarier (september 2007 och september 2008) för att samla nordiska handläggare för att skapa

ökad förståelse för varandras rutiner och problem. Det förväntas att seminarierna kommer att bidra till att kraven blir mer överskådliga och enhetliga.

Samarbete för gemensam marknad för elektronisk avfall
Porjektet "Improved WEEE recycling with escort memories" åskådliggjorde möjligheten för märkning av elektroniska produkter och fördelar med bättre, enklare och effektivare återvinning av EEE-avfall (WEEE). EEE, eller delar av det, innehåller ofta miljö- och hälsofarliga material som kan försvåra eller begränsa återvinningseffektiviteten. Bättre kunskap om EEE och WEEE kan bidra till att befrämja skapandet av en gemensam marknad för sådana produkter/avfall.

3.7 Energi

Allmänt
Ministerrådets ambition är att den nordiska elmarknaden ska utveckla sig mot en gränslös marknad. Genom en stegvis utveckling under de senaste 15 åren, har marknaden gradvis blivit mer gränslös. Under 2008 har följande insatser gjorts för att reducera antalet barriärer, och för att befrämja handeln över landsgränserna på den nordiska elmarknaden:

Cost-benefit analys
Under våren 2008 igångsattes en cost-benefit analys kring en gemensam slutanvändarmarknad för elektricitet i Norden. Analysen genomförs av ECON och NordREG på uppdrag av den Nordiska Elmarknadsgruppen. Detta projekt kommer att resultera i rekommendationer kring hur en sådan marknad kan skapas.

Underlag för gemensamma investeringar på elmarknaden
Under 2008/2009 föreslår elmarknadsgruppen en genomgång av hur de Nordiska länderna tar investeringsbeslut på elmarknaden. Syftet är att se på förutsättningarna för gemensamma nordiska investeringar.

Samarbete kring vindkraft i Kvarkenregionen
Ett vindkraftprojekt har initierats i Kvarkenområdet för att bygga upp ett samarbetsnätverk mellan energibolag, myndigheter och universitet för att finna samverkansmöjligheter inom olika områden; produktutveckling, utbildning, samordning och näringslivssamarbete. Kunskap och samordning kring ländernas sätt att stöda och finansiera alternativa elproduktionssätt underlättar och skapar förutsättningar för ett djupare samarbete. Vindkraft är en växande marknad där utbildningen av vindkraftexperter inte tillfredsställer dagens behov. För att kunna garantera framtida produktion, måste möjligheterna till att arrangera utbildning inom området förbättras. Bland annat detta förvänts ske inom det aktuella projektet.

3.8 Juridiskt samarbete

Översyn av nordiska arvskonventionen
Den nordiska familjerättsexpertgruppen genomför sedan hösten 2007 en översyn av den s.k. nordiska arvskonventionen från år 1934 (anger vilket lands lag i Norden som skall tillämpas vid dödsfall i vissa situationer). Översynen beräknas vara klar 2009-2010.

3.9 Övriga områden

Nordatlantiskt samarbete
Det Nordiska Atlantsamarbetet (NORA) förväntar att under 2009 igångsätta en OECD-analys av NORA-regionen. Enligt planen kommer analysen särskilt att fokusera på de områden där ett närmare strategiskt samarbete mellan Grönland, Island, Färöarna och KustNorge kommer att stärka den ekonomiska utvecklingen i regionen genom "developing comparative advantages, tapping unexploited opportunities and fostering the cooperation between NORA members." Identifierandet och avhjälpandet av regionala gränshinder kommer att vara en naturlig utgångspunkt i en analys med detta fokus. Under

december 2008 hålls ett möte mellan NORAs arbetsutskott och representanter för OECD, i syfte att kunna ingå ett kontrakt från och med januari 2009.

Arbete för att stärka kommunikationerna över Kvarken
Det har initierats ett trafikprojekt som heter Kvarken short cut system. Projektet har som mål att utveckla Stråket E12 från Norska kusten via Umeå och Vasa i Kvarken till Ryssland, till ett fungerande, miljövänligt och smart kommunikationsled ur nordiskt och europeiskt perspektiv. Utvecklingen av stråket stöder också Kvarkentrafiken, som är en förutsättning för allt gränsregionalt samarbete i regionen. Kvarkenrådet leder arbetet.

Nordiskt-Baltiskt mobilitetsprogram för offentlig förvaltning, näring och kultur
MR-SAM har beslutat att introducera nordisk-baltiska mobilitetsprogram inom offentlig administration, näring och kultur 2009-2013. Programförslaget skall formellt godkännas av MR-SAM och de baltiska regeringarna i slutet av 2008 för start i januari 2009.

4. Samarbete med andra organisationer
Samarbete med EU-Kommissionens nordiska SOLVIT-team
Nordiska ministerrådet har etablerat ett samarbete med EU-kommissionens DG för den inre marknaden, och särskilt EU-kommissionens problemlösarorgan, SOLVIT. Ett mer formaliserat samarbete mellan NMRS och SOLVIT finns förhoppningsvis på plats under hösten 2008.

DOKUMENT 10

Nordisk Råd

Dokument 10

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00338-1

Redegørelse fra Nordisk Ministerråd om GMO-politiken indenfor Norden

Medborger- og Forbrugerudvalget i Nordisk Råd har behandlet A 1428/medborger: Medlemsforslag om nordisk samarbejde omkring nytten og mærkning af GMO-produkter. I den forbindelse har udvalget besluttet at bede Nordisk Ministerråd om

> *att* redogöra för de åtgärder ministerrådet vidtagit eller har för avsikt att vidta gällande utvecklandet av en gemensam, nordisk politik för användning av GMO:er ved Sessionen 2008

I Nordisk Ministerråd har spørgsmålet om en mulig fælles nordisk platform med hensyn til anvendelsen af GMO'er været aktuel i flere omgange. Da landene er underlagt EU's regler om anvendelse af GMO'er, og der ikke umiddelbart har været enighed om implementeringen af dette regelsæt, har man ikke set nogen fordele ved at udvikle en fælles nordisk holdning.

Derimod har der været flere eksempler på erfaringsudveksling af mere praktisk karakter, bl.a. indenfor sameksistens af afgrøder i henholdsvis GMO, konventionel og økologisk produktion. Et andet eksempel er et nordisk-baltisk samarbejdsprojekt om sikkerhed for miljøet ved fremstilling og anvendelse af GMO'er.

DOKUMENT 11

Nordisk Råd

Dokument 11

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00339-1

Bilag:
Utrikesministrarnas redogö
relse om initiativ och projek
för att bekämpa människo
handel (Nordiska rådets re
kommendation 2007/15)

Redogörelse om insatser för att bekämpa människohandel

Nordiska ministerrådets (NMR) aktiva insatser för att bekämpa människohandel, med speciell fokus på kvinnor och barn för sexuellt utnyttjande, blev synligt i Östersjöregionen år 2002 då den gemensamma nordisk baltiska kampanjen mot kvinnohandel genomfördes i de nordiska och de baltiska länderna. Från år 2002 har NMR strävat att samarbeta och samordna aktiviteter i de enskilda ministerråden för att uppnå en effektiv insats för att undvika dubbleringar. Sedan år 2006 har MR-S, MR-JÄM och MR-LAG samarbetat kring de insatser som Nordiska ministerrådet genomför för att bekämpa människohandel i de nordiska och baltiska länderna och NV Ryssland.

Idag prioriteras i NMR insatser i kampen mot människohandel högt, och NMR genomför ett antal projekt för att bekämpa människohandel. Projekten fokuserar på människohandel för sexuellt utnyttjande. MR-S och MR-JÄM har satt igång en rad projekt som har som den överordnade målsättningen att bygga kunskap och kompetens hos de personer som i sitt dagliga arbete kommer i kontakt med problematiken kring människohandel.

Målsättningen med Nordiska ministerrådets samlade insats i att bekämpa människohandel i EU:s nordliga dimension region är att bidra med den kompetens och erfarenheter som de nordiska länderna har inom området och koordinera och utbyta erfarenheter samt att skapa en plattform för samarbete över gränser.

En central prioritering för MR-S, MR-JÄM och MR-LOV är att skapa en synergi och ett sammanhang mellan ministerrådens prioriterade insatsområden för att bekämpa människohandel.

Ministerbeslut
MR-JÄM har under sina årliga ministermöten följt upp arbetet med insatserna att bekämpa människohandel, speciellt handel med kvinnor och barn för sexuellt utnyttjande. De nordiska och baltiska ministrarna diskuterade på sitt NB 8 möte den 27 maj 2008 i Kuressaare, Estland, de ge-

Nordisk Råd

Dokument 11

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00339-1

Bilag:
Utrikesministrarnas redogörelse om initiativ och projekt för att bekämpa människohandel (Nordiska rådets rekommendation 2007/15)

mensamma målsättningarna i insatser för att bekämpa människohandel i EU:s nordliga dimension region. De nordiska och baltiska jämställdhetsministrarna gav ÄK-JÄM i uppgift att tillsammans med sina baltiska kolleger att utarbeta en nordisk baltisk strategi för att bekämpa människohandel för sexuellt utnyttjande. Strategin skall ha ett mervärde utöver de nationella insatserna. Ministrarna beslöt att inbjuda MR-S, MR-LAG och MR-A att arbeta med en gemensam insats för att bekämpa människohandel i EU:s nordliga dimension region.

De nordiska socialministrarna beslöt på ministermötet i juni 2006 att prioritera den sociala insatsen för att förebygga människohandel, och samtidigt utvidga samarbetet att genomföras inom ramen av EU:s nordliga dimensions partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande. Som en uppföljning av detta arrangerade den danske socialministern i samarbete med Nordisk Ministerråd i oktober 2006 en rundabordskonferens för de nordiska och baltiska socialministrarna och sina kolleger från Polen, Tyskland och Ryssland under vilken man satte fokus på de sociala aspekterna av människohandel och beslöt att sätta igång konkreta samarbetsprojekt i avsändarländerna med fokus på förebyggande arbete

Konkreta insatser

I april 2008 arrangerades en konferens *Cooperation to combat trafficking in human beings between North-West Russia, Baltic and Nordic countries,* i St Petersburg för att diskutera nordiska, baltiska och ryska insatser för att bekämpa människohandel. Under konferensen diskuterades olika möjligheter att minska risker för att bli utsatt för människohandel och koordinering av bekämpning av människohandel i Östersjöregionen (totalt 200.000 DKK).

I år 2007 tog Nordiska ministerrådet initiativ till att människohandel blev ett samarbetsområde i *Northern Dimension Partnership on Public Health and Social Wellbeing* (NDPHS) och det ingår i NDPHS handlingsplan för 2008. NMR har i uppgift att koordinera och samordna de internationella organisationernas och task-forcens insatser för att bekämpa människohandel i EU:s nordliga dimension region med målsättning att effektivera insatsen och undgå dubblering. I denna koordinering kommer att ingå upprätthållande av en hemsida med information om de konferenser och seminarier som arrangeras i regionen och med länkar till de internationella organisationer och task-force som arbetar med att bekämpa människohandel. Årligen skall även de internationella organisationerna och taskforcen inbjudas till ett möte för att utbyta erfarenheter och diskutera koordineringen av insatserna. Följande möte arrangeras i december 2008 i NMR i Köpenhamn.

"My vision – Empowerment of young people" projektet sattes igång 2007 och skall förebygga människohandel bland tonåriga flickor och pojkar i avsändarländerna i EU:s Nordliga Dimension Region och skall sätta igång förebyggande aktiviteter i lokalsamhället med de ungas resurser som utgångspunkt. Projektet implementeras av NGO:s i tätt samarbete med de lokala myndigheterna (totalt 1.200.000 DKK).

Efforts in fighting against trafficking in human beings mobilitetsprogrammet startade år 2007 och genomförs i samarbete med de ryska myndigheter och skall komplettera och stärka de pågående aktiviteterna i kampen mot människohandel. Den överordnade målsättningen är att presentera nordiska institutionella och fackliga modeller och *best practises* för personer från NV Ryssland som i sitt dagliga arbete kommer i kontakt med problematiken kring människohandel. Tyngdpunkten i genomförandet av mobilitetsprogrammet skall ligga i kunskapsuppbyggnad och i främjandet av tvärsektoriella nätverk. Grupperna som besöker de nordiska länderna tar del av polisens, åklagarämbetets, de sociala och hälsosektorernas insatser samt arbetet inom de nordiska frivilliga organisationerna som

arbetar mot människohandel. I de nordiska länderna skall det tvärsektoriella samarbetet mellan de olika myndigheterna presenteras, och hur medborgarorganisationerna är involverade i arbetet för att hjälpa de personer som blivit offer för människohandel.

Tjänstemän som arbetar inom stats- och kommunförvaltning och representanter för medborgarorganisationer ges möjlighet för att delta i mobilitetsprogrammet. Följande målgrupper inbjuds att delta i detta program:

- Tjänstemän som arbetar med rådgivning inom de sociala, hälso-, juridiska och utbildningssektorerna och kommittéerna, och som speciellt riktar sig till krisdrabbade familjer och unga och barn
- Representanter för polis och domstolsväsendet
- Tjänstemän vi gränsbevakning och tull

De personer som hittills har deltagit i mobilitetsprogrammet har rapporterat att besöken i de nordiska länderna har varit lärorika och nyttiga och gett möjligheter till att skapa nätverk med nordiska experter. Viceguvernör Ljudmila Kostkina från St Petersburgs stad besökte Köpenhamn och Oslo i september 2008 för att bekanta sig med mobilitetsprogrammet. Hösten 2008 startar ett mobilitetsprogram med fokus på bekämpning av människohandel i vilket nordiska, baltiska och ryska poliser deltar (totalt 2.150.000 DKK).

Projekten *Prevention in trafficking in human beings* och *Preventing trafficking in teenagers in institutions in the Baltic countries and NW Russia* målsättning är att tillsammans med myndigheter och NGO:s genomföra projekt som skall bygga upp kompetensen och kunskap hos de experter som arbetar med att förebygga människohandel. Projektet om tonåringar riktar sig främst till personal i sociala institutioner för utsatta barn. Projektet är en uppföljning av socialministrarnas rundabordssamtal år 2006 (totalt 1.300.000 DKK).

Som oppfølning av Nordisk Råds rekommendation 15/2007 igansætter Nordisk Ministerråd en kortlægning af sammanhængen mellem beskyttelse og ophold for ofre for mennskehandel og opklaring af bagmandsvirksomhed.

Omdrejningspunktet for en sådan undersøgelse vil være *hvordan den sociale indsats, udover at varetage ofrenes sikkerhed, integritet og sundhed kan være en positiv faktor i forhold til retsforfølgelse af menneskehandlerne og hvordan man kan gøre det lettere for ofrene at samarbejde med politi og myndigheder, herunder vidne i retssager - og ikke mindst i forhold til den sociale integration som slutresultat af processen.* Der lægges vægt på et helhedsorienteret og tværsektorielt perspektiv på tværs af social og sundheds-, ligestilling samt lovgivningsområdet.

Avslutningsvis

Nordiska ministerrådets insats mot människohandel år 2008 som delvis är under planering skall ses i direkt sammanhang med och uppföljning av de tidigare års aktiviteter

Nordisk Råd

Dokument 11

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00339-1

Bilag:
Utrikesministrarnas redogö relse om initiativ och projek för att bekämpa människo handel (Nordiska rådets re kommendation 2007/15)

Bilag Dokument 11

Nordisk Råd

Dokument 11

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00339-1

Bilag:
Utrikesministrarnas redogörelse om initiativ och projekt för att bekämpa människohandel (Nordiska rådets rekommendation 2007/15)

Utrikesministrarnas redogörelse om initiativ och projekt för att bekämpa människohandel (Nordiska rådets rekommendation 2007/15)

Efter beslut av regeringscheferna vid Östersjötoppmötet i Reykjavik i juni 2006 ombildades den nordisk-baltiska aktionsgruppen mot människohandel till en aktionsgrupp inom Östersjöstaternas råd (CBSS Task Force against Trafficking in Human Beings - TF-THB). Aktionsguppen består av experter från de 11 medlemsstaterna och EU-kommissionen. Utöver det kontinuerliga informationsutbytet mellan medlemsländerna ligger aktionsgruppens fokus på praktiskt samarbete genom konkreta aktiviteter för att förebygga människohandel i regionen. Nära samarbete med Nordiska ministerrådet prioriteras högt. Aktionsgruppens mandat löper fram till den 30 juni 2011. De nordiska länderna är engagerade i arbetet mot människohandel både regionalt, genom t.ex. Europarådet och OSSE, och globalt genom FN. Åtgärder mot människohandel vidtas även nationellt.

Danmarks insatser mot människohandel samordnas enligt den av regeringen antagna handlingsplanen för 2007-2011. Insatsernas fokus ligger på sk. "root causes" d.v.s. de grundläggande orsakerna till problemet. Arbetet är av både förebyggande karaktär och hjälp till offren. Geografiskt är insatserna riktade främst till Afrika och Östeuropa. Många projekt som Danmark stöder finansiellt sker i IOM:s regi.

Finland har nyligen antagit en preciserad handlingsplan mot människohandel som godkändes av statsrådet i augusti. I den preciserade handlingsplanen utnämns minoritetsombudsmannen som nationell rapportör för människohandel. Den 19:e september i år offentliggjorde Finland sin nationella handlingsplan om förverkligandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om "Kvinnor, fred och säkerhet". I handlingsplanen framgår att Finland arbetar för att förebygga människohandel (bland annat genom att ekonomiskt stöda projekt mot människohandel) som ett led i att stärka mänskliga rättigheter, skydd och garanterad säkerhet för kvinnor.

Island utarbetar just nu sin första handlingsplan mot människohandel som förväntas bli klar för antagande av regeringen före årsskiftet. Målet med planen är att ratificera FN:s Palermoprotokoll från år 2000 och Europarådskonventionen om initiativ mot människohandel från 2005. Detta kommer att innebära att Island kommer i linje med de övriga nordiska länderna vad avser skydd av offren och stärkande av åklagarmyndigheten och polisens utredningskompetens. Därutöver kommer diverse informations- och utbildningsaktiviteter att inledas. Likaså kommer forskning och nationella strukturer med deltagande av NGOs, polis, diverse ministerier och institutioner att upprättas.

Den norska regeringen etablerade i december 2006 en egen handlingsplan för bekämpning av människohandel som gäller perioden fram till 2009. Det norska Justitiedepartementet koordinerar insatsen och leder en interdepartemental arbetsgrupp där fem berörda departement deltar. Det har också etablerats ett eget projekt för att utveckla samarbetet mellan myndigheter och organisationer. Offren kan få erbjudande om bostad, och utländska offer får erbjudande om en reflektionsperiod (de får stanna i landet under perioden) på sex månader. Polisinsatserna har stärkts och man har utfärdat flera domar mot människohandel.

Den svenska regeringen antog i juli 2008 en nationell handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Handlingsplanen har ett tydligt fokus på den utsatta individens behov av skydd och stöd och att detta perspektiv ska genomsyra myndigheternas arbete. Särskilda

åtgärder riktas till barn och unga. En samlad uppföljning av handlingsplanen kommer att göras 2011 och presenteras för riksdagen.

Nordisk Råd

Dokument 11

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00339-1

Bilag:
Utrikesministrarnas redogö
relse om initiativ och projek
för att bekämpa människo
handel (Nordiska rådets re
kommendation 2007/15)

DOKUMENT 12

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

Redogörelse från arbetsgruppen för kulturell komplexitet och samexistens

Bakgrund och syfte

Arbetsgruppen för kulturell komplexitet och samexistens sattes samman i mars 2008 efter ett beslut under MR-K den 31 oktober 2007. Syftet med gruppens arbete var att ur ett brett perspektiv belysa den nordiska situationen, ge förslag på förändringar samt att genomföra en konferens på samma tema i Stockholm.

Arbetsgruppen består av Tomas Bokstad, departementssekreterare, Statsrådsberedningen, Shanti Brahmachari, daglig leder, Norsk skuespillercenter, Trevor Davies, direktör, Köpenhamns Internationella Teater/Projektsf Århus 2017 samt Matti Similä, direktör för CEREN, Helsinki universitet. Matti Similä ersattes under sommaren 2008 av Pasi Saukkonen, senior researcher, Cupore.

Arbetsprocess

Arbetsgruppen har bl.a. använt UNESCO:s konvention om främjandet av och skydd för mångfalden av kulturyttringar, Europarådets vitbok om interkulturell dialog, EU:s år för interkulturell dialog, Sveriges genomförda Mångkulturår och Norges pågående Mångfaldsår som underlag. Gruppen har nära följt konferenserna som anordnats av Nordiskt forum för interkultur i Köpenhamn och Oslo under 2008 och även påverkats av det europeiska civila samhällets engagemang genom "The Civil Society Platform for Intercultural Dialogue". I november 2008 arrangerar gruppen i samarbete med flera aktörer en konferens på temat interkulturell dialog.

Problem och möjligheter

Arbetsgruppen har noterat en rad problem och möjligheter. Bland de grundläggande problemställningarna finns en demokratisk brist, som bottnar i att delar av samhällslivet stänger ute (medvetet eller omedvetet) delar av befolkningen. Det gäller främst tillgången till kultur, samhällets stöd och uppmuntran till att bevara kulturtraditioner, att rekrytering och ut-

bildning inte fungerar tillfredställande och att medierna är allt för homogena i sin bevakning av samtiden.

Bland möjligheterna finner gruppen potentialen hos kulturen att skapa mening och identitet, att fungera sammanhållande. De nordiska länderna har enskilt och tillsammans möjligheten att ytterligare väva in mångfald och kulturell komplexitet i samhällets alla delar. Vi ser också möjligheterna till konstärlig utveckling och inte minst en ekonomisk potential i det kreativa mångfaldsområdet. I flera av fallen är en ökad internationell och interkulturell koppling en förutsättning.

Rekommendationer

Arbetsgruppens rekommendationer delas in i tre perspektiv; demokrati, kultur samt forskning och utbildning.

Ur ett demokratiperspektiv bör det nordiska samarbetet:

- använda sig av UNESCO-konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar.
- erkänna mångfald och kulturell komplexitet som en väsentlig och omistlig del av våra nordiska samhällen.
- sätta en ny standard bland nordiska organisationer och institutioner där mångfald ingår naturligt i fråga om bidragsgivning, rekrytering, information och anti-diskriminering.
- stödja möjligheten till att inrätta interkulturella mötesplatser (festivaler, seminarer, workshops, center) som i sin utformning och i sitt innehåll reflekterar våra samhällens komplexa sammansättning.

Ur ett kulturpolitiskt perspektiv bör det nordiska samarbetet:

- sätta upp ett antal kulturpolitiska mål som understryker acceptansen av kulturell mångfald som en vital mänsklig resurs och understryker dess kreativa potential.
- följa upp hur väl de övergripande kulturpolitiska målen uppfylls bland nyckelkulturinstitutioner på nationell och nordisk nivå.
- investera riskkapital i potentiella talanger inom den kreativa sektorn, som arbetar med mångfald som ett grundkoncept.
- använda sig av den nordiska plattformen för att utveckla nya former av interkulturellt utbyte inklusive nya former av kulturella uttryck.
- omforma redan existerande kulturprogram där större delen av de huvudsakliga aktörer inom det kulturpolitiska området engageras med en tydlig interkulturell inriktning. Det finns också ett behov av att initiera ett internationellt kulturutbytesprogram som stödjer interkulturella projekt som utspelar sig på ett internationellt och lokalt plan. Programmen bör löpa under minst 3 år och kontinuerligt dokumenteras och utvärderas.
- stimulera till ett ökat stöd till den fria kultursektorns möjligheter att utbyta information och samarbeten

Ur ett forsknings- och utbildningsperspektiv bör det nordiska samarbetet:

- undersöka möjligheterna att inrätta ett nordiskt interkulturell observatorium som syftar till att utveckla policyformuleringar, principer för interkulturella mötesplatser och ökad tillgänglighet. Observatoriet bör arbeta i samverkan med myndigheter, platser och kulturorganisationer på regional, nationell och nordisk nivå.
- stödja inrättandet en serie av relevanta indikatorer som kan mäta utvecklingen inom området och som är baserade i en interkulturell utgångspunkt.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

- stödja erfarenhetsutbyte mellan individer och nätverk.
- främja utvecklandet av en breddad rekrytering till högre utbildningar genom att se på vilka hinder som existerar idag och hur de kan elimineras.

Arbetsgruppens kommentarer om den framtida processen

Arbetsgruppen menar att detta ämne är en av vår tids stora utmaningar och därmed förtjänar en löpande och tvärgående behandling inom det nordiska samarbetet. Gruppen menar att de förslag som läggs fram här behöver prövas och konkretiseras. Det kommer med stor sannolikhet att vara en komplicerad process där en egen utveckling kommer att ske. Därför anser gruppen att Nordiska ministerrådet borde etablera en arbetsgrupp med kompetenser från flera områden som får till uppgift att följa utvecklingen inklusive utvecklingen av en serie indikatorer. Denna arbetsgrupp bör avrapportera sitt arbete årligen under en period av tre år med start 2009.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

1026

Bilaga 1:

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

Rekommendationer från arbetsgruppen för kulturell komplexitet och samexistens

2008-10-13

Statsrådsberedningen

Tomas Bokstad
Telefon 08 405 32 08
E-post tomas.bokstad@primeminister.ministry.se

Rekommendationer från arbetsgruppen för kulturell komplexitet och samexistens

Innehåll

Sammanfattning	sida 2-4
Introduktion	sida 5-7
Bakgrund, definitioner och ramverk	sida 7-10
Problem och möjligheter	sida 10-14
Rekommendationer	sida 14-16
Reflektioner över behovet av indikatorer	sida 16-19
Arbetsgruppens kommentarer	sida 20

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

Sammanfattning

Arbetsgruppen för kulturell komplexitet och samexistens har under sex månader 2008 diskuterat, varit delaktiga i konferenser och seminarier, skrivit och till sist gemensamt formulerat sin egen syn på vad som borde göras i ett nordiskt sammanhang. Vi ser det nordiska samarbetet som en möjlighet att förändra vår gemensamma självbild och uppdatera vår nordiska identitet. Vi lever i en värld som ofrånkomligen kopplar ihop individer, organisationer, regioner och länder över alla gränser. Att vara en nordbo idag måste spegla hela den komplexiteten.

Vi har valt att dela in vårt arbete i sex delar. Vi introducerar bakgrunden till vårt uppdrag som är att dels producera dessa rekommendationer och dels att arrangera en konferens på samma tema i Stockholm 12-13 november. Som underlag för våra rekommendationer har vi bland annat stött oss mot UNESCO:s konvention om främjandet av och skydd för mångfalden av kulturyttringar, Europarådets vitbok om interkulturell dialog, EU:s år för interkulturell dialog, Sveriges genomförda Mångkulturår och Norges pågående Mångfaldsår. Vi har även nära följt konferenserna som anordnats av Nordiskt forum för interkultur och även påverkats av det europeiska civila samhällets engagemang genom The Civil Society Platform for Intercultural Dialogue".

I avsnittet med bakgrund, definitioner och ramverk ger vi ett mer övergripande perspektiv förklarat från olika ståndpunkter. Vi erkänner och uppmuntrar till en komplex förståelse av mångfaldsområdet och ger en kort historisk bakgrund av utvecklingen från 1900-talets början fram till idag. Här ser vi också på hur kulturpolitiken har beaktat ett samhälle som är allt mer präglat av mångfald och avslutar med idén om att kulturpolitiken kan spela en väsentlig roll i sammanhanget genom att anlägga två parallella strategier där en förstärkning och uppmuntran av den kulturella mångfalden kombineras med en stark tro på ett interkulturellt engagemang genom att utveckla interkulturella kompetenser.

Utifrån arbetsgruppens verksamhet har en rad problem och möjligheter blivit tydliga. Detta har inte minst framkommit och bekräftats under de två konferenser som arbetsgruppen deltagit i Köpenhamn och Oslo.

Bland de grundläggande problemställningarna finns en demokratisk brist som bottnar i att delar av samhällslivet stänger ute (medvetet eller omedvetet) delar av befolkningen. Det gäller bl. a. tillgången till kultur, samhällets stöd och uppmuntran till att bevara kulturtraditioner, hur rekrytering och utbildning inte fungerar tillfredställande och hur medieområdet är allt för homogent i sin bevakning av samtiden.

Bland möjligheterna finner vi potentialen hos kulturen att skapa mening och identitet, att vara kittet som för oss samman. Hur de nordiska länderna enskilt och tillsammans har möjligheten att ytterliggare väva in mångflad och kulturell komplexitet in i samhällets alla delar. Vi ser också möjligheterna till konstärlig utveckling och inte minst en ekonomisk potential i det kreativa mångfaldsområdet. I flera av fallen är en ökad internationell och interkulturell koppling en möjlighet och en förutsättning.

Arbetsgruppen har också ombetts reflektera över behovet av upprättandet av indikatorer för att bättre mäta utvecklingen inom mångfaldsområdet. Vår åsikt är att det inte är ett problemfritt område, men att det kan vara av stort värde om en serie indikatorer utvecklas med en interkulturell inriktning. Här vill vi uppmuntra till bred process som inte bara inkluderar statistiker.

Avslutningsvis så ger vi ett antal rekommendationer som vi delar in i tre perspektiv; demokrati, kultur och forskning och utbildning.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

Ur ett demokratiperspektiv bör det nordiska samarbetet;

- följa UNESCO-konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar.

- erkänna mångfald och kulturell komplexitet som en väsentlig och omistlig del av våra nordiska samhällen.

- sätta en ny standard bland nordiska organisationer och institutioner där mångfald ingår naturligt i fråga om bidragsgivning, rekrytering, information och anti-diskriminering.

- stödja möjligheten till att inrätta interkulturella mötesplatser (festivaler, seminarer, workshops, nätverk, center) som i sin utformning och i sitt innehåll reflekterar våra samhällens komplexa sammansättning.

Ur ett kulturpolitiskt perspektiv bör det nordiska samarbetet;

- sätta upp ett antal kulturpolitiska mål som understryker acceptansen av kulturell mångfald som en vital mänsklig resurs och understryker dess kreativa potential.

- följa upp hur väl de övergripande kulturpolitiska målen uppfylls bland nyckelkulturinstitutioner på nationell och nordisk nivå.

- investera riskkapital i potentiella talanger inom den kreativa sektorn, som arbetar med mångfald som ett grundkoncept.

- använda sig av den nordiska plattformen för att utveckla nya former av interkulturellt utbyte inklusive nya former av kulturella uttryck.

- omforma redan existerande kulturprogram där större delen av de
- huvudsakliga aktörer inom det kulturpolitiska området engageras med en tydlig interkulturell inriktning. Det finns också ett behov av att initiera ett internationellt kulturutbytesprogram som stödjer interkulturella projekt som utspelar sig på ett internationellt och lokalt plan. Programmen bör löpa under minst 3 år och kontinuerligt dokumenteras och utvärderas.

- stimulera till ett ökat stöd till den fria kultursektorns möjligheter att utbyta information och samarbeten

Ur ett forsknings- och utbildningsperspektiv bör det nordiska samarbetet;

- undersöka möjligheterna att inrätta ett nordiskt interkulturell observatorium som syftar till att utveckla policyformuleringar, principer för interkulturella mötesplatser och ökad tillgänglighet. Observatoriet bör arbeta i samverkan med myndigheter, platser och kulturorganisationer på regional, nationell och nordisk nivå.

- stödja inrättandet en serie av relevanta indikatorer som kan mäta utvecklingen inom området och som är baserade i en interkulturell utgångspunkt.

- stödja erfarenhetsutbyte mellan individer och nätverk.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

-främja utvecklandet av en breddad rekrytering till högre utbildningar genom att se på vilka hinder som existerar idag och hur de kan elimineras.

Stockholm 15 september 2008

1. Introduktion

Arbetsgruppen för samexistens och kulturell komplexitet sattes samman i mars 2008 med syftet att dra lärdomar av nationella, nordiska och internationella initiativ som på olika sätt behandlar kultur komplexitet och mångfald. Utifrån dessa lärdomar är arbetsgruppen första konkreta mål att lägga fram en serie rekommendationer för de nordiska kulturministrarna inför det nordiska ministermötet 29 oktober i Helsinki.

Arbetsgruppen består av Tomas Bokstad, departementssekreterare, Statsrådsberedningen (S), Shanti Brahmachari, daglig leder, Norsk skuespillercenter (NO), Trevor Davies, direktör, Köpenhamns Internationella Teater/Projektsf Århus 2017 (DK) samt Matti Similä, direktör för CEREN, Helsinki universitet (FI). Matti Similä ersattes under sommaren 2008 av Pasi Saukkonen, senior researcher, Cupore (FI).

Arbetsgruppens arbete avslutas i samband med arrangerandet av en konferens i Stockholm 12-13 november 2008 på Södra teatern med temat interkulturell dialog. Konferensen arrangeras av det svenska Kulturdepartementet med anledning av ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet och i samarbete med de civila samhällena i Norden och Europa.

***

Mellan 2006 och 2008 har en serie insatser skett inom området för kulturell komplexitet, mångfald, mångkultur, interkulturell dialog... Det kan verka som om det råder en viss begreppsförvirring och därför ger arbetsgruppen i det kommande kapitlet sin syn på definitionerna och ramverket för rekommendationer i detta dokument. Här följer en kort beskrivning av de policyförslag, konventioner, utvärderingar och projekt som arbetsgruppen har tagit del av och som påverkar våra förslag.

UNESCO:s konvention om främjande av och skydd för mångfalden av kulturyttringar har under året ratificerats av de nordiska länder. Huvuddragen i konventionen syftar till att konsolidera medlemsländernas rätt att föra en kulturpolitik till stöd för den kulturella mångfalden och att aktivt verka för internationellt kulturutbyte samt allas tillgång till kulturell mångfald. Konventionen uttrycker också en internationell solidaritet med utvecklingsländerna.

Europarådets vitbok om interkulturell dialog lanserades i maj 2008 och i den poängteras vikten av interkulturell dialog som ett verktyg för demokratisering och mänskliga rättigheter. Vitboken kan läsas som ett policyförslag där en rad aktörer – myndigheter på olika nivåer inom olika områden (bl. a. utbildning, stadsplanering etc.), enskilda organisationer inklusive trossamfund, massmedia, internationella organisationer – ges underlag för insatser genom interkulturell dialog.

Inom EU är ett av de tre målen för en europeisk agenda för kultur att främja kulturell mångfald och interkulturell dialog. Detta mål återspeglas konkret under 2008 genom det europeiska året för interkulturell dialog där de 27 medlemsstaterna deltar med var sitt nationellt projekt och därigenom ger en mängd exempel på hur arbetet med interkulturell dialog kan se ut i praktiken.

Inom Norden har Sverige genomfört ett Mångkulturår (2006) och erfarenheter därifrån har publicerats i betänkandet "Mångfald är framtiden". I betänkandet ges en rad förslag som syftar till att uppnå ett ökat internationellt utbyte, ett större eget ansvar för frågan om etnisk och kulturell mångfald från kulturinstitutionerna, en utveckling av metoder som används för att arbeta för ökad mångfald och en enklare väg in i kultursektorn för fler aktörer.

I Norge genomförs under 2008 ett Mångfaldsår och det övergripande målet för året är att hela det norska kulturlivet ska återspegla landets kulturella mångfald.

I Danmark har man med bakgrund av rapporten "kulturell mangfoldighet og konstrådet" antagit en ny strategi "kultur i en glaobisert verden" under 2008.

Från det civila samhället kan flera initiativ skönjas. På europeisk nivå existerar "The Civil Society Platform for Intercultural Dialogue" som mellan 2006 och 2008 har fört samman över 200 organisationer med syftet att koppla ihop kulturell mångfald med bl. a. utbildning, minoriteters rättigheter och sociala frågor.

I Norden har arbetsgruppen nära följt ett liknande sätt att arbeta i samband med de två konferenser som Nordiskt forum för interkultur har genomfört i Köpenhamn och Oslo. Här har även Nordisk kulturfonds arbetsgrupp "Nye Nordbor" deltagit. I den avslutande konferensen i Stockholm i november 2008 kommer de flesta av de som nämns ovan att vara representerade.

2. Bakgrund, definitioner och ramverk

Det är allt vanligare att påstå att våra samhällen är präglade av mångfald och komplexitet, men det är inte alltid säkert att vi förstår vad mångfald och komplexitet innebär. I ljuset av de rekommendationer som kommer att läggas fram i detta dokument väljer vi att inleda med en kort genomgång av definitioner och manifestationer av mångfald och komplexitet.

För det första så vore det ett misstag att låsa in mångfald och komplexitet genom att låta det handla enbart om etnisk och kulturell mångfald. Under 1900-talet växte samhällen fram som blev allt mer heterogena. Ett resultat av ökad individualisering
bl. a. genom tillkomsten av nya subkulturer och livsstilar. Nationerna blev tvungna att ge upp idén om en homogen nationell kultur även om migration av någon större utsträckning ännu inte hade påverkat våra samhällen.

Bhiku Parekh har gjort en distinktion mellan tre olika former av mångfald. Det finns mångfald som är subkulturell, sådan som beror på olika grundläggande intellektuella perspektiv och mångfald som härför från att det inom en stat finns flera olika sociala gemenskaper, som lever utifrån skilda idéer och föreställningar.

Alla dessa former måste tas med i beräkningen för att ge en bild av hur samhället ser ut. Men det är särskilt den "gemenskapliga" formen av mångfald som innehåller de största utmaningarna och kräver utformandet av nationella och lokala strategier.

"Gemenskaplig" mångfald är, enligt Parekh, baserad på självmedvetna och mer eller mindre välorganiserade samhällsgrupper. Existerandet av gemenskaplig mångfald betyder att mångkulturalism blir ett demografiskt faktum som det politiska systemet måste ta hänsyn till.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

I de flesta samhällen kan man även göra en distinktion mellan historiska minoriteter (inklusive nationella minoriteter) och de etniska och kulturella grupper som har formats av de senaste årtiondens migration. Det är orealistiskt att anta att de flesta av dessa migranter kommer att återvända till sina ursprungsländer, vilket innebär att dessa grupper i framtiden kan komma att transformeras till historiska minoriteter.

Ovan har vi medvetet valt att göra en distinktion mellan etniska och kulturella grupper och gemenskaper. Etnicitet refererar här till ursprung, nationalitet eller familjebakgrund, medan kultur relaterar till områden som språk, religion, värderingar, normer och traditioner. Det är viktigt att inse att olika etnisk bakgrund inte nödvändigtvis betyder någon större kulturell skillnad.

Det kan också vara missledande att påstå att hela samhället blir allt mer mångfacetterat och komplexat som ett resultat av migrationen. Migration och formeringen av nya samhällsgrupper är till hög utsträckning koncentrerad till större urbana områden, och då ofta till vissa delar av städerna. En aspekt av den kulturella komplexiteten är det allt mer ökande gapet mellan extremt heterogena regioner och de regioner som kommer att fortsätta att vara relativt homogena inom en förutsägbar framtid.

***

Att tala om minoritetssamhällen eller minoritetsgrupper som en kategori kan också leda till svåra missförstånd. Människor har migrerat från geografiskt och kulturellt närliggande länder medan andra har migrerat från länder som har radikalt annorlunda värderingar och traditioner. Det samma gäller utbildningsnivån som kan vara mycket varierande mellan migranter från olika delar av världen.

Nykomlingar till ett samhälle kan använda sig av olika strategier i sin integrationsprocess. En del kommer att göra allt för att smälta in i samhället, medan andra kommer att försöka bevara sina etniska och kulturella traditioner och även överföra dem till sina barn. En del kommer att konstruera olika former av sammanförda identiteter medan andra kommer att bli delaktiga i och skapa en hybridiserad kultur.

Dagens situation kompliceras ytterligare av att det är möjligt att hålla en intensiv kontakt mellan människor över nationsgränser, tack vare snabbt ökade kommunikationsmöjligheter. Det existerar en mängd virtuella etniska och kulturella grupper och gemenskaper som via Internet reproducerar sociala och kollektiva identiteter. Detta innebär att det nationella och lokala konstnärliga och kulturella landskapet blir allt mer mångfaldigat, även om det oftast sker inom den privata sfären.

Många västerländska samhällen hade svårt att acceptera att s.k. gästarbetare kom att stanna för gott i sina nya hemländer. Efter erkännandet av att nya etniska och kulturella grupper blivit ett permanent inslag i samhället riktades åtgärder in på de områden som direkt relaterade till "integrationen av nykomlingarna", d.v.s. arbetsmarknad, utbildning, sociala frågor och bostadspolitik.

Tony Bennett argumenterar med bakgrund av detta på följande vis; "Cultural diversity, in all its forms, is posing a profound challenge to traditional formulations of cultural policy, and to our understanding of the public interests served by this policy. In most countries the artistic and cultural landscape has not evolved to reflect the realities of a changed social landscape. This rift threatens to undermine the legitimacy of cultural institutions and the public policy that supports them. The shift from homogeneity to diversity as the new social norm requires a rethinking of the proc-

esses, mechanisms, and relationships necessary for democratic policy development in diverse societies."

Under den senaste tiden har det skett förändringar i de politiska målsättningarna som antyder att kulturpolitiken allt mer beaktar den etniska och kulturella mångfalden. Storbritannien har lett fältet under många år med flera initiativ direkt riktade mot området, bl. a . genom en riktad bidragsgivning och genom det långsiktiga mångfaldsprogrammet "Decibel". I Skandinavien är Sveriges och Norges mångfaldsår exempel på samma utveckling.

Skiftet inom kulturpolitiken har motiverats på flera sätt. Behovet av ökad jämlikhet, tillgänglighet och demokratisering liksom behovet av att ge plats för mer kreativitet har varit några av motiven. Kulturen har också setts som ett politikområde som är användbart för att förbättra integrationen i samhället. Möjligheten att förhindra sociala problem och förbättra den kreativa ekonomin är ytterliggare argument och orsaker till denna förändring.

Till sist har behovet av att förbättra den interkulturella dialogen mellan individer av olika etniska och kulturella grupper förstärkt idén om att kulturpolitiken spelar en essentiell roll i sammanhanget. Dragan Klaic formulerar sig kring möjligheterna;

"In a multicultural society a balanced development of various cultures, their initiatives, organizations and manifestations is a valid and necessary goal of public cultural policy. But this essentially emancipatory trajectory will – despite all the good intentions – ultimately lead to simultaneous development of autonomous cultural domains, perhaps more or less equal but increasingly separated and distant from each other. The end result could well be the emergence of multiple ghettoes, with the ensuing reduction and blockade of social communication, a raise of mutual ignorance and prejudice, if not outright hostility – unless the public policy of enhancement of simultaneous multicultural development and infrastructure is supplemented with the strong assertion of intercultural engagements on the basis of continuously developed intercultural competence." (Klaic 2001.)

3. Problem och möjligheter

Under arbetsgruppens arbete har problem och möjligheter diskuterats både internt i gruppen, men också i seminarie- och workshopform både i Köpenhamn och Oslo i samband med de två konferenser som gruppen deltagit i. Under denna rubrik redovisar vi de problem och möjligheter som artikulerats under dessa båda tillfällen.

Problem

Alla samhällsmedborgares rättighet till kultur tillgodoses inte. Kulturområdet speglar inte våra samhällen som det ser ut idag. Det finns en uppenbar skevhet i deltagandet i och utövandet av kulturaktiviteter som utspelar sig på museer, i bibliotek, inom idrottsaktiveter, på vuxenutbildningar m.m.

Detta speglas inte minst av ett antal rapporter i de nordiska länderna under de senaste åren. Ett otal publikutvecklingsprojekt sker ständigt i ett försök att rätta till denna skevhet. Det görs helt enkelt för lite och det som görs är alltid i formen av ett projekt. Vidden av det behov som behöver fyllas är enormt. Samhället fungerar inte så inkluderande som vi önskar och det innebär en ökad segregering.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

Man kan å andra sidan hävda att utformningen, innehållet och formerna för kulturområdet inte speglar våra samhällen som de ser ut idag. Det existerar helt enkelt inte en variation av uttryck inom kulturområdet. Vi kan inte förvänta oss en 100 procentig avspegling av samhället i kulturproduktion och i medier då marknadskrafter och en kraftig påverkan från resten av världen begränsar möjligheterna.

Men det är avgörande att bidragsordningarna och strukturerna stimulerar till en betydligt högre grad av mångfald. I en tid där vi inte kan förvänta oss ett ökat stöd till kultursektorn och där de centrala myndigheterna slukar en mycket stor del av resurserna krävs att dessa institutioner tar på sig ett bredare och djupare ansvar för att säkerställa att nya uttryck och subkulturer ges plats inom ramen för det de offentliga kulturstödet.

Allas rättighet att bevara och utveckla de egna kulturtraditionerna undermineras genom att de inte uppmuntras eller stöds av samhället i någon större grad. I Norden har vi varit exemplariska i förhållande till rättigheter och möjligheter för de nationella minoriteterna. Detsamma gäller inte för de "nya" minoriteterna. Det är vår uppfattning att varje människa i olika grad måste hantera och leva i flera kulturer samtidigt. En av globaliseringens premisser är att den ökande migrationen innebär att varje människas livssituation är i förändring.

En människa på flykt kan behöva lämna sin familj och sitt sociala nätverk bakom sig. Trosuppfattningar, sexuell läggning och livsstilar måste ständigt förhandlas i samhället. Det är avgörande att kultursektorn respekterar dessa skillnader i gemenskapen och att vi respekterar varandra som individer så att vi inte underminerar varje människas respekt för våra gemensamma normer. Det är inte fråga om "antingen eller", utan om "både och".

Rekrytering och utbildning är allt för homogen och speglar inte samhällets sammansättning. Vi har mött många "invandrarkonstnärer" som blivit tvungna att ge upp sina karriärer när de flyttat till ett annat land. Vi kan konstatera att utbildningarna för kultur, medier och design i allmänhet har för få elever med en annan kulturell bakgrund. Samtidigt kan vi konstatera att det är för få med en annan kulturell bakgrund som söker anställning inom kultur- och mediesektorn. Kultursektorn har helt enkelt inte klarat av att säkerställa att personal och ledning är mångfaldig. Det gäller t. ex. etnicitet, sexuell läggning och personer med funktionsnedsättning. Utan en bredare representation kommer kultur- och mediesektorerna fortsätta att vara stängda kretslopp.

Medieområdet är allt för homogent i sin bevakning av samtiden.
Detta är en av de vanskligare frågorna att ta upp. Men ämnet berördes konstant under våra möten. Den återkommande åsikten var att medierna helt enkelt inte har tillräcklig kunskap och kompetens. I rapporteringen kring värdebaserade konflikter upplevs tonen som skarp och oförsonlig.

Det är därför vår uppfattning av kulturens rum borde ses som ett alternativt demokratiskt rum med plats för samtal och dialog.

Det offentliga stödet till kultur, utbildning etc. är allt för litet för att möjliggöra en omprioritering. Vi befinner oss i en "loose-loose" situation där de offentliga kulturstöden i allt högre grad går till att finansiera nybyggnationer och bibehålla strukturen hos de stora kulturinstitutionerna. Det finns ett skriande behov av stödja ny utveckling inom området. Samtidigt är det förmodligen orimligt att förvänta sig en större omprioritering.
Vi önskar oss en större sammankoppling av kreativitet och mångfald, identitet och mångfald samt dialog och mångfald. Ett närmande till andra politikområden genom att hitta skärningspunkterna där t. ex. kultur och utbildning kan finna en "win-win" situation. Interkulturella mötesplatser där tvärgående satsningar är en förutsättning för verksamheten.

Det är dock inte bara en fråga om nya resurser eller omprioriteringar av redan existerande resurser. Krav behöver ställas på de nationella institutionerna att tillämpa de övergripande målsättningar som ofta redan finns manifesterade i regleringsbrev och andra styrdokument.

Kunskaperna kring mångfaldsfrågor behöver höjas. Det finns en allmän brist på långsiktiga, offensiva och positiva insatser för öka engagemanget och debatten. Projekt som mångfaldsåren i Sverige och Norge har otvetydigt betytt mycket, men hur följs dessa satsningar upp?

Vi anser att möjligheten till kompetenshöjning måste erbjudas och göras attraktiv. Vi ser t. ex. näringslivet och den privata sektorn som mycket möjliga inspirationskällor för kultursektorn.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

Möjligheter

Kultur kan ge mening och identitet åt ett helt samhälle. En gemensam identitet är grunden för att vi ska känna gemenskap. Kulturen har - efter en lång postmodern period där individualitet, frihet och dekonstruktion regerat - en möjlighet att vara en samlande kraft. Inte genom en återgång till tanken om en samlad nationell kultur utan genom att se mångfalden som normen.

Den danska sociologen Dorthe Skott Hansen har föreslagit en strategi där hon beskriver tre processer;

En monokulturell process där den nationella kulturen tar in intryck från andra kulturer. Både i produktion och bland publiken. Med andra ord, skillnader integreras in i den dominerande kulturen. Här förändras sakta de stora kulturinstitutionerna till att representera hela samhället.

En mångkulturell process som bygger på idén om att samhället ska acceptera alla människor. Varje människa har rätt till sin egen kultur. Idéerna härstammar framför allt från 90-talet och idén om det mångkulturella samhället. Bl. a. UNESCO:s konvention stödjer denna tanke om bevarandet av en mängd kulturarv och kulturutryck.

En hybridkultur där gatukultur och traditionell kultur blandas. Här blandas konst och kultur med olika bakgrund till nya uttryck och ofta i nya rum. Här befinner sig t. ex. hip-hopkulturen och samtidskonsten. Det globala och lokala samverkar.

Arbetsgruppen menar att ett interkulturell synsätt måste innehålla alla tre elementen. Det finns idag ett visst stöd för de två första medan den tredje behöver uppmuntras i högre grad. Att undersöka hur samhällets nya gemensamma identiteter kan skapas genom en interkulturellt synsätt är en uppgift och en möjlighet för kulturpolitiken.

Kultur kan skapa ett socialt kitt och en känsla av samhörighet i samhället. En av konstens viktigaste funktioner genom historien har varit att reflektera över och kommentera samtiden. För att denna funktion ska fungera behöver konsten befinna sig i det offentliga rummet, både fysiskt (på gator och torg) och tankemässigt.

Det är vår uppfattning att kulturens rum borde utvidgas och användas som ett rum för dialog.

Bilden av de nordiska samhällena kan ges en ny image om mångfald och globalisering tas med i bilden. Det nordiska samarbetet har varit en modell för regionala samarbeten under 1900-talet. En uppdatering av den nordiska identiteten i det nya årtusendet måste självklart ta in den ökade globaliseringen. Fördelen med den nordiska identiteten är att den inte är fastlåst utan kan omformuleras.

En jämförelse finns i Storbritannien där ett skifte har ägt rum under de senaste 15-20 åren. Självstyre har införts i t. ex. Wales och Skottland och man har närmat sig Irland allt mer. I samband med det har ordet "British" fått en allt mer positiv betydelse. Att vara brittisk uppfattas av 89% av invandrargrupperna som positivt. I samma grupp är det bara 39% som uppfattar att vara engelsk som något positivt. Begreppet brittisk är betydligt rymligare än begreppet engelsk.

På samma sätt finns det en potential i att vara nordisk, snarare än att vara dansk, norsk, finsk, isländsk eller svensk. Det nordiska begreppet kan lättare förändras och vara mer inkluderande.

Det är arbetsgruppens uppfattning att det nordiska begreppet inte bara behöver inbegripa de fem nationerna utan också omfamna en bredare definition. En möjlighet att skapa ett rum där grundläggande nordiska värderingar om öppenhet och tolerans kan existera.

Det ligger en ekonomisk potential i det kreativa mångfaldsområdet. Richard Floridas tre "T:n", talang, tolerans och teknologi, är grunden för många större städers framtidssatsningar. Kreativa näringar ses fortsatt som en av de sektorer som har störst tillväxtpotential i framtiden. I sammanflätandet av mångfald och upplevelseekonomin finns en stor potentiell tillväxt. Till skillnad från USA och England har ännu få satsningar gjorts i något nordiskt land. Det nordiska systemet bör vara en lämplig plattform för detta.

Den konstnärliga utvecklingen behöver och kan regenereras genom att öka mångfalden inom kulturlivet. När vi ser på konstens framtid tyder allt på att det mest intressanta och utvecklande sker i de "gränszoner" där möten mellan olika traditioner, erfarenheter och genrer sker. Kulturpolitiken har som en uppgift att ge möjligheter till utveckling och innovation inom konstområdet. Det är positivt att det nordiska kulturstödet är tillgängligt för denna typ av satsningar, men arbetsgruppen menar att det trots allt finns mycket mer att göra här, särskilt genom den enorma potential som finns inom mångfaldsområdet.

Ökad regionalisering och interaktion mellan regioner ger det nordiska samarbetet ökade möjligheter att spela en viktig roll. Både ur ett europeiskt och globalt perspektiv har Norden ett mycket gott rykte. Vi menar att det utnyttjas alltför dåligt. I förhållande till t. ex. mellanöstern, Medelhavsområdet och Asien finns det goda möjligheter att vara betydligt mer offensiv i regionala samarbeten.

"Shuttle" projektet som syftade till kapacitetsbyggande och som ett dialogforum mellan Sydafrika och Norden är ett intressant exempel på detta.

Arbetsgruppen menar att det finns möjligheter att arbeta internationellt och interkulturellt genom att skapa samarbeten både bilateralt och multilateralt där t. ex. det sydliga Medelhavsområdet sammankopplas med Östersjöområdet.

4. Rekommendationer

Arbetsgruppen övergripande åsikt är att det nordiska samarbetet har en verklig potential att uppfylla. Vi ser Norden som ett möjligt sammanhang för utarbetandet och inrättandet av insatser inom flera områden. Vi menar att det finns ett demokratisk perspektiv som kan uppfyllas. Ett forsknings- och utbildningsperspektiv som kan uppfyllas. Ett kulturpolitiskt perspektiv som kan uppfyllas och inte minst menar vi att det finns en möjlighet att genom en rad insatser skapa en nordisk identitet som speglar den komplexiteten som det innebär att leva i världen idag.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

Ur ett demokratiperspektiv bör det nordiska samarbetet:

- följa UNESCO-konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar.

- erkänna mångfald och kulturell komplexitet som en väsentlig och omistlig del av våra nordiska samhällen.

- sätta en ny standard bland nordiska organisationer och institutioner där mångfald ingår naturligt i fråga om bidragsgivning, rekrytering, information och anti-diskriminering.

- stödja möjligheten till att inrätta interkulturella mötesplatser (festivaler, seminarer, workshops, nätverk, center) som i sin utformning och i sitt innehåll reflekterar våra samhällens komplexa sammansättning.

Ur ett kulturpolitiskt perspektiv bör det nordiska samarbetet

- sätta upp ett antal kulturpolitiska mål som understryker acceptansen av kulturell mångfald som en vital mänsklig resurs och understryker dess kreativa potential.
- följa upp hur väl de övergripande kulturpolitiska målen uppfylls bland nyckelkulturinstitutioner på nationell och nordisk nivå.

- investera riskkapital i potentiella talanger inom den kreativa sektorn, som arbetar med mångfald som ett grundkoncept.

- använda sig av den nordiska plattformen för att utveckla nya former av interkulturellt utbyte inklusive nya former av kulturella uttryck.

- omforma redan existerande kulturprogram där större delen av de
- huvudsakliga aktörer inom det kulturpolitiska området engageras med en tydlig interkulturell inriktning. Det finns också ett behov av att initiera ett internationellt kulturutbytesprogram som stödjer interkulturella projekt som utspelar sig på ett internationellt och lokalt plan. Programmen bör löpa under minst 3 år och kontinuerligt dokumenteras och utvärderas.

- stimulera till ett ökat stöd till den fria kultursektorns möjligheter att utbyta information och samarbeten

Ur ett forsknings- och utbildningsperspektiv bör det nordiska samarbetet:

- undersöka möjligheterna att inrätta ett nordiskt interkulturell observatorium som syftar till att utveckla policyformuleringar, principer för interkulturella mötesplatser och ökad tillgänglighet. Observatoriet bör arbeta i samverkan med myndigheter, platser och kulturorganisationer på regional, nationell och nordisk nivå.

- stödja inrättandet en serie av relevanta indikatorer som kan mäta utvecklingen inom området och som är baserade i en interkulturell utgångspunkt.

- stödja erfarenhetsutbyte mellan individer och nätverk.

- rämja utvecklandet av en breddad rekrytering till högre utbildningar genom att se på vilka hinder som existerar idag och hur de kan elimineras.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

5. Reflektioner över behovet av indikatorer

Uppgiften för arbetsgruppen har även varit att reflektera över om det är möjligt att utveckla indikatorer för att mäta utvecklingen. Vi kan se indikatorer både som ett statistiskt instrument för att samla information kring hur dagens situation ser ut, men också som en faktor som i sig själv kan påverka framtida politiska val. Urvalet av vilka indikatorer som används kan inrättas så att det gör det möjligt för ett land att få goda resultat, medan andra indikatorer väljs bort eftersom de kan anses ge ett för dåligt utfall när de utvärderas.

Valet av indikatorer är därför inte bara en teknisk fråga som kan överlåtas till statistikerna, utan även ett politiskt val. Det är bakgrunden för hur arbetsgruppen, med god kunskap om kultur och kulturpolitik, förhåller sig till förslaget om att inrätta indikatorer för fältet. Reflektionerna som följer ska ses i ljuset av detta och kommer inte att resonera kring indikatorer ur ett statistiskt, tekniskt perspektiv. Vi kommer att utveckla ett resonemang kring valet av indikatorer som är beroende av hur vi förstår begreppet kulturell mångfald och vilken sorts politik som vi skulle önska förs inom området.

En indikator är ett sätt att mäta en större rörelse eller ett socialt fenomen som inte kan mätas med direkta mätbara siffror och tal. I utvecklingen av indikatorer blir det därför väsentligt att en eller flera definitioner av det som vi vill mäta utvecklas.

Det finns inget entydigt sätt att avgränsa kulturell mångfald. Det är viktigt att en reflektion över detta faktum avspeglas i utvecklingen av indikatorer. Indikatorerna måste avspegla bredden, variationerna och definitionerna som läggs in i begreppet. Detta kan illustreras genom att se på vilka behov som finns för att utveckla olika typer av indikatorer under tre begrepp som vi här kallar:

1. Mångkulturell
2. Integration/social inkludering
3. Interkulturell

5.1. Indikatorer för en mångkulturell politik

Detta är ett politiskt område som tar sikte på att stödja specifika kulturella uttryck och etniska minoriteter i samhället. Den bygger på förståelsen att det finns en nära koppling mellan etnicitet och kulturella uttryck. En grundläggande värdering är att alla ska ha rätt till att arbeta med sitt eget kulturarv och att detta kulturarv är nära knytet till en särskild historisk-geografisk tradition.

Denna form av politik är särskilt stark i land med urbefolkningar och med gamla minoritetsbefolkningar. I länder som Australien, Nya Zeeland och Kanada kommer det till uttryck i kulturpolitiken genom den grundläggande tanken att aboriginer, maori och inuiter ska ha rätten att uppleva och utöva sin traditionella kultur. I Norden finner bl. a. samma tankar kring den samiska minoriteten i Finland, Norge och Sverige, och dessutom för den svenska minoriteten i Finland.

Under den senare delen av 1900-talet har invandringen från utomeuropeiska länder ökat markant. I någon mån har liknande möjligheter att utöva och uppleva sin traditionella kultur getts till de grupper som kommit från Asien och Afrika, men här är fortfarande möjligheterna begränsade och därmed också möjligheten att skapa en kulturell identitet i det nya hemlandet begränsad.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

Politiken för att främja en mångkulturell utveckling innebär att olika former av stöd ges till definierade etniska och kulturella minoriteter så att de kan bevara sitt kulturarv och även utveckla det. Den typ av indikatorer som arbetsgruppen ser som möjliga är;

- Storleken på det offentliga stödet till kulturella minoritetsorganisationer
- Antalet etablerade organisationer
- Antalet arrangemang
- Vilka konstuttryck som finns representerade
- Publikutveckling

5.2. Indikatorer för integration/social inkludering

I de flesta västerländska länder är målet att de minoritetsgrupper som finnas i landet ska integreras i det bredare samhället. Målet är att de inte bara ska delta i sin egen kulturtradition utan även vara aktiva deltagare på den nationella och internationella kulturarenan. Även om vi här talar om kulturområdet, så är målsättningen snarare av social karraktär. Målsättningen är att fler individer aktiverar sig som publik, konstnärer eller på annat sätt deltar i arbetet på alla sorters kulturorganisationer, från små till stora.

Politiken inom detta område är tätt knutet till en demokratisk idé om alla lika rätt till att delta i kulturlivet och är även knutet till observationen att det finns mekanismer som systematiskt exkluderar individer från vissa grupper.

För att ge en indikation på i vilken grad kulturorganisationer har öppnat sig för minoritetsgrupper kan man mäta antalet individer med minoritetsbakgrund inom följande områden;

- Inom konst- och kulturutbildningar
- Bland antalet kulturutövare på kulturorganisationerna
- Bland den övriga personalen på kulturorganisationerna
- Bland publiken
- Bland styrelsen och ledningen på kulturorganisationerna

5.3. Indikatorer för en interkulturell politik

Det har funnits och existerar fortfarande en stark reaktion mot de två områden (mångkultur och integration) som vi beskriver ovan. Det finns ett motstånd mot åtgärder som allt för mycket liknar positiv särbehandling och som riktar in sig på en del av de grupper som är exkluderade i samhället, men inte på alla. Det kan t. ex. gälla grupper som är socialt exkluderade p.g.a. bristande utbildning och sämre ekonomiska förutsättningar.

Denna typ av kritik riktas mer sällan mot en interkulturell politik. Utgångspunkten är här att en dialog och ett utbyte som löper mellan grupper i samhället kan ge upphov till en nyskapelse kulturellt, konstnärligt och i andra delar av samhället. En position som delvis stöds av Richard Floridas analyser av hur dynamiska och kreativa urbana miljöer skapas. Han argumenterar för ett samhälle som präglas av en hög grad av mångfald som en förutsättning för att bygga ett kreativt kapital som gör hela samhället mer dynamiskt och nyskapande.

En interkulturell politik inom kulturområdet kan bidra till utvecklingen av konst- och kulturlivet och göra hela kultursektorn mer relevant än vad den är idag. Här är det betydligt mer komplicerat att finna mätbara mål för indikatorer. De processer som skulle behöva mätas handlar bl. a. om samspel/interaktion mellan individer och grupper. Det finns idag liten eller knappast existerande statistik som kan användas för detta ändamål.

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

Det kommer att vara nödvändigt att inhämta information genom t. ex. djupintervjuer och därefter etablera vilken typ av indikatorer som kan användas.

5.4 Indikatorer för ett flertydligt begrepp

En av de slutsatser som arbetsgruppen drar av resonemanget kring indikatorer är att det inte bör överlåtas enbart till statistikerna. Kulturell komplexitet är precis vad det låter som, ett område som innehåller en mängd avvägningar och strategiska val som inte kan mätas på ett inom kulturområdet traditionellt sätt.

Det finns en uppenbara fara i att de indikatorer som utvecklas blir alltför förenklade och därmed kommer de i första hand att spegla de två första områden som vi beskriver i detta avsnitt, den mångkulturella och integrationspolitiska utvecklingen.

Det skulle i praktiken innebära att mångfaldsområdet skulle fortsätta att ses som ett problemområde som samhället måste förhålla sig till utan att ta tillvara de positiva kopplingar som beskrivs i avsnittet om indikatorer för en interkulturell politik.

Idag finns det några goda exempel på hur man kan använda indikatorer, men arbetsgruppen anser att det behövs en samlad nordisk och/eller internationell process för att komma fram till ett genomtänkt förslag.

5.5 Förslag

Vi föreslår att de nordiska länderna tar initiativ till en internationell process för att etablera indikatorer för kulturell komplexitet.

För varje nordiskt land föreslår vi:

1. Att det etableras forskning/utreds för hur existerande kunskap om interkulturell aktivitet och politik kan brukas till att etablera indikatorer.

2. När detta material är insamlat föreslår vi att en arbetsgrupp inrättas för att komma med förslag till indikatorer för kulturell komplexitet.

6. Arbetsgruppens kommentarer om den framtida processen

Arbetsgruppen menar att detta ämne är en av vår tids stora utmaningar och därmed förtjänar en löpande och tvärgående behandling inom det nordiska samarbetet. Gruppen menar att de förslag som läggs fram här behöver prövas och konkretiseras.

Det kommer med stor sannolikhet att vara en komplicerad process där en egen utveckling kommer att ske. Därför anser gruppen att Nordiska ministerrådet borde etablera en arbetsgrupp med kompetenser från flera områden som får till uppgift att följa utvecklingen inklusive utvecklingen av en serie indikatorer.

Denna arbetsgrupp bör avrapportera sitt arbete årligen under en period av tre år med start 2009.

Bilag 2: Invitation till konferens

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

How Soon is Now? The Politics of Interculture

12-13 of November in Stockholm at Södra teatern, Stockholm

Welcome to *How Soon is Now*? a conference which focuses on intercultural dialogue in a national, Nordic and European context. It aims to sum up conclusions and recommendations on all these levels both from the civil society and from the policymakers.

The conference is originally an initiative from the Swedish Ministry of Culture in connection with the Swedish chairmanship in the Nordic Council of Ministers, The European Year of Intercultural Dialogue and the civil society represented by The Rainbow platform (European level) and The Nordic forum for interculture (Nordic level). Representatives from all these organisations and networks will be present at the conference.

However this is not an exclusively cultural affair. The conference will also address issues like democracy, human rights, multilingualism, media and education. This is an opportunity to meet, listen and talk to practitioners, policymakers, artists and look forward.

How Soon is Now? also includes the critically acclaimed theatre performance *Head On* based on the award winning film by Fatih Akin, a guided tour of *Restore Hope* by Selda Asal, meals and a nightclub arranged by Re:Orient.

To register for the conference please send an email to
ku.konferensregistrering@culture.ministry.se

For more information contact Tomas Bokstad or Stina Emanuelsson at
tomas.bokstad@primeminister.ministry.se,
stina.emanuelsson@culture.ministry.se

Shedule - Wednesday 12 November

9.00 – 9.30
Registration and Coffee

9.30 – 10.00
Welcome – **Lena Adelsohn-Liljeroth** (Minister of culture, Sweden)

10.00 – 11.00
Recommendations from the Nordic working group on cultural complexity and co-existence. The presentation will take it's start in the current situation and try to identify what the common Nordic ground could be. Concrete recommendations and proposals.
Trevor Davies (Copenhagens International Theatre/Århus 2017), **Shanti Brahmachari** (Skuespillersenter), **Pasi Sukkonen** (Cupore), **Tomas Bokstad** (Communications Secretariat for Sweden's EU Presidency 2009).

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

11.00 – 11.30 Coffee break

11.30 – 12.30
Nordic forum for interculture. Findings and recommendations from the Nordic civil society following on the experiences on the two previous conferences in Copenhagen (March 2008) and Oslo (August 2008). Including short presentations of best practises. **Eli Borchgrevink** (Du store verden)), **Niels Righolt** (Co-ordinator NFI, previously head of Dunkers culture house).

12.30 – 14.00 Lunch, guided tour of *Restore Hope* by Selda Asal (Turkish, visual artist, part of *Home not home*).

14.00-15.00
Where do we go from here? Panel
Representatives from the Nordic countries will shortly present their work/thoughts on where and how we are heading into the future. Following the presentations an exchange of views, including the audience.

Moderator and participants (partly to be confirmed): **Yvonne Rock** (foremr co-ordinator of the Swedish year of cultural diversity), **Mogens Jensen** (Chairman of the Culture Committee at The Nordic Council/DK), **Rasoul Nejad-Mehr** (The Committee of Inquiry on Cultural Policy), **Trond Giske** (Minister of Culture/NO), **Bente Guru Möller** (Year of cultural diversity Dialogue/NO), **Veikko Kunnas** (Ministry of Education/FI), **Jette Sandahl** (Museum director/DK).

15.00 – 15.30 Coffee break

15.30 – 17.00
Debate: Is policy in sync with practise?
Conclusions on the national and Nordic level.
Moderated by **Catharina Bergil** (SE) and **Chris Torch** (SE)

17.00 – 19.00 Break

19.00 – 20.30
Head On. Theatre performance by Dritero Kasapi based on the award winning film by Fatih Akin. Part of the Swedish national project during The European Year of Intercultural Dialogue. See www.homenothome.se

20.30 – 00.00
Buffet dinner and nightclub by **Re:Orient**

Thursday 13 November

9.00-9.30 Coffee

9.30 – 10.00
Reflections on EYID 2008:
What have we learned, how do we move forward? Representative from the European Commission. Speakers: **Vladimir Sucha/Alison Crabbe** (tbc).

10.00 – 10.30
A wider perspective from the Council of Europe.
A whitebook on intercultural dialogue was published during the summer by the CoE. Presentation could focus on human rights, democracy and/or multilingualism. **Robert Palmer** or **Gabriella Dragoni-Battaini** (CoE, tbc)

10.30 – 11.00 Coffee

11.00 – 12.30
Platform for Intercultural Europe which has followed EYID and will give their recommendations encompassed in **The Rainbow Paper**, which was recently published online for sign up by European organisations focusing on interculture. http://rainbowpaper.labforculture.org
Presentation by **Isabelle Schwartz** (European Cultural Foundation) and **Chris Torch** (Intercult), followed by discussion and some case studies.

12.30 – 13.30 Lunch

13.30 – 15.00
Four breakout sessions.

1. Urban re-invention/neighbourhoods
2. Mainstream/institutions
3. Arts/artistic sector
4. Education/media:

Moderators and speakers: **Rasoul Nejad-Mehr, Alejandra Fuentes** (Sprong), **Birgitta Englin** (Head of Riksteatern)**, Shanti Brahamachari, Leif Magnusson** (The Multicultural Centre), **Ida Burén** (Intercult) **, Niels Righolt, Eli Borchgrevink, Katherine Watson** (Lab for Culture).

The basis for each of the sessions will be a series of questions/topics taken from all recommendations presented during the two days. The idea is to translate policy recommendations into practise. To be as concrete as possible is one of the instructions for the moderators.

15.00 – 15.30 Coffee

15.30 – 17.00
Final debate. Conclusions, reflections, future...

With participation from speakers and moderators that have been present during the two days. Personal reflection from **Oivvio Polite** who will follow the conference during the two days.

***
During the two days:

Lab for Culture will have a space/room for their project Open lines to Intercultural Dialogue.

Selda Asal will present her video installation Restore Hope which also is a part of Home not Home.

During the conference coffee, lunches and one dinner will be served to all participants. The cost for this is 750 SEK, otherwise the conference is free of charge including the theatre performance.
The conference is a part of the Swedish chairmanship in the Nordic Council of Ministers and is arranged in close collaboration between the Swedish ministry of Culture, Nordic Council of Ministers, Nordic forum for interculture, The Rainbow Platform, Lab for Culture, Södra teatern, Riksteatern, The European Year of Intercultural Dialogue, Re:Orient and many more...

Nordisk Råd

Dokument 12

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilag:
- Rekommendationer från arbetsgruppen
- invitation till konferens

J.nr. 08-00340-1

Nordisk Råd

Dokument 13

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilaga:
- Jäställdhetsintegrering

J.nr. 08-00341-1

Redogörelse om jämställdhet 2008

Integrering av jämställdhet i det nordiska samarbetet - redogörelse till Nordiska rådet 2008

Nordiska rådet (NR) har bett Nordiska ministerrådet (NMR) att rapportera om integrering av jämställdhet i det nordiska samarbetet.

Generalsekreteraren (GS) tillsatte år 2006 en tvärsektoriell arbetsgrupp för jämställdhet i NMR:s sekretariat. Arbetsgruppen har i uppgift att diskutera hur NMR kan fokusera och synliggöra arbetet med att integrera ett köns- och jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.

Nordiska samarbetskommittén (NSK) beslöt år 2007 på mötet att årligen följa upp arbetet med hur Nordiska ministerrådet arbetar med att integrera ett köns- och jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.

Den tvärsektoriella arbetsgruppen för jämställdhet har utarbetat en process för att jämställdhetsintegrering i NMR. NSK godkände processen för jämställdhetsintegrering i NMR på sitt möte den 2.10.2008 (se bilaga 1).

Processen för jämställdhetsintegring i Nordiska ministerrådet beskriver NMR:s mål för jämställdhetsarbetet och kan uttryckas i två mål:

- Ett som fokuserar på fackministerområden
- Ett med fokus på interna frågor

Dessutom har ett antal indikatorer utarbetats för att stöda processen för jämställdhetsintegreringen och utvärderingsarbetet.

I processen för *jämställdhetsintegrering för fackministerråden* ingår ett långsiktigt mål, vilket innebär att samtliga fackministerråd till år 2012 ska identifiera och integrera relevanta jämställdhetsperspektiv inom sitt verksamhetsområde. Delmålet är satt till 2009 och innehåller två ansatser:

1. *De 14 projekten under Globaliseringsagendan genomföras utifrån nedan fyra punkter*:
   - Inom ramen för agendan för seminarier och konferenser ska något/några relevanta jämställdhetsfrågor lyftas fram och synliggöras.
   - En strävan ska vara att föreläsare på seminarier och konferenser ska väljas så att en balans mellan kvinnor och män uppnås.
   - En strävan ska vara att deltagare på konferenser och seminarier ska inbjudas och väljas ut så att balans mellan kvinnor och män uppnås.
   - En strävan ska vara att belysa och problematisera jämställdhetsaspekter inom området.

Flera aktuella studier påvisar att jämställdhet är en mycket viktig faktor för nordisk utveckling. I studien "Global Press – nordiska lösningar?", som presenterades för de nordiska statsministrarna på det första nordiska globaliseringsforumet i april 2008, skriver forskarna att "länderna behöver utveckla tydliga styrkeprofiler till stöd för en tydlig positionering inom världsekonomin. De nordiska länderna har förutsättningar för detta. Det finns tydliga fördelar på områden som jämställdhet och miljö. Problemet ligger i att tillvarata dessa fördelar bättre för ekonomisk vinning".

NMR:s jämställdhetsarbete bör därför tydligare kopplas till de prioriterade globaliseringsinsatserna. Likaså kan jämställdhetsarbetet fungera som en viktig del och förebild i utvecklandet av Nordiska ministerrådets tvärsektoriella samarbete.

2. *Ordförandeskapsprogrammen bör utformas så att jämställdhetsaspekterna problematiseras och lyfts fram inom programmets prioriterade områden.*

Det finska ordförandeskapsprogrammet 2001 tog upp jämställdhet som ett prioriterat tema, och efter det har ordförandeskapsprogrammen tagit upp jämställdhet i sina ordförandeskapsprogram. Sverige har valt att använda jämställdhetsintegreringen och nämner det på flere ställen i sitt program.

För att uppnå dessa mål ska samtliga fackministerråd ha tillgång till arbetsverktyg, en checklista för jämställdhetsarbete i NMR:s arbetsprocesser samt rådgivning.

I processen för *jämställdhetsintegrering i NMR:s sekretariat* har utarbetats några specifika delmål, som skall vara uppnådda år 2012.

Processen för jämställdhetsintegrering i NMRS tar utgångspunkt i Handlingsplan for Ligestilling i Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd sekretariat år 2006-2008. Processen har utarbetats i samarbete med personalavdelningen.

MR-SAM godkände den 9.12.1997 en handlingsplan för att integrera jämställdhetsarbetet i det nordiska arbetets alla samarbetsområden. Denna handlingsplan följdes upp i juni 2000, när MR-SAM beslöt, att det är de enskilda ministerråden som i fortsättningen skall ha det överordnade ansvaret för att främja jämställdheten inom deras egna samarbetsområden och institutioner. År 2001 formulerade de enskilda ministerråden sina målsättningar och prioriteringar för integrering av ett könsperspektiv i sin verksamhet. Samarbetsministrarna, MR-SAM, beslöt år 2003 att Nordiska ministerrådets budgetar skall innehålla en analys av medelfördelningen ur ett köns- och jämställdhetsperspektiv.

Nordiska ministerrådet för jämställdhetsfrågor (MR-JÄM) har haft ansvar för att sätta igång särskilda initiativ för att främja jämställdheten på de områden där det finns behov av en specifik jämställdhetsinsats. ÄK-JÄM har arrangerat seminarier för ordföranden för ämbetsmannakommittéerna om hur jämställdhetsintegrera ministerrådets verksamhet. Den 25.11.2008 arrangerar det svenska ordförandeskapet ett seminarium om jämställdhet i Stockholm. Till seminariet inbjuds även direktörerna för de nordiska institutioner, som är verksamma i Sverige.

Nordisk Råd

Dokument 13

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilaga:
- Jäställdhetsintegrering

J.nr. 08-00341-1

Nordisk Råd

Dokument 13

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilaga:
- Jäställdhetsintegrering

J.nr. 08-00341-1

BILAGA 1 JÄMSTÄLLDHETSINTEGRERING

Till

Kopia

Från

Ämne

Process för jämställdhetsintegrering i Nordiska ministerrådet – godkänd av NSK 2.10.2008.

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
Tel +45 3396 0200
Fax +45 3396 0202
www.norden.org

8 september 2008
08-01424-8

1. Process för jämställdhetsintegrering i Nordiska ministerrådet

Nordiska ministerrådet har sedan 30 år arbetat för att utveckla jämställdheten i de nordiska samhällena. Nordiska ministerrådet ska bidra till att de nordiska länderna fortsätter utveckla jämställda samhällen, vilket är en viktig komponent i välfärdsutvecklingen samt för de nordiska ländernas globala konkurrenskraft. Det finns idag en samsyn inom Nordiska ministerrådet om att jämställdhet är en förutsättning för att de nordiska välfärdssamhällena ska utvecklas positivt.

Norden är en global förebild i fråga om jämställdhet mellan könen. De nordiska länderna rankas överlag i toppen i ett internationellt perspektiv, men det är fortfarande stora skillnader mellan kvinnor och män inom en rad områden. I World Economic Forum senaste könsklyfteindex (Gender Gap Index GGI) återfanns de nordiska länderna sammantaget i toppen av listan, men nedbrutet på olika områden återfinns de nordiska länderna inom området - ekonomiska möjligheter som bäst på 8:e plats och sämst 19:e plats, inom områden hälsa och utbildning är skillnaderna än större, från plats 1 till 92.

Flera aktuella studier påvisar att jämställdhet är en mycket viktig faktor för nordisk utveckling. I studien "Global Pressure – Nordic Solutions?" ?", som presenterades för de nordiska statsministrarna på det första nordiska globaliseringsforumet i april 2008, skriver forskarna att "länderna behöver utveckla tydliga styrkeprofiler till stöd för en tydlig positionering inom världsekonomin. De nordiska länderna har förutsättningar för detta. Det finns tydliga fördelar på områden som jämställdhet och miljö. Problemet ligger i att tillvarata dessa fördelar bättre för ekonomisk vinning". I studien "Innovation og mangfoldighed" genomförd av Forskning- og Innovationsstyrelsen i Danmark konstateras kön vara den viktigaste faktorn för att öka nyskapande i en verksamhet. Sammantaget stödjer detta att det är avgörande att förstå hur jämställdhetsfrågor påverkar och hänger samman med andra fackfrågor och att det är en viktig förutsättning för välfärdsutveckling inom alla områden. Denna slutsats är särskilt viktig i skenet av att jämställdheten i de nordiska länderna inom vissa områden är klart sämre än förväntat. Det finns av detta skäl en ännu större potential för att ökad jämställdhet mellan könen kan påverka den ekonomiska utvecklingen och välfärden.

De nordiska statsministrarnas enades vid sommarmötet 2007 i Punkaharju om att det nordiska samarbetet ska prioritera globalisering, närmare preciserat till områdena energi, klimat samt hälsa och välfärd. Samtidigt som fokus på gemensam nordisk nytta kvarstår. I en överskådlig framtid blir därmed Globaliseringsagendan huvudfokus för NMR:s arbete. Som ett led i detta globaliseringsarbete finns också en målsättning om att marknadsföra och profilera Norden globalt inom de områden där Norden har en styrkeposition. MR-SAM beslutade således i juni 2008 om en nordisk profil bestående av fyra kärnområden, där jämställdhet tillhör ett av dessa kärnområden.

NMR:s jämställdhetsarbete bör därför tydligare kopplas till de prioriterade globaliseringsinsatserna. Likaså kan jämställdhetsarbetet fungera som en viktig del och förebild i utvecklandet av Nordiska ministerrådets tvärsektoriella samarbete.

Mål för NMR jämställdhetsarbete

NMR:s jämställdhetsarbete uttrycks i två mål:

- ett som fokuserar på fackministerråden
- ett med fokus på interna frågor.

Målen ska bidra till tydlighet i organisationen om vad som förväntas av fackministerråden, och de ska också bidra till att arbetet är förankrat inom organisationen samt ge förutsättningar för att följa upp och utvärdera arbetet.

Relevanta beslut och dokument:

- MR-SAM beslöt den 9.12.1997 en handlingsplan för att integrera jämställdhetsarbetet i det nordiska arbetets alla samarbetsområden, med syfte att förbättra genomförandet av NMR:s målsättningar om jämställdhet mellan könen.
- MR-SAM beslöt i juni 2000, att det är de enskilda ministerråden som i fortsättningen skall ha det överordnade ansvaret för att främja jämställdheten inom deras egna samarbetsområden och institutioner.
- Kartläggning 2000 (Integrering av köns- och jämställdhetsaspekter i Nordiska ministerrådets verksamhet)
- ÄK-JÄM har år 2002 beslutat att årligen arrangera utbildning om jämställdhetsintegrering för ÄK-ordföranden
- MR-SAM, har år 2003 beslutat att Nordiska ministerrådets budgetar skall innehålla en analys av medelsfördelningen ur ett köns- och jämställdhetsperspektiv.
- Integrering af køns- og ligestillingsaspektet i Nordisk Minsisterråds virksomhed (DIVS 2000:813)
- Kvinnors och mäns representation i det nordiska samarbetet - årlig statistik rapport utarbetad av MR-JÄM.
- Ligestillingshandlingsplan for jord- og skovbrugssektoren i Nordisk ministerråd (ANP 2002:764)
- GS beslöt år 2006 att tillsätta en tvärsektoriell arbetsgrupp för jämställdhet
- Nordiska rådet har bett Nordiska ministerrådet att årligen presentera hur ministerrådet arbetar med att integrera jämställdhet i det nordiska samarbetet.
- Årlig rapportering till Nordiska rådets session (första rapporteringen år 2006)
- Kartläggning av alla fackministerrådens och institutionernas arbete med att integrera ett köns- och jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet år 2006, presenterades på NR sesionen 2006.
- Handlingsplan för Ligestilling for Nordisk Ministerråds og Nordisk Råds sekretariat för åren 2007-2009.

- Norden som en global vinderregion, ANP 2005:777
- Global press – nordiska lösningar? Nordisk globaliseringsbarometer 2008
- MR-SAM beslut 13.6.2008 om Profilering av det nordiske samarbejde.

Nordisk Råd

Dokument 13

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilaga:
- Jäställdhetsintegrering

J.nr. 08-00341-1

Process för jämställdhetsintegrering för Nordiska ministerrådet - fackministerråden

De nordiska länderna ska bygga på och dra nytta av sin position som ledande nationer i förverkligandet av ett jämställt samhälle. Nordiska ministerrådet med sin unika position som motor i det nordiska samarbetet, ska aktivt bidra till att lyfta fram och förmedla kunskaper om jämställdhet inom de prioriterade frågorna, som lyfts fram i globaliseringsarbetet samt de årliga ordförandeskapsprogrammen.

Målet ska nås genom en stegvis process där den nordiska och internationella kunskapen kring jämställdhet tillförs fackministerråden så att de år 2012 kan arbeta med ett integrerat jämställdhetsperspektiv.

Långsiktigt mål

Samtliga fackministerråd ska till år 2012 identifiera och integrera relevanta jämställdhetsperspektiv inom sitt verksamhetsområde.

Delmål

Det kortsiktiga målet är satt till 2009 och innehåller två ansatser.

2. **De 14 projekten under Globaliseringsagendan genomföras utifrån nedan fyra punkter:**
    - Inom ramen för agendan för seminarier och konferenser ska något/några relevanta jämställdhetsfrågor lyftas fram och synliggöras.
    - En strävan ska vara att föreläsare på seminarier och konferenser ska väljas så att en balans mellan kvinnor och män uppnås.
    - En strävan ska vara att deltagare på konferenser och seminarier ska inbjudas och väljas ut så att balans mellan kvinnor och män uppnås.
    - En strävan ska vara att belysa och problematisera jämställdhetsaspekter inom området.

3. **Ordförandeskapsprogrammen bör utformas så att jämställdhetsaspekterna problematiseras och lyfts fram inom programmets prioriterade områden.**

För att uppnå dessa mål ska samtliga fackministerråd ha tillgång till arbetsverktyg, en checklista för jämställdhetsarbete i NMR:s arbetsprocesser samt rådgivning. En Superbrugere inom jämställdhet utses per avdelning för att stöda jämställdhetsintegreingen i avdelningens verksamhet. Superbrugeren är en person som har specifika kompetenser i jämställdhet och som har genomgått en Trainer of Trainers utbildning och kan därigenom aktivt stödja jämställdhetsarbetet i de enskilda avdelningarna. Den tvärsektoriella arbetsgruppen för jämställdhet kommer att anordna minst 3 möten per år med fokus på jämställdhet och de prioriterade frågorna.

Internutbildning ska förbättras, både introduktion och fortbildning. Möjligheter till en webbaserad introduktionskurs ska undersökas. *(Detta skulle möjliggöra att samtliga personer involverade i NMR:s verksamhet på ett*

enkelt sätt kan nås. (kommittéer, institut, politiska representanter, konsulter etc) och introduktionskursen kan genomföras när det passar in i den enskilda personens arbetsschema). Utbildningen ska bygga på och tillvarata den senaste kunskapen och de nordiska studier som finns kring jämställdhet och respektive sektorområde.

Jämställdhetsarbetet är tvärsektoriellt och en "Peer review" process (kollegial analys och rådgivning) tillförs som ett viktigt instrument för att stödja samarbetet på avdelningsnivå. En "peer review" process bidrar till lärande samt till utveckling av jämställdhetsperspektivet i hela NMRS verksamhet. Processen ska stödjas av den tvärsektoriella arbetsgruppen. Se bilaga 1 för beskrivning.

Arbetet under 2008 och 2009 ska utvärderas 2010. Utvärderingen ska förbättra och utveckla NMR:s jämställdhetsarbete och arbetsprocesser.

Målstyrning

Till stöd för utvärderingsarbetet utformas ett antal indikatorer.

Indikatorer

		Källa/Ansvarig
1	Ordförandeskapsprogrammet ska utformas så att jämställdhetsaspekter lyfts fram.	Ordförandeland
2	Tvärsektoriella arbetsgruppen för jämställdhet årsrapporterar om jämställdhetsarbetet till NSK.	NSK och Nordiska Rådet
3	Ledningsgruppen diskuterar minst en gång per år hur jämställhetsarbetet framskrider inom NMR.	Tvärsektoriella arbetsgruppen för jämställdhet
4	Minst tre utvecklingsmöten med fokus på jämställdhet genomförs årligen av den tvärsektoriella arbetsgruppen.	Tvärsektoriella arbetsgruppen för jämställdhet
5	GS ska i sitt årliga samtal med avdelningschefer diskutera de uppsatta jämställdhetsmålen i relation till avdelningens ansvarsområde	GS
6	Den nuvarande könsstatistik som samlas in inom samtliga områden analyseras och problematiseras i rapporteringen och bifogas årsredogörelsen. (%)	Budgetenheten
7	Årligen arrangeras ett temapersonalmöte om jämställdhet och det ska introduceras en webbaserad introduktionskurs i jämställdhet som medarbetare ska genomgå som en del av den allmänna kompetensutvecklingsstrategin	Personalenheten
8	NMR:s kommunikationsstrategi bidrar till att NMR:s externa information utformas så att jämställdhetsperspektivet lyfts fram.	KOMM
9	Medarbetarna upplever att jämställdhetsarbetet tas seriöst och att könsstereotypa attityder och "jargong" aktivt motarbetas	Årliga trivselundersökningen
10	På lång sikt ska alla fackministerråd ha formulerat de 1-2 viktigaste jämställdhetsfrågeställningarna inom sitt verksamhetsområde.	Avdelningschefer

Process för jämställdhetsintegrering för Nordiska ministerrådet – NMR sekretariatet

Nordisk Råd

Dokument 13

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilaga:
- Jäställdhetsintegrering

J.nr. 08-00341-1

NMR:s sekretariat ska vara en arbetsplats som ger både kvinnor och män samma möjligheter och förutsättningar till karriär samt en arbetsplats där både män och kvinnor skapar en bra balans mellan arbetsliv och privatliv.

Delmål

- En jämn fördelning av män och kvinnor ska råda inom alla "fag-grupper" (Med detta menas att fördelningen ska vara inom spannet 40-60%). Ett specifikt mål för den kvinnodominerade koordineringsgruppen är att i gruppen uppnå 35% män till utgången av 2009. Ett annat specifikt mål för den mansdominerade ledningsgruppen är att få flere kvinnor som avdelningschefer.

- Lönestatistiken ska visa att inga systematiska skillnader finns mellan kvinnor och män.

- Samtliga medarbetare ska ha individuella kompetensutvecklingsplaner 2009.

- NMR ska aktivt uppmuntra både män och kvinnor att utnyttja rätten till föräldraledighet under barnets hela uppväxt. En förälder har rätt att ta ut 10 dagar per barn per år, då barnet är sjukt.

- NMR ska stå för nolltollerans mot sexuella trakasserier.

- För att uppnå detta ska NMR:s jämställdhetspolicy implementeras. Till stöd ska personalenheten anordna genomgång med samtliga avdelningschefer om föräldrarättigheter, avdelningens nuvarande uttag av dagar för att sköta sjukt barn (statistik för kvinnors och mäns uttag), policyn mot sexuella trakasserier samt annan grundläggande kunskap kring en jämställd arbetsplats.

Målen ska vara uppnådda 2012.

Målstyrning

Till stöd för utvärderingsarbetet utformas ett antal indikatorer.

Indikatorer

		Källa/ Ansvar
1	95% av personalen ska anse att ovan mål är uppfyllda.	Trivselundersökningen
2	Den årliga lönestatistiken (är könsuppdelad samt inkluderar lönetillägg).	Årliga lönestatistiken
3	Fördelning av kvinnors och mäns uttag av föräldraledighet samt uttag av vård av sjukt barn.	Årliga statistiken
4	100 % av personalen har individuella jämförbara kompetensutvecklingsplaner.	Personalenheten
5	Trivselundersökningen ska bekräfta att personalen uppfattar att det finns ett tydligt ställningstagande mot sexuella trakasserier samt att ev. incidenter aktivt följs upp och ageras på.	Trivselundersökningen

Bilaga 1

Nordisk Råd

Dokument 13

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

Bilaga:
- Jäställdhetsintegrering

J.nr. 08-00341-1

Peer review metod

Peer review processer används idag inom många olika områden, med syfte att bidra till utveckling av verksamheter genom kollegial analys och rådgivning.

Föreslagsvis kan den inom NMR används i två syften.

I planeringsstadiet

Enkelt genomfört genom att kollegor med specifik kompetens inom området bjuds in tidigt i planeringsstadiet för att bidra med råd kring hur jämställdhetsperspektivet i en specifik aktivitet, program eller handlingsplan kan lyftas fram och integreras.

I utvärdering av genomförd aktivitet eller program

Kollegor från en annan avdelning eller fckministerråd tittar på ett projekt, program, handlingsplan och utvärderar det i förhållande till NMR:s fyra jämställdhets delmål:

1. Inom ramen för agendan för seminarier och konferenser ska något/några relevanta jämställdhetsfrågor lyftas fram och synliggöras.
2. Föreläsare på seminarier och konferenser ska väljas så att en balans mellan kvinnor och män uppnås.
3. Deltagare på konferenser och seminarier ska inbjudas och väljas ut så att balans mellan kvinnor och män uppnås.
4. En strävan ska vara att belysa och problematisera jämställdhetsaspekter inom området.

Analysen kan göras utifrån både dokumentation samt intervjuer. Resultaten diskuteras sedan vid ett gemensamt möte mellan de båda avdelningarna eller fackministerråden.

En peer review ska i första hand bidra till lärande och förbättring av verksamheten, därför är det viktigt att arbetet görs med fokus på att ge råd och bidra me

DOKUMENT 14

Nordisk Råd

Dokument 14

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00344-1

Redogörelse avseende status och utveckling av MR-U:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008-2010

Inledning

MR-U:s strategi 2008-2010 lades fram vid Nordiska Rådets session i Oslo 2007. Den trädde ikraft 1 januari 2008. Strategin mottogs väl bland annat med tanke på dess kortfattade omfång och dess tydlighet och konkretiseringsgrad. Denna redogörelse är utformad på så sätt att det under varje område först är beskrivet de mål som respektive område har i MR-U strategi 2008-2010 därefter respektive områdes mest relevanta aktiviteter.

Huvudprioriteringar

Globaliseringsprocessen

Mål #1:	MR-U skall stödja och stimulera konkreta samarbeten som skapar nordiskt mervärde mellan de nordiska länderna och de självstyrande områdena på utbildnings- och forskningsområdet
Mål #2:	NMR skall utgöra en arena där nordiska globaliseringsinitiativ och globaliseringserfarenheter inom utbildning och forskning syntetiseras och sprids

Arbetet inom MR-U:s område har haft stort fokus på, och präglats av. det igångsatta globaliseringsarbetet under 2008.
MR-U har *huvudansvar* för följande globaliseringsprojekt:

- Nordisk Toppforskning
- Utvecklingen av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA)
- Främjande av högre utbildning i Norden
- En god upplärning av ungdomar och vuxna.

MR-U har *medansvar* för följande globaliseringsprojekt:

- Innovationsrepresentation i Asien
- Nytt nordiskt innovationspris
- Gemensamt nordiskt EnergiExpo
- Världsutställningen i Shanghai 2010
- Belysning av konsekvenserna av klimatförändringarna på naturresurser i Norden
- Utveckling och profilering av Norden som center för kreativa industrier

MR-U:s engagemang i globaliseringsarbetet framgår av beskrivningen under respektive fokusområde.

På klimatområdet har dock MR-U tagit ett eget initiativ i form av ett åtgärdspaket, bl. a på bakgrund av Bordiska Rådets rekommendation 10/2007 och Presidieförslaget om en nordisk insats till FN:s klimatkonferens i Köpenhamn 2009.:

Samlat nordiskt insatspaket på kunskapsområdet i förbindelse med klimattoppmötet i Köpenhamn 2009

- Klimat är ett högt prioriterat samarbetsområde för de nordiska statsministrarna. FNs klimattoppmöte i Köpenhamn i perioden 30 november till 11 december ger en unik möjlighet för Norden till att synliggöra nordiska värden och lösningar på klimatområdet och att sätta klimatfrågan på dagordningen inom utbildnings- och forskningsområdet i Norden och världen i övrigt.
- Ett samlat nordiskt insatspaket på kunskapsområdet med konkreta initiativ som riktas mot elever, studenter och lärare, kan bidra till att öka kunskapen och intresset för klimatfrågor. På forskningsområdet kommer element från Toppforskningsprojektet som är särskilt relevant för klimattoppmötet att lyftas fram och profileras, tillsammans med ett samlat insatspaket om nordiskt klimatforskning och nordiska styrkepositioner på klimatområdet. Insatserna i paketet kommer att genomföras före och i samband med klimattoppmötet i Köpenhamn 30 november till 11 december 2009.

Ämnesmässiga fokusområden

Utbildning och arbetsmarknad

Mål #1	En god förskola och förskola och barn- och ungdomsutbildning för alla som bas för vidare utbildning, social sammanhållning och ett gott liv.
Mål #2:	Främja och understödja kunskap, kompetens och erfarenhetsutbyte kring livslångt lärande i Norden
Mål #3	Styrka kunskapsnivån genom att en ökad andel av en ungdomsårgång genomför en ungdoms och vidareutbildning
Mål #4	Nordiska utbildningssystem som stimulerar god integration av personer med utländsk bakgrund
Mål #5	Främja samarbete mellan skola och arbetsliv i yrkesutbildning samt erkännande av realkompetens
Mål #6	Främja en hög kvalitet i de nordiska lärarutbildningarna
Mål #7:	Främja samarbete om utbildningsforskning och om förmedling av forskningsresultat om undervisning

Grundskola och ungdomsutbildning

Nordisk Råd

Dokument 14

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00344-1

Grundskola och ungdomsutbildning

Genom det nordiska skolsamarbetet (NSS) är det igångsatt ett antal initiativ knutna till förskoleområdet, grundskola och ungdomsutbildning (allmän och yrkesinriktad) bl a

- Globaliseringsprojektet "En god utbildning för ungdomar och vuxna": Projektets överordnade målsättning är att få flere ungdomar än i dag att fullfölja en utbildning efter grundskolan, samt att öka kunskapen om hur lär- och skrivundervisningen för vuxna kan göras på bästa sätt. Projektet innehåller fyra komponenter: 1) Studie och erfarenhetsutbyte om arbete för ökad genomströmning i ungdomsutbildning, 2) ett utvecklingsarbete om entreprenörskap, 3) en effektstudie om läsundervisning för vuxna och 4) upprättandet av ett Lärande- och dialogforum. Syftet med dessa är att skapa erfarenhets- och idéutbyte, samt att skapa uppmärksamhet och profilera de teman som diskuteras
- Yrkesutbildning: På europeisk nivå har det tagits flera initiativ för att öka transparensen, öka möjligheterna för mobilitet och höja kvaliteten på yrkesutbildningen. Detta sker inom ramen för den sk. Köpenhamnsprocessen. På nordisk nivå försöker man stötta de nationella beslutsprocesserna knutna till Köpenhamnsprocessen, samt öka kunskapen hos utbildningsmyndigheterna om yrkesutbildningens utformning och utveckling i Norden. Detta görs genom det nordiska skolsamarbetet som har nedsatt en egen arbetsgrupp som ser på utmaningar inom området.
- Läsfärdigheter: Det nordiska skolsamarbetet har satt igång ett arbete med att utarbeta en ny nordisk rapport som analyserar resultaten för de nordiska länderna från PISA 2006 som kommer att presenteras på en konferens på Island augusti 2009. Vidare är det igångsatt ett projekt som ser närmare på hur man kan stärka språk-, läs- och skrivfärdigheter hos barn och unga i Norden. Konkreta initiativ i 2009 är etableringen av en databas med beskrivning av läs- och skrivprojekt i Norden som är riktade till grundskolan. Databasen är tänkt att fungera som en ressursbank för lärare.Vidare skall det genomföras en konferens och olika idécaféer där målet är att samla deltagare från hela Norden för att gemensamt utväxla erfarenheter och få information om pågående utvecklingsprojekt.
- Lärarutbildning. En första studie rörande de nordiska lärarutbildningarna har under 2008 igångsatts. Den har ett komparativt fokus. Lärarutbildningen och lärarens roll kommer att utgöra underlag för en temadiskussion under MR-U:s möte oktober 2008 där också uppföljningsförslag kommer att dryftas.
- Konferensen på temat kön, utbildningsframgång och arbetsliv samlade cirka 300 beslutsfattare och strateger delar, däribland forskare och personal inom skola, högre utbildning, vuxenutbildning och arbetslivet i de nordiska länderna. Några av de frågor som diskuterast var orsaken till att flickor och kvinnor som grupp presterar bättre än pojkar och män i utbildnings-systemet samt hur maskulinitet förhåller sig till skola och utbildning.

Vuxnas lärande

Genom det nordiska samarbetet om vuxnas lärande (SVL) har följande resultat uppnåtts:

- Ny organisering och stuktur av Nordiskt nätverk för vuxnas lärande (NVL) från 2009 er beslutat på baggrund av en evaluering av NVL. I evalueringen heter det: "Vi kan således konstatera att NVL även

fortsättningsvis kommer att spela en viktig roll för det nordiska samarbetet inom vuxnas lärande. Nätverket har under sina första år haft en del organisatoriska brister, främst i form av styrning och resurstilldelning, men om dessa åtgärdas är det vår övertygelse att NVL kan spela en större roll för den nordiska nyttan, både inom Norden och respektive land/område samt i ett internationellt sammanhang.". NVL bör arbeta mer mål- och resultatorienterat och strategiskt för att nå nya målgrupper. Även samspelet mellan NVL och Nordplus vuxen förstärks.

- Nordiskt nätverk för vuxnas lärande (NVL) främjar livslångt lärande och kompetensutveckling, stödjer arbetet med kvalitetsutveckling, ökar det tvärsektoriella samarbetet mellan olika sektorer inom vuxnas lärande med följande resultat:
- Nordisk Kvalitetsrapport "Systematisk kvalitetsarbejde i voksnes læring - Nordiske brikker til en mosaik" producerat och förmedlat genom ett nordisk konferens med 80 deltagare. Rapport översatt till engelska och förmedlat till EU Kommissionens arbetsgrupp om kvalitetsutveckling. finns tillgänglig elektroniskt:
- http://www.nordvux.net/page/33/kvalitetssakring.htm
- Sammanställning av vägledarutbildningarna i de nordiska länderna, med fokus på att kartlägga i vilken omfattning arbetslivs- och arbetsmarknadsfrågor tas upp presenterad:
- http://www.nordvux.net/page/580/vagledning.htm
- Nordisk kartläggning (analys av existerande forskning och policy dokument) av mål och effekter för vuxenvägledning genomförd. Förstudie genomförd med målsättning att kvalificera en fördjupningsstudie.
- 11 nummer af nyhedsbrevet NVLNytt utkommer i 2008
  - Webtidsskriftet DialogWeb utkommer med 8 nummer med följande teman:
    Forskningsaspekter på vuxenutbildning
    Interkulturell dialog
    Hållbar utveckling
    Yrke och utbildning
    Utanförskap och deltagande
    Kvalitet + tryckt tidning, utkom maj 2008
    Innovation
    Lika möjligheter
- Webbstatistik: Längre besök (mer än 30 min.) på NVL's websida www.nordvux.net jan-aug 2008: 165.523, Downloads jan-aug 2008: 43.982
- Fokus på lärande i arbetslivet i 2008: Förmedling av nordisk rapport " Arbejdspladslæring - forudsætninger, strategi/metoder og resultater" och Nordisk Tänketanks rapport "Framtidens kompetenser och hur vi utvecklar dem". Seminarier i DK, NO, FI och IS med ca 200 deltagare. 4 genomförda symposier med målsättning att främja användning av ICT i arbetsplatsbelagd lärande med deltagare från vuxenutbildning, arbetsliv och högre utbildning. Symposier i NO, DK och FI samlade 108 deltagare.
- NVL:s aktiviteter i form af nätverk och arrangemang är förankrade i alla länder.. Från 2005 – 2007 har det skett en ökning av antalet deltagare från 1298 deltagere 2005 till 2118 deltagare i 2007. Statistik från 2008 er är ännu ej tillgänglig.

Följande studier har satts igång:

- om integration genom vuxen- och efterutbildning.
- om effekten av olika typer av läs- och skrivundervisning för vuxna
- om validering och erkännande av realkompetenser.

Universitet och arbetsliv

Mål #1:	Identifiera och stödja områden där nordiska universitet och högskolor kan samarbeta för att uppnå större gemensam styrka
Mål #2:	Följa upp och utveckla satsningen på Nordic Master Program som ett led i att förstärka nätverkssamarbetet mellan universitet och högskolor i Norden
Mål #3:	Effektiv samverkan mellan utbildning, forskning och näringsliv

En mycket stor andel av samtliga universitet och högskolor i Norden deltog i något av de 41 konsortier som konkurrerade om stöd till att utveckla Nordisk Master. Arbetet med de sex första Nordiska Masterprogrammen har pågått vilket medfört att några av dem börjat anta studenter under 2008. De sex programmen är:

- Nordic Master in Gerontology (NordMag
- Nordic Master in Plant Pathology (NorPath)
- Nordic Master in Innovative Sustainable Energy Engineering
- Marine Ecosystems and Climate
- The Religious Roots of Europe
- Innovative Information and Communication Technologies

Globaliseringsprojektet "Främjande av högre utbildning i Norden" har fört vidare videreført arbetet med Nordisk Master vilket skapat följande resultat:

- Igångsättandet av ett utvärderingsprojekt som bland annat syftar till att utveckla metoder och kriterier för utvärdering av gemensamma nordiska utbildningsprogram för att stärka legitimiteten för nordisk högre utbildning inom och mellan de nordiska länderna samt internationellt
- Beslut om en ny utlysning av Nordiska Masterprogram baserat dels på den starka respons som den första utlysningsrundan fick dels på den rapport och bedömning som gjorts av de nationella kvalitetssäkringsorganen, NOQA. Detta initiativ har starkt stöd i universitets- och högskolesektorn och korresponderar väl med statsministrarnas önskan om ett stärkt samarbete mellan de nordiska högre lärosätena och med målsättningarna i MR-U:s strategi
- Ett konkret startprojekt avseende profilering av högre utbildning i Norden i dialog med de nationella organisationer som är ansvariga för profilering. Detta startprojekt ska utgöra grunden för fortsatta profileringssatsningar inom högre utbildningsområdet.
- En studie, Kommersialisering och entreprenörskap vid högre lärosäten i Norden, är igångsatt. Denna skall vara en kartläggning av de initiativ och åtgärder som är genomförda i vid lärosäten i Norden rörande kommersialisering och entreprenörskap vid de nordiska lärosätena. Vilka gemensamma drag finns och vilka olikheter existerar? Goda exempel skall belysas och framåtriktade förslag skall föreslås. Vad kan de nordiska länderna lära av varandra och vad kan göras på gemensam nordisk bas? Med denna studie som bas kommer det under första halvan av 2009 genomföras en workshop.

Mål #1:	Vidareutveckla det nordiska forsknings- och innovationsrummet (NORIA) som syftar till att utveckla Norden som region i Europa (ERIA) och andra delar av världen
Mål #2	Förstärka forskning och innovation genom ökade satsningar på de gemensamma nordiska institutionerna med ansvar för forskning och innovation, samt genom intensifierat samarbete mellan de nationella forskningsfinansiärerna.
Mål #3:	Utveckla och förstärka NordForsks roll som det centrala instrumentet för samordning av nordiska forskningsaktiviteter.
Mål #4:	Identifiera styrkepositioner i Norden på forsknings- och innovationsområde
Mål #5:	Främja samarbete kring forskningsinfrastruktur

- Under 2008 har ett omfattande och ambitiöst förslag till toppforskningsprogram inom klimat, energi och miljö utarbetats. Toppforskningsprogrammet skall skapa ett förstärkt kunskapsunderlag och i nära samarbete med näringslivet åstadkomma innovationer, nya produkter och lösningar som bidrar mot global uppvärmning och som främjar Nordens konkurrenskraft.

  Länderna har under september 2008 nått konsensus kring toppforskningsinitiativets centrala komponenter; dess tematiska innehåll, finansiering, samt dess organisering. Programmet omfattar perioden 2009 - 2013 och skall bestå av sex tematiska delprogram.

  Toppforskningsprogrammet har en total offentlig finansiering på 480,8 MSEK fördelat över fem år. Den offentliga finansieringen består av finansiering i form av medel från Nordiska ministerrådet, medlemsländerna samt från de nordiska institutionerna Nordforsk, Nordisk innovationscenter (NICe) och Nordisk energiforskning (NEF).
  - MR-U fattar principbeslut om igångsättande av programmet den 28 oktober 2008 och det första mötet i programstyrelsen hålls i december 2008.
  - Med Toppforskningsprogrammet etablerar de nordiska länderna en plattform för vidare internationellt samarbete. Programmet utvecklar samarbetet mellan de tre nordiska institutionerna NordForsk, NICe och NEF och samarbetet mellan de nationella forskningsfinansiärerna fördjupas.

- NordForsks utveckling sedan etableringen 2005 är mycket positiv. Mer än 11 000 forskare är idag involverade i forskningsaktiviteter finansierade av NordForsk. NordForsk har utvecklat ett programpaket bestående av en bred uppsättning finansieringsinstrument, goda utvärderingsprocesser i linje med internationell vetenskaplig praxis och har i dag en projektportfölj på över 200 projekt.
- Flaggskeppet - Nordic Centers of Excellence (NCoE) - för samman och etablerar nära kontakter mellan nordens främsta forskningsmiljöer. Satsningen bygger på betydande nationella investeringar och har visat sig mycket framgångsrik. Totalt omfattas drygt 1600 forskare av NCoE ordningen Den unika modellen med NCoE har potential att bli en förebild för framtida europeiskt forskningssamarbete.
- Koordineringen av gemensamma nordiska forskningsinvesteringar har förstärkts genom lanseringen av s.k. NORIA net - ett finansieringsinstrument riktat mot de nationella forskningsfinansierande organen. Sju NORIA-net mottog stöd 2007. Flera av dessa kommer att kunna leda

till gemensamma nordiska forskningsprogram de närmaste åren. Ordningen har vidareförts i 2008 med en ny NORIA-net utlysning.

- För att stärka samarbetet mellan universitet och näringsliv har NordForsk under 2008 lanserat Private Public Partnership (PPP) PhD Program. Projekten är ett samarbetsprojekt mellan universitet, företag och PhD studerande.
- Betydande satsningar har gjorts på ökat nordiskt samarbete kring forskningsinfrastruktur. Programmet Joint Nordic Use of Research Infrastructure har lanserats och 19 konkreta projekt har igångsatts.
- NordForsk publicerar löpande studier som analyserar och identifierar nordiska styrkepositioner. Rapporterna "The Nordic region as a global health lab" och "Nordic Excellence: A Bibliometric Exploration of Common Nordic Research Funding Opportunities" visar båda på att Norden har en potential att utvecklas till globala förebilder inom högt prioriterade forskningsområden och identifierar konkreta områden för nordiska forskningsinvesteringar.
- Nordisk forskning skapar initiativ i världsklass, något som bevisas av de exempel där två nordiska initiativ var bland de 14 i Norden som blev tilldelade European Research Councils prestigefyllda "Advanced Investigator grants":
    - Ledaren för NCoE Global Change, Professor Markku Kulmala.
    - Professor Axel Brandenburg vid samarbetsorganet Nordita
- De nordiska samarbetsorganen Nordvulk, Nordisk institut för sjörätt (NIFS) och Nordisk samisk institut har under 2008 utvärderats av internationella sakkunniga. Kvaliteten på forskningsaktiviteterna inom Nordvulk och NIFS bedöms som mycket hög och i vissa delar världsledande.
- Generalsekreteraren mötte i början av september direktörerna för samtliga större nationella forsknings- och innovationsfinansiärer för en dialog om deras involvering och engagemang i det samlade nordiska globaliseringsinitiativet. Mötet följs upp avseende bl.a. ett eventuellt öppnande av de nationella forskningsråden för nordiska institutioner och samarbetsorgan.
- Den nordiska eScience strategin utvecklas och förverkligas genom framtagandet av en konkret handlingsplan inom rammen av ett av NordForsks NORIA-net.
- Internet forskningsprogrammet NorduNet3 har öppnats för baltiskt deltagande

Nordplus Ramprogram 2008-2011

Mål #1	Utveckla deltagarländernas utbildningssystem i ett perspektiv av livslångt lärande och konkurrensförmåga gentemot utmaningarna som globaliseringen och den demografiska utvecklingen skapar.
Mål #2	Främja nordiska språk och nordisk kultur och ömsesidig nordisk-baltisk kulturell förståelse.
Mål #3	Främja kontinuitet och förnyelse av Nordplusprogrammens målgrupper genom ett brett utbildningssamarbete, utvecklingsprojekt, utbyte och nätverksbyggande.
Mål #4	Stödja, bygga på, dra nytta av och sprida innovativa produkter och processer på utbildningsområdet genom ett systematiskt utbyte av erfarenheter och goda exempel.
Mål #5	Bidra till att skapa ett nordiskt-baltiskt utbildningsområde.
Mål #6:	Sprida och använda resultaten från Nordplusprogrammen på ett effektivt sätt.

Nordisk Råd

Dokument 14

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00344-1

Nordplus Ramprogram 2008-2011 blev officiellt lanserat november 2007. Detta nya ramprogram innehåller en tvärsektoriell (horisontal) del och 3 sektorprogram för skolområdet, högre utbildning och vuxnas lärande (Nordplus Horisontal, Nordplus Junior, Nordplus högre utbildning och Nordplus Vuxen).

Nordplus Ramprogram är öppnat för deltagande från Estland, Lettland och Litauen på samma villkor som de nordiska länderna och den totala programbudgeten ökar med den baltiska inbetalningen till över 65 MDKK under 2008, dvs sammanlagt 260 MDKK för programmets fyraårsperiod.

- De mest markanta förnyelserna i det nya ramprogrammet är en klarare projektinriktning av alla aktiviteter i Nordplus, införingen av det nya tvärgående Horisontalprogrammet och deltagande av de baltiska länderna på lika fot. Vidare har det bland annat införts en ny administrationsordning och det har etablerats nya programkommittéer för alla program.
- Ramprogrammet samlar och ger gemensamma mål för samarbete på utbildningsområdet och skall främja kvalitet och innovation i de nordiska och baltiska utbildningssystemen genom att stödja olika typer av utbyte, projekt och nätverk. Förutom Ramprogrammet, och kopplat till detta har MR-U etablerat ett separat nordiskt språkprogram för perioden 2008 - 2011, Nordplus Språk och Kultur, med en budget 2008 på ca 10 MDKK.
- För att sprida informationen om det nya ramprogrammet har det genomförts lanseringskonferenser i 8 länder och 3 självstyrande områden. med tusentals deltagare, informationskampanjer mm. under perioden november 2007 - februari 2008. Det har också utvecklats en gemensam webporta samt ett gemensamt ansöknings- administrations- och rapporteringssystem.
- Våren 2008 var den första gemensamma ansökningsomgången för programmen i Nordplus ramprogram. Resultaten visar en positiv uppgång för Nordplus vuxen (från 78 2007 till110 i 2008), en svag ökning inom Nordplus högre utbildning (296 i 2007 till 301 i 2008) och en nedgång inom Nordplus junior (474 i 2007 till 350 i 2008). Denna nedgång kan dock ses i sammanhang med att skolorna numera skall skicka in en samlad ansökning istället för en ansökning per skola. Samlat är resultatet enligt tabellen nedan. Utdelade medel svarar mot ca. 20% av det totala ansökningsbelopp.

Program	**Ansökningar (antal)**	**Beviljade projekt (antal)**
Nordplus Junior	336	147
Nordplus Högre utbildning	301	191
Nordplus Vuxen	90	43
Nordplus Horisontal	46	21
Nordplus Ramprogram	**788**	**402**

- Innan utlysningen av ramprogrammet för 2009, planläggs det ett seminarium för programkommittéerna och administratörerna av programmet för att dryfta den vidare utvecklingen av ramprogrammet och hur man bäst kan nå de överordnade målen med programmet.

Nordisk Råd

Dokument 14

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00344-1

Mål #1:	Stärka grannspråksförståelsen i Norden i linje med språkdeklarationen.
Mål #2:	Stärka samarbetet rörande språkteknologisk forskning, utbildning och produktutveckling
Mål #3:	Relevant uppföljning av mål i deklarationen om nordisk språkpolitik

Arbetet med att stärka grannspråksförståelsen i Norden är förankrat i den nordiska språkdeklarationen från 2006. I den poängteras bland annat vikten av att nordiska medborgare kan kommunicera med varandra på ett skandinaviskt språk. De senaste 30 åren har det skett en försämring av språkförståelsen mellan de nordiska länderna.

Därför har Nordiska ministerrådet allt sedan språkdeklarationen antogs koncentrerat sig på att försöka skapa de bästa ramarna för arbetet, däribland att utvärdera den framtida organiseringen av språksamarbetet med sikte på en ny organisation från och med 2009. Organiseringsarbetet skal skapa goda ramar för arbetet med språkdeklarationen och i det sammanhänget leda till god organisering af språksamarbetet med et klart fokus på barn och unga och deras språkförståelse.

Från 1 januari 2009 kommer en expertgrupp att rådge ämbetsmän och politiker på språkområdet. Både expertgruppen och Nordplus Språk- och Kulturprogrammet kommer att ha fokus riktat mot barn och unga och deras språkförståelse.

Bland de initiativ som under 2008 tagits av Nordiska ministerrådet för att stärka språkförståelsen mellan de nordiska länderna kan nämnas följande:

- Nordplus nordiska språk- och kulturprogram 2008-2011: Det som är nytt är att programmets sammanlagda budget för 2008 på 10 miljoner DKK ökades från 8 miljoner DKK med omkring 2 miljoner DKK. Dessa medel är öronmärkta för mobilitet på grundskole- gymnasie- och yrkesskoleområdet i syfte att stärka både elevernas och den pedagogiska personalens språkförståelse, språkkunskaper och kulturkännedom.

- Ny nordisk språkkonvention: Förslaget till en ny nordisk språkkonvention är färdigbehandlad under utbildningsministrarna och klar för slutbehandling av de nordiska samarbetsministrarna.

- 'Nordiska språkpiloter': 60 grundskolelärare har deltagit i projektet 'Nordiska språkpiloter' för att lära hur de skall stärka grannspråksundervisningen i grundskolan i Norden. Kursdeltagarna etablerar nätverk av ressurslärare, som kan fungera aktivt bland barn och unga i skolan och inom lärarutbildningen så att grannspråksundervisningen stärks.

- Böcker: Läroboken "Nordisk litteratur till tjänst" som utkom 2008 i 5.000 exemplar. Boken ger de högre klasserna i grundskolan, gymnasieelever och universitetsstuderande möjlighet att läsa verk från samtliga nordiska länder och självstyrande områden samt det samiska språkområdet.

- Böcker: En intervjustudie 'Samma skjorta – olika knappar' av några icke-nordiska invandrares möten med både danska och svenska språket i Öresundsregionen utkom i 2008. I boken beskrivs icke-nordiska andraspråkstalares erfarenheter av dansk-svensk språkgemenskap i Öresundsregionen.

Nordisk Råd

Dokument 14

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00344-1

- Forskning: I regi av NordForsk är flera språknätverk och språkrelaterade forskningsinsatser igångsatta.

- Språkteknologi: Arbetet med språkteknologi föregår primärt i arbetsgruppen för språkvård och språkteknologi under Nätverket för Språknämnderna i Norden.

- Nordiska lektorat: En utvärdering av en finansieringsordning för de nordiske lektorat är genomförd. Konklusionen är fortfarande att finansieringen av de nordiska universitetslektoraten är ett nationalt anliggande. Emellertid kan det övervägas om det kan skapas ett nätverkssamarbete på universitetsnivå.

- Deklaration om nordisk språkpolitik: Länderna och de självstyrande områdenas första rapport om uppföljning av språkdeklarationen kommer att läggas fram i slutet av 2008. Ansvaret for uppföljningen av språkdeklarationen är nationell. I den första avrapporteringen kommer fokus.

IT-frågor

Mål #1:	Erbjuda en plattform för erfarenhetsutbyte och samarbete genom ett Nordiskt Toppledarforum för IT-departementens ledare.
Mål #2:	Främja eScience som flaggskepp för Norden
Mål #3:	Bidra till att Norden vidareutvecklas som ledande IT-region

- Toppledarforumet etablerades vid sitt första möte i början av 2008 och möts nu 2 gånger om året. På agendan står:
    - diskussion av ländernas eStrategier,
    - diskussion om möjligheter/risker och allmänt betydelsen av nya internetfenomen för utformning av offentliga webtjänster,
    - universell utformning av IKT lösningar; hur de olika länderna har genomfört "design-for-all" kravställningar.
    - olika förändringsfaktorer det finns vilka kan påverka framtida offentliga IKT lösningar.

eScience etablerades som ett flaggskepp hösten 2007 och förslaget till strategi som lades fram har bearbetats till en handlingsplan som förväntas vara färdig slutet oktober 2008. Temat blir belyst på NMRs infrastrukturkonferanse i Stockholm 12-13 november 2008. Det förväntas att en expertgrupp arbetar vidare med realiseringen av handlingsplanen.

En extern expertgrupp, som skall rådge Ministerrådet för utbildning och forskning om Norden som ledande
IT-region trädde samman första gången i oktober 2008.
Expertgruppen förväntas att arbeta framtidsorienterat med första rapportering om sitt arbete under 2009

Grannlandssamarbete

Baltiska länderna

Mål #1:	Stödja utvecklingen och processen kopplad till Nordplus nya ramprogram så att detta blir så framgångsrikt som möjligt.
Mål #2	Använda samarbetet rörande programkommittéerna i Nordplus till utbyte av erfarenheter och god praxis på utbildningsområdet.
Mål #3:	Främja forskningssamarbete mellan Norden och de baltiska länderna

- Utbildnings- och forskningsministrarna från de nordiska och baltiska länderna beslöt i Oslo 2007 att tillsätta en Nordisk-Baltisk ad hoc arbetsgrupp med målsättningen att se på hur ett närmare forskningssamarbete kan uppnås. Gruppen har under 2008 upprättats och satt i gång sitt arbete. En rapport från gruppen kommer att presenteras vid det årliga mötet mellan Nordiska och Baltiska ämbetsmän den 4 december 2008.

For mål 1 och 2, se rapporteringen om Nordplus ramprogram

Ryssland

Mål #1:	Uppnå gemensamma väl förankrade aktiviteter med ryska partners inom utbildnings- och forsknings- och IT-området

En utlysning för förberedande åtgärder genomfördes under första halvåret 2008 med skiljda utlysningar på utbildnings- och forskningssidan. Denna kommer att under första halvåret 2009uppföljas med en ny utlysning för en vidareutveckling av aktiviteter från de förberedande åtgärderna. När det gäller utbildning fick huvudadministratorn Senter for internasjonalisering av høgre utdanning (SIU) in 84 ansökningar om stöd för totalt 10-15 MDKK (programmedlen utgör 4,5 MDKK). Det stora flertalet av ansökningarna gäller samarbete inom högre utbildning. Alla nordiska länder är med i ansökningarna. Sammanlagt blev 32 projekt bland de bästa utvalda.

NordForsk har utfört en begränsad utlysning och har uppnått samarbete mellan Forskningsaktiviteter i Nordvästryssland och Nordiska Centers of Excellence.

Gemensamma prioriteringar och finansiering skall i fortsättningen definieras i dialog med NV-Russland och man siktar på att detta skall leda till samarbetsavtal med ryska myndigheter i slutet av 2009.

Arktis
NMRS fungerar som sekretariat for ett arbete mellan de 8 arktiska länderna om närmare samarbete på utbildnings- och forskningsområdet.

Övrigt internationellt
NMRS har arbetat vidare i förhållande till Europarådet och har kontakt med EU i relevanta frågor.

DOKUMENT 15

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
Tel +45 3396 0200
Fax +45 3396 0202
www.norden.org

REDOGÖRELSE TILL NORDISKT STATSMINISTERMÖTE, DEN 28 OKTOBER 2008

Bilagor:

Bilaga 1	Status för de 14 globaliseringsinitiativen
Bilaga 2	Budgetförslag 2009 globaliseringsinitiativ
Bilaga 3	Samarbetsministrarnas redogörelse om gränshindersarbete
Bilaga 4	Rapport til de nordiske statsministre om arbejdet i Grænsehindringsforummet fra formanden for Grænsehindringsforummet og fra generalsekretæren for Nordisk Ministerråd

21 oktober 2008
08-02413-5

Redogörelse om status for det nordiska globaliseringsarbetet

Bakgrund

Statsministermötet i juni 2007 i Punkaharju, Finland, kan ses som startskottet för ett förnyat nordiskt samarbete om att möta de utmaningar och möjligheter som globaliseringen medför. Pressmeddelandet från mötet innehåller en rad konkreta gemensamma nordiska globaliseringsinitiativ som syftar till att understödja och stimulera uppfyllandet av dessa nya övergripande målsättningar. Initiativet skall bidra till ett mera kunnigare, synligare och välmående Norden. Globaliseringsforumet i Riksgränsen 2008 gav ytterligare stöd för den nordiska globaliserinsprocessen.

Sammanlagt 14 konkreta globaliseringsinitiativ har satts igång som ett direkt resultat av statsministermötet i Punkaharju. De konkreta initiativen är en viktig hörnsten och utgångspunkt för det nordiska globaliseringsarbetet och skall betraktas som ett hjälpmedel för att understödja förändringarna i de generella prioriteringarna i det nordiska samarbetet som det nordiska globaliseringsarbetet innebär.

De 14 konkreta globaliseringsinitiativen är i full gång och berör:

1. Globaliseringsforum	8. Bekämpande av gränshinder i Norden
2. Nordisk toppforskning	9. Utvecklingen av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA)
3. Innovationsrepresentation i Asien	10. Främjande av högre utbildning i Norden
4. Nytt nordiskt innovationspris	11. En god upplärning av ungdomar och vuxna.
5. Gemensamt nordiskt EnergiExpo	12. Belysning av konsekvenserna av klimatförändringarna på naturresurser i Norden
6. Världsutställningen i Shanghai 2010	13. Utveckling och profilering av Norden som center för kreativa industrier
7. Nordiskt engagemang som inspel till klimatförhandlingarna	14. Harmonisering av den nordiska el-marknaden

Resultat
Många delar av det nordiska samarbetet agerar redan sedan tidigare i linje med statsministrarnas överordnade prioriteringar som uttalades i Punkaharju juni 2007 och bekräftades vid de nordiska statsministrarnas möte i Riksgränsen och senast vid deras möte i juni 2008.

Dessutom har en hel rad med nya aktiviteter initierats och som inte är en del av de ovan nämnda 14 initiativen.
Ett exempel på detta är samarbetet med de baltiska länderna. Som det framgår uttalades i Punkaharju juni 2007, "Ett fördjupat samarbete med de baltiska länderna stärker hela Östersjöregionens konkurrenskraft och möjlighet att dra nytta av globaliseringen." De nordiska samarbetsministrarna har precis framlagt ett ministerrådsförslag till Nordiska rådet i förbindelse med sessionen 2008, som berör ministerrådets samarbete med de tre baltiska länderna. En väsentlig utgångspunkt för samarbetet är de teman, som de nordiska statsministrarna har framhävt som särskilt prioriterade. Även ett ministerrådsförslag beträffande samarbetet med Nordvästryssland har framlagts, som också har sin utgångspunkt i områden som har betydelse för att utnyttja globaliseringens möjligheter.

Arbetet med de 14 globaliseringsinitiativen har generellt framskridit väl och sedan statministermötet i juni 2008 har flera konkreta resultat uppnåtts.

I. Det råder nu enighet om formerna för det nordiska *Toppforskningprogrammet* och de nordiska utbildningsministrarna förväntas fatta principbeslut om igångsättandet av programmet den 28 oktober 2008. Programmet som omfattar perioden 2009–2013 med en total offentlig finansiering på 480,8 MSEK skall bestå av de tematiska delprogrammen effektstudier och anpassning till klimatförändringar, klimatförändringens växelverkan med kryosfären, nanoteknik och energieffektivitet, integration av storskalig vindkraft, hållbar bioenergi och avskiljning samt lagring av koldioxid (CCS). Den offentliga finansieringen består av finansiering i form av medel från Nordiska ministerrådet, medlemsländerna samt från de nordiska institutionerna Nordforsk, Nordisk innovationscenter och Nordisk energiforskning. I tillägg till dessa medel pågår ansträngningar för att involvera såväl näringslivet som EU i programmets finansiering.

II. Det gemensamma nordiska *Energiexpo* kommer att äga rum i form av utställningen och konferensen *Nordic Climate Solutions* i Köpenhamn den 25-26 november 2008 och öppnas av statsminister Fredrik Reinfeldt.

III. Det första nordiska *Globaliseringsforumet* avhölls i Riksgränsen i april i år och förberedelsearbetet inför 2009 års forum i Island, den 26-27 februari, är i full gång.

IV. Beträffande *Innovationspriset* har Nordiska ministerrådet framlagt ett ministerrådsförslag till Nordiska rådet inför sessionen 2008. Syftet med innovationspriset är att på ett konkret och positivt sätt premiera en innovation, dvs. en ny teknik, ny produkt, ny process eller ny organisation, som har kommersiell framgång på en marknad och eller är av värde för en bredare krets eller samhället generellt. Det föreslås, att överlämnandet sker i förbindelse med det årliga globaliseringsforumet, samt att priset inte är ett penningpris, utan ett konstverk producerat av en konstnär från ordförandeskapslandet.

V. Gränshindersforumet har per oktober 2008 avhållit fem möten och valt att fokusera på fyra områden. Till dags dato har Gränshindersforumet, med bistånd från Nordiska ministerrådets sekretariat, analyserat tjugo konkreta gränshinder samt författat nio skrivelser till ansvariga ministrar, med en beskrivning av de aktuella problemen och förslag till åtgärder för att få dem lösta. En rapport över arbetet i Gränshindersforum från Gränshindersforumets

ordförande och från Nordiska ministerrådets generalsekreterare överlämnas till de nordiska statsministrarna.

VI. Ministrarna för närings- energi och regionalpolitik har på deras möte den 29-30 september beslutat att styrka gemensamma *nordiska innovationsinsatser i Asien*. Initiativet skall medfinansiera nordiskt samarbete om innovationsinitiativ och projekt mellan nordiska representationer i Asien.

VII. Det *nordiska initiativet inför klimatförhandlingarna 2009* består av två delar. Den första och största komponenten är grundandet av en nordisk COP15 arbetsgrupp som bistår med att utarbeta analyser, rapporter, redogörelser, förslag, workshops, side-events och avhålla möten som kan vara medverkande till att skapa framgång i de internationella klimatförhandlingarna. Den andra komponenten består av en rad informationsprojekt som bidrar till att synliggöra konsekvenserna av klimatförändringarna i Arktis.
Även de *övriga initiativen* har kommit väl igång och de sker kontinuerligt framsteg i arbetet.

I bilaga 1 presenteras de 14 globaliseringsinitiativen närmare. Den föreslagna budgeten för initiativen i 2009 presenteras i bilaga 2. I bilaga 3 ses samarbetsministrarnas redogörelse om gränshindersarbetet och i bilaga 4 en rapport till de nordiska statsministrarna om arbetet i Gränshindersforum från ordförande i Gränshindersforum och från Nordiska ministerrådets generalsekreterare.

De ovan nämnda initiativen är förankrade i länderna och de självstyrande områdena, i relevanta ministerråd och institutioner. Nordiska rådet har varit inviterat att följa arbetet och en löpande dialog har förts.

De nordiska samarbetsministrarna koordinerar arbetet, tar principbeslut samt fördelar budgetmedel. Ansvariga för vidareutveckling av initiativen och genomförande är de relevanta ministerråden i respektive initiativ. I de flesta fall berör initiativen flera ministerråd. För att utveckla det tvärsektoriella arbetssättet, både i Nordiska ministerrådet och i ministerrådssekretariatet har utredningsarbete satts igång.

BILAGA 1

De 14 globaliseringsinitiativen som igångsattes som en direkt konsekvens av statsministermötet i Punkaharju

1. Globaliseringsforum

Forumet skall ge underlag för framställningar av konkreta förslag till gemensamma initiativ inom de ämnesområden som statsministrarna prioriterat. Målet med forumet är att det skall ge de nordiska statsministrarna och övriga deltagare inspiration och användbara idéer med tanke på globaliseringens möjligheter och utmaningar.

Det första nordiska globaliseringsforumet avhölls i Riksgränsen 8-9 april 2008 under rubriken "Ett konkurrenskraftigt Norden i en globaliserad värld". Forumet inspirerade och stimulerade till en diskussion om globaliseringens möjligheter och utmaningar med deltagare från Nordiska rådet, de självstyrande områdena, näringslivet, utbildnings- och forskningssektorn, frivillig- och medborgarorganisationer och statsförvaltningen.

Det förberedande arbetet för forumet 2009 startades efter sommaren. Forumet kommer äga rum den 26-27 februari på Island och fokusera på aktuella globala utmaningar för de nordiska länderna. En rad olika bakgrundsdokument är under förberedelse inför mötet, såsom t.ex. en uppdaterad Nordisk globaliseringsbarometer samt underlag som berör de nordiska ländernas innovationsförmåga. För den överordnade planeringen av forumet ansvarar Islands statsministerier som tillsammans med Nordiska ministerrådets sekretariat genomför arbetet med globaliseringsforumet. De övriga länderna statsministerier kommer även vara involverade arbetet med globaliseringsforumet 2009. En löpande dialog kommer att hållas med Nordiska rådet under forumets planering.

2. Nordisk toppforskning

Målet är att utveckla ett överordnat initiativ för att främja nordisk toppforskning, i första omgång inom områdena klimat, energi, och miljö, därefter inom välfärdsforskning och hälsa. Arbetet med område 1 (klimat, energi och miljö) har startat, medan område 2 (hälsa och välfärd) kommer att igångsättas senare, och bygga på erfarenheterna från programarbetet från område 1.

Arbetet med programmet klimat, energi och miljö har bedrivits av ett programteam med representanter från de nordiska institutionerna NordForsk, Nordisk Innovationscenter (NICe) och Nordisk Energiforskning (NEF) under ledning av den av Nordiska ministerrådets generalsekreteraren utsedde projektledaren professor Peter Lund från Tekniska Högskolan i Helsingfors. Programutvecklingen har styrts av en av länderna utsedd styrgrupp under ledning av vice generaldirektör, Lena Gustafsson från Vinnova (Sverige).

Styrgruppen överlämnade den 25 mars 2008 ett utkast till programförslag till Nordiska ministerrådet. Programförslaget har därefter varit utsänt för kommentering till ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U), ämbetsmannakommittén för näring, energi och regionalpolitik (ÄK-NER) och ministerrådet för miljöpolitik (MR-M). Därutöver har ministerrådet för fiske, jordbruk, livsmedel och skogbruk (MR-FJLS) och styrelserna för NordForsk, NICe och NEF inkommit med kommentarer. Övriga ministerråd och relevanta institutioner och samarbetsorgan har fått förslaget för kännedom.

Ett slutligt förslag överlämnades till Nordiska ministerrådet den 29 maj. Programförslaget omfattar fokusområden och deras vetenskapliga innehåll, instrumenten för samarbetet, organiseringen samt finansieringen av programmet. Förslaget är i korthet en rekommendation att initiera ett starkt nordiskt toppforskningsprogram inom energi, klimat och miljö med initial fokus på klimatrelevanta problemställningar, innovation och lösningsmodeller, samt en kraftig koppling till näringslivet både när det gäller medfinansiering och val av

satsningsområden. Programmets strategiska bredd täcker hela kedjan från orsaker över konsekvenser till lösningar.

Ordförandena för ÄK-U, ÄK-N och ÄK-E enades i slutet av maj om och fick stöd av nordiska samarbetskommittén (NSK) och samarbetsministrarna (MR-SAM) för en vidare beredningsprocess av toppforskningsprogrammet baserad på i första hand nationell beredning och därefter koordinering på nordisk nivå. ÄK-U fungerar som en arena för den vidare processen.

Länderna har under september 2008 - med stöd av en ad-hoc grupp för forskningsfrågor - nått konsensus kring toppforskningsprogrammets centrala komponenter; dess tematiska innehåll, finansiering, samt dess organisering. Förslag till "Rättningslinjer för den vidare utformningen och implementeringen av toppforskningsinitiativet" har - efter konsultation med ÄK-NE - godkänts av ÄK-U.

Programmet omfattar perioden 2009 – 2013 och skall bestå av följande tematiska delprogram:

- Effektstudier och anpassning till klimatförändringar
- Klimatförändringens växelverkan med kryosfären
- Nanoteknik och energieffektivitet
- Integration av storskalig vindkraft
- Hållbar bioenergi
- Avskiljning och lagring av koldioxid (CCS)

Toppforskningsprogrammet har en total offentlig finansiering på 480,8 MSEK fördelat över fem år. Den offentliga finansieringen består av finansiering i form av medel från Nordiska ministerrådet, medlemsländerna samt från de nordiska institutionerna NordForsk, Nordisk Innovationscenter och Nordisk Energiforskning. I tillägg till dessa medel pågår ansträngningar för att involvera såväl näringslivet som EU i programmets finansiering.

Ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) siktar på att fatta principbeslut om igångsättande av programmet den 28 oktober 2008 och att det första mötet i programstyrelsen avhålls i december 2008.

3. Innovationsrepresentation i Asien

I den globale konkurrence er det vigtigt at have tilgang til den bedste og mest avancerede kundskab i verden, uanset hvor den befinder sig. Mere end nogensinde er det derfor aktuelt at de nordiske lande orienterer sig mod internationale forskningsmiljøer og vækstområder. Samarbejdet om at synliggøre nordiske kompetencer og teknologi bør derfor styrkes.

Ministrene for nærings-, energi- og regionalpolitik (MR-NER) har fået udarbejdet en udredning af en arbejds- og referencegruppe bestående af centrale personer fra de nordiske Innovationsfinansierende organisationer, herunder også organisationer, der har repræsentationer i Asien.

MR-NER har på denne baggrund på deres møde d. 29. - 30. september 2008 besluttet at gennemføre en indsats for at styrke fælles nordiske innovationsindsatser i Asien.

Initiativet skal medfinansiere nordisk samarbejde om innovationsinitiativer og projekter mellem nordiske repræsentationer i Asien. Der gives prioritet til temaer, der er koblede til andre globaliseringsinitiativer, fx indsatser som tematisk dækkes af topforskningsprogrammet, samt til projekter som drejer sig om konkurrenceevne, kreativitet, varemærker og design. Programmet skal motivere de nordiske landes repræsentationer i Asien til at identificere områder for fælles indsatser.

En del af dette program er afsat til pilotprojekter, der skal teste og udvikle koncepter for et nordisk center for åben innovation i Asien. Pilotprojekterne skal evalueres og skabe viden for at udvikle et mere konsolideret beslutningsgrundlag for en beslutning om et eventuelt center efter to år.

4. Nytt nordiskt innovationspris

Ministrarna för näring, energi och regionalpolitik beslutade den 29-30 september att instifta ett nordiskt innovationspris. Priset föreläggs på Nordiska rådets session 2008 som ett ministerrådsförslag. För att skapa ett konkurrenskraftigare Norden krävs konstant förnyelse. För att synliggöra förebilder instiftas ett innovationspris som på ett konkret och positivt sätt ska premiera en innovation, dvs. en ny teknik, ny produkt, ny process eller ny organisation, som har kommersiell framgång på en marknad och eller är av värde för en bredare krets eller samhället generellt. Dessutom ska innovationen ha en ambition om eller potential för att slå igenom internationellt.

Priset kommer att ha tre kategorier:

- *Energi, miljö, klimat* som inkluderar teknologier, produkter och tjänster, som främjar miljön eller är i samklang med hållbar utveckling.
- *Hälsa* som inkluderar bl.a genteknologi och bioteknologi, medicinutveckling, E-health, Living labs, telemedicin m.m.
- *Tjänsteinnovation och innovationsprocesser* som bl.a. inkluderar nya tjänster, nya sätt att organisera verksamheter, nya samarbetsformer, som förenklar och förbättrar vardagen för människor och organisationer.

Flera teman har valts för att appellera brett till näringslivet samt den offentliga sektorn.

Priset kan utdelas till företag, offentliga myndigheter, ideella organisationer eller privatpersoner verksamma i de nordiska länderna eller de självstyrande områdena. En nordisk bedömningskommitté, bestående av nationella representanter samt internationell expertis, utser vinnarna i respektive kategori.

Det aktuella ordförandeskapslandet har ansvar för att planlägga överlämnandet av priset, som förväntas att ske i förbindelse med det årliga globaliseringsforumet, samt att priset är ett konstverk producerat av en nationell konstnär från ordförandeskapslandet.

5. Gemensamt nordiskt EnergiExpo

Nordic Climate Solutions den 25-.26. november 2008 og fælles udstillingsvindue

I maj 2008 indgik Nordisk Ministerråd partnerskab med tænketanken Mandag Morgen vedrørende eventen "Nordic Climate Solutions". Nordic Climate Solutions er en udstilling og konference, der afholdes den 25.-26. november 2008 for at promovere nordiske miljø- og energiteknologiske løsninger samt brande Norden som en bæredygtig region. Den svenske statsminister Fredrik Reinfeldt åbner konferencen. Embedsmandskomiteen for næring og energi har nedsat en styregruppe med repræsentanter fra alle landene samt de selvstyrende områder.

Nordisk Innovationscenter (NICe) har i tæt kontakt med Nordisk Energiforskning (NEF) oprettet et projektsekretariat for at sørge for koordinering af tiltagene. Relevante institutioner, herunder Nordisk Investeringsbank, Nordic Environment Finance Corporation (NEFCO), Nordforsk og Nordregio, er blevet indbudt til at komme med forslag til deltagelse i både udstillings- og konferencedelen.

Der bliver arbejdet på at skaffe internationale delegationer til konferencen. Det er lykkedes at få en delegation fra Kina, og der arbejdes på at få en til-

svarende fra Rusland. Dette gøres i samarbejde med eksportrådene fra Danmark, Island og Sverige samt Finpro fra Finland og Innovasjon Norge.

Nordisk Ministerråd er ved at oprette en webportal som et udstillingsvindue, der henvender sig til myndigheder, professionelle og institutioner, der til daglig arbejder med energispørgsmål. Formålet med portalen er at synliggøre de nordiske styrkepositioner indenfor vedvarende energi. Udstillingsvinduet er et showcase for teknologier, institutionelle strukturer, politikker og virkemidler, som tilsammen gør Norden til en global frontløber på området. Projektet blev sat i udbud henover sommeren 2008, og der er nu fundet en konsulent til opgaven.

6. Världsutställningen i Shanghai 2010

De nordiske generalkommissærer for Expo 2010 samledes i slutningen af februar 2008 og gav udtryk for deres interesse og støtte til en fællesnordisk aktivitet i forbindelse med verdensudstillingen i Shanghai 2010. Den Nordiske Samarbejdskomité (NSK) har drøftet sagen i februar og embedsmandskomitéen for næringspolitik behandlede sagen i april 2008.

Henover sommeren 2008 er der blevet foretaget en undersøgelse blandt kineserne om deres opfattelse og kendskab til de nordiske lande. Undersøgelsen viste et positivt og homogent billede af de nordiske lande, specielt hvad angik livskvalitet, velfærd og blev præsenteret for de nordiske generalkommissærer på deres møde i september.

Undersøgelsen viser en meget ens opfattelse af de nordiske lande samt deres styrkeområder blandt andet indenfor miljø og velfærd, og vil kunne bruges til udviklingen af fællesnordiske aktiviteter. I øjeblikket drøftes forskellige forslag indenfor temaerne turisme, miljø/energi og velfærd.

Nordisk Ministerråds sekretariat mødes regelmæssigt med Generalkommissærerne. De nordiske næringsministre fremhævede på deres møde d. 29.-30. september 2008, at man ønskede en synlig fællesnordisk aktivitet, som kunne vise Nordens styrkepositioner for eksempel indenfor turisme og energi/miljø.

7. Nordiskt engagemang som inspel till klimatförhandlingarna

Detta nordiska initiativ består av två delar. Den första och största komponenten är tillsättandet av en nordisk COP15 arbetsgrupp. Den andra komponenten består av en rad informationsprojekt som bidrar till att synliggöra konsekvenserna av klimatförändringarna i Arktis.

COP-15 gruppen har i uppgift att förbereda och medverka till genomförande av aktiviteter såsom utredningar, projekt, möten och konferenser som ska medverka till att skapa framgång i de internationella klimatförhandlingarna. Fem områden pekas ut som särskilt viktiga att behandla i ett framtida klimatavtal:

- En gemensam vision inklusive ett långsiktigt globalt mål för utsläppsminskningar.
- Utvidgade nationella och internationella insatser för att begränsa klimatförändringarna, bland annat åtgärder för minskade utsläpp, program för att minska utsläpp från avskogning i utvecklingsländer.
- Ökade insatser för anpassning, bland annat genom internationellt samarbete för anpassningsåtgärder i särskilt utsatta utvecklingsländer, strategier för riskhantering och riskreduktion, inklusive försäkringslösningar.
- Ökade insatser för teknikutveckling och tekniköverföring för att minska utsläppen och för klimatanpassning.
- Ökade insatser för att tillgodose behoven av finansiering och investeringar för att stödja åtgärder för minskade utsläpp, anpassning och tekniköverföring.

COP-15 gruppens arbete tar sin utgångspunkt dels i Bali Action Plan och dels i en promemoria som på ämbetsmannakommitten för miljöpolitik:s (ÄK- M) uppdrag utarbetats av Harald Dovland med fokus på åtta arbetsområden:

- Mätbara, verifierbara och rapporterbara verksamheter
- Sektorbaserade ansatser
- Sänkor och undvikande av avskogning
- Internationella transporter
- Anpassning
- Teknik
- Finansiering
- Långsiktigt mål

Synliggørelse af de arktiske klimaændringer og deres globale påvirkning og konsekvenser kan bidrage til en positiv opbakning til klimaarbejdet og opnåelsen af et godt forhandlingsresultat ved klimakonferencen i København i 2009. Dette vil man opnå med at medvirke til følgende aktiviteter:

- at producere 1-2 kortfilm om synliggørelse af effekter af klimaændringerne i Arktis,
- at producere en vandreudstilling med billeder af oprindelige befolkninger og den arktiske natur og andre sårbare regioner i forbindelse med COP15 konferencen i København,
- arrangere en udstilling, der skal skabe øget bevidsthed og indsigt hos publikum om sårbarheden af den unikke natur og de ændrede levevilkår i Grønland, som skabes af de globale klimaændringer, og
- at Kulturhuset på Nordatlantens Brygge, København, pakkes ind i stof og materialer så det ligner et isbjerg, som et skulpturelt og tankevækkende monument for klimaforandringerne i Nord.

På kunnskapsområdet iverksettes en nordisk tiltakspakke i forbindelse med Klimatoppmøtet i København 2009, som bl.a. omfatter tiltak rettet mot barn og unge i Norden og Baltikum, Nordisk Master, Nordplus utlysning i 2009, profilering av Toppforskningsinitiativet i forhold til klimatoppmøtet og oversikt over nordiske satsninger på klimaforskning.

I tillæg har NMR arrangeret sammen med Grønland en arktisk konference i Ilulissat i Grønland september 2008. Konferensen havde bred deltagelse fra EU-landene og EU-institutionerne samt repræsentanter fra Canada, USA, Rusland, Kina og Korea. Også forskellige Ngo'er deltog, samt repræsentanter for oprindelige folk, forskere og eksperter og de nordiske lande regeringer.

Målsætning med konferencen var at bidrage til øget kendskab om, hvordan EUs forskellige politikker har indflydelse på det arktiske område. Endvidere skulle konferensen bidrage til at styrke det internationale engagement i udviklingen i de arktiske områder og koordinering af respektive indsatser.

8. Bekämpande av gränshinder i Norden

Gränshindersforumet skall, i dialog med ländernas centralförvaltningar och Nordiska ministerrådets sekretariat (NMRS), utarbeta konkreta lösningsförslag till nordiska gränshinder.

Gränshindersforumet består, utöver dess ordförande Ole Norrback och generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet (NMR), av en av länderna utsedd representant per nordiskt land, samt för Åland.

Gränshindersforumet har per oktober 2008 avhållit fem möten och valt att fokusera på fyra områden. Dessa är:

- Det preventiva nationella lagstiftningsarbetet i syfte att förhindra uppkomsten av nya hinder. Detta inkluderar samnordisk koordinering av implementering av EU-direktiv samt tolkning av domar från EG/EFTA-domstolen.
- Socialförsäkringsfrågor (barn och familj, pensioner m.m.)

- Avgifts- och skatteområdet, särskilt i ett gränsregionalt perspektiv samt rörande fordon.
- Näringslivsfrågor, i synnerhet problem kopplade till byggbranschen (standarder samt utbildningskrav/erkännande av yrkeskvalifikationer)

Medlemmarna i Gränshindersforum samarbetar därutöver parvis för att försöka lösa problem som är av bilateral karaktär.

Till dags dato har Gränshindersforumet, med bistånd från NMRS, analyserat tjugo konkreta gränshinder samt författat nio skrivelser till ansvariga ministrar, med en beskrivning av de aktuella problemen och förslag till åtgärder för att få dem lösta.

För att framskaffa underlag för att kunna lösa särskilt vanskliga hinder, samt för att kunna påvisa behovet av mer nordisk koordinering, har Gränshinderforum dessutom beslutat att under 2008 igångsätta två analyser. Analyserna berör dels av konsekvenserna av olika nationella regler för förtidspensionering, samt dels kring fördelarna med en koordinerad nordisk implementeringen av EU-direktiv.

På Nordiska rådets session 2008 kommer samarbetsministrarnas redogörelse angående gränshindersarbetet inom Nordiska ministerrådet att presenteras, se bilaga 3.

I överensstämmelse med mandatet för Gränshindersforumet rapporterar Gränshindersforumet, genom dess ordförande och generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet årligen till de nordiska statministrarna om arbetets fortskridande, se bilaga 4.

9. Utvecklingen av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA)

Målet är att stärka de nordiska ländernas globala konkurrenskraft genom en intensifierad utveckling av det nordiska forsknings- och innovationsområdet. Detta projekt har tre delområden:

- Gemensam arbetsgrupp ämbetsmannakommittéen för utbildning och forskning (ÄK-U) samt näring och energi (ÄK-NE/Näring).
- Koordinering av utvalda nationella forskningsprogram
- Dialog med de forskningsfinansierande organisationerna

Nordiska ministerrådets generalsekreterare inviterade samtliga större offentliga forskningsfinansiärer i Norden till en dialog kring det samlade globaliseringsinitiativet den 5 september 2008. Dialogen har bidragit till att förbättra framdriften i projektet. Arbetet med koordinering av nationella forskningsprogram klimat, energi och miljöfrågor pågår inom ramen för toppforskningsinitiativet, men även inom eScience har arbetet intensifierats och ett NORIA-net har etablerats. Den 1 oktober arrangerades ett seminarium om förstärkta synergier mellan det nordiska forsknings- och innovationsområdet och ERA, European Research Area.

Närings-, Energi och Regionalministrarna beslutade i september 2007 att samarbetet mellan de nordiska innovationsaktörerna skall ökas. I februari 2008 inleddes en process där ledande innovationsaktörer från de nordiska länderna, representanter för den nordiska ämbetsmannakommittén för näringspolitik, Nordiska ministerrådets sekretariat samt Nordisk Innovationscenter skall identifiera relevanta samarbetsområden och effektiva samarbetsmodeller inom innovationsområdet samt koordinera nationella innovationsprogram. Därutöver arbetas det också med att etablera ett forskningsprogram inom brukardriven innovation.

Det långsiktiga strategiska utvecklingsarbetet sker genom en seminarieserie för representanter från ämbetsmannakommittéen för utbildning och forskning

(ÄK-U) samt näring och energi (ÄK-NE/Näring). Arbetet inbegriper också strategier och konkreta förslag på hur man på bästa sätt – nationellt, nordiskt, europeiskt och globalt – kan profilera det nordiska forsknings- och innovationsområdet. Ett första seminarium är under planläggning.

10. Främjande av högre utbildning i Norden

Projektet syftar till att svara till viljan som att stärka samarbetet mellan de nordiska lärosäten och profilera Norden som en attraktiv utbildningsregion.
Detta projekt har tre olika aspekter:

- Profilering
- Stärka synergierna av existerande verktyg
- Nordiska Masterprogram

Vad gäller profileringsaspekten är målet att detta pilotprojekt genomförs under 2009 och med detta projekts erfararenheter och resultat som bas tas beslut om fortsatta profileringsinitiativ de närmaste åren. En riktad utlysning mot de nordiska organisationerna som har ansvar för profilering av högre utbildning genomförs och skall avrapporteras 2009. Detta arbete skall också ses i sammanhang med profilering av Nordiska forsknings och innovationsområdet (NORIA) och Nordiska ministerrådets sekretariat (NMRS) överordnade profileringsarbete.

När det kommer till Stärkning av synergierna, kommer projektet bl. a att behandla "Kommersialisering och entreprenörskap vid de nordiska lärosätena". Vidare skall det ske en uppföljning rörande synergierna mellan andra nordiska instrument för att skapa mer effektivt utnyttjande av de existerande verktygen. Studien är igångsatt och kommer att ligga klar under november/december 2008.

Den första utlysningen av Nordiska Masterprogram som genomfördes 2007 fick en starkt positiv respons av de nordiska lärosätena. De sex vinnarna är alla fullt igång i utvecklingen av programmen. En första kvalitetssäkring har genomförts av NOQA, (Nordic Organisation för Quality Assurance), som är ett frivilligt samarbete mellan de nordiska kvalitetssäkringsorganen inom ramen för ett större kvalitetssäkringsprojekt. Det bör också nämnas att det pågår en diskussion vad gäller nästa utlysning, att i själva utlysningstexten, lyfta fram de ämnesområden (t.ex. anpassning till klimatförändringar) som statsministrarna identifierade som särskilt viktiga.

11. En god upplärning av ungdomar och vuxna.

Projektets övergripande målsättning är att få flera ungdomar än i dag att fullfölja en utbildning efter grundskolan, samt att öka den nordiska kunskapen om hur läs- och skrivundervisning för vuxna bäst utformas.
Genom projektet strävar man att inrikta sig för kunskapsinhämtning och fördelning på området samt påbörja olika satsningar för att främja ett anpassat undervisningsutbud till ungdom och vuxna, för att främja en högre genomföringsgrad i utbildningen än i nuvarande läge.

Status:

- Studie och erfarenhetsutväxling om arbete för ökat genomförande i vidaregående utbildning (ungdomsutbildningen): Studien avslutas i slutet av oktober 2008. Studien bildas utgångspunkt för en temadiskussion på MR-U mötet hösten 2008. Det hålls en konferens om resultaten i Lund i november 2008. Vidare uppföljning av framdrift dryftas efter MR-U mötet och konferensen i november.
- Ett utvecklingsarbete inom entreprenörskap: Nordiskt expertmöte hölls i augusti 2008. EU-kommissionen kommer att hålla rundabordssamtal om entreprenörskap 4 november 2008. De nordiska och baltiska länderna kommer att bli inviterade till att delta i dessa. Det är det svenska näringsdepartementet som är arrangör. Vidare uppföljning dryftas efter detta möte.

- En effektstudie om läseundervisning för vuxna: Mandat för studie är utarbetat och en utlysning förväntas avslutas under december 2008.
- Upprätta ett Läro- och dialogforum. Syftet är idé och erfarenhetsutväxling, samt att skapa uppmärksamhet om/profilera teman som diskuteras: Genomförs under 2009 och 2010.

12. Konsekvenserna av klimatförändringarna på naturresurser i Norden skall belysas

Baggrund

Formålet er at belyse konsekvenserne af klimaændringerne på naturressourcerne i forhold til primærerhvervene; jordbrug, fiskeri, skovbrug og fødevarer og hvordan de nordiske lande bedst kan forholde sig hertil inden for disse sektorer.

De overordnede mål er en nordisk vidensbase om klimaændringernes effekter på udbredelse og udnyttelse af naturressourcerne og fødevareproduktion. Vidensbasen skal bidrage til udviklingen af en tilpasningspolitik på de relevante områder nationalt såvel som på nordisk plan. Delmålene er: 1) At udvikle et program om konsekvenserne af klimaændringerne på naturressourcer og mad. 2) At iværksætte, gennemføre og formidle viden om projekter og aktiviteter med relation til produktions- og værdikæderne i sektorerne. 3) At udvikle projekter inden for rammen og målsætningen samt levere anbefalinger baseret på resultaterne fra projekterne.

Arbejdsgruppen

Der er nedsat en arbejdsgruppe, der har præsenteret et udkast til program den 15. oktober, som sendes i høring i relevante ministerråd/embedsmandskomiteer og relevante institutioner i det nordiske samarbejde. Dette med henblik på at sikre en overordnet tværsektoriel sammenhæng mellem programforslaget og beslægtede nordiske aktiviteter. På baggrund af høringen udarbejdes det endelige forslag til program, som forventes klar inden årsskiftet.

Frøydis Vold fra det norske Mat- og Landbruksdepartementet er formand for arbejdsgruppen. Arbejdsgruppen skal inden årets udgang leverer et forslag til program og administration heraf. Arbejdsgruppen har blandt andet som opgave, at koordinere indsatsen overfor topforskningsprogrammet.

Programforslagets temaer forventes at omfatte følgende overskrifter:

- Effekter og tiltag produktionsystemer - mælkeproduktion og korn
- Effekter og tiltag produktionssystemer - produktion, udbredelse og bæredygtig udnyttelse af de vigtigste kommercielle fiskebestande i de nordiske havområder.
- Karbonfangst og bæredygtig produktion af biomasse fra skov, vådområder og jordbrugsareal
- *Sektorovergripende tema:*
- Mad og helse: Udbredelse af plante, dyre og fiskesykdomme, samt zoonoser i klimaperspektiv
- Beskyttelse, tilpasning og brug af genetiske ressourcer under forskellige klimascenarier (både terrestrisk og akvatisk)
- *Primærerhvervene i Arktis: klimaændringernes betydning for traditionel erhvervsvirksomhed, erhvervsudvikling og bosætning*

13. Utveckling och profilering av Norden som center för kreativa industrier

En tvärsektoriell arbetsgrupp (KreaNord) med representanter från både närings- och kultursektorer etablerades i juni 2008. Det har också tillknutits en bred referensgrupp bestående av nordiska kreativa aktörer till arbetsgruppens verksamhet. De hade tillsammans ett vällyckat kick-off seminarium i september 2008.

KreaNord tar utgångspunkt i den nordiska grönboken om kreativa näringar (publicerad av Nordiskt Innovationscenter) och arbetet kan delas i fyra områden:

- nätverksaktiviteter,
- policy rekommendationer,
- utvecklingsinitiativ,
- profileringsaktiviteter.

Dessutom kompletteras det redan existerande Nordiska datorspelprogrammet med ett globaliseringsinitiativ med fokus på digital distribution och konsumentinformation.

Om kommande aktiviteter kan till exempel nämnas skapandet av en webbaserad plattform för nordiska kreativa näringar som främjar nätverks- och klustersamarbete samt fungerar som ett utställningsfönster för det nordiska arbetet. Fortsättning till det nordiska kick-off seminariet skall arrangeras i Tallinn i mars 2009 med deltagare från andra Östersjöländer. Målet är också att samnordiskt profilera Norden i samband med det Europeiska temaåret för kreativitet och innovation 2009.

Arbetsgruppen håller på att utarbeta ett förslag till utvecklingsinitiativ som skulle vara viktiga att genomföra tillsammans på nordisk plan. Ministerråden/ämbetsmannakommittéerna för kultur och näring skall dryfta och ta beslut om dessa aktiviteter i början av 2009. De nordiska kulturministrarna behandlar under sitt möte den 29 oktober 2008 ett förslag till globaliseringsstrategi.

14. Harmonisering av nordiska elmarknaden

Harmonisering av det nordiske elektrisitetsmarkedet skal sikre et grenseløst, mer effektivt og bæredyktig elektrisitetsmarked, med en høy grad av forsyningssikkerhet. Fra 1995 frem til i dag har det nordiske elektrisitetsmarkedet utviklet seg fra å være fire nasjonale markeder til å bli ett felles nordisk marked (Island deltar ikke i samarbeidet). Likevel er det behov for ytterligere harmonisering, blant annet for å nå de felles mål som EU stiller opp innen klima- og energiområdet.

Ved energiministrenes møte i 2007 ble videreutvikling av det nordiske elektrisitetsmarkedet igjen satt høyt på dagsorden: *"Vidareutvecklingen mot en gränslös nordisk elmarknad ska skyndas på. Nätinvesteringarna ska öka och ytterligare harmonisering av regelverk ska prioriteras för marknadsaktörer og stamnätsföretag så at gränsöverskridande handel och etablering av nya aktörer främjas."* I forbindelse med dette ble også embetsmannskomiteen bedt om å utrede om og hvordan man kan etablere en nordisk systemoperatør.

Ved ministermøtet i Umeå 29. - 30. september 2008 konstaterte energiministrene at det utredningsarbeidet som er gjennomført siden det forrige ministermøtet i 2007 har vist at etablering av en nordisk systemoperatør (og dermed separert eierskap og drift av stamnettet) ikke er en passende løsning for å fremme det nordiske perspektivet på nåværende tidspunkt, ei heller for å fremme markedsintegrasjonen eller forbedre konkurransen på elektrisitetsmarkedet.

For å mer målrettet og effektivt påskynde utviklingen av et grenseløst nordisk elektrisitetsmarked besluttet ministrene en handlingsplan med fire konkrete initiativer.

De nasjonale tilsyns- og systemansvarlige myndighetene har en gitt rolle i arbeidet med å gjennomføre handlingsplanen, og forhøye ambisjonene i samarbeidet uansett hvilken organisatorisk form det får i fremtiden.

BILAGA 2

Udkast til budget for globaliseringsinitiativ i 2009, der er under behandling i budgetproceduren med Nordisk Råd

Nedenfor vises ministerrådsforslaget for globaliseringsinitiativerne i 2009, som skal vedtages som en del af budget 2009 af samarbejdsministrene på sessionen.

I budgeten för 2009 är det i enighet med statsministrarnas pressmeddelande avsatt 60 MDKK till finansiering av de globaliseringsaktiviteter som syftar till att understödja de övergripande prioriteringarna i globaliseringsarbetet. Medlen kommer användas för att förverkliga de förslag, som är innehållet i statsministrarnas uttalande och generalsekreterarens förslag till konkretisering från juni 2007. De enkelte fagministerråd kan komme med indspil til nye initiativer indenfor de overordnede prioriteringer og gældende budgetrammer.

		Budget 2009	Budget 2008
Sum Globaliseringsinitiativer		**60.000**	**61.620**
5-2000-1	Globaliseringspulje *	0	57.512
5-2020-1	Globaliseringsforum	4.000	4.108
5-2025-1	Nordisk Topforskning	15.500	0
5-2030-1	Innovationsrepræsentationer i Asien	1.100	0
5-2035-1	Innovationspris for nordisk kvalitet	1.000	0
5-2040-1	Fælles Energiexpo	4.500	0
5-2045-1	Expo 2010 Shanghai	2.000	0
5-2050-1	Nordisk indspil til klimaforhandlingerne	4.000	0
5-2055-1	Bekæmpelse af Grænsehindringer i Norden	2.000	0
5-2060-1	NORIA	4.000	0
5-2065-1	Plan for fremme af højere uddannelse i Norden	9.000	0
5-2070-1	Projektplan for god uppläring af ungdomar og vuxna	3.700	0
5-2075-1	Knsekvenser af klimaforandringer på primær næringen	5.800	0
5-2080-1	Profilering af Norden som center for kreative industrier	3.400	0
Opdelt på kategorier		**60.000**	**61.620**
	Projektmidler	60.000	61.620

* Heraf 5,3 MDKK uudmøntet.

I budgettet for 2008 var der til opfølgning af Statsministrenes pressemededelelse og Generalsekretærens indspil afsat en samlet pulje på 61,6 MDKK. Midlerne blev allokeret dels til globaliseringsforum og dels til en samlet globaliseringspulje. Denne fremgangsmåde blev benyttet fordi at globaliseringsinitiativerne på tidspunktet for vedtagelse af budget 2008 ikke var tilstrækkeligt langt i processen, således at initiativerne kunne udmøntes på budgetpostet. Fagministerrådene, samarbejdsministrene og sekretariatet er nu så langt i processen i konkrektiseringen af initiativerne, at det er muligt at udmønte dem på budgetpostniveau.

Ministerrådsforslaget har i september-oktober været drøftet med Nordisk Råd. Rådet og Ministerrådet har indgået et kompromis, som får indflydelse på anvendelse af globaliseringsmidlerne i 2008, idet en del af kompromisforslaget indebærer, at der i 2009 anvendes 2 MDKK til globaliseringsinitiativer på Kulturområdet, som finansieres af uforbrugte globaliseringsmidler fra 2008. I

2008 er der en uudmøntet pulje på 5,3 MDKK, hvorfra der nu altså benyttes 2 MDKK til globaliseringsinitiativer på Kultur. Kompromisforslaget har derfor ikke betydning for totalstørrelsen af de midler der anvendes til globalisering i 2008 og 2009 tilsammen.

BILAGA 3

Samarbetsministrarnas redogörelse om gränshinder, sessionen 2008

1. Bakgrund och särskilda insatser

Under perioden 1.1.2003-16.9.2008 har 29 konkreta gränshinder kunnat undanröjas.

Därutöver har det under de senaste åren gångsatts eller avslutats en mängd olika projekt/verksamheter som har bidragit till att underlätta människors och företags mobilitet genom att göra nödvändig information mer lättillgänglig.

2008
Under 2008 har åtta hinder lösts, och ytterligare förbättringar gjorts på fem områden. Dessutom har mobiliteten underlättats genom nya informationsinsatser/projekt.

Följande har under 2008 kunnat lösas:
1) Det är nu möjligt för danska körskolelärare som arbetar i Danmark men är bosatta i Sverige, att förnya sina körskolelärarkörkort i Danmark.

2) Personer som har svenskt Samordningsnummer men bor i ett annat nordiskt land, finns nu med i SPAR-registret över adresser i Sverige, vilket gör det lättare för dessa att kunna öppna konton, bli kunder hos banker m.m. Det kommer framöver också att bli möjligt för vissa grupper av ickefolkbokförda, att få svensk personnummer.

3) Isländska distansstuderande kan nu få föräldrapenning trots att de är bosatta i ett annat nordiskt land.

4) Det har blivit möjligt för personer bosatta i annat nordiskt land än Norge, att efter norsk attföringsperiod (aktivitetsstöd), få arbetslöshetsersättning i bosättningslandet då en tolkningsändring/ny praxis har gjort arbetsperioder i de båda länderna sammanläggningsbara enligt EG-reglerna.

5) Personer som arbetat i Danmark men bott i Sverige och varit långtidssjukskrivna eller föräldralediga men blivit uppsagda, kan nu komma in i Svensk arbetslöshetsersättning.

6) Det är nu möjligt för arbetslösa personer som bor i Sverige att ta deltidsarbete i Danmark och samtidigt få rätt till kompletterande A-kassa från Danmark.

7 Danska medborgare boende i Danmark har nu möjlighet att köra svenskregistrerad firmabil i Danmark, såväl i tjänsten som privat.

8) De skandinaviska regeringarna har beslutat att avsätta medel för att årligen framta gränsregional statistik som underlag för bättre lokal och regional planering i gränsregionerna mellan dessa länder.

På informationssidan har en nordisk socialförsäkringsportal lanserats, och som ska ge vägledning i olika skeden av livet och i samband med flytt, pendling eller studier i ett annat nordiskt land. www.nordsoc.org förvaltas av de nordiska socoalförvaltningsmyndigheterna.

Ny organisation för att undanröja gränshinder i Norden
Det finns fortfarande många gränshinder kvar att undanröja. Under hösten 2007 initierade de nordiska samarbetsministrarna ett särskilt Gränshindersfo-

rum som alltsedan årsskiftet har haft till uppgift att driva på arbetet med att undanröja gränshinder. I samband med Nordiska Rådets session 2007, utsåg de nordiska statsministrarna den finske ambassadören Ole Norrback till ordförande för Gränshinderforumet. Ländernas samarbetsministrar utsåg därefter de nationella representanterna. Dessa är:
Bjarne Mørk Eidem (Norge), Ole Stavad (Danmark), Larserik Häggman (Finland), Guðríður Sigurðardóttir (Island), Pia Kinhult (Sverige) samt Gunnar Westerholm (Åland).

Gränshindersforumet ska utarbeta konkreta lösningsförslag i dialog med länderna, och årligen rapportera till statsministrarna om arbetets fortskridande. Hittills har 49 skrivelser gått ut till ansvariga ministerier, EU-kommissionen m.fl. flera ministrar och parlamentariker har uppvaktats, och flera analysarbeten är igångsatta. För ytterligare information om Gränshinderforums insatser, se separat rapport från Gränshinderforum.

2. Resultat under 2008

2.1 Social och hälsa

Biståndskonventionen
Den nordiska biståndskonventionen har nu reviderats. Det som är nytt i den reviderade konventionen är bland annat en artikel om att berörda kommuner ska samarbeta och finna formerna för en fördelning av kostnaderna för att underlätta en flytt för en person som önskar flytta till en kommun i ett annat land, men som på grund av funktionshinder har behov av socialt bistånd eller sociala tjänster. Den nya biståndskonventionen innehåller också en ny artikel som säger att de sociala myndigheterna i berörda kommuner ska bistå med klarlägganden om rätten till färdtjänst för funktionshindrade personer som vistas under längre tid i ett annat nordiskt land.

Föräldrapenning till distansstuderande islänningar
Det har nu blivit möjligt för personer som studerar på distans vid ett isländskt universitet (eller annan skola) men är bosatta i ett annat nordiskt land, att få isländsk föräldrapenning, förutsatt att övriga krav är uppfyllda.

2.2 Utbildning

Överenskommelse om nordisk utbildningsgemenskap på gymnasial nivå
I och med överenskommelsen, som trädde i kraft den 27 mars 2008, förpliktar sig de nordiska länderna att göra utbildning på gymnasial nivå (inklusive yrkesskolor) tillgängliga på samma villkor, till studerande från de andra nordiska länderna. Mer om överenskommelsen kan läsas på http://www.norden.org/avtal/utbildning/sk/index.asp?lang=

2.3 Finans

Nya regler för personer inom flygbranschen
I det nya protokollet om ändring i det nordiska dubbelbeskattningsavtalet som undertecknades i april 2008 finns en ändring som underlättar beskattningen för personer som arbetar inom flygtrafiken. Det är fråga om flygande personal som tidigare beskattats i hemviststaten för intäkter från flygningar i internationell trafik, medan arbetsstaten haft rätt att beskatta inkomster från flygningar i nationell trafik. I och med det nya protokollet beskattas all inkomst av arbete som utförs ombord på luftfartyg (i såväl nationell som internationell trafik) endast i hemviststaten. protokollet har ännu inte trätt i kraft. De nya reglerna kan tidigast komma att bli tillämpliga fr.o.m. 1 januari 2009

2.4 Näring

Mer likartade krav på lastbilar på vissa sträckor
De nordiska länderna har olika krav på lastbilars längd, vilket försvårat transporter och handel över gränserna. Sedan juli 2008 har längden på de lastbilar som tillåts trafikera utvalda vägar i bl.a. Nordland fylke i Norge, utökats till 25 meter. Detta kommer att underlätta handelstransporterna mellan

delar av norra Norge och norra Sverige, Finland och Baltikum, där lastbilar på 25 meter är vanligt. Försöket ska utvärderas efter ett antal år.

2.5 Livsmedel

Gemensam nyckelhålsmärkning

En gemensam nordisk märkning av mat (det gröna nyckelhålsmärket) har förhandlats fram under 2008. Det gemensamma märket gör det möjligt för konsumenterna, också över gränserna, att kunna känna igen vad som är sund mat samtidigt som det blir lättare för företagen att nu förhålla sig till en och samma märkning i Norden.

Erfarenhetsutbyte om god kontroll

Inom ramen för livsmedelskontroll hålls det varje år en nordisk kontrollkonferens och en nordisk juristkonferens för att utbyta erfarenheter mellan länderna och för att uppnå en större samsyn kring hur man uppnår bättre livsmedelskontroll. En nordisk samsyn/enighet ger konsumenterna en större säkerhet och företagen bättre förutsättningar att kunna förhålla sig till likartade regler i hela Norden.

2.6 Arbetsmarknad

Arbetslöshetsersättning efter norsk attföring

En person som har blivit skadad/långtidssjuk i Norge, men varit bosatt i ett annat nordiskt land, har tidigare inte kunnat få A-kassa från sitt bosättningsland eftersom den norska attföringsperioden (aktivitetsperiod med stöd) inte har klassificerats som en försäkrad period. Detta har gjort det omöjligt att sammanlägga försäkringsperioden i Norge och bosättningslandet för att kunna få arbetslöshetsunderstöd. Dessa regler har nu ändrats så att attföringsperioden redovisas som en försäkrad period i Norge.

Långtidssjukskrivna pendlare kan få A-kassa

Personer som arbetat i Danmark och som blivit uppsagda under föräldraledighet eller långtidssjukskrivning har tidigare inte kunnat komma in i den svenska A-kasseordningen efter att ha blivit friska eller barnen blivit större. Sverige har inte ansett att en sådan person "kommit direkt från arbete i utlandet". Detta har nu blivit löst genom att sjukskrivningsperioden/föräldraledighetsperioden klassats som så kallad "överhoppningsbar tid".

Deltidsarbete i Öresund möjligt

På grund av oklarheter kring regler, har det tidigare inte ansetts möjligt för arbetslösa personer bosatta i Sverige, att ta deltidsarbete i Danmark då man har haft uppfattningen att sådana personer inte kan få kompletterande arbetslöshetsersättning från Danmark för den del de inte arbetar. Detta har nu klargjorts vilket har förbättrat förutsättningarna för deltidsarbetslösa gränsarbetare i Öresundsregionen.

2.7 Övriga områden

Räddningstjänsterna kan samverka bättre

Det har gjorts möjligt för Räddningstjänsterna i fjällområdet mellan Norge och Sverige att samordna sina resurser över gränsen bättre. Räddningshelikoptrar kan nu undsätta i grannlandet, man har skapat radiokommunikationsmöjligheter mellan de svenska och norska systemen så att de kan samarbeta i terrängen. Utrustningen har också samordnats och gemensamma GPS-koordinater lösts. Sammantaget skall fjällräddningen nu kunna fungera utan gränshinder.

Svensk firmabil i Danmark

Danska medborgare boende i Danmark, men med arbete i Sverige, har tidigare inte kunnat köra svensk firmabil i Danmark, varken i tjänsten eller privat. Detta har nu möjliggjorts tack vare en dom i EG-domstolen.

Gränsregional statistik
Regeringarna i Danmark, Norge och Sverige har beslutat att årligen ta fram gränsregional statistik som visar dels pendlingsströmmar, dels bosättning, utbildning m.m. i gränsregionerna mellan dessa länder. Hittills har nationell statistik inte tagit hänsyn till arbetskraftsmobilitet etc. till/från angränsande områden i grannländerna, vilket har skadat gränskommuners och gränsregioners förutsättningar att planera sin verksamhet och sina investeringar. Med den nya gränsregionala statistiken ska planeringen, också i gränsområdena, kunna inbegripa också faktorer som rör eller har sitt ursprung på andra sidan gränsen.

2.8 Informationsförbättringar

Ny nordisk socialförsäkringsportal
Den 2 juni lanserade de nordiska Social- och hälsovårdsministrarna en ny nordisk socialförsäkringsportal, www.nordsoc.org . Portalen innehåller information om bland annat vilket lands lagstiftning man hör till i olika situationer.

Hallå Norden har fått en ny och utvidgad webportal
Nordiska ministerrådets informationstjänst, Hallå Norden, har förnyat och förbättrat sin informationsportal för människor som behöver vägledning i samband med arbete, studier eller flytt mellan länderna i Norden.

Seminarier för handläggare på nationella myndigheter
Under 2008 har det genomförts 9 informationsseminarier i syfte att utbilda och förbättra handläggningen av internordiska ärenden inom områdena familjeförmåner/socialförsäkringar, studier/utbildning, internationella hälsovårdstjänster, flyttning samt pensioner. Seminarierna genomfördes i regi av Föreningarna Norden, med medel från NMR. Omkring 500 nordiska handläggare kommer innan årets slut att tack vare dessa insatser ha förbättrat sin nordiska kompetens inom sitt yrkesområde, till gagn för den mobila befolkningen i Norden.

Hjälp med deklaration över gränserna
Svenska Skatteverket och skatØresund har utökat sitt samarbete med att hjälpa pendlare mellan Danmark och Sverige att fylla i deklarationsblanketter. Liknande aktiviteter har skett sedan flera år i flera nordiska gränsregioner.

Nordisk databas över gränshinder
Under våren 2008 har det skapats en nordisk sökbar och till stor del offentlig databas över kända gränshinder i Norden. Databasen har såväl en offentlig som en mer detaljerad del för en inre krets av användare, däribland de nordiska informationstjänsterna, gränskommittéerna m.fl. Gränshinderdatabasen presenterades den 5 september i år och kan ses på http://granshinder.norden.org

3. Igångsatta insatser

3.1 Social och hälsa

Arbetslivsinriktad rehabilitering på tvärs av landgränserna
Genom åren har det funnits en hel del problem kopplade till möjligheten (eller omöjligheten) att genomgå en arbetslivsinriktad rehabilitering i bosättningslandet om arbetslandet är på andra sidan riksgränsen. Det pågår nu ett regionalt norsk-svenskt pilotprojekt mellan Hedmark och Värmland, och ett liknande pilotprojekt mellan Finland och Sverige i Tornedalen. Förhoppningsvis kan samarbetet mellan Sverige och Finland utvidgas till länderna i sina helheter under hösten 2008-våren 2009. Syftet med pilotprojekten är att ta fram gemensamma handläggningsrutiner för handläggningen av rehabiliteringsärenden för gränsarbetare. Rutinerna bygger på en gemensam tolkning av samordningsbestämmelserna i EG-förordning 1408/71. Det förs även sam-

tal om ett liknande samarbete mellan Danmark och Sverige i Öresundsregionen.

Elektroniska recept och receptgiltighet
Alla nordiska länder håller på att införa elektroniska recept som ersättning för pappersrecept. MR-S har beslutat att försöka förverkliga en ordning varigenom e-recept kan komma att användas på ett likartat sätt för hela Norden. Den nordiska eHälsogruppen ska utarbeta en åtgärdsplan för hur e-recept ska kunna förverkligas nordiskt. Åtgärdsplanen ska vara klar inför MR-S möte 2009.

De nordiska förbindelseorganens samarbete
Mellan de centrala sociala myndigheterna i Norden finns det ett antal så kallade förbindelseorgan som håller regelbundna möten. Vid dessa möten diskuteras praxis, och möjligheter till förbättringar av praxis och rutiner samtidigt som det informeras om ändringar i regelverk och lagar. Grupperna diskuterar också tolkningen av nya EU-domar och annan EG-rätt. Detta arbete kommer medborgarna till godo i form av bättre rutiner och bättre kvalitet i den nationella handläggningen av internordiska ärenden. De främsta förbindelseorganen rör pension, familjeförmåner, lagval och rehabilitering.

Den nordiska konventionen och social trygghet ses över
Den nordiska konventionen om social trygghet ses nu över för att anpassa den till den nya EG Förordning 883/04 och dess tillämpningsförordning som förväntas kunna tas i bruk under 2009. Den nordiska konventionen kompletterar EG-förordningen vad avser i synnerhet tredjelandsmedborgare och icke-yrkesaktiva.

3.2 Utbildning

Nordiska mastersprogram
Under 2008 har de 6 vinnande konsortierna som utnämndes i juni fortsatt sitt arbete. Ett av syftena är att identifiera den typ av gränshinder som eventuellt existerar när flera nordiska utbildningsinstitutioner skall samarbeta över nationsgränserna. Hösten 2008 har en första rapport utformats där de hinder som programmen identifierat redovisats. Dessa hinder kommer att diskuteras vid MR-U:s möte 28 oktober 2008.

Kartläggning av gränshinder på utbildningsområdet
Ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning beslutade i september 2006 att be rådgivningsgrupperna inom utbildningsområdet – NSS, HÖGUT och SVL – att i sina kommande arbetsplaner identifiera aktuella gränshinderproblem och framlägga förslag till åtgärder för att nedriva dessa. Resultatet av gränshinderarbetet skall beskrivas i årsapporterna. Både arbetsplanerna och årsrapporterna skall sändas till ämbetsmannakommittén. Detta sker sålunda fortlöpande från och med 2007.

Ömsesidigt erkännande av högre utbildning i Norden
HÖGUT finansierade 2004-2006 ett projekt för att underlätta erkännandet av högre utbildning i de nordiska länderna. Engagerade var de myndigheter och organisationer som ansvarar för erkännande av högre utbildning i de nordiska länderna, de så kallade ENIC/NARIC-kontoren. Gränshindersprojektet syftade till att upphäva gränshinder inom den högre utbildningen i Norden genom att samordna det nordiska erkännandearbetet med avseende på förhållningssätt och metod samt undersöka vilka framtida samarbetsformer som kan utveckla det nordiska samarbetet på erkännandeområdet. Projektet behandlar, förutom Norden, såväl erkännande mellan länder i närområdet som mellan Norden och andra länder/regioner i världen.

ENIC/NARIC nätverket spelar en viktig roll med avseende på rapporteringen i förhållande till Reykjavík-deklarationen, "Nordisk erklæring om godkjenning

av kvalifikasjoner vedrørende høyere utdanning", som undertecknades 2004. Den första rapporten inlämnades till NMR i slutet av 2005 och påpekar att nationella olikheter vad gäller utbildningssystemens struktur och de nationella kontorens praxis, ansvar och uppgifter gör det svårt att ge en entydig bild av godkännande av högre utbildning i Norden. Rapporten beskriver koncist de främsta erfarenheterna och problemen som inrapporterats från NARIC/ENIC-kontoren i de nordiska länderna. Huvudsammanfattningen är att " fastän det finns nationella skillnader när det gäller sättet att värdera utländsk högre utbildningen, så skapar detta inte oöverstigliga erkännandeproblem."

Huvudslutsatserna i rapporten är att vi även fortsättningsvis behöver kunskap, kompetens och skicklighet i arbetet med att värdera högre utländsk utbildning såväl som gedigna kunskaper om de nordiska systemen för högre utbildning. Universitet och högskolor behöver också utveckla kunskap och metoder för att bli bättre i de erkännandeuppgifter som de ansvarar för. Erkännandekontoren och andra aktörer på den nationella nivån behöver också bättre (och mera konkret) kunskap om hur institutionerna löser sina erkännandeuppgifter. För att det skall bli möjligt att undersöka institutionernas verksamhet på detta område behövs ett uttalat uppdrag från de nationella utbildningsministerierna inför nästa rapporteringstillfälle 2008, för att motivera lärosätenas medverkan.

HØGUT har gett ENIC/NARIC-nätverket i uppdrag att fortsätta sitt arbete under perioden 2007-2009. Nästa rapport inlämnas till HÖGUT i slutet av 2008.

Studiestöd i Norden
Studiestödsgruppens arbete håller på att omformuleras nytt mandat kommer att beslutas i HÖGUT i november 2008.

Kartläggning av problem i skolsamarbetet
ÄK-Us rådgivningsgrupp för skolsamarbete (NSS) arbetar med att identifiera gränshinder på skolområdet.
Erkännande av realkompetens
Inom området "Vuxnas lärande", har rådgivningsgruppen under Äk-U (SVL) arbetat med gränshinderproblematiken genom att fokusera på "Erkännande av realkompetens/validering". Det utarbetas rapporter och genomförs seminarier om ämnet, så även 2008.

Även inom programmet Nordplus Vuxen finns som en av prioriteringarna, erkännande och validering av realkompetens med fokus på utveckling av redskap och metoder för att dokumentera kompetens som har erhållits genom såväl formell som informell lärdom.

SVL har inte behandlat några konkreta gränshinder under 2008, men har alltså fokuserat fokus på validering.

3.3 Näring
Bättre tjänstehandel i Norden
NICe har under 2008 satt igång projektet "Nordiska plattformar för bättre tjänstehandel". Målsättningen med projektet är att bidra till en mer välfungerande marknad för handel med tjänster i Norden och Europa. Tanken är att Norden dels ska påverka och följa upp EUs politik och initiativ inom tjänsteområdet, samt vara en "standardmaker" i stället för en "standardtaker". Vidare ska arbetet med att harmonisera tjänstesektorerna ha som fokus att befrämja innovation. Små och mellanstora företag ska vara aktivt delaktiga i processen.

Projektet har i år fokuserat på att kartlägga vilka åtgärder som bäst kan initieras för att uppnå målen. Tre olika kartläggningar har gjorts under 2008:

1. Tjänstestandardisering
Kartläggningen ser på inom vilka tjänstesektorer det finns störst potential för en nordisk insats i form av utarbetandet av gemensamma standarder som ska möjliggöra direkt jämförbarhet mellan liknande tjänster mellan de nordiska länderna, så att EUs tjänstedirektiv kan realiseras.

2. Gemensamma Certifieringsordningar
Kartläggningen, som är unik i Europa, ger en övergripande bild av de 30 mest centrala certifieringsordningarna i Norden, Baltikum, Polen, Tyskland, Nederländerna och Storbritannien. Kartläggningen kommer att ge ett underlag som gör det lättare att uppnå internationella snarare än nationella certifieringsordningar. Dessutom kommer kartläggningen att innehålla en analys som försöker att mäta de faktiska ekonomiska konsekvenserna av olika certifieringsordningar, såväl vilka vinster både kunder och företag gör tack vara lika standarder, samt vad olika standarder kostar. Detta är av betydelse för att få politiskt fokus på problemställningen.

3. Hälsotjänster
Hälsosektorn är väldigt viktig, såväl för den offentliga sektorn som för det privata näringslivet i Norden. Studien undersöker olika handelshinder kopplade till hälsotjänster, d.v.s. hinder för patientmobilitet, läkarmobilitet samt etablering i Norden för utomnordiska läkarföretag m.m. Även potentialen för gemensamma nordiska hälsotjänster kommer att övervägas
Studien förväntas kunna bidra med viktig input till EUs förslag om nya regler
Studien vil dessuten gi nyttige innspill til EUs arbete med forslag till nya regler om fri rörlighet för hälsotjänster.

De nordiska standardiseringsorganisationerna delta aktivt i projektet "Nordiska plattformar för bättre tjänstehandel". NICe kommer tillsammans med dessa organisationer, samt det nordiska näringslivet, att följa upp kartläggningsarbetet i form av ett antal nya projekt under 2009.
Venturekapital
Ämbetsmannakommittén för Näringspolitik tillsatte tillsammans med ämbetsmannakommittén för Ekonomi och Finanspolitik under hösten 2007 en task-force med det syfte att genom analyser, modellberäkningar och dialog med nyckelmiljöer, ytterligare dokumentera, om det är behov för intervention på den nordiska venture kapital marknaden vid etablering av en venture kapital fond. Resultaten från task-forcen:s arbete, som koncentrerats till finansieringen i uppstartfasen och expansionsfasen, visar på att det finns marknadsmisslyckande inom dessa segment i Norden. Detta beskrivs i den rapport "Nordic Risk Capital Market" som beställts av Professor Marku Maula och i rapporten ges även förslag på hur de nordiska länderna kan agera för att förbättra den nordiska riskkapitalmarknaden. Rapportens slutsatser och förslag kommer att beredas vidare, inom ramen för samarbetet inom såväl MR-NER som MR-Finans under hösten 2008. Då kommer ett eventuellt beslut om ett gemensamt nordiskt samarbete på riskkapitalområdet att fattas.

Ny nordisk näringslivsinformation på Internet
Nordiska ministerrådet håller på att i samarbete med bland andra Öresund Direkt och Grensetjänsten, bygga upp en gemensam näringslivsinformation för framför allt små- och mellanstora företag som önskar rekrytera personal, etablera sig eller importera/exportera i ett nordiskt grannland. Regionalt i Öresundsregionen kommer arbetet att bli färdigt hösten 2008. För hela Nordens del under 2009.

Projekt kring standardisering inom byggindustrin
Inom områdena byggnation och miljöstandarder har sju projekt av betydelse för gränshindersarbetet startat. Dessa projekt påbörjades i september 2006 och har pågått i två år. Förhoppningen är att projekten skall kartlägga och komma med rekommendationer kring regelverk inom bygg- och miljöstandardiseringsområdet. Följande delprojekt är i process:

1) Nordisk dokumentation för harmoniserade krav på natursten.
2) Borttagande av handelshindrande brandkrav i Norden.
3) Utarbetandet av generella riktlinjer för miljöutvärdering och CE-märkning av nordiska byggvaror i en europeisk kontext.
4) Harmonisering av de nordiska ländernas träbyggnadsregler.

Standardiseringsprojekt på varu- och tjänsteområdet
Utöver ovan nämnda projekt så har det även igångsatts tre standardiseringsprojekt på varu- och tjänsteområdet. Dessa är:

1 Nordiska horisontala standarder för insamling av miljötester.
2 Internationell standard för lättöppnade förpackningar, samt
3 Marknadsharmonisering av informationsförmedling, särskilt för bioenergimaterial.

Samtliga dessa kartläggningsprojekt redovisar sina resultat under hösten 2008.

Auktorisationer för elektriker och el-montörer
NICe har på uppdrag av NMRS utarbetat en kartläggning över auktorisationskrav inom el- och VVS-branscherna. Målet med kartläggningen var att få fram upplysningar om vilka reguleringar som skapar olikheter mellan länderna inom dessa branscher. Med utgångspunkt i denna kartläggning rekommenderas ett mer intensivt nordiskt samarbete för att etablera gemensamma nordiska etableringsregler för el-branschen, som i sin tur kan ligga till grund för en gemensam harmonisering i förhållande till EU-direktiv på detta område. Sådana gemensamma nordiska regler, och på sikt europeiska regler, bör ha en form som gör dem lämpade för tillsyn och godkännande via ackreditering.
De nordiska näringsministrarna beslutade på sitt möte den 29-30 september att tillskriva de nordiska utbildningsministrarna för att uppmana dem att inom en 5-årsperiod införa ordningar varigenom man automatiskt erkänner varandras el-montörsutbildningar, samt att man inom 5 år harmoniserar utbildningskraven för sådana utbildningar i Norden.

Gemensamt pantsystem i Norden
2004 genomfördes en studie i regi av svenska Kommerskollegium kring olikheterna i pantsystemen för dryckesförpackningar i bl.a. Norden. NICe kommer följa upp detta arbete för att se hur förutsättningarna för ett gemensamt pantsystem i Norden skulle kunna se ut.

3.4 Arbetsmarknad

Informationsutbyte kring EG-direktiv på arbetsmarknadsområdet
Det pågår ett fortlöpande arbete med att utväxla information om tolkningar av EG-direktiv på arbetsmiljö- och arbetsrättsområdet, samt ett informationsutbyte mellan de nordiska länderna kring hur man avser att genomföra dessa direktiv. Syftet med samordningen är att försöka förekomma uppkomsten av nya nordiska gränshinder.

Nordisk standardiseringsgrupp rörande bl.a. maskiner och personlig skyddsutrustning
MR-A har beviljat pengar till den arbetsgrupp som arbetar med nordisk standardisering i förhållande till gällande EG-direktiv på området. Standardiseringsarbetet omfattar ett brett spektrum av områden men särskilt maskiner och personlig skyddsutrustning har sått i fokus under den senaste tiden.

3.5 Finans

Nordiska biståndsavtalet (skatteområdet)
Det nordiska biståndsavtalet på skatteområdet är färdigförhandlat. I biståndsavtalet regleras betalningar mellan myndigheter i de nordiska länderna

samt frågor om indrivning av skulder och utväxling av upplysningar mellan länderna på området. Länderna håller nu på med översättningarna. Undertecknandet kommer sannolikt att ske i Köpenhamn under våren 2009, och kan därefter träda i kraft så snart alla länderna meddelat att de har justerat sina nationella regelverk i förhållande till den reviderade överenskommelsen.

Protokoll om ändring i dubbelbeskattningsavtalet undertecknadet
Som ett resultat av den nordiska skatteavtalsgruppens arbete undertecknade den 4 april 2008 de nordiska ländernas regeringar samt Färöarnas landstyre ett protokoll om ändring i avtalet för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet. Protokollet berör förändringar i beskattningen av utdelningar från dotterbolag, i personbeskattningen av kapitalvinst efter utflyttning, för personer som arbetar ombord på flygplan samt för personer som mottar pension eller liknande utbetalning från ett annat nordiskt land. Protokollet behandlas i de nationella parlamenten och kan tidigast börja tillämpas den 1 januari 2009.

Enligt det nya protokollet för det nordiska skatteavtalet föreskrivs som huvudregel att beskattningen av pension, livränta och utbetalningar enligt sociallagstiftningen får beskattas i såväl utbetalarstaten som hemviststaten. Hemviststaten ska vid skatteberäkningen räkna av den skatt som erlagts i utbetalarstaten. Finland och Sverige ges dock möjlighet i att övergångsvis tillämpa regeln om att pensioner som utbetalas av andra nordiska länder till invånare i Finland eller Sverige endast beskattas i utbetalarstaten. Detta gäller under förutsättningen att personen hade hemvist i Finland respektive Sverige den 4 april 2008 och mottog sådan betalning.

3.6 Miljöområdet

Nordisk miljöcertifiering av små och mellanstora företag
Det har igångsatts ett project under beteckningen "Developing the Nordic co-operation between the established less formal approaches to eco-management and eco-certification systems", vars syfte är att harmonisera existerande miljöcertifieringssystem för små och mellanstora företag I Norden.

Regler för transport av avfall inom Norden
EUs förordning 1013/2006 om "shipments of waste" reglerar transport av avfall, bland annat inom Norden. Förordningen kräver att transporter av farligt och problematiskt avfall m.m. ska godkännas av myndigheterna i både export- och importländerna. Det har arrangerats två seminarier (september 2007 och september 2008) för att samla nordiska handläggare för att skapa ökad förståelse för varandras rutiner och problem. Det förväntas att seminarierna kommer att bidra till att kraven blir mer överskådliga och enhetliga.

Samarbete för gemensam marknad för elektronisk avfall
Porjektet "Improved WEEE recycling with escort memories" åskådliggjorde möjligheten för märkning av elektroniska produkter och fördelar med bättre, enklare och effektivare återvinning av EEE-avfall (WEEE). EEE, eller delar av det, innehåller ofta miljö- och hälsofarliga material som kan försvåra eller begränsa återvinningseffektiviteten. Bättre kunskap om EEE och WEEE kan bidra till att befrämja skapandet av en gemensam marknad för sådana produkter/avfall.

3.7 Energi

Allmänt
Ministerrådets ambition är att den nordiska elmarknaden ska utveckla sig mot en gränslös marknad. Genom en stegvis utveckling under de senaste 15 åren, har marknaden gradvis blivit mer gränslös. Under 2008 har följande insatser gjorts för att reducera antalet barriärer, och för att befrämja handeln över landsgränserna på den nordiska elmarknaden:

Cost-benefit analys
Under våren 2008 igångsattes en cost-benefit analys kring en gemensam slutanvändarmarknad för elektricitet i Norden. Analysen genomförs av ECON och NordREG på uppdrag av den Nordiska Elmarknadsgruppen. Detta projekt kommer att resultera i rekommendationer kring hur en sådan marknad kan skapas.

Underlag för gemensamma investeringar på elmarknaden
Under 2008/2009 föreslår elmarknadsgruppen en genomgång av hur de Nordiska länderna tar investeringsbeslut på elmarknaden. Syftet är att se på förutsättningarna för gemensamma nordiska investeringar.

Samarbete kring vindkraft i Kvarkenregionen
Ett vindkraftprojekt har initierats i Kvarkenområdet för att bygga upp ett samarbetsnätverk mellan energibolag, myndigheter och universitet för att finna samverkansmöjligheter inom olika områden; produktutveckling, utbildning, samordning och näringslivssamarbete. Kunskap och samordning kring ländernas sätt att stöda och finansiera alternativa elproduktionssätt underlättar och skapar förutsättningar för ett djupare samarbete. Vindkraft är en växande marknad där utbildningen av vindkraftexperter inte tillfredsställer dagens behov. För att kunna garantera framtida produktion, måste möjligheterna till att arrangera utbildning inom området förbättras. Bland annat detta förvänts ske inom det aktuella projektet.

3.8 Juridiskt samarbete

Översyn av nordiska arvskonventionen
Den nordiska familjerättsexpertgruppen genomför sedan hösten 2007 en översyn av den s.k. nordiska arvskonventionen från år 1934 (anger vilket lands lag i Norden som skall tillämpas vid dödsfall i vissa situationer). Översynen beräknas vara klar 2009-2010.

3.9 Övriga områden

Nordatlantiskt samarbete
Det Nordiska Atlantsamarbetet (NORA) förväntar att under 2009 igångsätta en OECD-analys av NORA-regionen. Enligt planen kommer analysen särskilt att fokusera på de områden där ett närmare strategiskt samarbete mellan Grönland, Island, Färöarna och KustNorge kommer att stärka den ekonomiska utvecklingen i regionen genom "developing comparative advantages, tapping unexploited opportunities and fostering the cooperation between NORA members." Identifierandet och avhjälpandet av regionala gränshinder kommer att vara en naturlig utgångspunkt i en analys med detta fokus. Under december 2008 hålls ett möte mellan NORAs arbetsutskott och representanter för OECD, i syfte att kunna ingå ett kontrakt från och med januari 2009.

Arbete för att stärka kommunikationerna över Kvarken
Det har initierats ett trafikprojekt som heter Kvarken short cut system. Projektet har som mål att utveckla Stråket E12 från Norska kusten via Umeå och Vasa i Kvarken till Ryssland, till ett fungerande, miljövänligt och smart kommunikationsled ur nordiskt och europeiskt perspektiv. Utvecklingen av stråket stöder också Kvarkentrafiken, som är en förutsättning för allt gränsregionalt samarbete i regionen. Kvarkenrådet leder arbetet.

Nordiskt-Baltiskt mobilitetsprogram för offentlig förvaltning, näring och kultur
MR-SAM har beslutat att introducera nordisk-baltiska mobilitetsprogram inom offentlig administration, näring och kultur 2009-2013. Programförslaget skall formellt godkännas av MR-SAM och de baltiska regeringarna i slutet av 2008 för start i januari 2009.

4. Samarbete med andra organisationer

Samarbete med EU-Kommissionens nordiska SOLVIT-team

Nordiska ministerrådet har etablerat ett samarbete med EU-kommissionens DG för den inre marknaden, och särskilt EU-kommissionens problemlösarorgan, SOLVIT. Ett mer formaliserat samarbete mellan NMRS och SOLVIT finns förhoppningsvis på plats under hösten 2008.

BILAGA 4

Rapport til de nordiske statsministre om arbejdet i Grænsehindringsforummet fra formanden for Grænsehindringsforummet og fra generalsekretæren for Nordisk Ministerråd

Indledning:

De nordiske Statsministre tilkendegav på mødet i Punkaharju i juni 2007, at det er væsentligt "att med alla medel undanröja de svårigheter som medborgarna kan stöta på i det nordiska umgänget". Med henblik på at sikre dette blev Grænsehindringsforum oprettet af de nordiske Samarbejdsministre i oktober 2007. Samarbejdsministrene besluttede videre at Grænsehindringsforum skal ledes af en særlig udpeget formand sammen med generalsekretæren for Nordisk Ministerråd. Formand blev ambassadør Ole Norrback. Formanden skal ifølge mandatet årligt rapportere til statsministrene om arbejdet i Grænsehindringsforum sammen med Nordisk Ministerråds generalsekretær.

Opgaven er at identificere grænsehindringer, prioritere mellem dem, og fremkomme med konkrete forslag til løsning af grænsehindringer. Vi ser et velfungerende nordisk hjemmemarked med fri bevægelighed for varer og personer, som en væsentlig forudsætning for at løse de problemer globaliseringen og den demografiske udvikling stiller de nordiske lande overfor. Samlet set udgør samhandlen med øvrige nordiske lande omkring 20 procent af landenes udenrigshandel, for nogle landes vedkommende op til en fjerdedel af deres eksport. I alt udgjorde eksporten mellem de nordiske lande i 2007 over 71 mia. EURO. Selvom tallene ikke er beskedne, viser analyser at de stadig kan optimeres ved at arbejde for at fjerne de hindringer, der eksisterer for samhandlen og bevægeligheden mellem de nordiske lande.

Vi har til dato holdt fem møder. Det første års møder har været anvendt til dels at afgrænse opgaven og opstille prioriteringer, og dels at finde frem til arbejdsformer der kan tjene til at få løst opgaven.
Det har været væsentligt at prioritere en række hovedsatsninger med henblik på at nå resultater. Der er gennem årene blevet beskrevet og dokumenteret ganske mange grænsehindringer, det vil på kort sigt ikke være muligt at følge op på samtlige fra Grænsehindringsforums side. Nordisk Ministerråd har dog løbende fulgt en række yderligere emner, hvor der er blevet fulgt op på henvendelser fra borgere, virksomheder og organisationer.

Det har også været væsentligt at udvikle arbejdsformer. Et væsentligt led i arbejdet er at anvende vores politiske netværk og mandat aktivt. Det har været gjort ved skriftlige henvendelser til ministre, og ved at afholde en række møder med relevante aktører såsom parlamentarikere, ministre, ledende embedsmænd og organisationer.
Vi er blevet mødt med stor interesse for arbejdet med grænsehindringer særligt blandt nordboer, og blandt parlamentarikere og ministre. Det har også været vores oplevelse, at der er stor usikkerhed omkring hvilke hindringer der eksisterer, og hvordan det er muligt at få overblik over dem. Der savnes ofte konkret forståelse i ministerier og embedsværk for, at regler og praksis i et land kan udgøre en hindring for indbyggere i de øvrige nordiske lande.
I vores samtaler med ministrene har vi oplevet imødekommenhed og stor interesse, men alt for sjældent stor vilje til at handle og lægge politisk vægt bag regeringernes ønske om, at fjerne hindringer for mobilitet i de nordiske lande.

Det nordiske samarbejde er efter vores erfaring præget af, at det kræver stor opmærksomhed fra politisk side for at sikre, at beslutninger bliver gennemført på det administrative niveau. Vi har i samtaler med parlamentarikere fremhævet det som vigtigt, at sætte fokus på at udkast til ny lovgivning skal

indeholde bredere overvejelser end rent nationale og den obligatoriske beskrivelse af forholdet til EU-retten. Forslag til ny lovgivning vil efter vores opfattelse kunne give et bredere og mere kvalificeret grundlag for politiske beslutninger, hvis forslagene indeholder korte beskrivelser af hvordan regler på samme område er indrettet i de øvrige nordiske lande, samt overvejelser over hvilke hindringer et forslag kan medføre for andre landes indbyggere. Parlamentarikere har selv givet udtryk for at de savner viden om problemstillingerne, da der ikke er fokus på det i det parlamentariske arbejde.

Vi synes derfor at det er meget positivt, at Formandskabet har fået udarbejdet rapporter om de problemer, der eksisterer ved anvendelsen af svenske regler i Försäkringskassans rapport om "Analys av tillämpningen av socialförsäkringslagstiftningen inom Norden" om social sikring generelt, og Inspektionen för Arbetslöshetsförsäkringens mere detaljerede rapport om "Gränsarbetare i Norden" om ydelser ved arbejdsløshed. Rapporterne medvirker til at fremme opmærksomheden omkring grænsehindringer og sikre, at der eksisterer viden i offentligheden og blandt politiske beslutningstagere.

Prioriteringer:

Vi har valgt at prioritere følgende 4 områder:

1)For det første er det væsentligt at sikre at nye grænsehindringer ikke opstår.

Dette kan opnås ved at intensivere samarbejdet mellem de nordiske lande ved forberedelsen af ny lovgivning. Vi kommer til at foreslå, at landene forpligter sig til at tage stilling til om nye grænsehindringer kan opstå i forbindelse med forberedelse af ny lovgivning. Det er væsentligt at tage afsæt i Helsingsfors-aftalens udgangspunkt i præamblen, hvorefter de nordiske lande tilstræber at gennemføre ensartede retsregler i så mange henseender som muligt, og i artiklerne til aftalen, hvor det fastsættes at der ved udarbejdelsen af love og andre retsforskrifter skal være fuld ligebehandling af borgerne, at der skal opnås størst mulig overensstemmelse mellem landenes lovgivning på privatrettens område, og at der indbyrdes skal samordnes på alle andre lovgivningsområder.

Endvidere ser vi det som meget væsentligt, at de nordiske regeringer og parlamenter i forhold til implementering af direktiver er opmærksomme på vanskeligheder, der kan opstå som følge af indførelsen af de fælles regler. Vi har taget initiativ til, at Nordisk Ministerråd udarbejder en analyse af fordele ved et tæt samarbejde ved gennemførelsen af EF-direktiver. Vi ser det som en mulighed at de nordiske lande udarbejder fælles betænkninger om gennemførelsen af i første række EF-direktiver.

Endelig er det vigtigt, at embedsværket i de nordiske lande der er EU-medlemsstater har fokus på afgørelser fra EFTA-Domstolen, når afgørelser fra EF-Domstolen drøftes på embedsmandsniveau.

2) For det andet har vi valgt at fokusere på det sociale sikringsområde.
Dette er dels begrundet i at området medfører mange henvendelser fra borgere til myndigheder, dels begrundet i at det er på dette felt at indbyggere i de nordiske lande for alvor risikerer at komme i klemme mellem forskellige landes systemer, og endelig begrundet i at erhvervslivet i de nordiske lande ser mange hindringer i forhold til arbejdskraftrekruttering, der stammer fra problemer relateret til social sikring.

Vi har iværksat analysearbejde i forhold til det største problem, risikoen for at pensionsoptjeningsperioder tabes ved invalidepensionering hvis en person har været omfattet af flere landes lovgivning om social sikring, og ikke tilkendes ret til pension fra alle lande hvor der er optjent pensionstid. Dette

medfører stor risiko for økonomisk marginalisering, og er en markant afvigelse fra strukturen i de nordiske landes sociale sikringssystemer.

Endvidere vil der blive iværksat analysearbejde i forhold til arbejdspraktik for arbejdsløse og sygemeldte, samt i forhold til familieydelser.

Vi har rettet en række henvendelser til ministerier om spørgsmål relateret til social sikring. Svarene har ikke vist vilje til at ændre på regler, der kan medføre hindringer for indbyggerne i de nordiske lande på det sociale sikringsområde.

3) For det tredje har vi valgt at fokusere på afgifts- og skatteområdet, især med henblik på grænseproblemstillinger.

En kilde til mange henvendelser er de store forskelle i landenes regler om registrering og afgifter i forhold til biler. Både pendlere og personer der flytter mellem landene oplever, at forskellene giver anledning til problemer.
Der vil blive arrangeret regionale skatteseminarer, med henblik på at kunne udvælge de områder hvor der ses at være det største behov for indsats i grænseregionerne.

Endvidere vil Nordisk Ministerråd gennemføre en undersøgelse af registrerings- og afgiftspolitikken i forhold til køretøjer.

4) For det fjerde har vi valgt at fokusere på byggesektoren.
Området er karakteriseret ved at der udføres arbejde, der langt hen ad vejen er sammenligneligt. Det var et ønske i Poul Schlüters redegørelse fra 2005, at "det nordiske byggemarked må udvikles til et hjemmemarked". På baggrund af en større kortlægning om byggesektoren der offentliggøres i løbet af efteråret 2008, vil vi foretage yderligere undersøgelser og henvendelser til ministerier om at få ændret regler og praksis, der står i vejen for at kunne udvikle det indre marked på byggesektorområdet.

Opfordringer:

- Som nævnt på Statsministrenes møde ved Göta Kanalen er det væsentligt at understrege, at det kræver en aktiv medvirken fra regeringsmedlemmers og embedsværks side, hvis opgaven skal kunne løses. Det er vigtigt, at statsministrene på vegne af sine regeringer sender tydelige politiske signaler til ministeriernes embedsværk.

Vi imødeser, at henvendelser til ministre fremover vil blive modtaget med større forståelse for, at det er væsentligt, at grænsehindringer bliver løst.

- Vi opfordrer Statsministrene til at virke for, at landenes regeringer og parlamenter indfører regler og rutiner for, hvordan det på nationalt plan kan forhindres, at grænsehindringer opstår. Dels i forbindelse med vedtagelse af national lovgivning, dels ved gennemførelse af EF-direktiver, og dels ved fortolkning af domme fra EF-Domstolen og EFTA-Domstolen.

- Statsministrene opfordres til at tilkendegive, at der bør findes en løsning på problemet med personer der optjener pensionstid i flere nordiske lande, men ikke kan få tilkendt pension fra alle lande, hvor der er optjent pensionstid.

- Statsministrene opfordres til at tilkendegive, at der bør arbejdes hen imod et nordisk hjemmemarked for byggesektoren, hvor der anvendes fælles byggestandarder og erhvervsuddannelser fra andre nordiske lande anerkendes automatisk.

- Vi opfordrer til, at alle lande i lighed med Sverige gennemfører analyser af hvilke grænsehindringer egen og andre landes lovgivning kan give anledning

til, med henblik på at sikre et kvalificeret grundlag for offentlig debat og politiske beslutninger.

Bilaga till rapport till Statsministrarna om arbetet i Gränshindersforum – status konkreta åtgärder:

1) Sendte henvendelser til ministre:

Förnyelse av körkort för körskollärare
Personer som arbetar som körskollärare i Danmark måste förnya sina yrkeskörkort vart femte år. Detta förutsätter folkbokföring i Danmark. Denna bestämmelse har drabbat i synnerhet personer som arbetar som körskollärare i Danmark men är bosatta i Skåne. GF har tillskrivit Danmarks Justitieminister för att be henne ändra den bekendtgörelse som ställer krav om bosättning i Danmark för förnyelse av körkort där.

Danmark har svaret, at der ikke er vilje til at ændre den pågældende regel, men at der gives dispensation i alle tilfælde.

A-kassa för nyutexaminerade akademiker
I Danmark har nyutexaminerade akademiker rätt till dansk A-kassa. Detta förutsätter dock att de före utbildningen, samt senast två veckor efter avslutade studier, är bosatta i Danmark. Dessa krav riskerar at verka diskriminerande på andra nordiska/EU-medborgare som studerat, möjligen arbetat och bott i Danmark under studietiden men inte dessförinnan. GF har därför tillskrivit ansvarig minister i Danmark och bett om en ändring av bosättningskraven.

Den danske beskæftigelsesminister har ikke set behov for at ændre reglerne. Det anføres at reglerne eksisterer for at tilgodese personer med særlig tilknytning til Danmark.

Pappadagar i Norge
Enligt gällande EU/EES-regler omfattas yrkesaktiva personer primärt av sociallagstiftningen i det land där han/hon arbetar. På ett område avviker dock Norge från denna grundprincip. Män som arbetar i Norge och får barn med kvinnor som arbetar i ett annat (nordiskt) land eller som bor i ett annat (nordiskt) land, har inte rätt till de särskilda pappadagar som normalt är förbehållna fäder. I Norge är pappans rättigheter avledda av moderns, vilket kräver att moderna är medlem av norsk folketrygd. Likaså är fäders rätt till föräldrapenning i samma situation beroende av att mamman är förhindrad att ta hand om barnet. Fäderna har ingen självständig rätt. GF har tillskrivit Norges Barne- og Likestillingsminister för att påpeka det orimliga i denna ordning och bett om en förändring av gällande regelverk.

Barne- og Likestillingsministeriet har ikke set behov for at ændre reglerne. Det anføres at det anses for omkostningskrævende at ændre reglerne.

Den finska 4-månadersregeln
Finland införde en 4-månadersregel inför senaste EU-utvidgningen. 4-månadersregeln innebär att man som arbetstagare eller företagare från andra EU/EES-länder måste ha ett arbetsförhållande för minst 4 månader utan avbrott i Finland för att få rätt till bosättningsbaserad socialskydd så som moderskapsunderstöd, folkpension, allmän familjepension, barnbidrag och bostadsbidrag. Detta skapar problem för fr.a. turistnäringen i norr, som har stora behov av extra personal från de nordiska grannländerna under sommar- och vintersäsongerna. GF skrivit till ansvarig minister i Finland för att be om en ändring av reglerna.

Det finske Social- og Sundhedsministerium har svaret at reglerne vil blive evalueret, men at der ikke aktuelt er planer om at ændre reglerne.

Finska studerandes socialskydd
Finska studerande som studerar i ett annat nordiskt land och blir långvarigt sjuka, omfattas inte av något lands socialskydd. Finland och de övriga nordiska länderna har olika trygghet under studerandes sjukdomstid: I Finland baserar sig de studerandes trygghet under sjukdom på socialskyddslagen, i de övriga länderna på studiestödslagstiftningen. Sjukskrivna studerande med studiestöd i Danmark, Norge, Sverige och Island lyfter sålunda sitt stöd under sjukdomstiden som studiestöd, och den egentliga sociala trygghetens uppgift är att svara för förvärvsarbetande studerandes inkomstrelaterade sjukdagpenning. En sjukskriven icke-förvärvsarbetande studerande beaktas inte i ländernas sociala trygghet. GF har tillskrivit ansvarig finsk minister med förslag om alternativa lösningar på problemet.

Det finske Social- og Sundhedsministerium har svaret at der ikke umiddelbart ses behov, for at ændre reglerne, men at der for tiden er en komité, der er ved at granske det finske sociale sikringssystem, der inddrager spørgsmålet i sine overvejelser.

2) Følgende sager undersøges:

Førtidspension efter arbejde i flere nordiske lande

Personer der har arbejdet i flere nordiske lande i deres erhvervsaktive år risikerer ved tab af arbejdsevne, at modtage afslag på ansøgning om førtidspension fra det eller de andre nordiske lande, hvor de har arbejdet, da reglerne for at få tilkendt pension er meget forskellige i de nordiske lande. Dette kan føre til økonomisk marginalisering, da pensionerne kun udbetales med en brøkpension baseret på forsikrings- eller bopælstider (optjeningstid) i de enkelte lande.

Hvis en nordisk borger har arbejdet i mere end et nordisk land, vil vedkommende ofte finde sig i den situation at der ikke er ret til fuld pension, men kun en brøkpension, der efter omstændighederne kan være rent marginal.
Grænsehindringsforum har præsenteret problemet, samt fire mulige løsningsforslag på nordisk embedsmandsniveau uden at møde imødekommenhed. Problemet har også været præsenteret for de relevante nordiske ministre, og spørgsmålet blev rejst i 2003 af Nordisk Råd. Ministrene har hidtil ikke vist vilje til at engagere sig i problemet.

GF anser spørgsmålet for at være principielt vigtigt, da det dels er urimeligt at indbyggerne i de nordiske lande risikerer økonomisk marginalisering fordi de har arbejdet i flere lande, og dels fordi det kan have en decideret afskrækkende virkning på arbejdskraftens mobilitet i de nordiske lande.

Med henblik på at kunne fremsætte forslag om mulige løsninger har NMR som sekretariat for Grænsehindringsforum skrevet til EU-Kommissionen for at få en vurdering af hvorvidt det vil være foreneligt med EU-retten at indgå en aftale mellem de nordiske lande, hvorefter bopælslandet kompenserer førtidspensionisten for den optjeningstid, hvor der ikke er ret til en ydelse med henblik på at sikre, at førtidspensionisten ikke marginaliseres økonomisk. Endvidere har Grænsehindringsforum anmodet Nordisk Ministerråd om at gennemføre analysearbejde om problemets omfang. Nordisk Ministerråd har skrevet til de relevante ministerier om oplysninger, og vil få gennemført analysearbejde af berørte personers livssituation af enten forskningsinstitutioner eller analysevirksomheder.

Problemet anses af Grænsehindringsforum som det største enkeltstående problem for nordiske borgere, der bevæger sig mellem de nordiske lande. GF

opfordrer derfor Statsministrene til at engagere sig i spørgsmålet og sende klare signaler til de relevante ministre om at problemet skal løses.

Ålandsmodellen (deponi/tull/moms)
Företagare som önskar uppsöka grannländernas marknader i samband med exempelvis mässor, eller personer som vill föra över arbetsmaskiner för att utföra arbeten innanför ett grannlands gränser, måste i många fall deponera 35% av varornas/maskinernas värde vid införseln. Detta kan i vissa fall leda till likviditetsproblem för företagen. Åland har en praxis med proformafakturor och avräkning utan krav på deponi. GF har tillskrivit skat/finansministrarna i Norden för att få undersökt om den Åländska modellen kan genomföras i hela Norden.

Gensidig anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer:
En række personer der udøver erhverv, blandt andet personer ansat i byggesektoren såsom elinstallatører, oplever vanskeligheder når de skal udføre arbejde i andre nordiske lande. I forhold til en række erhverv indenfor sundhedsområdet anerkendes autorisationer fra andre lande uden vanskeligheder, mens erhvervsuddannelser er reguleret af et EF-direktiv, der fastsætter en række regler, hvorefter medlemsstater med henvisning til offentlig sikkerhed og sundhed kan kræve eksempelvis dokumentation, prøver mv. af udøvere af erhvervet fra andre lande. I et nordisk regi ser Grænsehindringsforum det som en selvfølge, at kravene i en række erhvervsuddannelser må kunne gøres til genstand for samordning, således at autorisationer kan anerkendes uden videre i de nordiske lande. Spørgsmålet har været bragt op i ministerrådene, og der har blandt erhvervsministrene været vilje til at indgå i en løsning af spørgsmålet. Undervisningsministrene vil også blive inddraget med henblik på at sikre, at der bliver større overensstemmelse blandt de faglige uddannelser, hvor det er muligt.

Arbejdspraktik mellem nordiske lande:
Et problem der berører både sygemeldte, der har arbejdet i et nordisk land og efterfølgende modtager ydelser ved sygdom fra sidste arbejdsland samt arbejdsløse, er at de ikke kan gennemføre arbejdsmarkedspraktik i deres tidligere arbejdsland, hvor deres tilknytning til arbejdsmarkedet kan have været størst, eller hvor de i nogle situationer kun har haft arbejdsmarkedstilknytning til det pågældende land.

I forhold til fuldt arbejdsløse modtager de ydelser ved arbejdsløshed i deres bopælsland, og har kun ret til arbejdsmarkedsforanstaltninger i det land, mens deres tilknytning til arbejdsmarkedet i nogle situationer kun har været til det tidligere arbejdsland. NMR er ved at undersøge spørgsmålet hos en række myndigheder i de nordiske lande.

Ret til skolegang i arbejdslandet:
NMR er ved at undersøge praksis i landene for skolegang i arbejdslandet. Børn af arbejdstagere der arbejder og betaler skat i et land, hvor de ofte har deres oprindelige tilknytning, kan som udgangspunkt kun modtage undervisning i deres bopælsland, selvom afstanden mellem arbejdsland og bopælsland kan være meget lille. NMR er ved at undersøge spørgsmålet ved henvendelser til en række myndigheder.

3) Preventiva åtgärder i samband med nationell lagstiftning

Att lösa nordiska gränshinder i ena änden, samtidigt som länderna genom sin nationella lagstiftning ständigt skapar nya hinder, kan te sig en aning mödosamt.

Medborger- og Forbrugerudvalget i Nordisk Råd mener ikke, at Helsingforsaftalens bestemmelser om lovsamarbejdet bliver realiseret i tilstrækkeligt

omfang. Det er en af grundene til de fortsat mange eksempler på grænsehindringer og baggrunden for, at udvalget nu ønsker at sætte fokus på emnet.

Grænsehindringsforum ser ligeledes fokus på opståelsen af potentielle grænsehindringer i lovgivningsprocessen som helt centralt for at hindre fremtidige grænsehindringer i at opstå. I lighed med undersøgelser af lovforslags miljømæssige konsekvenser, konsekvenser for menneskerettigheder mv., bør kan lovforslags konsekvenser for mulighederne for frit at bevæge sig indenfor Norden også undersøges.
I lighed hermed kan det overvejes om de ansvarlige ministerierne/departementer i de nordiske lande udarbejder en fælles betænkning forud for den egentlige implementering af direktiver, der kan medføre nye grænsehindringer. NMR vil som sekretariat for GF gennemføre en større undersøgelse af processen i forbindelse med gennemførelsen af et antal direktiver, med henblik på at danne et klarere billede af hvilke fordele og ulemper et tættere samarbejde kan medføre.

4) Praktiske løsningsredskaber:

En nordisk databas över gränshinder
Det har skapats en sökbar nordisk databas över alla kända gränshinder i Norden samt förankring och koordinering av samtliga nordiska aktörer som arbetar med att identifiera och undanröja gränshinder i Norden. Databasen har lanserats av GF den 5. oktober 2008

DOKUMENT 16

1095

Nordisk Råd

Dokument 16

Fremlagt af:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00351-1

Redogörelse om den civila säkerhetssituationen i Nordatlanten

Nordatlantens strategiska betydelse ökar av flera skäl. Det rör bland annat utvecklingen av den globala energimarknaden, geopolitiska tyngdpunktsförskjutningar, den ryska utvecklingen, framtida amerikanska prioriteringar, ökat intresse och samverkan inom petroleumområdet, miljöpåverkan etc.

Nordatlanten är ett miljömässigt känsligt område med ett extremt klimat. Växthuseffekten smälter Arktis ismassor i en oroväckande hastighet. Avsmältningen öppnar upp området som en framtida arena för såväl ökat intresse som samverkan inom civila, ekonomiska och militära områden. Avsmältningen leder bland annat till nya möjligheter för utvinnande av energi, nya och kortare transportleder och sannolikt också till att enstaka gränsdragningsfrågor blir mer aktuella. Intresset för området kommer att öka från branscher såsom sjöfart, olje- och gasutvinning. Detta ställer förnyade krav på ett politiskt och praktiskt samarbete i Norden.

Det är tydligt att i stort sett alla förebyggande initiativ, liksom hantering av kriser, bör ske i en internationell kontext. Samhällets och regionens alla tillgängliga tillgångar, oavsett om de är militära eller civila, måste kunna användas. Få utmaningar kommer att kunna hanteras av en enskild stat, än mindre en enskild myndighet i ett land.

Med en ökning av sjötrafiken i Nordatlanten är det viktigt att diskutera arbetet med olycksförebyggande, beredskap och åtgärder vid utsläpp. Detta måste även anpassas efter de särskilda förhållanden som råder i Nordatlanten och till det faktum att avstånden inom Nordatlanten är väldigt stora. Möjligheterna till samarbete avseende framförallt sjöövervakning, krishantering, sjöräddning och miljöforskning är stora. Samarbetet kring räddningstjänst i Nordatlanten vilar främst på *Arktiska Rådet*[1], *North At-*

[1] Arktiska Rådet utgörs av de fem strandstaterna; USA, Kanada, Ryssland, Danmark och Norge, samt Island, Finland och Sverige.

lantic Coastguard Forum (NACGF)[2] samt *Barents Rådet*[3]. Under *Arktiska Rådet* finns arbetsgruppen EPPR(Emergency Prevention, Preparedness and Response) som arbetar med insatser för att förebygga olyckor samt samarbete vid olyckor, framför allt avseende utsläpp och oljebekämpning samt naturkatastrofer. Gruppen har bland annat utarbetat en arktisk guide om olycksförebyggande insatser, beredskap och åtgärder vid utsläpp, en fältguide för oljebekämpning i arktiska vatten samt en databas som visar resurser som riskerar att skadas vid oljeutsläpp i Arktis. Medlemmarna i arbetsgruppen utbyter information om "best practice" och genomför gemensamma projekt.

Samverkan mellan nordiska kustbevakningar sker inom ramen för Nordic Coast Guard Conference som är ett samverkansorgan för nordiska kustbevakningsmyndigheter på myndighetschefsnivån. Detta samarbete innebär en viktig möjlighet att utbyta erfarenheter och lära av varandra.

Inom ramen för det övergripande Barentssamarbetet mellan Sverige, Ryssland, Finland och Norge pågår ett samarbete rörande räddningstjänst (på land). Förhandlingar pågår, som bekant, också rörande ett avtal om samarbete på området förebyggande av, beredskap för och insatser vid nödsituationer. Förhoppningsvis ger Ryssland sitt klartecken inom kort så att avtalet kan skrivas under på politisk nivå under hösten 2008.

Samarbetet på räddningstjänstsidan inom Barents rådet innebär bl.a. att större civil/militära räddningsövningar ("Barents Rescue" - både land och hav) genomförs vartannat år i det land som är ordförande i Barentsrådet. Under 2009 skall övningen hållas i Murmanskregionen. Det pågår även ett bra räddningssamarbete på bilateral- och regionalnivå. Syftet är att öva samverkan mellan nationella myndigheter och regionala aktörer i hantering av stora olyckor och katastrofer.

---

[2] Inbjudan till NACGF gick ut till följande 17 länder; USA, Kanada, Island, Irland, Ryssland, Norge, Finland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tyskland, Danmark, Nederländerna, Belgien, Frankrike, Storbritannien. Vid mötet kom länderna överrens om ett konstituerande dokument för NACGF och det beslutades om inrättande av ett antal arbetsgrupper.

[3] Barents råd utgörs av Sverige, Danmark, Norge, Ryssland och EU-kommissionen. Syftet är att utveckla hållbar ekonomisk och social utveckling och därigenom bidra till en fredlig utveckling i området.

Nordisk Råd

Dokument 17

Fremlagt af:
Kontrolkomitéen

J.nr. 08-00348-1

DOKUMENT 17

Kontrolkomitéens rapport om virksomheden 2008

Kontrolkomitéen har som en af sine faste opgaver at godkende Rigsrevisionens beretninger om Nordisk Råds, Nordisk Ministerråds og Nordisk Kulturfonds virksomhed og regnskaber. Desuden kan Kontrolkomitéen på eget initiativ stå for særlige undersøgelser af udvalgte projekter, temaer eller sektorer.

I forhold til beretningerne fra Rigsrevisionen kan komiteen konkludere, at der ikke er alvorlige bemærkninger til hverken Nordisk Råds, Nordisk Ministerråds eller Nordisk Kulturfonds regnskaber. Kontrolkomiteen vil følge op på de bemærkninger, der er i årets beretninger.

Komiteen har i 2008 på eget initiativ arbejdet med Nordisk Ministerråds projekthåndtering. Der har været særlig fokus på fire udvalgte projekter: Nordplus, Kortlægning af læse- og skrivefærdigheder, Positive faktorer i arbejdslivet samt Energinetværk i Østersøregionen. Efter gennemgang af disse konkrete projekter kunne komiteen konstatere, at mange af disse projekter var gode. Kontrolkomiteen fandt behov for, at Nordisk Ministerråd fokuserer endnu bedre blandt initiativer til projekter:

- at Nordisk Ministerråd koncentrerer sig om færre projekter. De skal fokusere på nordisk nytte.
- at Nordisk Ministerråd foretager en mere kritisk gennemgang af projekterne og evaluerer, om de har nået deres politiske eller andre mål, der er blevet fastlagt

1. Kontrolkomiteen 2008

I henhold til Nordisk Råds forretningsorden har Kontrolkomiteen følgende opgaver:

Kontrolkomiteen udøver den parlamentariske kontrol med det arbejde, der finansieres af fælles nordiske midler, og drager i øvrigt omsorg for tilsyn med sådant nordisk samarbejde, som plenarforsamlingen træffer beslutning om.

Kontrolkomiteen kan udtale sig om tolkningen af Helsingfors aftalen, andre aftaler om nordisk samarbejde, rådets forretningsorden og andre interne bestemmelser.

Kontrolkomiteen har syv medlemmer. I oktober 2008 havde Kontrolkomiteen følgende sammensætning:

Kjartan Ólafsson, formand, Island
Bjarne Kallis, næstformand Finland
Kristen Touborg, Danmark
Vivi Kier, Danmark
Sigrun Eng, Norge
Monica Green, Sverige
Gunilla Tjernberg, Sverige

Kontrolkomiteen har i 2008 holdt fem møder. I Stockholm 29.januar, København 25. februar, Reykjavik 24. september, København 3.oktober samt Helsingfors 26.oktober.

2. Kontrolkomiteens arbejdsrytme

Kontrolkomiteen har i en periode valgt at holde møder separat og ikke i fast forbindelse med de øvrige møder i Nordisk Råds præsidium og udvalg. Det er sket for ikke at skabe for pressede rammer for komiteens møder. Nu afvejer komiteen, om der alligevel er flest fordele forbundet ved at følge samme møderytme som de øvrige udvalg i Nordisk Råd - eventuelt suppleret med enkelte separate møder kun for komiteen. Komiteen har yderligere mulighed for at nedsætte arbejdsgrupper eller lade enkeltmedlemmer få til opgave at holde møder eller indhente information som del af en fælles granskningsopgave.

3. Kontrolkomiteens virksomhed i 2008

Kontrolkomiteen besluttede på sit møde i Gøteborg i september 2007 at undersøge projektstyringen hos Nordisk Ministerråd. Komiteen har derfor i løbet af året på eget initiativ særligt arbejdet med Nordisk Ministerråds projekthåndtering. Der har været særlig fokus på fire projekter, der var udvalgt som stikprøve: Nordplus, Kortlægning af læse- og skrivefærdigheder, Positive faktorer i arbejdslivet samt Energinetværk i Østersøregionen.

Efter gennemgang af disse konkrete projekter kunne komiteen konstatere at mange af disse projekter var gode. Kontrolkomiteen fandt dog behov for, at Nordisk Ministerråd fokuserer endnu bedre blandt initiativer til projekter. Ved drøftelse af projektvirksomheden fremgik det, at Nordisk Ministerråd årligt har cirka 1.800 projekter. Heraf administreres cirka 800 af Nordisk Ministerråds sekretariat, mens de øvrige administreres af nordiske institutioner, samarbejdsorganer og arbejdsgrupper. I 2007 blev der i alt disponeret cirka 486 millioner DKK til projektvirksomhed, og der blev udbetalt cirka 393 millioner DKK.

Opfordringen til Nordisk Ministerråd fra komiteen er at koncentrere sig om færre projekter, der til gengæld kan være med til at skærpe profilen for Nordisk Ministerråds virksomhed. Hvis Nordisk Ministerråd foretager en mere kritisk gennemgang af nye projekter og efterfølgende evaluerer, hvorvidt man har nået de opstillede mål, samt sikrer at kundskab fra projekterne formidles til relevante partnere, så vil de støttede projekter få større gennemslagskraft. Der er samtidig brug for en mere klar definition af projekter, der normalt bør være tidsbegrænsede.

Dokument 17

Fremlagt af:
Kontrolkomitéen

J.nr. 08-00348-1

På baggrund af ovenstående har komiteen udarbejdet et komiteforslag med følgende at-satser:

- at Nordisk Ministerråd koncentrerer sig om færre projekter. De skal fokusere på nordisk nytte.
- at Nordisk Ministerråd foretager en mere kritisk gennemgang af projekterne og evaluerer, om de har nået deres politiske eller andre mål, der er blevet fastlagt.

DOKUMENT 18

Nordisk Råd

Dokument 18

Fremlagt av:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00346-1

Redegjørelse fra Nordisk Ministerråds konferanse: "Common Concern for the Arctic"

Redegjørelse fra Nordisk Ministerråds konferanse: 'Common Concern for the Arctic' afholdt i Ilulissat den 9-10. september 2008

Nordisk Ministerråd sammen med Grønland var vert til en arktisk konferanse i Ilulissat i Grønland 9.-10. september 2008. Konferansen hadde en bred deltakelse fra EU- landene samt representanter fra Canada, USA, Russland, Kina og Korea, EU kommisjonen, EU parlamentet, det franske formannskap for EU, urbefolkningsorganisasjoner, forskere og eksperter samt de nordiske land.

Som opplegg til konferansen hadde Miniseterrådet bestilt en konsulentrapport "The European Union and the Arctic", som belyser hvordan forskjellige politikkområder innen EU har innvirkning på de arktiske områdene.

Målsetning med konferansen og konsulentrapporten var at bidra til at øke kunnskap om hvordan EUs politikk påvirker situasjonen i de arktiske områdene. Videre skulle konferansen bidra til at styrke det internasjonale engasjement i utviklingen i de arktiske områdene og koordinering av innsatser. Konferansen skal være et startskudd på at styrke samarbeid med arktiske spørsmål hvor de nordiske land av geografiske og historiske grunner har et stort ansvar.

Konferansen fokuserte i høy grad på hvordan EU kan behandle arktiske saker på en mer effektiv og helhetlig sett. Dette ikke minst på grunn av at EU kommisjonen er ved å forberede en meddelelse om arktiske politikk og arktisk engasjement. Meddelelsen forventes fremlagt av EU innen årets utgang.

Konferansen startet med innlegg hvor de arktiske spørsmål ble satt i en politisk perspektiv innen for EU-formannskap, EU-kommisjonen, EU-parlamentet samt Nordisk Ministerråd. Etterfølgende ble den generelle utviklingen av sosiale og klima- og miljømessige forhold i arktisk adressert.

Paneler av eksperter adresserte det som ble identifisert som hovedutfordringer i de arktiske områder:

- Levende naturressurser på land
- Levende naturressurser i havet
- Ikke fornybare naturressurser, inklusive sjøfart, turisme og utvinning av olje og gas
- Lokal samfunnenes utvikle og menneskelige ressurser
- Arktisk forskning

Det bemerkes, at målsetningen med konferansen var ikke at komme fram til felles konklusjoner eller anbefalinger som de respektive deltakende land og organisasjoner kunne stå bakom uten att vara ett diskussionsforum for ytterligere koordinering av innsatser i relasjon til Arktis. Men ved avslutning av konferansens presenterte konferanses formann, svenske Hans Corell, sin oppsummering hvor han trakk fram de anbefalinger som var framkommet i de ulike innlegg samt under diskusjonen. oppsummering, som inngår i konferanserapporten, innholder over 40 anbefalinger som vedrører forskjellige aktorer som arbeider med arktiske relevante spørsmål. Bilagt denne redegjørelse er ministerrådets konferanserapport.

EU Kommisjonens Generaldirektorat for eksterne relasjoner (DG RELEX) fikk i oppdrag at summere hovedsynspunktene på konferansen ur et EU synsvinkel og la vekt på det som mange deltakere hadde fremhevet, at EUs beste arktiske politikk er at involvere mennesker. Videre fremhevet kommisjonen følgende punkter: koble sammen kunnskap, inklusive lokal kunnskap, med tiltak, implementere eksiterende avtaler, bruke økosystem basert forvaltning, anvende "bæredyktighet" som et generelt gjeldende prinsipp og samarbeide mellom de ulike organer som har arktiske saker på dagsorden.

Som oppfølgning av konferansen vil Nordisk Ministerråd gjennomgå anbefalingen med sikte på at identifisere de anbefalinger som det er aktuelt følge opp om innen for rammen av de nordiske samarbeidet. En første gjennomgang av formannens oppsummering viser at følgende anbefalinger kan adresseres innen for initiativer som Nordisk Ministerråd har igangsett eller overveier at igangsette.

- Arbeid for at utvikle metoder og instrumenter som behøves for at allokere fiskerettigheter i havområder hvor økosystemet endres hurtig på grunn av klimaendringer (Formannens konklusjon nr. 2.1 til 2.4).

- Fortsatt arbeid for at beskytte de arktiske områder fra POPs (persistent organic pollutants) og tungmetaller (Formannens konklusjon nr. 2.6).

- Bidra til en konstruktiv dialog om problemer knyttet til selfangst (Formannens konklusjon nr. 2.7)

- Arbeide for at styrke observasjons- og overvåkningssystemer i de arktiske områder samt forbedre tilgang til forskningsdata (Formannens konklusjon nr. 1.2, 2.8, 2.9 og 5.8).

- Belyse klimaendringenes konsekvenser og utvikle tilpassningsstrategier (Formannens konklusjon nr. 1.8).

- Fremme felles forskningsprogrammer (Formannens konklusjon nr. 5.1, 5.2, 5.6, 5.7 til 2.4).

- Medvirke til framgang i forhandlingene om en ny global klimaavtale (Formannens generelle konklusjon (d)).

Ministerrådet oppfordrer Nordisk Råd til at komme med synspunkter om hvordan Ministerrådet med fordel kan følge opp om rapporten i det videre arbeidet med arktiske spørsmål.

Nordisk Råd

Dokument 18

Fremlagt av:
Nordisk Ministerråd

J.nr. 08-00346-1

Vedtagelser

FREMSTILLING

Nordiska rådet

Fremst. 1/2008

Tidigare nummer:
A 1424/medborger

Behandlas i:
Medborgar- och konsumentutskottet

J.nr. 07-00366-20

Bekæmpelse af røveri og overfald af vognmænd i Norden

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 15 april 2008 antagit nedanstående framställning efter förslag av Medborgar- och konsumentutskottet.

Framställningen har följande lydelse:

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at der sker en styrket koordination mellem regioner og mellem de nordiske lande i øvrigt for at komme disse overfald og røverier til livs

Stavanger den 15 april 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1106

FREMSTILLING

Nordiska rådet

Fremst. 2/2008

Tidigare nummer:
A 1424/medborger

Behandlas i:
Medborgar- och konsumentutskottet

J.nr. 07-00366-21

Politiindsats for vognmænds sikkerhed i Norden

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 15 april 2008 antagit nedanstående framställning efter förslag av Medborgar- och konsumentutskottet.

Framställningen har följande lydelse:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at afsætte midler til en nordisk plan om sikre hvilepladser og en bedre politiindsats mellem de nordiske lande på området

Stavanger den 15 april 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

FRAMSTÄLLNING

Nordiska rådet

Fremst. 3/2008

Tidigare nummer:
A 1444/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 08-00188-8

Insatser för att stöda projektutveckling inom ramen för Östersjöns handlingsprogram

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 24 juni 2008 antagit nedanstående framställning efter förslag av Presidiet.

Framställningen har följande lydelse:

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att resurser beviljas för etablerandet av en projektberedningsfond med uppgift att utveckla genomförbara och lämpliga insatser inom ramen för implementeringen av Östersjöns handlingsplan BSAP

att de nordiska finansieringsinstitutionerna: Nordiska investeringsbanken (NIB) och Nordiska miljöutvecklingsfonden (NEFCO), ges i uppgift att förvalta dessa bidragsmedel

Tusby den 24 juni 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

FREMSTILLING

Nordisk Råd

Fremst. 4/2008

Tidligere nummer:
A 1403/miljø/næring

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalge
og Næringsudvalget

J.nr. 07-00030-45

Felles rovdyrforvaltning i Norden

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 24 juni 2008 antagit nedanstående framställning efter förslag av Miljø- og naturressursutvalget og Næringsudvalget.

Framställningen har följande lydelse:

Nordisk Råd rekommanderer Finlands, Norges og Sveriges regeringer,

at etablere en fællesnordisk terminologi og metode for indberetning i forbindelse med de tre landes eksisterende forvaltningsplaner for store rovdyr

at på længere sigt udarbejde samordnede forvaltningsplaner på populationsniveau

at arbejde aktivt for at opnå de målsatte bevaringstilstande for de forskellige bestande og arter og opfyldelse af internationale forpligtelser

at myndighederne forstærker dialogen med berørte medborgere og interessegrupper

at rovdyrbestandene forvaltes med en størst mulig grad af forudsigelighed for nærings- og andre samfundsinteresser, særligt i grænseområderne

at styrke den fælles forskningsindsats med øget fokus på sociologiske discipliner (konfliktløsning, bibringelse af accept osv.) og samarbejdet om at tiltrække større grad af EU-finansiering til rovdyrforskning

Tusby den 24 juni 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

Nordisk Råd

Fremst. 4/2008

Tidligere nummer:
A 1403/miljø/næring

Behandles i:
Miljø- og naturressursutvalget
og Næringsudvalget

J.nr. 07-00030-45

1110

FRAMSTÄLLNING

Nordiska rådet

Fremst. 5/2008

Tidigare nummer:
A 1423/miljö/näring

Behandlas i:
Miljø- og
Naturresurseudvalget och
Näringsutskottet

J.nr. 07-00362-26

Nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 24 juni 2008 antagit nedanstående framställning efter förslag av Miljø- og Naturresurseudvalget och Näringsutskottet.

Framställningen har följande lydelse:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at man i forbindelse med udarbejdelsen af handlingsplan på fiskeriområdet 2009-12 prioriterer en række strategiske udredninger og projekter om centrale problemstillinger nævnt i denne betænkning med henblik på at kunne styrke og underbygge nordiske positioner i de kommende års forhandlinger i de internationale fora; herunder revisionen af EU's fælles fiskeripolitik i 2012

at i særlig grad prioritere udredninger og projekter inden for følgende emner:

- Klimaforandringer og fiskeresurserne samt fremme af energibesparende fiskeriformer
- Sammenhængende og integrerede forvaltningsplaner (inkl. restaurering) for større havområder som eksempelvis Østersøen, Barentshavet og Nordatlanten med inddragelse af fiskerinæringen samt andre aktører og interesser
- Sikring af fiskeriets lønsomhed under foranderlige natur- og samfundsmæssige betingelser (fiskeri-, regional-, arbejdsmarkeds- og turismepolitikker m.fl.)
- Udvikling og afprøvning af systemer, der effektivt forhindrer ulovligt fiskeri.

Tusby den 24 juni 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

FRAMSTÄLLNING

Nordiska rådet

Fremst. 6/2008

Tidigare nummer:
A 1437/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 08-00169-6

Samnordiska observationssystem i Arktis

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 24 juni 2008 antagit nedanstående framställning efter förslag av Presidiet.

Framställningen har följande lydelse:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att de nordiska länderna stödjer SAON-processen genom att skapa ett effektivare nordiskt samarbete i syfte att åstadkomma en förbättrad samordning av nordiska observationssystem i den arktiska regionen

att dela all tillgänglig data så att den är lättillgänglig för forskare, ursprungsbefolkning, studenter och övriga intressenter

Tusby 24 juni 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1112

FRAMSTÄLLNING

Nordiska rådet

Fremst. 7/2008

Tidigare nummer:
A 1426/velferd

Behandlas i:
Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00402-21

Nordisk sundhedsområde

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 27 oktober 2008 antagit nedanstående framställning efter förslag av Välfärdsutskottet.

Framställningen har följande lydelse:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ta initiativ til at det settes ned en ekspertgruppe i regi av Nordisk Ministerråd, som innen to år skal kartlegge om et nordisk samarbeid om sjeldne sykdommer og ressurskrevende behandlinger er mulig, med fokus på en nordisk nytteverdi

Helsingfors den 27 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 8/2008

Tidigare nummer:
B 253/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 08-00294-11

Nordisk Ministerråds Arktiske samarbejdsprogram 2009-2011

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 27 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Presidiet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation.

Nordiska rådet rekommenderer Nordiska ministerrådet,

att genomföra ministerrådsförslaget om "Nordisk Ministerråds Arktiske Samarbejdsprogram 2009-2011"

Helsingfors 27 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1114

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 9/2008

Tidigare nummer:
B 254/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 08-00296-14

Riktlinjerna för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 27 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Presidiet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation.

Nordiska Rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet

att, med beaktande av de synpunkter som förs fram i detta betänkande, genomföra Ministerrådsförslag B 254/Presidiet om riktlinjer för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013

Helsingfors den 27 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 10/2008

Tidigare nummer:
B 258/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 08-00307-9

Nordisk-Baltisk mobilitetsprogram 2009-2013

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 27 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Presidiet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation.

Nordiska Rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet

att genomföra Ministerrådsförslag B 258/Presidiet om Nordisk-Baltiska mobilitetsprogram 2009-2013

Helsingfors 27 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1116

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 11/2008

Tidigare nummer:
B 255/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 08-00297-13

Retningslinjer for det fremtidige samarbejde med Nordvestrusland 2009-2013

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 27 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Presidiet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation.

Nordiska Rådet rekommenderar Nordiska Ministerrådet

att, med beaktande av de synpunkter som förs fram i detta betänkande, genomföra Ministerrådsförslag B 255/Presidiet om riktlinjer för samarbetet med Nordvästryssland 2009-2013

Helsingfors 27 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 12/2008

Tidigare nummer:
A 1440/kultur

Behandlas i:
Kultur- och utbildningsutskottet

J.nr. 08-00182-14

Nordliga dimensionens kulturpartnerskap

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 27 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Kultur- och utbildningsutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation.

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

1) at arbejde videre for, at der kortlægges og iværksættes policies og aktiviteter i forbindelse med initiativet omkring den nordlige dimensions kulturpartnerskab. Endvidere at det kortlægges, hvilke synergieffekter, der kan opnås med udgangspunkt i Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativ i 2009 og initiativet KreaNord om kreative næringer

2) at arbejde for, at der oprettes strukturer og netværk der sikrer, at kunstudøvere og -organisationer i bred forstand kan tage del i og indgå på ligeværdig basis i kulturpartnerskabet

Helsingfors 27 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1118

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 13/2008

Tidigare nummer:
B 257/miljø

Behandlas i:
Miljö- och
naturresursutskottet

J.nr. 08-00299-8

Miljøhandlingsplan 2009-2012

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Miljö- och naturresursutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at arbejde aktivt for, at Ministerrådets samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland kommer til at omfatte relevante miljøprojekter

at gennemføre Ministerrådsforslag B 257/miljø om et handlingsprogram for det nordiske miljøsamarbejde 2009-2012 under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i nærværende betænkning om forslaget.

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 14/2008

Tidigare nummer:
B 256/miljø

Behandlas i:
Miljö- och
naturresursutskottet

J.nr. 08-00298-14

Strategi för hållbar utveckling 2009-2012

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Miljö- och naturresursutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at snarest etablere formålstjenlige fora til at gennemføre et officielt nordisk regeringssamarbejde om transportsektorens udvikling i miljø- og klimavenlig retning

at udvikle, tilpasse og publicere en overvågning af samfundsudviklingen baseret på sæt af indikatorer, herunder indikatorer for social, økonomisk og økologisk bæredygtighed

at gennemføre Ministerrådsforslag B 256/miljø om "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden, reviderad utgåva med mål och prioriteringar 2009-2012" under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1120

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 15/2008

Tidigare nummer:
B 251/miljö

Behandlas i:
Miljö- och
naturresursutskottet

J.nr. 08-00295-9

Ramprogram för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Miljö- och naturresursutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at styrke det nordiske samarbejde med henblik på at udvikle metoder og reguleringsmekanismer til at nedsætte energiforbrug og klimagasudslip i jordbrugs-, skovbrugs-, fiskeri- og levnedsmiddelsektorerne

at arbejde aktivt for, at Ministerrådets samarbejde med de baltiske lande og Nordvestrusland kommer til at omfatte relevante fiske-, jord-, skovbrugs-, og levnedsmiddelprojekter

at gennemføre Ministerrådsforslag B 251/miljö om "Ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbrug, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012" under inddragelse af de synspunkter, der er udtrykt i Nordisk Råds nærværende betænkning om forslaget.

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 16/2008

Tidigare nummer:
A 1432/medborger (A 1428/medborgar)

Behandlas i:
Medborgar- och konsumentutskottet

J.nr. 08-00051-11

Nyttjande och märkning av GMO-produkter

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Medborgar- och konsumentutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att redogöra för de åtgärder ministerrådet vidtagit eller har för avsikt att vidta gällande utvecklandet av en gemensam, nordisk politik för användning av GMO:er ved Sessionen 2008

att i samråd med de nordiska ländernas regeringar utreda möjligheterna för att skärpa rådande normer och regler, så att konsumentens önskemål och rättighet för att veta om en produkt tillverkats med eller av GMO:er tillgodoses

att ordna en konferens med temat säker och etisk konsumtion, konsumenters rättigheter och möjligheter på den globala marknaden, under år 2008. Konferensen skal samtidigt belysa vilka EU-direktiv och förordningar som gäller inom ramen för genteknik och märkning av produkter som framställts med hjälp av GMO, samt hur dessa har anpassats till de nordiska EU-medlemsländernas lagstiftning, jämte vilka motsvarande lagar och förordningar som gäller i Norge och på Island

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1122

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 17/2008

Tidigare nummer:
A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget och Miljø- og naturresurseudvalget

J.nr. 08-00221-13

Nordisk handlingsplan for en klimavenlig transportpolitik

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Næringsudvalget och Miljø- og naturresurseudvalget.

Nordiska rådet har tillställt Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar nedanstående rekommendation:

Nordiska rådet rekommenderar Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar

att utarbeta en gemensam nordisk handlingsplan för klimatvänlig transportpolitik med fokus på:

- Gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt inom transportsektorn med koppling till det föreslagna toppforskningsinitiativet inom det gemensamma nordiska globaliseringsarbetet
- Ökat nordiskt samarbete för utveckling och användning av energieffektiva, klimatvänliga och miljöanpassade transportlösningar för luft-, land- och sjötransporter
- Inrättande av en idébank för erfarenhetsutbyte (best practice). Denna idébank bör fokusera på diskussioner om förutsättningar för och konsekvenser av gemensamma nordiska initiativ för att inkludera flyg- och sjötransport i klimatavtalen, differentierad CO_2-avgiftspolitik för flygtrafiken, satsning på klimatvänlig kollektivtrafik i storstäderna och satsningar på förnybara energikällor (vindkraft, vattenkraft, bioenergi och vätgasenergi samt bränsleceller) samt inrättande av infrastruktur för exempelvis hydrogen och elbilar (*plug-in hybrid*) i syfte att stimulera en marknad för miljövänligare bilar

- Gemensamma nordiska lösningar för att i större utsträckning stimulera en övergång av varutransport från väg till tåg- och sjötransport
- Hur järnväg och tågtrafik byggs ut, utvecklas och samordnas bättre i Norden med särskilt fokus på förbindelserna mellan större städer i Skandinavien och Finland och vidare till övriga Europa
- Stimulera utvecklingen av nattåg och nattliga rutter med färja som alternativ till flyg på lämpliga sträckningar i Norden

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

Nordiska rådet

Rek. 17/2008

Tidigare nummer:
A 1447/næring/miljø

Behandlas i:
Næringsudvalget och Miljø- og naturresurseudvalget

J.nr. 08-00221-13

1124

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 18/2008

Tidigare nummer:
B 261/velfærd

Behandlas i:
Velfærdsudvalget

J.nr. 08-00325-11

Ny institutionsstruktur under MR-social

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Velfærdsudvalget.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

å gjennomføre ny organisasjonsstruktur på sosial- og helseområdet gjennom etableringen av "Nordisk Velferdssenter" med hovedkontor i Stockholm, med oppstart 1. januar 2009

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 19/2008

Tidigare nummer:
A 1454/velferd

Behandlas i:
Velferdsutvalget

J.nr. 08-00147-12

Hvordan krenkede børn bliver syke voksne

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Velferdsutvalget.

Nordisk råd har tillställt Nordiska ministerrådet nedenstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ta initiativ til videre forskning, nasjonalt og nordisk, rundt barn- og unges helseproblemer og sosiale forhold og de samfunnsøkonomiske perspektiver og gevinster som ligger i en tverrfaglig og tverrvitenskaplig satsing på dette området

å ta initiativ til at det etableres et nettsted som formidler den forskningen som gjøres i de nordiske land som har relevans for arbeid med barn- og unges helseproblemer og sosiale forhold

å ta initiativ til etablere et Nordisk Barnebarometer

å oppmuntre til at det etableres Barnas Hus i alle de nordiske landene og selvstyrende områder

å vurdere etablering av en nordisk koordinator for utsatte barn og unge i Norden og selvstyreområdene

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1126

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 20/2008

Tidigare nummer:
A 1411/medborgar/välfärd

Behandlas i:
Medborger- och Konsumentutskottet och Välfärdsutskottet

J.nr. 07-00042-33

Förbud mot transfetter

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Medborger- och Konsumentutskottet och Välfärdsutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordiska rådet rekommenderer Nordiska ministerrådet

att övriga länder inom Nordiska rådet följer Danmarks exempel och därmed begränsar innehållet av de skadliga transfettsyrorna i livsmedel til högst två gram industriellt framställda transfettsyror per 100 gram fett i maten

att la en lovregulering med en grense på høyst 2 gram transfettsyrer per 100 gram fett i matvarene gjennomføres senest fem år etter at denne rekommandasjonen er vedtatt

att la de nordiske EU/ EØS - landene arbeide for at det samme initiativet som i Danmark blir behandlet i regi av EU/ EØS, slik at EU/ EØS landene kan innføre en lovregulering på to gram industrielt framstilt transfettsyrer per 100 gram fett i maten

att oppfordre produsentene til merking av transfettfrie næringsmidler

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 21/2008

Tidigare nummer:
A 1452/medborger

Behandlas i:
Medborgar- og
Forbrugerudvalget

J.nr. 08-00213-8

Asylbørn

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Medborger- og Forbrugerudvalget.

Nordiska rådet har tillställt de nordiska ländernas regeringer nedenstående rekommendation:

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at A) etablere et samarbejde på tværs af landene med det formål at administrere Dublin-forordningens definition af "nærmeste familie", således at uledsagede børn får mulighed for at ansøge om asyl i det land, hvor nærmeste familie opholder sig

at B) de nordiske lande følger Norges "best practice", hvorved at ingen uledsagede børn udvises medmindre børnene kan modtages sikkert af familiemedlemmer eller andet netværk, der både har vilje og evne til at tage imod dem

at C) de nordiske regeringer arbejder for at fremme Norges "best practice" i europæisk og international sammenhæng

at D) give børnefamilierne præference frem for ikke-børnefamilier ved at fremme en hurtigere behandling af deres asylansøgning

at E) sikre børnene en ordentlig og professionel konsultation og information om deres ansøgning

at F) sikre at alderstestning af børnene foregår af uafhængige fagfolk med relevant kompetence og kendskab og hensyntagen til de mindreåriges etniske og kulturelle baggrund

at G) fremme udviklingen af bedre og mere sikre metoder for alderstestning af asylbørn

at H) FNs børnekonvention har forrang for national udlændingelovgivning og immigrationsregler

at I) omsorgen for asylbørnene bliver varetaget af børneværn eller lignende humanitære organisationer og ikke af udlændingemyndigheder. Asylbehandlingen skal adskilles fra omsorgen for børnene

at J) asylbørnenes dagligdag så vidt muligt normaliseres, således at de under deres ophold på asylcentre får adgang til samfundets tilbud om uddannelses - og fritidsaktiviteter

at K) sikre at asylbørnene får en individuel plan som blandt andet skal omfatte en værgeordning, juridisk rådgivning, helbredsundersøgelser, medicinsk og psykologisk hjælp, opholdssted, undervisning, fritidsaktiviteter og andre relevante tilbud for det enkelte barn

at L) alle unge asylansøgere (18-25 år) tilbydes samme adgang til ungdoms- og erhvervsuddannelser som andre unge i opholdslandet.

at M) afviste asylansøgere omfattes af et selvforsørgelsesprogram. Målet med selvforsørgelsesprogrammet er at forbedre de afviste asylansøgeres situation, så de bedre er i stand til at vende tilbage til eget land

at N) politiet efterforsker forsvindingerne blandt asylbørn på lige fod med andre forsvundne børn

O) myndighederne er særligt opmærksom på den belastning det er for et barn, der sendes til udlandet med det formål at skaffe opholdsgrundlag for familiemedlemmer

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 22/2008

Tidigare nummer:
A 1445/medborgar

Behandlas i:
Medborgar- och konsumentutskottet

J.nr. 08-00201-10

Människohandel för tvångsarbete

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Medborgar- och konsumentutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at Nordisk ministerråd i sin pågående udarbejdelse af en nordisk handlingsplan mod trafficking indarbejder menneskehandel for arbejdskraftudnyttelse i henhold til Menneskerettighedskonventionens artikel 4 om forbud mod slaveri og tvangsarbejde

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1130

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 23/2008

Tidigare nummer:
A 1390/kultur/velferd

Behandlas i:
Kultur- og utdanningsutvalget
og Velferdsudvalget

J.nr. 07-00037-26

Kultur og helse

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Kultur- og utdanningsutvalget og Velferdsutvalget.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å medvirke til en økt innsats for å styrke den forskningsbaserte kunnskapen om kunsten og kulturens, folkeopplysningens og frivillig sektors betydning for folkehelsen ved at det settes av midler til nordisk samarbeide mellom etablerte miljøer og nettverk på området

å bidra til at det arrangeres en større konferanse innen kultur og helse hvert annet år for å inspirere etablerte og nye aktører innen området, vise fram nye prosjekter og evaluere prosjekter som er gjennomført

å medvirke til at kultur og helse blir et etablert innslag i nasjonale og nordiske utdannelser innenfor helse- og rehabiliteringsutdannelser, innovasjon og innen relevante kunst- og kulturutdannelser

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 24/2008

Tidigare nummer:
A 1433/velferd

Behandlas i:
Velferdsutvalget

J.nr. 08-00159-13

Tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Velferdsutvalget.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

> å se nærmere på problemstillinger knyttet til kjønnslemlestelse med sikte på å fremme tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av nordiske borgere og andre som oppholder seg i et nordisk land

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja	*Jan-Erik Enestam*
President	Rådsdirektør

1132

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 25/2008

Tidigare nummer:
B 259/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

J.nr. 08-00209-10

Inrättandet av ett nordiskt innovationspris

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Näringsutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att inte instifta det föreslagna nordiska innovationspriset

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 26/2008

Tidigare nummer:
A 1441/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

J.nr. 08-00183-9

Nordisk innovationspolitik

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Näringsutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att stärka de regionala aktörernas legitimitet och kompetens i innovationspolitiken

att utveckla gemensamma nordiska strategier då det gäller utveckling av regioner med svag konkurrenskraft

att stärka det nordiska innovationssamarbetet så visionen om Norden som ett gränslöst innovationsområde kan realiseras

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1134

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 27/2008

Tidigare nummer:
B 250/næring

Behandlas i:
Næringsudvalget

J.nr. 08-00284-10

Program for arbejdslivsområdet 2009-2012

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Næringsudvalget.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at gennemføre Ministerrådsforslag om samarbejdsprogram på arbejdslivsområdet 2009-2012

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 28/2008

Tidigare nummer:
B 260/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

J.nr. 08-00211-12

Samarbetsprogram om regionalpolitik

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Näringsutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at gennemføre ministerrådsforslag om samarbejdsprogram om regionalpolitik 2009-2012

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1136

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 29/2008

Tidigare nummer:
A 1453/medborger

Behandlas i:
Medborgar- og Forbrugerudvalget

J.nr. 08-00215-12

Styrkelse af det nordisk lovsamarbejde

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Medborger- og Forbrugerudvalget.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at styrke samarbejdet i forberedelsen af de nationale positioner forud for fastlæggelsen af europæiske og internationale beslutninger, og at koordinere de nationale implementeringer af de europæiske og internationale regler

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 30/2008/medborgar

Tidigare nummer:
A 1422/medborgar

Behandlas i:
Medborgar- och konsumentutskottet

J.nr. 07-00310-24

Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Medborgar- och konsumentutskottet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att främja, utveckla och skapa möjligheter för att förstärka, utveckla och samordna polisens möjligheter att arbeta över gränserna i Norden

at indgå en samarbejdsaftale mellem politimyndighederne i de nordiske lande med henblik på at opnå en bedre udnyttelse af de materielle ressourcer og mandskab. Samarbejdsaftalen skal desuden sikre medarbejdernes rettigheder ved samtjeneste eller andre former for udveksling af medarbejdere

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1138

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 31/2008

Tidigare nummer:
A 1436/kultur

Behandlas i:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 08-00168-11

Fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Kultur- og Uddannelsesudvalget.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at afsætte de fornødne ressourcer til, at der kan iværksættes et forskningsprojekt i de nordiske lande senest i 2009, der med udgangspunkt i både kvantitative og kvalitative data (forskning i undervisnings- og klasserumspraksis) undersøger, hvilke former for praksis i de nordiske landes grundskoler og ungdomsuddannelser, der fører til at eleverne (med særlig fokus på tosprogede og læsesvage elever) tilegner sig de nødvendige færdigheder og kvalifikationer, der skal til for at kunne gennemføre en kompetencegivende uddannelse. Projektet skal give både fagligt pædagogiske og politiske anbefalinger til, hvordan gennemførelsesprocenten på de kompetencegivende uddannelser højnes væsentligt og til hvordan restgruppen reduceres væsentligt

at de nordiske landes undervisningsministre sætter fokus på, hvordan de nordiske lande kan lære af hinanden på uddannelsesområdet for at løse udfordringerne omkring restgruppeproblematikken og frafald på ungdomsuddannelserne

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

Nordiska rådet

Rek. 31/2008

Tidigare nummer:
A 1436/kultur

Behandlas i:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 08-00168-11

1140

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 32/2008

Tidigare nummer:
A 1429/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 07-00461-20

Ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Presidiet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att revidera stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris så att Åland ges rätt att utse egna representanter till bedömningskommittén och att delta i nomineringsprocessen på samma sätt som Färöarna och Grönland

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 33/2008

Tidigare nummer:
B 252/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 08-00293-12

Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Presidiet.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

1) *att* öka anslaget för 1-2205-2 Nordisk kulturfond med 1 000 000 DKK

2) *att* öka anslaget för 1-2203-1 för Dispositionsmedel kultur med 1 000 000 DKK.
3) att inom ramen för 1-2203-1 Dispositionsmedel kultur öronmärka 1 000 000 DKK för Orkester Norden och 500 000 DKK för den nordiska biblioteksveckan.
4) *att* skapa en ny budgetpost 5-2085-1 Globaliseringspuljen för kulturprojekt med en ram på 2 000 000 DKK för globaliseringsinitiativ på kulturområdet
5) att inom anslaget för 2-4110-1 Projektmedel – Arbejdsmarked og miljö öronmärka 139 000 DKK för Nordjobb projektet
6) att minska anslaget för 5-0445-1 Formandskabspuljen med 500 000 DKK
7) att minska anslaget för 6-0820-1 Kundskab- og netverk med 500 000 DKK
8) att minska anslaget för 6-0910-1 Politiske initiativer med 200 000 DKK

9) att minska anslaget för 6-0980-1 Partnerskab og gränseregionalt samarbete med 300 000 DKK
10) att minska anslaget för 5-0460-1 Holdbart Norden med 500 000 DKK

1142

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja

President

Jan-Erik Enestam

Rådsdirektør

Nordiska rådet

Rek. 33/2008

Tidigare nummer:
B 252/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 08-00293-12

REKOMMANDATION

1143

norden

Nordiska rådet

Rek. 34/2008

Tidigare nummer:
A 1432/medborger (A 1428/medborgar)

Behandlas i:
Medborgar- og Forbrugerudvalget

J.nr. 08-00051-12

Norden som GMO-fri zone

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Medborger- og Forbrugerudvalget.

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at arbejde for og støtte op om, at landbrug og branchens organisationer gennem frivillige overenskomster kan indføre GMO-fri zoner i de nordiske lande

at arbejde for, at EU anerkender, at der kan indføres GMO-frie zoner

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1144

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 35/2008

Tidigare nummer:
A 1433/velferd

Behandlas i:
Velferdsutvalget

J.nr. 08-00159-14

Internationalt initiativ mot kjønnslemlestelse

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av VVelferdsutvalget.

Nordiska rådet har tillställt de nordiska ländernas regeringar nedanstående rekommendation:

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landenes regjeringer

> å ta et videre initiativ internasjonalt, særlig rettet mot land der kjønnslemlestelse praktiseres, med sikte på at disse land etablerer et lovverk som effektivt motvirker kjønnslemlestelser

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 36/2008

Tidigare nummer:
A 1441/näring

Behandlas i:
Näringsutskottet

J.nr. 08-00183-10

Regional synvinkel i det europeiska innovationssamarbetet

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Näringsutskottet.

Nordiska rådet har tillställt de nordiska ländernas regeringar nedanstående rekommendation:

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att betona den regionala synvinkeln i det europeiska innovationssamarbetet så att även de nordeuropeiska länderna som inte är medlemmar i EU kan delta i samarbetet

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMANDATION

Nordiska rådet

Rek. 37/2008

Tidigare nummer:
A 1453/medborger

Behandlas i:
Medborgar- og Forbrugerudvalget

J.nr. 08-00215-13

Konsekvenser af national lovgivning

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Medborger- og Forbrugerudvalget.

Nordiska rådet har tillställt de nordiska ländernas regeringar nedanstående rekommendation:

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at indarbejde henvisninger til relevant lovgivning i de øvrige nordiske lande, når forslag til nye love fremlægges i de nationale parlamenter samt oplyse om eventuelle konsekvenser i forhold til de øvrige nordiske lande

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

REKOMMENDATION

Nordiska rådet

Rek. 38/2008

Tidigare nummer:
A 1451/kk

Behandlas i:
Kontrollkommittén

J.nr. 08-00202-13

Projekthantering i Nordiska ministerrådet

Enligt artiklarna 45 och 56 i Helsingforsavtalet har Nordiska rådet den 29 oktober 2008 antagit nedanstående rekommendation efter förslag av Kontrollkommittén.

Nordiska rådet har tillställt Nordiska ministerrådet nedanstående rekommendation:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att fokusera på ett mindre antal projekt, som kan kallas profilfrågor och som fokuserar på Nordisk nytta

att konkret ändamål, transparens och uppföljning bör ledsaga projektinitieringen och hanteringen på Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet företar en mer kritisk genomgång av projekten, och evaluerar huruvida man har nått de politiska eller andra mål som satts upp och att kunskapen från projekten delas med relevanta parter

att se över definitionen för projekt, som bör tydliggöras

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

1148

INTERNT BESLUT

Nordiska rådet

IB 1/2008

Tidigare nummer:
A 1453/medborger

Behandlas i:
Medborgar- og Forbrugerudvalget

J.nr. 08-00215-14

Forbedret samarbejde om ny lovgivning samt Kontrollkommiteeforslag

Nordiska rådet har den 29 oktober 2008 antagit nedanstående interna beslut efter förslag av Medborger- og Forbrugerudvalget.

Det interna beslutet har följande lydelse:

Nordiska rådet beslutar

at Nordisk Råd pålægger alle Rådets fagudvalg at arbejde for at forbedre de nordiske parlamenters samarbejde om indholdet i ny lovgivning, herunder den nationale implementering af EU-direktiver

at Nordisk Råds Kontrolkomité undersøger Nordisk Ministerråds funktion i det nordiske lovsamarbejde, herunder om de afsatte økonomiske midler til lovsamarbejde bliver anvendt hensigtsmæssigt

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

INTERNT BESLUT

Nordiska rådet

IB 2/2008

Tidigare nummer:
A 1430/presidiet

Behandlas i:
Presidiet

J.nr. 07-00462-10

Endring av Nordisk Råds arbeidsordning

Nordiska rådet har den 29 oktober 2008 antagit nedanstående interna beslut efter förslag av Presidiet.

Det interna beslutet har följande lydelse:

Nordiska rådet beslutar

att ändra Nordiska rådets arbetsordning § 73 andra stycket och första meningen till: En partigrupp måste omfatta minst fyra medlemmar och representera minst två länder

Helsingfors 29 oktober 2008

Erkki Tuomioja
President

Jan-Erik Enestam
Rådsdirektør

Øvrige beslutninger under Nordisk Råds 60. session

A. Beslut om ikke at foretage sig noget

(29. oktober)

1. Medlemsforslag om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (A 1431/velfærd)

B. Beslut om at tage til efterretning

a. som færdigbehandlede spørgsmål

(27. oktober)
1. Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7)
2. Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9)
3. Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5)
4. Försvarsministrarnas redogörelse (Dokument 6)
5. Redogörelse om insatser mot människohandel (Dokument 11)
6. Redogörelse om säkerhetssituationen i Nordatlanten (Dokument 16)
7. Ministerrådsförslag om Arktiskt Samarbetsprogram 2009-2011 (B 253/presidiet)
8. Redogörelse om resultat från Arktisk konferens i september 2008 (Dokument 18)
9. Ministerrådsförslag om riktlinjerna för NMR samarbete med Estland, Lettland och Litauen 2009-2013 (B 254/presidiet)
10. Ministerrådsförslag om Nordiskt-Baltiskt mobilitetsprogram (B 258/presidiet)
11. Ministerrådsförslag om riktlinjer för NMRs samarbete med Nordvästra Ryssland 2009-2013 (B 255/presidiet)
12. Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur)

(28. oktober)
1. Statsministrarnas presentation av ordförandeskapsprogrammet (Dokument 4)

(29. oktober)
1. Ministerrådsförslag om miljöhandlingsplan 2009-2012 (B 257/miljø)
2. Ministerrådsförslag om strategi för hållbar utveckling 2009-2012 (B 256/miljø)
3. Ministerrådsförslag om handlingsplan för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogs-bruk och livsmedel 2009-2012 (B 251/miljø)
4. Redogörelse om NMRs verksamhet vedr. Användandet av GMO (Dokument 10)
5. Medlemsforslag om nordisk samarbete kring nyttjande och märkning af GMO-produkter (A 1428/medborgar)
6. Medlemsforslag om Norden som GMO-fri zone (A 1432/medborger)
7. Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik (A 1447/näring
8. Ministerrådsförslag om ny institutionsstruktur under MR-social (B 261/välfärd)
9. Utvalgsforslag om hvordan krenkede bärn blir syke voksne (A 1454/velferd)
10. Medlemsförslag om förbud mot transfetter (A 1411/medborgar/välfärd)
11. Udvalgsforslag om Asylbørn (A 1452/medborger)
12. Medlemsförslag om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar)
13. Medlemsforslag om kultur og helse (A 1390/kultur/velferd)
14. Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner (A 1433/velferd)
15. Redogörelse om det nordiska globaliseringsarbete (Dokument 15)
16. Redogörelse om samexistens och kulturell komplexitet (Dokument 12)
17. Ministerrådsförslag om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring)
18. Redogörelse om integreringen av jämställdhet i NMRs verksamhet (Dokument 13)
19. Medlemsförslag om Nordisk innovationspolitik (A 1441/näring)
20. Ministerrådsförslag om samarbetsprogram för arbetslivsområdet 2009 - 2012 (B 250/näring)
21. Ministerrådsförslag om regionalpolitisk samarbetsprogram (B 260/näring)

22. Redogörelse om Norden – en ledande dynamisk kunskaps- och kompetensregion. Utbildningsministrarnas strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008 – 2010 (Dokument 14)
23. Redogörelse om samarbetet med frivilligsektorn (Dokument 8)
24. Udvalgsforslag om styrkelse af nordisk lovsamarbejde (A 1453/medborger)
25. Medlemsförslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (A 1422/medborgar)
26. Medlemsforslag om fælles forskning om frafald og restgrupper i de nordiske lands uddannelsessystemer (A 1436/kultur)
27. Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets arbetsordning § 73 Partigrupper (A 1430/presidiet)
28. Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (A 1429/kultur)
29. Ministerrådsforslag om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009 (B 252/presidiet/C 2)
30. Nordisk ministerråds samlede virksomhed – årsregnskab for 2007 (C 1)
31. Komitéeforslag om Nordisk Ministerråds projekthåndtering (A 1451/kk)
32. Meddelelse om rekommandation 5/2003/välfärd: Pensioner och förtidspensionering
33. Meddelelse om fremstilling 2/2004/næring: Open Source Software
34. Meddelelse om rekommandation 18/2005/kultur: Arktisk forskning (første at-sats)
35. Meddelelse om fremstilling 5/2006/presidiet: Rapport och konferens om samhällssäkerhet (anden at-sats)
36. Meddelelse om fremstilling 9/2006/medborger: Rettsvitenskapelig forskning om havområdene i nord og en traktat i Arktis (anden at-sats)
37. Meddelelse om fremstilling 14/2006/præsidiet: Styregruppe for håndtering af kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens
38. Meddelelse om rekommandation 16/2006/välfärd: Bekämpning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området
39. Meddelelse om rekommandation 21/2006/miljø: Nordisk samarbejde om biobrændsler i trafikken
40. Meddelelse om fremstilling 3/2007/presidiet: Nordisk samordnare för gränhindersfrågor
41. Meddelelse om fremstilling 4/2007/miljø: Integrerad syn på förvaltning av Östersjön
42. Meddelelse om fremstillling 6/2007/medborger: Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner
43. Meddelelse om rekommandation 8/2007/miljö: Gemensamma nordiska initiativ för att verkställa Europeiska unionens direktiv 2006/32/EG om den offentliga sektorns energianvändning (første at-sats)
44. Meddelelse om rekommandation 10/2007/præsidiet: Nordisk indsats til FN's klimakonference i København 2009
45. Meddelelse om rekommandation 11/2007/kultur: Norden - en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion. MR-U:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010
46. Meddelelse om rekommandation 12/2007/kultur: Strukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid
47. Meddelelse om rekommandation 14/2007/välfärd: Rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland
48. Meddelelse om rekommandation 15/2007/medborger: Bekæmpelse af menneskehandel (første at-sats)
49. Meddelelse om rekommandation 17/2007/presidiet: Budget 2008

b. afvente nye meddelelser i spørgsmålet til næste år

(29. oktober)

1. Meddelelse om fremstilling 7/2004/medborgar: Samarbetsprogram på konsumentområdet 2005-2010
2. Meddelelse om fremstilling 5/2006/presidiet: Rapport och konferens om samhällssäkerhet (første at-sats)
3. Meddelelse om fremstilling 7/2006/miljø: Fokus på miljø i Nord (anden at-sats)
4. Meddelelse om rekommandation 10/2006/miljø: Kontrolsystem for udslip af toiletaffald i Østersøen
5. Meddelelse om rekommandation 17/2006/välfärd: Barn och ungas väntetider innom psykiatrivården i Norden
6. Meddelelse om rekommandation 18/2006/medborger: Kampagne imod formidling af sexkøb
7. Meddelelse om rekommandation 23/2006/kultur: Deklaration om nordisk språkpolitik (tredje og fjerde at-sats)
8. Meddelelse om rekommandation 24/2006/kultur: Nabolands-tv etter digitaliseringen (første at-sats)
9. Meddelelse om rekommandation 26/2006/næring: Komparativt studie om iværksættere i Norden
10. Meddelelse om fremstilling 5/2007/välfärd: Psykiatrivården i Norden
11. Meddelelse om rekommandation 7/2007/miljø: Klimainitiativer i Norden og internationalt
12. Meddelelse om rekommandation 8/2007/miljö: Energieffektivisering og brug af vedvarende energi i offentlige bygninger (anden at-sats)
13. Meddelelse om rekommandation 9/2007/miljø: Vedvarende energi och styrkelse av det baltisk-nordiske elnet
14. Meddelelse om rekommandation 13/2007/kultur: Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag
15. Meddelelse om rekommandation 15/2007/medborger: Bekæmpelse af menneskehandel (anden og tredje at-sats)
16. Meddelelse om rekommandation 16/2007/näring: Ny nordisk mat

C. Beslutninger i interne spørgsmål

(27. oktober)

1. Godkendelse af deltagerliste
2. Godkendelse af dagsorden
3. Godkendelse af Regler för sessionens genomförande (Dokument 2)

(29. oktober)

1. EU's direktivforslag til softwarepatent: IB 1/2005
2. Nordisk Råds årsberetning 2006 (Dokument 1)
3. Kontrolkomitéens redegørelse om virksomheden 2008)Dokument 17)
4. Rigsrevisionens beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007 (C 3/kk)
5. Rigsrevisionens beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007 (C 4/kk)
6. Rigsrevisionens beretning til Nordisk Råd og Ministerråd om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007 (C 5/kk)
7. Fastsættelse af tid og sted for sessionen 2009

E. Valg

(29. oktober)

1. Val av Nordiska rådets presidium
2. Val av Nordiska rådets president
3. Val av Nordiska rådets vicepresident
4. Val av medlemmar till Nordiska rådets utskott samt kontrollkommitté
5. Val av ordförende och vice ordförande i Nordiska rådets utskott samt kontrollkommitté
6. Val av Valkommitté

7. Val av medlemmar till Nordiska kulturfondens styrelse samt val av revisorer
8. Val till Nordisk Handicappolitisk Råd

Præsidium, arbejdsudvalg, sekretariat, sagkyndige m.m.

INBJUDNA OPPOSITIONSLEDARE
Jensen, Siv (FrP), Norge
Sahlin, Mona (s), Sverige
Steingrímur J. Sigfússon (VG), Island
Thorning-Schmidt, Helle (S), Danmark
Urpilainen, Jutta (sd), Finland

INTERNATIONELLA GÄSTER
Baltic Assembly
Velliste, Trivimi, President of the Baltic Assembly, MP Baltic Asembly, Estonia
Zommere, Ērika, Vice President of the Baltic Assembly, Latvia
Simulik, Valerijus, Vice-President, Baltic Assembly, Lithuania
Reps, Mailis, Deputy Chairperson of the Baltic Assembly Estonian delegation, Estonia
Reirs, Jānis, Deputy Chairman of the Baltic Assembly Latvian delegation, Latvia
BA Secretariat:
Aigro Maire, Secretary of the Baltic Assembly Delegation, Estonia
Godfrey, Renata, Secretary of the Baltic Assembly delegation, Lithuania
Laizāne-Jurkāne, Marika Dr., Head of Baltic Assembly Secretariat, Latvia
Putnina, Ingrīda, Secretary of the Baltic Assembly Latvian delegation, Latvia

Baltic Sea Parliamentary Conference Standing Committee
Pivnenko, Valentina, MP, Vice Chairman, Russia

Benelux Interparliamentary Consultative Council
Detiege, Maya, Chairman of the Committee of Education and Cultural affairs, Belgium
Secretariat:
Michiels, Ludy, Secretary General, Belgium

Parliamentary Assembly of the Council of Europe, PACE

European Parliament
Wallis, Diana, MP, Vice-President, Belgium
Raeva, Bilyana, MP, Chairperson of the EP SINEEA delegtion, Belgium
Secretariat:
Olsen, Henrik, Secretary, European Parliament, Belgium

European Free Trade Association Parliametary Committee, EFTA
Hansen, Svein Roald, MP, Chairman, Norge

Assembly of Western European Union, WEU
Laukkanen, Markku, MP, Member of the Finnish Delegation to the Assembly
Secretariat:
Cameron, Colin, Secretary General, Belgium

The Council of Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation
Popov, Vyacheslav, MP
Kosarev Nikolay MP
Matveev, Alexander, MP
Ponomareva, Larisa, MP
Secretariat:
Dakhova, Nadezda, Secretary of delegation

The State Duma of the Federal Assembly of the Russian Federation
Pivnenko, Valentina, MP
Belokonev Sergev MP

Gorkova, Irina MP
Karmazina, Raisa MP
Sarychev, Alexander, MP
Shimanov, Alexander, MP
Sitnov, Victor, MP
Yakhmenev, Petr, Adviser

Secretariat:
Kuzmina, Irina, Secretary of delegation

Parliamentary Association of North-West Russia, PANWR
Istikhovskaya, Marina, President
Polozov, Boris, Speaker of the Pskov Regional Assembly of Deputies
Sazhinov, Pavel, Chairman, Member of the Murmansk Regional Duma
Andenko, Sergey, Vice Speaker of the Saint-Petersburg Legislative Assembly
Secretariat:
Shmatkova, Marina, Secretary of the delegation

Arkhangelsk Regional Assembly of Deputies
Gusakov, Yury, Deputy Chairman, Arkhangelsk Regional Assembly of Deputies Russian Federation

Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region, SCPAR
Solberg, Hill-Marta, Chair, Norge

NORDISKA RÅDETS PRISVINNARE

Aidt, Naja Maarie, Författare, Litteraturpris, Danmark
Andersson, Roy, Filminstruktör, Filmpris, Sverige
Bruun, Peter, Komponist, Musikpris, Danmark
Jón Ágúst Þorsteinsson, Direktör, Natur- och miljöpris, Island
Sandström, Pernilla, Producent, Filmpris, Sverige

INBJUDNA GÄSTER

Aidt, Frederik Heurlin, Danmark
Aidt, Carl Emil Heurlin, Danmark
Bjarni Daníelsson, Formand, Foreningen Norden, Island
Bruun, Jette Jul, Danmark
Bryld, Egil, Danmark
Bue, Karen ,Direktør för Nordisk Kulturfond, Danmark
Dyrlund, Niels, Ambassadør, Danmarks ambassade, Danmark
Eriksson, Anders, Press- och kulturråd, Sveriges Ambassad, Sverige
Forsberg, Ethel, Presentatör, Sverige
Hannes Heimisson, Ambassadør, Islands ambassade, Island
Heikkilä, Thomas, Seniorrådgiver, Nordisk Kulturfond, Finland
Heilmann, Ruth, Viceformand, Vestnordisk Råd, Grønland
Hildur Jónsdóttir, Suppleant i bedömmelsekomitén for NR Litteraturspris, Island
Højgaard, Kári P., Formand, Vestnordisk Råd, Færøerne
Johansson, Helena, Administratör, Foreningernes Nordens Forbund, Danmark
Jørgensen, Ole Fester, ministerråd, Danmaks Ambassad, Danmark
Kaltoft, Charlotte, Sekretær, Folketinget, Danmark
Karl V. Matthíasson, Viceformand, Vestnordisk Råd, Island
Kristín Ólafsdóttir, Generalsekretær, Foreningernes Nordens Forbund, Island
Larsen, Carsten U., Direktør, Folketinget, Danmark
Ljunggren, Anders, Minister, Sveriges Ambassad, Sverige

Lyberth, Dorthie, Landstings formandssekretær, Vestnordisk Råd, Grønland
Magnea Marinósdóttir, Landsdelegationssekretær, Vestnordisk Råd, Island
Namtvedt, Leidulv, Ambassadör, Norges Ambassade, Norge
Nordlund, Roger, Åland
Nordström, Anders, Generalsekretær, Nordens Fackliga Samorganisation, NFS, Sverige
Persson, Kristina, Formand, Foreningen Norden, Sverige
Rein, Marius, Landsdelegationssekretær Vestnordisk Råd, Færøerne
Robinson, Dean, forskare, Danmark
Sigríður Birgisdóttir, Island
Sjón, Suppleant i bedömmelsekomiteen for NR Filmpris, Island
Sjölund, Folke, Ordförande för Foreningen Norden, Åland
Soffía Auður Birgisdóttir, Medlem i bedömmelsekomitén for NR Litteraturspris, Island
Sundkvist, Petter, Presentatör, Sverige
Sørensen, Frode, Landsformand, Foreningen Norden, Danmark
Walder-Brundin, Eva, Ambassadör, Sveriges Ambassad, Sverige
Veierød, Tove, Styreleder, Foreningen Norden, Norge
Þórður Þórarinsson, Generalsekretær, Vestnordisk Råd, Island

NORDISKA ORGANISATIONER

Abraskevicius, Saulius, Nordic Council of Ministers Office in Lithuania
Airas, Kaarina, Pohjola-Norden, Finland
Ahonen, Jukka, kommunikationsdirektör, NIB
Banerjee, Mira, Kulturkontakt Nord, Finland
Bech, Martin, NIAS, Danmark
Bellika, Sylvi, Nordisk Informasjonskontor i Nord-Norge
Bengtson, Monica, Nordiska högskolan för folkälsovetenskap, NHV, Sverige
Bergljót Jónsdottir, Kulturkontakt Nord, Island
Bondjers, Göran, Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap, Sverige
Botha, Harald, Nordforsk
Dager, Max, Nordens hus i Reykjavik, Island
Dahl, Jon E., Nordisk Institutt for odontologiske materialer, Norge
Damsgaard, Ole, Nordregio, Danmark
Darinder, Lillemor, NLS
Didriksson, Sophie, Nordregio
Djurhuus, Høgni, Foreningen Norden, Færøerne
Eckert, Stella, NDF, Finland
Ehrnrooth, Carolina, Norden i Fokus Stockholm, Sverige
Eriksen, Jakob Tråsdahl, Danmark
Garphult, Jonna, Hallo Norden, Danmark
Grebennik, Natalia, Nordisk InnovationCenter, Norge
Hakamies-Blomqvist, Liisa, Nordforsk
Halm, Niels, Nordenshus Færøerne, Færøerne
Hanssen, Guri, Nordisk Informasjonskontor i Nord-Norge, Norge
Hasle, Melita, Nordisk InnovationsCenter, Norge
Helgesen, Geir, NIAS, Danmark
Hellén, Siv, Chief Compliance Officer, NIB
Häggman, Larserik, Pohjola-Norden, Finland
Jonsson, Maria, Nordens Institut på Åland
Juslin, Åsa, Nordens Institut på Åland, Åland
Kathle, Jessica, NordGen
Keskinen, Maija, Finland
Kevarinmäki, Annu, Kulturkontakt Nord, Finland
Koponen, Kyra, kommunikationsassistent, NIB
Kristensen, Ivar H., NICe, Norge
Kristiansen, Kari-Ann, Nordisk Innovasjonssenter, Norge
Larsen, Peter Jon, Foreningen Norden, Danmark
Lassén, Ulf, Nordiska Informationskontoret Umeå, Sverige
Lehtinen, Karl-Johan, NEFCO, Finland
Leyni, Eyrith, Foreningen Norden, Færøerne
Lona, Hilde, Nordisk Informasjonskontor Sør-Norge
Lunabba, Vava, Kulturkontakt Nord, Finland
Lång, Jonas, Kulturkontakt Nord, Finland
Långström, Dorrit, NIFIN, Finland
Lønn, Bjørn-Erik, Nordisk Miljømerkenevnd Svanen, Norge
Maseng, Jens, Norden i Fokus, Norge
Muurinen, Lisbet, NIFIN, Finland
María Jónsdóttir, Nordisk informationskontor, Island
Mäkivuoti, Eija, Kulturkontakt Nord, Finland
Möller, Björn, NDF
Möller, Marianne, Kulturkontakt Nord, Finland
Nielsen, Claus, NAPA-Nordens Institut i Grønland
Närvä, Tuula, Finland

Oker-Blom, Gun, NIFIN, Finland
Oxley, Kristin, Nordforsk
Piiroinen, Jesse, Pohjola-Norden, Finland
Pitkänen, Harro, utvecklingsdirektör, NIB
Poulsen, Gert, NordGen
Rundgren, Simo, Nordisk Kulturfond, Finland
Runeberg, Kate, Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap, Sverige
Rystedt, Magnus, NEFCO, Finland
Saavalainen, Leena, NDF, Finland
Semb, Helge, NDF, Finland
Sjövall, Mikael, NEFCO, Finland
Skjævelan, Kristin, Foreningen Norden, Norge
Stedje, Espen, Foreningen Norden, Norge
Stefán Vilbergsson, Foreningen Norden, Island
Strandén, Tiia, NIFIN, Finland
Söderlund, Annika, Kulturkontakt Nord, Finland
Södersten, Karin, Nordiskt Informationskontor, Sverige
Taivainen, Mari, Pohjola-Norden, Finland
Terävä, Tarja, NIFIN, Finland
Veirød, Tove, Foreningen Norden, Norge
Vågsnes, Tormod, Nordisk Informasjonskontor Sør-Norge
Örsted, Steffen, KulturKontakt Nord, Finland

DELEGATIONERNAS SEKRETARIAT

Danmark
Hagemann, Henrik, Generalsekretær
Lind, Dennis Barndorph, Assistent
Pedersen, Peder H., Fuldmægtig
Sandø, Jonna,, Kontorfuldmægtig
Wallberg, Anne, Sekretariatschef

Färöarna
Joensen, Høgni, Sekretariatschef
Rein, Marius, Delegationssekretær

Grönland
Hansen, Jakob Hartmann
Kolby Chemnitz, Ellen

Finland
Ahopelto, Christina, byråsekreterare
Enckell, Liisa, avdelningssekreterare
Hed, Nina
Hindsberg, Rainer, bitr. informationschef
Hissa, Jaakko, råd för internationella ärenden
Hurme, Minna, avdelningssekreterare
Joutsela, Päivi, avdelningssekreterare
Konsala, Miila, expeditionsassistent
Kupias, Leea, avdelningssekreterare
Lohiniva, Greta, sekretariatschef
Mairue, Sirpa, avdelningssekreterare
Moisander, Paula, sekreterare för internationella ärenden
Saarela, Mikko, adb-instruktör
Salo, Kari, råd för internationella ärenden
Sigrún Ólafsdóttir, praktikant
Somerkoski, Catharina, informationssekreterare
Suomalainen, Elisabeth, bitr. byråchef
Tallqvist, Kristiina, informationsassistent
Talvitie, Ossi, överexpeditionschef
Westerholm, Ingegerd, avdelningssekreterare
Vuosio, Teemu
Zilliacus, Patrick, råd för internationella ärenden

Åland
Slotte, Niclas, Utskottssekreterare
Wahe, Britt-Inger, Informationssekreterare
Wikstrand-Andersson, Marina, Sekreterare

Island
Lárus Valgarðsson, Delegationssekretær
Sighvatur Hilmar Arnmundsson, Sekretær

Norge
Andreassen, Bjørn, Delegasjonssekretær
Brun, Sølvi, Rådgiver
Dybing, Svein, Politisk rådgiver
Mo, Geir A., Sekretariatsleder

Myhre-Jensen, Kjell, Sekretariatsleder
Ness, Synnøve, Førstekonsulent
Oftedal, Eline, Rådgiver
Robstad, Bjørn Willy, Rådgiver
Ryssdal, Reidar, Politisk rådgiver
Seip, Marianne, Politisk rådgiver
Urbye, Ståle, Spesialrådgiver

Sverige
Alvarson, Dan, Internationell assistent
Eklöf, Lena, Internationell sekreterare
Hemlin, Lena, Internationell assistent
Hjelm, Eva, Internationell sekreterare
Smekal, Eva, Sekretariatschef
Tollin, Ingrid, Internationell sekreterare

RÅDSSEKRETARIAT

Avasalu, Urve, Koordinator
Bjerregaard, Tine, Chefskoordinator
Blichfeldt, Ane Cecile Vendelbo
Bostrup, Tina, Seniorrådgiver
Broman, Kenneth, Seniorrådgiver
Bugge, Susanne, IT administrator
Dinsen, Jesper, Vagtmester
Eidenert, Åsa, Dokumentationsrådgiver
Ekberg, Kenneth, Seniorrådgiver
Enestam, Jan-Erik, Rådsdirektør
Lien, Birthe, Dokumentationskoordinator
Nolsøe Poulsen, Halla, Rådgiver
Persdotter, Anne Mette, Seniorrådgiver
Rasmussen, Jens Nytoft, Seniorrådgiver
Sørensen, Erik Kyster, IT- og Servicechef
Sørensen, Torkil, Rådgiver
Wang, Beate Christine, Seniorrådgiver
von Wendt, Johanna, Koordinator
Widberg, Jan, Seniorrådgiver

NORDISKA MINISTERRÅDETS SEKRETARIAT

Andersen, Søren Juel, Senior Rådgiver
Anisimov, Andrey, Programme Assistant
Asgrimsson, Sigurjona
Ásmundur Guðjónsson, Seniorrådgiver
Birk, Kristian, Afdelingschef
Bock, Nikolaj, Seniorrådgiver
Børner, Maj, Direktionskoordinator
Clausen, Joachim, Seniorrådgiver
Dahl, Per Gunnar, Seniorrådgiver
de Palo, Maria-Pia, Seniorrådgiver
Djernæs, Lars, Seniorrådgiver
Dunker, Cathrin, Koordinator
Ekenger, Mats, Seniorrådgiver
Eklund, Torbjørn, Seniorrådgiver
Eriksen, Kathrine H., Redaktør

Felixson, Tryggvi, Afdelingschef
Forss, Mikael, Seniorrådgiver
Frees, Lene, Kontorchef med særligt ansvar
Fritze, Yvonne
Gallardo, Jean-Yves, Seniorrådgiver
Gran, Anna, Rådgiver
Grove, Arne
Grønskar, Kari, Rådgiver
Halldór Ásgrímsson, Generalsekretær
Hansen, Tore Aas, Afdelingschef
Heinämaa, Riita, Seniorrådgiver
Holm, Hulda Zober, Seniorrådgiver
Holst, Harald, Rådgiver
Hornbech, Trine, Senior Rådgiver
Kiiskinen, Anna, Rådgiver
Kofod, Ane, Seniorrådgiver
Larsen, Lene Breum, Seniorrådgiver
Lien, Siv, Seniorrådgiver
Lindblad, Johan, Seniorrådgiver
Lindegaard, Josephine, Koordinator
Mangset, Tove, Afdelingskoordinator
Melander, Fredrik, Seniorrådgiver
Møller, Christian, Seniorrådgiver
Neraal, Marianne, Rådgiver
Olsen, Vagn Egede, Afdelingschef
Peltonen, Carita, Seniorrådgiver
Pettersson, Carita, Kontorchef
Preisler, Kirsten, Seniorrådgiver
Rahunen, Mia, Rådgiver
Rasmussen, Pouline Terpager, Seniorrådgiver
Schmidth, Jakob, Seniorrådgiver
Simonsen, Celia
Skjæveland, Kristin, Projektleder
Svinth, Dorthe Elise, Kontorchef
Talling, Niklas H. A., Rådgivare
Tilga, Madis
Titlestad, Gard, Afdelingschef
Vigh, Pia, Seniorrådgiver
Wolff, Mads Randbøll, Seniorrådgiver
Yndeheim, Ola, Senior Rådgiver

KOMMUNIKATIONSAVDELNINGEN
Arvidsson, Karin, Kommunikationschef, Sverige
Bergum Kinsten, Silje, Kommunikationsrådgiver, Norge
Ekström, Jan-Anders, Ekstern KOMM medarbejder, Finland
Fröderberg, Magnus, Fotograf, Sverige
Funch, Michael, Kommunikationsrådgiver, Danmark
Holmström, Mats, Kommunikationsrådgiver, Sverige
Højberg, Mette, Afdelingskoordinator, Danmark
Jansson, Johannes, Fotograf, Sverige
Koefoed, Jette, Grafiker, Danmark
Kveseth, Magne, Ekstern KOMM medarbejder, Norge
Leppälä, Pia, Tolk, Danmark
Liljeström, Marjatta, Cheftolk, Danmark
Munch Haagensen, Klaus, Leder af Publikation, Danmark
Pelttari-Heikka, Sari, Ekstern KOMM medarbejder, Finland
Ravn Skovse, Astrid, Projektmedarbejder, Danmark
Schou-Knudsen, Jesper, Kommunikationsrådgiver, Danmark
Sigfusson, Søren, Webteknikker, Danmark
Skogster, Anna, Koordinator, Danmark
Sørensen, Torkil, Kommunikationsrådgiver, Danmark
Trosell, Sofie, Informatör, Sverige
Wallton, Karin, Informatör, Sverige
Älli, Heidi, praktikant, Danmark

STENOGRAFER
Danmark
Hansen, Sussie Blom, referent
Houth, Henriette, referent
Jensen, Susanne Kvist, referent
Kleist, Nanna, referent
Nielsen, Lars Busch, referent
Rasmussen, Inge-Lise, referent

Suomi-Finland
Filppa, Birgi, stenograf
Jääskeläinen, Hanna, byråsekreterare
Karrento, Anita, stenograf
Niittuinperä, Jari, stenograf
Nyholm, Paula, avdelningssekreterare
Varisto, Niklas, stenograf

Norge
Brunner, Marit, referent
Jarnæss, Anne, referent
Nesland, Gro, referent
Stærkebye, Marit, referent
Storsul, Liv, referent
Waaden, Jorun, referent

Sverige
Davidsson, Lisbeth
Nilsson, Roland
Petersson, Carl Johan
Grönholm, Kristina

TOLKAR

Aellig, Taina
Ahonen, Aino
Antinjuntti, Kristiina
Borgþór Kjærnested
Buggeskov, Elena
Gudnason, Magnus
Hellström, Sirpa
Hiltunen, Jaana
Jóhann Hlíðar Harðarsson
Jussila, Ahti
Karsten, Kate
Laitinmäki, Klaus
Larsen, Stein
Lightfoot, Andrew
Lund, Christine
Lönnroth, Maj
Myllymäki, Aija
Nerdrum, Leif
Peerless, Aase
Repin, Aleksei
Salvör Aradóttir
Schenck, Linda
Sjelvgren, Tiina
Tizard, Yvonne
Turganova Lööw, Alexandra
Törmä, Annica
Vik-Tuovinen, Gun-Viol
Virtanen, Hans
Vähälummukka, Vappu
Zoëga, Anne

DE NORDISKA PARTIGRUPPERNAS SEKRETARIAT

Socialdemokratiska gruppen
Aaltonen, Kristina, Partigruppesekr.
Bakas, Ann
Eva Bjarnadóttir, Politisk rådgiver
Hiltunen, Mikael, Nordisk sekreterare
Linde, Ann
Lund, Karen, Studentermedhjælp
Stenström, Oscar

Konservativa gruppen
Páll Heimisson, Vice gruppesekretær
Thunes, Henrik

Mittengruppen
Tikkala, Terhi, generalsekreterare
Pitkänen-Brunnsberg, Jannica, politisk sekreterare
Vass, Andreas

Vänstersocialistiska gröna gruppen
Borg, Ann-Silja
Ahlroth, Asta, kommunikationssekreterare

SAKKUNNIGA

Danmark

Aagensen, Carsten
Aarslund, Line, Pressechef
Ahrenkiel, Thomas
Alenius, Roberta, Pressekreterare
Andersen, Camilla Jarskjold, Prosjektassistent
Beyer, Lene, Ministersekretær
De Stricker, Hjördis
Dybvad, Karsten
Federspiel, Ulrik, Ambassadör, stf. for udenrigsministeren
Helbo, Michael
Jensen, Peter Munk, Stedfortræder for Ministeren for Nordisk Samarbejde
Jørgensen, Birte Holst, Direktør
Krogh, Christen, Fuldmægtig
Lund Borch, Casper
Marcussen, Karin, Kontorchef
Nielsen, Svend Roed
Nylykke, Per, Kontorchef
Nörlov, Steen
Rasmussen, Carl Bjørn, Fuldmægtig
Ryborg, Signe. souschef
Stavad, Ole, Tidl. minister
Sørensen, Jørgen, Ministersekretær
van Zaane, Peter, Fuldmægtig
Von Spreckelsen-Syberg, Lars
Voermanns, Hanna, ministersekretær

Färöarna

á Hædd, Anni, Afdelingschef
a Velbastað, Niels, NSK
Hammershaimb, Ina, Fuldmægtig
Hanusardóttir, Marjun, Departementschef
Harryson, Leivur, Departementchef
Lamhauge, Petur Alberg, Departementchef
Martin, Næs, Afdelingschef
Petersen, Petur, Rådgiver

Grönland

Jerimiassen, Augusta Marie, Ministersekretær
Kleemann, Claus, Afdelingschef
Motzfeldt, Karen, Departementet for Infrastruktur og Mijø
Möller, Hans
Olsen, Nivi, Ministersekretær
Olsen, Andreas, Afdelingschef
Petersen, Elly Hauge, Delegationssekretær
Ragus, Lars C., AC-Fuldmægtig
Schultz, Peter, Departementchef
Söndergaard Jörgen S.
Ulrich-Lynge, Steffen, Departementschef

Finland
Asikainen, Annamari, Överinspektör
Bjurström, Lars-Mikael, Konsultativ tjänsteman
Ekebom, Ralf, Konsultativ tjänsteman
Ekman, Hanna, Specialmedarbetare
Eriksson, Anne, Konsultativ tjänsteman
Forsbergh, Tiina, Sekreterare
Granlund, Marja, Finansråd
Guerfi, Yamina, Assistent
Fredrik Guseff, Utbildningssekreterare
Guseff, Maria, Lagstiftningssekreterare
Hamilo, Esko, Statsministerns specialmedarbetare
Harms-Aalto, Martina, Specialmedarbetare
Heinonen, Maija, Konsultativ tjänsteman
Jalkanen, Pekka, Överdirektör
Jylhä-Pyykönen, Annu, Undervisningsråd
Jääskeläinen, Tanja, Specialmedarbetare
Kangasharju, Sanna, Biträdande informationschef
Kinnunen, Karoliina, Informatör
Korhonen, Mari, Överinspektör
Kuivasniemi, Outi, Konsultativ tjänsteman
Laisi, Anja, Protokollkoordinator
Louko, Saara, Praktikant
Luotonen, Kim, Sekretariatschef
Marcussen, Karin, Kontorchef
Marttinen, Anna-Maija, Kulturråd
Mikkola, Armi, Undervisningsråd
Nevamäki, Riina, Statsministerns rådgivare i EU-ärenden
Nissilä, Tuija
Norrback, Ole, minister
Ojala, Outi, ordförande
Ollila, Liisa, Direktör
Ottelin, Hans, legationsråd
Pakarinen, Helena, Specialmedarbetare
Pingoud, Kristina, Legationsråd
Reskola, Veli-Pekka, Överinstektör
Riitaoja, Leila, Projektkoordinator
Salmi, Harri, Chef för enheten
Seirala, Viivi, Planerare
Söderlund, Caj, Legationsråd
Tommola-Kruse, Aila, Överinspektör
Waltari, Maria, Överinspektör
Widing, Barbro, Konsultativ tjänsteman
Ylinen, Ann-Britt, Konsultativ tjänsteman
Öster, Magnus, Vice ordförande

Åland
Blomqvist, Helena, Byråchef
Eliasson, Yvonne, Avdelningschef
Eriksson, Dan, Finanschef
Lönnblad, Jan-Ole, Byråchef
Norrlund, Sofie, Verksamhetsledare
Selander, Arne, Förvaltningschef
Westerholm, Gunnar, Informationssekreterare

Island
Arnór Guðmundsson, Sekretariatschef
Auðunn Atlason
Björn Richard Johanson
Bolli Þ. Bollason, Departementschef
Danfríður Skarphéðinsdóttir, Ekspert
Gréta Gunnarsdóttir, Ambassadør
Gréta Ingþórsdóttir, Politisk rådgiver
Guðmundur Árnason, Departementschef
Guðríður Sigurðardóttir
Hanna Katrín Friðriksson, Politisk rådgiver
Hanne Fisker, Fuldmægtig
Helgi Már Arthursson, Pressemedarbejder
Hörður H. Bjarnason, Ambassadør
Ingi V. Jóhannsson, Avdelningschef
Jón Þór Sturluson, Politisk rådgiver
Karitas Gunnarsdóttir, Sekretariatschef
Kristinn Hugason, Afdelingschef
Kristrún Heimisdóttir, Politisk rådgiver
Ragnheiður Harðardóttir
Sigrún Björnsdóttir
Sigurður Guðmundsson
Snjólaug Ólafsdóttir, Afdelingschef
Steingrímur Sigurgeirsson, Politisk rådgiver
Sturla Sigurjónsson, Ambassadør og udenrigspolitisk rådgiver
Vilhjálmur Lúðvíksson, Projektleder
Þorsteinn Tómasson, Sekretariatschef

Norge
Andenæs, Hæge, Ekspedisjonssjef
Berg, Eivind, Seniorrådgiver
Berg, Jon, Kommunikasjonssjef
Brofoss, May Britt, Seniorrådgiver
Dysvik, Vebjørn, Seniorrådgiver
Eriksen, Torbjørn Giæver, Statssekretær
Fleischer, Benedicte, Underdirektør
Gorholt, Henning, Ekspedisjonssjef
Havnen, Ingvard, Ekspedisjonssjef
Heder, Eivind, Ekspedisjonssjef
Holm, Pia Gjesme, Rådgiver
Ingebrigtsen, Halvard, Statssekretær
Larsen, Torgeir, Avdelingsdirektør
Leknes, Jørund, Politisk rådgiver
Mørk-Eidem, Bjarne, Representant i Grensehinderforum
Næss, Rolf, Underdirektør
Opem, Jon, Seniorrådgiver
Røberg, Vilde Høvik, Ambassadesekretær
Samland, Arvid, Seniorrådgiver
Skeie, Lise, Førstekonsulent
Solheim, Erik, Statsråd
Storm, Tanja Heiberg, Leder for Nordisk Sekretariat
Syse, Christian, Ekspedisjonssjef
Vøllo, Åse, Underdirektør
Østerberg, Hild, Seniorrådgiver

Sverige
Amnå, Kristina, Praktikant
Bengtsson, Andreas, Kansliråd
Bengtsson, Niclas
Björklund, Katja, Kansliråd
Bokstad, Tomas, Departementssekreterare
Busic, Irena, Pressekreterare
Cunningham, Kristina, Pressekreterare
Ekmehag, Eva, Kansliråd
Elgstrand, Maria, Politisk sakkunnig
Elofsson, Anders
Eriksson, Jens, Pressekreterare
Erson, Pia, Departementsråd
Glassell, Joachim, Politiskt sakkunnig
Göstasson, Stefan, Assistent
Hartmann, Marcus, Stabschef
Höstbeck, Lars, Politisk sakkunnig
Israelson, Ann-Sofi, Avdelningsdirektör
Jansson, Emma, Departementssekreterare
Johansson, Mattias, Pressekreterare
Jonsson, Magnus, Departementssekreterare
Kahn, Jon, Departementsråd
Kinhult, Pia, Regionråd
Klingbjer, Per, Departementssekreterare
Liebst, Anna-Sophie
Liljelund, Lars-Erik, Generaldirektör
Lind, Gustaf, Statssekreterare
Makarowski, Jerzy, Departementssekreterare
Neuman, Anna, Press
Pilsas Ahlin, Helena, Departementsråd
Ränk, Martina, Politisk sakkunnig
Stenborg Blom, Catharina, Ämnesråd
Tamsons, Kristoffer
Tiedemann, Johan, Statssekreterare
Tofftén, Anna, Departementsråd
Toremark, Henrik, Stabschef
Törnstrand, Christina, Departementssekreterare
Uddin, Tomas, Stabschef
Wallenius, Mats
Wirmark, Gudrun, Ämnesråd
Zachrison Nilsson, Ann, Ämnesråd
Ågren, Helen, Departementsråd
Örnfeldt, Eino, Departementsråd

DE NORDISKA UNGDOMSORGANISATIONERNA
Danmark
Gøtzsche, Lisbeth Sejer
Nepper, Alexander H.
Paisley, Erik Winther
Sand, Jens

Färöarna

Finland
Flemming, Matilda

Lindberg, Minna
Lindström, Marika
Löfström, Mats
Mackiewicz, Janina
Mälkiäinen, Pirjo

Åland

Island
Auður Lilja Erlingsdóttir
Einar Björgvin Sigurbergsson
Sema Erla Serdaroglu
Þórhildur Halla Jónsdóttir

Norge
Erichsen, Elizabeth
Grönn, Oe Henrik
Heggelid-Rugaas, Daniel
Johansen, Eskild
Rolstad, Marit

Sverige
Eriksson, Ingrid
Frangeur, Fredrik
Grannas, Jenny
Lönn, Johanna
Olofsson, Andreas
Storbjörk, Johanna

Partigruppssekretariaten
Kur, Conni, Danmark
Röder, Susanne, Danmark
Söndergård, Pernille, Danmark

Supplement

- Uddeling af Nordisk Råds priser
- Ärendelista
- Uddrag af referater fra Præsidiemøder 2008
- Val

Program
Ved uddelingen af Nordisk Råds priser 2008

Kulturhuset, Helsingfors, den 28. oktober 2008

Musik	Parlamentsbandet
Velkomst	Velkomsttale ved Paavo Arhinmäki, formand for Nordisk Råds Finske Delegation
Musik	Johanna Rusanen-Kartano og Trio Sibelius
Motivering og præsentation af litteraturprismodtager:	Soffia Auður Birgisdóttir, priskomitéens formand
Uddeling af prisen	Nordisk Råds Præsident Erkki Tuomioja overrækker prisen til forfatter Naja Marie Aidt. Prismodtagerens takketale
Musik	Johanna Rusanen-Kartano og Trio Sibelius
Motivering og præsentation af natur- og miljøprismodtager:	Ethel Forsberg, priskomitéens formand
Uddeling af prisen	Nordisk Råds Præsident Erkki Tuomioja overrækker prisen til direktør Jón Ágúst Þorsteinsson, Marorka. Prismodtagerens takketale
Underholdning	Stand up-komikeren André Wickström
Motivering og præsentation af musikprismodtager:	Peter Sundkvist, priskomitéens formand
Uddeling af prisen	Nordisk Råds Præsident Erkki Tuomioja overrækker prisen til komponist Peter Bruun. Prismodtagerens takketale
Musik	Dele af musikdramaet *Miki Alone*
Motivering og præsentation af filmprismodtager	Sigurjón (Sjón) Sigurðsson, priskomitéens formand
Uddeling af prisen	Nordisk Råds Præsident Erkki Tuomioja overrækker prisen til instruktør Roy Andersson og producer Pernilla Sandström. Prismodtagerens takketale
Film	Uddrag af filmen *Du levende*
Afslutning	Trio Sebelius

Åbning

Velkomst ved formanden for Nordisk Råds Finske delegation **Paavo Arhinmäki**.

Paavo Arhinmäki:
Ärade prismottagare, ärade gäster, mina damer och herrar!

I egenskap av ordförande för Finlands delegation i Nordiska rådet har jag glädjen att få hälsa er välkomna till årets prisutdelningsfest.

Vi har ännu en gång lyckats vaska fram utmärkta vinnare på alla fyra områden: Nämligen litteratur, musik, film och miljö. Detta är ännu en gång ett bevis på den nordiska kulturens mångfalda och gränsöverskridande styrka.

För mig är det ett stort nöje också att vi i kväll är just här i Kulturhuset – huset som är ritat av den berömda arkitekten Alvar Aalto. Det här huset är en av hans huvudarbeten. Men speicellt därför att det här huset är byggt av talko-arbete, av vänsterfolken – det är en symbol av vänsterns viktiga arbete i Finland. Det är personligt ett väldigt viktigt hus också. Jag har blivit vald som 1:e vice ordförande för Vänsterförbundet här och förra gången, när vi hade kommunalvalet, här i huset var en av röstningsplatserna och självklart var jag nummer ett här i Kulturhuset.

Men till viktigare saker! Under de senaste åren har det talats vitt och brett om globaliseringens utmaningar. Det är fint att vi tillsammans kan arbeta för att göra Norden till ett starkt och konkurrenskraftigt område. Men vi ska inte stirra oss blinda på bättre konkurrenskraft – vi har en unik värde- och kulturgemenskap att glädjas åt i Norden. Vi har samma grundvärderingar i våra respektiva samhällen. Om dem skall vi värna! Konsten och kulturen har en nyckelroll för att öppna dörrar och bygga broar. Utifrån kultursamarbetet har vi kämpat oss fram till många milstolpar inom det nordiska samarbetet, börjande med passfriheten.

Det nordiska kultursamarbetet har setts över i grunden och nordiska konstnärers arbetsmöjligheter förbättrats – detta arbetet ska vi fortsätta med. När vi vill profilera Norden som en global vinnare måste vi tydligare lyfta fram kulturen. På det sättet ska det till och med gå att locka arbetsplatser till Norden. Jag uppmanar därför de nordiska ministrarna att satsa på konstnärlig och kulturell utveckling.

I kväll får vi njuta av frukterna av nordiska kulturen. Jag hoppas att det nordiska samarbetet och betydelsen av den gränslösa kulturen i Norden ska möta större förståelse och uppskattas också av andra än nordbor. Välkommen!

Uddeling af Nordisk Råds Litteraturpris

Litteraturprismodtageren ***Naja Marie Aidt*** *blev præsenteret af* ***Soffia Auður Birgisdóttir****, på vegne af bedømmelseskomitéen for Nordisk Råds Litteraturpris.*

Soffia Auður Birgisdóttir, priskomitéens ordfører.
Ærede gæster. Pludselig befandt vi os midt i et overraskende landskab. Med disse ord begynder novellesamlingen *Bavian* af den danske forfatter Naja Marie Aidt, og de kunne godt stå som en overskrift for hele bogen. I femten fremragende fortællinger tegner forfatteren op billeder der er hentet til vores moderne hverdagsliv – der på overfladen virker både genkendelig og tryg. Men under den stille facade rører der sig en kraftig strøm, der truer med at opsluge personerne og øjeblikkeligt vende om på hele deres tilværelse - og samtidig sende en

gysen til læserens krop og sjæl. Naja Marie Aidts noveller viser nemlig, at vores hverdag hviler på et mycelium af mulige katastrofer.

Pludselig befandt vi os midt i et overraskende landskab. Disse ord fra novellen *Bulbjerg* kunne også henvise til novellen *Bryllupsrejse* - til det unge ægtepar som er på bryllupsrejse i Grækenland. De bliver ofre for både fremmede menneskers indtrængende nærværelse og vild natur. Det er en bryllupsrejse, der bliver til en indvielse i en helt ny psykisk verden, og med dette tema knytter Naja Marie Aidt sig til en anden mester af dansk novellekunst, Karen Blixen, og læseren fornemmer en uafbrudt linje af nordiske fortællersker, der strækker helt tilbage til Vølven som fremsiger sin spådom.

I novellen *Myggestik* læser vi om en ung mands fysiske og psykiske sammenbrud, som begynder med et lille myggestik på hans venstre balde. I en periode på få måneder vokser myggestikket fra at være en kløe til en bule til en byld – ja, til hele mandens bagdel ser ud som en bavians bagdel, opsvulmet og rød. Fortællingen er ironisk og viser igen hvordan ens tilværelse kan gå helt i opløsning på grund af noget så enkelt som et myggestik. Og selvom fortællingen er komisk i grund og bund, er der faktisk tale om liv og død i den unge mands tilfælde – og det samme gælder for de fleste af Naja Marie Aidts personer. De femten noveller er knyttet sammen af et livssyn, som har været beskrevet som det globale livsmørke, men så impliceret *(inkluderet)* i noget så sjældent som ægte livsklogskab.

Pludselig befandt vi os midt i et overraskende landskab. Disse ord beskriver også helt klart, hvad vi islændinge har oplevet i de sidste uger, når det viste sig, at vores tilværelse hviler på et mycelium af mulige katastrofer. Og måske derfor oplevede jeg disse noveller ekstra stærkt, da jeg læste dem igen for nylig.

Det er mig både en glæde og en stor ære, at præsentere vinderen af Nordisk Råds Litteraturpris 2008, Naja Marie Aidt.

Nordisk Råds Litteraturprisvinder Naja Marie Aidt:
Når man skriver, er man alene i et vældigt mørke. Eller i et vældigt lys.

Da jeg var barn i Grønland et godt stykke nord for polarcirklen, var vinteren buldrende mørk døgnet rundt og sommeren uendeligt lys døgnet rundt. I disse ekstremer læste mine forældre eventyr for mig. De norske, de svenske, de finske, H.C. Andersen, Brødrene Grimm, folkeeventyr, sigøjnereventyr, Tusind og én nat, alle slags eventyr. Det var dér, det begyndte.

Jeg lærte at man kan opløse både lys og mørke med litteratur. At man kan rejse, hvorhen man vil, at det umiddelbart genkendelige kan forvandles og løfte et menneske ind i andre stemninger, rum og verdener. Det er en evig trøst. Og en befrielse. Sådan blev jeg afhængig af litteratur.

Siden har særligt den nordiske litteratur været et centrum for mig. Uden Selma Lagerlöf, Gunnar Ekelöf, Sonja Åkesson, Kerstin Ekman, Tua Forsström, Kjell Askildsen, Per Petterson, Herman Bang, Johannes V. Jensen, Tove Ditlevsen, Inger Christensen og mange, mange, mange flere havde jeg aldrig lært mig at skrive, som jeg gør.

Benævnelsen af verden er central. At man kender sit sted og har ord for det. Og når jeg nu sidder i Brooklyn, New York, hvor jeg bor for øjeblikket og tænker på Norden og på hvor mærkeligt det er at være et sted, hvor jeg IKKE ved hvad fuglene, insekterne, ormene, træerne hedder, ikke ved at en plante, der ligner skvalderkål, til forveksling er vanvittigt giftig - så mærker jeg hvor jeg kommer fra. At det særligt nordiske ikke nødvendigvis er et særligt fællesskab, en særlig klub, men en viden om en særlig geografi. At man er vokset ud af den geografi og er en del af den. Den er mit hjerteslag, mit sprog.

Og noget der er helt særligt ved Norden, er tusmørket. Dage og nætter flyder sammen, både sommer og vinter. Vi glider ud og ind af mørket mere end nogen andre steder i Europa. Det giver en sensibilitet for forandringer. Og vi har altid, som det randområde, den lille klynge lande vi er, omgivet af europæiske stormagter, været nødt til og gode til at optage andre kulturer i os.
Tænk på den ris a la mande, vi i Danmark serverer til jul – tyske ris benævnt på fransk. Eller ordene sofa og kandis, der faktisk er arabiske ord.

Men foranderligheden er også som en tsunami, når man befinder sig i et randområde. Vi er mindre og føler, at vi bliver kastet mere rundt på bølgerne. Vi er bange for at drukne i den store verden. For vi er i forvejen sårbare, og vores sårbarhed bliver nærmest udstillet i disse år, hvor verden forandrer sig med en så utrolig hast på alle områder.

Og så reagerer vi - dels ved at forsøge at isolere os, lukke grænserne, og dels ved at definere meget klart, hvad der hører til i fællesskabet, og hvad der IKKE hører til i fællesskabet – i Danmark er kanon og danskhedstest pludselig – og desværre - en del af vores fælles dagsorden. Man stræber efter en monokultur. Det kommer der sjældent noget godt ud af. For det er udtryk for - og befordrende for - en særlig selvforståelse.

Det handler *Bavian* blandt andet om: At man kan blive for selvopfyldt og glemme at generøsitet, åbenhed og almindelig høflighed er vigtige og nødvendige størrelser, når mennesker skal leve sammen.

Det er interessant at forlade den nordiske selvforståelse og opholde sig et sted, hvor det hele tiden handler om dels at være stolt af den kultur, man kommer fra og er en del af, og dels om hele tiden at skabe et fælles rum, hvor alle kan være til stede som ligeværdige. Hvor der altså er to niveauer for selvforståelsen, og hvor det ene ikke udelukker det andet, men tværtimod er med til at skabe energi, mangfoldighed og fællesskab – fordi man hele tiden TALER om det og IKKE forventer, at alle har samme baggrund, eller at det at være ens er noget man bør stræbe efter. Man stræber efter diversitet. Og det er måske den største forandring jeg oplever ved nu at bo i New York.

Men jeg oplever jo også at føle mig fremmed. Præcis som i *Bavian*: at den trygge fortrolige verden pludselig er fremmed – eller at man selv er fremmed i den – og dermed mister sin følelse af sikkerhed. Man bliver mildest talt udfordret. Fortvivlet. Væltet omkuld. Men også forandret, forvandlet.

Bavian handler om at være menneske i Norden på godt og ondt. Derfor er jeg så glad for at modtage Nordisk Råds Litteraturpris i dag. Det er en stor ære og en usigelig glæde. Tusind tak til komitéen, for tilliden, for at I fik øje på *Bavian*. Og tak til mit forlag, Gyldendal, Johannes Riis og til min redaktør, Simon Pasternak. Jeg vil slutte med at læse Tua Forsströms fantastiske digt *Sekstende September* i Peter Nielsens danske oversættelse:

Nat blå. Nat sort.
Vi tror let at vi er fortabte.
Men bjælderne på den lille hests
seletøj, en dag bliver det den sekstende september,
for alle skabninger, for hvert træ!
Sjælen er undselig. Lidt vand og havre forslår
Nogle fine, gennemsigtige sten.
Det er ikke godt med langt fremskredent forfald og
at græde for meget eller rejse til meningsløse
konferencer, ved vi der længe har
opholdt os i et strengt klima.

Uddeling af Nordisk Råds Natur- og miljø-pris

*Natur- og Miljøprismodtagerne **Direktør Jón Ágúst Þorsteinsson, Marorka** blev præsenteret af **Ethel Forsberg** på vegne af bedømmelseskomitéen for Nordisk Råds Natur- og Miljøpris.*

Ethel Forsberg, priskommitténs ordförande:
Ärade parlamentsledatmöter, statsråd, mina damer och herrar!
Temat för årets natur- och miljöpris 2008 har varit mindre energiförbrukning med bättre verktyg, som ges till en nordisk produkt, en uppfinning eller en service som har bidragt till att reducera medborgarnas energiförbrukning. Och vårt beslut och motivering låter som följer:

Företaget Marorka, på Island, får priset för att de utvecklat ett it-verktyg som väsentligt kan reducera energiförbrukning och utsläpp i sjöfarten. Marorka har på ett föredömligt sätt lyckats förena forskning och produktutveckling som med ett längre perspektiv kan påverka klimatet positivt samtidigt som produkten blivit lönsam i industriproduktion.

Sjöfartsindustrin har på senaste tiden lyfts fram på den internationala miljöagendan som en allvarlig utsläppskälla. Marorkas innovation bidrar till att minska detta globala problem. Marorka utvecklar och producerar olika system för energistyrning och bränsleproduktion till sjöfarten. Företaget sysslar också med energiforskning åt sjöfartsindustrin. Dess system är både energisparande och bidrar till minskade utsläpp.

Marorka har samarbetat med ledande rederier i Norden och i resten av världen. Projektet är resultatet av en rad succesrika forskningsprojekt med isländsk och nordisk finansiering. Marorkas produkter är ett praktiskt exempel på forskning som blivit lönsam både för industrin och miljön. Innovationen kan innebära markanta besparingar på bland annat CO_2-utsläppen. Detta är särskilt viktigt i de nordliga havsområdena där sjöfarten väntas öka radikalt de kommande åren. Tack.

Nordisk Råds Natur- og Miljøprismodtager direktør Jón Ágúst Þorsteinsson:
At blive tildelt Nordisk Råds Natur- og Miljøpris 2008 er en stor ære for Marorka, og på vegne af os alle, som arbejder i firmaet, vil jeg takke for den tillid og den ære, som I har vist os. Jeg vil også på vegne af os alle takke vores familier, som har givet os lov til at arbejde med det, vi ønskede mest – det at arbejde med metoder eller hente udslip. Og de har støttet os både i medvind og modvind. Vi vil også takke de mange forskningsfonde her i Norden, som har haft troen på os og støttet os gennem mange år. Og her vil jeg nævne Nordisk Energiforskningsprogram og Nordisk Atlantsamarbejde, Teknologisk Fond Island, Rannis AVS and Inventure Fond i Island.

Men vi vil også takke de mange rederier og selskaber som gennem årene er blevet til vores samarbejdspartnere i denne her kamp imod udslip. Vi sætter stor pris på al den støtte og al den tålmodighed, som disse firmaer har vist os, og de mennesker som har taget beslutninger indenfor firmaerne. Og vi er taknemlige for, at disse mennesker har haft tillid til Marorka og vores løsninger med hensyn til *marine-energy management*.

Innovation og opbygning af selskaber ligesom Marorka tager lang tid. Og det er ikke uvanligt at en sådan proces tager ti til femten år. Derfor er tålmodighed og tro på projektet over længere tid meget vigtig i denne opbygnings- og udviklingsfase af slige firmaer. Langsigtet, offentlig nordisk og lokal hjælp med finansiering i mere end ti år har gjort det muligt for os, at være fri for investorer med kortsigtede gevinstmål. Dette har skabt tryghed og fokus på produktudvikling, samt god service overfor vores kunder, og det vigtigste – at opbygge viden.

Vi i Marorka er stolte og glade for den tillid vi har fået, og føles os privilegerede for at få lov (til) at kunne beskæftige os med de ting, som har så stor betydning for os alle – og ikke mindst de kommende generationer. Natur og miljø er noget som vedkommer os alle.

Igen mange tak fra Marorka.

Uddeling af Nordisk Råds musikpris

Musikprismodtageren **Peter Bruun** *blev præsenteret af* **Petter Sundkvist** *på vegne af bedømmelseskomitéen for Nordisk Råd Musikpris.*

Petter Sundkvist, priskommitténs ordförande:
Det verk av en nu levande kompositör som i år mottager *Nordiska Rådets Musikpris* har valts inom fokusområdet musikal/musikdramatik. Nomineringarna har varierat från musikal, rockopera och musikdrama till barn- och kammaropera. Det som priskommittén har tagit fasta på är att stadgarna för musikpriset förutsätter att verket, förutom att det ska uppfylla höga konstnärliga krav, ska vara nyskapande inom sin genre.

Årets mottagare av det *Nordiska Rådets Musikpris* är den danske kompositören Peter Bruun för verket *Miki Alone*. Verket som har undertiteln *Seven Songs for a Mad Woman* är ett musikdrama för kammarensemble och sopran.

I ett förnämt samspel mellan text och musik förnimmer man som åhörare både humor och charm samtidigt som man blir både rörd och förförd. Stycket bärs fram av en rytmisk puls med ett tonspråk som stundtals är modernt och experimenterande, stundtals "Tom Waits", stundtals nordiskt med folkmusikaliska förtecken men alltid lika fängslande i sitt uttryck. Vi vill också lyfta fram Peter Bruuns sköna och sångbara melodier ihop med Ursula Andkjær Olsens starka texter. Allt är integrerat och aldrig känns någon del överflödig.

Den lilla kammarensemblen bestående av klarinett, viola, kontrabas och slagverk utnyttjas mycket innovativt. Att årets musikpris går till *Miki Alone* är ett uttryck för att den mest nyskapande musikdramatiken ofta återfinns i kammarformatet, initierat och framfört av mindre och specialiserade ensembler.

Nordisk Råds Musikprismodtager Peter Bruun:
Godaften. Jeg modtager med stor tak og stor glæde Nordisk Råds Musikpris til værket *Miki Alone*, og jeg modtager prisen med stolthed, for måske bortset fra min familie – min kone og mine to børn, så er der næppe noget i verden, jeg er så stolt af som af *Miki Alone*.

Miki Alone blev et vendepunkt for mig – personligt og i mit musikalske liv. Hovedpersonen Miki er, som den engelske titel siger, alene. Hun er alene på scenen. Eller hun er den eneste der siger noget. Scenen er en drømmeagtig, surreal udgave af hendes liv. Det er en cirkusmanege med indbygget samtalekøkken, hvor Miki er sprechtalmeister, domptør, husmor, forførerske, succesfuld erhvervskvinde – alt det som moderne kvinder gerne vil være på én gang. Omkring hende er fire musikere – de er hendes børn, hendes cirkusheste og hendes tilbedere. Men hun er alene i sin verden, alene med sig selv.

Et af mine store komponist-idoler det er den amerikanske komponist Morton Feldman. Han sagde en gang, at han for fremtidens komponister blot ønskede at *"they would be lonely".* Fordi han sagde, at det at komponere musik er noget, man nødvendigvis må gøre alene. Man må kunne holde ud at sidde alene med sig selv og sin musik. Det er rigtigt. Men det store, som jeg opdagede, da jeg lavede *Miki Alone,* da den blev skabt i 2002, er, at det ikke kun behøver at være sådan.

Miki Alone kunne ikke have været blevet til, hvis jeg havde villet lave den alene. Det havde ikke kunnet lade sig gøre. Forestillingen er skabt sammen med Danmarks mest fantastiske lyriker Ursula Andkjær Olsen, som jeg var så heldig at kende, inden hun blev berømt. Den er skabt i et udfordrende møde med en instruktør – Ditte Bjerg – som har et fantastisk blik for musikkens fysiske nærvær på scenen. Og med en ung scenograf – den svenske Filippa Berglund – hvis sceniske univers dannede en perfekt ramme om musikken og teksten. Og så er *Miki Alone* først og fremmest skabt til et musikalsk ensemble, som jeg i mange år havde haft, og stadig har, et tæt samarbejde med – det københavnske kammerensemble Figura med sangerinden Helene Gjerris.

Uden disse mine venner var *Miki Alone* ikke blevet det den er. I samværet med dem bliver jeg udfordret, kritiseret, hjulpet og først og fremmest inspireret til at skabe den musik, der blev til *Miki Alones* syv sange. Og jeg opdagede, at jeg som komponist ikke behøvede at være Gud eller konge i mit eget selvskabte univers, men jeg kan være et menneske blandt andre mennesker med de idéer, som jeg har. Det var en opdagelse, der blev altafgørende for mit musikalske virke – ja, på længere sigt formodentlig for mit liv.

Miki Alone er ikke et stort værk. Det er skabt af ganske få mennesker under ganske ydmyge forhold. Det blev til på foranledning af et meget lille teater – Den anden Opera, nu Københavns musikteater Plex – og det er måske set af sammenlagt et par tusinde mennesker i alt. Så meget desto mere glæder jeg mig over, at vores arbejde belønnes med Nordisk Råds Musikpris. Jeg tillader mig, at tage det som udtryk for, at også det arbejde – det arbejde som måske er i det små, det arbejde som måske ikke bemærkes af så mange – også det arbejde er vigtigt. Og jeg håber, at man i den nordiske kulturpolitik i fremtiden har øje for det. Det er meget vigtigt, at der også i fremtiden findes rammer, hvor ting som *Miki Alone* kan ske – hvor ting som *Miki Alone* kan skabes. Hvor lille og ydmyg og let at overse en sådan kunstnerisk græsrodsvirksomhed end er, så er den, mener jeg, helt nødvendig. Nødvendig for at skabe den åndelige udvikling, der nærer vores kultur, og nødvendig for at udvikle og vedligeholde vores identitet.

Om et øjeblik skal vi høre et lille stykke musik fra *Miki Alone.* Vi møder Miki i sangen *Festen* – en fest der ender til stor morskab for de fire musikere og til stor fortrydelse for Miki Alone selv. Det er som at drukne det ene hav i det andet – det er de fantastiske ord af Ursula Andkjær Olsen, som Miki Alone synger her.

Det er som at drukne det ene hav i det andet. Værket *Miki Alone* er skabt af mig til dels, men først og fremmest er værket skabt af god stemning, arbejdsomhed, fællesskab og venskab. At *Miki Alone* dertil i dag modtager så stor hæder og så stor velvilje fra Nordisk Råd, det kan føles som om det ene hav drukner i det andet. Tak.

Uddeling af Nordisk Råds Filmpris

Filmprismodtagerne ***Roy Andersson*** *og* ***Pernilla Sandström*** *blev præsenteret af* ***Sigurjón (Sjón) Sigurðsson*** *på vegne af bedømmelseskomitéen for Nordisk Råds Filmpris.*

Sigurjón (Sjón) Sigurðsson, priskomitéens formand.
Ærede sammenkomst. Det er en stor glæde jeg har her i kvæld at præsentere mesterværket, som er vinder af Nordisk Råds filmpris 2008. Jeg skal læse juryens begrundelse – begrundelsen fra den helt enige, glade jury.

I den fremragende film *Du levende* fokuserer Roy Andersson på livet, døden og menneskets skrøbelige længsler. Med den unikke visuelle stil og fortællerytme udfordrer denne hverdagssymfoni vores forudfattede holdninger til film, og på samme tid får den os til at bruge vores sanser på en ny måde. I stedet for at fortælle en enkelt historie på den konventionelle lineæ-

re måde består *Du levende* af nøje komponerede sekvenser fra en besynderlig verden som på samme tid er sørgelig og surrealistisk morsom. Disse humoristiske og tragiske tableauer viser vores bedste og vores værste sider, får os til at grine og tvinger os til at tænke.

Der er ikke mange *close-ups* af ansigter i filmen og alligevel lykkes det for Roy Andersson at give publikum en dybt emotionel oplevelse gennem den legende brug af musik og absurd komik. Og mens flere af karaktererne i filmen hævder at ingen forstår dem, kommer vi tættere på dem i kraft af deres skabers humane øjne og ører og får på den måde mulighed for at spejle os selv i deres situation. Ved at være så modig og nyskabende rent æstetisk og samtidig holde det simpelt og ligefremt, udfordrer Roy Andersson publikum til ikke blot at sætte sig ned og nyde, men også til at investere noget af sig selv i filmen.

Kort sagt minder *Du levende* os om de muligheder for stærkt personlige oplevelser og skabelser, som filmmediet rummer.

Filmen er et fælles projekt, og jeg vil bede filmens producer Pernilla Sandström og filmens manuskriptforfatter og instruktør Roy Andersson om at komme her på scenen.

Nordisk Råds Filmprismodtager Roy Andersson:
Ärade vänner! I dag fick jag höra att den finske regissören Aki Kaurismäki mottog priset för några år se'n här, och i sitt tacktal så sa han två ord: Tack! och Kitos! Jag vill inte imitera honom – jag beundrar honom mycket – jag ska försöka säga några ord till.
Jag vill faktiskt komma med ett citat som säkert många av er har hört redan, men som jag tycker är ett mycket vackert och tänkvärt citat i vår tid, när vi just har fått lära oss vad som har långt värde och kort värde. Citatet kommer från Winston Churchil - Sir Winston Churchill – när han var försvarsminister i England i mellankrigsperioden.
Kriget tornade upp sig; krigshotet tornade upp sig vid horisonten och man diskuterade i parlamentet statsbudgeten och fann att försvarsbudgeten var för låg, med tanke på vad som förestod. Då var det flera i parlamentet som ville disponera om statsbudgeten och det fanns förslag om att ta ifrån kulturen, kulturbudgeten, till försvarsbudgeten. Då da sa Winston Churchill: Vad ska vi då försvara?

(Applåder)

Jag tycker det är ett mycket vackert citat och jag vill med detta säga att kulturen är mycket. Det är allt ifrån kultur – alltså bakteriekultur – till grekisk visdom. Kulturen är inte bara vackra vaser, vackra föremål, vackra byggnader. Det är också vårt samlade visdomsarv, vårt kunskapsarv, om detta att vara människa och hur vi ska bete oss gentemot varandra.
Jag började min bana som filmare när jag hade sett, som gymnasist, filmer från den period som jag upplever som kanske den hitills intressantaste perioden i filmhistorien – nämligen den under sent 50-tal och 60-tal: Den europeiska filmen, där också den nordiska filmen är inkluderad.

Den filmen utmärker sig för att den talar allvar, vill säga nå't viktigt, först och främst. Naturligtvis också att det ska gå ihop ekonomiskt, men först och främst är det budskapet om hur vi ska vara som människor. Filmen vid den tiden försvarade humanismen – konsten ska alltid vara och tar alltid humanismen i försvar, och det gjorde filmen vid den tiden.
Jag tycker att det är fantastiskt att stå här i kväll och få motta ett filmpris i ett sån't här sammanhang som ju i högsta grad är ett kulturellt sammanhang och i en byggnad som till och med kallas för Kulturhuset, i Helsingfors.

Tack ska ni ha och vi ska innan vi slutar visa en liten snutt från den här filmen som nu har fått priset. Tack så mycket!

Ärendelista 2008

A. Medlemsförslag

2006

A 1390/kultur/velferd [1]	Medlemsforslag om kultur og helse (framlagt av Dagfinn Sundsbø)

2007

A 1403/miljø [2]	Medlemsforslag om felles rovdyrforvaltning i Norden (framlagt av Sigrun Eng)
A 1404/näring	Medlemsförslag om en global dimension i visionerna för Mittnorden (väckt av Lauri Oinonen)
A 1411/medborgar/ välfärd [3]	Medlemsförslag om förbud mot transfetter (väckt av den socialdemokratiska gruppen i Nordiska rådet)
A 1422/medborger [4]	Medlemsförslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (väckt av Den konservativa gruppen i Nordiska rådet)
A 1423/miljö/näring [5]	Medlemsförslag om Nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (väckt av Den konservativa gruppen i Nordiska rådet)
A 1424/medborger [6]	Medlemsforslag om bekæmpelse af røveri og overfald af vognmænd i Norden (fremlagt af Allan Niebuhr)
A 1426/velfærd [7]	Medlemsforslag om et nordisk sundhedsområde (fremlagt af Midtergruppen i Nordisk Råd)
A 1428/medborgar – se A 1432	Medlemsförslag om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (väckt av Mittengruppen i Nordiska rådet)
A 1429/kultur [8]	Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets Litteraturpris (väckt av Ragnar Erlandsson och Raija-Lisa Eklöw)
A 1430/presidiet [9]	Medlemsforslag om endring av Nordisk Råds arbeidsordning § 73 Partigrupper (framlagt av Hans Frode Asmyhr, Jan-Henrik Fredriksen, Thore A. Nistad, Ib Thomsen og Karen S. Woldseth)

2008

A 1431/velfærd [10]	Medlemsforslag om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (fremlagt af Line Barfod)
A 1432/medborger [11]	Medlemsforslag om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (fremlagt af den Venstresocialistiske Grønne Gruppe i Nordisk Råd)

---

[1] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 23/2008

[2] Vedtaget af Presidiet den 24. juni 2008, Fremst. 4/2008

[3] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 20/2008

[4] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 30/2008

[5] Vedtaget af Presidiet den 24. juni 2008, Fremst. 5/2008

[6] Vedtaget af Presidiet den 24. juni 2008, Fremst. 1/2008 og Fremst. 2/2008

[7] Vedtaget af Presidiet den 27. oktober 2008, Fremst. 7/2008

[8] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 32/2008

[9] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, IB 2/2008

[10] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, ikke foretage sig noe

[11] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 16/2008 og Rek. 34/2008

A 1433/velferd [12]	Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner (framlagt av Fremskrittspartiets medlemmer i Nordisk Råd)
A 1434/miljø	Medlemsforslag om felles nordisk satsning på forskning og utvikling av thoriumkraft (framlagt av Fremskrittspartiets medlemmer i Nordisk Råd)
A 1435/presidiet	Medlemsforslag om etablering av nordisk kontor i Minsk, Hviterussland (framlagt av Dagfinn Høybråten)
A 1436/kultur [13]	Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (fremlagt af Den Socialdemokratiske Gruppe i Nordisk Råd)
A 1437/presidiet [14]	Medlemsförslag om samnordiska observationssystem i Arktis (väckt av Sveriges delegation i Nordiska rådet)
A 1438/presidiet	Medlemsförslag om nordisk granskning av EU:s grön- och vitböcker (väckt av Sveriges delegation i Nordiska rådet)
A 1439/presidiet	Medlemsförslag om ökad förankring av det nordiska samarbetet i parlamenten (väckt av Sveriges delegation i Nordiska rådet)
A 1440/kultur [15]	Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (väckt av Dagfinn Sundsbø och Bente Dahl m.fl. i Mittengruppen i Nordiska rådet)
A 1441/näring [16]	Medlemsförslag om nordisk innovationspolitik (väckt av Mittengruppen i Nordiska rådet)
A 1442/miljö	Medlemsförslag om antagande av en miljöpolicy för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet (väckt av Anita Brodén och Raija-Liisa Eklöw m.fl i Mittengruppen i Nordiska rådet)
A 1443/miljø	Medlemsforslag om felles nordisk artsdatabank i kampen mot å stanse utryddelsen av plante- og dyrearter (fremlagt av Den Socialdemokratiske Gruppe)
A 1444/presidiet [17]	Medlemsförslag om insatser för att stöda projektutveckling inom ramen för Östersjöns Handlingsprogram (väckt av Christina Gestrin)
A 1445/medborgar [18]	Medlemsförslag om människohandel för tvångsarbete (väckt av Den Socialdemokratiske Gruppe)
A 1446/presidiet	Medlemsforslag om indførelse af klimakvoter ved Nordisk Råds flyrejser (fremlagt af Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe)
A 1447/næring/miljø [19]	Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan for klimavenlig transportpolitik (fremlagt af Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe)
A 1448/presidiet	Medlemsförslag om nordiskt ambassadsamarbete (väckt av Hans Wallmark och Mats Johansson)
A 1449/medborgar	Medlemsförslag om barn som offer för människohandel (väckt av Elina Linna)
A 1450/presidiet[20]	Medlemsförslag om Kraftsamling för ett samordnat nordiskt försvar (väckt av den Konservativa gruppen)

---

[12] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 24/2008 og Rek. 35/2008

[13] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 31/2008

[14] Vedtaget af Presidiet den 24. juni 2008, Fremst. 6/2008

[15] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 12/2008

[16] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 26/2008 og Rek. 36/2008

[17] Vedtaget af Presidiet den 24. juni 2008, Fremst. 3/2008

[18] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 22/2008

[19] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 17/2008

[20] Forslaget er trukket tilbage og erstattes af A 1455/presidiet

A 1451/kk [21]	Kommittéforslag om projekthantering i Nordiska ministerrådet (väckt av Kontrollkommittén)
A 1452/medborger [22]	Udvalgsforslag om asylbørn (fremlagt af Medborger- og forbrugerudvalget)
A 1453/medborger [23]	Udvalgsforslag om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (fremlagt af Medborger- og forbrugerudvalget)
A 1454/velferd [24]	Udvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne (framlagt av Velferdsutvalget)
A 1455/presidiet	Medlemsförslag om Kraftsamling för ett samordnat nordiskt försvar (väckt av den Konservativa gruppen)
A 1456/miljø	Medlemsforslag om Havvindmølleparker i Østersøen (fremlagt af Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe)

B. Ministerrådsförslag

B 250/näring [25]	Program for Nordisk Ministerråds samarbejde på arbejdslivsområdet: Med fokus på globaliseringen og demografiske udfordringer"
B 251/miljø [26]	Ministerrådsforslag: Ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbrug 2009-2012
B 252/presidiet [27]	Ministerrådsforslag til planer og budget 2009
B 253/presidiet [28]	Ministerrådsforslag om Arktisk Samarbejdsprogram 2009-2011
B 254/presidiet[29]	Ministerrådsforslag: Retningslinjer for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen 2009-2013
B 255/presidiet [30]	Ministerrådsforslag: Retningslinjer for det fremtidige samarbejde med Nordvestrusland 2009 - 2013
B 256/miljø [31]	Ministerrådsforslag: Ny strategi for bæredygtig udvikling, "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden, reviderad utgåva med mål och prioriteringar 2009-2012"
B 257/miljø[32]	Ministerrådsforslag: Nordiska ministerrådets miljøhandlingsprogram 2009-2012
B 258/presidiet [33]	Ministerrådsförslag om Nordisk-Baltisk mobilitetsprogram 2009-2013
B 259/näring [34]	Ministerrådsförslag om etablering av innovationspris
B 260/näring [35]	Ministerrådsförslag om nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009-2012
B 261/velfærd [36]	Ministerrådsforslag om Ny organisationsstruktur på Social- og helseområdet

---

[21] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 38/2008
[22] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 21/2008
[23] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 29/2008, Rek. 37/2008 og IB 1/2008
[24] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 19/2008
[25] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 27/2008
[26] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 15/2008
[27] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 33/2008
[28] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 8/2008
[29] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 9/2008
[30] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 11/2008
[31] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 14/2008
[32] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 13/2008
[33] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 10/2008
[34] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 25/2008
[35] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 28/2008
[36] Vedtaget på Nordisk Råds session 29. oktober 2008, Rek. 18/2008

C. Berättelser

C 1	Nordisk samarbejde 2007 – Beretning om Nordisk Ministerråds virksomhed
C 2	Forslag till Nordisk Ministerråds planer og budget 2009
C 3/kk	Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007
C 4/kk	Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007
C 5/kk	Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007

D. Ikke-avskrevne rekommandasjoner og fremstillinger

*5/2003/välfärd	Pensioner och förtidspensionering
*2/2004/næring	Open Source Software
*7/2004/medborgar	Samarbetsprogram på konsumentområdet 2005-2010
*18/2005/kultur	Arktisk forskning (første at-sats)
*5/2006/presidiet	Rapport och konferens om samhällssäkerhet
*7/2006/miljø	Fokus på miljø i Nord (anden at-sats)
*9/2006/medborger	Rettsvitenskapelig forskning om havområdene i nord og en traktat i Arktis (anden at-sats)
*10/2006/miljø	Kontrolsystem for udslip af toiletaffald i Østersøen
*14/2006/præsidiet	Styregruppe for håndtering af kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens
*16/2006/välfärd	Bekämpning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området
*17/2006/välfärd	Barn och ungas väntetider innom psykiatrivården i Norden
*18/2006/medborger	Kampagne imod formidling af sexkøb
*21/2006/miljø	Nordisk samarbejde om biobrændsler i trafikken
*23/2006/kultur	Deklaration om nordisk språkpolitik (tredje og fjerde at-sats)
*24/2006/kultur	Nabolands-tv etter digitaliseringen (første at-sats)
*26/2006/næring	Komparativt studie om iværksættere i Norden
*3/2007/presidiet	Nordisk samordnare för gränhindersfrågor
4/2007/miljø	Integrerad syn på förvaltning av Östersjön
5/2007/välfärd	Psykiatrivården i Norden
6/2007/medborger	Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner
7/2007/miljø	Nordisk oppfølging av Stern-rapportens anbefalinger
8/2007/miljø	Gemensamma nordiska initiativ för att verkställa Europeiska unionens direktiv 2006/32/EG om den offentliga sektorns energianvändning
9/2007/miljø	Bæredygtig energipolitik uden A-kraft
10/2007/præsidiet	Nrdisk indsats til FN's klimakonference i København 2009

11/2007/kultur	Norden – en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion. MR-U:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010
12/2007/kultur	Srukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid
13/2007/kultur	Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag
14/2007/velferd	om initiativ for en internasjonal avtale om rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland
15/2007/medborger	Bekæmpelse af menneskehandel
16/2007/næring	Ny nordisk mat
17/2007/presidiet	Budget 2008

Interne beslutninger

1/2005 EU's direktivforslag til softwarepatent

E. Skriftlige spørsmål

E 2008

E 1/2008	Skriftligt spørgsmål om brugen af finsk sprog hos de statslige og kommunale myndigheder i Sverige (väckt av Maarit Feldt-Ranta)
E 2/2008	Skriftlig fråga om en nordisk modell för god skolhälsovård (väckt av Arja Karhuvaara)
E 3/2008	Skriftligt spørgsmål om, hvilke internationale konventioner de nordiske lande hver især har ratificeret (stillet af Medborger- og Forbrugerudvalget)
E 4/2008	Skriftlig fråga om järnvägsförbindelsen mellan Stockholm och Oslo (väckt av Jan Lindholm)
E 5/2008	Skriftlig fråga om TV på finska i Sverige (väckt av Sinikka Bohlin)
E 6/2008	Skriftligt spørgsmål om problemerne ved A-kraftværket Olkiluoto 3 i Finland (stillet af Kristen Touborg)
E 7/2008	Skriftligt spørgsmål om Færøernes nedbringelse af CO_2-udslip (stillet af Line Barfod)
E 8/2008	Skriftligt spørgsmål om Grønlands nedbringelse af CO_2-udslip (stillet af Line Barfod)
E 9/2008	Skriftlig spørsmål om toll på hjelpesendinger via Finland og Rusland (stillet av Dagfinn Høybråten)
E 10/2008	Skriftlig fråga till Danmarks regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar (väckt av Jan Lindholm)
E 11/2008	Skriftlig fråga till Finlands regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar (väckt av Jan Lindholm)
E 12/2008	Skriftligt spørgsmål om grænsehindringer og boligudgifter (stillet af Anita Knakkergaard)
E 13/2008	Skriftligt spørgsmål om asylbørn (stillet af Medborger- og Forbrugerudvalget)
E 14/2008	Skriftligt spørgsmål til Grønlands hjemmestyre om homoseksuelles retsstilling (stillet af Mogens Jensen)
E 15/2008	Skriftlig fråga till Danmarks regering om rapporteringsskyldighet för utländska tjänsteföretag (väckt af Johan Linander)

E 16/2008	Skriftlig fråga till Danmarks regering om kortavgifter som gränshinder (väckt af Hans Wallmark)
E 17/2008	Skriftligt spørgsmål til Finlands regering om homoseksuelles retsstilling (stillet af Mogens Jensen)
E 18 - E 45	Mundtlige spørgsmål stillet på sessionen
E 46/2008	Skriftligt spørgsmål til Sveriges regering om hvordan formandskabslandet har forbedret det nordiske samarbejde ved forberedelsen og gennemførelsen af EU-regelværk? (stillet af Medborger- og forbrugerudvalget)
E 47/2008	Skriftligt spørgsmål til Danmark, Finland, Norge og Sverige om nedlæggelse af FN-styrken SHIRBRIG (stillet af Sidsel Homann)
E 48/2008	Skriftlig fråga till Danmarks regering om myndigheternas tillsynsansvar (väckt af Hans Wallmark)
E 49/2008	Skriftligt spørgsmål til Finlands regering om sikkerhedsproblemer på finsk A-kraftreaktor (stillet af Kristen Touborg)
E 50/2008	Skriftlig fråga till Finlands, Norges och Sveriges regeringar om gränsöverskridande taxitrafik (väckt af Sinikka Bohlin)
E 51/2008	Skriftligt spørgsmål til Islands regering om forsøg på at gøre de nordiske landes sundhedssektorer (helsesektorer) til et økonomisk marked (stillet af Line Barfod og Rolf Reikvam)
E 52/2008	Skriftlig fråga till Finlands, Norges och Sveriges regeringar om Nordisk Samekomvention (väckt af Sinikka Bohlin)
E 53/2008	Skriftlig fråga om Nordplus-stipendierna (väckt af Kent Olsson)

Dokument

1	Nordisk Råds årsberetning 2007
2	Regler for sesjonens gjennomføring 2008
4	Statsministrarnas presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009
5	Utrikesministrarnas redogörelse
6	Försvarsministrarnas redogörelse
7	Samarbetsministrarnas redogörelse
8	Redogörelse om Nordiska ministerrådets samarbete med frivilligsektorn
9	Redogörelse om gränshindersarbetet
10	Redegørelse om GMO-politik indenfor Norden
11	Redogörelse om människohandel
12	Redegørelse om kulturel kompleksitet
13	Redogörelse om jämställdhet
14	Status för MR-U:s strategi 2008-2010
15	Redogörelse om det nordiska globaliseringsarbetet
16	Redogörelse om säkerhetssituationen i Nordatlanten
17	Kontrolkomiteens rapport om virksomhed 2008
18	Redegjørelse fra Nordisk Ministerråds konferense: *Common Concern for the Arctic*

Fremstillinger og ikke foreta sig yderliger mv. 2008

Uddrag af referater fra Præsidiemøder 2008

Præsidiemøde 30. januar 2008

Ingen medlemsforslag til fremstilling.

Præsidiemøde 15. april 2008

Pkt. 11. Fremstiling: A 1424/medborger: Medlemsforslag om bekæmpelse af røveri og overfald af vognmænd i Norden

Medborger- og Forbrugerudvalget har anmodet Presidiet om fremstilling af medlemsforslag A 1424/medborgar om bekæmpelse af røveri og overfald af vognmænd i Norden. Medlemsforslaget har været til behandling på Medborger- og Forbrugerudvalgets møde i Stockholm den 30. januar 2008.

Præsidiet godkendte betænkningen over A 1424/medborger.

Beslutning:

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer

at der sker en styrket koordination mellem regioner og mellem de nordiske lande i øvrigt for at komme disse overfald og røverier til livs

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at afsætte midler til en nordisk plan om sikre hvilepladser og en bedre politiindsats mellem de nordiske lande på området

Præsidiemøde 24. juni 2008

Pkt. 4. Fremstiling: A 1437/presidiet: Medlemsförslag om samnordiska observationssystem i Arktis

Den svenska delegationen har lagt fram ett medlemsförslag om samnordiska observationssystem i Arktis. I detta första utkast till betänkande förslås att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar att stödja SAON (*Sustaining Arctic Observing Networks*) processen genom att skapa ett effektivare nordiskt samarbete i syfte att åstadkomma en förbättrad samordning av nordiska observationssystem i den arktiska regionen. Presidiet dryftar betänkandet.

Presidiet godkände utkastet till betänkandet om A 1437/presidiet: Medlemsförslag om samnordiska observationssystem i Arktis.

Beslutning:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att de nordiska länderna stödjer SAON-processen genom att skapa ett effektivare nordiskt samarbete i syfte att åstadkomma en förbättrad samordning av nordiska observationssystem i den arktiska regionen

att dela all tillgänglig data så att den är lättillgänglig för forskare, ursprungsbefolkning, studenter och övriga intressenter

Pkt. 6. Fremstiling: A 1444/presidiet: Medlemsförslag om insatser för att stöda projektutveckling inom ramen för Östersjöns Handlingsprogram

Ett tvärpolitiskt förankrat medlemsförslag har lagts fram angående insatser för att stödja projektutveckling inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (*HELCOM Baltic Sea Action Plan*, BSAP). Förslagsställarna pekar bl a på att genomförandet av de nationella planerna för att nå målen i BSAP kommer att kräva betydande insatser och resurser. Såväl EU:s finansieringsinstrument som nationella, lokala och privata resurser behöver mobiliseras. En flaskhals för lånefinansiering, hävdar förslagsställarna, är emellertid avsaknaden av väl utarbetade projektförslag. De föreslår därför att Nordiska ministerrådet och de nordiska regeringarna beviljar medel för att etablera en projektberedningsfond, samt att NIB och NEFCO får i uppgift att förvalta densamma.

Rådssekretariatet har utarbetat ett förslag till betänkande över medlemsförslaget. Här framhålls bl a att det är av yttersta vikt för Östersjöns överlevnad som ekologiskt och ekonomiskt system att HELCOM:s BSAP följs upp av konkreta nationella planer och praktiska insatser av olika slag. För att utveckla och genomföra åtgärder krävs resurser. Resurser finns hos bl a EU:s finansieringsinstrument, hos Östersjöländerna själva och hos internationella finansieringsinstitutioner. Projektberedningskapacitet är emellertid en trång sektor i arbetet med att utveckla och genomföra åtgärder mot Östersjöregionens miljöhot. Slutsatsen är att en projektberedningsfond skulle kunna bli ett verksamt medel för att främja utveckling och framväxt av insatser till godo för Östersjöregionens miljö. Det är viktigt att användningen av projektberedningsresurserna sker i nära samråd med HELCOM. Vidare är det angeläget att information om projektberedningsfonden görs tillgänglig för en bred uppsättning tänkbara aktörer både på offentlig och privat sida. Rådssekretariatet föreslår därför att Presidiet föreslår att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet och de nordiska ländernas regeringar

Presidiet godkände betänkandet över A 1444/presidiet.

Beslutning:

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att resurser beviljas för etablerandet av en projektberedningsfond med uppgift att utveckla genomförbara och lämpliga insatser inom ramen för implementeringen av Östersjöns handlingsplan BSAP

att de nordiska finansieringsinstitutionerna: Nordiska investeringsbanken (NIB) och Nordiska miljöutvecklingsfonden (NEFCO), ges i uppgift att förvalta dessa bidragsmedel

Pkt. 16. Fremstiling: A 1403/miljø: Medlemsforslag om fælles rovdyrsforvaltning i Norden

Miljø- og Naturresurseudvalget har anmodet Præsidiet om fremstilling medlemsforslag A 1403/miljø om fælles rovdyrsforvaltning i Norden. Lauri Oinonen reserverer sig mod forslaget. Reservanten er dog indstillet på at forslage fremmes via fremstilling i Præsidiet.

Præsidiet godkendte Miljø- og Resurseudvalgets forslag til beslutning om A 1403/miljø om fælles rovdyrsforvaltning i Norden.

Beslutning:

Nordisk Råd rekommanderer Finlands, Norges og Sveriges regeringer,

at etablere en fællesnordisk terminologi og metode for indberetning i forbindelse med de tre landes eksisterende forvaltningsplaner for store rovdyr

at på længere sigt udarbejde samordnede forvaltningsplaner på populationsniveau

at arbejde aktivt for at opnå de målsatte bevaringstilstande for de forskellige bestande og arter og opfyldelse af internationale forpligtelser

at myndighederne forstærker dialogen med berørte medborgere og interessegrupper

at rovdyrbestandene forvaltes med en størst mulig grad af forudsigelighed for nærings- og andre samfundsinteresser, særligt i grænseområderne

at styrke den fælles forskningsindsats med øget fokus på sociologiske discipliner (konfliktløsning, bibringelse af accept osv.) og samarbejdet om at tiltrække større grad af EU-finansiering til rovdyrforskning

Pkt. 17. Fremstiling: A 1423/miljø: Medlemsförslag om nordisk kraftsamling för at rädda fiskebestånden och fiskerinäringen

Miljø- og Naturresurseudvalget og Næringsudvalget har anmodet Præsidiets om fremstilling af medlemsforslag A 1423/miljø om nordisk kraftsamling för at rädda fiskebestånden och fiskerinäringen. Medlemsforslaget har været til behandling i begge udvalg på udvalgsmøder den 30. oktober 2007 i Oslo, på fælles udvalgsmøder den 30. januar 2008 i Stockholm, og den 15. april 2008 i Stavanger, Norge. I forbindelse med mødet i Stockholm afholdt de to udvalg en fælles høring om nordisk fiskeripolitik.

Præsidiet godkendte Miljø- og Naturresurseudvalget og Næringsudvalgets forslag til beslutning om A 1423/miljø om nordisk kraftsamling för at rädda fiskebestånden och fiskerinäringen.

Beslutning:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at man i forbindelse med udarbejdelsen af handlingsplan på fiskeriområdet 2009-12 prioriterer en række strategiske udredninger og projekter om centrale problemstillinger nævnt i denne betænkning med henblik på at kunne styrke og underbygge nordiske positioner i de kommende års forhandlinger i de internationale fora; herunder revisionen af EU's fælles fiskeripolitik i 2012

at i særlig grad prioritere udredninger og projekter inden for følgende emner:

- - Klimaforandringer og fiskeresurserne samt fremme af energibesparende fiskeriformer
- Sammenhængende og integrerede forvaltningsplaner (inkl. restaurering) for større havområder som eksempelvis Østersøen, Barentshavet og Nordatlanten med inddragelse af fiskerinæringen samt andre aktører og interesser - Sikring af fiskeriets lønsomhed under foranderlige natur- og samfundsmæssige betingelser (fiskeri-, regional-, arbejdsmarkeds- og turismepolitikker m.fl.)
- Udvikling og afprøvning af systemer, der effektivt forhindrer ulovligt fiskeri

Præsidiemøde 24. september 2008

Ingen medlemsforslag til fremstilling.

Præsidiemøde 27. oktober 2008

Pkt. 10. Fremstilling: A 1426/velfærd: Medlemsforslag om et nordisk sundhedsområde

Velfærdsudvalget har anmodet Præsidiet om fremstilling af medlemsforslag A 1426/velfærd om et nordisk sundhedsområde. Medlemsforslaget har været til behandling i Velfærdsområdet den 23. juni 2008.

Præsidiet godkendte Velfærdsudvalgets forslag til beslutning om A 1426/velfærd om et nordisk sundhedsområde.

Beslutning:

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

å ta initiativ til at det settes ned en ekspertgruppe i regi av Nordisk Ministerråd, som innen to år skal kartlegge om et nordisk samarbeid om sjeldne sykdommer og ressurskrevende behandlinger er mulig, med fokus på en nordisk nytteverdi

Præsidiemøde 9. december 2008

Ingen medlemsforslag til fremstilling.

Valg til Nordisk Kulturfonds styrelse samt valg av revisorer

Nordisk Kulturfonds Bestyrelse 2009-2010

	Forslag til medlemmer	**Forslag til suppleanter**
Fra Danmark:	Bente Dahl (RV)	Mogens Jensen (S)
Fra Finland:	Risto Autio (cent)	Tommy Tabermann (sd)
Fra Island:	Helgi Hjörvar (A)	Siv Friðleifsdóttir (F)
Fra Norge:	Rolf Reikvam (SV)	Karin S. Woldseth (FrP)
Fra Sverige:	Lars Wegendal (s)	Kent Olsson (m)
Fra Færøerne:	Skal ikke nominere i 2008	Skal ikke nominere i 2008
Fra Grønland:	Josef Motzfeldt (IA)	Augusta Salling (At)
Fra Åland:	Henry Lindström (ÅC)	Camilla Gunell (s)

Rådet bifaldt Valgkomiteens forslag.

Parlamentarisk revisor og revisorsuppleant Nordisk Kulturfond 2009-2010

	Forslag til medlem	**Forslag til suppleant**
Fra Danmark:	Ole Vagn Christensen (S)	Sidsel Homann (SF)

Rådet bifaldt Valgkomiteens forslag.

Valg til Nordisk Handicappolitisk Råd

	Forslag til medlemmer	**Forslag til suppleanter**
Fra Danmark:	Karen J. Klint (S)	Bente Dahl, (RV)
Fra Finland:	Arja Karhuvaara (saml)	Tuula Peltonen (sd)
Fra Island:	Þuríður Backman (VG)	Guðmundur Magnússon, (VG)
Fra Norge:	Ivar Kristiansen (H)	Anne Margrethe Larsen (V)
Fra Sverige:	Ronny Olander (s)	Marianne Kierkemann (m)

Register

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
A. Medlemsforslag/Utvalgsforslag/Presidieforslag/Komitéforslag					
A 1390/ kultur/velferd	Medlemsforslag om kultur og helse	191	251	Rek. 23/2008	
A 1403/miljø/næring	Medlemsforslag om felles rovdyrforvaltning i Norden	1191	258	Fremst. 4/2008	Vedtaget af Presidiet den 24. juni 2008 i Helsingfors
A 1411/medborgar/ välfärd	Medlemsförslag om förbud mot transfetter	182	266	Rek. 20/2008	Votering
A 1422/medborger	Medlemsförslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet	222	272	Rek. 30/2008	
A 1423/miljø/næring	Medlemsförslag om Nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen	1191	280	Fremst. 5/2008	Vedtaget af Presidiet den 24. juni 2008 i Helsingfors
A 1424/medborger	Medlemsforslag om bekæmpelse af af røveri og overfald af vognmænd i Norden	1189	287	Fremst. 1/2008 Fremst. 2/2008	Vedtaget af Presidiet 15. april 2008 i Stavanger
A 1426/velferd	Medlemsforslag om et nordisk sundhedsområde	1192	293	Fremst. 7/2008	Vedtaget af Presidiet den 27. oktober 2008 i Helsingfors
A 1428/medborgar	Medlemsförslag om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter	164	299	Se A 1432/medborger	Votering
A 1429/ presidiet/kultur	Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets Litteraturpris	229	311	Rek. 32/2008	
A 1430/presidiet	Medlemsforslag om endring av Nordisk Råds arbeidsordning § 73 Partigrupper	227	318	IB 2/2008	
A 1431/velfærd	Medlemsforslag om medarbejder- og	211	322	Ikke foretage sig	Votering

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
	brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi			yderligere	
A 1432/medborger	Medlemsforslag om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone	164	299	Rek. 16/2008 Rek. 34/2008	Votering
A 1433/velferd	Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner	192	329	Rek. 24/2008 Rek. 35/2008	
A 1436/kultur	Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer	224	335	Rek. 31/2008	
A 1437/presidiet	Medlemsförslag om samnordiska observationssystem i Arktis	1189	345	Fremst. 6/2008	Vedtaget af Presidiet 24. juni 2008 i Helsingfors
A 1440/kultur	Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap	77	350	Rek. 12/2008	
A 1441/näring	Medlemsförslag om nordisk innovationspolitik	210	355	Rek. 26/2008 Rek. 36/2008	
A 1444/presidiet	Medlemsförslag om insatser för att stöda projektutveckling inom ramen för Östersjöns Handlingsprogram	1190	361	Fremst. 3/2008	Vedtaget af Presidiet 24. juni 2008 i Helsingfors
A 1445/medborgar	Medlemsförslag om människohandel för tvångsarbete	186	367	Rek. 22/2008	
A 1447/næring/miljø	Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan for klimavenlig transportpolitik (fremlagt af Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe)	169	371	Rek. 17/2008	
A 1451/kk	Kommittéforslag om projekthantering i Nordiska ministerrådet (väckt av Kontrollkommittén)	235	380	Rek. 38/2008	
A 1452/medborger	Udvalgsforslag om asylbørn	184	384	Rek. 21/2008	

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
A 1453/medborger	Udvalgsforslag om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (fremlagt af Medborger og forbrugerudvalget)	222	388	Rek. 29/2008 Rek. 37/2008 IB 1/2008	
A 1454/velferd	Udvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne (framlagt av Velferdsutvalget)	176	392	Rek. 19/2008	
B. Ministerråds-forslag					
B 250/näring	Program for Nordisk Ministerråds samarbejde på arbejdslivsområdet: "Med fokus på globaliseringen og demografiske udfordringer"	216	401	Rek. 27/2008	
B 251/miljø	Ministerrådsforslag: Ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbrug 2009-2012	158	413	Rek. 15/2008	
B 252/presidiet	Ministerrådsforslag til planer og budget 2009	233	420	Rek. 33/2008	
B 253/presidiet	Ministerrådsforslag om Arktisk Samarbejdsprogram 2009-2011	70	453	Rek. 8/2008	
B 254/presidiet	Ministerrådsforslag: Retningslinjer for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen 2009-2013	74	460	Rek. 9/2008	
B 255/presidiet	Ministerrådsforslag: Retningslinjer for det fremtidige samarbejde med Nordvestrusland 2009 - 2013	76	469	Rek. 11/2008	
B 256/miljø	Ministerrådsforslag: Ny strategi for bæredygtig udvikling, "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden, reviderad utgåva med mål och prioriteringar 2009-2012"	155	478	Rek. 14/2008	
B 257/miljø	Ministerrådsforslag: Nordiska ministerrådets	153	486	Rek. 13/2008	

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
	miljøhandlingsprogram 2009-2012				
B 258/presidiet	Ministerrådsförslag om Nordisk-Baltisk mobilitetsprogram 2009-2013	74	502	Rek. 10/2008	
B 259/näring	Ministerrådsförslag om etablering av innovationspris	207	509	Rek. 25/2008	Votering
B 260/näring	Ministerrådsförslag om nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009-2012	218	516	Rek. 28/2008	
B 261/velferd	Ny organisationsstruktur på Social- og helseområdet	174	533	Rek. 18/2008	
C. Beretninger					
C 1	Nordisk samarbejde 2007 – Beretning om Nordisk Ministerråds virksomhed	235	537		Til efterretning
C 2	Forslag till Nordisk Ministerråds planer og budget 2009	233	590		Til efterretning
C 3/kk	Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007	235	619		Til efterretning
C 4/kk	Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007	235	640		Til efterretning
C 5/kk	Rigsrevisions beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007	235	654		Til efterretning
D. Ikke-avskrevne rekommandasjoner og fremstillinger					
*5/2003/välfärd	Pensioner och förtidspensionering	238	695		Færdigbehandlet
*2/2004/næring	Open Source Software	238	701		Færdigbehandlet

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
*7/2004/medborgar	Samarbetsprogram på konsumentområdet 2005-2010	238	705		Til efterretning
*18/2005/kultur	Arktisk forskning (første at-sats)	238	707		Færdigbehandlet
*5/2006/presidiet	Rapport och konferens om samhällssäkerhet	238	710		Færdigbehandlet anden at-sats Afvente ny meddelelse første at-sats
*7/2006/miljø	Fokus på miljø i Nord (anden at-sats)	238	715		Til efterretning
*9/2006/medborger	Rettsvitenskapelig forskning om havområdene i nord og en traktat i Arktis (anden at-sats)	238	717		Færdigbehandlet
*10/2006/miljø	Kontrolsystem for udslip af toiletaffald i Østersøen	238	720		Til efterretning
*14/2006/præsidiet	Styregruppe for håndtering af kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens	238	722		Færdigbehandlet
*16/2006/välfärd	Bekämpning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området	238	725		Færdigbehandlet
*17/2006/välfärd	Barn och ungas väntetider innom psykiatrivården i Norden	238	730		Til efterretning
*18/2006/ medborger	Kampagne imod formidling af sexkøb	238	739		Til efterretning
*21/2006/miljø	Nordisk samarbejde om biobrændsler i trafikken	238	741		Færdigbehandlet
*23/2006/kultur	Deklaration om nordisk språkpolitik (tredje og fjerde at-sats)	238	744		Til efterretning
*24/2006/kultur	Nabolands-tv etter digitaliseringen (første at-sats)	239	747		Til efterretning
*26/2006/næring	Komparativt studie om iværksættere i Norden	239	749		Til efterretning

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
*3/2007/presidiet	Nordisk samordnare för gränhindersfrågor	238	752		Færdigbehandlet
4/2007/miljø	Integrerad syn på förvaltning av Östersjön	238	755		Færdigbehandlet
5/2007/välfärd	Psykiatrivården i Norden	239	757		Til efterretning
6/2007/medborger	Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner	238	761		Færdigbehandlet
*7/2007/miljø	Nordisk oppfølging av Stern-rapportens anbefalinger	238	764		Til efterretning
*8/2007/miljö	Gemensamma nordiska initiativ för att verkställa Europeiska unionens direktiv 2006/32/EG om den offentliga sektorns energianvändning	238	769		Færdigbehandlet første at-sats Afvente ny meddelelse anden at-sats
9/2007/miljø	Bæredygtig energipolitik uden A-kraft	239	772		Til efterretning
10/2007/præsidiet	Nordisk indsats til FN's klimakonference i København 2009	238	776		Færdigbehandlet
11/2007/kultur	Norden – en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion. MR-U:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010	238	788		Færdigbehandlet
12/2007/kultur	Strukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid	238	790		Færdigbehandlet
*13/2007/kultur	Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag	239	792		Til efterretning
14/2007/välfärd	om initiativ for en internasjonal avtale om rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland	238	796		Færdigbehandlet
*15/2007/ medborger	Bekæmpelse af menneskehandel	238	799		Færdigbehandlet første at-sats Afventer ny meddelelse anden og tredje at-sats

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
16/2007/näring	Ny nordisk mat	239	804		Til efterretning
*17/2007/presidiet	Budget 2008	238	806		Færdigbehandlet
Interne beslutninger					
1/2005	EU's direktivforslag til softwarepatent	239	808		Færdigbehandlet
E. Spørgsmål					
E 1	Skriftligt spørgsmål om brugen af finsk sprog hos de statslige og kommunale myndigheder i Sverige	809			Skriftligt svar
E 2	Skriftlig fråga om en nordisk modell för god skolhälsovård	812			Skriftligt svar
E 3	Skriftligt spørgsmål om, hvilke internationale konventioner de nordiske lande hver især har ratificeret	816			Skriftligt svar
E 4	Skriftlig fråga om järnvägsförbindelsen mellan Stockholm och Oslo	822			Skriftligt svar
E 5	Skriftlig fråga om TV på finska i Sverige	829			Skriftligt svar
E 6	Skriftligt spørgsmål om problemerne ved A-kraftværket Olkiluoto 3 i Finland	832			Skriftligt svar
E 7	Skriftligt spørgsmål om Færøernes nedbringelse af CO_2-udslip	843			Skriftligt svar
E 8	Skriftligt spørgsmål om Grønlands nedbringelse af CO_2-udslip	846			Skriftligt svar
E 9	Skriftlig spørsmål om toll på hjelpesendinger via	849			Skriftligt svar

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
	Finland og Russland				
E 10	Skriftlig fråga till Danmarks regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar	852			Skriftligt svar
E 11	Skriftlig fråga till Finlands regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar	855			Skriftligt svar
E 12	Skriftligt spørgsmål om grænsehindringer og boligudgifter	860			Skriftligt svar
E 13	Skriftligt spørgsmål om asylbørn	869			Skriftligt svar
E 14	Skriftligt spørgsmål til Grønlands hjemmestyre om homoseksuelles retsstilling	886			Skriftligt svar
E 15	Skriftlig fråga till Danmarks regering om rapporteringsskyldighet för utländska tjänsteföretag	890			Skriftligt svar
E 16	Skriftlig fråga till Danmarks regering om kortavgifter som gränshinder	894			Skriftligt svar
E 17	Skriftligt spørgsmål til Finlands regering om homoseksuelles retsstilling	898			Skriftligt svar
E 18	Fråga till Sveriges regering om den nya avslyssningslagen kränker finländarnas mänskliga rättigheter.	78			Mundtligt svar
E 19	Spørsmål til Sveriges regjering om oppfølgning på den nordiske språkdeklarasjonen	79			Mundtligt svar
E 20	Fråga till den danska regeringen om det går att ompröva skatteavtalet mellan Sverige och Danmark och därmed mellan Skåne och Sjælland	79			Mundtligt svar
E 21	Fråga till Sverige och Finlands regeringar om boendebaserade fyramånaders regel i Finland för att motta sociala bidrag i Finland	80			Mundtligt svar

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
E 22	Fråga till Sveriges regering om rimligheten i att ministerrådet avvisar att behandla särskilda områden/sektorer som saknar eget ministerråd	81			Mundtligt svar
E 23	Spørgsmål til de nordiske regeringer om medvirken til bevarelsen og udviklingen af de små håndværksfag i Norden	82			Mundtligt svar
E 24	Fråga till Norges regering om problemet med att endast folkbokförda personer i Norge har rätt till en personlig läkare	83			Mundtligt og skriftligt svar (903)
E 25	Fråga till Norges regering om planläggning av vägar och järnvägar i gränsområdet mellan Norge och Sverige	84			Mundtligt svar
E 26	Fråga till Norges regering om förtydligande av begrepp i förhållande till den nordiska välfärdsmodellen; skattepolitik och socialförsäkringssystemet	84			Mundtligt svar
E 27	Fråga till Sveriges regering om radioaktiv nedsmutsning av Östersjön	85			Mundtligt svar
E 28	Spørsmål til Norges regjering om oppfølgningen på tiltak for næringsutviklingen i Barentsregionen	86			Mundtligt svar
E 29	Spørsmål til Sveriges regering om grensehindringer ved kjøp av reseptpligtig medisin i Sverige	86			Mundtligt svar
E 30	Spørgsmål til Sverige regering om social dumping	87			Mundtligt svar
E 31	Spørgsmål til Islands regering om nedlæggelsen af Forbruger-ministerrådet i 2005 og oprettelse af et embedsmandsudvalg	87			Mundtligt svar
E 32	Spørgsmål til Sveriges regering om FRA-loven i forhold til Europakonvensjonen.	88			Mundtligt svar

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
E 33	Fråga till Grönlands landsstyre om ett skyddsfördrag för Antarktis liknande det för Arktis	88			Mundtligt svar
E 34	Fråga till Norges och Sveriges regeringar om samarbetet om tågtrafik och infrastruktur	89			Mundtligt svar
E 35	Fråga till Sveriges och Finlands regeringar om upprättelse av ett gemensamt program för att åtgärda fukt och mögel i skolorna	90			Mundtligt svar
E 36	Spørgsmål til Danmarks og Sveriges regeringer om situationen for Norden i Fokus	91			Mundtligt svar
E 37	Fråga till Finlands regering om grunderna för att beviljas invalidpension i de nordiska länderna	91			Mundtligt svar
E 38	Spørgsmål til Finlands regering om sikkerhedsproblemer og forsinkelser ved bygningen af a-kraft-værket Olkiluoto III	92			Mundtligt svar
E 39	Fråga till Norges regering om upphovsrätt och illegal fildelning på nätet	93			Mundtligt svar
E 40	Spørgsmål till Sveriges regering om deltagelse fra Åland, Grønland og Færøerne i det nordiske sprognævn	94			Mundtligt svar
E 41	Spørgsmål till Sveriges regering om sprogforståelse og nabolands-tv	94			Mundtligt svar
E 42	Spørgsmål til Danmark, Finland og Sveriges regeringer om støtte fra de nordiske EU-lande til fangst og udnyttelse af sæler	95			Mundtligt svar
E 43	Spørgsmål til Islands regering om islændinge ikke fortsat skal investere i naturlige energiresurser (vandkraft, geometrisk energi)	95			Mundtligt svar

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
E 44	Fråga till Norges regering om föräldrarpenning och -ledighet till fädrar	96			Mundtligt svar
E 45	Fråga till Danmarks regering om möjligheten för att kunna ta körkort i sitt hemland även om man är bosatt i ett annat nordiskt land	96			Mundtligt svar
E 46	Skriftligt spørgsmål til Sveriges regering om hvordan formandskabslandet har forbedret det nordiske samarbejde ved forberedelsen og gennemførelsen af EU-regelværk?	907			Skriftligt svar
E 47	Skriftligt spørgsmål til forsvarsministrene i Danmark, Finland, Norge og Sverige om nedlæggelse af FN-styrken SHIRBRIG	909			Skriftligt svar
E 48	Skriftlig fråga till Danmarks regering om myndigheternas tillsynsansvar	912			Skriftligt svar
E 49	Skriftligt spørgsmål til Finlands regering om sikkerhedsproblemer på finsk A-kraftreaktor	915			Skriftligt svar
E 50	Skriftlig fråga till Finlands, Norges och Sveriges regeringar om gränsöverskridande taxitrafik	919			Skriftligt svar
E 51	Skriftligt spørgsmål til Islands regering om forsøg på at gøre de nordiske landes sundhedssektorer (helsesektorer) til et økonomisk marked	923			Skriftligt svar
E 52	Skriftlig fråga till Finlands, Norges och Sveriges regeringar om Nordisk Samekomvention	927			Skriftligt svar
E 53	Skriftlig fråga om Nordplus-stipendierna	930			Skriftligt svar

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
Dokument					
1	Nordisk Råds årsberetning 2007	235	933		Til efterretning
2	Regler for sesjonens gjennomføring 2008	35	966		Godkendt
4	Statsministrarnas presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009	105	970		Til efterretning
5	Utrikesministrarnas redogörelse	64	994		Til efterretning
6	Försvarsministrarnas redogörelse	64	996		Til efterretning
7	Samarbetsministrarnas redogörelse	50	999		Til efterretning
8	Redogörelse om Nordiska ministerrådets samarbete med frivilligsektorn	221	1001		Til efterretning
9	Redogörelse om gränshindersarbetet	50	1006		Til efterretning
10	Redegørelse om GMO-politik indenfor Norden	163	1017		Til efterretning
11	Redogörelse om människohandel	64	1018		Til efterretning
12	Redegørelse om kulturel kompleksitet	201	1023		Til efterretning
13	Redogörelse om jämställdhet	209	1043		Til efterretning
14	Status för MR-U:s strategi 2008-2010	220	1052		Til efterretning
15	Redogörelse om det nordiska globaliseringsarbetet	199	1063		Til efterretning
16	Redogörelse om säkerhetssituationen i Nordatlanten	64	1095		Til efterretning
17	Kontrolkomiteens rapport om virksomhed 2008	235	1097		Til efterretning
18	Redegjørelse fra Nordisk Ministerråds konferense:	71	1100		Til efterretning

Nr.	Ärendetittel	Behandl. s.	Trykket s.	Rek./Fremst./Ytring/ Internt vedtak Nummer	Annet vedtak
	Common Concern for the Arctic				

Personregister

Adelsbo, Christer, Sveriges del. (s)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348

Adelsohn-Liljeroth, Lena Sveriges del. (m), Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Redogörelse om samexistens och kulturell komplexitet (Dokument 12): 199

Alatalo, Mikko, Finlands del. (cent)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Andersson, Claes, Finlands del. (vänst), Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Arhinmäki, Paavo, Finlands del. (vänst.), Valgt medlem
Udtalelse:
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (A 1429/kultur): 228
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske lands uddannelsessystemer (A 1436/kultur): 223

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): Arhinmäki - Reinfeldt: 112
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Arhinmäki - Vanhanen: 146

Medlemsforslag:
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Spørgsmål:
- till Sveriges regering om den nya avslyssningslagen kränker finländarnas mänskliga rättigheter (E 18/2008), 78

Arnesen, Bendiks H., Norges del. (A)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 58

Replikskifte:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): Fredriksen – Arnesen: 59

Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (A 1411/medborgar/välfärd): 271
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar): 367

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384

Spørgsmål:
- til Norges regjering om oppfølgningen på tiltak for næringsutviklingen i Barentsregionen (E 28/2008): 86

Árni Páll Árnason, Islands del. (A)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 59

Replikskifte:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): Árni – Kallis: 60
- Statsministrarnas presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4), Árni – Kólbrun: 102
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): Árni - Stoltenberg: 124

Medlemsforslag:
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Asmyhr, Hans Frode, Norges del. (FrP), Valgt medlem
Udtalelse:
- om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009 (B 252/presidiet/C 2): 232
Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): Asmyhr - Reinfeldt: 110
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Asmyhr - Sahlin: 139
Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (A 1430/presidiet), 320
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (A 1433/velferd), 333
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Autio, Risto, Finlands del. (cent) Valgt medlem
Udtalelse:
- om kultur og helse (A 1390/kultur/velferd): 186
Medlemsforslag:
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Barfod, Line, Danmarks del. (EL) Valgt medlem
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 55
- Försvarsministrarnas redogörelse (Dokument 6 och 16): 63
- Statsministrarnas presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4): 100, 102
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (A 1431/velfærd): 211
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar): 185
Replikskifte:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11), Barfod – Fredriksen: 55
- Statsministrarnas presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4), Barfod – Geir H. Haarde: 100
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Barfod - Geir H. Haarde: 118, 119
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Barfod – Stoltenberg: 124
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om et nordisk sundhedsområde (Bet. A 1426/velferd), 293
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (A 1431/velfærd), 327
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (A 1432/medborger), 309
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377
Spørgsmål:
- om Færøernes nedbringelse af CO_2-udslip (E 7/2008), 843
- om Grønlands nedbringelse af CO_2-udslip (E 8/2008), 846
- til Sveriges regering om social dumping (E 30/2008) 87
- om forsøg på at gøre de nordiske landes sundhedssektorer (helsesektorer) til et økonomisk marked (E 51/2008), 923

Berg, Heli, Sveriges del. (fp)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Bergman, Lisbeth Grönfeldt, Sveriges del. (m), Valgt medlem
Udtalelse:
- Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik (A 1447/näring/miljö): 167
- Redogörelse om det nordiska globaliserings-arbetet, (Dokument 15): 198
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring): 203

Replikskifte:
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring), Bergman - Pedersen: 203, 204
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring), Bergman - Wegendal: 204

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om nordisk innovationspolitik (Bet. A 1441/näring), 355
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Berthelsen, Per, Grønlands del. (S)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- om Nordisk Ministerråds arktiskt samarbetsprogram 2009-2011 (B 253/presidiet): 66, 70

Spørgsmål:
- Svar til Brodén (E 33/2008) 89

Bildt, Carl, Sveriges del. (m), Regjeringsrepresentant
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 51

Replikskifte:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): Bildt – Reikvam: 53
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): Bildt – Larsen: 56

Bisgaard, Per , Danmarks del. (V)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Björgvin G. Sigurðsson, Islands del. (A)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Redogörelse om det nordiska globaliserings-arbetet, (Dokument 15): 194

Bohlin, Sinikka, Sveriges del. (s)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9): 46
- om riktlinjer för Nordiska ministerrådets samarbete med Nordvästra Ryssland 2009-2013 (B 255/presidiet): 74
- Tal av den nyvalda presidenten: 246

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Bohlin - Vanhanen: 145

Medlemsforslag:
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (A 1436/kultur), 342
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Spørgsmål:
- om TV på finska i Sverige (E 5/2008), 829
- om gränsöverskridande taxitrafik (E 50/2008), 919
- om Nordisk Samekonvention (E 52/2008), 927

Bonnesen, Erling, Danmarks del. (V)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361

Brodén, Anita, Sveriges del. (fp)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 41
- om miljöhandlingsplan 2009-2012 (B 257/miljø): 153
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd): 182

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Brodén – Rasmussen: 129

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Spørgsmål:
- till Grönlands landsstyre om ett skyddsfördrag för Antarktis liknande det för Arktis (E 33/2008) 88

Brodersen, Henrik, Danmraks del. (DF)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (Bet. A 1424/medborger), 287
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388

Brørby, Berit, Norges del. (A)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009 (B 252/presidiet/C 2): 230
- Valg: 240

Medlemsforslag:
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (A 1436/kultur), 342
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Carlgren, Andreas, Sveriges del. (c)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- om miljöhandlingsplan 2009-2012 (B 257/miljø): 150
Replikskifte:
- om miljöhandlingsplan 2009-2012 (B 257/miljø), Gestrin - Carlgren: 151

Christensen, Ole Vagn, Danmarks del. (S), Valgt medlem
Udtalelse:
- om handlingsplan för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012 (B 251/miljø): 158
- Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik (A 1447/näring/miljö): 168
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring): 206
- om regionalpolitiskt samarbetsprogram (B 260/näring): 217
Medlemsforslag:
- om nordisk innovationspolitik (Bet. A 1441/näring), 355
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371
Spørgsmål:
- til Danmarks og Sveriges regeringer om situationen for Norden i Fokus (E 36/2008) 91

Christensen, Troels, Danmarks del. (V)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Cronberg, Tarja, Finlands del. (gröna)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Dahl, Bente, Danmarks del. (RV)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9): 49
- Redogörelse om samarbetet med frivilligsektorn (Dokument 8): 221
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
Spørgsmål:
- om medvirken til bevarelsen og udviklingen af de små håndværksfag i Norden (E 23/2008) 82

Dam á Neystabø, Helena, Færøernes del. (Jvfl.), Regeringsrepræsentant
Udtalelser:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 43

Ehn, Johan, Finlands del. (FS)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9): 48

Eidesgaard, Jóannes, Færøernes del. (Jvfl.), Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 42
Replikskifte:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): Eidesgaard – Reikvam: 42

Eklöw, Raija-Liisa, Ålands del. (Lib)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO (Dokument 10): 162
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297

- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (A 1429/kultur), 316
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Spørgsmål:
- till Sveriges regering om radioaktiv nedsmutsning av Östersjön (E 27/2008) 85

Eng, Sigrun, Norges del. (A)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 58

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (A 1403/miljø/næring), 265
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (A 1436/kultur), 342
- om nordisk innovationspolitik (Bet. A 1441/näring), 355
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Komitéforslag:
- om projekthantering i Nordiska ministerrådet (A 1451/kk), 380

Enger, Inger S., Norges del. (Sp)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om kultur og helse (A 1390/kultur/velferd): 188

Medlemsforslag:
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350

Eriksson, Viveka, Ålands del. (Lib)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 136

Erlandsen, Joan, Danmarks del. (V)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307

Erlandsson, Eskil, Sveriges del. (c)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- om handlingsplan för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012 (B 251/ miljø): 155
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO(Dokument 10): 158

Replikskifte:
- om handlingsplan för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012 (B 251/ miljø), Lindholm - Erlandsson: 156

Erlandsson, Ragnar, Ålands del. (ÅC)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (A 1429/kultur), 316

Feldt-Ranta, Maarit, Finlands del. (sd)
Valgt medlem
Replikskifte:
- om samarbetsprogram för arbetsmarknadsfrågor 2009-2012 (B 250/näring), Hyssälä – Feldt-Ranta: 215

Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266

- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (Bet. A 1424/medborger), 287
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (A 1436/kultur), 342
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388

Spørgsmål:
- om brugen af finsk sprog hos de statslige og kommunale myndigheder i Sverige (E 1/2008), 809
- till Sverige och Finlands regeringar om boendebaserade fyramånaders regel i Finland för att motta sociala bidrag i Finland (E 21/2008) 80

Feltzing, Barbro, Sveriges del. (mp)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Fredriksen, Jan-Henrik, Norges del. (FrP), Valgt medlem
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 55
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner (A 1433/velferd): 193
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (A 1431/velfærd): 210

Replikskifte:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): Barfod – Fredriksen: 55
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): Fredriksen – Arnesen: 59
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4), Fredriksen – Kólbrun: 102
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Fredriksen – Karlsen: 135
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (A 1431/velfærd), Pedersen - Fredriksen: 210

Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om et nordisk sundhedsområde (Bet. A 1426/velferd), 293
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (A 1430/presidiet), 320
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (A 1433/velferd), 333
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329

Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Gade, Søren, Danmarks del. (V)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Försvarsministrarnas redogörelse (Dokument 6 och 16): 60

Geir H. Haarde, Islands del. (Sj.)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4): 98
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 115

Replikskifte:
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4), Barfod – Geir H. Haarde: 100
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4), Reikvam – Geir H. Haarde: 100
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Pedersen – Geir H. Haarde: 117
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Homann – Geir H. Haarde: 117, 118
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska

välfärdsmodellen (Dokument 15), Barfod – Geir H. Haarde: 118, 119

Gestrin, Christina, Finlands del. (sv)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om riktlinjerna för Nordiska ministerrådets samarbete med Estland, Lettland och Litauen 2009 – 2013 (B 254/presidiet): 72

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Gestrin – Rasmussen: 130
- om miljöhandlingsplan 2009-2012 (B 257/miljø), Gestrin - Carlgren: 151

Medlemsforslag:
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361

Green, Monica, Sveriges del. (s)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Gundersen, Gunnar, Norges del. (H)
Vara medlem
Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280

Gunnarsson, Rolf, Sveriges del. (m)
Suppleant
Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), 266

Udvalgsforslag:
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388

Gustafsson, Billy, Sveriges del. (s)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring): 204
- om samarbetsprogram för arbetsmarknadsfrågor 2009-2012 (B 250/näring): 215

Replikskifte:
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring), Gustafsson - Kallis: 205

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om nordisk innovationspolitik (Bet. A 1441/näring), 355
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Gøtzsche, Lisbeth Sejer, præsident for Ungdommens Nordiske Råd
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 40

Haglö, Kerstin, Sveriges del. (s)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350

Hansen, May Elisabeth, Norges del. (SV), Suppleant
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (A 1432/medborger), 309
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Hansson, Agne, Sveriges del. (c)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Helgi Hjörvar, Islands del. (A)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4): 104
- om handlingsplan för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012 (B 251/ miljø): 157

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Henningsen, Juliane, Danmarks del.(IA)
Suppleant
Medlemsforslag:
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Hildeng, Britt, Norges del. (A)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Redogörelse om Norden – en ledande dynamisk kunskaps- och kompetens-region. Utbildningsministrarnas strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008-2010 (Dokument 14): 219

Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap, (Bet. A 1440/kultur), 350
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Spørgsmål:
- til Sveriges regjering om oppfølgning på den nordiske språkdeklarasjonen (E 19/2008), 79

Holmberg, Kari Lise, Norges del. (H)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (Bet. A 1424/medborger), 287
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384

Homann, Sidsel, Danmarks del. (SV)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik (A 1447/näring/miljö): 167

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Homann – Geir H. Haarde: 117, 118

Spørgsmål:
- til Finlands regering om sikkerhedsproblemer og forsinkelser ved bygningen af a-kraft-værket Olkiluoto III (E 38/2008)
- om nedlæggelse af FN-styrken SHIRBRIG (E 47/2008), 909

Horne, Solveig, Norges del. (FrP)
Suppleant
Medlemsforslag:

- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322

Hovmand, Svend Erik, Danmarks del. (V), Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307

Hoydal, Høgni, Danmarks del. (Tjf.) Valgt medlem
Udtalelser:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 40
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9): 46
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4): 101
Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): Hoydal – Reinfeldt: 109
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Hoydal – Karlsen: 136
Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367
Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384
Spørgsmål:
- till Sveriges regering om deltagelse fra Åland, Grønland og Færøerne i det nordiske sprognævn (E 40/2008), 94

Hyssälä, Liisa, Finlands del. (cent) Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- om samarbetsprogram för arbetsmarknadsfrågor 2009-2012 (B 250/näring), 213
Replikskifte:
- om samarbetsprogram för arbetsmarknadsfrågor 2009-2012 (B 250/näring), Feldt-Ranta – Hyssälä, 215

Højgaard, Kári P., Færøyenes del. (Sjfl.) Valgt medlem
Udtalelser:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 39
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371
Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384

Høybråten, Dagfinn, Norges del. (KrF) Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
Spørgsmål:
- om toll på hjelpesendinger via Finland og Rusland (E 9/2008), 849

Haarder, Bertel, Danmarkd del. (V) Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Redogörelse om resultat från Arktisk konferens i september 2008 (Dokument 18): 70
Udtalelse:
- Redogörelse om det nordiska globaliserings-arbetet, (Dokument 15): 196
Spørgsmål:
- Svar til Wallmark (E 20/2008) 80
- Svar til Dahl (E 23/2008) 82
- Svar til Christensen (E 36/2008) 91
- Svar til Motzfeldt (E 42/2008) 95
- Svar til Kierkemann (E 45/2008) 97

Jakobsen, Katrin Dahl, Færøernes del. (Jvfl.), Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311

- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350

Jensen, Michael Aastrup, Danmarks del. (V), Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Jensen, Mogens Danmarks del. (S) Valgt medlem
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 44
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4): 103
- Redogörelse om det nordiska globaliserings-arbetet, (Dokument 15): 197
- Redogörelse om samexistens och kulturell komplexitet (Dokument 12): 200
- Redogörelse om Norden – en ledande dynamisk kunskaps- och kompetens-region. Utbildningsministrarnas strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008-2010 (Dokument 14): 220
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske lands uddannelsessystemer (A 1436/kultur): 223

Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Spørgsmål:
- til Grønlands hjemmestyre om homoseksuelles retsstilling (E 14/2008), 886
- til Finlands regering om homoseksuelles retsstilling (E 17/2008), 898
- till Sveriges regering om sprogforståelse og nabolands-tv (E 41/2008) 94

Jensen, Siv, Norges del. (FrP) Oppositionsleder
Udtalelse:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15) 140

Johannesen, Kaj Leo, Færøernes del. (sb), Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 41
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 127

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Johansson, Ann-Kristine, Sveriges del. (s), Valgt medlem
Udtalelse:
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9): 47
- om miljöhandlingsplan 2009-2012 (B 257/miljø): 151
- om handlingsplan för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012 (B 251/ miljø): 157

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om förbud mot transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), 271
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Spørgsmål:
- till Norges regering om planläggning av vägar och järnvägar i gränsområdet mellan Norge och Sverige (E 25/2008) 84

Johansson, Mats, Sveriges del. (m)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350

Spørgsmål:
- till Norges regering om upphovsrätt och illegal fildelning på nätet (E 39/2008) 93

Jónína Bjartmarz , Islands del. (F)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Jørgensen, Per Ørum, Danmarks del. (KF), Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285

Kallis, Bjarne, Finlands del. (kd)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 60
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring): 202
- om regionalpolitiskt samarbetsprogram (B 260/näring): 217

Replikskifte:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): Árni – Kallis: 60
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Kallis – Stoltenberg: 126
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring), Gustafsson - Kallis: 205

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (Bet. A 1441/näring), 355
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Komitéforslag:
- om projekthantering i Nordiska ministerrådet (A 1451/kk), 380

Spørgsmål:
- till Finlands regering om grunderna för att beviljas invalidpension i de nordiska länderna (E 37/2008) 91

Kantola, Ilkka, Finlands del. (sd)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), 271
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Karhuvaara, Arja, Finlands del. (saml)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner (A 1433/velferd): 192

Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om et nordisk sundhedsområde (Bet. A 1426/velferd), 293
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329

Spørgsmål:
- om en nordisk modell för god skolhälsovård (E 2/2008), 812

Karlsen, Finn, Grønlands del. (At)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 132

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska

välfärdsmodellen (Dokument 15), Fredriksen – Karlsen: 135
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Hoydal – Karlsen: 136

Karlsson, Runar, Ålands del. (ÅC)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 41

Karlström, Frederik, Ålands del. (ObS)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (A 1429/kultur): 227
Medlemsforslag:
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350

Karvo, Ulla, Finlands del. (saml)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285

Keldu, Jógvan við, Færøyenes del. (Ft)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285

Kierkemann, Marianne, Sveriges del. (m), Valgt medlem
Udtalelse:
- om Kontrolkomitéens redegørelse om virksomheden i 2008 samt komitéeforslag om Nordisk Ministerråds projekthåndtering (Dokument 17) (A 1451/kk): 234
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om et nordisk sundhedsområde (Bet. A 1426/velferd), 293
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392
Spørgsmål:
- till Danmarks regering om möjligheten för att kunna ta körkort i sitt hemland även om man är bosatt i ett annat nordiskt land (E 45/2008) 96

Kjartan Ólafsson, Islands del. (Sj.)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om Kontrolkomitéens redegørelse om virksomheden i 2008 samt komitéeforslag om Nordisk Ministerråds projekthåndtering (Dokument 17) (A 1451/kk): 233
- om Asylbørn (A 1452/medborger): 183
Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367
Komitéforslag:
- om projekthantering i Nordiska ministerrådet (A 1451/kk), 380
Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388
Spørgsmål:
- til Islands regering om islændinge ikke fortsat skal investere i naturlige energiresurser (vandkraft, geometrisk energi) (E 43/2008), 95

Knakkergaard, Anita, Danmarks del. (DF), Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 265
- om et nordisk sundhedsområde (Bet. A 1426/velferd), 293
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329

Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Spørgsmål:
- om grænsehindringer og boligudgifter (E 12/2008), 860

Kolbrún Halldórsdóttir, Islands del. (VG), Valgt medlem
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 57
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4): 101
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO (Dokument 10): 162
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar): 185

Replikskifte:
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4), Fredriksen – Kólbrun: 101
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4), Árni – Kólbrun: 102
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Kólbrun - Vanhanen: 145

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (A 1432/medborger), 309
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Kragh, Ulrik, Danmarks del. (V) Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307

Kristensen, Henrik Dam, Danmarks del. (S), Valgt medlem
Udtalelse:
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd): 176

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Kristensen – Rasmussen: 130
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), Kristensen - Linander: 177
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), Kristensen - Wallmark: 182

Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (Bet. A 1424/medborger), 287
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (A 1436/kultur), 342
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388

Spørgsmål:
- til Islands regering om nedlæggelsen af Forbruger-ministerrådet i 2005 og oprettelse af et embedsmandsudvalg (E 31/2008), 87

Kristiansen, Ivar, Norges del. (H) Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285

Kristján Þor Júlíusson, Islands del. (Sj) Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258

- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/næring), 280
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285

Kristoffersen, Asmund, Norges del. (A) Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Larsen, Anne Margrethe, Norges del. (V), Valgt medlem
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 56
- om Asylbørn (A 1452/medborger): 183
Replikskifte:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11), Bildt – Larsen: 57
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (Bet. A 1424/medborger), 287
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367
Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388

Lauritzen, Karsten, Danmarks del. (V) Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Lehtomäki, Paula, Finlands del. (cent) Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Redogörelse om det nordiska globaliseringsarbetet, (Dokument 15): 195

Linander, Johan, Sveriges del. (c) Valgt medlem
Udtalelse:
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9): 50
- om Nordisk – Baltiska mobilitetsprogram (B 258/presidiet): 73
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd): 177
Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Linander – Stoltenberg: 125
Medlemsforslag:
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
Spørgsmål:
- till Danmarks regering om rapporteringsskyldighet för utländska tjänsteföretag (E 15/2008), 890

Lindholm, Jan, Sveriges del. (mp)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 43
- om strategi för hållbar utveckling 2009-2012 (B 256/ miljø): 154
- Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik (A 1447/näring/miljö): 168

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): Lindholm - Reinfeldt: 111, 112
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Lindholm – Stoltenberg: 123
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Lindholm - Sahlin: 139
- om handlingsplan för samarbetet om fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel 2009-2012 (B 251/ miljø), Lindholm - Erlandsson: 156
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO (Dokument 10), Wallmark - Lindholm: 160
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), Lindholm - Wallmark: 181

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Spørgsmål:
- om järnvägsförbindelsen mellan Stockholm och Oslo (E 4/2008), 822
- till Danmarks regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar (E 10/2008), 852
- till Finlands regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar (E 11/2008), 855
- till Norges och Sveriges regeringar om samarbetet om tågtrafik och infrastruktur (E 34/2008) 89

Linna, Elina, Sveriges del. (v)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO (Dokument 10): 159

Replikskifte:
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO (Dokument 10), Wallmark - Linna: 160

Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (Bet. A 1424/medborger), 287
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (A 1432/medborger), 309
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388

Lorentzen, Karina, Danmarks del. (SF)
Suppleant
Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 265
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Lorentzen, Kristian Pihl, Danmarks del. (V), Valgt medlem

Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Lundberg, Britt, Ålands del. (ÅC)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- om kultur og helse (A 1390/kultur/velferd): 189
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (A 1429/kultur): 228

Lønning, Inge, Norges del. (H)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 57
- Försvarsministrarnas redogörelse (Dokument 6 och 16): 62
- Redogörelse om samexistens och kulturell komplexitet (Dokument 12): 201

Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361

Löv, Pehr, Finlands del. (sv)
Valgt medlem
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Motzfeldt, Josef, Grønlands del. (IA)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Redogörelse om resultat från Arktisk konferens i september 2008 (Dokument 18): 71

Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (A 1432/medborger), 309
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Spørgsmål:
- til Danmark, Finland og Sveriges regeringer om støtte fra de nordiske EU-lande til fangst og udnyttelse af sæler (E 42/2008) 95

Myrli, Sverre, Norges del. (A)
Suppleant
Medlemsforslag:
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318

Mäkelä, Jukka, Finlands del. (saml)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (Bet. A 1424/medborger), 287
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384

Niebuhr, Allan, Danmarks del. (KF)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (A 1424/medborger), 291

Niinistö, Ville, Finlands del. (gröna)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 37
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO (Dokument 10): 163

Replikskifte:
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), Niinistö - Wallmark: 181

Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (Bet. A 1424/medborger), 287
- om et nordisk sundhedsområde

(A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388

Spørgsmål:
- om, hvilke internationale konventioner de nordiske lande hver især har ratificeret (E 3/2008), 816
- om asylbørn (E 13/2008), 869
- om, hvordan formandskabslandet har forbedret det nordiske samarbejde ved forberedelsen og gennemførelsen af EU-regelværk (E 46/2008), 907

Nistad, Thore A., Norges del. (FrP)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (A 1430/presidiet), 320
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (A 1433/velferd), 333
- om nordisk innovationspolitik (Bet. A 1441/näring), 355
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Nordthun, Tore, Norges del. (A)
Suppleant
Medlemsforslag:
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Norrback, Ole
ordförande för Gränshindersforum
Udtalelse:
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9): 45

Replikskifte:
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9), Hoydal - Norrback: 46

Ohly, Lars, Sveriges del. (v)
Suppleant
Medlemsforslag:
- om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (A 1432/medborger), 309
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Oinonen, Lauri, Finlands del. (cent)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Olsen, Gunn, Norges del. (A)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 265
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Olsson, Hans, Sveriges del (s)
Valgt medlem
Medlemsforslag:

- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Olsson, Kent, Sveriges del. (m)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9): 48
- Försvarsministrarnas redogörelse (Dokument 6 och 16): 64
- om riktlinjer för Nordiska ministerrådets samarbete med Nordvästra Ryssland 2009-2013 (B 255/presidiet): 76
- om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009 (B 252/presidiet/C 2): 231

Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (A 1422/medborgar), 278
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Spørgsmål:
- om Nordplus-stipendierna (E 53/2008), 930

Patriksson, Runar, Sveriges del. (fp)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Pedersen, Marion, Danmarks del. (V)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4): 104
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring): 203

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Pedersen – Geir H. Haarde: 117
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring), Bergman - Pedersen: 204
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (A 1431/velfærd), Pedersen - Fredriksen: 210

Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om nordisk innovationspolitik (Bet. A 1441/näring), 355
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Pehrsson, Cristina Husmark, Sveriges del. (m), Regeringsrepresentant
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 36
- Redogörelse om gränshindersarbetet (Dokument 9): 45
- om ny institutionsstruktur under MR-social (B 261/velferd): 172
- om regionalpolitiskt samarbetsprogram (B 260/näring): 216

Spørgsmål:
- Svar till Arhinmäki (E 18/2008), 78
- Svar till Hildeng (E 19/2008), 79
- Svar till Wallmark (E 20/2008), 80
- Svar till Wegendal (E 22/2008), 82
- Svar till Wahlström (E 26/2008), 85
- Svar till Eklöw (E 27/2008), 86
- Svar till Friðleifsdóttir (E 29/2008), 86
- Svar till Barfod (E 30/2008), 87
- Svar til Dam Kristensen (E 31/2008), 88
- Svar till Reikvam (E 32/2008), 88
- Svar till Hoydal (E 40/2008), 94
- Svar till Jensen (E 41/2008), 94

Peltonen, Tuula, Finlands del. (sd)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd): 177

Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 265
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329

Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Spørgsmål:
- till Sveriges och Finlands regeringar om upprättelse av ett gemensamt program för att åtgärda fukt och mögel i skolorna (E 35/2008), 90

Petersen, Heidi, Færøernes del. (Tj.) Suppleant

Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd),
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 251

Polfjärd, Jessica, Sveriges del. (m) Valgt medlem

Udtalelse:
- om hvordan krenkede barn blir syke voksne (A 1454/velferd): 174

Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd),
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 266
- om et nordisk sundhedsområde (Bet. A 1426/velferd), 293
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348

Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Þorgerður Katrin Gunnarsdóttir, Islands del. (Sj.), Regeringsrepræsentant

Udtalelse:
- Redogörelse om Norden – en ledande dynamisk kunskaps- och kompetensregion. Utbildningsministrarnas strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008-2010 (Dokument 14): 218

Þórunn Sveinbjarnardóttir, Islands del. (A), Regeringsrepræsentant

Spørgsmål:
- Svar til Dam Kristensen (E 31/2008), 87
- Svar til Kjartan Olafsson (E 43/2008), 95

Poulsen, Jørgen, Danmarks del. (NY) Valgt medlem

Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Udvalgsforslag:
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388

Poulsen, Troels Lund, Danmarks del. (V), Regeringsrepræsentant

Rademacher, Julie, Danmarks del. (S) Suppleant

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 358
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Raeva, Bilyana, Europaparlamentet

Udtalelse:
- om Nordisk Ministerråds arktiskt samarbetsprogram 2009-2011 (B 253/presidiet): 68

Ragnheiður Rikharðsdóttir, Islands del. (Sj.) Valgt medlem

Udtalelse:
- om kultur og helse (A 1390/kultur/velferd): 190

Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285

Rajala, Lyly, Finlands del. (saml)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Spørgsmål:
- till Norges regering om problemet med att endast folkbokförda personer i Norge har rätt till en personlig läkare (E 24/2008) 83

Ranta-Muotio, Aulis, Finlands del. (cent)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Rasmussen, Anders Fogh, Danmarks del. (V), Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 128

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Brodén – Rasmussen: 130
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Gestrin – Rasmussen: 130
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Kristensen – Rasmussen: 131

Rauhala, Leena, Finlands del. (kd)
Suppleant
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Reikvam, Rolf, Norges del. (SV)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 38
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 52
- Redogörelse om det nordiska globaliserings-arbetet, (Dokument 15): 199
- om ändring av Nordiska rådets arbets-ordning § 73 Partigrupper (A 1430/presidiet) : 227
- om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009 (B 252/presidiet/C 2): 232

Replikskifte:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7), Eidesgaard – Reikvam: 42
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11), Bildt – Reikvam: 52
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11), Gahr Støre – Reikvam: 54
- om Nordisk Ministerråds arktiskt samarbetsprogram 2009-2011 (B 253/presidiet), Sindal – Reikvam: 68
- Statsministrarnas presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2009 (Dokument 4), Reikvam – Geir H. Haarde: 100, 105
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Reikvam – Thorning-Schmidt: 115
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Reikvam - Vanhanen: 147

Medlemsforslag:
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (A 1432/medborger), 309
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Spørgsmål:
- til Sveriges regjering om FRA-loven i forhold til Europakonvensjonen (E 32/2008) 88
- om forsøg på at gøre de nordiske landes sundhedssektorer (helsesektorer) til et økonomisk marked (E 51/2008), 923

Reinfeldt, Fredrik, Sveriges del. (m)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:

- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 107
Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): Hoydal – Reinfeldt: 109
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): Asmyhr – Reinfeldt: 110
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): Lindholm – Reinfeldt: 111
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): Arhinmäki – Reinfeldt: 113

Romanus, Gabriel, Sveriges del. (fp)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Rundgren, Simo, Finlands del. (cent)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Ryan, Inge, Norges del. (SV)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik (A 1447/näring/miljö): 164
Medlemsforslag:
- om nordisk innovationspolitik (Bet. A 1441/näring), 355
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Røys, Heidi Grande, Norges del. (SV)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 38
- om riktlinjer för Nordiska ministerrådets samarbete med Nordvästra Ryssland 2009-2013 (B 255/presidiet): 74
- om strategi för hållbar utveckling 2009-2012 (B 256/ miljø): 153
- Redogörelse om samarbetet med frivilligsektorn (Dokument 8): 220
Spørgsmål:
- Svar til Rajala (E 24/2008), 84
- Svar til Johansson (E 25/2008), 84
- Svar til Wahlström (E 26/2008), 85
- Svar til Arnesen (E 28/2008), 86
- Svar til Lindholm (E 34/2008), 89
- Svar til Johansson (E 39/2008), 93
- Svar til Sihto (E 44/2008), 96

Sahlin, Mona, Sveriges del. (s)
oppositionsleder
Udtalelse:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 137
Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Asmyhr - Sahlin: 139
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Lindholm - Sahlin: 139
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Wallmark - Sahlin: 140

Salling, Augusta, Grønlands del. (At)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestående och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Salo, Petri, Finlands del. (saml)
Suppleant
Medlemsforslag:

- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Sandal, Reidar, Norges del. (A)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 265
Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Seurujärvi, Janne, Finlands del. (cent)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Sihto, Paula, Finlands del. (cent)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 265
- om et nordisk sundhedsområde (Bet. A 1426/velferd), 293
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364
Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392
Spørgsmål:
- till Norges regering om föräldrarpenning och -ledighet till fädrar (E 44/2008) 96

Simonsen, Irene, Danmarks del. (V)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Sindal, Niels, Danmarks del. (S)
Valgt medlem
Udtalelser:
- om Nordisk Ministerråds arktiskt samarbetsprogram 2009-2011 (B 253/presidiet): 67
Replikskifte:
- om Nordisk Ministerråds arktiskt samarbetsprogram 2009-2011 (B 253/presidiet), Sindal – Reikvam: 68
Medlemsforslag:
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (A 1436/kultur), 342
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Siv Friðleifsdóttir, Islands del. (F)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 44
- om ny institutionsstruktur under MR-social (B 261/velferd): 173
- om kultur og helse (A 1390/kultur/velferd): 188
Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Siv – Stoltenberg: 125
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), Siv - Wallmark: 180
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om et nordisk sundhedsområde (Bet. A 1426/velferd), 293

- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Spørgsmål:
- til Sveriges regering om grensehindringer ved kjøp av reseptpligtig medisin i Sverige (E 29/2008) 86

Sjögren, Katrin, Ålands del. (Lib) Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- om miljöhandlingsplan 2009-2012 (B 257/miljø): 152

Skaale, Sjúrður Færøernes del. (Tj.) Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Skånberg, Tuve, Sveriges del. (kd) Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 256

Steingrímur J. Sigfússon, Islands del. (VG) Valgt medlem
Udtalelse:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 131

Medlemsforslag:
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377

Stenberg, Maria, Sveriges del. (s) Valgt medlem
Udtalelse:
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar): 184
- Redogörelse om integreringen av jämställdhet i NMRs verksamhet (Dokument 13): 208

Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388

Stoltenberg, Jens, Norges del. (A) Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 122

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Árni - Stoltenberg: 124
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Barfod - Stoltenberg: 124
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Kallis - Stoltenberg: 126
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Linander - Stoltenberg: 125
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Lindholm - Stoltenberg: 123
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Siv - Stoltenberg: 125
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Wallmark - Stoltenberg: 126

Støre, Jonas Gahr, Norges del. (A) Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 53

Replikskifte:
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11), Gahr Støre – Reikvam: 54

Sundsbø, Dagfinn, Norges del. (Sp)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Tabermann, Tommy, Finlands del. (sd)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (A 1429/kultur): 228
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369

Thomsen, Ib, Norges del. (FrP)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om et nordisk sundhedsområde (Bet. A 1426/velferd), 293
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (A 1430/presidiet), 320
- om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi (Bet. A 1431/velferd), 322
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (A 1433/velferd), 333
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329
Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Thorning-Schmidt, Helle, Danmarks del. (S), oppositionsleder
Udtalelse:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 113
Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Reikvam – Thorning-Schmidt: 115

Tjernberg, Gunilla, Sveriges del. (kd)
Valgt medlem
Udtalelse:
- medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap, (A 1440/kultur): 76
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om ändring av stadgarna för Nordiska rådets litteraturpris (Bet. A 1429/kultur), 311
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (Bet. A 1436/kultur), 335
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (Bet. A 1440/kultur), 350
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Tornberg, Stefan, Sveriges del. (c)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om Nordisk innovationspolitik

(A 1441/näring): 209
Medlemsforslag:
- om et nordisk sundhedsområde (A 1426/velferd), 297
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter (A 1428/medborgar), 307
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om nordliga dimensionens kulturpartnerskap (A 1440/kultur), 353
- om nordisk innovationspolitik (A 1441/näring), 359
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Touborg, Kristen, Danmarks del. (SF)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (A 1432/medborger), 309
- om en klimavenlig transportpolitik (A 1447/næring/miljø), 377
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371
Spørgsmål:
- om problemerne ved A-kraftværket Olkiluoto 3 i Finland (E 6/2008), 832
- om sikkerhedsproblemer på finsk A-kraftreaktor (E 49/2008), 915

Tuomioja, Erkki, Finlands del. (sd)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Sessionens åbning: 33
- Utrikesministrarnas redogörelse (Dokument 5 och 11): 54
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 106
- Redogörelse om det nordiska globaliserings-arbetet, (Dokument 15): 197
- Sessionens avslutande: 248
Medlemsforslag:
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (Bet. A 1430/presidiet), 318
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (A 1444/presidiet), 364

Tørresdal, Bjørg, Norges del. (KrF)
Valgt medlem
Udtalelse:
- Samarbetsministrarnas redogörelse (Dokument 7): 43
- om Asylbørn (A 1452/medborger): 184
Medlemsforslag:
- om samnordiska observationssystem i Arktis (Bet. A 1437/presidiet), 345
- om insatser för att stödja projektutvecklingen inom ramen för Östersjöns handlingsprogram (Bet. A 1444/presidiet), 361

Urpilainen, Jutta, Finlands del. (sd), oppositionsleder
Udtalelse:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 119

Vanhanen, Matti, Finlands del. (cent)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15): 141
Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Kólbrun - Vanhanen: 145
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Bohlin - Vanhanen: 145
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Arhinmäki - Vanhanen: 146
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Reikvam - Vanhanen: 147

Vapaavuori, Jan, Finlands del. (saml)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- om riktlinjerna för Nordiska ministerrådets samarbete med Estland, Lettland och Litauen 2009 – 2013 (B 254/presidiet): 71

- om Nordisk – Baltiska mobilitetsprogram (B 258/presidiet): 51
- om hvordan krenkede barn blir syke voksne (A 1454/velferd): 175
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring): 201
- om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009 (B 252/presidiet/C 2): 229

Spørgsmål:
- Svar till Arhinmäki (E 18/2008), 79
- Svar till Feldt-Ranta (E 21/2008), 80
- Svar till Peltonen (E 35/2008), 90
- Svar till Kallis (E 37/2008), 92
- Svar till Homann (E 38/2008), 93

Velliste, Trivimi, Baltisk Forsamling
Udtalelse:
- om Nordisk – Baltiska mobilitetsprogram (B 258/presidiet): 73

Vilkuna, Pekka, Finlands del. (cent)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (A 1390/kultur/velferd), 256

Virolainen, Anne-Mari, Finlands del. (saml.), Valgt medlem
Udtalelse:
- Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan för en klimatvänlig transportpolitik (A 1447/näring/miljö): 165

Medlemsforslag:
- om felles rovdyrsforvaltning i Norden (Bet. A 1403/miljø/næring), 258
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (Bet. A 1423/miljö/näring), 280
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285

Wahlström, Göte, Sveriges del. (s)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om helse og kultur (Bet. A 1390/kultur/velferd), 251
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om et nordisk sundhedsområde (Bet. A 1426/velferd), 293
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (Bet. A 1433/velferd), 329
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (A 1436/kultur), 342
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348

Udvalgsforslag:
- om hvordan krenkede børn bliver syke voksne (A 1454/velferd), 392

Spørgsmål:
- till Norges regering om förtydligande av begrepp i förhållande till den nordiska välfärdsmodellen, skattepolitik och socialförsäkringssystemet (E 26/2008) 84

Wallin, Stefan, Finlands del. (sv)
Regeringsrepræsentant
Udtalelse:
- Redogörelse om integreringen av jämställdhet i NMRs verksamhet (Dokument 13): 207

Wallmark, Hans, Sveriges del. (m)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om riktlinjer för Nordiska ministerrådets samarbete med Nordvästra Ryssland 2009-2013 (B 255/presidiet): 75
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO Dokument 10): 159
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd): 180
- om styrkelse af nordisk lovsamarbejde (A 1453/medborger): 222
- om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (A 1422/medborger): 222

Replikskifte:
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Wallmark – Stoltenberg: 126
- Nordiskt toppmöte: Globaliseringen, finanskrisen och den nordiska välfärdsmodellen (Dokument 15), Wallmark - Sahlin: 139
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO (Dokument 10), Wallmark - Linna: 160
- Redogörelse om NMRs virksomhet vedr. anvendelse af GMO (Dokument 10), Wallmark - Lindholm: 162
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), Siv - Wallmark: 180
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), Niinistö - Wallmark: 181
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), Lindholm - Wallmark: 181
- om förbud mod transfetter (A 1411/medborgar/välfärd), Kristensen - Wallmark: 181

Medlemsforslag:

- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen (A 1423/miljö/näring), 285
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (Bet. A 1424/medborger), 287
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384

Spørgsmål:
- till Danmarks regering om kortavgifter som gränshinder (E 16/2008), 894
- till den danska regeringen om det går att ompröva skatteavtalet mellan Sverige och Danmark och därmed mellan Skåne och Sjælland (E 20/2008) 79
- om myndigheternas tillsynsansvar (E 48/2008), 912

Wegendal, Lars, Sveriges del. (s)
Valgt medlem
Udtalelse:
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring): 202
- om Nordisk Ministerråds planer og budget for 2009 (B 252/presidiet/C 2): 232

Replikskifte:
- om inrättandet av ett nordiskt innovationspris (B 259/näring), Bergman - Wegendal: 204

Medlemsforslag:
- om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer (A 1436/kultur), 342
- om samnordiska observationssystem i Arktis (A 1437/presidiet), 348
- om nordisk innovationspolitik (Bet. A 1441/näring), 355
- om människohandel för tvångsarbete (A 1445/medborgar), 369
- om en klimavenlig transportpolitik (Bet. A 1447/næring/miljø), 371

Spørgsmål:
- till Sveriges regering om rimligheten i att ministerrådet avvisar att behandla särskilda områden/sektorer som saknar eget ministerråd (E 22/2008) 81

Wetterstrand, Maria, Sveriges del. (mp)
Suppleant
Udtalelse:
- om Nordisk Ministerråds arktiskt samarbetsprogram 2009-2011 (B 253/presidiet): 67

Woldseth, Karin S., Norges del. (FrP)
Valgt medlem
Medlemsforslag:
- om förbud mot transfetter (Bet. A 1411/medborgar/välfärd), 266
- om nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet (Bet. A 1422/medborgar), 272
- om bekæmpelse af røveri og ovefald af vognmænd i Norden (Bet. A 1424/medborger), 287
- om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter och medlesmforslag om, at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone (Bet. A 1428/medborgar og A 1432/medborger), 299
- om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse (A 1433/velferd), 333
- om endring av Nordisk Råds arbeidsordning (A 1430/presidiet), 320
- om människohandel för tvångsarbete (Bet. A 1445/medborgar), 367

Udvalgsforslag:
- om asylbørn (A 1452/medborgar), 384
- om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde (A 1453/medborger), 388

Öberg, Maria, *se Stenberg, Maria*

Emneregister

A

AIDS/HIV:
- Bekämpning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området,
*D 16/2006/välfärd: 725

Antarktis:
- Fråga till Grönlands landsstyre om ett skyddsfördrag för Antarktis liknande det för Arktis,
E 33/2008:88

Arbejdsliv:
- Dagsordenspunkt 14: 212
- Ministerrådsforslag om program for Nordisk Ministerråds samarbejde på arbejdslivsområdet: "Med fokus på globaliseringen og demografiske udfordringer",
B 250/näring: 401
Rek. 27/2008: 1134

Arbejdsordning:
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Medlemsforslag om endring av Nordisk Råds arbeidsordning § 73 Partigrupper,
A 1430/presidiet: 318
IB 2/2008: 1149

Arktis:
- Dagsordenspunkt 7: 65
- Arktisk forskning,
*D 18/2005/kultur: 707
- Fråga till Grönlands landsstyre om ett skyddsfördrag för Antarktis liknande det för Arktis,
E 33/2008: 88
- Ministerrådsforslag om Arktisk Samarbejdsprogram 2009-2011
B 253/presidiet: 453
Rek. 8/2008: 1113
- Rettsvitenskapelig forskning om havområdene i nord og et overordnet traktat i Arktis,
*D 9/2006: 717
- Medlemsförslag om samnordiska observationssystem i Arktis,
A 1437/presidiet: 345
Fremst. 6/2008: 1111

Asylbørn:
- Dagsordenspunkt 12: 170
- Skriftligt spørgsmål om asylbørn,
E 13/2008: 869
- Udvalgsforslag om asylbørn,
A 1452/medborger:384
Rek. 21/2008: 1127

Atomkraft:
- Vedvarende energi og styrkelse af det baltisk-nordiske el-net,
D 9/2007/miljø: 772
- Skriftligt spørgsmål om problemerne ved A-kraftværket Olkiluoto 3 i Finland,
E 6/2008: 832
- Skriftligt spørgsmål til Finlands regering om sikkerhedsproblemer på finsk A-kraftreaktor,
E 49/2008: 915
- Spørgsmål til Finlands regering om sikkerhedsproblemer og forsinkelser ved bygningen af a-kraftværket Olkiluoto III,
E 38/2008: 92

B

Baltikum:
- Dagsordenspunkt 7: 65
- Ministerrådsförslag om Nordisk-Baltisk mobilitetsprogram 2009 - 2013,
B 258/presidiet: 502
Rek. 10/2008: 1115

Barents-regionen:
- Bekämpning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området,
*D 16/2006/välfärd: 725
- Spørsmål til Norges regjering om oppfølgningen på tiltak for næringsutviklingen i Barentsregionen,
E 28/2008: 86

Biobrændsel:
- Nordisk samarbejde om biobrændsler i trafikken,
*D 21/2006/miljø: 741

Bolig:
- Skriftligt spørgsmål om grænsehindringer og boligudgifter,
E 12/2008: 860

Budget:
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Budget 2008;
*D 17/2007/presidiet: 806
- Forslag till Nordisk Ministerråds planer og budget 2009,
C 2: 590
- Ministerrådsforslag til planer og budget,
B 252/presidiet: 420
Rek. 33/2008: 1141

Bæredygtig udvikling:
- Dagsordenspunkt 11: 148
- Vedvarende energi og styrkelse af det baltisk-nordiske el-net,
D 9/2007/miljø: 772
- Ministerrådsförslag om Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden
B 256/miljø: 478
Rek. 14/2008: 1119

Børn/Barn:
- Dagsordenspunkt 12: 170

- Barn och ungas väntetider inom psykiatrivården i Norden, *D 17/2006/välfärd: 730
- Skriftligt spørgsmål om asylbørn, E 13/2008: 869
- Udvalgsforslag om asylbørn, A 1452/medborger: 384 Rek. 21/2008: 1127
- Udvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke voksne, A 1454/velferd: 392 Rek. 19/2008: 1125
- Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner, D 6/2007/medborger: 761

Børnepenge:
- Fråga till Norges regering om föräldrarpenning och -ledighet till fädrar, E 44/2008: 96

C

CO_2:
- Skriftligt spørgsmål om Færøernes nedbringelse af CO_2-udslip, E 7/2008: 843
- Skriftligt spørgsmål om Grønlands nedbringelse af CO_2-udslip, E 8/2008: 846

D

Demografi:
- Dagsordenspunkt 14: 212
- Ministerrådsforslag om program for Nordisk Ministerråds samarbejde på arbejdslivsområdet: "Med fokus på globaliseringen og demografiske udfordringer", B 250/näring: 401 Rek. 27/2008: 1134

Digitalisering:
- Nabolands-tv etter digitaliseringen, *D 24/2006/kultur: 747

E

Energi:
- Vedvarende energi og styrkelse af det baltisk-nordiske el-net, D 9/2007/miljø: 772
- Energieffektivisering og brug af vedvarende energi i offentlige bygninger, *D 8/2007/miljö: 769
- Spørgsmål til Islands regering om islændinge ikke fortsat skal investere i naturlige energiresurser (vandkraft, geometrisk energi), E 43/2008: 95

Estland:
- Dagsordenspunkt 7: 65
- Ministerrådsforslag om retningslinjer for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen 2009-2013, B 254/presidiet: 460 Rek. 9/2008: 1114

EU/Europa:
- Energieffektivisering og brug af vedvarende energi i offentlige bygninger, *D 8/2007/miljö: 769
- EU's direktivforslag til softwarepatent, IB 1/2005: 808
- Skriftligt spørgsmål til Sveriges regering om hvordan formandskabslandet har forbedret det nordiske samarbejde ved forberedelsen og gennemførelsen af EU-regelværk, E 46/2008: 907
- Spørgsmål til Sveriges regering om FRA-loven i forhold til Europakonvensjonen, E 32/2008: 88

F

Fangst:
- Spørgsmål til Danmark, Finland og Sveriges regeringer om støtte fra de nordiske EU-lande til fangst og udnyttelse af sæler, E 42/2008: 95

Filmpris:
- Uddeling: 1181

Finland:
- Fråga till Sverige och Finlands regeringar om boendebaserade fyramånaders regel i Finland för att motta sociala bidrag i Finland, E 21/2008: 80
- Fråga till Sveriges regering om den nya avslyssningslagen kränker finländarnas mänskliga rättigheter, E 18/2008: 78

Fiskeri:
- Dagsordenspunkt 11: 148
- Ministerrådsförlag om ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012, B 251/miljö:413 Rek. 15/2008: 1120
- Medlemsförslag om Nordisk kraftsamling för att rädda fiskebestånden och fiskerinäringen, A 1423/miljö/näring: 280 Fremst. 5/2008: 1110

Flygtninge/Flyktingar:
- Skriftlig fråga till Danmarks regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar,

E 10/2008: 852
- Skriftlig fråga till Finlands regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar,
E 11/2008: 855

FN:
- Skriftligt spørgsmål til Danmark, Finland, Norge og Sverige om nedlæggelse af FN-styrken SHIRBRIG,
E 47/2008: 909

Forbruger/Konsument:
- Samarbetsprogram på konsumentområdet 2005-2010,
*D 7/2004/medborgar: 705
- Spørgsmål til Islands regering om nedlæggelsen af Forbruger-ministerrådet i 2005 og oprettelse af et embedsmandsudvalg,
E 31/2008: 87

Forskning:
- Arktisk forskning,
*D 18/2005/kultur: 707
- Norden - en ledande, dynamisk, kunskaps- och kompetensregion. MRU:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010,
D 11/2007/kultur:788
- Rettsvitenskapelig forskning om havområdene i nord og et overordnet traktat i Arktis,
*D 9/2006: 717
- Strukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid,
D 12/2007/kultur: 790

Forsvar:
- Skriftligt spørgsmål til forsvarsministrene i Danmark, Finland, Norge og Sverige om nedlæggelse af FN-styrken SHIRBRIG,
E 47/2008: 909

Forsvarsministrenes redegørelse:
- Dagsordenspunkt 6: 51
- Forsvarsministrenes redogörelse,
Dokument 6: 60

Frivilligsektoren:
- Dagsordenspunkt 14: 212
- Redogörelse om Nordiska ministerrådets samarbete med frivilligsektorn
Dokument 8: 1001

Færøerne:
- Skriftligt spørgsmål om Færøernes nedbringelse af CO_2-udslip,
E 7/2008: 843
- Spørgsmål till Sveriges regering om deltagelse fra Åland, Grønland og Færøerne i det nordiske sprognævn,
E 40/2008: 94

G

Gebyr/Kortafgift:
- Skriftlig fråga till Danmarks regering om kortavgifter som gränshinder,
E 16/2008: 894

Globalisering:
- Dagsordenspunkt 10: 106
- Dagsordenspunkt 13: 193
- Medlemsforslag om medarbejder- og brugerindflydelse i nordisk globaliseringsstrategi,
A 1431/velfærd: 322
- Ministerrådsforslag om program for Nordisk Ministerråds samarbejde på arbejdslivsområdet: "Med fokus på globaliseringen og demografiske udfordringer",
B 250/näring: 401
Rek. 27/2008: 1134
- Redogörelse om det nordiska globaliseringsarbetet,
Dokument 15: 1063

Globalt samarbejde:
- Skriftlig fråga till Danmarks regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar,
E 10/2008: 852
- Skriftlig fråga till Finlands regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar,
E 11/2008: 855

GMO:
- Dagsordenspunkt 11: 148
- Medlemsförslag om nordiskt samarbete kring nyttjande och märkning av GMO-produkter,
A 1428/medborgar: 299
Rek. 16/2008: 1121
Rek. 34/2008: 1143
- Medlemsforslag om at Norden erklærer sig som en GMO-fri zone,
A 1432/medborger: 299
Rek. 16/2008: 1121
Rek. 34/2008: 1143
- Redegørelse om GMO-politik indenfor Norden,
Dokument 10: 1017

Grænsehindring:
- Dagsordenspunkt 5: 36
- Fråga till Danmarks regering om möjligheten för att kunna ta körkort i sitt hemland även om man är bosatt i ett annat nordiskt land,
E 45/2008: 96
- Fråga till den danska regeringen om det går att ompröva skatteavtalet mellan Sverige och Danmark och därmed mellan Skåne och Sjælland,
E 20/2008: 79

- Fråga till Finlands regering om grunderna för att beviljas invalidpension i de nordiska länderna, E 37/2008: 91
- Fråga till Norges regering om problemet med att endast folkbokförda personer i Norge har rätt till en personlig läkare, E 24/2008: 83
- Fråga till Sverige och Finlands regeringar om boendebaserade fyramånaders regel i Finland för att motta sociala bidrag i Finland, E 21/2008: 80
- Nordisk samordnare för *D 3/2007/presidiet: 752
- Redogörelse om gränshindersarbetet, Dokument 9: 1006
- Skriftlig fråga till Danmarks regering om rapporteringsskyldighet för utländska tjänsteföretag, E 15/2008: 890
- Skriftlig fråga till Danmarks regering om kortavgifter som gränshinder, E 16/2008: 894
- Skriftlig fråga till Finlands, Norges och Sveriges regeringar om gränsöverskridande taxitrafik, E 50/2008: 919
- Skriftlig spørsmål om toll på hjelpesendinger via Finland og Russland, E 9/2008: 849
- Skriftligt spørgsmål om grænsehindringer og boligudgifter, E 12/2008: 860
- Spørsmål til Sveriges regering om grensehindringer ved kjøp av reseptpligtig medisin i Sverige, E 29/2008: 86
- Spørgsmål till Sveriges regering om sprogforståelse og nabolands-tv, E 41/2008: 94
- Strukturelle hindringer for økt nordisk forskningssamarbeid, D 12/2007/kultur: 790

Grønland:
- Fråga till Grönlands landsstyre om ett skyddsfördrag för Antarktis liknande det för Arktis, E 33/2008: 88
- Skriftligt spørgsmål om Grønlands nedbringelse af CO_2-udslip, E 8/2008: 846
- Spørgsmål till Sveriges regering om deltagelse fra Åland, Grønland og Færøerne i det nordiske sprognævn, E 40/2008: 94

H

Helse/Hälsa:
- Dagsordenspunkt 12: 170
- Initiativ for en internasjonal avtale om rekruttering av helsepersonell fra utviklingsland, D 14/2007/välfärd: 796
- Medlemsforslag om kultur og helse, A 1390/kultur/velferd: 251 Rek. 23/2008: 1130
- Ministerrådsforslag om ny organisationsstruktur på Social- og helseområdet, B 261/velferd: 533 Rek. 18/2008: 1124
- Skriftlig fråga om en nordisk modell för god skolhälsovård, E 2/2008: 812
- Skriftligt spørgsmål til Islands regering om forsøg på at gøre de nordiske landes sundhedssektorer (helsesektorer) til et økonomisk marked, E 51/2008: 923

HIV/AIDS:
- Bekämpning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området, *D 16/2006/välfärd: 725

Holdbar udvikling/Hållbar utveckling:
- Vedvarende energi og styrkelse af det baltisk-nordiske el-net, D 9/2007/miljø: 772
- Ministerrådsförslag om Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden B 256/miljø: 478 Rek. 14/2008

Homoseksuel:
- Skriftligt spørgsmål til Finlands regering om homoseksuelles retsstilling, E 17/2008: 898
- Skriftligt spørgsmål til Grønlands hjemmestyre om homoseksuelles retsstilling, E 14/2008: 886

Humanitært arbejde:
- Skriftlig spørsmål om toll på hjelpesendinger via Finland og Russland, E 9/2008: 849

Håndværk:
- Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag, *D 13/2007/kultur: 792

I

Infrastruktur:
- Fråga till Norges och Sveriges regeringar om samarbetet om tågtrafik och infrastruktur, E 34/2008: 89
- Fråga till Norges regering om planläggning av vägar och järnvägar i gränsområdet mellan Norge och Sverige, E 25/2008: 84

Innovation:
- Dagsordenspunkt 13: 193
- Medlemsförslag om nordisk innovationspolitik,
A 1441/näring: 355
Rek. 26/2008: 1133
Rek. 36/2008: 1145
- Ministerådsförslag om etablering av innovationspris,
B 259/näring: 508
Rek. 25/2008

Internationale konventioner:
- Skriftligt spørgsmål om, hvilke internationale konventioner de nordiske lande hver især har ratificeret,
E 3/2008: 816

Interne beslut:
- EU's direktivforslag til softwarepatent,
IB 1/2005: 808

Invalidepension:
- Fråga till Finlands regering om grunderna för att beviljas invalidpension i de nordiska länderna,
E 37/2008: 91

IT:
- EU's direktivforslag til softwarepatent,
IB 1/2005: 808
- Fråga till Norges regering om upphovsrätt och illegal fildelning på nätet,
E 39/2008:93
- Open Source Software,
*D 2/2004/næring: 704

Iværksættelse:
- Komparativt studie om iværksættere i Norden,
*D 26/2006/næring: 749

J

Jämställdhet/Ligestilling:
- Dagsordenspunkt 13: 193
- Redogörelse om jämställdhet,
Dokument 13: 1043

Jernbane/Järnväg:
- Fråga till Norges och Sveriges regeringar om samarbetet om tågtrafik och infrastruktur,
E 34/2008: 89
- Fråga till Norges regering om planläggning av vägar och järnvägar i gränsområdet mellan Norge och Sverige,
E 25/2008: 84
- Skriftlig fråga om järnvägsförbindelsen mellan Stockholm och Oslo,
E 4/2008:**

Jordbruk/Landbrug:
- Dagsordenspunkt 11: 148
- Ministerrådsförlag om ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012,
B 251/miljö: 413
Rek. 15/2008: 1120

K

Klima:
- Dagsordenspunkt 11: 148
- Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan for klimavenlig transportpolitik,
A 1447/næring/miljø: 371
Rek. 26/2008: 1133
- Nordisk indsats til FN's klimakonference i København 2009,
D 10/2007/præsidiet: 782
- Nordisk oppfølgning av Stern-rapportens anbefalinger,
*7/2007/miljø: 764

Klimaflygtninge:
- Skriftlig fråga till Danmarks regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar,
E 10/2008: 852
- Skriftlig fråga till Finlands regering om ett globalt forum för att hantera frågan om klimatflyktingar,
E 11/2008: 855

Konsument/Forbruger:
- Samarbetsprogram på konsumentområdet 2005-2010,
*D 7/2004/medborgar: 705

Kontrolkomiteen:
- Kontrolkomiteens rapport om virksomhed 2008,
Dokument 17: 1097

Konvention:
- Skriftlig fråga till Finlands, Norges och Sveriges regeringar om Nordisk Samekomvention,
E 52/2008: 927
- Skriftligt spørgsmål om, hvilke internationale konventioner de nordiske lande hver især har ratificeret,
E 3/2008: 816

Kortafgift/ Gebyr:
- Skriftlig fråga till Danmarks regering om kortavgifter som gränshinder,
E 16/2008: 894

Kultur:
- Dagsordenspunkt 12: 170
- Medlemsforslag om kultur og helse,
A 1390/kultur/velferd: 251
Rek. 23/2008: 1130
- Redegørelse om kulturel kompleksitet,
Dokument 12: 1023

Kulturelle forhold:
- Dagsordenspunkt 13: 193
- Redegørelse om kulturel kompleksitet,
Dokument 12: 1023

Kulturfag:
- Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag, *D 13/2007/kultur: 792

Kulturpartnerskab:
- Dagsordenspunkt 7: 65
- Medlemsförslag om nordliga dimensionens kulturpartnerskap, A 1440/kultur: 350
  Rek. 12/2008: 1117

Kvinner:
- Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner, D 6/2007/medborger: 761

Kønslemlæstelse:
- Dagsordenspunkt 12: 170
- Medlemsforslag om tiltak for å hindre kjønnslemlestelse av kvinner, A 1433/velferd: 329
  Rek. 24/2008: 1131
  Rek. 35/2008: 1144

Kørekort:
- Fråga till Danmarks regering om möjligheten för att kunna ta körkort i sitt hemland även om man är bosatt i ett annat nordiskt land, E 45/2008: 96

L

Landbrug/Jordbruk:
- Dagsordenspunkt 11: 148
- Ministerrådsförlag om ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012, B 251/miljö: 413
  Rek. 15/2008: 1120

Letland:
- Dagsordenspunkt 7: 65
- Ministerrådsforslag om retningslinjer for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen 2009-2013, B 254/presidiet: 460
  Rek. 9/2008: 1114

Ligestilling/Jämställdhet:
- Dagsordenspunkt 13: 193
- Redogörelse om jämställdhet, Dokument 13: 1043

Litauen:
- Dagsordenspunkt 7: 65
- Ministerrådsforslag om retningslinjer for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen 2009-2013, B 254/presidiet:460
  Rek. 9/2008: 1114

Litteratur:
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets Litteraturpris, A 1429/presidiet/kultur: 311
  Rek. 32/2008: 1140

Litteraturpris:
- Uddeling: 1176

Lov/Lovsamarbejde:
- Dagsordenspunkt 14: 212
- Spørgsmål til Sveriges regering om FRA-loven i forhold til Europakonvensjonen, E 32/2008: 88
- Udvalgsforslag om en styrkelse af det nordiske lovsamarbejde, A 1453/medborger: 388
  Rek. 29/2008: 1136
  Rek. 37/2008: 1146
  IB 1/2008: 1148

M

Mad/Mat:
- Ny nordisk mad, D 16/2007/näring: 804

Medicin:
- Spørsmål til Sveriges regering om grensehindringer ved kjøp av reseptpligtig medisin i Sverige, E 29/2008: 86

Menneskehandel: 51
- Dagsordenspunkt 12: 170
- Bekæmpelse af menneskehandel, *D 15/2007/medborger: 799
- Medlemsförslag om människohandel för tvångsarbete, A 1445/medborgar: 367
  Rek. 22/2008: 1129
- Redogörelse om människohandel, Dokument 11: 1018

Menneskerettigheder:
- Fråga till Sveriges regering om den nya avslyssningslagen kränker finländarnas mänskliga rättigheter, E 18/2008: 78

Miljø:
- Dagsordenspunkt 11:148
- Fokus på miljø i Nord, *D 7/2006/miljø: 715
- Ministerrådförslag om Nordiska ministerrådets miljöhandlingsprogram 2009-2012, B 257/miljø: 486
  Rek. 13/2008: 118
- Skriftligt spørgsmål om Færøernes nedbringelse af CO_2-udslip, E 7/2008: 843
- Skriftligt spørgsmål om Grønlands nedbringelse af CO_2-udslip, E 8/2008: 846

Musikpris:
- Uddeling: 1180

N

Natur- og miljøprisen:
- Uddeling: 1179

Nordatlanten:
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Redogörelse om säkerhetssituationen i Nordatlanten,
  Dokument 16: 1095

Norden i Fokus:
- Spørgsmål til Danmarks og Sveriges regeringer om situationen for Norden i Fokus,
  E 36/2008: 91

Nordisk Kulturfond:
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007,
  C 5/kk: 657
- Betænkning over Nordisk Kulturfonds virksomhedsberetning og rigsrevisionens beretning af Nordisk Kulturfonds virksomhed 2007,
  C 5/kk: 654
- Nordisk Kulturfonds årsberetning 2007: 667

Nordisk Ministerråd:
- Dagsordenspunkt 7: 65
- Dagsordenspunkt 11: 148
- Dagsordenspunkt 14: 212
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007,
  C 3/kk: 625
- Betænkning over Rigsrevisionens beretning om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed 2007,
  C 3/kk: 619
- Forslag till Nordisk Ministerråds planer og budget 2009,
  C 2: 590
- Fråga till Sveriges regering om rimligheten i att ministerrådet avvisar att behandla särskilda områden/sektorer som saknar eget ministerråd,
  E 22/2008: 81
- Kommittéforslag om projekthantering i Nordiska ministerrådet,
  A 1451/kk: 380
  Rek. 38/2008: 1147
- Ministerrådsforsorslag om program for arbejdslivsområdet 2009 – 2012,
  B 250/næring: 401
  Rek. 27/2008: 1134
- Ministerrådsforslag om Arktisk Samarbejdsprogram 2009-2011
  B 253/presidiet: 453
  Rek. 8/2008: 1113
- Ministerrådsforslag om nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009-2012,
  B 260/näring: 516
  Rek. 28/2008: 1135
- Ministerrådsforslag om ny organisationsstruktur på Social- og helseområdet,
  B 261/velferd: 533
  Rek. 18/2008: 1124
- Ministerrådsforslag om retningslinjer for det fremtidige samarbejde med Nordvestrusland 2009 – 2013,
  B 255/presidiet: 469
  Rek. 11/2008: 1116
- Ministerrådsforslag om retningslinjer for Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen 2009-2013,
  B 254/presidiet: 460
  Rek. 9/2008: 1114
- Ministerrådsforslag til planer og budget,
  B 252/presidiet: 420
  Rek. 33/2008: 1141
- Ministerrådsförslag om etablering av innovationspris,
  B 259/näring: 508
  Rek. 25/2008: 1132
- Ministerrådsförslag om Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden
  B 256/miljø: 478
  Rek. 14/2008: 1119
- Ministerrådsförslag om Nordisk-Baltisk mobilitetsprogram 2009 - 2013,
  B 258/presidiet: 502
  Rek. 10/2008: 1115
- Ministerrådsförslag om Nordiska ministerrådets miljöhandlingsprogram 2009-2012,
  B 257/miljø: 486
  Rek. 13/2008: 1118
- Ministerrådsförslag om ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012,
  B 251/miljö: 413
  Rek. 15/2008: 1120
- Norden - en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion. MRU:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010,
  D 11/2007/kultur: 788
- Nordisk samarbejde 2007 - Nordisk Ministerråds årsberetning 2007,
  C 1: 537
- Redegjørelse fra Nordisk Ministerråds konferense: *Common Concern for the Arctic,*
  Dokument 18: 1100
- Redogörelse om Nordiska ministerrådets samarbete med frivilligsektorn
  Dokument 8: 1001

- Skriftligt spørgsmål til Sveriges regering om hvordan formandskabslandet har forbedret det nordiske samarbejde ved forberedelsen og gennemførelsen af EU-regelværk,
E 46/2008: 907
- Status för MR-U:s strategi 2008-2010,
Dokument 14: 1052

Nordisk Råd:
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007,
C 4/kk: 644
- Betænkning over Rigsrevisionens beretning om revisionen af Nordisk Råds virksomhed 2007,
C 4/kk: 640
- Kontrolkomiteens rapport om virksomhed 2008,
Dokument 17: 1097
- Medlemsforslag om endring av Nordisk Råds arbeidsordning § 73 Partigrupper,
A 1430/presidiet: 318
IB 2/2008: 1149
- Nordisk Råds årsberetning 2007,
Dokument 1: 933

Nordisk Råds 60. session:
- Sessionens åbning/öppnande,
Dagsordenspunkt 1: 33
- Tilstedeværende/Närvärande,
Dagsordenspunkt 2: 34
- Godkendelse af dagsorden/Godkännande av dagordning,
Dagsordenspunkt 3: 35
- Regler for sessionen gennemføring 2008,
Dagsordenspunkt 4: 35
Dokument 2: 966
- Generaldebat,
Dagsordenspunkt 5: 36
- Udenrigs- og forsvarministrenes redegørelse/Utrikes- och Försvarsministrarnas redogörelse,
Dagsordenspunkt 6: 51
- Norden i nærområdet,
Dagsordenspunkt 7: 65
- De nordiska samarbetsministrarnas frågetimme
Dagsordenspunkt 8: 78
- Nordiska ministerrådets program 2009,
Dagsordenspunkt 9: 98
- Nordiskt toppmöte,
Dagsordenspunkt 10: 106
- Ett hållbart Norden,
Dagsordenspunkt 11: 148
- Ett hälsosamt Norden,
Dagsordenspunkt 12: 170
- Ett globaliserat Norden,
Dagsordenspunkt 13: 193
- Ett gemensamt och kunnigt Norden,
Dagsordenspunkt 14: 212
- Planer för det nordiska samarbetet 2009,
Dagsordenspunkt 15: 225
- Avskrivning och upprätthållande av rekommendationer, framställningar och interna beslut
Dagsordenspunkt 16: 238
- Valg/Val,
Dagsordenspunkt 17: 240
- Tal av den nyvalda presidenten
Dagsordenspunkt 18: 246
- Fastställande av tid och plats för nästa session
Dagsordenspunkt 19: 247
- Sessionens avslutande
Dagsordenspunkt 20: 248
- Oversigt over sessionen: 29
- Sessionssal: 1251
- Votering
A 1411/medborgar/välfärd: 182
A 1431/velferd: 211
A 1428/A 1432/medborgar: 164
B 259/näring: 207

Nordisk Råds filmpris:
- Uddeling: 1181

Nordisk Råds litteraturpris:
- Uddeling: 1176
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Medlemsförslag om ändring av stadgarna för Nordiska rådets Litteraturpris,
A 1429/presidiet/kultur: 311
Rek. 32/2008: 1140

Nordisk Råds musikkpris:
- Uddeling: 1180

Nordisk Råds natur- og miljøpris:
- Uddeling: 1179

Nordområdet:
- Fokus på miljø i Nord,
*D 7/2006/miljø: 715
- Rettsvitenskapelig forskning om havområdene i nord og et overordnet traktat i Arktis,
*D 9/2006: 717

Nordplus:
- Skriftlig fråga om Nordplus-stipendierna,
E 53/2008: 930

Nordvestrusland:
- Dagsordenspunkt 7: 65
- Ministerrådsforslag om retningslinjer for det fremtidige samarbejde med Nordvestrusland 2009 – 2013,
B 255/presidiet: 469
Rek. 11/2008: 1116

Næring:
- Dagsordenspunkt 14: 212
- Ministerrådsforslag om program for Nordisk Ministerråds samarbejde på arbejdslivsområdet: "Med fokus på globaliseringen og demografiske udfordringer",
B 250/näring: 401
Rek. 27/2008: 1134
- Spørsmål til Norges regjering om oppfølgningen på tiltak for

næringsutviklingen i Barentsregionen,
E 28/2008: 86

O

Open Source Software:
- Open Source Software,
*D 2/2004/næring: 704

Ophavsret:
- Fråga till Norges regering om upphovsrätt och illegal fildelning på nätet,
E 39/2008: 93

Orlov:
- Fråga till Norges regering om föräldrarpenning och -ledighet till fädrar,
E 44/2008: 96

Overgreb:
- Dagsordenspunkt 12: 170
- Udvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke,
A 1454/velferd: 392
Rek. 19/2008: 1125

P

Pension:
- Pensioner och förtidspensionering,
*D 5/2003/välfärd: 695

Planer:
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Forslag till Nordisk Ministerråds planer og budget 2009,
C 2: 590
- Ministerrådsforslag til planer og budget,
B 252/presidiet: 420
Rek. 33/2008: 1141

Politisamarbejde:
- Dagsordenspunkt 14: 212
- Medlemsförslag om Nordisk kraftsamling kring gränsöverskridande otrygghet,
A 1422/medborgar: 272
Rek. 30/2008: 1137
- Medlemsforslag om bekæmpelse af røveri og overfald af vognmænd i Norden,
A 1424/medborger: 287
Fremst. 2/2008: 1106

Projekthåndtering:
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Kommittéforslag om projekthantering i Nordiska ministerrådet,
A 1451/kk: 380
Rek. 38/2008: 1147

Prostitution:
- Kampagne imod formidling af sexkøb,
*D 18/2006/medborger: 739

Psykiatri:
- Barn och ungas väntetider inom psykiatrivården i Norden,
*D 17/2006/välfärd: 730
- Psykiatrivården i Norden,
D 5/2007/välfärd: 757

R

Radioaktivitet:
- Fråga till Sveriges regering om radioaktiv nedsmutsning av Östersjön,
E 27/2008: 85

Regionalpolitik:
- Dagsordenspunkt 14: 212
- Ministerrådsforslag om nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram 2009-2012,
B 260/næring: 516
Rek. 28/2008: 1135

Retsstilling:
- Skriftligt spørgsmål til Finlands regering om homoseksuelles retsstilling,
E 17/2008: 898
- Skriftligt spørgsmål til Grønlands hjemmestyre om homoseksuelles retsstilling,
E 14/2008: 886

Revision:
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed for 2007,
C 3/kk: 625
- Betænkning over Rigsrevisionens beretning om revisionen af Nordisk Ministerråds virksomhed 2007,
C 3/kk: 619
- Beretning til Nordisk Råd om revisionen af Nordisk Råds regnskab for 2007,
C 4/kk: 644
- Betænkning over Rigsrevisionens beretning om revisionen af Nordisk Råds virksomhed 2007,
C 4/kk: 640
- Beretning til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om revisionen af Nordisk Kulturfonds virksomhed for 2007,
C 5/kk: 657
- Betænkning over Nordisk Kulturfonds virksomhedsberetning og rigsrevisionens beretning af Nordisk Kulturfonds virksomhed 2007,
C 5/kk: 654

Rovdyr:
- Medlemsforslag om felles rovdyrforvaltning i Norden,
A 1403/miljø: 258
Fremst. 4/2008: 1108

Røveri:
- Medlemsforslag om bekæmpelse af røveri og overfald af vognmænd i Norden,
A 1424/medborger: 287
Fremst. 1/2008: 1105

S

Samarbetsministrarnas redegörelse:
- Dagsordenspunkt 5: 36
- Samarbetsministrarnas redogörelse,
Dokument 7: 999

Sameksistens:
- Styregruppe for håndtering af kulturel kompleksitet og fremme af sameksistens,
*D 14/2006/præsidiet: 722

Samer:
- Skriftlig fråga till Finlands, Norges och Sveriges regeringar om Nordisk Samekomvention,
E 52/2008: 927

Samfundssikkerhed/Samhälls-säkerhet:
- Dagsordenspunkt 15: 225
- Rapport och konferens om samhällssäkerhet,
*D 5/2006/presidiet: 710
- Redogörelse om säkerhetssituationen i Nordatlanten,
Dokument 16: 1095

Sex:
- Kampagne imod formidling af sexkøb,
*D 18/2006/medborger: 739

Skat:
- Fråga till den danska regeringen om det går att ompröva skatteavtalet mellan Sverige och Danmark och därmed mellan Skåne och Sjælland,
E 20/2008: 79
- Fråga till Norges regering om förtydligande av begrepp i förhållande till den nordiska välfärdsmodellen; skattepolitik och socialförsäkringssystemet,
E 26/2008: 84

Skole:
- Fråga till Sveriges och Finlands regeringar om upprättelse av ett gemensamt program för att åtgärda fukt och mögel i skolorna,
E 35/2008: 90
- Skriftlig fråga om en nordisk modell för god skolhälsovård,
E 2/2008: 812
- Skriftlig fråga om Nordplus-stipendierna,
E 53/2008: 930

Skovbrug:
- Dagsordenspunkt 11: 148
- Ministerrådsförlag om ramprogram för det nordiska samarbetet om fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk 2009-2012,
B 251/miljö: 413
Rek. 15/2008: 1120

Små håndværksfag:
- Spørgsmål til de nordiske regeringer om medvirken til bevarelsen og udviklingen af de små håndværksfag i Norden,
E 23/2008: 82

Social dumping:
- Spørgsmål til Sverige regering om social dumping,
E 30/2008: 87

Socialområdet:
- Dagsordenspunkt 12: 170
- Fråga till Norges regering om förtydligande av begrepp i förhållande till den nordiska välfärdsmodellen; skattepolitik och socialförsäkringssystemet,
E 26/2008: 84
- Ministerrådsforslag om ny organisationsstruktur på Social- og helseområdet,
B 261/velferd: 533
Rek. 18/2008: 1124

Software:
- EU's direktivforslag til softwarepatent,
IB 1/2005: 808
- Open Source Software,
*D 2/2004/næring: 704

Sprog/Språk:
- Deklaration om nordisk språkpolitik,
*D 23/2006/kultur: 744
- Skriftligt spørgsmål om brugen af finsk sprog hos de statslige og kommunale myndigheder i Sverige,
E 1/2008: 809
- Spørgsmål till Sveriges regering om deltagelse fra Åland, Grønland og Færøerne i det nordiske sprognævn,
E 40/2008: 94
- Spørgsmål till Sveriges regering om sprogforståelse og nabolands-tv,
E 41/2008: 94

Sprogdeklaration:
- Spørgsmål til Sveriges regjering om oppfølgning på den nordiske språkdeklarasjonen,
E 19/2008: 79

Statsministrenes redegørelse:
- Dagsordenspunkt 9: 98
- Statsministrarnas presentation av Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram 2008,
Dokument 4: 970

Sundhed:
- Bekämpning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området,*D 16/2006/välfärd: 725

- Fråga till Norges regering om problemet med att endast folkbokförda personer i Norge har rätt till en personlig läkare, E 24/2008: 83
- Fråga till Sveriges och Finlands regeringar om upprättelse av ett gemensamt program för att åtgärda fukt och mögel i skolorna, E 35/2008: 90
- Skriftlig fråga om en nordisk modell för god skolhälsovård, E 2/2008: 812
- Skriftligt spørgsmål til Islands regering om forsøg på at gøre de nordiske landes sundhedssektorer (helsesektorer) til et økonomisk marked, E 51/2008: 923
- Medlemsforslag om et nordisk sundhedsområde, A 1426/velferd: 293 Fremst. 7/2008: 1112

Sygdom/Sjukdom:
- Dagsordenspunkt 12: 170
- Bekämpning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området, *D 16/2006/välfärd: 725
- Udvalgsforslag om hvordan krenkede barn blir syke, A 1454/velferd: 392 Rek. 19/2008: 1125

T

Tilsyn:
- Skriftlig fråga till Danmarks regering om myndigheternas tillsynsansvar E 48/2008: 912

Toiletaffald:
- Kontrolsystem for udslip af toiletaffald i Østersøen, *D 10/2006/miljø: 720

Told/Tull:
- Skriftlig spørsmål om toll på hjelpesendinger via Finland og Russland, E 9/2008: 849

Trafik:
- Fråga till Norges och Sveriges regeringar om samarbetet om tågtrafik och infrastruktur, E 34/2008: 89
- Fråga till Norges regering om planläggning av vägar och järnvägar i gränsområdet mellan Norge och Sverige, E 25/2008: 84
- Nordisk samarbejde om biobrændsler i trafikken, *D 21/2006/miljø: 741
- Skriftlig fråga till Finlands, Norges och Sveriges regeringar om gränsöverskridande taxitrafik, E 50/2008: 919
- Skriftlig fråga om järnvägsförbindelsen mellan Stockholm och Oslo, E 4/2008: 822

Transfetter:
- Dagsordenspunkt 12: 170
- Medlemsförslag om förbud mot transfetter, A 1411/medborgar/välfärd: 1126 Rek. 20/2008

Transport:
- Dagsordenspunkt 11: 148
- Fråga till Norges regering om planläggning av vägar och järnvägar i gränsområdet mellan Norge och Sverige, E 25/2008: 84
- Medlemsforslag om en nordisk handlingsplan for klimavenlig transportpolitik, A 1447/næring/miljø: 371 Rek. 17/2008: 1122
- Skriftlig fråga om järnvägsförbindelsen mellan Stockholm och Oslo, E 4/2008: 822

Tuberkolose:
- Bekämpning av spridningen av hiv/aids och multiresistent tuberkolos i Barents-området, *D 16/2006/välfärd: 725

TV:
- Nabolands-tv etter digitaliseringen, *D 24/2006/kultur: 747
- Skriftlig fråga om TV på finska i Sverige, E 5/2008: 829
- Spørgsmål till Sveriges regering om sprogforståelse og nabolands-tv, E 41/2008: 94

Tvangsarbejde:
- Dagsordenspunkt 12: 170
- Medlemsförslag om människohandel för tvångsarbete, A 1445/medborgar: 367 Rek. 22/2008: 1129

U

Uddannelse:
- Dagsordenspunkt 14: 212
- Spørgsmål til de nordiske regeringer om medvirken til bevarelsen og udviklingen af de små håndværksfag i Norden, E 23/2008: 82
- Medlemsforslag om fællesnordisk forskning om frafald og restgrupper i de nordiske landes uddannelsessystemer, A 1436/kultur: 335 Rek. 31/2008: 1138

- Norden - en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion. MRU:s strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008–2010, D 11/2007/kultur: 788
- Nordisk samarbeid om små håndverksfag/-kulturfag, *D 13/2007/kultur: 792
- Skriftlig fråga om Nordplus-stipendierna, E 53/2008: 930

Udenrigsministrenes redegørelse:
- Dagsordenspunkt 6: 51
- Utenriksministrenes redegjørelse, Dokument 5: 994

Unge/ungdom:
- Barn och ungas väntetider inom psykiatrivården i Norden, *D 17/2006/välfärd: 730

V

Valg/Val:
- Dagsordenspunkt 17: 240

Velfærdsmodel:
- Fråga till Norges regering om förtydligande av begrepp i förhållande till den nordiska välfärdsmodellen; skattepolitik och socialförsäkringssystemet, E 26/2008: 84

Vold:
- Vold mot kvinner og barn i nære relasjoner, D 6/2007/medborger: 761

Ø

Økonomi:
- Skriftligt spørgsmål til Islands regering om forsøg på at gøre de nordiske landes sundhedssektorer (helsesektorer) til et økonomisk marked, E 51/2008: 923

Østersøen:
- Medlemsförslag om om insatser för att stöda projektutveckling inom ramen för Östersjöns Handlingsprogram, A 1444/presidiet: 361 Fremst. 3/2008: 1107
- Fråga till Sveriges regering om radioaktiv nedsmutsning av Östersjön, E 27/2008: 85
- Integrerad syn på förvaltning av Östersjön, D 4/2007/miljö: 755
- Kontrolsystem for udslip af toiletaffald i Østersøen, *D 10/2006/miljø: 720

Å

Åland:
- Spørgsmål till Sveriges regering om deltagelse fra Åland, Grønland og Færøerne i det nordiske sprognævn, E 40/2008: 94

Årsberetning:
- Nordisk Råds årsberetning 2007, Dokument 1: 933
- Nordisk samarbejde 2007 - Nordisk Ministerråds årsberetning 2007, C 1: 537
- Nordisk Kulturfonds årsberetning 2007: 667

REGERINGSREPRESENTANTER

1 Aasland, Tora, (SV) Norge
2 Abelsen, Arkalo, (At), Grønland
3 Adelsohn-Liljeroth, Lena, (m), Sverige
4 Árni M. Mathiesen, (Sj.), Island
5 Berthelsen, Per, (S), Grønland
17 Bildt, Carl, (m), Sverige
18 Björgvin G. Sigurðsson, (A), Island
19 Björklund, Jan, (fp), Sverige
20 Björling, Ewa, (m), Sverige
21 Borg, Anders, (m), Sverige
22 Carlgren, Andreas, (c), Sverige
23 Dam á Neystabø, Helena, (Jvfl.), Færøerne
39 Eisdegaard, Jóannes, (Jvfl.), Færøerne
40 Eriksson, Viveka, (Lib), Åland
41 Erlandsson, Eskil, (c), Sverige
42 Federspiel, Ulrik, Danmark
43 Gade, Søren, (V), Danmark
44 Geir H. Haarde, (Sj.), Island
45 Giske, Trond, (A), Norge
46 Guðlaugur Þór Þórðarson, (Sj.), Island
65 Haarder, Bertel, (V), Danmark
66 Hedegaard, Connie, (KF), Danmark
67 Husmark Pehrsson, Cristina, (m), Sverige
68 Hyssälä, Liisa, (cent), Finland
69 Johannesen, Kaj Leo, (sb), Færøerne
70 Karlsen, Finn, (At), Grönland
71 Karlsson, Runar, (ÅC), Åland
72 Kielsen, Kim, (S), Grønland
73 Kiviniemi, Mari, (cent), Finland
74 Lehtomäki, Paula, (cent), Finland
97 Lundberg, Britt, (ÅC), Åland
98 Marø, Tommy, Grønland
99 Niclasen, Jørgen, (Ft), Færøerne
100 Olsen, Annika, (Ft), Færøerne
101 Pekkarinen, Mauri, (cent), Finland
102 Perämaa, Mats, (Lib), Åland
103 Poulsen, Troels Lund, (V), Danmark
104 Rasmussen, Anders Fogh, (V), Danmark
127 Reinfeldt, Fredrik, (m), Sverige
128 Risikko, Paula, (saml), Finland
129 Røys, Heidi Grande, (SV), Norge
130 Sander, Helge, (V), Danmark
131 Sarkomaa, Sari, (saml), Finland
132 Solheim, Erik, (SV), Norge
133 Sjögren, Katrin, (Lib), Åland
156 Stoltenberg, Jens, (A), Norge
157 Stubb, Alexander, (saml), Finland
158 Støre, Jonas Gahr, (A), Norge
159 Wallin, Stefan, (sv), Finland
182 Vanhanen, Matti, (cent), Finland
183 Vapaavuori, Jan, (saml), Finland
184 Väyrynen, Paavo, (cent), Finland
185 Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir, (Sj.), Island
186 Þórunn Sveinbjarnardóttir, (A), Island

VALDA MEDLEMMAR

6 Arhinmäki, Paavo, (vänst), Finland
7 Arnesen, Bendiks Harald, (A), Norge
8 Árni Páll Árnason, (A),Island
9 Asmyhr, Hans Frode, (FrP), Norge
10 Autio, Risto, (c), Finland
11 Barfod, Line, (EL), Danmark
24 Bisgaard, Per, (V), Danmark
25 Bohlin, Sinikka, (S), Sverige
26 Bonnesen, Erling, (V), Danmark
27 Brodén, Anita, (fp), Sverige
28 Brodersen, Henrik, (DF), Danmark
29 Brørby, Berit, (A), Norge
30 Christensen, Troels, (V), Danmark
31 Christensen, Ole Vagn, (S), Danmark
47 Dahl, Bente, (RV), Danmark
48 Dahl Jakobsen, Katrin, (Jvfl.), Færøerne
49 Ehn, Johan, (FS), Finland
50 Eklöw, Raija-Liiisa, (Lib), Åland
51 Eng, Sigrun, (A), Norge
52 Enger, Inger S., (Sp), Norge
53 Feldt-Ranta, Maarit, (sd), Finland
54 Fredriksen, Jan-Henrik, (FrP), Norge
55 Gestrin, Christina, (sv), Finland
56 Grönfeldt Bergman, Lisbeth, (m), Sverige
75 Gustafsson, Billy, (s), Sverige
76 Haglö, Kerstin, (s), Sverige
77 Hansen, Karsten, Miðflokkurin, Færøerne
78 Helgi Hjörvar, (A), Island
79 Hildeng, Britt, (A), Norge
80 Holmberg, Kari Lise, (H), Norge
81 Homann, Sidsel, (SV), Danmark
82 Hoydal, Høgni, (Tj), Danmark
83 Jensen, Mogens, (S), Danmark
84 Johansson, Ann-Kristine, (s), Sverige
85 Johansson, Mats, (m), Sverige
86 Kallis, Bjarne, (kd), Finland
105 Kantola, Ilkka, (sd), Finland
106 Karhuvaara, Arja, (saml), Finland
107 Karlström, Fredrik, (ObS), Åland
108 Kierkemann, Marianne, (m), Sverige
109 Kjartan Ólafsson, (Sj.), Island
110 Knakkergaard, Anita, (DF), Danmark
111 Kolbrún Halldórsdóttir, (VG), Island
112 Kristensen, Henrik Dam, (S), Danmark
113 Kristján Þór Júlíusson, (Sj.), Island
114 Larsen, Anne Margrethe, (V), Norge
115 Linander, Johan, (c), Sverige
116 Lindholm, Jan, (mp), Sverige
117 Linna, Elina, (v), Sverige
118 Lønning , Inge, (H), Norge
134 Motzfeldt, Josef, (IA), Grønland
135 Mäkelä, Jukka, (saml), Finland
136 Niinistö, Ville, (gröna), Finland
137 Nistad, Thore A., (FrP), Norge
139 Olsen, Gunn, (A), Norge
140 Olsson, Hans (s), Sverige
141 Olsson, Kent, (m), Sverige
142 Pedersen, Marion, (V), Danmark
143 Pedersen, Torny, (A), Norge
144 Peltonen, Tuula, (sd), Finland
145 Polfjärd, Jessica, (m), Sverige
146 Ragnheiður Ríkharðsdóttir, (Sj.), Island
147 Rajala, Lyly, (saml), Finland
148 Reikvam, Rolf, (SV), Norge
149 Ryan, Inge, (SV), Norge
160 Salling, Augusta, (At), Grønland
161 Sihto, Paula, (cent), Finland
162 Sindal, Niels, (S), Danmark
163 Siv Friðleifsdóttir, (F), Island
164 Solberg, Hill-Marta, (A), Norge
165 Stenberg, Maria, (s), Sverige
166 Tabermann,Tommy, (sd), Finland
167 Thomsen, Ib, (FrP), Norge
168 Tjernberg, Gunilla, (kd), Sverige
169 Tornberg, Stefan, (c), Sverige
170 Tuomioja, Erkki, (sd), Finland
171 Tørresdal, Bjørg, (KrF), Norge
172 Wahlström, Göte, (s), Sverige
173 Wallmark, Hans, (m), Sverige
174 Wegendal, Lars, (s), Sverige
175 Virolainen, Anne-Mari, (saml), Finland
176 Woldseth, Karin S., (FrP), Norge

193 – 199 NÄRVARANDE SUPPLEANTER

Brandin, Claes-Göran (s), Sverige
Gunnarsson, Rolf (m), Sverige
Hansen, May (SV), Norge
Jensen, Siv (FrP), Norge
Lindgren, Else-Marie (kd), Sverige
Nilsson, Nils Oskar (m), Sverige
Wetterstrand, Maria (mp), Sverige

